HAKHA BIBLE THIANG
Biakam Thar

Bibles International®
609 36th Street SE
Grand Rapids, Michigan USA
49548

Hakha (Chin)

10 M

ISBN 1-59645-079-7 bonded leather
ISBN 1-59645-078-9 soft cover
© 2014

BIBLES INTERNATIONAL MYANMAR SOCIETY

Biakam Thar

Cauk Min	A Tawinak	Dal	Cahmai
Matthew	Mat	28	1
Mark	Mak	16	67
Luke	Luk	24	109
John	Joh	21	179
Apostle Rianṭuannak	Apo	28	230
Rome	Rom	16	292
1 Corinth	1Co	16	319
2 Corinth	2Co	13	346
Galatia	Gal	6	364
Ephesus	Eph	6	374
Philippi	Phi	4	383
Colossae	Col	4	390
1 Thessalonica	1Th	5	397
2 Thessalonica	2Th	3	403
1 Timothy	1Ti	6	407
2 Timothy	2Ti	4	415
Titus	Tit	3	421
Philemon	Phm	1	425
Hebrew	Heb	13	427
James	Jam	5	448
1 Peter	1Pe	5	456
2 Peter	2Pe	3	464
1 John	1Jn	5	470
2 John	2Jn	1	478
3 John	3Jn	1	480
Jude	Jud	1	482
Biaphuan	Bia	22	485

CAUK MIN HNA LE A TAWINAK

Biakam Hlun

Cauk Min	A Tawinak	Dal
Genesis	Gen	50
Exodus	Exo	40
Leviticus	Lev	27
Number	Num	36
Deuteronomy	Deu	34
Joshua	Jos	24
Biaceihtu	Bct	21
Ruth	Rut	4
1 Samuel	1Sa	31
2 Samuel	2Sa	24
1 Siangpahrang	1Si	22
2 Siangpahrang	2Si	25
1 Chanrelnak	1Ch	29
2 Chanrelnak	2Ch	36
Ezra	Ezr	10
Nehemiah	Neh	13
Esther	Est	10
Job	Job	42
Psalm	Psa	150
Phungthlukbia	Ptb	31
Phungchimtu	Pct	12
Solomon Hla	Sol	8
Isaiah	Isa	66
Jeremiah	Jer	52
Ṭahnak Hla	Ṭah	5
Ezekiel	Eze	48
Daniel	Dan	12
Hosea	Hos	14
Joel	Joe	3
Amos	Amo	9
Obadiah	Oba	1
Jonah	Jon	4
Micah	Mic	7
Nahum	Nah	3
Habakkuk	Hab	3
Zephaniah	Zep	3
Haggai	Hag	2
Zechariah	Zec	14
Malachi	Mal	4

HAKHA BIBLE THIANG

Biakam Thar

MATTHEW

THAWNGṬHA

Biahmaisa

Caṭialtu: Matthew
Careltu: Jew mi hna
Caṭial Kum: AD 50

Biakam Hlun chung ah Messiah a rat lainak kong chimchungnak tampi a um. Pathian nih a hnu bik Biakam Hlun chung bia a pek dih hna hnu kum 400 hrawng ah a Fapa kha vawlei ah a run thlah. Thawngṭha pali nih Jesuh nunning, thihnak le thawhṭhannak thawngṭha kha an langhter. AD 50 ah Matthew nih Jesuh nunning le a rianṭuannak nih Biakam Hlun biaphuanchungnak a tlinterning kha thawngṭha a ṭialnak in a langhter. Jew mi hna nih Jesuh cu Messiah a si ko ti kha an hngalh nakhnga hi cauk cu a ṭialnak a si.

Matthew nih min dang a ngei i, a min dang cu Levi a si. Bawipa nih a lung a thlen i apostle i a auh hlan ah ngunkhuai khawltu a rak si (Mar 2:14). Cu lio caan ah cun, Rome mi hna nih Jew mi hna kha an rak uk hna, cucaah Jew mi ngunkhuai khawltu hna nih cun cu an ral hna ca ah cun tangka an rak khawlh, cun anmah ca zong ah tangka zeimawzat kha an i chiah zungzal. Bawipa nih cu bantuk rian ṭhalo ṭuannak chung khan a auh. Bawipa nih a nun a thlen i hi thawngṭha ṭialtu ah a hman.

Jesuh Messiah a sinak kha dal khatnak ah Matthew nih a langhter. Jesuh cu Abraham fapa a si i, David tefa zong a si fawn. Matthew nih a cauk chung ah David le siangpahrang pennak kong tampi a ṭial. Jesuh cu Siangpahrang, Biakam Hlun biaphuanchungnak tlintertu a si. Amah cu Israel mi hna Messiah a si i miphun vialte hna ca i Messiah zong a si fawn. Miphun vialte kha zultu ah va ser hna u, tiah Jesuh nih nawl a pekmi hna kha hi thawngṭha cauk biadonghnak a si.

Careltu hna nih a bia an fian khawh nakhnga, Matthew nih hi cauk hi ralringte in le a dot tete in a ṭial. Jesuh nunning le a rianṭuannak kha dot thum ah a ṭhen. Cu dot thum hna cu: Siangpahrang ca i timhtuahnak (1:1-4:16), Siangpahrang nih zapi lak i a rianṭuannak (4:17-16:20) le Siangpahrang a thihnak, an vuinak le a thawhṭhannak (16:21-28:20) hna hi an si. A duh bikmi cawnpiaknak cu Tlang Cung Cawnpiaknak kha a si (5:7).

Jesuh cu miphun vialte i Siangpahrang le Messiah a si. Cucaah amah cu kan zumh i kan zulh hrimhrim awk a si.

Jesuh Chuahkehnak

Luk 3:23-38

1 Hihi Abraham Fapa, David Fapa, Jesuh Khrih chuahkehnak cauk a si. **2** Abraham nih Isaac a hrin, Isaac nih Jacob a hrin, cun Jacob nih Judah le a unau hna kha a hrin hna. **3** Judah nih Tamar he Perez le Zerah kha a hrin hna. Perez nih Hezron a hrin, cun Hezron nih Ram a hrin. **4** Ram nih Amminadab a hrin, Amminadab nih Nahshon a hrin i Nahshon nih Salmon a hrin. **5** Salmon nih Rahab he Boaz a hrin. Boaz nih Ruth he Obed a hrin. Obed nih Jesse a hrin. **6** Cun Jesse nih David siangpahrang kha a hrin. David siangpahrang nih Uriah nupi a rak simi he khan Solomon a hrin. **7** Solomon nih Rehoboam a hrin, Rehoboam nih

1:1 Luk 1:32,69; Bia 22:16; Gal 3:16

1:5 Heb 11:31

Abijah a hrin. Cun Abijah nih Asa a hrin. 8 Asa nih Jehoshaphat a hrin. Jehoshaphat nih Joram* a hrin i Joram nih Uzziah a hrin. 9 Uzziah nih Jotham a hrin. Jotham nih Ahaz a hrin. Cun Ahaz nih Hezekiah a hrin. 10 Hezekiah nih Manasseh a hrin. Manasseh nih Amon a hrin i Amon nih Josiah a hrin. 11 Josiah nih Jeconiah† le a unau hna cu Babylon i an rak kalpi lio caan hrawng ah a rak hrin hna.

12 Babylon i an kalpi hna hnu ah, Jeconiah nih Shealtiel a hrin i Shealtiel nih Zerubbabel a hrin. 13 Zerubbabel nih Abiud a hrin, Abiud nih Eliakim a hrin, Eliakim nih Azor a hrin. 14 Azor nih Zadok a hrin, Zadok nih Achim a hrin. Achim nih Eliud a hrin. 15 Eliud nih Eleazar a hrin. Eleazar nih Matthan a hrin. Matthan nih Jacob a hrin. 16 Cun Jacob nih Joseph a hrin i Joseph cu Khrih tiah an kawhmi Jesuh hringtu Mary va a si.

17 Cucaah Abraham chan in David chan tiang a dihlak in chan hleili a si. David chan in Babylon i sal an taan tiang a dihlak in chan hleili a si, cun Babylon sal an taannak in Khrih chan tiang ah a dihlak in chan hleili a si.

Jesuh Chuahnak

Luk 2:1-7

18 Jesuh Khrih a chuahning cu hitihin a si. A nu Mary cu Joseph ca ah ham a si hnu, hmun khat i an umṭi hlan ah Thlarau Thiang in fa a rak pawi cang kha hngalh a si. 19 Cutikah a vapa, Joseph cu miding a si i, zapi hmai i a ningzahter kha a duh lo caah daite in Mary cu ṭhen a timh. 20 Sihmanhsehlaw cu thil a ruah lio ah, zohhmanh, Bawipa vanmi cu a sin ah mang in a rung lang i, "Joseph, David fapa, Mary hi na nupi ca i ṭhit awk ah ṭih hlah, zeitin tiah fa a pawimi hi Thlarau Thiang sin in a si. 21 Cun fapa a hrin lai i, Jesuh tiah min na sak lai, zei caah tiah a mi kha an sualnak chung in a khamh hna lai," tiah a ti.

22 Cu nih cun Bawipa nih prophet hmang in,

23 "Zohhmanh, ngaknu
thiang cu fa a pawi
lai, fapa a hrin lai i,
Immanuel tiah min an sak
lai,"

tiah a rak chimmi kha a tlinter. Immanuel cu, "Pathian kan sin ah a um," tinak a si.

24 Cutikah Joseph cu aa hngilhnak in a hun i hlauh tikah Bawipa vanmi nih a fial bang in a tuah i, Mary cu nupi ah a ṭhit. 25 Cun Mary cu a fapa upa bik a hrin hlantiang Joseph nih a ihpi lo. Cun Joseph nih Jesuh tiah min a sak.

Arfi Zohthiam Hna I Jesuh An Tlawnnak

2 Herod siangpahrang a si lio caan ah Judea ram,

1:16 Luk 1:27; Mat 27:17
1:18 Luk 1:35
1:20 Apo 5:19; Mat 27:19
1:21 Luk 1:31; 2:11; Joh 3:17; Apo 5:31; Rom 11:14; Tit 2:14
1:22 Mat 2:15; Luk 4:21; Joh 13:18
1:24 Apo 5:19
1:25 Luk 1:31
2:1 Luk 1:5; 2:4-7

* 1:8 *Joram:* Joram hi Jehoram ti zong in auh a si.
† 1:11 *Jeconiah:* Jeconiah hi Jehoiachin ti he aa khat.

Bethlehem khua ah Jesuh cu a chuak, zohhmanh, a chuah hnu ah nichuahlei arfi zohthiam hna cu Jerusalem khuapi an rak phan i, **2**"Jew mi hna Siangpahrang a chuakmi cu khuazei ah dah a um? Zei caah tiah nichuahlei in a arfi kan hmuh i, amah biak awk ah kan ra," tiah an ti.

3Cucu Herod siangpahrang nih a theih tikah, a lungre a thei i, Jerusalem i a ummi vialte hna zong an lungre a thei. **4**Cun tlangbawi ngan vialte hna le phungbia zapi a cawnpiaktu hna vialte kha hmun khat ah a pumh hna i, Khrih chuahnak hmun kha a hal hna i, **5**annih nih, "Judea ram Bethlehem khua ah, zeitin tiah prophet nih hitihin a rak ṭial:

6 'Sihmanhsehlaw nang,
Judah ram chung i a ummi
Bethlehem,
Judah uktu hna lak ah a hme
bik na si lo,
Zei caah tiah na chung in
Uktu pakhat a chuak lai,
Amah nih ka mi Israel kha a
khalh hna lai,'
tiah a ti," an ti.

7Cutikah Herod nih arfi zohthiam kha a thlite in a auh hna i arfi a chuah caan kong kha ralringte in a hal hna. **8**Cun Bethlehem ah a kalter hna i, "Va kal u law ngakchia cu ralringte in va kawl u, nan hmuh tikah, bia rak ka phorh ṭhan te u law kei zong ka kal lai i ka biak ve lai," tiah a ti hna.

2:2 Mar 15:2; Luk 23:38; Joh 1:49
2:5 Joh 7:42

9Siangpahrang bia an theih tikah an kal i, zohhmanh, nichuahlei i an rak hmuhmi arfi kha ngakchia a umnak hmun a phanh i a cung zawn ah a dir hlantiang an hmai in a kal. **10**Arfi an hmuh tikah an i lawm tuk hringhran. **11**Cun innchung i an luh tikah, ngakchia kha a nu Mary he an hmuh hna i, an bawk i an biak. Cun an chaw kennak bawm kha an kau hna i sui le frankincense[g] le smurna[g] zihmui kha laksawng ah an pek. **12**Herod sin ah kir ṭhan ti lo ding in Pathian nih mang in ralrinnak a pek hna caah lam dang in an ram ah an kir.

Pathian Nih Joseph Ralrinnak A Pek

13An kaltak hna tikah, zohhmanh, Bawipa vanmi cu mang in Joseph sin ah a rung lang i, "Tho law ngakchia le a nu kha Egypt ram ah zaampi hna. Cun bia kan chimh ṭhan hlantiang cuka ah cun va um u. Zei caah tiah ngakchia kha Herod nih thah awk ah a kawl lai," tiah a ti.

14Cun a tho i ngakchia le a nu cu zan ah a lak hna i Egypt lei ah cun a zaampi hna. **15**Prophet hmang in,

"Egypt ram chung in ka
fapa cu ka auh cang,"

a rak timi kha a tlin nakhnga Herod a thih hlantiang cuka ah cun an um.

16Herod nih arfi zohthiam hna nih an hlen kha a hmuh tikah a thin a hung tuk hringhran. Mi

2:12 Heb 11:7
2:13 Apo 5:19; Bia 12:4

a thlah hna i arfi zohthiam hna ralringte in a rak halmi hna caan he aa tlak in Bethlehem le a pawng ram chung i a ummi kum hnih le a tang pa ngakchia vialte kha a thahter dih hna. **17** Cuticun prophet Jeremiah nih,

18 "Ramah khuachung in
ṭahnak,
Ainak le hramnak aw
pakhat kha a thang,
Rachel nih a fale kha a ṭah
hna,
A fale cu an um ti lo caah
aho hnemh hmanh a duh
lo,"

tiah a rak chimmi kha a hung tling.

Nazareth I Kirṭhannak

Luk 2:39, 40

19 Herod a thih tikah, Egypt ram ah khan, zohhmanh, Joseph sin ah Bawipa vanmi kha mang in a rung lang i, **20** "Tho, ngakchia le a nu kha la hna law Israel ram ah kalpi hna. Zei caah tiah ngakchia nunnak thah awk ah a rak kawltu hna kha atu cu an thi dih cang," tiah a ti.

21 Cutikah a tho i ngakchia le a nu kha a lak hna i Israel ram ah a kalpi hna. **22** Sihmanhsehlaw Archelaus nih a pa Herod kha a hun chaan i Judea ram a uk kha Joseph nih a theih tikah cuka i va kal ding cu a ṭih. Pathian nih mang in a chimh bantuk in Galilee peng ah a kal. **23** Cun prophet hna nih, "Amah cu Nazareth khuami tiah auh a si te lai," tiah an rak chimmi kha a tlin nakhnga, Nazareth tiah auhmi khua kha an va phan i cuka ah cun an va um.

2:17 Mat 1:22
2:19 Apo 5:19
2:22 Luk 2:39
2:23 Luk 1:26; Joh 1:45; Mar 1:24

Baptisma Petu John Thawngṭha Chimnak

Mar 1:1-8; Luk 3:1-9, 15-17; Joh 1:19-28

3 Cu lio hrawng ah cun Baptisma Petu John cu Judea ramlak ah a kal i phung a chim, **2** "I ngaichih tuah u, zei caah tiah van pennak cu a nai cang," tiah a ti. **3** Zei caah tiah prophet Isaiah nih,

"Ramlak i a aumi aw pakhat
nih,
'Bawipa lam kha sial u,
A lam kha dinter hna u,' a ti,"

tiah a rak timi kha amah hi pei a si cu.

4 Amah John tu cu kalauk hmul in tahmi thilpuan kha aa hruk i a tai ah saphaw taisawm aa sawmh. A rawl cu khaubawk le ramlak khuaihliti a si. **5** Cutikah Jerusalem in siseh, Judea ram khua zakip in siseh, Jordan tiva pawngkam vialte in siseh, an chuak i a sin ah an va kal. **6** An sualnak kha an phuan hna i Jordan tiva ah baptisma a pek hna.

7 Sihmanhsehlaw Pharisee le Sadducee[ʃ] tampi cu baptisma a peknak i an rat kha a hmuh hna tikah annih cu, "Thihnak sivai in a khatmi rul cithlah hna! Aho nih dah a ra laimi Pathian thinhunnak chung in zaam ding ah ralrinnak an pek hna? **8** Cucaah

3:1 Luk 1:13,57-66; Apo 19:3,4
3:2 Luk 11:20; Joh 3:3,5; Apo 1:3,6
3:3 Luk 1:76; Joh 1:23
3:4 Mat 3:1
3:6 Mar 1:4
3:7 Rom 1:18
3:8 Apo 26:20

ngaihchihnak he aa tlakmi thei kha tlai hna u, 9cun, ‘Pa ah Abraham kan i ngeih ko,’ tiah nanmah le nanmah kha i ti hlah u. Zei caah tiah Pathian nih hi lung hna chung hmanh hin Abraham ca ah tefa a chuahter khawh ko hna, tiah kan chimh hna. 10Cun atu hmanh ah thingkung hram ah hreitlung chiah a si cang. Cucaah thei ṭha a tlai lomi kung paohpaoh cu hau an si lai i, mei chung ah paih an si ko lai.

11“Nan i ngaihchih caah kei nih cun ti in baptisma kan pek taktak hna. Sihmanhsehlaw ka hnu in a rami cu keimah nakin a ṭhawng deuh, a kedan putu hmanh ah kaa tlak lo. Amah nih cun Thlarau Thiang le mei in baptisma an pek hna lai. 12A kut in fazahnak ṭalawn aa put i, a phuhri cu a thianh dih cikcek lai. Cun amah fang kha a pumh lai i, rawlbuk ah a khon hna lai. Sihmanhsehlaw fahi cu a mitlomi mei ah a paih hna lai,” tiah a ti.

Jesuh Cu John Nih Baptisma A Pek

Mar 1:9-11; Luk 3:21, 22; Joh 1:31-34

13Cun Jesuh cu Galilee khan Jordan tiva i baptisma in awk ah John sin ah a kal. 14Sihmanhsehlaw John nih cun, “Nangmah i baptisma pek tu hi pei ka herh cu, zei caah dah ka sin tu ah cun na rat?” tiah a rak al.

15Sihmanhsehlaw Jesuh nih cun, “Atu cu a rem ti ko, zei caah tiah dinnak vialte hitihin a tlamtlinter hi kan ca ah aa tlak ko,” tiah a leh. Cutikah baptisma innak nawl cu a pek.

16Baptisma a in dih cun Jesuh cu ti chung cun a chuak colh, cun zohhmanh, van cu a ca ah an i hung hna i Pathian Thlarau kha ṭhuro bantuk in a rung ṭum i a cung ah a rung i fut kha a hmuh. 17Cun ruahlopi in, van in aw pakhat nih, “Hihi ka dawtmi ka Fapa a si, a cung ah ka lung a tling ngaingai,” tiah a ti.

Diabol Nih Jesuh A Tukforh

Mar 1:12, 13; Luk 4:1-13

4Cun diabolʃ nih rak tukforh awk ah Jesuh cu Thlarau nih ramlak ah a kalpi. 2Cun ni sawmli le zan sawmli rawl a ulh hnu ah a rawl a ṭam.

3Cun tukforhtu cu a sin ah a ra i, “Pathian Fapa na si ahcun, hi lung hna hi changreu ah an i can nakhnga nawl pe hna,” tiah a ti.

4Asinain Jesuh nih, “Cathiang nih pei,

> ‘Minung cu rawl lawng in
> a nung lai lo, Pathian
> hmurka in a chuakmi a
> bia kip tu khan a nung
> deuh lai,’

a ti kha,” tiah a leh.

5Cutikah diabolʃ nih Jesuh cu khua thiang*ah a kalpi i templeʃ kulh chung i a sannak bik cung ah a hun chiah. 6Cun a thawh i, “Pathian Fapa na si ahcun, hika hin a tang ah hung zuang tuah, zei

3:9 Luk 3:8
3:10 Luk 3:9; Joh 15:2,6
3:11 Mar 1:4,8
3:13 Mar 1:4
3:16 Joh 1:51; Apo 7:56; Bia 4:1
3:17 Apo 13:33; Heb 1:1-5; 2Pe 1:17: Mar 1:11; Luk 3:22
4:1 Heb 4:15
4:3 1Th 3:5; Mar 3:11; Luk 1:35; Joh 1:34,49; Apo 9:20; Rom 1:4; 1Jo 5:10-13,20; Bia 2:18
4:4 Joh 4:34

* **4:5** *khua thiang:* Jerusalem khuapi a si.

caah tiah Cathiang nih pei,
‘Nangmah zohkhenhtu ding
ah a vanmi kha a thlah
hna lai i,’
cun,
‘Lung ah na ke naa sukden
sual nakhnga lo,
An kut in an in domh lai,’
tiah a ti kha,” tiah a ti.
7 Jesuh nih, “Cathiang nih pei,
‘Bawipa na Pathian kha na
hneksak lai lo,’
tiah a ti ve kha,” tiah a ti.
8 Cun diabolʂ nih a sang
ngaingaimi tlang ah a kaipi ṭhan
i, vawlei pennak vialte le an
sunparnak kha a hmuhsak. **9** Cun
diabolʂ nih, “Na bawh i na ka
biak ahcun, hi thil vialte hna hi
kan pek dih lai,” tiah a ti.
10 Cutikah Jesuh nih diabolʂ
cu, “Satan, kal! Zei caah tiah
Cathiang nih pei,
‘Bawipa na Pathian kha
na biak lai i, amah
lawnglawng na rianh lai,’
a ti kha,” tiah a ti.
11 Cutikah diabolʂ nih cun a
kaltak i, zohhmanh, vanmi kha
an rung ṭum i Jesuh cu an rung
zohkhenh.

Jesuh Nih Mizapi A Cawnpiak Hna

Mar 1:14, 15; Luk 4:14, 15

12 Cun John cu thong an thlak
ti kha Jesuh nih a theih tikah,
Galilee ram ah a kal. **13** Nazareth
kha a chuahtak hnu ah Jesuh cu
Zebulun le Naphtali peng, rilikam
i a ummi Capernaum ah a kal i a
va um. **14** Cuti a rak umnak cu
prophet Isaiah nih a rak chimmi
a tlin nakhnga ca ah a si. **15** Isaiah
nih:
“ Zebulun ram le Naphtali
ram,
Jordan tiva ral in rili lei
kalnak lam,
Gentile mi hna umnak
Galilee,
16 Muihnak i a rak ummi
hna nih ceunak nganpi an
hmuh cang.
Cun cu ram i a rak ummi
hna le thihnak thladem i a
ummi hna cung ah
Ceunak a tlung cang,”
tiah a ti.
17 Cu caan thawk cun Jesuh
cu phungchim aa thawk i, “I
ngaichih tuah u, zei caah tiah van
pennak cu a nai cang," tiah a ti
hna.

Jesuh Nih Ngatlaitu Pali A Auh Hna

Mar 1:16-20; Luk 5:1-11

18 Cun Jesuh cu Galilee Rili
kam i aa chawh lio ah, unau
pahnih, Peter tiah kawhmi Simon
le a nau Andrew, rili ah sur an
cheh cuahmah kha a hmuh hna,
zei caah tiah annih cu ngatlaitu an
si. **19** Cun annih cu, “Ka zul u law,
mi tlaitu ah kan ser hna lai," tiah
a ti hna.
20 Cu cangka cun an sur kha
an kaltak hna i amah cu an zulh
colh. **21** Cuka hmun cun an hei kal
i a dang unau pahnih, Zebedee
fapa, James le a naupa John kha

4:7 Rom 16:20; 2Co 2:11; 2Th 2:9; Bia 12:9
4:10 Mar 4:15; Luk 10:18
4:11 Jam 4:7; Luk 22:43; Heb 1:14
4:12 Mar 1:14
4:13 Mar 1:21; Luk 4:23,31; Joh 2:12
4:16 Luk 2:32; Joh 5:35
4:18 Mar 7:31; Joh 6:1
4:19 Mar 10:21, 28,52; Luk 5:28; Joh 1:43
4:21 Mar 3:17; Luk 8:51; Joh 21:2

an pa Zebedee he lawng chung ah an sur an rak tholh len ko kha a hmuh hna i, annih cu a auh hna. **22** Cun chikkhatte ah lawng le an pa kha an kaltak i amah cu an zulh.

Jesuh Nih Mi Tampi A Damter Hna

23 Cun Jesuh cu Galilee ram hrawng vialte ah a kal, an synagogue[g] hna ah a cawnpiak hna i pennak thawngṭha kha a chimh hna. Cun an lak i zawtnak phun zakip le damlonak phun vialte kha a damter hna. **24** Cutikah a thawngpang cu Syria ram chung vialte ah a thang dih i, zawtnak le fahnak phun kip a ngeimi mizaw vialte le khuachia nih a tuahmi hna le mi-tlu le mizeng hna kha a sin ah an ratpi hna i a damter hna. **25** Cun Galilee peng, Decapolis ram, Jerusalem, Judea ram in le Jordan tiva ral in an ra i mibu nganpi nih Jesuh cu an zulh.

Jesuh Tlang Cung Cawnpiaknak

Luk 6:20-26

5 Cun mibupi kha a hmuh hna tikah tlang cung ah khan a kai. Cun a ṭhu i a zultu hna kha a sin ah an ra. **2** Cun a kaa a pau i a cawnpiak hna. Aa thawh i:

3 "Thlarau in a si a fakmi hna cu thluachuakmi an si,
Zei caah tiah van pennak cu an ta a si.

4 A ngaih a chiami hna cu thluachuakmi an si,
Zei caah tiah Pathian nih a hnemh hna lai.

5 A lung a nemmi hna cu thluachuakmi an si,
Zei caah tiah vawlei hi ro ah an co lai.

6 Dinnak ca ah rawl a ṭammi le ti a halmi hna cu thluachuakmi an si,
Zei caah tiah annih cu khimter an si lai.

7 Zaangfah a thiammi hna cu thluachuakmi an si,
Zei caah tiah zaangfahnak an hmuh lai.

8 Thinlung a thiangmi hna cu thluachuakmi an si, zei caah tiah Pathian kha an hmuh lai.

9 Daihnak a sertu hna cu thluachuakmi an si,
Zei caah tiah Pathian fale tiah auh an si lai.

10 Dinnak ruang ah hrem a simi hna cu thluachuakmi an si,
Zei caah tiah van pennak cu anmah ta a si.

11 "Mi nih an in serhsat, an in hrem hna i keimah ruang ah a hmaanloning in bia ṭhalo a phunphun in an in ti hna ahcun thluachuakmi nan si. **12** I lawm u law fakpi in i lawm ko u, zei caah tiah van ah nan ṭuanman laksawng cu a nganpi a si, zei caah tiah cu bantuk cun nan hlan i a rak ummi prophet hna kha an rak hrem hna.

4:23 Mar 1:39; Luk 4:15,44; Joh 6:59; Apo 20:25; Mar 3:10; Apo 10:38
4:24 Mar 1:32; 2:3
4:25 Mar 3:7; Luk 6:17
5:4 Bia 7:17
5:5 Rom 4:13
5:7 Jam 2:13
5:8 Heb 12:14; Bia 22:4
5:9 Rom 8:14; 14:19
5:10 1Pe 3:14
5:11 Joh 15:21
5:12 2Co 6:10; Col 1:24; Jam 1:2; 1Pe 1:6; Apo 7:52

Cite Le Ceunak

Mar 9:50; Luk 14:34, 35

13 "Nannih cu vawlei cite nan si, sihmanhsehlaw cite cu a alnak a ziamh ahcun zeitin dah alter ṭhan khawh a si ti lai? Cucaah zei ca hmanh ah san a tlai ti lo, an hlonh lai i mi nih an ke in an lamhchih ko lai.

14 "Nannih cu vawlei ceunak nan si. Tlang cung i tlakmi khua cu an thup kho lo. **15** Cu bantuk cun aho hmanh nih meiinn an van tikah, sei an khuh bal lo. Sihmanhsehlaw mei vannak cung ah an chiah i innchung i a ummi vialte kha a ceunak a pek hna. **16** Cu bantuk in nan ceunak kha mi hmai ah tlang seh. Cutikah nan thilṭha tuahmi kha an hmuh lai i van i nan Pa kha an thangṭhat lai.

Phungbia Cawnpiaknak

17 "Phungbia asiloah Prophet hna i an ṭialmi hrawh awk ah a ra tiah ka ruat hlah u. Cu hna hrawh awk ah si lo in, tlinter ding tu ah ka ra. **18** Cucaah biangaite in kan chimh hna, van le vawlei an rawh hlantiang phungbia chung i a ummi cafang hme bik pakhat asiloah cafang i dannak a rinte* pakhat hmanh khi a dihlak in a tlin hlantiang a rawk hrimhrim lai lo. **19** Cucaah aho hmanh nawlbia chung i a hme bikte hmanh kha a buar i midang zong cu bantuk in a cawnpiakmi hna paoh cu van pennak ah mifa bik tiah auh a si lai. Sihmanhsehlaw aho hmanh kha nawlbia kha a tuah i a cawnpiakmi hna paoh cu van pennak ah mingan tiah auh a si lai. **20** Cucaah kan chimh hna, nan dinfelnak nih phungbia cawnpiaktu hna le Pharisee mi hna dinfelnak kha a lonh lo ahcun van pennak chung ah nan lut kho hrimhrim lai lo.

5:13 Mar 9:50; Luk 14:34
5:14 Joh 8:12
5:15 Mar 4:21; Luk 8:16
5:16 1Co 10:31; Phi 1:11; Tit 2:14
5:17 Joh 10:34; Rom 3:31
5:18 Mar 13:31; Luk 16:17
5:19 Jam 2:10
5:20 Joh 3:5
5:22 1Co 13:5; Eph 4:26; Jam 1:19, 20; Mar 9:43; Luk 16:24

Thinhunnak Kong Cawnpiaknak

21 "'Lai na nawng lai lo, cun aho hmanh lai a nawn ahcun biaceihnak a ing lai,' tiah hlanmi hna chimh an rak si kha nan theih. **22** Sihmanhsehlaw kei nih cun aho hmanh a unau cung ah zeiruang lo i a thin a hungmi cu biaceihnak a ing lai. Cun aho hmanh a unau kha, 'Santlailo pa,' a ti ahcun Sanhedrin[g] sin ah chuahpi a si lai. Cun aho hmanh nih a unau kha, 'Mihrut,' a ti ahcun Gehenna[g] mei ah a tla lai tiah kan ti hna.

23 "Cucaah na laksawng kha biakṭheng i na kalpi tikah na unau kha na cung ah a lung a ṭhat lo kha na hngalh ahcun, **24** na laksawng kha biakṭheng hmai ah chia ta. Na unau sin ah va kal law va rem ta hmasa, cun ra law na laksawng cu va pe.

25 "Biaceihnak ah an chuahpitu na ralpa he khan amah he lampi nan kal pah ah khulrangte in remnak va tuah. Cuti na tuah lo ahcun na ralpa nih biaceihtu sin

* **5:18** *cafang i dannak a rinte:* Mirang ah cun tittle ti a si i, Q le O an i dannak a rinte bantuk khi a si.

ah an chanh lai. Cun biaceihtupa nih palik sin ah an chanh lai i, thong ah an thlak lai. **26** Biangaite in kan chimh, na leiba kha a donghnak kodran[g] tangka na cham hlantiang cu hmun cun na chuak hrimhrim lai lo.

Sualnak Cu Lungthin In Aa Thawk

27 "'Ṭaangdang na pom lai lo,' tiah hlanmi hna chimh an rak si kha nan theih. **28** Sihmanhsehlaw kei nih cun, aho hmanh nih nu pakhat kha sualpi duhnak he a zoh ahcun cu pa cu a lungthin chung in ṭaangdang a pom diam cang tiah kan ti hna. **29** Cucaah na orhlei mit nih an sualter ahcun khoih law hlonh ko, zei caah tiah pum tlingte in Gehenna[g] mei chung i paih nakcun pum cheubang i um kha na ca ah a ṭha deuh. **30** Cun na orhlei kut nih an sualter ahcun tan law hlonh ko, zei caah tiah pum tlingte in Gehenna[g] mei chung i paih nakcun pum cheubang i um kha na ca ah a ṭha deuh.

Nupi Maknak Kong

Mat 19:7-9; Mar 10:11, 12; Luk 16:18

31 "'Aho hmanh nih a nupi kha a mak ahcun maknak ca a pek lai,' tiah ti a rak si. **32** Sihmanhsehlaw kei nih cun nupa sualnak ruang ah dah ti lo in aho hmanh a nupi kha a mak ahcun, a nupi kha ṭaangdang a pomter i, aho hmanh makmi nu kha a ṭhimi zong ṭaangdangpom sualnak a tuah a si tiah kan ti hna.

5:28 2Pe 2:14
5:29 Mar 9:42-47; Luk 17:2; Rom 14:21; 1Co 8:13; 2Co 6:3
5:32 Luk 16:18
5:34 Jam 5:12
5:37 Jam 5:12; Joh 17:15; Eph 6:16; 2Th 3:3; 1Jo 2:13,14
5:39 Luk 6:28; Rom 12:17, 19; 1Pe 3:9

Chiatserhbiakamnak

33 "Cun, 'Na biakam na leet lai lo, sihmanhsehlaw na biakam ningte khan Bawipa na pek lai,' tiah hlanmi hna chimh an rak si kha nan theih. **34** Sihmanhsehlaw kei nih cun chiatserhbiakamnak tuah hrimhrim hlah u, kan ti hna. Van chal zong in tuah hlah u, zei caah tiah van cu Pathian ṭhutnak a si tiah kan ti hna. **35** Vawlei chal zong in tuah hlah u, zei caah tiah vawlei cu a ke chiahnak a si. Jerusalem chal zong in tuah hlah u, zei caah tiah Jerusalem cu a lianngannmi Siangpahrang khuapi a si. **36** Cun na lu chal zong in chiatserhbiakamnak tuah hlah, zei caah tiah samfa pakhatte hmanh na nahter in na raanter khawh ṭung lo. **37** Sihmanhsehlaw 'Asi,' na ti ahcun 'Asi,' va si ko seh law, 'Asilo,' na ti ahcun 'Asilo,' va si ko seh, zei caah tiah cuhlei i chapmi bia paohpaoh cu miṭhalo pa sin in a rami an si.

Teirulchamnak

Luk 6:29, 30

38 "'Mit ca ah mit, ha ca ah ha,' tiah ti a rak si kha nan theih. **39** Sihmanhsehlaw kei nih cun, miṭhalo hmanh kha va do hlah u, mizeimaw nih na orhlei bel kha an bengh ahcun, khattelei bel zong kha va chit rih kan ti. **40** Cun mizeimaw nih taza cuai an duh i na angkichung kha lak a duh ahcun, na angkileng zong kha i lak ko seh. **41** Cun mizeimaw nih hramhram in meng khat kal an

fial ahcun, amah he cun meng hnih tiang va kal. 42 Thil an halmi kha va pe hna law docawi an duhmi kha va mertak hna hlah.

Na Ral Va Daw

Luk 6:27-36

43 "'Na innpa kha na dawt lai i, na ral kha na huat lai,' tiah rak chim a si kha nan theih. 44 Sihmanhsehlaw kei nih cun, nan ral kha va daw hna u, chiat an serhtu hna kha thluachuah va pe hna u, an huatu hna cung ah khan thilṭha va tuah u, cun an serhsattu hna le an hremtu hna ca ah khan thla va campiak hna u, tiah kan ti hna. 45 Cuticun van i a ummi nan Pa fale nan si lai. Zei caah tiah miṭhalo hna cung ah siseh, miṭha hna cung ah siseh a ni cu a tlanter i, a dingmi hna cung ah siseh, a dinglomi hna cung zong ah siseh, ruah a surter ko. 46 Zei caah tiah an dawtu hna kha nan dawt hna ahcun zei ṭuanman laksawng dah nan hmuh lai? Ngunkhuai khawltu hna hmanh nih cu bantuk cu an tuah ve ko lo maw? 47 Cun nan unau lawnglawng kha nan biakchawnh hna ahcun zei dah a hlei in nan tuahmi cu a um kun? Ngunkhuai khawltu hna hmanh nih cu bantuk cu an tuah vemi a si ko lo maw? 48 Cucaah van i a ummi nan Pa a tlin bantuk in nannih zong a tlingmi si ve u, tiah kan ti hna," tiah a ti.

A Hmaanmi Pekchanhnak

6 "Mi hmuh awk ah an hmaika i pekṭhenhnak rian va ṭuan kha i ralring ko u. Cuti i nan i ralrin lo ahcun van i a ummi nan Pa sin in ṭuanman laksawng zeihmanh nan hmu lai lo.

2 "Cucaah pekṭhenhnak rian na ṭuan tikah, miziathiam hna nih synagogue[ʃ] le zalamtlang i thangṭhat hmuh duh ah muko an tum bantuk in na muko kha va tum ve hlah. Biangaite in kan chimh hna, an ṭuanman laksawng kha an hmuh cang. 3 Sihmanhsehlaw pekṭhenhnak rian na ṭuan tikah na orhlei kut nih a tuahmi kha na kehlei kut hngalhter hlah. 4 Cuticun pekṭhenhnak rian na ṭuanmi kha a thlithupte in a si lai i, thil thlithup a hmutu na Pa amah hrimhrim nih khan langhngan in ṭuanman laksawng an pek lai.

Thlacamnak

Luk 11:2-4

5 "Cun thla na cam tikah miziathiam hna bantuk va si hlah. Zei caah tiah annih cu mi nih kan hmu hna seh tiah synagogue[ʃ] le zalam tonnak ah dir riangmang in thlacam kha an duh. Biangaite in kan chimh hna, an ṭuanman laksawng kha an hmuh cang. 6 Sihmanhsehlaw thla na cam tikah na inndal chung ah va lut, cun innka na khar hnu ah aho hmanh nih an hmuh lonak hmun i a ummi na Pa sin ah thla va cam law thil thlithup a hmutu na Pa nih langhngan in ṭuanman laksawng an pek lai. 7 Cun thla nan cam tikah sullam ngei lo biafang a nolh lengmangmi Gentile mi hna

5:42 Luk 6:30
5:43 Mar 12:31; Luk 10:27; Rom 13:9; Gal 5:14; Jam 2:8
5:44 Luk 6:27,28; Joh 15:20; Apo 7:60; Rom 8:35; 1Co 4:12; 1Pe 2:23
5:45 Luk 6:35; Rom 8:14
5:46 Luk 6:32
5:48 1Pe 1:16
6:4 Col 3:23,24
6:5 Mar 11:25; Luk 18:10-14; 1Pe 1:17

thlacam bantuk in va cam hlah u. Zei caah tiah biafang tampi an hman ruang ah theihpiak kan si lai tiah an ruah. **8** Anmah bantuk va si hlah u. Zei caah tiah nan hal hlan in nan herhmi thil vialte kha nan Pa nih a rak hngalh dih cang.

9 "Cucaah hitihin thlacam u:
Van i a ummi kan Pa,
Na min cu upat in um ko seh.
10 Na pennak tlung cang ko seh.
Van ah na duhnak tuah a si bantuk in,
Vawlei ah tuah si ve ko seh.
11 Nitin kan herhmi rawl kha nihin ah kan pe hram ko.
12 Cun lei a kan bami kan ngaihthiam hna bang in,
Kan leiba kan ngaithiam ve ko.
13 Cun tukforhnak chung ah hruai lo in,
Miṭhalo pa sin khan kan luatter ko.
Zei caah tiah pennak le ṭhawnnak le sunparnak cu a zungzal in na ta an si. Amen[g].

14 "Zei caah tiah mi palhnak kha nan ngaihthiam hna ahcun van i a ummi nan Pa zong nih an ngaihthiam ve hna lai. **15** Sihmanhsehlaw midang palhnak kha nan ngaihthiam hna lo ahcun nan Pa zong nih nan palhnak kha an ngaithiam ve hna lai lo.

Rawlulhnak

16 "Cun rawl nan ulh tikah miziathiam hna bantuk in mithmai chia in um hlah u. Zei caah tiah mi nih rawl an ulh kha an hngalh hna nakhnga mithmai chiapi in an i umter. Biangaite in kan chimh hna, an ṭuanman laksawng kha an hmuh cang. **17** Sihmanhsehlaw nang cu rawl na ulh tikah na lu kha sathau i thuh law na hmai kha i phiah. **18** Cuticun, mi nih rawl na ulh kha an in hmu lai lo, sihmanhsehlaw aho hmanh nih an hmuh lonak hmun ah a ummi na Pa nih an hmuh lai. Cun thil thlithup a hmutu na Pa nih langhngan in ṭuanman laksawng an pek lai.

6:13 Jam 1:13
6:14 Mar 11:25, 26; Eph 4:32; Col 3:13

Van Ah Nan Chaw Va Khong U

Luk 12:33, 34

19 "Rungrul le cirik nih an hrawh khawh i, mifir nih an baoh i an fir khawhnak vawlei ah hin nan chaw va khong hlah u. **20** Rungrul le cirik nih an hrawh khawh lo i, mifir nih an baoh i an fir khawh lonak van ah khin nan chaw cu va khong u. **21** Zei caah tiah nan chaw a umnak ah nan lungthin zong a um ve lai.

Vawlei Ceunak

Luk 11:34-36

22 "Mit cu pum ca ah meiinn a si. Cucaah na mit a ṭhat ahcun na pumpaluk cu ceunak in a khat lai. **23** Sihmanhsehlaw na mit a ṭhat lo ahcun na pumpaluk kha muihnak in a khat lai. Cucaah na chung i a ummi ceunak kha muihnak a si ahcun, cu muihnak cu zeitluk in dah a ngan lai!

6:19 Luk 12:16-21; Heb 13:5; Jam 5:2,3
6:20 Luk 12:33; 1Ti 6:19
6:21 Luk 12:34

Pathian Pennak Kha Kawl Hmasa

Luk 12:22-34; 16:13

24 "Aho hmanh nih bawi pahnih a rian kho lo. Zei caah tiah pakhat kha a huat lai i a dang pakhat kha a dawt lai, asiloah pakhat kha a upat lai i a dang pakhat kha zei ah a rel lai lo. Pathian le tangka cu nan rianṭi kho hna lai lo.

25 "Cucaah hihi kan chimh hna, nan nunnak ca ah, 'Zei dah kan ei lai i kan din lai?' ti in le nan pum ca ah, 'Zei dah kan i hruk-aih lai?' tiah lungrethei in um hlah u. Nunnak cu rawl nakin siseh, pum cu thilpuan nakin siseh, an biapi deuh lo maw? **26** Van i va khi zoh hna hmanh u, thlai an thla lo, rawl an ṭuan lo, buk zong ah rawl an khong bal lo. Sihmanhsehlaw van i a ummi nan Pa nih a cawm ko hna. Nannih cu van i va nakin nan sung deuh lo maw? **27** Cun aho dah nan lak ah lungretheihnak in a san dong khat tal a chap kho?

28 "Cucaah, zeiruang ah dah thilpuan kong ah nan lungre a theih? Ramlak i a khomi lili pangpar an ṭhanning khi ruat hna hmanh u. Rian an ṭuan lo i la zong an kher lo. **29** Sihmanhsehlaw kan chimh hna, Solomon hmanh kha a sunparnak dihlak in aa thuamh tikah lili pangpar pakhat tluk in aa thuam lo. **30** Maw nannih zumhnak hmete lawng a ngeimi hna, nihin ah a kho i thaizing ah meiphu chung ah an khanghmi ram hna hmanh cu tluk i Pathian nih a thuamh hna ahcun nannih cu an thuam chinchin hna hnga lo maw?

31 "Cucaah lungrethei in, 'Zei dah kan ei lai?' asiloah 'Zei dah kan din lai?' asiloah 'Zei dah kan i hruk lai?' tiah ti hlah u. **32** Zei caah tiah kha thil vialte hna kha cu Gentile mi hna nih an kawlmi an si. Cun van i a ummi nan Pa nih kha thil vialte nan herh hna kha a hngalh ko. **33** Sihmanhsehlaw Pathian pennak le a dinfelnak tu kha kawl hmasa u law kha thil vialte hna kha chapchih nan si ko lai. **34** Cucaah thaizing kong ah nan lungrethei hlah u, zei caah tiah thaizing nih amah kong ah lungretheih awk a ngei ve te ko lai. Ni khat ca i ni khat harsatnak cu a za ko.

6:24 Luk 16:13
6:25 Luk 10:41
6:30 Luk 12:28

Midang Bia Va Ceih Hlah

Luk 6:37-42

7 "Mi bia va ceih hna hlah u law, biaceih nan si ve lai lo. **2** Zei caah tiah bia nan ceih bantuk in biaceih nan si ve lai i nan hmanmi tahnak in an in tah ve hna lai.

3 "Cun zei caah dah na mit chung i a ummi phengphel hmanh kha hngal lo in na unau mit chung i a ummi mitthur cu na zoh? **4** Cun zohhmanh, na mit chung i phengphel a um lio ah zeitin dah na unaupa cu, 'Na mitthur kan coih lai,' tiah na va ti? **5** Miziathiam! na mit chung i phengphel kha coih hmasa law, cun na unau mit chung i a ummi mitthur kha coih awk ah fiangte in na hmuh khawh lai.

7:1 Luk 6:37; Rom 14:4; 1Co 4:5; Jam 4:11,12
7:2 Mar 4:24; Luk 6:38; Rom 2:1

6"A thiangmi cu uico kha va
pe hlah, cun vok rual hmai zong
ah na lungvar va thla hlah, zei
caah tiah an ke in an lamh lai, cun
an i mer lai i nangmah tu kha an
in cheuhmal dih sual lai.

Pathian I Bochan U

Luk 11:9-13

7"Hal u law pek nan si lai,
kawl u law nan hmuh lai, king u
law hunpiak nan si lai. 8Zei caah
tiah a halmi paoh nih an co i, a
kawlmi paoh nih an hmuh, cun a
kingmi paoh cu hunpiak an si lai.
9"Asiloah nan lak ah aho tal
a fa nih changreu hei hal seh law
lung a pemi nan um hnga maw?
10Asiloah nga hei hal seh law
rul a pe hnga maw? 11Nanmah
hi tluk miṭhalo hna hmanh nih
nan fale kha zeitin dah laksawng
ṭha kan pek hna awk a si ti nan
hngalh ahcun, van i a ummi nan
Pa chinchin nih cun thilṭha a
halmi hna cu zeitluk in dah a pek
chinchin hna lai! 12Cucaah mi
nih ka cung ah tuah hna seh ti
na duhmi kha midang cung zong
ah va tuah ve. Zei caah tiah cucu
Phungbia le Prophet hna nih an
cawnpiakmi funtomtu a si.

Kutka Bi

Luk 13:24

13"Kutka bi khan lut tuah u,
zei caah tiah kutka kau le lam
ngan nih cun rawhnak ah a hruai
hna i mi tampi nih cu lam cu an
zulh. 14Zei caah tiah nunnak i a
kalpitu kutka cu a bi i a lam cu a
har. Cun mi tlawmte lawng nih cu
lam cu an hmuh.

Zumhnak Le Ziaza

Luk 6:43, 44

15"Prophet deu kha i ralring
hna u. Tuu phaw hruk in nan
sin ah an ra, sihmanhsehlaw an
chunglei cun cenghngia hrangmi
an si. 16An theitlai in nan hngalh
ko hna lai. Mi nih hlingbur chung
in mitsur siseh, burbuk chung in
theipi siseh, an lawh bal ṭung lo?
17Cu bantuk ṭhiamṭhiam in kung
ṭha paoh nih thei ṭha a tlai i kung
chia paoh nih thei chia a tlai ve
ko. 18Kung ṭha nih theichia a tlai
kho lo i, kung chia zong nih thei
ṭha a tlai kho ve lo. 19Thei ṭha a
tlai lomi kung paohpaoh cu hau
an si lai i mei chung ah paih an si
ko lai. 20Cucaah an theitlai in nan
hngalh ko hna lai.
21"'Bawipa, Bawipa,' a ka
timi paoh van pennak chung ah
an lut lai lo. Sihmanhsehlaw van
i a ummi ka Pa duhnak a tuahmi
lawng an lut lai. 22Cu ni ah cun,
mi tampi nih, 'Bawipa, Bawipa,
na min in bia kan phuan, na min
in khuachia kan ṭhawl i, na min in
thil lianngan tampi kan rak tuah
lo maw?' tiah an ti te lai. 23Cun
cutikah annih cu, 'Nannih phung
aa nunpi lomi hna, ka sin in kal u,
kan hngal bal hna lo,' tiah fiangte
in ka ti te hna lai.

A Fekmi Cung Ah Inn Sa U

Luk 6:47-49

24"Cucaah aho hmanh ka
chimmi bia a thei i a tuahmi paoh

7:7 Joh 14:13, 14; Jam 1:5-8; 1Jo 3:22
7:11 Jam 1:17
7:12 Luk 6:31; Rom 13:8-10; Gal 5:14
7:13 Luk 13:24; Joh 10:7,9
7:15 Luk 6:26; 2Pe 2:1; 1Jo 4:1; Bia 16:13; Apo 20:29
7:16 Luk 6:44; Jam 3:12
7:18 Luk 6:43
7:21 Joh 13:13; Rom 2:13; Jam 1:22; 1Jo 3:18
7:22 Luk 10:20; 1Co 13:1-3
7:23 Luk 13:25-27
7:24 Jam 1:22-25

cu, lungpi cung ah a inn a sami, mifim pa he an i lo. 25Cun ruah a sur i ti a hung lian, cun thli a hrang i, cu inn cu a den nain a pur lo. Zei caah tiah cu inn cu lungpi cung ah hram a bunhmi a si. 26Sihmanhsehlaw aho hmanh ka chimmi bia a thei ko nain a tuah lomi cu, thetse cung ah a inn a sami mihrut pa he an i lo. 27Cun ruah a sur i ti a hung lian. Cun thli a hrang i cu inn cu a den tikah a pur. Cun a purhning cu a fak ko," tiah a ti.

28Cun Jesuh nih cu bia a chim dih tikah a cawnpiaknak nih mizapi cu an khuaruah a harter tuk hna. 29Zei caah tiah phungbia cawnpiaktu hna bantuk si lo in, nawlngeihnak he a cawnpiak hna.

Jesuh Nih Mithinghmui Pa A Damter

Mar 1:40-45; Luk 5:12-16

8 Tlang cung in a rung ṭum tikah mibupi nih amah cu an zulh. 2Cun zohhmanh, mithinghmui pa a sin ah a ra i a biak, "Bawipa na duh ahcun na ka thianter khawh ko," tiah a ti.

3Cutikah Jesuh nih a kut in a hei banh i a tawngh, "Thianter kan duh, thiang cang," tiah a ti.

Chikkhatte ah a thinghmui cu a thiang dih. 4Cun Jesuh nih, "Aho hmanh na chimh hna nakhnga lo vaa ralring, sihmanhsehlaw va kal law na pum kha tlangbawi va hmuhsak. Cun midang tehte ca ah Moses nih nawl a rak pek ningte in laksawng kha va pe," tiah a ti.

7:28 Mar 1:22; Luk 4:32; Joh 7:46
8:2 Luk 5:12
8:4 Mar 5:43; Luk 4:41; 17:14
8:11 Mal 1:11; Luk 13:29
8:12 Luk 13:28

Jesuh Nih Ralbawipa Sin-um A Damter

Luk 7:1-10; Joh 4:43-54

5Cun Capernaum i a luh tikah zabu uktu ralbawipa kha a sin ah a ra i bawmh a hal. 6"Bawipa, ka salpa a zeng i inn ah a it ko, a ngan a fak tuk hringhran," tiah a ti.

7Cun Jesuh nih, "Ka ra lai i ka damter lai," tiah a ti.

8Zabu uktu ralbawipa nih, "Bawipa, ka inn i nangmah rat ding cu kaa tlak lo, bia kaa khatte lawng chim law ka sin-umpa cu a dam ko lai. 9Zei caah tiah keimah zong hi nawlngeihnak tang ah a ummi le ka tang ah ralkap a ngei vemi ka si. Cun pakhat kha, 'Kal,' ka ti i a kal ko, cun a dang pakhat kha, 'Ra,' ka ti i a ra ko, cun ka sin-um kha, 'Hihi tuah,' ka ti i a tuah ko," tiah a ti.

10Cun Jesuh nih cu bia cu a theih tikah a khuaruah a har i a zulmi hna kha, "Biangaite in kan chimh hna, hi bantuk zumhnak ngan hi Israel lak hmanh ah ka hmu rih lo. 11Cun kan chimh hna, nichuah le nitlak in mi tampi an ra lai i van pennak chung ah Abraham, Isaac le Jacob he tiah an ṭhuṭi lai. 12Sihmanhsehlaw pennak fale hna tu kha khualeng muihnak chung ah hlonh an si lai, cuka ah cun an ṭap lai i an hacang an rial lai," tiah a ti hna.

13Cutikah Jesuh nih zabu uktu ralbawipa cu, "Va kal law na zumh bantukte in tuahpiak na si lai," tiah a ti. Cun cu caan thengte ah cun a sin-umpa cu a rak dam.

Jesuh Nih Peter Nupi I A Nu A Damter

Mar 1:29-34; Luk 4:38-41

14 Cun Jesuh cu Peter inn i a luh tikah, Peter nupi a nu taklinh in a zaw i a rak ih ko kha a hmuh. **15** Cucaah a kut kha a tawngh i a taklinh cu a dai. Cun a tho i annih cu a zohkhenh hna.

16 Cun zanlei a hung phak tikah khuachia tuahmi tampi kha a sin ah an ratpi hna. Cun thlarau hna cu bia kaa khat in a ṭhawl hna i mizaw vialte kha a damter hna. **17** Cucu prophet Isaiah nih,

"Amah hrimhrim nih kan
derthawmnak kha aa lak i,
Kan zawtnak kha a kan
phorhpiak,"

tiah a rak chimchung cangmi kha a tlin khawh nakhnga ca ah a si.

Jesuh Zulh A Harning

Luk 9:57-62

18 Cun Jesuh nih a pawng i a ummi mibupi kha a hmuh hna tikah, rili khattelei i kal ding in nawl a pek hna. **19** Cutikah phungbia cawnpiaktu pakhat kha a sin ah a ra i, "Cawnpiaktu, na kalnak paoh ah kan zulh lai," tiah a ti.

20 Cun Jesuh nih, "Cenghngia nih kua an ngei i van i va hna nih bu an ngei, sihmanhsehlaw Mi Fapa cu lu chiahnak hmun a ngei lo," tiah a ti.

21 Cutikah a zultu hna lak i a dang pakhat nih, "Bawipa, va kal ning law ka pa va vui ta hmasa ning," tiah a ti.

22 Sihmanhsehlaw Jesuh nih, "Ka zul ko! Mithi nih an mithi cu i vui ko hna seh," tiah a ti.

Jesuh Nih Thlichia A Daihter

Mar 4:35-41; Luk 8:22-25

23 Cun lawng chung i a luh tikah a zultu hna nih cun an zulh. **24** Cun ruahlopi ah, rili cung ah cun thlichia fakpi in a hrang i tilet nih lawng cu a khuh, asinain Jesuh cu aa hngilh ko. **25** Cutikah a zultu hna cu a sin ah an ra i, an hlauh, "Bawipa, kan khamh tuah! Kan thi cang lai!" tiah an ti.

26 Sihmanhsehlaw annih cu, "Maw nannih zumhnak hmete lawng a ngeimi hna, zeiruang ah dah nan ṭih?" tiah a ti hna. Cun a tho i, thli le rili cu a sik hna i an dai ṭhipṭhep.

27 Cucaah an khuaruah a har tuk i, "Hi pa hi mizei bantuk dah a si hnga? Thli le rili hmanh nih a bia an ngaih," tiah an ti.

Jesuh Nih Khuachia Tuahmi A Damter Hna

Mar 5:1-20; Luk 8:26-39

28 Cun rili ral Gergesa* mi hna ram kha a va panh. Cutikah khuachia nih a tuahmi pa pahnih kha thlaanhmun in an ra i Jesuh cu an ra ton. Ṭih an nun tuk caah aho hmanh cu lam cu an zul ngam lo. **29** Cun ruahlopi ah, "Jesuh, Pathian Fapa, nangmah he cun zei dah kan tuahṭi awk a um? A caan a phak hlan i kanmah hrem

8:18 Mar 4:35
8:20 Mar 2:10
8:29 Mar 1:24; Joh 2:4; 2Pe 2:4

* **8:28** *Gergesa:* Greek Bible dang ah cun Gadara ti zong in an ti.

awk ah maw hika ah na rat cang?" tiah an au.

30 Cutikah cun anmah he a hlat tuk lonak hmun ah khin vok rual nganpi an rak tlong len ko. **31** Cucaah khuachia hna nih Jesuh cu, "Na kan ṭhawl ahcun vok rual chung ah luhnak nawl kan pe," tiah an nawl.

32 Cun Jesuh nih, "Kal u," tiah a ti hna i, mi pahnih chung cun an chuak i vok rual chung ah cun an lut. Cun ruahlopi ah vok rual cu an i eng lulhmalh i an ningpi in cheng in rili chung ah an zuang i, ti chung ah an thi dih. **33** Cutikah vok cawngtu hna cu an zaam dih i khuachung ah an lut i vok rual cung ah a cangmi le khuachia tuahmi hna cung i a cangmi vialte kha an va chimh hna.

34 Cun zohhmanh, khuachung mi vialte hna cu Jesuh ton awk ah an va kal. Cun Jesuh cu an va hmuh tikah, "Kan ram hin chuak ko," tiah an nawl.

Jesuh Nih Mizeng Pa A Damter

Mar 2:1-12; Luk 5:17-26

9 Cucaah lawng chung ah a lut, khattelei ral ah a kal i amah khua kha a va phan. **2** Cun zohhmanh, mizeng pa cu a ihphah in a sin ah an rak zawnh. Jesuh nih an zumhnak kha a hmuh tikah mizeng pa cu, "Ka fa, na thanuam ko, na sualnak cu ngaihthiam an si cang," tiah a ti.

3 Cun chikkhatte ah phungbia cawnpiaktu cheukhat hna nih, "Hi pa hi Pathian thangchiatnak bia pei a chim ko hi," tiah anmah le anmah kha an i ceih.

4 Sihmanhsehlaw Jesuh nih an ruahnak kha a hngalh hna i, "Zei caah dah nan lung chung in thil ṭhalo nan ruah? **5** Zei caah tiah, 'Na sualnak ngaihthiam na si cang,' ti maw a fawi deuh, asiloah, 'Tho law kal,' ti dah? **6** Sihmanhsehlaw Mi Fapa nih vawlei ah sual ngaihthiamnak nawl a ngeih hi nan hngalh khawh nakhnga," a ti i, mizeng pa cu, "Tho, na ihphah kha i lak law na inn ah va ṭin," tiah a ti.

7 Cun a tho i inn ah cun a ṭin. **8** Mibu nih cucu an hmuh tikah an khuaruah a har tuk i cu bantuk nawlngeihnak minung sin ah a petu Pathian kha an thangṭhat.

Jesuh Nih Matthew A Auh

Mar 2:13-17; Luk 5:27-32

9 Cun cu hmun in Jesuh cu a kal i, a min ah Matthew an timi pa kha ngunkhuai khawlhnak deu i a rak ṭhut ko kha a hmuh. Cun anih nih, "Ka zul," tiah a ti.

Cucaah a tho i amah cu a zulh. **10** Cun innchung cabuai i a ṭhut ko lio ah, zohhmanh, ngunkhuai khawltu tampi le misual hna kha an ra i Jesuh le a zultu hna he cun an ṭhuṭi. **11** Cun Pharisee mi hna nih cucu an hmuh tikah a zultu hna kha, "Zei caah dah nan cawnpiaktupa hi ngunkhuai khawltu hna le misual hna he rawl an eiṭi hnga?" tiah an ti hna.

8:34 Luk 5:8; Apo 16:39
9:2 Joh 16:33; Luk 7:48
9:3 Joh 10:33
9:4 Luk 6:8; Joh 2:25
9:8 Luk 7:16; Joh 15:8; Apo 4:21
9:11 Luk 5:30; Gal 2:15

12 Jesuh nih cucu a theih tikah annih cu, “A dammi hna nih siibawi an herh ṭung lo, a zawmi hna lawng nih pei an herh ko cu. 13 Sihmanhsehlaw va kal u law, ‘Raithawinak si lo in, zaangfahnak tu kha ka duh,’ timi sullam hi va cawng tuah u. Zei caah tiah miding hna kawh awk ah ka ra lo. Sihmanhsehlaw misual hna kha ngaihchihnak i kawh awk ah pei ka rat ko cu,” tiah a ti hna.

Rawlulhnak

Mar 2:18-22; Luk 5:33-39

14 Cutikah John zultu hna kha a sin ah an rak phan i, “Zei caah dah kannih le Pharisee mi hna cu rawl kan ul lengmang nain na zultu hna hi rawl an ulh ve lo?” tiah an ti.

15 Cun Jesuh nih annih cu, “Nupiṭhitupa nih a umpi hna chung paoh ah cun a hawile kha an ngaih a chia kho hnga maw? Sihmanhsehlaw nupiṭhitupa an sin in lak a si lai ni a ra te lai i, khi tikah rawl an ulh ve te ko lai.

16 “Aho hmanh nih thil thar in thil hlun kha an belh bal lo. Zei caah tiah thil thar nih thil hlun kha a zam dih lai i a tleh a zual chin lai. 17 Aho hmanh nih mitsurzu thar kha saphaw thawl hlun chung ah an rawn bal lo, an rawn ahcun saphaw thawl cu a khuai lai i mitsurzu cu a tle dih lai, cun saphaw thawl cu a rawk dih ko lai. Sihmanhsehlaw mitsurzu thar kha saphaw thawl thar chung ah an rawn hna ahcun an pahnih in an him lai,” tiah a ti.

9:13 Luk 19:10; 1Ti 1:15
9:14 Luk 18:12
9:15 Joh 3:29; Apo 13:2,3

Jesuh Nih Jairus Fanu Thihnak In A Thawhter

Mar 5:21-43; Luk 8:40-56

18 Cu thil a chimh hna cuahmah lio ah cun, zohhmanh, synagogue[ʃ] uktu pakhat a ra i Jesuh cu a biak, “Atu naite ah khan ka fanu a thi, sihmanhsehlaw na rat i a cung ah na kut na chuan ahcun a nung ko lai,” tiah a ti. 19 Cucaah Jesuh cu a tho i mipa cu a zulh, cun a zultu hna zong nih an zulh ve.

20 Cun ruahlopi ah, kum hleihnih chung a thi a chuak cangmi nu pakhat cu a hnulei in a ra i a angki fual parte kha a va tawngh. 21 Zei caah tiah a lung chungte in, “A angki fual hmanh ka tawngh ahcun ka dam ko lai,” tiah a ti.

22 Sihmanhsehlaw Jesuh cu aa mer i minu kha a hmuh tikah, “Ka fanu, na thanuam ko, na zumhnak nih an damter cang,” tiah a ti. Cun cu caan thengte ah cun minu cu a dam.

23 Cun Jesuh cu synagogue[ʃ] uktu innchung i a luh tikah, thonglawi tumtu hna le mibu tuaibur i an um kha a hmuh hna. 24 Cun annih cu, “Chuak tuah u, zei caah tiah ngakchianute hi a thi lo, aa hngilh,” tiah a ti i, an nihsawh. 25 Sihmanhsehlaw mibu kha leng ah a chuahter dih hna hnu ah, Jesuh cu a lut. Cun a kut

9:18 Mar 5:23
9:20 Mar 3:10; Luk 6:19
9:22 Joh 16:33; Mar 10:52; Luk 7:50
9:24 Apo 20:10; Joh 11:11-14; 1Co 11:30; 1Th 4:13-16
9:25 Luk 7:14

in a tlaih i, ngakchianute cu a tho.
26 Cu thawng nih cun cuka ram
vialte cu a cul dih.

Jesuh Nih Mitcaw Pahnih A Damter Hna

27 Cun cuka hmun in Jesuh cu
a chuah tikah, mitcaw pa pahnih
nih an zulh i, "David Fapa, kan
zaangfah ko!" tiah an au.

28 Cun innchung i a luh tikah
mitcaw hna cu a sin ah an rak
phan. Cun Jesuh nih annih cu,
"Hihi a tuah khawh lai tiah nan
ka zum maw?" tiah a ti hna.

Annih nih, "Asi, Bawipa," tiah
an ti.

29 Cutikah an mit kha a tawngh
hna i, "Nan zumh bantukte in nan
ca ah tuahpiak si ko seh," tiah a ti.
30 Cun an mit cu a hung au. Cun
Jesuh nih, "Hi kong hi aho hmanh
theihter hna hlah u," tiah fakpi in
ralrinnak a pek hna.

31 Sihmanhsehlaw an kal i a
thawngpang cu cuka ram vialte
ah an thanh dih. 32 Cun an ṭian
cuahmah lio ah cun, zohhmanh,
khuachia nih a tuah i, a holh kho
lomi pa kha a sin ah an ratpi.
33 Cun Jesuh nih khuachia a
ṭhawlpiak hnu ah a holh kho lomi
pa cu a holh kho. Cun mibu cu an
khuaruah a har tuk i, "Hi bantuk
thil hi Israel ram chung ah cu hlan
ah cun aho hmanh nih an hmu bal
rih lo," tiah an ti.

34 Sihmanhsehlaw Pharisee mi
hna nih, "Khuachia uktu thawng
in khuachia kha a ṭhawl hna," tiah
an ti.

9:26 Mar 1:28; Luk 4:14,37
9:27 Mar 10:47
9:28 Apo 14:9
9:31 Mar 7:36
9:33 Mar 2:12
9:36 Mar 8:2
9:37 Joh 4:35; Luk 10:2
10:1 Mar 3:13-15; Luk 4:36

Jesuh Nih Mizapi Cung Ah Zaangfahnak A Ngei

35 Cun Jesuh cu khuapi le
khuate vialte ah a kal i, an
synagogue[9] ah a cawnpiak hna.
Cun pennak thawngṭha kha a
phuan i mizapi lak i zawtnak
phun kip le damlonak vialte kha
a damter hna. 36 Cun mibu kha a
hmuh hna tikah a zaang an fak
tuk hringhran. Zei caah tiah an re
a thei i, an i ṭhek dih, khaltu ngei
lo tuu bantuk an si. 37 Cutikah a
zultu kha, "Rawlṭuan ding cu a
tam ngaingai ko, sihmanhsehlaw
rawlṭuantu cu an tlawm. 38 Cucaah
a rawlṭuan ah rianṭuantu kha a
thlah hna nakhnga rawl ngeitu
Bawipa sin ah thlacam u," tiah a
ti hna.

Jesuh Nih Zultu Hleihnih A Thim Hna

Mar 3:13-19; 6:7-13;
Luk 6:12-16; 9:1-6

10 Cun Jesuh nih a zultu
hleihnih kha a sin ah a auh
hna i, thlarau thur kha an ṭhawl
khawh i zawtnak phun vialte le
damlonak phun vialte kha an
damter khawh nakhnga thlarau
thur cung i nawlngeihnak kha a
pek hna.

2 Apostle hleihnih hna i an min
cu: pakhatnak ah, Peter tiah an
kawhmi Simon le a naupa Andrew,
Zebedee fapa James le a naupa
John, 3 Philip le Bartholomew,
Thomas le ngunkhuai khawltu
Matthew, Alphaeus fapa James
le Thaddaeus tiah an kawhmi

Lebbaeus, 4Canaan mi Simon le Jesuh rawitu Judas Iscariot hna hi an si.

5Jesuh nih hleihnih hna kha a thlah hna tikah hitihin bia a cah hna, "Gentile mi hna lak ah va kal hlah u, cun Samaria khuapi zong ah va lut hlah u. 6Sihmanhsehlaw Israel chungkhar tuu tlau hna sin tu ah va kal deuh u. 7Cun nan kal tikah, 'Van pennak a nai cang,' tiah va chim u. 8Mizaw va damter hna u, thinghmui va thianter hna u, mithi va thawhter hna u, khuachia va ṭhawl hna u. A lak in nan hmuh i a lak in va pe hna u. 9Nan taisawm bawm ah sui siseh, ngun siseh, dar tangka siseh i ken hlah u. 10Nan khualtlawnnak ca ah zal siseh, angki khethuan siseh, kedan hleivuang si hna seh, ṭhiangṭhunh si hna seh, i ken hlah u. Zei caah tiah rianṭuantu nih cun a ei awk hmuh ding ah aa tlak.

11"Cun khuapi ah siseh, khuate ah siseh, khuazei khua paoh i nan va luh tikah aho dah mitlingtlak a si ti kha va hlat u law khua nan chuahtak hlantiang cuka ah cun va caam ko u. 12Cun innchungkhar pakhat i nan luh tikah va biachawn hna u. 13Cu innchungkhar cu a tlingtlakmi a si ahcun nan daihnak cu an cung ah tlung ko seh, sihmanhsehlaw a tlingtlak lomi a si ahcun nan daihnak kha nan sin ah kir ṭhan ko seh. 14Cun tluninn an onh lomi hna le nan bia a ngai duh lomi hna i an inn le an khua in nan chuah tikah nan ke leidip kha va khawng ta u. 15Biangaite in kan chimh hna, biaceih ni ah cun cu khua nih a in dingmi nakin Sodom le Gomorrah ram nih a in dingmi cu in awk a ṭha deuh lai. 16Zohhmanh, cenghngia hrang rual lak i tuu bantuk in kan thlah hna. Cucaah rul bantuk in va fim u law, ṭhuro bantuk in va nem u.

10:4 Mar 14:10; Apo 1:16
10:5 Luk 9:52; Joh 4:4-9; Apo 8:5,25
10:9 Luk 22:35
10:10 1Ti 5:18
10:14 Mar 6:11; Luk 9:5; Apo 13:51
10:15 2Pe 2:6; Jud 1:1:7; Apo 17:31; 1Jo 4:17
10:16 Luk 10:3; Apo 20:29; 1Co 14:20
10:17 Mar 13:9; Apo 5:40
10:18 Apo 25:24-26
10:20 Luk 12:11,12
10:21 Mar 13:12
10:22 Joh 15:21; Mar 13:13; Luk 21:19; Bia 2:10
10:23 Luk 17:30

Zultu Nih Hremnak An Ton Lai

Mar 13:9-13; Luk 21:12-17

17"Sihmanhsehlaw minung kha vaa ralring hna u. Zei caah tiah biaceihnak ah an in chanh hna lai i an synagogue[g] chung ah an in tuk hna lai. 18Keimah ruang ah uktu hna le siangpahrang hna hmai ah an in chuahpi hna lai i an sin ah le Gentile mi hna sin ah tehte nan si lai. 19Sihmanhsehlaw an sin i an in chanh hna tikah, 'Zei dah kan chim lai i zeitin dah kan chim lai?' tiah nan lungre va thei hlah u. Zei caah tiah nan chim laimi kha a caan a phak tikah pek nan si lai. 20Zei caah tiah biachimtu cu nanmah nan si lai lo, sihmanhsehlaw nan Pa Thlarau tu nih nanmah hmang in bia a chim lai.

21"A unau nih a unau lila kha thihnak ah a chanh lai. Pa nih a fa kha a chanh lai i, fale zong nih nu le pa kha an ralchan hna lai i, thihnak ah an chanh hna lai. 22Ka min ruang ah mi vialte nih an in huat hna lai, sihmanhsehlaw a dongh tiang a ing khomi cu khamh an si lai. 23Asinain hika

khua i an in hrem hna tikah khua dang ah va zaam u. Zei caah tiah biangaite in kan chimh hna, Israel ram chung i khua vialte nan ṭol dih hlan ah Mi Fapa cu a ra hrimhrim lai.

24 "Zultu cu cawnpiaktu nakin a sang deuh lo i, sin-um zong a bawipa nakin a sang deuh lo. **25** Zultu cu a cawnpiaktu bantuk i a hung can le sal cu a bawipa bantuk i a hung can kha a za ko. Inn ngeitu pa kha Beelzebub[ʃ] tiah an rak auh ahcun, a innchungkhar hna cu zeitluk fak in dah an auh chinchin hna lai!

Pathian Ṭihnak Nih Ṭihphannak A Tei

Luk 12:2-7

26 "Cucaah, ṭih hna hlah u. Zei caah tiah khuhmi thil zeihmanh kha phuan lo in an um lai lo, cun thuhmi zeihmanh kha hngalh lo in an um fawn lai lo. **27** Muihnak i kan chimhmi hna hi ceunak ah va chim u, cun nan hnakite i kan chimhmi hna hi innpar in va thanh u. **28** Cun pum cu a that kho nain nunnak a that kho lomi kha va ṭih hna hlah u. Sihmanhsehlaw pum siseh, nunnak siseh, Gehenna[ʃ] mei chung ah a hrawk khotupa tu kha va ṭih deuh u. **29** Pithlung pahnih kha assarion[ʃ] tangka tlang pakhat ah zuar an si lo maw? Sihmanhsehlaw nan Pa nawl lo in pakhatte hmanh kha vawlei ah a tla lai lo. **30** Cun nan lu cung i samfa hmanh kha a rel dih hna. **31** Cucaah ṭih hlah u, nannih cu pithlung tampi nakin nan man a sung deuh.

10:24 Joh 13:16
10:25 Mar 3:22
10:26 Mar 4:22; Luk 8:17
10:28 Heb 10:31
10:30 Luk 21:18; Apo 27:34
10:32 Rom 10:9
10:33 Mar 8:38; 2Ti 2:12
10:37 Luk 14:26
10:38 Luk 14:27
10:39 Joh 12:25
10:40 Gal 4:14; Luk 9:48; Joh 12:44

Khrih Ṭanhnak

Luk 12:8, 9

32 "Cucaah aho hmanh minung hmai ah a ka ṭanhmi cu van i a ummi ka Pa hmai ah kei zong nih ka ṭanh ve lai. **33** Sihmanhsehlaw aho hmanh minung hmai i a ka hlawmi cu van i a ummi ka Pa hmai ah kei zong nih ka hlawt ve lai.

Jesuh Zultu Si Man

Luk 12:51-53; 14:26, 27

34 "Vawlei cung i daihnak phorh ding ah a ra tiah ka ruat hlah u. Daihnak phorh ding ah ka ra lo. Sihmanhsehlaw vainam phorh ding tu ah ka ra. **35** Ka rathnawh chan cu mipa nih a pa ralchanter awk ah le fanu nih a nu ralchanter awk ah le monu nih a va nu ralchanter awk ah ka ra, **36** cun mipa i a ral hna cu a innchungkhar minung lila kha an si lai. **37** Aho hmanh a pa siseh, a nu siseh, keimah nakin a daw deuhmi cu ka ca ah aa tlak lo. Cun aho hmanh a fapa siseh, a fanu siseh, keimah nakin a daw deuhmi cu ka ca ah aa tlak lo. **38** Cun aho hmanh a cross i lak in a ka zul lomi cu ka ca ah aa tlak lo. **39** A nunnak a hmumi nih a nunnak kha a sung lai i, keimah ruang ah a nunnak a sungmi nih cun a nunnak kha a hmuh lai.

Ṭuanman Laksawng

Mar 9:41

40 "An cohlangtu nih keimah a

ka cohlan i, keimah a ka cohlangtu nih cun a ka thlahtu kha a cohlan. **41** Prophet kha prophet min in a cohlangmi nih cun prophet ṭuanman laksawng kha a hmuh lai. Cun miding pa kha miding pa min in a cohlangmi nih cun miding pa ṭuanman laksawng kha a hmuh lai. **42** Cun aho hmanh a zultu min in hi ngakchia hna lak i pakhatkhat kha tikik hrai khatte hmanh kha a pek ahcun, biangaite in kan chimh hna, a ṭuanman laksawng a sung hrimhrim lai lo," tiah a ti.

Baptisma Petu John Nih Jesuh Sin Ah Mi A Thlah Hna

Luk 7:18-35

11 Jesuh nih a zultu hleihnih hna kha bia a cah dih hna hnu ah, an khua hrawng i cawnpiak ding ah le thawngṭha chim awk ah cu hmun cun a chuak.

2 Cun John nih Khrih rianṭuannak kha thonginn chung a rak umnak in a theih tikah a zultu pahnih kha a hei thlah hna i, **3** "'Nangmah hi a ra dingmi cu na si maw, asiloah midang dah kan hngah rih lai?' tiah va ti u," tiah a ti hna.

4 Cutikah Jesuh nih annih cu, "Va kal u law nan theihmi le nan hmuhmi kha John cu va chim u: **5** mitcaw khua an hmu, kebei an kal, mithinghmui an thiang, hnachet khua an thei, mithi an tho, cun sifakmi hna sin ah thawngṭha kha phuan a si cang. **6** Cun keimah ruang ah a tluril lomi cu mithluachuak a si," tiah a leh hna.

7 John zultu hna an kir tikah, mibu cu Jesuh nih John kong kha a chimh hna, "Zei hmuh duh ah dah ramlak ah khan nan rak kal? Thli nih a hninhmi phaikung zoh ruah ah maw? **8** Asiloah zei hmuh duh ah dah nan rak kal kun? Thilpuan ṭha in aa thuammi pa hmuh duh ah maw? Thilpuan ṭha in aa thuammi hna cu siangpahrang inn ah pei an um ko cu. **9** Asiloah zei hmuh duh ah dah nan rak kal kun? Prophet maw? Asi, kan chimh hna, John cu prophet nakin a ngan deuh. **10** Zei caah tiah,

'Zohhmanh, na hmai in na
lam kha a rak sialtu ding,
Ka lamkal kha na hmai ah
ka thlah,'

tiah a kong ṭial a rak simi pa cu hi pa hi a si.

11 "Biangaite in kan chimh hna, nuhrin vialte lak ah Baptisma Petu John nakin a ngan deuhmi aho hmanh an um lo. Sihmanhsehlaw van pennak chung i a hme bik hmanh khi amah nakin a ngan deuh. **12** Cun Baptisma Petu John caan thawk in atu tiang van pennak cu a ngan a fak i miṭhalo hna nih hramhram in an tlaih. **13** Zei caah tiah John a langh tiang prophet vialte hna le phungbia nih an rak phuan cang. **14** Cucu cohlan na duh ahcun, amah cu a ra lai dingmi Elijah cu a si. **15** Theihnak hna a ngeimi nih thei ko hna seh.

10:42 Mar 9:41; Apo 10:4; Heb 6:10
11:3 Joh 11:27; Heb 10:37
11:5 Luk 4:18,19
11:9 Luk 1:76
11:10 Joh 3:28; Mar 1:2; Luk 7:27
11:13 Luk 16:16
11:14 Luk 1:17; Joh 1:21
11:15 Mar 4:23; Luk 14:35; Bia 2:7

16 "Sihmanhsehlaw atu chan
minung hna hi zei he dah ka hei
tahchunh hna hnga? Annih cu
chawdawrnak hmun ah a ṭhu i an
hawile kha auh in,
17 'Thonglawi kan in
tumpiak hna i,
Nan lam lo,
Kan in ṭah hna i,
Nan ṭap fawn lo,'
tiah a timi ngakchia hna he
khin an i lo. **18** Zei caah tiah John
a rat tikah a ei lo i a ding fawn lo,
cun annih nih, 'Khuachia a ngei,'
tiah an ti. **19** Mi Fapa a rat tikah a
ei, a ding i annih nih, 'Zohhmanh,
saram le zuram pa, ngunkhuai
khawltu hna le misual hna hawi
khi,' tiah an ti. Sihmanhsehlaw
fimnak cu a fale nih thiam an
coh," tiah a ti hna.

Jesuh Nih Aa Ngaihchih Lomi Khua Kha Sual A Phawt Hna

Luk 10:13-15

20 Cutikah Jesuh nih thil
lianngan tam bik a tuahnak
khua hna kha sik hram a thawk,
zei caah tiah an i ngaichih lo.
21 "Chorazin, na ca ah ṭihnung
a va si dah! Bethsaida, na ca ah
ṭihnung a va si dah! Zei caah tiah
nan cung ah tuahmi thil lianngan
kha Tyre le Sidon ah tuah rak
si hna seh law, buri le vutcam
he an i ngaihchihnak a sau tuk
cang hnga. **22** Sihmanhsehlaw
kan chimh hna, biaceih ni ah cun
nanmah nih nan in dingmi nakin
Tyre le Sidon nih an in dingmi
hi in awk ah a ṭha deuh lai.
23 Cun nang, Capernaum, van ah
cawisan a simi, Hades[g] ah ṭhumh
na si lai. Zei caah tiah na cung ah
tuahmi thil lianngan kha Sodom
ah tuah rak si seh law, Sodom cu
nihin tiang a hmun ko rih hnga.
24 Sihmanhsehlaw kan chimh
hna, biaceih ni ah cun nangmah
nih na in dingmi nakin Sodom
ram nih an in dingmi hi in awk a
ṭha deuh lai," tiah a ti.

11:18 Luk 1:15
11:21 Mar 6:45; Luk 9:10; Joh 1:44; Apo 12:20
11:25 Luk 22:42; Joh 11:41
11:27 Joh 3:35; 10:15
11:29 Joh 13:15; Phi 2:5; 1Pe 2:21; 1Jo 2:6
11:30 1Jo 5:3

Jesuh Ah I Din U

Luk 10:21, 22

25 Cutikah Jesuh nih, "Ka Pa,
van le vawlei Bawi, nangmah cu
kan thangṭhat. Zei caah tiah hi thil
hna hi mifim le mithiam hna sin
khan na thuh i bawhte hna sin tu
ah na phuan hna. **26** Ka Pa, cucu
na mithmuh ah a ṭhami a si caah
a si.
27 "Zeizong vialte kha ka
Pa nih ka sin ah a ka chanh dih
cang, cun Pa dah ti lo nih cun aho
hmanh nih Fapa kha an hngal lo.
Cun Fapa dah ti lo le Fapa nih a
sin ah Pa kong phuan a duhmi
hna dah ti lo nih cun aho hmanh
nih Pa kha an hngal lo.
28 "Retheimi le thilritmi vialte
hna ka sin ah ra tuah u, dinhnak
kha kan pek hna lai. **29** Ka seihnam
kha i bei u law ka cawng tuah u.
Zei caah tiah kei cu nunnemmi le
thinlung toidormi ka si, cun nan
nunnak ca ah dinhnak nan hmuh
lai. **30** Zei caah tiah ka seihnam cu
a bei a fawi i ka thil cu a zaang,"
tiah a ti hna.

Jesuh Sabbath Bawi

Mar 2:23-3:6; Luk 6:1-10

12 Cutikah Jesuh cu Sabbathꞃ ni ah lo tan pah in a kal. Cun a zultu hna cu an rawl a ṭam i favui kha an zun i an ei hna. **2** Cun Pharisee mi hna nih cucu an hmuh tikah anih cu, "Zohhmanh, na zultu hna nih Sabbathꞃ ni ah phung nih a onh lomi thil an tuah," tiah an ti.

3 Sihmanhsehlaw anih nih, "David le a hawile an rawl a ṭam tikah zei dah an rak tuah kha nan rel bal lo maw? **4** Zeitin dah Pathian innchung ah an luh i amah ca ah siseh, a sin i a ummi hna ca zong ah siseh ei phung a si lomi le tlangbawi lawng nih an ei dingmi changhun kha an ei. **5** Asiloah templeꞃ chung i a ummi tlangbawi hna nih Sabbathꞃ ni ah Sabbath an buar zong ah annih cu sualphawtnak zeihmanh an ngei lo, ti kha phungbia chung ah nan rel bal lo maw? **6** Cun kan chimh hna, hika ah hin templeꞃ nakin a ngan deuhmi a um. **7** Sihmanhsehlaw,

'Raithawinak si lo in,
zaangfahnak tu kha ka
duh,'

timi bia hi a sullam rak hngal u law, palhnak a ngei lomi kha sual nan rak phaw hnga lo. **8** Zei caah tiah Mi Fapa cu Sabbathꞃ Bawi a si," tiah a ti hna.

9 Cun cuka hmun cun a kal hnu ah an synagogueꞃ chung ah a lut. **10** Cun zohhmanh, cuka ah cun a kut a zengmi pa a rak um. Cun annih nih, "Sabbathꞃ ni ah mizaw damter hi kan phung nih a onh maw?" tiah sualphawt duh ah bia an hal.

11 Cutikah anih nih, "Nanmah lak i pakhatkhat nih a ngeihchun tuu pakhatte kha Sabbathꞃ ni ah khor chung ah hei tla seh law a cawi in a chuah hnga lo maw? **12** Zeitluk in dah minung cu tuu nakin a man a sun deuh? Cucaah, Sabbathꞃ ni i thilṭha tuah cu phung ning a si ko," tiah a ti hna.

13 Cutikah anih nih mipa cu, "Na kut kha samh tuah," tiah a ti.

Cun a kut cu a hun samh i khattelei a kut bantukte in a dam ṭhan. **14** Cutikah Pharisee mi hna cu leng ah an chuak i Jesuh an thah khawh nakhnga khua an khang.

Pathian Sal

15 Asinain Jesuh nih cucu a hngalh i cu hmun cun aa zuk. Cun mibu nganpi nih an zulh i an zate in a damter dih hna. **16** Sihmanhsehlaw mizei a si kha midang an chimh hna nakhnga lo, ralrinnak a pek hna. **17** Cucu prophet Isaiah nih a rak chimmi a tlin nakhnga ca ah a si. **18** Isaiah nih,

"Zohhmanh, kaa thimmi ka
sal hi,
Ka dawt i a cung ah ka lung
a tling ngaingai.
A cung ah ka Thlarau kha
ka chiah lai,
Cun dinnak kha Gentile mi
hna sin ah a thanh lai.

12:2 Luk 13:14; Joh 5:10
12:5 Joh 7:22,23
12:10 Mar 3:2; Luk 11:54
12:11 Luk 14:5
12:14 Mar 3:6; Luk 6:11; Joh 5:18
12:18 Joh 3:34

19 Bia aa al lai lo i a au zong
a au fawn lai lo.
Aho hmanh nih zalam ah a
aw zong kha an thei fawn
lai lo.
20 Dinnak kha teinak i a
phakpi hlantiang,
Aa ilh dihmi phaikung kha a
phet lai lo i,
A khu cuahmahmi meica
kha a hmit lai lo.
21 Cun Gentile mi hna nih a
min ah ruahchannak an
ngei lai,"
tiah a ti.

Diabol Cung I Pathian Ṭhawnnak

Mar 3:20-30; Luk 11:14-26; 12:10

22 Cun diabol nih a tuah ruang ah a mit a caw i, a holh kho lomi pa kha a sin ah an ratpi. Cun a mit a caw i a holh kho lomi pa nih a holh khawh i khua zong a hmuh khawh ṭhan nakhnga a damter. 23 Cun mibupi cu an zate in an khuaruah a har tuk hringhran i, "Hihi David Fapa a si hnga maw?" tiah an ti.

24 Sihmanhsehlaw Pharisee mi hna nih cucu an theih tikah annih nih, "Hi pa nih khuachia a ṭhawl khawhnak cu khuachia uktu Beelzebub[g] thawng lawng in pei a si ko cu," tiah an ti.

25 Sihmanhsehlaw Jesuh nih an ruahnak kha a hngalh i, annih cu, "Aa ṭhen i anmah le anmah aa domi pennak paohpaoh cu rawhnak a phan lai. Cun aa ṭhen i anmah le anmah aa domi khua siseh, innchungkhar siseh, an hmun fawn lai lo. 26 Cun Satan nih Satan kha a ṭhawl ahcun, amah le amah aa ṭhen i aa do tinak a si hnga. Cuti a si ahcun zeitin dah a pennak cu a dir khawh lai? 27 Cun khuachia kha Beelzebub[g] thawng in ka ṭhawl hna ahcun, nan fale hna nih tah aho thawng in dah khuachia kha an ṭhawl kun hna hnga? Cucaah nan fale kha nan bia a ceihtu an si te lai. 28 Sihmanhsehlaw Pathian Thlarau thawng in khuachia kha ka ṭhawl hna a si ahcun Pathian pennak cu nan sin ah a phan hrimhrim cang tinak a si. 29 Asiloah mi pakhatkhat nih paṭhawng pa kha a ṭem ta hmasa lo ahcun, zeitin dah a innchung ah lut in a ngeihmi thil cu a chuh khawh lai? Cun ṭem ta hnu lawng ah a ngeihmi thil cu a innchung in a lakpiak khawh lai. 30 Keimah lei i a ṭang lomi cu a ka dotu a si. Cun keimah he a pumkhawmṭi lomi cu a ṭhektu a si. 31 Cucaah kan chimh hna, an sualnak vialte le Pathian an thangchiatnak vialte hna cu ngaihthiam an si dih ko lai. Sihmanhsehlaw aho hmanh Thlarau a thangchiatmi cu ngaithiam an si lai lo. 32 Cun aho hmanh nih Mi Fapa ralchan in bia a chim ahcun, ngaihthiam a si ko lai. Sihmanhsehlaw aho hmanh Thlarau Thiang ralchan in bia a chimmi cu a tuchan ah siseh, a ra laimi chan ah siseh, ngaihthiam a si hrimhrim lai lo.

12:24 Mar 3:22
12:27 Apo 19:13
12:30 Mar 9:40; Luk 11:23
12:31 Mar 3:28,29; Luk 12:10
12:32 Mar 10:30; Luk 20:34, 35; Eph 1:21; Heb 6:5

Thingkung Le A Tlai

Luk 6:43-45

33 "Thingkung cu ṭhatter law, a thei a ṭha ko lai. Cu bantuk cun thingkung cu chiatter law, a thei a chia ko lai. Zei caah tiah thingkung cu a thei in hngalh khawh a si. **34** Sivai in a khatmi rul cithlah hna! Hi tluk miṭhalo nan si lio ah zeitin dah thilṭha cu nan chim khawh lai? Zei caah tiah thinlung in a liammi kha kaa nih a chim. **35** Miṭha nih cun a thinlung chung i aa khonmi thilṭha hna chung khan thilṭha kha a chuahter, cun miṭhalo nih cun aa khonmi thilṭhalo chung khan thilṭhalo kha a chuahter ve hna. **36** Sihmanhsehlaw kan chimh hna, mi nih ralrinlo in bia an rak chimnak kong kha biaceih ni ah cun an i chim te lai. **37** Zei caah tiah nan bia in thiamcoter nan si lai i nan bia in sualphawt nan si te lai," tiah a ti hna.

Jonah Hmelchunhnak

Luk 11:29-32

38 Cucaah phungbia cawnpiaktu cheukhat hna le Pharisee mi hna nih, "Cawnpiaktu, nangmah sin in hmelchunhnak hmuh kan duh," tiah an leh.

39 Sihmanhsehlaw annih cu, "Atu chan miṭhalo le ṭaangdang a pommi hna nih hmelchunhnak cu an kawl, sihmanhsehlaw prophet Jonah dah ti lo cun hmelchunhnak zeihmanh pek an si lai lo. **40** Zei caah tiah Jonah cu ngapi paw chung ah ni thum le zan thum a um bantuk khan Mi Fapa zong vawlei chung ah ni thum le zan thum a um ve lai. **41** Biaceih ni ah cun Nineveh khuami hna kha an tho lai i atu chan mi hna kha sual an phawt hna lai. Zei caah tiah Jonah nih phung a rak chimnak thawng khan an i ngaichih. Cun zohhmanh, hika ah hin Jonah nakin a ngan deuhmi a um. **42** Thlanglei siangpahrangnu kha atu chan minung hna biaceihnak ah a dir lai i annih cu sual a phawt te hna lai, zei caah tiah Solomon fimnak theih duh ah vawlei deng in a ra. Cun zohhmanh, Solomon nakin a ngan deuhmi hika ah hin a um.

Thlarau Thur An Rak Kir Ṭhan

Luk 11:24-26

43 "Thlarau thur kha mipa chung in a chuah tikah hmun rocar lak ah a kal i dinh hmun a kawl, cun dinh hmun zeihmanh a hmu lo. **44** Cutikah aa thawh i, 'Ka chuahtakmi ka inn ah khan ka kir ṭhan lai,' tiah a ti. Cun a rak kir ṭhan tikah cu inn cu a lawngte in le aa phiah dih le ningcangte in a rak um kha a hmuh. **45** Cutikah a kal i amah nakin a ṭhalo deuhmi a dang thlarau pasarih kha aa ratpi hna, cun an lut i cuka ah cun an um. Cun cu pa cu a hmasa nakin a donghnak ah a ceizual deuh. Cucu atu chan miṭhalo hna i an si ding ning cu a si," tiah a ti.

12:33 Luk 6:43,44
12:34 Luk 6:45
12:37 Jam 3:2
12:38 Joh 2:11; Mar 8:11,12; Luk 11:16; Joh 2:18; 1Co 1:22
12:39 Luk 11:29
12:45 2Pe 2:20
12:46 Luk 1:43; Joh 2:1,2,12; Apo 1:14; 1Co 9:5; Gal 1:19

Jesuh Chungkhar Taktak

Mar 3:31-35; Luk 8:19-21

46 Mibu sin i bia a chim cuahmah lio ah, zohhmanh, a nu le a naule hna kha innleng ah an dir ko i chawnh duh ah an kawl. **47** Cutikah mizeimaw nih anih cu, "Zohhmanh, na nu le na naule hna kha innleng ah an dir ko, chawnh duh ah an in kawl," tiah a ti.

48 Sihmanhsehlaw a sin ah bia a ra chimtu kha, "Aho dah ka nu cu a si i aho dah ka naule cu an si?" tiah a leh.

49 Cun a kut in a zultu lei kha a hei sawh hna i, "Zohhmanh, hi hna hi ka nu le ka naule cu an si. **50** Zei caah tiah van i a ummi ka Pa duhnak a tuahmi paoh cu ka nau le ka far le ka nu cu an si," tiah a ti hna.

Thlaici Vorhtu Tahchunhnak

Mar 4:1-20; Luk 8:4-15

13 Cu ni ṭhiamṭhiam ah cun Jesuh cu innchung in a chuak i rilikam ah a va ṭhu. **2** Mibu nganpi nih an kulh caah lawng chung ah a lut i a ṭhu. Cun mibu nganpi cu an dihlak in rilikam ah an dir dih. **3** Cutikah tahchunhnak in thil tampi kha a chimh hna. Aa thawh i, "Zohhmanh, thlaici vorhtu pa cu thlaici vorh ah a kal. **4** Cun thlaici cu a vorh tikah, a cheu cu lamkam ah an tla, cun va an rung zuang i an cuk hna. **5** Cun a cheu cu lunglak vawlei tlawmnak hmun ah an tla. Vawlei a thuh lo caah chikkhatte ah an kheo colh. **6** Sihmanhsehlaw ni a hung lin i thlaikheo cu a emh hna tikah hram thukpi an thlak khawh lo caah an car dih. **7** Cun a cheu cu hling lak ah an tla, cun hling cu an hung ṭhang i thlaikheo cu an reh hna. **8** Sihmanhsehlaw a dang cu lei ṭha cung ah an tla i rawl an vui. A cheu cu a let zakhat, a cheu cu a let sawmruk, a cheu cu a let sawmthum tiang in an vui. **9** Theihnak hna a ngeimi nih thei ko hna seh," tiah a ti hna.

10 Cun zultu kha a sin ah an ra i, "Zei caah dah tahchunhnak in bia na chimh hna?" tiah an ti.

11 Anih nih, "Zei caah tiah nannih cu van pennak biathli hngalh khawhnak kha pek nan si cang. Sihmanhsehlaw annih cu pek an si lo. **12** Zei caah tiah a ngeimi paoh cu tam chin in pek a si lai i a liamliam in an ngeih lai, sihmanhsehlaw a ngei lomi paoh cu a ngeihchunte hmanh kha lakpiak a si lai. **13** Cucaah tahchunhnak in ka chimh hna nak a ruang cu, an zoh ko nain an hmu lo i an ngaih ko nain an thei lo, a hngalh zong an hngalhfian taktak nakhnga lo ca ah a si. **14** Cun prophet Isaiah nih a rak chimmi kha anmah ah hin a tling. Isaiah nih,

'A theih cu nan theih ko
lai nain nan hngalfiang
hrimhrim lai lo,
Cun a hmuh cu nan hmuh
ko lai nain nan hmufiang
hrimhrim lai lo,
15 Zei caah tiah hi mi hna
lungthin cu a hnawl cang.

12:50 Joh 15:14
13:2 Luk 5:3
13:11 1Co 2:10,14; Col 1:27; 1Jo 2:20,27
13:15 Joh 12:40; Apo 8:26,27; Rom 11:8

An hna cu khua theihnak ca
ah a chah cang,
Cun an mit cu an chinh,
Cu lo ahcun ka damter hna
nakhnga,
An mit in an hmuh i, an hna
in an theih i,
An thinlung in an hngalh i,
an i mer sual hnga,'
tiah a ti.

16 "Sihmanhsehlaw khua a hmumi nan mit cu mit thluachuak an si i, khua a theimi nan hna cu hna thluachuak an si. **17** Cucaah biangaite in kan chimh hna, prophet tampi hna le miding tampi hna nih nan hmuhmi hi hmuh an duh tuk nain an rak hmu hna lo. Cun nan theihmi hi theih an duh tuk nain an rak thei hna lo.

18 "Cucaah thlaici vorhtu tahchunhnak sullam hi ngai tuah u. **19** Mi pakhatkhat nih pennak thawngṭhabia kha a theih i a fian lo tikah, miṭhalo pa kha a ra i a thinlung chung ah vorhmi bia kha hramhram in a lakpiak dih. Cucu lamkam ah a tlami thlaici bantuk in a cohlangmi pa cu a si. **20** Sihmanhsehlaw lungtamnak hmun ah a tlami thlaici bantuk in a cohlangmi pa cu a bia a thei i chikkhatte ah lawmhnak he a cohlangmi khi a si. **21** Sihmanhsehlaw amah ah hram a ngeih lo caah caan tawite lawng a nguh. Cucaah bia ruang ah harnak le hremnak a tlun tikah chikkhatte ah a tlu colh. **22** Cun hling lak i a tlami thlaici bantuk in a cohlangmi pa cu a bia a thei ko nain hi vawlei lungretheihnak le hlenhmangmi rumnak nih a bia cu a reh i thei a tlai kho lomi khi a si. **23** Sihmanhsehlaw lei ṭhatnak ah a tlami thlaici bantuk in a cohlangmi pa cu a bia a thei i a theihmi kha a hngalfiangmi khi a si. Thei kha a tlai i, a cheu cu a let zakhat, a cheu cu a let sawmruk, a cheu cu a let sawmthum tiang in an vui," tiah a ti.

13:17 Joh 8:56; Heb 11:13; 1Pe 1:10-12
13:22 1Ti 6:9, 10,17
13:24 Mar 4:26,30

Changvut Le Facang Sal Tahchunhnak

24 Tahchunhnak a dang pakhat kha a chimh hna, aa thawh i, "Van pennak cu a lo chung ah thlaici ṭha a vorhmi he aa lo. **25** Sihmanhsehlaw mi an i hngilh kar ah a ralpa kha a ra i, changvut lak ah cun facang sal ci kha a vorh i lodiam in a kal. **26** Asinain changvut kha a hung kheo i favui an hun tuah tikah facang sal zong a hung lang ve.

27 "Cucaah a salle kha lo ngeitu pa sin ah an va kal i, 'Bawipa, na lo ah khan thlaici a ṭhami na vorh ko lo maw? Zeitin dah facang sal hi an um ve hnga?' tiah an ti.

28 "Cun anih nih, 'Hihi ralpa nih a tuahmi a si,' tiah a ti hna.

"Cun a salle hna nih cun, 'Va kal in va phawiter dih na kan duh maw?' tiah an ti.

29 "Sihmanhsehlaw anih nih, 'Phawi hlah, zei caah tiah facang sal nan phawi pah ah changvut nan phawi chih sual lai. **30** Rawlṭuan caan a cut tiang hmun khatte ah va ṭhangṭi ko

rih hna seh. Cun rawlṭuan caan a cut tikah rawlṭuantu hna kha, "Facang sal kha pum hmasa u law khangh awk ah tom hna u. Cun changvut kha ka buk chung ah rawn u," ka ti te hna lai,' a ti hna," tiah a ti.

Anṭam Ci Tahchunhnak

Mar 4:30-32; Luk 13:18-21

31 Tahchunhnak a dang pakhat kha a chimh hna. Aa thawh i, "Van pennak cu anṭam ci, mipa nih aa lak i a lo ah a vorhmi bantuk a si. **32** Cucu ci vialte lak ah a hme bik a si ko nain a hung ṭhan tikah anhringso nakin a ngan deuh i kung ngei ah a hung cang. Cucaah van i va kha an ra i a ṭeng ah bu an i ser," tiah a ti.

Thilnu Tahchunhnak

Mar 4:33, 34

33 Cun a dang tahchunhnak pakhat a chimh hna, "Van pennak cu thilnu, minu nih aa lak i, changvut rel thum chung ah a thuh i a dihlak in a thawhter dih bantuk khi a si," tiah a ti.

34 Jesuh nih kha thil vialte kha tahchunhnak in mibu kha a chimh hna. Tahchunhnak hmang lo in zei thil hmanh a chim hna lo. **35** Cucu prophet nih,

"Tahchunhnak in bia ka
chim lai,
Vawlei hramthawk in thuh
a rak simi thil kha ka
phuan hna lai,"

tiah a timi a tlin nakhnga ca ah a si.

13:31 Luk 17:6
13:33 Gal 5:9
13:34 Joh 16:25
13:35 Rom 16:25, 26; 1Co 2:7; Eph 3:9; Col 1:26
13:38 Joh 8:44; 1Jo 3:10
13:39 Bia 14:15
13:44 Phi 3:7,8

Tahchunhnak Sullam

36 Cutikah Jesuh nih mibu cu a kalter hna i innchung ah a lut. Cun a zultu hna kha a sin ah an ra i, "Lo chung i facang sal tahchunhnak kha a sullam kan chim tuah," tiah an ti.

37 Cun anih nih, "Mi Fapa hi thlaici ṭha a vorhtu cu a si. **38** Lo cu vawlei hi a si, thlaici ṭha cu pennak fale hna hi an si. Sihmanhsehlaw facang sal cu miṭhalo pa i fale hna kha an si. **39** Facang sal a vorhtu ralpa cu diabol[g] kha a si. Rawlṭuan caan cu caan dongh khi a si i, rawlṭuantu cu vanmi an si.

40 "Cucaah facang sal an pumh i mei ah an khangh hna bantuk in caan dongh tikah cun a si ve te lai. **41** Mi Fapa nih a vanmi kha a thlah hna lai i midang a tluktertu thil vialte le phung aa nunpi lomi hna vialte kha a pennak chung khan an pumh hna lai. **42** Cun meiphu chung ah an paih hna lai. Cu hmun ah cun an ṭap lai i an hacang an rial lai. **43** Cutikah miding hna cu nika bantuk in an Pa pennak chung ah an ceu lai. Theihnak hna a ngeimi nih thei ko hna seh.

Thuhmi Chawkhon

44 "Cun van pennak cu lo chung i thuhmi rothil bantuk a si fawn. Mi pakhatkhat nih cucu a hmuh tikah a thuh ṭhan. Cun aa lawmh tuk caah a kal i a ngeihmi vialte kha a zuar dih hna i cu lo cu a cawk.

Lungvar Mansung

45 "Cun van pennak cu aa dawh tukmi lungvar a kawlmi chawlettu bantuk a si fawn. 46 A man a sung tukmi lungvar kha a hmuh tikah a kal i a ngeihmi vialte kha a zuar dih hna i cucu a cawk.

Sur Nganpi

47 "Cun van pennak cu rili ah an cheh i phun zakip a pum dihtu sur bantuk a si fawn. 48 Sur a khah dih tikah tikam ah an hnuh, cun an ṭhu i a ṭhami kha bawm chung ah an sanh hna i a ṭhalomi kha an hlonh hna. 49 Cu bantuk cun caan a dongh tikah a si ve te lai. Vanmi kha an ra lai i miṭhalo kha miding hna sin khan an thleidan te hna lai. 50 Cun meiphu chung ah an paih hna lai i cu hmun ah cun an ṭap lai i an hacang an rial te lai," tiah a ti.

Inn Ngeitu Chawkhon

51 Jesuh nih, "Kha thil vialte kha nan hngalfiang maw?" tiah a ti hna i annih nih, "A fiang, Bawipa," tiah an ti.

52 Cutikah annih cu, "Hi ruang ah hin van pennak kong cawnpiak a si cangmi phungbia cawnpiaktu paohpaoh cu a thilkhon chung in thil hlun le thil thar a hun chuah lengmangmi inn ngeitu pa bantuk a si," tiah a ti.

An Cohlan Lomi Prophet

Mar 6:1-6; Luk 4:16-30

53 Cun Jesuh nih kha tahchunhnak a chim dih tikah, cu hmun cun aa ṭhial. 54 An khuaram a va phak tikah, an synagogue[g] ah a cawnpiak hna. Cutikah an khuaruah a har tuk i, "Hi pa nih hin, hi fimnak le thil lianngan tuah khawhnak hi khuazei ah dah a lak hnga? 55 Zungthiampa fapa kha a si lo maw? A nu cu Mary tiah an auhmi kha a si lo maw? Cun a naule cu James, Joses, Simon le Judas kha an si lo maw? 56 Cun a farle hna cu hika kan sin i a um ve komi hna hi an si lo maw? Hi pa nih hin hi thil vialte hi khuazei ah dah a lak hnga?" tiah an ti. 57 Cucaah amah cu an zum duh lo.

Sihmanhsehlaw Jesuh nih annih cu, "Prophet cu a khua le a innchungkhar dah ti lo ah cun an upat ko," tiah a ti.

58 Annih nih an zumh lo caah Jesuh nih cu hmun ah cun thil lianngan tampi a tuah lo.

Baptisma Petu John Thihnak

Mar 6:14-29; Luk 9:7-9

14 Cu lio caan ah cun Herod Tetrarch[g] nih Jesuh kong kha a rak theih. 2 Cun a sin-um hna kha, "Hi pa hi Baptisma Petu John kha a si. Thihnak in a thawh caah pei ṭhawnnak in thil lianngan a tuah ko hna hi," tiah a ti.

3 Zei caah tiah Herod nih a naupa Philip nupi Herodias ruang ah John kha a tlaih i thong ah a thlak. 4 Zei caah tiah John nih Herod cu, "Hi nu na ngeih hi phung nih an onh lo," tiah a ti.

13:55 Luk 3:23; Joh 6:42
13:57 Joh 6:61; Luk 4:24; Joh 4:44
14:1 Mar 8:15; Luk 3:1,19; Apo 4:27; Luk 9:7-9
14:3 Luk 3:19,20

5 Cun thah a duh nain mizapi kha
a ṭih hna, zei caah tiah John cu
prophet pakhat ah an i ngeihmi a si.
6 Sihmanhsehlaw Herod chuah
ni an hun lawmh tikah, Herodias
fanu kha an hmai ah a lam i,
Herod kha a lung a ton ngaingai.
7 Cutikah a halmi paoh pek ding
in a sin ah chiatserh in bia a kamh.
8 Cucaah, a nu nih a rak forh cia
cang bantuk in, "Baptisma Petu
John lu kha kheng in hika ah rak
ka pe," tiah a ti.
9 Cun siangpahrangpa cu a ngaih
a chia ngaingai. Sihmanhsehlaw
chiatserh in bia a kamh cang
ruang ah le a sin ah a ṭhumi hna
ruang ah, pek awk ah nawl a pek
hna. 10 Cun mi a thlah i thonginn
ah John lu cu a va tan. 11 Cun
John lu cu kheng in a rak put i
ngakchianute cu a pek, cun a nu
sin ah a va put. 12 Cutikah John
zultu hna cu an ra i a pum kha an
lak i an vui. Cun an kal i Jesuh
kha an va chimh.

Jesuh Nih Minung 5,000 Rawl A Dangh Hna

Mar 6:30-44; Luk 9:10-17;
Joh 6:1-14

13 Cucu Jesuh nih a theih tikah,
cu hmun cun aa zuk i lawng in
ramlak ah amahte lawng in a kal.
Sihmanhsehlaw cucu mibu nih an
theih tikah an khua cio in ke in
an ra i an zulh. 14 Cun Jesuh cu
lawng chung in a chuak i mibu
nganpi kha a hmuh hna tikah a
zaang an fak tuk i an mizaw kha a
damter hna.

14:12 Apo 8:2

15 Zanlei sang a hung phak
tikah a zultu hna kha a sin ah an
ra. Annih nih, "Hi hmun hi ramlak
a si i khua zong a hnu fawn cang.
Khuachung ah an kal i rawl an i
cawk cio nakhnga mibu hi thlah
cang hna," tiah an ti.
16 Sihmanhsehlaw Jesuh nih
annih cu, "An kal a hau lai lo,
nanmah nih ei awk pe hna u," tiah
a ti hna.
17 Cun annih nih, "Hika ah hin
cun chang par nga le nga fang
hnih lawnglawng pei kan ngeih
ko cu," tiah an ti.
18 Anih nih, "Hika ah hin ra pu
tuah u," tiah a ti hna.
19 Cutikah mibu cu ram cung
ah a ṭhutter hna. Cun chang par
nga le nga fang hnih cu a lak i
vanlei zoh in thluachuah a pek,
cun a cheu hna i a zultu hna kha
chang cu a pek hna i, a zultu nih
mibu kha an pek hna. 20 Cuticun
an dihlak in an ei i an khim dih.
Cun a zultu hna nih changcheu a
taangmi sei hleihnih khat an char.
21 Cun nu le ngakchia rel lo in, a
eimi hna cu patling 5,000 tluk an
si.

Jesuh Ti Cung Ah A Kal

Mar 6:45-56; Joh 6:16-24

22 Cun Jesuh nih a zultu hna
kha lawng chung ah a luhter
colh hna i, mizapi a kalter hna
lio ah, rili khattelei ral ah a rak
kalter chung hna. 23 Mibu a kalter
dih hna tikah thlacam ding ah
amahte lawng tlang cung ah a
kai. Zan a hung phak tikah amah

14:19 Mar 8:6; Luk 9:16; Apo 2:42; 1Co 10:16; 1Ti 4:4
14:23 Luk 3:21

lawng cuka hmun ah cun a um.
24 Sihmanhsehlaw lawng cu rili laifang a phan i anmah lei ah thli a hran caah tilet nih an lawng kha a den.

25 Cun a voilinak zan hngah caan* hrawng ah khin Jesuh cu rili cung in an sin ah a va kal.
26 Cun zultu hna nih rili cung i a kal kha an hmuh tikah an thin a phang i, "Mithla a si!" an ti i ṭih bu in an ai.

27 Sihmanhsehlaw Jesuh nih a chawnh colh hna i, "Nan thanuam ko u! Keimah ka si, ṭih hlah u!" tiah a ti hna.

28 Cun Peter nih, "Bawipa, nangmah na si ahcun na sin ah ti cung in ka rat ve nakhnga nawl ka pe," tiah a leh.

29 Cutikah Jesuh nih, "Ra," tiah a ti i, Peter cu lawng chung in a chuak i ti cung in Jesuh sin ah a kal.

30 Sihmanhsehlaw thli a fah tuk kha a hmuh tikah a ṭih i pil aa tim i, "Bawipa, ka khamh ko!" tiah a au.

31 Cun chikkhatte ah Jesuh nih a kut kha a samh i a hei tlaih, cun anih cu, "Maw nang zumhnak hmete lawng a ngeimi, zei caah dah na lung a awṭawm?" tiah a ti.

32 Cun lawng chung i an luh tikah thli cu a dai. **33** Cutikah lawng chung i a ummi hna nih Jesuh cu an biak i, "Nangmah cu Pathian Fapa na si hrimhrim," tiah an ti.

14:26 Luk 24:37
14:27 Apo 23:11; Luk 1:13,30; Apo 18:9; Bia 1:17
14:33 Mat 4:3

* **14:25** *a voilinak zan hngah caan:* Zinglei suimilam pathum in paruk hrawng a si.

15:4 Eph 6:2

Jesuh Nih Gennesaret Ah Mizaw A Damter Hna

Mar 6:53-56

34 Rili cu an tan dih tikah Gennesaret ram kha an va phan.
35 Cun cuka minung hna nih Jesuh a si kha an hngalh tikah, an ram pawngkam vialte ah mi an thlah hna i, an mizaw vialte kha a sin ah an ratpi hna. **36** Cun a puanki tal a tawnghter hna nakhnga amah cu an nawl i, a puanki a tawngmi paohpaoh cu tlamtlingte in a damter hna.

Pathian Nawlbia Maw Hlanphung Dah?

Mar 7:1-23

15 Cutikah Jerusalem i a ummi phungbia cawnpiaktu hna le Pharisee mi hna kha Jesuh sin ah an ra i, **2** "Zei caah dah na zultu hna nih upa hna i hlanphung an buar? Zei caah tiah rawl an ei tikah an kut an i ṭawl lo," tiah an ti.

3 Anih nih, "Zei caah dah nan hlanphung ruang ah Pathian nawlbia nan buar ve kun? **4** Zei caah tiah Pathian nih, 'Na nu le na pa kha upat hna,' cun 'Aho hmanh a nu siseh, a pa siseh, chiat a serhmi cu thah si seh,' tiah nawl a kan pek.

5 "Sihmanhsehlaw nannih nih, 'Aho hmanh, a nu siseh, a pa siseh, "Ka sin in na hmuh hnga dingmi bawmhnak kha Pathian ca laksawng a si ai cang," tiah a ti ahcun, **6** a nu cung ah siseh, a pa cung ah siseh, ṭuanvo zeihmanh

a ngei ti lo,' tiah nan ti. Cuticun nan hlanphung ruang ah Pathian nawlbia cu zeihmanhlo ah nan canter. 7Nannih miziathiam hna! Isaiah nih,

8 'Hi mi hna nih hin an kaa
cun an ka naih i,
An hmurka cun an ka upat,
Sihmanhsehlaw an thinlung
tu cun an ka hlat.
9Cun an ka biak hi
pakpalawng a si ko,
Zulh awk an i cawnpiakmi
cu minung nawlbia
lawngte an si,'

tiah nan kong a rak phuanmi hi a dik hringhran ko," tiah a ti hna.

10Mibu kha a sin i a kawh hna tikah annih cu, "Thei u law, fiang tuah u, 11kaa chung i a lutmi nih khan mi cu a thurter lo, sihmanhsehlaw a kaa in a chuakmi tu nih mi a thurter," tiah a ti hna.

12Cutikah a zultu kha a sin ah an ra i, "Pharisee mi hna nih cu bia an theih tikah an thin a hung ti kha na hngal maw?" tiah an ti.

13Sihmanhsehlaw Jesuh nih, "Van i a ummi ka Pa nih a phun lomi kung paohpaoh cu phawi dih an si ko lai. 14Anmahte in va um ko hna seh. Annih cu mitcaw a hruaitu mitcaw an si. Cun mitcaw nih mitcaw kha a hruai ahcun an pahnihte in khor chung ah an tla ko lai," tiah a leh hna.

15Cutikah Peter nih a hun leh i, "Cu tahchunhnak sullam cu kan fianter tuah," tiah a ti.

16Cucaah Jesuh nih, "Nanmah zong nih maw nan fian khawh ve hlei lo? 17Kaa chung i a lutmi paohpaoh cu paw chung ah an lan, cun zun inn ah an chuak ṭhan dih ko ti cu maw nan fian rih lo? 18Sihmanhsehlaw kaa in a hung chuakmi tu cu thinlung in an ra i mi kha an thurter. 19Zei caah tiah thinlung chung in ruahnak ṭhalo, lainawnnak, ṭaangdangpomnak, nupa sualnak, firnak, tehte hmaanlo le thangchiatnak hna kha an chuak. 20Hi hna hi mi a thurtertu cu an si. Sihmanhsehlaw kut ṭawl lo in rawl einak nih cun mi a thurter lo," tiah a ti hna.

15:9 Col 2:20-22
15:11 Apo 10:14,15
15:14 Rom 2:19; Luk 6:39
15:18 Luk 6:45; Jam 3:6
15:19 Gal 5:19-21
15:20 Rom 14:14
15:24 Rom 15:8

Gentile Minu Zumhnak

Mar 7:24-30

21Cutikah cu hmun cun Jesuh cu a chuak i Tyre le Sidon ram ah a kal. 22Cun zohhmanh, Canaan minu pakhat kha cu ram cun a ra i Jesuh cu, "Maw Bawipa, David Fapa, ka cung ah zaangfahnak ngei ko! Ka fanu khuachia nih fak tuk in a tuah," tiah a au.

23Sihmanhsehlaw Jesuh nih minu cu kaa khat hmanh a let lo. Cun a zultu hna kha a sin ah an va kal i, "Minu hi ngollo in kan hnulei in a au caah, kalter ko," tiah an nawl.

24Sihmanhsehlaw Jesuh nih, "Israel chungkhar tuu tlau sin lawng ah thlah ka si," tiah a leh hna.

25Cutikah minu cu a ra i a biak, "Bawipa, ka bawm ko," tiah a ti.

26Sihmanhsehlaw anih nih, "Ngakchia chang kha lak in uico fa tete pek cu a ṭha lo," tiah a leh.

27 Cun minu nih cun, “Asi, Bawipa, sihmanhsehlaw uico fa tete zong nih pei an bawile cabuai in a tlami chang ṭiltlawt an ei tawn ve ko kha,” tiah a ti.

28 Cutikah Jesuh nih minu cu, “Maw minu, na zumhnak a ngan ngaingai. Na duh bantuk in na duhmi cu kan pek,” tiah a ti. Cun cu caan thengte ah cun a fanu cu a dam.

Jesuh Nih Mi Tampi A Damter Hna

29 Cu hmun cun Jesuh cu a chuak i, Galilee Rili in a kal. Cun tlang cung ah a kai i a ṭhu. 30 Cutikah mibu nganpi kha a sin ah an ra, kebei, mitcaw, a holh kho lomi hna, micheubang le midang tampi kha an ratpi hna i Jesuh kehram ah an chiah hna. Cun annih cu a damter hna. 31 Cuticun, a holh kho lomi hna an holh le micheubang hna an dam le kebeimi hna an kal i mitcawmi hna khua an hmuh kha an hmuh hna tikah an khuaruah a har tuk i Israel Pathian kha an thangṭhat.

Jesuh Nih Minung 4,000 Rawl A Dangh Hna

Mar 8:1-10

32 Cun Jesuh nih a zultu kha a auh hna i, “Mibu hi ka zaang an fak tuk, zei caah tiah ni thum chung ka sin ah an um cang i ei awk zeihmanh an ngei lo. Cun pawṭam in kalter kha ka duh lo, lampi ah an buhri sual lai,” tiah a ti hna.

33 Cutikah a zultu hna nih anih cu, “Mibu hi zat i za ding chang cu hi ramlak ah hin khuazei ah dah kan lak khawh lai?” tiah an ti.

34 Jesuh nih annih cu, “Chang par zeizat dah nan ngeih?” tiah a ti hna.

Annih nih, “Par sarih le nga fa tete tlawmpal,” tiah an ti.

35 Cun mibu cu vawlei ah a ṭhutter hna. 36 Cun chang par sarih le nga kha a lak i lawmhnak a chim, a cheu hna i a zultu kha a pek hna, cun a zultu hna nih mibu kha an pek hna. 37 An zate nih an ei i an khim dih, cun changcheu a taangmi sei ngan sei sarih khat an char. 38 Cun nu le ngakchia rel lo in patling 4,000 tluk nih an ei. 39 Mibu a kalter dih hna hnu ah lawng chung ah a lut i Magdala ram ah a kal.

Tikcaan Thleidanthiamnak

Mar 8:11-13; Luk 12:54-56

16 Cun Pharisee mi hna le Sadducee[ʃ] hna kha a sin ah an ra i hneksak duh ah, “Van in hmelchunhnak kan hmuhsak,” tiah an ti.

2 Annih cu a leh hna i, “Zanlei a phak tikah, ‘Van a sen caah nikhua a ṭha lai,’ tiah nan ti. 3 Cun zinglei a phak tikah, ‘Van a sen i khua a dawm caah nihin nikhua a chia lai,’ tiah nan ti. Miziathiam hna, van umtuning zoh in khua caan nan hngalh khawh, sihmanhsehlaw caan hmelchunhnak kong tu ah cun khua caan nan hngal kho lo.

16:1 Apo 4:1
16:3 Luk 12:54-56

4 Atu chan miṭhalo le ṭaangdang
a pommi hna nih hmelchunhnak
nan kawl, sihmanhsehlaw prophet
Jonah dah ti lo cun hmelchunhnak
zeihmanh pek nan si lai lo," tiah
a ti hna. Cun annih cu a chuahtak
hna i a kal.

Pharisee Le Sadducee Hna Thilnu

Mar 8:14-21

5 Cun a zultu hna cu khattelei
ral an va phanh tikah chang ken an
philh. 6 Cutikah Jesuh nih annih
cu, "Hihi philh hlah u, Pharisee
thilnu le Sadducee[ʃ] thilnu kha i
ralring hna u," tiah a ti hna.

7 Cun khua an ruat i, "Hihi
chang zeihmanh kan i ken lo caah
a si," tiah an i ceih.

8 Sihmanhsehlaw Jesuh nih an
i ceihmi kha a hngalh i annih cu,
"Maw nannih zumhnak hmete
lawng a ngeimi hna, zei caah
dah chang kan i ken lo caah a
si tiah nan i ceih? 9 Atu tiang ah
maw nan hngalhfian khawh rih
lo? Asiloah minung 5,000 ca ah
chang par nga a rak zat i a taangmi
zeizat dah nan rak char kha nan i
cinken ti lo maw? 10 Cun minung
4,000 ca ah chang par sarih a zat i
a taangmi sei ngan sei zeizat dah
nan rak char kha nan i cinken ti
lo maw? 11 Zei caah dah nan sin
i ka chimmi hi chang kong a si
lo hi nan hngalhfian khawh lo?
Sihmanhsehlaw Pharisee thilnu
le Sadducee[ʃ] thilnu i ralrinnak
kong pei ka chim ko cu," tiah a
ti hna.

16:6 Luk 12:1

16:12 Apo 4:1
16:14 Mar 6:15; Joh 1:21
16:16 Apo 14:15; 2Co 6:16; 1Th 1:9; 1Ti 3:15; Heb 10:31
16:17 1Co 15:50; Eph 6:12; Heb 2:14
16:18 Joh 1:42; Eph 2:20
16:19 Bia 3:7; Joh 20:23
16:20 Mar 8:30

12 Cutikah chang ca i hmanmi
thilnu si lo in, Pharisee le
Sadducee[ʃ] cawnpiaknak a chim
kha a zultu hna nih an hun
hngalhfian.

Jesuh Cu Messiah A Si

Mar 8:27-30; Luk 9:18-21

13 Cun Jesuh cu Caesarea
Philippi a phak tikah a zultu kha,
"Mi Fapa hi mi nih aho a si an ka
ti dah?" tiah a hal hna.

14 Cun annih nih, "Micheu
nih Baptisma Petu John, cun
micheu nih Elijah, cun midang
nih Jeremiah asiloah prophet
pakhatkhat a si an in ti," tiah an ti.

15 Annih cu, "A si ah nannih
nih tah aho a si nan ka ti dah?"
tiah a ti hna.

16 Simon Peter nih a leh i,
"Nangmah cu a nungmi Pathian
Fapa, Khrih, na si," tiah a ti.

17 Cun Jesuh nih anih cu,
"Simon Bar-Jonah, mithluachuak
na si. Zei caah tiah thi le sa nih
na sin ah a phuanmi a si lo,
sihmanhsehlaw van i a ummi ka
Pa nih a phuanmi a si. 18 Cun hi
zong hi kan chimh, nang cu Peter
na si i hi lungpi cung ah hin ka
khrihfabu ka dirh lai i Hades[ʃ]
innka ṭhawnnak nih cucu a tei
lai lo. 19 Cun van pennak tawh
hna cu kan pek lai i vawlei ah
na hrenhkanhmi paoh cu van
zong ah hrenhkanh an si ve lai i,
vawlei ah na hunpiakmi hna paoh
cu van zong ah hunpiak an si ve
lai," tiah a ti. 20 Cutikah amah cu,
Jesuh Khrih a si kha aho hmanh

an chimh hna nakhnga lo a zultu kha nawl a pek hna.

Jesuh Nih A Thihnak Le Thawhṭhannak A Phuanchung

Mar 8:31-9:1; Luk 9:22-27

21 Cu caan thawk cun Jesuh nih Jerusalem i kal a herh lainak, upa le tlangbawi ngan hna le phungbia cawnpiaktu hna sin in harnak tampi a in lainak, cun thah a si lainak le ni thumnak i thawhter a si lainak vialte cu a zultu hna kha a hmuhsak hna.

22 Cutikah Peter nih hmun dang deuh ah a hei kalpi i, "Bawipa, cu thil nih cun in hlat ko seh, cucu na cung ah a tlung hrimhrim lai lo," tiah a sik.

23 Sihmanhsehlaw aa mer i Peter cu, "Satan, kal! Ka ca ah tlukrilhtertu na si, zei caah tiah Pathian ruahning si lo in, minung ruahning tu in na ruah," tiah a ti.

24 Cutikah Jesuh nih a zultu hna kha, "Aho hmanh zulh a ka duh ahcun, amah le amah kha i hlaw seh law, a cross kha i lak in ka zul seh. **25** Zei caah tiah aho hmanh a nunnak kha khamh a duhmi nih a nunnak kha a sung lai, sihmanhsehlaw aho hmanh a nunnak kha keimah ruang ah a sungmi nih cun a nunnak kha a hmuh lai. **26** Cucaah, mi pakhatkhat nih vawlei hi a ningpi in hei co hmanhsehlaw a nunnak kha a sungh ṭung ahcun a ca ah zei dah a ṭhathnem? Asiloah mi nih a nunnak cu zei he dah a thlen lai. **27** Cucaah, Mi Fapa cu a Pa sunparnak in a vanmi hna he a ra deng cang i mi kip kha anmah le an rianṭuanning cio in ṭuanman laksawng a pek hna lai. **28** Biangaite in kan chimh hna, hika i a dirmi hna lak ah hin micheu cu Mi Fapa a pennak i a rat an hmuh hlantiang thihnak a tep hrimhrim lo dingmi an um," tiah a ti hna.

16:21 Luk 9:51; 17:25; Joh 18:22 Apo 2:23; Luk 24:21, 46; Joh 2:19; 1Co 15:3,4; Mar 9:31; Luk 9:22
16:24 Luk 14:27
16:25 Joh 12:25
16:27 Luk 17:30; Joh 14:3; Apo 1:11; 1Co 1:7; 1Th 2:19; Bia 1:7; 1Co 3:12-15; 2Co 5:10; Bia 22:12

Jesuh Muihmai Thlennak

Mar 9:2-13; Luk 9:28-36

17 Cun ni ruk hnu ah Jesuh nih Peter, James le a nau John kha a sin ah a auh hna i anmahte lawng tlang sang pakhat cung ah a hruai hna. **2** Cun an hmai ah cun a muihmai aa thleng. A hmai cu nika bantuk in a ceu i a thilpuan hna cu ceu bantuk in an hung raang. **3** Cun zohhmanh, Moses le Elijah cu an sin ah an rung lang i Jesuh he bia an i ruah.

4 Cutikah Peter nih Jesuh cu a leh i, "Bawipa, hika kan um hi kan ca ah a ṭha. Na duh ahcun, hika ah hin puanthlam pathum in sa hna usih law, nangmah ca ah pakhat, Moses ca ah pakhat, cun Elijah ca ah pakhat," tiah a ti.

5 Bia a chim cuahmah lio ah, zohhmanh, minmei ceu tompi nih a run zelh dih hna. Cun ruahlopi ah minmei chung in aw pakhat a thang i, "Hihi ka dawtmi ka Fapa a si, a cung ah ka lung a tling ngaingai. A bia kha ngai u," tiah a ti.

6 Cun zultu hna nih cu aw cu an theih tikah vawlei ah an

17:5 Apo 3:22,23

bawk i an ṭih tuk hringhran. 7 Sihmanhsehlaw Jesuh cu a kal i a va tawngh hna i, “Tho tuah u, ṭih hlah u,” tiah a ti hna.

8 An pawngkam an zoh tikah, Jesuh dah ti lo, aho hmanh an hmu ti hna lo. 9 Cun tlang cung in an rung ṭum pah ah, Jesuh nih annih cu, “Mi Fapa hi mithi hna sin in a thawh ṭhan hlantiang hi langhnak hi aho hmanh nan chim hna lai lo,” tiah nawl a pek hna.

10 Cun a zultu hna nih anih cu, “Zei caah dah phungbia cawnpiaktu hna nih, ‘Elijah a rat hmasa awk a si,’ an ti?” tiah an hal.

11 Jesuh nih annih cu, “Elijah cu a ra hmasa taktak i zeizong vialte kha an sining ah a chiah ṭhan dih ko hna lai. 12 Sihmanhsehlaw kan chimh hna, Elijah cu a ra diam cang i an hngalh lo caah an duhmi paoh kha a cung ah an rak tuah. Cu bantuk cun, Mi Fapa zong hi an kut ah harnak a ing deng cang,” tiah a ti hna.

13 Cutikah a zultu hna nih Baptisma Petu John kong a chimh hna kha an hngalhfian.

Jesuh Nih Khuachia Tuahmi Ngakchiapate A Damter

Mar 9:14-29; Luk 9:37-43

14 Cun mibu sin an phak tikah, mipa nih a hei panh i khukbil in a hmai ah a bawk i, 15 “Bawipa, ka fapa cung ah zaangfahnak ngei ko. Zei caah tiah tluk zawtnak a ngei i, a tem-ing tuk hringhran, mei chung le ti chung ah a tlu lengmang. 16 Cucaah na zultu hna sin ah ka ratpi ko nain an damter kho lo,” tiah a ti.

17 Cutikah Jesuh nih a hun leh hna i, “Maw zumhnak ngei lo le lam pialmi hna, zei can dah kan umpi hna lai? Zei can dah kan in hna lai? Ngakchia cu ka sin ah hin ratpi tuah u,” tiah a ti hna.

18 Cun Jesuh nih khuachia cu a hro i a chung cun a chuak. Cun cu caan thengte ah cun ngakchiapa cu a dam. 19 Cutikah zultu hna cu Jesuh sin ah anmahte lawng in an kal i annih nih, “Zei caah dah khuachia kha kan ṭhawl khawh lo?” tiah an ti.

20 Cucaah Jesuh nih annih cu, “Nan zumh lo caah a si. Cucaah biangaite in kan chimh hna, anṭam ci ngaw zumhnak nan ngeih ahcun, hi tlang hi, ‘Hika hin khika ah i ṭhial,’ tiah nan ti lai i aa ṭhial ko lai. Cun nan ca ah a si kho lomi zeihmanh a um lai lo. 21 Sihmanhsehlaw hi bantuk cu thlacamnak le rawlulhnak dah ti lo nih cun zeihmanh nih a ṭhawl kho lo,” tiah a ti hna.

Jesuh Nih A Thihnak Le A Thawhṭhannak A Phuan

Mar 9:30-32; Luk 9:43-45

22 Cun Galilee peng i an umṭi lio ah, Jesuh nih annih cu, “Mi Fapa cu mi kut chung ah chanh a si deng cang. 23 Cun an thah lai i ni thumnak ah thawhter a si lai,” tiah a ti hna i, an ngaih a chia tuk hringhran.

17:9 Mar 8:30
17:11 Luk 1:16,17
17:20 Luk 17:6; 1Co 13:2

Ngapi Kaa Ah Ngunkhuai Pek Awk Tangka

24 Cun Capernaum kha an phak tikah, temple ngunkhuai* khawltu hna nih Peter cu an hei fuh i, "Nan cawnpiaktupa nih temple ngunkhuai tlingte in a pe ko lo maw?" tiah an ti.

25 Peter nih, "Asi, a pek," tiah a ti.

Cun innchung i a luh tikah, Jesuh nih Peter cu a chawnh hmasa bik i, "Simon, zeitin dah na ruah? Vawlei siangpahrang hna nih ramdang thil luhpi man le pumpak ngunkhuai† kha aho sin in dah an khawlh? An fale hna sin in maw? Asiloah khual sin in dah?" tiah a ti.

26 Cun Peter nih, "Khual sin in," tiah a ti.

Cun Jesuh nih anih cu, "A si ahcun an fale cu an luat ko cu ta. **27** Sihmanhsehlaw an thin kan hunter sual hna lai, rili ah va kal law, sio va thla law, na sio hmasa bik nga kha a kaa va keu law a kaa chung ah stater𝔤 tangka tlang na hmuh lai. La law keimah le nangmah ca ah temple ngunkhuai kha va pe hna," tiah a ti.

Aho Dah A Ngan Bik?

Mar 9:33-37; Luk 9:46-48

18 Cu caan ah cun zultu kha Jesuh sin ah an kal i, "Van pennak chung ah aho dah mingan bik a si kun lai?" tiah an ti.

2 Cutikah Jesuh nih ngakchia pakhat kha a sin ah a auh i, an laifang ah a dirter. **3** Cun anih nih, "Biangaite in kan chimh hna, nan i thlen i ngakchia tete bantuk nan si lo ahcun van pennak chung ah nan lut hrimhrim lai lo. **4** Cucaah, aho hmanh amah le amah aa toidor i hi ngakchia bantuk a simi cu van pennak chung ah a ngan bik cu a si. **5** Aho hmanh hi bantuk ngakchia pakhatkhat kha ka min in a cohlangmi paoh cu keimah a ka cohlan a si.

Mi Tluktertu

Mar 9:42-48; Luk 17:1, 2

6 "Sihmanhsehlaw aho hmanh keimah a ka zummi hi ngakchia tete lak i pakhatkhat kha a tlukter a si ahcun, a hngawng ah riallung thlaih in rili thuhnak i pilter a si kha a ca ah a ṭha deuh. **7** Midang a tlukter ruang ah vawlei ca ah ṭihnung a va si dah! Cun midang tlukternak cu a tlun awk a si ko nain tlukternak a chuahtertu ca ah cun ṭihnung a va si dah!

8 "Na kut asiloah na ke nih an sualter ahcun tan law hlonh ko. Kut kut hnih le ke ke hnih he zungzal mei chung i hlonhmi si nakcun kutlo le kelo in nunnak chung ah luh kha na ca ah a ṭha deuhmi a si. **9** Na mit nih an sualter ahcun, khoih law hlonh ko. Mit pahnih he Gehenna𝔤 mei chung i hlonhmi si nakcun, mit pakhat he lawng nunnak chung i luh kha na ca ah a ṭha deuh.

17:25 Rom 13:7
17:27 Joh 6:61
18:3 1Pe 2:2
18:4 Mar 9:35
18:6 Mar 9:42; Luk 17:2
18:7 Luk 17:1

* **17:24** *temple ngunkhuai:* Greek holh ah cun didrachma ti a si i drachma pahnih tinak a si. Hihi mi pakhat ca i kum khat ca ngunkhuai a si. Drachma pakhat cu ni khat nihlawh a si.

† **17:25** *pumpak ngunkhuai:* A cozah sin i pa upa pakhat i lu man a si.

Tuu Tlau Tahchunhnak

Luk 15:1-7

10 "Hi ngakchia tete hna lak i pakhatte hmanh kha nan zomhtaih hna nakhnga lo i ralring u. Zei caah tiah an vanmi hna nih van i a ummi ka Pa mithmai kha an zoh zungzal. **11** Zei caah tiah Mi Fapa cu a tlaumi khamh awk ah a ra.

12 "Zeitin dah nan ruah? Mi pakhat nih tuu zakhat hei ngei seh law, an lak i pakhat kha lam a tlau ahcun, tuu sawmkua le pakua kha tlang cung ah kaltak in lam a tlaumi tuu pakhatte kha kawl awk ah tlang cung ah a kal hnga lo maw? **13** Cun tuu a hmuh ahcun, biangaite in kan chimh hna, lam a tlau lomi sawmkua le pakua cung nakin cu tuu pakhatte cung ah aa lawm deuh. **14** Cu bantuk cun, van i a ummi nan Pa nih hi ngakchia tete hna lak i pakhatte rawh lai kha a duh lo.

Mi Pakhatkhat Nih A Unau Cung I A Sual Tikah

Luk 17:3, 4

15 "Cun na unau nih nangmah ralchan in a sual ahcun, va kal law nangmah le amah theihhngan lawng ah a palhnak kha va chim. Na bia a ngaih ahcun na unau kha na tlaih khawh ṭhan a si. **16** Sihmanhsehlaw na bia a ngaih lo ahcun, pakhat asiloah pahnih i kalpi hna. Cuticun tehte pahnih asiloah pathum hmurka nih biafang kip kha an fehter lai. **17** Cun an bia kha a ngaih duh lo ahcun khrihfabu ah va chim. Cun khrihfabu bia hmanh kha a ngaih lo ahcun, Gentile le ngunkhuai khawltu hna bantuk in va zoh ko cang.

18 "Biangaite in kan chimh hna, vawlei ah nan ṭemmi paohpaoh cu van ah ṭem an si ve lai i, vawlei ah nan phoihmi paohpaoh cu van ah phoih an si ve lai.

19 "Kan chimh ṭhan hna, zei thil nan hal paoh ah nan lak i pahnih nih vawlei ah hin nan lung aa khah ahcun, van i a ummi ka Pa nih an tuahpiak hna lai. **20** Zei caah tiah ka min in pahnih, asiloah pathum hmun khat i nan i pumhnak hmun ah cun nan lak ah ka um," tiah a ti.

Midang Ngaihthiamnak

21 Cutikah Peter cu a sin ah a ra i, "Bawipa, ka unau nih keimah ralchan in a sual tikah voi zeizat dah ka ngaihthiam awk a si? Voi sarih maw?" tiah a ti.

22 Jesuh nih Peter cu, "Voi sarih tiang kan ti lo, sihmanhsehlaw voi sarih let sawmsarih tiang.

23 "Zei caah tiah van pennak cu a salle hna he cazin ṭhate in chiah a duhmi siangpahrangpa bantuk a si. **24** Cazin zoh cu a hun thawk tikah, talent[g] 10,000 lei a battupa kha a sin ah an ratpi. **25** Sihmanhsehlaw a pek khawh lo caah, a bawipa nih amah le a nupi le a ngeihmi vialte kha a zuar lai i leiba a cham lai tiah nawl a pek.

26 "Cutikah a salpa cu siangpahrangpa hmaika ah a

18:10 Apo 12:11, 15; Heb 1:14
18:15 Luk 17:3; Gal 6:1; Jam 5:19,20
18:16 Joh 8:17; 2Co 13:1; 1Ti 5:19; Heb 10:28
18:17 1Co 6:1-6; Rom 16:17
18:18 Mat 16:19; Joh 20:23
18:19 Mat 7:7
18:20 Mat 28:20
18:21 Mat 6:14; Luk 17:4
18:23 Mat 13:24; 25:19
18:25 Luk 7:42

bawk i, ‘Bawipa, ka cung ah lungsaunak ngei ko law kan cham dih ko lai,’ tiah a ti. **27** Cu salpa i a bawipa nih cun a zaangfah i a thlah, cun a leiba kha a ngaihthiam.

28 “Sihmanhsehlaw cu salpa cu a chuak i denarig 100 a rak battu a sal hawi pakhat kha a va hmuh. A tlaih i a hngawng in a dih i, ‘Na ka batmi kha ka cham cang,’ tiah a ti.

29 “Cucaah a sal hawi cu a ke hram ah a kun i, ‘Ka cung ah lungsaunak ngei ko law kan cham dih ko lai,’ tiah a nawl.

30 “Asinain a duh lo, a kal i a batmi vialte a cham dih hlantiang thong ah a thlak. **31** Sihmanhsehlaw a sal hawile nih a tuahtoning kha an hmuh tikah an lung a fak tuk hringhran. Cun an va kal i a cangmi thil vialte kha an bawipa cu an va chimh.

32 “Cutikah a bawipa nih a auh i, ‘Nang sal ṭhalo! Na ka nawl i na leiba vialte kan ngaihthiam dih. **33** Na cung ah zaangfahnak ka ngeih bantuk in na sal hawi cung zong ah zaangfahnak na ngeih ve awk a si lo maw?’ tiah a ti. **34** Cun a bawipa cu a thin a hung tuk i a batmi thil vialte a cham dih hlantiang a hremtu hna kut ah a chanh.

35 “Cucaah nan unau palhnak hna kha nan thinlung chung cio in nan ngaihthiam hna lo ahcun, van i a ummi ka Pa nih cu bantuk cun nan cung ah a tuah ve lai,” tiah a ti.

18:35 Jam 2:13

19:5 1Co 6:16; Eph 5:31

19:9 Luk 16:18

Ṭhitumhnak Le I Ṭhennak

Mat 5:27-32; Mar 10:1-12; Luk 16:18

19 Cun Jesuh nih kha bia a chim dih tikah, Galilee khan a chuak i Jordan tiva ral, Judea ram kha a va phan. **2** Cun mibu nganpi nih an zulh i cuka ah cun a damter hna.

3 Pharisee mi hna zong a sin ah an ra ve i hneksak duh ah anih cu, “Zeiruang a va si paoh ah pa nih a nupi a mak khi phung ning a si maw?” tiah an hal.

4 Cun anih nih a leh hna i, “A hramthawk in a rak sertu nih, ‘nu le pa a rak ser hna,’ ti kha nan rel bal lo maw? **5** Cun,

‘Hi ruang ah hin pa nih a nu
le a pa kha a kaltak hna
lai i,
A nupi sin ah aa fon lai.
Cun pahnih cu pum khat ah
an cang lai,’

tiah a ti kha. **6** Cucaah annih cu pahnih an si ti lo, sihmanhsehlaw pum khat an si cang. Cucaah, Pathian nih a fonhmi hna cu aho hmanh nih ṭhen hna hlah seh,” tiah a ti hna.

7 Annih nih, “A si ahcun zei caah dah maknak ca a pek lai i a nupi cu a ṭhen khawh tiah Moses nih nawl a kan pek kun?” tiah an ti.

8 Annih cu, “Moses nih nan nupile maknak nawl an pek hna cu nan lungthin a hah tuk caah a si. Sihmanhsehlaw a hramthawk ah cun cuticun a rak si lo. **9** Cun kan chimh hna, aho hmanh a nupi

kha nupa sualnak a tuah ruang dah ti lo i, a mak i nu dang a ṭhimi paoh cu ṭaangdang a pommi an si. Cun aho hmanh makmi nu a ṭhimi paoh cu ṭaangdang a pommi an si," tiah a ti hna.

10 A zultu hna nih anih cu, "Nu le va kong ah hitihin thil a si ahcun, i ṭhitumh lo ah a ṭha deuh lai," tiah an ti.

11 Cun Jesuh nih annih cu, "Cu bia cu mi vialte nih an cohlang kho lo, sihmanhsehlaw cu thil pek a simi hna lawnglawng nih an cohlan khawh. **12** Cucaah, pa cheukhat hna cu an nule nih a nucia in an hrin hna. Cun pa cheukhat hna cu midang nih an nutterchom hna. Cun van pennak ruang hrimhrim ah anmah le anmah aa nuttermi zong an um. Cucu a cohlang khomi nih cohlang ko seh," tiah a ti hna.

Aho Dah Pathian Pennak Chung Ah A Lut Lai?

Mar 10:13-16; Luk 18:15-17

13 Cutikah an cung ah a kut kha a chuan i thla a campiak hna nakhnga, ngakchia tete kha a sin ah an ratpi hna, asinain zultu hna nih an rak sik hna.

14 Sihmanhsehlaw Jesuh nih, "Ngakchia tete kha ka sin ah ra ko hna seh, thlauh hna hlah u, zei caah tiah van pennak cu hi hna bantuk ca ah pei a si cu," tiah a ti hna.

15 Cun an cung ah a kut kha a chuan, cun cu hmun cun a kal.

19:11 1Co 7:7-9,17
19:13 Mar 5:23
19:14 1Pe 2:2

Mirum Tlangvalpa

Mar 10:17-31; Luk 18:18-30

16 Cun zohhmanh, mi pakhat kha a sin ah a ra i, "Cawnpiaktu ṭha, zungzal nunnak co awk ah zei thil ṭha dah ka tuah lai?" tiah a ti.

17 Cun Jesuh nih, "Zei caah dah miṭha tiah na ka auh? Aho hmanh an ṭhat ṭung lo, sihmanhsehlaw a ṭhami pakhat lawng a um i cucu Pathian kha a si. Sihmanhsehlaw zungzal nunnak chung i luh na duh ahcun nawlbia kha va zul hna," tiah a ti.

18 Mipa nih cun, "Zei nawlbia hna kha dah?" tiah a ti.

Jesuh nih, "'Lai na nawng lai lo,' 'Ṭaangdang na pom lai lo,' 'Na fir lai lo,' 'A hmaanlomi tehte na si lai lo,' **19** 'Na nu le na pa upat hna,' cun 'Na innpa kha nangmah le nangmah naa dawt bantuk in na dawt lai,'" tiah a ti.

20 Cun tlangvalpa nih, "Kha vialte kha ka no liote in ka zulh dih cang hna. Zei dah ka bau rih?" tiah a ti.

21 Jesuh nih, "Mitling si na duh ahcun, va kal law na ngeihmi kha va zuar hna law, sifak kha va pe hna, cun van ah chawkhon na ngei lai. Cun ra law ka zul," tiah a ti.

22 Sihmanhsehlaw cu bia cu tlangvalpa nih a theih tikah ngaihchiate in a kal. Zei caah tiah thil tam tuk a ngeimi a si.

23 Cutikah Jesuh nih a zultu hna cu, "Biangaite in kan chimh

19:16 Luk 10:25
19:18 Jam 2:11
19:21 Mat 5:48; Apo 2:45
19:23 1Ti 6:9,10

hna, mirum van pennak chung luh cu a har hringhran ko. **24**Cun kan chimh ṭhan hna, mirum Pathian pennak chung i luh nakcun, kalauk ṭhimka awng chung i luh hmanh kha a fawi deuh," tiah a ti hna.

25A zultu hna nih cucu an theih tikah, an khuaruah a har tuk i, "A si kun ah aho dah khamh a si kun lai?" tiah an ti.

26Sihmanhsehlaw Jesuh nih annih cu a zoh hna i, "Hihi minung ca ah cun a si kho taktak lo, sihmanhsehlaw Pathian ca ah cun zeizong vialte a si kho dih ko," tiah a ti hna.

27Cutikah Peter nih a leh i, "Zohhmanh, zeizong vialte kaltak in kan in zulh. Cucaah zei dah kan hmuh te kun lai?" tiah a ti.

28Cun Jesuh nih annih cu, "Biangaite in kan chimh hna, zeizong vialte tharchuah a si i Mi Fapa cu a sunparnak in siangpahrang ṭhutdan cung i a ṭhut tikah keimah a ka zulmi nannih zong siangpahrang ṭhutdan hleihnih cung ah nan ṭhu ve lai i, Israel phun hleihnih hna kha bia nan ceih hna lai. **29**Keimah ruang ah inn le lo siseh, ṭa le far siseh, nu le pa siseh, nupi le fale siseh, a kaltakmi paoh nih a let 100 in a hmuh ṭhan lai i zungzal nunnak zong a co lai. **30**Sihmanhsehlaw mi hmasa tampi hna cu mi hmanung ah an cang lai i, mi hmanung hna cu mi hmasa ah an cang te lai.

19:26 Luk 1:37; Rom 4:21
19:28 Luk 22:28-30; Bia 3:21
19:29 Mat 6:33
19:30 Mar 10:31; Luk 13:30

Rianṭuantu Hna Tahchunhnak

20 "Zei caah tiah van pennak cu dum ngeitu pa, zingkate in a chuak i a mitsur dum ah rianṭuantu ding a kawlmi pa he aa lo. **2**Rianṭuantu hna kha ni khat ah denari[g] phaisa pakhat pek ding in a lung a tlin tikah a mitsur dum ah cun a thlah hna.

3"Cun zinglei suimilam pakua hrawng ah a chuak i chawdawr ah zeihmanh tuah lo in a dir komi a dang kha a hmuh hna. **4**Cun anih nih, 'Nannih zong ka mitsur dum ah va kal ve u law aa tlakning paoh in kan pek hna lai,' tiah a ti hna i an kal. **5**Cun chun hleihnih le zanlei pathum ah a chuak ṭhan i a ti tawnning khan a ti ṭhan. **6**Zanlei suimilam panga hrawng ah a chuak i zeihmanh tuah lo in a dir komi a dang kha a hmuh hna, cun annih cu, 'Zei caah dah hika ah hin zei tuah lo in chunnitlak nan dir ko?' tiah a ti hna.

7"Annih nih, 'Aho hmanh nih hlawh an kan hlan lo caah a si,' tiah an ti.

"Cun annih cu a thawh hna i, 'Nannih zong mitsur dum ah va kal ve u law, aa tlakning paoh in nan hmuh ko lai,' tiah a ti hna.

8"Cun zanlei a hung phak tikah, mitsur dum ngeipa nih a rian zohkhenhtu kha a kawh i, 'Rianṭuantu hna kha au hna law, a hnu bik khan i thawk law a hmasa bik tiang an nihlawh kha pe hna,' tiah a ti.

9"Cun zanlei suimilam panga hrawng i a hlaanmi rianṭuantu

hna kha an ra i denarig phaisa pakhat cio an hmuh. **10** Cutikah hmasa bik i a hlaanmi hna an rat tikah tam deuh hmuh ding in an i ruah. Asinain annih zong denarig phaisa pakhat cio an hmuh. **11** Nihlawh an hmuh dih cio tikah, dum ngeitu pa kha an phunzai hnawh. **12** Annih nih, 'A hnu bik i na hlaanmi hna nih cun suimilam pakhat chung lawng an ṭuan i kannih chunnitlak thilrit le nilin a ingmi hna he aa tluk in na chiah hna,' an ti.

13 "Sihmanhsehlaw an lak i pakhat kha, 'Ka kawi, na cung ah a diklomi ka tuah lo. Denarig phaisa pakhat hlawh ding in na lung a rak tling lo maw? **14** Na ta a simi kha i lak law kal ko. Nangmah kan pek zatte in a hnu bik pa zong pek ka duh. **15** Ka ngeihmi thil cung ah ka duhmi paoh tuahnak nawl ka ngei lo maw? Asiloah miṭha ka si caah na nah a chuah a si maw?' tiah a ti.

16 "Cu bantuk cun mi hmanung kha mi hmasa ah an cang lai, mi hmasa kha mi hmanung ah an cang lai. Zei caah tiah kawhmi cu an tam, sihmanhsehlaw thimmi cu an tlawm," tiah a ti.

Jesuh Cu Thihnak In A Tho Ṭhan Lai

Mar 10:32-34; Luk 18:31-34

17 Cun Jesuh cu Jerusalem i a hung kal lio ah, zultu hleihnih kha lampi ah a dangte in a kawh hna i annih cu, **18** "Zohhmanh u, Jerusalem ah kan hung kal lai i Mi Fapa cu tlangbawi ngan hna le phungbia cawnpiaktu hna sin ah rawi a si lai. Cun thah awk ah sual an phawt lai, **19** cun dehcawh awk ah le tuk awk ah le khenhchih awk ah Gentile mi hna kut ah an chanh lai. Cun ni thumnak ah a tho ṭhan lai," tiah a ti hna.

James Le John Nu Thil Hal

Mar 10:35-45

20 Cutikah Zebedee fapale hna i an nu cu a fapale hna he Jesuh sin ah a ra i, thil hal duh ah a hmai ah a khuk aa bil.

21 Cun Jesuh nih minu cu, "Zei dah na duh?" tiah a ti.

Minu nih, "Ka fapale pahnih hna hi na pennak chung ah na orhlei kam ah pakhat, na kehlei kam ah pakhat an ṭhut naklai nawl pe hna," tiah a ti.

22 Sihmanhsehlaw Jesuh nih, "Na ka halmi hi zei a si na hngal lo. Ka din dingmi hrai hi nan ding kho lai maw? Ka in dingmi baptisma hi nan ing kho lai maw?" tiah a ti hna.

Annih nih, "Kan ti khawh ko lai," tiah an ti.

23 Cun annih cu, "Ka hrai cu nan ding taktak ko lai i ka inmi baptisma zong hi nan ing ve taktak ko lai. Sihmanhsehlaw ka orhlei kam le ka kehlei kam i ṭhutternak nawl petu ka si lo, sihmanhsehlaw cucu ka Pa nih a timhpiakmi hna ca ah a si," tiah a ti.

24 Cun pahra hna nih cu bia cu an theih tikah unau pahnih

20:12 Luk 12:55; Jam 1:11
20:15 Mar 7:22
20:18 Luk 9:51
20:19 Apo 2:23
20:20 Mat 4:21
20:22 Mar 14:36; Luk 22:42; Joh 18:11
20:23 Apo 12:2; Bia 1:9
20:24 Luk 22:24,25

hna cung ah an lung a nuam lo ngaingai. **25** Sihmanhsehlaw Jesuh nih a sin ah a auh hna i, "Gentile uktu hna nih an cung i an bawihnawh hna le an mingan hna nih an cung ah nawl an ngeihhnawh hna kha nan hngalh. **26** Sihmanhsehlaw nannih lak ah cun, cuticun a si awk a si lo. Sihmanhsehlaw aho hmanh nan lak i mingan si a duhmi cu nan rianṭuanpiaktu a si awk a si. **27** Cun aho hmanh nan lak i mi hmasa bik si a duhmi cu nan sal a si awk a si. **28** Cu bantuk cun Mi Fapa zong rianhmi si lo in, riantu si awk ah le mi tampi tlanhnak ca i a nunnak pek awk ah a ra," tiah a ti hna.

Jesuh Nih Mitcaw Pahnih A Damter Hna

Mar 10:46-52; Luk 18:35-43

29 Cun Jericho in an chuah ah khan mibu nganpi nih an zulh. **30** Cun zohhmanh, lamkam i a rak ṭhu komi mitcaw pahnih hna nih Jesuh an pawng i a kal lio kha an theih tikah, "Maw Bawipa, David Fapa, kan zaangfah ko!" tiah an au.

31 Sihmanhsehlaw daite in an um nakhnga mibupi nih ralrinnak an pek hna. Asinain, "Maw Bawipa, David Fapa, kan zaangfah ko!" tiah thang chinchin in an au.

32 Cun Jesuh cu a dir i annih cu a auh hna, "Zei dah in tuahpiak hna ning law nan duh?" tiah a ti hna.

20:26 Mar 9:35
20:28 Luk 12:37; Joh 13:13-16; 2Co 8:9; Phi 2:7; 1Ti 2:6; Tit 2:14; Heb 9:28; 1Pe 1:18,19

33 Annih nih, "Bawipa, kan mit hi khua hmuhter ko," tiah an ti.

34 Cun Jesuh nih a zaangfah hna i, an mit kha a tawnghpiak hna. Cun chikkhatte ah khua an hmu colh i amah cu an zulh.

Jesuh Jerusalem Luhnak

Mar 11:1-11; Luk 19:28-38; Joh 12:12-19

21 Cun Jerusalem kha an hei naih i Olive Tlang pawng Bethphage kha an phan. Cun Jesuh nih zultu pahnih kha a thlah hna. **2** Annih cu, "Nan hmai khua ah khin va kal u law, laa pinu an hrenmi, a fano he an um kha nan hmuh colh lai. Va phoih u law ka sin ah rak hruai hna u. **3** Cun pakhatkhat nih, zei an in ti hna ahcun, 'Bawipa nih a herh hna,' tiah nan va ti lai i a thlah colh ko hna lai," tiah a ti hna.

4 Prophet nih a rak chimmi kha an tlinter khawh nakhnga hi thil hi an cang. **5** Prophet nih,

"Zion fanu kha,
'Zohhmanh, na
Siangpahrang cu
toidornak in laa aa cit,
Laafa, laa note aa cit i na
sin ah a ra lio,' tiah va
chim u,"
tiah a ti.

6 Cun zultu cu an va kal i Jesuh nih nawl a pek hna ningte in an tuah. **7** Cun laa pinu le a fano cu an rak hruai hna i an puan kha an danh hna, cun Jesuh cu an cung ah a ṭhu. **8** Cun mibu nganpi nih an puan kha lam ah an phah hna,

21:1 Mar 14:26; Luk 19:37; Joh 8:1; Apo 1:12

a dang nih thingṭeng kha an sah hna i lam ah an phah hna. **9**Cun hmai ah a kalmi hna le a hnulei in a zulmi mibupi nih khan,

"David Fapa, Hosannaʂ!
Bawipa min in a rami cu
thangṭhat si ko seh!
A sang bik hmun ah
Hosanna!"

tiah an au.

10Cun Jerusalem i a luh tikah, khua pumpaluk a hninh dih, "Mizei dah a si hnga?" tiah an ti.

11Cun mibupi nih, "Hi pa hi Galilee peng, Nazareth khuami prophet Jesuh a si," tiah an ti.

Jesuh Nih Temple A Thianh

Mar 11:15-19; Luk 19:45-48

12Cutikah Jesuh cu Pathian templeʂ chung ah a lut i, temple chung ah thil a cawmi le thil a zuarmi vialte kha leng ah a ṭhawl dih hna. Phaisa thlengtu hna cabuai le ṭhuro zuartu hna ṭhutdan kha a lehpiak dih hna. **13**Cun annih cu, "Cathiang chung ah,

'Ka inn cu thlacamnak inn
tiah auh a si lai,'

tiah aa ṭial. Sihmanhsehlaw nannih nih mifir kua ah nan ser," tiah a ti hna.

14Cutikah mitcaw le kebei kha templeʂ ah cun Jesuh sin ah an ra i a damter hna. **15**Sihmanhsehlaw tlangbawi ngan hna le phungbia cawnpiaktu hna nih khuaruahhar thil a tuahmi le ngakchia hna nih templeʂ chung ah, "David Fapa sin ah Hosannaʂ!" tiah an au kha an hmuh tikah an lung aa nuam lo tuk hringhran.

16Cun Jesuh cu,

"Hi ngakchia hna nih an
chim lengmangmi hi na
thei maw?"

an ti.

Cun Jesuh nih annih cu, "Thei ee,

'Ngakchia le hnuk ding lio
bawhte hmurka chung in,
Nangmah ca ah
thangṭhatnak tlamtling na
rak timh cang,'

tiah aa ṭialmi kha nan rel bal lo maw?" tiah a ti hna.

17Cun annih cu a kaltak hna, khuapi chung khan a chuak i Bethany ah a kal i cuka ah cun a riak.

Jesuh Le A Tlai Lomi Theipi Kung

Mar 11:12-14, 20-24

18Zingkate in khuapi i a kir ṭhan lio ah Jesuh cu a rawl a ṭam ngaingai. **19**Cun lamkam i theipi kung pakhat kha a hmuh i a hei fuh, a hnah dah ti lo cu a kung ah zeihmanh a hmu lo. Cun theipi kung cu, "A zungzal in thei tlai ti hlah," tiah a ti.

Chikkhatte ah theipi kung cu a car dih.

20Cun zultu hna nih cucu an hmuh tikah an khuaruah a har tuk i, "Zeitin dah theipi kung hi chikkhatte ah a car dih hnga?" tiah an ti.

21Cun Jesuh nih annih cu, "Biangaite in kan chimh hna,

21:9 Luk 2:14
21:11 Luk 7:16,39; Joh 1:21,25
21:15 Luk 19:39
21:17 Mar 11:1; Luk 24:50; Joh 11:1,18
21:21 Luk 17:6; 1Co 13:2; Jam 1:6

zumhnak nan ngeih i nan lung a awṭawm lo ahcun, theipi kung cung i a cangmi bantuk in nan tuah khawh lawng si lo in, hi tlang zong hi, ‘I ṭhial law rili chung ah vaa paih,’ nan ti ahcun aa ṭhial ko lai. **22** Cun nan zumh ahcun thla nan cam tikah nan halmi vialte kha nan hmuh lai,” tiah a leh hna.

Jesuh Nawlngeihnak

Mar 11:27-33; Luk 20:1-8

23 Cun temple[g] chung ah a lut i, a cawnpiak hna lio ah tlangbawi ngan hna le mizapi i an upa hna kha a sin ah an ra i, “Zei nawlngeihnak in dah hi thil vialte hi na tuah? Aho nih dah hi nawlngeihnak hi an pek?” tiah an ti.

24 Sihmanhsehlaw Jesuh nih a leh hna i annih cu, “Kei zong nih bia pakhat kan hal ve hna lai, nan ka leh ahcun zei nawlngeihnak in dah hi thil ka tuah hna hi kan chimh ve hna lai. **25** John baptisma kha khuazei in dah a rat? Van in a rami maw a si, minung sin in a rami dah?” tiah a hal hna.

Cun anmah lak ah an i ceih i, “Kannih nih, ‘Van in,’ kan ti ahcun, anih nih, ‘Zei caah dah amah cu nan rak zumh kun lo?’ a kan ti lai. **26** Sihmanhsehlaw, ‘Minung sin in,’ kan ti ah le mibu kan ṭih fawn hna. Zei caah tiah an dihlak in John cu prophet tiah an cohlan,” tiah an ti.

27 Cun annih nih Jesuh cu, “Kan hngal lo,” tiah an leh.

Cun Jesuh nih, “Kei zong nih zei nawlngeihnak in dah hi thil ka tuah hna hi kan chim ve hna lai lo.

21:23 Apo 4:7

Fapa Pahnih Tahchunhnak

28 “Sihmanhsehlaw zeitin dah nan ruah? Mipa nih fapa pahnih a ngeih hna. Cun a pa cu pakhatnak sin ah a kal i, ‘Ka fa, nihin cu ka mitsur dum ah va kal law rian va ṭuan,’ tiah a ti.

29 “A fapa nih cun a leh i, ‘Ka kal lai lo,’ tiah a ti. Sihmanhsehlaw a hnu ah a lung aa thleng i a kal.

30 “Cun a pa cu a fapa pahnihnak pa sin ah a kal i, cu bantuk cun a va ti ve. Cun anih nih, ‘Bawipa, ka kal ko lai,’ tiah a ti, sihmanhsehlaw a kal lo.

31 “A fapale pahnih lak ah aho nih dah a pa duhnak kha a tuah?” tiah a ti hna.

Annih nih, “Pakhatnak pa nih a tuah,” an ti.

Jesuh nih annih cu, “Biangaite in kan chimh hna, ngunkhuai khawltu hna le hlawhhlang hna cu nan hlan ah Pathian pennak chung ah an lut. **32** Zei caah tiah John cu dinnak lam in nan sin ah a ra i amah cu nan zum lo. Sihmanhsehlaw ngunkhuai khawltu hna le hlawhhlang hna nih amah cu an zumh. Cucu nan hmu ko nain nan lung nan i thleng hlei lo i amah cu nan zum lo.

21:31 Luk 7:29,50
21:32 Luk 3:12,13; 7:36-50

Dum Cawngtu Ṭhalo Hna

Mar 12:1-12; Luk 20:9-19

33 “Tahchunhnak a dang ngai hmanh u, lo hmun ngeitu pakhat nih mitsur dum a tuah i hau a

kulh. Cun mitsur nennak ca ah khor a cawh i parthlam a sak. Cun mitsur zohkhenhtu kha a hlanh hna i ramdang ah a tlawng. **34** Mitsur lawh caan a naih tikah, mitsur va lak awk ah a salle kha mitsur zohkhenhtu hna sin ah a thlah hna.

35 "Cun mitsur zohkhenhtu hna nih a salle kha an tlaih hna i, pakhat cu an tuk, pakhat kha an thah, cun a dang pakhat kha lung in an cheh. **36** A hmasa nak tam deuh in sal dang kha a thlah ṭhan hna i a hmasa bantukte in an rak tuah hna. **37** Cutikah a hnu bik ah a fapa kha an sin ah a hei thlah i, 'Ka fapa cu an rak hmaizah ṭheo lai,' tiah a ti.

38 "Sihmanhsehlaw mitsur zohkhenhtu hna nih a fapa cu an rak hmuh tikah, anmah le anmah an i ceih i, 'Hihi rocotupa cu a si. Ra u, that usih law a ro hi chut hna usih,' an ti. **39** Cun an tlaih i mitsur dumleng ah an hlonh i an thah.

40 "Cucaah mitsur dum ngeitu a tlun tikah, kha mitsur zohkhenhtu hna kha zeitin dah a tuah hna lai?" tiah a ti hna.

41 Annih nih, "Kha miṭhalo hna kha a hloh dih cikcek hna lai i a mitsur dum kha a caante ah mitsur a pe dingmi mitsur zohkhenhtu a dang kha a hlanh hna lai," tiah an ti.

42 Jesuh nih annih cu, "Cathiang ah,

'Inn satu hna nih an
hlawtmi lung kha
Innkillung lu ah a cang.
Cucu Bawipa nih a tuahmi
a si i,
Kan mithmuh ah
khuaruahhar a si,'

tiah aa ṭialmi kha nan rel bal hrimhrim lo maw?

43 "Cucaah kan chimh hna, Pathian pennak kha nan sin in lak a si lai i, pennak thei a tlaimi miphun kha pek an si lai. **44** Cun aho hmanh cu lung cung i a tlumi paoh cu an kuai dih lai, sihmanhsehlaw cu lung nih a tlakhnawhmi hna tu cu leidip bantuk in a rial dih hna lai," tiah a ti hna.

45 Cun tlangbawi ngan hna le Pharisee mi hna nih a tahchunhnak hna kha an theih tikah anmah kong a chim kha an hngalh. **46** Amah tlaih khawhnak lam kha an kawl nain mibu kha an ṭih hna, zei caah tiah Jesuh cu prophet a si tiah an cohlan.

21:35 Heb 11:36,37
21:38 Heb 1:2
21:41 Apo 13:46
21:42 Apo 4:11
21:44 Luk 2:34

Nupiṭhit Rawl Danghnak

Luk 14:15-24

22 Cun Jesuh nih a leh hna i tahchunhnak in annih cu a chimh ṭhan hna. **2** "Van pennak cu a fapa ca ah ṭhitumh rawl danghnak a timhtuahpiaktu siangpahrang he aa lo. **3** Cun ṭhitumhnak ah sawmmi hna kawh awk ah a salle kha a thlah hna. Sihmanhsehlaw a sawmmi hna nih an zawh duh lo.

4 "A salle dang kha a thlah ṭhan hna i annih cu, 'Ka sawmmi hna kha, "Zohhmanh u, ka zanriah ka

timhtuah dih cang, ka cawtum hna le ka cenhmi ka saṭil hna kha ka thah dih cang hna i, zeizong vialte timhcia dih a si cang. Ṭhitumh rawl danghnak ah ra cang u," tiah nan va ti hna lai,' tiah a ti hna.

5 "Sihmanhsehlaw an ngai duh lo i anmah duhnak lam cio ah an kaltak. Pakhat cu a lo ah a kal i, a dang pakhat cu a thil zuarnak hmun ah a kal. **6** Cun a taangmi hna nih a salle kha an tlaih hna i ningzak mualpho in an velh hna i an rak thah hna. **7** Cucaah siangpahrangpa nih cucu a theih tikah a thin a hung tuk. A ralkap kha a thlah hna i, kha lainawng hna kha a thah hna i an khua kha a duah dih.

8 "Cutikah a salle kha a thawh hna i, 'Ṭhitumh rawl danghnak cu timh dih a si cang, sihmanhsehlaw ka sawmmi hna hi rat awk ah an i tlak lo. **9** Cucaah zalam ah va kal u law nan hmuhmi hna paoh kha ṭhitumh rawl danghnak ah va sawm hna u,' tiah a ti hna. **10** Cun kha salle hna cu zalam ah an kal i miṭhalo si hna seh, miṭha si hna seh, an hmuhmi hna vialte kha an pumh dih hna i, ṭhitumhnak innpi cu sazawhmi hna in a khat.

11 "Sihmanhsehlaw siangpahrangpa cu sazawhmi hna zoh awk ah a lut i, ṭhitumhnak thilthuam aa hruk lomi pa kha a hmuh. **12** Cun a thawh i, 'Ka kawi, zeitin dah hi hmun ah ṭhitumhnak thilthuam hruk lo in na luh?' tiah a ti i mipa cu chim awk zeihmanh a hngal lo.

13 "Cutikah siangpahrangpa nih sal hna kha, 'A kut le a ke kha ṭem u law khualeng muihnak ah va hlonh u. Cu hmun ah cun a ṭap lai i a hacang a rial lai,' tiah a ti.

14 "Zei caah tiah kawhmi cu an tam nain thimmi cu an tlawm," tiah a ti.

Jesuh Le Ngunkhuai

Mar 12:13-17; Luk 20:20-26

15 Cutikah Pharisee mi hna kha leng ah an chuak i a chimmi bia in Jesuh cu foih awk ah khua an khang. **16** Cun an zultu hna kha Herod mi hna he a sin ah an hei thlah hna i annih nih, "Cawnpiaktu, midik na si le Pathian lam kha hmaante in na cawnpiak hna ti kha kan hngalh, aho mithmai zong na zoh fawn lo. Zei caah tiah lenglei sinak in mi na zoh lo. **17** Cucaah, Caesar[g] sin i ngunkhuai pek hi phung ning a si maw si lo kan chim tuah, zeitin dah na ruah?" tiah an ti.

18 Sihmanhsehlaw Jesuh nih an ṭhatlonak kha a hngalh i, "Miziathiam hna, zei caah dah nan ka hneksak? **19** Ngunkhuai ca i nan hmanmi phaisa cu ka hmuhsak tuah u," tiah a ti hna i denari[g] phaisa pakhat kha a sin ah an rak put. **20** Cun annih cu, "Aho mui le aho kong dah aa ṭial?" tiah a ti hna.

21 Annih nih, "Caesar[g]," tiah an ti.

Cun annih cu, "Cucaah Caesar ta a simi kha Caesar pe u law,

22:7 Luk 19:27
22:14 Bia 17:14
22:16 Mar 3:6
22:21 Rom 13:7

Pathian ta a simi kha Pathian pe ko u," tiah a ti hna.

22 Cu bia cu an theih tikah an khuaruah a har tuk i, amah cu an taantak i an kal.

Thawhṭhannak Kong I Biahalnak

Mar 12:18-27; Luk 20:27-40

23 Cu ni ṭhiamṭhiam ah cun thawhṭhannak a um lo a timi Sadducee§ hna kha a sin ah an va kal i bia an hal. **24** Annih nih, "Cawnpiaktu, Moses nih, 'Mipa pakhat cu tefa ngei lo in a thih ahcun a naupa nih a upa nupi kha a ṭhit lai i a upa ca ah tefa a ngeihpiak awk a si,' tiah a ti. **25** Kan lak ah unau pasarih an um. Pakhatnak pa cu nupi a ṭhit hnu ah a thi i tefa zeihmanh ngei lo in a nupi kha a naupa a taantak. **26** Cu bantuk cun pahnihnak le pathumnak pa cung zong ah a cang. A pasarihnak pa tiang cu bantuk cun a cang. **27** A hnu bik ah minu zong cu a thi ve. **28** Cucaah thawhṭhannak ah cu nu cu pasarih hna lak i aho nupi dah a si lai? Zei caah tiah an dihlak nih pei nupi ah an rak i ngeih cio kha," tiah an ti.

29 Jesuh nih a leh hna i, "Nan palh cang, Cathiang le Pathian ṭhawnnak nan hngalfiang lo. **30** Zei caah tiah thawhṭhannak ah cun an i ṭhi-um ti lai lo i, i hamnak zong an tuah ti lai lo. Sihmanhsehlaw van i a ummi Pathian vanmi bantuk an si lai. **31** Sihmanhsehlaw mithi thawhṭhannak kong ah Pathian nih nan sin ah Cathiang in a chim cangmi, **32** 'Kei cu Abraham Pathian, Isaac Pathian le Jacob Pathian ka si,' a timi kha nan rel bal lo maw? Pathian cu a thimi hna Pathian a si lo, sihmanhsehlaw a nungmi hna Pathian a si," tiah a ti.

33 Cu bia cu mibu nih an theih tikah a cawnpiaknak nih an khuaruah a harter tuk hna.

Nawlbia Ngan

Mar 12:28-34; Luk 10:25-28

34 Sihmanhsehlaw Jesuh nih Sadducee§ mi hna an bia a dongh hna ti kha Pharisee mi hna mi nih an theih tikah hmun khat ah an i pum. **35** Cutikah an lak i phungthiam ngaimi pakhat nih Jesuh cu hneksak duh ah bia a hal, **36** "Cawnpiaktu, phungbia lak ah hin zei nawlbia dah a ngan bik?" tiah a ti.

37 Jesuh nih anih cu, "'Bawipa na Pathian cu na thinlung dihlak, na nunnak dihlak le na ruahnak dihlak in na dawt lai,' **38** cucu a hmasa bik le a ngan bik nawlbia cu a si. **39** Cun pahnihnak cu pakhatnak bantuk a si, 'Na innpa kha nangmah le nangmah naa dawt bantuk in na dawt lai.' **40** Phungbia le Prophet hna chung i a ummi thil vialte hna cu kha nawlbia pahnih chung ah khan an i hngat dih," tiah a ti.

David I A Bawipa

Mar 12:35-37; Luk 20:41-44

41 Pharisee mi hna hmun khat i an i pumh lio ah, Jesuh nih bia

22:22 Mar 12:12
22:23 Apo 4:1; 23:8; 1Co 15:12
22:29 Joh 20:9
22:32 Apo 7:32
22:34 Apo 4:1
22:35 Luk 7:30
22:40 Luk 10:25-28

pakhat a hal hna, **42** "Khrih kong hi zeitin dah nan ruah? Aho fapa dah a si?" tiah a ti hna.

Annih nih, "Amah cu David Fapa a si," tiah an ti.

43 Jesuh nih annih cu, "A si ahcun zeitin dah David nih Thlarau in amah cu 'Bawipa,' tiah a auh kun? **44** David nih,

'Bawipa nih ka Bawipa cu,
"Na ral kha na ke chiahnak i
ka canter hna hlantiang,
Ka orhlei kam ah ra ṭhu,"
a ti,'
tiah a ti.

45 "Cucaah, David nih amah cu 'Bawipa,' tiah a auh ahcun zeitin dah a fa cu a si khawh?" tiah a ti hna.

46 Cun aho hmanh nih bia kaa khatte hmanh an let kho lo i cu ni thawk cun aho hmanh nih bia dang an hal ngam ti lo.

Phungbia Cawnpiaktu Hna Le Pharisee Mi Hna

Mar 12:38-40; Luk 11:37-52; 20:45-47

23 Cun Jesuh nih mibu le a zultu hna cu, **2** "Phungbia cawnpiaktu hna le Pharisee mi hna nih Moses ṭhutnak ah an ṭhu, **3** cucaah zulh ding in an in chimhmi vialte hna kha va ngai u law va tuah ko hna u. Sihmanhsehlaw an chimmi kha anmah nih an tuah lo caah an tuah bantuk tu khan cun va tuah ve hlah u. **4** Zei caah tiah phorh a har tukmi thilrit kha an tom i mi siang cung ah an khinh hna, sihmanhsehlaw anmah tu nih cun an kutdong hmanh in an ṭhial duh lo.

5 "Mi hmuh awk ah an rian kha an ṭuan hna. Cun an phylactery[ʃ] bawm kha an nganter i an puanfem kha an sauter hna. **6** Cun rawl danghnak ah hmun ṭha bik le synagogue[ʃ] ah ṭhutnak ṭha bik le **7** chawdawrnak hmun i biakchawnh le 'Rabbi[ʃ], Rabbi,' tiah mi nih auh kha an duh.

8 "Sihmanhsehlaw Rabbi[ʃ] tiah mi kha i auhter hna hlah u. Zei caah tiah cawnpiaktu pakhat lawnglawng nan ngei i amah cu Khrih kha a si i, nannih cu nan dihlak in unau nan si. **9** Cun aho hmanh vawlei cung ah ka pa tiah va au hna hlah u. Zei caah tiah van i a ummi Pa pakhat lawng nan ngei. **10** Cun mi zong nih cawnpiaktu tiah in au hna hlah seh. Zei caah tiah cawnpiaktu pakhat lawng nan ngei i amah cu Khrih kha a si. **11** Sihmanhsehlaw nan lak i mingan bik a simi cu nan rian ṭuanpiaktu kha a si lai. **12** Cun aho hmanh amah le amah aa cawisangmi cu ṭhumh a si lai i aho hmanh amah le amah aa toidormi cu cawisan a si lai.

13 "Sihmanhsehlaw phungbia cawnpiaktu le Pharisee, miziathiam hna, nan ca ah ṭihnung a va si dah! Zei caah tiah van pennak innka cu mi nan kharkanh hna. Cun nanmah zong nan lut lo i, luh a duhmi hna zong luh nan sianh fawn

22:44 Apo 2:34,35; 1Co 15:25; Heb 1:13
22:46 Mar 12:34; Luk 20:40
23:4 Luk 11:46; Apo 15:10; Gal 6:13
23:6 Luk 11:43
23:7 Joh 1:38,49
23:11 Mar 9:35
23:12 Luk 1:52
23:13 Luk 11:52

hna lo. **14** Phungbia cawnpiaktu le Pharisee miziathiam hna, nan ca ah ṭihnung a va si dah! Zei caah tiah nuhmei inn kha nan chuh hna i, saupipi in thla nan i camter. Cucaah a ngan deuhmi sualphawtnak nan co te lai.

15 "Phungbia cawnpiaktu hna le Pharisee miziathiam hna, nan ca ah ṭihnung a va si dah! Zei caah tiah nan biaknak i mi pakhat luhter awk ah tlanglam le tilam in khual nan tlawng. Cun mi pakhatkhat a hung luh tikah nanmah nak lethnih fak in Gehenna[g] mei chung i kal ding ah nan tuah.

16 "Lam hruaitu mitcaw hna, nan ca ah ṭihnung a va si dah! Nan i thawh i, 'Mi pakhat nih temple[g] hmun thiang chal in bia aa kam ahcun, cucu zeihmanh a poi lo, sihmanhsehlaw temple hmun thiang chung i a ummi sui chal in bia aa kam ahcun, a biakamnak nih a tlaih,' tiah nan ti. **17** Mihrut le mitcaw hna, sui cu maw a ngan deuh, sui a thiantertu temple[g] hmun thiang dah? **18** Cun, 'Mi pakhatkhat nih biakṭheng chal in bia aa kam ahcun zeihmanh a poi lo. Sihmanhsehlaw biakṭheng ah pekchanhmi laksawng chal in bia aa kam ahcun a biakamnak nih a tlaih,' tiah nan ti fawn. **19** Mihrut le mitcaw hna, laksawng cu maw a ngan deuh, laksawng a thiantertu biakṭheng dah? **20** Cucaah biakṭheng chal in bia aa kammi nih biakṭheng le a cung i a ummi thil vialte chal in bia aa kam kha a si. **21** Cun temple[g] hmun thiang chal in bia aa kammi nih, temple hmun thiang le a chung i a ummi min chal in bia aa kam kha a si. **22** Cun van chal in bia aa kammi nih Pathian ṭhutnak le a cung ah a ṭhumi amah min chal in bia aa kam kha a si.

23 "Phungbia cawnpiaktu le Pharisee miziathiam hna, nan ca ah ṭihnung a va si dah! Zei caah tiah putinan le anis* le kumin† hmanh cheuhra cheukhat nan pek. Sihmanhsehlaw phungbia chung i a biapi deuhmi, dinnak, zaangfahnak le zumhtlak sinak hna tu kha nan tuah lo. A dang zong taantak hlei lo in hi hna zong hi nan rak tuah hna awk a si. **24** Lam hruaitu mitcaw hna, hmaisem cu nan zet nain kalauk cu nan dolh ṭung. **25** Phungbia cawnpiaktu le Pharisee, miziathiam hna, nan ca ah ṭihnung a va si dah! Zei caah tiah hrai le kheng lenglei cu thiangte in nan ṭawl nain a chunglei cu hakkauhnak le dinlonak in an khat. **26** Pharisee mitcaw hna, hrai le kheng a lenglei zong a thian ve nakhnga a chunglei kha thianter hmasa hna u.

27 "Phungbia cawnpiaktu le Pharisee miziathiam hna, nan ca ah ṭihnung a va si dah! Zei caah tiah nannih cu sii raang an thuh i a lenglei cun dawh ngai in a

23:15 Apo 13:43
23:23 Luk 11:42
23:25 Mar 7:4; Luk 11:39
23:27 Luk 11:44; Apo 23:3

---

* **23:23** *anis:* Greek holh a si i hang tamhnak ah hmanmi, nannan he aa lo ngaimi a si.

† **23:23** *kumin:* Greek holh a si i rawl meh i thlak tawnmi thlaici hmete a si (Kawl holh in samungsapa).

lang nain a chunglei cun mithi ruh le a thiang lomi lawngte in a khatmi thlaan he nan i lo. 28Cu bantuk cun nannih zong lenglei cun mi hmuh ah a dingfel ngaimi nan lo, sihmanhsehlaw chunglei cun ziathiamnak le phung lo in nunnak in nan khat.

29"Phungbia cawnpiaktu le Pharisee miziathiam hna, nan ca ah ṭihnung a va si dah! Zei caah tiah prophet hna thlaan kha nan ser i miding hna lungdonh kha nan ṭamh. 30Cun nan i thawh i, 'Kan pupa hna chan ah rak nung usih law prophet hna thisen an rak chuahternak ah kan i tel hnga lo,' tiah nan ti. 31Cucaah prophet hna a rak thattu hna fale nan si kha, nanmah lila nih nanmah ralchan in nan langhter. 32Cucaah, nan pupa sualnak tahnak rel kha nanmah nih khahter lawlaw u.

33"Rul hna, sivai in a khatmi rul cithlah hna, zeitin dah Gehenna[g] mei biaceihnak chung cun nan luat khawh lai? 34Cucaah nan sin ah prophet hna, mifim hna le phungbia cawnpiaktu hna kha ka thlah taktak ko hna. Cun a cheu cu nan thah hna lai i a cheu cu nan khenhchih hna lai. A cheu cu nan synagogue[g] ah nan tuk hna lai, a cheu cu khua khat hnu khua khat in nan hrem hna lai. 35Cuticun vawlei cung ah miding thisen an chuahmi vialte, miding Abel thisen chuahnak thawk in hmun thiang le biakṭheng karlak ah nan thahmi Berechiah fapa Zechariah thisen chuahnak tiang an thisen man cu nan cung ah a tlung lai. 36Biangaite in kan chimh hna, hi thil vialte hna hi atu chan minung hna cung ah hin a tlung lai.

23:29 Luk 11:47,48
23:32 1Th 2:16
23:34 Luk 11:49
23:35 Heb 11:4; 2Ch 24:21
23:36 Luk 11:50,51

Jesuh Nih Jerusalem A Ṭah

Luk 13:34, 35

23:37 2Ch 24:21

37"Maw Jerusalem, Jerusalem, prophet hna a thattu le na sin ah thlahmi hna lung in a rak cheptu! Arpi nih a thla tang ah a fale a pumh hna bantuk in na fale hi hmun khatte ah voi zeizat dah pumh ka rak duh hna! Sihmanhsehlaw cucu nan rak duh lo. 38Zohhmanh, nan inn cu ṭiotak a si cang. 39Cucaah, kan chimh hna, 'Bawipa min in a rami cu thangṭhat si ko seh,' nan ti hlanlo nan ka hmu hrimhrim ti lai lo," tiah a ti.

Ni Donghnak Le Temple Rawhnak

Mar 13:1-37; Luk 21:5-38

24:2 Luk 19:44

24 Cun Jesuh cu temple[g] khan a chuak i a kal lio ah a zultu hna kha a sin ah an ra, cun temple kulh chung i inn hna kha Jesuh cu an hmuhsak. 2Cun Jesuh nih annih cu, "Hi thil vialte hna hi nan hmu ko hna lo maw? Biangaite in kan chimh hna, hi hmun ah hin lung pakhat cung ah lung dang zeihmanh taang lo in hlonh an si dih te lai," tiah a ti hna.

24:3 Luk 17:30

3Cun Jesuh cu Olive Tlang cung i a ṭhut lio ah a zultu hna kha a sin ah anmahte lawng an va kal i, "Zeitikah dah cu thil hna cu

an can te lai? Cun na rat lainak le caan dongh hmelchunhnak cu zei dah a si lai? Kan chim tuah," tiah an ti.

4 Cun Jesuh nih a leh hna i, "Aho hmanh nih an in hlen hna nakhnga lo i ralring u. **5** Zei caah tiah mi tampi cu ka min in an ra lai i, 'Keimah hi Khrih ka si,' tiah an i ti lai i, mi tampi kha an hlen hna lai. **6** Cun raltuknak le ral an i dohnak thawngpang nan theih lai. Sihmanhsehlaw nan thinphang hlah seh. Zei caah tiah kha thil hna kha an can awk a si ko, sihmanhsehlaw a donghnak cu a phan rih lai lo. **7** Cun miphun pakhat le pakhat an i do lai i pennak pakhat le pakhat an i do lai. Cun mangṭam le rai a tlung lai i hmun tampi ah li aa hnin lai. **8** Kha thil vialte hna kha nau nganfah hramthawknak an si.

9 "Cutikah harnak tong ding in an in chanh hna lai i an in thah hna lai. Ka min ruang ah miphun vialte nih an in huat hna lai. **10** Cutikah mi tampi an tlu lai. Pakhat le pakhat an i rawi lai i pakhat le pakhat an i hua lai. **11** Cun prophet deu tampi an chuak lai i mi tampi an hlen hna lai. **12** Cun phung lo in nunnak a karh lai caah mi tampi dawtnak cu a zor lai. **13** Sihmanhsehlaw a dongh tiang in a ingtuarmi paoh cu khamh an si lai. **14** Cun hi pennak thawngṭha cu miphun vialte tehte ca ah vawlei cung pumpaluk ah phuan a si lai, cun caan donghnak cu a phan te lai.

15 "Cucaah prophet Daniel nih a rak chimmi, 'hrawktu fihnung' kha hmun thiang ah a dir kha nan hmuh tikah (a reltu nih hngal ko hna seh), **16** Judea peng i a ummi vialte kha tlang cung ah zaam hna seh. **17** Inncung i a ummi kha a innchung i thil lak ah ṭum hlah seh. **18** Lo i a ummi kha a thilpuan lak ah tlung hlah seh. **19** Sihmanhsehlaw khi nicaan i fapawi hna le fano tlaimi hna ca ah cun a har hringhran ko lai. **20** Cun nan tlikzaam caan cu khuasik caan le Sabbath[g] ni ah a si sual nakhnga lo thlacam u. **21** Zei caah tiah vawlei hramthawk in atu tiang a tlung bal hrimhrim rih lomi le a tlung ṭhan ti lai lomi harnak nganpi a tlung lai. **22** Cun kha nicaan kha tawiter an si lo ahcun, aho hmanh an luat lai lo. Sihmanhsehlaw thimmi hna ruang ah kha nicaan kha tawiter an si lai. **23** Cucaah pakhatkhat nih, 'Zohhmanh, hika ah hin Khrih a um,' asiloah 'Khika ah khin a um,' an in ti hna zong ah va zum hlah u. **24** Zei caah tiah khrih deu le prophet deu an chuak lai i mi hlen duh ah hmelchunhnak nganpipi le khuaruahhar thil hna kha an hmuhsak hna lai. Hei si kho seh law, thimmi hna hmanh kha an hlen hna hnga. **25** Zohhmanh, a hlankan in kan chimhchung cang hna.

26 "Cucaah annih nih 'Zohhmanh, ramlak ah amah cu a um,' an in ti hna ahcun va kal hlah u. Cun 'Zohhmanh, amah

24:4 Mar 13:5
24:5 1Jo 2:18
24:7 Apo 11:28
24:9 Joh 16:2; 15:21
24:11 Mar 13:5
24:14 Rom 10:18; Luk 2:1; Apo 11:28; Bia 3:10
24:15 Mar 13:14; Apo 6:13; Dan 9:27; 11:31; 12:11
24:17 Luk 12:3; Apo 10:9
24:19 Luk 23:29
24:23 Luk 17:23
24:24 2Th 2:9-11; Bia 13:13

cu inndal chung ah a um,' an in ti hna zong ah va zum hlah u. 27 Zei caah tiah nimtlau cu nichuahlei in a lek i nitlaklei tiang a ceuh bantuk khin Mi Fapa rat lainak zong a si ve lai. 28 Zei caah tiah ruak umnak hmun paoh ah langta an i pum ko lai.

Khrih A Ra Ṭhan Lai

29 "Harnak nicaan a dih cangka in

Nika a mui lai,
Thlapa a tlang ti lai lo i,
Arfi hna cu van in an tla lai,
Cun van ṭhawnnak hna cu
hninh an si lai.

30 Cutikah Mi Fapa hmelchunhnak cu van ah a lang lai i vawlei cung miphun vialte kha an ṭap dih lai. Cun Mi Fapa cu van khuadawm chung in huhamṭhawnnak le a liannganmi sunparnak he a rat kha an hmuh te lai. 31 Cun muko tum thawng thangpi he a vanmi kha a thlah hna lai i vawlei kil li in le khatlei vanhram deng in khattelei vanhram deng tiang a thimmi hna kha an pumh hna lai.

Theipi Kung Tahchunhnak

32 "Theipi kung tahchunhnak hin cawng tuah u. A ṭeng fa tete an hung no i hnah no an hung corh tikah ṭhal caan a nai cang ti kha nan hngalh. 33 Cucaah nannih zong cu bantuk thil an hung can kha nan hmuh tikah cu caan cu a nai cang i innka hram a phan cang ti kha hngal ko u. 34 Biangaite in kan chimh hna, hi thil vialte an tlin hlan ah cun hi chan hi a rawk hrimhrim lai lo. 35 Van le vawlei cu an rawk te ko lai, sihmanhsehlaw ka bia cu an rawk hrimhrim lai lo.

Hngalh Khawh Lomi Khrih Ratnak Caan

Luk 17:26-30, 34-35

36 "Sihmanhsehlaw aho hmanh nih cu ni le caan cu an hngal lo. Ka Pa lawnglawng dah ti lo, van i a ummi vanmi hna hmanh nih an hngal lo. 37 Mi Fapa rat lainak cu Noah chan bantuk khan a si lai. 38 Zei caah tiah buanchukcho a tlun hlan, Noah lawng chung i a luh ni tiang an ei an ding, an i ṭhi-um i an i ham, 39 buanchukcho a tlun i a lak dih hna hlantiang zeihmanh an hngal lo. Cu bantuk cun Mi Fapa a rat lainak cu a si ve te lai. 40 Cutikah lo i a ummi pa pahnih lak ah, pakhat kha lak a si lai i a dang pakhat kha taantak a si lai. 41 Nu pahnih fang rialnak ah fang an rial lai, pakhat kha lak a si lai i, pakhat kha taantak a si lai.

42 "Cucaah ralringte in um ko u, zei caah tiah zei caan ah nan Bawipa a rat lai kha nan hngal lo. 43 Sihmanhsehlaw hihi hngal ko u, inn ngeitu bawipa nih zeitik caan ah dah mifir a rat lai kha rak hngal seh law a rak ven hnga i a inn kha baoh in a chung ah a luhter hnga lo. 44 Cucaah nannih zong timhciate in um ko u, zei caah tiah Mi Fapa cu nan ruah lomi suimilam caan ah a ra lai.

24:27 Luk 17:24, 30
24:28 Luk 17:37
24:29 Bia 6:12,13
24:30 Bia 1:7
24:31 1Th 4:16; Bia 8:2
24:33 Jam 5:9
24:36 Apo 1:7
24:38 Luk 17:27
24:39 Luk 17:30
24:40 Luk 17:34
24:41 Luk 17:35
24:42 Luk 12:40
24:43 Luk 12:39
24:44 1Th 5:6

Zumhtlak Le Zumhtlaklo Sal

Luk 12:41-48

45 "A si ahcun aho dah zumhtlak le a fimmi sin-um, a bawipa nih a innchungkhar zohkhenhtu ah le a caan hmaante in rawl a petu hna ding ah a chiahmi cu a si kun lai? **46** A bawipa a tlun tikah cuti i rian a ṭuan lio a hmuh laimi sin-um cu sin-um thluachuak a si. **47** Biangaite in kan chimh hna, a ngeihmi vialte zohkhenhtu ah a ser lai. **48** Sihmanhsehlaw cu sin-um ṭhalo pa nih a thinlung chung in, 'Ka bawipa cu a tlun a hnu ko lai,' a ti i, **49** a sin-um hawile kha a velh hna i zurimi hna he a ei a din ahcun, **50** a bawipa cu a ruah lomi ni le a hngalh lomi caan ah a tlung lai i, **51** tan hnih ah a tan lai i miziathiam hna covo kha a hrawmter lai. Cu hmun ah cun a ṭap lai i a hacang a rial lai.

Ngaknu Thiang Pahra Tahchunhnak

25 "Cutikah van pennak cu an meiinn aa lak i nupiṭhi tlangval va don awk ah a kalmi ngaknuhim pahra bantuk a si lai. **2** Cun cu lak i panga hna cu an fim i, panga hna cu an hrut. **3** A hrutmi hna nih cun an meiinn an i lak tikah meiti* zeihmanh an i kenchih lo. **4** Sihmanhsehlaw a fimmi hna nih cun an meiinn kha thawl i meiti rawn ciate in an i ken. **5** Nupiṭhi tlangval cu a rat a hnut caah an zate in an mit a ku i an it.

6 "Cun zanṭim ah, 'Zohhmanh, nupiṭhi tlangval cu a ra lio, va chuak u law, va dong cang u,' tiah authawng kha an theih.

7 "Cutikah ngaknuhim hna cu an zate in an tho i an meiinn cu an timh cio hna. **8** A hrutmi hna nih a fimmi hna kha, 'Kan meiinn an mit cuahmah, nan meiti tlawmpal in kan pe ve u,' tiah an ti hna.

9 "Sihmanhsehlaw a fimmi ngaknuhim hna nih cun, 'Asilo, kanmah le nanmah ca ah cun a za lai lo. Meiti zuarmi hna sin tu ah va kal u law vaa cawk ko u,' tiah an ti hna.

10 "Cun, meiti cawk i an kal kar ah nupiṭhi tlangval cu a rak phan i timhcia in a rak ummi hna cu amah he ṭhitumh rawl danghnak ah an lut i innka cu an khar.

11 "A hnu ah a dang ngaknuhim hna zong cu an rak kir ṭhan ve i, 'Bawipa, Bawipa, innka rak kan hunh ko,' tiah an ti.

12 "Sihmanhsehlaw anih nih, 'Biangaite in kan chimh hna, kan hngal hna lo,' tiah a rak leh hna.

13 "Cucaah Mi Fapa a rat lai ni le caan cu nan hngalh lo caah ralringte in um ko u.

Talent Tahchunhnak

Luk 19:11-27

14 "Cun van pennak cu khual a tlawn lai ah a salle kha a kawh hna i a ngeihmi thil vialte an kut ah a petu pa he aa lo. **15** Pakhat kha talent[g] panga a pek, a dang pakhat kha pahnih a pek i, a dang pakhat kha pakhat ti in anmah

24:46 Bia 16:15
24:49 Luk 21:34
25:1 Luk 12:35-38; Apo 20:8; Bia 4:5
25:5 1Th 5:6
25:8 Luk 12:35
25:10 Bia 19:9
25:13 Mar 13:35; Luk 12:40
25:14 Luk 19:12

* **25:3** *meiti:* Mei vannak ca ah an rak hmanmi chiti a si.

ti khawh tawk cio in a pek hna. Cun khualtlawn ah aa thawh colh. **16** Cutikah talentʂ panga a cotupa cu a kal i a phaisa cun rian a ṭuan i a dang talent panga a hmuhchap. **17** Cu bantuk ṭhiamṭhiam in pahnih a cotupa zong nih a dang pahnih a hmuhchap ve. **18** Sihmanhsehlaw pakhat a cotupa cu a kal i vawlei a cawh i, a bawipa phaisa cu a thuh. **19** Caan saupi hnu ah, kha salle hna i an bawipa cu a rak tlung i anmah he an phaisa cazin kha ningcangte in an zoh. **20** Talentʂ panga a comi pa cu a ra i a dang talent panga kha aa put i, 'Bawipa, talent panga na rak ka pek, zohhmanh, hi leng ah hin a dang talent panga ka hmuhnak,' tiah a ti.

21 "Cun a bawipa nih anih cu, 'Na tuahmi a ṭha, sal ṭha le zumhtlakmi na si. Thil tlawmte ah zumhtlak na si caah thil tampi zohkhenhtu ah kan chiah lai. Na bawipa lawmhnak chung ah lut tuah,' tiah a ti.

22 "Talentʂ pahnih a comi pa zong kha a ra ve i, 'Bawipa, talent pahnih na rak ka pek, zohhmanh, hi leng ah hin a dang talent pahnih ka hmuhnak,' tiah a ti.

23 "Cun a bawipa nih anih cu, 'Na tuahmi a ṭha, sal ṭha le zumhtlakmi na si. Thil tlawmte ah zumhtlakmi na si caah thil tampi zohkhenhtu ah kan chiah lai. Na bawipa lawmhnak chung ah lut tuah,' tiah a ti.

24 "Cun talentʂ pakhat a comi pa kha a ra i, 'Bawipa, nang cu mikhepkha, na tuh lonak hmun ah na zun i thlaici na vorh lonak hmun ah na khomh kha ka hngalh. **25** Cun kan ṭih, ka kal i na talentʂ cu vawlei ah ka thuh. Zohhmanh, na ta cu i lak,' tiah a ti.

26 "Cutikah a bawipa nih a leh i, 'Sal ṭhalo le sal thathu, ka tuh lonak hmun ah ka zun le thlaici ka vorh lonak hmun i ka khomh cu na hngalh ahcun, **27** ka rak kir tikah ka phaisa cu a karh he ka hlam nakhnga, phaisa mi a cawihtu hna sin ah pei na rak chiah awk a si cu. **28** Cucaah, talentʂ kha a sin khan la u law talent pahra a ngeimi kha va pe u. **29** Zei caah tiah a ngeimi paoh cu pek chin a si lai i tam chinchin in a ngei lai, sihmanhsehlaw a ngei lomi cu a ngeihchun hmanh kha lakpiak a si lai. **30** Cun kha sal santlailo pa kha khualeng muihnak ah va hlonh u. Cu hmun ah cun a ṭap lai i a hacang a rial lai,' tiah a ti.

Hmailei Biaceihnak Kong

31 "Cun, Mi Fapa cu a sunparnak in a van mithiang vialte hna he a rat tikah siangpahrang ṭhutdan cung ah a sunparnak in a ṭhu te lai. **32** Cun miphun vialte cu a hmai ah an i pum dih lai i, tuukhal nih meheh lak in tuu a ṭhen hna bantuk in pakhat le pakhat a ṭhen hna lai. **33** Cun tuu kha a orhlei kam ah a chiah hna lai i, meheh cu a kehlei kam ah a chiah hna lai.

34 "Cutikah Siangpahrang nih a orhlei kam i a ummi hna kha,

25:21 Luk 16:10
25:29 Mar 4:25; Luk 8:18
25:31 Luk 17:30
25:34 Apo 20:32; 1Co 15:50; Gal 5:21; Jam 2:5; Heb 4:3; Bia 13:8

‘Ra tuah u, ka Pa nih thluachuah a pekmi hna, vawlei hramthawk in nan ca ah timh a rak si cangmi pennak cu ra co tuah u. **35**Zei caah tiah ka rawl a ṭam i rawl nan ka pek, ka ti a hal i din awk nan ka pek, khualtlung ka rak si i nan inn ah nan ka tlunter, **36**taklawng in ka rak um i puan nan ka aih, ka rak zaw i nan ka len, thong ah ka rak tla i nan ka veh,’ tiah a ti hna lai.

37“Cutikah miding hna nih anih cu, ‘Bawipa, zeitik ah dah na rawl a ṭam kha kan in hmuh i, rawl kan in pek? Zeitik ah dah na ti a hal i din awk kan in pek? **38**Zeitik ah dah khualtlung na si kha kan in hmuh i kan inn ah cun kan in tlunter? Zeitik ah dah taklawng in na um i puan kan in aih? **39**Cun zeitik ah dah na zawt le thong na tlak cu kan in hmuh i na sin ah kan rat bal?’ tiah an ti lai.

40“Cun Siangpahrang nih annih cu, ‘Biangaite in kan chimh hna, hi ka unau hna lak i a hme bik ca ah nan tuahmi paohpaoh kha ka cung i nan tuah kha a si,’ tiah a leh te hna lai.

41“Cun a kehlei kam i a ummi hna cu, ‘Nannih chiatserh cangmi hna, diabolʂ le a vanmi hna ca ah timhtuahmi zungzal a mitlomi mei chung ah ka sin hin va kal u,’ tiah a ti hna lai. **42**‘Zei caah tiah ka rawl a ṭam ah rawl nan ka pe lo, ka ti a hal ah din awk nan ka pe lo. **43**Khualtlung ka si ah nan inn ah nan ka tlunter lo, taklawng in ka um ah puan nan ka aih lo, ka zawt i thong ka tlak ah nan ka leng lo,’ tiah a ti hna lai.

44“Cutikah annih zong nih, ‘Bawipa, zeitik ah dah rawlṭam le tihal le khual na rak si le taklawng in na rak um le na rak zawt le thong na rak tlak cu kan in hmuh i kan rak in hramh lo?’ tiah an ti lai.

45“Cutikah anih nih, ‘Biangaite in kan chimh hna, hi hna lak i a hme bikmi ca ah nan tuah lomi paohpaoh kha ka cung i nan tuah lo kha a si,’ tiah a ti hna lai.

46“Cun hi hna cu zungzal dantatnak chung ah an kal lai, sihmanhsehlaw miding hna cu zungzal nunnak chung ah an kal lai,” tiah a ti.

Hruaitu Hna Nih Jesuh Thahnak Khua An Khan

Mar 14:1, 2; Luk 22:1, 2

26 Cun Jesuh nih kha bia vialte a chim dih tikah a zultu hna cu, **2**“Nan hngalh bantuk in, hi hnu ni hnih ah Lanhtak Puai a si cang lai, cutikah Mi Fapa cu khenhchih awk ah chanh a si cang lai,” tiah a ti hna.

3Cutikah tlangbawi ngan hna le phungbia cawnpiaktu hna le mizapi upa hna cu Caiaphas an timi tlangbawi sang biaceihnak tual ah an i pum, **4**Jesuh cu rawiphiarnak in an tlaih i an thah khawh nakhnga khua an khang. **5**Sihmanhsehlaw annih nih, “Puai lio ah cun si hlah seh, mizapi an buai tuk sual lai,” tiah an ti.

25:35 Heb 13:2
25:36 Jam 2:15,16; Jam 1:27; 2Ti 1:16
25:40 Heb 13:2
25:41 Mar 9:43; Luk 3:17; Jud 1:1:7; 2Pe 2:4
25:46 Joh 3:15, 16,36; Rom 2:7; Gal 6:8; 1Jo 1:2; Apo 24:15
26:2 Joh 11:55
26:3 Luk 3:2; Joh 11:47-50; Apo 4:6

Minu Nih Bethany Ah Jesuh Zihmui A Toih

Mar 14:3-9; Joh 12:1-8

6 Cun Jesuh cu Bethany khua i Simon thinghmui pa inn i a rak um lio ah, **7** alabaster lungvar thawl[g] a man fak tukmi zihmui aa putmi nu kha a sin ah a ra i rawl a ei lio ah minu nih cun zihmui cu a lu ah a toih.

8 Sihmanhsehlaw zultu hna nih cucu an hmuh tikah an lung aa nuam lo tuk i, "Zei caah dah hitihin hihi a hlohlak hnga? **9** Zei caah tiah hi zihmui hi man tampi ah zuar in misifak tu kha pek khawh a si," tiah an ti.

10 Sihmanhsehlaw Jesuh nih cucu a hngalh tikah annih cu, "Zei caah dah hi nu hi hna nan hnawh? Zei caah tiah thilṭha pei ka ca ah a tuah ko cu. **11** Zei caah tiah misifak cu nan sin ah an um zungzal ko, sihmanhsehlaw kei tu cu nan sin ah ka um zungzal lai lo. **12** Cucaah minu nih ka pum i hi zihmui a ka toih tikah vui awk ca i a ka timhtuah pei a si cu. **13** Biangaite in kan chimh hna, hi thawngṭha an phuannak vawlei cung hmun kip ah hi nu nih a tuahmi zong hi amah philhlonak ah chimchih a si ve lai," tiah a ti.

Jesuh Rawi Ding Ah Judas A Lung A Tling

Mar 14:10, 11; Luk 22:3-6

14 Cutikah hleihnih lak i pakhat, Judas Iscariot timi pa, cu tlangbawi ngan hna sin ah a va kal i, **15** "Nan kut chung ah Jesuh kan chanh hna ahcun zei dah nan ka pek lai?" tiah a ti hna. Cun ngun tangka* tlang sawmthum kha an rel i an pek. **16** Cu caan thawk cun Judas nih Jesuh leirawinak caanṭha kha a kawl.

26:12 Joh 19:40

Jesuh Cu A Zultu Hna He Lanhtak Rawl A Ei

Mar 14:12-26; Luk 22:7-23

17 Thilnu Tello Changreu Puai a ni hmasa bik ah khan zultu hna cu Jesuh sin ah an ra i, "Khuazei ah dah Lanhtak rawl na ei ding ah va timhtuahter na kan duh?" tiah an ti.

18 Cun anih nih, "Khuapi chung i mipa pakhat sin ah khan va kal u law, anih cu, 'Cawnpiaktu nih, "Ka caan a nai cang, a ka zultu hna he na inn ah Lanhtak rawl kan hmang lai," a ti,' va ti u," tiah a ti hna.

19 Jesuh nih a fial hna ningte in zultu hna nih cun an tuah i, Lanhtak rawl cu an va timh. **20** Zanlei a hung si tikah, hleihnih hna he cun a ṭhu. **21** Cun rawl an ei lio ah anih nih, "Biangaite in kan chimh hna, nanmah lak i pakhat nih a ka rawi lai," tiah a ti hna.

22 Cun an ngaih a chia tuk i Jesuh cu pakhat tete in, "Bawipa, keimah ka si hnga maw?" tiah an ti.

23 Cun anih nih, "Keimah he kheng chung ah hmun khatte in a kut in chang a hnimmi nih hin a ka rawi lai. **24** Mi Fapa cu Cathiang

26:18 Mar 14:35, 41; Joh 7:6,8
26:21 Luk 22:21-23; Joh 13:21
26:23 Joh 13:18
26:24 Mar 9:12; Luk 24:25-27; Apo 17:2,3; 1Pe 1:10,11

* **26:15** *ngun tangka:* Ngun tangka pakhat hi drachma pali tluk a si i drachma pakhat hi mi pakhat ni khat hlawh a si.

ah a kong aa ṭial ningte in a kal ko lai, sihmanhsehlaw Mi Fapa a rawitu pa ca ah cun ṭihnung a va si dah. A chuah hmanh rak chuak hlah seh law, a ca ah a ṭha deuh hnga," tiah a leh hna.

25 Cutikah amah a rawitu ding Judas nih cun a leh i, "Rabbi[g], keimah ka si maw?" tiah a ti.

Jesuh nih amah cu, "Na chim ko hen cu," tiah a ti.

26 Cun rawl an ei lio ah Jesuh nih chang kha a lak, lawmhnak bia a chim i a cheu, cun zultu kha a pek hna i, "I lak u law ei tuah u, hihi ka pum a si," tiah a ti hna.

27 Cun hrai kha a lak, lawmhnak a chim, cun annih cu a pek hna i, "Hihi nan zate in ding tuah u. **28** Zei caah tiah hihi sual ngaihthiamnak ca i mi tampi ca ah thletmi kaphnihbiakamnak thar fehternak ka thisen a si. **29** Sihmanhsehlaw kan chimh hna, ka Pa pennak chung ah nanmah he a thar in ka din ṭhan ni hlantiang hi mitsurhang hi ka ding hrimhrim ti lai lo," tiah a ti hna.

30 Cun hlapi an sak dih hnu ah an chuak i Olive Tlang ah an kal.

Peter Nih A Hlawt Lainak Kha Jesuh Nih A Chimchung

Mar 14:27-31; Luk 22:31-34; Joh 13:31-38

31 Cutikah Jesuh nih annih cu, "Keimah ruang ah tuzan ah nan tlu dih lai, zei caah tiah Cathiang nih,

'Tuukhal kha ka tuk lai i,
Tuurun i tuu hna cu an i ṭhek dih lai,'

tiah a ti.

32 "Sihmanhsehlaw thihnak in thawhter ka si hnu ah Galilee ah nan hmai in ka rak kal chung lai," tiah a ti hna.

33 Peter nih a leh i, "Nangmah ruang ah tlu dih hna hmanhsehlaw, kei cu ka tlu hrimhrim lai lo," tiah a ti.

34 Jesuh nih Peter cu, "Biangaite in kan chimh, tuzan ar a khuan hlan ah voithum tiang na ka hlawt lai," tiah a ti.

35 Peter nih anih cu, "Nangmah he thih a herh hmanh ah kan hlaw hrimhrim lai lo," tiah a ti. Cun zultu vialte zong nih cuticun an ti cio.

Gethsemane I Jesuh Thlacamnak

Mar 14:32-42; Luk 22:39-46; Joh 18:1

36 Cutikah Jesuh cu anmah he cun Gethsemane an timi hmun ah a va kal i zultu hna cu, "Thlacam ah khi hmun i ka va kal kar ah hika ah hin rak ṭhu u," tiah a ti hna. **37** Cun Peter le Zebedee fapa pahnih hna kha aa kalpi hna i Jesuh cu ngaihchiat le lungretheihnak kha fakpi in tuar hram aa thawk. **38** Cutikah annih cu, "Ka ngaih a chia tuk hringhran, ka thi dengmang. Hika ah hin rak um u law, keimah bang ralringte in um u," tiah a ti hna.

39 Hmailei ah tlawmpal a hei kal deuh i a bawk i thla a cam,

26:27 1Co 10:16
26:28 Heb 9:20; Mar 1:4
26:29 Apo 10:41
26:31 Joh 16:32
26:34 Joh 13:38
26:35 Joh 13:37
26:38 Joh 12:27
26:39 Joh 4:34

"Maw ka Pa, a si khawh ahcun hi hrai hi ka sin hin lanhter hram ko. Sihmanhsehlaw keimah duh bang si lo in, nangmah duh bang si ko seh," tiah a ti.

40 Cun zultu hna sin ah a ra kir, an i hngilh ko kha a hmuh hna i Peter cu, "Zeitin! Suimilam pakhat chungte hmanh keimah he ralringte in nan um kho lo maw? **41** Tukforhnak chung i nan luh nakhnga lo ralringte in um u law thlacam tuah u. Thlarau nih cun a duh taktak ko, sihmanhsehlaw taksa cu a der," tiah a ti.

42 A voihnihnak a va kal i thla a cam ṭhan, "Ka Pa, hi hrai hi din lo in ka sin in lanhter awk a ṭhat lo ahcun, na duhnak bang tuah si ko seh," tiah a ti.

43 Cun a ra i an i hngilh ṭhan kha a hmuh hna, zei caah tiah an mit kuh nih a tei tuk hna. **44** Cun a taantak hna i a kal ṭhan i a cam tawn bantuk khan a voithumnak a cam ṭhan.

45 Cun zultu hna sin ah a ra i annih cu, "Atu tiang maw nan i hngilh i nan i dinh ko rih? Zohhmanh u, a caan a nai cang, Mi Fapa cu misual hna kut chung ah rawi a si cang. **46** Tho u, kal hna usih. Zohhmanh u, a ka rawitu pa cu kan pawngte ah a phan cang," tiah a ti.

Jesuh An Tlaihnak

Mar 14:43-51; Luk 22:47-53; Joh 18:2-11

47 Cun bia a chim cuahmah lio ah cun, zohhmanh, hleihnih lak i pakhat a simi Judas cu tlangbawi ngan hna le mizapi upa hna nih an thlahmi mibu nganpi, vainam le tanbo aa putmi hna he a ra. **48** Cun a rawitu pa nih cun, "Ka hnamhmi paoh kha amah cu a si lai. Amah cu tlai te u," tiah hmelchunhnak kha a rak pek cia cang hna.

49 Cun Jesuh cu a hei fuh colh i, "Kan biakchawnh, Rabbi[ʃ]," tiah a ti i, a hnamh.

50 Sihmanhsehlaw Jesuh nih, "Ka kawi, zei caah dah na rat?" tiah a ti. Cun an rak fuh i Jesuh cu an tlaih i an khih. **51** Cun ruahlopi ah, Jesuh sin i a ummi hna lak i pakhat nih a kut a samh i a vainam kha aa zuh, cun tlangbawi sang sin-umpa kha a tuk i a hnakhaw a pheh.

52 Sihmanhsehlaw Jesuh nih, "Na vainam kha a kawng ah sanh, zei caah tiah vainam aa hlermi vialte cu vainam in an thi ve lai. **53** Asiloah atu ah hin ka Pa sin ah vanmi legion[ʃ] hleihnih nak tam deuh hmanh ka ca ah a run thlah hna nakhnga a nawl kho rua lo tiah maw na ruah? **54** Cuti a si ahcun hitihin a can a herh tiah a titu Cathiang cu zeitin dah tlinter khawh a si lai?" tiah a ti.

55 Cu caan ah cun Jesuh nih mibu cu, "Damiah hei si ning law cu bang, keimah tlaih awk ah cun vainam le tanbo he nan hei ra maw? Temple[ʃ] ah nifate in nan sin ah ka ṭhut i kan cawnpiak hna lio ah cun nan rak ka tlai lo. **56** Sihmanhsehlaw prophet

26:51 Luk 22:36, 38; Joh 18:10
26:52 Bia 13:10
26:55 Mar 12:35; Luk 21:37; Joh 7:14,28

hna nih an ṭialmi Cathiang a tlin khawh nakhnga hi vialte hna hi an cang," tiah a ti.

Cutikah zultu vialte nih an hlawt i an zaamtak dih.

Jesuh Cu Caiaphas Hmai Ah An Chuahpi

Mar 14:53-65; Luk 22:54, 63-65; Joh 18:12-14, 19-24

57 Cun a tlaitu hna nih cun Jesuh cu phungbia cawnpiaktu hna le upa hna an i pumhnak tlangbawi sang Caiaphas sin ah an kalpi. **58** Sihmanhsehlaw Peter nih lamhla nawn khin tlangbawi sang inntual tiang a zulh, cun a chung ah a lut i a donghnak ah zei dah a cang lai ti hmuh duh ah sin-um hna sin ah a ṭhu.

59 Cun tlangbawi ngan hna le upa hna le Sanhedrin[g] dihlak nih Jesuh an thah khawh nakhnga amah ralchan in a diklomi tehte an kawl. **60** Sihmanhsehlaw an hmu lo, tehte hmaanlo tampi hmai ah an rak chuak ko nain, zeihmanh an hmu kho lo.

A hnu bik ah tehte hmaanlo pahnih an rak chuak i, **61** "Hi pa nih hin, 'Pathian hmun thiang hi ka hrawh lai i ni thum ah ka sak ṭhan lai a ti,'" tiah an ti.

62 Cun tlangbawi sang cu a hung dir i anih cu, "Zeital na let hna lai maw? Nangmah ralchan in an hun chimmi hi zei bia dah an si?" tiah a ti. **63** Sihmanhsehlaw Jesuh cu daite in a um.

Cun tlangbawi sang nih a thawh i, "A nungmi Pathian min chal in nawl kan pek, Pathian Fapa, Khrih na si ahcun kan chim tuah," tiah a ti.

64 Jesuh nih, "Na chim bang in ka si ko. Sihmanhsehlaw kan chimh, atu hin cun Mi Fapa cu huhamṭhawnnak orhlei kam i a ṭhut le van khuadawm he a rat kha na hmuh te lai," tiah a ti.

65 Cutikah tlangbawi sang nih a puan kha a thleh i, "Pathian thangchiatnak in bia a chim cang hih! Tehte dang zei dah kan herh ti? Zohhmanh, atu ah a thangchiatnak bia kha nan theih cang. **66** Zeitin dah nan ruah?" tiah a ti hna.

Annih nih, "Thih awk ah aa tlak," tiah an leh.

67 Cutikah a hmai ah cil an chak i an thongh, cun a dang nih an zapei in an bengh, **68** "Khrih, bia phuang tuah! Aho nih dah an bengh?" tiah an ti.

Peter Nih Jesuh A Hlawt

Mar 14:66-72; Luk 22:54-62; Joh 18:15-18, 25-27

69 Cun Peter cu inntual i a ṭhut lio ah sin-um nute pakhat nih a hei fuh i, "Nangmah zong hi Galilee mi Jesuh sin ah a rak um vemi na si," tiah a ti.

70 Sihmanhsehlaw an dihlak hmai ah cun, "Na chimmi hi zei a si hmanh ka hngal lo," tiah aa pheh.

71 Cun kutka lei i a hei kal tikah a dang sin-um nute nih a hmuh i cuka i a ummi hna kha, "Hi pa zong hi Nazareth mi Jesuh sin ah a rak um vemi a si," tiah a ti hna.

26:58 Mar 14:66; Luk 22:55; Joh 18:15; Luk 11:21
26:60 Apo 6:13
26:61 Joh 2:19
26:63 Mar 14:61; Luk 22:67
26:64 Luk 22:70; Mar 16:19; Bia 1:7
26:65 Mar 14:63
26:66 Joh 19:7
26:68 Luk 22:63-65

72 Sihmanhsehlaw chiatserhte in, “Cu pa cu ka hngal lo,” tiah aa pheh ṭhan.

73 Cun caan tlawmpal hnu ah, cu hmun i a dirmi hna nih Peter cu, “Nangmah zong hi anmah lak i pakhat na si hrimhrim ko, zei caah tiah na biachimning nih fiangte in a langhter,” tiah an ti.

74 Cutikah chiatserh biakam in, “Cu pa cu ka hngal lo,” tiah a ti.

Cu cangka cun ar a hung khuang. 75 Cutikah Jesuh nih, “Ar a khuan hlan ah voithum na ka hlawt lai,” tiah a rak chimmi bia kha Peter nih a hun hngalh ṭhan, cucaah leng ah a chuak i lungkuai in a ṭap.

Jesuh Cu Pilate Hmai Ah An Chuahpi

27 Cun zingkate ah tlangbawi ngan vialte le mizapi upa hna cu Jesuh ralchan in amah thahnak ding khua an khang. 2 Cun an khih hnu ah an hruai i uktu Pontius Pilate sin ah an chanh.

Judas Thihnak

3 Cun a rawitu Judas nih Jesuh sual an phawt kha a hmuh tikah a lung a ṭha lo i, ngun tangka tlang sawmthum kha tlangbawi ngan hna le upa hna kha a khirh hna i, 4 “A sual lomi thisen ka leirawi hi ka sual cang,” tiah a ti.

Sihmanhsehlaw annih nih, “Zei ah dah kan i tuahnak lai? Nangmah nih na duhning paoh in va tuah ko,” tiah an ti.

26:75 Joh 13:38
27:1 Mar 15:1; Luk 22:66
27:2 Mar 15:1; Luk 13:1; Apo 3:13; 1Ti 6:13
27:5 Luk 1:9,21; Apo 1:18
27:8 Apo 1:19
27:12 Mar 14:61
27:14 Mar 14:61

5 Cun ngun tangka tlang cu hmun thiang chung ah a hlonh i a kaltak. Cun a va kal i amahte in aa awk.

6 Sihmanhsehlaw tlangbawi ngan hna nih ngun tangka tlang cu an lak i, “Hihi cu thisen man a si caah temple[g] chaw i chiah cu phung ning a si lo,” tiah an ti. 7 Cun khua an khangṭi hna i cu tangka cun umserpa hmun kha an cawk i cu hmun cu khual vuinak ah an hman. 8 Cucaah cu hmun cu nihin ni tiang Thisen Hmun tiah an auh. 9 Cuticun prophet Jeremiah nih, “Israel fale hna nih amah cung ah a man an rak khiahmi ngun tangka tlang sawmthum kha an lak i, 10 Bawipa nih a rak chim bantukte in umserpa lo kha an cawknak,” tiah a rak chim cangmi kha a hung tling.

Jesuh Cu Pilate Sin Ah An Chuahpi

Mar 15:1-23; Luk 23:1-5, 17-32; Joh 18:28-19:1

11 Cun Jesuh cu uktu bawi hmaika ah a dir i uktu bawipa nih, “Jew mi hna Siangpahrang cu na si maw?” tiah a hal.

Jesuh nih, “Na chim bang in ka si ko,” tiah a ti.

12 Cun tlangbawi ngan hna le upa hna nih sual an puh cuahmah zong ah zeihmanh a let hna lo. 13 Cutikah Pilate nih, “Nangmah ralchan in thil tampi an chim hi na thei lo maw?” tiah a ti. 14 Sihmanhsehlaw Jesuh nih bia kaa khat hmanh a leh lo caah uktu

bawipa cu a khuaruah a har tuk hringhran.

15 Cu lio caan ah cun Lanhtak Puai ah mizapi nih an duhmi thongtla pakhatkhat chuahpiak kha uktu bawipa nih a tuah tawnmi phung a si. **16** Cu lio ah cun miṭhalo minthang thongtla Barabbas an timi pa a rak um. **17** Cucaah hmun khatte i an i pumh dih tikah Pilate nih annih cu, "Aho dah in thlahpiak hna ning law nan duh? Barabbas maw, Khrih tiah an kawhmi Jesuh dah?" tiah a ti hna.

18 Zei caah tiah annih nih an nahchuah caah a kut ah an chanh kha a rak hngalh.

19 Cun Pilate nih biaceihnak ṭhutdan cung i a ṭhut lio ah a nupi nih, "Kha miding pa cung ah khan zeihmanh rak tuah hlah, zei caah tiah amah ruang ah nihin ka mang ah thil tampi ka tuar," tiah bia a hei cah.

20 Sihmanhsehlaw Barabbas kha thlahpiak ding ah an hal nakhnga le Jesuh kha an thah khawh nakhnga tlangbawi ngan hna le upa hna nih mibupi kha an rak lem khawh cang hna.

21 Uktu bawi nih annih cu a leh hna i, "Hi pahnih hna lak ah hin aho dah in thlahpiak hna ning law nan duh?" tiah a ti i annih nih, "Barabbas," tiah an ti.

22 Pilate nih annih cu, "A si ahcun Khrih tiah an kawhmi Jesuh cu zeitin dah ka tuah kun lai?" tiah a ti hna i, an dihlak nih, "Khenhchih si ko seh," tiah an ti.

23 Cutikah uktu bawipa nih, "Zeiruang ah dah, zei thil ṭhalo dah a tuah?" tiah a ti hna. Sihmanhsehlaw, "Khenhchih si ko seh," tiah thang chinchin in an au.

24 Cun Pilate nih zeihmanh a ti khawh ti lo le zapi hnahnawhnak tu aa thawk kha a hmuh tikah, ti kha aa lak i, mibu hmaika ah cun a kut cu aa ṭawl, "Kei cu hi miding pa thisen in ka thiang, nanmah duhning paoh in va tuah u," tiah a ti hna.

25 Cun an zate nih, "A thisen cu kan cung le kan fale cung ah um ko seh," tiah an ti.

26 Cutikah Barabbas cu a thlahpiak hna. Cun Jesuh cu a tukter hna hnu ah khenhchih awk ah a chanh hna.

Jesuh Cu Ralkap Hna Nih An Dehcawh

Mar 15:16-20; Luk 22:63-65; Joh 19:2, 3

27 Cutikah uktu bawipa i a ralkap hna nih Jesuh cu Praetorium[g] chung ah an luhpi i ralkapbupi nih an kulh. **28** Cun a hnipuan kha an phoih dih i angki fual sen kha an hruk. **29** Hling luchin kha an phiar i a lu ah an chinh i hluang kung kha a orhlei kut in an putter. Cun a hmai ah an khuk an i bil i, "Jew mi hna Siangpahrang, salaam kan in pek," tiah an dehcawh. **30** Cun cil an chak i hluang fung kha an lak i a lu ah an tuk. **31** Cun an dehcawh hnu ah a angki fual kha an phoih

27:15 Joh 18:39
27:19 Joh 19:13
27:20 Apo 3:14
27:25 Apo 5:28
27:26 Joh 19:1
27:27 Joh 18:28
27:28 Joh 19:2
27:29 Joh 19:2,3

ṭhan i amah thil kha an hruk i khenhchih awk ah an kalpi.

Jesuh Khenhchihnak

Mar 15:21-32; Luk 23:26-43; Joh 19:17-27

32 Cun an kalpi lio ah cun Cyrene khuami Simon an timi pa kha an hmuh i, Jesuh cross kha hramhram in an putter. **33** Cun Golgotha[ʃ] timi hmun kha an va phan, cucu Luruh Hmun tinak a si. **34** Cuka ah cun sii kha he an cawhmi mitsurzu thor kha din awk ah an pek, a teh i a ding duh lo. **35** Cun an khenhchih hnu ah a thilpuan hna kha camcawhfung zuh in an i phaw. Cucu prophet nih,

"Ka angki kha an i ṭhen i,
Ka thilpuan ca ah
camcawhfung an zuh,"

tiah a rak chimmi a tlin khawh nakhnga ca ah a si.

36 Cuka ah cun an ṭhu i amah cu an cawngh. **37** Cun amah ralchan in,

"HI PA HI JESUH, JEW MI
HNA SIANGPAHRANG
A SI,"

tiah sualphawtnak ca an rak ṭialmi kha a lu cung ah an tar. **38** Cutikah amah he damiah pahnih an khenhchih hna, pakhat kha a orhlei kam ah an khenhchih i, a dang pakhat kha a kehlei kam ah an khenhchih. **39** Cun a pawng i a kalmi nih an thangchiat i an lu an thinhnawh, **40** annih nih, "Nang hmun thiang a hrawk i ni thum ah a sa ṭhan khotu pa, nangmah le nangmah i khamh ngat, Pathian Fapa na si ahcun cross cung khan rung ṭum ngat," tiah an ti.

27:32 Heb 13:12; Apo 2:10; Mar 15:21; Luk 23:26
27:33 Joh 19:17
27:40 Joh 2:19

41 Cu bantuk ṭhiamṭhiam in tlangbawi ngan hna le phungbia cawnpiaktu hna le upa hna zong nih, **42** "Midang cu a khamh hna, amah le amah tu cu aa khamh kho lo. Israel Siangpahrang a si ahcun cross khan rung ṭum seh law kan zumh ko lai. **43** Pathian cu aa bochan ve, a zawn a ruah ahcun atu hrimhrim ah hin khamh kun ngat seh, 'Pathian Fapa ka si,' tiah pei aa ti kha," tiah an dehcawh.

44 Cun amah he an khenhchihmi damiah hna zong nih cu bantuk ṭhiamṭhiam in an dehcawh ve.

Jesuh Thihnak

Mar 15:33-41; Luk 23:44-49; Joh 19:25-37

45 Cun chun suimilam hleihnih in zanlei suimilam pathum tiang ram pumpaluk ah chunmui a tlung. **46** Cun zanlei suimilam pathum hrawng ah Jesuh cu, "Eli, Eli, lama sabachthani?" tiah thangpi in a au. A sullam cu, "Ka Pathian, Ka Pathian, zei caah dah na ka hlawt?" tinak a si.

47 Cu hmun i a dirmi cheukhat nih cucu an theih tikah, "Hi pa nih Elijah a auh cuh," tiah an ti.

48 Cu cangka cun, an lak i pakhat kha a va tli i sponge* kha a lak i, mitsurzu thor chung ah a hnim. Cun hluang fung par ah a

27:42 Joh 1:49

* **27:48** *sponge:* Greek holh in spongos ti a si i rili chung i a ummi thilnung, ngapuan bantuk a si i cin dawpnak ah an hmanmi a si.

ṭemchih i Jesuh cu din awk ah a hun pek. **49** A dang nih, "Um rih tuah, amah khamh ding in Elijah a rat sual ah, zoh rih tuah usih," tiah an ti.

50 Cun Jesuh cu aw thangpi in a au ṭhan i, a thlarau kha a thlah.

51 Cun zohhmanh, hmun thiang puanzar cu a cunglei in a tanglei tiang cheu hnih ah aa cheu. Vawlei aa hnin i lung nganpipi hna zong an i cheu. **52** Cun thlaan kha an i awng hna i a rak thi cangmi mithiang tampi kha an pum in an tho. **53** Jesuh cu thihnak in a thawh ṭhan hnu ah, thlaan chung in an chuak i khua thiang* chung ah an lut i mi tampi sin ah an lang.

54 Cun zabu uktu ralbawipa le amah he Jesuh a cawngmi hna nih lihninh le thil a cangmi vialte kha an hmuh tikah an ṭih tuk hringhran i, "Hi pa hi Pathian Fapa a rak si taktak ko," tiah an ti.

55 Cun Galilee peng in Jesuh a rak zul i a rak bultawltu nu tampi hna zong cuka ah cun an um ve i lamhlapi in an zoh. **56** Cu hna lak ah cun Mary Magdalene, James le Joses i an nu Mary le Zebedee fapa hna i an nu hna zong an um ve.

Jesuh Vuinak

Mar 15:42-47; Luk 23:50-56; Joh 19:38-42

57 Zanlei a hung phak tikah, Arimathea khua in cuka ah cun mirum pa pakhat, Joseph an timi pa kha a ra. Amah hrimhrim hi Jesuh zultu a rak si ve. **58** Cu pa cu Pilate sin ah khan a va kal i, Jesuh ruak kha a va hal. Cutikah Pilate nih a ruak pek awk ah nawl a pek hna. **59** Cun Joseph nih Jesuh ruak cu a lak i linen[g] puan thiang in a zual i, **60** lungpi a khorhmi amah thlaan tharte chung ah a chiah. Cun lung nganpi kha a hrilh i thlaanka kha a khar i a kaltak. **61** Cun Mary Magdalene le a dang Mary kha cuka ah cun an um i thlaan hmailei hoih in an ṭhu ko.

62 Cun Lanhtak Puai Timhtuahnak Ni a thaizing ah tlangbawi ngan hna le Pharisee mi hna kha Pilate hmai ah an i pum i, **63** annih nih, "Bawipa, kha mihlengpa nih khan a rak nun lio ah, 'Ni thum hnu ah ka tho ṭhan lai,' tiah a rak timi kha kan i cinken ko rih. **64** Cucaah atu in ni thum tiang thlaan kha himte in a um nakhnga nawl pe hna. Cu a si lo ahcun a zultu hna kha zan ah an va kal lai i a ruak kha an fir lai i, mizapi kha, 'Thihnak in a tho cang,' tiah an ti hna lai i, hi a hmanung hlennak hi a hmasa nakin a zual deuh lai," tiah an ti.

65 Pilate nih annih cu, "Ralvengtu nan ngeih ko hna, va kal u law a ṭha nan tining in thlaan cu himte in va tuah u," tiah a ti hna.

66 Cun an kal i thlaan kha himte in an tuah, lung kha cakhenh an khenh i a cawngtu an chiah hna.

27:50 Joh 19:30
27:51 Heb 9:3,8
27:55 Luk 8:2,3
27:56 Mar 15:47; Luk 24:10; Joh 19:25
27:60 Mar 16:4; Apo 13:29

* **27:53** *khua thiang:* Jerusalem khuapi a si.

Jesuh A Tho Cang

Mar 16:1-14; Luk 24:1-12; Joh 20:1-18

28 Sabbath[g] ni cu a hung dih i zarh khat chung i ni hmasa bik khuadeikate ah Mary Magdalene le a dang Mary kha thlaan zoh awk ah an va kal.

2 Cun zohhmanh, li fakpi in aa hnin, zei caah tiah Bawipa vanmi kha van in a rung ṭum i thlaankhar lung kha a thawn i cu lung cung ah cun a ṭhu. **3** A hmai cu nimtlau bantuk a si i a puan cu hawhra bantuk in a raang. **4** Cun thlaan cawngtu hna nih an ṭih tuk hringhran i an ther i mithi bantuk in an um.

5 Sihmanhsehlaw vanmi nih nu hna cu, "Ṭih hlah u, zei caah tiah khenhchih a simi Jesuh nan kawl ti kha ka hngalh. **6** Amah cu hika ah hin a um ti lo, zei caah tiah a chim bang khan a tho cang. Ra u law, Bawipa an chiahnak hmun hi ra zoh hmanh u. **7** Cun khulrangte in va kal u law a zultu hna kha, 'Jesuh cu thihnak in a tho cang,' tiah va chim hna u. Cun nan hmai in Galilee ah a rak kal chung taktak lai i cuka ah cun nan va hmuh lai. Zohhmanh u, kan chimh cang hna hih!" tiah a ti.

8 Cucaah nu hna cu khulrangte in thlaan khan ṭihnak le lawmhnak nganpi he cun a zultu hna bia va phorh awk ah an tli.

Nu Hna Nih Jesuh A Thawh Ṭhan Hnu Ah An Biak

9 Cun a zultu hna va chimh awk i an va kal tikah, zohhmanh, Jesuh nih a ton hna i, "I lawm ko u!" a ti hna. Cun an hei fuh i, a ke kha an i tlaih i an biak. **10** Cutikah Jesuh nih annih cu, "Ṭih hlah u, va kal u law ka unau hna kha Galilee i kal awk ah va chim hna u, cuka ah cun an ka hmuh lai," tiah a ti hna.

28:1 Luk 8:2
28:2 Joh 20:12; Apo 5:19
28:3 Mar 9:3; Joh 20:12
28:9 Joh 20:14-18

Thlaan Cawngtu Hna Bia

11 Cun an kal lio ah khan, zohhmanh, thlaan cawngtu cheukhat hna cu khuapi chung ah an ra i thil a cangmi vialte cu tlangbawi ngan hna kha an chimh hna. **12** Cun tlangbawi ngan hna cu upa hna he khua an khangṭi i, ralkap hna kha phaisa tampi an pek hna. **13** Cun, "An sin ah, 'Kan i hngilh kar ah a zultu hna kha zan ah an ra i a ruak kha an fir,' nan ti hna lai. **14** Cun cu bia cu uktu bawipa nih a theih sual ahcun, kanmah nih a lung kan tluanter lai i harnak chung in kan in huhphenh hna lai," tiah an ti hna.

15 Cun thlaan cawngtu hna nih cun phaisa cu an i lak i an chimh hna ningte khan an tuah. Cun cu bia cu Jew mi hna lak ah nihin ni tiang a leng ko rih.

A Liannganmi Jesuh Biacah

Mar 16:15-18; Luk 24:44-49

16 Cutikah zultu hleikhat hna cu Jesuh nih a rak tiam cia hna nak, Galilee peng i a ummi tlang cung ah khan an kai. **17** Jesuh cu an hmuh tikah an biak,

28:10 Mar 3:34; Joh 20:17; Heb 2:11-13,17

sihmanhsehlaw a cheu cu an lung a awṭawm. **18** Cutikah Jesuh cu a ra i annih cu, “Van le vawlei i nawlngeihnak vialte cu ka sin ah pek dih a si cang. **19** Cucaah, kal u law miphun vialte kha zultu ah va ser hna u, Pa le Fapa le Thlarau Thiang min in baptisma va pe hna u, **20** cun nawl kan pekmi vialte hna kha an zulh nakhnga va cawnpiak hna u. Cun zohhmanh, nan sin ah a zungzal in caan dongh tiang kan umpi hna lai,” tiah a ti. Amen[g].

28:18 Luk 10:22; Joh 3:35; 1Co 15:27; Eph 1:20-22; Phi 2:9,10
28:19 Mar 16:15, 16; Luk 24:47; Apo 1:8; Rom 6:3,4; Gal 3:27; Col 2:12
28:20 Joh 14:26; Apo 2:42; 18:10

MARK

THAWNGṬHA

Biahmaisa

Caṭialtu: John Mark
Careltu: Rome zumtu hna
Caṭial Kum: AD 67-69

Jesuh Khrih rianṭuannak hi kum thum nak tam deuh, caan tawite chung lawng a si ko nain, a cawlcanghnak le a cawnpiaknak hna tu cu a kau ngaingai. Thlarau lamhruainak tang ah Mark nih Jesuh cawnpiaknak nakin a cawlcanghning tu kha tam deuh in a langhter. Cun Khrih temhinnak kong zong voi tampi a kan hmuhsak. Khrih cawlcanghnak le temhinnak hna cu careltu hmasa bik a simi Rome zumtu hna ca ah aa tlak ngaimi a rak si. AD 65 hrawng in zumtu hna nih a fak tukmi hremnak in hram an rak thawk cang. Mark nih a thawngṭha hi AD 67-69 ah a ṭial. Hlan khrihfabu hna nih Peter thawngṭha chimmi hi a thih hnu ah Mark thawngṭha cauk nih Rome zumtu hna kha a ṭialpiak hna tiah an ti. Hi thawngṭha nih Khrih cu temhinnak teitu tiah a langhter caah Rome zumtu hna kha thazaang a rak pek ngaingai hna.

Mark cu John ti zong in an auh (Apo 12:12). Hlan khrihfabu zong Jerusalem i a nu Mary inn ah an rak i pum tawn. Mark cu voikhatnak a khualtlawn ah Paul le Barnabas he an rak kal. Sihmanhsehlaw khualtlawn an i thawh tlawmpal ah an sin cun aa ṭhen (Apo 13:13). Cucaah, Paul nih a voihnihnak khual a tlawnnak ah i kalpi a duh ti lo, asinain Mark pu Barnabas tu nih cun khual i tlawnpi kha a duh i Cyprus ah aa kalpi. Cu lio caan ah cun Paul nih Silas kha aa thim i lam dang lei in an kal (Apo 15:3-40). Sihmanhsehlaw a hnu ah Mark cu hmantlak sal ṭha ah a hung cang i, a hnu ah cun Paul zong nih cucu a hun cohlan (2Ti 4:11).

Mark nih a thawngṭha cauk cu ṭhen hnih ah a ṭhen. Dal 1:1-8:30 ah Khrih nawlngaihnak kha a langhter. Jesuh nih khuaruahhar a tuahmi lak in hleiriat kha Mark nih a ṭial i a tam deuh cu a ṭhen khatnak ah an um. Khrih nih cun minung nunnak khel kip cung ah nawlngaihnak a ngeih dih. Cun dal 8:31-16:30 ah Mark nih Khrih thihnak, vuinak le thawhṭhannak kha biapi in a langhter. Hi thawngṭha cauk chung ah "Mi Fapa" timi biafang hi voi hleihnih a langhter. Cu nih cun, Jesuh nawlngaihnak le Pathian he minung he a sinak zong kha a langhter fawn. Sihmanhsehlaw Mi Fapa nih temhinnak a in lainak zong Mark nih a hmuhsak. "Riantu si awk ah le mi tampi tlanhnak ca i a nunnak pek awk ah a ra," (10:45) tiah a ti.

Jesuh cu a zultu hna ca ah temhinnak a tuar i annih zong temhinnak nun ngei ve ding in a kawh hna. Sihmanhsehlaw temhinnak chung in teinak a hmuh i a mi hna zong kha a luatter hna lai.

Baptisma Petu John Phungchimnak

Mat 3:1-12; Luk 3:1-20, 15-17; Joh 1:6-8, 15-37

1:1 Mat 4:3
1:2 Mat 11:10; Luk 7:27
1:3 Joh 1:23
1:4 Mat 3:1; Joh 1:26,33; Apo 1:5,22; Luk 1:77

1 Pathian Fapa Jesuh Khrih thawngṭha aa thawkning cu,
2 Prophet hna cauk chung ah ṭial a rak si cang bang khan a si,
"Zohhmanh, na hmai ah na lam kha a rak sialtu ding,
Ka lamkal kha na hmai ah ka thlah.
3 Ramlak ah a au mi aw pakhat nih,
'Bawipa lam kha sial u,
A lam kha dinter hna u,'"
tiah a ti.
4 Cuticun John cu ramlak ah

a hung chuak i baptisma kha a pek hna. Cun sual ngaihthiamnak ding ca ah ngaihchihnak baptisma kong kha a chim. 5 Judea ram khua zakip in le Jerusalem khuami hna cu amah sin ah an kal i, an sualnak an phuan pah in John nih Jordan tiva ah baptisma a pek hna. 6 John cu kalauk hmul in tahmi thilpuan kha aa hruk. A tai ah saphaw taisawm aa sawmh, cun khaubawk le ramlak khuaihliti kha a ei hna. 7 Phung a chimnak ah a thawh hna i, "Ka hnu in a rami cu keimah nakin a ṭhawng deuh. A hmai ah kun in a kedan hri phoihtu hmanh ah kaa tlak lo. 8 Kei nih cun ti in baptisma kan pek taktak hna, sihmanhsehlaw anih nih cun Thlarau Thiang in baptisma an pek hna lai," tiah a ti.

Jesuh Baptisma Innak

9 Cu ni hrawng ah cun Jesuh cu Galilee ram Nazareth khua in John umnak ah a va kal. John nih Jesuh cu Jordan tiva ah baptisma a pek. 10 Jesuh ti chung in a chuah cangka, van aa hung i Jesuh cung ah Thlarau cu ṭhuro bantuk in a rung ṭum kha a hmuh. 11 Cun van in aw pakhat a rung thang i, "Nangmah cu ka dawtmi ka Fapa na si, na cung ah ka lung a tling ngaingai," tiah aw nih cun a ti.

Jesuh Cu Satan Nih A Tukforh

12 Cu cangka in Thlarau nih ramlak ah a kalter. 13 Cun ramlak ah cun ni sawmli chung a um, Satan nih a tukforh i ramlak sahrang hna lak ah khua a sa, cun vanmi nih Jesuh cu an rung zohkhenh.

Jesuh Nih A Rianṭuannak Galilee In A Thawk

Mat 4:18-22; Luk 5:1-11

14 John thong i a tlak hnu ah Jesuh cu Galilee ram ah a kal i Pathian pennak thawngṭha kha a chimh hna. 15 Jesuh nih a thawh hna i, "Caan a tling ko cang, Pathian pennak cu a nai tuk cang. Cucaah i ngaihchih u law thawngṭha hi zum cang u," tiah a ti hna.

16 Cun Jesuh cu Galilee Rili kam i aa chawh lio ah, Simon le a nau Andrew, rili ah sur an cheh cuahmah kha a hmuh hna, zei caah tiah annih cu ngatlaitu an si. 17 Jesuh nih annih cu a thawh hna i, "Ka zul u law, mi tlaitu ah kan ser hna lai," tiah a ti hna. 18 Cu cangka cun annih nih an sur vialte kha an kaltak dih i amah cu an zulh colh.

19 Tlawmpal a va kal ah khin Zebedee fapa James le a nau John, lawng cung i an sur an tholh len ko kha a hmuh hna. 20 Cu cangka in Jesuh nih a kawh hna i, annih nih lawng chung ah a ummi an pa Zebedee le man phalh in a hlaanmi sin-um vialte hna kha kaltak in Jesuh cu an zulh.

Jesuh Nih Thlarau Thur Kha Mipa Chung In A Ṭhawl

Luk 4:31-37

21 An zate in Capernaum khua ah an kal. Sabbath[ʃ] ni a phak

1:7 Apo 13:25
1:8 Joh 1:33; Apo 1:5
1:9 Mat 2:23; 3:1
1:10 Joh 1:32
1:11 Mat 3:17
1:13 Mat 4:10; Heb 4:15
1:14 Mat 3:1; 4:12,23
1:15 Rom 5:6; Gal 4:4; Eph 1:10; Joh 3:15
1:18 Mat 4:19
1:21 Mat 4:23

cangka in Jesuh cu synagogue ah a kal i a cawnpiak hna. **22** Phungbia cawnpiaktu hna bantuk si lo in, nawlngeihnak he a cawnpiak hna caah an khuaruah a harter ngaingai hna. **23** An synagogue ah thlarau thur nih a tuahmi pa a rak um. Cun thangpi in a au i, **24** "Kanmah umte in um ko usih, Nazareth khuami Jesuh, zei dah nangmah he kan tuahṭi awk a um? Kanmah hrawh ding ah maw na rat? Aho na si kha kan hngalh, Pathian Mithiang na si!" tiah a ti.

25 Sihmanhsehlaw Jesuh nih fakpi in a sik i, "Daite in um, cun amah chung khan chuak," tiah a ti.

26 Thlarau thur nih cun mipa cu a thin a vo, thangpi in a au hnu ah mipa chung cun a chuak. **27** Cutikah an dihlak in an khuaruah a har tuk i, "Zei dah a si? Zei bantuk cawnpiaknak thar dah a si hnga? Anih nih thlarau thur hmanh nawl a pek i, a nawl an ngaih," tiah anmah lak ah an i ceih.

28 Cucaah Jesuh thawngpang cu Galilee ram chung vialte ah a thang dih colh.

Jesuh Nih Mi Tampi A Damter Hna

Mat 8:14-17; Luk 4:40-44

29 Synagogue chung in an hung chuah cangka in, Simon le Andrew inn ah an lut colh. James le John zong an sin ah an kal ve. **30** Simon nupi nu cu taklinh in a rak zaw i ihkhun cung ah a rak it ko, a zawtnak konglam kha annih nih khulrangte in Jesuh cu an chimh. **31** Minu sin ah cun Jesuh cu a kal, a kut in a tlaih i a thawhter. Cu cangka cun a taklinh cu a dai dih, cun minu nih cun annih cu a zohkhenh hna.

32 Zanlei sang ni a hung tlak tikah mizaw vialte hna le khuachia tuahmi vialte hna cu Jesuh sin ah an ratpi hna. **33** Khuami vialte cu innka hram ah cun an i pum dih. **34** Zawtnak phunphun in a zawmi, mizaw vialte hna kha a damter hna. Khuachia a ṭhawlpiak hna. Zei caah tiah khuachia nih cun an hngalh caah Jesuh nih biachimnak nawl a pe hna lo.

Galilee Ram I Jesuh Rianṭuannak

Luk 4:42-44

35 Zingka khuadei hlan in Jesuh cu a tho i a chuak, mi um lonak hmun ah a kal i cuka ah cun thla a cam. **36** Cutikah Simon le a sin ah a ummi hna nih Jesuh cu an va kawl. **37** Jesuh cu an va hmuh tikah, annih nih an thawh i, "Mizapi nih an in kawl," tiah an va ti.

38 Annih cu a thawh hna i, "Khika zong ah thawngṭha ka chim khawh nakhnga kan pawngkam khua hna ah kal hna usih, cu ruang ah cun pei ka ratnak cu a si cu," tiah a ti hna.

39 Cun Jesuh cu Galilee ram chung vialte i an synagogue hna ah khan thawngṭha a chim i khuachia zong a ṭhawlpiak hna.

1:22 Mat 7:28,29
1:24 Mat 8:29; Luk 24:19; Joh 1:45,46; Apo 4:10; 1Jo 2:20
1:28 Mat 9:26
1:31 Luk 7:14
1:32 Mat 4:24
1:34 Mat 4:23; Apo 16:17,18
1:35 Luk 3:21
1:39 Mat 4:23,24

Jesuh Nih Mithinghmui Pa A Thianter

Mat 8:2-4; Luk 5:12-14

40 Cun mithinghmui pa pakhat Jesuh sin ah a va kal, a hmai ah a khuk aa bil i a nawl, "Na duh ahcun na ka thianter khawh ko," tiah a ti.

41 Jesuh nih mithinghmui pa cu a zaang a fak ngaingai. A kut a samh i a tawngh, a thawh i, "Thianter kan duh, thiang cang," tiah a ti.

42 Cu bia a chim cangka in cu pa cu thinghmui zawtnak in a dam i, a thiang colh. **43** Jesuh nih mipa cu ralrinnak fakpi in a pek hnu ah a kalter. **44** Cun Jesuh nih a thawh i, "Ralringte in um, hi thil kong hi mizei hmanh va chim hna hlah. Sihmanhsehlaw va kal law na pum kha tlangbawi va hmuhsak, cun na thian cang caah midang sin i tehte ca ah Moses nih nawl a rak pekning in raithawinak ca ah a herhmi thil kha va pe," tiah a ti.

45 Sihmanhsehlaw a chuah cangka in tam chinchin in chim hram aa thawk, cu thawng cu fakpi in a karhter. Cucaah Jesuh cu langhngan in khuachung ah a lut kho ti lo. Khualeng mi um lonak hmun ah a va um. Hmun kip ka kip in mi nih Jesuh cu an fuh panh.

Jesuh Nih Mizeng Pa A Damter

Mat 9:1-8; Luk 5:17-26

2 Ni tlawmpal a rauh hnu ah Jesuh cu Capernaum khua ah a lut ṭhan. Mi nih inn ah a um kha an theih. **2** Chikkhatte ah minung tam tuk an i pumh caah inndal nih a tlum ti hna lo, innka hram hmanh ah dirnak hmun ngei lo tiang in an tam. Cutikah Jesuh nih annih cu bia a chimh hna. **3** Cun mizeng pa pakhat cu minung pali nih an rak zawnh i, Jesuh sin ah cun an ratpi. **4** Mibu an tam tuk caah a pawng ah cun an phanhpi kho lo. Cucaah Jesuh lu cung zawn inncungcih kha an hawh i, mizeng pa cu a ihphah he tang ah an vun ṭhumh. **5** Jesuh nih an zumhnak kha a hmuh tikah, mizeng pa cu a thawh i, "Ka fa, na sualnak hna cu ngaihthiam an si cang," tiah a ti.

6 Cu hmun ah cun phungbia cawnpiaktu cheukhat hna zong an rak ṭhu ve i an thinlung chungte in biahalnak an rak ngei. **7** "Zeiruang ah dah hi pa nih hitihin Pathian thangchiatnak bia ṭhalo a chim hnga? Pathian pakhat dah ti lo cu aho dah sualnak cu a ngaithiam kho?" tiah an ti.

8 Chikkhatte ah Jesuh nih an lung chung i biahalnak an ngeihmi vialte kha a thlarau in a hngalh dih tikah a thawh hna i, "Zeiruang ah dah nan lung chungte in hi bantuk biahalnak cu nan ngeih? **9** Mizeng pa kha, 'Na sualnak ngaihthiam na si cang,' ti maw a fawi deuh asiloah, 'Tho law, na ihphah i lak law, kal,' ti dah a fawi deuh? **10** Sihmanhsehlaw Mi Fapa nih vawlei ah sual ngaihthiamnak nawl a ngeih hi nan hngalh

1:44 Mat 8:4
1:45 Luk 5:15,16; Joh 6:2
2:3 Mat 4:24
2:5 Luk 7:48
2:10 Mat 8:20

khawh nakhnga," a ti hna i, anih nih mizeng pa kha, **11** "Tho, na ihphah i lak law na inn ah va ṭin, kan ti," tiah a ti. **12** Cun chikkhatte ah mizeng pa cu a tho, a ihphah aa lak i an dihlak hmai ah cun a kal.

Cucaah cu thil nih cun an zate in an khuaruah a harter tuk hna i, "Hi bantuk thil hi kan hmu bal lo," tiah an ti i Pathian kha an thangṭhat.

Jesuh Nih Levi A Auh

Mat 9:9; Luk 5:27, 28

13 Cun Jesuh cu Galilee Rili kam ah khan a kal ṭhan, cutikah mibupi nih an rak fuh i a cawnpiak hna. **14** Aa chawh pah khan Alphaeus fapa Levi, ngunkhuai khawlhnak deu chung i a rak ṭhut ko kha a hmuh. Cutikah anih nih, "Ka zul," tiah a ti. Cun a tho i amah cu a zulh.

15 Jesuh cu Levi inn i rawl a rak dum lio ah, ngunkhuai khawltu hna le misual hna zong Jesuh le a zultu hna he rawl an dumṭi. Cuka ah cun mi tampi an rak um i, annih nih amah cu an zulh. **16** Cun phungbia cawnpiaktu le Pharisee mi hna nih ngunkhuai khawltu le misual hna he Jesuh rawl a dum kha an hmuh tikah, annih nih a zultu hna kha, "Zeitin dah Jesuh nih ngunkhuai khawltu hna le misual hna he a ei a dinṭining a si?" tiah an ti hna.

17 Jesuh nih cucu a theih tikah, annih cu a thawh hna i, "A dammi nih siibawi an herh lo, a zawmi lawng nih pei an herh ko cu. Miding kawh awk ah ka ra lo, sihmanhsehlaw misual kha ngaihchihnak i kawh awk ah pei ka rat ko cu," tiah a ti hna.

2:12 Mat 9:8, 33
2:13 Luk 5:15; Joh 6:2
2:14 Mat 4:19
2:16 Mat 9:11
2:17 Luk 19:10; 1Ti 1:15

Rawlulhnak Kong I Jesuh Cawnpiaknak

Mat 9:14-17; Luk 5:33-39

18 John zultu hna le Pharisee zultu hna cu rawl an rak ulh lio ah, mi cheukhat cu Jesuh sin ah an ra i, "Zei caah dah John zultu hna le Pharisee zultu hna cu rawl an ul nain na zultu hna hi rawl an ulh ve lo?" tiah an hal.

19 Jesuh nih a leh hna i, "Nupiṭhitupa nih a umpi hna lio ah cun a hawile hna kha rawl an ul kho hnga maw? Nupiṭhitupa nih a umpi hna chung paoh cu rawl an ul kho lai lo. **20** Sihmanhsehlaw nupiṭhitupa an sin in lak a si lai nicaan a ra lai. Cu nicaan hna ah cun rawl an ul ve te ko lai.

21 "Aho hmanh nih thil hlun belhnak ah thil thar an hmang bal lo, an belh ahcun thil thar nih thil hlun kha a zam lai i, a tleh a zual chin lai. **22** Cun aho hmanh nih mitsurzu thar kha saphaw thawl hlun chung ah an rawn bal lo, an rawn ahcun mitsurzu thar nih saphaw thawl cu a kheh hna lai i mitsurzu cu a tle dih lai, cun saphaw thawl cu an rawk dih ko lai. Sihmanhsehlaw mitsurzu thar cu saphaw thawl thar chung ah rawn awk a si," tiah a ti hna.

2:18 Mat 6:16-18; Apo 13:2
2:20 Luk 17:22

Jesuh Sabbath Bawi

Mat 12:1-8; Luk 6:1-5

23 Cu hnu tlawmpal Sabbathᵍ ni ah Jesuh cu lo tan pah in a kal, cuti an kal pah ah a zultu hna nih favui kha an zun hna. **24** Pharisee mi hna nih Jesuh cu, "Zohhmanh, zeiruang ah dah annih nih Sabbathᵍ ni ah phung nih a onh lomi thil an tuah?" tiah an ti.

25 Sihmanhsehlaw annih cu a thawh hna i, "David nih zeihmanh a ngei lo i a rawl a ṭam tikah amah le a sin i a ummi nih an rak tuahmi kha nan rel bal lo maw? **26** Abiathar tlangbawi sang a ṭuan lio caan ah, zeitin dah Pathian innchung ah a luh i, aho hmanh nih ei phung a si lomi le tlangbawi lawng nih a ei dingmi changhun kha a lak i a ei. Cun amah he a ummi zong tlawmpal a pek ve hna kha," tiah a ti hna.

27 Cun Jesuh nih a thawh hna i, "Sabbathᵍ cu minung ca ah serpiak a si i, minung cu Sabbathᵍ ca ah ser a si ṭung lo, **28** cucaah Mi Fapa cu Sabbathᵍ Bawi zong a si," tiah a ti hna.

Jesuh Nih Kutzengpa Sabbath Ni Ah A Damter

Mat 12:9-14; Luk 6:6-11

3 Cun Jesuh cu synagogueᵍ chung ah a va lut ṭhan i, cuka ah cun a kut khattelei a zengmi pakhat a rak um. **2** Cun annih nih kutzengpa hi Jesuh nih Sabbathᵍ ni ah a damter hnga maw ti in sualphawt duh ah lamnaite in an ngiat. **3** Cun Jesuh nih kutzengpa cu a thawh i, "Ra chuak tuah," tiah a ti.

4 Cutikah Jesuh nih annih cu, "Sabbathᵍ ni ah phung nih zei thil dah tuah a kan onh, thil ṭha tuah maw, thil ṭhalo tuah dah? Nunnak khamh maw, thah dah?" tiah a ti hna. Sihmanhsehlaw daite in an um ziar ko.

5 An thinlung kha a hah tuk caah Jesuh nih thinhun bu in a hei zoh duahmah hna i, mipa cu, "Na kut kha samh tuah," tiah a ti.

Cun a kut cu a hun samh i khattelei a kut bantukte in a dam ṭhan. **6** Cutikah Pharisee mi hna cu leng ah an chuak colh i, Jesuh an thah khawh nakhnga Herod minung hna he khua an khang.

Jesuh Cu Rilikam Ah Mibupi Nih An Zulh

Mat 12:14-16

7 Cun Jesuh cu a zultu hna he khan rili lei ah an kal, cutikah Galilee ram le Judea ram in mi tampi nih an zulh. **8** Cun Jesuh nih thil lianngan a tuah ti thawng an theih tikah Jerusalem le Idumea peng le Jordan tiva ral le Tyre le Sidon pawng in mibu tampi nih Jesuh cu an panh. **9** Minung an tam tuk hringhran caah Jesuh nih an ka naan sual lai ti kha a phan caah a zultu hna kha lawng fate pakhat a damhkhanter hna. **10** Zei caah tiah mizaw tam tuk a damter hna caah mizaw hna nih Jesuh tawngh an i zuam cio i fakpi in an i eng. **11** Cun thlarau thur a ngeimi nih Jesuh cu an hmuh tikah a

2:24 Mat 12:2
2:27 Col 2:16
2:28 Mat 8:20
3:1 Mat 4:23
3:2 Mat 12:10
3:6 Mat 22:16
3:7 Mat 4:25
3:8 Mat 11:21
3:10 Mat 4:23; 9:20
3:11 Mat 4:3

hmai ah cun an tlu i, "Nangmah cu Pathian Fapa na si," tiah fakpi in an au. **12** Sihmanhsehlaw mizei a si kha midang an chimh hna nakhnga lo, fakpi in ralrinnak a pek hna.

Jesuh Nih Apostle Hleihnih A Thim Hna

Mat 10:1-4; Luk 6:13-16

13 Cun Jesuh cu tlang cung ah a kai i a duhmi kha a kawh hna i, annih cu Jesuh sin ah an kal. **14** Jesuh nih minung pahleihnih kha amah sin i um ding ah le thawngṭha chim ding in thlah ding ah **15** le zawtnak damter khawhnak huhamṭhawnnak ngeih ding ah le khuachia hna ṭhawl kho ding in rian a khinh hna. **16** An min cu: Jesuh nih Peter tiah min dang a sakmi Simon; **17** Jesuh nih Boanerges tiah min dang a sakmi hna Zebedee fapa James le a naupa John, Boanerges a sullam cu khuari fapa hna tinak a si; **18** Andrew le Philip le Bartholomew le Matthew le Thomas le Alphaeus fapa James le Thaddaeus le Canaan mi Simon le **19** Jesuh rawitu, Judas Iscariot hna hi an si. Cun innchung ah an lut.

Jesuh Le Beelzebub

Mat 12:24-30; Luk 11:15-23

20 Mibupi nih an rak fuh ṭhan caah Jesuh le a zultu hna cu rawl hmanh an ei thiam lo. **21** Cu thawng cu a chungkhar nih an theih tikah, "Jesuh a hrut cang," tiah an ti i, mibu lak in va chuah ding ah a sin ah cun an va kal.

22 Jerusalem in a rami phungbia cawnpiaktu cheukhat hna nih cun, "A chung ah Beelzebub[g] aa hrolh, khuachia uktu thawng in pei khuachia a ṭhawl ko hna cu," tiah an ti.

23 Jesuh nih annih cu a sin ah a kawh hna i tahchunhnak he a chimh hna, "Zeitin dah Satan nih cun Satan cu a ṭhawl lai? **24** Cun pennak pakhatkhat kha aa ṭhen i anmah le anmah an i doh ahcun cu pennak cu a dir kho lai lo. **25** Cun innchungkhar pakhatkhat kha aa ṭhencheu i anmah le anmah an i doh ahcun cu innchungkhar cu a dir kho lai lo. **26** Cu bantuk cun Satan zong amah le amah aa doh i, aa ṭhencheu ahcun a dir kho lai lo i a dong ve ko lai. **27** Pakhatkhat nih paṭhawng pa kha a ṭem ta hmasa lo ahcun, aho hmanh a innchung ah lut in a ngeihmi thil kha a la kho lai lo, a ṭem hnu lawng ah a ngeihmi thil kha a innchung in a lakpiak khawh lai. **28** Biangaite in kan chimh hna, sualnak an tuahmi vialte le thangchiatnak bia an chimmi vialte hna zong kha ngaihthiam dih an si ko lai. **29** Sihmanhsehlaw Thlarau Thiang thangchiat in bia a chimmi cu zeitik hmanh ah ngaihthiam khawh a si lai lo, zei caah tiah amah cu zungzal sualphawt ding ah aa tlak," tiah a ti hna.

30 Jesuh cu, "Thlarau thur aa hrolh," tiah an ti caah hi bia cu a chimh hna nak a si.

3:12 Mat 8:4; Apo 16:17,18
3:13 Mat 5:1
3:15 Mat 10:1
3:16 Joh 1:42
3:21 Joh 10:20; Apo 26:24
3:22 Mat 15:1; Joh 7:20
3:23 Mat 4:10
3:29 Mat 12:31, 32 Luk 12:10

Jesuh Nu Le A Unau Hna

Mat 12:46-50; Luk 8:19-21

31 Cun Jesuh nu le a naule hna cu a sin ah an ra i, khualeng ah an dir, annih nih innchung i Jesuh kawh ding ah mi an hei thlah. **32** Mi tampi nih Jesuh cu an kulh i an ṭhu. Annih nih, "Zohhmanh, na nu le na naule hna kha innleng ah an um i an in kawl," tiah an ti.

33 Sihmanhsehlaw anih nih, "Aho dah ka nu le ka naule cu an si?" tiah a leh hna. **34** A pawng ah a ṭhumi hna kha a zoh hna i, "Zohhmanh u, hi hna hi ka nu le ka naule cu an si. **35** Zei caah tiah Pathian duhnak a tuahmi paoh cu ka nau le ka far le ka nu cu an si," tiah a ti hna.

Thlaici Vorhtu Tahchunhnak

Mat 13:1-9; Luk 8:4-8

4 Cun anih nih rilikam ah khan a cawnpiak ṭhan hna. Cun minung tam tuk an i pumh caah, anih cu rili cung i lawng chung ah a lut i a ṭhu. Mizapi cu rilikam ah an um i rili lei kha an hoih. **2** Cun anih nih tahchunhnak in thil tampi kha a cawnpiak hna, cuti a cawnpiaknak hna ah cun a thawh hna i, **3** "Ngai tuah u, zohhmanh, thlaici vorhtu pa cu thlaici vorh ah a kal. **4** Cuticun thlaici cu a vorh tikah a cheu cu lamkam ah an tla, cun va cu an rung zuang i an cuk hna. **5** Cun a cheu cu lunglak vawlei tlawmnak hmun ah an tla. Vawlei a thuh lo caah chikkhatte ah an kheo colh. **6** Sihmanhsehlaw ni a hung lin i thlaikheo cu a emh hna tikah hram thukpi an thlak khawh lo caah an car dih. **7** Cun a cheu cu hling lak ah an tla. Cun hling cu an hung ṭhang i thlaikheo cu an reh caah theifang zeihmanh a voi kho lo. **8** Sihmanhsehlaw a cheu cu vawlei ṭhatnak ah an tla, an hung kheo i an hung ṭhang, cun theifang tampi an voi. A cheu cu a let sawmthum, a cheu cu a let sawmruk, a cheu cu a let zakhat tiang in," tiah a ti hna.

9 Cun annih cu, "Theihnak hna a ngeimi nih thei ko hna seh," tiah a ti hna.

4:8 Joh 15:5; Col 1:6
4:9 Mat 11:15
4:11 Mat 3:2; 1Co 5:12,13; Col 4:5; 1Th 4:12; 1Ti 3:7
4:12 Mat 13:13-15

Jesuh Tahchunhnak Nih Aa Tinhmi

Mat 13:10-17; Luk 8:9, 10

10 Cun anih cu amah lawng a um tikah a pawng i a ummi hna le a zultu hleihnih hna nih tahchunhnak sullam kha an hal. **11** Cun anih nih a thawh hna i, "Nannih cu Pathian pennak biathli hngalh khawhnak kha pek nan si cang. Sihmanhsehlaw a leng mi hna ca tu ah cun hi thil vialte hna hi tahchunhnak in a dong ko,

12 'A hmuh cu an hmuh ko
nain an hngalh nakhnga
lo,
A theih cu an theih ko nain
an hngalfian nakhnga lo,
Cun an i mer i, an sualnak
ngaihthiam an si sual
nakhnga lo'

tahchunhnak in ka chimh hna," tiah a ti hna.

Jesuh Nih Thlaici Vorhtu Tahchunhnak A Fianter

Mat 13:18-23; Luk 8:11-15

13 Cun anih nih annih cu a thawh hna i, "Hi tahchunhnak hi nan hngal kho lo maw? Hi hmanh nan hngalh khawh lo ahcun zeitin dah tahchunhnak dang vialte nan hngalh khawh kun lai? **14** Thlaici vorhtu nih bia kha a vorh. **15** Bia a vorhnak mi cheukhat cu lamkam i a tlami thlaici bantuk an si. Annih nih an theih tikah chikkhatte ah Satan a ra i an thinlung chung ah thlaici vorhtu pa nih a vorhmi bia kha a lakpiak hna. **16** Cu bantuk cun hi hna hi lunglak ah vorhmi thlaici bantuk an si. Annih nih bia an theih tikah chikkhatte ah lunglawmhnak he an cohlan. **17** Cun anmahte in hram zeihmanh an ngeih lo caah caan tlawmpalte lawng a nguh hna. Bia ruang ah harnak, hremnak a chuah tikah chikkhatte ah an tlu colh. **18** Cun hling lak i vorhmi hna cu bia cu an theih ko nain, **19** hi vawlei kong ah an lungre a thei i hlen hmangmi rumnak le thil dangdang duhnak nih a luhhnawh hna tikah bia cu a reh i theipar zeihmanh a ngei kho lo. **20** Cun micheu cu vawlei ṭhatnak i vorhmi thlaici bantuk an si. Zei caah tiah annih nih bia kha an theih i an cohlan tikah theifang tampi an voi. Micheu nih cun a let sawmthum, a let sawmruk, cun a let zakhat tiang in a voi," tiah a ti hna.

4:14 Luk 1:2; Apo 4:31; Phi 1:14
4:15 Mat 4:10
4:19 Mat 19:23; 1Ti 6:9,10, 17; 1Jo 2:15-17
4:21 Mat 5:15
4:22 Mat 10:26; Luk 8:17
4:23 Mat 11:15
4:24 Mat 7:2
4:25 Mat 25:29
4:26 Mat 13:24
4:29 Bia 14:15

Sei Khuhmi Ceunak

Mat 5:15, 16; Luk 8:16-18; 11:33-36

21 Cun anih nih a thawh hna i, "Meiinn nan van tikah a vannak cung ah chia lo in sei nan khuh i ihkhun tang ah nan chia bal maw? Mei vannak cung ah nan chiah tawn a si lo mei? **22** Zei caah tiah thuhmi thil vialte hna cu a hun dih hna lai i, a thli in tuahmi thil vialte kha ceunak ah a chuahpi dih hna lai. **23** Theihnak hna a ngeimi nih thei ko hna seh," tiah a ti hna.

24 Cun anih nih a thawh hna i, "Nan theihmi vialte hi ralringte in ruat tuah hna u, nan hmanmi tahnak in an in tah ve hna lai, cu bia a theimi vialte cu tam chinchin in a pek hna lai. **25** Zei caah tiah a ngeimi paoh cu tam chin in pek a si lai, sihmanhsehlaw a ngei lomi cu a ngeihchunte hmanh kha lakpiak a si lai," tiah a ti hna.

Thlaici Keohning Tahchunhnak

26 Anih nih, "Pathian pennak cu hi bantuk hi a si. Mipa pakhat nih a lo ah thlaici a vorh. **27** Chun le zan in, a ih zong ah siseh, a thawh zong ah siseh, thlaici cu a kheo i a ṭhang ko, sihmanhsehlaw zeitin dah cuticun a si ti kha a hngal lo. **28** Zei caah tiah vawlei nih a ṭhanter i theifang a voiter, a hmasa bik ah a hnah a corh, cun a hung vui i a hung za. **29** Sihmanhsehlaw a theifang a hung hmin tikah, rawlṭuan caan a hung phanh cang caah, rawlṭuantu

nih fa-ah in a hleh dih colh hna," tiah a ti hna.

Anṭam Ci Tahchunhnak

Mat 13:31, 32; Luk 13:18, 19

30 Cutikah anih nih, "Pathian pennak hi zei he dah kan tahchunh lai? Zei bantuk tahchunhnak he dah kan tahchunh in kan in chimh hna hnga? **31** Pathian pennak cu vawlei ah vorhmi anṭam ci he aa lo. Cu ci cu vawlei cung ci vialte lak ah a hme bikmi a si. **32** Sihmanhsehlaw anṭam ci cu vorh a si tikah a hung ṭhang i anhringso vialte lak ah a ngan bik ah a hung cang. Cun ṭeng nganpipi kha an hung corh caah van i va hna nih a thladem toi ah cun an ra i bu an i ser khawh," tiah a ti hna.

Jesuh Nih Tahchunhnak A Hman Hna

Mat 13:34, 35

33 Hi bantuk in tahchunhnak tampi he Jesuh nih bia kha an theih khawh tawkte in a chimh hna. **34** Sihmanhsehlaw tahchunhnak hmang lo in zeihmanh a chim hna lo. Asinain a zultu he lawng an um tikah thil vialte kha a sullam fiangte in a chimh hna.

Jesuh Nih Thlichia A Daihter

Mat 8:23-27; Luk 8:22-25

35 Cun cu ni zanlei a hung phak tikah, annih cu a thawh hna i, "Rili khattelei ral ah va kal hna usih," tiah a ti hna. **4:40** Mat 14:31

36 Mibupi kha an kalter dih hna hnu ah, a zultu nih Jesuh cu a rak ṭhut cianak lawng khan an kalpi. Cuka ah cun a dang lawng fa tete zong kha a sin ah an um ve. **37** Cun thlichia fakpi in a hrang i tilet nih cun lawng cu fakpi in a den caah an lawng cu ti a khat cuahmah. **38** Sihmanhsehlaw anih cu lawng a hnulei ah khan chantling aa tlinh i aa hngilh ko. A zultu nih cun an va hlauh i, "Cawnpiaktu, kan thi dih cang lai hih, na zei a poi lo maw?" tiah an ti.

39 Cun Jesuh cu a tho i, thli cu a sik, rili kha a thawh i, "Dai! Daite in um tuah," tiah a ti. Cutikah thli cu a dai i rili cu a dai ṭhipṭhep.

40 Sihmanhsehlaw anih nih a zultu hna cu, "Zeiruang ah dah nan ṭih? Zeitin dah nan zumh khawh loning hi a si?" tiah a ti hna.

41 Cutikah a zultu hna nih an ṭih tuk i pakhat le pakhat kha, "Hi pa hi mizei dah a si hnga? Thli le rili hmanh nih a bia an ngaih!" tiah an ti.

Jesuh Nih Khuachia Nih A Tuahmi Pa A Damter

Mat 8:28-34; Luk 8:26-39

5 Cun rili ral Gadara mi hna ram cu an hei panh. **2** Jesuh cu lawng chung in a chuah cangka in thlarau thur nih a tuahmi pa pakhat cu thlaanhmun in amah ton ding ah a ra. **3** Hi pa cu thlaanhmun ah khua a sami a si, aho hmanh nih an tlai kho lo i cikcin hmanh in an tlai kho lo. **4** Voi tampi ke hrennak cikcin le

4:30 Mat 13:24
4:33 Joh 16:12
4:34 Joh 16:25

cikcin a dang in an khih tawn, sihmanhsehlaw a ke hrennak cikcin le cikcin dang vialte kha a chah dih hna, mizei hmanh nih an hrem kho lo. **5** Cun chun zan hlan in tlang cung le thlaanhmun ah a au i amah le amah kha lunghar in aa at lengmang.

6 Sihmanhsehlaw Jesuh cu lamhlapi in a hei hmuh tikah a va tli i amah cu a biak. **7** Aw thangpi in a au i, "Jesuh Cungnung Bik Pathian Fapa, nangmah he cun zei dah kan tuahṭi awk a um? Ka hrem hin sawh hlah tiah Pathian min in kan nawl," tiah a ti.

8 Zei caah tiah anih nih, "Thlarau thur, mipa chung khan chuak," tiah a rak ti caah a si.

9 Cun anih nih, "Aho dah na min a si?" tiah a hal i, "Ka min cu Legion[ʃ] ka si, zei caah tiah kannih cu kan tampi," tiah a leh.

10 Cucaah cu ramchung in dawi an si nakhnga lo Jesuh cu atu le atu a nawl. **11** Cu lio caante ah cun vok rual bu nganpi pakhat kha an umnak tlang pawng ah khan an tlawng len ko. **12** Cun khuachia nih an dihlak in Jesuh cu, "An chung i kan luh khawh nakhnga vok chung ah kan thlah," tiah an nawl.

13 Jesuh nih cun vok chung i luhnak nawl kha a pek colh hna, mipa an chuahtak cangka in thlarau thur vialte hna cu vok chung ah an lut. Vok rual cu 2,000 hrawng an si, an i eng lulhmalh i cheng in rili chung ah an zuang i an pil dih.

14 Cutikah vok cawngtu hna cu an zaam i, khuapi chung ah le lo lak ah cu thawng cu an va thanh hna. Cu thil a cangmi va zoh awk ah an va kal. **15** Jesuh sin i an va phanh tikah khuachia nih a rak tuah i legion a rak ngeimi pa a ṭhut ko le thilpuan aa hruk i lungfimte in a rak um kha an va hmuh tikah an thin a phang ngaingai. **16** Cu thil a hmumi vialte hna nih khuachia nih a tuahmi pa cung ah a cangmi le vok rual cung ah a tlungmi thil hna kha mizapi cu an chimh hna. **17** Cucaah Jesuh cu, annih nih, "Kan ram hin chuak ko," tiah an nawl.

18 Jesuh cu lawng chung i a luh tikah, khuachia nih a tuahmi pa nih cun, "Na sin ah ka um ve ko lai," tiah a nawl.

19 Sihmanhsehlaw Jesuh nih a sianh lo, "Na inn tu ah va ṭin law Bawipa nih zeitluk thil lianngan dah an tuahpiak le na cung ah zaangfahnak a ngeih kha na hawile va chim hna," tiah a ti. **20** Cucaah mipa cu a kal i, Decapolis ram ah Jesuh nih thil lianngan a tuahpiakmi vialte kha thawng a thanh hna i, mi vialte an khuaruah a har dih.

Jesuh Nih Jairus Fanu Thihnak In A Thawhter

Mat 9:18-26; Luk 8:41-56

21 Cun Jesuh cu rili khattelei ral ah lawng in a va kir ṭhan tikah, mi tampi nih an rak but. Cun anih cu rilikam ah a um. **22** Cun zohhmanh, synagogue[ʃ]

5:7 Mat 8:29; Heb 7:1
5:15 Mat 4:24
5:19 Mat 8:4
5:20 Mat 4:25
5:21 Mat 9:1
5:22 Luk 13:14; Apo 13:15

uktu pakhat a min Jairus a simi
kha a ra i Jesuh a hmuh tikah a
kehram ah a bawk i, 23 fakpi in a
nawl, "Ka fanute cu a zaw i a thi
dengmang. A dam i a nun nakhnga
a cung ah na kut ra chuang tuah,"
tiah a ti.

24 Cun Jesuh cu amah he cun
an kal. Mi tampi nih an zulh
caah hmun kip in an en. 25 Cu
lio ah cun kum hleihnih chung a
thi a chuakmi nu zong a rak um
ve. 26 Siibawi tampi sin ah a rak
i cawng cang i a ngeihmi dihlak
a hman dih. Sihmanhsehlaw
ṭhat lei panh hrimhrim lo in a
zual tu a zual chinchin. 27 Jesuh
thawngpang kha a theih ve tikah
zapi lak ah cun Jesuh hnulei in
a ra i a angki fual kha a tawngh.
28 Zei caah tiah, "A puante hmanh
ka tawngh ahcun ka dam ko lai,"
tiah a ti. 29 Cun chikkhatte ah a
thi chuah cu a pit. A zual tukmi
a zawtnak in a dam kha a takpum
hrimhrim in a hngalh.

30 Jesuh nih a chung in
ṭhawnnak a chuah kha chikkhatte
ah a hngalh i mibupi lei ah aa mer
i, "Aho dah ka puan a tawng?"
tiah a ti hna.

31 Sihmanhsehlaw a zultu hna
nih cun, "Mibupi nih an in en hi
na hmuh ko ṭung, zeitin dah, 'Aho
dah a ka tawng?' na ti?" tiah an
ti.

32 Cun cu thil a tuahtu nu kha
zoh awk ah aa mer i a pawngkam
kha a zoh. 33 Sihmanhsehlaw
minu nih cun a cung ah a cangmi
vialte a hngalh caah ther le phang
lengmang in a ra i a kehram ah a
bawk i a sining vialte kha hmaante
in a chimh dih. 34 Cun anih nih
minu cu, "Ka fanu, na zumhnak
nih an damter cang. Hnangamte
in va kal law na zawtnak cun va
dam cang," tiah a ti.

35 Cu bia a chim cuahmah lio
ah cun synagogue[ʃ] uktu pa inn
khan zualko an ra i, "Na fanu
cu a thi cang. Zeiruang ah dah
Cawnpiaktupa hi hna na hnawh
ṭheo rih?" tiah an ti.

36 Sihmanhsehlaw an bia
a theih cangka in Jesuh nih
synagogue[ʃ] uktu pa cu, "Na
thinphang hlah, a zumh bel zum
ko," tiah a ti.

37 Cun Peter, James le James
naupa John dah ti lo cu midang
aho hmanh i zulhter a sianh hna
lo. 38 Synagogue[ʃ] uktu innchung
ah a va lut i an i tuai-ur le fakpi in
an ṭah le an ai len ko kha a hmuh
hna. 39 Innchung ah a hung lut i,
"Zeiruang ah dah tuai-ur in nan
um i nan ṭah len ko? Ngakchia cu
a thi lo, aa hngilh," tiah a ti.

40 Cun annih nih an nihsawh,
sihmanhsehlaw leng ah a chuahter
dih hna hnu ah ngakchianute a nu
le a pa kha a kawh hna i a sin i
a rak ummi hna he ngakchianu
an suannak ah cun an lut.
41 Ngakchia kut kha a lak i, anih
cu, "Talitha, kumi," tiah a ti. A
sullam cu, "Ngakchianute, tho
tuah kan ti," tinak a si.

42 Cun hmakhatte ah
ngakchianute cu a tho i aa chawk.
Amah cu kum hleihnih minung

5:23 Mat 19:13; Luk 4:40; Apo 6:6
5:28 Mat 9:20
5:30 Luk 5:17
5:34 Mat 9:22; Apo 15:33
5:37 Mat 4:21
5:39 Mat 9:24
5:41 Luk 7:14

a si. Cu khuaruahhar ṭhawnnak nih an khuaruah a harter tuk hna. **43** Sihmanhsehlaw anih nih, "Hi thil hi mizei hmanh hngalhter hna hlah u," tiah fakpi in bia a cah hna, cun, "Ngakchianute kha rawl pe tuah u," tiah a ti hna.

Jesuh Cu A Chuahnak Khua Ah An Cohlang Lo

Mat 13:53-58

6 Jesuh cu cuka hmun cun a chuak i an khuaram ah a kal. A zultu hna nih cun an zulh. **2** Cun Sabbath[ʃ] ni a hung phak tikah synagogue[ʃ] ah Jesuh nih a cawnpiak hna. A cawnpiaknak a theimi vialte hna cu an khuaruah a har hringhran i, "Khuazei in dah hi thil vialte hi, hi pa nih hin a va lak hnga? Mizei nih dah hi bantuk fimnak hi an pek i a ngeih hnga, zeitin dah hi bantuk thil lianngan hna hi a kut in a tuah hna hnga? **3** Hi pa hi zungthiampa, Mary fapa, James, Joses, Judas le Simon hna i an u kha a si lo maw? Cun kan sin ah a um komi hna hi a farle an si lo maw?" tiah an ti.

Cucaah amah cu an zum duh lo. **4** Sihmanhsehlaw Jesuh nih annih cu, "Prophet cu a rammi hna le a rualchan hna le a chungkhar hna dah ti lo nih cun an upat ko," tiah a ti hna.

5 Cuka hmun ah cun mizaw tlawmpal cung ah a kut a chuan i a damter hna dah ti lo cu thil lianngan zeihmanh a tuah kho lo. **6** Annih nih an zumh lo caah a khuaruah a har ngaingai.

5:43 Mat 8:4
6:1 Mat 2:23
6:2 Mat 4:23
6:3 Mat 12:46; Joh 6:61
6:4 Luk 4:24; Joh 4:44
6:6 Mat 9:35; Luk 13:22
6:7 Luk 10:1; Mat 10:1
6:11 Mat 10:14
6:12 Luk 9:6
6:13 Jam 5:14
6:14 Mat 3:1

Zultu Hleihnih Rianṭuannak

Mat 10:1, 5-15; Luk 9:1-6

Cun cawnpiak ding ah khua khat hnu khua khat a tlawng. **7** Zultu hleihnih kha a kawh hna i pahnih pahnih in a thlah hna. Cun thlarau thur cung i ṭhawnnak kha a pek hna.

8 Cun an khualtlawnnak ah ṭhiangṭhunh dah ti lo cu zal siseh, changreu siseh, an taisawm bawm ah tangka siseh, zeihmanh i ken lo ding in, **9** sihmanhsehlaw kedan i danh ding le angki khethuan i ken ding in nawl a pek hna. **10** Cun annih cu a thawh ṭhan hna i, "Khuazei nan phaknak paoh ah nan luhnak inn ah cu khua nan chuahtak hlan paoh va caam u. **11** Cun tluninn an onh lomi hna le nan bia a ngai lomi hna khua in nan chuah tikah anmah nan ralchanhnak hna tehte ca ah nan ke leidip kha va khawng ta u. Biangaite in kan chimh hna, biaceih ni ah cun cu khua nih a in dingmi nakin Sodom le Gomorrah ram nih an in dingmi cu in awk a ṭha deuh lai," tiah a ti hna.

12 Cun a zultu hna cu an kal i an i ngaihchih nakhnga thawngṭha kha an chimh hna. **13** Khuachia kha an ṭhawl hna i mizaw kha chiti an thuh hna i an damter hna.

Baptisma Petu John Lu Tannak

Mat 14:1-12; Luk 9:7-9

14 Jesuh min kha mi vialte nih an theih tikah Herod siangpahrang zong nih a kong kha a theih ve. "Baptisma Petu John kha mithi

hna sin in a thawh caah pei a ṭhawnnak in thil lianngan a tuah ko hna hi," tiah a ti.

15 Micheu nih cun, "Elijah," a si an ti.

Cun micheu nih cun, "Prophet asiloah hlan prophet pakhatkhat bantuk a si," an ti.

16 Sihmanhsehlaw Herod nih cu kong cu a theih tikah, "Hi pa hi a lu ka rak tanmi John kha a si ko, mithi hna sin in pei a thawh ṭhan ko hi," tiah a ti.

17 Zei caah tiah Herod hrimhrim nih mi a thlah hna i, a naupa Philip nupi Herodias ruang ah John kha an tlaih i thong ah an thlak. Zei caah tiah a naupa Philip nupi Herodias kha a ṭhit. **18** Zei caah tiah John nih Herod cu, "Na naupa nupi na chuh hi phung nih an onh lo," tiah a ti.

19 Cucaah Herodias nih John cu a ral i thah a duh, sihmanhsehlaw a that kho lo. **20** Herod nih John cu miding le mithiang a si kha a hngalh caah a ṭih ngaingai i ṭhate in a runven. A bia a theih tikah, thil tampi a tuah i lunglawmte in a bia cu a ngaih.

21 Cun Herodias ca ah ni remcang a hung phan, Herod nih a chuah ni ah a rianṭuanhawi upa hna le ralbawi hna le Galilee peng i upa vialte hna kha a kawh hna i rawl danghnak a tuahpiak hna. **22** Cun Herodias fanu cu an hmai ah a rung chuak i a laampiak hna. Herod le a hawile hna cu an lung a ton ngaingai hna. Siangpahrang nih ngakchianu cu, "Na duhmi paoh ka hal law kan pek lai," tiah a ti. **23** Cun ngakchianute cu Herod nih chiatserhte in bia a kamh, "Na ka halmi paoh cu kan pek hrimhrim lai, ka pennak a hnarcheu tiang zong in," tiah a ti.

24 Cun ngakchianute cu leng ah a va chuak i a nu kha, "Zei dah ka hal lai?" tiah a hal.

Cun a nu nih cun, "Baptisma Petu John lu na hal lai," tiah a ti.

25 Cun ngakchianute cu khulrangte in siangpahrangpa umnak innchung ah a va lut i, "Baptisma Petu John lu kha kheng in atu hrimhrim ah ka pe law ka duh," tiah a va hal.

26 Cun siangpahrangpa cu aa ngaihchih tuk hringhran, sihmanhsehlaw chiatserh in bia a rak kamh cang ruang ah le a sin ah a ṭhumi hna ruang ah ngakchianute cu a al duh lo. **27** Cun siangpahrang nih khan mi thattu kha khulrangte in a thlah i, "John lu na rak put lai," tiah nawl a pek. Cun John lu cu thonginn ah a va tan. **28** Cun a lu cu kheng in a rak put i ngakchianute cu a pek, cun ngakchianu nih a nu kha a va pek. **29** John zultu hna nih cu thawngpang cu an theih tikah an ra i a ruak cu an lak i thlaan ah an vui.

Jesuh Nih Minung 5,000 Rawl A Dangh Hna

Mat 14:12-21; Luk 9:10-17; Joh 6:1-14

30 Cun apostle hna cu hmun khatte in Jesuh sin ah an i pum. An tuahmi thil vialte le

6:15 Mat 21:11; 16:14
6:17 Mat 4:12; Luk 3:19,20
6:20 Mat 11:9
6:21 Luk 3:1
6:30 Mat 10:2; Luk 9:10; Apo 1:2,26

an cawnpiakmi vialte hna kha Jesuh cu an chimh. **31** Cun annih cu a thawh hna i, "Ramlak ah nanmahte in ra u law chikkhatte in i din tuah usih," tiah a ti hna. Zei caah tiah mi lutchuak an tam tuk caah rawl einak caan hmanh kha an ngei lo. **32** Cucaah lawng in ramlak ah anmahte in an kal. **33** Sihmanhsehlaw an kal lio kha mi tampi nih an hmuh hna. Cun mi tampi nih aho dah a si kha an hngalh caah, an khua cio khan an ra tli i an hlan ah an rak phan i Jesuh umnak ah cun hmun khatte ah an i pum. **34** Cun Jesuh cu lawng chung in a chuak i mibu nganpi kha a hmuh hna tikah a zaang an fak tuk. Zei caah tiah annih cu khaltu a ngei lomi tuu bantuk an si. Cucaah Jesuh nih annih cu thil tampi cawnpiak hram a thawk hna.

35 Khua a hung hnut cuahmah tikah a zultu hna cu a sin ah an va kal i, "Hi hmun hi ramlak a si i khua zong a hnu fawn cang. **36** Pawngkam lo le khua hna ah va kal in anmahte in ei awk an i cawk nakhnga mibu hi thlah cang hna, zei caah tiah ei awk zeihmanh an ngei lo," tiah an ti.

37 Sihmanhsehlaw annih cu, "Nanmah nih ei awk pe hna u," tiah a leh hna.

Cutikah annih nih, "Kan kal lai i maw denari[g] phaisa 200 man in chang kan cawk lai i ei awk ah kan pek hna lai?" tiah an ti.

38 Sihmanhsehlaw annih cu, "Chang par zeizatdah nan ngeih? Va kal u law va zoh tuah u," tiah a ti hna.

Cun an va zoh i annih nih, "Chang par nga le nga fang hnih," tiah an ti.

39 Cun a zultu hna kha, "Ramhring cung ah mibu kha a bubu in ṭhutter hna u," tiah nawl a pek hna. **40** Cucaah mibu cu zakhat bu, sawmnga bu ti in a bubu in an ṭhu. **41** Cun chang par nga le nga fang hnih cu a lak i van lei zoh in thluachuah a pek i chang cu a cheu hna, cun mibu kha hunh awk ah a zultu kha a pek hna. Cun nga fang hnih zong cu an dihlak ca ah a cheu hna. **42** Cuticun an dihlak in an ei i an khim dih. **43** Cun a zultu hna nih changcheu le nga ṭiltlawt sei hleihnih khat an char. **44** Cun chang a eimi hna cu patling 5,000 an si.

Jesuh Ti Cung Ah A Kal

Mat 14:22-33; Joh 6:15-21

45 Cu cangka in Jesuh nih a zultu hna cu lawng chung ah a luhter colh hna i, mizapi a kalter hna lio ah, "Rili khattelei ral i a ummi Bethsaida khua ah rak kal chung u," tiah a ti hna. **46** Mibu a kalter dih hna hnu ah Jesuh cu thlacam ding in tlang cung ah a kai.

47 Cun khua a muih tikah lawng cu rili laifang ah a um i Jesuh tu cu amahte lawng tlang cung ah a um ko. **48** Cun anmah ralchan in thli kha a hran caah a zultu hna har tuk in lawng an zah kha Jesuh nih a hei hmuh hna.

6:34 Mat 9:36
6:38 Mat 15:34
6:41 Mat 14:19
6:45 Mat 11:21
6:46 Luk 3:21

Cun a voilinak zan hngah caan* hrawng ah rili cung in an sin ah a va kal i, an pawng in a lanhtak hnik hna. **49** Cun annih nih Jesuh rili cung i a kal kha an hmuh tikah mithla ah an ruah i, thangpi in an ai. **50** Zei caah tiah an dihlak in an hmuh i, an thin a phang.

Sihmanhsehlaw a hei chawnh colh hna i, "Nan thanuam ko u! Keimah ka si; ṭih hlah u!" tiah a ti hna. **51** Cun lawng chung ah cun an sin ah a vung lut i thli cu a dai. A zultu hna cu chim khawh lo tiang in an khuaruah a har tuk hringhran. **52** Zei caah tiah an lung a hah tuk caah chang kong kha an hngal kho lo. Cucaah an khuaruah a har.

Jesuh Nih Mi Tampi A Damter Hna

Mat 14:34-36

53 Rili cu an tan dih tikah Gennesaret ram kha an phan i an lawng cu tikam ah khan an hren. **54** Cun lawng chung in an hung chuah tikah, mizapi nih Jesuh a si kha an hngalh colh. **55** Cucaah cuka ramchung hmun kip ah khulrang in an kal i a zawmi kha an ihphah in Jesuh a um tiah an theihnak hmun ah an ratpi hna. **56** Cun amah a luhnak kip khuate, khuapi le lo ah siseh, a zawmi hna kha chawdawrnak hmun ah an rak chuahpi hna i, "Na puanki tal kan tawnghter ko," tiah an nawl i, amah a tawngmi paoh cu a damter hna.

* **6:48** *a voilinak zan hngah caan:* Zinglei suimilam pathum in paruk hrawng a si.

6:49 Luk 24:37
6:50 Mat 14:27
6:53 Joh 6:24, 25
6:56 Mat 9:20

Pathian Nawlbia Maw Hlanphung Dah?

Mat 15:1-20

7 Cutikah Jerusalem in a rami Pharisee mi hna le phungbia cawnpiaktu cheukhat hna cu Jesuh sin ah hmun khatte in an i pum. **2** Cun a zultu cheukhat hna cu an kut thur he rawl an ei kha an hmuh hna, cucu an kut kha an i ṭawl lo tinak a si. Cucaah Pharisee mi hna nih sual an phawt hna. **3** Zei caah tiah Pharisee mi hna le Jew mi vialte hna nih upa hna i klanphung kha ṭhate in an i tlaih. An kut an i ṭawl ta lo ahcun rawl an ei lo. **4** Cun chawdawrnak hmun in an ṭin tikah thiangte in an i kholh ṭawl ta lo ahcun rawl an ei lo. Cu leng ah zulh ding in an ngeihmi phunglam dang tampi an um rih. Cu hna cu: hrai hna, ti-um hna, dar um hna le cabuai hna thiangte in ṭawl tehna hi an si.

5 Cutikah Pharisee mi hna le phungbia cawnpiaktu hna nih anih cu, "Zeiruang ah dah na zultu hna hi upa phung ninglo in kut ṭawl lopi in rawl an ei?" tiah bia an hal.

6 Jesuh nih a leh hna i, "Nannih miziathiam hna, Isaiah nih nan kong a rak phuan i a ṭial tikah a hmaan hringhran,

'Hi mi hna nih hin an
hmurka cun an ka upat,
Sihmanhsehlaw an thinlung
tu cun an ka hlat,
7 Cun an ka biak hi
pakpalawng a si ko,
Zei caah tiah an i

7:2 Apo 10:14
7:3 Luk 11:38
7:4 Mat 23:25; Luk 11:39
7:5 Gal 1:14; Col 2:8

cawnpiakmi cu minung
nawlbia lawngte an si,'
tiah a ti.
8 "Zei caah tiah Pathian nawlbia kha nan chiah riangmang i, minung phunglam a simi hrai le um thiangte in ṭawl tehna le cu bantuk thil dang tampi hna tu kha nan zulh," tiah a ti hna.
9 Anih nih, "Nan hlanphung nan zulh khawh nakhnga Pathian nawlbia tu cu nan hlawt, cuti nan tuahmi cu a ṭha tiah nan ruah. **10** Zei caah tiah Moses nih pei, 'Na nu le na pa kha upat hna,' cun 'Aho hmanh a nu siseh, a pa siseh chiat a serhmi cu thah si seh,' tiah a ti kha.
11 "Sihmanhsehlaw nannih nih cun, 'Mi pakhatkhat nih a nu asiloah a pa kha, "Kan sin in na hmuh dingmi bawmhnak kha Corban* (cucu Pathian chaw tinak a si) a si ai," a ti ahcun, **12** cu pa cu a nu asiloah a pa cung ah ṭuanvo zeihmanh a ngei ti lo,' tiah nan ti. **13** Cucaah nan i chanhchinmi nan hlanphung ruang ah Pathian bia kha zeihmanhlo ah nan canter. Cu bantuk in nan tuahmi thil dang tampi zong an um rih," tiah a ti hna.

Ṭhatlonak Cu Lungthin Chung In A Chuak

14 Jesuh nih mibu kha an dihlak in a sin ah a kawh hna tikah annih cu, "Mi kip nih thei u law, fiang tuah u, **15** lenglei in chunglei ah a lutmi zei thil hmanh nih mi cu a thurter bal lo, sihmanhsehlaw chunglei in a chuakmi thil tu nih mi cu a thurter. **16** Theihnak hna a ngeimi nih thei ko hna seh," tiah a ti hna.
17 Cun mizapi kha a kaltak hna i innchung a luh tikah, a zultu hna nih tahchunhnak kong kha an hal. **18** Cucaah annih cu, "Nanmah zong nih maw nan fian khawh ve hlei lo? Lenglei in chunglei ah a lutmi thil nih mi a thurter kho lo ti hi maw nan hngalh khawh lo. **19** Zei caah tiah rawl cu a thinlung chung ah a luh ṭung lo, paw chung tu ah pei a luh ko cu, cun paw chung in zun inn ah a chuak ṭhan dih ko. Cucaah zei rawl paoh hi an thiang ko lo maw?" tiah a ti.
20 Cun anih nih, "Minung chung in a chuakmi tu nih mi kha a thurter. **21** Zei caah tiah minung thinlung chung in ruahnak ṭhalo, ṭaangdangpomnak, nupa sualnak, lainawnnak, **22** firnak, nahchuahnak, ṭhatlonak, hlenthawinak, horduhcuainak, mihngarnak, thangchiatnak, porhlawtnak le ningcanglo in khuasaknak hna hi an chuak. **23** Hi thil ṭhalo vialte hna hi chunglei in a chuakmi an si i mi a thurter," tiah a ti hna.

Jesuh Nih Gentile Nu Zumhnak A Lawmh

Mat 15:21-28

24 Cuka hmun cun aa thawh i, Tyre le Sidon ram ah a kal, cun inn pakhat ah a lut i, "Aho hmanh

7:11 Mat 23:16, 18
7:13 Heb 4:12
7:19 Rom 14:1-12; Col 2:16; 1Ti 4:3-5; Apo 10:15
7:22 Mat 20:15
7:24 Mat 11:21

* **7:11** *Corban:* Greek holh a si i Pathian ca i thianterciami laksawng tinak a si.

nih ka um hi hngal hna hlah seh," tiah a ti, sihmanhsehlaw aa thup kho lo. **25**Zei caah tiah minu pakhat, a fanu thlarau thur nih a tuahmi, nih khan Jesuh thawngpang kha a theih tikah a ra i, a ke hram ah a bawk. **26**Cu nu cu Greek mi, Syro-Phoenicia* ram ah a chuakmi a si. Minu nih cun a fanu chung in khuachia kha a ṭhawlpiak nakhnga Jesuh cu a nawl lengmang.

27Sihmanhsehlaw Jesuh nih minu cu, "Ngakchia nih khimte in ei hmasa ko hna seh, zei caah tiah ngakchia rawl kha lak in uico fa tete sin ah va hlonh cu a ṭha lo," tiah a ti.

28Cun minu nih cun anih cu, "Asi, Bawipa, asinain cabuai tang i a ummi uico fa tete nih cun ngakchia rawl ṭiltlawt cu an ei ve tawn ko," tiah a leh.

29Cun Jesuh nih minu cu, "Cu bantuk in na ka leh caah na inn ah va ṭin ko, na fanu chung in khuachia cu a chuak cang," tiah a ti.

30Cun minu cu a inn a phak tikah, khuachia cu a fanu chung in a rak chuak cang i, a fanu cu ihkhun cung i a ih ko kha a hmuh.

Jesuh Nih Hnachet Holh Kho Lo Pa A Damter

31Cun Jesuh cu Tyre le Sidon ram khan aa thawh i a kal ṭhan, Decapolis ram kha a hei tan pah i Galilee Rili a va phan. **32**Cun mipa pakhat a hna a chet i a holh a hakmi kha Jesuh sin ah an ratpi i, "Na kut kha a cung ah chuang ko," tiah an nawl.

33Cun mizapi lak in hmun dang ah a hei kalpi i, a kutdong in a hnakhaw kha a sawh hna, cun cil a chak i a lei kha a tawngh. **34**Cun van lei zoh in fakpi in a hrum i, mipa cu, "Ephphatha," tiah a ti. A sullam cu, "I hung tuah," tinak a si. **35**Cun chikkhatte ah a hna cu a hung awng, a lei cu a long i fiangte in a holh kho.

36Cun Jesuh nih aho hmanh an chimh hna nakhnga lo nawl a pek hna, sihmanhsehlaw fak deuh in a thlauh hna paoh ah fak deuh in cu kong cu an thanh chin. **37**Cun a tuahmi thil nih an khuaruah a harter tuk hna i, "Zeizong vialte kha ṭha tuk in a tuah. Hnachetmi kha khua a theihter hna i holhthiamlomi kha a holhter hna," tiah an ti.

Jesuh Nih Minung 4,000 Rawl A Dangh Hna

Mat 15:32-39

8Cu lio ah cun mibu cu an tam tuk i ei awk zeihmanh an ngeih lo caah, Jesuh nih a zultu kha a auh hna i, annih cu, **2**"Mibu hi ka zaang an fak tuk, zei caah tiah ni thum chung ka sin ah an um cang i ei awk zeihmanh an ngei lo. **3**Cun rawl ei lo in an inn cio ah ka thlah hna ahcun lam ah an buhri lai, zei caah tiah micheu cu lamhlapi in a rami an si," tiah a ti hna.

7:25 Mat 4:24
7:31 Mat 11:21
7:32 Mat 9:32; Luk 11:14
7:34 Joh 11:41
7:36 Mat 8:4
8:2 Mat 9:36

* **7:26** *Syro-Phoenicia:* Syria ram Phoenicia peng i a chuakmi Syria mi tinak a si.

4 Cutikah a zultu nih anih cu,
"Aho nih dah mi hi vialte za
ding chang cu hi ramlak ah a lak
khawh lai?" tiah an leh.
5 Cun anih nih, "Chang par zeizat
dah nan ngeih?" tiah a hal hna i
annih nih, "Par sarih," tiah an leh.
6 Cun mibu cu vawlei ah a
ṭhutter hna. Cun chang par sarih
kha a lak i lawmhnak bia a chim,
a cheu hna i mibu hunh ding ah a
zultu kha a pek hna i a zultu nih
mibu cu an hunh hna. 7 Cun nga
hme tete zong an ngei; thluachuah
a pek hnu ah, mizapi kha hunh
ve ding in a chimh hna. 8 An ei
i an khim dih, cun a ṭiltlawt a
taangmi sei ngan sei sarih khat
an char. 9 Cun a eimi an dihlak
ah minung 4,000 tluk an si. Cun
annih cu a kalter hna. 10 A zultu
hna he lawng chung ah an lut colh
i, Dalmanutha ram ah an kal.

Pharisee Mi Hna Nih Hmelchunhnak Kha An Kawl

Mat 16:1-4

11 Cutikah Pharisee mi hna kha
an ra chuak i, amah hneksaknak
ah van in hmelchunhnak kha a sin
in hmuh an duh caah bia al hram
an thawk. 12 Sihmanhsehlaw a
thlarau in a hrum i, "Zeiruang ah
dah tuchan mi nih hmelchunhnak
hi nan kawl hnga? Biangaite in
kan chimh hna, tuchan mi hna sin
ah hmelchunhnak zeihmanh pek
an si lai lo," tiah a ti hna.
13 Cun annih cu a kaltak hna i
lawng chung ah cun a lut ṭhan i
rili khattelei ral ah a kal.

8:7 Mat 14:19
8:11 Mat 12:38

8:15 1Co 5:6-8; Luk 12:1; Mat 14:1
8:17 Isa 6:9,10
8:19 Mat 14:20; Luk 9:17; Joh 6:13
8:20 Mat 15:37
8:22 Mat 11:21; Joh 9:1

Pharisee Le Herod Thilnu

14 Cun zultu hna nih chang ken
kha an philh i, lawng chung ah
changhlum hlum khatte dah ti lo
cu chang dang zeihmanh an ngei
ti lo. 15 Cutikah annih cu, "Hihi
philh hlah u, Pharisee thilnu le
Herod thilnu kha i ralring hna u,"
tiah ralrinnak a pek hna.
16 Cun khua an ruat i, "Hihi
chang zeihmanh kan ngeih lo
caah a si," tiah an i ceih.
17 Sihmanhsehlaw Jesuh nih
an i ceihmi kha a hngalh i annih
cu, "Zei caah dah, 'Chang kan
ngeih lo caah a si,' tiah nan i ceih?
Zeiruang ah dah nan theihfian
khawh lo i nan hngalh khawh
lo? Atu tiang maw nan thinlung
a hah ko rih? 18 Mit nan ngei ko
nain nan hmu lo maw? Hna nan
ngei ko nain nan thei lo maw?
Zei caah dah nan i cinken khawh
lo? 19 Chang par nga kha minung
5,000 ca i ka rak cheu ah khan a
ṭiltlawt sei zeizat dah nan char?"
tiah a ti hna.

Cun annih nih, "Sei hleihnih,"
tiah an ti.

20 "Cun chang par sarih kha
minung 4,000 ca i ka rak cheu ah
khan a ṭiltlawt sei zeizat dah nan
rak char?" a ti hna.

Cun annih nih, "Sei sarih,"
tiah an ti.

21 Cutikah anih nih, "Zeitin
dah nannih nih nan hngalhfian
khawh lo?" tiah a ti hna.

Jesuh Nih Mitcaw Pa A Damter

22 Cun Jesuh cu Bethsaida ah a

kal i mitcaw pa pakhat kha a sin ah an ratpi. Cun, "Mitcaw pa cu kan tawnghpiak ko," tiah Jesuh cu an nawl.

23 Jesuh nih mitcaw pa cu a kut in hauleng ah a hruai, cun a mit ah cil a chak i a cung ah a kut a chuan i, "Zeital na hmu kho maw?" tiah a hal.

24 Cun van a hun cau i, "Mi cu ka hmuh khawh ko hna, sihmanhsehlaw thingkung khi i chawk hna seh law cu ko cu a lo," tiah a ti.

25 Cun Jesuh nih khua hmu seh tiah a mit kha a tawngh ṭhan i, khua a hun hmu. Cun zeizong vialte kha fiangte in a hmuh hna. **26** Cun Jesuh nih mipa cu a inn ah a ṭinter i, "Khuachung zong ah va lut hlah, khuami sin zong ah aho hmanh hi kong hi va chim hna hlah," tiah a ti.

Peter Nih Jesuh Messiah A Sinak Kha A Phuan

Mat 16:13-16; Luk 9:18-21

27 Cun Jesuh le a zultu hna cu, Caesarea Philippi peng tlawn ah an i thawh, cun lampi ah a zultu kha, "Mi nih aho a si an ka ti dah?" tiah a hal hna.

28 Annih nih, "Baptisma Petu John, micheu nih Elijah, cun midang nih prophet pakhatkhat a si an in ti," tiah an leh.

29 Annih cu, "A si ahcun nannih nih tah aho a si nan ka ti dah?" tiah a ti hna.

Peter nih a leh i, "Nang cu Khrih na si," tiah a ti.

30 Cutikah anih nih a kong kha aho hmanh an chimh hna nakhnga lo ralrinnak fakpi in a pek hna.

Jesuh Nih A Thihnak Le A Thawhṭhannak Kha A Chimchung

Mat 16:21-28; Luk 9:22-27

31 Cun annih cu, "Mi Fapa cu harnak tampi a in a herh ko, cun upa hna le tlangbawi ngan hna le phungbia cawnpiaktu hna nih an hlawt lai i thah a si lai, cun ni thum hnu ah a tho ṭhan lai," tiah cawnpiak hram a thawk. **32** Anih nih hi bia fiangte in a chim tikah, Peter nih hmun dang deuh ah a hei kalpi i a sik.

33 Sihmanhsehlaw aa mer i a zultu lei zoh in Peter cu, "Satan, kal! Zei caah tiah Pathian ruahning si lo in, minung ruahning tu in na ruat," tiah a sik.

34 Anih nih mizapi kha a zultu hna he a kawh hna i annih cu, "Aho hmanh zulh a ka duhmi cu amah le amah kha i hlaw seh law a cross kha i lak in ka zul seh. **35** Zei caah tiah aho hmanh a nunnak kha khamh a duhmi nih cun a nunnak kha a sung ko lai, sihmanhsehlaw aho hmanh a nunnak keimah ruang ah le thawngṭha ruang ah a sungmi nih cun a nunnak kha a khamh ko lai. **36** Cucaah mi pakhatkhat nih vawlei hi a ningpi in hei co ko hmanh seh law, a nunnak kha a sungh ṭung ahcun zei dah a ca ah a ṭhathnem? **37** Asiloah mi nih a nunnak cu zei he dah a thlen

8:28 Mat 3:1
8:29 Joh 6:69
8:30 Mat 8:4; Luk 9:21
8:31 Mat 8:20; Apo 2:23; Mat 16:21
8:32 Joh 18:20
8:33 Mat 4:10
8:34 Mat 10:38; Luk 14:27
8:35 Joh 12:25

lai? 38 Cucaah aho hmanh keimah le ka bia kha hi ṭaangdang a pommi le a sualmi chan minung sin ah a zahpimi paoh cu Mi Fapa zong nih a Pa sunparnak in van mithiang hna he a rat tikah a zahpi ve te hna lai," tiah a ti hna.

9 Cun annih cu, "Biangaite in kan chimh hna, hika i a dirmi hna lak ah hin micheu cu Pathian pennak kha a ṭhawnnak he pek a si kha an hmuh hlantiang thihnak a tep hrimhrim lo dingmi an um," tiah a ti.

Jesuh Muihmai Thlennak

Mat 17:1-13; Luk 9:28-36

2 Cun ni ruk hnu ah Jesuh nih Peter, James le John kha a sin ah a auh hna i anmahte lawng tlang sang pakhat cung ah a hruai hna. Cun an hmai ah cun a muihmai cu aa thleng. 3 A thilpuan cu a hung ceu dih i, hawhra bantuk in a raang. Cu tluk raang cun vawlei cung thil sutu aho hmanh nih an su kho lai lo. 4 Cun Elijah le Moses cu an sin ah an rung lang i Jesuh he bia an i ruah.

5 Cutikah Peter nih Jesuh cu a leh, "Rabbi[g], hika um hi kan ca ah a ṭha. Puanthlam pathum in sa hna usih law, nangmah ca ah pakhat, Moses ca ah pakhat, cun Elijah ca ah pakhat," tiah a ti. 6 Cucu Peter nih chim awk zeihmanh a hngalh lo caah a si, zei caah tiah an thin a phang tuk.

7 Cun minmei a hung zam i a zelh dih hna. Minmei chung in aw thangpi pakhat nih, "Hihi ka dawtmi ka Fapa a si, a bia kha ngai u," tiah a ti.

8 Khulrangte in an pawngkam an zoh tikah, aho hmanh an hmu ti hna lo, Jesuh lawnglawng an sin ah cun a um.

9 Cun tlang cung in an rung ṭum pah ah, Jesuh nih annih cu, "Mi Fapa hi mithi hna sin in a thawh ṭhan hlantiang, nan hmuhmi thil vialte hi aho hmanh nan chim hna lai lo," tiah nawl a pek hna.

10 Annih nih cu thil kong cu aho sin hmanh ah an chim lo. "Mithi hna sin in thawh ṭhan cu zei dah a sullam a si hnga?" tiah pakhat le pakhat kha an i hal. 11 Cun annih nih Jesuh cu, "Zei caah dah phungbia cawnpiaktu hna nih, 'Elijah a rat hmasa awk a si,' an ti?" tiah bia an hal.

12 Cutikah annih cu, "Elijah cu zeizong vialte remh awk ah a ra hmasa taktak ko lai. Cun zei caah dah Cathiang nih, 'Mi Fapa cu temhinnak tampi a tuar lai i, mi nih an hlawt cikcek lai,' tiah a ti hnga? 13 Sihmanhsehlaw nannih cu kan chimh hna, Elijah cu a ra ko cang i Cathiang nih amah kong a chim cang bang khan tuah an duhmi paoh cu a cung ah an rak tuah ko cang," tiah a ti hna.

Jesuh Nih Thlarau Thur A Ngeimi Pa A Damter

Mat 17:14-21; Luk 9:37-43

14 Cun a zultu hna sin an va phak tikah, mibu nganpi nih an but lulh ko hna kha an hmuh hna. Phungbia cawnpiaktu hna nih cun

8:38 Mat 8:20; Luk 12:9; 1Th 2:19
9:1 Luk 22:18; Mat 24:30
9:2 Mat 4:21
9:3 Mat 28:3
9:5 Mat 23:7
9:7 Mat 3:17
9:9 Mat 8:20
9:12 Mat 8:20; Luk 23:11
9:13 Mat 11:14

bia an al len ko hna. 15 Mibupi nih Jesuh an hmuh cangka in an khuaruah a har tuk i, an va tli i an va don.

16 Cutikah Jesuh nih phungbia cawnpiaktu hna cu, "Zei bia dah anmah he nan i al len ko?" tiah a hal hna.

17 Mibu lak in mi pakhat nih anih cu a hun leh i, "Cawnpiaktu, thlarau holh kho lo nih a tuahmi ka fapa na sin ah ka ratpi. 18 Thlarau nih a tlunhnawh fate, vawlei ah aa hlonh i, a kaa ah a buanbara a tawh, a hacang a rial i a tom dih. Cucaah na zultu hna cu ka ṭhawlpiak u, tiah ka chimh hna nain an ṭhawl kho lo," tiah a ti.

19 Anih nih a hun leh i, "Maw zumhnak ngei lomi hna, zei can dah kan umpi hna lai? Zei can dah kan in hna lai? Ngakchiapa cu ka sin ah hin ratpi tuah u," tiah a ti hna.

20 Cun a sin ah an ratpi, thlarau nih Jesuh kha a hmuh le cangka in, ngakchiapa cu a hnuhdawh i, vawlei ah a tlu, aa hril aa let i a kaa in a buanbara zong a tawh dih.

21 Jesuh nih a pa kha, "Zei caan sau dah hitihin a umnak a si cang?" tiah a hal i, a pa nih, "A ngakchiatte in, 22 cun voi tampi thlarau nih thah a zalh i mei chung ah le ti chung ah a paih tawn. Cucaah zeital na tuah khawhmi a um ahcun kan zaangfah law kan bawm ko," tiah a ti.

23 Jesuh nih, "Na zumh khawh ahcun a zum khomi ca ah zeizong vialte a si kho ko," tiah a leh.

9:23 Mat 21:21; Joh 11:40

24 Cu cangka cun ngakchia a pa cu a mitthli he thangpi in a au i, "Bawipa, ka zumh, ka zumhlonak kha ka bawm tuah!" tiah a ti.

25 Mizapi hmun khat i an rak tlik kha Jesuh nih a hmuh hna tikah thlarau thur cu a hro, "Thlarau hnachet le holh kho lo, kha pa chung khan chuak law, lut ṭhan ti hlah tiah nawl kan pek," tiah a ti.

26 Cutikah thlarau cu a au i, ngakchiapa cu a hnuhdawh hnu ah, a chuak. Ngakchiapa cu mithi bantuk in a um caah mi tampi nih, "A thi ko," tiah an ti.

27 Sihmanhsehlaw Jesuh nih ngakchiapa cu a kut in a vun thawh i a dirter i a hung dir. 28 Cun Jesuh cu innchung i a luh tikah a zultu hna nih, "Zei caah dah khuachia kha kan ṭhawl khawh lo?" tiah a thlite in an hal.

29 Cucaah anih nih, "Hi bantuk cu thlacamnak le rawlulhnak dah ti lo nih cun zeihmanh nih a ṭhawl kho lo," tiah a ti hna.

Jesuh Nih A Thihnak Le A Thawhṭhannak Kha A Chimchung Ṭhan

Mat 17:22, 23; Luk 9:43-45

30 Cuka hmun cun an chuak i Galilee ram tan in an kal. A zultu hna kha a cawnpiak lio hna a si caah mizei hmanh nih an umnak hngal hna hlah seh ti a duh. 31 Cun annih cu, "Mi Fapa cu mi kut chung ah chanh a si cang lai i an thah lai. Cun thah a si hnu ni

9:31 Mat 8:20; Apo 2:23

thumnak ah a tho ṭhan lai,” tiah a ti hna. **32** Sihmanhsehlaw annih nih a chimmi kha an theifiang lo nain an hal ngam lo.

Aho Dah A Ngan Bik?

Mat 18:1-5; Luk 9:46-48

33 Cun Jesuh cu Capernaum kha a phan. Innchung i a um lio ah, “Lampi ah khan zei dah nan i al len?” tiah a zultu kha a hal hna.

34 Sihmanhsehlaw lampi ah khan, “Aho dah mingan bik a si?” tiah an i al caah daite in an um.

35 Cun Jesuh cu a ṭhu i a zultu hleihnih kha a auh hna. A thawh hna i, “Mizeimaw nih mi hmasa si a duh ahcun, mi vialte lak ah hmanung le an rianṭuanpiaktu a si awk a si,” tiah a ti hna.

36 Cutikah anih nih ngakchia pakhat kha a lak i an laifang ah a dirter. Cun ngakchia cu a kut in a cawi i annih cu, **37** “Aho hmanh hi ngakchia hna lak i pakhatkhat kha ka min in a cohlangmi paoh cu keimah a ka cohlan kha a si, cun aho hmanh keimah a ka cohlangmi cu keimah a ka cohlan kha si lo in, a ka thlahtu a cohlan kha a si,” tiah a ti hna.

Khrih Min In Rianṭuantu Dang

Luk 9:49, 50

38 Cutikah John nih Jesuh cu, “Cawnpiaktu, na min in khuachia a ṭhawlmipa pakhat kan hmuh, sihmanhsehlaw a kan zul lo. A kan zulh lo caah tuah ti hlah, tiah kan thlauh,” tiah a ti.

39 Sihmanhsehlaw Jesuh nih, “Thlauh hlah u, zei caah tiah ka min in thil lianngan a tuahmi nih cun, keimah ralchan in bia ṭhalo fawite in a chim lai lo. **40** Zei caah tiah a kan do lomi cu kanmah lei ṭang an si. **41** Zei caah tiah nannih cu Khrih ta nan si ruang ah, ka min in mizeimaw nih din awk ti hrai khat zong an in pek hna ahcun, biangaite in kan chimh hna, a ṭuanman laksawng a sung hrimhrim lai lo.

Mi Tluktertu

Mat 18:6-9

42 “Sihmanhsehlaw aho hmanh keimah a ka zummi hi ngakchia tete lak i pakhatkhat kha a tlukter ahcun, riallung kha a hngawng ah thlaih in rili thuhnak chung i va hlonh kha a ca ah a ṭha deuh. **43** Na kut nih an sualter ahcun tan ko. Kut pahnih he zungzal a mitlomi Gehenna[ʃ] mei chung i kal nakcun kut pakhat he lawng nunnak chung luh kha a ṭha deuh.

44 “Cuka ah cun,

‘An tholung cu an thi ti lo i,
Mei cu a mit ti lo.’

45 “Cun na ke nih an sualter ahcun, tan ko. Ke kehnih he zungzal a mitlomi Gehenna[ʃ] mei chung i hlonhmi sinak nakcun ke pakhat he lawng nunnak chung i luh kha na ca ah a ṭha deuh.

46 “Cuka ah cun,

‘An tholung cu an thi ti lo i,
Mei cu a mit ti lo.’

9:32 Luk 2:50; Joh 12:16
9:33 Mat 4:13
9:34 Luk 22:24
9:35 Mat 18:4; Luk 22:26
9:37 Mat 10:40
9:40 Mat 12:30; Luk 11:23
9:41 Mat 10:42
9:42 Mat 5:29; Luk 17:2
9:43 Mat 5:29
9:45 Mat 5:29

47 "Cun na mit nih an sualter ahcun hlonh ko. Mit pahnih he Gehenna[g] mei chung i hlonhmi si nakcun mit pakhat he lawng Pathian pennak chung i luh kha na ca ah a ṭha deuh.

48 "Cuka ah cun,
'An tholung cu an thi ti lo,
Mei cu a mit ti lo.'

49 "Zei caah tiah cite cu raithawinak sa kip cung ah phulh a si bantuk in mi kip cung ah mei chiah a si ve lai. 50 Cite cu a ṭha, sihmanhsehlaw cite nih a alnak a ziamh ahcun zeitin dah nan alter ṭhan khawh ti lai? Nan chung ah cite kha i ngeih u law cun pakhat le pakhat kha remte in um u," tiah a ti hna.

Ṭhitumhnak Le I Maknak

Mat 5:31, 32; 19:3-10

10 Cutikah cu hmun cun aa thawh i, Jordan tiva ral, Judea ram kha a va phan. Cun mibu nih an fuh ṭhan i, a tuah tawn bang in annih cu a cawnpiak ṭhan hna.

2 Pharisee mi hna cu a sin ah an ra i hneksak duh ah anih cu, "Pa nih a nupi a mak khi phung ning a si maw?" tiah bia an hal.

3 Cun anih nih, "Moses nih zeitin dah nawl an pek hna?" tiah a leh hna.

4 Cun annih nih, "Pa nih maknak ca ṭial in nupi ṭhen khawhnak nawl kha Moses nih a onh ko," tiah an ti.

5 Cun Jesuh nih annih cu, "Moses nih hi nawlbia hi nan ca i a ṭialnak cu nan lung a hah tuk caah a si. 6 Sihmanhsehlaw ser hramthawkka in Pathian nih 'nu le pa a rak ser hna.'

7 'Hi ruang ah hin pa nih a
nu le a pa kha a kaltak
hna lai i,
A nupi sin ah aa fon lai.
8 Cun pahnih cu pum khat
ah an cang lai.'

Cucaah annih cu pahnih an si ti lo, pum khat an si cang. 9 Cucaah Pathian nih a fonhmi hna cu aho hmanh nih ṭhen hna hlah seh," tiah a leh hna.

10 Innchung i a um lio ah a zultu hna zong nih cu bia kong cu Jesuh kha an hal ṭhan. 11 Cucaah annih cu, "Aho hmanh a nupi kha a mak i nu dang a ṭhimi paoh nih cun a nupi kha ṭaangdangpom sualnak a tuahhnawh. 12 Cun nu nih a va kha a kirtak i pa dang a vat ahcun, ṭaangdangpom sualnak kha a tuah," tiah a ti hna.

Aho Dah Pathian Pennak Chung ah A Lut Lai?

Mat 19:13-15; Luk 18:15-17

13 Cutikah ngakchia tete kha a tawngh hna nakhnga a sin ah an ratpi hna, asinain zultu hna nih a ratpitu hna kha an rak sik hna. 14 Sihmanhsehlaw cucu Jesuh nih a hmuh tikah a lung aa nuam lo tuk i annih cu, "Ngakchia tete kha ka sin ah ra ko hna seh, thlauh hna hlah u, zei caah tiah Pathian pennak cu hi bantuk hna ca ah pei a si cu. 15 Biangaite in kan chimh hna, aho hmanh hi ngakchiate

9:47 Mat 5:29
9:48 Mat 25:41
9:50 Mat 5:13; Luk 14:34, 35; Col 4:6; Rom 12:18; 2Co 13:11; 1Th 5:13
10:1 Joh 10:40; Mat 4:23
10:4 Mat 5:31
10:5 Heb 3:15
10:8 1Co 6:16
10:11 Luk 16:18
10:12 Rom 7:3; 1Co 7:10,11
10:14 Mat 25:34
10:15 Mat 18:3

bantuk in Pathian pennak a cohlang lomi paoh cu Pathian pennak chung ah zeiti hmanh in an lut kho lai lo," tiah a ti hna.

16 Cun annih cu a kut in a pom hna, an cung ah a kut a chuan i thluachuah a pek hna.

Jesuh Nih Mirum Tlangvalpa A Hneksak

Mat 19:16-30; Luk 18:18-30

17 Cun Jesuh cu lam cung i aa chawh lio ah mi pakhat a sin ah a hung tli i, a hmai ah a khuk aa bil i anih cu, "Cawnpiaktu ṭha, zungzal nunnak co awk ah zei dah ka tuah lai?" tiah a hal.

18 Cucaah Jesuh nih, "Zei caah dah miṭha tiah na ka auh? Aho hmanh miṭha an um ṭung lo, sihmanhsehlaw a ṭhami pakhat lawng a um i cucu Pathian kha a si. **19** Nawlbia i a ummi: 'Ṭaangdangpom hlah,' 'Lainawng hlah,' 'Fir hlah,' 'A hmaanlomi tehte va si hlah,' 'Mi va hleng hlah,' 'Na nu le na pa upat hna,' ti tehna kha na hngalh ko ṭung hna," tiah a ti.

20 Cun anih nih, "Cawnpiaktu, cu vialte cu ka no liote in ka zulh dih cang hna," tiah a leh.

21 Cutikah Jesuh nih a zoh i a dawt tuk hringhran caah, anih cu, "Thil pakhat na bau, va kal law na ngeihmi vialte kha va zuar hna, cun sifakmi kha va pe hna law van ah chawkhon na ngei lai. Cun ra! Cross kha i lak law ka zul," tiah a ti.

22 Sihmanhsehlaw cu bia cu anih nih a theih tikah ngaihchiate in a kal. Zei caah tiah thil tam tuk a ngeimi a si.

23 Cutikah Jesuh nih a pawngkam kha a zoh i, a zultu hna cu, "Mirum hna ca ah cun zeitluk in dah Pathian pennak chung luh hi a har!" tiah a ti hna.

24 Cun a chimmi nih cun a zultu hna cu an khuaruah a harter ngaingai hna, sihmanhsehlaw Jesuh nih annih cu a leh ṭhan hna i, "Ka fale hna, rumnak aa bochanmi hna ca ah cun zeitluk in dah Pathian pennak chung luh cu a va har. **25** Mirum Pathian pennak chung i luh nakcun kalauk ṭhimka awng chung i luh hmanh kha a fawi deuh," tiah a ti hna.

26 Cun an khuaruah a har tuk i, "Aho dah khamh a si kun lai?" tiah pakhat le pakhat an i ceih.

27 Sihmanhsehlaw Jesuh nih annih cu a zoh hna i, "Hihi minung ca ah cun a si kho taktak lo, sihmanhsehlaw Pathian ca ah cun a si kho ko. Zei caah tiah Pathian he cun zeizong vialte a si kho dih ko," tiah a ti hna.

28 Cutikah Peter nih anih cu, "Zohhmanh, zeizong vialte kaltak in kan in zulh," tiah a ti.

29 Jesuh nih, "Biangaite in kan chimh hna, keimah le thawngṭha ruang ah inn le lo siseh, ṭa le far si hna seh, nu le pa si hna seh, nupi le fale si hna seh a kaltak i, **30** inn le lo, u le nau, nu le fa, a let 100 tam in atu chan ah hremnak he a hmu ṭhan lai lo dingmi aho hmanh an um lo. Cun a ra laimi chan ah zungzal nunnak kha an

10:17 Luk 10:25; Apo 20:32
10:21 Apo 2:45; Mat 6:20; Luk 12:33
10:23 1Ti 6:9,10, 17
10:24 Mat 7:13, 14; Joh 3:5
10:25 Luk 12:16-20
10:27 Mat 19:26
10:28 Mat 4:19
10:30 Mat 6:33

hmuh lai. **31** Sihmanhsehlaw mi hmasa tampi hna cu mi hmanung ah an cang lai i, mi hmanung hna cu mi hmasa ah an cang te lai," tiah a ti.

Jesuh Cu Thihnak In A Tho Ṭhan Lai

Mat 20:17-19; Luk 18:31-34

32 Cun Jerusalem lei i an hung kal lio ah, Jesuh cu an hmai ah khan a kal i, an khuaruah a har ngai. An thinphan bute in a hnu cun an hun zulh. Cutikah zultu hleihnih hna cu hmun dangte ah a kalpi ṭhan hna i a cung ah a tlung dingmi thil vialte kha chimh hram a thawk hna. **33** "Zohhmanh, Jerusalem ah kan hung kal lai i, Mi Fapa cu tlangbawi ngan hna le phungbia cawnpiaktu hna sin ah chanh a si lai, cun thah awk ah sual an phawt lai i Gentile mi hna sin ah an chanh lai. **34** Cun an dehcawh lai, an tuk lai, cil an chak lai i an thah lai. Cun ni thumnak ah a tho ṭhan lai," tiah a ti hna.

James Le John Nih Jesuh Cu Dirhmun Sang An Hal

Mat 20:20-28

35 Cun Zebedee fapa James le John cu Jesuh sin ah an ra i, "Cawnpiaktu, kan in halmi paoh hi kan tuahpiak law kan duh," tiah an ti.

36 Cun annih cu, "Zei dah in tuahpiak hna ning law nan duh?" tiah a ti hna.

37 Annih nih cun, "Na sunparnak chung ah, pakhat na orhlei kam ah, pakhat na kehlei kam ah kan ṭhut khawh nakhnga nawl kan pe," tiah an ti.

38 Sihmanhsehlaw annih cu Jesuh nih, "Nan halmi hi zei a si nan hngal lo. Ka dinmi hrai hi nan ding kho lai maw? Ka inmi baptisma hi nan ing kho lai maw?" tiah a ti hna.

39 Annih nih, "Kan ti khawh ko lai," tiah an ti.

Cun Jesuh nih, "Ka dinmi hrai hi nan din khawh ve taktak ko lai i ka inmi baptisma zong hi nan in khawh ve ko lai. **40** Sihmanhsehlaw ka orhlei kam le ka kehlei kam i ṭhutnak nawl petu ka si lo, sihmanhsehlaw cucu timhpiakmi hna ca ah a si," tiah a ti hna.

41 Cun pahra hna nih cu bia cu an theih tikah James le John cung ah an lung a nuam lo ngaingai. **42** Sihmanhsehlaw Jesuh nih a sin ah a auh hna i, "Gentile uktu hna tiah ruahmi hna nih cun an cung ah an bawihnawh hna i an mingan hna nih an cung ah nawl an ngeihhnawh hna kha nan hngalh. **43** Sihmanhsehlaw nannih lak ah cun cuticun a si awk a si lo. Sihmanhsehlaw aho hmanh nan lak ah mingan si a duhmi cu nan rian ṭuanpiaktu a si awk a si. **44** Cun aho hmanh nan lak ah mi hmasa bik si a duhmi cu mi vialte i sal a si awk a si. **45** Zei caah tiah Mi Fapa hmanh hi rianhmi si lo in, riantu si awk ah le mi tampi

10:31 Mat 19:30
10:33 Luk 9:51
10:34 Mat 16:21; Apo 2:23
10:37 Mat 19:28
10:38 Mat 20:22; Luk 12:50
10:39 Apo 12:2; Bia 1:9
10:45 Mat 20:28

tlanhnak ca i a nunnak pek awk ah a ra," tiah a ti hna.

Jesuh Nih Mitcaw Bartimaeus A Damter

Mat 20:29-34; Luk 18:35-43

46 Jericho cu an phan. Jesuh le a zultu hna cu mibupi he Jericho cun an chuah lio ah khan mitcaw pakhat Timaeus fapa, Bartimaeus kha lam pawng ah a ṭhu i thil a rak hal len ko. **47** Cun Nazareth khuami Jesuh a si kha a theih tikah, "Jesuh, David Fapa, ka zaangfah tuah!" tiah a au.

48 Mi tampi nih amah cu an sik i, "Daite in um tuah," tiah an ti.

Sihmanhsehlaw, "David Fapa, ka zaangfah tuah!" tiah thang chinchin in a au.

49 Cun Jesuh cu a dir i, mitcaw pa cu a auhter hna. Mitcaw pa cu an auh i, "Na thanuam ko. Tho, an auh cuh," tiah an ti. **50** A puan kha a hlonh, a tho i Jesuh sin ah cun a kal.

51 Jesuh nih mitcaw pa cu, "Zei dah ka tuahpiak seh ti na ka duh?" tiah a hal.

Mitcawpa nih cun, "Rabboni[ʃ], mit khua hmuh ka duh," tiah a ti.

52 Cutikah Jesuh nih anih cu, "Va kal cang, na zumhnak nih an damter cang," tiah a ti.

Cun chikkhatte ah khua a hun hmu i lam ah cun Jesuh cu a zulh.

Jesuh Jerusalem Luhnak

Mat 21:1-11; Luk 19:28-40; Joh 12:12-19

11 Cun Jerusalem kha an hei naih i Olive Tlang pawng Bethphage le Bethany khua kha an phak tikah, a zultu pahnih kha a thlah hna. **2** Cun anih nih, "Nan hmai khua ah khin va kal u, cun khuachung nan luh cangkate in aho hmanh nih cit bal rih lomi laa fano aa hren ko kha nan va hmuh lai. Phoih u law ratpi u. **3** Cun pakhatkhat nih, 'Zei caah dah mah thil cu nan tuah?' tiah an in hal hna ahcun, 'Bawipa nih a herh,' tiah va ti u, cun khulrang in hi hmun ah a rak thlah colh ko lai," tiah a ti hna.

4 Cun zultu cu an kal i lamkam inn pakhat ṭumbut ah laa fano aa hren ko kha an va hmuh taktak i a hri kha an phoih. **5** Cuka i a dirmi micheu nih cun, "Zei caah dah laa fano cu a hri nan phoih?" tiah an ti hna.

6 Cun Jesuh nih nawl a pek hna ningte in an chimh hna i, kalpinak nawl an pek hna. **7** Cun laa fano cu Jesuh sin ah an hei hruai i an puan kha a keng ah an danh i Jesuh nih aa cit. **8** Cun mi tampi nih an puan kha lam ah an phah hna. A dang nih a hnah a ummi thingṭeng kha an sah hna i lam ah an phah hna. **9** Cun hmai ah a kalmi le hnulei in a zulmi vialte hna cu,

"Hosanna[ʃ]!
Bawipa min in a rami cu
thangṭhat si ko seh!
10 Bawipa min in a rami
kan pa David pennak cu
thangṭhat si ko seh!
A sang bik hmun ah
Hosanna[ʃ]!"
tiah an au.

10:47 Mat 9:27
10:51 Mat 23:7
10:52 Mat 9:22
11:1 Mat 21:17
11:9 Mat 23:39
11:10 Luk 2:14

11 Jesuh cu Jerusalem khuachung ah a lut, cun temple[g] chung ah a va lut i zeizong vialte kha a va zoh dih hna. Khua a hnut cang caah hleihnih hna he Bethany ah an kal.

A Tlai Lomi Theipi Kung

Mat 21:18, 19

12 A thaizing Bethany khua an chuahtak ah khan, Jesuh cu a rawl a ṭam ngaingai. **13** Lamhla nawnpi in a hnah a ṭha ngaingaimi theipi kung kha a hei hmuh, a tlai zeital a um hnga maw tiah a hei fuh. Thei tlai caan a si lo caah theipi kung hram a va phak tikah a tlai zeihmanh hmu lo in a hnah lawng kha a va hmuh. **14** Cutikah Jesuh nih theipi kung cu, "A zungzal in aho hmanh nih na tlai in ei ti hna hlah seh," tiah a ti. Cun a zultu hna nih a chimmi cu an theih.

Jesuh Nih Temple A Thianh

Mat 21:12, 13; Luk 19:45-48

15 Cun Jerusalem cu an va phan, Jesuh cu temple[g] chung ah a lut i, temple chung ah thil a cawmi le thil a zuarmi hna kha leng ah a ṭhawl dih hna. Phaisa thlengtu hna cabuai le ṭhuro zuartu hna ṭhutdan kha a lehpiak dih hna. **16** Cun aho hmanh thil putnak he temple[g] kulh chung ah luhnak nawl a pe hna lo. **17** Cun annih cu a cawnpiak hna i, "Cathiang chung ah,

'Ka inn cu miphun vialte ca
ah thlacamnak inn tiah
auh a si lai,'

tiah aa ṭial lo mei?
Sihmanhsehlaw nannih nih mifir
kua ah nan ser," tiah a ti hna.

18 Phungbia cawnpiaktu hna le tlangbawi ngan hna nih cucu an theih tikah amah thahnak ding lam kha an kawl. Sihmanhsehlaw a cawnpiaknak nih mibu kha an khuaruah a harter tuk hna caah Jesuh cu an ṭih.

19 Zanlei sang a hung phak tikah, khuapi chung khan a chuak.

Pathian I Bochan Ko U

Mat 21:20-22

20 A thaizing zingkate an kal pah ah, theipi kung a hram in a rak car dih kha an hmuh. **21** Cutikah Peter cu a lung a hung pem i, "Rabbi[g], zohhmanh, chiat na serhmi theipi kung kha a car dih ko," tiah a ti.

22 Cucaah Jesuh nih a leh hna i, "Pathian ah zumhnak ngei ko u. **23** Zei caah tiah biangaite in kan chimh hna, aho hmanh nih hi tlang hi, 'I ṭhial law rili chung ah vaa paih,' tiah a ti i, a thinlung chung ah awṭawmnak zeihmanh ngei lo in a chim ningte in a cang lai tiah a zumh ahcun, a chimmi vialte kha a ca ah a tling taktak ko lai. **24** Cucaah hi ruang ah hin nannih cu kan chimh hna, thla nan cam tikah nan halmi thil vialte kha, 'Kan hmuh cang,' tiah zum u law, cuticun nan hmuh ko lai. **25** Cun thlacam in nan dir tikah, mi cung ah lungfahnak nan ngeihmi an um ahcun an sualnak kha va ngaithiam hmasa hna u, cuticun

11:11 Mat 21:12,17
11:13 Luk 13:6-9
11:18 Mat 21:46; Luk 20:19
11:19 Luk 21:37
11:21 Mat 23:7
11:23 Mat 21:21
11:24 Mat 7:7
11:25 Mat 6:14

van i a ummi nan Pa zong nih nan sualnak kha an ngaihthiam ve hna lai. **26** Sihmanhsehlaw mi kha nan ngaihthiam hna lo ahcun van i a ummi nan Pa zong nih nan palhnak kha an ngaithiam ve hna lai lo," tiah a ti hna.

Jesuh Nawlngeihnak Kha An Kherhlai

Mat 21:23-27; Luk 20:1-8

27 Cun Jerusalem cu an phan ṭhan. Jesuh cu temple[g] chung i aa chawh len ko lio ah tlangbawi ngan hna le phungbia cawnpiaktu hna le upa hna kha a sin ah an va kal. **28** Cun annih nih, "Zei nawlngeihnak in dah hi thil hi na tuah hna? Hi thil hna tuah ding ah aho nih dah hi nawlngeihnak hi an pek?" tiah an hal.

29 Sihmanhsehlaw Jesuh nih annih cu a leh hna i, "Kei zong nih bia pakhat in kan hal ve hna lai. Cun ka let u law, zei nawlngeihnak in dah hi thil hi ka tuah hna ti kha kan chimh hna lai. **30** John i baptisma kha van in a rami maw a si, minung sin in a rami dah a si? Ka let tuah u," tiah a ti hna.

31 Cun annih lak ah an in ceih i, "'Van in,' kan ti ahcun, 'Zei caah dah amah cu nan rak zumh kun lo?' a kan ti lai. **32** Sihmanhsehlaw 'Minung sin in,' kan ti ah le mizapi kan ṭih fawn hna. Zei caah tiah an dihlak in John cu prophet a si tiah an zumh fawn ṭung," tiah an ti.

33 Cun annih nih Jesuh cu, "Kan hngal lo," tiah an leh. Cun Jesuh nih, "Kei zong nih zei nawlngeihnak in dah hi thil ka tuah hna kha kan chim ve hna lai lo," tiah a leh hna.

11:32 Mat 11:9

Mitsur Dum Le Dum Zohtu Ṭhalo Tahchunhnak

Mat 21:33-46; Luk 20:9-18

12 Cutikah Jesuh nih annih cu tahchunhnak in a chimh hna, "Mipa pakhat nih mitsur dum a tuah i hau a kulh. Cun mitsur nennak ca ah khor a cawh i vennak parthlam a sak. Cun mitsur zohkhenhtu kha a hlanh hna i, lamhlapi ah khual a tlawng. **2** Mitsur lawh caan a cut tikah mitsur dum chung in a co dingm mitsur va lak awk ah sal pakhat kha mitsur zohkhenhtu hna sin ah a hei thlah. **3** Sihmanhsehlaw an rak tlaih i an velh, cun kutro in an rak thlah. **4** Sal dang kha an sin ah a thlah ṭhan. Lung in an rak cheh i a lu an rak khuai i ningzak ngai in an rak tuah i an thlah. **5** Cun sal dang kha a thlah ṭhan i an rak thah. A dang sal tampi zong kha a thlah hna i micheu cu an rak velh hna i micheu cu an rak thah hna.

6 "Cucaah thlah ding ah mi pakhat lawng a tang cang i, cucu a dawtmi a fapa kha a si. A hnu bik ah amah zong cu an sin ah a hei thlah i, 'Ka fapa cu an rak hmaizah ṭheo lai,' tiah a ti.

7 "Sihmanhsehlaw mitsur zohkhenhtu hna nih, 'Hihi rocotupa cu a si. Ra u law, that usih law, cuticun a ro hi kanmah ta ah a cang lai,' tiah anmah le

12:6 Heb 1:1-3

anmah an i ceih. 8 Cun an tlaih i an thah, a ruak kha mitsur dumleng ah an hlonh.

9 "Cucaah mitsur dum ngeitu pa nih zei dah a tuah lai? A ra lai i mitsur zohkhenhtu hna kha a hloh dih hna lai. Cun mitsur dum cu a dang mitsur zohkhenhtu kha a pek hna lai. 10 Cathiang nih,

'Inn satu hna nih an
hlawtmi lung kha
Innkillung lu ah a cang.
11 Cucu Bawipa nih a
tuahmi a si i,
Kan mithmuh ah
khuaruahhar a si,'

a timi kha nan rel bal lo maw?" tiah a ti hna.

12 Cun anmah ralchan in tahchunhnak a chimhnawh hna kha an hngalh caah amah tlaih khawhnak lam kha an kawl. Sihmanhsehlaw mibupi kha an ṭih hna caah an kaltak.

Jesuh Le Ngunkhuai

Mat 22:15-22; Luk 20:20-26

13 Cutikah Pharisee cheukhat hna le Herod mi hna cu amah kha a bia lila in foih awk ah a sin ah an thlah hna. 14 A sin i an va phak tikah annih nih, "Cawnpiaktu, nang cu midik na si. Aho mithmai hmanh na zoh lo, zei caah tiah lenglei sinak in mi na zoh lo. Sihmanhsehlaw Pathian lam tu kha hmaante in na cawnpiak hna ti kha kan hngalh. Caesar[g] sin i ngunkhuai pek hi phung ning a si maw, si lo? 15 Kan pe lai maw, pe lo?" tiah an ti.

12:10 Apo 4:11
12:12 Mat 22:22
12:13 Mat 22:16
12:17 Rom 13:7
12:18 Apo 4:1; 23:8; 1Co 15:12

Sihmanhsehlaw an ziathiamnak kha a hngalh i annih cu, "Zei caah dah nan ka hneksak? Denari[g] phaisa cu rak pu u law ka zoh tuah lai," tiah a ti hna.

16 Phaisa cu an rak put i, "Aho mui le aho kong dah aa ṭial?" tiah a ti hna.

Annih nih, "Caesar[g]," tiah an ti.

17 Cun Jesuh nih, "Caesar[g] ta a simi cu Caesar pe u law, Pathian ta a simi cu Pathian pe ko u," tiah a ti hna i an khuaruah a harter tuk hna.

Thawhṭhan Hnu Nunnak

Mat 22:23-33; Luk 20:27-39

18 Cutikah thawhṭhannak a um lo a timi Sadducee[g] hna kha a sin ah an va kal i bia an hal, 19 "Cawnpiaktu, 'Mi pakhatkhat i a upa kha a thih i a nupi kha tefa lo in a taantak ahcun a naupa nih a upa nupi kha a ṭhit lai i, a upa ca ah tefa a ngeihpiak awk a si,' tiah Moses nih a rak kan ṭialpiak. 20 Cucaah unau pasarih an rak um. Pakhatnak pa cu nupi a ṭhi i tefa ngei lo in a thi. 21 Cun pahnihnak pa nih a ṭhit nain tefa zeihmanh ngei lo in a thihtak ve. Pathumnak pa zong cuticun a si ve. 22 An unau rual pasarihte cun cu nu cu nupi ah an ṭhit nain tefa ngei lo in an thi dih. A hnu bik ah minu zong cu a thi ve. 23 Cucaah thawhṭhannak i an thawh tikah cu nu cu aho nupi dah a si te lai? Zei caah tiah an pasarihte in nupi ah an rak i ngeih cio kha," tiah an ti.

24 Jesuh nih a leh hna i, "Cathiang le Pathian ṭhawnnak nan hngalh lo caah nan pial a si lo maw? **25** Zei caah tiah mithi hna sin in an thawh tikah cun an i ṭhi-um ti lai lo i, i hamnak zong a um ti lai lo. Sihmanhsehlaw van i a ummi vanmi bantuk an si lai. **26** Sihmanhsehlaw mithi an thawh ṭhan taktak nak kong ah Moses cauk chung i burbuk kanghnak kong cacaang ah Pathian nih Moses cu,

'Kei cu Abraham Pathian,
Isaac Pathian le Jacob
Pathian ka si,'

tiah a timi kha nan rel bal lo maw?

27 "Amah cu a thimi hna Pathian a si lo, sihmanhsehlaw a nungmi hna Pathian a si. Cucaah ṭhalote in nan pial," tiah a ti hna.

Nawlbia Ngan

Mat 22:34-40; Luk 10:25-28

28 Cutikah phungbia cawnpiaktu pakhat kha a ra i, an bia halmi kha Jesuh nih ṭhate in a leh hna nak kong an i ceihmi kha a theih caah anih cu, "Nawlbia vialte lak ah zei dah a ngan bik?" tiah a hal.

29 Jesuh nih, "Mah hihi nawlbia vialte lak ah a biapi bik cu a si: 'Maw Israel mi hna, ngai hmanh u, Bawipa kan Pathian lawnglawng hi Bawipa cu a si. **30** Bawipa na Pathian cu na thinlung dihlak, na nunnak dihlak, na ruahnak dihlak le na thazaang dihlak in na dawt lai,' ti hi a hmasa bik nawlbia cu a si. **31** Cun a pahnihnak cu pakhatnak bantuk a si, 'Na innpa kha nangmah le nangmah naa dawt bantuk in na dawt lai.' Hi hna nakin a ngan deuhmi nawlbia a um ti lo," tiah a leh.

32 Phungbia cawnpiaktu nih anih cu, "Cawnpiaktu, a ṭha tuk. A hmaanningte in na chim, Pathian pakhat lawng a um i Pathian dang a um ti lo. **33** Cun thinlung dihlak, hngalhnak dihlak, nunnak dihlak, thazaang dihlak in Pathian dawt le mah le mah i dawt bantuk in innpa va dawt cu khanghthawinak vialte le raithawinak vialte hna nakin an biapi deuh," tiah a ti.

34 Fimkaante in bia a lehmi kha Jesuh nih a hmuh tikah mipa cu, "Pathian pennak he naa hlat tuk lo," tiah a ti. Cu hnu cun aho hmanh nih bia an hal ngam ti lo.

David I A Bawipa

Mat 22:41-46; Luk 20:41-44

35 Cutikah Jesuh nih temple[g] i a cawnpiak hna lio ah khan bia an hal i, "Zeitin dah Khrih cu David Fapa a si tiah phungbia cawnpiaktu hna nih an tining a si? **36** Zei caah tiah David hrimhrim nih pei Thlarau Thiang in,

'Bawipa nih ka Bawipa cu,
"Na ral kha na ke chiahnak i
ka canter hna hlantiang
Ka orhlei kam ah ra ṭhu," a ti,'

tiah a ti kha.

37 "Cucaah David hrimhrim nih amah cu 'Bawipa,' tiah a auh ahcun zeitin dah a fa cu a

12:24 2Ti 3:15-17
12:25 1Co 15:42,49
12:28 Luk 10:25-28
12:31 Mat 5:43
12:33 Heb 10:8
12:34 Mat 3:2; Luk 20:40
12:35 Mat 26:55
12:36 Mat 22:44
12:37 Joh 12:9

si khawh?" tiah a leh hna. Cun mizapi nih lunglawmte in a bia cu an ngaih.

Phungbia Cawnpiaktu Hna Kong Ah Ralrin Peknak

38 A cawnpiak hna lio ah cun, Jesuh nih annih cu, "Phungbia cawnpiaktu hna kha i ralring hna u. Annih cu angki fual pipi he chawh a duh i chawdawrnak hmun i biakchawnh le **39** synagogue[ʃ] ah ṭhutnak ṭha bik le rawl danghnak ah hmun ṭha bik a duhmi an si. **40** Nuhmei inn kha an chuh hna i, saupipi in thla an i camter. Hi hna nih hin a ngan deuhmi sualphawtnak an co te lai," tiah a ti hna.

Nuhmeinu Thawhlawm

Luk 21:1-4

41 Jesuh cu thawhlawm peknak hmun lei hoih in a ṭhu i, mibupi nih temple[ʃ] thawhlawm kuang chung i an dar tangka an sanh kha a ngiat hna. Mirum tampi hna nih tangka tampi an thlak. **42** Cutikah a si a fak ngaimi nuhmei pakhat a rak phan i a man tlawmte a simi lepton[ʃ] tangka tlang pahnihte, kodran[ʃ] pakhat tluk, kha a sanh.

43 Jesuh nih a zultu kha a sin ah a kawh hna i, "Biangaite in kan chimh hna, hi nuhmei sifak nih hin thawhlawm kuang chung ah phaisa a thlami vialte hna nakin tam deuh a thlak. **44** Zei caah tiah an zate in an ngeihmi tampi chung in an thlak. Sihmanhsehlaw hi nu nih cun a sifah bute in a nunnak ca i a ngeihmi vialte kha a thlak dih," tiah a ti hna.

12:39 Luk 11:43
12:41 Joh 8:20
12:44 2Co 8:12

Temple Rawhnak Le Ni Hmanung

Mat 24:1, 2; Luk 21:5, 6

13 Temple[ʃ] chung in a chuah pah ah khan a zultu pakhat nih a thawh i, "Cawnpiaktu, zohhmanh, hi tluk khuaruahhar lung hna le inn hna hi," tiah a ti.

2 Cun Jesuh nih anih cu, "Hi tluk inn nganngan hna hi na hmu ko hna lo maw? Lung pakhat cung ah lung dang zeihmanh tang lo in hlonh an si dih te lai," tiah a leh.

Ni Hmanung Hmelchunhnak

Mat 24:3-14; Luk 21:7-19

3 Olive Tlang cung ah temple[ʃ] lei hoih in a ṭhut ko lio ah, Peter, James, John le Andrew nih anmahte lawng in, **4** "Zeitikah dah cu thil hna cu an can te lai? Cun cu thil hna an tlun lai ah zei hmelchunhnak dah a um lai? Kan chim tuah," tiah an hal.

5 Cun Jesuh nih annih cu, "Aho hmanh nih an in hlen hna nakhnga lo i ralring u. **6** Zei caah tiah mi tampi cu ka min in an ra lai i, 'Keimah hi amah cu ka si,' an ti lai i mi tampi kha an hlen hna lai. **7** Cun raltuknak le ral an i dohnak thawngpang nan theih tikah nan thinphang hlah seh. Zei caah tiah kha thil hna kha an can awk a si ko, sihmanhsehlaw a donghnak a phan rih lai lo. **8** Cun miphun pakhat le pakhat an i do lai i pennak pakhat le pakhat an i

13:2 Luk 19:44
13:3 Mat 21:1
13:5 Eph 5:6; 2Th 2:3; 1Ti 4:1; 2Ti 3:13; 1Jo 4:6

do lai. Cun hmun kip ah li aa hnin lai i, mangṭam le harnak a tlung lai. Cu thil hna cu nau nganfahnak hramthawknak an si.

9 "Sihmanhsehlaw nanmah le nanmah kha i ralring u, zei caah tiah biaceihnak ah an in chuahpi hna lai, cun synagogue[g] ah an in tuk hna lai. Keimah ruang ah uktu hna le siangpahrang hna hmai ah an in chuahpi hna lai i an ca ah tehte nan si lai. **10** Cun thawngṭha hi miphun vialte hna sin ah chim hmasa a herh ko. **11** Sihmanhsehlaw an in tlaih hna i an in chanh hna tikah a hlankan in, 'Zei dah kan chim lai?' tiah nan thinphang in chim ding kong kha ruat hlah u. A caan a phanh tikah Thlarau Thiang nih an pekmi hna paoh kha va chim te ko u, zei caah tiah biachimtu cu nanmah nan si ṭung lo, Thlarau Thiang pei a si ko cu.

12 "A unau nih a unau lila kha thihnak ah a chanh lai. Pa nih a fa a chanh lai, fale zong nih nu le pa kha an ralchan hna lai i, thihnak ah an chanh hna lai. **13** Ka min ruang ah mi vialte nih an in huat hna lai. Sihmanhsehlaw a dongh tiang in a ingtuarmi paoh cu khamh an si lai.

Harnak Nganpi

Mat 24:15-28; Luk 21:20-24

14 "Cucaah prophet Daniel nih a rak chimmi, 'hrawktu fihnung' kha a dir lonak hmun ah a dir nan hmuh tikah (a relmi nih hngal ko hna seh), cutikah Judea ram i a ummi hna cu tlang cung ah an zaam awk a si. **15** Inncung i a ummi kha ṭum hlah seh law innchung ah lut in a innchung thilri kha la hlah seh. **16** Cun lo i a ummi pa nih a angki va lak ding ah inn ah a tlun awk a si lo. **17** Sihmanhsehlaw khi nicaan i fapawimi hna le fano tlaimi hna ca ah cun a har hringhran ko lai. **18** Cun nan tlikzaam cu khuasik caan ah a si sual nakhnga lo thlacam u. **19** Zei caah tiah cu nicaan ah cun Pathian nih thil ser hram a thawk in atu tiang a tlung bal rih lomi le a tlung ṭhan hrimhrim ti lai lomi harnak nganpi a tlung lai. **20** Cun Bawipa nih khi nicaan kha a tawiter lo ahcun aho hmanh an luat lai lo. Sihmanhsehlaw a thimchung cangmi hna, a thimmi hna, ruang ah khi nicaan kha a tawiter lai. **21** Cutikah pakhatkhat nih, 'Zohhmanh, hika ah hin Khrih cu a um,' asiloah, 'Zohhmanh, khika ah khin a um,' an in ti hna zong ah va zum hna hlah u. **22** Zei caah tiah khrih deu le prophet deu an chuak lai. Mi hlen duh ah hmelchunhnak hna le khuaruahhar thil hna kha an hmuhsak hna lai, hei si kho seh law, thim cangmi hna hmanh kha an hlen hna hnga. **23** Ralringte in um ko u, zohhmanh, thil vialte a hlankan in kan chimhchung cang hna.

Khrih Cu A Ra Ṭhan Lai

Mat 24:29-31; Luk 21:25-28

24 "Sihmanhsehlaw cu harnak a dih hnu ni le caan hna ah cun,

13:9 Mat 10:17
13:11 Mat 10:19, 20; Luk 12:11,12
13:12 Mat 10:21; Luk 12:51-53
13:13 Joh 15:21; Mat 10:22
13:17 Luk 23:29
13:21 Luk 17:23
13:22 Joh 4:48; 2Th 2:9,10
13:23 2Pe 3:17

Nika a mui lai,
Thlapa a ceu ti lai lo.
25 Van in arfi an tla lai,
Cun van ṭhawnnak hna cu
hninh an si lai.
26 "Cutikah Mi Fapa cu khuadawm chung in a liannganmi huhamṭhawnnak le sunparnak he a rung ṭum kha mi nih an hmuh te lai. 27 Cutikah a vanmi kha a thlah hna lai i vawlei kil li in a thimmi hna cu vawlei deng in vanhram deng tiang a pumh hna lai.

Theipi Kung Tahchunhnak

Mat 24:32-35; Luk 21:29-33

28 "Theipi kung tahchunhnak in cawng tuah u. A ṭeng fa tete an hung no i hnah no an hung corh tikah ṭhal caan a nai cang ti kha nan hngalh. 29 Cucaah nannih zong cu bantuk thil an hung can nan hmuh tikah cu caan cu a nai cang i innka hram a phan cang ti kha hngal ko u. 30 Biangaite in kan chimh hna, hi thil vialte an tlin hlan ah cun hi chan hi a rawk hrimhrim lai lo. 31 Van le vawlei cu an rawk te ko lai, sihmanhsehlaw ka bia cu an rawk hrimhrim lai lo.

Hngalh Khawh Lomi Khrih Rat Lainak Caan

Mat 24:36-44

32 "Sihmanhsehlaw aho hmanh nih cu ni le caan cu an hngal lo. Pa dah ti lo, van i a ummi vanmi hna hmanh nih siseh, Fapa zong nih siseh, an hngal lo. 33 Cu caan cu zeitik ah dah a rat lai kha nan hngalh lo caah ralringte in um ko u, fimhringte in um u law thlacam u. 34 Cucu inn kha chuahtak in a sin-um hna kha nawl a pek hna i, anmah le an rian cio kha a khinh hna i innka cawngtu pa kha, 'Fimhringte in rak um,' tiah nawl a pek ta i lamhlapi ah khual a tlawngmi pa he an i lo.

35 "Cucaah, ralringte in um ko u. Zei caah tiah inn ngeitu pa zeitikah a rat lai kha nan hngal lo. Zanlei ah maw, zanṭim ah maw, ar khuang ah maw, zinglei ah dah a rat lai kha nan hngal lo. 36 Ruahlopi in a rat ahcun nan ih lio ah an hmuh sual hna lai, cucaah ralringte in um u. 37 Kan chimhmi hna hi, mi vialte ka chimh hna, fimhringte in um u," tiah a ti.

Jesuh Thahnak Ding Khua An Khang

Mat 26:1-5

14 Ni hnih hnu ah Lanhtak Puai le Thilnu Tello Changreu Puai a si cang lai. Tlangbawi ngan hna le phungbia cawnpiaktu hna nih Jesuh cu rawiphiarnak in an tlaih i an thah khawh nakding lam kha an kawl. 2 Sihmanhsehlaw, "Puai lio ah cun tlai hlah u, mizapi an buai tuk sual lai," tiah an ti.

Jesuh Cu Bethany Ah Minu Nih Zihmui A Toih

Mat 26:6-13; Joh 12:1-8

3 Cun Jesuh cu Bethany khua i Simon thinghmui pa inn ah khan

13:25 Mat 24:29
13:26 Bia 1:7
13:30 Luk 17:25
13:31 Mat 5:18
13:32 Apo 1:7; 1Th 5:1,2
13:34 Mat 25:14
13:37 Luk 12:37
14:1 Joh 11:55; Mat 12:14
14:3 Mat 21:17; Luk 7:37-39

a rak um. Cun rawl a ei lio ah alabaster lungvar thawlꞃ in a man a fak ngaingaimi nardꞃ zihmui zeihmanh cawh lomi aa putmi nu kha a sin ah a va kal. Alabaster thawl cu a khuai i zihmui cu a lu ah a toih.

4 Sihmanhsehlaw micheu cu an lung aa nuam lo tuk i, "Zeiruang ah dah hitihin mah zihmui hi a hlohlak hnga? **5** Zei caah tiah hi zihmui hi denariꞃ 300 nak tam ah zuar in misifak tu kha pek khawh a si," tiah an ti. Cun minu cu fakpi in an mawhchiat.

6 Sihmanhsehlaw Jesuh nih, "Hi nu hi hnahnawh hlah u, zei caah dah hna nan hnawh? Thilṭha pei ka ca ah a tuah ko cu. **7** Zei caah tiah misifak cu nan sin ah pei an um zungzal ko cu, nan duh tik caan paoh ah an cung ah thilṭha nan tuah khawh ko. Sihmanhsehlaw kei cu nan sin ah ka um zungzal lai lo. **8** Minu nih a tuah khawh tawk a simi kha a tuah. Ka pum cu vui awk ca i zihmui toih awk ah a hlankan in a ra. **9** Biangaite in kan chimh hna, hi thawngṭha an phuannak vawlei cung hmun kip ah hi nu an hngalh zungzal nakhnga a tuahmi zong hi an chimchih lai," tiah a ti hna.

Man Phalh In Judas Nih Jesuh Rawi Awk Ah A Lung A Tling

Mat 26:14-16; Luk 22:3-6

10 Cutikah Jesuh cu an sin i rawi awk ah hleihnih lak i pakhat a simi, Judas Iscariot cu tlangbawi ngan hna sin ah a va kal. **11** Cucu tlangbawi ngan hna nih an theih tikah an i lawm tuk i, tangka pek ding in bia an kamh. Cucaah Judas nih leirawinak caanṭha kha a kawl.

14:8 Joh 19:40
14:9 Mat 24:14
14:10 Mat 10:4

Bawipa Zanriah

Mat 26:17-25; Luk 22:7-23; Joh 13:1-35; 1Co 11:23-25

12 Thilnu Tello changreu puai a ni hmasa bik i Lanhtak tuufa an thah tikah a zultu hna nih anih cu, "Lanhtak rawl na ei ding ah khuazei ah dah va kal in timhtuahter na kan duh?" tiah an hal.

13 Cucaah a zultu pahnih kha a thlah hna i annih cu, "Khuapi chung ah va kal u law ti-um in ti a thanmi pa nan ton lai i amah cu va zul u. **14** A luhnak inn a ngeitu pa kha, 'Cawnpiaktupa nih, "Khuazei ah dah ka zultu hna he Lanhtak rawl ka einak ding mileng khaan cu a si?" a ti,' va ti u.

15 "A ngeitu pa nih a cungdot ah kan herhmi thil vialte he timh ciate in a ummi khaan nganpi pakhat kha an hmuhsak hna lai i cuka ah cun kan ca ah rawl va timtuah u," tiah a ti hna.

16 A zultu cu an i thawh i khuapi chung ah cun an va kal, cun Jesuh nih a rak chimh cang hna bantukte in an va hmuh i, Lanhtak rawl cu an va timh.

17 Zanlei sang ah, Jesuh cu hleihnih hna he an va kal. **18** Cun an ṭhu i rawl an ei lio ah Jesuh nih, "Biangaite in kan chimh hna, nanmah lak i pakhat, keimah he rawl a eiṭimi, nih a ka rawi lai," tiah a ti.

14:12 1Co 5:7
14:15 Apo 1:13

19 Cutikah an ngaih a chia ngaingai i pakhat tete in amah cu, "Keimah ka si hnga maw?" an ti.

Cun a dang nih, "Keimah ka si hnga maw?" tiah a ti.

20 Cun anih nih, "Hleihnih lak i pakhat, keimah he kheng pakhat chung ah a chang a hnim vemi hi a si. **21** Mi Fapa cu Cathiang ah a kong aa ṭial ningte in a kal ko lai. Sihmanhsehlaw Mi Fapa a rawitu pa ca ah cun ṭihnung a va si dah! A chuah hmanh rak chuak hlah seh law, a ca ah a ṭha deuh hnga," tiah a leh hna.

22 Cun rawl an ei lio ah, Jesuh nih chang kha a lak, thluachuah a pek i a cheu, cun a pek hna i, "I lak u law ei tuah u, hihi ka pum a si," tiah a ti hna.

23 Cun hrai kha a lak, lawmhnak a chim hnu ah a pek hna i an dihlak in cu hrai cu an din.

24 Cun annih cu, "Hihi mi tampi ca ah thletmi kaphnihbiakamnak thar fehternak ka thisen a si. **25** Biangaite in kan chimh hna, a thar in Pathian pennak chung ah ka din ṭhan ni hlantiang mitsurhang hi ka ding hrimhrim ti lai lo," tiah a ti hna.

26 Cun hlapi an sak dih hnu ah an chuak i Olive Tlang ah an kal.

Peter Nih A Hlawt Lainak Kha Jesuh Nih A Chimchung

Mat 26:31-35; Luk 22:31-34; Joh 13:36-38

27 Cun Jesuh nih annih cu, "Keimah ruang ah, tuzan ah nan dihlak in nan tlu dih lai. Zei caah tiah Cathiang nih,

'Tuukhal kha ka tuk lai i,
Tuu hna cu an i ṭhek dih lai,'
tiah a ti.

28 "Sihmanhsehlaw thihnak in thawhter ka si hnu ah Galilee ah nan hmai in ka rak kalchung lai," tiah a ti hna.

29 Peter nih, "Nangmah ruang ah tlu dih hna hmanhsehlaw kei cu ka tlu bal lai lo," tiah a ti.

30 Jesuh nih Peter cu, "Biangaite in kan chimh, nihin, tuzan ar voihnih a khuan hlan ah, voithum tiang na ka hlawt lai," tiah a ti.

31 Sihmanhsehlaw Peter nih fek chinchin in, "Nangmah he thih a herh hmanh ah kan hlaw hrimhrim lai lo," tiah a ti. Cun an dihlak in cuticun an ti cio.

Gethsemane Dum Chung Ah Jesuh Thla A Cam

Mat 26:36-46; Luk 22:39-46

32 Gethsemane an timi hmun kha an va phan. Jesuh nih a zultu hna cu, "Thla ka cam kar ah hi hmun ah hin rak ṭhu u," tiah a ti hna. **33** Peter, James le John kha aa kalpi hna i Jesuh cu nganfahnak le lungretheihnak kha fakpi in tuar hram aa thawk. **34** Cutikah annih cu, "Ka ngaih a chia tuk hringhran, ka thi dengmang. Hika ah hin hngilh lo in rak um u law ralringte in rak um u," tiah a ti hna.

35 Hmailei ah tlawmpal a hei kal, vawlei ah a bawk i a si khawh ahcun hi caan nih a lanhtak nakhnga thla a cam.

14:20 Joh 13:18-27
14:21 Mat 8:20
14:22 Mat 14:19
14:23 1Co 10:16
14:24 Mat 26:28
14:25 Mat 3:2
14:26 Mat 21:1
14:30 Luk 22:34; Joh 13:38
14:31 Luk 22:33; Joh 13:37
14:33 Mat 4:21
14:34 Joh 12:27
14:35 Mat 26:18

36 Cun "Abba[g], ka Pa, zeizong vialte nangmah nih na tuah khawh ko. Hi hrai hi ka sin in ka lakpiak ko, sihmanhsehlaw keimah duh bang si lo in, nangmah duh bang si ko seh," tiah a ti.

37 Cun a rak kir i, an rak i hngilh ko kha a hmuh hna. Cun Peter cu, "Simon, naa hngilh ko maw? Suimilam pakhat chungte hmanh ralringte in na um kho lo maw? **38** Tukforhnak chung i nan luh nakhnga lo ralringte in um u law thlacam tuah u. Thlarau nih cun a duh taktak ko, sihmanhsehlaw pumsa cu a der," tiah a ti.

39 A va kal i a cam cia ningte in thla a va cam ṭhan. **40** Cun a rak kir ṭhan tikah an i hngilh ṭhan kha a hmuh hna. Zei caah tiah an mit kuh nih a tei tuk hna. Cun zei bia leh awk hmanh kha an hngal lo.

41 A voithumnak a rak kir ṭhan tikah annih cu, "Atu tiang maw nan i hngilh i nan i dinh ko rih! A za cang! A caan a phan cang. Zohhmanh, Mi Fapa cu misual hna kut chung ah rawi a si cang. **42** Tho u, kal hna usih. Zohhmanh a ka rawitu pa cu kan pawngte ah a phan cang," tiah a ti.

Jesuh An Tlaih

Mat 26:47-56; Luk 22:47-53; Joh 18:2-12

43 Cun chikkhatte ah, bia a chim cuahmah lio ah cun, hleihnih hna lak i pakhat a simi Judas cu tlangbawi ngan hna le phungbia cawnpiaktu hna le upa hna nih an thlahmi mibu nganpi, vainam le tanbo aa putmi hna he a ra.

44 Cutikah a rawitu pa nih hmelchunhnak kha a rak pek cia cang hna i, "Ka hnamhmi paoh kha amah cu a si lai. Amah cu tlai u law, himte in kalpi u," tiah a ti hna.

45 A ra phak tikah Jesuh cu a hei fuh colh i, "Rabbi[g], Rabbi!" a ti i, a hnamh. **46** Cun Jesuh cu an tlaih i an khih. **47** Cun cu hmun i a dirmi pa pakhat nih a vainam kha aa zuh i, tlangbawi sang sin-umpa kha a tuk i a hnakhaw a pheh.

48 Cutikah Jesuh nih annih cu, "Damiah hei si ning law cu bang, keimah tlaih awk ah cun vainam le tanbo he nan hei ra maw? **49** Temple[g] ah nifate nan sin ah ka um i kan cawnpiak hna lio ah nan ka tlai lo. Sihmanhsehlaw Cathiang cu a tlin a herh ko," tiah a ti hna.

50 Cutikah zultu vialte nih an hlawt i an zaamtak dih. **51** Taklawngpi a simi a pum khuhnak ca ah linen[g] puan aa aihmi tlangval pakhat nih Jesuh cu a zulh. Cun tlangval hna nih cu pa cu an hun tlaih. **52** A puan kha a ngoltak i taklawngpi in a tli.

Caiaphas Sin Ah Jesuh An Chuahpi

Mat 26:57-68; Luk 22:54, 63-71; Joh 18:13-15, 19-24

53 Jesuh cu tlangbawi sang sin ah an kalpi. Tlangbawi ngan vialte hna le upa hna le phungbia cawnpiaktu hna kha amah sin ah

14:36 Rom 8:15; Gal 4:6; Mat 20:22
14:38 Mat 6:13; Rom 7:22,23
14:41 Mat 26:18
14:43 Mat 10:4
14:45 Mat 23:7
14:49 Mat 26:55; 1:22

cun an i pum. **54** Cun Peter nih lamhla nawn khin tlangbawi sang inntual tiang a zulh. Cun sin-um hna sin ah a ṭhu i mei a to.

55 Tlangbawi ngan hna le Sanhedrin[ꞃ] dihlak nih Jesuh an thah khawh nakhnga amah ralchanhnak tehte kha an kawl. Sihmanhsehlaw zeihmanh an hmu lo. **56** Zei caah tiah minung tampi nih Jesuh ralchan in lih in tehte an khan nain an tehte khanmi an i khat hna lo.

57 Cun micheu cu amah ralchan in an dir i lih in tehte an khan. **58** "'Kut in an sakmi hi hmun thiang hi ka hrawh lai i, ni thum chung ah kut in sak lomi a dang ka sak lai,' tiah a ti kha kan theih," tiah an ti. **59** Sihmanhsehlaw an tehte khanmi hna cu aa khat lo.

60 Cun tlangbawi sang cu a laifang in a hung dir i, Jesuh cu, "Zeital na let hna lai lo maw? Nangmah ralchan in an hun chimmi hi zei bia dah an si?" tiah a hun hal.

61 Sihmanhsehlaw Jesuh cu daite in a um i zeihmanh a let hna lo. Cun tlangbawi sang nih, "Kan thangṭhatmi Pa i Fapa, Khrih cu na si maw?" tiah a hal ṭhan.

62 Jesuh nih, "Ka si ko. Mi Fapa cu huhamṭhawnnak orhlei kam i a ṭhut le van khuadawm he a rat kha na hmuh te lai," tiah a ti.

63 Cutikah tlangbawi sang nih cun a puan kha a thleh i, "Tehte dang zei dah kan herh ti? **64** Pathian thangchiatnak a chim cu nan theih cang ko ṭung! Zeitin dah nan ruah?" tiah a ti hna.

"Thih awk ah aa tlak," tiah an dihlak nih sual an phawt.

65 Cutikah micheu nih cil an chak, a mit an huh i an thongh, cun amah cu, "Bia phuang tuah!" tiah an ti. Cun temple[ꞃ] cawngtu palik hna nih an zapei in an bengh.

Peter Nih Jesuh A Hlawt

Mat 26:69-75; Luk 22:55-62; Joh 18:15-18, 25-27

66 Peter cu inntual i a um lio ah, tlangbawi sang sin-um nu hna lak i pakhat kha tual ah a va kal. **67** Minu nih Peter cu amahte in mei a toh ko lio ah a hmuh, ṭhate in a zoh i, "Nangmah zong hi Nazareth khuami Jesuh he a rak umṭimi na si," tiah a ti.

68 Sihmanhsehlaw Peter nih, "Zei na chim hmanh ka hngal lo," tiah a rak leh. Cun Peter cu innleng lei ah a va kal i ar a khuang.

69 Sin-um nute nih cun Peter cu a hmuh i a pawng i a dirmi hna kha, "Mah pa hi anmah lak i aa tel vemi pakhat a si," tiah a chimh ṭhan lengmang hna.

70 Sihmanhsehlaw Peter nih aa pheh ṭhan. Caan tlawmpal hnu ah a pawng i a dirmi hna nih Peter cu, "Anmah lak i pakhat na si hrimhrim ko, zei caah tiah nangmah zong Galilee pengmi na si, na aw cawi in kan in hngalh," tiah an ti ṭhan.

71 Cutikah chiatserh biakam in, "Nan chimmi pa kong hi ka

14:54 Mat 26:3; Joh 18:18
14:55 Mat 5:22
14:58 Joh 2:19
14:61 Mat 27:12, 14; Luk 23:9; Joh 19:9
14:62 Bia 1:7
14:63 Apo 14:14
14:65 Mat 16:21
14:70 Apo 2:7

theihmi hrimhrim a si lo," tiah a ti.

72 Cun ar voihnihnak a hung khuang. Cutikah Jesuh nih a rak chimmi, "Ar voihnih a khuan hlan ah voithum na ka hlawt lai," tiah a rak timi kha Peter lung ah a hung chuak. Cun cu kong cu a ruat i a ṭap.

Pilate Hmai Ah Jesuh An Chuahpi

Mat 27:1, 2, 11-14; Luk 23:1-5; Joh 18:28-40

15 Zingkate ah tlangbawi ngan hna le upa hna le phungbia cawnpiaktu hna le Sanhedrin[g] hna cu biakhiahnak an tuah. Jesuh cu an khih, an kalpi i Pilate sin ah an hei chanh.

2 Pilate nih, "Jew mi hna Siangpahrang cu na si maw?" tiah a hal.

Jesuh nih cun, "Na chim bang in a si ko," tiah a leh.

3 Tlangbawi ngan hna nih thil tampi he sual an puh nain zeihmanh a let hna lo. 4 Pilate nih Jesuh cu, "Zei caah dah zeihmanh na leh hna lo? Zohhmanh, nangmah ralchan in thil tampi an chim ṭung," tiah a hal.

5 Sihmanhsehlaw Jesuh nih zeihmanh a leh hlei hna lo caah Pilate cu a khuaruah a har tuk.

6 Cu lio caan ah cun Lanhtak Puai ah mizapi nih an nawlpiakmi thongtla pakhatkhat chuahpiak kha a tuah tawnmi phung a si. 7 Thongtla pakhat Barabbas an timi pa a rak um. Amah cu a hawile ral a tho vemi hna he thongthlak an si. Ral an rak thawh lio ah mipa pakhat an rak thah. 8 Mibupi cu an au i, a tuahpiak tawn hna bantuk in a tuahpiak ṭhan hna nakhnga, Pilate kha an nawl.

9 Sihmanhsehlaw Pilate nih, "Jew mi hna Siangpahrang hi chuahpiak nan duh maw?" tiah a hal hna.

10 Zei caah tiah tlangbawi ngan hna nih an nahchuah caah a kut ah an chanh kha a rak hngalh. 11 Sihmanhsehlaw Barabbas tu kha chuahpiak ding in Pilate cu an nawl naklai tlangbawi ngan hna nih mizapi kha an rak forh cang hna.

12 Pilate nih mizapi cu, "'Jew mi hna Siangpahrang,' tiah nan timi pa hi zeitin dah tuah seh ti nan ka duh?" tiah a hal ṭhan hna.

13 Sihmanhsehlaw, "Khenhchih ko," tiah an au ṭhan.

14 Pilate nih, "Zeiruang ah dah, zei thil ṭhalo dah a tuah?" tiah a ti hna.

Sihmanhsehlaw, "Khenhchih ko," tiah thang chinchin in an au.

15 Pilate nih mizapi lungton kha a duh caah Barabbas kha a thlahpiak hna. Cun Jesuh cu a tukter hna i khenhchih awk ah a chanh hna.

Jesuh Cu Ralkap Hna Nih An Dehcawh

Mat 27:27-31; Luk 22:63-64

16 Ralkap nih Jesuh cu Praetorium[g] tiah auhmi inntual

15:1 Mat 27:1; Luk 22:66
15:2 Mat 2:2
15:11 Apo 3:14
15:16 Joh 18:28

chung ah an luhpi. Ralkapbupi cu an bu ningpi in hmun khatte ah an auh hna. **17** Cun puan sendung an aih i hling luchin kha an phiar i an chinh. **18** Cun annih nih, "Jew mi hna Siangpahrang, salaam kan in pek," tiah salaam pek hram an thawk. **19** Cun a lu ah hluang fung in an tuk i cil an chak, cun an khuk an i bil i an biak. **20** Cun an dehcawh hnu ah, puan sendung an aihmi kha an phoih ṭhan i amah a puan kha an hruk, cun khenhchih awk ah leng ah an kalpi.

Jesuh An Khenhchih

Mat 27:32-44; Luk 23:26-43; Joh 19:17-27

21 Cyrene khuami, Alexander le Rufus i an pa, Simon kha lo in a rak tlun lio ah lam ah an i tong i, Jesuh cross kha hramhram in an putter. **22** Cun Golgotha[ʃ] timi hmun ah an kalpi. Cucu Luruh Hmun tinak a si. **23** Smurna[ʃ] he cawhmi mitsurzu kha din awk ah an pek, sihmanhsehlaw a ding lo. **24** Cun an khenhchih hnu ah a thilpuan hna kha an co cio naklai camcawhfung zuh in an i phaw.

25 Zinglei suimilam pakua hrawng ah amah cu an khenhchih. **26** Cun Pilate nih sual an puhnak a lu cung i a ṭialmi cu,

"JEW MI HNA
SIANGPAHRANG,"
ti a si.

27 Amah he damiah pahnih an khenhchih hna, pakhat kha orhlei kam ah an khenhchih i, a dang pakhat kha a kehlei kam ah an khenhchih. **28** Cu nih cun, Cathiang nih a rak chimmi, "Amah cu phung a buarmi hna sin ah an relchih," a timi kha a tlinter.

29 A pawng i a kalmi nih an thangchiat i an lu an thinhnawh, "Ha! Nang hmun thiang a hrawk i ni thum ah a sa ṭhan khotu pa, **30** nangmah le nangmah i khamh law cross cung khan rung ṭum tuah," an ti.

31 Cu bantuk ṭhiamṭhiam cun tlangbawi ngan hna le phungbia cawnpiaktu hna nih anmah lak ah Jesuh cu an dehcawh ve i, "Midang cu a khamh hna, amah le amah cu aa khamh kho lo hi ta. **32** Khrih, Israel Siangpahrang cu kan hmuh i kan zumh khawh nakhnga atu hrimhrim ah cross cung in rung ṭum tuah seh," an ti.

Amah he an khenhchihmi hna zong nih an dehcawh ve.

Jesuh Thihnak

Mat 27:45, 46; Luk 23:44-49; Joh 19:28-37

33 Cun chun suimilam hleihnih in zanlei suimilam pathum tiang ram pumpaluk chung ah chunmui a tlung. **34** Cun zanlei suimilam pathum ah Jesuh cu, "Eloi, Eloi, lama sabachthani?" tiah thangpi in a au. Cu a sullam cu, "Ka Pathian, ka Pathian, zei caah dah na ka hlawt?" tinak a si.

35 A pawng i a dirmi cheukhat nih cucu an theih tikah, "Zohhmanh, Elijah a auh cuh," tiah an ti.

15:20 Heb 13:12
15:21 Mat 27:32; Rom 16:13; Luk 23:26
15:29 Joh 2:19

36 Cun an lak i mipa pakhat kha
a va tli i, sponge* kha mitsurzu
thor chung ah a va hnim. Cun
hluang fung par ah a ṭemchih i
Jesuh cu din awk ah a hun pek.
Cun, "Um rih u, amah khamh
ding in Elijah a rat sual ah, zoh
rih tuah usih," tiah a ti.

37 Jesuh cu thangpi in a au i a
thaw a dih.

38 Hmun thiang puanzar cu
a cunglei in a tanglei tiang cheu
hnih ah aa cheu. 39 A hmaika i a
dir komi zabu uktu ralbawipa nih
Jesuh a au le hmanung bik a thaw
a chuah kha a hmuh tikah, anih
nih, "Mah pa hi Pathian Fapa a
rak si taktak ko," tiah a ti.

40 Nu cheukhat hna zong nih
lamhlapi in an rak zoh ve. Cu
hna lak ah cun Mary Magdalene,
ngakchia deuh James le Joses
hna i an nu Mary le Salome hna
zong an i tel. 41 Jesuh Galilee
peng i a um lio ah a rak zulmi
hna le a bultawl tawnmi hna an
rak si. Jerusalem tiang a hun zultu
midang nu tampi hna zong an um
ve.

Joseph Arimathea Nih Jesuh Ruak A Vui

Mat 27:57-61; Luk 23:50-56;
Joh 19:38-42

42 Sabbath[ʃ] lai, timhtuah
ni zanlei a hung phak tikah,
43 Arimathea khuami Joseph cu
Pilate sin ah khan ralṭha ngai in
a va kal i, Jesuh ruak kha a va
hal. Joseph cu an upat ngaimi
council chungtel, Pathian pennak
a hngakmi a si. 44 Pilate nih
Jesuh a thi cang ti a theih tikah
a khuaruah a har ngaingai. Zabu
uktu ralbawipa kawh ding ah mi a
hei thlah i, "Jesuh a thihnak a sau
cang maw?" tiah a hal. 45 Zabu
uktu ralbawipa nih a chimh hnu
ah Joseph cu a ruak laknak nawl
cu a pek. 46 Joseph nih linen[ʃ]
puan a ṭhami kha a cawk i a ruak
kha tang i a ṭhumh hnu ah linen
puan in a zual i lungpi khorhmi
thlaan ah a chiah, cun lung kha
a hrilh i, thlaanka kha a khar.
47 Mary Magdalene le Joses nu
Mary nih a ruak an vuinak hmun
kha an hmuh ve.

Jesuh Thawhṭhannak

Mat 28:1-10; Luk 24:1-12;
Joh 20:1-18

16 Sabbath[ʃ] ni kha a dih tikah
Mary Magdalene, James
nu Mary le Salome nih va kal in
Jesuh ruak kha va thuh ding ah
zihmui an i cawk. 2 Zarh a hmasa
bik ni zingkate, nichuahkate ah
thlaan ah an va kal. 3 Pakhat le
pakhat kha, "Aho dah thlaankhar
lung kha a kan thawnpiak te lai?"
tiah an i ceih.

4 An hun zoh tikah a ngan
ngaingaimi thlaankhar lung kha
a rak i thawn cang kha an hmuh.
5 Thlaan chung i an luh tikah,
puan raang aa aihmi tlangval
pakhat orhlei kam i a ṭhut ko
kha an hmuh i an khuaruah a har
ngaingai.

15:37 Joh 19:30
15:38 Heb 10:19,20
15:39 Mat 4:3
15:40 Luk 24:10; Joh 19:25
15:41 Mat 27:55, 56; Luk 8:2,3
15:42 Mat 27:62; Joh 19:31
15:43 Mat 5:22; Luk 2:25, 38

16:1 Luk 23:56; Joh 19:39, 40
16:5 Joh 20:12

* 15:36 *sponge:* Greek holh in spongos ti a si i rili chung i a ummi thilnung, ngapuan bantuk a si i cin dawpnak ah an hmanmi a si.

6 Sihmanhsehlaw annih cu, “Nan khuaruahhar hlah u. Khenhchih a simi Nazareth khuami Jesuh kha nan kawl. Amah cu a tho cang, hika ah hin a um ti lo. An chiahnak hmun hi ra zohhmanh u. 7 Asinain va kal u law, a zultu hna le Peter kha, ‘Nan hmai in Galilee ah a rak kalchung i, a rak in chimh cang hna bang khan cuka ah cun nan va hmuh lai,’ tiah va chim hna u,” tiah a ti hna.

8 Nu hna cu khulrangte in an chuak i thlaan cun an tli, an khuaruah a harter tuk i, an tha a therh dih hna. An ṭih tuk caah aho sin hmanh ah zeihmanh an chim lo.

Jesuh Cu Mary Magdalene Sin Ah A Lang

Mat 28:9, 10; Joh 20:11-18

9 Zarh a hmasa bik ni zingkate i Jesuh a thawh ṭhan hnu ah, khuachia pasarih a rak chuahpiakmi nu Mary Magdalene sin ah khan a lang hmasa bik. 10 Mary cu a va kal i Jesuh sin ah a rak ummi, a ṭap a hram len komi hna sin ah, cu thawng cu a va thanh hna. 11 Jesuh a nun ṭhan i Mary hrimhrim nih a hmuh kha an theih tikah an zum kho lo.

Jesuh Cu Zultu Pahnih Hna Sin Ah A Lang

Luk 24:13-35

12 Cu hnu ah Jesuh cu muisam dang in anmah lak i pahnih, khuate lei i an kal lio ah an sin ah a lang. 13 Cu hna cu an va kal i a dang a taangmi kha an va chimh hna. Sihmanhsehlaw annih zong nih an zum kho ve hna lo.

A Liannganmi Jesuh Biacah

Mat 28:16-20; Joh 20:19-23

14 A hnu ah cabuai i an ṭhut lio ah hleikhat hna sin ah a lang, cun zumh lo in an thinlung a hah caah Jesuh nih a sik hna. Zei caah tiah thihnak in a thawh ṭhan hnu ah micheu nih an hmuh cang ko nain, annih nih an zum hna lo.

15 Jesuh nih, “Vawlei cung khua zakip ah va kal u law, sermi vialte hna sin ah thawngṭha hi va chim tuah u. 16 A zum i baptisma a comi paoh cu khamh an si lai. Sihmanhsehlaw a zum lomi paoh cu sualphawt an si lai. 17 A zummi hna paoh cu hi hmelchunhnak nih a umpi hna lai: ka min in khuachia an ṭhawl lai, holh thar a phunphun in an holh lai, 18 rul kha an tlaih hna lai, zei thihnak sivai an din hmanh ah harnak a pe hrimhrim hna lai lo. Mizaw cung ah an kut kha an chuan lai i an dam lai,” tiah a ti hna.

Jesuh Van Kainak

Luk 24:50-53; Apo 1:9, 11

19 Cun Bawipa nih bia a chimh dih hna hnu ah, van ah lak a si i Pathian orhlei kam ah a ṭhu. 20 Zultu hna cu an kal i hmun zakip ah thawngṭha kha an chim. Bawipa nih a ṭuanpi hna i an bia kha hmelchunhnak in a fehter. Amen[g].

16:7 Joh 21: 1
16:9 Joh 20:11-18
16:11 Luk 24:11
16:12 Luk 24:13-32
16:14 Luk 24:36-43
16:15 Mat 28:18-20; Luk 24:47,48; Apo 1:8
16:16 Joh 3:16, 18,36;
16:17 Joh 4:48; Luk 10:17; Apo 5:16; 1Co 12:10
16:18 Luk 10:19
16:19 Luk 24:50, 51; Joh 6:62; 1Ti 3:16; Rom 8:34; Col 3:1; Heb 1:3
16:20 Joh 4:48

LUKE

THAWNGṬHA

Biahmaisa

Caṭialtu: Luke
Careltu: Gentile zumtu hna
Caṭial Kum: AD 57-59

Jesuh nih a zultu hna kha, "Thawngṭha hi miphun vialte hna sin ah va aupi u," tiah nawl a pek hna. Cu nawlpek cu hlan khrihfabu hna nih an rak zulh i Gentile mi tampi cu Khrih zultu ah an hung cang. Cu zumtu thar hna nih cun an cawnpiaktu hna i cawnpiaknak kha bochan tlakte in ṭialpiak an herh caah Luke nih hi thawngṭha hi a rak ṭial. Luke nih Theophilus sin ah a ṭial nain, Theophilus cu Gentile zumtu vialte aiawhtu a si. Hi thawngṭha a ṭial dih hnu ah Luke nih Apostle Rianṭuannak kha a ṭial (Apo 1:1). Apostle Rianṭuannak cu AD 61 hrawng ah a ṭial caah, hi thawngṭha cauk hi AD 57-59 hrawng ah ṭial dawh a si.

Hi thawngṭha ṭialtu ding ah Pathian nih Luke cu phun dangte in a rak timhtuahmi a si. Biakam Thar caṭialtu hna lak ah amah lawng hi Gentile mi a si. Amah cu siibawi a si (Col 4:14). Cun Apostle Rianṭuannak cauk chung i Paul harnak a ton lio caan ah Paul he khual a rak tlawngmi a si. Jesuh rianṭuannak cu a mit in a hmu lo nain, fakpi in a hlathlainak in a theihmi kha a ṭial hna (1:1-4). Fakpi in a hlathlai caah a dang thawngṭha pathum hna nih an ṭial lomi tiang zong in a ṭial khawhnak a si. Cucaah cauk hmet ngan hoi hna ah cun, Biakam Thar cauk vialte lak ah a ngan bik a si.

Jesuh rianṭuannak hna cu a hmunhma zoh in Luke nih a ṭial hna. Luke nih hitihin a cakuat a ṭhen hna: Jesuh cu aho dah a sinak (1:1-2:52), rianṭuan awk i aa timhtuahnak (3:1-4:13), Galilee i a rianṭuannak (4:14-9:50), Jerusalem a kal pah i a rianṭuannak (9:51-19:44), cun Jerusalem i a rianṭuannak (19:45-24:53) kha a ṭial hna. Hi thawngṭha ah ṭialmi tam deuh cu Jerusalem i Jesuh rianṭuannak hna hi an si, zei caah tiah Jerusalem cu Khrih nih khamhnak a lim lainak hmun a si.

Thawngṭha Luke nih Jesuh cu Mitling le Khamhtu a sinak kha a langhter. Minung a si ve bantuk in Jesuh nih thlacamnak le Thlarau i bochannak kha biapi tuk ah a chiah. Khamhtu a si bantuk in a kawlmi cu misual hna kha pumpak in ngaihchihnak chung i luhpi kha a si. Cu misual cu pa, nu, mirum, misifak, ngakchia, upa, Jew, Gentile asiloah Samaria mi zong a si ko lai, sihmanhsehlaw Jesuh cu a tlaumi kha ngaihthiamnak pek i lawmhter awk ah a ra.

Luke nih, "Mi Fapa cu a tlaumi kha kawl in khamh awk ah a ra," tiah fiangte in a langhter (19:10).

---

1 Mi tampi nih kanmah lak ah a
cangmi thil kong kha aa chang
tete in ṭial an rak i zuammi cu **2** a
hramthawkte in mithmuh tehte
a rak simi hna le bia phuangtu
hna nih kan sin ah an rak kan
chimhchin ning in, **3** thil vialte
hi a hramthawk in tlamtlingte in
ka hngalh ve caah, kei zong nih
1:2 Mar 1:1; Joh 15:27; Heb 2:3; 1Pe 5:1
1:3 Apo 1:1; 11:4
1:4 Joh 20:31; Apo 2:42
1:5 Mat 2:1
na sin ah aa chang tete in ṭial hi
a ṭha rua tiah ka ruah, mitling bik
Theophilus. **4** Cuticun an rak in
cawnpiak cangmi thil hna kha a si
hrimhrim tiah na hngalh khawh lai.

Baptisma Petu John Chuahnak

5 Judea siangpahrang Herod
chan lio ah khan Abijah phu

chung ah aa telmi tlangbawi pakhat, a min ah Zacharias timi pa, a rak um. A nupi cu Aaron fanule hna lak i a min Elizabeth kha a si. 6Cun an pahnihte in Pathian hmai ah midingfel le Bawipa nawlbia le phunglam vialte ning in soi awk um lo in a zulmi an si. 7Sihmanhsehlaw Elizabeth cu a cing i fa a ngei lo, cun an pahnihte cun an upa ngaingai cang.

8Amah phu ṭuan caan ah khan Pathian hmai i tlangbawi rian a ṭuan lio ah hi thil hi a cung ah a cang. 9Tlangbawi tuah tawnning in Bawipa temple[g] chung i a luh tikah, rimhmui khangtu ah camcawhfung kha aa zuh. 10Hi rimhmui khangh lio caan ah cun mizapi cu leng ah thla an rak cam.

11Cutikah Bawipa vanmi kha a sin ah a rung lang i, rimhmui khanghnak biakṭheng orhlei kam ah khan a dir. 12Cun Zacharias nih vanmi kha a hmuh tikah a lungre a thei i ṭihnak in a khat. 13Sihmanhsehlaw vanmi nih anih cu, "Ṭih hlah, Zacharias, na thlacamnak cu theih a si cang, cun na nupi Elizabeth nih fapa an hrinpiak lai, cun a min ah John tiah na sak lai. 14Cun a chuah tikah lawmhnak le thanuamnak na ngei lai i mi tampi an i lawm lai. 15Zei caah tiah Bawipa mithmuh ah mingan a si lai i mitsurzu siseh, zu siseh a ding lai lo. Amah cu a nu paw chung hmanh khan Thlarau Thiang in a khat lai. 16Cun amah nih Israel fale tampi hna kha Bawipa an Pathian lei ah a mer hna lai. 17Pale thinlung hna kha fale sin i merter awk ah le nawlngai lomi hna kha miding hna fimnak i merter awk ah, Bawipa ca ah timh ciami minung i ser awk ah amah cu Pathian hmai ah Elijah thlarau le huhamṭhawnnak in a kal lai," tiah a ti.

18Cun Zacharias nih vanmi cu, "Zeitin dah cucu ka hngalh khawh lai? Zei caah tiah kei cu tar ka si cang i, ka nupi zong a tar ngaingai cang," tiah a ti.

19Cun vanmi nih anih cu, "Keimah hi Pathian hmai ah a dir i nangmah sin ah hi thawngṭha phortu ding ah thlahmi Gabriel ka si. 20Sihmanhsehlaw zohhmanh, anmah le an caan ah a tling te laimi ka bia kha na zumh lo caah, hi thil vialte a tlin hlantiang na holh kho lai lo i zei bia hmanh na chim kho lai lo," tiah a ti.

21Cun mizapi nih Zacharias cu an hngah ko, cun hmun thiang chung ah sau tuk a rauh caah an khuaruah a har. 22Sihmanhsehlaw leng i a hung chuah tikah, an sin ah bia a chim kho lo i annih nih hmun thiang chung ah langhnak a hmuh kha an hngalh. Zei caah tiah annih cu kut zauh in a chawnh hna i zei bia hmanh a chim kho lo.

23Cun amah ṭuan ni le caan aa lim tikah a inn ah a ṭin. 24Kha dih hnu khan a nupi Elizabeth cu fa a pawi i thla nga chung amahte in aa thup. Anih nih, 25"Hihi

1:11 Apo 5:19
1:13 Mat 14:27
1:15 Eph 5:18; Apo 10:44; Gal 1:15
1:17 Mat 11:14; 3:3

Bawipa nih a ka tuahpiakmi cu a si. Cu ni hna i Bawipa nih a ka zoh tikah a ka zaangfah i, mi lak i ka ningzahnak kha a ka lakpiak," tiah a ti.

Mary Sin Ah Vanmi A Lang

26 A thla ruknak ah Pathian nih vanmi Gabriel cu Galilee peng Nazareth khua i a ummi, **27** ngaknu thiang, David hrinsor a simi Joseph nih a hammi, sin ah khan a run thlah. Ngaknuhim i a min cu Mary a si. **28** Cun a sin ah a ra i, vanmi nih anih cu, "I lawm tuah, dawt khunmi nu, Bawipa nih an umpi, nu vialte lak ah nu thluachuakmi na si," tiah a ti.

29 Sihmanhsehlaw Mary nih vanmi kha a hmuh tikah, a chimmi nih a lungre a theihter i zei bantuk biakchawnhnak dah a si hnga tiah a ruat.

30 Cutikah vanmi nih anih cu, "Ṭih hlah, Mary, zei caah tiah Pathian hmai ah mithmai ṭha na hmu. **31** Cun zohhmanh, fa na pawi lai i fapa na hrin lai, cun a min ah JESUH tiah na sak lai. **32** Amah cu milianngan a si lai i Cungnung Bik Fapa tiah an auh lai, Bawipa Pathian nih a pa David siangpahrang ṭhutdan cu amah kha a pek lai. **33** Cun amah nih Jacob tefa hna kha a zungzal in a uk hna lai i a siangpahrang pennak cu a dong ti lai lo," tiah a ti.

34 Cutikah Mary nih vanmi cu, "Zeitin dah cucu a si khawh lai, pa ka hngalh rih ṭung lo," tiah a ti.

35 Cun vanmi nih cun Mary cu a leh i, "Thlarau Thiang cu na cung ah a ra lai i Cungnung Bik huhamṭhawnnak nih an khuh lai. Cucaah a chuak laimi A Thiangmi Pa cu Pathian Fapa tiah auh a si lai. **36** Cun na rualchan hringlo an timi Elizabeth zong nih a tartoi ah fapa a pawi i atu hi thla ruknak a si cang. **37** Zei caah tiah Pathian ca ah cun a si kho lomi zeihmanh a um lai lo," tiah a ti.

38 Cutikah Mary nih, "Zohhmanh, kei cu Bawipa sal ka si ko! Na bia bang cun ka cung ah si ko seh," tiah a ti i vanmi nih cun a kaltak.

Mary Nih Elizabeth A Va Tlawn

39 Cun Mary cu a tho i tlangram ah a ummi Judah khua pakhat ah khulrangte in a kal, **40** cun Zacharias innchung ah a vung lut i Elizabeth kha a biakchawnh. **41** Elizabeth nih Mary biakchawnhnak kha a theih tikah naute cu a paw chung ah a cawl i, Elizabeth cu Thlarau Thiang in a khat. **42** Cutikah aw thangpi in a au i, "Nu hna lak ah nu thluachuakmi na si, na paw chung i naute zong hi thluachuakmi a si! **43** Sihmanhsehlaw zeitin dah a si i ka Bawipa a nu tu ka sin ah a ratning hi a si? **44** Na ka biakchawnhnak aw ka theih le cangka in ka chung i naute zong aa lawm i a cawl len. **45** A zummi nu cu mithluachuak a si. Zei caah tiah Bawipa nih a rak chimmi thil kha a tlam a tling te lai," tiah a ti.

1:26 Mat 2:23
1:27 Mat 1:16; Luk 2:4
1:30 Mat 14:27
1:31 Mat 1:21, 25
1:32 Mar 5:7; Mat 1:1
1:33 Mat 28:18; Heb 1:8
1:35 Mat 1:18; 4:3
1:37 Mat 19:26
1:43 Joh 13:13

Mary Thangṭhatnak Hla

46 Cun Mary nih,
"Ka nunnak nih Bawipa cu
a thangṭhat,
47 Cun ka thlarau cu Pathian
ka Khamhtu cung ah aa
lawm.
48 Zei caah tiah a salnu
dirhmun niamnak hmanh
kha a philh lo i,
Zohhmanh, atu caan
thawk in chan vialte nih
mithluachuak nu an ka
ti lai.
49 Zei caah tiah a ṭhawngmi
amah nih cun ka ca ah
thil lianngan kha a tuah
hna i,
A min cu a thianghlim.
50 Cun amah a ṭihmi hna cu
chan khat hnu chan khat
in a zaangfah hna.
51 A ban in a ṭhawnnak kha
a langhter i,
An lungthin khuaruahnak in
aa porhlawmi hna kha a
ṭhek hna.
52 Miṭhawng hna kha an
siangpahrang ṭhutdan
tang ah a ṭhumh hna i,
Minauta kha cung ah a
cawisan hna.
53 Rawlṭammi hna kha
thilṭha in a khimter hna i,
Mirum hna kha kut lawng in
a thlah hna.
54 A zaangfahnak kha i
cinken in a sal Israel kha
a bawmh,
55 Cucu kan pupa hna,
Abraham le a tefa hna,
sin ah a zungzal in a rak
chim cang bantuk in a
si,"
tiah a ti.

1:47 1Ti 1:1
1:52 Mat 23:12
1:55 Gal 3:16

56 Cun Mary cu Elizabeth sin i thla thum hrawng a cam hnu ah a inn ah a tlung ṭhan.

Baptisma Petu John a Chuak

57 Cun Elizabeth cu a nau ngeih nicaan a hung tling i fapa a hrin. **58** A innpa hna le a rualchan hna nih zeitluk in dah Bawipa nih a cung ah zaangfahnak a ngeih kha an theih tikah annih nih an lawmhpi.

59 A ni riatnak ni ah ngakchia cuarpartan awk ah an ra. Annih nih a pa min, Zacharias in auh an timh. **60** A nu nih cun a leh hna i, "Asilo, John tiah kan auh lai," tiah a ti hna.

61 Sihmanhsehlaw annih nih, "Nan rualchan chung ah aho hmanh cu min a pumi an um ṭung lo," tiah an ti.

62 Cucaah annih nih a pa kha zei dah a min ah sak a duh kha kut zauh in an hal. **63** Cun anih nih caṭialnak kha a hal hna i, "A min cu John a si," tiah a ṭial. Cucaah an dihlak in an khuaruah a har. **64** Cu cangka cun a kaa a pau i a lei a hung long, a holh i Pathian a thangṭhat. **65** An pawngkam i a ummi vialte hna cung ah ṭihphannak a tlung i Judea tlangram vialte ah cu bia cu an i ceih dih. **66** A theimi vialte nih cucu an thinlung chungte ah an i chiah i, "Zei bantuk fa dah a si te

1:59 Phi 3:5
1:60 Mat 3:1
1:63 Mat 3:1
1:66 Apo 11:21

lai?" tiah an ti. Cun Bawipa kut cu a cung ah a um.

Zacharias Biaphuanchungnak

67 A pa Zacharias cu Thlarau Thiang in a khat i, hmailei kong kha hitihin a phuan:

68 "Israel Pathian, Bawipa cu thangṭhat si ko seh,
Zei caah tiah a mi hna kha a tlawn hna i a tlanh hna,
69 Cun a sal David tefa chung khan,
Kan ca ah khamhnak ki kha a chuahter cang.
70 Vawlei hramthawkka in a thiangmi a prophet hna hmurka in a rak chim cang bantuk khan,
71 Kan ral hna le a kan huatu vialte hna kut chung in khamh kan si nakhnga,
72 Kan pupa hna cung ah zaangfahnak ngei ding in le
A thiangmi kaphnih a biakamnak kha i cinken awk ah bia a rak kamh hna.
73 Kan pa Abraham sin ah chiatserh in bia a rak kamhmi cu,
74 Kan ral hna kut chung in luattermi kannih nih
Amah cu ṭihphannak um lo in kan rianh nakhnga,
75 Kan nunchung vialte amah hmai ah
Thianhlimnak in le dinfelnak in kan um nakhnga ca ah khan a si.
76 Cun ka fa, nang cu Cungnung Bik prophet tiah auh na si lai,
Zei caah tiah a lam kha rak sial chung awk ah Bawipa hmai in na kal lai,
77 An sual a ngaihthiam hna nak thawng in,
A mi hna kha khamhnak cu va hngalhter awk ah,
78 A nemmi kan Pathian zaangfahnak thawng in,
A sannak in Chun Niceu cu kan cung ah a tlang i,
79 Muihnak le thihnak thladem tang ah a ṭhu komi hna kha ceunak pek awk ah le
Daihnak lam chung i an ke hruai awk ca ah a si,"
tiah a ti.

80 Cucaah ngakchia cu a ṭhang i, thlarau in a hung ṭhawng, cun, Israel mi hna sin i aa langh hlan paoh cu ramlak ah a um.

Jesuh Chuahnak

Mat 1:18-2:1

2 Cun cu nicaan ah cun Caesar[g] Augustus nih vawlei cung mi vialte min thlak ding ah biakhiahnak a chuah. **2** Hihi Quirinius nih Syria peng a rak uk lio ah a hmasa bik a cangmi milu relnak a si. **3** Cucaah mi vialte cu anmah le an khua cio ah min thlak awk ah an tlung dih.

4 Cun Joseph zong Galilee peng Nazareth khua khan Judea

1:68 Luk 7:16
1:69 Mat 1:1
1:70 Apo 3:21; Rom 1:2
1:73 Heb 9:14; 1Jo 4:18
1:75 Eph 4:24
1:76 Mat 11:9; Mar 5:7
1:77 Mat 1:21; Mar 1:4
1:79 Mat 4:16; Apo 26:18
1:80 Luk 2:40,52
2:1 Mat 22:17; 24:14
2:2 Mat 4:24; Apo 15:23, 41; Gal 1:21
2:4 Joh 7:42

ram Bethlehem an timi David khua ah a kal, zei caah tiah amah cu David chungkhar le hrinsor a si, 5a ham cangmi a nupi Mary fa a pawimi he min thlak ding an si. 6Cucaah cuka i an um lio ah a nau ngeih caan nithla a hung tling. 7Cun a fapater kha a hrin i puan in a tuam hnu ah caw rawl einak kuang chung ah a thlim, zei caah tiah innchung ah inndal a lawngmi a um ti lo.

Tuukhal Hna Le Vanmi Hna

8Cu lio caan ah cun cu ram i tuukhal hna cu ramlak ah an um i an tuurun kha zan ah an kilven hna. 9Cun zohhmanh, Bawipa vanmi kha an hmai ah a rung dir i, Bawipa sunparnak nih an pawngkam vialte kha a ceuh dih i an ṭih tuk hringhran. 10Cutikah vanmi nih annih cu, "Ṭih hlah u, zei caah tiah zohhmanh u, mi vialte ca ah a si dingmi lunglawmhnak nganpi thawngṭha kan phorh hna. 11Zei caah tiah nihin ah David khua ah Khamhtu, Khrih Bawipa a simi cu nan ca ah a chuak cang. 12Cun hihi nan ca ah hmelchunhnak a si lai: nannih nih naute puan in an zual i caw rawl einak kuang chung i an thlim ko kha nan va hmuh lai," tiah a ti hna.

13Cule cangka in van ralkapbu nganpi kha an rung lang i Pathian kha an thangṭhat i annih nih:

14"A sannak bik ah khin
Pathian cu thangṭhat si
ko seh,
Cun a dawtmi hna umnak
vawlei ah daihnak le
remnak um ko seh,"
tiah an ti.

15Cun vanmi hna kha an sin in van i an kai ṭhan tikah, tuukhal hna cu pakhat le pakhat kha, "Atu hrimhrim ah Bethlehem ah cun va kal usih law, Bawipa nih a kan hngalhtermi thil a cangmi hi va zoh hna usih," tiah an ti.

16Cun annih cu khulrangte in an kal i Mary, Joseph le naute caw rawl einak kuang chung i a ih kha an va hmuh hna. 17Amah cu an va hmuh hnu ah hi ngakchia kong an rak chimhmi hna kha hmun kip ah an va chim. 18Tuukhal hna nih an chimmi thil a theimi vialte cu an khuaruah a har dih. 19Sihmanhsehlaw Mary nih cun kha thil vialte kha aa cinken hna i a thinlung chung in a ruah hna. 20An chimh hna ningte in thil vialte kha an theih i an hmuh tikah tuukhal hna nih Pathian kha sunparnak pek in le thangṭhat in an kir ṭhan.

21Cun ngakchia cu cuarpartan awk ah ni riat a hung tlin tikah pawi a rak si hlan ah vanmi nih a rak pek cangmi min JESUH kha a min ah an sak.

Jesuh Pekchanhnak

22Moses phungbia ning in Mary ca ah i thianh ni a hung phanh tikah, annih nih Jesuh cu Bawipa sin i pekchanh awk ah Jerusalem ah an kalpi. 23Zei caah tiah Bawipa phungbia ah,

2:9 Apo 5:19
2:10 Mat 14:27
2:11 Mat 1:21; Joh 3:17; Apo 5:31; Rom 11:14; 1Ti 4:10; 1Jo 4:14; Mat 1:16; Joh 13:13
2:14 Luk 1:79; Joh 14:27; Rom 5:1; Eph 2:14, 17
2:20 Mat 9:8
2:21 Luk 1:59, 31

"Fater pa a simi paohpaoh
cu Bawipa ca ah thleidan
an si lai,"
tiah a rak i ṭial.
24 Bawipa phungbia bantuk in,
"Ṭhuro khuah khat asiloah
laileng chuan pahnih,"
raithawinak pekchanh awk ah
an kal.

25 Cun Jerusalem ah mipa pakhat a min Simeon timi a rak um i, cu pa cu midingfel le aa pumpe ngaimi, Israel hnemhnak a hngak i Thlarau Thiang nih a umpimi a si. **26** Cun Bawipa ta a simi Khrih a hmuh hlan ah cun a thih lai lo ding kha Thlarau Thiang nih a rak chimh cang. **27** Cucaah Thlarau hruainak in temple[ʃ] chung ah a lut i ngakchia Jesuh cu tuah tawnmi phungbia ning in tuahpiak ve awk ah a nu le pa nih an ratpi tikah, **28** Simeon nih amah cu a kut in a cawi a pom i Pathian cu a thangṭhat,

29 "Bawipa, atu cu na bia
bantuk in na salpa cu
daihnak he kalter cang
ko,
30 Zei caah tiah ka mit
hrimhrim in na khamhnak
cu ka hmuh cang.
31 Cucu mi vialte hmai ah na
rak timhtuah cangmi,
32 Gentile mi hna sin ah
ceunak langhter ding ca
ah le
Na mi Israel mi hna
sunparnak ca ah a si,"
tiah a ti.

33 Amah kong a chimmi nih Joseph le a nu kha an khuaruah a harter hna. **34** Cutikah Simeon nih annih cu thluachuah a pek hna, cun a nu Mary cu, "Zohhmanh, hi ngakchia hi Israel mi hna lak in mi tampi tluknak le thawhnak ding ca ah le dohmi hmelchunhnak ca ah a si. **35** (Asi, na thinlung kha vainam chunh in an chunh ve lai.) Cuticun mi tampi thinlung kha langhter a si lai," tiah a ti.

Anna Nih Tlanhtu Kong Tehte A Khan

36 Prophet nu pakhat Anna an timi a rak um i amah cu Asher miphun Phanuel fanu a si. Amah cu a tar ngaingai cang i, a va ngeihnak in a va he kum sarih chung an um; **37** cun hi nu hi kum sawmriat le kum li chung hrawng a hmei cangmi a si i, temple[ʃ] kha chuahtak lo in rawlulh le thlacam in Pathian kha chun zan in a rianmi a si. **38** Cun cu caante ah cun amah cu a ra i Bawipa kha a thangṭhat, cun Jerusalem in tlanhnak a hngakmi vialte hna sin ah amah kong kha a chimh hna.

Jesuh Cu Nazareth Ah A Rak Kir Ṭhan

39 Cucaah, annih nih Bawipa phungbia ning in thil vialte kha an tuah dih tikah Galilee ram, an khua Nazareth ah an kir ṭhan. **40** Cun ngakchia cu a hung ṭhang i thlarau in a hung ṭhawng, fimnak in a khat i Pathian vel kha a cung ah a um.

2:25 Luk 1:6; 23:51
2:29 Apo 2:24
2:30 Luk 3:6
2:32 Apo 13:47
2:34 Mat 12:46; 1Co 1:23; 2Co 2:16; Gal 5:11; 1Pe 2:7,8
2:36 Apo 21:9
2:37 1Ti 5:9; Apo 13:3; 1Ti 5:5
2:38 Luk 1:68
2:39 Mat 2:23
2:40 Luk 1:80

Jesuh Cu Temple Ah Hruaitu Hna He Bia An I Ruah

41 A nu le pa cu Jerusalem ah
kumfate in Lanhtak Puai ah an
kal. **42** Cun Jesuh cu kum hleihnih
a hung si tikah puai i an tuah tawn
bantuk in Jerusalem ah an hung
kal. **43** Puai ni cu an hun hman
dih tikah an kir. Ngakchiapa
Jesuh tu cu Jerusalem ah a rung
tang ta i cucu Joseph le a nu nih
an hngal lo, **44** sihmanhsehlaw
an hawile sin ah a um ko rua
tiah an ruah i, ni khat lamkal
tluk an kal. Cun an rualchan hna
le an theihhngalh hna lak ah an
kawl. **45** Annih nih amah cu an
hmuh lo caah Jerusalem ah an
kir ṭhan i an hung kawl. **46** Ni
thum hnu ah temple[ʃ] chung ah
an va hmuh, cawnpiaktu hna lak
ah khan a ṭhu, an bia kha a ngaih
hna i bia zong a hal hna. **47** Cun a
hngalhnak le a bialehnak a theimi
vialte cu an khuaruah a har dih.
48 Cucaah annih nih amah cu an
va hmuh tikah an khuaruah a har
tuk i, a nu nih anih cu, "Fapate,
zei caah dah hitihin na kan tuah?
Zohhmanh, na pa le keimah nih
lungrethei ngai in kan in kawl,"
tiah a ti.

49 Cun anih nih cun, "Zei caah
dah keimah cu nan ka kawl? Ka
Pa rian ah ka um awk a si hi nan
hngal lo maw?" tiah a ti.

50 Sihmanhsehlaw Jesuh nih
a chimhmi hna kha annih nih an
hngal kho lo. **51** Cutikah Jesuh
cu anmah he cun a vung ṭin i
Nazareth ah an kal, cun an bia
kha a ngaih hna. Sihmanhsehlaw
a nu nih a thinlung chung in thil
vialte kha aa cinken dih hna.
52 Cun Jesuh cu fimnak le pumrua
in a hung ṭhang i Pathian hmai le
minung hmai ah mithmai ṭha a
hmu.

2:41 Luk 22:8
2:47 Mat 7:28
2:48 Mat 12:46; Luk 3:23
2:49 Joh 2:16
2:50 Mar 9:32
2:51 Mat 2:23

Baptisma Petu John Phungchimnak

Mat 3:1-12; Mar 1:1-8;
Joh 1:6-8, 15-36

3 Tiberias Caesar[ʃ] nih ram a uk
a kum hleinganak ah, Pontius
Pilate cu Judea ram mangki a si.
Herod cu Galilee tetrarch[ʃ] ram
uktu a si, a nau Philip cu Iturea
tetrarch ram uktu le Trachonitis
tetrarch ram uktu a si i, Lysanias
cu Abilene tetrarch ram uktu
a si. **2** Annas le Caiaphas
tlangbawi sang an rak si lio caan
ah ramlak ah Zacharias fapa
John sin ah Pathian bia kha a
ra. **3** Cun amah cu Jordan tiva
hrawnhrawng vialte ah a kal i
sual ngaihthiamnak ding ca ah
ngaihchihnak baptisma kong
kha a chim, **4** prophet Isaiah
cauk chung ah aa ṭialmi bia hna
bantuk in,

"Ramlak ah a aumi aw
pakhat nih,
'Bawipa lam kha sial u,
A lam kha dinter u.
5 A kuarhnak paoh kha chilh
a si lai i,
Fing le tlang paoh kha
chimh an si lai,
A kawinak hmun vialte kha
dinter a si lai,

3:1 Mat 27:2; 14:1
3:2 Mat 26:3;
3:3 Mar 1:4

Cun lambingbo vialte kha
remh an si lai,
6 Cun mi vialte nih Pathian
khamhnak cu an hmuh
lai,’”
tiah a ti.

7 Cutikah amah nih baptisma pek awk ah a ra chuakmi mi tampi kha a thawh hna i, “Thihnak sivai in a khatmi rul cithlah hna! Aho nih dah a ra laimi Pathian thinhunnak chung in zaam ding ah ralrinnak an pek hna? 8 Cucaah ngaihchihnak he aa tlakmi thei kha tlai hna u, cun ‘Pa ah Abraham kan i ngeih ko,’ tiah nanmah le nanmah kha i ti hlah u. Zei caah tiah Pathian nih hi lung hna chung hmanh hin Abraham ca ah tefa a chuahter khawh ko hna tiah kan chimh hna. 9 Cun atu hmanh ah thingkung hram ah hreitlung chiah a si cang. Cucaah thei ṭha a tlai lomi kung paohpaoh cu hau an si lai i mei chung ah paih an si ko lai,” tiah a ti hna.

10 Cucaah mizapi nih anih cu, “Zei dah kan tuah kun lai?” tiah an hal.

11 Anih nih a leh hna i, “Angkichung zun hnih a ngeimi hna nih zeihmanh a ngei lomi kha va pe seh. Cun rawl a ngeimi nih cu bantuk ṭhiamṭhiam cun va tuah seh,” tiah a ti hna.

12 Cutikah ngunkhuai khawltu hna zong kha a sin ah baptisma in awk ah an ra ve i annih nih, “Cawnpiaktu, zei dah kan tuah lai?” tiah an ti.

3:7 Mat 12:34; Rom 1:18
3:8 Joh 8:33; Apo 13:26; Rom 4:1, 11,12,16, Gal 3:7
3:9 Mat 3:10
3:10 Apo 2:37
3:15 Mat 3:1; Joh 1:19, 20; Apo 13:25
3:16 Mar 1:4; Joh 1:26, 33; Apo 1:5
3:17 Mat 13:30;
3:19 Mat 14:1
3:20 Mat 14:3

13 Cun annih cu, “Khiahpiak nan simi nak tam deuh in va khawl hlah u,” tiah a ti hna.

14 Cu bantuk cun ralkap zong nih, “Zei dah kan tuah lai?” tiah an hal ve i anih nih, “Aho hmanh va tlerhkhawnh hna hlah u law, a hmaan loning in sual va phaw hna hlah u, cun nan ṭuanmante ah khan nan lung va tling ko seh,” tiah a ti hna.

15 Mizapi nih ruahchannak in amah hi Khrih a si hnga maw si hnga lo tiah an dihlak in John kong kha an thinlung in an ruah tikah, 16 John nih an dihlak in a thawh hna i, “Kei nih cun ti in baptisma kan pek taktak hna. Sihmanhsehlaw keimah nakin a ṭhawng deuhmi pakhat a ra lio. Kei cu a kedan hri phoihtu hmanh ah kaa tlak lo. Anih nih cun Thlarau Thiang le mei in baptisma an pek hna lai. 17 A kut in fazahnak ṭalawn aa put i a phuhri cu a thianh dih cikcek lai. A fang kha a pumh lai i amah rawlbuk ah a khon hna lai. Sihmanhsehlaw fahi cu a mitlomi mei ah a paih hna lai,” tiah a ti.

18 Cun forhfialnak a dang tampi he annih cu thawngṭha a chimh hna.

19 Sihmanhsehlaw Herod Tetrarch ram uktu kha a naupa Philip nupi Herodias kong ah le a rak tuahmi thil ṭhalo vialte ruang ah John nih a sik. 20 Cun cu ṭhatlonak vialte leng ah John thong i a thlaknak zong kha Herod nih a chapchih rih.

Jesuh Cu John Nih Baptisma A Pek

Mat 3:13-17; Mar 1:9-11

21 Mizapi kha an dihlak in baptisma an in dih tikah Jesuh zong baptisma a ing ve, cun thla a cam lio ah van kha an i hung. **22** Cun Thlarau Thiang kha ṭhuro bantuk pum ngei in a cung ah a rung ṭum, cun van in aw pakhat a rung thang i, "Nangmah cu ka dawtmi ka Fapa na si, na cung ah ka lung a tling ngaingai," tiah aw nih cun a ti.

Jesuh Thawhkehnak

Mat 1:1-16

23 Jesuh nih a rianṭuannak a thawk tikah amah cu kum sawmthum hrawng a si, Jesuh cu Joseph fapa a si (tiah ruah a si). Joseph cu Heli fapa, **24** Heli cu Matthat fapa, Matthat cu Levi fapa, Levi cu Melchi fapa, Melchi cu Janna fapa, Janna cu Joseph fapa, **25** Joseph cu Mattathiah fapa, Mattathiah cu Amos fapa, Amos cu Nahum fapa, Nahum cu Esli fapa, Esli cu Naggai fapa, **26** Naggai cu Maath fapa, Maath cu Mattathiah fapa, Mattathiah cu Semei fapa, Semei cu Joseph fapa, Joseph cu Judah fapa, **27** Judah cu Joanna fapa, Joanna cu Rhesa fapa, Rhesa cu Zerubbabel fapa, Zerubbabel cu Shealtiel fapa, Shealtiel cu Neri fapa, **28** Neri cu Melchi fapa, Melchi cu Addi fapa, Addi cu Cosam fapa, Cosam cu Elmodam fapa, Elmodam cu Er fapa, **29** Er cu Jose fapa, Jose cu Eliezer fapa, Eliezer cu Jorim fapa, Jorim cu Matthat fapa, Matthat cu Levi fapa, **30** Levi cu Simeon fapa, Simeon cu Judah fapa, Judah cu Joseph fapa, Joseph cu Jonan fapa, Jonan cu Eliakim fapa, **31** Eliakim cu Melea fapa, Melea cu Menan fapa, Menan cu Mattathah fapa, Mattathah cu Nathan fapa, Nathan cu David fapa, **32** David cu Jesse fapa, Jesse cu Obed fapa, Obed cu Boaz fapa, Boaz cu Salmon fapa, Salmon cu Nahshon fapa, **33** Nahshon cu Amminadab fapa, Amminadab cu Ram fapa, Ram cu Hezron fapa, Hezron cu Perez fapa, Perez cu Judah fapa, **34** Judah cu Jacob fapa, Jacob cu Isaac fapa, Isaac cu Abraham fapa, Abraham cu Terah fapa, Terah cu Nahor fapa, **35** Nahor cu Serug fapa, Serug cu Reu fapa, Reu cu Peleg fapa, Peleg cu Eber fapa, Eber cu Shelah fapa, **36** Shelah cu Cainan fapa, Cainan cu Arphaxad fapa, Arphaxad cu Shem fapa, Shem cu Noah fapa, Noah cu Lamech fapa, **37** Lamech cu Methuselah fapa, Methuselah cu Enoch fapa, Enoch cu Jared fapa, Jared cu Mahalalel fapa, Mahalalel cu Cainan fapa, **38** Cainan cu Enosh fapa, Enosh cu Seth fapa, Seth cu Adam fapa, Adam cu Pathian fapa a si.

3:21 Mat 14:23
3:22 Joh 1:32, 33; Apo 10:38; Mat 3:17
3:23 Mat 4:17; Apo 1:1
3:27 Mat 1:12

Jesuh Cu Diabol Nih A Tukforh

Mat 4:1-11; Mar 1:12, 13

4 Cutikah Jesuh cu Thlarau Thiang in a khat, Jordan in a hung kir i Thlarau nih ramlak ah

a kalpi, 2diabolʃ nih ni sawmli chung a tukforh. Cun cu ni chung vialte cu zeihmanh a ei lo, ni sawmli a hung tlin tikah cun a rawl a ṭam ngaingai.

3Cun diabolʃ nih anih cu a thawh i, "Pathian Fapa na si ahcun, hi lung hi, 'Changreu ah i cang,' tiah ti," tiah a ti.

4Asinain Jesuh nih anih cu, "Cathiang nih pei, 'Minung cu rawl lawng in a nung lai lo, sihmanhsehlaw Pathian bia kip tu khan a nung lai,' a ti kha," tiah a leh.

5Cutikah diabolʃ nih tlang sang cung ah a kaipi i, caan khatte chung ah vawlei pennak vialte kha a hmuhsak dih. 6Cun diabolʃ nih anih cu, "Hi nawlngeihnak le an sunparnak vialte hi kan pek lai, zei caah tiah hi hna hi keimah pek dih ka si cang i ka duhmi paoh kha ka pek hna lai. 7Cucaah ka hmaika i na ka biak ahcun a dihlak in nangmah ta a si lai," tiah a ti.

8Cun Jesuh nih a leh i anih cu, "Satan, kal! Cathiang nih pei,

'Bawipa na Pathian kha
na biak lai i, amah
lawnglawng na rianh lai,'
a ti kha," tiah a ti.

9Cutikah Jesuh cu Jerusalem ah a kalpi i templeʃ kulh chung i a sannak bik cung ah a hun chiah, cun a thawh i, "Pathian Fapa na si ahcun hika hin a tang ah vung zuang tuah. 10Zei caah tiah Cathiang nih pei,

'Nangmah zohkhenh,
kilvengtu ding ah amah
nih a vanmi kha a thlah
hna lai i,'

11Cun,

'Lung ah na ke naa sukden
sual nakhnga lo,
An kut in an in domh lai,'
a ti kha," tiah a ti.

12Cun Jesuh nih anih cu, "'Bawipa na Pathian kha na hneksak lai lo,' tiah pei a ti kha," tiah a leh.

13Diabol nih a phunphun in a tukforh dih hnu ah caanṭha a hmuh ṭhan hlantiang Jesuh cu a kaltak.

Jesuh Cu Galilee Ah Rianṭuan Hram A Thawk

Mat 4:12-17; Mar 1:14, 15

14Cutikah Jesuh cu Thlarau huhamṭhawnnak he Galilee ram ah a kir ṭhan i cu hrawng vialte ah amah thawngpang cu a thang dih. 15Cun an synagogueʃ hna chung ah a cawnpiak hna i mi vialte nih sunparnak an pek.

16Cun a rak ṭhannak Nazareth ah a kal i a tuah tawn bantuk in, Sabbathʃ ni ah cun synagogueʃ chung ah a lut i Cathiang rel awk ah a hung dir. 17Cun prophet Isaiah cauk kha an hun chanh i cauk cu a kau tikah hitihin aa ṭialnak hmun kha a hmuh:

18"Bawipa Thlarau cu ka
cung ah a um,
Zei caah tiah sifakmi hna
sin i thawngṭha chim awk
ah chiti a ka thuh.
Lung a kuaimi hna damter

4:2 Heb 4:15
4:3 Mat 4:3
4:5 Mat 24:14
4:6 Joh 12:31; 1Jo 5:19
4:13 Heb 4:15; Joh 14:30
4:14 Mat 4:12; 9:26
4:15 Mat 4:23
4:16 Mat 2:23; 13:54; 1Ti 4:13
4:18 Joh 3:34; Mar 16:15

awk ah le
Saltangmi hna sin i luatnak
chim awk ah le
Mitcawmi hna khua
hmuhter ṭhan awk ah le
Hremmi hna luatter awk
ah le
19 Bawipa nih a cohlan
khawhmi kum va chimh
hna awk ah
Amah nih a ka thlah."

20 Cutikah cauk cu a khuh i a kengtu kha a pek i a ṭhu. Cun synagogue[ʃ] chung i a ummi vialte nih amah cu mitṭheplo in an zoh dih. 21 Cun annih cu a thawh hna i, "Nihin ah hi Cathiang hi nan hnatheih ah a tling cang," tiah a ti hna.

22 Cucaah an dihlak in amah kong ah tehte an khan i, a kaa in a chuakmi velngeihnak bia hna nih an khuaruah a harter tuk hna. Cun annih nih, "Hihi Joseph fapa kha a si lo maw?" tiah an ti.

23 Cun annih cu a thawh hna i, "'Siibawipa, nangmah le nangmah kha i damter ngat,' timi phungthlukbia hin, 'Capernaum ah na tuah ti kan theihmi vialte kha hi kan khuaram zong ah hin tuah ve ngat,' tiah nan ka ti hrimhrim ve te lai," tiah a ti hna.

24 Cutikah anih nih, "Biangaite in kan chimh hna, prophet aho hmanh amah le a khuaram ah cun an cohlang lo. 25 Sihmanhsehlaw biatakte in kan chimh hna, Elijah chan i kum thum le thla ruk chung khua a rak khen i ramchung dihlak ah mangṭam fakpi in a rak tlun lio ah khan Israel ram ah nuhmei tampi an rak um ko. 26 Sihmanhsehlaw Sidon ram i a ummi Zarephath nuhmei sin ah dah ti lo aho sin hmanh ah Elijah kha thlah a rak si lo. 27 Cun prophet Elisha chan lio zong ah Israel ram ah mithinghmui tampi an rak um ko, asinain Syria mipa Namaan dah ti lo cu aho hmanh thianter an rak si lo," tiah a ti hna.

28 Synagogue[ʃ] chung i a ummi vialte nih cu thil cu an theih tikah an thin a hung tuk, 29 cun an zuanhnawh i khuachung in an chuahpi i an khua tlaknak bo chengpalang i thlak awk ah an kalpi. 30 Sihmanhsehlaw an lak i a kal lio ah aa zuk i a lan diam.

Jesuh Nih Thlarau Thur A Ṭhawl

Mar 1:21-28

31 Cutikah Galilee ram khua pakhat Capernaum ah a vung kal i Sabbath[ʃ] ni ah annih cu a cawnpiak hna. 32 Cun nawlngeihnak he bia a chimmi nih an khuaruah a harter ngaingai hna.

33 Synagogue[ʃ] chung ah khuachia thlarau thur a ngeimi pa a rak um, cun aw thangpi in a au i, 34 "Kanmahte in um ko usih! Nazareth khuami Jesuh, nangmah he zei dah kan tuahṭi awk a um? Kanmah hrawh ding ah maw na rat? Aho na si kha kan hngalh, Pathian Mithiang na si," tiah a ti.

35 Sihmanhsehlaw Jesuh nih, "Daite in um, cun amah chung

4:20 Mat 26:55
4:21 Mat 1:22
4:22 Mat 13:54; Joh 6:42
4:23 Mat 2:23; Mar 1:21-28
4:24 Mat 13:57; Joh 4:44
4:25 Jam 5:17, 18; Bia 11:6
4:26 Mat 11:21
4:29 Apo 7:58; Heb 13:12
4:31 Mat 4:13
4:32 Mat 7:28, 29
4:34 Mat 8:29; Mar 1:24; Jam 2:19
4:35 Mat 8:26; Luk 8:24

khan chuak," tiah a sik i, khuachia nih cun amah cu an laifang ah a hlonh, cun fahter lote in amah chung cun a chuak.

36 Cutikah an dihlak in an khuaruah a har tuk i, "Hihi zei bia ko dah a si hnga! Zei caah tiah nawlngeihnak le huhamṭhawnnak he thlarau thur kha nawl a pek i an chuak ko," tiah an lak ah an i ceih.

37 Cun cuka hrawng hmun zakip ah amah thawngpang cu a thang dih.

Jesuh Nih Mi Tampi A Damter Hna

Mat 8:14-17; Mar 1:19-34

38 Synagogue[ʃ] khan aa thawh i Simon inn ah khan a va lut. Sihmanhsehlaw Simon nupi a nu kha taklinh in a rak zaw i amah nu kong ah cun an rak nawl. **39** Cucaah a pawng ah a va dir i a taklinh cu a caak i a taklinh cu a dai. Cun chikkhatte ah a tho colh i annih cu a zohkhenh hna.

40 Ni a hung tlak cuahmah tikah zawtnak phun kip in a zawmi hna kha a sin ah an ratpi hna i mizaw kip cung ah khan a kut kha a chuan i a damter hna. **41** Cun khuachia zong kha mi tampi chung khan an chuak i, "Nang cu Khrih, Pathian Fapa na si," tiah thangpi in an au.

Cun annih cu a sik hna i zeihmanh chimnak nawl a pe hna lo, zei caah tiah annih nih amah cu Khrih a si kha an rak hngalh cang.

4:36 Mat 7:28, 29; 10:1
4:37 Mat 9:26
4:40 Mar 5:23; Mat 4:23
4:41 Mat 4:3; 8:4
4:43 Mat 3:2
4:44 Mat 4:23
5:1 Mar 4:14; Heb 4:12
5:3 Mat 13:2
5:5 Luk 8:24, 45; Joh 21:3,6

Galilee Synagogue Hna Ah Jesuh Thawngṭha A Chim

Mar 1:35-39

42 Khua a hung dei tikah, cu hmun cun aa ṭhial i ramlak ah a kal. Cun mibu nih amah cu an kawl i a sin ah an ra i, a kaltak hna nakhnga lo tlaih an i zuam. **43** Sihmanhsehlaw annih cu, "Pathian pennak kha khua dangdang zong ah chim a herh ko, cu ruang ah cun pei thlah ka si cu," tiah a ti hna. **44** Cun Galilee ram i a ummi synagogue[ʃ] hna ah khan thawngṭha kha a chimh hna.

Jesuh Nih Ngatlai Pali A Auh Hna

Mat 4:18-22; Mar 1:16-20

5 Ni khat cu Gennesaret Tili kam i a dir ko lio ah khan mibupi nih Pathian bia ngaih duh ah Jesuh cu an hun fuh lulhmalh, **2** cun tili kam ah lawng pahnih a dir ko kha a hmuh, sihmanhsehlaw ngatlaitu hna cu an lawng khan an ṭum i an sur kha an ṭawl. **3** Cutikah lawng pakhat, Simon ta a simi, chung ah khan a lut i tikam khan tlawmpal thawn a hei fial. Cun a ṭhu i mibupi cu lawng chung khan a cawnpiak hna.

4 Bia a chim dih tikah Jesuh nih Simon cu a thawh i, "Ti thuhnak ah na lawng hi hei thawn law nga tlaih awk ah na sur kha hei chep," tiah a ti.

5 Sihmanhsehlaw Simon nih anih cu, "Bawipa, zankhuadei kan chep cang i zeihmanh kan tlai lo, asinain na bia bang in sur cu ka cheh ko rih lai," tiah a ti.

6 Cun annih nih cucu an tuah
tikah nga tampi an tlaih i an sur
kha tleh dih aa zal. 7 Cucaah
lawng dang i a ummi an hawile
kha ra u law kan bawm u tiah an
kut an hei zauh hna. Cun an ra i
lawng chung ah nga cu an rawn
hna tikah, an pahnihte in pil dih
an i tim.

8 Simon nih cucu a hmuh
tikah, Jesuh kehram ah cun a
bawk i, "Maw Bawipa, ka kaltak
ko, zei caah tiah kei cu misual ka
si," tiah a ti.

9 Amah le a sin ah a ummi
vialte hna nih cun an tlaih i an
lakmi nga kha an hmuh tikah an
khuaruah a har tuk. 10 Cun Simon
hawile James le John, Zebedee
fapale hna, zong an khuaruah a
har tuk ve.

Cun Jesuh nih Simon cu a
thawh i, "Na thinphang hlah, atu
thawk in mi na tlai cang lai," tiah
a ti.

11 Cucaah an lawng cu tikam
ah an hei hnuh i annih nih an
zeizong vialte kha kaltak in amah
cu an zulh.

Jesuh Nih Mithinghmui Pa A Damter

Mat 8:2-4; Mar 1:40-45

12 Cun khua pakhat i a rak um
lio ah, zohhmanh, a pumpaluk
thinghmui in a khat dihmi pa
nih Jesuh kha a rak hmuh, cun a
hmai ah a bawk i, "Bawipa, na
duh ahcun na ka thianter khawh
ko," tiah fakpi in a nawl.

13 Cutikah a kut kha a chuah
i anih cu a tawngh, "Thianter
kan duh, thiang cang," tiah a ti i
chikkhatte ah a thinghmui hma
cu a thiang dih. 14 Cun Jesuh nih,
"Aho hmanh va chim hna hlah.
Sihmanhsehlaw va kal law na
pum kha tlangbawi va hmuhsak,
cun nang cu na thiang cang i
midang tehte ca ah Moses nih
nawl a rak pekning in raithawinak
kha va tuah," tiah a ti.

15 Sihmanhsehlaw a thawngpang
cu tam chinchin in a thang i, a bia
theih duh ah le an derthawmnak
damter duh ah mi tampi amah sin
ah cun an ra. 16 Cucaah amahte in
ramlak ah aa zuk i thla a va cam
tawn.

Jesuh Nih Mizeng Pa A Damter

Mat 9:1-8; Mar 2:1-12

17 Cun ni khat cu Jesuh nih
a cawnpiak hna lio ah Galilee
ram le Judea ram khua kip in
le Jerusalem in a rami Pharisee
le phungbia cawnpiaktu hna
kha a pawng ah an ṭhu. Cun
anmah damter ding ah Bawipa
huhamṭhawnnak cu a lang.
18 Cutikah zohhmanh, mizeng
pa kha a ihphah in mi nih an rak
zawnh. Cun Jesuh hmai i chiah
ding ah innchung luhpi khawhnak
lam kha an kawl. 19 Mi an tam
tuk i innchung luhpi khawhnak
lam kha an hmuh khawh lo
tikah, inncung ah an hung kai i
inncungcih kha an hawh i mizaw
cu a ihphah he zapi lak Jesuh
hmaika ah an run ṭhumh.

5:6 Joh 21:11
5:10 Mat 14:27
5:11 Mat 4:19
5:12 Mat 8:2
5:14 Mat 8:4
5:15 Mat 9:26
5:17 Mat 15:1; Mar 5:30

20 An zumhnak kha a hmuh tikah anih cu a thawh i, “Mipa, na sualnak cu ngaihthiam an si cang,” tiah a ti.

21 Cun phungbia cawnpiaktu hna le Pharisee mi hna nih, “Aho dah Pathian thangchiatnak bia a chimmi hi a si hnga? Pathian dah ti lo cu aho dah sualnak cu a ngaithiam kho?” tiah khua an ruat i an i ceih.

22 Sihmanhsehlaw Jesuh nih an ruahnak kha a hngalh tikah annih cu a leh hna i, “Zei caah dah nan thinlung chung in cuticun nan ruah? **23** ‘Na sualnak cu ngaihthiam na si cang,’ ti maw a fawi deuh? Asiloah ‘Tho law kal,’ ti dah a fawi deuh? **24** Sihmanhsehlaw Mi Fapa nih vawlei ah sual ngaihthiamnak nawl a ngeih hi nan hngalh khawh nakhnga,” tiah a ti i, anih nih mizeng pa kha, “Tho, na ihphah i lak law na inn ah va ṭin, kan ti,” tiah a ti.

25 Chikkhatte ah an hmaika cun a tho, a ihphah kha aa lak i Pathian thangṭhat in a inn ah a ṭin. **26** Cun an dihlakte in an khuaruah a har i Pathian kha an thangṭhat, cun ṭihnak in an khat i, “Nihin cu thil khuaruahhar kan hmu,” tiah an ti.

Jesuh Nih Levi A Auh

Mat 9:9-13; Mar 2:13-17

27 Cu hnu ah cun anih cu a chuak i ngunkhuai khawltu a min ah Levi an timi ngunkhuai khawlhnak deu i a ṭhut ko kha a hmuh. Cun anih nih, “Ka zul,” tiah a ti.

28 Cun a tho i zeizong vialte kha kaltak in amah cu a zulh. **29** Cutikah Levi nih cun a inn ah rawl danghnak nganpi a tuahpiak. Cun ngunkhuai khawltu tampi le midang he rawl an dumṭi. **30** Sihmanhsehlaw an phungbia cawnpiaktu hna le Pharisee mi hna nih a zultu hna kha, “Zei caah dah ngunkhuai khawltu hna le misual hna he nan ei nan dinṭi?” tiah an zaihnawh hna.

31 Cun Jesuh nih annih cu a leh hna i, “A dammi nih siibawi an herh lo, a zawmi hna lawng nih pei an herh ko cu. **32** Miding hna kawh awk ah ka ra lo, sihmanhsehlaw misual hna kha ngaihchihnak i kawh awk tu ah ka ra,” tiah a ti hna.

Rawlulhnak Kong Biahalnak

Mat 9:14-17; Mar 2:18-22

33 Cutikah annih nih, Jesuh cu, “Zei caah dah John zultu hna cu rawl kha an ulh lengmang i thla an cam, cu bantuk cun Pharisee zultu hna zong nih an tuah ve, sihmanhsehlaw zei caah dah nang na zultu hi an ei i an din kun hnga?” tiah an ti.

34 Cun anih nih, “Nupiṭhitupa nih a umpi hna lio ah a hawile kha rawl nan ulhter kho hna lai maw? **35** Sihmanhsehlaw nupiṭhitupa an sin in lak a si lai nicaan kha a ra lai, cu nicaan hna ah cun rawl an ulh ve te ko lai,” tiah a ti hna.

5:24 Mat 8:20
5:26 Mat 9:8
5:27 Mat 4:19
5:28 Mat 4:19
5:30 Apo 23:9; Mat 9:11
5:32 Joh 3:17
5:33 Joh 1:35
5:34 Joh 3:29
5:35 Joh 16:5-7

36 Cun Jesuh nih tahchunhnak pakhat kha a chimh hna, "Aho hmanh nih thil hlun kha thil thar in an belh bal lo, a belh ahcun thil thar nih a thleh lai, cun thil thar cu thil hlun he aa tlak fawn lo. 37 Cun aho hmanh nih saphaw thawl hlun chung ah mitsurzu thar kha an rawn bal lo, an rawn ahcun saphaw thawl hlun kha mitsurzu thar nih a kheh lai i a tle dih ko lai, cun saphaw thawl zong kha a rawk ko lai. 38 Sihmanhsehlaw mitsurzu thar kha saphaw thawl thar chung ah an rawn ahcun an pahnihte in an him lai. 39 Cun mitsurzu hlun a ding cangmi aho hmanh nih mitsurzu thar kha a duh colh bal lo, zei caah tiah 'A hlun kha a ṭha deuh,' a ti," tiah a ti.

Jesuh Sabbath Bawi

Mat 12:1-8; Mar 2:23-28

6 A voikhatnak Sabbathꞩ ni hnu a voihnihnak Sabbath ni ah Jesuh cu changvut lo tan pah in a kal. Cun a zultu hna nih favui kha an sih, an kut in an hnuai i an ei hna. 2 Cun Pharisee cheukhat hna nih annih cu an thawh hna i, "Zei caah dah Sabbathꞩ ni ah phung nih a onh lomi thil nan tuah?" tiah an ti hna.

3 Sihmanhsehlaw Jesuh nih annih cu a leh hna i, "David nih a rawl a ṭam tikah amah le a sin ah a ummi hna nih an rak tuahmi kha nan rel lo maw? 4 Zeitin dah Pathian innchung ah a luh, aho hmanh nih ei phung a si lomi le tlangbawi hna lawng nih an ei dingmi changhun kha a lak i a ei, cun amah he a ummi hna zong tlawmpal a pek ve hna kha?" tiah a ti hna.

6:2 Mat 12:2
6:5 Mat 8:20

5 Cun anih nih, "Mi Fapa cu Sabbathꞩ Bawi a si," tiah a ti hna.

Jesuh Nih Kutzeng Pa A Damter

Mat 12:9-14; Mar 3:1-6

6 Sabbathꞩ ni dang voikhat ah Jesuh cu synagogueꞩ chung ah a lut i a cawnpiak hna. Cun cuka ah cun a orhlei kut a zengmi pa a rak um. 7 Cun phungbia cawnpiaktu hna le Pharisee mi hna nih Sabbathꞩ ni ah Jesuh nih mi a damter lai maw ti in sualphawt duh ah lamnaite in an ngiat. 8 Sihmanhsehlaw Jesuh nih an ruahnak kha a hngalh caah kutzengpa cu, "Tho law hika ah hin ra dir tuah," tiah a ti i a tho i a dir. 9 Cutikah Jesuh nih annih cu, "Thil pakhat kan hal hna lai: Sabbathꞩ ni ah hin phung nih zei thil tuah dah a kan onh, thilṭha tuah maw, thilṭhalo tuah dah, nunnak khamh maw nunnak hrawh dah?" tiah bia a hal hna.

10 Cun an dihlak cun a hei zoh duahmah hna i mipa cu, "Na kut kha samh tuah," tiah a ti i, a samh tikah a kut cu khattelei a kut bantukte in a dam ṭhan. 11 Sihmanhsehlaw an thin a khenh tuk hna i, Jesuh hi zeitin dah kan tuah lai tiah pakhat le pakhat an i ceih.

6:7 Mat 12:10
6:8 Mat 9:4
6:11 Joh 5:18

Jesuh Nih Apostle Hleihnih A Thim Hna

Mat 10:1-4; Mar 3:13-19

12 Cu lio caan ah cun voikhat
cu tlang cung ah thlacam ah a
hung kai i zankhuadei in Pathian
sin ah thla a cam. **13** Cun khua a
hung dei tikah a zultu kha a sin ah
a auh hna i anmah lak cun apostle
tiah min a sakmi hleihnih kha a
thim hna: **14** Peter tiah a auhmi
Simon le a naupa Andrew, James
le John, Philip le Bartholomew,
15 Matthew le Thomas, Alphaeus
fapa James le phunṭanh Simon,
16 James fapa Judas le rawitu
zong ah a cangmi Judas Iscariot
hna hi an si.

Mibu Nganpi Sin Ah Jesuh Rianṭuannak

17 Cun Jesuh cu anmah he
cun a vung ṭum i a zultu mibu
hna le a bia ngaih duh ah le an
zawtnak damter duh ah Judea le
Jerusalem in siseh, rilikam khua
Tyre le Sidon in siseh, a rami mi
tampi hna he cun hmunrawn ah
cun an dir, **18** cun thlarau thur nih
a hremmi hna zong an um i annih
cu a damter hna. **19** Jesuh chung in
huhamṭhawnnak kha a chuak i an
dihlak in a damter hna caah mibupi
nih amah tawngh kha an i zuam.

Thluachuahnak Le Chiatnak

Mat 5:1-12

20 Cutikah a zultu hna lei kha a
hei zoh i, annih cu:

"Nannih sifakmi hna
thluachuakmi nan si,
Zei caah tiah Pathian
pennak cu nanmah ta a si.
21 Nannih atu ah a rawl a
ṭammi hna thluachuakmi
nan si,
Zei caah tiah nannih cu
khimter nan si te lai.
Nannih atu ah a ṭapmi hna
thluachuakmi nan si,
Zei caah tiah nan ni te lai.
22 Mi Fapa ruang ah mi nih
an in huat hna,
An in ṭhawl hna,
An in serhsat hna i an in
thangchiat hna tikah,
Thluachuakmi nan si.
23 Cu ni ah cun i lawm u
law, nan i lawmhnak caah
i hlok len u!
Zei caah tiah van i nan
laksawng cu a ngan ko.
Zei caah tiah an pupa hna
nih prophet hna kha cu
bantuk in an rak tuah ve
hna.
24 Sihmanhsehlaw nannih
a rummi hna nan ca ah
ṭihnung a va si dah!
Zei caah tiah nunnuamhnak
kha nan co cang.
25 Nannih a khimmi hna nan
ca ah ṭihnung a va si dah!
Zei caah tiah nan ṭam te lai.
Nannih atu ah a ni mi hna
nan ca ah ṭihnung a va si
dah!
Zei caah tiah nan ṭap lai i
nan hram te lai.
26 Mi nih an in thangṭhat hna
tikah nan ca ah ṭihnung a
va si dah!

6:13 Mar 6:30
6:15 Mat 9:9
6:17 Mat 4:25; 11:4; Mar 3:7,8
6:19 Mat 9:20; Mar 5:30
6:20 Mat 25:34
6:21 Mat 5:4,6; Bia 7:17
6:22 Joh 9:22; 15:21
6:23 Mat 5:12
6:24 Jam 5:1
6:26 Mat 7:15

Zei caah tiah an pupa hna
zong cuticun prophet deu
hna cung ah an rak tuah
ve.

Na Ral Va Daw Hna

Mat 5:43-48

27 "Sihmanhsehlaw ka bia a ngaimi hna, kei nih cun hitihin kan ti hna: nan ral kha va daw hna u law an huatu hna cung ah khan thilṭha kha va tuah u, **28** chiat an serhtu hna kha thluachuah va pe hna u law an serhsattu hna kha thla va campiak hna u. **29** Na bel an bengtu kha na bel khattelei zong kha va chit rih. Cun na angkileng aa laktu kha na angkichung zong sianh lo in va um hlah. **30** Thil an haltu paoh kha va pe law na thil aa lakmi kha va hal ṭhan ti hlah. **31** Cun mi nih nan cung ah tuah hna seh ti nan duh bantukte khan midang cung ah va tuah ve u.

32 "Sihmanhsehlaw an dawtu hna kha nan dawt hna ahcun zei velngeihnak dah a hlei in nan ngeihmi a um? Zei caah tiah misual hna hmanh nih anmah a dawtu hna cu an dawt ve ko hna. **33** Cun nan cung ah ṭhatnak a tuahmi cung ah ṭhatnak nan tuah ve ahcun zei velngeihnak dah a hlei in nan ngeihmi a um? Zei caah tiah misual hna hmanh nih cu bantuk cun an tuah ve ko. **34** Cun hmuh ṭhan awk ah nan i ruahchanmi hna kha nan cawih hna ahcun zei velngeihnak dah a hlei in nan ngeihmi a um? Zei caah tiah misual hna hmanh nih hmuh ṭhan ding cun misual kha an cawih ve ko hna. **35** Sihmanhsehlaw nan ral kha va daw hna u, an cung ah ṭhatnak va tuah u law hmuh ṭhan ding i ruahchan lo in do va cawih hna u. Cun nan ṭuanman laksawng cu a ngan lai i Cungnung Bik fapale nan si lai. Zei caah tiah anih cu dawtnak a hngal lomi le miṭhalomi hna cung zong ah a ṭhami a si. **36** Cucaah, nan Pa cu zaangfah thiammi a si bantuk in nannih zong zaangfah va thiam ve u.

6:27 Mat 5:44; Rom 12:20
6:28 Mat 5:44
6:31 Mat 7:12
6:32 Mat 5:46
6:34 Mat 5:42
6:35 Rom 8:14; Mar 5:7
6:36 Jam 2:13; Mat 5:48; Rom 8:15; Eph 4:6; 1Pe 1:17; 1Jo 1:3
6:37 Mat 7:1; 6:14
6:38 Mat 7:2
6:39 Mat 15:14
6:40 Joh 13:16

Midang Bia Va Ceih Hlah

Mat 7:1-5

37 "Mi bia va ceih hlah u law, biaceih nan si ve lai lo. Sual va phaw hna hlah u law sualphawt nan si ve lai lo. Ngaithiam hna u law ngaihthiam nan si ve lai. **38** Va peṭhen u law pekṭhenh nan si ve lai: tampi in, benhchih in, hninhchih in le liam thluahmah in nan ṭaang chung ah an in pek lai. Zei caah tiah nan hmanmi tahnak in an in tah ve hna lai," tiah a ti hna.

39 Cun annih cu tahchunhnak pakhat a chimh hna: "Mitcaw nih mitcaw lam a hruai kho maw? An pahnihte in khor chung ah an tla hnga lo maw? **40** Zultu cu a cawnpiaktu nakin a sang deuh lo, sihmanhsehlaw tlamtlingte in cawnpiak cangmi paohpaoh cu a cawnpiaktu bantuk a si ve ko lai.

41 "Cun zei caah dah na mit chung i a ummi phengphel hmanh

kha hngal lo in na unau mit chung i a ummi mitthur cu na zoh? 42 Asiloah nangmah hmanh nih na mit chung ah a ummi phengphel kha na hmuh lo lio ah, zeitin dah na unau kha, 'Unau, na mit chung i mitthur kha kan coih lai,' tiah na ti khawh? Miziathiam! Na mit chung i phengphel kha chuah hmasa law cun na unau mit chung i a ummi mitthur kha coih awk ah fiangte in na hmuh khawh lai.

A Kung Cu A Tlai In Kan Hngalh

Mat 7:17-20

43 "Cucaah kung ṭha nih cun thei chia a tlai lo i, kung chia zong nih thei ṭha a tlai ve lo. 44 Cucaah thingkung cu a tlai in hngalh khawh an si. Zei caah tiah mi nih hlingbur ah theipi an lo bal lo i, hlingbur zong ah mitsur an lo bal lo. 45 Miṭha nih a thinlung chung i aa khonmi thilṭha chung khan ṭhatnak a chuahter i, miṭhalo nih cun a thinlung chung i aa khonmi thil ṭhalo chung khan ṭhatlonak kha a chuahter. Zei caah tiah a thinlung chung in a liammi kha a kaa in a chim.

Innhram Phun Hnih

Mat 7:24-27

46 "Zei caah dah, 'Bawipa, Bawipa' tiah nan ka auh ko nain, ka chimmi thil kha nan tuah kun hna lo? 47 Aho hmanh ka sin ah a ra i ka chimmi bia kha a thei i a tuahmi hna cu zei he dah an i lawh ti kan hmuhsak hna lai. 48 Amah cu lungpi cung ah thukpi in a co i innhram a dirhmi inn satu he an i lo. Cun ti a hung lianh tikah tilian nih cu inn cu fakpi in a den nain a hnin kho lo, zei caah tiah cu inn cu lung cung ah dirhmi a si. 49 Sihmanhsehlaw a thei i a tuah lomi cu innhram dirh ta lo in vawlei ah inn a sami pa he an i lo, tilian nih fakpi in a den i chikkhatte ah a tlu ko. Cun cu inn rawhnak cu a ngan ngaingai," tiah a ti.

6:44 Mat 12:33
6:45 Mat 12:34, 35; Mar 7:20
6:46 Joh 13:13; Mat 7:21
6:47 Jam 1:22-25

Jesuh Nih Ralbawipa Sin-um A Damter

Mat 8:5-13

7 Mizapi theih in bia a chim kha a donghter tikah, Capernaum ah a lut. 2 Cun zabu uktu ralbawipa i a dawt ngaingaimi a sin-umpa kha a zaw i a thi dengmang. 3 Cucaah anih nih Jesuh kong kha a theih tikah, a sin-umpa kha damter awk i a rat nakhnga va nawl awk ah Jew upa hna kha a sin ah a hei thlah hna. 4 Cun Jesuh sin i an va phanh tikah annih nih biatakte in an nawl, "Hi na tuahpiak dingmi pa hi tuahpiak awk ah aa tlak ngaingaimi a si, 5 zei caah tiah kan miphun kha a dawt i synagogue[ʃ] zong a kan sakpiak," tiah an ti.

6 Cutikah Jesuh cu anmah he cun a kal i inn in a hlat tuk ti lonak a phanh ah khin, zabu uktu ralbawipa nih a hawile kha amah sin ah cun a hei thlah hna i anih cu, "Bawipa, na re i theihter hlah, zei caah tiah ka inn i nangmah

7:1 Mat 7:28;

rat ding cu kaa tlak lo. 7Cucaah, nangmah sin i rat ding zong ah aa tlak in kaa ruat lo. Sihmanhsehlaw bia in chim law ka sin-umpa cu a dam ko lai. 8Zei caah tiah keimah zong hi nawlngeihnak tang ah chiahmi le ka tang ah ralkap a ngei vemi ka si. Cun pakhat kha, 'Kal,' ka ti i a kal ko, cun a dang pakhat kha, 'Ra,' ka ti i a ra ko, cun ka sin-um kha, 'Hihi tuah,' ka ti i a tuah ko," tiah a ti.

9Jesuh nih cu bia cu a theih tikah, a khuaruah a har, cun a hei i mer i a zulmi hna mibu kha, "Kan chimh hna, hi bantuk zumhnak ngan hi Israel mi hna lak hmanh ah ka hmu bal rih hna lo," tiah a ti hna.

10Cun thlahmi hna kha inn ah an kir i a zawmi sin-umpa a dam cang kha an va hmuh.

Jesuh Nih Nuhmei Fapa A Thawhter

11A thaizing ah Jesuh cu Nain an timi khuachung ah a kal i a zultu tampi le mibu nganpi zong amah he cun an kal ve. 12Cun khua kutka pawng an hun phanh ah khin, zohhmanh, mithi an hun i zawn, fapa fang khat a si i a nu cu nuhmei a si. Cun khuachung in mibu nganpi nih nuhmei nu cu an kalpi. 13Bawipa nih cu nu cu a hmuh tikah a zaang a fak ngaingai i minu cu, "Ṭap ti hlah," tiah a ti.

14Cutikah Jesuh cu a va kal i aa awngmi ruakkuang cu a tawngh, cun amah a zawntu hna cu daite in an dir. Cun anih nih, "Tlangval, tho kan ti," tiah a ti. 15Cun a thimi pa cu a tho i a holh i a nu sin ah a hei chanh.

16Cutikah an dihlak in ṭihnak in an khat i Pathian kha an thangṭhat, "Kanmah lak in prophet ngan a chuak cang," cun, "Pathian nih a mi kha a veh cang hna," tiah an ti.

17Amah kong an chimmi vialte cu Judea ram dihlak le a pawnghrawng vialte ah a thang dih.

Baptisma Petu John Nih Jesuh Sin Ah Mi A Thlah Hna

Mat 11:2-19

18Cutikah cu thil kong vialte cu John sin ah a zultu hna nih an va chimh. 19Cun John nih a zultu pahnih kha a auh hna i Jesuh sin ah a hei thlah hna, " 'Nangmah hi a ra dingmi cu na si maw, asiloah midang dah kan hngah rih lai?' tiah va ti u," tiah a ti hna.

20Cu mi hna cu amah sin an va phak tikah, annih nih, "Baptisma Petu John nih na sin ah a kan thlah, 'Nangmah hi a ra dingmi cu na si maw, asiloah midang dah kan hngah rih lai?' a ti," tiah an va ti.

21Cun cu caan thengte ah cun Jesuh nih mi tampi kha an zawtnak, an nganfahnak in le thlarau ṭhalo nih a tuah hna nak chung khan a damter hna, cun mitcaw tampi kha khua a hmuhter ṭhan hna. 22Cutikah Jesuh nih annih cu a leh hna i, "Va kal u law nan hmuhmi le nan theihmi

7:13 Joh 11:2
7:14 Mat 9:25; Mar 1:31; Joh 11:43; Apo 9:40
7:16 Mat 9:8; 21:11
7:17 Mat 9:26
7:18 Mat 3:1
7:21 Mat 4:23

kha John cu va chim u: mitcaw nih khua an hmuh, kebei an kal, mithinghmui an thiang, hnachet khua an thei, mithi an tho, sifakmi hna sin ah thawngṭha kha phuan a si cang. 23 Cun keimah ruang ah a tluril lomi cu mithluachuak an si," tiah a ti.

24 John lamkaltu hna kha an kal tikah mibu cu Jesuh nih John kong kha a chimh hna: "Zei hmuh duh ah dah ramlak ah khan nan rak kal? Thli nih a hninhmi phaikung hmuh ruah ah maw? 25 Sihmanhsehlaw zei hmuh duh ah dah nan rak kal kun? Thilpuan ṭhaṭha aa hrukmi pa hmuh duh ah maw? Thilpuan ṭha in aa thuammi hna le nuam ngai in a nungmi hna cu siangpahrang inn ah pei an um ko cu. 26 Sihmanhsehlaw zei hmuh duh ah dah nan rak kal kun? Prophet maw? Asi, kan chimh hna, prophet nakin a ngan deuh.

27 'Zohhmanh, na hmai in
na lam kha a rak sialtu
ding,
Ka lamkal kha na hmai ah
ka thlah,'

tiah a kong ṭial a rak simi pa cu hi pa hi a si.

28 "Cucaah kan chimh hna, nuhrin vialte lak ah Baptisma Petu John nakin a ngan deuhmi prophet an um lo, sihmanhsehlaw Pathian pennak chung i a hme bik hmanh khi amah nakin a ngan deuh," tiah a ti hna.

29 Cun mi vialte nih a bia kha an theih tikah, John nih baptisma a pekmi ngunkhuai khawltu hna hmanh nih Pathian kha thiam an coh. 30 Sihmanhsehlaw baptisma a pek lomi Pharisee mi hna le Phungthiam hna nih khan Pathian nih anmah ca ah khua a rak khanmi kha an hlawt.

31 Cun Bawipa nih a thawh i, "Atu chan minung hna hi zei he dah ka hei tahchunh hna hnga, cun zei he dah an i lawh hnga? 32 Annih cu chawdawrnak hmun ah a ṭhu i pakhat le pakhat auh in,

'Thonglawi kan in tumpiak
hna i
Nan lam lo,
Kan in ṭah hna i
Nan ṭap fawn lo,'
tiah a timi ngakchia he an i lo.

33 "Zei caah tiah Baptisma Petu John a rat tikah chang zong a ei lo, mitsurzu zong a ding lo, cun nannih nih, 'Khuachia a ngei,' tiah nan ti. 34 Mi Fapa kha a rak rat tikah a ei a ding i nannih nih, 'Zohhmanh, saram le zuram pa, ngunkhuai khawltu hna le misual hna hawi khi,' tiah nan ti. 35 Sihmanhsehlaw fimnak cu a fale vialte nih thiam an coh," tiah a ti hna.

Jesuh Nih Misual Nu A Ngaihthiam

36 Cutikah Pharisee mi pakhat nih Jesuh cu rawl ei a sawm. Cun Pharisee pa inn ah cun a kal i rawl a va dum. 37 Cun zohhmanh, cu khuachung i misual nu pakhat nih Pharisee inn ah Jesuh rawl a

7:26 Mat 11:9
7:27 Mat 11:10; Mar 1:2
7:28 Mat 3:2
7:29 Mat 21:32; Mar 1:5
7:30 Mat 22:35

ei ti kha a hngalh tikah alabaster lungvar thawlṛ khatte in zihmui kha a rak i put, **38** Jesuh hnulei in a kehramte ah khan a dir i a ṭap, cun a ke kha a mitthli cun a ṭawl i a lu i sam khan a hnawh hna, cun a ke kha a hnamh i zihmui cu a thuh.

39 Jesuh rawl ei a sawmtu Pharisee pa nih cucu a hmuh tikah a lung chungte in, "Hi pa hi prophet a si ko ahcun, amah a tawngtu hi aho a si le zei bantuk nu dah a si kha a hngalh ko lai, zei caah tiah anih cu misual a si," tiah a ti.

40 Cun Jesuh nih a leh i anih cu, "Simon, chim dingte kan ngei," a ti i anih nih, "Cawnpiaktu, chim ko," tiah a ti.

41 "Mi pahnih nih lei an batmi tangka cawihtu pa a rak um. Pakhat nih denariṛ zanga a bat i a dang pakhat nih sawmnga a bat. **42** Cun chamnak zeihmanh an ngeih lo caah an pahnih in a lakte in a ngaihthiam veve hna. Cucaah, aho deuh nih khan dah cu pa cu a dawt deuh hnga? Ka chim tuah," tiah a ti.

43 Simon nih cun a leh i, "Tam deuh a ngaihthiammi pa nih khan a dawt deuh lai tiah ka ruah," a ti i Jesuh nih, "Na ruahmi cu a hmaan," tiah a ti.

44 Cutikah minu lei ah khan a hei i mer i Simon cu, "Hi nu hi na hmu ko lo mei? Na inn ah ka lut i ka ke ṭawlnak ah ti na ka pe lo, sihmanhsehlaw anih nih cun ka ke kha a mitthli in a ka ṭawl i, a lu i sam in a ka hnawhpiak. **45** Nang nih cun na ka hnam lo, sihmanhsehlaw hi nu nih cun innchung ka luh in ka ke kha ngollo in a hnamh. **46** Nang nih cun ka lu ah chiti na ka thuh lo. Sihmanhsehlaw hi nu nih cun ka ke ah zihmui a ka thuh. **47** Cucaah hihi kan chimh, a sualnak a tampi mi kha ngaihthiam a si cang caah tampi in a dawt. Sihmanhsehlaw tlawmte lawng ngaihthiam a simi nih cun tlawmte lawng in a dawt ve," tiah a ti.

48 Cun Jesuh nih minu cu, "Na sualnak kha ngaihthiam na si cang," tiah a ti.

49 Cun amah he cabuai i a ṭhumi hna nih khan, "Sualnak hmanh a ngaithiammi cu aho dah a si hnga?" tiah anmah le anmah kha an i ceih.

50 Cutikah Jesuh nih minu cu, "Na zumhnak nih an khamh cang. Hnangamte in va kal," tiah a ti.

7:39 Mat 21:11
7:44 Joh 13:4-14; 1Ti 5:10
7:45 Rom 16:16
7:48 Mat 9:2
7:50 Mat 9:22; Apo 15:33
8:1 Mat 4:23
8:2 Mat 27:55, 56
8:3 Mat 14:1

Nu Tampi Nih Jesuh An Bultawl

8 Cun cu hnu tlawmpal ah cun Jesuh cu a khua kip, khuapi he khuate he a tlawng hna i Pathian pennak thawngṭha kha a chim i a thanh hna. Cun hleihnih hna zong kha a sin ah an um ve. **2** Cun thlarau ṭhalo a ṭhawlpiakmi hna le an zawtnak a damtermi nu hna le a chung in khuachia pasarih a ṭhawlpiakmi Magdalene* tiah an auhmi Mary, **3** cun Herod thilri zohkhenhtu Chuza nupi Joanna

* **8:2** *Magdalene:* Magdala khuami tinak a si.

le Susanna, cun an ngeihchiah chawva in Jesuh a bawmtu nu dang tampi hna zong an i tel ve.

Thlaici Vorhtu Tahchunhnak

Mat 13:1-9; Mar 4:1-9

4 Mibu nganpi kha an i pum i a khua kip in mi nih an fuh tikah tahchunhnak in a chimh hna: **5** "Thlaici vorhtu pa cu a thlaici va vorh awk ah a kal. Cun thlaici cu a vorh i a cheu cu lamkam ah an tla i an lamhchih hna, cun va nih an cuk hna. **6** A cheu cu lung cung ah an tla. Vawlei a hnawn lo caah an hung kheoh cangka in an car dih. **7** Cun a cheu cu hling lak ah an tla, cun hling he cun an hung ṭhangṭi i hling nih cun thlaikheo cu a reh hna. **8** Sihmanhsehlaw a dang cu lei ṭhatnak ah an tla, an hung ṭhang i a let zakhat tiang in a voi," tiah a ti.

Hi bia a rak chim tikah, "Theihnak hna a ngeimi nih thei ko hna seh," tiah thangpi in a au.

Tahchunhnak Nih Aa Tinhmi

Mat 13:10-17; Mar 4:10-12

9 Cutikah a zultu hna nih anih cu, "Zei dah hi tahchunhnak sullam hi a si?" tiah an hal.

10 Cun anih nih, "Nannih cu Pathian pennak biathli hngalh khawhnak kha pek nan si cang. Sihmanhsehlaw midang cu tahchunhnak in pek an si, cucaah,

'An zoh ko nain an hmu
thiam lo i,
An ngaih ko nain an
hngalfiang lo.'

8:8 Mat 11:15
8:10 Mat 13:11
8:11 Heb 4:12
8:13 Mat 11:6
8:14 Mat 19:23; 1Ti 6:9,10, 17
8:16 Mat 5:15
8:17 Mat 10:26; Mar 4:22

Thlaici Vorhtu Tahchunhnak Sullam

Mat 13:18-23; Mar 4:13-20

11 "Tahchunhnak sullam cu hihi a si: thlaici cu Pathian bia a si. **12** Lamkam ah a tlami thlaici cu a bia a theimi kha an si, cun diabolṛ kha a ra i an zumh i khamh an si sual nakhnga lo a bia kha an thinlung chung khan a lakpiak hna. **13** Sihmanhsehlaw lung cung i a tlami thlaici cu a bia kha an theih tikah lawmhnak he a comi hna kha an si, cun hi hna hi hram an ngeih lo caah caan tlawmpalte chung cu an zumh ko nain tukforhnak a tlun tikah an tlu. **14** Cun hling lak i a tlami thlaici cu a bia kha an theih tikah lungretheihnak, rumnak le nun nuamhnak nih a reh hna i nutling patling sinak thei a tlai kho lomi kha an si. **15** Sihmanhsehlaw lei ṭha ah a tlami thlaici cu a bia kha thinlung tak le thinlung ṭha he a theimi kha a si. A bia kha aa cinken i lungsaunak he thei kha a tlai.

Khuhmi Ceunak

Mat 5:15, 16; Mar 4:21-23; Luk 11:33-36

16 "Cun aho hmanh nih meiinn an van tikah um an khuh bal lo, asiloah ihkhun tang zong ah an chia bal lo, sihmanhsehlaw a lutmi hna nih ceunak an hmuh khawh nakhnga mei vannak cung ah an chiah tawn. **17** Zei caah tiah phuan lo dingmi thilthup zeihmanh a um lo, thuhmi thil

paohpaoh kha hngalhter le ceu ah chuahpi an si dih lai. 18 Cucaah zeitin dah bia nan theih kha ṭhate in i ralring u. Zei caah tiah a ngeimi paoh cu tam chin in pek a si lai i, a ngei lomi paoh cu ka ngei tiah aa ruahmi hmanh kha lakpiak a si lai," tiah a ti hna.

Jesuh Nu Le A Naule Hna

Mat 12:46-50; Mar 3:31-35

19 Cutikah a nu le a naule kha a sin ah an ra i, mi an tam tuk caah an naih kho lo. 20 Cun, "Na nu le na naule kha innleng ah an dir ko, hmuh an in duh," tiah mi cheukhat nih Jesuh cu an va chimh.

21 Sihmanhsehlaw Jesuh nih annih cu a leh hna i, "Ka nu le ka unaule cu Pathian bia a ngai i a tuahmi hna hi an si," tiah a ti hna.

Jesuh nih Thlichia a Daihter

Mat 8:23-27; Mar 4:35-41

22 Cun ni khat cu a zultu hna he lawng chung ah an lut. Cun annih cu, "Tili khattelei ral ah va kal hna usih," tiah a ti hna i an va kal. 23 Sihmanhsehlaw an kal lio ah Jesuh cu a it i aa hngilh. Cun thlichia cu tili cung ah cun a hrang i, an lawng chung ah ti a lut cuahmah i an thin a phang ngaingai.

24 Cun a sin ah an va kal i an hlauh, "Bawipa, Bawipa, kan thi dih cang lai," tiah an ti.

Cun a tho i, thli le tilet kha a caak hna i thlichia le tilet cu an dai. 25 Sihmanhsehlaw annih cu, "Khuazei ah dah nan zumhnak cu a um?" tiah a ti hna.

Cun an ṭih i an khuaruah a har tuk, "Hi pa hi mizei dah a si hnga? Zei caah tiah thli le ti hmanh nawl a pek hna i a nawl kha an ngaih," tiah pakhat le pakhat an i ceih.

Jesuh Nih Khuachia Tuahmi Pa A Damter

Mat 8:28-34; Mar 5:1-20

26 Cutikah Galilee ram ralchan ah a ummi Gadara mi hna ram kha an va phan. 27 Cun tikam i an ṭum tikah, khuachung in mipa pakhat khuachia nih caan saupi an tuah cangmi pa nih a ra ton. Cun anih cu thil aa hruk lo, inn zong ah um lo in thlaan ah a ummi a si. 28 Jesuh a hmuh tikah fakpi in a ai i a hmaika ah a bawk. Cun aw thangpi in a au i, "Jesuh, Cungnung Bik Pathian Fapa, nangmah he cun zei dah kan tuahṭi awk a um? Ka hrem hin sawh hlah tiah fakpi in kan nawl," tiah a ti.

29 Zei caah tiah Jesuh nih thlarau thur kha, "Mipa chung khan chuak," tiah nawl a pek cang caah a si. Zei caah tiah khuachia nih a tlaih lengmang, hreng an khenh i cikcin in an ṭem i an cawngh, cun an ṭemnak cikcin kha a chah dih i khuachia nih ramlak ah a kalter tawn.

30 Jesuh nih, "Aho dah na min a si?" tiah a hal i, "Legion[g]," tiah a ti. Zei caah tiah khuachia tampi kha a chung ah an rak lut cang.

8:18 Mat 25:29
8:20 Joh 7:5
8:21 Joh 14:21
8:28 Mat 8:29; Mar 5:7

31 Cun annih cu, "Donglo khor chung ah kal u," tiah nawl a pek hna nakhnga lo Jesuh cu an nawl.

32 Cu tlang cung ah cun vok rual bu nganpi an rak tlong len ko. Cun an chung ah luhnak nawl a pek hna nakhnga Jesuh cu an nawl i luhnak nawl a pek hna. **33** Cutikah khuachia cu mipa chung khan an chuak i vok chung ah an lut. Cun vok rual cu an i eng lulhmalh i cheng in tili chung ah an zuang i an pil dih.

34 Vok cawngtu hna nih thil a cangmi kha an hmuh tikah an zaam i khuachung le lo lak ah thawng an va thanh hna. **35** Cutikah thil a cangmi va zoh awk ah an kal i Jesuh sin ah an va phan, cun khuachia nih an chuahtakmi pa Jesuh kehram ah a rak ṭhut ko le thilpuan aa hruk i lungfimte in a rak um kha an va hmuh tikah an thin a phang ngaingai. **36** Cu thil a rak hmu cangmi hna zong nih khuachia tuahmi pa damter a sinak kong kha an rak chimh ve hna. **37** Gadara mi hna ram hrawng i a ummi vialte nih an ṭih tuk caah, "Kan sin in kal ko," tiah an nawl. Cun lawng chung ah a lut i a kir ṭhan.

38 Khuachia nih an chuahtakmi pa nih cun, "Na sin ah ka um ve ko lai," tiah fakpi in a nawl.

Sihmanhsehlaw Jesuh nih a kalter i, **39** "Na inn ah va ṭin law Pathian nih na ca ah a tuahmi thil lianngan kha va chim hna," tiah a ti.

8:31 Bia 9:1, 2,11
8:36 Mat 4:24
8:37 Apo 16:39

Cun a ṭin i Jesuh nih a ca ah a tuahmi thil lianngan kha khua pumpaluk a thanh hna.

Jesuh Nih Jairus Fanu A Thawhter

Mat 9:18-26; Mar 5:21-43

40 Jesuh cu a kir ṭhan tikah, an dihlak in an rak hngah i mizapi nih an rak don. **41** Cun zohhmanh, Jairus an timi pa kha a ra i, amah cu synagogue[ꝯ] uktu a si. Cun Jesuh kehram ah a bawk i a inn i rat ding ah a nawl. **42** Zei caah tiah amah cu kum hleihnih hrawng a simi fanu fang khatte lawng a ngei i a fanu cu a thi dengmang.

Sihmanhsehlaw a kal tikah mizapi nih a but in an but hnawh. **43** Cu lio caan ah cun, kum hleihnih chung a thi a chuak i a nunnak ca i a ngeihmi vialte kha siibawi sin ah a hmang dih cang nain aho hmanh nih an damh khawh lomi nu pakhat cu **44** a hnulei khan a ra i Jesuh angki fual parte kha a tawngh. Cun chikkhatte ah a thi chuah cu a pit colh.

45 Cun Jesuh nih, "Aho dah a ka tawng?" tiah a ti.

An dihlak in cucu an al tikah, Peter le a sin ah a um vemi hna nih, "Bawipa, mizapi nih an in but i an in nam, cun nang nih, 'Aho dah a ka tawng?' na ti," tiah an ti.

46 Sihmanhsehlaw Jesuh nih, "Aho nih dik a ka tawngh ko, zei caah tiah ka chung in ṭhawnnak a chuah kha ka hngalh," tiah a ti.

8:41 Mar 5:22
8:44 Mat 9:20
8:46 Mat 14:36; Mar 3:10

47 Minu nih aa thuh khawh lo
kha a hmuh tikah, ther lengmang
in a ra i a hmai ah a bawk, zei
caah dah a tawngh le chikkhatte i
damter a sinak kha mizapi hmaika
ah Jesuh cu a chimh. 48 Cun anih
nih, "Ka fanu, na thanuam ko,
na zumhnak nih an damter cang.
Hnangamte in va kal ko," tiah a
ti.

49 Cuti bia a chim cuahmah
lio ah cun, synagogue[ʃ] uktu pa
inn khan zualko pakhat a ra i
anih cu, "Na fanu cu a thi cang,
cawnpiaktupa cu hna hnawh duh
ti hlah," tiah a ti.

50 Sihmanhsehlaw Jesuh nih
cucu a theih tikah, anih cu, "Na
thinphang hlah, a zumh bel zum
ko law a dam ko lai," tiah a ti.

51 Inn a va phak tikah Peter,
James le John le ngakchianute i
a nu le a pa dah ti lo aho hmanh
innchung luhter a sianh hna lo.
52 An dihlak in an rak ṭah i an ai
lulh ko, sihmanhsehlaw Jesuh
nih, "Ṭap hlah u, a thi lo, aa
hngilh," tiah a ti hna.

53 Cun annih nih a thi taktak ko
ti kha an hngalh caah an nihsawh.
54 Sihmanhsehlaw an dihlak khan
leng ah a chuahter dih hna, a kut
in a tlaih i a auh, "Nute, tho tuah,"
tiah a ti. 55 Cutikah a thlarau kha
a kir ṭhan i chikkhatte ah a hung
tho. Cun ei awk pek kha a fial hna.
56 Cun a nu le a pa cu an khuaruah
a har tuk, sihmanhsehlaw a
cangmi thil kha aho hmanh va
chimh lo ding in Jesuh nih bia a
cahtak hna.

8:48 Mat 9:22 Apo 15:33
9:51 Mat 4:21
8:52 Mat 9:24
8:56 Mat 8:4
9:1 Mat 10:1; 4:23
9:2 Mat 3:2
9:5 Mat 10:14
9:7 Mat 14:1; 3:1
9:8 Mat 11:14; Joh 1:21

Jesuh Nih Apostle Hleihnih A Thlah Hna

Mat 10:1-42; Mar 6:7-13

9 Jesuh nih a zultu hleihnih
kha hmun khatte ah a auh
hna i, khuachia vialte cung ah
le zawtnak damter khawhnak
huham le nawlngeihnak kha
a pek hna. 2 Pathian pennak
thawngṭha chim awk ah le a
zawmi hna damter awk ah a thlah
hna. 3 Cun annih cu a thawh hna
i, "Khualtlawnnak ah zeihmanh
nan i ken lai lo, ṭhiangṭhunh si
hna seh, zal siseh, changreu siseh,
tangka siseh, angki khethuan
siseh, nan i ken hna lai lo. 4 Nan
luhnak inn paoh ah cu hmun in
nan kal ṭhan hlantiang cuka ah
cun va um ko u. 5 Cun tluninn an
onh lomi hna khua in nan chuah
tikah anmah nan ralchanhnak hna
tehte ca ah nan ke leidip kha va
khawnhnawh hna u," tiah a ti hna.

6 Cutikah an i thawh i khua
khat hnu khua khat tan pah in
thawngṭha an chim i hmun kip ah
mizaw kha an damter hna.

Herod A Lungre A Thei

Mat 14:1-12; Mar 6:14-29

7 Herod Tetrarch[ʃ] nih Jesuh
tuahmi vialte kha a theih tikah a
lung a tuaitam tuk, zei caah tiah
micheu nih, "John kha mithi hna
sin in a tho ṭhan," an ti, 8 cun
a cheu nih, "Elijah kha a hung
lang cang," an ti, cun a dang nih,
"Hlan lio prophet pakhatkhat
kha a tho ṭhan," tiah an ti. 9 Cun
Herod nih, "John cu a lu ka tan

cang, sihmanhsehlaw hi bantuk in a thawngpang ka theihmi hi aho dah a si hnga?" tiah a ti.

Cucaah amah hmuh duh ah a kawl.

Jesuh Nih Minung 5,000 Rawl A Dangh Hna

Mat 14:13-21; Mar 6:30-44; Joh 6:1-15

10 Apostle hna kha an rak kir tikah an tuahmi vialte kha Jesuh cu an chimh. Cun Bethsaida an timi khua pawng ramlak ah khan annih cu anmahte lawng in a kalpi hna. **11** Sihmanhsehlaw cucu mizapi nih an hngalh tikah an vun zulh. Cun anih nih a rak cohlan hna i Pathian pennak kong kha a chimh hna i damter a herhmi hna kha a damter hna.

12 Ni a hung tlak zuahmah tikah, hleihnih hna cu a sin ah an ra i, "Hika kan umnak hi ramlak a si caah, pawngkam khua hna le lo i riahnak le rawl an i kawl nakhnga mibu hi thlah cang hna," tiah an ti.

13 Sihmanhsehlaw anih nih, "Nanmah nih ei awk pe hna u," tiah a ti hna.

Cun annih nih, "Changreu par nga le nga fang hnih leng ah zeihmanh kan ngeih ṭung lo, kan kal i hi mi vialte hna ca i rawl kan va cawk dah ti lo ah cun," tiah an ti.

14 Zei caah tiah patling 5,000 hrawng an si. Cun a zultu kha, "Sawmnga bu in ṭhutter hna u," tiah a ti hna.

15 Cun annih nih cuticun an ṭhutter dih hna. **16** Cutikah chang par nga le nga fang hnih kha a lak i van lei zoh in thluachuah a pek i a cheu hna, cun mibu hunh awk ah zultu kha a pek hna. **17** Cuticun an dihlak in an ei i an khim dih, cun changreu a taangmi sei hleihnih an char.

Peter Nih Jesuh Cu Khrih A Sinak Kha A Phuan

Mat 16:13-19; Mar 8:27-30

18 Amahte lawng thla a cam lio ah a zultu kha a sin ah an va kal, cun anih nih, "Mizapi nih aho a si an ka ti dah?" tiah a hal hna.

19 Annih nih, "Baptisma Petu John, micheu nih Elijah, cun midang nih hlan prophet hna lak in a tho ṭhanmi pakhatkhat a si an in ti," tiah an leh.

20 Annih cu, "A si ahcun nannih nih tah aho a si nan ka ti dah?" tiah a ti hna.

Peter nih a leh i, "Pathian i Khrih na si," tiah a ti.

21 Cun anih nih hi kong hi aho hmanh an chimh hna nakhnga lo ralrinnak fakpi in a pek hna. **22** "Mi Fapa cu harnak tampi a in a herh ko, cun upa hna le tlangbawi ngan hna le phungbia cawnpiaktu hna nih an hlawt lai i thah a si lai, cun ni thumnak ah thawhter a si lai," tiah a ti hna.

23 Cutikah an dihlak in a thawh hna i, "Aho hmanh zulh a ka duh ahcun, amah le amah kha i hlaw seh, cun nifate a cross kha i lak seh law ka zul seh. **24** Zei caah tiah

9:10 Mar 6:30; Mat 11:21
9:11 Mat 3:2
9:16 Mat 14:19
9:19 Mat 3:1
9:20 Joh 1:49
9:21 Mar 8:30
9:22 Mat 8:20; 16:21; 27:1,2; Apo 2:23; Mat 16:21
9:23 Mat 10:38
9:24 Joh 12:25

aho hmanh a nunnak kha khamh a duhmi nih cun a nunnak kha a sung ko lai, sihmanhsehlaw aho hmanh keimah ruang ah a nunnak a sungmi nih cun a nunnak kha a khamh ko lai. **25**Cucaah mipa pakhat nih vawlei hi a ningpi in hei co hmanhsehlaw amah kha hrawh a si i a nunnak a sungh kun ahcun zei dah a ca ah a ṭhathnemnak a um? **26**Cucaah aho hmanh keimah le ka bia kha a zahpimi cu Mi Fapa zong nih a sunparnak le a Pa sunparnak le van mithiang hna he a rat tikah, a zahpi ve te hna lai. **27**Sihmanhsehlaw biangaite in kan chimh hna, hika i a dirmi hna lak ah hin micheu cu Pathian pennak an hmuh hlan ah thihnak a tep hrimhrim lo dingmi an um," tiah a ti.

Jesuh Muihmai Thlennak

Mat 17:1-13; Mar 9:2-9

28Hi bia a chim dih hnu ni riat hrawng ah khin, Peter, John le James kha aa auh hna i thlacam awk ah tlang cung ah an kai. **29**Cun thla a cam lio ah a mithmai kha aa thleng, cun a hnipuan kha an hung raang i an ceu dih. **30**Cun zohhmanh, Jesuh cu mi pahnih he bia an i ruah i cu hna cu Moses le Elijah an si, **31**sunparnak in a rung langmi hna nih cun Jesuh nih Jerusalem ah tlam a tlinter dingmi vawlei a kaltak lainak kong kha an chim. **32**Sihmanhsehlaw Peter le a sin ah a ummi hna cu an mit a ku tuk i an ngu, cun an hung i hlauh tikah a sunparnak le mi pahnih a pawng i an dir ko kha an hmuh hna. **33**Mi pahnih hna nih an kaltak tikah, Peter nih Jesuh cu, "Bawipa, hika um hi kan ca ah a ṭha, puanthlam pathum in sa hna usih law, nangmah ca ah pakhat, Moses ca ah pakhat cun Elijah ca ah pakhat," tiah a ti i zei a chim hmanh a hngal lo.

34Cu bia a chim cuahmah lio ah cun minmei a rung ṭum i a zelh dih hna, cun minmei chung i an luh tikah an thin a phang ngaingai. **35**Cutikah minmei chung in aw thangpi pakhat nih, "Hihi ka dawtmi ka Fapa a si, a bia kha ngai u," tiah a ti. **36**Cun aw a daih tikah Jesuh lawng a um kha an hmuh. Sihmanhsehlaw daite in an um i an hmuhmi thil kha aho hmanh kha nicaan ah khan an chim hna lo.

Jesuh Nih Ngakchiapa Chung In Thlarau Thur A Ṭhawl

Mat 17:14-23; Mar 9:14-29

37A thaizing tlang cung in an rung ṭum tikah mibu nganpi nih Jesuh cu an rak don. **38**Ruahlopi ah mibu lak cun mipa pakhat thangpi in a hung au i, "Cawnpiaktu, ka fapa ka zohpiak ko tiah fakpi in kan nawl, zei caah tiah amah cu ka fapa ngeihchun a si. **39**Cun zohhmanh, thlarau nih a luhhnawh i ruahlopi in a ai tawn, a hnuhdawh i a kaa in buanbara a chuak, harnak fakpi in a pek, fawite in a thlah lo. **40**Cucaah

9:26 Mat 10:33; 2Ti 2:12; Mat 16:27
9:28 Mat 4:21
9:31 2Pe 1:15
9:32 Mat 26:43
9:35 Mat 3:17
9:36 Mat 17:9

na zultu hna kha ka ṭhawlpiak u tiah fakpi in ka nawl hna nain an ṭhawl kho lo," tiah a ti.

41 Cutikah Jesuh nih a leh hna i, "Maw, zumhnak ngei lomi le lam a pialmi hna, zei caan sau dah kan umpi hna lai i kan in hna lai? Hika ah hin na fapa cu ratpi," tiah a ti. **42** Cun ngakchiapa a rat lio ah cun khuachia nih vawlei ah a hlonh i a hnuhdawh. Cutikah Jesuh nih thlarau thur cu a hro i ngakchia cu a dam, cun a pa sin ah a hei pek ṭhan.

43 Cun Pathian huhamṭhawnnak ruang ah an dihlak in an khuaruah a har tuk. Sihmanhsehlaw Jesuh nih a tuahmi thil vialte kha a mi kip an khuaruah a har ko lio ah, anih nih a zultu kha, **44** "Hi bia hi nan hna chung ah pil ko seh, zei caah tiah Mi Fapa cu mi kut chung ah chanh a si deng cang," tiah a ti hna. **45** Sihmanhsehlaw annih nih a chimmi kha an thei fiang lo, cun cucu an sin khan thuhkanhmi a si caah an hngalh khawh lonak cu a si, cun a chimmi kong kha an hal ngam fawn lo.

Aho Dah A Ngan Bik?

Mat 18:1-9; Mar 9:33-39

46 Cutikah, "Kan lak ah aho dah mingan bik a si lai?" tiah anmah lak ah bia-alnak a chuak. **47** Cun Jesuh nih an thinlung ruahnak hngalh in ngakchia pakhat kha a lak i a pawng ah a dirter. **48** Cun annih cu, "Aho hmanh hi ngakchia kha ka min in a cohlangmi paoh cu keimah a ka cohlan a si, cun aho hmanh keimah a ka cohlangmi paoh nih cun a ka thlahtu a cohlan kha a si. Cucaah nan lak i mifa bik kha mingan bik a si lai," tiah a ti.

9:45 Mar 9:32
9:47 Mat 9:4
9:48 Mat 10:40; Mar 9:35

Jesuh Min In Rianṭuantu Hawi Dang

Mar 9:38-40

49 Cutikah John nih a leh i, "Bawipa, na min in khuachia a ṭhawlmi pakhat kan hmuh i kan thlauh, zei caah tiah kanmah kha a kan zul lo," tiah a ti.

50 Sihmanhsehlaw Jesuh nih anih cu, "Va thlauh hlah u, zei caah tiah a kan do lomi cu kanmah lei ṭang a si," tiah a ti.

Samaria Khua Nih Jesuh An Hlawt

51 Cunglei in cohlan a si lainak a caan kha a phanh cang caah, Jerusalem i kal awk ah lungkaamlote in aa tim. **52** Lamkaltu hna kha a hmai ah a rak thlahchung hna. Cun an kal tikah amah ca i va timhtuah awk ah Samaria miʃ hna umnak khua pakhat ah an va lut. **53** Sihmanhsehlaw Jerusalem i kal aa timh caah an rak cohlang lo. **54** Cucu a zultu James le John nih an hmuh tikah, annih nih, "Bawipa, anmah khangh cikcek awk ah Elijah nih a rak tuah bantuk khan van in mei tlakter na kan duh maw?" tiah an ti.

55 Sihmanhsehlaw aa mer i annih cu a sik hna, cun "Zei

9:50 Mat 12:30
9:51 Mar 16:19
9:52 Mat 10:5
9:54 Mat 4:21

bantuk nunzia dah nan ngeih kha nan i hngal lo. **56** Zei caah tiah Mi Fapa cu mi nunnak hrawh awk ah a rat ṭung lo, sihmanhsehlaw anmah khamh awk ah pei a rat ko cu," tiah a ti hna. Cun khua dang ah an kal.

Jesuh Zulh A Harning

Mat 8:19-22

57 Lam i an kal lio ah cun, "Bawipa, na kalnak paoh ah kan zulh lai," tiah mipa pakhat nih a ti.

58 Cun Jesuh nih mipa cu a thawh i, "Cenghngia nih kua an ngei i van i va hna nih bu an ngei, sihmanhsehlaw Mi Fapa cu a lu chiahnak ah hmun hmanh a ngei lo," tiah a ti.

59 Cutikah Jesuh nih a dang pakhat kha, "Ka zul," tiah a ti.

Sihmanhsehlaw anih nih, "Bawipa, va kal ning law ka pa va vui ta hmasa ning," tiah a ti.

60 Jesuh nih anih cu, "Mithi nih an mithi cu i vui ko hna seh, sihmanhsehlaw nang cu va kal law Pathian pennak kha va chim ko," tiah a ti.

61 Cun a dang pakhat zong nih khan, "Bawipa, kan zulh ve lai, asinain va kal ning law inn ah a ummi hna kha ṭiannak ah va chawn ta hmasa hna ning," tiah a ti.

62 Sihmanhsehlaw Jesuh nih anih cu, "Aho hmanh thuantum aa tlaih cang hnu ah hnulei a zoh lengmangmi cu Pathian pennak he aa tlak lo," tiah a ti.

9:58 Mat 8:20
9:59 Mat 4:19
9:60 Mat 3:2

Jesuh Nih Zultu Sawmsarih A Thlah Hna

10 Cu hnu cun Bawipa nih a dang sawmsarih zong kha rian a khinh hna i pahnih pahnih in amah hrimhrim a kal lainak khua kip le hmun ah khan a hmai in a rak thlahchung hna. **2** Cutikah anih nih, "Rawlṭuan ding cu a tam ngaingai ko, sihmanhsehlaw rawlṭuantu cu an tlawm, cucaah a rawlṭuan awk ah rianṭuantu kha a thlah hna nakhnga rawl ngeitu Bawipa sin ah lungtakte in thlacam u. **3** Nan lam cio khan va kal tuah u, zohhmanh, cenghngia hrang rual lak i tuufano tete bantuk in kan thlah hna. **4** Tangka bawm siseh, songkhoi siseh, kedan siseh, i ken hlah u. Lampi zong ah aho hmanh va biachawn pah hna hlah u.

5 "Sihmanhsehlaw aho inn paoh i nan luh tikah, 'Hi inn ah daihnak um ko seh,' tiah va ti hmasa bik u. **6** Cun cuka ah daihnak fapa a um ahcun, nan daihnak cu a cung ah a hmun lai i, a um lo ahcun nan sin ah a kir ṭhan lai. **7** Cun cu inn ah cun va caam ko u law, an in pekmi hna paoh kha va ei va ding ko u. Zei caah tiah rianṭuantu cu a ṭuanman hmuh awk ah aa tlak. Nan tluninn i ṭhial hlah u.

8 "Zei bantuk khua i nan luh zong ah an in cohlan hna ahcun, an in hunhmi hna paoh kha va ei ko u. **9** Cun cuka i a ummi mizaw kha va damter hna u law, 'Pathian pennak kha nan pawng ah a phan cang,' tiah va chim hna

10:1 Mar 6:7; Mat 10:1
10:2 Mat 9:37; Joh 4:35
10:3 Mat 10:16
10:7 1Ti 5:18
10:8 1Co 10:27
10:9 Mat 3:2

u. **10** Sihmanhsehlaw zei bantuk khua i nan luh zong ah an in cohlan hna lo ahcun, an zalam ah va chuak u law, **11** 'Kan ke i aa benhmi nan khua leidip hmanh hi kan in khawnhnawh hna, asinain hihi hngal u, Pathian pennak cu nan pawng ah a phan cang!' va ti hna u. **12** Sihmanhsehlaw nannih cu kan chimh hna, cu Ni ah cun, cu khua nih a in dingmi nakin Sodom nih a in dingmi kha a din deuh lai.

13 "Chorazin, na ca ah ṭihnung a va si dah! Bethsaida, na ca ah ṭihnung a va si dah! Zei caah tiah nan cung ah tuahmi thil lianngan kha Tyre le Sidon ah tuah rak si hna seh law buri khuh in le vutcam cung ah ṭhu in an i ngaihchihnak a sau tuk cang hnga. **14** Sihmanhsehlaw biaceihnak ah cun nanmah nakin Tyre le Sidon nih a in dingmi kha a din deuh lai. **15** Cun nang Capernaum, van ah cawisan a simi, Hades[g] ah ṭhumh na si lai.

16 "Nan bia an ngaitu hna nih ka bia kha an ka ngaih i, nanmah an hlawtu hna nih keimah kha an ka hlawt. Keimah a ka hlawmi hna nih a ka thlahtu kha an hlawt," tiah a ti hna.

Zultu Sawmsarih Lawmhnak He An Kir

17 Cutikah sawmsarih hna kha lawmhnak he an rak kir i, "Bawipa, na min in khuachia hmanh nih kan nawl kha an ngaih," tiah an ti.

10:11 Mat 10:14
10:12 Mat 10:15; 11:24
10:13 Bia 11:3
10:15 Mat 4:13
10:16 Mat 10:40
10:17 Mar 16:17
10:18 Mat 4:10; Bia 9:1
10:19 Mar 16:18; Apo 28:3-5
10:20 Bia 20:12
10:21 1Co 1:26-29
10:22 Mat 28:18; Joh 1:28
10:24 1Pe 1:10-12

18 Cun anih nih, "Nimtlau bantuk in van in Satan a rung tlak kha ka hmuh. **19** Zohhmanh, rul le tlangngaikuang lamhchih khawhnak nawl le nan ral huhamṭhawnnak tei khawhnak nawl kan pek hna, cun zeihmanh nih zeitin hmanh in fahnak an in pe kho hna lai lo. **20** Sihmanhsehlaw thlarau nih nan bia an ngaih hna caah i lawm hlah u, asinain van i nan min ṭial a si cang ca tu ah i lawm deuh u," tiah a ti hna.

Jesuh Nih Pathian A Thangṭhat

Mat 11:25-26

21 Cu caante ah cun Jesuh cu Thlarau in aa lawm i, "Ka Pa, van le vawlei Bawi, nangmah cu kan thangṭhat. Zei caah tiah hi thil hna hi mifim le mithiam hna sin khan na thuh i bawhte hna sin tu ah na phuan. Ka Pa, cucu na mithmuh ah a ṭhami a si caah a si.

22 "Zeizong vialte kha Pa nih ka sin ah a ka chanh dih cang, cun Pa dah ti lo nih cun aho hmanh nih Fapa kha aho a si an hngal lo, cun Fapa dah ti lo le Fapa nih Pa kong chim ding ah a thimmi hna dah ti lo nih cun aho hmanh nih Pa kha aho a si an hngal lo," tiah a ti.

23 Cun anih cu a zultu hna lei ah khan a hun i mer i anmahte lawng in, "Nan hmuhmi thil a hmumi mit cu mit thluachuak a si, **24** cucaah, nannih cu kan chimh hna, prophet hna le siangpahrang tampi hna nih nan hmuhmi hi

hmuh an rak duh tuk nain an rak hmu hna lo i nan theihmi hna hi theih an rak duh tuk nain an rak thei hna lo," tiah a ti hna.

Samaria Miṭha Pa

25 Cun zohhmanh, phungthiam pakhat a hung dir i hneksaknak in, "Cawnpiaktu, zungzal nunnak co ding ah zei dah ka tuah lai?" tiah a hal.

26 Anih cu, "Phungbia ah zei dah aa ṭial? Zeitin dah cucu na relning a si?" tiah a ti.

27 Cutikah phungthiampa nih a leh i, "'Bawipa na Pathian cu na thinlung dihlak, na nunnak dihlak, na thazaang dihlak le na ruahnak dihlak in na dawt lai,' cun 'Na innpa kha nangmah le nangmah naa dawt bantuk in na dawt lai,'" tiah a ti.

28 Cun Jesuh nih anih cu, "Hmaante in na ka leh ko, cucu va tuah hna law na nung ko lai," tiah a ti.

29 Sihmanhsehlaw anih nih amah le amah thiam i coh duh ah Jesuh cu, "A si ahcun aho dah ka innpa cu a si?" tiah a hal.

30 Cutikah Jesuh nih a leh i, "Mipa pakhat cu Jerusalem in Jericho lei ah a kal, cun lampi ah mifir he an i tong, a thilpuan kha an phoih dih, hma an hmuah i thi dengmang in an kaltak. **31** Cu lio ah cun tlangbawi pakhat cu cu lam cun khual a tlawng ngelcel. Cun cu mipa cu a hmuh tikah, khattelei khan a hrial ziar i a kaltak. **32** Cu bantuk cun Levi mipa zong cuka hmun cu a va phanh ve tikah a va kal i a zoh nain khattelei khan a hrial ziar i a kaltak ṭhiamṭhiam. **33** Sihmanhsehlaw Samaria mi[g] pa pakhat cu a khualtlawnnak in cu pa umnak hmun cu a va phan. Cun an velhmi pa cu a hmuh tikah a zaang a fak ngaingai. **34** Cun a hei fuh i a hma kha a menpiak hna, chiti le mitsurzu kha a toihpiak i, a saṭil cung ah cun a chuan, khual riahnak ah a hei luhpi i a zohkhenh. **35** A thaizing i a kaltak tikah denari[g] pahnih kha aa chuah i riahbuk cawngtu kha a pektak i, 'Hi pa hi rak zohkhenh, cun hi nakin tam deuh na hmanmi paoh cu ka rat ṭhan tikah kan pek ṭhan lai' tiah a ti.

36 "A si ahcun hi hna pathum lak ah hin aho kha dah mifir nih an tlaihmi pa innpa cu a si rua tiah na ruah?" tiah a ti.

37 Cun anih nih, "A cung i zaangfahnak a langhtermi pa kha," tiah a ti.

Cutikah Jesuh nih anih cu, "Va kal law cu bantuk cun va tuah," tiah a ti.

Mary Nih Thilṭha Aa Thim

38 Cun an khualtlawnnak cun khua pakhat ah a lut, cun minu pakhat Martha an timi nih a rak don hna i a inn ah a tlunter hna. **39** Cun cu nu nih cun nau pakhat a ngeih i a min ah Mary a si, Jesuh kehram ah a ṭhu i a bia kha a ngai ve. **40** Sihmanhsehlaw Martha cu a bultawl hna nak ah a rian a tam i a ai a puang, cun Jesuh sin ah

10:25 Mat 19:16
10:27 Mat 5:43
10:28 Rom 7:10
10:33 Mat 10:5
10:38 Joh 11:1
10:39 Joh 11:1
10:40 Mar 4:38

khan a va kal i, "Bawipa, ka nau nih keimah lawng a ka bultawlter hi na zei a poi lo maw? Cucaah a ka bawmh ve nakhnga hei chim," tiah a ti.

41 Cun Jesuh nih a leh i, "Martha, Martha, na lungre a thei i thil tampi kong ah naa buaiter tuk. **42** Sihmanhsehlaw thil pakhatte na herh, cun cu thilṭha cu Mary nih aa thim cang i aho hmanh nih a sin khan an lakpiak ti lai lo," tiah a ti.

Jesuh Nih Thlacam A Cawnpiak Hna

Mat 6:9-15

11 Voikhat cu hmun pakhat ah Jesuh cu thla a cam i, a thlacam a dih tikah, a zultu pakhat kha a sin ah a ra i, "Bawipa, John zong nih a zultu hna kha thlacam a cawnpiak hna bantuk in kannih zong kan cawnpiak ve," tiah a ti.

2 Cucaah anih nih,
"Thla nan cam tikah, hitihin cam u:
Van i a ummi kan Pa,
Na min cu upat in um ko seh.
Na pennak tlung cang ko seh.
Van ah na duhnak tuah a si bantuk in
Vawlei ah tuah si ve ko seh.
3 Nitin kan herhmi rawl kha ni khat hnu ni khat kan pe hram ko.
4 Lei a kan bami hna kan ngaihthiam hna bang in
Kan sualnak kha kan ngaithiam ve ko.
Tukforhnak chung ah hruai lo in
Miṭhalo pa sin khan kan luatter ko, ti u,"
tiah a ti.

5 Cun annih cu a thawh hna i, "Nanmah lak ah pakhatkhat nih hawikom pakhat a ngei i zanṭim ah a sin ah a va kal, 'Ka kawi, changreu hlum thum in ka cawi, **6** zei caah tiah ka kawi khualtlawnnak in ka sin ah a ra phan i hunh awk zeihmanh ka ngei lo,' tiah a ti.

7 "Cun innchung cun a rak leh i, 'Hna ra ka hnawh hlah, atu cu innka kan khar dih cang i ka fale he kan it cang, ka tho in kan pe kho lo,' tiah a ti. **8** Kan chimh hna, a hawi a si caah tho in pe hlah hmanhsehlaw, lungdong lo in a hal ahcun a tho lai i a herh zat paoh khan a pek ko lai.

9 "Cucaah kan chimh hna, hal u law pek nan si lai, kawl u law nan hmuh lai, king u law hunpiak nan si lai. **10** Zei caah tiah a halmi paoh nih an co i, a kawlmi paoh nih an hmuh, cun a kingmi paoh cu hunpiak an si lai.

11 "Nanmah lak i pa a simi pakhatkhat kha a fa nih changreu hei hal seh law, lung a pe hnga maw? Asiloah nga hei hal seh law nga can ah rul a pe hnga maw? **12** Asiloah arti hei hal seh law tlangngaikuang a pe hnga maw? **13** Nannih hi tluk miṭhalo hna hmanh nih nan fale kha zeitin dah laksawng ṭha kan pek hna awk a si ti nan hngalh ahcun, van i a

10:41 Mat 6:25-34
10:42 Joh 13:13
11:2 Mat 3:2
11:4 Mat 18:35; Mar 11:25; Mat 26:41; Jam 1:13
11:9 Mat 7:7

ummi nan Pa chinchin nih cun zeitluk in dah a halmi hna kha Thlarau Thiang cu a pek chinchin hna lai!" tiah a ti hna.

Jesuh Le Beelzebub

Mat 12:22-37; Mar 3:20-30

14 Cun a holh kho lomi khuachia kha Jesuh nih a ṭhawl, khuachia kha a chuah tikah a holh kho lomi pa cu a holh i mizapi cu an khuaruah a har tuk hringhran. **15** Sihmanhsehlaw an lak i mi a cheu nih, "Khuachia uktu Beelzebub[g] thawng in pei khuachia a ṭhawl ko hna cu," tiah an ti.

16 A dang nih amah hneksaknak ah van in hmelchunhnak kha a sin in hmuh an duh. **17** Sihmanhsehlaw an ruahnak kha a hngalh i annih cu, "Aa cheu i anmah le anmah aa domi pennak paohpaoh cu rawhnak a phan ko, cun aa cheu i anmah le anmah aa domi innchungkhar cu a tlu ko. **18** Satan zong amah le amah aa cheu i aa doh ahcun zeitin dah a pennak cu a dir khawh lai? Zei caah tiah nannih nih, 'Khuachia kha Beelzebub[g] thawng in a ṭhawl,' nan ka ti. **19** Cun khuachia kha Beelzebub[g] thawng in ka ṭhawl hna ahcun, nan fale hna nih tah aho thawng in dah khuachia kha an ṭhawl kun hna hnga? Cucaah nan fale kha nan bia a ceihtu an si te lai. **20** Sihmanhsehlaw khuachia kha Pathian kutdong in ka ṭhawl hna ahcun Pathian pennak kha nan sin ah a phan hrimhrim cang tinak a si.

21 "Paṭhawng pa nih a hriamnam tlingte in aa thuamh i a inn kha a kilven ahcun a thil kha a him tawn. **22** Sihmanhsehlaw amah nakin a ṭhawng deuhmi a rat i amah kha a tei tikah, aa bochanmi a hriamnam vialte kha a lakpiak i a ngeihmi vialte kha a cheupiak dih hna.

23 "Keimah lei ah a ṭang lomi cu a ka dotu a si i, keimah he a pumkhawmṭi lomi cu a ṭhektu a si.

24 "Thlarau thur kha mipa chung in a chuah tikah hmun rocar lak ah a kal i dinh hmun a kawl. Cun dinh hmun zeihmanh a hmuh lo tikah anih nih, 'Ka chuahtakmi ka inn ah khan ka kir ṭhan lai,' tiah a ti. **25** Cun a rak kir ṭhan tikah aa phiah dih le ningcangte in a rak um kha a hmuh. **26** Cutikah a kal i amah nakin a ṭhalo deuhmi a dang thlarau pasarih kha aa ratpi hna, cun an lut i cuka ah cun an um. Cun cu pa cu a hmasa nakin a donghnak ah a ceizual deuh," tiah a ti.

Thluachuahnak Taktak

27 Cun cu bia a chim lio ah cun minu pakhat cu mibupi lak khan a hung au i, "Nangmah an pawitu nau-inn le an cawmtu hnuk cu thluachuakmi a si," tiah a ti.

28 Sihmanhsehlaw anih nih, "Cu nakcun Pathian bia kha a thei i a zulmi hna kha mithluachuak an si deuh," tiah a ti.

11:14 Mat 9:32, 33
11:15 Mar 3:22; Mat 9:34
11:16 Mat 12:38
11:17 Mat 9:4
11:18 Mat 4:10
11:20 Mat 3:2
11:23 Mat 12:30; Mar 9:40
11:26 2Pe 2:20
11:28 Heb 4:12; Joh 14:21

Hmelchunhnak An Kawl

Mat 12:38-45; Mar 8:11, 12

29 Cun mibu cu chah chin lengmang in an i pumh lio ah anih nih, "Atu chan minung hi miṭhalo an si, hmelchunhnak kha an kawl, sihmanhsehlaw prophet Jonah hmelchunhnak dah ti lo cu hmelchunhnak pek an si lai lo. **30** Zei caah tiah Jonah cu Nineveh khuami hna ca ah hmelchunhnak a si bantuk khan Mi Fapa zong hi atu chan mi hna ca ah hmelchunhnak a si ve lai. **31** Thlanglei siangpahrangnu kha atu chan minung hna biaceihnak ah a dir lai i annih cu sual a phawt te hna lai, zei caah tiah Solomon fimnak theih duh ah vawlei deng in a ra. Cun zohhmanh, Solomon nakin a ngan deuhmi hika ah hin a um. **32** Biaceih ni ah cun Nineveh khuami hna kha an tho lai i, atu chan minung hna hi sual an phawt hna lai. Zei caah tiah Jonah phung a chimnak thawng khan an i ngaichih. Cun zohhmanh, hika ah hin Jonah nakin a ngan deuhmi a um.

Na Ceunak Cu Thup Hlah

Mat 6:22, 23

33 "Aho hmanh nih meiinn a van tikah khuathup ah an chia bal lo. Cun sei zong an khuh bal fawn lo, sihmanhsehlaw innchung i a lutmi hna nih ceunak cu an hmuh khawh nakhnga mei vannak cung ah an chiah tawn. **34** Mit cu pum ca ah meiinn a si. Cucaah na mit a ṭhat ahcun na pumpaluk cu ceunak in a khat. Sihmanhsehlaw na mit kha a ṭhat lo ahcun na pum zong kha muihnak in a khat ve. **35** Cucaah nan chung i a ummi ceunak cu muihnak a si nakhnga lo i ralring tuah u. **36** Nan pum zei zawn hmanh ah muihnak um lo in, nan pumpaluk ceunak in a khah ahcun, meiinn meiceu nih ceunak an pek hna bantuk in nan pumpaluk kha ceunak in a khat lai," tiah a ti.

37 Cun bia a chim lio ah Pharisee pa pakhat nih Jesuh cu rawl ei a sawm, cucaah a inn ah cun a kal i rawlkho an va dum. **38** Cun zanriah a ei hlan ah i thianhṭawlnak Jesuh nih a tuah hmasa lo kha Pharisee pa nih cun a hmuh tikah a khuaruah a har.

39 Cutikah Bawipa nih annih cu, "Nannih Pharisee mi hna nih cun hrai le kheng a lenglei cu nan ṭawl nain nan chunglei cu hakkauhnak le ṭhatlonak in nan khat. **40** Nannih mihrut hna, lenglei a rak sertu nih cun a chunglei zong a ser lo maw? **41** Sihmanhsehlaw nan ngeihmi thil chung khan va pechan u law, cutikah zeizong vialte kha nan ca ah a thiang ko lai.

42 "Pharisee mi hna, nan ca ah ṭihnung a va si dah! Zei caah tiah putinan, khamhhmui le a dang hanghnah vialte chung khan cheuhra cheukhat nan pek, sihmanhsehlaw dinnak le Pathian dawtnak tu cu nan lanhtak. A dang zong taantak hlei lo in hi hna zong hi nan rak tuah hna awk a si.

11:29 Mat 12:38; Mat 16:4
11:33 Mat 5:15
11:38 Mar 7:3,4
11:39 Mat 23:25, 26; Mar 7:20-23
11:40 1Co 15:36
11:41 Apo 10:15
11:42 Mat 23:23

43 "Pharisee mi hna, nan ca ah ṭihnung a va si dah! Zei caah tiah synagogue[g] chung ah ṭhutnak ṭha bik le chawdawrnak hmun kip i biakchawnh kha nan duh.

44 "Phungbia cawnpiaktu le Pharisee miziathiam hna, nan ca ah ṭihnung a va si dah! Zei caah tiah nannih cu hmuh lomi thlaan, a cung i an kal len ko hmanh ah a ruah awk an hngalh lomi hna he nan i lo," tiah a ti hna.

45 Cutikah Phungthiam pakhat nih a leh i anih cu, "Cawnpiaktu, hi ti i na chim tikah kanmah zong sual na kan phawtchih," tiah a ti.

46 Cun anih nih, "Phungthiam hna, nan ca zong ah ṭihnung a va si dah! Zei caah tiah phorh a har tukmi thilrit kha mi nan khinh hna i nanmah tu nih cun nan kutdongte hmanh in nan tawng duh lo.

47 "Nan ca ah ṭihnung a va si dah! Zei caah tiah prophet hna lungdonh kha nan serpiak hna i, cu hna cu nan pupa hna nih an rak thahmi hna kha an si. **48** Cucu nan pupa hna tuahsernak nan hnatlakpinak nan langhter kha a si. Zei caah tiah annih nih an rak thah hna i nannih nih an thlaan kha nan ser. **49** Cucaah Pathian fimnak zong nih, 'Prophet hna le apostle hna kha ka thlah hna lai i micheu kha an thah hna lai i a cheu kha an hrem hna lai,' tiah a ti. **50** Cucaah vawlei hramthawk in a luangmi prophet hna vialte thisen kha atu chan minung hna hi cawh nan si lai. **51** Cucu, Abel thisen thawk in biakṭheng le hmun thiang kar ah rak thahmi Zechariah thisen tiang kha a si. Asi, kan chimh hna, cucu atu chan minung hna hi cawh nan si lai.

52 "Phungthiam hna, nan ca ah ṭihnung a va si dah! Zei caah tiah hngalhnak tawh kha nan lakkanh hna. Nanmah zong nan lut lo i luh a duhmi hna zong nan kham hna," tiah a ti.

53 Cun Jesuh nih hi thil vialte kha an sin i a chim tikah, phungbia cawnpiaktu hna le Pharisee mi hna nih fakpi in doh hram an thawk i, biahalnak in thil tampi kha hal hram an thawk. **54** A chim laimi khan an tlaih khawh nakhnga an kawl i sual an phawt khawh nakhnga an bawh.

11:43 Mat 23:6, 7
11:44 Mat 23:27
11:45 22:35
11:46 Mat 23:4
11:48 Mat 23:29-32; Apo 7:51-53
11:49 1Co 1:24,30; Col 2:3; Mat 23:34
11:51 Mat 23:35, 36
11:52 Mat 23:13
11:54 Mat 12:10
12:1 Mat 16:6
12:2 Mar 4:22
12:4 Joh 15:14, 15

Ziathiamnak Kha I Ralring U

12 Cu caan ah cun relcawklo mibu kha an i pum i an tam tuk caah pakhat le pakhat kha an i lam, cutikah Jesuh nih a zultu hna kha a hmasa bik ah a thawh hna i, "Ziathiamnak Pharisee thilnu kha i ralring u. **2** Zei caah tiah khuhmi thil zeihmanh kha phuan lo in an um lai lo, cun thuhmi zeihmanh kha hngalh lo in an um fawn lai lo. **3** Cucaah muihnak i nan chimmi paohpaoh kha ceunak ah theih an si lai, cun inndal chung ah hnakhaw hramte i nan chimmi kha innpar in thanh a si lai.

Pathian Ṭihnak Nih Ṭihphannak A Tei

4 "Cun ka hawile hna, hihi kan chimh hna, pum kha a that i cu

hnu ah zeihmanh a tuah kho ti lomi hna kha va ṭih hna hlah u. **5** Sihmanhsehlaw ṭih ding a simi cu kan hmuhsak hna lai: Pum kha a thah hnu zong ah Gehenna[ʃ] mei chung ah hlonh khawhnak huhamṭhawnnak a ngeimi kha va ṭih u. Asi, kan chimh hna, amah kha va ṭih ko u. **6** Pithlung panga kha assarion[ʃ] tangka tlang pahnih ah zuar an si lo maw? Cun an lak i pakhatte hmanh kha Pathian nih a philh lo. **7** Sihmanhsehlaw nan lu cung samfa hmanh kha a rel dih hna. Cucaah ṭih hlah u, nannih cu pithlung tampi nakin nan man a sung deuh.

Zapi Hmai I Khrih Ṭanhnak

8 "Hi zong hi kan chimh hna, aho hmanh minung hmai ah, 'A ta ka si,' a timi cu Pathian vanmi hna hmai ah Mi Fapa zong nih, 'Ka ta a si,' a ti ve lai. **9** Sihmanhsehlaw aho hmanh minung hmai i a ka hlawmi cu Pathian vanmi hna hmai ah hlawt a si ve lai. **10** Cun aho hmanh Mi Fapa ralchan in bia a chimmi cu ngaihthiam an si ko lai. Sihmanhsehlaw Thlarau Thiang a thangchiatmi cu ngaihthiam a si lai lo. **11** Synagogue[ʃ] ah siseh, uktu hna hmai ah siseh, nawlngeitu hna hmai ah siseh, an in chuahpi hna tikah, 'Zeitin dah asiloah zei dah kan leh hna lai ti le zei dah kan chim lai?' tinak kong ah nan lungre va thei hlah u. **12** Zei caah tiah a caan a phak tikah nan chim awk a simi kha Thlarau Thiang nih an cawnpiak te ko hna lai," tiah a ti.

12:5 Heb 10:31
12:7 Mat 10:30; 12:12
12:9 Mar 8:38; 2Ti 2:12
12:10 Mat 8:20; 12:31, 32; 1Jo 5:16
12:11 Mat 10:17, 19
12:12 Mat 10:20; Mar 13:11

Mirum Hrut Tahchunhnak

13 Cutikah mibu lak in mipa pakhat nih anih cu, "Cawnpiaktu, ka upa nih ro a ka cheuh ve nakhnga ka chimhpiak," tiah a ti.

14 Sihmanhsehlaw Jesuh nih annih cu, "Mipa, nanmah biaceihtu asiloah ro ṭhentu ding ah cun aho nih dah nawl a ka pek?" tiah a ti.

15 Cun annih cu, "I ralring u law mi chawva hngarnak khan i kilveng tuah u, zei caah tiah mi nunnak hi thil tampi a ngeihmi chung ah a um lo," tiah a ti hna.

16 Cutikah annih cu tahchunhnak pakhat a chimh hna, "Mirum pa pakhat lo cu rawl tampi a voi. **17** Cun a lung chungte khan khua a ruat i, 'Zei dah ka tuah lai, ka rawl chiahnak rawlbuk ka ngeih ti lo hi,' tiah a ti.

18 "Cutikah hitihin ka tuah lai a ti: 'Ka rawlbuk hi ka ṭheh lai i a ngan deuh in ka sak lai, cun cuka ah cun ka rawl le ka ngeihmi kha ka khon hna lai. **19** Cun ka nunnak kha ka thawh lai i, "Maw ka nunnak, kum tampi ca za ding in thil tampi khonpiak na si cang. Daite in i din, ei law, ding law i nuam tuah," tiah ka ti lai,' a ti.

20 "Sihmanhsehlaw Pathian nih anih cu, 'Nang mihrut! Tuzan ah na nunnak kha lakpiak na si lai i, na khonmi thil vialte hi aho ta dah a rung si te lai?' tiah a ti.

21 "Cucaah amah ca lawng i chaw aa khonmi cu cu bantuk cun an si lai i Pathian hmai ah cun a rummi an si lo," tiah a ti hna.

Nan Lungrethei Hlah U

Mat 6:25-34

22 Cun Jesuh nih a zultu kha, "Cucaah hihi kan chimh hna, nan nunnak ca ah, 'Zei dah kan ei lai?' ti in le nan pum ca ah, 'Zei dah kan i hruk-aih lai?' tiah lungrethei in va um hlah u. 23 Nunnak cu rawl nakin a biapi deuh i pum cu thilpuan nakin a biapi deuh. 24 Langak khi ruat hna hmanh u, thlai an thla lo i rawl zong an ṭuan lo, rawl khonnak le rawlbuk zong an ngei lo, asinain Pathian nih a cawm ko hna. Zeitluk in dah van i va nakin nan man a sunlawi deuh? 25 Cun aho dah nan lak ah lungretheihnak in a san dong khat tal a chap kho? 26 Cu bantuk thil fate hmanh nan tuah khawh lo ahcun, zei caah dah a taangmi kong ah cun nan lungre cu nan i theihter?

27 "Lili pangpar an ṭhanning khi ruat hmanh u, rian an ṭuan lo i la zong an kher lo, cun kan chimh hna, Solomon hmanh kha a sunparnak dihlak in aa thuamh tikah lili par pakhat tluk in aa thuam lo. 28 Maw nannih zumhnak hmete lawng a ngeimi hna, nihin ah ramlak ah a kho i thaizing ah meiphu chung ah an khanghmi ram hna hmanh cu tluk in Pathian nih a thuamh hna ahcun nannih cu an thuam chinchin hna hnga lo maw? 29 Cun, 'Zei dah kan ei lai i zei dah kan din lai?' tiah va kawl in nan lungre va theihter hlah u. 30 Zei caah tiah hi thil vialte hna hi cu vawlei miphun hna nih an kawlmi an si, cun nan Pa nih hi thil hna nan herh kha a hngalh ko. 31 Sihmanhsehlaw Pathian pennak kha kawl u law hi thil vialte hna hi chapchih nan si ko lai.

32 "Tuurun fate, ṭih hlah, zei caah tiah nan sin i pennak pek cu nan Pa lawmhnak a si. 33 Nan ngeihmi kha va zuar hna u law, sifak kha va ṭhen hna u, a ṭet kho lomi phaisa bawm kha vaa serh u law, mifir nih an fuh khawh lonak le rungrul nih a hrawh khawh lonak hmun van ah khin nan chaw cu va khong u. 34 Zei caah tiah nan chaw a umnak ah nan lungthin zong a um ve lai.

Zumhtlak Sal Le Zumhtlaklo Sal

35 "Nan tai kha i sawmh u law, nan meiinn kha van ciate in chia ko u. 36 Cun an bawipa nupi ṭhitnak in a rak ṭin lai i innka a kingh tikah innka hunpiak colh ding in a hngakmi bantuk va si ko u. 37 A bawipa a rak ṭin tikah a hngah ṭhiuṭheo lio kha a hmuh laimi sal cu sal thluachuak an si. Biangaite in kan chimh hna, a tai sawmh ciate in a rak um lai i rawl ei awk ah a ṭhutter hna lai, a rak don hna lai, a rak bultawl hna lai. 38 Cun a voihnihnak zanhngah

12:28 Mat 6:30
12:30 Mat 6:8
12:31 Mat 3:2; 19:29
12:32 Mat 14:27; 25:34
12:33 Apo 2:45; Mat 6:20; Jam 5:2
12:34 Mat 6:21
12:37 Mat 24:42, 46; 20:28

caan* i a ṭin ah siseh, a voithumnak zanhngah caan† i a ṭin ah siseh, a bawipa nih cuti i an um a hmuhmi sal hna cu sal thluachuakmi an si. **39** Sihmanhsehlaw hihi hngal ko u, inn ngeitu bawipa nih zeitik caan ah dah mifir a rat lai kha a rak hngalh ahcun a rak ven hnga i a inn kha baoh in a chung ah a luhter hnga lo. **40** Cucaah nannih zong ralringte in um ko u, zei caah tiah Mi Fapa cu nan ruah lomi suimilam caan ah a ra lai," tiah a ti hna.

41 Cutikah Peter nih anih cu, "Bawipa hi tahchunhnak hi kanmah lawng maw na kan chimh, asiloah mi vialte zong dah na chimh hna?" tiah a ti.

42 Cun Bawipa nih, "Aho dah zumhtlak le a fimmi zohkhenhtu, bawipa nih a innchungkhar uktu ah a chiah laimi le an co ding rawl kha a caan hmaante in a petu ding cu a si kun lai? **43** A bawipa a ṭin tikah cuti a ṭuan lio a hmuh laimi sin-um cu sin-um thluachuakmi a si. **44** Biangaite in kan chimh hna, a ngeihmi vialte zohkhenhtu ah a ser lai. **45** Sihmanhsehlaw cu sin-umpa nih cun a thinlung chung in, 'Ka bawipa cu a tlun a tlai te ko lai,' a ti i sin-umpa hna le sin-umnu hna kha a velh hna, cun a ei a ding i a rit ahcun, **46** cu sin-umpa i a bawipa cu a ruah lomi ni le a hngalh lomi caan ah a tlung lai i tan hnih ah a tan lai, cun zumlotu hna he hmun khat ah a chiah lai.

47 "Cun cu sal, a bawipa duhnak a hngal ko nain aa timhtuah lomi le a duhningte in a tuah lomi, cu voi tampi tuk a si lai. **48** Sihmanhsehlaw a hngalh lo ruang ah tuk awktlak in thil a tuahmi tu cu voi tlawm deuh in tuk a si lai. Zei caah tiah tampi pek a simi paoh kha tampi in hal an si lai i tampi kenter a simi paoh kha tampi in hal an si lai.

Khrih Nih Ṭhennak A Chuahpi

Mat 10:34-36

49 "Vawlei cung i mei thlah ding ah ka ra i zeitluk in dah hei alh dih cang seh law ti ka hei duh! **50** Sihmanhsehlaw baptisma in awk ka ngei i cucu ka lim hlan paoh cu zeitluk in dah ka lungre a theih! **51** Vawlei cung ah daihnak pek awk ah a ra tiah maw nan ruah? Kan chimh hna, si hrimhrim hlah, ṭhennak chuahter awk tu ah ka ra. **52** Cucaah atu thawk cun inn khat i panga a ummi hna kha an i ṭhen lai. Pathum nih pahnih kha an ralchanh hna lai i, pahnih nih pathum kha an ralchanh hna lai.

53 "Pa nih fapa ralchanh in an i ṭhen lai i, fapa nih pa a ralchanh lai, nu nih fanu a ralchanh lai, fanu nih nu kha a ralchanh lai, a va nu nih a fapa nupi kha a ralchanh lai i fapa nupi nih a va nu kha a ralchanh lai," tiah a ti.

Caan Hngalhthiamnak

Mat 16:2, 3

54 Cutikah mibu zong kha,

12:39 Mat 6:19; 1Th 5:2; 2Pe 3:10; Bia 3:3
12:40 Mar 13:33
12:50 Mar 10:38; Joh 19:30
12:53 Mat 10:21
12:54 Mat 16:2

* **12:38** *a voi hnihnak zanhngah caan:* Zan suimilam pakua in hleihnih tiang a si.
† **12:38** *a voi thumnak zanhngah caan:* Zanṭim in deilei suimilam pathum tiang a si.

"Nitlaklei in minmei a zam nan hmuh tikah, 'Ruahlang a ra lio,' tiah nan chim khawh colh i cuticun a si taktak. 55Thlanglei in thli a hran kha nan hmuh tikah, 'Ni a lin lai,' nan ti i a lin taktak. 56Miziathiam hna, van le vawlei umtuning zoh in khuacaan nan hngal, sihmanhsehlaw zeitin dah atu caan kong hi nan hngalh khawh lo?

Na Ral He Remnak Va Ser

Mat 5:25, 26

57"Asi, cun zei caah dah nanmahte in zei dah a hmaan ti cu nan thleidan khawh lo? 58Na ral he uktu sin i nan kal tikah, lampi ah a si khawh chung in rem va i zuam, cu lo ahcun biaceihtu sin ah an chanh lai i, biaceihtu nih palik sin ah an chanh lai, cun palik nih thong ah an in thlak lai. 59Kan chimh, na leiba kha a donghnak lepton[g] na cham hlantiang, cu hmun cun na chuak hrimhrim lai lo," tiah a ti.

Nan Sual I Ngaichih U

13 Cu lio caan ah cun, Pilate nih Galilee mi hna an thisen le an raithawinak a rak cawhchihnak kong kha Jesuh a rak chimtu mi cheukhat cuka ah cun an rak um. 2Cun Jesuh nih a leh hna i annih cu, "Cu bantuk temhinnak an intuar caah cu Galilee mi hna cu a dang Galilee mi hna nakin an sual deuh tiah maw nan ruah? 3Kan chimh hna, an sual deuh hrimhrim lo. Sihmanhsehlaw nannih zong nan i ngaihchih lo ahcun cu bantuk cun nan rawk dih ve ko lai. 4Asiloah Siloam innsang a cimh i a thahmi hna minung pahleiriat kha Jerusalem i a ummi vialte hna nakin misual an si deuh tiah maw nan ruah? 5Kan chimh hna, an sual deuh hrimhrim lo. Sihmanhsehlaw nannih zong nan i ngaihchih lo ahcun cu bantuk cun nan rawk dih ve ko lai," tiah a ti hna.

12:56 Mat 16:3
12:58 Mat 5:25
12:59 Mat 5:26; Mar 12:42
13:1 Mat 27:2
13:2 Joh 9:2,3
13:4 Joh 9:7,11
13:5 Mat 3:2; Apo 2:38
13:6 Mat 21:19
13:7 Mat 3:10
13:10 Mat 4:23

A Tlai Lomi Theipi Kung Tahchunhnak

6Hi tahchunhnak zong hi a chim fawn: "Mipa pakhat nih a mitsur dum ah theipi kung pakhat a phun, cun a va kal i a tlai a va kawl tikah a tlai zeihmanh a hmu lo. 7Cucaah a mitsur dum cawngtu kha a thawh i, 'Zohhmanh, hi theipi kung i a tlai ka kawlnak hi kum thum a si cang i a tlai zeihmanh ka hmu lo. Hau ko cang, zei caah dah vawlei cu a hman sawhsawh ko lai?' tiah a ti.

8"Sihmanhsehlaw dum cawngtu nih a leh i anih cu, 'Bawipa, tukum zong a hram ka vorh i nawn ka toih hlan cu hitihin um ko seh. 9Cun a tlai ahcun a tha, sihmanhsehlaw a tlai lo ahcun cu hnu ah na hau te ko lai,' tiah a ti," tiah a ti hna.

Jesuh Nih A Zawmi Nu A Damter

10Sabbath[g] ni ah synagogue[g] pakhat chung ah Jesuh nih a

cawnpiak hna. 11 Cun zohhmanh, kum hleiriat chung zawtnak thlarau nih a tuahmi nu a rak um, cun a keng a kul i dingte zong in a dir kho ti lo. 12 Sihmanhsehlaw Jesuh nih a hmuh tikah a sin ah cun a auh i anih cu, "Minu, na zawtnak nih an thlah cang," tiah a ti.

13 Cun Jesuh nih a kut kha a cung ah a chuan i chikkhatte ah a keng a ding i Pathian kha a thangṭhat. 14 Jesuh nih Sabbathꞃ ni i a damter caah, synagogueꞃ uktu pa nih lungnuamh lo tuk bute in a leh i mibu kha, "Minung nih ni ruk chung rianṭuannak nicaan kan ngei ko, cucaah Sabbath ni ah si lo in, cu ni hna ah cun ra u law i damter ko ngat u," tiah a ti hna.

15 Cutikah Bawipa nih a leh i anih cu, "Miziathiam! Aho paoh nih a caw asiloah a laa kha Sabbathꞃ ni ah an kawm khan a thlah hna i ti umnak ah a kalpi tawn ko hna lo mei? 16 Cucaah Abraham fanu a simi kum hleiriat chung Satan nih a ṭemṭawn cangmi hi minu hi Sabbathꞃ ni ah thlahpiak awk a si hnga lo maw? Ruat tuah," tiah a ti.

17 Cun hi thil vialte a chim tikah, a ral vialte kha an ning a zak i sunparnak thil a tuahmi ruang ah mizapi cu an i lawm hringhran.

Anṭam Ci Le Thilnu Tahchunhnak

18 Cutikah anih nih, "Pathian pennak hi zei dah a lawh? Cun zei he dah ka hei tahchunh hnga? 19 Pathian pennak cu mipa nih aa lak i a dum ah a vorhmi anṭam ci bantuk a si, cun cucu a hung ṭhang i kung nganpi ah a hung cang, cun van i va hna nih a ṭeng ah bu an i serh," tiah a ti.

20 Cun Jesuh nih aa thawh ṭhan i, "Pathian pennak cu zei he dah ka hei tahchunh hnga? 21 Pathian pennak cu thilnu, minu nih aa lak i changvut relꞃ thum chung ah a thuh i a dihlak in a thawhter bantuk khi a si," tiah a ti.

Kutka Bi

Mat 7:13, 14

22 Cun khuapi khuate tan pah in Jerusalem lei ah a kal i a cawnpiak hna. 23 Cutikah mi pakhat nih khan anih cu, "Bawipa, khamhmi hna cu an tlawmte lai maw?" tiah a ti.

Cun anih nih, 24 "Kutka bi khan luh kha i zuam ko u. Zei caah tiah hihi kan chimh hna, mi tampi cu luh an i zuam lai nain an lut kho lai lo. 25 Inn ngeitu pa kha dir in innka a khar hnu ah cun khualeng ah dir in innka kha nan kingh i, 'Bawipa, Bawipa, innka rak kan hunh,' tiah nan ti hmanh ah anih nih, 'Nannih cu kan hngal hna lo, khuazei in dah nan rat?' tiah an leh hna lai.

26 "Cutikah nannih nih, 'Nangmah he kan rak ei kan rak dingṭi i kan zalam hna ah na rak kan cawnpiak,' tiah nan ti lai.

27 "Sihmanhsehlaw anih nih cun, 'Kan chimh hna, nannih

13:13 Mar 5:23
13:14 Mat 12:2; Mar 5:22
13:16 Mat 4:10
13:18 Mat 3:2; 13:24
13:19 Mat 13:32
13:21 1Co 5:6
13:24 Mat 7:13
13:25 Mat 7:23
13:27 Mat 7:23

cu kan hngal hna lo, khuazei in dah nan rat? Nannih ṭhatlonak a tuahmi vialte hna ka sin hin kal ko u,' tiah an ti hna lai.

28 "Abraham le Isaac le Jacob le prophet vialte hna kha Pathian pennak chung i an um le nannih leng i hlonh nan si kha nan hmuh tikah, cuka ah cun nan ṭap lai i nan hacang nan rial lai. **29** Nichuah, nitlak, chaklei, thlanglei in an ra lai i Pathian pennak chung ah an ṭhu lai. **30** Cun zohhmanh, mi hmanung hna zong kha mi hmasa ah a cang dingmi le mi hmasa hna zong kha mi hmanung ah a cang dingmi an um," tiah a ti.

Jesuh Nih Jerusalem A Ṭah

Mat 23:37-39; Luk 19:41-44

31 Cu ni ah cun Pharisee cheukhat kha a sin ah an ra i, "Kal law hika hmun hin chuak, zei caah tiah Herod nih thah an duh," tiah an ti.

32 Cun annih cu, "Va kal u law kha cenghngia kha, 'Zohhmanh, nihin le thaizing ah khuachia kha ka ṭhawl hna i damnak kha ka tuah, cun a ni thumnak ah cun ka rian cu ka lim ko lai,' tiah va chim u. **33** Sihmanhsehlaw nihin, thaizing le kiptuh cu khual ka tlawng rih ko lai, zei caah tiah Jerusalem khualeng ah prophet cu a thih phung a si lo. **34** Maw Jerusalem, Jerusalem, prophet hna a thattu le na sin ah thlahmi hna lung in a rak cheptu! Arpi nih a fale kha a thla tang ah a pumh hna bantuk in voi zeizat dah na fale kha hmun khatte ah pumh ka duh hna! Sihmanhsehlaw cucu nan rak duh lo! **35** Zohhmanh, nan inn cu ṭiotak a si cang i, biangaite in kan chimh, 'Bawipa min in a rami cu thangṭhat si ko seh!' tiah nan ti hlanlo nan ka hmu hrimhrim ti lai lo," tiah a ti hna.

13:28 Mat 8:12
13:29 Mat 8:11
13:30 Mat 19:30
13:31 Mat 14:1
13:32 Heb 2:10
13:33 Mat 21:11
13:34 Mat 23:37

Jesuh Nih Sabbath Ni Ah Mithinghmui Pa A Damter

14 Sabbath[ꞃ] ni ah Jesuh cu Pharisee mi hna uktu hna inn pakhat ah rawl ei awk ah a lut i lamnaite in an ngiat. **2** Cun zohhmanh, mipa pakhat phin zawtnak in a zawmi pa cu a hmaika ah a rak um. **3** Cun Jesuh nih cun Phungthiam hna le Pharisee mi hna kha, "Sabbath[ꞃ] ni i mi damter hi phung ning a si maw?" tiah a hal hna.

4 Sihmanhsehlaw daite in an um i zeihmanh an chim lo. Cun a phingmi pa cu a lak i a damter i a kalter.

5 Cutikah annih cu a leh hna i, "Nan lak ah hin aho dah a laa asiloah a caw kha khor chung ah tla seh law, Sabbath[ꞃ] ni a si zong ah chuah colh lo in a um lai?" tiah a ti.

6 Cun cu thil kong ah amah cu zeihmanh an let kho lo.

Jesuh Nih Toidornak Kong A Cawnpiak Hna

7 Sawmmi hna nih ṭhutnak ṭha an i thim kha a hmuh hna tikah tahchunhnak pakhat a chimh hna.

14:1 Mat 12:10
14:3 Mat 22:35;

8 "Nupiṭhit rawl danghnak ah pakhatkhat nih an in sawm tikah, ṭhutnak ṭha bik ah va ṭhu hlah. Zei caah tiah nangmah nakin upat deuhmi kha a sawm ahcun, **9** amah le nangmah an sawmtu kha na sin ah a ra lai i, 'Hi pa hi na ṭhutnak kha kian,' an ti lai i cutikah ningzah bute in a niam deuhmi ṭhutnak ah na ṭum lai. **10** Sihmanhsehlaw an in sawm tikah, va kal law hmun niam bik ah va ṭhu ko. Cuticun an sawmtu pa kha a rat i, 'Ka kawi, a sang deuh ah khin va ṭhu,' an ti ahcun nangmah he cabuai i rawl a dumṭimi hna hmai ah upatnak na hmuh lai. **11** Zei caah tiah amah le amah aa cawisangmi cu ṭhumh an si lai i amah le amah aa toidormi cu cawisan an si lai," tiah a ti.

12 Cutikah Jesuh nih amah a sawmtu kha hiti zong hin a ti, "Thaithawh siseh, zanriah siseh, rawldumnak na tuah tikah, na hawi si hna seh, na unau si hna seh, na rualchan si hna seh, a rummi na innpa kha si hna seh, va sawm hna hlah, zei caah tiah annih zong nih an in sawm ve ṭhan lai i cham na si sual lai. **13** Sihmanhsehlaw rawl danghnak na tuah tikah misifak, micheubang hna, kebeimi hna le mitcawmi hna kha va sawm hna. **14** Cun an in cham ve khawh ti lai lo caah thluachuah na hmuh lai, zei caah tiah miding hna thawh ṭhan tikah cham na si te lai," tiah a ti hna.

14:11 Mat 23:12
14:14 Apo 24:15
14:15 Mat 26:29; Bia 19:9; Mat 3:2

Rawl Danghnak Puai Nganpi Tahchunhnak

15 A sin i cabuai i a ṭhumi hna lak i pakhat nih cu bia cu a theih tikah, Jesuh cu a thawh i, "Pathian pennak chung ah rawl a dum laimi cu mithluachuak a va si dah," tiah a ti.

16 Cutikah anih nih a thawh i, "Mipa pakhat nih zanriah danghnak nganpi a tuah i mi tampi a sawm hna, **17** cun zanriah dum caan a cut tikah a sawmmi hna kha, 'Ra cang u, zeizong vialte timh cia dih a si cang,' va ti hna awk ah a salle kha a thlah hna.

18 "Sihmanhsehlaw an dihlak in solhphelhnak an ngei cio dih. Pakhatnak pa nih aa thawh i, 'Lo hmun ka cawk i va kal i va zoh ta ka herh caah ka ngaithiam ko,' tiah a ti.

19 "Cun a dang pakhat nih, 'Cawtum tuah nga ka cawk i va hneksak hna awk ah va kal ta ka hau i ka ngaithiam ko,' tiah a ti.

20 "Cun a dang pakhat zong nih, 'Nupi ka ṭhi cang i ka ra kho lai lo,' tiah a ti.

21 "Cucaah cu salpa cu a rak kir i thil vialte kha a bawipa cu a chimh. Cutikah inn ngeitu a bawipa nih thinhung ngai in a salpa cu a thawh i, 'Khulrangte in zalampi ah le khuachung inn lak lam ah va kal law, misifak le micheubang hna le kebei le mitcaw hna kha hika ah hin ratpi hna,' tiah a ti.

22 "Cun a salpa nih cun, 'Bawipa, nawl na ka pek bantuk

in ka tuah dih cang, asinain inndal a lawngmi a um rih ko,' tiah a ti.

23"Cutikah a bawipa nih a salpa cu, 'Khual lam le lo lam ah va kal law ka inn hi an khah dih nakhnga hika i ra ding hin va hnek hna. **24**Zei caah tiah hihi kan chimh hna, ka sawmmi aho hmanh nih ka zanriah tep hna hlah seh,' a ti," tiah a ti.

Nangmah Le Nangmah Nakin Jesuh Daw Deuh

Mat 10:37-39

25Cun mibu nganpi cu a sin ah an kal, cun aa mer i annih cu, **26**"Aho hmanh ka sin ah a ra i, a pa le a nu si hna seh, a nupi le a fale si hna seh, a unau le a farle si hna seh, cun a nunnak hrimhrim zong kha siseh aa huat lo ahcun, a ka zultu a si kho lo. **27**Cun aho hmanh a cross kha aa put i ka hnu in a ka zulh lo ahcun a ka zultu a si kho lo.

28"Cucaah nanmah lak ah pakhatkhat nih innsang sak aa timh tikah, a lim tiang a za in phaisa a ngeih le ngeih lo, ṭhu hmasa in a tuak ta lomi aho dah a um? **29**Cuti a si lo ahcun innhram a dirh hnu in a lim khawh ṭung lo ahcun a hmumi vialte nih, **30**'Hi pa nih innsang sak cu a thawk nain a lim kho lo,' tiah an nihsawh lai.

31"Asiloah siangpahrang pakhat nih a dang siangpahrang kha doh a timh tikah, minung 20,000 he a ra i doh a timtu kha a minung 10,000 he a ton ngam lai le ton ngam lai lo kha ṭhu hmasa in a ruat hmasa hnga lo maw?

14:24 Mat 21:43; Apo 13:46
14:26 Mat 10:37; Joh 12:25
14:27 Mat 10:38

32"Cuti a ton ngam ṭung lo ahcun, a dang siangpahrang kha lamhlapi i a um lio ah lamkaltu kha a thlah hna lai i remdaihnak kha a hal lai. **33**Cu bantuk cun nanmah zong aho hmanh a ngeihmi vialte kha a hlaw lomi cu a ka zultu a si kho lo.

A Al Lomi Cite Cu San A Tlai Lo

Mat 5:13; Mar 9:50

34"Cite cu a ṭha, sihmanhsehlaw cite nih a alnak kha a ziamh ahcun zeitin dah alter ṭhan khawh a si ti lai? **35**Cucu vawlei ṭhatternak ca ah siseh, ekpon ca zong ah siseh san a tlai lo, mi nih an hlonh men ko.

"Theihnak hna a ngeimi nih thei ko hna seh," tiah a ti.

Tuu Tlau

Mat 18:12-14

15 Cutikah ngunkhuai khawl tuhna dihlak le misual hna dihlak nih a bia ngaih awk ah an rak fuh. **2**Cun Pharisee mi hna le phungbia cawnpiaktu hna nih, "Hi pa nih hin misual hna kha a komh hna i rawl an eiṭi," tiah an zai.

3Cucaah hi tahchunhnak hi annih cu a chimh hna: **4**"Nanmah lak ah hin tuu 100 a ngei i an lak i pakhat kha a thlau ahcun, sawmkua le pakua kha ramlak ah chia ta in a tlaumi pakhatte kha a hmuh hlantiang a kawl hnga

14:33 Phi 3:7,8
14:34 Mar 9:50
14:35 Mat 5:13; 11:15
15:2 Mat 9:11
15:3 Mat 13:3

lo maw? 5 Cun a va hmuh tikah lunglawmhnak he a liang cung ah aa khinh. 6 Cun inn a phak tikah a hawikom le a innpa kha hmun khatte ah a pumh hna i, ‘Ka lawmhpi tuah u, zei caah tiah a tlaumi ka tuu kha ka hmuh cang,’ tiah a ti. 7 Hihi kan chimh hna, cu bantuk cun ngaihchihnak a herh lomi miding sawmkua le pakua nakin aa ngaihchihmi misual pakhat ruang ah van ah lunglawmhnak tam deuh a um lai.

Tangka Tlau

8 “Asiloah drachma[g] tangka tlang pahra a ngeimi nu nih drachma tangka tlang pakhat kha a thlau ahcun, meiinn kha vang in le inn kha phiak in a hmuh hlantiang lungsaute in a kawl hnga lo maw? 9 Cun cucu a hmuh tikah, a hawikom le a innpa hna kha hmun khatte ah a pumh hna i, ‘Ka lawmhpi tuah u, zei caah tiah ka thlaumi drachma[g] tangka tlang kha ka hmuh cang,’ tiah a ti hna. 10 Hihi kan chimh hna, cu bantuk cun aa ngaihchihmi misual pakhat ruang ah Pathian vanmi hna an umnak ah khin lunglawmhnak a um,” tiah a ti hna.

Fapa Tlau

11 Cutikah anih nih a thawh hna i, “Mi pakhat nih fapa pahnih a rak ngeih hna. 12 Cun an lak i ngakchia deuh pa nih a pa kha, ‘Ka pa, ka co dingmi thilri ka pe,’ tiah a ti. Cucaah a ngeihmi cu annih cu a cheuh hna.

15:7 Mat 21:29
15:11 Mat 21:28
15:18 Mat 3:2
15:20 Apo 20:37

13 “Cun ni tlawmpal a rauh hnu ah ngakchia deuh pa nih cun a ngeihmi vialte kha a khawmh dih i lamhlapi ah a kal i cuka ah cun a ngeihmi cu ningcanglo in a va sawksam dih. 14 Sihmanhsehlaw a ngeihmi vialte kha a hman dih tikah cu ram ah cun mangṭam fakpi in a tlung i sifah hram aa thawk. 15 Cutikah a kal i cu ram mipa pakhat sin ah a va um i cu pa nih cun vok cawngh awk ah a lo ah a hei thlah. 16 Cun vok nih an eimi bekawng hmanh kha lunglawmte in ei a duh ko nain aho hmanh nih zei an pe lo.

17 “Sihmanhsehlaw a lung a hung fim tikah amah le amah kha, ‘Man phalh in hlaanmi ka pa salle pa zeizat nih dah ei awk rawl za lak in le a hleivuang hmanh an ngeih rih i, kei vial cu rawlṭam in ka thi cang lai. 18 Ka tho lai i ka pa sin ah ka va kal lai, cun anih cu, “Ka pa, van i a ummi Pathian le nangmah ralchan in ka sual cang. 19 Cun na fa ti kawh awk ah kaa tlak ti lo. Man phalh in na hlaanmi sal hna lak i pakhat bantuk ah ka chia ve,” ka ti lai,’ tiah a ti. 20 Cun a tho i a pa sin ah cun a va kal.

“Sihmanhsehlaw lamhlapi i a um ko lio ah a pa nih a hei hmuh i a zaang a fak tuk, cun a hei tlikhnawh i a hngawng in aa kuh i a hnamh.

21 “Cun a fapa nih cun, ‘Ka pa, van i a ummi Pathian le nangmah ralchan in ka sual cang i na fa ti kawh awk ah kaa tlak ti lo,’ tiah a ti.

22 "Sihmanhsehlaw a pa nih
a salle kha, 'Angki fual ṭha bik
kha rak pu u law hruk u, cun
kutdonghrolh kha a kut ah hrolh
u law kedan kha a ke ah danh
hna u. 23 Cun cenhmi cawfa kha
hika ah hin rak hruai u law that
u, cun ei hna usih law i nuam
hna usih, 24 zei caah tiah hi ka fapa
hi a rak thi i atu cu a nung ṭhan
cang, a rak tlau i hmuh a si cang,'
a ti. Cun i nuamh hram an thawk.

25 "A fapa upa deuh cu lo ah
a rak kal. Cun a hung tlung i
inn a phanh deng tikah, ringawn
thawng le laam thawng kha a
theih. 26 Cucaah sal pakhat kha a
auh i, 'Hi thil hna hi zei dah an
si?' tiah a hal.

27 "Cun anih nih, 'Na naupa
kha a rak tlung cang, cun himte in
le damte in a hmuh ṭhan caah na
pa nih cenhmi cawfa a thahpiak,'
tiah a ti.

28 "Sihmanhsehlaw anih cu
a thin a hung i, a chung ah a lut
duh lo. Cucaah a pa cu a va chuak
i a nawl. 29 Cutikah anih nih a
leh i a pa cu, 'Zohhmanh, kum
hi vialte chung kan rianh ah hin
zeitik hmanh ah na nawlngai lo
in ka um bal lo, sihmanhsehlaw
ka hawile he nuamhnak ah
meheh fate hmanh na ka pe bal
lo. 30 Sihmanhsehlaw hi na fapa
hlawhhlangnu hna he na chaw
a va hlolak men dihtu a ra tlun
tikah cenhmi cawfa na thahpiak,'
tiah a ti.

31 "Cun a pa nih cun, 'Ka fa,
nang cu ka sin ah na um zungzal
i ka ngeihmi vialte hi nangmah ta
an si dih. 32 Sihmanhsehlaw kan i
nuamh i kan i lawmh hi a hmaan
ko, zei caah tiah na naupa cu a rak
thi i atu cu a nung ṭhan cang, a rak
tlau i hmuh ṭhan a si cang,' a ti,"
tiah a ti hna.

15:22 Bia 6:11
15:24 Eph 2:1,5; 1Ti 5:6

A Dinglomi Thil Zohkhenhtu Tahchunhnak

16 Cun Jesuh nih a zultu hna
kha hitihin a chimh fawn
hna: "Thil zohkhenhtu a ngeimi
mirum pa pakhat a rak um, cun
hi thil zohkhenhtu pa nih a thilri
a vaivuanh kha mi nih an rak
chimh. 2 Cucaah a kawh i anih cu,
'Na kong ka theihmi hi zei dah
a si? Na thil zohkhenhnak cazin
kha ka pe, zei caah tiah ka thil
zohkhenhtu na si kho ti lo,' tiah
a ti.

3 "Cutikah thil zohkhenhtu
pa nih a lung chungte in, 'Zei
dah ka tuah kun lai? Ka bawipa
nih thil zohkhenhnak in a ka
dinhter cang; vawlei ka co kho
fawn lo, thil hal le ka ning a
zak. 4 Thil zohkhenhnak in
dinhter ka si tikah mi nih an inn
i an ka cohlan nakhnga zei dah
ka tuah lai kha ka hngalh cang,'
tiah a ti.

5 "Cucaah a bawipa lei a bami
paohpaoh kha a sin ah a kawh
hna, cun hmasa bik pa kha, 'Ka
bawipa kha zeizat dah na bat?'
tiah a ti. 6 Cun anih nih, 'Chiti
pung 100,' tiah a ti. 'Na ca kha
i lak, cun ṭhu law rianrangte in
sawmnga in ṭial,' tiah a ti.

7 "Cun a dang pakhat kha,
'Cun nang zeizat dah na bat?' tiah
a ti i anih nih, 'Changvut buk[g]
100,' tiah a ti, cun anih nih, 'Na
ca kha i lak law sawmriat in ṭial,'
tiah a ti.

8 "A dingfellomi thil
zohkhenhtu pa nih fim ngai in
thil a tuah caah a bawipa nih a
chimthiam ngaingai. Cuticun
hi vawlei fale hna hi anmah le
an chan ah cun ceunak fale hna
nakin an fim deuh. 9 Hihi kan
chimh hna, a dinglomi tangka
in nanmah ca ah hawikom i ser
hna u law, zeihmanh nan tuah
khawh lo tikah zungzal a hmunmi
innchung ah an in cohlan hna lai.

10 "Thil tlawmte i zumhtlakmi
cu thil tampi zong ah zumhtlak a
si i thil tlawmte i a dingfellomi
cu thil tampi zong ah a dingfel
hlei lo. 11 Cucaah a dinglomi
tangka hmanh i zumhtlak nan si
lo ahcun rumnak taktak cu aho
nih dah nanmah bochan cun an
kenter hna lai? 12 Cun midang ta
a simi hmanh ah zumhtlak nan si
lo ahcun aho nih dah nangmah ta
cu an pek lai?

13 "Zei bantuk sal hmanh nih
bawi pahnih a rian kho lo. Zei
caah tiah pakhat kha a huat lai
i a dang pakhat kha a dawt lai,
asiloah pakhat kha a upat lai i a
dang pakhat kha zei ah a rel lai lo.
Pathian le tangka cu nan rianhṭi
kho hna lai lo," tiah a ti hna.

14 Tangka a duh ngaimi
Pharisee mi hna zong nih a
chimmi kha an theih i Jesuh cu
an nihsawh. 15 Cun annih cu,
"Nanmah hi minung hmai ah
mah le mah thiam aa cohmi nan
si. Sihmanhsehlaw Pathian nih
nan lungthin kha a hngalh ko.
Zei caah tiah minung nih sang
tuk in nan upatmi thil hi Pathian
mithmuh ah cun fihnungmi an si.

Nawlbia Le Pathian Pennak

16 "Phungbia le Prophet
hna cawnpiaknak cu John a
phanh hlantiang kha phuan a si.
Sihmanhsehlaw cu caan thawk
cun Pathian pennak kha phuan a si
i mi kip nih cucu an zuanhnawh.
17 Cun phungbia chung i cafang i
dannak a rinte* pakhat rawhnak
hmanh in van le vawlei rawh hi
a fawi deuh.

Nupi Maknak

18 "Aho hmanh a nupi a
mak i nu dang kha a ṭhit ahcun
ṭaangdangpom sualnak kha a
tuah. Cun aho hmanh a va nih
a makmi nu a ṭhimi paoh cu
ṭaangdangpom sualnak a tuah kha
a si.

Mirum Pa Le Lazarus

19 "Mirum pa pakhat a rak um.
Thil sendung le linen[g] puanṭha aa
hruk i nifatin nuamte in a rak um.
20 Cun thilhalpa pakhat a min ah
Lazarus an timi a rak um, a pum
dihlak hma in a khat i a innka
hram ah cun an chiah. 21 Mirum
pa cabuai in a tlami rawl ṭiltlawt
kha ei ning law ti a duh ngaingai.

16:8 Joh 12:36; Eph 5:8; 1Th 5:5
16:9 Mat 19:21
16:10 Mat 25:21, 23
16:13 Mat 6:24
16:14 1Ti 3:3
16:15 Bia 2:23
16:16 Mat 5:17; 4:23
16:17 Mat 5:18
16:18 Mat 5:31, 32; Mar 10:11; Rom 7:2,3
16:20 Apo 3:2
16:21 Mat 15:27

* **16:17** *cafang i dannak a rinte:* Mirang ah cun tittle ti a si i, Q le O an i dannak a rinte bantuk khi a si.

Cun uico kha an ra i a hma kha an liahpiak tawn.

22 "Cuticun thilhalpa cu a thi i vanmi nih Abraham ṭaang cung ah an kalpi. Mirum pa zong cu a thi i an vui. **23** Hades[ʃ] chung i a nganfahnak in cunglei kha a hun zoh i lamhlapi ah Abraham le a ṭaang cung i Lazarus a um kha a hun hmuh hna. **24** Cutikah a au i, 'Ka pa, Abraham, ka cung ah zaangfahnak ngei ko, cun Lazarus kha hei thlah law a kutdong parte kha ti ah hnim seh law ka lei hi run daihter ko seh, zei caah tiah hi meialh chung ah hin ka ngan a fak tuk hringhran,' tiah a ti.

25 "Sihmanhsehlaw Abraham nih, 'Ka fapa, na nun lio caan ah thil ṭha na rak co hna le cu bantuk cun Lazarus zong nih thil ṭhalo a rak co ve hna kha philh hlah ngat, sihmanhsehlaw atu ah anih cu hnemh a si i nang cu nganfah na tuar. **26** Cun cu vialte hna nak hmanh cun, nanmah le kanmah lak kar ah hin horkuang nganpi a um. Cucaah, hika hin nanmah sin ah kal a duhmi zong an kal kho lo, cun kha ka i a ummi hna zong kanmah lei ah an rak ra kho ve lo,' tiah a ti.

27 "Cutikah anih nih, 'A si ahcun ka pa, kan nawl, ka pa inn ah amah cu hei ka thlahpiak ko, **28** zei caah tiah naule panga ka ngei hna i annih zong hi nganfahnak hmun i an rat sual ve nakhnga lo hi kong hi tehte va khang seh,' tiah a ti.

29 Abraham nih anih cu, 'Moses le Prophet an ngei ko hna, annih nih an bia kha va ngai ko hna seh,' tiah a ti.

30 Cun mirum pa nih, 'Asilo, ka pa Abraham, mi pakhatkhat kha mithi hna lak in an sin i a vung kal ahcun, an i ngaihchih ko lai,' tiah a ti.

31 "Sihmanhsehlaw Abraham nih anih cu, 'Annih nih Moses le Prophet hna kha an bia an ngaih hna lo ahcun, mi pakhatkhat kha mithi hna sin in a thawh hmanh ah lem khawh an si hlei lai lo,' tiah a ti," tiah a ti hna.

Mi Sualnak Va Ngaithiam

17 Cutikah Jesuh nih zultu hna cu, "Tluktertu thil a um lai lo ding cu a si kho lomi a si, sihmanhsehlaw cu thil a chuahtertu ca ah cun ṭihnung a va si dah! **2** Hi ngakchia tete hna lak i pakhat tlukter nakcun riallung kha a hngawng ah thlaih in rili chung i va hlonh kha a ca ah a ṭha deuh. **3** Nanmah le nanmah kha i ralring ko u.

"Na unau nih nangmah ralchan in a sual ahcun, va si. Cun aa ngaihchih ahcun, va ngaithiam. **4** Cun ni khat ah nangmah ralchan in voi sarih a sual i, ni khat ah voi sarih nangmah lei ah i mer in, 'Kaa ngaichih,' tiah a ti ahcun na ngaihthiam lai," tiah a ti.

5 Cun apostle hna nih Bawipa cu, "Kan zumhnak hi ṭhanter deuh," tiah an ti.

6 Cucaah Bawipa nih, "Anṭam ci ngaw zumhnak nan ngeih

16:24 Mat 5:22
16:28 Apo 2:40; 1Th 4:6
16:29 Joh 1:45; Apo 15:21; Joh 1:45
17:1 Mat 5:29; 18:7
17:2 Mar 10:24; Mat 5:29
17:3 Mat 18:15; Eph 4:32; Col 3:13
17:4 Mat 18:21, 22
17:5 Mar 6:30
17:6 Mat 13:31; 21:21; Mar 9:23

ahcun hi bakba kung hi, ‘Na hram in i phawi law rili chung ah vaa phun,’ na ti lai i na bia an ngaih ko lai.

7 “Cun nanmah lak ah hin aho nih dah lei a thuangmi asiloah tuu a cawngmi a sal ramlak in a hung tlungmi kha innchung i a luh tikah, ‘Ra colh, ṭhu law ei,’ tiah a ti bal? **8** Sihmanhsehlaw anih nih, ‘Zanriah ka serpiak, cun na tai i sawmh law ka ei ka din dih hlantiang ka bultawl, cun a hnu ah na ei na ding te lai,’ tiah a ti deuh hnga lo maw? **9** Fialmi thil vialte kha a tuah caah a bawipa nih cu salpa cu a lawm hnga maw? A lawmh lai tiah ka ruat lo. **10** Cu bantuk cun nannih zong fialmi thil vialte nan tuah dih tikah, ‘Kannih sal santlailo, kan tuah ding a simi kha kan tuah i a si ko,’ ti u,” tiah a ti hna.

Jesuh Nih Mithinghmui Pahra A Damter Hna

11 Jesuh cu Jerusalem lei i a kal tikah Samaria le Galilee karlak in a kal. **12** Khua pakhat i a luh tikah mithinghmui pahra nih an rak ton i lamhla nawnpi khin an dir. **13** Cun annih nih aw thangpi in, “Jesuh, Bawipa, kan zaangfah ko,” tiah an au.

14 Cucaah a hmuh hna tikah annih cu, “Va kal u law, tlangbawi hna sin ah vaa zohter u,” tiah a ti hna i an kal pah ah khan annih cu an thiang dih.

15 Cun anmah lak i pakhat nih a dam cang kha a hmuh tikah a ra kir ṭhan i aw thangpi in Pathian kha a thangthat, **16** cun a kehram ah a bawk i lawmhnak kha a chim. Cun amah cu Samaria mi a si.

17 Jesuh nih anih cu a leh i, “Pahra an thiang lo maw? Khoi pakua tah? **18** Hi ramdang mipa dah ti lo cu, aho hmanh Pathian sunparnak pek ah a kirmi an um lo maw?” tiah a ti.

19 Cun anih cu, “Tho law va kal, na zumhnak nih an damter cang,” tiah a ti.

Pathian Pennak

20 Pathian pennak cu zeitikah dah a rat lai tiah Pharisee mi hna nih Jesuh kha an hal tikah, Jesuh nih annih cu a leh hna i, “Pathian pennak cu mithmuh in a ra lai lo, **21** ‘Hika hi zoh u,’ asiloah, ‘Khika khi zoh u,’ an ti fawn lai lo. Zei caah tiah a ngaingai ti ahcun Pathian pennak cu nanmah lak ah a um ko,” tiah a ti hna.

22 Cutikah a zultu hna kha, “Mi Fapa ni hna i ni khatkhat kha hmuh nan duh zong ah nan hmuh lo caan a phan te lai. **23** Cun annih nih, ‘Hika hi zoh u,’ asiloah, ‘Khika khi zoh u,’ an in ti te hna lai, sihmanhsehlaw an hnu in va kal duh hlah u, cun a zulh zong va zul fawn hna hlah u. **24** Zei caah tiah Mi Fapa zong cu amah ni ah cun, nimtlau khattelei vankam in a lek i khattelei vankam tiang a ceuh dih bantuk khi a si ve te lai. **25** Sihmanhsehlaw thil tampi a intuar le atu chan minung hna i an hlawt hmasa hi a herh ko.

17:10 1Co 9:16
17:11 Joh 4:3,4
17:12 Mat 8:2
17:14 Mat 8:4
17:15 Mat 9:8
17:16 Mat 10:5
17:19 Mat 9:22
17:20 Mat 3:2
17:22 Mat 8:20
17:23 Mat 24:23
17:24 Mat 24:27
17:25 Mat 16:21; Mar 13:30

26"Cun Noah chan i a rak
can bantuk khan Mi Fapa chan
zong ah a cang ve te lai. **27**Noah
lawng chung i a luh ni tiang le
buanchukcho a tlung i an dihlak
in a hrawh hna hlantiang an ei, an
ding, nupi an ṭhi, an i ham.

28"Cu bantuk cun Lot chan
zong ah a rak si ve: an ei, an ding,
an cawk, an zuar, thil an cing, inn
an sa. **29**Sihmanhsehlaw Lot nih
Sodom a chuahtak ni ah cun van
in mei le kat a sur i an zate in a
hrawh dih hna.

30"Mi Fapa a langh ni zong
ah cuticun a si ve te lai. **31**Cu ni
ah cun inncung ah a um i a thil
innchung ah a ummi pa kha a
thil lak awk ah ṭum hlah seh. Cu
bantuk cun lo ah a ummi zong kha
i mer in tlung hlah seh. **32**Lot nupi
kha philh hlah u. **33**Aho hmanh a
nunnak kha khamh aa zuammi
nih cun a nunnak kha a sung lai
i, aho hmanh a nunnak a sungmi
nih cun a nunnak kha a hmuh lai.
34Kan chimh hna, cu zan ah mi
pahnih kha ihnak pakhat ah an it
lai, pakhat kha lak a si lai i a dang
pakhat kha taantak a si lai. **35**Nu
pahnih hmun khat ah fang an rial
lai, pakhat kha lak a si lai i, a dang
pakhat kha taantak a si lai. **36**Mi
pahnih lo ah an um lai, pakhat
kha lak a si lai i, a dang pakhat
kha taantak a si lai," tiah a ti hna.

37Cun an leh i anih cu, "Bawipa,
khuazei ah dah?" tiah an ti.

Cucaah anih nih, "Ruak umnak
hmun paoh ah langta an i pum ko
lai," tiah a ti hna.

17:30 Mat 10:23; 1Co 1:7; 1Th 2:19; 2Th 1:7; 2Pe 3:4; Bia 1:7
17:31 Mat 24:17, 18
17:33 Joh 12:25
17:35 Mat 24:41
17:37 Mat 24:28

Ngollo In Thlacam U

18Cutikah mi nih thla an cam
zungzal i an lung a dongh
nakhnga lo tahchunhnak pakhat a
chimh hna. **2**Aa thawh i, "Khua
pakhat ah Pathian a ṭih lo i mi
zong zei ah a rel lomi biaceihtu
pakhat a rak um. **3**Cun cuka khua
ah cun nuhmei pakhat a rak um;
cun a sin ah a ra i, 'Ka ral hi teirul
ka champiak ko,' tiah a ra ti.

4"Cun caan tlawmpal chung
cu zeihmanh a tuahpiak duh lo,
sihmanhsehlaw a hnu ah amah
le amah kha a lung chungte
in, 'Pathian zong ka ṭih lo,
minung zong zei ah ka rel lo,
5sihmanhsehlaw hi nuhmei nu
nih hin hna a ka hnawh tuk caah
teirul ka champiak lai, cu lo ah
cun a ra lengmang lai i ka re lam
a ka theihter lai,' tiah a ti," tiah a
ti hna.

6Cutikah Bawipa nih, "A
dinglomi biaceihtu nih a chimmi
cu thei tuah u. **7**Cun Pathian nih
an ral hna cu lungsaute in ing ko
hna hmanhsehlaw, a sin ah chun
zan in a au mi, a mithim hna ca ah
teirul a cham hna hnga lo maw?
8Hihi kan chimh hna, khulrangte
in teirul a champiak hna lai.
Sihmanhsehlaw Mi Fapa a rat
tikah, vawlei ah zumhnak a hmu
ngaingai te hnga maw?" tiah a ti.

18:1 Apo 1:14; Rom 1:10; Eph 6:18; Col 4:2; 1Th 5:17
18:7 Bia 6:10
18:8 Mat 8:20; 16:27

Pharisee Pa Le Ngunkhuai Khawlltu Pa Tahchunhnak

9Midingfel ah an i ruah caah
anmah le anmah an i bochan i
midang a zawmtaimi hna cheukhat

sin ah hi tahchunhnak zong hi a chimh fawn hna, **10** "Thlacam awk ah mi pahnih temple[g] ah an hung kal, pakhat cu Pharisee mi a si i, a dang pakhat cu ngunkhuai khawltu a si. **11** Pharisee pa cu a dir i amah kong ah hitihin thla a cam, 'Pathian, kei cu midang bantuk in ningcanglo in tangka a lami, a dingfel lomi, ṭaangdangpom a hmangmi le hi ngunkhuai khawltu bantuk ka si lo caah kan lawmh. **12** Zarh khat ah voihnih lengmang rawl ka ul. Ka ngeihmi vialte chung in cheuhra cheukhat ka pek,' tiah a ti.

13 "Cun ngunkhuai khawltupa cu lamhla nawnpi khin a dir i, a mit hmanh van lei zoh ngam lo in a ṭaang aa cum i, 'Pathian, kei misualpa ka cung ah hin zaangfahnak ngei ko,' tiah a ti. **14** Hihi kan chimh hna, pakhat pa kha si lo in, hi pa tu hi thiamcoter in inn ah a ṭinmi cu a si. Zei caah tiah aho hmanh amah le amah aa cawisangmi cu ṭhumh an si lai i, amah le amah aa toidormi cu cawisan an si lai," tiah a ti.

Jesuh Nih Ngakchia Thluachuah A Pek Hna

Mat 19:13-15; Mar 10:13-16

15 Cutikah ngakchia tete kha a tawngh hna nakhnga, a sin ah an ratpi ve hna, asinain zultu hna nih an hmuh hna tikah an sik hna. **16** Sihmanhsehlaw Jesuh nih annih cu a sin ah a auh hna i, "Ngakchia tete kha ka sin ah ra ko hna seh, thlauh hna hlah u, zei caah tiah Pathian pennak cu hi bantuk hna ca ah pei a si cu. **17** Biangaite in kan chimh hna, aho hmanh hi ngakchiate bantuk in Pathian pennak a cohlang lomi paoh cu Pathian pennak chung ah an lut hrimhrim lai lo," tiah a ti.

18:10 Apo 3:1
18:11 Mat 6:5; Mar 11:25
18:12 Mat 9:14
18:13 1Ti 1:15
18:14 Mat 23:12
18:17 Mat 11:25
18:20 Rom 13:9
18:22 Apo 2:45; Mat 6:20

Jesuh Le Mirum Tlangval Pa

Mat 19:16-30; Mar 10:17-31

18 Cun uktu pakhat nih anih cu, "Cawnpiaktu ṭha, zungzal nunnak co awk ah zei dah ka tuah lai?" tiah a hal.

19 Cucaah Jesuh nih, "Zei caah dah miṭha tiah na ka auh? Aho hmanh miṭha an um ṭung lo, sihmanhsehlaw a ṭhami pakhat lawng a um i cucu Pathian kha a si. **20** Nawlbia kha na hngalh ko ṭung hna: 'Ṭaangdangpom hlah,' 'Lainawng hlah,' 'Fir hlah,' 'A hmaanlomi tehte va si hlah,' 'Na nu le na pa upat hna,'" tiah a ti.

21 Cun anih nih, "Kha vialte kha ka no liote in ka zulh dih cang hna," tiah a ti.

22 Cun Jesuh nih cu thil vialte cu a theih tikah, anih cu, "Thil pakhat na bau rih. Na ngeihmi vialte kha va zuar hna law sifakmi kha va phaw hna, cun van ah chawkhon na ngei lai, cun ra law ka zul," tiah a ti.

23 Sihmanhsehlaw cu bia cu anih nih a theih tikah a ngaih a chia ngaingai, zei caah tiah mirum tukmi a si. **24** Cun Jesuh nih a ngaih a chiat tuk kha a hmuh tikah, anih nih, "Mirum hna ca ah cun Pathian pennak chung luh cu

zeitluk in dah a va har! 25 Zei caah tiah mirum Pathian pennak chung i luh nakcun, kalauk ṭhimka awng chung luh hmanh kha a fawi deuh lai," tiah a ti.

26 Cun cucu a theimi hna nih, "Aho dah khamh a si kho kun lai?" tiah an ti.

27 Sihmanhsehlaw anih nih, "Minung ca ah a si kho lomi thil hna cu Pathian ca ah cun an si kho dih ko," tiah a ti hna.

28 Cutikah Peter nih, "Zohhmanh, zeizong vialte kaltak in kan in zulh," tiah a ti.

29 Cucaah annih cu, "Biangaite in kan chimh hna, Pathian pennak ruang ah inn siseh, nu le pa si hna seh, u le nau si hna seh, nupi le fale si hna seh, a kaltakmi paoh nih, 30 atu chan ah a let tampi in a hmu ṭhan lomi aho hmanh an um lo. Cun a ra laimi chan ah zungzal nunnak kha an hmuh lai," tiah a ti.

Jesuh Nih A Thawhṭhan Lainak Kha A Chimchung

Mat 20:17-19; Mar 10:32-34

31 Cutikah hleihnih hna kha a dangte in a kalpi hna i annih cu, "Zohhmanh u, Jerusalem ah kan hung kal lai i, prophet hna nih Mi Fapa kong an rak ṭialmi vialte kha tlinter an si cang lai. 32 Zei caah tiah amah cu Gentile mi hna sin ah chanh a si lai i an dehcawh lai, an serhsat lai, cun cil an chak lai. 33 An tuk lai i an thah lai. Cun ni thumnak ah a tho ṭhan lai," tiah a ti.

18:27 Mat 19:26
18:28 Mat 4:19
18:30 Mat 12:32; 25:46
18:31 Mat 8:20
18:32 Mat 16:21; Apo 2:23
18:33 Mat 16:21
18:34 Mar 9:32
18:38 Mat 9:27; 17:15
18:42 Mat 9:22
18:43 Mat 9:8

34 Sihmanhsehlaw cu a chimmi cu an sin khan thuhkanh a si caah, cu thil hna cu pakhat hmanh an theifiang lo i a chimmi kha zei a si an hngal lo.

Jesuh Nih Mitcaw Thilhalpa A Damter

Mat 20:29-34; Mar 10:46-53

35 Jericho a hun phanh dengmang ah khin, mitcaw pakhat lam pawng ah a ṭhu i thil a rak hal len ko. 36 Cun mizapi a pawng in an kal kha a theih tikah, "Zei dah a si?" tiah a hal hna.

37 Cutikah, "Nazareth khuami Jesuh na pawng in a kal lio a si," tiah an chimh.

38 Cun a au i, "Jesuh, David Fapa, ka zaangfah tuah," tiah a ti.

39 Cutikah a hmai i a kalmi hna nih daite in a um nakhnga ralrinnak an pek, sihmanhsehlaw, "David Fapa, ka zaangfah ko," tiah thang chinchin in a au.

40 Cucaah Jesuh cu a dir i, a sin i ratpi awk ah a fial hna. Cun a pawng i a rat tikah anih nih, 41 "Zei dah ka tuahpiak seh ti na ka duh?" tiah a hal i anih nih, "Bawipa, mit khua hmuh ka duh," tiah a ti.

42 Cutikah Jesuh nih anih cu, "Khua hmu cang, na zumhnak nih an damter cang," tiah a ti.

43 Cun chikkhatte ah khua a hmu colh i Pathian sunparnak pek in amah cu a zulh. Cun mi vialte nih cucu an hmuh tikah Pathian kha thangṭhatnak an pek.

Zacchaeus Lungthlennak

19 Cutikah Jesuh cu Jericho khuachung ah a lut i khua lak cun a hei tan. **2** Zohhmanh, cuka ah cun a min ah Zacchaeus an timi ngunkhuai khawltu bawi pakhat a rak um i amah cu mirum ngaingai a si. **3** Cun Jesuh cu aho dah a si hnga ti hmuh duh ah a kawl, sihmanhsehlaw mibu an tam caah a hmu kho lo, zei caah tiah amah cu mi khanniamte a si. **4** Cucaah a kalnak ding lam lei cun hmai ah khan a rak tli chung i amah hmuh duh ah bakba kung ah a hung kai.

5 Cun Jesuh nih cu hmun cu a phanh tikah, a hun zoh i amah cu a hmuh, cun anih cu a thawh i, "Zacchaeus, khulrangte in rung ṭum, zei caah tiah nihin cu na inn ah kan tlung lai," tiah a ti.

6 Cucaah khulrangte in a rung ṭum i amah cu lunglawmte in a cohlan. **7** Sihmanhsehlaw cucu an hmuh tikah an dihlak in an zai i, "Misualpa khualtlung si awk ah a kal," tiah an ti.

8 Cutikah Zacchaeus cu a dir i Bawipa cu, "Bawipa, Bawipa, ka ngeihmi hnarcheu kha sifakmi ka pek hna lai, cun pakhatkhat sin in an thil a diklo in ka lakmi a um ahcun a let li in ka rulh hna lai," tiah a ti.

9 Cun Jesuh nih anih cu, "Amah zong hi Abraham fapa a si ve bantuk in nihin ah hi innchung ah hin khamhnak a phan cang; **10** zei caah tiah Mi Fapa cu a tlaumi kha kawl in khamh awk ah a ra," tiah a ti.

19:7 Mat 9:11
19:10 Joh 3:17

Mina Tangka Pahra Tahchunhnak

11 Jerusalem kha a hei naih cang i annih nih Pathian pennak a phan colh lai tiah an ruah caah bia an ngaih lio ah cun tahchunhnak a dang kha a chimh hna. **12** Cucaah anih nih, "Bawi pakhat cu amah ca ah pennak va co i ra kir ṭhan awk ah ram hlapi ah a kal. **13** Cucaah anih nih a salle pahra kha a kawh hna i mina[ʃ] tangka pahra kha a pek hna, cun annih cu, 'Ka rat hlantiang chaw rak let u,' tiah a ti hna.

14 "Sihmanhsehlaw a rammi hna nih amah cu an huat, cun lamkaltu kha amah hnu in an hei thlah hna i, 'Hi pa i uk cu kan duh lo,' tiah an ti.

15 "Cuticun pennak a co hnu in a rak kir tikah, tangka a rak pekmi salle hna nih an chawlehnak in zeizat dah an miak cio hnga ti hngalh duh ah annih cu a auh hna. **16** Cutikah a ra hmasa bikmi nih cun, 'Bawipa, na mina[ʃ] tangka pakhat nih mina tangka pahra a miak,' tiah a ti. **17** Cun anih cu a thawh i, 'Na tuahmi a ṭha, sal ṭha na si. Thil tlawmte ah zumhtlak na si caah khua hra uktu na si lai,' tiah a ti.

18 "Cun a pahnihnak pa kha a ra i, anih nih, 'Bawipa, na mina[ʃ] tangka nih mina tangka fang nga a miak,' tiah a ti. **19** Amah zong cu a thawh i, 'Nangmah

19:11 Mat 3:2; Apo 1:6
19:13 Mar 13:34

zong khua nga uktu na si lai,' tiah a ti.

20 "Cun a dang pakhat kha a ra i, 'Bawipa, hika ah hin na mina[g] tangka cu kut hnawhnak in ka fun i ka chiah ṭhiuṭheo ko. **21** Zei caah tiah nang cu mikhepkha na si caah kan ṭih. Na khon lomi zong kha lak na hmang i na tuh lomi zong kha zun na hmang,' tiah a ti. **22** Cun anih nih a thawh i, 'Sal ṭhalo, nangmah bia lila in bia kan ceih lai. Mikhepkha ka si i ka khon lomi ka lak le ka tuh lomi ka zun tawn cu na hngalh. **23** Cuti ka si na hngalh ah zei caah dah ka tangka cu ka kir tikah a karh he ka hlam ṭhan nakhnga tangka chiahnak inn ah na rak chiah kun lo?' tiah a ti.

24 "Cun a pawng i a dirmi hna kha, 'Mina[g] tangka kha a sin khan la u law, mina tangka pahra a ngeimi kha va pe u,' tiah a ti hna. **25** Sihmanhsehlaw annih nih, 'Bawipa, anih cu mina[g] tangka fang hra a ngei cang,' tiah an ti.

26 " 'Cucaah kan chimh hna, a ngeimi paoh cu pek a si lai, sihmanhsehlaw a ngei lomi cu a ngeihchun hmanh kha lakpiak a si lai. **27** Sihmanhsehlaw keimah uk a duh lomi ka ral hna kha hika ah hin ratpi hna u law ka hmaika ah hin that hna u,' tiah a ti hna," tiah a ti hna.

Jesuh Jerusalem Luhnak

Mat 21:1-11; Mar 11:1-11; Joh 12:12-19

28 Jesuh nih cu bia a chimh dih hna tikah, hmai in a kal i Jerusalem ah a hung kal. **29** Olive tiah an timi tlang pawng Bethphage le Bethany khua kha an hei naih tikah, a zultu pahnih kha a thlah hna, **30** "Nan hmai khua ah khin va kal u, nan va luh ah khan aho hmanh nih cit bal rih lomi laa fano an hren ko kha nan va hmuh lai. Phoih u law hika ah hin ratpi u. **31** Cun pakhatkhat nih, 'Zei caah dah a hri kha nan phoih?' tiah an in hal hna ahcun, 'Bawipa nih a herh caah a si,' tiah va ti u," tiah a ti hna.

32 Cun a thlahmi hna cu an va kal i a rak chimh hna ningte khan an va hmuh. **33** Sihmanhsehlaw laa fate a hri an phoih lio ah cun, a ngeitu hna nih, "Zei caah dah laa fate cu a hri nan phoih?" tiah an ti hna.

34 Cun annih nih, "Bawipa nih a herh," tiah an ti.

35 Cutikah annih nih laa fate cu Jesuh sin ah an hei hruai. Cun an puan kha laa fate keng ah an danh i Jesuh cu an citter. **36** Cuti i a kal tikah mi tampi nih an puan kha lam ah an phah hna.

37 Cun Olive Tlang chuk zuan a hei naih zuahmah tikah, zultu mirunpi cu an dihlak in thil lianngan vialte an hmuhmi ruang ah an i lawm i Pathian kha aw thangpi in an thangṭhat i,

38 "Bawipa min in a
rami siangpahrang cu
thangṭhat si ko seh,
Van ah daihnak um seh law
a sang bik hmun ah khin

19:21 Mat 25:24
19:22 Mat 25:26
19:26 Mat 25:29
19:28 Mar 10:32
19:29 Mat 21:17
19:37 Mat 21:1

sunparnak um ko seh,"
tiah an ti.
39 Cun mibu lak in Pharisee
cheukhat hna nih Jesuh cu an auh
i, "Cawnpiaktu, na zultu hna hi si
hna," tiah an ti.
40 Sihmanhsehlaw Jesuh nih
annih cu, "Hihi kan chimh hna,
mah hna hi an daih ahcun, lung
hna hi an au colh lai," tiah a leh
hna.
41 A hei naih deuh tikah khuapi
cu a hei hmuh i a ṭah. **42** "Nangmah
tal nih hin na ca ah daihnak an
serpiaktu thil hi nihin nangmah ni
hrimhrim ah hin rak thei cang law
mu! Sihmanhsehlaw atu cu na mit
nih a hmuh khawhnak khan thuh
an si cang. **43** Zei caah tiah na ral
hna nih na velchum in kahcham
an in cawhhnawh lai, an in kulh
lai i a kap kip in an in luhhnawh
lai nicaan na cung ah a tlung lai.
44 Cun nangmah le na fale kha na
khuachung ah vawlei ri ah an in
chiah hna lai, cun lung pakhat
kha a dang lung pakhat cung ah
an taanter lai lo, zei caah tiah veh
na si caan kha na hngal lo," tiah
a ti.

Jesuh Nih Temple A Thianh

Mat 21:12-17; Mar 11:15-18

45 Cutikah anih cu temple[g]
chung ah a lut i thil a cawmi
le thil a zuarmi hna kha leng
ah a ṭhawl hna i, **46** annih cu,
"Cathiang chung ah, 'Ka inn cu
thlacamnak inn a si,' tiah aa ṭial.
Sihmanhsehlaw nannih nih mifir
kua ah nan ser," tiah a ti hna.

19:39 Mat 21:15, 16
19:44 1Pe 2:12

19:47 Mat 26:55; 12:14; Mar 11:18
20:1 Mat 26:55
20:2 Joh 2:18; Apo 4:7
20:4 Mar 1:4
20:6 Mat 11:9

47 Cun Jesuh nih temple[g]
chung ah nifate in a cawnpiak
hna. Sihmanhsehlaw tlangbawi
ngan hna le phungbia cawnpiaktu
hna le mizapi upa hna nih amah
cu hrawh awk ah an kawl nain,
48 zeihmanh an tuah kho lo, zei
caah tiah mi vialte nih a bia kha
ngaih an duh tuk.

Jesuh Nawlngeihnak Kha An Kherhlai

Mat 21:23-27; Mar 11:27-33

20 Ni khat cu anih nih mizapi
kha temple[g] chung i a
cawnpiak hna le thawngṭha a
chimh hna lio ah, tlangbawi ngan
le phungbia cawnpiaktu hna kha
hmun khatte ah upa hna he khan
Jesuh kha an hung luhhnawh.
2 Cun anih cu, "Zei nawlngeihnak
in dah hi thil hna hi na tuah?
Asiloah aho dah hi nawlngeihnak
an petu hi a si? Kan chim tuah,"
tiah an ti.
3 Sihmanhsehlaw anih nih
a leh hna i, "Kei zong nih bia
pakhat kan hal ve hna lai i, ka
let tuah u, **4** John baptisma kha
van in a rami maw a si, minung
sin in a rami dah a si?" tiah a ti
hna.
5 Cun anmah lak ah an i ceih i,
"'Van in,' kan ti ahcun, 'Zei caah
dah amah cu nan rak zumh kun
lo?' a kan ti lai. **6** Sihmanhsehlaw,
'Minung sin in,' kan ti ahcun, mi
vialte nih lung in an kan cheh
fawn lai, zei caah tiah John cu
prophet pakhat ah an cohlan,"
tiah an ti.

7 Cucaah annih nih "Khuazei
in dah a rat kha kan hngal lo,"
tiah an leh.

8 Cun Jesuh nih annih cu, "Kei
zong nih zei nawlngeihnak in dah
hi thil ka tuah hna hi kan chim ve
hna lai lo," tiah a ti hna.

Mitsur Dum Cawngtu Tahchunhnak

Mat 21:33-46; Mar 12:1-12

9 Cutikah mizapi cu hi
tahchunhnak hi a chimh hna,
"Mipa pakhat nih mitsur dum
pakhat a tuah. Mitsur zohkhenhtu
kha a hlanh hna i saupi rau ding in
lamhlapi ah a kal. 10 Mitsur lawh
caan a cut tikah mitsur tlawmpal
in an rak pek nakhnga sal pakhat
kha mitsur zohkhenhtu hna sin
ah a hei thlah. Sihmanhsehlaw
mitsur zohkhenhtu hna nih khan
an rak velh i kutro in an rak thlah.
11 Sal dang pakhat kha a hei thlah
ṭhan, cun amah zong cu an rak
velh ṭhiamṭhiam, ningzak tuk in
an rak tuah i kutro in an rak thlah.
12 Cun a pathumnak kha a thlah
ṭhan i amah zong cu hma an rak
hmuah i dumleng ah an rak hlonh.

13 "Cutikah mitsur dum ngeitu
pa nih cun, 'Zeitin dah ka tuah
lai? Ka dawtmi ka fapa hi ka
thlah lai i amah an rak hmuh tik
tal ah an rak hmaizah ṭheo lai,'
tiah a ti. 14 Sihmanhsehlaw mitsur
zohkhenhtu hna nih an rak hmuh
tikah anmah le anmah kha an i
ceih i, 'Hihi rocotupa cu a si. Ra
u, that usih law, a ro hi kanmah ta
ah a cang lai,' tiah an ti. 15 Cucaah
mitsur dumleng ah an hlonh i an
thah.

"Cucaah mitsur dum ngeitu pa
nih annih cu zeitin dah a tuah hna
lai? 16 A ra lai i mitsur zohkhenhtu
hna kha a hloh dih hna lai. Cun
mitsur dum cu midang kha a pek
hna lai," tiah a ti.

Cun annih nih cucu an theih
tikah, "Cuticun si hram hlah seh,"
tiah an ti.

17 Cun annih cu a zoh hna i,

" 'Inn satu hna nih an
hlawtmi lung kha
Innkillung lu ah a cang,'

tiah aa ṭialmi hi zei dah a
si kun? 18 Aho hmanh cu lung
cung i a tlumi cu an kuai dih
lai, sihmanhsehlaw cu lung nih
a tlakhnawhmi hna paoh tu cu
leidip bantuk in a rial dih hna lai,"
tiah a ti hna.

19 Cun anmah ralchan in
tahchunhnak a chimhnawh hna
kha an hngalh caah tlangbawi
ngan hna le phungbia cawnpiaktu
hna nih cu suimilam caan ah cun
tlaih colh an duh, sihmanhsehlaw
mizapi kha an ṭih hna.

Ngunkhuai Peknak

Mat 22:15-22; Mar 12:13-17

20 Cucaah annih nih an ngiat i
amah bia lila in an foih i huham
le nawlngeihnak a ngeimi uktu
sin ah an chanh khawh nakhnga,
dingfel ngai in aa umtermi
dothlattu kha an hei thlah hna.
21 Cun annih nih, "Cawnpiaktu,
a si ningte in na chim i hmaante
in na cawnpiak hna, cun pumpak

20:9 Mat 25:14
20:13 Mat 3:17
20:17 Apo 4:11
20:19 Mar 11:18
20:20 Mat 12:10; 27:2
20:21 Joh 3:2

thleidannak zeihmanh na ngei lo, sihmanhsehlaw Pathian lam kha hmaante in na cawnpiak hna ti kha kan hngalh. **22** Caesarᵍ sin i ngunkhuai pek hi kannih ca ah phung ning a si maw si lo?" tiah an hal.

23 Sihmanhsehlaw an ziathiamnak kha a hngalh i annih cu, "Zei caah dah nan ka hneksak? **24** Denariᵍ phaisa cu ka hmuhsak tuah u, aho mui le aho kong dah aa ṭial?" tiah a ti hna.

Annih nih, "Caesarᵍ," tiah an leh.

25 Cun annih cu, "Cucaah, Caesarᵍ ta a simi cu Caesar kha pe u law, Pathian ta a simi cu Pathian kha pe ko u," tiah a ti hna.

26 Sihmanhsehlaw zapi hmai ah cun amah bia lila cun an tlai kho lo. Cun a lehnak hna kha an khuaruah a har tuk i daite in an um.

Thawhṭhannak Kong

Mat 22:23-33; Mar 12:18-27

27 Cutikah thawhṭhannak a zum lomi Sadduceeᵍ cheukhat hna cu a sin ah an ra i bia an hal, **28** "Cawnpiaktu, mipa pakhat i a upa kha nupi a ngei i tefa ngei lo in a thih ahcun, a naupa nih a upa nupi kha a ṭhit lai i a upa ca ah tefa a ngeihpiak awk a si tiah Moses nih a rak kan ṭialpiak. **29** Unau pasarih an rak um i pakhatnak pa nih nupi a ṭhit i tefa ngei ta lo in a thi. **30** Cun pahnihnak pa nih khan a ṭhit i tefa ngei lo in a thihtak ve. **31** Cutikah pathumnak pa nih a ṭhit, cun an pasarih ningte in an ṭhit i tefa ngei lo in an thi dih i an rohtak. **32** A hnu bik ah minu zong cu a thi ve. **33** Cucaah thawhṭhannak ah cu nu cu aho nupi dah a si lai? Zei caah tiah an pasarih nih pei nupi ah an i ngeih dih cio cu," tiah an ti.

34 Jesuh nih annih cu a leh hna i, "Atu chan fale hna cu an i ṭhi-um i ṭhitumh biakamnak an tuah. **35** Sihmanhsehlaw a ra laimi chan le mithi hna sin in thawhṭhannak co awk ah aa tlak i relhmi hna cu an i ṭhi-um ti lai lo i, i hamnak zong an tuah ti lai lo, **36** a thih zong an thi kho ti lai lo. Zei caah tiah thawhṭhannak fale an si cang bantuk in Pathian fa an si i vanmi he an i tluk cang. **37** Moses zong nih burbuk kanghnak kong cacaang ah Bawipa kha, 'Abraham Pathian, Isaac Pathian, Jacob Pathian,' tiah a auh ah khan mithi thawhṭhannak kha a langhter.

38 "Cucaah amah cu a thimi hna Pathian a si lo. Sihmanhsehlaw a nungmi hna Pathian a si, zei caah tiah mi vialte cu amah sin ah cun an nung dih," tiah a ti.

39 Cutikah phungbia cawnpiaktu cheukhat hna nih cun an leh i, "Cawnpiaktu, na chimmi a ṭha ngaingai," tiah an ti.

40 Sihmanhsehlaw cu hnu cun bia an hal ngam ti lo.

David A Bawipa

Mat 22:41-45; Mar 12:35-39

41 Cun Jesuh nih annih cu,

20:25 Rom 13:7
20:27 Apo 4:1; 23:8; 1Co 15:12
20:35 Mat 12:32
20:36 Joh 1:12
20:40 Mat 22:46; Mar 12:34
20:41 Mat 1:1; 2:44

"Zeitin dah Khrih cu David Fapa
tiah an ti khawh? 42 Zei caah tiah
David hrimhrim nih pei Psalm
cauk chung ah,
'Bawipa nih ka Bawipa cu,
43 "Na ral kha na ke
chiahnak i ka canter hna
hlantiang,
Ka orhlei kam ah ra ṭhu,"
a ti,'
tiah a ti.
44 "Cucaah David nih amah cu,
'Bawipa,' tiah a auh, zeitin dah a
fa cu a si khawh?" tiah a ti hna.

Jesuh Nih Phungbia Cawnpiaktu Kha A Sik Hna

45 Cutikah zapi theihhngante
ah a zultu kha a thawh hna i,
46 "Angki fual pipi he i chawh
in, chawdawrnak hmun ah
biakchawnh le synagogue[ʃ]
chung ah ṭhutnak ṭha bik le rawl
danghnak ah ṭhutnak ṭha bik a
duhmi phungbia cawnpiaktu hna
kha i ralring hna u. 47 Nuhmei inn
kha an chuh hna i saupipi in thla
an i camter. Hi hna nih hin a ngan
deuhmi sualphawtnak an co te
lai," tiah a ti hna.

Nuhmei Thawhlawm

Mar 12:41-44

21 Cutikah Jesuh cu khua a
hei zoh i mirum hna nih
thawhlawm chiahnak chung i
an laksawng an sanh kha a hei
hmuh hna, 2 cun nuhmei sifak
nute nih lepton[ʃ] tangka pahnih
a sanh zong kha a hei hmuh ve.
3 Cucaah anih nih, "Biangaite in
kan chimh hna, hi nuhmei sifak
nih hin a dang vialte nakin tam
deuh a thlak, 4 zei caah tiah hi hna
nih cun an ngeihmi tampi chung
khan Pathian ca ah thawhlawm
an pek, sihmanhsehlaw hi nu nih
cun a sifah bute in a nunnak ca i
a ngeihmi vialte kha a thlak dih,"
tiah a ti.

21:1 Mat 27:6; Joh 8:20

21:4 2Co 8:12

Caan Dongh Hmelchunhnak

Mat 24:1-28; Mar 13:1-23

5 Cutikah micheu nih zeitluk in
dah temple[ʃ] hi lung dawhdawh in
an rak ṭamh le an rak pekchanhmi
kong kha an i ceih tikah Jesuh nih,
6 "Atu i nan hmuhmi thil hna hi
chimh dih an si lai i lung pakhat
cung ah lung dang zeihmanh tang
lo in hlonh an si dih lai ni a phan
te lai," tiah a ti hna.
7 Cun annih nih, "Cawnpiaktu,
a si ahcun zeitik ah dah cu thil
hna cu an can te lai? Cu thil hna
an phanh lai ah zei hmelchunhnak
dah a um lai?" tiah an hal.
8 Cun anih nih, "Hlen nan si
nakhnga lo i ralring u. Zei caah
tiah mi tampi cu ka min in an ra lai
i, 'Keimah hi amah cu ka si,' cun
'Caan a nai cang,' tiah an ti lai.
Cucaah annih cu va zul hna hlah
u. 9 Sihmanhsehlaw raltuknak le
ral an i dohnak thawngpang nan
theih tikah va ṭih hlah u, zei caah
tiah kha thil hna kha an can hmasa
awk a si ko, sihmanhsehlaw a
donghnak cu a phan colh rih lai
lo," tiah a ti hna.
10 Cutikah annih cu, "Miphun
pakhat le pakhat an i do lai i,

pennak pakhat le pakhat an i do lai. **11** Cun hmun kip ah li fakpi in aa hnin lai, cun mangṭam le rai a tlung lai i van in ṭihnung pipi hna le hmelchunhnak nganpipi an lang lai.

12 "Sihmanhsehlaw cu thil vialte an tlun hlan ah an in tlaih hna lai i an in hrem hna lai, synagogue[ʃ] ah an in chuahpi hna lai i thong ah an in thlak hna lai, cun ka min ruang ah siangpahrang hna le uktu hna hmai ah an in chuahpi hna lai. **13** Sihmanhsehlaw cucu nan ca i tehte khannak caanṭha ah a cang lai. **14** Cucaah a hlankan in zeitin dah nan leh hna lai kha i ruah cia zeihmanh a hauh lai lo kha nan lung chung in i hngalh cia u, **15** zei caah tiah nan ral vialte hna nih al khawh lo le doh khawh lo tiang in chim khawhnak hmurka le fimnak kan pek hna lai. **16** Nannih cu nu le pa, u le nau, rual le chan, hawi le kom hna hmanh nih an in rawi hna lai i nan lak i micheu cu an in thah hna lai. **17** Cun ka min ruang ah mi vialte nih an in huat hna lai. **18** Sihmanhsehlaw nan lu cung i nan samfa fa khat zong a tlau hrimhrim lai lo. **19** Nan lungsaunak in nan nunnak cu nan hmuh cang.

20 "Sihmanhsehlaw Jerusalem kha ralkap nih an kulh dih kha nan hmuh tikah, rawhnak caan a nai cang ti kha va hngal ko u. **21** Cutikah Judea ram i a ummi hna tlang cung ah nan zaam awk a si, khuapi chung i a ummi hna kha chuak hna hlah seh law, cun lo i a ummi hna zong kha khuachung ah lut hna hlah seh. **22** Zei caah tiah cu hna cu Cathiang ah rak ṭial cangmi vialte lehrulhnak ni le caan tlinnak kha an si. **23** Sihmanhsehlaw khi nicaan i fapawimi hna le fano tlai hna ca ah cun a har hringhran ko lai! Zei caah tiah ramchung ah harnak nganpi le hi mi hna cung ah hin Pathian thinhunnak a tlung lai. **24** Cun vainam in sam an si lai i miphun kip sin ah sal ah hruai an si lai. Cun Gentile mi hna caan a tlin hlantiang Jerusalem cu Gentile mi hna nih an ke in an lamhchih lai.

Jesuh A Ra Ṭhan Lai

Mat 24:29-31; Mar 13:24-27

25 "Cun nika, thlapa le arfi ah hmelchunhnak an lang lai. Cun vawlei cung ah miphun vialte ca ah harnak a tlung lai i rili le tilet hrum-ai thawng nih khuaruahhar vansang in a umter hna lai. **26** Vawlei ah a tlung laimi an ruah i an ṭihnak nih minung lungthin kha a therter dih, zei caah tiah van ṭhawnnak kha hninh an si lai. **27** Cutikah Mi Fapa cu khuadawm chung in huhamṭhawnnak le a liannganmi sunparnak he a rung ṭum kha an hmuh te lai. **28** Cu bantuk thil can hram aa thawk tikah cun nan lu kha hler u law cunglei kha zoh u, zei caah tiah nanmah tlanhnak cu a nai cang," tiah a ti hna.

21:13 Phi 1:12
21:17 Joh 15:21
21:18 Mat 10:30
21:19 Mat 10:22
21:22 Mat 1:22
21:24 Bia 11:2
21:25 2Pe 3:10,12
21:26 Mat 24:29
21:27 Mat 8:20; Bia 1:7

Theipi Kung Tahchunhnak

Mat 24:32-35; Mar 13:28-31

29 Cun Jesuh nih annih cu tahchunhnak pakhat a chimh hna, "Theipi kung le thingkung dang vialte hna khi zoh hna hmanh u. **30** Hnah no a hung corh kha nan hmuh tikah atu cu ṭhal caan a nai cang ti kha nan hngalh. **31** Cucaah nannih zong cu bantuk thil an hung can nan hmuh tikah, Pathian pennak a nai cang ti kha hngal ko u.

32 "Biangaite in kan chimh hna, hi thil vialte an tlin hlan ah cun hi chan hi a rawk hrimhrim lai lo. **33** Van le vawlei cu an rawk te ko lai, sihmanhsehlaw ka bia cu an rawk hrimhrim lai lo.

Ralringte In Um U

34 "Sihmanhsehlaw nuamhsaihnak, zudin sa-ei i rithainak le hi nunnak ca i nan lungretheihnak nih nan lungthin kha an tei sual hna nakhnga lo le cu Ni cu nan cung ah ruahlopi in a tlun sual nakhnga lo i ralring ko u. **35** Zei caah tiah cu ni nih cun vawlei cung pumpaluk i khua a sami minung vialte kha rap bantuk in a foih dih hna lai. **36** Cucaah a tlung laimi thil vialte chung in luatter awktlak ah le Mi Fapa hmai i dirter awktlak in relh nan si nakhnga ralringte in um u law lungtakte in thlacam zungzal ko u," tiah a ti hna.

37 Cun chun caan ah cun temple[g] chung ah a cawnpiak tawn hna, sihmanhsehlaw zan ah cun a chuak i Olive tiah an timi tlang cung ah a va riak tawn. **38** Cucaah zingkate in mi vialte kha amah bia ngaih ah temple[g] chung ah an ra tawn.

21:31 Mat 3:2
21:33 Mat 5:18
21:34 Mar 4:19; 1Th 5:2-7
21:36 Mat 26:41
21:37 Mat 26:55; Mar 11:19; Mat 21:1
21:38 Joh 8:2
22:1 Joh 11:55
22:2 Mat 12:14
22:3 Mat 4:10; 10:4
22:4 Apo 4:1
22:7 Mar 14:12
22:8 Apo 3:1,11

Jesuh Thahnak Ding Khua |An Khang

Mat 26:14-16; Mar 14:10, 11

22 Lanhtak tiah an timi Thilnu Tello Changreu Puai cu a nai cang. **2** Cun tlangbawi ngan hna le phungbia cawnpiaktu hna nih zeitin dah kan thah khawh lai tiah an kawl, zei caah tiah mizapi kha an ṭih hna. **3** Cutikah Satan cu Iscariot timi Judas chung ah khan a lut, amah cu hleihnih lak i aa tel vemi a si. **4** Cucaah tlangbawi ngan hna le temple[g] palik bawi hna sin ah a va kal i zeitin dah Jesuh cu an sin ah a chanh khawh lainak ding kha an i ceih. **5** Cun an i lawm tuk i amah cu tangka pek ding in an lung a tling. **6** Cutikah annih cu bia a kamh hna i, mizapi um lo kar ah an sin ah a rawi khawh nakhnga caanṭha kha a kawl.

Lanhtak Puai Rawl Timhtuahnak

Mat 26:17-30; Mar 14:12-31

7 Cutikah Lanhtak tuufa an thah tawn caan, Thilnu Tello Changreu Ni kha a hung phan. **8** Cun Jesuh nih Peter le John cu a hei thlah hna i, "Lanhtak rawl kan ei nakhnga, va kal u law Lanhtak rawl cu kan ca ah va tim tuah u," tiah a ti hna.

9 Cucaah annih nih, "Khuazei
ah dah timhtuahter na kan duh?"
tiah an hal.

10 Cun anih nih a thawh hna
i, "Zohhmanh u, khuapi chung
i nan va luh tikah, ti-um in ti a
thanmi pa nih an ton hna lai i, a
luhnak innchung ah khan va zul
u. 11 Cutikah inn ngeitu pa kha,
'Cawnpiaktupa nih, "Khuazei ah
dah ka zultu hna he Lanhtak rawl
kan ei nakding mileng khaan cu a
si?" tiah aan ti,' va ti u. 12 Cutikah
cungdot ah timh ciate in a rak
ummi khaan nganpi pakhat kha
an hmuhsak hna lai i cuka ah cun
va timtuah u," tiah a ti hna.

13 Cucaah an va kal i Jesuh nih
a rak chimh hna bantukte in an
va hmuh i, Lanhtak rawl cu an va
timh.

Bawipa Zanriah

Mat 26:26-30; Mar 14:22-26

14 Cun a can a cut tikah a ṭhu i,
apostle hleihnih hna zong cu amah
he cun an ṭhu ve. 15 Cutikah annih
cu a thawh hna i, "Ka temhin hlan
ah nanmah he hi Lanhtak rawl ei
hi ka rak duh hrimhrimmi a si,
16 zei caah tiah hihi kan chimh
hna, Pathian pennak chung ah
Lanhtak rawl hi tlinter a si hlan
cu ka ei ti lai lo," tiah a ti hna.

17 Cutikah hrai kha a lak,
cun lawmhnak bia a chim i,
"Hihi i lak u law i hrawm hna u,
18 zei caah tiah kan chimh hna,
Pathian pennak a rat hlantiang hi
mitsurhang hi ka ding ti lai lo,"
tiah a ti.

22:14 Mar 6:30; Mat 26:20; Mar 14:17,18
22:15 Mat 16:21
22:19 Mat 14:19
22:20 2Co 3:6; Heb 8:6
22:22 Mat 8:20; Apo 2:23
22:24 Mar 9:34
22:26 1Pe 5:5; Mar 9:35
22:27 Mat 20:28

19 Cun chang kha a lak,
lawmhnak a chim i a cheu,
cun annih cu a pek hna i, "Hihi
nanmah ca ah ka pekmi ka pum cu
a si, hihi keimah hngalhṭhannak
ca ah tuah u," tiah a ti hna.

20 Cu bantuk ṭhiamṭhiam
in zanriah an ei dih tikah hrai
zong kha a lak i, "Hi hrai hi
kaphnihbiakamnak thar nan
ca ah ka thletmi ka thisen a si.
21 Sihmanhsehlaw zohhmanh u,
keimah a ka rawitu pa i a kut cu
keimah he cabuai cung ah hin a
um ko. 22 Cun Mi Fapa cu rak
khiah cia ningte khan a kal ko lai,
sihmanhsehlaw amah a rawitu pa
ca ah cun ṭihnung a va si dah!"
tiah a ti.

23 Cutikah anmah lak i aho nih
dah cu thil cu a tuah te lai ti kha
anmah le anmah an i hal.

Aho Dah A Ngan Bik?

24 Sihmanhsehlaw anmah lak
ah aho dah a ngan bik ah ruah
awk a si hnga tiah an lak ah
bia-alnak zong a um. 25 Cun anih
nih, "Gentile siangpahrang hna
nih cun an cung ah an bawihnawh
hna i, an cung i nawlngeihnak a
hmangmi hna kha thil ṭha a tuahtu
tiah an ti hna. 26 Sihmanhsehlaw
nannih lak ah cun, cuti si lo in,
nanmah lak i mingan bik cu
ngakchia bik bantuk a si awk a
si i, uktu a simi zong sal bantuk
a si awk a si. 27 Cucaah cabuai
i a ṭhumi maw a ngan deuh
bultawltu dah? Cabuai i a ṭhumi
kha a ngan deuh a si lo maw?

Sihmanhsehlaw kei cu nanmah lak ah bultawltu pakhat bantuk in ka um. 28 Sihmanhsehlaw nannih cu hneksaknak ka in chung ah keimah he a umṭi zungzalmi nan si. 29 Cun ka Pa nih pennak pakhat a ka pek bantuk in nannih zong, 30 ka pennak chung i ka cabuai ah nan ei nan din i siangpahrang ṭhutdan ah ṭhu in Israel phun hleihnih hna kha bia nan ceih hna nakhnga pennak pakhat kan pek ve hna," tiah a ti hna.

Peter Hlawt Lainak Kha Jesuh Nih A Chimchung

Mat 26:33-35; Mar 14:27-31

31 Cun Bawipa nih a thawh i, "Simon, Simon! Zohhmanh, Satan nih changvut khei in khei awk ah nawl a hal cang. 32 Sihmanhsehlaw na zumhnak a tolh sual nakhnga lo lungtakte in thla kan campiak. Cun ka sin i naa mer ṭhan te tikah na unau kha va ṭhawnter hna," tiah a ti.

33 Sihmanhsehlaw Simon nih, "Bawipa, nangmah he cun thongtlak le thih zong ka ngamh ko," tiah a ti.

34 Cutikah anih nih, "Peter, hihi kan chimh, 'Ka hngal lo,' tiah voithum tiang na ka hlawt hlan ah cun nihin ah ar a khuang hrimhrim lai lo," tiah a ti.

Khrih Sal Nih Herhbaunak Zeihmanh A Ngei Lai Lo

35 Cun Jesuh nih annih cu a thawh hna i, "Tangka bawm siseh, zal siseh, kedan siseh i ken lo in ka rak in thlah hna ah khan, zeital nan rak chambau maw?" tiah a ti hna i annih nih, "Zeihmanh kan chambau lo," tiah an ti.

36 Cutikah annih cu a thawh hna i, "Sihmanhsehlaw atu cu tangka bawm a ngeimi nih tangka bawm kha i ken ko seh, cu bantuk cun zal a ngeimi nih zal kha i ken ko seh, cun vainam a ngei lomi nih a angki kha zuar seh law pakhat i cawk seh. 37 Cucaah hihi kan chimh hna, Cathiang ah ṭial a rak si cangmi kha ka cung ah a tlin a herh ko. Cathiang nih, 'Cun amah cu phung a buarmi hna lak ah relh a si cang,' tiah a ti. Cucaah keimah kong cu a donghnak lei a phan cang," tiah a ti hna.

38 Cutikah annih nih, "Bawipa, zohhmanh, hika ah hin vainam pahnih a um ko," tiah an ti i anih nih, "Cucu a za ko," tiah a ti hna.

Jesuh Dum Chung Thlacamnak

Mat 26:36-46; Mar 14:32-42

39 Cun Jesuh cu a chuak i a tuah tawn bantuk in Olive Tlang ah a kal i a zultu hna zong nih an zulh. 40 A hmun an va phanh tikah Jesuh nih annih cu, "Tukforhnak chung i nan luh nakhnga lo thlacam u," tiah a ti hna.

41 Cun an sin khan lungchep hla hrawng ah khin a va kal i a khuk aa bil i thla a cam, 42 "Ka Pa, na duhnak a si ahcun, hi hrai hi ka sin hin ṭhial ko, sihmanhsehlaw keimah duhnak si lo in, nangmah duhnak tu tuah si ko seh," tiah a ti.

22:29 Mat 25:34; 2Ti 2:12
22:30 Mat 19:28
22:32 Joh 17:9,15; Rom 8:34; Joh 21:15-17
22:33 Joh 11:16
22:35 Mat 10:9, 10
22:39 Mat 21:1
22:40 Mat 6:13
22:42 Mat 20:22; 26:39

43 Cutikah van in vanmi kha a rung lang i amah cu thazaang a pek. **44** Cun a ngan a fak tuk, fak khun chinchin in thla a cam i a thlan cu thi dor nganpipi bantuk in vawlei ah a tla.

45 Thlacamnak in a hung tho i a zultu hna sin i a va kal tikah an ngaihchiat in an i hngilh ko kha a va hmuh hna. **46** Cutikah annih cu a thawh hna i, "Zei caah dah nan i hngilh ko? Tukforhnak chung i nan luh sual nakhnga lo tho u law thlacam u," tiah a ti hna.

Judas Nih Bawipa A Rawi

Mat 26:47-56; Mar 14:43-51; Joh 18:2-11

47 Cu bia a chim cuahmah lio ah cun, zohhmanh, Judas tiah an auhmi, hleihnih lak i pakhat a simi nih khan mibupi kha lam a hruai hna i an ra, cun Jesuh cu hnamh awk ah a hei fuh. **48** Sihmanhsehlaw Jesuh nih anih cu, "Judas, Mi Fapa hi hnamh in maw na rawi ko lai?" tiah a ti.

49 A pawngkam i a ummi hna nih a cang laimi thil kha an hmuh tikah, annih nih, "Bawipa, vainam in kan sam hna lai maw?" tiah an ti. **50** Cun an lak i pakhat nih tlangbawi sang sin-umpa kha a tuk i a orhlei hnakhaw kha a pheh.

51 Sihmanhsehlaw Jesuh nih anih cu, "Cucu a za cang," tiah a ti i a hnakhaw cu a tawngh i a damter.

52 Cutikah Jesuh nih tlangbawi ngan hna, temple[g] palik bawi hna le a sin ah a rami upa hna kha, "Damiah hei si ning law cu ko bang, vainam le tanbo he nan hei ra maw? **53** Temple[g] ah nifate nan sin i ka rak um lio ah cun tlaih nan rak ka tim lo. Sihmanhsehlaw atu hi nanmah caan a si i muihnak i a huhamṭhawnnak cu a si," tiah a ti hna.

22:43 Mat 4:11; Mar 1:13

Peter Nih Jesuh A Hlawt

Mat 26:69-75; Mar 14:66-72; Joh 18:15-18, 25-27

54 Cutikah Jesuh cu an tlaih i tlangbawi sang innchung ah an luhpi. Sihmanhsehlaw Peter nih lamhla nawn khin a zulh. **55** Tual laifang ah mei an kau i hmun khatte ah an ṭhu i Peter zong an lak ah a ṭhu ve. **56** Cun sin-um nute pakhat nih mei pawng i a ṭhut kha a hmuh tikah dengteote in a zoh i, "Hi pa zong hi amah he a rak ummi a si," tiah a ti.

57 Sihmanhsehlaw anih nih aa pheh i, "Minu, amah cu ka hngal lo," tiah a ti.

58 Cun a hnu tlawmpal ah khin a dang pakhat nih a hun hmuh i, "Nangmah zong hi anmah lak i aa tel vemi na si," tiah a ti.

Sihmanhsehlaw Peter nih, "Mipa, ka si lo," tiah a ti.

59 Suimilam pakhat hnu hrawng ah khin midang nih, "Hi pa zong hi amah he a rak ummi a si hrimhrim, zei caah tiah amah zong hi Galilee mi a si ve," tiah fiangte in a hun ti.

60 Sihmanhsehlaw Peter nih, "Mipa, na chimmi hi zei a si ka hngal lo," tiah a ti.

22:53 Mat 26:55; Joh 12:27; Mat 8:12; Joh 1:5

22:54 Mat 26:57; 26:58; Joh 18:15

Cun chikkhatte ah bia a chim cuahmah lio ah cun ar a hung khuang. **61** Cun Bawipa cu aa mer i Peter cu a hei zoh. Cutikah Bawipa nih, "Ar a khuan hlan ah voithum na ka hlawt lai," tiah a rak chimmi bia kha Peter nih a hun hngalh ṭhan. **62** Cutikah Peter cu leng ah a chuak i lungkuai in a ṭap.

Jesuh Cu An Dehcawh I An Tuk

Mat 26:67, 68; Mar 14:65; Joh 18:22, 23

63 Jesuh a tlaitu hna nih cun an dehcawh i an thongh. **64** Cun a mit kha an huh hnu ah a hmai ah an bengh i, "Aho nih dah an bengh? Bia phuang tuah!" tiah an hal. **65** Amah ralchan in thangchiatnak thil dang tampi an chimhnawh.

Sanhedrin Hmai Ah Jesuh An Chuahpi

Mat 26:57-68; Mar 14:53-65

66 Khua a dei cangka in mizapi upa hna, tlangbawi ngan hna le phungbia cawnpiaktu hna kha hmun khatte ah an i pum, Jesuh cu an Sanhedrin[g] sin ah an hei chuahpi, **67** "Khrih na si ahcun kan chim tuah," tiah an ti.

Sihmanhsehlaw anih nih, "Kan chimh hna zong ah nan ka zum hrimhrim lai lo. **68** Cun bia kan hal ve hna zong ah nan ka let lai lo i a thlah zong nan ka thlah hrimhrim fawn lai lo. **69** Atu in cun Mi Fapa cu Pathian huhamṭhawnnak orhlei kam ah a ṭhu lai," tiah a ti hna.

70 Cutikah an dihlakte in, "A si ahcun Pathian Fapa cu tah na si kun maw?" tiah an ti i anih nih, "A si tiah hmaante in nan ka ti ko hen cu," tiah a ti hna.

71 Cun annih nih, "Zei tehte dah kan herh ti? Zei caah tiah kanmah hrimhrim nih pei amah kaa chuak kan theih ko cu," tiah an ti.

Jesuh Cu Pilate Hmai Ah An Chuahpi

Mat 27:1, 2, 11-14; Mar 15:1-5; Joh 18:28-38

23 Cutikah an dihlak cun an tho i Jesuh cu Pilate sin ah an hei kalpi. **2** Cun annih nih, "Hi pa nih hin kan miphun hi lampialpi a kan timh, cun Caesar[g] sin i ngunkhuai pek kha a kan thlauh, amah le amah kha Khrih, Siangpahrang ka si aa ti," tiah sual an puh.

3 Cutikah Pilate nih, "Jew mi hna Siangpahrang cu na si maw?" tiah a hal.

Jesuh nih, "Na chim bang in a si ko," tiah a leh.

4 Cutikah Pilate nih tlangbawi ngan hna le mibupi kha, "Hi pa ah hin palhnak zeihmanh ka hmu lo," tiah a ti hna.

5 Sihmanhsehlaw an thin a hung chinchin i, "Amah nih hin mizapi kha a tuaiter dih hna, Judea ram dihlak ah a cawnpiak hna, Galilee in aa thawk i hi hmun hi a phan cang," tiah an ti.

22:65 Mat 16:21
22:66 Mat 5:22; Mar 15:1
22:69 Mar 16:19
22:70 Mat 4:3; 27:11
23:1 Mat 27:2
23:2 Joh 19:12
23:4 Mat 27:23; Joh 18:38; 1Ti 6:13; 2Co 5:21
23:5 Mar 1:14

Jesuh Cu Herod Hmai Ah An Chuahpi

6 Pilate nih Galilee ti bia a theih tikah, hi pa hi Galilee mi a si le si lo kha a rak hal. **7** Cun Pilate nih Herod ukmi ramchung minung a si kha a hngalh cangka in, cu lio caan i Jerusalem ah a ummi Herod sin ah cun a hei thlah.

8 Herod nih Jesuh cu a hmuh tikah a lung aa lawm ngaingai, zei caah tiah amah kong ah thil tampi a rak theih cang caah hmuh a rak duhnak hi caan saupi a si cang, cun thil khuaruahhar zeimawzat a tuahmi hmuh lai aa ruahchan. **9** Cutikah bia tampi a hal nain Jesuh nih zeihmanh a let lo. **10** Cun tlangbawi ngan hna le phungbia cawnpiaktu hna cu an dir i fakpi in Jesuh cu sual an puh. **11** Cutikah Herod le a ralkap hna nih Jesuh cu an serhsat i an dehcawh, angki fualpi kha an hrukter i Pilate sin ah cun an hei thlah ṭhan. **12** Cu ni hrimhrim cun Pilate le Herod cu hawi ah an cang, zei caah tiah a hlan ah cun pakhat le pakhat an rak i ral.

13 Cutikah Pilate nih tlangbawi ngan hna, uktu hna le mizapi kha hmun khat ah a auh hna i, **14** annih cu, "Hi pa hi mizapi kha lam a pialpi hna ti in ka sin ah nan rak chuahpi. Cun zohhmanh u, nanmah um liote ah ka kherhlai i nan puhmi thil kong ah hi pa ah hin palhnak zeihmanh ka hmu lo, **15** Herod zong nih a hmu ve lo, zei caah tiah a sin ah kaan thlah ṭhan cang hna. Cun zohhmanh u, thihnak tlak in zeihmanh a tuahmi a um lo. **16** Cucaah cun, ka chimhhrin lai i ka thlah lai," tiah a ti hna. **17** (Zei caah tiah Lanhtak Puai caan ah an sin i pakhatkhat chuahpiak kha a ca ah a herh hrimhrimmi a si.)

18 Cun an dihlak in voikhatte ah an au i, "Cu pa cu hlo ko, cun Barabbas kha kan thlahpiak," tiah an ti.

19 Amah cu khuachung i ral a rak thawhnak ruang ah le lai a nawn ruang ah thong i an rak thlakmi kha a si. **20** Cun Pilate nih Jesuh kha thlah a duh caah an sin ah a chuahpi ṭhan. **21** Sihmanhsehlaw an au i, "Amah kha khenh ko, khenh ko," tiah an ti.

22 Cun anih nih a voithumnak a thawh ṭhan hna i, "Zeiruang ko ah hen, zei ṭhatlonak dah a tuah? A thih nakhnga ding a ruang zeihmanh ka hmu lo. Cucaah ka chimhhrin lai i ka kalter lai," tiah a ti hna.

23 Sihmanhsehlaw khenhchih a si nakhnga an hnek i, aw thangpi in an hal chih. Cun an aw le tlangbawi ngan hna aw nih a tei. **24** Cucaah Pilate nih cun an hal bantuk i tuah awk ah bia a khiahpiak hna. **25** Cun ral a thawh ruang ah le mi a thah ruang ah thong i an rak thlakmi, kan thlahpiak tiah an nawlmi kha an sin ah a thlahpiak hna, sihmanhsehlaw Jesuh tu kha an duh bantuk in tuah awk ah a chanh hna.

23:7 Mat 14:1
23:9 Mar 14:61
23:11 Mar 15:17-19; Joh 19:2,3
23:12 Apo 4:27
23:16 Mat 27:26; Joh 19:1; Apo 16:37; 2Co 11:23,24
23:18 Apo 3:13,14

Jesuh Khenhchihnak

Mat 27:32-44; Mar 15:21-32; Joh 19:17-27

26 Jesuh cu an kalpi tikah, lo in a rak tlungmi pa pakhat, Simon, Cyrene khuami, kha Jesuh hnu in cross put awk ah an tlaih i, cross kha a cung ah an khinh. **27** Cun mibu nganpi nih an zulh i nu hna zong nih an ngaih a chia i amah cu an ṭah. **28** Sihmanhsehlaw Jesuh cu an lei ah a hun i mer i, "Jerusalem fanu hna, keimah ca ah cun ṭap hlah u, nanmah le nan fale hna ca tu ah ṭap deuh u. **29** Zei caah tiah zohhmanh u, 'Hringlo hna, fapawi bal lomi hna le fa hnuk a dinh bal lomi nu hna cu mithluachuak an si,' an ti te hna lai nicaan a ra lio. **30** Cutikah annih nih tlang hna kha, 'Kan cung in kan cimhhnawh u,' an ti lai i fing hna kha, 'Ra kan khuh u,' tiah an ti lai.

31 "Zei caah tiah kha thil hna kha thinghring lak i tuah an si ahcun thingro lak ah zei dah tuah a si te lai?" tiah a ti hna.

32 Thah awk ah a dang misual pahnih hna zong kha Jesuh he cun an kalpi hna. **33** Cun Luruh* an timi hmun an phanh tikah, cuka ah cun Jesuh cu an khenhchih i, misual hna zong kha a orhlei kam ah pakhat, cun a dang pakhat kha a kehlei kam ah an khenhchih ve hna. **34** Cutikah Jesuh nih, "Ka Pa, ngaithiam hna, zei caah tiah zei an tuah kha an hngal lo," tiah a ti.

Cun camcawhfung zuh in a thilpuan hna kha an i phaw. **35** Cun mizapi nih an dir bu in an zoh. Sihmanhsehlaw uktu hna zong nih anmah he cun serhsat in, "Midang cu a khamh hna, Pathian thimmi Khrih a si ahcun, amah le amah kha i khamh ngat seh," tiah an ti.

36 Cun ralkap hna zong nih an dehcawh, an va kal i mitsurzu thor kha an pek, **37** cun, "Jew mi hna Siangpahrang na si ahcun, nangmah le nangmah i khamh ngat," tiah an ti.

38 Cun Greek, Latin le Hebrew ca in:

"HI PA HI JEW MI HNA
SIANGPAHRANG A SI,"

tiah aa ṭialmi ca zong kha a lu cung ah an tar.

39 Cutikah an thlaimi misual hna lak i pakhat nih khan a hun thangchiat i, "Khrih na si ahcun nangmah zong i khamh law kannih zong kan khamh ve ngat," tiah a ti.

40 Sihmanhsehlaw a dang nih a hun leh i a sik, "Aa khatmi sualphawtnak tang i na um na hmuh ko bu in Pathian hmanh maw na ṭih lo? **41** Cun zohhmanh, kannih cu kan tuahmi ruang ah aa tlakmi tuah man kha kan co, sihmanhsehlaw hi pa hi cu palhnak zeihmanh a tuah lo," tiah a ti.

42 Cutikah anih nih Jesuh cu, "Bawipa, na pennak chung i na rat tikah ka hngal ṭhan te," tiah a ti.

23:26 Mat 27:32; Mar 15:21; Joh 19:17
23:29 Mat 24:19
23:30 Bia 6:16
23:32 Mat 27:38; Mar 15:27; Joh 19:18
23:34 Mat 11:25; 5:44;
23:36 Mat 27:48
23:38 Mat 2:2
23:42 Mat 16:27

* **23:33** *Luruh:* Latin Bible ah cun Calvary tiah an ti.

43 Cun Jesuh nih anih cu, "Biangaite in kan chimh, nihin ah keimah he paradise ah kan um lai," tiah a ti.

Jesuh Thihnak

Mat 27:45-56; Mar 15:33-41; Joh 19:18-37

44 Cun chun suimilam hleihnih hrawng in zanlei suimilam pathum tiang ram pumpaluk ah chunmui a tlung. **45** Cutikah nika kha a mui i hmun thiang puanzar kha cheu hnih ah aa cheu. **46** Cun Jesuh cu aw thangpi in a au i, "Ka Pa, na kut chung ah ka thlarau kan pek," tiah a ti.

Cuti a chim dih ah cun, a thaw a dih. **47** Zabu uktu ralbawipa nih a cangmi thil kha a hmuh tikah, "Hi pa hi miding a si hrimhrim," tiah a ti i Pathian kha a thangṭhat.

48 Cun thil va zoh awk ah hmun khatte i a kalmi mibu vialte nih a cangmi thil vialte kha an hmuh tikah, an ṭang an i cum i an ṭin. **49** Sihmanhsehlaw a theihhngalh vialte hna le Galilee in amah a rak zulmi nu hna kha hla nawnpi khin an dir i a cangmi thil kha an zoh.

Jesuh Vuinak

Mat 27:57-61; Mar 15:42-47; Joh 19:38-42

50 Cun zohhmanh, a min ah Joseph an timi pa pakhat, council chungtel a si i miṭha le midingfel ngaimi a rak um. **51** Amah hi Jew khua a simi Arimathea mi a si, Pathian pennak kha a rak hngak vemi a rak si. Cun an ceihkhanmi le an tuahsernak kha a lung a rak tling lo. **52** Cu pa cu Pilate sin ah khan a va kal i, Jesuh ruak kha a va hal. **53** Cutikah a ruak kha tang ah a ṭhumh i linen[ʃ] puan in a zual, cun a hlan ah aho hmanh an i vui bal rih lonak lungpi khorhmi thlaan ah a chiah. **54** Cu ni cu timhtuahnak ni a si i Sabbath[ʃ] ni kha aa thawk deng cang.

55 Cun Jesuh he Galilee in a rak raṭimi nu hna nih cun a hnu khan an zulh i thlaan le zeitin dah a pum chiah a si kha an zoh. **56** Cutikah annih cu an rak kir i zihmui le sathau kha an va timh. Cun nawlbia bantuk in Sabbath[ʃ] ni ah cun an i din.

Jesuh Thawhṭhannak

Mat 28:1-15; Mar 16:1-11; Joh 20:1-18

24 Cun zarh khat chung i ni hmasa bik zingkate ah annih cu a dang nu hna he khan an rak timhtuahmi zihmui kha an i put i thlaan ah an va kal. **2** Sihmanhsehlaw thlaankhar lung kha a rak i thawn kha an hmuh. **3** Cutikah thlaan chung ah an lut i Bawipa Jesuh ruak cu an hmu lo. **4** Cun cuti thil a can i zeiti um awk an hngalh lo lio caan ah, zohhmanh, a tleu ngaingaimi angki i hruk in an pawng ah mi pahnih an dir. **5** Cutikah an ṭih tuk i an hmai vawlei hoih in an kun, annih nih, "Zei caah dah a nungmi cu a thimi lak ah cun nan

23:43 2Co 12:3,4; Bia 2:7
23:45 Heb 9:3,8; 10:19,20
23:46 Mat 27:50; 1Pe 2:23; Joh 19:30
23:47 Mat 9:8
23:54 Mat 27:62
23:56 Mar 16:1
24:4 Joh 20:12

kawl? 6 Amah cu hika ah hin a um
ti lo, sihmanhsehlaw a tho cang.
Galilee i a rak um lio ah, 7 'Mi
Fapa cu misual hna kut chung ah
chanh a si lai, cun khenhchih a
si lai i, ni thumnak ah a tho ṭhan
lai,' tiah a rak in chimhmi hna
kha nan philh cang maw?" tiah
an ti hna.

8 Cun a bia kha an hun hngalh
ṭhan. 9 Cutikah thlaan cun an rak
kir i cu thil vialte cu hleikhat
hna le a dang vialte kha an va
chimh hna. 10 Cu thil vialte kong
apostle hna a va chimtu hna
cu Mary Magdalene, Joanna,
James nu Mary le an sin ah a
ummi nu hna kha an si. 11 Cun
an bia kha an ca ah bia chawkvai
sawhsawh a lo i an rak zum hna
lo. 12 Sihmanhsehlaw Peter cu a
tho i thlaan ah cun a va tli, cun a
kun i linen puan lawng aa phah
kha a hei hmuh, cun a cangmi thil
kha khuaruahharte in a ruat i inn
lei ah a kir ṭhan.

Emmaus Lam Ah

Mar 16:12, 13

13 Cun cu ni ah cun, zohhmanh,
zultu hna lak in mi pahnih kha
Jerusalem in meng sarih tluk a
hlatmi Emmaus khua lei ah an
kal. 14 Cun a cangmi thil vialte
kong kha hmun khatte ah an i
ceih. 15 Cuti i an i ceih lio ah cun,
amah Jesuh hrimhrim nih a hun
naih hna i anmah sin ah cun a kal
ve. 16 Sihmanhsehlaw an mit kha
huhkanh an si caah amah kha an
hngal lo.

24:6 Mat 17:22
24:7 Mat 8:20; 16:21
24:8 Joh 2:22
24:10 Mar 6:30
24:11 Mar 16:11
24:12 Joh 20:3-7,10
24:13 Mar 16:12
24:16 Joh 20:14; 21:4
24:18 Joh 19:25
24:19 Mar 1:24; Mat 21:11
24:21 Mat 16:2

17 Cun anih nih, "Zei ko hen
pakhat le pakhat lamkal pah cun
nan i ruah i nan ngaih cu a chiat?"
tiah a ti hna.

18 Cutikah pakhat deuh a min
Cleopas an timi nih a hun leh i,
anih cu, "Jerusalem i khual vialte
hna lak ah nangmah lawnglawng
hi maw Jerusalem i atu lio ah a
cangmi thil a hngal lomi na si?"
tiah a ti.

19 Cun anih nih, "Zei thil hna
hen?" tiah a ti hna i, annih nih,
"Nazareth khuami Jesuh kong
hen ta, amah cu Pathian hmai ah
le mi vialte hmai ah a ṭhawngmi
tuahsernak le bia a ngeimi prophet
a si. 20 Cun tlangbawi ngan hna le
kan uktu hna nih sualphawt i thah
awk ah an chanh i an khenhchih.
21 Sihmanhsehlaw amah cu Israel
mi hna tlanhtu a si lai tiah kan
i ruahchanmi a si. Zohhmanh,
cu vialte nak hmanh cun nihin
hi cu thil vialte a cannak in a
ni thumnak a si cang. 22 Asi,
zingkate ah thlaan i a va phanmi
kan hawile nu cheukhat hna nih
kan khuaruah an kan harter. 23 A
ruak kha an va hmuh lo tikah,
an rak kir i, ' "Amah cu a nung
cang," tiah a chimtu vanmi hna
langhnak pakhat zong kan hmuh'
tiah an chim. 24 Cun kan sin
ah a ummi cheukhat hna zong
thlaan ah an va kal i nu hna nih
an chim ningte khan an va hmuh,
sihmanhsehlaw amah cu an hmu
lo," tiah an ti.

25 Cutikah annih cu a thawh
hna i, "Maw mihrut hna, prophet

hna nih an rak chim cangmi vialte zumh cu nan i harh ko mu! **26** Khrih nih cu thil vialte ingtuar ta in a sunparnak chung ah a luh awk a si lo maw?" tiah a ti hna.

27 Cun Moses ṭialmi thawk in prophet vialte nih an rak ṭialmi Cathiang vialte chung ah amah kong kha annih cu a hrilhfiah hna. **28** An kalnak ding khua cu an hei naih tikah, a lan lai bantuk in aa umter. **29** Sihmanhsehlaw annih nih, an thlauh i, "Kan sin ah riak ve ko, zei caah tiah zanlei a si cang i khua zong a mui dengmang cang," tiah an ti.

Cun anmah he riah ding cun a lut. **30** Anmah he khan cabuai i a ṭhut tikah chang kha a lak i thluachuah a pek hnu ah a cheu i annih cu a pek hna. **31** Cutikah an mit kha auter an hung si i, amah cu an hun hngalh, cun an mithmuhnak khan a lodiam. **32** Cun annih nih pakhat le pakhat kha, "Lampi i bia a kan ruah i Cathiang a kan hrilhfiahpiak lio ah khan kan thinlung cu meialh in a alh lo mei kha," tiah an ti.

33 Cucaah an tho i cu suimilam caan hrimhrim ah cun Jerusalem ah an va kir ṭhan, cun hleikhat hna le an sin ah a ummi hna hmun khatte i an i pumh kha an va hmuh hna. **34** Cun annih nih, "Bawipa cu a tho taktak cang i Simon sin ah a lang cang," tiah an rak ti hna.

35 Cun annih nih lampi ah a cangmi thil kong le chang a hun cheunak in an hun hngalhnak kong kha an chim ve.

24:26 Heb 2:10; 1Pe 1:11
24:27 Joh 1:45
24:30 Mat 14:19
24:34 1Co 15:5
24:36 Joh 20:19, 21,26
24:37 Mar 6:49
24:39 Joh 20:27; 1Jo 1:1
24:43 Apo 10:41
24:44 Mat 1:22;

Jesuh Cu Zultu Hna Sin Ah A Lang

Mar 16:12-18; Joh 20:19-23

36 Cu thil kong an chim lio ah cun, amah Jesuh hrimhrim kha an laifang ah cun a hung dir i annih cu, "Nan sin ah daihnak um ko seh," tiah a ti hna.

37 Sihmanhsehlaw mithla kan hmuh tiah an ruah i an ṭih i an thin a phang. **38** Cun annih cu, "Zei caah dah nan lungre a theih? Cun zei caah dah lungawṭawm in nan um? **39** Ka kut le ka ke hi zohhmanh u, keimah hrimhrim ka si ko. Ka tawng u law ka zoh u, zei caah tiah mithla nih cun titsa le ruh cu keimah nih ka ngeih nan hmuh bantuk in a ngeih ṭung lo," tiah a ti hna.

40 Cu bia a chim dih tikah a kut le a ke kha a hmuhsak hna. **41** Sihmanhsehlaw an khuaruah a har i an i lawmh tuk caah an zum kho hlei lo i Jesuh nih annih cu, "Hi hmun ah hin rawl ei awk zeital nan ngei lo maw?" tiah a hal hna.

42 Cucaah annih nih mei emmi ngasa cheukhatte le khuaihliti tlawmpal kha an pek. **43** Cun aa lak i an hmai ah cun a ei.

44 Cutikah anih nih, "Hi bia hna hi ka rak in umpi hna lio ah ka rak in chimh cangmi hna an si: Moses Phungbia le Prophet hna le Psalm cauk chung ah keimah kong aa ṭialmi vialte kha an tlin dih a herh ko," tiah a ti hna.

45 Cun Cathiang kha an hngalh khawh nakhnga an hngalhnak

kha a hunpiak hna. **46** Cutikah annih cu a thawh hna i, “Cucaah Cathiang ah hitihin aa ṭial, Khrih cu a temhin ding le mithi hna sin in ni thumnak ah a thawh ṭhan ding **47** le ngaihchihnak le a min in sual ngaihthiamnak kha Jerusalem thawk in miphun vialte hna sin i phuan ding cu a herh ko. **48** Cun nannih cu cu thil vialte hna i tehte cu nan si. **49** Zohhmanh u, ka Pa biakamnak cu nan cung ah ka rak thlah. Cucaah cunglei huhamṭhawnnak he thuamh nan si hlan paoh cu Jerusalem khuapi khan hngak ko u,” tiah a ti hna.

24:46 Mat 16:21
24:47 Apo 5:31; Mat 28:19
24:48 Joh 15:27; Apo 1:8; 1Pe 5:1
24:49 Joh 14:16; Apo 1:4
24:50 Mat 21:17
24:53 Apo 2:46

Jesuh Van Kainak

Mar 16:19, 20; Apo 1:9-11

50 Cun annih cu Bethany tiang a hruai hna, cun a kut a hler hna i thluachuahnak a pek hna. **51** Cuti i thluachuah a pek hna lio ah cun an sin cun aa ṭhen i van ah cawi a si. **52** Cun amah cu an biak i, lunglawmhnak nganpi he Jerusalem ah cun an rak kir ṭhan. **53** Cun Pathian cu temple[g] chung ah donglo in an thangṭhat i an lawmh. Amen[g].

JOHN

THAWNGṬHA

Biahmaisa

Caṭialtu: John
Careltu: Mi vialte
Caṭial Kum: AD 85-90

Biakam Thar i a hmasa bik cauk pali hna nih thawngṭha a simi Jesuh nunning, thihnak le thawhṭhannak kha an langhter caah cu cauk pali hna cu thawngṭha tiah auh an si. Cu thawngṭha biatak cu zumtu nih vawlei pumpaluk ah kan phuan awk a si. Apostle John nih hi thawngṭha hi mi vialte nih Jesuh cu Khrih, Pathian Fapa a si kha zum hna seh ti duhnak he vawlei pumpi sin ah a ṭialmi a si (20:30-31). AD 85-90 hrawng ah ṭialmi a si i thawngṭha pathum hna nakin a hnu deuh i ṭialmi a si.

Zebedee le Salome cu John nu le pa an si. Apostle James cu a upa a si. John nih, "Jesuh dawtmi zultu," tiah amah le amah aa au (13:23, 24; 21:7, 20, 24). Cun a dang apostle pakua hna nih an hmuh lomi Jesuh rianṭuannak zong kha Peter le James he a hmumi apostle a si (Mar 9:37; 9:2; 14:33). John cu hi thawngṭha le a dang cakuat pathum (1, 2 le 3 John) le Biaphuan cauk ṭialtu ah Bawipa nih a thim.

John thawngṭha hi a dang thawngṭha pathum hna he an i dang ngaingai. Thawngṭha pathum hna nih an ṭialmi tampi, Jesuh chuahnak le tahchunhnak hna kha a telh hna lo. Cun a dang thawngṭha ah aa tel lomi tampi kha a ṭial hna.

A hmasa bik dal nga chung i a ṭialmi hi thawngṭha dang he aa dang ti awk a si. Cu dal chung hna ah cun Judea hrawng ah a hmasa i Jesuh rianṭuannak kha a ṭial. John nih khuaruahhar pasarih kha Jesuh kong thawngṭha fehternak ca ah aa thim hna i, cu khuaruahhar thil hna cu "hmelchunhnak" tiah a auh hna. Cu hmelchunhnak hna cu dal 2, 4, 5, 6, 9 le 11 ah an um. John zong nih Jesuh cawnpiaknak pasarih kha dal 3, 4, 5, 6, 8, 10, 14-16 ah a ṭial hna. Cun Jesuh nih, "Kei cu," tiah thil pakhat khat he aa tahchunhnak zong kha dal 6:35; 8:12, 58; 9:5; 10:11, 14; 11:25; 14:6; 15:1 ah a langhter. Khrih Pathian a sinak cu dal khatnak ah fiangte in a langhter i cuticun thawngṭha ṭial aa thawk. Cun Jesuh zapi lak i rian a ṭuannak kha dal 2-12 chung le apostle hna he rianṭuannak kha dal 13-17 ah, cross cung i a rianṭuannak kha dal 18-19 ah, cun a thawhṭhannak le a thawhṭhan hnu a rianṭuannak kha dal 20-21 hna ah a langhter hna.

John nih Jesuh cu Khrih le Pathian Fapa a sinak kha fiangte in a fehter, zungzal nunnak kan ngeih khawh nakhnga amah cu zumh hrimhrim a herh.

Bia Cu Titsa Ah A Cang

1 A hramthawk ah Bia a rak um,
cu Bia cu Pathian he an rak um
i cu Bia cu Pathian a si. **2** Amah
cu a hramthawkte in Pathian he a
um.

3 Thil vialte hi amah thawng
in tuahmi an si i, tuahmi thil
vialte hi amah lo in a ummi thil
pakhat hmanh an um lo. **4** Amah
ah cun nunnak a um i, cu nunnak
cu minung ceunak a si. **5** Cun cu
ceunak cu muihnak ah a hung ceu
i muihnak nih cun a hngal lo.

6 Pathian nih a thlahmi pakhat
a um i a min ah John a si. **7** Mi
vialte nih amah thawng in an
zumh nakhnga ceunak kong tehte

1:1 1Jo 1:2; Phi 2:6
1:2 Bia 1:8
1:3 1Co 8:6; Col 1:16; Heb 1:2
1:4 Apo 3:15; Heb 7:16; 1Jo 1:1
1:6 Mat 3:1

khan ding ah amah cu tehte pakhat si awk ah a ra. **8** Amah cu ceunak cu a si lo, sihmanhsehlaw ceunak kong chim ding ah thlahmi a si. **9** Cu ceunak cu vawlei cung ah a rami mi kip ceunak a petu ceunak taktak cu a si.

10 Amah cu vawlei ah a um i vawlei cu amah thawng in a hung ummi a si, sihmanhsehlaw vawlei nih amah cu a hngal lo. **11** Amah cu amah mi hna sin ah a ra i a mi hna lila nih an cohlang lo. **12** Sihmanhsehlaw amah a cohlang i a min a zummi paohpaoh cu Pathian fa sinak nawl kha a pek hna. **13** Cu hna cu thisen in siseh, taksa duhnak in siseh, minung duhnak in siseh, hrinmi si lo in, Pathian hrinmi tu kha an si.

14 Cun Bia cu taksa ah a cang i kan lak ah khua a sa, cun a sunparnak kha kan hmuh. Cu sunparnak cu Pa nih a Fapa ngeihchun lawnglawng a pekmi sunparnak kha a si, vel le biatak in a khat.

15 John nih amah kong cu tehte a khan i a au, "A kong ka chimmi pa cu amah hi a si, 'Ka hlan ah a rak um cangmi a si caah, ka hnu i a rami hi keimah nakin a ngan deuh,' ka ti," tiah a ti. **16** A liam in a liammi a tlinnak chung in velngeihnak cung velngeihnak cu kan dihlak in kan co dih ko. **17** Zei caah tiah phungbia cu Moses sin in pek a si, sihmanhsehlaw vel le biatak cu Jesuh Khrih sin in a ra. **18** Aho hmanh nih Pathian cu zeitik hmanh ah an hmu bal lo. Pa ṭang cung i a ummi Fapa ngeihchun lawnglawng nih amah cu a langhter.

1:9 1Jo 2:8
1:12 1Jo 3:23; Rom 8:14; Eph 5:1
1:13 Tit 3:5; Jam 1:18; 1Pe 1:23; 1Jo 3:9
1:14 Heb 2:14; 1Jo 1:1,2; Rom 3:24
1:15 Mat 3:11
1:16 Eph 1:23; Col 1:19; Rom 3:24
1:18 Col 1:15; 1Jo 4: 9

Baptisma Petu John Tehte Khannak

Mat 3:1-12; Mar 1:7, 8; Luk 3:15-17

19 Jew mi hna nih tlangbawi le Levi mi hna kha Jerusalem in John sin ah, "Aho dah na si?" tiah hal awk i an thlah hna tikah, John nih amah kong a chimhmi hna cu hihi a si.

20 Pheh lote in aa phuang i, "Keimah cu Khrih ka si lo," tiah a ti.

21 Cun annih nih, "Aho dah na si kun? Elijah na si maw?" tiah an hal i, "Ka si lo," tiah a ti.

"Prophet na si maw?" tiah an hal ṭhan i, "Si hlah," tiah a leh ṭhan hna.

22 Cutikah annih nih, "A kan thlahtu hna bia kan phorh khawh hna nakhnga, aho dah na si? Zeitin dah nangmah kong hi naa chim?" tiah an hal.

23 Anih nih, "Keimah cu prophet Isaiah nih a rak chim cang bang khan,

'Ramlak ah a aumi aw
pakhat nih,
"Bawipa lam kha dinter u,"
tiah a timi,'
kha ka si," tiah a ti hna.

24 An thlahmi hna cu Pharisee mi hna bu chung in an si. **25** Cun annih nih, "Khrih zong na si lo, Elijah zong na si lo i, Prophet

1:19 Mat 3:1
1:20 Luk 3:15,16
1:21 Mat 11:14
1:23 Mat 3:1
1:23 Mat 3:1

zong na si fawn lo ahcun, zeiruang ah dah baptisma na pek kun?" tiah an hal.

26 John nih cun a leh hna i, "Kei nih cun ti in baptisma ka pek. Sihmanhsehlaw nan lak ah nan hngalh lomi pakhat a dir. **27** Amah cu ka hnu in a rami a si. Sihmanhsehlaw keimah nakin a ngan deuh. Kei cu a kedan hri phoihtu hmanh ah kaa tlak lo," tiah a ti hna.

28 Cu thil vialte a cannak cu John nih baptisma a rak peknak Jordan khattelei ral Bethabara* khua ah a si.

Pathian Tuufa

29 A thaizing ah John nih Jesuh amah lei i a rat kha a hmuh i, "Zohhmanh u, Pathian Tuufa, vawlei sualnak a kalpitu khi! **30** 'Ka hlan ah a rak um cangmi a si caah ka hnu in a rami pa hi keimah nakin a ngan deuh,' tiah a kong ka rak chimmi kha amah hi a si. **31** Amah cu ka rak hngal lo. Sihmanhsehlaw Israel mi sin ah fiangte in hmuhsak a si nakhnga, ti in baptisma pek ah ka ratnak cu a si," tiah a ti.

32 John nih tehte a khan i anih nih, "Van in Thlarau cu ṭhuro bantuk in a rung ṭum i a cung i aa fut kha ka hmuh. **33** Amah cu ka rak hngal lo, sihmanhsehlaw ti in baptisma pek awk i a ka thlahtu pa nih cun, 'Thlarau a rung ṭum i a cung ah aa fut ko na hmuhmi kha Thlarau Thiang in baptisma petu ding cu a si lai,' tiah a ti. **34** Cucu ka hmuh cang i hihi Pathian Fapa a si tiah keimah nih tehte ka khan," tiah a ti.

Zultu Hmasa Hna

Mat 4:18-22; Mar 1:16-20; Luk 5:1-11

35 A thaizing ah John cu a zultu hna lak i pahnih hna he hmun khat ah an dirṭi ṭhan. **36** Cuka i Jesuh aa chawh len ko kha a zoh i, John nih cun, "Zohhmanh u, Pathian Tuufa khi!" tiah a ti hna.

37 Cun zultu pahnih nih a chimmi kha an theih i Jesuh cu an zulh. **38** Cun Jesuh cu a hun i mer i an zulh kha a hmuh hna tikah, "Zei dah nan kawl?" tiah a ti hna.

Annih nih, "Rabbi[g], khuazei ah dah na um?" tiah an ti. (Rabbi ti a sullam cu Cawnpiaktu tinak a si.)

39 Annih cu, "Ra u law ra zoh tuah u," tiah a ti hna. An kal i a umnak hmun cu an va hmuh. Zanlei suimilam pali hrawng a si cang caah cu ni cu a sin ah cun an va cam.

40 John bia a thei i Jesuh a zulmi hna lak i pakhat cu, Andrew, Simon Peter naupa kha a si. **41** Cu pa nih cun a hmasa bik ah a u Simon kha a va hmuh i, "Messiah[g] kan hmuh cang," tiah a va ti. (Messiah ti sullam cu Chiti Thuhmi tinak a si.) **42** Cun Andrew nih Simon cu Jesuh sin ah a kalpi.

1:26 Mar 1:4
1:27 Mar 1:7
1:29 1Pe 1:19; Bia 5:6
1:32 Mat 3:16
1:33 Mar 1:4,8
1:34 Mat 4:3
1:35 Mat 3:1
1:38 Mat 23:7
1:42 Mat 16:18

* **1:28** *Bethabara:* Greek Bible cheukhat ah cun Bethany ti a si.

Jesuh nih cun a zoh i, "Nangmah hi Jonah fapa Simon na si. Cephas ti in auh na si cang lai," tiah a ti. (Cephas ti sullam cu lung tinak a si.)

Jesuh Nih Philip Le Nathanael A Auh Hna

43 A thaizing ah Jesuh cu Galilee peng ah kal a duh. Philip kha a hmuh i, "Rak ka zul," tiah a ti.

44 Philip cu Bethsaida khuami a si i, cucu Andrew le Peter te khua kha a si. **45** Philip nih Nathanael kha a hmuh i anih cu, "Moses nih a kong phungbia chung ah a rak ṭialmi le prophet hna zong nih a kong an rak ṭialmi pa kha kan hmuh cang. Amah cu Joseph fapa Jesuh, Nazareth khuami a si," tiah a ti.

46 Cun Nathanael nih anih cu, "Nazareth khua cun thil ṭha zeital a chuak kho hnga maw?" tiah a ti i Philip nih, "Ra law rak zoh," tiah a ti.

47 Jesuh nih Nathanael a sin i a rat kha a hmuh i anih cu, "Zohhmanh u, Israel mipa taktak, hlenthawinak zeihmanh a sin ah a um lo," tiah a kong kha a rak chim.

48 Nathanael nih cun a thawh i, "Zeitin dah na ka hngalh?" tiah a ti.

Jesuh nih cun anih cu, "Philip nih an auh hlan theipi kung tang i na rak ṭhut lio ah khan ka rak in hmuh cang," tiah a leh.

49 Nathanael nih, "Rabbi[ʃ], nangmah cu Pathian Fapa na si, Israel Siangpahrang na si," tiah a ti.

50 Jesuh nih anih cu, "'Theipi kung tang i na um lio ah khan ka rak in hmuh cang,' tiah ka ti ruang ah maw na ka zumh? Kha nakin a ngan deuhmi thil na hmuh lai," tiah a ti. **51** Cun Jesuh nih anih cu, "Biangaite in, biangaite in kan chimh hna, atu thawk in van aa hun le Pathian vanmi hna kha Mi Fapa cung i an ṭum le an kai kha nan hmuh hna lai," tiah a ti.

1:43 Mat 10:3; 4:19
1:44 Mat 11:21
1:45 Luk 24:27; Mar 1:24; Luk 3:23
1:47 Rom 9:4,6
1:49 Mat 23:7; 4:3; 2:2
1:51 Mat 3:16; Mat 8:20

A Hmasa Bik Khuaruahhar A Tuahmi

2 Cun a ni thumnak ni ah Galilee peng Cana khua ah ṭhitumhnak a um i cu hmun ah cun Jesuh nu zong kha a um ve. **2** Annih nih Jesuh le a zultu hna zong kha ṭhitumhnak ah cun an sawm ve hna. **3** Cun mitsurzu kha a dih tikah, Jesuh kha a nu nih, "Mitsurzu an ngei ti lo," tiah a ti.

4 Jesuh nih anih cu, "Minu, hi thil kong ah zei dah nang le kei kan i pehtlaihnak a um? Ka caan a phan rih lo," tiah a ti.

5 A nu nih sin-um hna kha, "An chimhmi hna paoh kha tuah u," tiah a ti hna.

6 Cuka ah cun Jew mi hna nih an phung ning in an i thianhnak lung ti-um paruk an hun hna. Um pakhat nih gallon[g] pakul in sawmthum tluk a tlum. **7** Jesuh nih annih cu, "Ti-um kha ti rawn hna u," a ti hna i annih nih khat lak in an rawn. **8** Cun anih nih annih cu, "Atu cu suak u law rawl

2:1 Mat 12:46
2:4 Mat 8:29; 26:18
2:6 Mar 7:3,4

danghnak i hruaitupa sin ah hei pu u," a ti hna i annih nih an hei put.

9 Cun rawl danghnak i hruaitupa nih mitsurzu ah a cangmi ti kha a teh tikah, khuazei in dah a rat ti kha a hngal lo. (Sihmanhsehlaw a suaktu sinum hna tu nih cun an hngalh.) Rawl danghnak i hruaitupa nih nupiṭhitupa kha a kawh. **10** Cun anih nih a thawh i, "Mizei paoh nih a hramthawk ah cun mitsurzu thawmi kha an hunh hmasa hna i, za lak in an din dih hnu ah mitsurzu thaw lo deuhmi kha an hunh tawn hna. Sihmanhsehlaw nang cu atu tiang mitsurzu a thawmi kha naa chiah rih," tiah a ti.

11 Jesuh nih hi hmelchunhnak hmasa bik hi Galilee peng Cana khua ah a tuah. Cuticun a sunparnak kha a langhter i a zultu hna nih cun amah cu an zumh.

12 Cu hnu ah Jesuh cu a nu le a naule hna le a zultu hna he Capernaum ah an kal i cuka ah cun ni tlawmpal an caam.

Jesuh Cu Temple Ah A Kal

Mat 21:12-17; Mar 11:15-18; Luk 19:45-48

13 Jew mi hna i Lanhtak Puai kha a naih cang caah Jesuh cu Jerusalem ah a hung kal. **14** Cun temple[ʃ] chung ah cun cawtum, tuu le ṭhuro a zuarmi hna le tangka thlengtu an ṭhut ko kha a hmuh hna. **15** Saphawhri kha aa hrual i cawtum hna le tuu hna cu temple[ʃ] chung khan a dawi dih hna. Tangka thlengtu hna tangka vialte kha a thletpiak dih hna i an cabuai kha a lehpiak dih hna. **16** Ṭhuro zuartu hna kha, "Hi thil hna hi, hi hmun hin chuahpi dih hna u. Ka Pa inn cu chawleh chawhrawlnak hmun ah canter hlah u," tiah a ti hna.

17 Cutikah a zultu hna nih, "Na inn ka ṭanhnak nih a ka ei dih," tiah a rak i ṭialmi kha an lung ah a hung pem.

18 Cucaah Jew mi hna nih Jesuh cu an leh i, "Zei hmelchunhnak dah hi thil hna na tuahnak in na kan hmuhsak?" tiah an ti.

19 Jesuh nih annih cu a leh hna i, "Hi hmun thiang hi hrawk dih u law ni thum ah ka dirh ṭhan lai," a ti.

20 Cucaah Jew mi hna nih, "Hi hmun thiang hi kum sawmli le kum ruk chung sakmi a si. Ni thum chung ah cun na dirh ṭhan kho lai maw?" tiah an ti.

21 Sihmanhsehlaw Jesuh nih a pum hmun thiang kong kha a chim duhmi a si. **22** Cucaah mithi hna lak in thawhter a si tikah a zultu hna nih hihi a rak chimhmi hna a si kha an lung ah a hung pem i Cathiang le Jesuh a rak chimmi bia kha an zumh.

23 Lanhtak Puai rawl danghnak caan i Jesuh nih Jerusalem i a rak um lio ah hmelchunhnak a tuahmi an hmuh tikah mi tampi nih a min kha an zumh. **24** Sihmanhsehlaw mi vialte kha a hngalh dih hna caah Jesuh nih amah le amah an

2:11 Mat 12:38
2:12 Mat 4:13; 12:46
2:13 Luk 2:41
2:16 Luk 2:49
2:18 Mat 12:38
2:19 Mat 16:21; Mar 14:58; Apo 6:14
2:21 1Co 6:19
2:22 Luk 24:5,8

sin ah aa pe duh lo. 25 Zei caah tiah minung ah zei dah a um ti kha a hngalh dih i aho hmanh nih minung kong kha a sin ah tehte va khan a hau lo.

Nicodemus

3 Pharisee mi hna chung in a min Nicodemus an timi pa a rak um i amah cu Jew mi hna hruaitu a si. 2 Cu pa cu zan ah Jesuh sin ah a ra i, "Rabbi[g], nang cu Pathian sin in a rami cawnpiaktu na si kha kan in hngalh, zei caah tiah Pathian nih minung cu a umpi hna lo ahcun hi hmelchunhnak na tuahmi hna hi aho hmanh nih an tuah kho lai lo," tiah a ti.

3 Jesuh nih cun a leh i, "Biangaite in, biangaite in kan chimh, aho hmanh hrinṭhan a si lo ahcun Pathian pennak a hmu kho lai lo," tiah a ti.

4 Nicodemus nih cun anih cu a thawh i, "Zeitin dah patling a si cangmi cu hrin a si khawh ṭhan lai? Zeitin dah a nu paw chung ah a voihnihnak lut in hrin cu a si khawh lai?" tiah a ti.

5 Jesuh nih a leh i, "Biangaite in, biangaite in kan chimh, aho hmanh ti le Thlarau in hrin a si lo ahcun, Pathian pennak chung ah a lut kho lai lo. 6 Taksa in hrinmi paoh cu taksa a si. Thlarau in hrinmi paoh cu thlarau a si. 7 'Hrinṭhan hrimhrim na si a herh,' kan ti tikah na khuaruahhar hlah. 8 Thli cu a duhnak paoh ah a hrang ko. A thawng cu na theih. Sihmanhsehlaw khuazei in dah a rat i khuazei ah dah a kal ti kha na hngal lo. Thlarau in hrinmi paohpaoh cu cu bantuk cun an si," tiah a ti.

9 Nicodemus nih cun, "Hi thil hna hi zeitin dah a can khawh lai?" tiah a ti.

10 Jesuh nih cun, "Zeitin dah nang Israel cawnpiaktu a simi nih hi thil hna hi na hngalh khawh lo? 11 Biangaite in, biangaite in kan chimh, kan hngalhmi kha kan chim i kan hmuhmi kong kha tehte kan khan. Sihmanhsehlaw kan tehte khanmi kha na cohlang lo. 12 Vawlei thil kha kan chimh i na zumh lo ahcun van thil in chim ning law zeitin dah na zumh khawh hnga? 13 Van i a ummi Mi Fapa, van in a rung ṭummi dah ti lo cu mizei hmanh van ah an kai lo. 14 Moses nih ramlak ah rul a tar bantuk in Mi Fapa zong tar a si ve lai, 15 cuticun mizei hmanh amah a zummi cu an rawk lai lo, sihmanhsehlaw zungzal nunnak an ngei lai.

16 "Zei caah tiah Pathian nih vawlei hi a dawt hringhran caah a Fapa ngeihchun kha a pek. Cucaah amah a zummi paoh cu an rawk lai lo, sihmanhsehlaw zungzal nunnak an ngei lai.

17 "Zei caah tiah vawlei biaceih ding ah Pathian nih a Fapa vawlei ah a thlah lo, sihmanhsehlaw amah thawng in vawlei hi khamh a si nakhnga ca ah a si. 18 Amah a zummi cu Pathian nih bia a ceih lo. Sihmanhsehlaw a zum lomi cu biaceih a si diam cang. Zei

2:25 Mat 9:4
3:1 Luk 23:13
3:2 Mat 23:7; Apo 2:22
3:3 Mat 3:2
3:5 Apo 22:16; Tit 3:5
3:6 1Co 15:50
3:8 1Co 2:14-16
3:10 Luk 2:46
3:13 Apo 2:34; Eph 4:8-10; Heb 4:14; Mat 8:20
3:15 Mat 27:42; Mar 1:15; Apo 13:39; Rom 3:22; 1Jo 5:1, 5,10
3:16 Rom 5:8; Eph 2:4; 1Jo 4:9; Rom 8:32;
3:17 Mat 1:21; Luk 2:11; Rom 1:14; 1Ti 1:15; 1Jo 2:2
3:18 1Jo 4:9

caah tiah Pathian Fapa ngeihchun min kha a zumh lo caah a si. **19** Cun hihi biaceihnak cu a si. Ceunak kha vawlei ah a phan ko, sihmanhsehlaw an tuahsernak a ṭhat lo caah minung nih muihnak kha ceunak nakin an duh deuh. **20** Cucaah thil ṭhalo a tuahmi paoh nih cun ceunak kha a huat, zei caah tiah a thil tuahmi kha langhter a si nakhnga lo ceunak ah a ra lo. **21** Sihmanhsehlaw Pathian thawng in thil hmaan a tuahmi cu a tuahsernak kha langhter a si nakhnga ceunak ah a ra," tiah a ti.

Jesuh Cu John Nakin A Ngan Deuh

22 Cu dih hnu ah, Jesuh le a zultu hna cu Judea ram chung ah an kal. Cuka ah cun anmah he a va caam i mi kha baptisma a pek hna. **23** Cun Salim khua pawng Aenon ah ti tampi a um caah John zong nih baptisma a pek hna i cuka ah cun mi an ra i baptisma a pek hna. **24** Zei caah tiah John kha thong ah thlak a si rih lo. **25** Cutikah John zultu hna cu Jew mipa an i thianhnak ningcang kong ah bia an i al. **26** Cun John sin ah an va kal i, "Rabbi[g], Jordan va ral i nangmah sin ah a rak um i a kong tehte na khanmi nih khan, zohhmanh, mi kha baptisma a pek hna i, mi vialte a sin ah an kal," tiah an ti.

27 John nih cun, "Cucu van in Pathian nih a pek lo ahcun mi nih zeihmanh a co kho lo. **28** 'Keimah cu Khrih ka si lo, sihmanhsehlaw a hmai ah thlahmi ka si,' ka ti kha nanmah hrimhrim nih pei tehte nan khan kha. **29** Ṭhitmi ngaknu a ngeitu cu nupiṭhitupa kha a si, sihmanhsehlaw nupiṭhitupa i kawi cu a dir i a bia kha a ngaih, nupiṭhitupa aw kha a theih caah aa lawm tuk. Cu ruang ah, cuticun kaa lawmhnak cu a tling. **30** Amah cu a ṭhangcho lai, sihmanhsehlaw kei cu ka zorchuk lai.

31 "Cunglei in a rung ṭummi cu zeizong vialte nakin a cungnung deuh. Vawlei in a rami cu vawlei mi a si i vawlei thil kong kha a chim. Van in a rung ṭummi cu zeizong vialte nakin a cungnung deuh. **32** Anih nih cun a hmuhmi le a theihmi kong kha tehte a khan, aho hmanh nih a tehte khanmi kha an cohlang duh lo. **33** A tehte khannak a cohlangtu paoh nih Pathian cu a hmaan tiah cakhenh kha a cumh. **34** Zeitin tiah Pathian thlahmi nih cun Pathian bia kha a chim, zei caah tiah Pathian nih Thlarau kha rikhiahlo in a pek. **35** Pa nih Fapa kha a dawt i a kut chung ah zeizong vialte kha a pek dih cang. **36** Fapa a zummi nih zungzal nunnak a ngei. Fapa a zum lomi nih nunnak a hmu lai lo, sihmanhsehlaw Pathian thinhunnak tu kha a cung ah a hmun," tiah a ti.

Jesuh Le Samaria Minu

4 Jesuh nih John nakin zultu tam deuh a ser hna i baptisma a pek hna kha Pharisee mi hna nih an theih kha Bawipa nih a

3:20 Eph 5:11,13
3:23 Mat 3:1
3:24 Mat 4:12
3:26 Mat 23:7
3:29 Mat 9:15; Phi 2:2; 1Jo 1:4
3:31 1Jo 4:5
3:34 Mat 12:18; Luk 4:18; Apo 10:38
3:35 Mat 28:18

theih tikah **2**(amah Jesuh nih cun baptisma a pe hna lo nain a zultu hna nih an pek hna), **3**Judea kha a chuahtak i Galilee ram ah a kal ṭhan.

4Sihmanhsehlaw Samaria kha tan pah a herh. **5**Cuka ah cun Jacob nih a fapa Joseph a rak pekmi lo pawng Sychar timi Samaria khua kha a phan. **6**Cuka ah cun Jacob tikhor kha a um. Jesuh cu a khualtlawnnak ah a bat caah tikhor kam ah cun a ṭhu. Cu caan cu chun suimilam hleihnih hrawng a si.

7Samaria mig nu cu ti than ah a ra. Jesuh nih minu cu, "Ti din awk ka pe tuah," tiah a ti.

8Zei caah tiah a zultu hna kha khuachung ah rawl cawk ah an kal. **9**Cutikah Samaria minug nih anih cu, "Nang cu Jew mi na si i kei cu Samaria minu ka si, zeitin dah ti din awk na ka hal?" tiah a ti. (Zei caah tiah Jew mi hna nih Samaria mi hna he zeihmanh pehtlaihnak ngeih an duh lo caah cuticun a tinak a si.)

10Jesuh nih minu cu a leh i, "Pathian laksawng le, 'Ti din awk ka pe,' an titu hi rak hngal law cu amah tu kha na hal hnga i, nunnak tinung kha an pek hnga," tiah a ti.

11Minu nih anih cu, "Bawipa, ti thannak zeihmanh na ngeih ṭung lo, tikhor hi a thuk fawn, khuazei ah dah nunnak tinung cu na ngeih? **12**Nang cu hi tikhor a kan petu kan pa Jacob nakin maw na ngan deuh? Amah hrimhrim le a fale le a saṭil hna zong nih hika ti hi an din tawn," tiah a ti.

13Jesuh nih minu cu a leh i, "Hika ti a dingmi cu an ti a hal ṭhan lai. **14**Asinain ka pek laimi ti a dingtu paoh cu a zungzal in a ti a hal ṭhan hrimhrim ti lai lo. Sihmanhsehlaw ka pek laimi ti cu a chung ah zungzal nunnak a puttertu tinung ah a cang lai," tiah a ti.

15Minu nih anih cu, "Bawipa, ka ti a hal ti nakhnga lo le hi hmun ah ti than i ka rat ṭhan ti nakhnga lo cu ti cu ka pe," tiah a ti.

16Jesuh nih minu cu, "Va kal, na va kha va au law hika ah hin rak kir ṭhan," tiah a ti.

17Minu nih cun, "Va ka ngeih ṭung lo," tiah a leh.

Jesuh nih minu cu, "'Va ka ngei lo,' na ti hi a hmaan ko. **18**Zei caah tiah va panga na ngei cang i atu i na ngeihmi hi na va taktak a si lo, cucu hmaante in na chim ko," tiah a ti.

19Cun minu nih, "Bawipa, prophet na si ṭheo lai tiah ka zumh. **20**Kan pupa hna nih cun hi tlang cung ah hin Pathian an rak biak. Asinain nannih Jew mi nih cun, mi nih Pathian a biaknak hmun cu Jerusalem ah a si awk a si nan ti," tiah a ti.

21Jesuh nih, "Minu, ka zum tuah, hi tlang cung ah siseh, Jerusalem ah siseh, Pa Pathian nan biak ti lai lo caan kha a ra lio. **22**Nannih cu nan hngalh lomi kha nan biak, kannih cu kan hngalhmi kha kan biak. Zei caah

4:3 Luk 7:13
4:4 Mat 10:5
4:9 Mat 10:5
4:10 Bia 7:17
4:14 Mat 25:46
4:19 Mat 21:11
4:20 Luk 9:53
4:21 1Ti 2:8
4:22 Rom 3:1,2

tiah khamhnak cu Jew mi hna sin in a ra. **23** Sihmanhsehlaw a biatu taktak hna nih cun Pa Pathian kha thlarau le biatak in an biak lai caan kha a ra lio i, cucu atu hi a si. Zei caah tiah Pa Pathian nih cu bantuk in amah a biatu cu a kawl hna. **24** Pathian cu thlarau a si i a biatu hna nih cun thlarau le biatak in an biak hrimhrim awk a si," tiah a ti.

25 Minu nih cun, "Khrih tiah an kawhmi Messiah[ʃ] a ra lio ti kha ka hngalh. Amah a rat tikah cun thil vialte kha amah nih a kan chimh dih te ko lai," tiah a ti.

26 Jesuh nih minu cu, "Na sin i bia a chimtu hi amah cu a si," tiah a ti.

27 Cu bia a chim lio ah cun, a zultu hna kha an ra phan i minu he bia an i ruah caah an khuaruah a har, asinain aho hmanh nih, "Zei dah na duh? Zei caah dah minu he bia nan i ruah?" tiah an ti lo.

28 Cutikah minu nih a ti-um kha a kaltak i khuachung ah a kal i mi kha, **29** "Ra u, ka tuah ciami vialte a ka chim dihtu pa hi rak zoh tuah u. Hi pa hi Khrih cu a si kho hnga maw?" tiah a ti. **30** Cucaah khuachung cun an chuak i a sin ah cun an va kal.

31 Sihmanhsehlaw cu lio caan ahcun a zultu hna nih, "Rabbi[ʃ], ei tuah," tiah rawl ei an rak fial.

32 Asinain anih nih, "Nan hngalh lomi rawl ei awk ka ngei ko," tiah a ti hna.

33 Cucaah, a zultu hna nih cun, "Pakhatkhat nih ei awk a ca ah zeital an put i a si hnga maw?" tiah pakhat le pakhat kha an i ceih.

34 Jesuh nih cun, "Kei ka rawl cu a ka thlahtu pa duhnak tuah le a rian lim hi a si. **35** Nannih nih cun, 'Hi hnu thla li ah rawlṭuan caan a cu lai,' nan ti lo mei? Zohhmanh u, kei nih cun, 'Khua cuan u law lo khi zoh hna hmanh u, ṭuan ding ah an vaar dih diam cang,' tiah kan ti hna. **36** A vorhtu le rawlṭuantu hmun khat i an i lawmh nakhnga rawlṭuantu nih cun a ṭuanman kha a hmuh hna i, zungzal nunnak ca ah theitlai kha a pumh hna. **37** Cucaah, 'Pakhat nih a vorh i midang nih a zun,' timi bia cu a hmaanmi a si. **38** Nan rak ṭuan lonak lo i rawlṭuan ding ah kan thlah hna, midang nih an ṭuan i an ṭuannak chung ah cun nan lut ve," tiah a ti hna.

Samaria Mi Tampi Nih An Zumh

39 Cun minu nih, "Ka rak tuahmi vialte kha a ka chimh dih," tiah tehte a khanmi ruang ah cuka khua i a ummi Samaria mi[ʃ] tampi nih amah cu an zumh. **40** Cucaah Samaria mi[ʃ] hna kha a sin i an rat tikah, an sin i caam rih ding ah amah cu an nawl i, cuka ah cun ni hnih a caam. **41** Cun amah bia ruang ah mi tam chinchin nih an zumh.

42 Cutikah annih nih minu cu, "Nangmah chimmi bia ruang lawnglawng ah si lo in, kanmah hrimhrim nih kan theih caah

4:23 Phi 3:3
4:24 Phi 3:3
4:25 Mat 1:16
4:29 Mat 12:23
4:31 Mat 23:7
4:32 Mat 4:4
4:34 Mat 26:39
4:35 Mat 9:37; Luk 10:2
4:36 Rom 1:13; Mat 25:46
4:42 Luk 2:11

le vawlei Khamhtu Khrih a si hrimhrim ti kha kan hngalh cang caah kan zumh," tiah an ti.

Jesuh Nih Bawi Pakhat Fapa A Damter

43 Cu hnu ni hnih ah cu hmun cun a chuak i Galilee peng ah a kal. **44** Zei caah tiah amah Jesuh hrimhrim nih, "Prophet cu amah le a khuaram ah cun upatnak a tong lo," tiah tehte a rak khan. **45** Cucaah Galilee a phanh tikah Galilee mi hna nih an rak cohlan. Zei caah tiah Galilee mi hna zong kha puai ah an rak kal ve i Jesuh nih Jerusalem i puai chung ah a tuahmi thil vialte kha an rak hmuh.

46 Cucaah Jesuh cu ti kha mitsurzu i a canternak Galilee peng Cana khua kha a phan ṭhan. Cuka ah cun bawi pakhat a rak um i a fapa kha Capernaum ah a zaw. **47** Jesuh cu Judea peng in Galilee ah a kal ti kha a theih tikah a sin ah a va kal. A fapa kha a thih dengmang caah Jesuh sin ah cun a vung kal i a damter nakhnga a nawl.

48 Cutikah Jesuh nih anih cu, "Hmelchunhnak hna le khuaruahhar thil hna nan hmuh lo ahcun nan zum hrimhrim lai lo," tiah a ti.

49 Cu bawi nih cun, "Bawipa, ka fapa a thih hlan ah rung ko," tiah a ti.

50 Jesuh nih, "Va kal law, na fapa cu a dam cang," tiah a ti. Cucaah Jesuh nih a chimhmi bia kha a zumh i mipa cu a kal.

51 Cun a vung kal lio ah cun a sin-um hna nih an rak don i, "Na fapa cu a dam cang," tiah an chimh.

52 Cutikah anih nih, "Zeitik caan ah dah a dam?" tiah a hal hna i, annih nih, "Nizan chunhnu suimilam pakhat hrawng ah a taklinh a dai," tiah an ti.

53 Cu caante cu Jesuh nih, "Na fapa a dam cang," tiah a chim caan a si kha a pa nih a hngalh i amah hrimhrim le a chungkhar dihlak nih an zumh.

54 Hihi Jesuh nih Judea peng chuahtak in Galilee i a kal tikah a voihnihnak a tuahmi hmelchunhnak a si.

Jesuh Nih Sabbath Ni Ah Mizawpa A Damter

5 Cu thil vialte hnu ah Jew puai kha a um i Jesuh cu Jerusalem ah a hung kal. **2** Jerusalem i Tuu Kutka pawng ah deu panga a ngeimi tibual pakhat a um. Hebrew holh in Bethesda tiah an ti. **3** Cu deu hna chung ah cun mizaw, mitcaw, kebeimi hna le mizeng hna an ril liangluang i ti a cangh lai kha an hngak. **4** Zei caah tiah vanmi kha a caancaan ah tibual chung ah a rung ṭum i ti kha a canghter tawn. Cucaah ti a cangh tikah ti chung i aa paih hmasa bikmi paoh cu a ngeihmi zawtnak paoh khan a dam. **5** Cuka ah cun kum sawmthum le kum riat a zaw cang mipa a rak um. **6** Jesuh nih cun cuka i a rilh ko

4:44 Mat 13:57; Luk 4:24
4:48 Apo 2:43; Rom 15:19; 2Co 12:12; Heb 2:4
4:53 Apo 11:14
5:2 Apo 21:40

kha a hmuh tikah, cuka i caan saupi a rak um cang kha a hngalh i anih cu, "Damter na duh maw?" tiah a ti.

7 Mizawpa nih cun, "Bawipa, ti canghter a si tikah tibual chung ah paihtu aho hmanh ka ngeih lo caah ka kal lio ah midang nih ka hmai in an ka khanh lengmang," tiah a ti.

8 Jesuh nih anih cu, "Tho, na ihphah kha i lak law kal," tiah a ti. **9** Cun chikkhatte ah mipa cu a hung dam. A ihphah kha aa lak i a kal. Cu ni cu Sabbathʃ ni a si.

10 Cucaah Jew mi hna nih Jesuh damtermi pa kha, "Nihin cu Sabbathʃ ni a si i, na ihphah naa put kha a phung a si lo," tiah an ti.

11 Anih nih, "A ka damtertupa nih pei, 'Na ihphah kha i lak law kal,' a ka ti cu," tiah a leh hna.

12 Cutikah annih nih, "Aho dah, 'Na ihphah i lak law kal,' an titupa cu a si?" tiah an hal.

13 Sihmanhsehlaw Jesuh damtermi pa nih cun aho a si kha a hngal lo. Zei caah tiah cu hmun ah cun mibu an rak um i Jesuh cu a rak i zuk diam cang.

14 A hnu ah Jesuh nih templeʃ chung ah a hmuh i anih cu, "Zohhmanh, damter na si cang, na cung i thil ṭhalo chinchin a tlun nakhnga lo va sual ti hlah," tiah a ti. **15** Mipa cu a chuak i Jew mi hna kha a damtertupa cu Jesuh a si kha a chimh hna.

Pa Le Fapa

16 Cun Sabbathʃ ni ah hi thil hna hi a tuah caah Jew mi hna nih Jesuh cu an hrem i amah thahnak ding lam kha an kawl. **17** Sihmanhsehlaw Jesuh nih annih cu, "Atu tiang ka Pa cu rian a ṭuan i kei zong ka ṭuan ve," tiah a ti hna.

18 Sabbathʃ ni a buar lawng si lo in, Pathian kha ka Pa tiah a ti i amah le amah kha Pathian he aa tluk i aa chiah caah Jew mi hna nih thah awk ah an kawl chinchin.

19 Cutikah Jesuh nih annih cun a thawh hna i, "Biangaite in, biangaite in kan chimh hna, Fapa nih amahte in zei thil hmanh a tuah kho lo, sihmanhsehlaw Pa nih a tuahmi a hmuhmi lawng kha a tuah, zei caah tiah Pa nih a tuahmi paoh kha Fapa zong nih cu bantukte in a tuah ve. **20** Zei caah tiah Pa nih Fapa kha a dawt i amah hrimhrim nih a tuahmi thil vialte kha a hmuhsak dih. Cun nan khuaruah a har nakhnga hi thil vialte nakin a ngan deuhmi rian kha a hmuhsak lai. **21** Cucaah Pa nih mithi a thawhter hna i nunnak a pek hna bantuk in Fapa zong nih a duhmi paoh kha nunnak a pek hna. **22** Zei caah tiah Pa nih aho hmanh bia a ceih hna lo, sihmanhsehlaw biaceihnak vialte kha Fapa sin ah a pek dih cang. **23** Cucu Pa an upat bantuk in mi vialte nih Fapa an upat khawh nakhnga ca ah a si. Fapa a upat lomi nih cun a thlahtu Pa zong kha an upat lo.

24 "Biangaite in, biangaite in kan chimh hna, ka bia a thei i a

5:8 Mat 9:5,6
5:9 Mat 12:1-14
5:10 Mat 12:2
5:14 Mar 2:5
5:17 Luk 2:49
5:18 Mat 12:14
5:21 Rom 4:17; 2Co 1:9; Heb 11:19
5:22 Apo 10:42
5:23 Luk 10:16; 1Jo 2:23
5:24 Mat 10:40; Mat 25:46; 1Jo 3:14

ka thlahtu a zummi nih zungzal nunnak a ngei cang, biaceihnak a ing lai lo, sihmanhsehlaw thihnak in nunnak ah a lan cang. **25** Biangaite in, biangaite in kan chimh hna, mithi hna nih Pathian Fapa aw an theih lai i a theimi hna an nun lainak caan kha a ra lio i atu zong ah a phan ko cang. **26** Zei caah tiah Pa nih nunnak kha aa ngeih bantuk in Fapa zong nih nunnak kha aa ngeih ve nakhnga a pek cang. **27** Cun amah cu Mi Fapa a si caah biaceihnak nawl zong kha a pek.

28 "Hi kong ah hin nan khuaruahhar hlah u, zei caah tiah thlaan chung i a ummi vialte hna nih a aw an theih dih lai caan kha a ra lio. **29** Cun thlaan chung cun an chuak lai i, ṭhatnak a rak tuahmi hna kha nunnak ah an tho ṭhan lai i ṭhatlonak a rak tuahmi hna kha biaceihnak ah an tho ṭhan lai. **30** Keimah nawl in zei thil hmanh ka tuah kho lo. Ka theih ningte in bia ka ceih. Zei caah tiah keimah duhnak kha kawl lo in a ka thlahtu Pa duhnak kha ka kawl caah ka biaceihnak cu a ding.

Jesuh Kong Tehte

31 "Keimah lawnglawng nih keimah kong kha tehte khang ning law ka tehte khanmi kha a hmaan hnga lo. **32** Midang pakhat keimah kong tehte a khangmi a um i keimah kong i tehte a khanmi kha a hmaan ti ka hngalh.

33 "Nannih nih John sin ah mi nan thlah i John nih biatak kong ah tehte a rak khan. **34** Minung sin in tehte khannak kha ka co bia a si lo, sihmanhsehlaw hi thil kan chimh hna nak cu khamh nan si khawh nakhnga ca ah a si. **35** John cu a alhmi le a ceumi meiinn bantuk a si i a ceunak chung i caan tawite i nuamh cu nan duh ngaingai.

36 "Sihmanhsehlaw John nih a ngeihmi tehte nakin a ngan deuhmi tehte ka ngei. Zei caah tiah Pa nih lim awk ah rian a ka pek i, cu rian ka ṭuan cuahmahmi hna nih hin Pa nih thlahmi ka si kha tehte an khan. **37** Cun a ka thlahtu Pa hrimhrim nih keimah kong kha tehte a khan cang. Nannih nih zeitik hmanh ah a aw nan thei lo i a muisam zong nan hmu bal lo. **38** A thlahmi kha nan zumh lo caah a bia kha nan nunnak ah a caam lo. **39** Cathiang chung ah nunnak kan ngei tiah nan i ruah caah, Cathiang kha ralringte in nan kawl hna. Cathiang nih cun keimah kong pei tehte a khan ko cu. **40** Sihmanhsehlaw nunnak ngeih ding ah ka sin ah rat nan duh lo.

41 "Minung sin in thangṭhatnak cu ka cohlang lo. **42** Sihmanhsehlaw nan chung ah Pathian dawtnak nan ngeih lo kha kan hngalh hna. **43** Ka Pa min in ka ra i nan ka cohlang lo. Midang pakhat cu amah minte in ra seh law nan cohlan ṭung hnga. **44** Pathian pakhat lawng sin in a rami upatnak kawl lo in pakhat le pakhat sin in upatnak a comi nih

5:29 Mat 25:46
5:30 Mat 26:39
5:34 1Jo 5:9; Apo 16:30, 31; Eph 2:8; Tit 3:5
5:35 2Pe 1:19
5:36 1Jo 5:9
5:37 1Ti 1:17
5:38 1Jo 1:10
5:39 Rom 2:17,18; Mat 25:46; Luk 24:27, 44; Apo 13:27
5:44 Rom 2:29

cun, zeitin dah nan zumh khawh hnga?

45 "'Pa sin ah amah nih sual a kan puh lai,' tiah ka ruat hlah u. Sual an puhtu hna pakhat a um, cucu nan i bochanmi Moses kha a si. 46 Zei caah tiah Moses nih keimah kong kha a rak ṭial. Moses kha rak zum u law keimah zong kha nan ka zumh ve hnga. 47 Sihmanhsehlaw a ṭialmi kha nan zumh lo ahcun zeitin dah ka bia cu nan zumh ve hnga?" tiah a ti hna.

Jesuh Nih Minung 5,000 Rawl A Dangh Hna

Mat 14:13-21; Mar 6:30-44; Luk 9:10-17

6 Cu hnu ah cun Jesuh cu Tiberias* Rili tiah an timi Galilee Rili khattelei ral ah a kal. 2 Mizaw hna cung i a tuahmi hmelchunhnak an hmuh ruang ah mibupi nih amah cu an zulh. 3 Cun Jesuh cu tlang cung ah a kai i cuka ah cun a zultu hna he khan a ṭhu. 4 Jew Lanhtak Puai kha a nai cang.

5 Cutikah Jesuh cu khua a hei zoh i, mibu nganpi a sin i an rat kha a hmuh tikah Philip kha a thawh i, "An ei awk ah changreu khuazei ah dah kan cawk lai?" tiah a ti.

6 Sihmanhsehlaw cucu Philip hneksaknak ca ah a chimmi a si. Zei caah tiah zei dah a tuah colh lai kha amah hrimhrim nih a rak hngalh ko. 7 Philip nih cun, "Tlawmte cio ting ding hmanh ah denari tangka 200 man changreu nih a zat hna lai lo," tiah a leh.

8 A zultu hna lak i pakhat a simi Andrew, Simon Peter naupa nih khan, 9 "Hika ah hin barley changreu par nga le nga fang hnih a ngeimi ngakchiapa pakhat a um. Sihmanhsehlaw cucu minung hi vialte ca ah zei dah a ṭhahnem hnga?" tiah a ti.

10 Cutikah Jesuh nih, "Mizapi kha ṭhutter hna u," tiah a ti. Cu hmun ah cun ram tampi a um caah an ṭhu, patling lawng hmanh 5,000 hrawng an si. 11 Cun Jesuh nih changpar cu a lak i, lawmhnak a chim dih hnu ah zultu hna kha a phawt hna. Cun zultu nih a ṭhumi hna kha an phawtchin hna. Cu bantuk cun nga zong cu an duh zat in an phawt hna.

12 Cuticun khimte in an ei dih tikah, Jesuh nih a zultu hna cu, "An ei hlei kha zeihmanh tlawttlau lote in khawm dih hna u," tiah a ti hna. 13 Cucaah barley changreu par nga an ei i a hleimi sei hleihnih khat an khomh.

14 Cutikah cuka i a ummi hna nih Jesuh a tuahmi hmelchunhnak kha an hmuh tikah annih nih, "Hi pa hi vawlei ah a ra dingmi Prophet hrimhrim a si ko," tiah an ti.

15 Cucaah Jesuh nih an ra lai i hramhram in siangpahrang ah an lak colh hnik kha a hngalh caah amahte lawng in tlang ah a kai ṭhan.

5:45 Rom 2:17
5:46 Luk 24:27, 44 Apo 26:22
5:47 Luk 16:29,31
6:11 Mat 14:19
6:14 Mat 11:3
6:15 Mat 14:23; Mar 6:46

* **6:1** *Tiberias:* Tiberias khuapi kam i a ummi Galilee tili a si.

Jesuh Ti Cung Ah A Kal

Mat 14:22-33; Mar 6:45-56

16 Cun zanlei a hung si tikah a zultu hna cu rili lei ah an vung kal i, **17** lawng chung ah an lut, cun rili tan in Capernaum khua lei ah an kal. Cun khua a mui cang nain Jesuh cu an sin ah a phan rih lo. **18** Cuticun thli fakpi in a hran caah tilet a tho. **19** Meng thum, meng li hrawng an hei zah ah khin rili cung i Jesuh a ke in a kal kha an hei hmuh i an tilawng pawngte a rak phak tikah an ṭih. **20** Sihmanhsehlaw annih cu, "Keimah ka si, ṭih hlah u!" tiah a ti hna.

21 Cutikah an lawng chung ah lunglawmte in an luhter i, chikkhatte ah lawng cu an kal duhnak hmun kha a phan.

22 A thaizing i rili khattelei ral ah a taangmi mibu nih a zultu hna an luhnak lawng dah ti lo cu lawng hme dang a um ti lo le lawng hme in a zultu hna lawng an kal i Jesuh an sin i a kal ve lo kha an hngalh. **23** Sihmanhsehlaw Tiberias lei in a rami lawng hna cu Bawipa nih lawmhnak a chim hnu ah changreu an rak einak hmun kam kha an ra phan. **24** Cucaah mibu nih khika i Jesuh le a zultu hna an um lo kha an hmuh tikah lawng chung ah cun an lut ve hna i Capernaum lei i Jesuh va kawl ah an kal.

Zungzal Nunnak Rawl

25 Cun rili khattelei ral i an va hmuh tikah annih nih, "Rabbi[g], zeitikah dah hika ah hin na rat?" tiah an ti.

6:20 Mat 14:27
6:25 Mat 23:7

26 Jesuh nih annih cu, "Biangaite in, biangaite in kan chimh hna, nan ka kawl hi hmelchunhnak nan hmuh caah a si lo, sihmanhsehlaw changreu khimte in nan rak ei caah nan ka kawl. **27** A rawk khomi rawl ca ah rianṭuan hlah u, sihmanhsehlaw zungzal nunnak tiang a hmunmi rawl ca tu ah rianṭuan u. Cu rawl cu Mi Fapa nih an pek hna lai, zei caah tiah Pa Pathian nih a cakhenh kha a cung ah a khenh cang," tiah a ti hna.

28 Cucaah annih nih, "Pathian rian kan ṭuan khawh nakhnga zei dah kan tuah lai?" tiah an ti.

29 Jesuh nih annih cu, "Pathian nih a thlahmi zumh hi Pathian rianṭuan cu a si," tiah a ti hna.

30 Cucaah annih nih, "Kan hmuh i kan in zumh khawh nakhnga zei hmelchunhnak dah na tuah kun lai? Zei rian dah na ṭuan lai? **31** 'An ei awk kha amah nih van in changreu a pek hna,' tiah Cathiang nih a ti bantuk in kan pupa hna nih ramlak ah manna kha an rak ei," tiah an ti.

32 Cutikah Jesuh nih annih cu, "Biangaite in, biangaite in kan chimh hna, Moses nih van in changreu kha an pe hna lo. Sihmanhsehlaw ka Pa nih changreu taktak kha van in an pek hna. **33** Cucaah Pathian changreu cu van in a rung ṭummi kha a si i amah nih cun vawlei kha nunnak a pek," tiah a ti hna.

6:27 Mat 25:46; 8:20; Rom 4:11; 1Co 9:2; 2Co 1:22; Eph 1:13; 2Ti 2:19; Bia 7:3
6:30 Mat 12:38

34 Cutikah annih nih, "Bawipa, cu changreu cu kan pe zungzal tuah," tiah an ti.

35 Cun Jesuh nih, "Keimah hi nunnak changreu cu ka si. Ka sin ah a rami cu zeitik hmanh ah a rawl a ṭam ti lai lo i keimah a ka zummi cu zeitik hmanh ah a ti a hal ṭhan ti lai lo. **36** Sihmanhsehlaw kan chimh hna, nan ka hmu ko cang nain nan zum lo. **37** Pa nih a ka pekmi vialte cu ka sin ah an ra lai i ka sin i a rami paoh cu ka ṭhawl hrimhrim hna lai lo. **38** Zei caah tiah van in ka rung ṭumnak cu keimah duhnak tuah awk ah a si lo, sihmanhsehlaw a ka thlahtu duhnak tuah awk tu ah a si. **39** Cun a ka thlahtu Pa i duhnak cu, a ka pekmi vialte pakhat hmanh thlau lo in ni hmanung bik ah thawhter dih te ding kha a si. **40** Cun a ka thlahtu duhnak cu Fapa a hmu i amah a zummi paohpaoh nih zungzal nunnak an ngeih hi a si. Cun annih cu ni hmanung bik ah ka thawhter hna lai," tiah a ti.

41 Cun Jesuh nih, "Keimah hi van in a rung ṭummi changreu cu ka si," tiah a ti caah Jew mi hna nih an phunhzaih. **42** Cun annih nih, "Hi pa cu a nu le a pa kan hngalhmi hna Joseph fapa Jesuh kha a si lo maw? Zeitin dah, 'Van in ka rung ṭum,' tiah a ti khawh hnga?" tiah an ti.

43 Cucaah Jesuh nih annih cu, "Nanmah le nanmah lak ah phunzai hlah u. **44** A ka thlahtu Pa nih dah ka sin i a hnuh hna ti lo ahcun aho hmanh ka sin ah an ra kho lo. Cun ni hmanung bik ah ka sin ah a rami cu ka thawhter te hna lai. **45** Prophet cauk chung ah, 'Pathian nih an dihlak in a cawnpiak hna lai,' tiah aa ṭial. Cucaah aho hmanh Pa sin in a thei i a cawngmi hna paoh cu ka sin ah an ra. **46** A ngaingai ti ahcun, aho hmanh nih Pa cu an hmu bal lo. Pathian sin in a rami lawnglawng nih Pa cu an hmuh. **47** Biangaite in, biangaite in kan chimh hna, keimah a ka zummi cu zungzal nunnak kha a ngei. **48** Keimah hi nunnak changreu cu ka si. **49** Nan pupa hna nih manna kha ramlak ah an rak ei, sihmanhsehlaw an thi. **50** Hihi van in a rung ṭummi changreu cu a si. Cucaah a eimi paoh cu an thi lai lo. **51** Keimah hi a nungmi changreu van in a rung ṭummi cu ka si. Aho hmanh nih hi changreu a ei ahcun a nung zungzal lai. Cun vawlei mi hna nunnak ca i ka pek laimi changreu cu ka taksa hi a si," tiah a ti hna.

52 Cucaah Jew mi hna cu pakhat le pakhat fakpi in bia an i al i, "Zeitin dah hi pa nih a taksa cu ei awk ah a kan pek khawh lai?" tiah an ti.

53 Cutikah Jesuh nih annih cu, "Biangaite in, biangaite in kan chimh hna, Mi Fapa a taksa kha nan ei lo i a thi kha nan din lo ahcun nan chung ah nunnak kha nan ngei lai lo. **54** Ka taksa a ei i ka thi a dingmi paoh nih zungzal nunnak kha a ngeih i ni hmanung bik ah ka thawhter lai. **55** Zei caah tiah ka taksa cu rawl taktak a si i,

6:38 Mat 26:39
6:40 Mat 25:46
6:42 Luk 4:22
6:45 1Co 2:13; 1Th 4:9; Heb 8:10,11; 1Jo 2:27
6:47 Mat 25:46
6:51 Heb 10:10
6:53 Mat 8:20; 26:26,28

ka thi cu din awk taktak a si. 56 Ka taksa a ei i ka thi a dingmi cu ka chung ah a um i kei zong amah chung ah ka um ve. 57 A nungmi ka Pa nih a ka thlah i, Pa thawng in ka nung. Cu bantuk in keimah a ka eimi zong keimah thawng in a nung ve lai. 58 Van in a rungmi changreu cu hihi a si. Nan pupa hna nih manna kha an ei tikah an thih bantuk kha a si lo. Hi changreu a eimi cu zungzal in a nung lai," tiah a ti hna.

59 Capernaum khua i a cawnpiak hna lio ah hi thil hi synagogue[g] ah a chimh hna.

Zultu Tampi Nih Jesuh An Kaltak

60 A zultu hna nih cucu an theih tikah, an lak i zultu tampi nih, "Cu bia cu biahar a si, aho dah a fiang kho lai?" tiah an ti.

61 Hi kong ah a zultu hna an zai lengmang ti kha Jesuh nih a lung chungte in a hngalh tikah annih cu, "Cu nih cun an tlukter hna lai maw? 62 Cuti a si ahcun, Mi Fapa hi a hlan i a rak umnak ah a kal hi hei hmu u law, zeitin dah nan um kun lai? 63 Nunnak petu cu Thlarau a si, taksa cu zeihmanh san a tlai lo. Kan chimhmi hna bia hi thlarau le nunnak an si. 64 Sihmanhsehlaw nan lak i micheu nih nan zum lo," tiah a ti. Zei caah tiah Jesuh nih a hramthawkte in a zum lomi hna le aho nih dah a rawi lai ti kha a rak hngalh cia caah cuti i a chimnak cu a si. 65 Cun anih nih, "Cucaah cun pei, 'Ka Pa nih ka sin ah rat khawhnak a pek hna lo ahcun aho hmanh ka sin ah an ra kho lo,' tiah ka rak in chimh cang hna kha," tiah a ti hna.

66 Cu caan thawk cun a zultu tampi hna cu hnu ah an kir i amah kha an zul ti lo.

67 Cutikah Jesuh nih zultu hleihnih hna cu, "Nannih zong kaltak nan ka duh ve maw?" tiah a ti hna.

68 Cutikah Simon Peter nih, "Bawipa, aho sin ah dah kan hei kal hnga? Nangmah nih pei zungzal nunnak bia cu na ngeih cu. 69 Cun nang cu a nungmi Pathian Fapa, Khrih, na si kha kan in zumh cang i kan in hngalh fawn," tiah a ti.

70 Jesuh nih annih cu, "Nannih pahleihnih hi keimah nih kan thim hna lo maw? Sihmanhsehlaw nanmah lak i pakhat cu diabol[g] a si," tiah a leh hna. 71 (A chimmi cu Simon fapa Judas Iscariot kong kha a si. Zei caah tiah Judas Iscariot cu zultu hleihnih hna chung in amah a rawitu ding kha a rak si.)

Jesuh Puanthlam Puai Ah A Kal

7 Cu hnu cun Jesuh cu Galilee ah aa chawk. Sihmanhsehlaw Jew mi hna nih thah awk i an kawl caah Judea ah cun aa chawk let duh lo. 2 Cu caan cu Jew Puanthlam Puai laite kha a si. 3 Cucaah a naule nih anih cu, "Na zultu hna zong nih na rianṭuanmi

6:56 1Jo 2:24
6:61 Mat 13:57
6:62 Mat 8:20; Mar 16:19
6:63 2Co 3:6
6:64 Mat 10:4
6:65 Mat 13:11
6:67 Mat 10:2
6:68 Mat 16:16; 25:46
6:69 Mar 1:24; Luk 9:20
6:71 Mat 26:14; 10:4
7:1 Mat 12:14
7:3 Mat 12:46

kha an hmuh khawh nakhnga hi hmun hin chuak law Judea ah va kal. 4Zei caah tiah amah le amah kha langhngan in ka hngal hna seh ti a duhmi paoh nih cun a thli in zei thil hmanh an tuah bal lo. Hi thil vialte hna na tuah ṭung hna ahcun nangmah le nangmah kha vawlei ah i langhter ngat," tiah an ti. 5Zei caah tiah a naule hna hmanh nih khan an zum lo.

6Cutikah Jesuh nih annih cu, "Ka caan a phan deuh rih lo. Sihmanhsehlaw nannih ca ah cun caan rem a si zungzal ko. 7Nannih cu vawlei nih an hua kho hna lo. Sihmanhsehlaw kei cu a ka huat. Zei caah tiah an tuahsernak a ṭhatlonak kha tehte ka khan. 8Nannih cu hi puai ah hin hung kal ko u, kei cu hi puai ah hin ka hung kal rih lai lo, zei caah tiah ka caan a tling deuh rih lo," tiah a ti.

9Kha vialte kha a chimh dih hna hnu ah Galilee ah cun a tang ta. 10Sihmanhsehlaw a naule an kal dih hnu ah Jesuh zong puai ah cun a hung kal ve. Langhngan in si lo in, a thlite in a kal. 11Cucaah Jew mi hna nih cun, "Khuazei ah dah a um hnga?" tiah puai chung ah cun an kawl.

12Cun mibu lak i mi tampi kha amah kong ah an phunzai. Micheu nih, "Miṭha a si ko," an ti. Midang nih, "Si hlah, mi kha a hlen hna," an ti. 13Sihmanhsehlaw Jew mi hna an ṭih hna caah langhngan in aho hmanh nih a kong an chim ngam lo.

7:5 Mar 3:21
7:6 Mat 26:18
7:8 Mat 26:18
7:14 Mat 26:55
7:15 Apo 26:24; Mat 13:54
7:19 Mat 12:14
7:20 Mar 3:22

Puai Ah Jesuh Nih A Cawnpiak Hna

14Puai canceo a hung si tikah Jesuh cu temple[ʃ] chung ah a hung kal i a cawnpiak hna. 15Cun Jew mi hna nih, "Zeitin dah hi pa hi sianginn kai lo in hi tluk hin ca a thiam hnga?" an ti i an khuaruah a har tuk.

16Jesuh nih annih cu, "Ka cawnpiaknak hi keimah ta a si lo, sihmanhsehlaw keimah a ka thlahtu pa ta a si. 17A ka thlahtu duhnak tuah a duhmi paoh nih cun, ka cawnpiaknak hi Pathian sin in maw a rat asiloah keimah duhnak men in dah a si kha a hngalh ko lai. 18Amah duhnak men in bia a chimmi paoh nih cun amah sunparnak kha a kawl. Sihmanhsehlaw amah a thlahtu sunparnak a kawlmi paoh cu mihmaan a si i, amah ah dinlonak zeihmanh a um lo. 19Moses nih phungbia cu a rak pek hna a si lo mei? Asinain aho pakhat hmanh nih cu phungbia cu an zul lo. Zei caah dah keimah cu thah awk ah nan ka kawl?" tiah a ti hna.

20Mibu nih cun, "Khuachia na ngei ko hih. Aho nih dah thah awk ah cun an kawl?" tiah an leh.

21Jesuh nih annih cu, "Rian pakhat ka ṭuan i nan khuaruah a har dih. 22Cucaah Moses nih cuarpartannak phung kha an pek hna i Sabbath[ʃ] ni ah pa a simi kha an cuarpar nan tan hna. (Sihmanhsehlaw cucu Moses sin in a rami si lo in, nan pupa hna sin tu khan a rami a si.) 23Pa a

simi kha Sabbathʃ ni ah a cuarpar nan tan i Moses phungbia nan buar lo ahcun, mipa a pumpaluk in Sabbath ni i ka damter ruang ah zei caah dah ka cung ah nan thin a hun tuk? 24 Lenglang sinak in biaceih hlah ngat u, a dingmi biaceihnak tu he ta bia nan ceih?" tiah a ti hna.

Khrih Ruang Ah An I Ṭhen

25 Cutikah Jerusalem i mi cheukhat hna nih khan, "Hi pa hi thah ding i an kawlmi kha a si lo mei? 26 Asinain zohhmanh, ralṭhate in bia a chim ko nain zeihmanh an ti ṭung lo. Uktu hna nih amah hi Khrih a si taktak kha an hngalh taktak cang caah a si hnga maw? 27 Khrih a rat tikah cun aho hmanh nih khuazei in dah a rat kha an hngal lai lo. Sihmanhsehlaw hi pa hi cu khuazei in dah a rat kha kan hngalh fawn ṭung," tiah an ti.

28 Cutikah Jesuh nih templeʃ chung i a cawnpiak tikah aw thangpi in annih cu, "Keimah cu nan ka hngalh i khuazei in dah ka rat kha nan hngalh. Keimah duhnak in ka ra lo, sihmanhsehlaw a ka thlahtu cu mihmaan a si i amah cu nan hngal lo. 29 Sihmanhsehlaw kei nih cun amah cu ka hngalh, zei caah tiah amah sin in ka ra i a ka thlahmi ka si," tiah a ti hna.

30 Cucaah an tlaih khawhnak ding lam kha an kawl, sihmanhsehlaw caan a tlin deuh lo caah aho hmanh nih an tlai lo. 31 Cun mi tampi nih amah cu an zumh i annih nih, "Khrih a rat te tikah hi pa nih a tuahmi thil hna nakin hmelchunhnak tam deuh a tuah te hnga maw?" tiah an ti.

Uktu Hna Nih Jesuh Tlaih Awk Ah An Thlah Hna

32 Mibu nih amah kong i an phunzai kha Pharisee mi hna nih an theih i tlangbawi ngan hna le Pharisee mi hna nih templeʃ cawngtu palik kha amah va tlaih awk ah an hei thlah hna.

33 Cutikah Jesuh nih annih cu, "Nan sin i caan tlawmpal ka um hnu ah a ka thlahtu sin ah ka kal lai. 34 Nan ka kawl lai i nan ka hmu lai lo. Cun ka umnak zong ah nan ra kho fawn lai lo," tiah a ti hna.

35 Cucaah Jew mi hna nih anmah le anmah kha, "Khuazei ah dah a kal hnik i amah cu kan hei hmuh ti hnga lo? Greek mi hna cawnpiak awk ah Jew mi hna an i ṭheknak ramdang Greek mi hna lak ah maw a kal hnik hnga? 36 'Nan ka kawl lai i nan ka hmu lai lo. Cun ka umnak zong ah nan ra kho fawn lai lo,' a timi bia hi zei dah a sullam a si hnga?" tiah an ti.

Tiva Nung

37 Cun puai donghnak ni, ni sunglawi bik ah Jesuh cu a dir i, aw thangpi in, "A ti a halmi paoh cu ka sin ah ra seh law ti ra ding seh. 38 Keimah a ka zummi cu Cathiang nih a chim cang bang in

7:24 2Co 10:7
7:25 Mat 12:14
7:27 Mat 13:55; Luk 4:22
7:29 Mat 11:27
7:30 Mat 26:18
7:37 Bia 22:17

a lung chung in nunnak tiva kha a luang lai," tiah a ti.

39 Sihmanhsehlaw a chimmi cu, amah a zummi hna nih an co dingmi Thlarau kong kha a si. Jesuh cu sunparter a si rih lo caah Thlarau Thiang zong kha pek a si rih lo.

Jesuh Ruang Ah An I Ṭhen

40 Cucaah mibu lak ah mi tampi nih cu bia cu an theih tikah, "Hi pa hi Prophet a si taktak ko," tiah an ti.

41 Midang nih, "Hi pa hi Khrih a si," an ti i, a cheu nih, "Khrih cu Galilee in maw a rat hnga? **42** Cathiang nih, 'Khrih cu David tefa chung in a ra lai i David a rak umnak Bethlehem khua in a ra lai,' tiah a rak ti lo mei?" an ti.

43 Cucaah amah ruang ah zapi lak ah i ṭhencheunak a um. **44** Micheu nih cun tlaih an duh nain aho hmanh nih a cung ah an kut an thla lo.

Uktu Hna Nih An Zum Lo

45 Cucaah temple[g] cawngtu palik hna kha tlangbawi ngan hna le Pharisee mi hna sin ah an ra kir. Annih nih, "Zeiruang ah dah nan ratpi lo?" tiah an ti hna.

46 Temple[g] cawngtu palik hna nih, "Hi pa bantuk in aho hmanh nih bia an chim bal lo," tiah an leh hna.

47 Cucaah Pharisee mi hna nih annih cu, "Nanmah zong maw an hlen ve cang hna? **48** Uktu hna lak in siseh, Pharisee mi hna lak in siseh, aho pakhat tal nih amah cu an zum maw? **49** Sihmanhsehlaw phungbia a hngal lomi, hi mibu cu chiatserhnak tang ah a ummi an si," tiah an ti.

50 Anmah lak i pakhat, Jesuh sin ah zan i a rak kalmi Nicodemus nih **51** annih cu, "Kan phungbia nih mi pakhat kha a bia kan theih hlan ah le a tuahmi kan hngalh hlan ah bia a ceih bal maw?" tiah a ti hna.

52 Annih nih, "Nangmah zong hi Galilee mi na si maw? Kawl law hlat hmanh, Galilee in prophet an chuah bal lo kha na hmuh ko lai," tiah an ti. **53** Cun anmah le an inn cio ah an ṭin.

Va Cung Pa Duh Nu Le Jesuh

8 Sihmanhsehlaw Jesuh cu Olive Tlang ah a hung kai. **2** Cun zingkate ah temple[g] chung ah a ra ṭhan i mi vialte nih an fuh, cun a ṭhu i annih cu a cawnpiak hna. **3** Cutikah phungbia cawnpiaktu hna le Pharisee mi hna nih ṭaangdang a pom lio ah mizeimaw nih an hmuhmi nu kha a sin ah an rak chuahpi i a lai ah an dirter. **4** Cun annih nih, "Cawnpiaktu, hi nu hi ṭaangdang a pom lio hrimhrim ah kan tlaih. **5** Phungbia chung ah Moses nih cu bantuk minung cu lung in cheh ding ah nawl a kan pek. Sihmanhsehlaw nang nih tah zeitin dah na ti?" tiah an ti.

6 Zei caah tiah sual an puh khawh nakhnga hneksaknak in bia an hal. Sihmanhsehlaw Jesuh

7:39 Apo 2:17
7:40 Mat 21:11
7:42 Mat 1:1; Mat 2:5; Luk 2:4
7:46 Mat 7:28
8:1 Mat 21:1
8:2 Mat 26:55
8:6 Mat 22:15, 18; 12:10

cu an halmi a thei lo bantuk in a kun i a kutdong in vawlei ah ca a ṭial. 7An hal chih lengmang caah dingte in a hung dir i annih cu, "Nan lak i sualnak a ngei lomi nih minu cu lung in chep hmasa bik seh," tiah a ti hna.

8Cun a kun ṭhan i vawlei ah ca a ṭial ṭhan. 9Cun a chimmi an theih tikah an chiaṭha thleidannak nih an lung a hun fimter hna i pakhat hnu pakhat, upa bik thawk in ngakchia bik tiang an chuak. Cun Jesuh lawng cu an taantak i minu cu an laifang ah a dir ko. 10Cun Jesuh cu dingte in a hung dir tikah minu lawng kha a hmuh i anih nih, "Minu, sual an puhtu hna cu khuazei ah dah an si dih? Pakhatte hmanh nih sual an in phaw kun lo maw?" tiah a ti.

11Cun minu nih cun, "Bawipa, aho hmanh nih phawh hlah," tiah a ti.

Cutikah Jesuh nih minu cu, "Keimah zong nih sual kan phaw ve lo. Va kal law, sualnak va tuah ti hlah," tiah a ti.

Jesuh Ceunak Taktak

12Cutikah Jesuh nih annih cu a thawh ṭhan hna i, "Keimah hi vawlei ceunak ka si. Keimah a ka zulmi paoh cu muihnak chung ah a tlongleng hrimhrim ti lai lo. Sihmanhsehlaw nun ceunak kha a ngei cang," tiah a ti.

13Cucaah Pharisee mi hna nih anih cu, "Nangmah kong ah nangmah le nangmah tehte naa khang i na tehte hi a hmaan lo," tiah an ti.

14Jesuh nih annih cu a leh hna i, "Keimah kong ah keimah nih tehte khang ko hmanh ning law, ka tehte cu a hmaan ko. Zei caah tiah khuazei in dah ka rat i khuazei ah dah ka kal lai ti kha ka hngalh, sihmanhsehlaw nannih nih cun khuazei in dah ka rat i khuazei ah dah ka kal lai kha nan hngal lo. 15Nannih cu minung phung in bia nan ceih, kei cu aho hmanh bia ka ceih hna lo. 16Cun bia ka ceih ahcun ka biaceihnak cu a hmaan. Zei caah tiah keimah lawng ka si lo, sihmanhsehlaw a ka thlahtu ka Pa he lungkhatte in kan ceih. 17Nan phungbia zong ah, 'Minung pahnih tehte cu a hmaan,' tiah aa ṭial. 18Keimah hi keimah kong ah tehte cu ka si i a ka thlahtu Pa zong hi ka tehte a si," tiah a ti hna.

19Cutikah "Na Pa cu khuazei ah dah a um?" an ti.

Jesuh nih, "Keimah zong nan ka hngal lo i ka Pa zong nan hngal lo. Keimah hi rak ka hngal u law cu ka Pa zong nan rak hngalh ve ko hnga," tiah a ti hna.

20Temple[g] i a cawnpiak hna lio ah thawhlawm chiahnak khaan chung ah hi bia hi a chim i a caan a phanh deuh rih lo caah aho hmanh nih an tlai lo.

21Cucaah Jesuh nih annih cu a thawh ṭhan hna i, "Keimah cu ka kal lai i nan ka kawl lai. Nannih cu nan sualnak chung ah nan thi lai. Ka kal lainak hmun ah nannih cu nan kal kho lai lo," tiah a ti hna.

8:7 Rom 2:1,22
8:12 Mat 5:14
8:17 Mat 18:16
8:19 1Jo 2:23
8:20 Mat 26:18, 55; Mar 12:41

22 Cucaah Jew mi hna nih,
"'Ka kal lainak hmun ah nan kal
kho lai lo,' a kan ti hi, amah le
amah maw aa thah hnik hnga?"
tiah an ti.

23 Cun annih cu, "Nannih cu
tanglei mi nan si. Kei cu cunglei
mi ka si. Nannih cu hi vawlei
ta nan si. Kei cu hi vawlei ta ka
si lo. 24 Cucaah cun pei, 'Nan
sualnak ah nan thi lai,' tiah kan
ti hna cu. Amah cu keimah hi ka
si tiah nan ka zumh lo ahcun nan
sualnak chung ah nan thi lai,"
tiah a ti hna.

25 Cutikah annih nih, "Aho dah
na si?" tiah an ti.

Cun Jesuh nih annih cu, "A
hramthawkte in ka rak in chimh
cangmi hna ningte kha a si. 26 Nan
sin ah thil tampi chim ding le nan
kong ah biaceih ding tampi ka
ngei. Sihmanhsehlaw a ka thlahtu
cu mihmaan a si i amah sin in ka
theihmi kha vawlei ah ka chim,"
tiah a ti hna.

27 Pa kong a chimh hna kha
annih nih an hngal lo. 28 Cutikah
Jesuh nih annih cu, "Mi Fapa hi
nan tar tikah keimah cu amah ka
si le keimah nawl lawng in zei thil
hmanh ka tuah lo kha nan hngalh
lai. Sihmanhsehlaw ka Pa nih a
ka cawnpiak ningte in kha vialte
kha ka chim hna. 29 A ka thlahtu
cu keimah he kan um. Pa nih cun
a ka kaltak bal lo, zei caah tiah a
lung a lawmhtertu ding thil kha
ka tuah zungzal," tiah a ti.

30 Cuticun bia a chim tikah mi
tampi nih amah cu an zumh.

8:31 2Jo 1:1:9
8:32 Rom 8:2; 2Co 3:17; Gal 5:1,13
8:33 Luk 3:8
8:34 Rom 6:16
8:35 Gal 4:30
8:39 Luk 3:8
8:40 Mat 12:14

Biatak Nih An Luatter Hna Lai

31 Cucaah Jesuh nih amah a
zum cangmi Jew mi hna kha a
thawh hna i, "Ka bia i nan hmunh
ahcun a ka zultu nan si taktak.
32 Cun biatak kha nan hngalh lai i,
biatak nih cun an luatter hna lai,"
tiah a ti hna.

33 Annih nih, "Kannih cu
Abraham tefa kan si, aho pakhat
sal hmanh kan si bal lo. Zeitin
dah, 'Nan luat lai,' na kan ti?"
tiah an leh.

34 Jesuh nih annih cu, "Biangaite
in, biangaite in kan chimh hna,
aho hmanh sualnak a tuahmi cu
sualnak sal a si. 35 Sal cu inn ah
a um zungzal lo, sihmanhsehlaw
fapa cu a um zungzal. 36 Cucaah
Fapa nih an luatter hna ahcun nan
luat taktak ko lai. 37 Abraham
tefa nan si kha kan hngalh ko
hna. Sihmanhsehlaw ka bia nih
nan chung ah hmun a ngeih lo
caah thah ding ah nan ka kawl.
38 Ka Pa sin in ka hmuhmi kha
ka chim, cun nannih zong nan pa
sin in nan hmuhmi kha nan tuah,"
tiah a ti hna.

39 Annih nih, "Kan pa cu
Abraham a si," tiah an leh.

Jesuh nih annih cu, "Abraham
tefa nan si ahcun Abraham nih
a tuahmi kha nan tuah hnga.
40 Sihmanhsehlaw Pathian sin in
ka theihmi biatak an chimtu hna
keimahpa hi thah nan ka duh.
Cucu Abraham nih a rak tuah
lo. 41 Nannih cu nan pa nih a rak
tuahmi kha nan tuah," tiah a ti hna.

Cutikah annih nih, "Lakfa kan si lo, pa pakhat lawng kan ngei i amah Pathian hrimhrim kha a si," an ti.

42 Jesuh nih annih cu, "Pathian cu nan Pa rak si seh law nan ka dawt ko hnga. Zei caah tiah Pathian sin in ka hung chuak i amah sin in a rami ka si. Keimah nawl in ka ra lo, sihmanhsehlaw amah nih a ka thlah. **43** Zei caah dah ka chimmi hi nan lung a fian hnga lo? Ka bia hi nan theih khawh lo caah a si. **44** Nannih cu nan pa diabolʃ fale kha nan si caah nan pa duhnak kha tuah nan duh. Amah cu a hramthawkte in lainawng a si. Biatak kha a chung ah a um lo caah biatak ah a dir bal lo. Zei caah tiah lih a chim tikah a siningte kha a chim ko. Amah cu mi lihchim a si i lih pa kha a si. **45** Cun biatak ka chim caah nannih nih nan ka zum lo. **46** Nan lak ah aho pakhat tal nih sual nan ka phaw kho maw? Sihmanhsehlaw biatak ka chim ko ṭung ah, zei caah dah nan ka zumh lo? **47** Pathian mi nih cun Pathian bia kha a ngaih tawn. Cucaah nannih nih nan ngaih lonak cu Pathian mi nan si lo caah a si," tiah a ti hna.

48 Cucaah Jew mi hna nih anih cu, "Nang cu Samaria miʃ na si i, khuachia a ngei kan in ti tikah a hmaan ko lo maw?" tiah an ti.

49 Jesuh nih a leh hna i, "Khuachia kaa hrolh lo. Sihmanhsehlaw ka Pa kha ka upat i nannih nih cun nan ka upat lo. **50** Keimah nih keimah sunparnak kha ka kawl lo, sihmanhsehlaw sunparnak kha a kawl i bia a ceihtu cu a um. **51** Biangaite in, biangaite in kan chimh hna, ka bia aa nunpimi paoh cu thihnak a tong hrimhrim ti lai lo," tiah a ti.

52 Cutikah Jew mi hna nih anih cu, "Atu cu khuachia na ngei ti kha kan in hngalh cang. Abraham cu a thi i, prophet hna zong kha an thi. Cun nang nih cun, 'Ka bia aa nunpimi cu thihnak a tong hrimhrim lai lo,' tiah na ti. **53** Nangmah cu a thi cangmi kan pa Abraham nakin maw na ngan deuh? Prophet hna zong an thi. Mizei bantuk ah dah naa ruah?" tiah an ti.

54 Jesuh nih cun, "Keimah le keimah kaa upat ahcun kaa upatnak cu pakpalawng men a si ko hnga. Keimah a ka upattu cu ka Pa kha a si i nannih nih amah cu, 'Kan Pathian a si,' nan ti. **55** Asinain amah cu nan rak hngal lo, sihmanhsehlaw kei nih cun ka hngalh i, ka hngal lo ka ti ahcun nanmah bantuk in lihchimmi ka si hnga. Sihmanhsehlaw amah cu ka hngalh i, a bia zong kha kaa nunpi. **56** Nan pa Abraham nih ka ni hmuh lai kha a rak i ngaih ngaingai. Cun a hmuh i aa lawm," tiah a ti hna.

57 Cucaah Jew mi hna nih anih cu, "Kum sawmnga hmanh na tling rih lo i Abraham na hmuh cang tih?" tiah an ti.

58 Jesuh nih annih cu, "Biangaite in, biangaite in kan

8:44 1Jo 3:8
8:47 1Jo 4:6
8:48 Mat 10:5; Mar 3:22
8:52 Mar 3:22
8:56 Mat 13:17

chimh hna, Abraham hlan ah kei cu ka rak um cang," tiah a ti hna. **59** Cucaah lung an i char i cheh an timh, sihmanhsehlaw Jesuh cu aa thup i an laifang in temple[ʃ] chung cun a chuak.

Jesuh Nih Chuahpi Mitcaw A Damter

9 Cun a kal pah ah khan Jesuh nih a chuahnak in a mit a caw cangmi pa pakhat kha a hmuh. **2** Cun a zultu hna nih anih cu, "Rabbi[ʃ], hi pa hi aho sual ruang ah dah mitcaw in a chuah? Amah sual ruang ah maw? a nu le a pa sual ruang ah dah?" tiah an hal.

3 Jesuh nih, "Hi pa sual ruang ah siseh, a nu le a pa sual ruang ah siseh a si lo. Sihmanhsehlaw Pathian nih a rianṭuannak a cung i a langhter nakhnga ca ah a si. **4** Chun a si lio caan ah cun a ka thlahtu pa i a rian cu ka ṭuan a herh ko. Zan a phanh tikah cun aho hmanh nih rian an ṭuan kho ti lai lo. **5** Vawlei i ka um chung paoh cu, vawlei ceunak cu keimah hi ka si," tiah a ti hna.

6 Kha thil vialte a chim dih hnu ah, vawlei ah cil a chak i a cil he cun tlak a nawn, cun mitcaw pa mit ah cun tlak cu a thuh. **7** Cun mitcaw pa cu a thawh i, "Va kal law Siloam tibual ah na mit kha vaa ṭawl," tiah a ti. Siloam a sullam cu Thlah tinak a si. Cucaah mipa cu a kal i, a vaa ṭawl i khua hmu in a rak kir.

8 Cucaah innpa hna le mitcaw pa a rak hmumi midang hna zong kha cuka ah cun an rak um i annih nih, "Hi pa hi a ṭhu i thil a hal tawnmi pa kha a si ko lo maw?" tiah an ti.

9 Micheu nih cun, "Amah hi a si ko," an ti. Sihmanhsehlaw midang nih cun, "Amah hi kha pa he an i lawh bia tu a si," tiah an ti i, mitcaw pa nih cun, "Keimah ka si ko," tiah a ti hna.

10 Cucaah annih nih, "Zeitin dah na mit khua a hmuhning cu a si?" tiah an ti.

11 Anih nih, "Jesuh an timi pa nih tlak a nawn i ka mit ah a ka thuh. Cun, 'Va kal law Siloam tibual ah na mit kha va i ṭawl,' tiah a ka ti. Ka kal i ka va i ṭawl tikah khua ka hmu ko," tiah a leh hna.

12 Cutikah annih nih, "Khuazei ah dah amah cu a um?" an ti i, anih nih, "Ka hngal lo," tiah a ti hna.

13 A hlan i a mit a rak cawmi pa cu Pharisee mi hna sin ah an hei kalpi. **14** Jesuh nih tlak a nawn i a mit khua a hmuhter kha Sabbath[ʃ] ni ah a rak si. **15** Pharisee mi hna nih mipa cu, "Zeitin dah khua na hmuhning hi a si?" tiah an hal ṭhan i anih nih, "Ka mit ah tlak a ka thuh, cun ka va i ṭawl i khua ka hmu ko," tiah a leh hna.

16 Cucaah Pharisee cheukhat hna nih, "Hi pa hi Pathian sin in a rami cu a si lo, Sabbath[ʃ] ni hmanh a ul lo," tiah an ti.

A dang nih, "Zeitin dah misual a simi nih cun cu bantuk hmelchunhnak cu a tuah khawh hna lai?" an ti.

9:2 Mat 23:7; Luk 13:2; Apo 28:4
9:6 Mar 7:33
9:7 Luk 13:4
9:8 Apo 3:2,10
9:14 Mat 12:1-14
9:16 Mat 12:2

Cun an lak ah i ṭhencheunak a chuak. 17 Annih nih mitcaw pa cu an thawh ṭhan i, “Na mit an auter caah hi pa hi mizei a si na ti dah?” tiah an ti.

Cun anih nih, “Amah cu prophet a si,” tiah a leh hna.

18 Sihmanhsehlaw khua a hmu ṭhanmi pa i a nu le a pa an auh hna hlan ah cun, Jew mi hna nih, hi pa hi a mit a rak caw i khua a hmu ṭhanmi a si ti kha an zum lo. 19 Annih nih a nu le a pa cu, “Hihi nan fapa cu a si maw? A chuahnak in a mit a caw nan timi cu amah hi a si maw? Zeitin dah atu ah khua a hmuh kun?” tiah an hal hna.

20 A nu le a pa nih annih cu, “Hihi a chuahnak in a mit a cawmi kan fapa a si cu kan hngalh. 21 Sihmanhsehlaw zeitin dah atu ah khua a hmuh cu kan hngal lo. Cun aho nih dah khua a hmuhter zong cu kan hngal fawn lo. Amah hal u law, upa a si ko cang i amahte nih aa chim ko lai,” tiah an leh hna. 22 A nu le a pa nih cuti i an chimnak cu Jew mi hna kha an ṭih hna caah a si. Zei caah tiah mizei hmanh, “‘Amah cu Khrih a si,’ tiah a phuangmi paoh cu synagogue[g] chung in ṭhawl si hna seh,” tiah Jew mi hna nih lungtlinnak kha an rak ngeih cang. 23 Cucaah a nu le a pa nih, “Upa a si ko cang, amah kha hal ko u,” tiah an tinak cu a si.

24 Cucaah Jew mi hna nih cun, a hlan i a mit a rak cawmi pa cu a voihnihnak an auh ṭhan i, “Sunparnak cu Pathian pe ko, hi pa hi misual a si kha kan hngalh ko,” tiah an ti.

25 Cucaah anih nih, “Misual a si le si lo tu cu ka hngal lo. Ka hngalhmi thil pakhat tu cu ka mit a rak caw i atu cu khua ka hmu cang,” tiah a leh hna.

26 Cutikah annih nih an thawh ṭhan i, “Zeitin dah an tuah? Zeitin dah na mit cu khua a hmuhter?” tiah an ti.

27 Anih nih, “Kan chimh cang ko hna i nan ngai duh lo. Zei caah dah theih cu nan duh ṭhan? A zultu si ve maw nan duh?” tiah a leh hna.

28 Cucaah annih nih fakpi in an hro i, “Nangmah hi pei amah zultu cu na si hi. Sihmanhsehlaw kannih cu Moses zultu kan si. 29 Pathian nih Moses sin ah bia a rak chim cu kan hngalh. Sihmanhsehlaw kha pa kha khuazei in dah a rat hmanh kan hngal lo,” tiah an ti.

30 Mipa nih annih cu, “Ziah, cucu khuaruahhar thil a si ṭung. Khuazei in dah a rat kha nan hngal lo nain ka mit cu khua a ka hmuhter ko. 31 Misual hna cu Pathian nih an bia kha a thei hna lo, sihmanhsehlaw Pathian kha a bia i a duhnak a tuahmi paoh cu Pathian nih a bia kha a theih ti cu kan hngalh. 32 Vawlei hramthawkka in aho hmanh nih a chuahnak in a mit a cawmi khua a hmuhter ti cu theih a si bal lo. 33 Hi pa hi Pathian sin in a si lo ahcun, zei thil hmanh a tuah kho hnga lo,” tiah a ti hna.

9:17 Mat 21:11
9:22 Luk 6:22
9:31 Jam 5:16-18; 1Jo 5:14,15

34 Annih nih, “Na pumpaluk in
sual in hrinmi, nangmah nih cun
maw na hei kan cawnpiak?” an ti
i leng ah an ṭhawl.
35 Jesuh nih leng i an ṭhawl ti
thawng a theih i a va hmuh tikah,
anih cu, “Pathian Fapa cu na zum
maw?” tiah a ti.
36 Anih nih, “Bawipa, amah cu
ka zumh khawh nakhnga amah cu
aho dah a si?” tiah a ti.
37 Cun Jesuh nih anih cu,
“Amah cu a hmuh zong na hmuh
cang i na sin i bia a chimmi hi
amah cu a si,” tiah a leh.
38 Cutikah anih nih, “Bawipa,
ka zumh,” tiah a ti i amah cu a
biak.
39 Cun Jesuh nih, “Khua a
hmu lomi hna nih khua an hmuh
khawh nakhnga ca ah le khua a
hmumi hna an mit cawtter awk ah
hi vawlei cung ah hin biaceih awk
ah ka ra,” tiah a ti.
40 Cutikah amah pawng i a
ummi Pharisee cheukhat hna nih
cu bia cu an theih i, “Kanmah
zong maw kan mit a cawt ve?”
tiah an ti.
41 Jesuh nih annih cu, “Nan mit
cu rak caw seh law sualnak nan
rak ngei hnga lo. Sihmanhsehlaw
atu ah, ‘Kan hmu,’ nan ti caah
nan sualnak cu a tang rih ko.

Jesuh Tuukhal Ṭha

10 “Biangaite in, biangaite in
kan chimh hna, tuukawm
chung ah kutka in a lut lo i lam
dang in a kai i a lutmi cu mifir le
damiah an si. **2** Sihmanhsehlaw
kutka in a lutmi cu tuu a khaltu
kha a si. **3** Kutka cawngtu nih
kutka kha a rak hunpiak i tuu nih
cun a aw kha an theih. Cun a tuu
kha an min ciote in a auh hna i
khualeng lei ah a hruai hna. **4** Cun
a tuu kha leng i a chuah hna tikah
an hmai in a kal. Cun a tuu nih
cun a aw an theih caah amah cu
an zulh. **5** Sihmanhsehlaw mising
cu an zul hrimhrim lai lo, a tlik
tu in an tliktak lai. Zei caah tiah
mising aw kha an hngal lo,” tiah
a ti.
6 Jesuh nih hi tahchunhnak hi
a chimh hna. Sihmanhsehlaw
annih nih a chimhmi hna kha an
hngalfiang kho lo. **7** Cucaah Jesuh
nih annih cu a chimh ṭhan hna,
“Biangaite in, biangaite in kan
chimh hna, keimah hi tuu kutka
cu ka si. **8** Keimah ka rat hlan i
a rami hna kha mifir le damiah
an si. Sihmanhsehlaw tuu nih an
aw kha an ngai duh lo. **9** Keimah
hi innka cu ka si. Mizei hmanh
keimah in a lutmi cu khamh
a si lai. Cun a lut a chuak lai i
ramhring tlawnnak hmun a hmuh
lai. **10** Mifir cu fir ding, thah ding
le hrawh ding lawnglawng ah
a ra. Kei cu nunnak an ngeih i a
liam in a liammi duhdim nunnak
an ngeih khawh nakhnga ca ah ka
ra.
11 “Keimah hi tuukhal ṭha
cu ka si. Tuukhal ṭha nih cun
tuu ca ah a nunnak kha a pek.
12 Sihmanhsehlaw man phalh sal
cu tuukhal a si lo caah le tuu kha
amah ta an si lo caah cenghngia

9:35 Mat 8:20
9:36 Rom 10:14
9:38 Mat 28:9
9:39 Luk 4:18; Mat 13:13
9:40 Rom 2:19
10:2 Mar 6:34
10:6 Mar 9:32
10:10 Rom 5:17
10:11 Mat 2:6; Luk 12:32; Heb 13:20; 1Pe 2:25; Bia 7:17; 1Jo 3:16

hrang a rat kha a hmuh tikah tuu kha a tliktak hna. Cun cenghngia hrang nih tuu kha a seh hna i a ṭhek dih hna. 13Cun man phalh sal cu man phalh sal lawnglawng a si caah le tuu ca ah zawnruahnak zeihmanh a ngeih lo caah a tli ko.

14"Keimah hi tuukhal ṭha cu ka si, cun ka tuu kha ka hngalh hna i ka tuu zong nih an ka hngalh ve. 15Ka Pa nih a ka hngalh bantukte in kei zong nih Pa kha ka hngalh ve, cun tuu ca ah ka nunnak kha ka pek. 16Hi tuurun chung ah aa tel lomi tuu dang ka ngei rih, annih zong ka ratpi ve hna a herh ko, cun ka aw kha an ngaih lai i tuukhal pakhat tang i tuurun run khat ah an cang lai.

17"Lak ṭhan ding ah ka nunnak kha ka pek caah ka Pa nih a ka dawt. 18Aho hmanh nih ka nunnak kha an ka la lo, keimah siannakte in ka pekmi a si. Peknak nawl le lakṭhannak nawl ka ngei. Cu nawlbia cu ka Pa sin in ka hmuhmi a si," tiah a ti.

19Cu a chimmi bia ruang ah cun Jew mi hna lak ah ṭhencheunak a um ṭhan. 20Sihmanhsehlaw an lak i mi tampi nih, "Khuachia a ngei i a hrut cang ko hih, zei caah dah a bia nan ngaih?" tiah an ti.

21Midang nih, "Hi bia hna hi khuachia a ngeimi bia an si lo. Khuachia nih cun mitcawmi cu an mit khua a hmuhter khawh hna maw?" tiah an ti.

Zumtu Khamhfiannak

22Jerusalem ah pekchanhnak puai a um i cucu khuasik caan ah a si. 23Cun Jesuh cu temple[g] kulh chung i Solomon innleng timi ah aa chawk len ko. 24Cutikah Jew mi hna nih khan an ra kulh i anih cu, "Zei caan sau dah lungawṭawm in na kan chiah lai? Nangmah hi Khrih na si taktak ahcun fiangte in kan chim tuah," tiah an ti.

25Jesuh nih annih cu, "Kan chimh cang ko hna i nan zum lo. Ka Pa min in ka tuahmi rian hna hi keimah kong i tehte cu an si. 26Ka rak in ti cang hna bang in nannih cu ka tuu nan si lo caah nan zum lo. 27Ka tuu nih cun ka aw kha an ngaih, ka hngalh hna i an ka zulh. 28Cun annih cu zungzal nunnak kha ka pek hna i an rawk hrimhrim ti lai lo. Aho hmanh nih ka kut chung in an ka chut kho fawn lai lo. 29Anmah ka sin i a ka petu ka Pa cu zeizong vialte nakin a ngan deuh i aho hmanh nih ka Pa kut chung in an ka chut kho hna lai lo. 30Ka Pa le keimah cu pakhat kan si," tiah a leh hna.

31Cucaah amah cu lung in cheh awk ah Jew mi hna nih lung an i char ṭhan. 32Jesuh nih cun, "Ka Pa sin in rian ṭha tampi kan hmuhsak hna, cu hna lak in a zei rian ruangte ah khan dah lung cheh cu nan ka zalh?" tiah a leh hna.

33Jew mi hna nih cun, "Rian ṭha na tuahmi ruang ah si lo in, Pathian thangchiatnak bia na chim ruang tu ah le nangmah cu

10:15 Mat 11:27
10:16 Apo 10:34, 35; Eph 2:11-19
10:18 Mat 26:53; Phi 2:8; Heb 5:8
10:20 Mar 3:21,22
10:21 Mat 4:24
10:23 Apo 3:11
10:24 Luk 22:67
10:28 Mat 25:46
10:33 Mat 26:63-66

minung men na si ko nain Pathian i naa chiah ca tu ah lung in kan in cheh hnik," tiah an leh.

34 Jesuh nih annih cu, "Nan phungbia chung ah, ' "Nannih cu pathian nan si," tiah kan ti hna,' tiah aa ṭial lo mei? **35** An sin ah Pathian bia a phanmi hna kha pathian tiah a kawh hna ahcun (cun Cathiang cu hrawh khawh a si lo), **36** Pa nih a thleidan i vawlei ah a run thlahmi nih, 'Pathian Fapa ka si,' ka ti ruang ah, 'Pathian thangchiatnak a chim,' tiah nan ti awk a si maw? **37** Ka Pa rian kha ka ṭuan hna lo ahcun ka zum hlah u. **38** Sihmanhsehlaw ka ṭuan hna ahcun, ka chung i Pa a um le a chung i ka um kha nan hngalh lai i nan zumh khawh naklai, keimah nan ka zumh lo hmanh ah ṭuanmi rian hna tal hi cu zum u," tiah a ti hna.

39 Cucaah tlaih awk ah an kawl ṭhan nain an kut chung in a zaam.

40 Cun John nih baptisma a rak pek hmasa hna nak hmun Jordan ral ah khan a va kal ṭhan i cuka ah cun a va um. **41** Cutikah mi tampi kha a sin ah an va kal i, "John nih hmelchunhnak zeihmanh a tuah lo, sihmanhsehlaw hi pa kong a chimmi vialte tu cu a hmaan dih," tiah an ti.

42 Cun cuka ah cun mi tampi nih Jesuh cu an zumh.

Lazarus Thihnak

11 Cu lio caan ah cun Mary le a u Martha umnak Bethany khuami Lazarus an timi pa cu a rak zaw. **2** Cu Mary cu Bawipa kha zihmui a toih i a sam in a ke a hnawttu kha a si. A zawmi Lazarus cu amah ṭa kha a si. **3** Cucaah a farle nih cun, "Bawipa, zohhmanh, na dawt tukmi pa kha a zaw," tiah bia an hei cah.

4 Sihmanhsehlaw cucu Jesuh nih a theih tikah anih nih, "Hi zawtnak hi thihnak ca ah a si lo, Pathian sunparnak ca tu ah a si i, cu thawng cun Pathian Fapa zong nih sunparnak a hmuh nakhnga ca ah a si," tiah a ti.

5 Jesuh nih Martha, a nau nu le Lazarus kha a dawt hna. **6** Cucaah Jesuh nih Lazarus a zaw ti kha a theih tikah a umnak hmun ah cun ni hnih a caam ta. **7** Cu hnu ah a zultu kha a thawh hna i, "Judea peng ah va kal ṭhan hna usih," tiah a ti hna.

8 A zultu hna nih, "Rabbi[g], atu naite tiang Jew mi hna nih lung cheh in an in kawl i, cuka ah cun maw na kal ṭhan ko lai?" tiah an ti.

9 Jesuh nih cun, "Ni khat ah suimilam hleihnih a um lo mei? Aho hmanh chun i a kal ahcun hi vawlei ceunak kha a hmuh caah a tluril lo. **10** Sihmanhsehlaw aho hmanh zan i a kal ahcun amah ah ceunak a um lo caah a tluril ko," tiah a ti.

11 Kha thil vialte a chim dih hnu ah, annih cu, "Kan hawi Lazarus cu aa hngilh cang, sihmanhsehlaw amah va hlauh ding ah ka va kal lai," tiah a ti hna.

10:34 Rom 3:19; 1Co 14:21; **10:35** Heb 4:12; Mat 5:18 **10:39** Luk 4:30 **11:1** Mat 21:17; Luk 10:38 **11:2** Mar 14:3; Luk 7:38 **11:8** Mat 23:7 **11:11** Mat 9:24

12 Cutikah a zultu hna nih cun, "Bawipa, aa hngilh ahcun a dam ko lai," tiah an ti.

13 Sihmanhsehlaw Jesuh nih cun Lazarus thihnak kong kha a chim nain annih nih aa hngilhnak kong kha Jesuh nih a chim taktak rua tiah an ruah. **14** Cutikah Jesuh nih annih cu, "Lazarus cu a thi cang. **15** Nan zumh khawh nakhnga cuka i ka rak um lo cu nanmah ca ah kaa lawm. Sihmanhsehlaw a sin ah cun va kal hna usih," tiah fiangte in a ti hna.

16 Cucaah Didymus tiah an auhmi Thomas nih zultu a hawile kha a thawh hna i, "Amah he thiṭi ding in kal ve hna usih," tiah a ti hna.

17 Cucaah Jesuh cu cuka hmun a ra phanh tikah, Lazarus thlaan chung i ni li a rak um cang kha a hmuh. **18** Bethany cu Jerusalem khua pawngte ah a um i khan hnih hrawng a hla. **19** An ṭa kong i anmah va hnemh awk ah Mary le Martha pawng i a ummi nu hna sin ah Jew tampi hna cu an kal. **20** Cutikah Martha nih Jesuh a ra lio ti kha a theih cangka in a kal i a va don. Sihmanhsehlaw Mary cu innchung ah a ṭhu ko.

21 Cutikah Martha nih Jesuh cu, "Bawipa, hika ah hin rak um law cu, ka ṭa hi a thi hnga lo. **22** Sihmanhsehlaw atu hmanh ah hin Pathian na halmi paoh cu Pathian nih an pek lai ti kha ka hngalh," tiah a ti.

23 Jesuh nih anih cu, "Na ṭa cu a tho ṭhan lai," tiah a ti.

11:13 Mat 9:24
11:16 Mat 10:3; Apo 1:13
11:18 Mat 21:17
11:20 Luk 10:38-42

24 Martha nih anih cu, "Ni hmanung bik thawhṭhannak ah a tho ṭhan te lai ti cu ka hngalh," tiah a ti.

25 Jesuh nih minu cu, "Keimah hi thawhṭhannak le nunnak cu ka si. Keimah a ka zummi cu thi hmanhsehlaw a nung ṭhan lai. **26** Cun aho hmanh a nung i keimah a ka zummi paoh cu zeitik hmanh ah an thi hrimhrim lai lo. Cucu na zum maw?" tiah a ti.

27 Martha nih cun, "Asi, Bawipa, vawlei ah a ra dingmi Pathian Fapa Khrih na si cu kan zumh," tiah a ti.

28 Cun kha thil vialte a chim dih hnu ah a kal i a nau Mary kha a thlite in a va auh i, "Cawnpiaktu a ra i an auh," tiah a va ti.

29 Mary nih cucu a theih tikah a tho i khulrangte in a sin ah a va kal. **30** Cu lio caan ah cun Jesuh cu khua a phan rih lo. Sihmanhsehlaw Martha he an i tonnak hmun ah cun a rak um ko. **31** Cutikah Mary a ṭhutpitu Jew mi hna cu an innchung ah an um i Mary khulrangte in leng i a chuah kha an hmuh tikah annih nih an va zulh i, "Thlaan i va ṭah awk ah a kal," tiah an ti.

11:24 Apo 24:15
11:26 Mat 25:46
11:27 Luk 2:11; Mat 4:3
11:28 Mat 26:18

32 Mary cu Jesuh a umnak hmun kha a va phan. Jesuh kha a hmuh tikah a kehram ah a kun i, "Bawipa, nangmah cu hika ah hin rak um law cu ka ṭa hi a thi hnga lo," tiah a ti.

33 Cucaah Jesuh nih Mary a ṭah le amah he a rami Jew mi hna an ṭah kha a hmuh tikah a thlarau in a

ngaih a chia i a hrum. **34** Cun anih nih, "Khuazei ah dah a ruak cu nan chiah?" tiah a ti i annih nih, "Bawipa, ra law ra zohhmanh," tiah an ti.

35 Jesuh cu a ṭap. **36** Cucaah Jew mi hna nih cun, "Zohhmanh u, zeitluk in dah Lazarus hi a dawt!" tiah an ti.

37 Sihmanhsehlaw an lak i micheu nih, "Mitcaw hmanh an mit khua a hmuhter khotu hi pa nih hin Lazarus hi thi lo in a tuah kho hnga lo maw?" tiah an ti.

Lazarus Thawhṭhannak

38 Cutikah Jesuh cu a lung chung in ngaihchia in a hrum ṭhan i thlaan ah cun a va kal. Cu thlaan cu lungkua a si caah lung in a kaa cu an khar. **39** Jesuh nih cun, "Lung kha ṭhial tuah u," tiah a ti.

A thimi pa farnu, Martha nih Jesuh cu a thawh i, "Bawipa, atu ah cun a nam cang lai, zei caah tiah a thihnak ni li a si cang," tiah a ti.

40 Jesuh nih anih cu, "Na zumh ahcun Pathian sunparnak na hmuh lai, tiah ka rak in ti lo mei kha?" tiah a ti.

41 Cutikah mithi an chiahnak hmun khan lungkhar cu an thawn. Cun Jesuh cu cunglei zoh in, "Ka Pa, ka aw na ka theihpiak tawn caah kaa lawm. **42** Cun ka aw na ka theihpiak zungzal ti kha ka hngalh ko, sihmanhsehlaw ka pawng i a dir komi hna nih hin nangmah thlahmi ka si kha an zumh khawh nakhnga hihi ka chim," tiah a ti.

43 Hi thil vialte a chim dih hnu ah aw thangpi in a au i, "Lazarus, ra chuak tuah," tiah a ti. **44** Cun mithi pa cu a kut a ke ruakzualnak puan tuam bu in le a hmai puan huh bu in a hung chuak.

Jesuh nih annih cu, "Phoih u law, zalongte in kal seh," tiah a ti hna.

45 Cutikah Mary sin ah a kalmi Jew mi tampi hna nih Jesuh tuahmi kha an hmuh tikah amah kha an zumh. **46** Sihmanhsehlaw an lak i mi cheukhat hna cu Pharisee mi hna sin ah an va kal i, Jesuh nih a tuahmi kha an va chimh hna. **47** Cutikah tlangbawi ngan hna le Pharisee mi hna nih, Sanhedrin[g] kha an pumh hna i, "Zeitin dah kan tuah lai? Zei caah tiah hi pa nih hin hmelchunhnak tampi a tuah. **48** Hitihin kan umter ko ahcun mi vialte nih amah kha an zumh lai. Cun Rome mi hna kha an ra lai i kan ram le kan miphun vialte an kan lak dih lai," tiah an ti.

49 Cun anmah lak i pakhat, cu kum i tlangbawi sang a ṭuanmi Caiaphas nih annih cu a thawh hna i, "Zeihmanh nan hngal hrimhrim lo hi ta, **50** miphun ning in a rawh nakhnga lo mizapi ca i mi pakhat thih cu kan ca ah a ṭha deuh ti hmanh nan ruat lo," tiah a ti hna.

51 Cucu amah lungchuak in a chimmi a si lo, sihmanhsehlaw cu kum i tlangbawi sang a si bantuk

11:35 Luk 19:41
11:38 Mat 27:60; Luk 24:2
11:41 Mat 11:25
11:43 Luk 7:14
11:47 Mat 26:3; 5:22
11:49 Mat 26:3

in miphun aiawh in Jesuh a thih lainak kong kha a phuanmi a si.
52 Jesuh cu Jew miphun hna ca lawng ah si lo in, aa ṭhek dihmi Pathian fale vialte pakhat i a pumh hna nakhnga ca ah a thih lainak kong kha a chimchungmi a si. 53 Cucaah cu ni thawk cun Jesuh thahnak ding khua an khang.

54 Cucaah Jesuh cu langhngan in Jew mi hna lak ah a chawkvak ti lo. Sihmanhsehlaw cuka hmun cun ramlak pawng i a ummi Ephraim khua ah a kal i cuka ah cun a zultu hna he an va um.

55 Cun Jew mi hna Lanhtak Puai cu a nai cang i, Lanhtak Puai hlan i, i thianhchung awk ah, khuate lei in mi tampi kha Jerusalem ah an hung kal.
56 Cutikah annih nih Jesuh kha an kawl i temple[g] chung i an dir lio ah, "Zeitin dah nan ruah? Puai ah hin a ra ve ko hnga lo maw?" tiah anmah le anmah kha an i ceih.

57 Tlangbawi ngan hna le Pharisee mi hna nih Jesuh cu an tlaih khawh nakhnga a umnak a hngalmi paoh nih nan chim lai tiah nawl an pek hna.

Mary Nih Bethany Ah Jesuh Zihmui A Toih

Mat 26:6-13; Mar 14:1-11

12 Cutikah Lanhtak Puai lai ni ruk ah Jesuh cu mithi hna sin in a thawhtermi Lazarus umnak Bethany khua ah a kal.
2 Cuka ah cun zanriah an serpiak i Martha nih khan a bultawl, sihmanhsehlaw Lazarus cu amah he cabuai a dummi hna lak i pakhat kha a si. 3 Cutikah Mary nih a man a fak ngaingaimi nard[g] zihmui zeihmanh cawh lomi litra[g] khat kha aa lak i Jesuh ke kha a thuh i a ke kha a sam in a hnawhpiak. Cun inn cu zihmui rimthaw in a khat.

4 Sihmanhsehlaw a zultu hna lak i pakhat, amah rawitu ding Simon fapa Judas Iscariot nih,
5 "Zei caah dah hi zihmui hi denari[g] 300 ah zuar in misifak tu kha a pek deuh hna lo?" tiah a ti.

6 Hitihin a chim cu, sifakmi hna zawn a ruah caah si lo in, mifir a si i phaisa bawm a kenmi chung ah an thlakmi kha a lak tawn ca tu ah a si.

7 Sihmanhsehlaw Jesuh nih, "Hi nu hi hnahnawh hlah u. An ka vui lai ni ca ah zihmui aa chiah a si ko. 8 Zei caah tiah misifak cu nan sin ah an um zungzal ko. Sihmanhsehlaw kei cu nan sin ah ka um zungzal lai lo," tiah a ti.

9 Cucaah cuka i Jesuh a um kha Jew mibu nganpi nih an hngalh i an va kal. Jesuh a um ca lawng ah si lo in, mithi hna lak in a thawhtermi Lazarus hmuh duh zong ah a si. 10 Sihmanhsehlaw tlangbawi ngan hna nih Lazarus zong an thah khawh ve nakding khua an khang. 11 Zei caah tiah Lazarus ruang ah Jew mi tampi hna cu an i thleng i Jesuh kha an zumh.

11:53 Mat 12:14
11:55 Mat 26:1,2; Mar 14:1;
12:1 Mat 21:17
12:2 Luk 10:38-42
12:3 Mar 14:3
12:4 Mat 10:4

Jesuh Teinak He Jerusalem Ah A Lut

Mat 21:1-11; Mar 11:1-11; Luk 19:28-40

12 A thaizing i puai ah a rami mibu nganpi nih Jesuh Jerusalem ah a ra lio ti kha an theih tikah, **13** tum hnah kha an i lak i amah don awk ah an va kal i:

"Hosanna[g]!
Bawipa min in a rami,
Israel Siangpahrang cu
thangṭhat si ko seh!"
tiah an au.

14 Cutikah Jesuh nih laa fanote kha a hmuh i aa cit. Cucu Cathiang nih,

15 "Zion fanu, ṭih hlah,
Zohhmanh, na
Siangpahrang cu a ra lio.
Laa fanote aa cit,"
tiah a rak chim bantukte khan a si.

16 A zultu vialte hna nih kha thil kha a hmasa ah cun an rak hngalfiang lo. Sihmanhsehlaw Jesuh cu sunparnak pek a si tikah Cathiang nih kha thil vialte a rak chimmi kha amah kong a si caah le cu vialte thil a cung i an tuahmi a si kha an lung ah a hung pem.

17 Cucaah, Lazarus kha thlaan chung khan a auh i mithi hna lak in a thawhter lio ah a sin ah a rak ummi mibu nih cu kong cu tehte an khan. **18** Cucaah mibu nih hi hmelchunhnak hi amah nih a tuah ti an theih caah an va ton. **19** Cucaah Pharisee mi hna nih anmah le anmah kha, "Zeihmanh nan tuah khawhmi a um lo hi nan hmu maw? Zohhmanh, amah hnu in vawleipi nih a zulh cang," tiah an i ti.

12:16 Mar 9:32
12:18 Luk 19:37

Jesuh Nih A Thih Lainak A Chimchung

Mat 20:17-19; Mar 10:32-34; Luk 18:31-34

20 Cun puai i Pathian biak awk ah a rami hna lak ah khan Greek mi tlawmpal zong an i tel ve. **21** Cutikah Galilee peng, Bethsaida khuami Philip sin ah khan an kal i, "Bawipa Jesuh hmuh kan duh ko," tiah an va nawl.

22 Philip cu a kal i Andrew kha a chimh. Cun Andrew le Philip nih cun Jesuh kha an va chimh ṭhan. **23** Sihmanhsehlaw Jesuh nih annih cu, "Mi Fapa hi sunparter a si lai caan cu a phan ko cang. **24** Biangaite in, biangaite in kan chimh hna, changvut cu vawlei ah a tlak i a thih ta lo ahcun amah lawng in a hmun ko. Sihmanhsehlaw a thih ahcun theifang tampi a chuahter. **25** A nunnak a dawmi nih cun a nunnak kha a sung lai i, hi vawlei ah a nunnak a huami nih cun a nunnak kha zungzal nunnak ca ah a kilven lai. **26** Mizei hmanh keimah a ka rianmi cu ka zul ko seh, cun keimah ka umnak ah a ka riantu cu a um ve lai. Mizei hmanh keimah a ka rianmi cu ka Pa nih upatnak kha a pek hna lai.

27 "Atu cu ka lungre a thei i zei dah ka chim lai? 'Ka Pa, hi caan

12:20 Apo 11:20
12:21 Mat 11:21
12:23 Mat 26:18
12:24 1Co 15:36
12:25 Mat 10:39; 25:46; Mar 8:35; Luk 14:26
12:26 2Co 5:8; Phi 1:23; 1Th 4:17
12:27 Mat 26:38, 39; Mat 11:25

chung hin ka khamh,' tiah ka ti hnga maw? Sihmanhsehlaw hi caan ca ah pei ka ratnak cu a si cu. **28** Ka Pa, na min cu sunparnak pe ko," tiah a ti.

Cutikah van in aw pakhat a rung thang i, "Ka min cu sunparnak ka pek cang i ka pek ṭhan ko lai," tiah a ti.

29 Cuka i a dirmi mibu nih cu aw cu an theih i, "Khuari a tor," an ti.

Midang nih, "Vanmi nih a run chawnh," tiah an ti.

30 Jesuh nih annih cu, "Hi aw hi keimah ca ah a si lo, nanmah ca tu ah a rung thangmi a si, **31** atu cu hi vawlei biaceihnak caan a si i hi vawlei uktu kha atu ah hlonh a si cang lai. **32** Cun keimah hi vawlei in hler ka si ahcun, mi vialte kha ka sin ah ka hnuh dih hna lai," tiah a leh hna.

33 Hi ti i a chim tikah zei bantuk thihnak in dah a thih lai kha a langhter.

34 Mibu nih anih cu, "Khrih cu a zungzal in a hmun lai tiah phungbia in kan theih. Zeitin dah, 'Mi Fapa cu an hler hrimhrim awk a si,' tiah na ti? Aho dah Mi Fapa cu a si kun?" tiah an ti.

35 Cutikah Jesuh nih annih cu, "Caan tlawmpalte chung lawng nan sin ah ceunak a um lai. Ceunak nan ngeih liote ah hin muihnak nih an khuh hna nakhnga lo ceunak chung ah kal u, mui lak i a kalmi nih cun khuazei i a kal kha a hngal lo. **36** Ceunak nan ngeih liote ah hin ceunak fale nan si khawh nakhnga ceunak cu zum ko u," tiah a ti hna.

Jesuh nih cu thil a chim dih tikah cu hmun cun a kal i an sin khan aa thup.

12:28 Mat 3:17
12:31 2Co 4:4; Eph 2:2; 1Jo 4:4
12:34 Mat 8:20
12:35 Eph 5:8; 1Jo 1:6
12:36 Luk 16:8

Mi Tampi Nih An Zum Lo

37 An hmai ah hmelchunhnak tampi a tuah ko nain annih nih amah cu an zum hlei lo. **38** Cu nih cun prophet Isaiah nih,

"Bawipa, aho nih dah kan
bia cu a zumh?
Aho sin ah dah Bawipa kut
ṭhawnnak cu langhter a
si?"

tiah a rak ṭialmi kha a tlinter.

39 Cucaah, annih nih an zum kho lo, zei caah tiah Isaiah nih,

40 "An mit in an hmuh i,
An lung in an hngalhfian i,
Cuticun ka damter hna
nakhnga ding ah an i mer
nakhnga lo,
An mit kha a cawtter hna
i, an lung kha a hahter
hna,"

tiah a chim ṭhan.

41 Isaiah nih Bawipa sunparnak kha a hmuh tikah anih nih kha thil vialte kha a rak chim hna i amah kong kha a rak phuan.

42 Sihmanhsehlaw uktu hna lak hmanh in mi tampi nih amah cu an zumh. Asinain Pharisee mi hna nih synagogue[g] in an kan chuah sual lai ti an phan caah an phuang ngam lo. **43** Zei caah tiah minung sin in thangṭhatnak cu Pathian sin in thangṭhatnak nakin an duh deuh.

12:38 Rom 10:16
12:40 Mat 13:15
12:41 Luk 24:27
12:43 Rom 2:29

44 Cutikah Jesuh cu thangpi in
a au i, “Keimah a ka zummi cu
keimah a ka zumh a si lo, a ka
thlahtu a zumh kha a si. 45 Cun
keimah a ka hmumi nih cun a
ka thlahtu kha a hmuh a si. 46 Hi
vawlei cung ah ceu bantuk in ka
ratnak cu keimah a ka zummi
paoh muihnak chung ah an tan ti
nakhnga lo ca ah a si.

47 “Cun aho hmanh ka bia kha
a thei i a zum lomi cu a bia ka
ceih lai lo. Zei caah tiah vawlei
biaceih awk ah ka ra lo, vawlei
khamh awk tu ah ka ra. 48 Keimah
kha a ka hlaw i ka bia a cohlang
lomi nih cun biaceihtu kha a
ngeih ko. Ka chimmi bia nih
khan ni hmanung bik ah amah
cu bia a ceih te ko lai. 49 Zei caah
tiah keimah nawl in bia ka chim
lo, a ka thlahtu Pa nih zei dah
ka chim lai le ka rel laimi kong
ah nawl a ka pek. 50 A nawlbia
cu zungzal nunnak a si kha ka
hngalh. Cucaah, ka chimmi paoh
hi Pa nih a ka chimh ningte in ka
chimmi a si,” tiah a ti.

Jesuh Nih A Zultu Ke A Ṭawl Hna

13 Lanhtak Puai hlan ah Jesuh
nih hi vawlei kaltak in Pa
sin i a kal lai caan kha a phan
cang ti kha a hngalh. Vawlei i a
ummi a mi hna kha a dawt hna i a
dongh tiang in a dawt hna.

2 Cun zanriah an ei tikah
diabolḡ nih Simon fapa, Judas
Iscariot lung chung ah amah rawi
ding in ruahnak a rak khumh
cang. 3 Jesuh nih cun zeizong
vialte kha Pa nih a kut chung
ah a pek le Pathian sin in a rat
i Pathian sin ah a kal lai kha a
hngalh. 4 Zanriah an ei dih tikah
cabuai khan a tho i, a angkileng
kha aa phoih, hmai hnawhnak
kha a lak i a tai ah aa menh. 5 Cun
khengpi chung ah ti kha a thlet i
zultu hna ke kha a ṭawl i a tai i aa
menhmi hmai hnawhnak khan a
hnawh hna.

6 Simon Peter sin a phanh tikah
Peter nih, “Bawipa, ka ke maw na
ka ṭawl lai?” tiah a ti.

7 Jesuh nih anih cu, “Zei ka
tuah hi atu ah cun na hngal lo,
sihmanhsehlaw a hnu ah cun na
hngalh te ko lai,” tiah a leh.

8 Peter nih anih cu, “Zeitik
hmanh ah ka ke cu na ka ṭawl
bal hnga lo,” tiah a ti i, Jesuh nih
cun, “Kan ṭawl lo ahcun keimah
he pehtlaihnak na ngei hnga lo,”
tiah a leh.

9 Simon Peter nih cun,
“Bawipa, ka ke lawng si lo in, ka
kut le ka lu zong,” tiah a ti.

10 Jesuh nih anih cu, “Aa
kholh dih cangmi cu ke dah ti lo
ṭawl a hau ti lo. Zei caah tiah a
pumpaluk in a thiang dih cang.
Cun nannih cu nan thiang dih
cang. Sihmanhsehlaw nan dihlak
nan si lo,” tiah a ti.

11 Zei caah tiah aho nih dah a
ka rawi lai ti kha a hngalh caah,
“Nan dihlak in nan thiang lo,”
tiah a tinak cu a si.

12 Cun an ke kha a ṭawl dih
hna tikah a angki kha aa hruk

12:44 Mat 10:40
12:50 Mat 25:46
13:1 Mat 26:18
13:2 Mat 10:4
13:3 Mat 28:18
13:4 Mat 20:25
13:5 Luk 7:44
13:11 Mat 10:4

i a ṭhu ṭhan. Annih cu a thawh hna i, "Nan sin ah ka tuahmi hi nan hngal maw? 13Nannih nih Cawnpiaktu ti in le Bawipa tiah nan ka auh i cucu ka si taktak caah nan ka timi cu a hmaan ko. 14Cun nan Bawipa le Cawnpiaktu a simi keimah nih nan ke kan ṭawlpiak hna ahcun, nannih zong pakhat le pakhat nan ke nan i ṭawlpiak ve awk a si. 15Zei caah tiah keimah nih nan cung i ka tuah bantuk in nan tuah ve nakhnga i zohchun awk kan pek hna. 16Biangaite in, biangaite in kan chimh hna, sal cu a bawipa nakin a ngan deuh bal lo bantuk in thlahmi cu thlahtu nakin a ngan deuh bal lo. 17Hi vialte hi nan hngalh hna i nan tuah hna ahcun milunglawm nan si.

Jesuh Nih Rawi A Si Lainak Kha A Chimchung

Mat 26:21-25: Mar 14:18-21; Luk 22:21-23

18"Nan dihlak kong hi ka chim duhmi a si lo. Ka thimmi cu ka hngalh ko hna. Sihmanhsehlaw Cathiang nih, 'Keimah he chang a eiṭimi nih keimah ralchan in a kedil a hler lai,' tiah a timi a tlin khawh nakhnga ca ah a si.

19"Cucu a tlin hlan ah atu ah kan chimhchung hna. Zei caah tiah cucu a tlin tikah keimah hi amah ka si ti nan ka zumh khawh nakhnga ca ah a si. 20Biangaite in, biangaite in kan chimh hna, ka thlahmi paoh a cohlangtu cu keimah a ka cohlan kha a si i, keimah a ka cohlangtu cu a ka thlahtu a cohlan kha a si," tiah a ti.

21Jesuh nih cu vialte a chim dih tikah, thlarau in a lungre a thei i, anih nih, "Biangaite in, biangaite in kan chimh hna, nanmah lak i pakhat nih a ka rawi lai," tiah a theihter hna i a chimh hna.

22Cutikah a zultu hna kha pakhat le pakhat an i zoh i, "Aho kong dah a chimmi hi a si hnga?" tiah an khuaruah a har. 23Jesuh nih zultu hna lak i a dawtmi pakhat cu Jesuh ṭang hngauh in a ṭhu. 24Cucaah aho kong dah a chimmi hi a si hnga ti in Jesuh halter duh ah Simon Peter nih a sin ah hngalhthiamnak a hei tuah.

25Cucaah Jesuh ṭang hngauh bu in anih nih, "Bawipa, aho dah amah cu a si?" tiah a ti.

26Jesuh nih, "Kheng chung ah changcheu ka hnim lai i ka pek laimi kha amah cu a si lai," tiah a ti. Cun Jesuh nih chang cu a hnim i Simon fapa Judas Iscariot kha a pek. 27Cun Judas nih changreu kha a lak dih hnu ah Satan kha a chung ah a lut. Cutikah Jesuh nih anih cu, "Na tuah dingmi kha khulrangte in tuah ko," tiah a ti.

28Sihmanhsehlaw zeiruang ah dah Jesuh nih hitihin a chimh ti kha cabuai i a ṭhumi hna lak in aho hmanh nih an hngal lo. 29Cucaah a cheu nih cun, Judas cu tangka bawm kengtu a si caah Jesuh nih, "Puai ca i kan herhmi thil va caw," a ti, asiloah misifak hna thil pek a fial rua tiah an ruah. 30Judas nih changreu a lak dih in

13:13 Mat 26:18; Luk 1:43; Apo 10:36; Rom 10:9; 1Co 12:3; Phi 2:11; Col 2:6
13:14 1Pe 5:5
13:15 Mat 11:29; 1Ti 4:12
13:16 Mat 10:24; Luk 6:40
13:17 Mat 7:24, 25; Luk 11:28; Jam 1:25
13:18 Mat 1:22; 26:23
13:20 Mat 10:40
13:21 Mat 26:21
13:25 Mat 26:22
13:26 Mat 10:4
13:27 Luk 22:3
13:30 Luk 22:53

khualeng ah a chuak colh. Cucu zan a si.

Pakhat Le Pakhat I Daw U

31 Judas khualeng i a chuah hnu ah Jesuh nih, "Atu cu Mi Fapa hi sunparter a si cang i amah ah cun Pathian zong sunparter a si cang. **32** Pathian cu amah ah sunparter a si ahcun Pathian nih amah ah Mi Fapa zong a sunparter ve lai i, a sunparter colh ko lai.

33 " Ka fale hna, nan sin ah caan tlawmpalte chung lawng ka um cang lai. Nan ka kawl lai, cun Jew mi hna kha, 'Ka kalnak hmun ah nan ra kho lai lo,' tiah ka rak ti hna bantuk in atu ah kan ti ve hna.

34 "Nawlbia thar kan pek hna, pakhat le pakhat i daw u. Keimah nih kan dawt hna bantuk in nannih zong pakhat le pakhat i daw ve u. **35** Cuticun pakhat le pakhat nan i dawt ahcun mi vialte nih ka zultu nan si kha an in hngalh hna lai," tiah a ti.

Peter Nih A Hlawt Lainak Kha Jesuh Nih A Chimchung

Mat 26:31-35; Mar 14:27-31; Luk 22:31-34

36 Simon Peter nih, "Bawipa, khuazei ah dah na kal lai?" tiah a ti i, Jesuh nih, "Atu ah cun ka kalnak hmun ah cun na ka zul kho rih lai lo. Sihmanhsehlaw a hnu ah cun na ka zulh te ko lai," tiah a leh.

37 Peter nih cun, "Bawipa, zei caah dah atu ah cun kan zulh khawh lai lo? Ka nunnak cu nangmah ruang ah cun ka pek ko lai," tiah a ti.

38 Jesuh nih anih cu, "Keimah ruang ah cun na nunnak cu na pe hnga maw? Biangaite in, biangaite in kan chimh, ar a khuan hlan hrimhrim ah, voithum tiang na ka hlawt lai," tiah a leh.

Nan Caah Hmun Remh Ah Ka Kal Lai

14 "Nan lungrethei hlah seh, Pathian kha zum u law keimah zong kha ka zum ve u. **2** Ka pa inn ah umnak hmun tampi a um. Cucu rak um hlah seh law ka rak in chimh cang hna hnga, nan ca i hmun timhtuah awk ah ka kal lai. **3** Cun nan ca i hmun timhtuah awk ah ka kal ahcun, ka ra ṭhan lai i ka umnak ah nannih zong nan um ve nakhnga keimah sin ah kan lak hna lai. **4** Cun khuazei ah ka kal kha nan hngalh i a lam zong kha nan hngalh," tiah a ti hna.

Jesuh Cu Pa Sin Kalnak Lam A Si

5 Thomas nih, "Bawipa, khuazei i na kal lai cu kan hngalh ṭung lo, zeitin dah cu lam cu kan hngalh khawh lai?" tiah a ti.

6 Jesuh nih anih cu, "Keimah hi lam, biatak le nunnak cu ka si. Aho hmanh keimah sin lo cun Pa sin ah an kal kho lai lo. **7** Keimah hi rak ka hngal cang u law, ka Pa zong kha nan rak hngalh ve ko hnga. Cun atu thawk cun amah

13:31 Mat 8:20; 1Pe 4:11
13:34 1Jo 2:7-11; 1Th 4:9; 1Pe 1:22; Eph 5:2; 1Jo 4:10,11
13:35 1Jo 3:14
13:36 2Pe 1:14
14:3 Mat 16:27
14:6 Eph 2:18; Heb 10:20; Apo 4:12
14:7 1Jo 2:23

cu nan hngalh cang i nan hmuh cang," tiah a ti.

8 Cun Philip nih anih cu, "Bawipa, Pa cu kan hmuhsak law cucu kannih ca ah cun a za ko hnga," tiah a ti.

9 Jesuh nih anih cu, "Philip, nan sin ah hi tluk caan sau kan umpi cang hna i maw na ka hngalh rih lo? Keimah a ka hmu cangmi nih cun Pa kha a hmuh cang. Zeitin dah, 'Pa cu kan hmuhsak,' na ti? **10** Keimah cu Pa chung ah ka um i, Pa cu keimah chung ah a um ti cu nan zumh a si lo maw? Nan sin ah ka chimmi bia hna hi keimah nawl in ka chimmi an si lo, sihmanhsehlaw ka chung ah a ummi Pa nih a ṭuanmi rian a si. **11** Keimah cu Pa chung ah ka um i Pa cu keimah chung ah a um kha ka zum u, asiloah ka tuahmi rian ruang tal ah ka zum u. **12** Biangaite in, biangaite in kan chimh hna, "Keimah a ka zummi nih cun ka tuahmi rian kha a tuah khawh ve hna lai. Pa sin i ka kal caah kha hna nakin a ngan deuhmi rian hmanh a tuah khawh rih hna lai. **13** Cun Pa cu Fapa ah sunparter a si nakhnga, ka min in nan halmi paoh cu ka tuah lai. **14** Zei thil paoh ka min in nan ka hal ahcun ka tuah lai.

Thlarau Thiang Rat Lainak

15 "Nan ka dawt ahcun ka nawlbia kha zul hna u. **16** Cun Pa kha ka nawl lai i nan sin ah a zungzal um ding in Bawmtu dang kha an pek hna lai. **17** Bawmtu cu biatak Thlarau kha a si. Vawlei nih amah cu a hmu lo i a hngalh lo caah a cohlang kho lo. Sihmanhsehlaw amah cu nan sin ah a um i nan chung ah a um lai caah nannih nih cun amah cu nan hngalh lai. **18** Ngakṭah bantuk in kan kaltak hna lai lo. Nan sin ah ka ra ko lai. **19** A rauh hlan ah vawlei nih hin a ka hmu ti lai lo, sihmanhsehlaw nannih nih cun nan ka hmuh ko lai. Ka nun caah nannih zong nan nung ve lai. **20** Cu ni ah cun, keimah cu ka Pa chung ah ka um lai i, nannih zong ka chung ah nan um i kei zong nan chung i ka um kha nan hngalh te lai. **21** Ka nawlbia kha a cohlang i a zulmi cu a ka dawmi a si. Cun keimah a ka dawmi cu ka Pa zong nih a dawt lai, cun keimah zong nih ka dawt ve lai i a sin ah kaa phuang lai," tiah a ti.

22 Iscariot a si lomi Judas nih anih cu, "Bawipa, zeitin dah vawlei sin tu ah si lo in, kan sin ah cun nangmah le nangmah cu naa phuan lai?" tiah a ti.

23 Jesuh nih cun, "Aho hmanh nih keimah a ka dawt ahcun ka bia kha a ngaih lai, cun ka Pa zong nih a dawt ve lai, cun a sin ah kan ra lai i a sin ah umhmun kan khuar lai. **24** A ka daw lomi nih cun ka bia kha an ngai hna lo, cun nan theihmi hi keimah bia a si lo, a ka thlahtu Pa bia a si.

25 "Nan sin i ka um liote ah hi thil vialte hi nannih cu kan chimh hna. **26** Sihmanhsehlaw Pa nih ka min in a run thlah laimi Bawmtu,

14:9 2Co 4:4; Phi 2:6; Col 1:15; Heb 1:3
14:12 Mat 21:21; Luk 10:17
14:13 Mat 7:7
14:15 1Jo 2:3-5; Bia 12:17
14:17 1Co 2:14
14:18 Mat 16:27
14:20 Rom 8:10
14:21 1Jo 2:5
14:22 Luk 6:16; Apo 1:13; 10:41
14:23 Rom 8:10
14:26 Apo 2:33; 1Jo 2:20, 27

Thlarau Thiang nih cun zeizong vialte kha an cawnpiak hna lai, cun nan sin i ka rak chimmi thil vialte kha an hngalhter ṭhan hna lai. **27**Daihnak kan chiahtak hna. Keimah daihnak kan pek hna. Vawlei nih daihnak a pek bantuk in kei nih cun kan pe hna lo, nan lungrethei hlah seh, a ṭih zong ṭih hlah u.

28"'Ka kal lai i nan sin ah ka ra ṭhan lai,' kan ti hna kha nan theih. Nan ka dawt ahcun, 'Pa sin ah ka kal lai,' ka ti caah nan i lawm ko lai, zei caah tiah ka Pa cu keimah nakin a ngan deuh.

29"Cun cucu a phanh taktak tikah nannih nih nan zumh khawh nakhnga hihi a phanh hlan in kan chimhchung hna. **30**Nan sin ah bia tampi ka chim ti lai lo, zei caah tiah hi vawlei uktu hi a ra lio, cun ka cung ah nawlngeihnak ngeihmi zeihmanh a ngei lo. **31**Sihmanhsehlaw Pa ka dawt hi vawlei nih a hngalh khawh nakhnga, Pa nih nawl a ka pek bantukte in ka tuah hi a si. Tho u, hika hin kal hna usih.

Jesuh Mitsur Ruang Taktak

15 "Keimah hi mitsur ruang taktak cu ka si i dum tuahtu cu ka Pa a si. **2**Keimah ah thei a tlai lomi nge paohpaoh kha a lak dih hna i thei a tlaimi nge nih tam chinchin in thei a tlai nakhnga a nge kha a riam hna. **3**Nan sin i ka chimmi bia thawng in nannih cu nan thiang cang. **4**Keimah ah hin hmun u law, kei zong nanmah ah ka hmun ve lai. A nge cu mitsur ruang i a hmunh lo ahcun amahte in thei a tlai khawh lo bantuk in nannih zong keimah i nan hmunh lo ahcun thei nan tlai kho lai lo.

5"Keimah hi mitsur ruang taktak cu ka si, nannih cu a nge nan si. Aho hmanh keimah ah a hmun i kei zong amah i ka hmunh ahcun thei tampi a tlai lai, zei caah tiah keimah lo cun zeihmanh nan tuah kho lo. **6**Mizei hmanh keimah i a hmunh lo ahcun mitsur nge bantuk in hlonh a si i a car ko. Cun an khomh i mei ah an paih hna i an kang dih. **7**Keimah ah nan hmunh i ka bia kha nanmah i a hmunh ahcun, nan duhmi paoh kha nan ka hal lai i tuahpiak nan si lai. **8**Thei tampi nan tlainak thawng in ka Pa cu sunparter a si i, cuticun nannih cu a ka zultu nan si lai.

9"Ka Pa nih a ka dawt bantuk in nannih zong kan dawt ve hna. Ka dawtnak chung ah cun hmun ko u. **10**Ka Pa nawlbia kha ka zulh hna i a dawtnak chung ah ka hmunh ve bantuk in ka nawlbia kha nan zulh ahcun ka dawtnak chung ah nannih zong nan hmun ve lai. **11**Kaa lawmhnak kha nan chung i a hmunh i nan i lawmhnak a tlin khawh nakhnga hi thil vialte hi kan chimh hna. **12**Ka nawlbia cu hihi a si, keimah nih kan dawt hna bantuk in pakhat le pakhat i daw ve u. **13**Mi pakhat nih a nunnak kha a hawile ca i a pek sianmi nakin a ngan deuhmi dawtnak aho hmanh nih an ngei

14:27 Luk 2:14 Phi 4:7; Col 3:15
14:28 Mat 16:27
15:2 Mat 3:10; Mat 3:8; Gal 5:22; Eph 5:9; Phi 1:11
15:3 Eph 5:26
15:6 Mat 3:10
15:7 Mat 7:7
15:8 Mat 9:8
15:13 Rom 5:7,8

kho lo. 14 Nawl kan pekmi hna
paoh a tuahmi nan si ahcun ka
hawile nan si. 15 Nannih cu sal
kan ti ti hna lo, zei caah tiah sal
nih cun a bawipa nih zei a tuah
kha a hngal lo, sihmanhsehlaw
nannih cu ka hawile tiah kan ti
hna. Zei caah tiah ka Pa sin in ka
theihmi vialte kha kan hngalhter
hna. 16 Nanmah nih cun nan ka
thim lo, sihmanhsehlaw keimah
nih kan thim hna. Cun nan kal
lai i thei nan tlai nakhnga le nan
theitlai a hmunh khawh nakhnga
rian kan khinh hna. Cucaah ka
min in zei thil paoh Pa nan halmi
kha an pek hna lai. 17 Cucaah
nawl kan pekmi hna cu hihi a si:
pakhat le pakhat i daw u.

Vawlei Nih An Huat Hna Lai

18 "Vawlei nih an huat hna
ahcun nanmah an huat hna hlan
ah keimah hi a rak ka huat cang
ti kha hngal ko u. 19 Vawlei ta
rak si u law, vawlei nih cun
amah ta cu a dawt ko hna hnga.
Sihmanhsehlaw nannih cu vawlei
ta nan si lo i vawlei in kan thim
cang hna caah, vawlei nih an huat
hna. 20 'Sal cu a bawipa nakin
a ngan deuh bal lo,' tiah ka rak
in chimhmi hna kha i cinken u.
Keimah kha an ka hrem ahcun
nannih zong an in hrem ve ko hna
lai. Ka bia an ngaih ahcun nan
bia zong kha an ngaih ve ko lai.
21 Sihmanhsehlaw ka min ruang
ah hi vialte thil hi nan cung ah
an tuah ko lai, zei caah tiah a ka
thlahtu kha an hngal lo. 22 An sin
ah ra in bia rak chim cang hlah
ning law, sualnak an ngei hnga
lo. Sihmanhsehlaw atu ahcun
an sualnak ca ah silhnalhnak
zeihmanh an ngei lo. 23 Keimah
a ka huami paoh nih cun ka Pa
zong kha a huat ve. 24 An lak ah
aho hmanh nih an rak tuah lomi
rian kha rak tuah hlah ning law,
sualnak an rak ngei hnga lo,
sihmanhsehlaw atu ah cun keimah
le ka Pa cu an kan hmuh cang i a
huat zong an kan huat cang. 25 An
phungbia chung ah, 'Annih nih
zeiruang lo ah an ka huat,' tiah a
rak ṭialmi a tlin khawh nakhnga
annih nih an ka huat.

26 "Sihmanhsehlaw Pa sin
in a chuakmi Bawmtu biatak
Thlarau, Pa sin in nan sin i ka run
thlah laimi, a rat tikah keimah
kong kha tehte a khan te lai. 27 A
hramthawkte in ka sin ah a ummi
nan si caah nannih zong ka tehte
nan si ve lai.

16 "Nan tluk sual nakhnga lo
hi vialte hi kan chimh hna.
2 Synagogue[g] khan an in chuah
hna lai, cun nanmah an thattu
hna paoh nih Pathian rian kan
ṭuan tiah an i ruah lai caan kha a
ra lio. 3 Pa siseh, keimah siseh an
kan hngalh lo caah hi vialte thil hi
nan cung ah an tuah ko lai. 4 Cu
caan cu a phanh ṭikah hihi ka rak
in chimh cangmi hna a si kha nan
i cinken nakhnga hi thil vialte
hi kan chimh hna. Cun keimah
nih ka rak in umpi hna caah a
hramthawkte in hi vialte thil hi ka
rak in chim hna lo.

15:14 Luk 12:4; Mat 12:50
15:16 Mat 7:7
15:18 1Jo 3:13
15:20 2Ti 3:12
15:21 Mat 5:10, 11; Luk 6:22; Apo 5:41; 1Pe 4:14 Bia 2:3
15:22 Rom 1:20
15:26 1Jo 5:7
15:27 Luk 24:48; 1Jo 1:2;
16:1 Mat 11:6
16:2 Apo 6:9,10; Bia 6:9

Thlarau Thiang Rianṭuannak

5"Sihmanhsehlaw atu cu a ka thlahtu pa sin ah ka kal cang lai. Cun aho hmanh nih, 'Khuazei ah dah na kal lai?' tiah nan ka hal lo. **6**Sihmanhsehlaw hi vialte thil hi kan chimh hna caah nan thinlung kha ngaihchiatnak in a khat. **7**Sihmanhsehlaw biatak kan chimh hna, ka kal lai hi nan ca ah a ṭha deuh, zei caah tiah ka kal lo ahcun nan sin ah Bawmtu a ra lai lo. Sihmanhsehlaw ka kal ahcun nan sin ah amah cu ka run thlah lai. **8**Amah a rat tikah cun sualnak, dinfelnak le biaceihnak kong ah vawlei nih a ruahpalhnak kha a hngalhter lai. **9**Keimah an ka zumh lo caah an sualnak kong kha amah nih a hngalhter hna lai. **10**Ka Pa sin ah ka kal lai i nannih nih nan ka hmuh ti lai lo caah amah dinfelnak kong kha an hngalhter hna lai. **11**Hi vawlei uktu kha biaceih a si cang caah biaceihnak kong kha amah nih an hngalhter hna lai.

12"Nan sin ah chim ding tampi ka ngei ko rih, sihmanhsehlaw atu ah cun nan cohlang kho dih hna lai lo. **13**Sihmanhsehlaw biatak Thlarau a rat tikah cun biatak vialte chung ah an hruai hna lai. Zei caah tiah amah nawl in zeihmanh a chim lai lo. Sihmanhsehlaw a theihmi vialte kha a chim lai i, a ra laimi thil kong kha an chimh hna lai. **14**Amah nih cun a ka sunparter lai. Zei caah tiah ka ta a simi kha a lak lai i cucu nan sin ah an thanh hna lai. **15**Pa nih a ngeihmi vialte hna cu keimah ta an si. Cucaah, ka ta a simi kha ka sin in amah nih a lak lai i nan sin ah an thanh hna lai, ka tinak cu a si.

16:10 Apo 3:14; Rom 1:17; 1Pe 3:18
16:12 Mar 4:33; 1Co 3:2

16"Ka Pa sin i ka kal lai caah a rauh hlan ah nan ka hmu ti lai lo. Cun a rauh hlan lila ah nan ka hmuh ṭhan lai," tiah a ti hna.

Ngaihchiatnak Cu Lawmhnak Ah Aa Thleng Lai

17Cutikah a zultu cheukhat hna nih, "'Ka Pa sin i ka kal lai caah a rauh hlan ah nan ka hmu ti lai lo, cun a rauh hlan lila ah nan ka hmuh ṭhan lai,' tiah a kan timi hi zei dah a sullam a si hnga?" tiah anmah lak ah pakhat le pakhat an i ceih.

18Cucaah annih nih, "'A rauh hlan ah,' a ti tikah zei dah a chim duhmi a si hnga? Kannih nih kan hngal lo," tiah an ti.

19Cucaah Jesuh nih biahal an ka duh ti kha a hngalh i, annih cu, "'A rauh hlan ah nan ka hmu ti lai lo, cun a rauh hlan lila ah nan ka hmuh ṭhan lai,' kan timi hna kong ah pakhat le pakhat nan i hal maw? **20**Biangaite in, biangaite in kan chimh hna, nan ṭap lai i nan ai len lai, sihmanhsehlaw vawlei cu aa lawm ko lai. Cun ngaihchia in nan um lai, sihmanhsehlaw nan ngaihchiatnak cu lawmhnak ah a cang lai. **21**Nu nih nau a ngeih tikah a ngan a fak, zei caah tiah a caan a phan. Sihmanhsehlaw nau cu a hun hrin tikah a harnak kha a philh dih hna. Zei caah tiah hi

16:20 Mar 16:10; Luk 23:27
16:21 1Th 5:3

vawlei ah fa a hung chuah caah aa lawm i a harnak vialte kha a philh dih hna. 22Cucaah atu ah cun nan ngaih a chia taktak ko. Sihmanhsehlaw kan hmuh ṭhan hna lai i nan lung aa lawm ko lai. Cun nan i lawmhnak kha aho hmanh nih nan sin in an in lakpiak kho hna lai lo. 23Cun cu ni ah cun zeihmanh nan ka hal ti lai lo. Biangaite in, biangaite in kan chimh hna, zei thil paoh ka min in Pa nan halmi kha an pek hna lai. 24Atu tiang ah cun ka min in zeihmanh nan hal bal lo. Nan i lawmhnak a tlin khawh nakhnga hal u law nan hmuh lai.

Jesuh Nih Vawlei A Tei Cang

25"Hi thil vialte hi nan sin ah tahchunhnak hmang in kan chimh hna. Sihmanhsehlaw tahchunhnak hmang lo in Pa kong fiangte in kan chimh hna lai caan a phan lai. 26Cu ni ah cun ka min in nan hal lai, cun nan ca ah Pa sin ah thla kan campiak hna lai ka tinak a si lo. 27Zei caah tiah Pa hrimhrim nih nannih cu an dawt hna. Keimah kha nan ka dawt i Pathian sin in ka rat kha nan ka zumh caah an dawt hna. 28Pa sin in ka chuak i vawlei ah hin ka ra. Vawlei hi ka kaltak lai i Pa sin ah ka kal ṭhan lai," tiah a ti.

29A zultu hna nih anih cu, "Zohhmanh, tahchunhnak hmang lo in fiangte in na chim cang. 30Atu ah cun zeizong vialte na hngalh dih kha kan in hngalh cang i aho hmanh i biahal kha a herh ti lo. Hi ruang ah hin Pathian sin in a rami na si kha kan in zumh cang," tiah an ti.

31Jesuh nih annih cu, "Atu cu nan zumh cang maw? 32Zohhmanh u, nanmah le nan umnak cio i nan i ṭhek dih lai caan a ra lio i a phanh hmanh a phan ko cang. Cutikah cun keimah lawng in nan ka kaltak lai, sihmanhsehlaw keimah lawng ka si lai lo, zei caah tiah Pa nih a ka umpi ko.

33"Keimah ah daihnak nan ngeih khawh nakhnga hi thil vialte hi kan chimh hna. Vawlei ah hin harnak nan tong ko lai, sihmanhsehlaw ṭih hlah u, vawlei cu ka tei cang," tiah a ti.

Jesuh Thlacamnak

17 Jesuh nih hi bia a chim dih hnu ah van lei kha a zoh i, "Ka Pa, a caan a phan cang. Fapa nih an sunparter nakhnga na Fapa hi sunparter cang. 2Nangmah nih amah na pekmi vialte hna sin ah zungzal nunnak kha a pek khawh hna nakhnga mi vialte cung i nawlngeihnak kha na pek. 3Cun nangmah lawnglawng Pathian taktak na si le Jesuh Khrih cu na thlahmi a si hngalh hi zungzal nunnak cu a si. 4Vawlei cung ah kan sunparter cang. Tuah ding i rian na ka pekmi zong ka lim cang. 5Cun maw ka Pa, vawlei a rak um hlan ah nangmah he ka rak ngeihmi sunparnak he khan nangmah hrimhrim he hmun khat ah ka sunparter ko.

16:23 Mat 7:7
16:24 Mat 7:7
16:25 Mat 13:34; Mar 4:33, 34;
16:32 Mat 26:31, 56
16:33 Rom 8:37; 1Jo 4:4
17:1 Mat 26:18
17:2 Mat 28:18; 25:46
17:3 Phi 3:8
17:5 Phi 2:6

6 "Vawlei mi hna lak in ka sin i
na ka pekmi hna sin ah na min cu
ka langhter. Annih cu nangmah
mi an si, nangmah nih na ka pek
cangmi an si i na bia kha an ngaih.
7 Atu cu, keimah na ka pekmi thil
vialte hi nangmah sin in a rami an
si kha an hngalh cang. **8** Zei caah
tiah na ka pekmi bia kha annih cu
ka pek hna i annih nih an cohlan.
Nangmah sin in a rami ka si kha
an hngalh taktak i, nangmah
thlahmi ka si kha an zumh.

9 "Annih cu thla ka campiak
hna. Vawlei mi hna ca ah cun
thla ka cam lo, sihmanhsehlaw
keimah na ka pekmi hna ca ah
thla ka cam, zei caah tiah annih
cu nangmah mi an si. **10** Ka
ngeihmi vialte hi nangmah ta an
si i, na ngeihmi hi keimah ta an
si, cu hna thawng cun sunparnak
kha ka co. **11** Atu cu vawlei ah sau
ka um ti lai lo, sihmanhsehlaw hi
hna cu vawlei ah an um ko rih
lai i, kei cu nangmah sin ah ka
ra lai. A thiangmi ka Pa, kanmah
bantuk in annih na ka pekmi
hna zong pakhat an si khawh ve
nakhnga na min in run kilveng
hna. **12** Vawlei i ka rak umpi
hna lio ah, na ka pekmi hna cu
na min in ka rak kilven hna, cun
Cathiang nih a chimmi a tlin
khawh nakhnga rawhnak fapa
dah ti lo cu ka rak kilven hna i
rawhnak an phan lo.

13 "Sihmanhsehlaw atu cu
na sin ah ka ra cang lai. Kaa
lawmhnak cu an ngeih i anmah
ah a tlin khawh nakhnga kha
thil vialte kha vawlei ah ka
chim. **14** Na bia kha annih cu
ka pek cang hna. Keimah cu hi
vawlei ta ka si lo bantuk in annih
zong vawlei ta an si ve lo caah
vawlei nih a huat hna. **15** Vawlei
cung hin la hna tiah na sin ah
thla ka cam lo. Sihmanhsehlaw
miṭhalo pa sin in kilveng hna
tiah thla ka cam. **16** Keimah
hi vawlei ta ka si lo bantuk in
annih zong vawlei ta an si ve
lo. **17** Na biatak in annih cu run
thianter hna, na bia cu biatak a
si. **18** Nangmah nih vawlei ah na
ka thlah bantuk in kei zong nih
annih cu vawlei ah ka thlah hna.
19 Annih zong biatak in thianter
an si ve nakhnga anmah ruang ah
keimah le keimah zong kaa
thianter ve.

20 "Anmah ca lawng ah hin
thla ka cam lo, sihmanhsehlaw an
bia thawng in keimah a ka zum
laimi hna ca zong ah thla ka cam.
21 Ka Pa, nang cu keimah chung
ah na um i kei zong na chung
ah ka um ve bantuk in an dihlak
in pakhat an si khawh nakhnga
ca ah siseh, vawleimi hna nih
nangmah thlahmi ka si kha an
zumh i kanmah ah pakhat an si
khawh ve nakhnga, an ca ah thla
ka cam. **22** Kannih cu pakhat kan
si bantuk in annih zong pakhat
an si ve nakhnga na ka pekmi
sunparnak kha annih cu ka pek
hna. **23** An dihlak tlamtlingte in
pakhat an si khawh nakhnga ca
ah siseh, nangmah nih na ka thlah
i, keimah na ka dawt bantuk in

17:9 Luk 22:32
17:12 Mat 1:22
17:15 Mat 5:37

annih cu na dawt hna kha vawlei mi hna nih an hngalh khawh nakhnga ca ah siseh, keimah cu an chung ah ka um i nangmah cu keimah chung ah na um.

24 "Ka Pa, ka sin ah na ka pekmi vialte hna nih na ka pekmi sunparnak kha an hmuh khawh ve nakhnga ka umnak hmun ah um ve hna seh ti ka duh. Zei caah tiah vawlei na rak ser hlan in nangmah nih na ka dawt cang.

25 "A dingfelmi ka Pa, vawlei nih cun an hngal lo, sihmanhsehlaw kei nih cun kan hngalh i hi mi hna nih cun nangmah nih na ka thlah kha an hngalh. **26** Nangmah nih na ka dawtmi dawtnak cu an chung ah a um i kei zong an chung ah ka um khawh ve nakhnga na min cu an sin ah ka thanh cang i, ka thanh ṭhan rih ko lai," tiah a ti.

Jesuh An Tlaih

Mat 26:47-56; Mar 14:43-50; Luk 22:47-53

18 Jesuh nih cu bia cu a chim dih tikah, khuachung cun a chuak i a zultu hna he Kidron Tivarek khattelei ah an va kal, cuka ah cun dum pakhat a um i dum chung ah cun a zultu hna he an lut.

2 Cun leirawitu Judas zong nih cu hmun cu a hngalh ve. Zei caah tiah cuka cu Jesuh le a zultu hna an i ton lengmangnak hmun a si. **3** Cutikah Judas nih cun tlangbawi ngan hna le Pharisee mi hna sin in ralkapbu bu khat le temple[ʃ] cawngtu palik kha aa sawm hna hnu ah, meifar, meiinn le hriamnam he cu hmun ah cun an va kal.

4 Cucaah Jesuh nih a cung ah a tlung dingmi thil vialte hngalh bu in annih cu a hei fuh hna i, "Aho dah nan kawl?" tiah a ti hna.

5 Annih nih, "Nazareth khuami Jesuh," tiah an leh i, Jesuh nih cun, "Keimah hi ka si," tiah a ti hna. Judas, amah rawitu ding pa, zong cu an sin ah a dir ko. **6** Cucaah, Jesuh nih annih cu, "Keimah hi ka si," tiah a ti hna tikah hnulei ah an i thawn i vawlei ah an tlu.

7 Cutikah anih nih, "Aho dah nan kawl?" tiah a hal ṭhan hna i, annih nih, "Nazareth khuami Jesuh," tiah an ti.

8 Jesuh nih, "'Keimah hi ka si,' tiah pei kan chimh ko hna cu. Cucaah keimah nan ka kawl ahcun hi midang hna hi cu kalter ko hna u," tiah a ti hna. **9** "Ka sin ah na ka pekmi hna chung in pakhat hmanh ka thlau hna lo," tiah a rak chimmi a tlin nakhnga cu bia cu a chim.

10 Cutikah Simon Peter nih aa kenmi a vainam kha aa zuh i, tlangbawi sang sin-umpa kha a tuk i a orhlei hnakhaw kha a pheh. Cu sin-umpa i a min cu Malchus a si.

11 Cutikah Jesuh nih Peter cu, "Na vainam kha a kawng ah sanh tuah, ka Pa nih a ka pekmi hrai hi din lo in maw ka um hnga?" tiah a ti.

17:24 Mat 25:34
18:1 Mat 21:1; 26:36
18:2 Luk 21:37
18:3 Apo 1:16
18:5 Mar 1:24
18:11 Mat 20:22

Tlangbawi Sang Hmai Ah Jesuh An Chuahpi

Mat 26:57-68; Mar 14:53-65; Luk 22:54

12 Cucaah ralkapbu hna le ralbawipa le temple cawngtu Jew palik hna nih Jesuh cu an tlaih i an khih. **13** A hmasa bik ah Annas sin ah khan an kalpi. Zei caah tiah amah cu cu kum i tlangbawi sang a ṭuanmi Caiaphas nupi pa kha a si. **14** Cun Caiaphas cu Jew mi hna sin ah, "Mizapi ca ah mi pakhat thih cu a ṭha deuh," tiah ruahnak a rak petu hna kha a si.

Peter Nih Jesuh A Hlawt

Mat 26:69, 70; Mar 14:66-68; Luk 22:55-57

15 Cun Jesuh cu Simon Peter le a dang a zultu pakhat nih an zulh. Cun cu zultu a dang pakhat cu tlangbawi sang he an i hngalh caah Jesuh sin ah cun tlangbawi sang inntual chung ah a lut ve. **16** Sihmanhsehlaw Peter cu khualeng innka hram ah a dir, cucaah zultu a dang pakhat tlangbawi sang he aa hngalmi kha leng ah a va chuak, cun kutka cawngtu nu kha a va chimh i Peter kha a chung ah a luhpi.

17 Cutikah kutka cawngtu nute nih Peter cu, "Nangmah zong hi pa zultu na si lo maw?" tiah a ti i anih nih, "Keimah cu ka si lo," tiah a leh.

18 Khua a sih caah sal hna le temple[ʃ] cawngtu palik hna nih meihol an rak kau i dir bu in mei an to. Cun Peter zong anmah he cun a dir i mei a to ve.

18:13 Mat 26:3
18:15 Mat 26:3, 58; Mar 14:54; Luk 22:54
18:18 Mar 14:54, 67
18:20 Mat 26:55
18:22 Mat 16:21
18:23 Mat 5:39; Apo 23:2-5

Tlangbawi Sang Nih Jesuh Bia A Hal

19 Tlangbawi sang nih Jesuh cu a zultu hna kong le a cawnpiaknak kong kha a hal.

20 Jesuh nih anih cu, "Vawlei mi hna sin ah langhngan in bia ka chim. Jew mi hna an i pumhnak, synagogue[ʃ] hna le temple[ʃ] chung ah ka cawnpiak zungzal ko hna. Zei thil hmanh a thlithup in ka chim bal lo. **21** Zei caah dah keimah cu na ka hal? Ka chimmi bia a theitu hna kha ta na hal ko hna. Zohhmanh, annih nih zei ka chim kha an hngalh dih ko," tiah a ti.

22 Sihmanhsehlaw anih nih cuti a chim lio ah cun a pawng ah a dirmi temple cawngtu palik pakhat nih Jesuh cu a zapei in a hun bengh i, "Tlangbawi sang cu hitihin bia na leh ngam ko maw?" tiah a ti.

23 Jesuh nih anih cu, "Thilṭhalo ka chim ahcun cu thilṭhalo ka chimmi ca ah tehte na si awk a si ko, sihmanhsehlaw a hmaanmi ka chim ahcun zei caah dah na ka bengh?" tiah a leh.

24 Cutikah Annas nih Jesuh cu an khih bu in tlangbawi sang Caiaphas sin ah a hei kuat.

Peter Nih Jesuh A Hlawt Ṭhan

Mat 26:71-75; Mar 14:69-72; Luk 22:58-62

25 Cu caan ahcun Simon Peter cu dir bu in mei a to. Cucaah annih nih an thawh i, "Nangmah hi a zultu hna lak i pakhat na si ve

ko lo maw?" tiah an ti i, anih nih, "Kei cu ka si lo," tiah aa pheh.

26 Peter nih a hnakhaw a tanpiakmi pa i a rualchan a simi, tlangbawi sang salpa pakhat nih a thawh i, "Nangmah hi dum chung ah khan amah he ka rak hmuhmi pa kha na si lo maw?" tiah a ti. **27** Peter nih aa pheh ṭhan i, cu cangka cun ar a hung khuang colh.

Jesuh Cu Pilate Hmai Ah An Chuahpi

Mat 27:11-26; Mar 15:1-5; Luk 23:1-7

28 Zingkate ah Jesuh cu Caiaphas sin khan Praetorium[g] chung ah an kalpi. Lanhtak Puai rawl ei kho lo in an i thurter sual nakhnga lo Praetorium chung ah cun annih cu an lut lo. **29** Cutikah Pilate cu an sin ah a va chuak i, "Hi pa ralchan in zei bantuk sualpuhnak bia dah nan ngeih?" tiah a ti hna.

30 Annih nih, "Hi pa hi ṭhatlonak a tuahmi a si lo ahcun, na kut chung ah kan in chan hnga lo," tiah an leh.

31 Cutikah Pilate nih annih cu, "I kalpi u law, nanmah phungbia ningte in bia va ceih ko u," tiah a ti hna.

Cucaah Jew mi hna nih anih cu, "Sihmanhsehlaw kannih cu aho hmanh thahnak nawl onh kan si lo," tiah an ti.

32 Cucu Jesuh nih zei bantuk thihnak in dah a thih te lainak kong a rak chimchungmi a tlin khawh nakhnga ca ah a si.

18:28 Mat 27:2
18:32 Mat 20:19

33 Cutikah Pilate cu Praetorium[g] chung ah cun a lut ṭhan i, Jesuh cu a kawh. Anih nih Jesuh cu, "Jew mi hna Siangpahrang cu na si maw?" tiah a ti.

34 Jesuh nih anih cu, "Hihi nangmah ruahnak in maw na chim? Asiloah midang nih dah ka kong hi an in chimh?" tiah a leh.

35 Pilate nih cun, "Keimah cu Jew mi maw ka si? Na miphun hna le tlangbawi ngan hna nih pei nangmah cu ka kut chung ah an in chanh ko cu. Zei dah na tuahmi hi a si?" tiah a leh.

36 Jesuh nih, "Ka pennak cu hi vawlei ta a si lo. Ka pennak cu hi vawlei ta hi rak si seh law Jew mi hna kut ah chanh ka si nakhnga lo a ka cawngtu hna nih an doh hna hnga, sihmanhsehlaw ka pennak cu hi vawlei ta a si lo," tiah a leh.

37 Cucaah Pilate nih anih cu, "A si kun ah, siangpahrang cu na si maw?" tiah a ti.

Jesuh nih, "Na chim bang in keimah cu siangpahrang ka si. Zei caah tiah hi vawlei ka chuahchan le ka ratchan cu biatak ca i tehte si kha a si. Biatak chung ah a ummi hna paoh nih cun ka aw kha an theih," tiah a ti.

38 Pilate nih anih cu, "Biatak cu zei dah a si?" tiah a ti.

Cucu a chim dih hnu ah, innleng Jew mi hna sin ah a va chuak ṭhan i, "Hi pa cung ah hin palhnak zeihmanh ka hmu hrimhrim lo. **39** Sihmanhsehlaw

18:33 Luk 23:3; Mat 2:2
18:36 Mat 3:2; 26:53; Luk 17:21
18:37 1Jo 4:6
18:38 Luk 23:4

Lanhtak Puai ah mi pakhat chuahpiak ding phung nan ngei ko. Cucaah Jew mi hna Siangpahrang hi thlahpiak nan duh maw?" tiah a ti hna.

40 Cutikah an dihlak in an au ṭhan i, "Hi pa cu si hlah seh, Barabbas tu kha si ko seh," tiah an ti. Barabbas cu damiah a si.

Jesuh Khenhchih Awk Ah An Kalpi

19 Cutikah Pilate nih Jesuh cu a kalpi i a tuk. **2** Cun ralkap hna nih hling in an phiarmi bawiluchin kha a lu ah an chinh i angki fual sendung kha an hruk. **3** Cutikah, "Jew mi hna Siangpahrang, salaam kan in pek," an ti i an kut in an bengh.

4 Cun Pilate cu a va chuak ṭhan i, "Zohhmanh u, hi pa cung ah hin sualnak zeihmanh ka hmuh lo hi nan hngalh khawh nakhnga nan sin ah ka chuahpi," tiah a ti hna.

5 Cutikah Jesuh cu hling luchin chinh in le angki fual sendung hruk bu in leng ah cun a ra chuak. Pilate nih annih cu, "Zohhmanh u, hi Pa hi," tiah a ti.

6 Tlangbawi ngan hna le temple[ʃ] cawngtu palik hna nih an hmuh tikah an au i, "Khenhchih ko, khenhchih ko," tiah an ti.

Pilate nih annih cu, "Nanmah nih i lak u law va khenhchih ko u, zei caah tiah a cung ah hin sualnak zeihmanh ka hmu lo," tiah a ti hna.

18:40 Apo 3:14
19:1 Mat 27:26
19:3 Mat 27:29
19:4 Luk 23:4
19:6 Apo 3:13; Luk 23:4
19:7 Mat 26:63,66
19:9 Mar 14:61
19:11 Rom 13:1; Apo 3:13
19:12 Luk 23:2
19:13 Mat 27:19
19:14 Mat 27:62; Mar 15:25

7 Jew mi hna nih anih cu, "Phungbia kan ngei, kan phungbia ning cun thih awk ah aa tlak, zei caah tiah amah le amah kha Pathian Fapa ah aa ser," tiah an leh.

8 Cucaah Pilate nih cu bia cu a theih tikah a ṭih chinchin. **9** Cun Praetorium[ʃ] chung ah a lut ṭhan i, Jesuh cu, "Khuazei mi dah na si?" tiah a ti.

Sihmanhsehlaw Jesuh nih zeihmanh a let lo. **10** Cutikah Pilate nih anih cu, "Zei caah dah na ka chawnh lo? Nangmah khenhchihnak nawl le nangmah thlahnak nawl ka ngeih hi na hngal lo maw?" tiah a ti.

11 Jesuh nih cun, "Cunglei in pek rak si hlah law, keimah ralchan khawhnak nawl na ngei hnga lo. Cucaah nangmah sin i a ka chantu hi sualnak ngan deuh a ngei," tiah a leh.

12 Cu caan thawk cun Pilate nih Jesuh a chuah khawh nakhnga lam kha a kawl, sihmanhsehlaw Jew mi hna cu an au i, "Hi pa hi na chuahter a si ahcun Caesar[ʃ] hawi na si lo. Aho hmanh, amah le amah siangpahrang i aa sermi cu Caesar ralchan in bia a chimmi an si," tiah an ti.

13 Cu bia cu Pilate nih a theih tikah, Jesuh cu leng ah a hei chuahpi i, Hebrew holh in, Gabbatha* an timi Lungpher biaceihnak ṭhutdan cung ah khan a ṭhu. **14** Cun Lanhtak Puai

* **19:13** *Gabbatha:* Biaceihnak ca ah hmanmi hmun a si. Jerusalem i a ummi hmun pakhat a si i, donh hleimi a si.

ca i timhtuahnak ni a si i zinglei suimilam paruk* hrawng ah khin, Pilate nih Jew mi hna cu a thawh hna i, "Zohhmanh u, nan Siangpahrang hi," tiah a ti hna.

15 Sihmanhsehlaw an au i, "Kalpi ko, kalpi ko, khenhchih ko," tiah an ti.

Pilate nih, "Nan Siangpahrang hi maw ka khenhchih ko lai?" tiah a ti hna.

Tlangbawi ngan hna nih, "Caesar[g] ti lo cu siangpahrang a dang aho hmanh kan ngei lo," tiah an ti.

16 Cutikah Pilate nih Jesuh cu khenhchih awk ah annih cu a chanh hna. Cucaah annih nih Jesuh cu an lak i an kalpi.

Jesuh Cross Cung Ah

Mat 27:32-44; Mar 15:21-32; Luk 23:26-43

17 Cun amah nih a cross kha aa put i, Hebrew holh in Golgotha[g], Luruh Hmun an timi ah a kal. **18** Cu hmun ah cun Jesuh cu an khenhchih i amah he cun mi pahnih khattelei kam ah pakhat, khattelei kam ah pakhat an khenhchih hna. Cun Jesuh cu a laifang ah an khenhchih.

19 Cun Pilate nih biatlang pakhat a ṭial i cross cung ah a tar. A ṭialmi biatlang cu:

"NAZARETH KHUAMI
JESUH, JEW MI HNA
SIANGPAHRANG,"

ti a si. **20** Cun Jesuh an khenhchihnak hmun hi khuapi in a naihnak hmun a si caah cu biatlang cu Jew mi tampi nih an rel. Cun cucu Hebrew, Greek le Latin ca in ṭialmi a si. **21** Cutikah Jew tlangbawi ngan hna nih Pilate cu an thawh i, "'Jew mi hna Siangpahrang' ti cun ṭial hlah, sihmanhsehlaw, '"Keimah hi Jew mi hna Siangpahrang cu ka si" a ti,' ti tu in ṭial," an ti.

22 Pilate nih cun, "Ka ṭial cangmi cu ka ṭial cangmi a si ko," tiah a leh hna.

23 Ralkap hna nih Jesuh cu an khenhchih dih hnu ah a thilpuan kha an lak i ralkap pakhat nih ṭhenkhat cio ting ding in ṭhen li ah an i ṭhen. Cun angkichung kha a taang i cu angkichung cu hliah ngei lo in a cung in a tanglei tiang pakhat in rak tahmi a si.

24 Cucaah, "Hihi cu thlek hlah usih, camcawhfung tu zuk usih law aho nih dah a co hnga," tiah pakhat le pakhat kha an i ti i cu nih cun Cathiang nih,

"Annih nih ka thilpuan kha
an i ṭhen i,
Ka angki kha camcawhfung
in an zuh,"

tiah a chimmi kha a tlinter. Cucaah cu thil hna cu ralkap hna nih an tuah.

25 Jesuh cross hram ah cun a nu le a nu nau le Clopas nupi Mary le Mary Magdalene kha

19:16 Mat 27:26; Mar 15:25
15:16 Mat 27:26; Mar 15:25; Luk 23:25;
19:17 Luk 14:27; 23:33
19:18 Luk 23:32
19:19 Mar 1:24
19:20 Heb 13:12
19:24 Mat 1:22;
19:25 Mat 27:55, 56; Luk 8:2

* **19:14** *zinglei suimilam paruk:* Greek ah cun "suimilam paruk" ti lawng a si i "zinglei" ti a um lo. John nih Rome caan relning a hman ahcun zinglei suimilam paruk a si lai i, Mark 15:25 he aa khat hnga. Mark nih cun Jesuh cu Jew caan relning in suimilam pathum ah an khenhchih a ti i, cucu kanmah caan relning ah cun zinglei suimilam pakua a si.

an dir. 26 Jesuh nih a nu le a dawtmi a zultu a pawng i an dir kha a hmuh hna tikah Jesuh nih a nu cu, "Minu, na fapa khi zohhmanh," tiah a ti. 27 Cun anih nih a zultu cu, "Zohhmanh, na nu khi," tiah a ti i cu caan thawk cun cu a zultu nih cun minu cu a inn ah a ṭinpi.

Jesuh Thihnak

Mat 27:45-56; Mar 15:33-41; Luk 23:44-49

28 Cu dih hnu cun Jesuh nih atu cu thil vialte aa lim dih cang ti kha a hngalh i Cathiang a tlin khawh nakhnga, "Ka ti a hal," tiah a ti. 29 Cuka ah cun mitsurzu thor umpi khat a um i mitsurzu thor chung ah cun sponge* kha an hnim i hyssopʃ fungpar ah an ṭemchih, cun a kaa ah khan an hun tuh. 30 Jesuh nih mitsurzu thor cu a teh dih hnu ah, "Aa lim dih cang," tiah a ti. Cun a lu a khun i a thlarau cu a thlah.

31 Cucu i timhtuahnak ni a si caah (zei caah tiah cu Sabbath ni cu ni pipa a si), Sabbath ni ah an ruak cu cross cung i a tan nakhnga lo, an ke khiah i lak ding in Jew mi hna nih Pilate cu an nawl. 32 Cucaah ralkap hna cu an ra i a hmasa deuh pa ke kha an khiah. Cun Jesuh he an khenhchihmi a dang pa i a ke zong kha an khiah ve. 33 Sihmanhsehlaw Jesuh sin i an rat tikah a rak thih cang kha an hmuh i a ke kha an khiak lo. 34 Asinain ralkap hna lak i pakhat nih a hnak ah fei in a hun chunh i chikkhatte ah thi le ti kha an chuak. 35 Cucaah hi thil a hmumi nih a hmuhmi kha tehte a khan i, a tehte cu a hmaan. Cun nannih nih nan zumh khawh nakhnga biatak a chim kha amah nih cun a hngalh. 36 Hi thil vialte a cannak cu Cathiang nih, "A ruh pakhat hmanh khiah a si lai lo," tiah a chimmi a tlin khawh nakhnga ca ah a si. 37 Cun Cathiang chung i hmun dang ah, "Annih nih an chunhmi pa kha an zoh lai," tiah a chim ṭhan.

Jesuh Ruak Vuinak

Mat 27:57-61; Mar 15:42-47; Luk 23:50-56

38 Cu hnu ah cun Jew mi hna ṭih ah a thlite in Jesuh zultu a simi, Arimathea khuami Joseph nih Pilate sin ah Jesuh ruak laknak nawl kha a hal. Cun Pilate nih cun laknak nawl a pek. Cun a ra i Jesuh ruak cu a laak. 39 Cun a hlan ah Jesuh sin ah zan i a rak kalmi, Nicodemus zong kha a kal ve i smurnaʃ le aloesʃ cawhmi zihmui litraʃ 100 hrawng kha aa put. 40 Jesuh ruak cu an lak i Jew mi hna nih an vui lai i an i timtuah ningte in zihmui he linenʃ puan in a ruak cu an zual. 41 Jesuh an khenhchihnak hmun ah cun dum pakhat a um i cu dum chung ah cun aho hmanh an vui rih lonak thlaan thar pakhat a um. 42 Cucu Jew mi hna timhtuahnak ni a si caah le thlaan zong cu a naihte

19:26 Mat 12:46
19:28 Mat 1:22
19:30 Luk 12:50
19:34 Bia 1:7; 1Jo 5:6,8
19:35 Luk 24:48
19:36 Mat 1:22
19:37 Bia 1:7
19:40 Luk 24:12; Mat 26:12

* **19:29** *sponge:* Greek holh in spongos ti a si i rili chung i a ummi thilnung, ngapuan bantuk a si i cin dawpnak ah an hmanmi a si.

caah Jesuh ruak cu cu thlaan ah cun an chiah.

Jesuh Thawhṭhannak

20 Cun zarh khat chung i ni hmasa bik zingka khuadei hlan ah Mary Magdalene cu thlaan ah a va kal i thlaan lung a rak i thawn kha a hmuh. **2** Cutikah a tli i Simon Peter le Jesuh nih a dawtmi zultu a dang sin ah a va kal i, "Bawipa cu thlaan chung khan an lak i khuazei ah dik an chiah kan hngal lo," tiah a ti hna.

3 Cucaah Peter cu a chuak i zultu a dang he khan thlaan ah cun an va kal. **4** An pahnih cun an tli i zultu a dang nih khan Peter cu a hei khanh i thlaan a va phan hmasa. **5** Cun a kun i a vun zoh tikah linen puan lawng aa phah kha a hmuh, sihmanhsehlaw a chung ah cun a lut lo. **6** Cutikah Simon Peter zong cu amah hnu cun a ra phan ve. Thlaan chung ah cun a lut i a linen puan aa phah **7** le a lu an mennak puante kha linen puan he hmun khat ah um lo in aa bil i hmun dangte i a um kha a hmuh. **8** Cun thlaan a phan hmasami zultu a dang zong kha a chung ah cun a lut ve i a hmuh i a zumh. **9** Zei caah tiah Cathiang nih mithi hna lak in thawhter a si lai tiah a timi kha an hngal rih lo.

Mary Magdalene Sin Ah Jesuh A Lang

10 Cun zultu hna cu an inn cio ah an ṭin. **11** Sihmanhsehlaw Mary cu thlaan leng ah a dir i a ṭap, cun a ṭah pah cun a kun i thlaan chung cu a vun zoh. **12** Cun vanmi pahnih puan raang aih in Jesuh ruak an rak chiahnak ah khan a lu lei ah pakhat a ke lei ah pakhat an rak ṭhut ko kha a hmuh hna.

13 Cun annih nih, "Minu, zei caah dah na ṭah len ko?" tiah an ti i, anih nih, "Ka Bawipa kha an lak i khuazei i an chiah kha ka hngal lo," tiah a ti hna.

14 Cu bia a chim dih cun a hun i mer i, cuka i Jesuh a dir ko kha a hmuh, asinain Jesuh a si kha a hngal lo.

15 Jesuh nih anih cu, "Minu, zei caah dah na ṭah len ko? Aho dah na kawl?" tiah a ti.

Anih nih dum cawngtu ah a ruah i, "Bawipa, nangmah nih na lak ahcun na chiahnak hmun kha ka chim law ka va lak ko lai," tiah a ti.

16 Jesuh nih anih cu, "Mary," tiah a auh.

Amah lei ah cun aa mer i, "Rabboni," tiah a ti (a sullam cu Cawnpiaktu tinak a si).

17 Jesuh nih anih cu, "Ka tlai hlah, zei caah tiah ka Pa sin ah ka kai rih lo, sihmanhsehlaw ka naule sin ah khan va kal law, 'Ka Pa le nan Pa, ka Pathian le nan Pathian sin ah ka hung kai lai a ti,' tiah va chim hna," tiah a ti.

18 Mary Magdalene cu a kal i Bawipa a hmuhnak le a sin ah a chimmi vialte kha a zultu cu a chimh hna.

20:1 Luk 8:2; Mat 27:60, 66
20:3 Luk 24:12
20:9 Mat 22:29; Joh 2:22; Luk 24:26,46
20:12 Mat 28:2,3; Mar 16:5; Apo 1:10
20:14 Mar 16:9; Luk 24:16
20:16 Mat 23:7
20:17 Mat 28:10
20:18 Luk 24:10, 22,23

Zultu Hna Sin Ah Jesuh A Lang

19 Cu ni zarh khat chung ni hmasa bik ni zanlei ah zultu hna cu hmun khatte ah an i pum i Jew mi hna kha an ṭih hna caah innka kha an i khar khumh. Sihmanhsehlaw Jesuh cu a ra i, an laifang ah a dir, "Nan sin ah daihnak um ko seh," tiah a ti hna. **20** Cu bia a chim dih tikah a kut le a hnak kha a hmuhsak hna. Cun Bawipa an hmuh tikah zultu hna cu an i lawm tuk hringhran.

21 Jesuh nih annih cu a thawh ṭhan hna i, "Nan cung ah daihnak um ko seh, ka Pa nih a ka thlah bantuk in kei zong nih nannih cu kan thlah ve hna," tiah a ti hna. **22** Cu bia cu a chim dih tikah an cung ah a thaw a chuahhnawh hna i annih cu, "Thlarau Thiang co u. **23** Aho hmanh an sualnak nan ngaihthiam hna ahcun, ngaihthiam an si i aho hmanh an sualnak nan ngaihthiam hna lo ahcun ngaihthiam lo an si ve ko," tiah a ti hna.

Thomas Nih A Zum Lo

24 Sihmanhsehlaw hleihnih lak i pakhat, Didymus tiah an kawhmi Thomas kha Jesuh a rat lio ah an sin ah a rak um lo. **25** Cucaah zultu a dang hna nih anih cu, "Bawipa kan hmuh," tiah an ti.

Sihmanhsehlaw Thomas nih, "A kut ah thir hmaneh ka hmuh i a kut thir hmaneh chung i ka kutdong kha hrolh i a hnak hmaneh chung ah ka kut ka hroll lo ahcun ka zum kho hrimhrim lai lo," tiah a ti.

26 Cun ni riat hnu ah a zultu hna cu innchung ah an i pum ṭhan i Thomas zong cu an sin ah a um ve. Innka an khar ko nain Jesuh cu an sin ah a ra phan i an laifang ah a dir i, "Nan cung ah daihnak um ko seh," tiah a ti hna.

27 Cun Thomas cu a thawh i, "Na kutdong in rak tawng law ka kut hi zoh tuah, cun na kut cu samh law ka hnak ah hrolh tuah. Zumh lo in um ti hlah, sihmanhsehlaw zum cang ko," tiah a ti.

28 Cun Thomas nih anih cu a leh i, "Ka Bawipa le ka Pathian," tiah a ti.

29 Jesuh nih anih cu, "Thomas, na ka hmuh caah na zumh. Hmuh lo in a zummi hna cu milunglawm an si," tiah a ti.

Hi Cauk Nih Aa Tinhmi

30 Hi cauk chung ah ṭial lomi hmelchunhnak a dang tampi Jesuh nih a zultu hna hmai ah a tuahmi an um rih. **31** Sihmanhsehlaw Jesuh cu Khrih, Pathian Fapa a si kha nan zumh khawh nakhnga ca ah le nan zumh tikah a min in nunnak nan ngeih khawh nakhnga ca ah hi hmelchunhnak kong hi ka ṭial hna.

Galilee Ah Jesuh A Lang

21 Cu hnu ah cun Jesuh cu Tiberias rilikam ah a zultu hna sin ah aa lang ṭhan i aa langhning cu hitihin a si,

20:19 Luk 24:36-39
20:21 Mat 28:19
20:22 Apo 2:38; Gal 3:2
20:23 Mat 16:19
20:25 Mar 16:11
20:27 Luk 24:40
20:29 1Pe 1:8
20:31 Mat 4:3; 25:46

2 Simon Peter, Didymus tiah an kawhmi Thomas, Galilee peng Cana khuami Nathanael, Zebedee fapale hna le zultu a dang pahnih hna cu hmun khat ah an um. **3** Simon Peter nih annih cu a thawh hna i, "Nga tlaih ah ka kal lai," tiah a ti hna.

Annih nih, "Kanmah zong na sin ah kan kal ve lai," tiah an ti. An chuak i lawng chung ah an lut colh, cun cu zan cu zeihmanh an tlai lo.

4 Zinglei a hung si tikah, Jesuh cu rilikam ah khan a dir ko, asinain zultu hna nih Jesuh a si kha an hngal lo. **5** Cucaah Jesuh nih annih cu, "Fale hna, rawl zeital nan ngei maw?" tiah a ti hna i annih nih, "Kan ngei lo," tiah an leh.

6 Cun annih cu a thawh hna i, "Sur kha lawng orhlei kam ah khan hei chep u law nga nan hmuh ko lai," tiah a ti hna. Sur cu an hei cheh i nga tam tuk an tlaih caah sur cu an hnuk kho lo.

7 Cucaah Jesuh nih a dawtmi zultu nih Peter cu a thawh i, "Amah hi Bawipa cu a si," tiah a ti.

Simon Peter nih amah cu Bawipa a si kha a hngalh tikah a angkileng kha aa hruk i (zei caah tiah a angkileng kha aa phoih) rili chung ah a zuang. **8** Sihmanhsehlaw zultu a dang hna cu tikam in pe 300 a hlatnak ah an um i nga he an sur hnuh pah in lawng fate in an ra. **9** Tikam i an va chuah tikah meiṭil cung ah emmi nga le changreu kha an hmuh. **10** Jesuh nih annih cu, "Atu nai i nan tlaihmi nga kha tlawmpal in rak pu tuah u," tiah a ti hna.

11 Simon Peter cu lawng cung ah a kai i sur cu tikam ah a hnuh. Sur khatte in nga nganpipi, za le sawmnga le pathum an tlaih. Nga tam tuk an tlaih ko nain sur cu pakhatte hmanh a tlek lo. **12** Jesuh nih annih cu, "Ra u law, thaithawh ei tuah u," tiah a ti hna. Sihmanhsehlaw Bawipa a si kha an hngalh i zultu aho hmanh nih khan, "Aho dah na si?" tiah an hal ngam lo. **13** Cucaah Jesuh cu a ra i changreu kha a lak i annih cu a pek hna. Cun nga zong cu bantuk ṭhiamṭhiam in a tuah.

14 Hihi mithi hna sin in thawhter a si hnu ah Jesuh nih a zultu hna sin i aa langh a voithumnak a si.

15 Thaithawh an ei dih hnu ah Jesuh nih Simon Peter cu a thawh i, "Jonah fapa Simon, hi hna nak hin na ka daw deuh maw?" tiah a ti.

Simon nih anih cu, "Asi, Bawipa, kan dawt cu na hngalh ko hen cu," tiah a ti.

Jesuh nih anih cu, "Ka tuufa tete kha rawl pe hna," tiah a ti.

16 Jesuh nih a voihnihnak anih cu a thawh ṭhan i, "Jonah fapa Simon, na ka daw maw?" tiah a ti.

Simon nih anih cu, "Asi, Bawipa, kan dawt cu na hngalh ko hen cu," tiah a ti.

21:2 Mat 4:21
21:3 Luk 5:5
21:4 Luk 24:16
21:6 Luk 5:4-7
21:15 Mat 26:33, 35; Luk 12:32
21:16 Apo 20:28; 1Pe 5:2,3

Jesuh nih anih cu, "Ka tuu kha zohkhenh hna," tiah a ti.

17 Jesuh nih a voithumnak anih cu a thawh ṭhan i, "Jonah fapa Simon, na ka daw maw?" tiah a ti.

"Na ka daw maw?" tiah Jesuh nih Peter cu voithum tiang a hal caah Peter cu a ngaih a chia i Jesuh cu, "Bawipa, zeizong vialte na hngalh ko, kan dawt cu na hngalh ko hen cu," tiah a ti.

Jesuh nih anih cu, "Ka tuu kha rawl pe hna. **18** Biangaite in, biangaite in kan chimh, na no lio ah cun nangmahte in taisawm naa sawmh i na duhnak hmun paoh ah na kal, sihmanhsehlaw na tar tikah cun na kut kha na samh lai i midang nih taisawm an in sawmh lai. Cun na duh lonak hmun ah an in kalpi lai," tiah a ti.

19 Hi bia a chimnak cu, Peter nih zei bantuk thihnak tong in dah Pathian sunparnak a langhter lai ti kha a hmuhsak. Cun cu bia a chim dih hnu ah, anih cu, "Ra law ka zul," tiah a ti.

20 Cutikah Peter cu aa mer i Jesuh dawtmi zultu pakhat nih a zulh hna kha a hmuh. Cu pa cu zanriah an ei lio ah Jesuh ṭang i hngauh zau in, "Bawipa, an rawitu ding cu aho dah a si?" tiah a haltu pa kha a si. **21** Peter nih cu pa cu a hmuh tikah, Jesuh cu, "Bawipa, hi pa kong hi tah zeitin dah a si lai?" tiah a ti.

22 Jesuh nih anih cu, "Ka rat ṭhan tiang hmun ding in ka duhmi a si ah tah, na ca ah a poinak zei dah a um? Ka zul ko," tiah a ti.

23 Cucaah cu bia cu unau hna lak ah a vak i hi zultu cu a thi lai lo ti in a va thang. Sihmanhsehlaw Jesuh nih cun amah cu, "A thi lai lo," tiah a ti lo, "Ka rat ṭhan tiang hmun ding in ka duhmi a si ah tah na ca ah a poinak zei dah a um?" tiah a tinak kha a si.

24 Hi thil vialte tehte a khangtu le a ṭialtu cu hi zultu hi a si i a tehte khanmi cu a hmaan tiah kan hngalh.

25 Cun Jesuh nih a tuahmi thil dang tampi an um rih, cu hna cu pakhat hnu pakhat in ṭial dih hei si seh law, an ṭialnak cauk cu vawlei hmanh nih a tlum hnga lo tiah ka ruah. Amen[g].

21:19 2Pe 1:14; Mat 4:19

21:22 Mat 4:19

21:23 Apo 1:16

APOSTLE

RIANṬUANNAK

Biahmaisa

Caṭialtu: Luke
Careltu: Gentile zumtu hna
Caṭial Kum: AD 61

Biakam Hlun nih Messiah rian cu a rak phuanchung cang. A rianṭuannak cu Jew mi hna le Gentile mi hna sin tiang a kau lai tiah Isaiah nih a kan chimh (42:1-7; 49:1-7). Vawlei i a rianṭuannak tam deuh cu Jew mi hna lak ah a si. Sihmanhsehlaw Apostle Rianṭuannak cauk nih cun, Jesuh nih Gentile mi hna sin tiang a rianṭuannak a karhter ning kha a kan hmuhsak. Pentecostꝺ ni ah Khrih nih Thlarau cu zumtu hna cung ah a toih i vawlei cung khua zakip ah a thlah hna. Apostle Rianṭuannak cauk hi Luke nih a voihnihnak Theophilus sin ah a kuatmi a si kha relnak pakhatnak nih a kan hmuhsak. Cucaah hi cauk ah hin, Gentile zumtu hna ṭhanchonak ca ah khrihfabu thawhkehnak tuanbia kha fiangte in a ṭial. AD 30 in AD 60 kar i a cangmi thil kha ṭial an si i, Luke nih hi cauk hi AD 61 hrawng ah a rak ṭial.

Gentile zumtu a simi nih khrihfabu aa thawkning a theih tikah, theih a herhmi le biahalnak a ngeihmi kong bialehnak vialte kha hi cauk ah hin an um. Khrih thihnak, vuinak le thawhṭhannak nih atu chan ca ah zei sullam dah a ngeih ti zong kha a kan hmuhsak. Hi cauk nih hin Khrihfa sinak le Judah biaknak aa pehtlaihnak zong a langhter. Cun Khrihfa sinak hi Jew le Gentile hmun khatte ah umṭinak a si zong kha a langhter. Luke nih zeitluk in dah khrihfabu khuaruahhar in vawlei cung khua zakip ah a karhter zong kha hi cauk ah a ṭial. Cun khrihfabu cu Rome cozah dotu bu a si lonak zong kha a fianter.

Apostle Rianṭuannak cauk hi Luke nih khrihfabu a karhning hmun zoh in a ṭial. A tlangpi in, hi cauk nih hin Bawipa nih hlan zumtu hna nawl a pekmi (1:8) an zulh ning kha a langhter. Luke nih a cauk hi a dot tete in a ṭhen hna i, a ṭhen donghnak paoh ah a tawinak in a bia a fun ṭhan hna (6:7; 9:31; 12:24; 16:5; 19:20; 28:30, 31). A dot ṭhen hna cu a tanglei bantuk hin an si: Jerusalem (1:1-6:7), Judea, Galilee le Samaria (6:8-9:31), Antioch (9:32-12:24), Asia Minor (atu chan Turkey) (12:25-16:5), Aegean Rili pawngkam (16:6-19:20) le Rome (19:21-28:31) an si.

Hi cauk i Luke biadonghnak nih Khrih rianṭuannak cu Rome i Paul thongtlaknak in a dongmi a si lonak kha a langhter. Khrih nih a khrihfabu cu a Thlarau thawng in, a Bia le a zultu hna hmang in donglo in a dirh (13:47; Isa 49:6).

---

1 Maw Theophilus, Jesuh nih rianṭuan hram a thawk in lak a si tiang a tuahmi vialte le a cawnpiakmi hna vialte kha ka cauk hmasa ah na ca ah ṭialtak dih a si cang. **2** Cu lak a si cu Jesuh nih apostle ah aa thimmi vialte hna kha Thlarau Thiang thawng in nawl a pektak hna hnu ah a si. **3** A temhtuarnak in a nun ṭhan tikah an sin ah ni sawmli chung a lang i a nun ṭhannak kha al awk ṭhalo hngalhnak tampi he aa langh i Pathian pennak kong kha a cawnpiak hna.

1:1 Luk 1:1-4; 3:23
1:2 Mar 16:19; Mat 28:19, 20; Joh 13:18
1:3 Mat 28:17; Luk 24:34, 36; Joh 20:19; 1Co 15: 5-7

Thlarau Thiang A Ra Lai

4 Cun anmah he hmun khatte i a um lio ah nawl a pek hna, "Jerusalem hi chuahtak hlah u,

sihmanhsehlaw ka sin in nan theih cangmi Pa biakamnak tu kha hngak u, **5** zei caah tiah John nih cun ti in baptisma a rak pek taktak hna, sihmanhsehlaw atu in ni tampi a rauh hlan ah Thlarau Thiang in baptisma pek nan si lai," tiah a ti hna.

6 Cuticun hmun khatte in an i pumh tikah, "Bawipa, atu ah hin Israel mi hna sin ah pennak cu na pe ṭhan lai maw?" tiah an hal.

7 Cun Jesuh nih annih cu, "Pa nih amah nawlngeihnak in a khiahmi khuacaan le ni cu nanmah hngalh awk a si lo, **8** sihmanhsehlaw Thlarau Thiang cu nan sin i a tlun tikah cun huhamṭhawnnak kha nan co lai i, Jerusalem le Judea vialte le Samaria le vawlei deng tiang in ka tehte nan si lai," tiah a ti hna.

9 Cun cu vialte a chim dih tikah, an zoh ko lio ah cun cung ah lak a si i minmei nih a hun phenh i an hmu kho ti lo.

10 Cun cung i a kai caah, van lei hoih in khua an zoh lio ah khan zohhmanh, mi pahnih puan raang aih in an pawng ah cun an rung dir. **11** Cun annih nih, "Nannih Galilee mi hna, zei caah dah van lei zoh in nan dir ko? Nan sin in van ah lak a simi Jesuh hi, van i a kai nan hmuh bantukte hin a ra ṭhan lai," tiah an ti hna.

Judas Aiah Matthias An Thim

12 Cutikah Sabbath ni lamkal[g] lawng a hla i, Jerusalem khua pawngte ah a ummi, Olive an timi tlang khan Jerusalem ah cun an rak kir ṭhan. **13** Cun khuachung i an ra luh tikah a hlan i an rak umnak inn cungdot ah an kai. Peter, James, John le Andrew, Philip le Thomas, Bartholomew le Matthew, Alphaeus fapa James le Simon Phunṭanh, cun James fapa Judas hna kha an si. **14** An dihlakte in nu hna le Jesuh nu Mary le a naule hna he lungkhatte in thlacamnak le halnak an tuah.

15 Cu nicaan hna ah cun zultu 120 hrawng an i pumhnak ah Peter cu an laifang in a hung dir i, **16** "U le nau hna, Jesuh tlaitu hna i an hruaitu ah a cangmi, Judas kong kha Thlarau Thiang nih David hmurka in a rak chimchung cangmi Cathiang hi a tlam a tlin awk zong a si ko. **17** Zei caah tiah amah zong kanmah he relchihmi a si i hi rianṭuannak ah ṭuanvo a ngei vemi a si."

18 (Cun cu pa nih cun a sualnak man khan lo pakhat a cawk i a biktaling in a tla, a paw a kek i a ril vialte a chuak dih. **19** Cun Jerusalem i a ummi vialte nih cucu an theih dih, cucaah cu lo cu anmah holh in, Akel Dama, tiah min an sak, a sullam cu Thisen Lo tinak a si.)

20 "Zei caah tiah Psalm cauk chung ah:

'A umnak hmun kha ṭhing
ko seh law,
Aho hmanh nih umnak hna
hlah seh,'
cun,

1:4 Luk 24:49; Joh 14:16
1:5 Mar 1:4
1:6 Mat 17:11
1:7 Mat 24:36
1:8 Luk 24:48; Mat 28:19
1:9 Mar 16:19
1:10 Joh 20:12
1:11 Mat 16:27
1:12 Luk 24:52; Mat 21:1
1:13 Mat 10:2-4; Mar 3:16-19; Luk 6:14-16
1:14 Luk 18:1; Rom 1:10; Mat 12:46
1:16 Rom 7:1; Mat 1:22; 10:4
1:17 Joh 6:70, 71
1:18 Mat 26:14; 27:3-10
1:19 Joh 5:2

‘A ṭhutnak zong kha midang
nih i lak ko hna seh,’
tiah aa ṭial.

21 “Cucaah Bawipa Jesuh a luhchuahnak ah kanmah he a umṭi zungzalmi hna chung in, **22** John nih baptisma a pek thawk in Jesuh kan sin in lak a si ni tiang, kanmah he a thawhṭhannak i tehte si ding ah mi pakhat kan thim awk a si,” tiah a ti.

23 Cun Barsabas an timi Joseph, a minkep ah Justus an timi le Matthias kha an hun chuahpi hna. **24** Cun annih nih, “Nang, maw Bawipa, mi thinlung vialte a hngal dihtu, hi pahnih hna lak ah hin, **25** Judas nih amah le a co hmunte ah a kal khawh nakhnga nawlbuarnak in a tolhtakmi hi rianṭuannak le apostle sinak airawltu ah aho dah na thimmi a si kan hmuhsak ko,” tiah thla an cam. **26** Cun an camcawhfung kha an zuh i Matthias cung ah a tla i apostle hleikhat hna he relchih a si.

Thlarau Baptisma

2 Pentecost[g] ni cu a hung tlin tikah an dihlakte in hmun pakhat ah an um. **2** Cun chikkhatte ah khin, thlitu fakpi in a hrangmi bantuk thawng kha van in a rung thang i an ṭhutnak innchung kha cu thawng cun a khat dih. **3** Cutikah meizik he aa lomi lei kha ṭhenṭhek in an sin ah cun an hung lang hna i, cu lei pakhat cio cu an cung ciote ah khan an hung taang. **4** Cun an dihlakte in Thlarau Thiang in an khat dih i Thlarau nih a chimter hna ning in holh dang in an holh.

5 Vanraang toi miphun kip sin in Pathian a ṭihmi, Jew mi hna kha Jerusalem ah an rak um liote a si. **6** Cun cu awthawng a hung than tikah, mibupi kha an i pumkhawm i anmah le an holhte cio in an chimmi kha an rak theih caah an lung a tuai tuk hna. **7** Cutikah an dihlak in an lau i an khuaruah a har tuk, pakhat le pakhat kha, “Zohhmanh u, bia a chimmi hna hi an dihlak in Galilee mi an si dih lo maw? **8** Zeitin dah kanmah le kan chuahkehnak holhte cio in an chimmi kan theihning a si? **9** Parthia mi hna, Mede mi hna, Elam mi hna, Mesopotamia ram i a ummi hna, Judea, Cappadocia, Pontus le Asia ram i a ummi hna, **10** Phrygia mi hna, Pamphylia mi hna, Egypt le Libya ram chung ah a ummi Cyrene khua pawng i a ummi hna, Rome in a ra tlawngmi, Jew mi hna le Jew biaknak i a lutmi hna, **11** Crete mi hna le Arab mi hna kan si i, khuaruahhar Pathian rianṭuannak an chimmi cu kanmah le kan holh ciote in kan theih ko,” tiah an ti. **12** Cucaah an dihlak in an lau i an lung a ar ṭhup ko, “Hihi zei hen a sullam a si hnga?” tiah pakhat le pakhat kha an i ti.

13 Cun a dang nih, “Zu hrim an vuai ko hih,” tiah an ti i an nihsawh hna.

Peter Thawngṭha Chimnak

14 Sihmanhsehlaw Peter cu

1:22 Mar 1:4; Luk 24:48
1:24 Bia 2:23
2:1 1Co 16:8
2:4 Luk 1:15; Mar 16:17
2:5 Luk 2:25
2:9 1Pe 1:1; Rom 16:5; 1Co 16:19; 2Co 1:8; Bia 1:4
2:10 Mat 27:32
2:13 1Co 14:23; Eph 5:18

hleikhat hna he khan a dir i aw thangpi in annih cu, "Judea mi hna le Jerusalem i a ummi vialte hna, hihi hngal tuah u law ka bia hi ngai tuah u. **15** Hi hna hi nan ruah hna bantuk in zu an ri lo, zei caah tiah atu cu zinglei suimilam pakua lawng pei a si rih ko cu. **16** Sihmanhsehlaw prophet Joel nih a rak chimmi kha hihi pei a si cu:

17 'Cun ni hmanung bik ah
cun Pathian nih,
Ka Thlarau kha mi vialte
cung ah ka toih lai i,
Nan fapa hna le nan fanule
hna nih bia an phuan lai,
Nan tlangval hna nih
langhnak an hmuh hna
lai,
Nan tar hna nih mang an
manh lai.
18 Cu ni a phak tikah cun ka
salpale le ka salnule hna
cung zong ah
Ka Thlarau kha ka toih te
lai i
Bia an phuang lai.
19 Cunglei van ah khin
khuaruahhar thil hna le
Vawlei tang ah
hmelchunhnak,
Thisen, meialh le meikhu
kha ka langhter lai.
20 Bawipa Ni lianngan le Ni
sunglawi a phanh hlan ah
Nika cu a mui lai,
Thlapa cu thisen ah aa
thleng lai.
21 Cun aho hmanh Bawipa
min a aumi paoh cu
Khamh an si lai,'
tiah a ti.

22 "Israel mi hna, hi bia hi ngai tuah u. Nazareth khuami Jesuh cu Pathian nih amah hmang in nan lak ah a tuahmi thil lianngan, khuaruahhar thil tuahnak le hmelchunhnak in Pathian nih nan hmai ah a hnatlakpi mipa a si kha nanmah hrimhrim zong nih nan hngalh. **23** Amah cu Pathian nih a rak khiah ciami khuakhannak le a hngalhchungnak in chanh a si. Cun phung a buarmi hna kut in nan tlaih, nan khenhchih i nan thah. **24** Sihmanhsehlaw thihnak nih a tlaih lan khawh lo caah thih fahnak kha lakpiak in Pathian nih a thawhter ṭhan. **25** Cucaah David nih amah kong cu hitihin a chim:

'Bawipa cu ka hmaika ah ka
rak hmuhchung zungzal
cang,
Zei caah tiah hninh in ka
um nakhnga lo amah cu
ka orhlei kam ah a um.
26 Cucaah ka thinlung kha
aa lawm i ka lei zong a
tha a nuam,
Cuhlei ah, ka taksa zong
ruahchannak ah aa din
lai.
27 Zei caah tiah ka nunnak
cu Hades[g] chung ah na
kaltak lai lo i,
Na Mithiang Pa cu
thutmaannak na hmuhter
siang lai lo.
28 Nunnak lam hna kha na
ka hngalhter,
Na ka umpi caah

2:15 1Th 5:7
2:17 Joh 7:37-39
2:19 Luk 21:11
2:20 Mat 24:29
2:21 1Co 1:2; 2Ti 2:22; Rom 10:13
2:22 Mar 1:24; Joh 4:48
2:23 Mat 16:21; Luk 24:20
2:24 Rom 6:4; 1Co 6:14; Eph 1:20; Col 2:12; Heb 13:20; 1Pe 1:21; Joh 20:9

lunglawmhnak in na ka
khahter lai,'
tiah a rak ti.
29"U le nau hna, hringsortu
David kong hi nan sin ah zalongte
in chim tuah ning, amah cu a thi i
a vui zong an vui i a thlaan zong
nihin tiang kan sin ah a um ko.
30Prophet a si caah le taksa lei i
a siangpahrang ṭhutdan cung ah
ṭhu ding ah a tefa hna chung in
Khrih a chuak lai tiah Pathian nih
chiatserh in bia a kamhmi kha
a hngalh, 31cucu a hmuhchung
caah, a nunnak cu Hades[g] chung
ah kaltak a si lai lo i a taksa
zong a tlolmaan lai lo tiah Khrih
thawhṭhannak kong kha a rak
chimchung cang. 32Pathian nih
cu Jesuh cu a thawhter i kan
dihlak in cu kong ah cun tehte kan
si. 33Cucaah Pathian orhlei kam
ah cawisan a si bantuk in Pa sin in
kamh cangmi Thlarau Thiang kha
a co cang caah, atu i nan hmuhmi
le nan theihmi hi amah nih an
toihmi hna cu a si. 34Zeitin tiah
van ah a hung kaimi cu David
kha a si lo, sihmanhsehlaw amah
hrimhrim nih,
'Bawipa nih ka Bawipa cu,
35"Na ral kha na ke
chiahnak i ka canter hna
hlantiang,
Ka orhlei kam ah ra ṭhu,"
a ti,'
tiah a ti.
36"Cucaah nan rak
khenhchihmi hi Jesuh hi Pathian
nih Bawipa le Khrih ah a ser kha
Israel innchungkhar vialte nih
hngal hrimhrim hna seh," tiah a
ti hna.
37Cucu annih nih an theih
tikah an lungthin a cheuhmal dih
hna i Peter le apostle dang hna
kha, "Maw mi hna le u le nau
hna, zei dah kan tuah kun lai?"
tiah an ti hna.
38Cutikah Peter nih annih cu,
"Sual ngaihthiam nan si nakhnga,
i ngaichih u law, nan dihlak in
Jesuh Khrih min in baptisma
ing u, cun Thlarau Thiang kha
laksawng ah nan co lai. 39Zei
caah tiah biakamnak cu nanmah
le nan fale ca ah le Bawipa kan
Pathian nih a kawh laimi lamhla i
a ummi hna paohpaoh ca ah a si,"
tiah a ti hna.
40Cun, "Hi chan ṭhalo chung
hin khamhmi si ko u," tiah bia
dang tampi he a fianter i a forh
hna. 41Cutikah a bia lunglawmte
in a cohlangmi hna cu baptisma
an ing i cu ni ah cun minung
3,000 tluk an sin ah an i chap.

An Ngeih An I Hrawm

42Cun apostle cawnpiaknak ah
fekte in an dir i, hawikomhnak,
chang cheuhnak le thlacamnak
kha ngollote in an tuah. 43Mi
kip nunnak ah ṭihphannak
a tlung, cun apostle hna
hmang in khuaruahhar thil le
hmelchunhnak tampi an cang.
44A zummi vialte hna kha hmun
khatte ah an um i an ngeihmi thil
vialte kha an i hrawm dih, 45cun
an ngeihmi le an thilri kha an zuar
hna i aho paoh an herhning ciote

2:30 Mat 1:1
2:32 Luk 24:48
2:33 Phi 2:9; Mar 16:19
2:35 Mat 22:44
2:36 Mat 28:18; Luk 2:11
2:37 Luk 3:10
2:38 Col 2:12; Mar 1:4; Luk 24:47; Joh 20:22
2:39 Eph 2:13
2:40 Phi 2:15
2:42 Mat 28:20; 14:19
2:45 Mat 19:21; Luk 12:33

in an lak ah an i ṭhen. 46Cucaah, nifate temple ah lungkhatte in an i pum i inn khat hnu inn khat chang kha an cheu i an rawl cu lawmhnak le lungthin thiangte in an ei, 47Pathian kha an thangṭhat i mi vialte i duh awktlak in an um. Cun Bawipa nih khrihfabu cu nifate in khamh a simi hna he a chap hna.

Mizeng Pa Damnak

3 Zanlei suimilam pathum, thlacam caan ah Peter le John cu temple ah an hung kal. 2Cun a nu paw chung in kebei cia in a chuakmi pa pakhat kha temple ah a lutmi hna sin i thil hal awk ah an rak zawnh i nifate temple Kutka Dawh an timi ah khan an chiah. 3Cu pa nih cun Peter le John temple chung i an luh hnik kha a hmuh hna tikah thil a hal hna. 4Cun John le Peter nih dengteote in an vun zoh i, Peter nih, "Kan zoh tuah," tiah a ti. 5Cucaah an sin in zeital ka hmu hnga maw tiah hnabeiseite in a hun zoh hna.

6Cun Peter nih, "Sui le ngun ka ngei lo, sihmanhsehlaw ka ngeihmi kha kan pek: Nazareth khuami Jesuh Khrih min in tho law kal," tiah a ti. 7Cun a orhlei kut khan a tlaih i a dirter, cun chikkhatte ah khin a ke le a fengbeo ruh hna cu an hung ṭhawng colh. 8Cutikah a hung tho colh, a dir i a kal, cun anmah he cun temple ah a lut, aa chawk, a pet a choi i Pathian kha a thangṭhat. 9Cun mi vialte nih aa chawh len ko le Pathian a thangṭhat kha an hmuh. 10Cutikah hi pa hi temple Kutka Dawh ah a ṭhu i thil a hal tawnmi pa a si kha an hngalh i a cung ah a cangmi thil nih khan an khuaruah a harter hna i a lauter tuk hna.

2:46 Luk 24:53; Mat 14:19
2:47 Rom 14:18
3:1 Luk 22:8
3:2 Luk 16:20; Joh 9:8
3:6 Mar 1:24
3:11 Luk 22:8; Joh 10:23
3:13 Mat 27:2; Luk 23:4
3:14 Mar 1:24; 15:11; Luk 23:18-25
3:15 Luk 24:48

Peter Thawngṭha Chimnak

11Kebei an damtermi pa nih Peter le John kha ngollo in aa tlaih ko hna tikah, mi vialte kha hmun khatte ah Solomon innleng an timi lei ah an va tli dih, an khuaruah a har tuk hringhran. 12Peter nih cuti an um cu a hmuh tikah mizapi cu, "Israel mi hna, zei caah dah hi thil kong ah hin nan khuaruah a har ko? Kanmah huhamṭhawnnak le Pathian lei kan i pumpeknak in hi pa hi hei kalter usih law cu bang, zei caah dah ngang ko cun nan kan zoh cu a si? 13Pilate nih thlah a rak timh lio ah amah hmai ah nan chanh i, nan rak hlawtmi a Salpa Jesuh kha Abraham, Isaac, Jacob Pathian le kan pupa hna Pathian nih sunparnak a pek cang. 14Sihmanhsehlaw a Thiangmi le a Dingmi Pa tu kha nan hlawt i lainawng pa tu kha kan thlahpiak ko, tiah nan hal. 15Cun Pathian nih mithi hna lak in a thawhtermi nunnak Bawipa cu nan thah i kanmah hi cu tehte cu kan si. 16Cun Jesuh min in le a min zumhnak thawng in hi nan hmuhmi le nan hngalhmi pa hi a ṭhawnter. Asi, amah sin in a rami zumhnak nih hi damnak tling cu nan dihlak hmai ah a pek.

17 "U le nau hna, nan hruaitu
hna zong nih an tuah ve bantuk
in nannih zong nan hngalh lo bu
in nan tuah ve ti kha ka hngalh.
18 Sihmanhsehlaw Khrih cu
nganfahnak a tuar lai tiah Pathian
nih a prophet vialte hna hmurka
in a rak chimchung cangmi kha
amah nih cun a tlinter. 19 Cucaah,
nan sualnak kha hlohpiak dih nan
si nakhnga ca ah le Bawipa sin
in hrimhṭhannak caan a rat ṭhan
nakhnga, i ngaichih u law ra kir
cang u. 20 Cucu a hlan ah nan sin i
a kong chim a rak si cangmi Jesuh
Khrih kha a run thlah nakhnga
ding ca zong ah a si. 21 Vawlei
hramthawkka in Pathian nih a
thiangmi a prophet vialte hna
hmurka in a rak chimchung
cangmi thil vialte kha ningcangte
in remh ṭhan caan a phanh
hlantiang cu amah cu van ah a um
awk a si ko. 22 Cucaah cun Moses
nih kan pupa hna kha, 'Bawipa
nan Pathian nih nan unau hna
chung in keimah bantuk prophet
kha a chuahter lai. Amah nih nan
sin ah a chimmi paohpaoh kha
nan ngaih lai. 23 Cun aho hmanh
cu prophet bia a ngai lomi paoh
cu mizapi lak khan hrawh cikcek
an si lai,' tiah a rak chim. 24 Asi,
Samuel thawk in a hnu a hun zul
i bia a chimmi prophet vialte hna
zong nih hi ni hna kong kha an
rak chimchung ve hna. 25 Nannih
cu prophet hna fale le kan pupa
hna sin ah Pathian nih a rak
tuahmi kaphnihbiakamnak fale
nan si. Cu biakamnak cu Pathian
nih Abraham sin ah, 'Cun na tefa
thawng in vawlei mi vialte nih
thluachuah an hmuh lai,' tiah a
rak timi kha a si. 26 Pathian nih a
Salpa Jesuh kha a thawhter i nan
sualnak khan nan dihlak nan i mer
i thluachuah an pek hna nakhnga
a hmasa bik ah nan sin ah a run
thlah," tiah a ti hna.

3:17 Luk 23:34
3:18 Mat 1:22; Luk 24:27
3:20 Luk 2:11
3:21 Mat 17:11; Luk 1:70
3:24 Luk 24:27
3:25 Rom 9:4,5
3:26 Rom 1:16

Jew Hruaitu Hmai Ah Peter Le John

4 Mizapi sin ah cuti i bia an
chim cuahmah lio ah cun,
tlangbawi hna le temple cawngtu
bawi hna le Sadducee[g] mi hna
kha an sin ah cun an ra, 2 mizapi
kha an cawnpiak hna i Jesuh kong
chim in mithi thawhṭhannak kong
kha an chim caah an lungre a
thei ngaingai. 3 Cun Peter le John
cu an tlaih hna i zanlei a si cang
caah a thaizing tiang thong ah an
thlak hna. 4 Sihmanhsehlaw bia a
ngaimi tampi hna nih an zumh i
minung 5,000 tluk tiang an hung
si.

5 Cun a thaizing ah cun, an
uktu hna, upa hna le phungbia
cawnpiaktu hna, 6 tlangbawi
sang Annas, Caiaphas, John le
Alexander le tlangbawi sang
chungkhar i midang tampi hna
he Jerusalem ah hmun khat ah
an i pumkhawm. 7 Cun an laifang
ah cun an chiah hna i, "Zei
huhamṭhawnnak in le zei min in
dah hi thil hi nan tuah?" tiah an
hal hna.

8 Cutikah Thlarau Thiang in
khah bu in Peter nih annih cu a

4:1 Luk 22:4; Mat 3:7; 16:1,6
4:5 Luk 23:13
4:6 Mat 26:3
4:8 Luk 1:15; 23:13

thawh hna i, "Mizapi uktu hna le Israel upa hna, 9nihin ah hin bawmtu a ngei lomi pa cung i kan tuahmi thilṭha ruang ah, zeitin dah hi pa hi damter a si ti in biaceih kan si ahcun, 10nannih vialte le Israel mi vialte nih hihi hngal ko u, nanmah nih nan khenhchih i Pathian nih mithi hna lak in a thawhter ṭhanmi amah, Nazareth khuami Jesuh Khrih min thawng in, hi pa hi damte in nan hmaika ah a dir khawhnak a si. 11Amah hi

'Nanmah inn satu hna nih
nan hlawt i
Innkillung lu ah a cangmi
lung'
cu a si.

12"Khamhnak cu midang aho sin hmanh ah a um lo, zei caah tiah khamh kan si khawh nakhnga vanraang tang minung vialte hna lak ah min dang a pekmi an um lo," tiah a ti hna.

13Peter le John ralṭhatnak kha an hmuh hna i cathiamlomi le cawnpiak bal lomi an si kha an hngalh fawn hna tikah, an khuaruah a har tuk. Cutikah Jesuh nih a rak umpimi hna an si kha an hun hngalh. 14Cun damtermi pa kha anmah he a dir ko kha an hmuh tikah soiselnak bia zeihmanh an chim kho lo. 15Sihmanhsehlaw Sanhedrin[g] zung khan an chuahter hna hnu ah anmah le anmah kha, 16"Zeitin dah hi mi hna hi kan tuah hna lai? Zei caah tiah cinken awktlak in thil khuaruahhar an tuahmi hi Jerusalem i a ummi vialte hna nih fiang tuk in an hngalh cang i kanmah zong nih kan al kho ve fawn lo. 17Sihmanhsehlaw hi thil hi midang sin ah a karh chin lengmang nakhnga lo, aho sin hmanh ah atu thawk in hi min hi an chim hrimhrim ti nakhnga lo fakpi in tlerh hna usih," tiah an i ceih.

18Cucaah annih cu an auh ṭhan hna i Jesuh min in biachim ti lo ding in le cawnpiak hrimhrim ti lo ding in nawl an pek hna. 19Sihmanhsehlaw Peter le John nih annih cu an leh hna i, "Pathian bia ngaih nakin nanmah bia ngaih hi Pathian mithmuh ah a hmaan maw hmaan lo nanmah nih ceih tuah u. 20Zei caah tiah kan hmuh komi le kan theih komi thil cu chim lo in kan um kho lo," tiah an ti hna.

21Cuti i an tlerh ṭhan hna hnu ah dantat khawhnak lam an hmu kho lo i mizapi ruang ah an kalter hna, zei caah tiah mizapi nih Pathian kha a tuahmi thil ruang ah sunparnak an pek. 22Zei caah tiah hi khuaruahhar damnak an tuahpiakmi pa hi kum sawmli renglo mi a si.

Apostle Hna Thla An Cam

23Cun an kalter hna tikah, an hawile sin ah an va kal i tlangbawi ngan hna le upa hna nih an ti hna ning vialte kha an va chimh hna. 24Cucu an theih tikah lungkhatte in Pathian sin ah awthangpi in an au i, "Bawipa, nang cu van le

4:10 Mar 1:24
4:11 Mat 21:42; Eph 2:20; 1Pe 2:7
4:12 Mat 1:21; Joh 14:6; Rom 11:14; 1Ti 2:5
4:13 Luk 22:8; Mat 11:25; Mar 3:14
4:15 Mat 5:22
4:16 Joh 11:47
4:20 Luk 24:48
4:21 Mat 9:8

vawlei le rili le an chung i a ummi vialte a sertu Pathian na si, **25** na salpa David hmurka in,

‘Zei caah dah miphun hna
hi an thin a hun i
Mizapi nih pakpalawng in
khua an khan?
26 Bawipa le a Khrih doh
awk ah,
Vawlei siangpahrang hna
kha an i timtuah i,
Uktu hna cu an i
pumkhawm,’

na rak ti.

27 “Cu bantuk cun, a thiangmi na Sal Jesuh, chiti na thuhmi doh awk ah Herod le Pontius Pilate hna cu Gentile mi hna le Israel mi hna he hmun khat ah an i pum. **28** Cucu na kut le na khuakhannak nih tuah awk ah na rak khaukhih cangmi kha an si. **29** Bawipa, atu cu an kan tlerhkhonhnak hi run zoh law, na salle hna nih na bia ralṭhate in an chim khawh nakhnga, **30** na kut na samhnak in mizaw damternak, a thiangmi na Sal Jesuh min in hmelchunhnak le khuaruahhar thil tuah khawhnak kha run pe ko hna,” tiah an ti.

31 Cuti i thla an cam dih tikah, hmun khatte in an i pumhnak hmun kha aa hnin dih, cun Thlarau Thiang in an dihlak an khat i Pathian bia kha ralṭhate in an chim.

Zumtu An Ngeih An I Hrawm

32 A zummi mibupi cu ruahnak le thinlung khatte in an um i aho hmanh nih an ngeihmi kha keimah ta ti hin lote in zeizong vialte kha hmun khat ah an i hrawm dih. **33** Cun apostle hna nih a liannganmi huhamṭhawnnak he Bawipa Jesuh thawhṭhannak kha tehte an khan i an dihlak cung ah velngeihnak nganpi cu a um. **34** An lak ah aho hmanh herhbau in a ummi an um lo, zei caah tiah inn le lo a ngeimi vialte hna nih an zuar hna i an zuarmi man vialte kha an rak put i, **35** apostle hna kehram ah an chuahpi hna i aho paoh kha an herhning cio in an phawt hna.

36 Cun Cyprus ram in Levi mipa Joses, apostle hna zong nih Barnabas (Barnabas a sullam cu thazaang petu fapa tinak a si) tiah an auhmi nih **37** a ngeihmi lo hmun kha a zuar i a tangka cu a rak put i apostle kehram ah a rak chuahpi.

Ananias Le Sapphira

5 Sihmanhsehlaw Ananias an timi pa nih a nupi Sapphira he an ngeihmi kha an zuar. **2** Cun a nupi hnatlak bute in, a zuarmi man a cheu kha aa chiah i a cheu lawng kha apostle kehram ah a rak chuahpi.

3 Sihmanhsehlaw Peter nih, “Ananias, zei caah dah Thlarau Thiang kha hleng in na lo hmun na zuarmi man hnarcheu cu nangmah ca i chiah awk ah Satan nih na thinlung cu a khahter? **4** Na rak zuar hlan ah khan nangmah ta a si ko lo maw? Cun na zuar hnu zong ah a man cu nangmah nawl

4:26 Luk 4:18
4:27 Mat 14:1; 27:2; Luk 23:12
4:29 Eph 6:19; Phi 1:14
4:30 Joh 4:48
4:31 Luk 1:15; Heb 4:12
4:33 Luk 24:48; Rom 3:24
4:34 Mat 19:21
4:36 1Co 9:6; Gal 2:1,9, 13
5:3 Mat 4:10; Joh 13:2, 27

a si ko lo maw? Zei caah dah hi thil hi na thinlung in na ruah? Minung sin ah lih na chim a si ṭung lo, asinain Pathian sin ah lih na chim tu a si," tiah a ti.

5 Ananias nih cu bia cu a theih tikah a tlu i a thi. Cucaah hi thil a theimi vialte cung ah ṭihnak nganpi a tlung. **6** Cun tlangval hna cu an tho i a ruak cu puan in an zual hnu ah khualeng ah an chuahpi i an vui.

7 Suimilam pathum tluk a rauh hnu ah a nupi cu zei a cang ti hngal lo in innchung ah cun a rung lut ve. **8** Cun Peter nih a nupi cu, "Lo hmun cu hi vial ah hin maw nan zuar, ka chim tuah?" tiah a ti i, "Asi, hi vial hi a si ko," tiah a ti.

9 Cutikah Peter nih anih cu, "Zeitin dah Bawipa Thlarau hneksak awk ah nan lung aa khah? Zohhmanh, na va a vuitu hna ke cu innka hram ah an um ko rih i nangmah zong an in chuahpi ve lai," tiah a ti.

10 Cun chikkhatte ah khin a kehram ah cun a tlu colh i a thi. Tlangval hna cu innchung i an hung luh tikah a rak thih ko kha an hmuh, cun leng ah an chuahpi i a vapa pawng ah cun an vui. **11** Cucaah khrihfabu pumpaluk cung ah le cu thil a theimi vialte dihlak cung ah thinphannak nganpi a tlung.

Hmelchunhnak Le Khuaruahhar Thil

12 Cun apostle hna kut in mizapi lak ah hmelchunhnak le khuaruahhar thil tampi tuah a si. An dihlak lungkhatte in Solomon innleng ah cun an um. **13** Cucaah a dang aho hmanh nih an telpi ngam hna lo, sihmanhsehlaw mizapi tu nih cun an upat ngaingai hna. **14** Cun zumtu mibu hna cu nu he pa he tam chin in Bawipa lei ah an i chap chin lengmang. **15** Cucaah Peter aa chawh tikah a thladem tal nih tlak hna seh tiah mizaw kha an i zawnh hna i zalam ah an chuahpi hna, cun ihkhun cung le pher cung ah an ihter hna. **16** Cuka pawnghrawng khua hna khan mi tampi kha Jerusalem ah an i pum i mizaw le thlarau thur nih a tuahmi hna kha an ratpi hna i an dihlak in damter an si.

Apostle An Tlaih Hna

17 Cutikah tlangbawi sang le a sin ah a ummi Sadducee[g] vialte hna cu an tho i thinhun aipuannak in an khat. **18** Cun apostle cu an tlaih hna i zapi thong ah an thlak hna. **19** Sihmanhsehlaw zan ah Bawipa vanmi nih thong innka kha a hunpiak hna i khualeng ah a chuah hna i annih cu, **20** "Kal u, temple chung ah va dir u law hi nunnak bia vialte hi mizapi sin ah va chim u," tiah a ti hna.

21 Cun annih nih cu bia cu an theih tikah zingkate ah temple chung ah an lut i an cawnpiak hna. Sihmanhsehlaw tlangbawi sang le a sin ah a ummi hna nih Sanhedrin[g] hna kha Israel upa hna he hmun khatte ah an auh hna

5:6 Joh 19:40
5:12 Joh 4:48; 10:23
5:16 Mat 8:16; Mar 16:17
5:19 Mat 1:20; 28:2; Luk 1:11; Joh 20:12
5:20 Joh 6:63, 68
5:21 Mat 5:22

i anmah va hruai awk ah thonginn ah an hei thlah hna.

22 Sihmanhsehlaw temple cawngtu palik kha an va phanh tikah thonginn chung ah apostle cu an hmu hna lo, cun an ra kir i, **23** "Thong innka kha himte in aa khar i a cawngtu hna zong lenglei innka hram ah an um kha kan hmuh ko hna, sihmanhsehlaw innka kan hun tikah a chung ah aho hmanh kan hmu hna lo," tiah an chimh hna. **24** Cu thil cu tlangbawi sang, temple cawngtu bawi le tlangbawi ngan hna nih an theih tikah, zei thil dah a chuak te lai tiah an khuaruah a har tuk.

25 Cutikah mi pakhat kha a ra i annih cu, "Zohhmanh u, thong nan thlakmi hna kha temple chung ah an dir i mizapi kha an cawnpiak hna," tiah a chimh hna.

26 Cun temple cawngtu bawipa cu temple cawngtu palik hna he khan an va kal i mizapi kha an ṭih hna i lung in cheh lai kha an phan caah daite in an hruai hna. **27** An ratpi hna tikah, Sanhedrin[g] hmai ah an chuahpi hna i tlangbawi sang nih bia a hal hna. **28** "Hi min hin nan cawnpiak ti lai lo tiah fakpi in nawl kan in pe hna lo maw? Zohhmanh u, nan cawnpiaknak in Jerusalem hi nan khahter dih cang, hi pa thisen hi kan cung ah khinh nan timh!" tiah a ti hna.

29 Sihmanhsehlaw Peter le apostle dang hna nih annih cu, "Minung bia nakin Pathian bia kan ngaih deuh awk a si. **30** Thing cung ah nan thlai i nan thahmi Jesuh kha kan pupa hna Pathian nih a thawhter ṭhan cang. **31** Israel mi hna kha ngaihchihnak le sual ngaihthiamnak petu ding ah amah cu Uktu le Khamhtu ah Pathian nih a orhlei kam ah a cawisan. **32** Cun kannih cu hi thil vialte i a tehte kan si, cun amah nawl a ngaimi hna sin ah Pathian nih a pekmi hna Thlarau Thiang zong kha cu tehte cu a si ve," tiah an ti hna.

33 Cucu an theih tikah an thin a khenh tuk hna i thah an timh hna. **34** Cutikah Gamaliel an timi Sanhedrin[g] chungtel, Pharisee mi, phungbia cawnpiaktu le mi kip nih an upat dihmi pa cu a hung dir i apostle hna kha khualeng ah hei chuahpi ta rih hna u tiah nawl a pek hna. **35** Cun annih cu a thawh hna i, "Israel mi hna, hi mi hna cung i nan tuah hnikmi thil kong ah nanmah le nanmah ṭhate in i ralring u. **36** Zei caah tiah a hlan deuh lio ah, Theudas an timi pa a tho i keimah hi mi sawhsawh ka si lo tiah a rak ti, minung 400 hrawng nih an zulh, cun amah cu an thah i amah a zultu vialte hna zong an i ṭhek dih i zeihmanhlo ah an cang dih. **37** Hi pa hnu zong ah Galilee mi Judas kha milurel lio ah a tho ve ṭhan i mi tampi zong a lak khawh ve hna. Asinain amah zong a lotlau i a zultu vialte hna zong an i ṭhek dih. **38** Cun atu ah nannih zong kan chimh hna, hi mi hna hi tawng hna hlah u, anmahte in va um ko hna seh. Zei caah tiah

5:27 Mat 5:22
5:28 Mat 23:35
5:30 Gal 3:13
5:31 Mar 16:19; Luk 2:11; Mar 1:4; Luk 24:47
5:32 Luk 24:48; Joh 15:26
5:34 Luk 2:46
5:37 Luk 2:1,2
5:38 Mat 15:13

hi an i tinhmi le an tuahmi rian hi minung khuakhanmi a si ahcun an lodai te ko lai, 39 sihmanhsehlaw Pathian khuakhanmi a si ahcun, nan hrawkhral kho hna lai lo i, Pathian ralchantu ah nan i cang sual lai," tiah a ti hna.

40 Cun a chimhmi hna kha an hna a tla i apostle hna cu an auh hna, an tuk hna i, "Jesuh min in bia nan chim lai lo," tiah nawl an pek hna i an kalter hna.

41 Cun apostle hna cu Sanhedrin[g] umnak khan an chuak i Jesuh min ruang ah ningzah tuar tlak in relh kan si an ti i lunglawmhnak in an khat. 42 Cun nifate temple chung le inn kip ah Jesuh cu Khrih a si tiah donglo in an phuan i an cawnpiak hna.

Deacon Pasarih Thimnak

6 Cu nicaan hrawng ah cun a zultu kha an karh chin lengmang i Greek holh a hmangmi Jew mi hna nih Hebrew holh a hmangmi Jew mi hna kha nifate in thil an i phawtnak ah kan nuhmei hna kha nan kan daihthlanhpiak hna tiah an phunhzaih hna. 2 Cutikah hleihnih hna nih khan zultu mibupi kha an pumh hna i, annih cu, "Pathian bia kha chiahtak zau in cabuai lei rianṭuan cu kan duh awk a si lo. 3 Cucaah u le nau hna, nanmah lak ah zumhtlakmi, Thlarau Thiang he a khatmi le fimnak a ngeimi pasarih in kawl hna u law hi rian hi kan khinh hna lai. 4 Sihmanhsehlaw kannih cu thlacamnak le Pathian biachimnak rian tu ah kan i pumpe ko lai," tiah an ti hna.

5 Cun an chimmi kha mibu an dihlak an lung a tling i zumhnak le Thlarau Thiang in a khatmi Stephen le Philip, Prochorus, Nikanor, Timon, Parmenas le Antioch khua in Jew biaknak ah a lutmi Nicolas kha an thim hna. 6 Cu hna cu apostle hmai ah an chuahpi hna i an cung ah kut chuan in thla an camh hna.

7 Cutikah Pathian bia cu a karh i zultu hna cu Jerusalem ah cun an tam chin lengmang i tlangbawi tampi hna zong nih zumhnak bia cu an cohlan.

Stephen Thongtlaknak

8 Cun zumhnak le huhamṭhawnnak in a khatmi Stephen nih a liannganmi khuaruahhar thil le hmelchunhnak hna kha mizapi lak ah a tuah. 9 Cutikah Miluat hna Synagogue[g] tiah auhmi synagogue[g] in mi cheukhat hna cu an tho i Stephen cu bia an al. (Miluat hna cu Cyrene ram in siseh, Alexandria khua in siseh, Cilicia le Asia ram in siseh a rami hna kha an si.) 10 Sihmanhsehlaw fimnak in le Thlarau in bia a chimmi kha an doh kho lo.

11 Cutikah, "Moses le Pathian ralchan in thangchiatnak bia a chim kan theih," tiah a titu ding ah ziknawh in mi kha a thlite in an fial hna.

12 Cun mizapi, upa hna le phungbia cawnpiaktu hna kha

5:40 Mat 10:17
5:41 Mat 5:12; Joh 15:21
6:1 1Ti 5:3
6:2 Heb 4:12
6:3 Luk 1:15
6:5 Luk 1:15
6:6 1Ti 4:14; Mar 5:23
6:8 Joh 4:48
6:9 Mat 27:32
6:10 Luk 21:15
6:11 Mat 26:59-61
6:12 Mat 5:22

an forh hna, an ra i an tlaih, cun Sanhedrin sin ah an chuahpi. **13** Tehte deu zong kha an chuahpi hna i, annih nih, "Hi pa nih hin hi hmun thiang le phungbia ralchan in thangchiatnak bia ngollo in a chim, **14** zei caah tiah Nazareth khuami, hi Jesuh nih hin hi hmun thiang hi a hrawh lai i Moses nih a kan chanhchinmi nunphung vialte kha a thlen dih lai a ti kha kan theih," tiah an ti.

15 Cun Sanhedrin i a ṭhumi hna nih cun dengteote in an hei zoh i a hmai cu vanmi hmai bantuk in an hmuh.

Stephen Thawngṭha Chimnak

7 Cutikah tlangbawi sang nih, "Cuticun an si taktak hnga maw?" tiah a ti.

2 Cun Stephen nih a thawh hna i, "U le nau le pale hna, ngai hmanh u! Sunparnak Pathian cu kan pa Abraham sin ah Haran i a rak um hlan, Mesopotamia i a rak um lio ah khan a rak lang. **3** Cun Abraham kha a thawh i, 'Na ram le na rualchan hna sin khan chuak law, kan hmuhsak laimi ram ah cun va kal,' tiah a ti.

4 "Cutikah Chaldea mi hna umnak ram khan a chuak i Haran ah a um. Cun a pa a thih tikah cuka hmun cun atu nan umnak ram ah hin Bawipa nih a rak ṭhial. **5** Cun Pathian nih cuka ah cun zei ro hmanh a pe lo, a ke chiahnak tlum hmanh a rak pe lo. Sihmanhsehlaw Abraham nih fa zeihmanh a ngeih lo lio ah, 'Hi ram hi nangmah le na tefa hna co awk ah kan pek lai,' tiah bia a rak kamh. **6** Sihmanhsehlaw Pathian nih hitihin a rak chim: a tefa hna kha ramdang ah an um lai i sal ah an tlaih hna lai i kum 400 chung an hrem hna lai. **7** Cun, 'Anmah sal i a tlaitu hna miphun kha bia ka ceih hna lai, cu hnu ah cun saltannak cun an chuak lai i hi hmun ah hin keimah cu an ka rianh lai,' tiah Pathian nih a ti. **8** Cutikah cuarpartannak in kaphnihbiakamnak kha a pek, cun Abraham nih Isaac a hrin i ni riatnak ah a cuarpar a tan, cun Isaac nih Jacob a hrin i, Jacob nih hringsortu hna pahleihnih kha a run hrin hna.

9 "Cun hringsortu hna nih cun Joseph cu an nahchuah i Egypt ram ah an zuar, sihmanhsehlaw Pathian nih a umpi ko. **10** A harsatnak vialte chung khan a luatter i Egypt siangpahrang Pharaoh hmai ah fimnak le mithmai ṭha kha a pek, cun siangpahrangpa nih cun Egypt ram le a innchungkhar uktu ah a hman.

11 "Cun Egypt ram le Canaan ram ah mangṭam le harnak nganpi a tlung i kan pupa hna kha rawl ei awk an rak ngei lo. **12** Sihmanhsehlaw Jacob nih Egypt ram ah rawl a um ti kha a theih tikah kan pupa hna kha a hmasa bik ah a rak thlah hna. **13** Cun a voihnihnak ah Joseph nih a unau kha aa hngalhter hna i Pharaoh zong nih Joseph

6:13 Mat 24:15
6:14 Joh 2:19
6:15 Mat 5:22
7:5 Heb 11:13

chungkhar kha a hun hngalh ve hna. **14** Cutikah Joseph nih mi a thlah hna i a pa Jacob le a rualchan cingla vialte kha a sin ah a auh dih hna i sawmsarih le panga an si. **15** Cucaah Jacob cu Egypt ah a vung kal i amah le kan pupa hna cu cuka ah cun an thi. **16** Cun an ruak cu Shechem khua ah an put hna i Abraham nih Hamor fapale hna sin ah tangka in a rak cawktakmi thlaan ah khan an vui hna. Hamor cu Shechem i a pa a si.

17 "Sihmanhsehlaw Pathian nih Abraham sin ah bia a rak kammi a tlin dengmang tikah cun cu mi hna cu Egypt ram ah, **18** Joseph a hngal lomi siangpahrang dang a hung chuah tiang an hung ṭhang ciammam i an karh chin lengmang. **19** Cu pa nih cun kan miphun hawi hna cu fimzer taktak in a tawngtham hna i kan pupa hna kha a rak hrem hna, an fale bawhte hna kha an thih nakhnga khualeng ah a rak hlonhter hna.

20 "Hi lio caante ah hin Moses cu a rak chuak i Pathian kha a lung a rak ton ngaingai, cun amah cu a pa inn ah thla thum chung lawng an zohkhenh. **21** Sihmanhsehlaw khualeng i an chiah hnu ah Pharaoh fanu nih aa char i amah fapa bantuk in aa cawmken. **22** Cun Moses cu Egypt mi hna fimnak vialte kha an cawnter i biaholh le thiltikhawhnak ah milianngan ngai ah a hung cang.

7:20 Heb 11:23

23 "Kum sawmli a hung tlin tikah a unau a simi, Israel fale hna va tlawn kha a lung ah a hung chuak. **24** Anmah lak i pakhat pa kha a hmaanlo ning in an hrem kha a hmuh, an hremmi pa bawmh duh ah le teirulchampiak in Egypt mipa cu a thah. **25** Zei caah tiah Pathian nih Moses kut in a khamh hna lai kha a unau hna nih an hngalh ṭheo lai tiah a ruah nain annih nih an hngal lo. **26** Cun a thaizing ah mi pahnih an i velh lio kha a va hmuh hna i va remter hna awk ah annih cu, 'Ka duale, unau nan si, zei caah dah pakhat le pakhat nan i velh?' tiah a ti hna.

27 "Sihmanhsehlaw a hawipa cung ah a sual hmasami pa nih khan Moses cu a nam i, 'Aho nih dah nangmah cu kanmah uktu ah le biaceihtu ah cun an ser? **28** Nizan i Egypt mipa na thah bantuk khan maw thah ve na ka duh?' tiah a ti. **29** Cu bia a theih tikah Moses cu a zaam i Midia ram ah a va um i cuka ah cun fapa pahnih a va ngeih hna.

30 "Cun kum sawmli a hung tlin ṭhan hnu ah khin Sinai Tlang ramlak burbuk chung i meialh in Bawipa vanmi kha a sin ah a rung lang. **31** Moses nih cucu a hmuh tikah a hmuhmi kha a khuaruah a har tuk i zoh awk i a hei fuh tikah, Bawipa aw cu a sin ah a rung thang, **32** 'Kei cu na pupa hna Pathian: Abraham Pathian, Isaac Pathian le Jacob Pathian ka si!' tiah a ti. Cun Moses cu a therh

i a zoh ngam ti lo. **33** Cutikah Bawipa nih anih cu, ‘Na kedan kha i phoih, zei caah tiah na dirnak hmun kha vawlei thiang a si. **34** Egypt ram i a ummi ka mi hna temhinnak kha ka hmuh cang, an hrum-ainak kha ka theih cang i anmah luatter awk ah ka ra cang. Cun atu ah hin ra, Egypt ah kan thlah cang lai,’ tiah a ti.

35 “‘Aho nih dah uktu le biaceihtu ah an in ser,’ tiah an rak ti i an hlawtmi, hi Moses hi burbuk chung ah a langmi vanmi kut in uktu ah le luattertu ah Pathian nih a thlahmi cu a si. **36** Annih cu a chuah hna i Egypt ram ah siseh, Rili Sen ah siseh, ramlak ah siseh, khuaruahhar thil le hmelchunhnak kha kum sawmli chung a tuah.

37 “Hi Moses hi Israel fale hna sin ah, ‘Bawipa nan Pathian nih nan unau hna chung in keimah bantuk prophet a chuahter lai i amah bia kha nan ngaih lai,’ tiah a rak titu kha a si. **38** Amah hi ramlak ah Israel mibu he siseh, Sinai Tlang cung ah bia a rak chimtu vanmi he siseh, kan pupa hna he siseh a rak um i, kanmah pekchin awk ah Pathian bia nung a cohlangtu kha a si.

39 “Sihmanhsehlaw kan pupa hna nih a bia an ngai lo i, an rak hlawt. Cun an thinlung in Egypt lei ah an kir ṭhan, **40** Aaron kha an thawh i, ‘Egypt ram in a kan chuahtu Moses hi zei a can kan hngal lo, cucaah, kan hmai i a kaltu ding ah pathian kha kan serpiak,’ tiah an rak ti. **41** Cun cu lio caan ah cun cawfa kha an ser, cun raithawinak kha siasal sin ah an pekchanh. Cun anmah kut tuahṭuanmi ah khan an i lawm. **42** Cutikah Pathian nih annih cu a mertak hna i van arfi kha biak awk ah a thlahthlam hna. Prophet hna cauk chung ah cun hitihin aa ṭial:

‘Maw Israel mi hna,
Kum sawmli chung ramlak ah khan
Saṭil thahmi le raithawinak nan rak ka pe maw?
43 Moloch* puanthlam kha nan i phorh i,
Nan pathian Remphan i a arfi kha biak awk ah nan i ser fawn,
Cucaah Babylon khatlei ral ah kan kalter hna lai,’

tiah a ti.

44 “Pathian nih Moses kha a fial i a chimhmi muisam a hmuh ningte khan kan pupa hna nih ramlak ah khan tehte ca ah puanthlam kha an rak i ngeih. **45** Cu tehte puanthlam cu kan pupa hna nih an i ngeih bantuk in Joshua zong nih Gentile mi hna nih an i ngeihmi ram chung ah aa luhpi ve, Pathian nih Gentile mi hna cu kan pupa hna hmai khan, **46** Pathian hmai ah mithmai ṭha a hmu i Jacob Pathian umnak ding ah hmun kawlpiak a duhtu David chan tiang a ṭhawlpiak hna. **47** Sihmanhsehlaw Solomon tu nih amah ca ah inn cu a sakpiak.

7:36 Joh 4:48
7:38 Heb 4:12; Rom 3:2
7:41 Bia 9:20

* **7:43** *Moloch:* Ammon mi hna pathian a si.

48 Asinain, prophet nih a rak chim
cang bantuk in, Cungnung Bik cu
kut in sakmi hmun thiang chung
ah a um lo:
49 'Bawipa nih,
"Van khi ka ṭhutnak a si i,
Vawlei hi ka ke chiahnak
a si.
Zei inn dah nan ka sakpiak
lai?
Asiloah khuazei hi dah kaa
dinhnak hmun cu a si lai?
50 Hi thil vialte hi ka kut in
ka sermi an si lo maw?"
tiah a ti.'
51 "Nannih milungkhong hna
le thinlung in siseh, hnakhaw in
siseh cuarpartanlomi hna, nan
pupa hna nih an rak tuah bantuk
in nan tuah ve i Thlarau Thiang
kha nan doh zungzal. 52 Nan pupa
hna nih aho prophet tal kha dah
hrem lo in an rak um hna? Cun
a Dingfelmi Pa a rat lainak a
rak chimchungtu hna zong kha
an thah hna i, nanmah zong atu
cu amah leirawitu le thattu ah
nan i cang ve cang, 53 nannih cu
vanmi hruainak in phungbia a co
cangmi nan si, sihmanhsehlaw cu
phungbia cu nan zul duh lo," tiah
a ti hna.

Stephen Thihnak

54 Cu bia cu an theih tikah an
thinlung a kekmaan dih i an hacang
an rialhnawh. 55 Sihmanhsehlaw
Thlarau Thiang in a khatmi
amah nih cun van khi a hun zoh
i Pathian sunparnak le Pathian
orhlei kam i Jesuh a dir kha a hun
hmuh, 56 cun, "Zohhmanh u, van
aa hung i Pathian orhlei kam ah
Mi Fapa a dir kha ka hmuh," tiah
a ti.
57 Cutikah an hna kha an i phih
i aw thangpi in an au i an tli i an
dihlak in an hei zuanhnawh, 58 cun
khuapi chung khan khualeng ah
an hlonh i lung in an cheh. Cun
tehte hna nih cun an thilpuan kha
tlangval, Saul an timi kehram ah
khan an chiah.
59 Pathian a auh i, "Bawipa
Jesuh, ka thlarau cu ka cohlang
ko," tiah a ti lio ah Stephen cu
lung in an cheh. 60 Cutikah a khuk
aa bil i, "Bawipa, hi sualnak hi an
cung ah khinh hna hlah," tiah aw
thangpi in a au i cu a chim dih cun
a thi.

Saul Nih Khrihfabu A Hrem

8 Saul zong Stephen a thihnak
ahcun a lung a tling ve. Cu
caan thawk cun Jerusalem i
khrihfabu cung ah hremnak fakpi
in a tlung, apostle hna dah ti lo cu
Judea le Samaria ram ah an i ṭhek
dih. 2 Biaknak i aa pumpemi hna
nih Stephen cu an lak i an vui,
cun fakpi in an ṭah. 3 Asinain Saul
nih cun khrihfabu hrawhnak kha
fakpi in a tuah, inn kip ah a lut i
nu he pa he a hnuh hna i thong a
thlak hna.

Samaria Ah Thawngṭha Phuannak

4 Cucaah aa ṭhek i hmun kip
ah a kalmi hna nih cun Pathian
bia kha an chim. 5 Cutikah Philip

7:48 Mar 5:7
7:49 Mat 5:34,35
7:52 Mat 5:12; 1Th 2:15
7:53 Gal 3:19; Heb 2:2
7:55 Luk 1:15; Mar 16:19
7:56 Mat 3:16; 8:20
7:58 Luk 4:29
7:59 Luk 23:46
7:60 Luk 22:41; Mat 5:44; 9:24
8:3 1Co 15:9; Gal 1:13, 23; Phi 3:6; 1Ti 1:13

cu Samaria khuapi ah a vung kal i Khrih kong kha a chimh hna. 6 Cun mibupi nih cun Philip nih a tuahmi thil khuaruahhar kha an theih i an hmuh tikah a chimhmi hna kha lungkhatte in an ngaih. 7 Zei caah tiah thlarau thur hna cu aw thangpi in an au i mi tampi an tuahmi hna chung khan an chuak, cun a zengmi hna le kebeimi tampi hna zong an dam. 8 Cun cu khuapi chung ah cun lunglawmhnak nganpi a tlung.

Camhthiam Simon

9 Sihmanhsehlaw cuka ah cun Simon an timi pa a rak um, amah cu a hlan ah camhthiammi a rak si i, a camhthiamnak nih cun khuachung i a ummi Samaria mif vialte kha an khuaruah a harter hna i milianngan pakhat ka si tiah aa ti. 10 A hme bik in a ngan bik tiang nih a bia kha an ngaih i, "Hi pa hi a liannganmi Pathian huhamṭhawnnak cu a si," tiah an ti. 11 Cun a camhthiamnak nih cun caan saupi an khuaruah a harter hna caah a bia kha an ngaih. 12 Sihmanhsehlaw Philip nih Pathian pennak kong le Jesuh Khrih min kha a chim tikah an zumh i nu he pa he baptisma an ing. 13 Cutikah Simon hrimhrim zong nih khan a zumh ve i baptisma a in hnu zong ah Philip sin ah cun a um ṭheo ko rih, cun thil khuaruahhar le hmelchunhnak a tuahmi kha a hmuh hna tikah a khuaruah a har hringhran.

14 Cun Jerusalem i a ummi apostle hna nih khan Samaria mif hna zong nih Pathian bia kha an cohlan ve cang ti kha an theih tikah Peter le John kha an sin ah an hei thlah hna, 15 an vung phak tikah Thlarau Thiang an co khawh nakhnga thla an campiak hna. 16 Zei caah tiah Thlarau Thiang kha aho cung hmanh ah a tlung rih lo. Bawipa Jesuh min lawng in baptisma a comi an rak si. 17 Cutikah an cung ah an kut kha an chuan i Thlarau Thiang kha an co.

18 Cun Simon nih apostle hna nih an kut an cung i an chuannak thawng in Thlarau Thiang an co kha a hmuh tikah tangka a pek hna i, 19 "An cung i ka kut ka chuanmi hna paoh nih Thlarau Thiang an co khawh nakhnga hi bantuk huhamṭhawnnak hi kei zong ka pe ve u," tiah a ti hna.

20 Sihmanhsehlaw Peter nih anih cu, "Pathian laksawng hi tangka in cawk khawh a si rua tiah na ruah caah na tangka cu nangmah he va rawk u! 21 Pathian mithmuh ah na thinlung a hmaan lo caah hi thil ah hin i tel venak nawl le covo na ngei lo. 22 Cucaah hi na ṭhatlonak hi i ngaihchih law na thinlung in na ruahmi hi ngaihthiam na si nakhnga Pathian sin ah lungtakte in thlacam. 23 Zei caah tiah khaatnak in na khat i ṭhatlonak nih an ṭem kha kan hmuh," tiah a ti.

24 Cutikah Simon nih, "Nan chimmi hi ka cung ah pakhatte

8:7 Mar 16:17; Mat 4:24
8:12 Mat 3:2
8:14 Heb 4:12; Luk 22:8
8:15 Joh 20:22
8:16 Mat 28:19
8:17 Joh 20:22
8:20 Mat 10:8

hmanh a tlun sual nakhnga lo Pathian sin ah lungtakte in thla ka campiak u," tiah a ti hna.

25 Cucaah tehte an khang i Bawipa bia an chim dih hnu ah Jerusalem kir pah in Samaria khuate tampi ah thawngṭha an chim.

Philip Le Ethiopia Tilditpa

26 Cun Bawipa vanmi nih Philip kha, "Tho law Jerusalem in Gaza lei ah a vung zuangmi lam khan thlanglei ah vung kal tuah," tiah a ti. Cu lam cu an hlawt cangmi lam a si. **27** Cucaah Philip cu a tho i a kal. Cun zohhmanh, Ethiopia siangpahrangnu kut tang ah bawi a ṭuanmi le a chawva zohkhenhtu, Ethiopia tildit bawipa cu Jerusalem ah Pathian biak ah a kal i, **28** a kir lei a si. Cun a rangleng cung ah a thu i Isaiah prophet cauk kha a rel pah. **29** Cutikah Thlarau nih Philip cu, "A pawng ah va kal law hi rangleng hi va naih tuah," tiah a ti.

30 Cucaah Philip cu a sin ah a va tli i, prophet Isaiah cauk a rel kha a theih, cun anih cu a thawh i, "Na relmi hi na hngalfiang maw?" tiah a ti.

31 Cun anih nih a thawh i, "Pakhatkhat tal nih chimh lo ahcun zeitin dah ka hngalhfian khawh lai?" tiah a ti. Cutikah Philip cu rangleng cung ah cun a auh i a sin ah a ṭhutter.

32 Cathiang a rak relmi hmun cu hihi a si:

8:27 Joh 12:20

"Thah awk ah an hruaimi
tuu bantuk in le
A hmulmettu hmai ah daite
in a ummi tuu bantuk in
Bia kaa khat hmanh a chim
lo.
33 Serhsat zomhtaih a innak
in a dinfelnak kha an
lakpiak,
A nunnak kha vawlei in an
lak caah,
Aho nih dah a tefa kong kha
a chim ti lai?"
tiah a rak ti.

34 Cucaah tilditpa nih cun Philip cu a leh i, "Prophet nih hin amah kong maw aa chim asiloah midang kong dah a chim? Ka chim tuah tiah kan nawl," tiah a ti. **35** Cutikah Philip nih a kaa a pau i, cu Cathiang a thawknak cun Jesuh kong kha a chimh.

36 Cuti i lam an vun zulh tikah ti umnak hmun kha an phan. Cun tilditpa nih, "Zohhmanh, hika ah hin ti a um, zei nih dah baptisma in cu a ka dawnh?" tiah a ti.

37 Cutikah Philip nih, "Na thinlung dihlak in na zumh ahcun na in ko lai," tiah a ti.

Cun anih nih, "Jesuh Khrih cu Pathian Fapa a si kha ka zumh," tiah a leh. **38** Cucaah a rangleng kha a dirter i Philip le tilditpa cu an pahnihte in ti chung ah an vung ṭum i baptisma kha a pek. **39** Ti chung in an hung chuah tikah Bawipa Thlarau nih Philip cu lodiam in a lak i tilditpa nih a hmu ti lo. Cun a kalnak ding lam lei ah cun lunglawmte in

8:35 Mat 5:2; Luk 24:27

8:39 2Co 12:2; 1Th 4:17; Bia 12:5

a lan. 40 Sihmanhsehlaw Philip cu Azotus khua ah a rak um. Cun a kalpah in Caesarea a phak hlantiang khua vialte ah thawngtha kha a chimh hna.

Saul Lungthlennak

Apo 22:4-16; 26:9-18

9 Cutikah Saul cu Bawipa zultu hna tlerh le thah awk ah a thawpi aa chuah i, tlangbawi sang sin ah a va kal, 2 cun cu Lam* a zulmi nu an si ah, pa an si ah a hmuhmi hna paoh kha a tlaih hna i Jerusalem ah a ratpi khawh hna nakhnga, Damascus synagogue[f] hna sin i pek awk ca kha a va hal. 3 Cun a kal i Damascus khua a hei naih ah khin chikkhatte ah van in ceu nih a velchum vialte kha a run kah dih. 4 Cutikah vawlei ah a tlu i, "Saul, Saul, zei caah dah na ka hrem?" tiah aw pakhat nih a run ti kha a theih.

5 Cun anih nih, "Bawipa, a hodah na si?" tiah a ti.

Cutikah Bawipa nih, "Kei cu na hremmi Jesuh kha ka si. Fungzum chuih cu na ca ah a fak dahkaw," tiah a ti.

6 Cucaah ther le phan bu in, "Bawipa zei dah tuah seh ti na ka duh?" tiah a ti.

Cutikah Bawipa nih anih cu, "Tho law khuapi chung ah va kal, cun na tuah hnga dingmi kha an in chimh ko lai," tiah a ti.

7 Cun a sin ah a kal vemi hna cu zei chim awk hngal lo in an dir ko, aw cu an theih sihmanhsehlaw aho hmanh an hmu hna lo. 8 Saul cu vawlei in a hung tho i a mit kha a au tikah aho hmanh kha a hmu kho hna lo. Cucaah a kut in an hruai i Damascus khuachung ah an luhpi. 9 Cun ni thum chung khua hmu lo in a um i rawl zong a ei lo, ti zong a ding lo.

10 Damascus khua ahcun Ananias an timi, zultu pakhat a rak um i anih cu Bawipa nih langhnak in, "Ananias," tiah a ti i, "Bawipa, hika hin ka um ko," tiah a ti.

11 Cucaah Bawipa nih anih cu, "Tho law Lam Ding an timi lam ah khan va kal, Judas inn ah khan Tarsus khua in Saul an timi a um le um lo va hal hna. Zei caah tiah zohhmanh amah cu thla a cam lio. 12 Cun khua a hmuh ṭhan khawh nakhnga, Ananias an timi a rat lai le a cung i a kut a chuan lai kha langhnak in a rak hmuhchung cang," tiah a ti.

13 Cutikah Ananias nih, "Bawipa, hi pa nih hin Jerusalem i a ummi na mithiang hna kha zeitluk in dah harnak a pek hna ti kha mi tampi sin in ka theih cang. 14 Cun na min an aumi hna paohpaoh tlaih khawhnak nawl cu tlangbawi ngan hna sin in aa lak cang," tiah a leh.

15 Sihmanhsehlaw Bawipa nih anih cu, "Va kal ko, zei caah tiah amah cu Gentile mi hna, siangpahrang hna le Israel mi hna sin i ka min phortu ding ah kaa

9:3 1Co 15:8
9:7 Joh 12:29
9:12 Mar 5:23
9:13 Rom 1:7; Eph 1:1; Phi 1:1
9:15 Rom 1:1; Gal 1:15; 1Ti 1:12; Rom 11:13; Gal 1:16

* **9:2** *Lam:* Apostle Rianṭuannak chung ah an hman tawnmi a si i Khrihfa sinak hi nunnak lam a si tinak a si.

thimmi ka um* a si. 16 Cucaah ka min ruang ah zeitluk in dah temhinnak a tuar lai kha keimah hrimhrim nih ka hmuhsak lai," tiah a ti.

17 Cun Ananias cu a kal i innchung ah cun a va lut, cun a kut kha a lu cung ah cun a chuan i, "Unaupa Saul, na ratnak lam i na cung ah a langmi Bawipa Jesuh nih khan khua na hmuh i Thlarau Thiang in na khah khawh nakhnga a ka thlah," tiah a ti. 18 Chikkhatte ah a mit khan phawkphaher bantuk kha an rung tla i khua a hmu colh, cun a tho i baptisma a ing. 19 Cun rawl a hung hlam i a hung ṭhawng ṭhan.

Damascus I Saul Phungchimnak

Cutikah Damascus i a ummi zultu hna sin ah khan ni tlawmpal a caam ta. 20 Khrih kong cu synagogue[g] ah a chim colh i amah hi Pathian Fapa a si tiah a ti. 21 Cutikah a chimmi bia a theimi vialte kha an khuaruah a har tuk i, "Hi pa hi Jerusalem ah Jesuh min a aumi paohpaoh kha a rak hrawk i atu zong ah cu bantuk cun annih cu a tlaih hna i tlangbawi ngan sin i kalpi awk ah hika ah hin a rami a si ko lo maw?" tiah an ti. 22 Sihmanhsehlaw Saul cu a hung ṭhawng chinchin i hi Jesuh hi Khrih a si tiah fiang tuk in a chim caah Damascus i a ummi Jew mi vialte kha an lung a tuaiter tuk hna.

* **9:12** *um:* Chungkhar i umkheng kan hman bantuk in Pathian nih Paul a hman lainak langhternak biafang a si (2Ti 2:21).

9:16 2Co 6:4-10; 2Ti 1:8; 2:3,9
9:17 Luk 1:15
9:20 Mat 4:3
9:22 Luk 2:11
9:26 Gal 1:17,18
9:29 2Co 11:26

Saul Luatnak

23 Ni tampi a rauh hnu ah Jew mi hna nih Saul cu thah an timh. 24 Sihmanhsehlaw an i timhtuahnak kha Saul nih khan a hngalh. Cun chun he zan he amah thah awk ah kutka kha an cawngh hna. 25 Cutikah zultu hna nih zan ah an va lak i kulhnak vampang awng in lenglei ah bawm in an thlak.

Saul Jerusalem Ah A Kal

26 Cun Saul cu Jerusalem a va phak tikah zultu hna sin ah i tel ve kha aa tim, sihmanhsehlaw zultu a rak si ve cang kha an zumh lo caah an dihlak in an ṭih. 27 Sihmanhsehlaw Barnabas nih a hruai i apostle hna sin ah a hei kalpi. Cun zeitin dah lampi ah Bawipa a hmuh le Bawipa nih bia a ruah le Jesuh min kha ralṭhate in Damascus i a rak phuan kha a chimh hna. 28 Cucaah Jerusalem ah cun anmah he cun an lut an chuakṭi. 29 Cun Bawipa Jesuh min kha ralṭhate in a chim i Greek holh a hmangmi Jew mi hna ralchan in bia a chim caah thah an timh. 30 Unau hna nih an theih tikah Caesarea ah an vung kalpi i Tarsus ah an hei thlah.

31 Cutikah Judea, Galilee le Samaria ram hrawng vialte i khrihfabu hna cu daihnak in an khat i an nun a ṭhang. Bawipa ṭihzahnak in le Thlarau Thiang hnemhnak in an nung i an karh chin lengmang.

Peter Nih Aeneas A Damter

32 Peter cu ramchung hmun zakip ah a kal i Lydda ah a ummi hna mithiang hna sin zong ah a vung kal ve. **33** Cuka ah cun, a zeng i kum riat chung ihkhun cung ah a it cangmi Aeneas an timi pa kha a va hmuh. **34** Cun Peter nih anih cu, "Aeneas, Jesuh Khrih nih an damter, tho law na ihphah i serh," tiah a ti i a tho colh. **35** Cu pa cu Lydda le Sharon i a ummi vialte hna nih an hmuh i Bawipa lei ah an i mer dih.

Peter Nih Dorcas Thihnak In A Thawhter

36 Joppa khua ah zultu pakhat, Tabitha*, Dorcas tiah an lehmi nu pakhat a rak um. Cu minu nunnak cu rian ṭha le pekchanhnak in a khat. **37** Sihmanhsehlaw cu lio caan ah cun a zaw i a thi. A ruak an kholh dih tikah inn cungdot ah an suan. **38** Cun Lydda cu Joppa in a naihte caah zultu hna nih cuka i Peter a um kha an theih, mi pahnih kha a sin ah an hei thlah hna i, khulrangte in an sin i a rat nakhnga an va nawl.

39 Cutikah Peter cu a tho i anmah sin ah a kal. An sin a va phak tikah inn cungdot ah cun an hun kaipi. Cun nuhmei vialte cu Peter pawng ah cun an dir i an ṭap, an sin i a rak um lio ah Dorcas nih a rak tuahmi angki le thilpuan hna kha an hmuhsak. **40** Sihmanhsehlaw Peter nih cun khualeng ah a chuahter dih hna i khukbil in thla a cam. Cun a ruak lei ah cun a hei i mer i, "Tabitha†, tho tuah," tiah a ti. Cun a mit kha a hun i au i Peter kha a hun hmuh tikah a hung tho i a ṭhu. **41** Cutikah a kut a hei chanh i a hei thawh, cun mithiang hna le nuhmei hna kha a auh hna i a nung in a hei chanh hna. **42** Cucu Joppa hrawng vialte nih an hngalh dih i minung tampi nih Bawipa cu an zumh. **43** Cucaah Peter cu Joppa khua ah cun ni tampi a caam i saphaw sertu Simon inn ah a tlung.

9:36 1Ti 2:10; Tit 3:8
9:39 1Ti 5:3
9:40 Mat 9:25; Luk 22:41; 7:14

Cornelius Lungthlennak

10 Caesarea khua ahcun Cornelius an timi, Italy Ralkapbu an timi zabu uktu bawipa a rak um, **2** aa pumpe ngaingaimi le a innchungkhar dihlak he Pathian a ṭihzah i miharsa hna sin ah siang ngai in thil a pemi le Pathian sin ah lungtakte in thla a cam zungzalmi a si. **3** Ni khat cu zanlei suimilam pathum hrawng ah khin langhnak in Pathian vanmi a sin i a rat kha fiangte in a hmuh i, "Cornelius," tiah a auh.

4 Cun ṭhate in a hun ngiat tikah, a ṭih ngaingai i, "Zei dah a si, bawipa?" tiah a ti.

Cucaah anih cu a thawh i, "Na thlacamnak le na thilpeknak kha Pathian hmai ah a phan i a philh hna lo. **5** Atu ah Joppa ah mi hei thlah hna law, Peter tiah an auhmi Simon kha va auhter hna. **6** Amah

10:4 Mat 10:42; Bia 8:4

* **9:36** *Tabitha:* Aramaic holh a si i sakhi tinak a si.

† **9:40** *Tabitha:* Dal 9:36 fianternak kha zoh.

cu Simon saphaw sertu sin ah a tlung i a inn cu rilikam ah a si. Amah nih na tuah awk thil a simi kha an chimh ko lai," tiah a ti.

7 Cun a sin ah bia a chimtu vanmi kha a sin in a kal tikah Cornelius nih a sin-um pahnih hna le a zungzal in amah a cawngtu ralkap hna lak ah biaknak lei i aa pumpe ngaimi pakhat kha a auh hna. **8** Thil sining vialte hna kha a chimh dih hna hnu ah Joppa ah cun a thlah hna.

9 A thaizing cu an va kal i khua an hei phak deng ah khin Peter cu chun suimilam hleihnih hrawng ah inncung ah thlacam awk ah a hung kai. **10** Cutikah a rawl a hung ṭam i rawl ei kha a hun duh, sihmanhsehlaw rawl an hun ser lio ah cun, lungfim lo in a hung tlu. **11** Cun van aa hun le puan bantuk a simi thil kaupi pakhat a ki ki li aa ṭemmi a sin ah a rung ṭum i vawlei i an run ṭhumh kha a hmuh. **12** Cu chung ah cun kelingei saṭil hna le ramlak saram hna le a lawnmi thilnung le van i va vialte hna kha an um. **13** Cun aw pakhat kha a sin ah a rung thang i, "Peter, tho tuah, that law ei hna," tiah a ti.

14 Sihmanhsehlaw Peter nih a thawh i, "Ei hlah Bawipa, zei caah tiah a thurhhnawmmi le a thianglomi cu ka ei bal lo," tiah a ti.

15 Cun aw nih cun a voihnihnak a run chimh ṭhan i, "Pathian nih a thianter cangmi kha a thiang lo tiah na ti awk a si lo," tiah a ti.

10:9 Mat 24:17
10:11 Mat 3:16
10:15 Mat 15:11; Luk 11:41; Rom 14:14, 17,20; 1Co 10:25; 1Ti 4:3,4; Tit 1:15;

16 Cuticun voithum tiang tuah a si hnu ah cu thil cu van ah lak ṭhan a si.

17 Peter nih ka hmuhmi langhnak hi zei dah a si hnga tiah khuaruahhar in a lung chung in a ruah lio ah Cornelius nih a rak thlahmi hna nih khan Simon inn kha an kawl i kutka hmai ah cun an rak dir. **18** Cun Peter tiah an auhmi Simon kha hika ah hin a tlung maw tlung lo tiah an auh hna i an hal hna.

19 Peter nih langhnak a hmuhmi kong kha a ruah lio ah Thlarau nih anih cu, "Zohhmanh, minung pathum nih an in kawl, **20** cucaah tho, vung ṭum law lungawṭawm lote in an sin ah va kal, zei caah tiah annih cu keimah nih ka thlahmi hna an si," tiah a ti.

21 Cutikah Peter cu Cornelius nih amah sin ah a rak thlahmi hna sin ah cun a vung ṭum i annih cu, "Nan kawlmi pa cu keimah hi ka si, zei caah dah nan rat?" tiah a ti hna.

22 Cun annih nih, "Cornelius, zabu uktu ralbawipa, a dingfelmi pa, Pathian kha a ṭih i Jew miphun vialte hna lak ah an thangṭhatmi pa kha vanmi thiang nih a inn i nangmah va auh awk ah le na bia ngaih awk ah a fial," tiah an ti. **23** Cutikah annih cu a sawm hna i a sin ah a riahter hna.

A thaizing ah Peter cu anmah he cun a kal i Joppa khua i a ummi unau cheukhat hna zong nih an kalpi.

Peter Cornelius Inn Ah

24 Cun a thaizing ah Caesarea cu an va phan. Cornelius nih cun a chungkhat le a hawikom hna kha hmun khat ah a rak auh hna i an rak hngah ko hna. **25** Peter cu innchung i a vung luh tikah Cornelius nih a rak don, cun a kehram ah a bawk i a biak. **26** Sihmanhsehlaw Peter nih a thawhter i, "Dir tuah, keimah zong minung pei ka si ve ko cu," tiah a ti.

27 Bia an i ruah pah ah cun innchung ah a vung lut i mi tampi an rak i pumh kha a hmuh hna. **28** Cutikah annih cu, "Jew a simi nih miphun dang a simi hna he i hawikomh le i lenkai cu a phung a si lo kha nanmah zong nih nan hngalh. Sihmanhsehlaw Pathian nih aho hmanh kha mithur le mithianglo tiah ka auh hna nakhnga lo, a ka hmuhsak. **29** Cucaah nan ka auh tikah alhnialnak um lote in ka ra. A si ahcun, 'Zei caah dah nan rak ka auh?' tiah kan hal hna," tiah a ti hna.

30 Cun Cornelius nih, "Kan hnulei ni li lio ah khan atu caan khan tiang hi rawl ka rak ulh i zanlei suimilam pathum tiang ka inn ah thla ka cam, cun zohhmanh, mipa pakhat thil ceupi i hruk in ka hmai ah a rung dir, **31** cun, 'Cornelius, na thlacamnak kha theihpiak na si cang i na pekṭhenhnak zong Pathian hmai ah cinkenpiak na si cang. **32** Cucaah, Peter tiah an auhmi Simon va auh awk ah Joppa ah mi hei thlah hna. Amah cu rilikam i saphaw sertu Simon inn ah a tlung. A rat tikah cun bia an chimh te lai,' tiah a ti. **33** Cucaah khulrangte in na sin ah ka rak thlah hna i atu ka sin ah ṭhate in na ra. Cucaah kan dihlak in Pathian hmai ah Pathian nih chimh an fialmi vialte ngaih awk ah kan ra," tiah a ti.

34 Cutikah Peter nih a kaa a pau i, "Pathian nih thleidannak zeihmanh a ngei lo ti kha biatakte in ka hngalh cang. **35** Sihmanhsehlaw miphun kip chung in amah a ṭihmi le dinfelnak rian a ṭuanmi paohpaoh cu amah nih a cohlan ko hna. **36** Zeizong vialte i Bawi a simi Jesuh Khrih thawng in Israel mi hna sin ah Pathian nih a phuan cangmi daihnak bia kha nan hngalh, **37** cu bia nan hngalhmi cu John nih baptisma kong a chim hnu in Galilee ram thawk in Judea ram pumpaluk tiang phuan dih a si. **38** Pathian nih Nazareth khuami Jesuh cu Thlarau Thiang in le huhamṭhawnnak he chiti a thuh i Pathian nih a umpi caah a kalnak kip ah ṭhatnak a tuah, diabolʃ nih harnak a pekmi hna vialte kha a damter hna.

39 "Cun kanmah hi thing cung ah an thlai i an thahmi nih Jew ram chung le Jerusalem ah a tuahmi thil vialte hna ca i tehte cu kan si. **40** Amah cu Pathian nih ni thumnak ah a thawhter i mithmuh in, **41** mi vialte sin ah si lo in, Pathian nih tehte ah a rak

10:26 Bia 19:10; 22:8,9
10:28 Joh 4:9
10:30 Joh 20:12
10:34 Mar 12:14; Rom 2:11; Gal 2:6; Eph 6:9; Col 3:25; Jam 2:1; 1Pe 1:17
10:36 1Jo 1:5; Luk 2:14; Mat 28:18
10:38 Mat 4:23; Joh 3:2
10:39 Luk 24:48
10:41 Joh 14:17, 22; Luk 24:43; Joh 21:13

thimchung cangmi hna, mithi hna lak in a thawh hnu ah amah he a ei a dingṭimi kanmah sin lawng ah a langhter. **42** Cun Pathian nih amah hi a thimi hna le a nungmi hna biaceihtu ding ah rian a rak khinh cangmi a si kha theihter ding ah le tehte khang ding ah a kan fial. **43** A min thawng in amah a zummi paohpaoh cu sual ngaihthiamnak an hmu lai tiah prophet vialte hna nih amah kong kha tehte an rak khan," tiah a ti.

Gentile Mi Nih Thlarau An Co

44 Peter nih cu bia a chim cuahmah lio ah cun bia a ngaimi vialte hna cung ah Thlarau Thiang cu a rung ṭum. **45** Thlarau Thiang laksawng zong kha Gentile mi hna cung zong ah toih a si ve caah Peter sin ah a rami cuarpar aa tanmi zumtu vialte hna kha an khuaruah a har tuk. **46** Zei caah tiah holh phunphun in an holh i Pathian an thangṭhat kha an theih hna.

Cutikah Peter nih annih cu, **47** "Kanmah nih kan ngeih bantukte in Thlarau Thiang a comi hna hi baptisma co awk ah aho nih dah ti cu a kham khawh lai?" tiah a ti hna. **48** Cun Bawipa min in baptisma in awk ah nawl a pek hna. Cun ni tlawmpal cu kan caampi rih ko tiah an nawl.

Peter Nih Pathian Velngeihnak A Chimh Hna

11 Atu ah cun Judea i a ummi apostle hna le unau hna nih khan Gentile mi hna zong nih Pathian bia an cohlan ve cang kha an rak theih. **2** Cun Peter cu Jerusalem i a hung kal tikah cuarpar aa tanmi hna nih, **3** "Cuarpartanlomi hna sin ah na vung kal i anmah he nan ding nan ei men ko ee," tiah an rak sik.

4 Sihmanhsehlaw Peter nih, ningcangte in a hramthawk in a chimh hna: **5** "Joppa khua ah ka rak um i thla ka rak cam lio ah mah hngal lo in langhnak ka hmuh, puan nganpi pakhat kha a ki ki li in van in a run thlak i ka sin ah a rung ṭummi kha ka hmuh. **6** Cu thil cu ṭhate in ka zoh i ka ruah tikah, keli-ngei saṭil hna le ramlak saram hna le a lawnmi thilnung hna le van i va hna kha ka hmuh hna. **7** Cun aw pakhat nih, 'Peter, tho, that hna law ei tuah hna,' tiah a ka ti kha ka theih.

8 "Sihmanhsehlaw kei nih cun, 'Ei hlah, Bawipa! Zei caah tiah a thurmi le a thianglomi zeihmanh ka kaa chung ah a lut bal lo,' tiah ka ti.

9 "Sihmanhsehlaw aw nih cun van in a voihnihnak a run ka leh ṭhan i, 'Pathian nih a thianh cangmi kha a thurhnawm na ti awk a si lo,' tiah a ka ti. **10** Cucu voithum tiang a tuah hnu ah van ah a cawi dih ṭhan hna.

11 "Cu lio caante ah cun Caesarea in an rak thlahmi pathum hna kha ka umnak innhmai ah an ra phan. **12** Cutikah Thlarau nih lungawṭawmnak zeihmanh um lo in an sin i kal ding cun a ka

10:42 Mat 28:19, 20; Joh 5:22; Rom 14:9; 2Co 5:10; 2Ti 4:1; 1Pe 4:5
10:43 Joh 3:15; Luk 24:27
10:44 Luk 1:15
10:46 Mar 16:17
10:47 Joh 20:22
11:1 Heb 4:12
11:3 Gal 2:12
11:12 Rom 3:22

chimh. Cun hi unau paruk hna zong nih hin an ka kalpi i mipa innchung ah cun kan vung lut. 13Cun amah nih cun a inn ah vanmi a rung dir i, 'Joppa ah mi hei thlah hna law, Peter tiah an auhmi Simon kha hei auhter hna, 14amah nih cun bia an chimh hna lai i cu bia thawng cun nangmah le na innchungkhar dihlak khamh nan si lai,' tiah a chimtu vanmi a hmuhnak kong kha a kan chimh.

15"Cun biachim ka hun thawk tikah, a hramthawkte i kan cung ah a rak tlun bantuk khan Thlarau Thiang cu an cung ah a tlung ve. 16Cutikah Bawipa nih, 'John nih cun ti in baptisma a pek taktak hna, sihmanhsehlaw nannih cu Thlarau Thiang in baptisma pek nan si lai,' tiah a rak chimmi kha ka lung ah a hung chuak. 17Cucaah Bawi Jesuh Khrih kan rak zumh tikah a rak kan pekmi laksawng bantuk kha Pathian nih a pek ve hna ahcun, Pathian thlauhtu ding ah keimah cu mizei dah ka si?" tiah a ti hna.

18Cun thil umtuning vialte kha an theih tikah daite in an um, "Nunnak an hmuh khawh nakhnga, Gentile mi hna zong Pathian nih ngaihchihnak a pek ve hna mu," an ti i Pathian kha an thangṭhat.

Antioch Khua Ah Zumtu Thar

19Stephen ruang ah hremnak a tlun hnu ah aa ṭhenṭhek i Phoenicia, Cyprus le Antioch tiang a phanmi hna nih aho sin hmanh ah Pathian bia phuang lo in Jew mi hna sin lawng ah an phuan. 20Sihmanhsehlaw Cyprus le Cyrene in a rami cheukhat hna cu Antioch khua an phak tikah Greek holh a hmangmi Jew mi hna sin zong ah khan Bawipa Jesuh kong cu an phuan. 21Cun Bawipa kut cu an cung ah a lang i mi tampi nih an zumh i Bawipa lei ah an i mer.

22Cu thawngpang cu Jerusalem i a ummi khrihfabu nih an theih tikah, Barnabas kha Antioch tiang an hei thlah. 23A va phanh i Pathian velngeihnak kha a va hmuh tikah, a lung aa lawm tuk, cun an thinlung dihlak in Bawipa an i bochan nakhnga an dihlakte in thazaang a pek hna. 24Zei caah tiah amah cu miṭha, Thlarau Thiang le zumhnak in a khatmi a si. Cun Bawipa a zummi cu tampi an i chap.

25Cutikah Barnabas cu Saul kawl awk ah Tarsus lei ah a kal. 26A va hmuh tikah Antioch ah cun a ratpi. Cun cu kum cu a kum khat ningpi in khrihfabu sin ah an um i mi tampi kha an cawnpiak hna. Cun zultu hna kha Antioch khua ah cun Khrihfa tiah an auh hmasa bik hna.

27Cu lio caan ah cun prophet hna cu Jerusalem khan Antioch ah an ra. 28Cutikah anmah lak i pakhat, Agabus an timi kha a hung dir i, "Vawlei cung pumpaluk ah mangṭam fakpi in a tlung lai," tiah Thlarau chimhnak thawng in a hun phuan i cu mangṭam cu

11:14 Joh 4:53; 1Co 1:11,16
11:16 Mar 1:4,8
11:18 Rom 10:12, 13; 2Co 7:10
11:19 Gal 2:11
11:20 Mat 27:32
11:21 Luk 1:66
11:24 Luk 1:15
11:26 1Pe 4:16
11:27 1Co 11:4; Eph 4:11
11:28 Mat 24:14

Claudius Caesar[ɠ] chan ah khan a
rak tlung. 29 Cutikah zultu hna nih
Judea ram i a ummi unau hna kha
anmah le an si khawh tawk cio
in bawmh awk ah hnatlaknak an
ngei. 30 Cu an tuahmi cu Barnabas
le Saul kut in elder[ɠ] hna sin ah an
hei kuat hna.

Peter Thongtlaknak

12 Cu lio caan hrawng ah cun
Herod siangpahrang nih
khrihfabu chung mi cheukhat hna
kha hrem awk ah a kut a samh.
2 Cutikah John unau James kha
vainam in a thah. 3 Cu a tuahmi
nih cun Jew mi hna an lung a
lawmhter tuk hna ti kha a hmuh
tikah Peter zong kha tlaih ṭhan
awk ah aa tim. Cu caan cu Thilnu
Phulhlo Changreu Puai lio ah
khan a si. 4 Peter cu a tlaih i thong
ah a thlak. Cun amah cawngtu
ding ralkapbu li, bu khat ah pali
a ummi sin ah a chanh i Lanhtak
Puai a dih in zapi hmai i chuahpi
ding ah a timh.

5 Peter cu thong ah an chiah,
sihmanhsehlaw khrihfabu nih
Pathian sin ah ngollo in amah ca
ah thla an campiak.

Peter Thong Chung In A Luat

6 Cun Herod nih a chuahter
lai zan ah cun, cikcin pahnih in
an khih i Peter cu ralkap pahnih
hna karlak ah a it, cun ralvengtu
hna cu innka hram khan an dir i
thonginn cu an cawngh. 7 Cun
zohhmanh, Bawipa vanmi kha a
pawng ah a rung dir, cun ceu nih
thonginn chung cu a ceuh dih.
Vanmi nih cun Peter cu a khel
ah a bengh i a thawhter, "Tho
zokzok," tiah a ti i a cikcin kha a
kut khan an tla dih.

8 Cutikah vanmi nih anih cu,
"Na thil i serh law, na kedan i
danh," tiah a ti i aa serh. Cun,
"Na puan kha i aih law ka zul,"
tiah a ti. 9 Cuticun a chuak i
vanmi kha a zulh, cun vanmi nih
a tuahmi a taktak a si kha a hngal
lo, sihmanhsehlaw langhnak ka
hmu rua tiah a ruah. 10 Ralveng
pakhatnak le pahnihnak umnak
kha an hun lonh i khuapi chung
lei kalnak thir kutka cu amahte in
aa hung i an va chuak, cun lampi
ah an vung ṭum i chikkhatte ah
vanmi nih cun a loh tak.

11 Cun Peter cu a lung a hung
fim tikah, anih nih, "Atu cu
Herod kut chung in le Jew mi hna
nih an i ruahchannak vialte chung
khan luatter awk ah Bawipa nih
a vanmi kha a run thlah ti kha ka
hngalh hrimhrim cang," tiah a ti.

12 Cuti i thil sining a hun fian
tikah, mi tampi an i pumh i thla
an camnak, Mark tiah an auhmi
John nu, Mary inn ah khan a va
kal. 13 Cun Peter nih khualeng
lei inn kutka kha a hun kingh
tikah, Rhoda an timi ngakchianu
nih innka hunpiak awk ah a va
kal. 14 Ngakchianute nih Peter
aw a si kha a hngalh i a lung aa
lawmh tuk caah kutka hun lo in,
innchung ah a vung tli i, "Peter
cu kutka leng ah a dir ko," tiah a
chimh hna.

11:29 Rom 15:26; 2Co 8:1-4
11:30 1Ti 5:17; Tit 1:5; Jam 5:14; 1Pe 5:1; 2Jo 1:1:1
12:1 Mat 14:1
12:2 Mat 4:21; Mar 10:39
12:4 Joh 11:55
12:5 Rom 15:30, 31; Eph 6:18
12:11 Luk 15:17; 2Co 1:10; 2Pe 2:9
12:12 Col 4:10; 2Ti 4:11; Phm 1:24; 1Pe 5:13
12:13 Joh 18:16, 17
12:14 Luk 24:41

15 Sihmanhsehlaw annih nih minu cu, “Na molh maw?” tiah an ti. Asinain anih nih cun ngollo in a si ko tiah a ti hna. Cucaah annih nih, “A vanmi a si lai,” tiah an ti.

16 Peter nih ngollo in a kingh tikah, innka kha an va hun i amah cu an hmuh tikah an khuaruah a har tuk hringhran. 17 Sihmanhsehlaw annih cu daite in um ding ah a kut in a hmuhsak hna, cun zeitin dah Bawipa nih thonginn chung in a chuahter kha a chimh hna. Cun anih nih, “Va kal u law, hi thil vialte hi James le unau hna sin ah va chim hna u,” tiah a ti hna. Cun a chuak i hmun dang ah a kal.

18 Cutikah khua a dei cangka in, ralkap hna cu Peter hi zei dah a cang hnga tiah awlokchong in an i tuai-ur ko. 19 Cun Herod nih a kawl i a hmuh lo tikah, ralvengtu hna kha ṭhate in bia a hal hna i, annih cu thah awk ah nawl a pek hna. Cun amah cu Judea ram in Caesarea khua ah a vung kal i cuka ah cun a vung um.

Herod Thihnak

20 Herod cu Tyre le Sidon khuami hna cung ah a thin a hung tuk, sihmanhsehlaw annih cu lungkhatte khan an ra i siangpahrang ihnak zohkhenhtu Blastus kha an hawi ah an i ser i siangpahrangpa kha daihnak an hal, zei caah tiah an ram kha siangpahrang ram in a chuakmi rawl khan bawmhmi an si. 21 Cucaah an i tinhmi ni ah cun Herod cu siangpahrang thuam khan aa thuam, a siangpahrang ṭhutdan cung ah cun a ṭhu i an sin ah cun bia a chim. 22 Cun mizapi nih khan, “Pathian aw a si, minung aw a si lo,” tiah ngollo in an au. 23 Cuticun, Pathian kha sunparnak a pek lo caah, ruahlopi ah Bawipa vanmi nih a rak tuk. Cun tholung nih an ei i a thi.

24 Sihmanhsehlaw Pathian bia cu a ṭhang i a karh chin lengmang.

25 Cun Barnabas le Saul nih an rianṭuannak kha an tlamtlinh dih tikah Jerusalem khan an ra kir ṭhan i Mark tiah an auhmi John zong kha an i ratpi ve.

Paul Le Barnabas An Thim Hna

13 Antioch khua khrihfabu chung ah prophet le cawnpiaktu tlawmpal an rak um: Barnabas, Niger tiah an auhmi Simeon, Cyrene khuami Lucius, Herod Tetrarch[g] lei ah a rak ṭangmi Manaen le Saul hna hi an si. 2 Cun Bawipa ca ah rian an ṭuan i rawlulh in thla an cam tikah Thlarau Thiang nih, “Atu cu Barnabas le Saul kha rian ka khinhmi hna ca ah ka thleidanpiak cang hna u,” tiah a ti. 3 Cutikah rawlulh in thla an cam i an cung ah an kut an chuan i an thlah hna.

Cyprus I Rianṭuannak

4 Thlarau Thiang nih a thlah hna bantuk in Seleucia ah an vung kal i cuka cun Cyprus ah tilawng in an va kal. 5 Cun Salamis an va phanh tikah, Jew mi hna

12:15 Mat 18:10
12:20 Mat 11:21
12:24 Heb 4:12
13:1 Eph 4:11; Mat 27:32; 14:1
13:5 Heb 4:12

synagogue[g] chung ah Pathian bia kha an chim, cun John zong kha an rian bawmtu ah an i ngeih.

6 Cun tikulh cu an hei tan i Paphos khua tiang an va phan, cuka ah cun Jew prophet deu, Bar-Jesuh an timi, camhthiampa kha an va hmuh, **7** amah cu ram-uk bawi, Sergius Paulus mifim ngaimi pa sin ah a rak um. Cu pa nih cun Pathian bia ngaih duh ah Barnabas le Saul kha a auh hna. **8** Sihmanhsehlaw camhthiampa tiah a min sullam an lehmi Elymas nih cun ram-uk bawipa cu a zumhnak in merter awk ah annih cu a rak doh hna. **9** Cutikah Paul ti zong in an auhmi Saul nih, Thlarau Thiang he khah bu in dengteote in a vun zoh i, **10** "Hlennak vialte le leirawinak vialte in a khatmi nangmah diabol[g] fapa, dinfelnak vialte i ral, Bawipa lam ding hna merh hi na ngol cang lai lo maw? **11** Cun atu zohhmanh, Bawipa kut cu na cung ah a tlung cang, na mit a caw lai i caan tlawmpal chung cu niceu na hmu lai lo," tiah a ti.

Cun chikkhatte ah muihnak chum nih a zelh i a kut in hruaitu ding ah mi kawl in a vak. **12** Cun a cangmi thil kha a hmuh i Bawipa cawnpiaknak kha a khuaruah a har tuk tikah ram-uk bawipa nih a zumh.

Pisidia Ram Antioch Khua I Rianṭuannak

13 Cun Paul le a hawile hna cu tilawng in Paphos khan an ra kir i Pamphylia peng Perga khua kha an ra phan, cun John cu an sin khan aa ṭhen i Jerusalem ah a kir. **14** Sihmanhsehlaw Perga khan an kal i Pisidia ram Antioch khua an ra phan, cun Sabbath[g] ni ah synagogue[g] chung ah an lut i an ṭhu. **15** Cun Phungbia cauk le Prophet hna cauk an rel dih hnu ah synagogue[g] uktu hna nih mi an hei thlah hna i, "Maw mi hna le u le nau hna, mizapi ca ah thapeknak bia chim awk nan ngeih ahcun chim ko u," tiah an ti hna.

16 Cutikah Paul cu a hung dir i a kut a hei zauh hna i, "Nannih Pathian a ṭihmi, Israel mi hna, ngai tuah u. **17** Hi Israel mi Pathian nih hin kan pupa hna kha a rak thim hna i Egypt ram ah ramdangmi in an rak um lio ah a rak cawisan hna i mi cawisang tawntu a kut in annih cu a chuah hna. **18** Cun kum sawmli chung hrawng ramlak ah lam a hruai hna i a zohkhenh hna. **19** Cun Canaan ramchung ah a ummi miphun pasarih a hrawh dih hna hnu ah an ram cu ro ah a phawt hna.

20 "Cu hnu cun prophet Samuel tiang kum 450 chung annih cu biaceihtu kha a pek hna. **21** Cu hnu ah siangpahrang kha an hal, cucaah Benjamin phun, Kish fapa Saul kha Pathian nih kum sawmli chung a pek hna. **22** Cun Saul cu a ṭhumh hnu ah, David kha siangpahrang ah a serpiak hna, cun amah kong a chimmi ah Pathian nih,

13:6 Mat 7:15
13:9 Luk 1:15
13:10 Mat 13:38; Joh 8:44

‘Ka thinlung bantuk a keng i ka duhnak vialte a tuahtu ding, Jesse fapa David ka hmuh cang,’ tiah a ti.

23 “Hi mipa tefa chung khan Pathian nih a biakam bantukte in, Israel mi hna ca ah Khamhtu Jesuh kha a chuahter cang. **24** Amah a rat hlan ah John nih Israel mi vialte hna sin ah ngaihchihnak baptisma kong kha a rak chim hmasa cang. **25** Cun John nih a rian kha a lim cuahmah tikah, ‘Aho a si rua ti ah dah nan ka ruah? Amah cu ka si lo. Sihmanhsehlaw zohhmanh u, kei cu ka hnu in a ra dingmi pa kedan hri phoihtu ding hmanh ah kaa tlak lo,’ tiah a ti.

26 “Maw mi hna le u le nau hna, Abraham chungkhar fapa hna le nan lak i Pathian a ṭihzahmi hna, nanmah sin ah hi khamhnak thawngṭhabia cu thlah a si cang. **27** Zei caah tiah Jerusalem i a ummi hna le an uktu hna nih amah zong an hngal lo i Sabbath[g] ni fate an relmi prophet hna bia zong kha an hngalh lo caah, amah sual an phawtnak in prophet hna bia cu an tlinter. **28** Cun thihtlak in a cung ah a ruang zeihmanh an hmu lo nain, thah si ko seh tiah Pilate kha an hal. **29** Amah kong an ṭialmi vialte kha an tlinh dih tikah thing cung khan an ṭhumh i thlaan ah an vui. **30** Sihmanhsehlaw Pathian nih mithi hna lak in a thawhter. **31** Galilee in Jerusalem ah amah he a hung kalṭimi hna nih ni tampi chung an hmuh i cu hna cu mizapi sin ah amah tehte cu an si.

32 “Cun kan pupa hna sin ah rak kamh cangmi, cu biakam thawngṭha cu nan sin ah kan in thanh hna. **33** Cu biakamnak cu Pathian nih Jesuh a thawhternak thawng in kannih an fale ca ah a tlinter. Psalm pahnihnak zong ah,

‘Nang cu ka Fapa na si,
Nihin ah kan hrin,’
tiah aa ṭial.

34 “Cun thutmaannak i kir ṭhan ti lo ding in, mithi hna lak khan a thawhter cang i, hitihin a chim,

‘Bochan a tlakmi David
zaangfahnak kha kan pek lai,’

tiah a rak ti. **35** Cucu Psalm chung hmun dang zong ah,

‘Na Mithiang Pa cu
thutmaannak na hmuhter siang lai lo,’

tiah a ti fawn.

36 “Zei caah tiah David nih Pathian duhningte in a mi hna kha a rianh hna hnu ah a thi, a pupa hna he an vuiṭi i a thumaan ko. **37** Sihmanhsehlaw Pathian nih a thawhtermi cu a thumaan lo.

38 “Cucaah u le nau hna, hi pa thawng hin sual ngaihthiamnak cu nan sin ah phuan a si cang ti kha hngalhter kan duh hna. **39** Moses phungbia thawng in thiamcoter khawh nan si lomi vialte chung khan aho paoh a zummi cu amah thawng in thiamcoter a si cang. **40** Cucaah Prophet hna nih,

41 ‘Nannih mi zomhtaih a
hmangmi hna, zohhmanh u,

13:23 Mat 1:1,21
13:24 Mar 1:4
13:25 Joh 1:20,27; Mat 3:11
13:26 Luk 3:8
13:27 Luk 24:27; Mat 1:22
13:28 Mat 27:20-25
13:29 Mat 1:22; Luk 18:31; 23:53
13:30 Mat 16:21
13:31 Mat 28:16; Luk 24:48
13:32 Rom 1:2; 9:4
13:33 Mat 3:17
13:35 Mat 9:24
13:38 Luk 24:47
13:39 Joh 3:15; Rom 3:28

Nan khuaruahhar seh law,
rawk ko u!
Zei caah tiah nan chan le
nan caan ah rian ka rak
ṭuan ko,
Asinain cu rian cu
pakhatkhat nih nan sin ah
in thanh hna hmanh seh
law,
Nan zum hrimhrim lai lo,'
tiah an rak chimmi kha nan cung ah a tlun sual nakhnga lo i ralring ko u," tiah a ti hna.

42 Jew mi hna kha synagogue[g] in an chuah tikah, Gentile mi hna nih cu bia cu a ra laimi Sabbath[g] ah an chimh hna nakhnga an nawl hna. **43** An i pumhnak hmun khan an i ṭhen tikah, Jew mi tampi hna le Jew biaknak a zulmi Gentile mi tampi hna nih Paul le Barnabas kha an zulh hna i, annih nih Pathian vel chung i hmun ding in an nawl hna.

44 A ra laimi Sabbath[g] ni ah cun an khua pumpaluk ti awk in Pathian bia ngaih awk ah an ra i an i pum. **45** Sihmanhsehlaw Jew mi hna nih mibupi kha an hmuh hna tikah an nah a chuak i Paul nih a chimmi kha an al, an thangchiat i an doh.

46 Cutikah Paul le Barnabas cu an ral a ṭha chinchin i, "Pathian bia cu nanmah sin i chim hmasa cu a herh ko, sihmanhsehlaw nannih nih cucu nan co duh lo caah le zungzal nunnak co ding ah aa tlak in nanmah le nanmah nan i hmuh lo caah, zohhmanh u, Gentile mi hna sin ah kan i mer cang. **47** Zei caah tiah Bawipa nih,
'Gentile mi hna ca ah
ceunak bantuk in kan
chiah i,
Vawlei donghnak tiang
khamhnak phortu ding ah
kan fial hna,'
tiah a ti," tiah an ti hna.

48 Cucu Gentile mi hna nih an theih tikah an lung aa lawm i Bawipa bia kha an thangṭhat. Cun zungzal nunnak co ding ah rak thim cangmi hna paoh nih khan an zumh.

49 Cu hrawng vialte ah cun Bawipa bia cu a karh dih. **50** Sihmanhsehlaw biaknak i aa pumpemi hna le upattlakmi nu hna le khuachung hruaitu upa hna kha Jew mi hna nih an tuksawh hna i Paul le Barnabas kha an hremter hna, cun an ramchung khan an ṭhawl hna. **51** Cucaah an ke leidip kha an khawnhnawh hna i Iconium ah an ra. **52** Cun zultu hna cu lawmhnak le Thlarau Thiang in an khat.

Iconium Ah Paul Le Barnabas

14 Iconium ah cun Jew mi hna synagogue[g] ah an lut i thawngṭha an chim. Mibu nganpi, Jew mi he Greek mi hna he tiah an zumh. **2** Sihmanhsehlaw Jew zumlotu hna nih Gentile mi hna kha an tuksawh hna i an thinlung chung ah unau hna ralchanhnak sivai kha an rawnh hna. **3** Cucaah, cu hmun ah cun caan saupi an caam, Bawipa kong kha ralṭha

13:43 Rom 3:24
13:45 1Pe 4:4; Jud 1:1:10; 1Th 2:16
13:46 Mat 21:41; Rom 11:11
13:47 Luk 2:32
13:50 1Th 2:16
13:51 Mat 10:14
13:52 Luk 1:15
14:3 Joh 4:48

ngai in an chim, a velngeihnak bia fehternak tehte ca ah hmelchunhnak le khuaruahhar thil kha amah nih an kut in a tuah hna. **4**Sihmanhsehlaw khuachung mibupi cu an i cheu, a cheu cu Jew mi hna lei ah an ṭang i, a cheu cu apostle hna lei ah an ṭang. **5**Cun Gentile mi hna le Jew mi hna nih an uktu hna he annih cu serhsat in lung cheh kha an timh hna, **6**cucu an theih caah Lycaonia peng Lystra le Derbe le a pawnghrawng khua ah an zaam. **7**Cun cuka hrawng ah cun thawngṭha cu an va chim.

Lystra I Rianṭuannak

8Cun Lystra khua ah cun a ke tha a ngei lo i a ṭhu komi pa pakhat a rak um, a nu paw chung in a bei ciami a si i zeitik hmanh ah a kal bal lo. **9**Cu pa nih cun Paul biachimmi kha a theih. Paul nih dengteote in a zoh i damter khawh ding ah zumhnak a ngeih kha a hmuh i **10**aw thangpi in, "Na ke khan dingte in dir," tiah a ti, cun a pet i a kal.

11Paul nih a tuahmi kha mizapi nih an hmuh tikah Lycaonia holh in, "Minung he i lo in pathian kan sin ah an rung ṭum," tiah aw thangpi in an au. **12**Cun Barnabas kha Zeus[ʃ] tiah an auh i Paul cu biachimtu ngan bik a si caah Hermes* tiah an auh. **13**Zeus[ʃ] temple cu khuapi hmai ah a ummi, Zeus pathian tlangbawi nih cawtum le pangpar ṭhirual kha hauka ah aa put i mibu hna he raithawinak tuah an i tim.

14Sihmanhsehlaw apostle hna, Barnabas le Paul nih cucu an theih tikah an puan kha an thleh i mibupi lak ah an va tli i an au, **15**"Mi hna, zei caah dah hi thil hi nan tuah? Kanmah zong hi nanmah bantuk sinak a ngeimi kan si ve. Cun hi santlailomi thil vialte hna sin khan van, vawlei, rili le a chung i a ummi thil vialte a sertu a nungmi Pathian lei i nan i mer khawh nakhnga thawngṭha kha kan in chimh hna. **16**A liamcia chan hna ah cun miphun vialte hna kha anmah le an lam cio i kalnak nawl kha a rak onh hna. **17**Sihmanhsehlaw amah tu cu tehte ngei lo in a um lo, zeitin tiah thilṭha kha a tuah, van in ruah le theitlai a chuahtertu khuacaan kha a kan pek, kan thinlung kha rawl le lawmhnak he a khahter," tiah an ti. **18**Cuti i bia an chim bu in mibupi cu an sin i raithawinak tuah an i timhmi khan har tuk in an ṭulhter khawh hna.

19Cutikah Antioch le Iconium in Jew mi hna kha cuka ah cun an ra, mizapi kha anmah lei ah an lemsoi hna i Paul kha lung in an cheh, a thi cang rua tiah an ruah hnu ah khualeng ah an hnuh. **20**Sihmanhsehlaw zultu hna nih an hun kulh i an ṭhutpi tikah a tho i khuapi chung ah a lut. Cun a thaizing ah Barnabas he Derbe ah an kal.

14:6 Mat 10:23
14:9 Mat 9:28
14:14 Mar 14:63
14:15 1Th 1:9; Mat 16:16; Bia 14:7
14:17 Rom 1:20;
14:19 2Co 11:25; 2Ti 3:11

* **14:12** *Hermes:* Latin holh in Mercury ti a si i Greek le Rome mi hna i pathian hna aiawh in bia a phuangtu ah ruatmi a si.

Syria Antioch Ah An Kir

21 Cun cu khua ah cun thawngṭha an chim i zultu tampi an ser hna tikah, Lystra, Iconium le Antioch ah an rak kir, **22** "Kannih cu harsatnak tampi tuar bu in Pathian pennak chung ah kan luh awk a si," tiah zultu nunnak kha an ṭhawnter hna i, zumhnak chung i hmunh awk ah tha an pek hna. **23** Cun khrihfabu kip ah elderʂ hna kha an thimtak dih hna hnu ah rawlulh thlacamnak in an zumhmi Bawipa sin ah an chanh hna. **24** Pisidia peng an tlawn dih hnu ah Pamphylia ah an ra. **25** Perga i Pathian bia an chim hnu ah Attalia ah an vung kal.

26 Cu hmun cun Antioch khua ah tilawng in an va kal. Antioch cu atu ah an lim cangmi rian ca ah Pathian velngeihnak chung ah an rak chanh hna nak hmun kha a si. **27** Khrihfabu kha an pumh dih hna tikah, Pathian nih anmah hmang in a tuahmi thil vialte le Gentile mi hna ca ah zumhnak innka hunpiak an sinak kong vialte kha an chimh dih hna. **28** Cucaah cuka ah cun zultu hna he caan saupi an um.

Cuarpartan A Herh Maw?

15 Cun Judea ram in mi cheukhat hna kha Antioch khua ah an vung kal i, "Moses phung ning in nan cuarpar nan i tan lo ahcun, khamh nan si kho lai lo," tiah unau hna kha an cawnpiak hna. **2** Cucaah Paul le Barnabas cu anmah he i khahlonak le i alnak fakpi in an ngeih tikah, Paul le Barnabas le a dang mi cheukhat hna kha Jerusalem i a ummi apostle hna le elderʂ hna he biahalnak kong i ceih ding ah hun thlah awk ah biakhiahnak an tuah.

3 Khrihfabu nih an thlah hna bantuk in Phoenicia le Samaria tan pah in an kal, cun Gentile mi hna lungthlennak kong kha an chimh hna tikah unau vialte hna cu lunglawmhnak in an khat. **4** Cun Jerusalem an hung phanh tikah khrihfabu le apostle hna le elderʂ hna nih an rak conglawmh hna i Pathian nih anmah hmang in a tuahmi thil vialte kha an chimh hna.

5 Sihmanhsehlaw Pharisee mi hna phu chung in zumtu cheukhat an hung dir i, "Hi mi hna hi cuarpar an i tan awk ah le Moses phungbia zulh awk ah nawl pek a herh ko," tiah an hun ti.

6 Apostle hna le elderʂ hna kha cu thil kong ruatṭi ding ah hmun khat ah an i pum. **7** Cun sau nawnpi bia an i al hnu ah Peter cu a hung tho i annih cu, "Maw mi hna le u le nau hna, Gentile mi hna nih keimah hmurka in thawngṭhabia kha an theih i an zumh khawh nakhnga kan hnulei ah khan kanmah lak in Pathian nih a rak ka thim kha nan hngalh. **8** Cucaah thinlung hngaltu Pathian nih kan cung ah a tuah bantukte in Thlarau Thiang a pek ve hna nak in annih zong a hngalh ve ko hna. **9** Cun anmah le kanmah karlak ah

14:22 Joh 16:33; 1Th 3:3; 2Ti 3:12
14:27 1Co 16:9; 2Co 2:12; Col 4:3; Bia 3:8
15:1 Gal 2:12, 5:2,3
15:5 Mat 3:7
15:8 Bia 2:23

thleidannak zeihmanh a ngei lo i zumhnak thawng in annih zong an thinlung kha a thianter ve ko hna. 10 Cucaah, zei caah dah atu hi, kan pupa hna zong nih siseh, kanmah zong nih siseh kan phorh khawh lomi hngawngkual cu zultu hna hngawng ah khinhnak in Pathian cu nan hneksak? 11 Sihmanhsehlaw Bawipa Jesuh Khrih velngeihnak thawng in khamh kan si lai tiah kan zumh i annih zong cu bantuk cun an si ve ko," tiah a ti hna.

12 Cutikah mibupi cu daite in an um i, Barnabas le Paul nih Gentile mi hna lak ah Pathian nih anmah hmang in thil khuaruahhar le thil lianngan tam tuk a tuahmi kong kha an thanh hna tikah an bia kha an ngaih dih hna. 13 Cun daite in an um dih hnu ah James nih annih cu a leh hna i, "Maw mi hna le u le nau hna, ka bia hi ngai tuah u. 14 Simon nih khan zeitin dah Pathian nih Gentile mi hna a rak tlawn hmasa bik hna lio ah khan amah min ca ah anmah lak in mi a rak thim hna nak kong kha a chim cang. 15 Cun cu bia cu le Prophet hna bia cu Cathiang ah aa ṭial cang bantuk in an i tongkheng ko:

16 'Hi hnu hin ka kir ṭhan
lai i
A pur ciami David
puanthlam kha ka sak
ṭhan lai,
A rawkmi kha ka sak ṭhan
lai i ka dirter ṭhan lai,
17 Cuticun a taangmi vialte
nih Bawipa cu an kawl
lai,
Ka min in ka auhmi hna
Gentile mi vialte hna
zong nih
Hi thil vialte hi Bawipa nih
a tuahmi a si tiah an ti
lai,'
tiah a ti.

18 "Pathian nih cun hramthawknak ngei lo in a rian vialte kha a rak hngalhchung dih cang. 19 Cucaah Gentile mi hna chung in Pathian lei ah, aa mermi hna hi hnahnawhnak kan pek hna awk a si lo tiah ka ruah. 20 Sihmanhsehlaw siasal nih a thurhhnawmhtermi thil khan si hna seh, nupa sualnak in siseh, hngawngdihmi sa le sathi hna tu kha sumter awk ah ca kan kuat hna awk a si. 21 Zei caah tiah Moses phungbia kha synagogue[ʃ] ah Sabbath[ʃ] ni fate an rel i, Moses phungbia cu hlan liopi in khua kip ah rak phuan cangmi a si," tiah a ti hna.

Antioch Khua Cakuat

22 Cutikah apostle hna le elder[ʃ] hna le khrihfabu pumpaluk nih anmah lak in an thimmi hna kha Paul le Barnabas he Antioch khua i thlah awk ah an lung a tling dih. Cucaah unau hna lak i hruaitu a simi hna, Barsabas ti zong in an auhmi Judas le Silas kha an thim hna. 23 Hi cakuat hi anmah nih an ṭial:

"Apostle, elder[ʃ] le unau
hna nih Antioch, Syria le

15:10 Mat 23:4; Gal 5:1
15:11
15:11 Rom 3:24; Gal 2:16; Eph 2:5-8
15:12 Joh 4:48
15:13 1Co 15:7; Gal 1:19
15:14 2Pe 1:1
15:20 1Co 8:7-13; Bia 2:14, 20; 1Co 10:7,8
15:21 2Co 3:14,15
15:22 2Co 1:19; 1Th 1:1; 1Pe 5:12
15:23 Luk 2:2 Jam 1:1

Cilicia i a ummi Gentile unau hna, biakchawnhnak ca kan rak in kuat hna.
24 "Kanmah sin in mi cheukhat hna cu nan sin ah an ra i, 'Phungbia nan zulh i nan cuarpar nan i tan a hau,' tiah bia in siseh, lung tuaitamnak in siseh, hna an in hnawh hna ti kha kan theih, asinain cu bantuk nawlbia cu aho hmanh kan pe bal hna lo. 25 Thinlung hmun khatte ah i pumkhawm in kan thimmi hna kha kan dawtmi Barnabas le Paul he nan sin ah rak thlah cu kan dihlak in kan lung a tling. 26 Annih cu Bawipa Jesuh Khrih min ruang ah cun an nunnak zong a pe siangmi an si.
27 Cucaah Judas le Silas kha nan sin ah kan rak thlah hna i an hmurka in thil a cangmi kha an in chimh te ko hna lai. 28 Zei caah tiah Thlarau Thiang ca ah siseh, kanmah ca zong ah siseh, a ṭhami cu hi a herhmi thil hna nakin a rit deuhmi thil zeihmanh nan cung i khinh lo hi a si. 29 Cucaah siasal sin ah pekchanhmi thil hna siseh, sathi siseh, hngawngdihmi sa siseh, nupa sualnak kha siseh, hrial hna u. Hi thil vialte nan hrial khawh hna ahcun nan ca ah a ṭha lai. Damte in."

15:24 Gal 1:7; 5:10
15:26 1Co 15:30

30 Cucaah, annih cu an thlah hna i Antioch khua kha an va phan, cun an zate khan an pumh hna i cakuat kha an pek hna. 31 Cakuat kha an rel dih tikah thazaang a pek hna nak nih khan an lung a lawmhter ngaingai hna. 32 Judas le Silas anmah hrimhrim zong prophet a simi hna nih cun tha an pek hna i unau hna kha bia tampi he tha an pek hna. 33 Tlawmpal an caam hnu ah daihnak he unau hna sin khan apostle hna sin ah an thlah ṭhan hna. 34 Sihmanhsehlaw cuka i Silas caamtak kha a ṭha deuh tiah an ruah. 35 Paul le Barnabas zong kha Antioch ah an taangta i midang tampi hna he zong Bawipa bia kha an cawnpiak hna i an chimh hna.

Paul Le Barnabas An I Ṭhen

36 Ni tlawmpal hnu ah khin Paul nih Barnabas cu a thawh i, "Bawipa bia kan rak chimnak khua kip ah va kir ṭhan in unau hna kha va tlawng hna usih. Cun zei an lawh kha kan va hmuh lai," tiah a ti. 37 Barnabas nih cun Mark tiah an auhmi John zong kha i kalpi ve a duh. 38 Sihmanhsehlaw Pamphylia khan an sin in aa ṭhen i anmah he rianṭuan awk ah a rak kal ve lomi pa anmah he i kalpi kha Paul nih a ṭha lai tiah a ruat lo. 39 Cutikah fakpi in an i al i pakhat le pakhat an i ṭhen. Cun Barnabas nih Mark cu tilawng in Cyprus ah

15:33 Mar 5:34; Luk 7:50; 1Co 16:11

a kalpi. 40Sihmanhsehlaw Paul nih Silas kha aa thim i, unau hna nih Pathian velngeihnak chung i an chanh hna hnu ah an kal. 41Cun Syria le Cilicia peng tan pah in a kal i khrihfabu thazaang kha a ṭhawnter hna.

Timothy Nih Paul A Zulh

16 Cun Derbe le Lystra zong a ra phan i cuka ah cun zultu pakhat Jew zumtu nu fapa Timothy an timi pakhat a rak um, sihmanhsehlaw a pa cu Greek mi a si. 2Lystra le Iconium i a ummi unau hna nih amah cu an chimthiam ngaingai. 3Paul nih a khualtlawnnak ah i kalpi a duh caah Timothy cu a cuarpar a tan. Zei caah tiah cu hrawng i a ummi Jew mi hna nih a pa Greek mi a si kha an hngalh dih. 4Cun khua tampi pal pah in an kal tikah, apostle hna le Jerusalem i a ummi elder[ʃ] hna nih zulh awk ah an chiahmi biakhiahnak kha zulh awk in an thanh pah lengmang hna.

Macedonia Authawng Langhnak

5Cucaah khrihfabu hna cu zumhnak ah an ṭhawng chin lengmang i nifate in an karh chin lengmang. 6Cun Phrygia le Galatia peng i an kal tikah Thlarau Thiang nih Asia ram i a bia phuan ding kha a kham hna. 7Mysia a phanh hnu ah Bithynia peng i va luh kha an i tim nain Thlarau nih a onh hna lo. 8Cucaah Mysia ram tan in Troas ah an vung kal. 9Cun Paul nih zan ah langhnak a hmuh. Macedonia mipa pakhat kha a rung dir i, "Macedonia ah ra law rak kan bawm," tiah amah kha a nawl. 10Langhnak a hmuh le cangka, Bawipa nih an sin i thawngṭha chim awk ah a kan auh tiah kan ti i Macedonia lei kal cu kan i tim.

Philippi I Rianṭuannak

11Cucaah Troas khua in Samothrace lei ah kan kal thluahmah i a thaizing ah Neapolis kan phan. 12Cuka cun Macedonia peng i khuapi bik le Rome ram thar a simi Philippi khua ah kan va kal. Cun cu khua ah cun ni tlawmpal kan va cam.

13Cun Sabbath[ʃ] ni ah khuapi chung khan kan chuak i thla an cam tawnnak hmun tiva lei ah khan kan kal, cun kan ṭhu i cu hmun ah hmun khat i a rak i pumkhawmmi nu hna sin ah khan biachimnak kan ngei. 14Kan bia a ngaimi hna lak ah cun Thyatira khua in puan sendung a zuarmi nu Lydia an timi kha a rak um ve. Amah cu Pathian a biami a si i Bawipa nih a thinlung a hunpiak i Paul nih a chimmi thil vialte kha a thinlung chung in aa cinken hna. 15Cun amah le a innchungkhar dihlak baptisma an in tikah annih cu, "Bawipa sin ah zumhtlakmi in nan ka hmuh ahcun, ka inn ah ra u law rak ka tlung u," tiah a ti i a kan sawm.

15:41 Luk 2:2
16:1 1Co 4:17; 2Co 1:1,19; Phi 1:1; 2:19; 1Th 3:2,6; 1Ti 1:2,18; 2Ti 1:2,5,6
16:3 Gal 2:3
16:6 Gal 1:2
16:7 Rom 8:9; Gal 4:6; Phi 1:19; 1Pe 1:11
16:8 2Co 2:12; 2Ti 4:13
16:9 Rom 15:26; 1Co 16:5; 1Th 1:7,8
16:12 Phi 1:1; 1Th 2:2
16:14 Bia 1:11; 2:18,24; Luk 24:45

Paul Le Silas Thong Chung Ah

16 Cun thlacamnak i kan kal tikah, hmailei kong chim a thiam ngaimi thlarau nih a rak tuahmi salnu ngakchia nih a rak kan ton. Cun hmailei kong a chimnak nih a bawile hna kha ṭhathnemnak tampi a pek hna. **17** Cu ngakchianute nih cun Paul he a kan zulh i aw thangpi in, "Hi hna hi khamhnak lam a kan hmuhsaktu Cungnung Bik Pathian salle an si," tiah a au.

18 Cun cu ngakchianute nih cun cuticun ni tampi a tuah. Cutikah Paul cu a thin a hung i thlarau kha, "Jesuh Khrih min in kha nu chung khan chuak tiah nawl kan pek," tiah a ti i, cu suimilam caan thengte ah cun a chuak.

19 Sihmanhsehlaw a bawile hna nih ṭhathnemnak an hmuh tawnmi ruahchannak vialte a loh cang kha an hmuh tikah Paul le Silas kha an tlaih hna i nawlngeitu hna sin i chuahpi awk ah chawdawrnak hmun chung ah an hnuhchih hna.

20 Cun biaceihtu hna hmai ah khan an chuahpi hna i, "Hi hna hi Jew mi an si i kan khuachung ah hnahnawhnak an chuahpi tuk, **21** kannih Rome mi nih kan cohlan lomi le kan zulh bal lomi kan phung ning a si lomi nunzia kha an kan cawnpiak," tiah an ti. **22** Cutikah mibupi cu anmah ralchan in an tho, cun biaceihtu hna nih an thilpuan kha an thlehbauh dih hna i fung i tuk awk ah nawl an pek hna. **23** Cun voi tampi an tuk hna hnu ah thong ah an thlak hna i thong-uk bawipa kha himte in zohkhenh hna awk ah nawl an pek. **24** Cuti i nawl pek a si caah thonginn a chungchin ah khan a chiah hna i an ke kha hreng a khenh hna.

25 Sihmanhsehlaw zanṭim ah Paul le Silas cu thla an cam, hlapi kha Pathian sin ah an sa i thongtlami hna nih an ngaih ko hna. **26** Ruahlopi in, li fakpi in aa hnin i thonginn innhram vialte kha aa hnin dih, cun chikkhatte ah innka vialte kha aa hung dih i an cikcin vialte kha a tla dih. **27** Cun thonginn uktu cu a ihnak khan a hun i hlau i thong innka vialte aa hun dih kha a hmuh tikah thongtla vialte kha an tli dih rua tiah a ruah. Cucaah a vainam kha aa zuh i amah le amah kha aa that hnik. **28** Sihmanhsehlaw Paul nih aw thangpi in, "Nangmah le nangmah harnak i pe hlah, kan dihlak in hika ah hin kan um ko," tiah a hun ti.

29 Cutikah thonginn uktu nih cun mei a vanter hna. Innchung ah a tli i ther lengmang in Paul le Silas hmai ah cun a bawk. **30** Cun a leng ah a chuahpi hna i, "Ka bawile hna, khamh ka si nakhnga zei dah ka tuah lai?" tiah a ti hna.

31 Cucaah annih nih, "Bawipa Jesuh Khrih kha zum law nangmah le na innchungkhar dihlak in khamh nan si lai," tiah an ti. **32** Cutikah Bawipa bia kha amah le a inn i a ummi vialte kha

16:17 Mar 5:7
16:18 Mar 16:17
16:19 Jam 2:6
16:22 2Co 11:25; 1Th 2:2
16:25 Eph 5:19
16:31 Joh 3:15; Rom 11:14

an chimh hna. 33 Mah zan cu caan thengte ah cun annih cu a kalpi hna i an tuk hna nak hma kha a ṭawlpiak hna. Cun amah le a innchungkhar dihlak in baptisma an ing colh. 34 A inn ah a hruai hna i rawl a pek hna, cun a innchungkhar dihlak he Pathian an zumh caah lunglawmhnak in a khat.

35 Cun khua a hung dei tikah biaceihtu bawi hna nih zungrianṭuantu hna kha an hei thlah hna i, "Kha mi hna kha rak thlah hna," tiah an ti.

36 Cucaah thong-uktu nih cu bia cu Paul kha a chimh i, "Biaceihtu bawi nih nanmah kha thlah awk ah bia a rak ka cah. Cucaah atu cu daite in va kal cang u," tiah a ti hna.

37 Sihmanhsehlaw Paul nih annih cu, "Rome mi kan si ko bu ah sualphawtnak um lo in zapi hmai ah an kan tuk i thong an kan thlak. Mah cu maw atu ah a thlite in an kan chuah hnik? Cuticun a si awk a si lo! Anmah hrimhrim kha ra hna seh law ra kan chuah hna seh," tiah a ti.

38 Cun zungrianṭuantu hna nih cu bia cu biaceihtu bawi kha an chimh hna i Rome mi an si kha an theih hna tikah an thin a phang ngaingai. 39 Cutikah ngaihthiam an ra hal hna i an chuah hna. Cun khuachung khan an chuah nakhnga an nawl hna. 40 Thonginn cun an chuak i Lydia inn ah an va kal. Cun unau hna kha an va hmuh hna tikah thazaang an pektak hna hnu ah an kal.

16:39 Mat 8:34; Luk 8:37

17:1 Phi 4:16; 1Th 1:1; 2Th 1:1; 2Ti 4:10
17:3 Luk 24:26, 46
17:5 1Th 2:16; Rom 16:21
17:6 Mat 24:14
17:7 Luk 23:2; Joh 19:12

Thessalonica I Rianṭuannak

17 Cun Amphipolis le Apollonia kha an tan pah i Jew synagogue[ʃ] umnak Thessalonica khua kha an va phan. 2 Cutikah Paul cu a tuah tawn bantuk in an sin ah a vung lut, cun Sabbath[ʃ] ni ni thum chung Cathiang chung bia kha anmah he an ruatṭi. 3 Khrih cu a temhin awk le mithi hna lak in a thawh ṭhan awk a sinak kha a fianter i a langhter. Cun, "Hi Jesuh nan sin i ka phuanmi hi Khrih cu a si," tiah a ti hna. 4 Cun an lak i cheukhat hna nih cun an zumh i biaknak i aa pumpemi Greek mibu nganpi hna le hruaitu nu tampi hna zong nih Paul le Silas sin ah an i fon ve.

5 Sihmanhsehlaw a zum lomi Jew mi hna cu an nah a chuak i chawdawrnak hmun i miṭhalo cheukhat hna kha an va khawmh hna i mibupi ah an pumh hna, cun khuachung kha an tuaitam dih i Jason inn kha an va dum i Paul le Silas kha mizapi hmai i chuahpi awk ah an kawl hna. 6 Sihmanhsehlaw an hmuh hna lo tikah, Jason le unau cheukhat hna kha khua uktu bawi hna sin ah an hnuh hna, "Vawlei a lu le a taw a let dihtu hna cu hika hi an phan ve cang. 7 Jason nih a inn ah a tlunter hna i hi hna nih hin Caesar[ʃ] biakhiahnak he ralchan in rian an ṭuan, cun siangpahrang dang Jesuh a um an ti," tiah an ti. 8 Cun cu bia cu an theih tikah mibu le khua uktu bawi hna cu an lungre an theihter tuk

hna. 9Cucaah Jason le midang sin khan aamahkhannak tangka tampi an lak hnu ah annih cu an thlah hna.

Berea I Rianṭuannak

10Cutikah unau hna nih Paul le Silas cu zan ah Berea ah an hei thlah colh hna. Cun an va phak tikah Jew synagogue[ʃ] ah an va kal. 11Cu hna cu Thessalonica khua i a ummi hna nakin an thinlung put a ṭha deuh, timh ciate in an rak um i an chimmi bia kha ṭhate in an rak cohlan, cun an chimmi bia kha a si maw si lo tiah nifate in Cathiang chung ah an kawl. 12Cucaah mi tampi nih an zumh, cun upatawktlak Greek nu hna le pa hna tampi zong nih an zumh.

13 Sihmanhsehlaw Thessalonica khua i a ummi Jew mi hna nih Paul nih Berea ah Pathian bia a chim kha an theih tikah, cuka ah cun an ra ve i mibu kha an tuksawh hna. 14Cutikah unau hna nih Paul cu khulrangte in rili lei ah an hei thlah, sihmanhsehlaw Silas le Timothy tu cu cuka ah cun an taangta. 15Cun Paul a kalpitu hna nih cun Athen khua tiang an hei thlah i Silas le Timothy cu ka sin ah khulrangte in ra hna seh tiah nawl a pek hna i khulrangte in an kir colh.

Athen I Rianṭuannak

16Athen in Paul nih a hngah hna lio ah khan cu khua cu siasal in a khah kha a hmuh tikah a lung a fak tuk hringhran. 17Cucaah Jew mi hna le Pathian a biami Gentile mi hna he khan synagogue[ʃ] ah siseh, chawdawrnak hmun ah siseh cuka a rami hna he nifate in bia a rak ceihpi hna. 18Cutikah Epicurean le Stoic mifim cheukhat hna zong nih an hung chuahhnawh. Cun micheu nih an i thawh i, "Hi holhtam pa hi zei dah a chim duhmi a si hnga?" tiah an ti.

Midang nih, "Hi pa hi ramdang pathian hna kong chim seh law a lo ko," tiah an ti, zei caah tiah Jesuh le thawhṭhannak kong kha a chimh hna.

19Cun annih nih an tlaih i Areopagus[ʃ] ah an ratpi, "Hi cawnpiaknak thar na chimmi hi zei dah a si kan hngal kho hnga maw? 20Zei caah tiah kan hna nih a theih bal lomi thil thar na chuahpi. Cucaah cu thil hna i a sullam kha hngalh kan duh ko," tiah an ti. 21Cucaah Athen khuami hna le ramdangmi vialte hna cu zei dang ca ah an caan hmang lo in bia thar chimnak le ngaihnak ca lawng ah an hman hna.

22Cutikah Paul cu Areopagus[ʃ] laifang cun a hung dir i, "Athen mi hna, zeizong vialte ah biaknak minung nan si kha kan hngalh hna, 23Zei caah tiah kaa chawh pah in nan biakmi thil kha ka ngiat hna tikah,

HNGALHLOMI PATHIAN
SIN AH,

tiah aa ṭialmi biakṭheng pakhat zong kha ka hmuh. Cucaah hngalh

17:11 Luk 16:29; Joh 5:39
17:13 Heb 4:12
17:15 1Th 3:1
17:19 Mar 1:27
17:23 Joh 4:22

lo bu in nan rak biakmi amah kha atu nan sin i ka phuanmi cu a si.

24 "Vawlei le a chung i a ummi thil vialte a sertu Pathian cu, van le vawlei Bawipa a si caah kut in sakmi hmun thiang chung ah cun a um lo. **25** Cun herhbaumi zeital hei ngei seh law cu bang, minung tuahṭuannak in biak a duhmi zong a si lo. Zei caah tiah mi vialte kha nunnak le thaw le zeizong vialte kha a pek hna. **26** Cun amah nih vawlei cung hmun zakip i khuasa ding in miphun vialte kha thi thi khat chung khan a ser hna, cun an caan zong kha a hlankan in a rak khiahpiakchung cang hna i an umnak ramri zong kha a ṭhenpiak hna, **27** cuti i a tuah cu kan pawngte cio ah a um ko nain, Bawipa kha an kawl i ruahchannak in an dah lengmang i an hmuh khawh nakhnga ca ah a si. **28** Zei caah tiah nan hlaphuahthiam cheukhat hna nih, 'Zei caah tiah kannih zong amah tefa kan si,' tiah an ti bantuk in, amah chung ah cun kan nung, kan cawlcang i khua kan sa.

29 "Cun Pathian fale kan si caah, Pathian sinak cu minung fimnak le zungthiamnak in an tuahmi sui, ngun le lung bantuk men ah kan ruah awk a si lo. **30** A ngaingai ti ahcun, nan rak hngalh lo lio caan ah khan cun Pathian nih a rak in zoh hna lo nain, atu ah cun hmun kip i a ummi vialte hna kha i ngaihchih awk ah nawl a pek dih cang hna. **31** Zei caah tiah amah nih a rak khinh cangmi Mipa thawng in vawlei hi dinnak in bia a ceih te lainak ni kha a rak khiahchung cang. Cun amah cu mithi hna lak in a thawhternak thawng in mi vialte sin ah cun hi thil fianternak kha a pek cang hna," tiah a ti.

32 Cun mithi thawhṭhannak kong kha an theih tikah, micheu nih cun an nihsawh lio ah midang nih cun, "Hi kong hi theih ṭhan kan duh rih ko," tiah an ti. **33** Cutikah Paul cu an sin khan a chuak. **34** Sihmanhsehlaw micheu cu a sin ah khan an i fon i a chimmi kha an zumh, cu hna lak ah cun Areopagus[ʃ] biaceihtu bawi Dionysius, cun nu pakhat Damaris an timi le midang zong kha an i tel ve.

17:24 Mat 11:25
17:29 Rom 1:23
17:30 Rom 3:25; 1Pe 1:14; Luk 24:47; Tit 2:11,12
17:31 Mat 10:15

Corinth I Rianṭuannak

18 Cu hnu ah cun Paul cu Athen khua khan a chuak i Corinth khua ah a va kal. **2** Cun Claudius siangpahrang nih Jew mi vialte kha Rome ramchung in chuak dih u tiah nawl a chuah caah a nupi Priscilla he naite ah Italy in a ra i Pontus ram ah a chuakmi Jew, Aquila an timi pa kha cuka ah cun a va hmuh i an sin ah cun a va kal. **3** Cun annih cu tuuhmul in thlam a sermi an si i an rianṭuanmi aa khah caah an sin ah cun a um i rian an ṭuanṭi. **4** Sabbath[ʃ] ni fate synagogue[ʃ] ah Jew mi si hna seh, Greek mi si hna seh an lung a pem khawh nakhnga a ceihmaipi hna.

5 Silas le Timothy kha Macedonia in an rak phak tikah,

18:1 1Co 1:2; 2Co 1:1,23; 2Ti 4:20
18:2 Rom 16:3; 2Co 16:19; 2Ti 4:19
18:3 1Co 4:12; 1Th 2:9; 2Th 3:8

Jesuh cu Khrih a si tiah tehte khan awk ah Thlarau nih Paul kha a hnek. 6 Sihmanhsehlaw annih nih an doh i an thangchiat tikah, a puan kha a thinhnawh hna i annih cu, "Nan thisen kha nanmah lu cung ah tla ko seh, kei cu ka thiang cang. Atu thawk in Gentile mi hna sin ah ka kal cang lai," tiah a ti hna.

7 Cun synagogue cun a chuak i, Pathian a biami, Justus an timi pa innchung ah a vung lut, a inn cu synagogue a vun changtu kha a si. 8 Cutikah synagogue uktu, Crispus le a innchungkhar dihlak nih Bawipa kha an zumh. Cun Corinth khuachung i mi tampi hna zong nih an theih, an zumh i baptisma an ing.

9 Zan khat cu langhnak in Bawipa nih Paul cu a thawh i, "Ṭih hlah, chim lengmang ko, cun daite in um hlah, 10 zei caah tiah keimah nih kan umpi i aho hmanh nih an in tei in fahnak an in pe lai lo, zeitin tiah hi khuapi ah hin mi tampi ka ngeih ko hna," tiah a ti. 11 Cun cuka ah cun kum khat le thla ruk a um i Pathian bia kha anmah lak ah a cawnpiak hna.

12 Gallio cu Achaia ram uktu a rak si lio ah Jew mi hna cu lungkhatte in Paul kha an doh i biaceihnak ṭhutdan hmai ah an rak chuahpi, 13 "Hi pa nih hin phungbia he i kalh in Pathian kha biak awk ah mi kha a leem hna," tiah an ti.

14 Cun Paul nih biachim a hun i timh ah khin, Gallio nih, Jew mi hna cu, "Maw Jew mi hna, hihi palhsualnak le mithah lainawnnak hei si seh law, nan bia hi ngaih awk a tlak ko hnga. 15 Sihmanhsehlaw bia, min le nanmah phungbia kong a si ahcun nanmahte in va zoh ko u, zei caah tiah cu bantuk thil kong i biaceihtu si cu ka duh lo," tiah a ti hna. 16 Cun biaceihnak ṭhutdan khan a ṭhawl hna. 17 Cutikah Greek mi vialte nih synagogue uktu Sosthenes kha an tlaih i biaceihnak ṭhutdan hmai ah cun an tuk. Sihmanhsehlaw Gallio nih cun cu thil vialte cu aa hngalhter duh lo.

18:6 Mat 10:14
18:8 1Co 1:14; Mar 5:22
18:9 Mat 14:27
18:10 Mat 28:20
18:11 Heb 4:12
18:12 Rom 15:26; 1Co 16:15; 2Co 9:2; 1Th 1:7,8
18:17 1Co 1:1
18:18 Luk 2:2; Rom 16:1
18:19 1Co 15:32; Eph 1:1; 1Ti 1:3; Bia 1:11; 2:1
18:21 Rom 1:10; 1Co 4:19; Jam 4:15

Syria Ah Paul A Kir

18 Cu hnu zong ah Paul cu caan sau nawnpi a rung caam ta rih. Cun unau hna kha nawl a hal hna i Syria ah Priscilla le Aquila he tilawng in an va kal. Bia a rak i kam cang bantuk in Cenchrea ah a sam kha aa meh. 19 Cun Ephesus an phan i annih cu cuka ah cun a taantak hna, sihmanhsehlaw amah tu cu synagogue ah a va kal i Jew mi hna he bia an i ruah. 20 Cun an sin i sau deuh caam ding in an nawl nain a duh lo. 21 Sihmanhsehlaw nawl a hal hna i, "Zei a si hmanh ah, atu a ra laimi puai hi Jerusalem ah ka hman a hau, asinain Pathian a hna a tlak ahcun nan sin ah ka ra ṭhan lai," tiah a ti hna i Ephesus cun tilawng in a kal. 22 Cun Caesarea a va phanh tikah khrihfabu kha a biakchawnh ta hna i Antioch ah a vung kal.

23 Cuka i caan tlawmpal a hman dih hnu ah aa thawh i zultu vialte kha thazaang va pek awk ah Galatia le Phrygia peng ah khan a va tlawng hna.

Ephesus I Apollos Thawngṭha Chimnak

24 Cu lio ah cun, Alexandria khua ah a chuakmi Apollos an timi Jew mipa pakhat Ephesus khua ah cun a ra. Amah cu biachim a thiam ngaimi le Cathiang a hngal ngaingaimi a si. 25 Cu pa cu Bawipa lam ningte in rak cawnpiakmi a si. John baptisma lawng a hngalmi a si ko nain, thlarau in a teima i Bawipa kong kha ralṭhate in a chim i hmaante in a cawnpiak hna. 26 Cucaah ralṭha ngai in synagogue[ʃ] i biachim kha aa thawk. Cucu Aquila le Priscilla nih an theih tikah a dangte ah an kalpi i Pathian lam kha hmaan deuh chinchin in an cawnpiak.

27 Cun Achaia peng i va kal kha a duh caah unau hna nih khan zultu hna nih an rak cohlan naklai, ca an hei ṭialpiak, cun a va phanh tikah Pathian vel thawng in a zummi hna kha a va bawmhchanh ngaingai hna. 28 Zei caah tiah Jesuh cu Khrih a si tiah Cathiang chung khan a hmuhsak hna i, zapi hmaika ah Jew mi hna kha fak tuk in an bia kha a al khawh hna.

Ephesus I Rianṭuannak

19 Corinth khua i Apollos a um lio ah khan Paul cu chaklei ram tan pah in Ephesus a va phan, cun zultu cheukhat hna kha a va hmuh hna, 2 annih cu, "Nan zumh ah khan Thlarau Thiang nan rak co maw?" tiah a ti hna i, annih nih, "Thlarau Thiang cu a um le um lo hmanh kan thei bal lo," tiah an ti.

3 Cun annih cu, "Zei baptisma dah nan in kun?" tiah a ti hna i, annih nih, "John baptisma," tiah an ti.

4 Cutikah Paul nih, "John nih cun ngaihchihnak baptisma he baptisma an inter hna i a hnu in a ra laimi pa zumh awk ah mizapi kha a chimh hna, cucu Khrih Jesuh kha a si," tiah a ti hna. 5 Cucu an theih tikah, Bawipa Jesuh min in baptisma an ing. 6 Cun Paul nih an cung i a kut a chuan tikah Thlarau Thiang kha an cung ah a tlung i holh dang in an holh i bia an phuang. 7 Cun cu mi hna cu an dihlak ah pahleihnih an si.

8 Cun synagogue[ʃ] chung ah a lut i ralṭha ngai in Pathian bia kha thla thum chung a chim, Pathian pennak kong kha a ruahceihpi hna i an lung pemter kha aa zuam. 9 Sihmanhsehlaw mi cheukhat hna cu an lung a khong i an zum duh lo; sihmanhsehlaw mibu hmaika ah cu Lam* a ṭhatlonak kha an chim caah annih cu a kaltak hna i, zultu hna kha aa kalpi hna, cun nifate in Tyrannus sianginn ah ruahceihnak an ngei. 10 Cuticun kum hnih chung a cawnpiak hna caah Asia ram i

18:24 1Co 1:12; Tit 3:13
18:25 Rom 12:11; Mar 1:4
19:2 Joh 20:22
19:4 Mar 1:4; Joh 1:7
19:6 Mar 16:17
19:8 Mat 3:2

* **19:9** *Lam:* 9:2 kha zoh.

a ummi vialte, Jew si hna seh, Greek si hna seh, Bawipa Jesuh bia kha an theih dih.

Sceva Fapale Hna

11 Pathian nih a um bal lomi thil khuaruahhar hna kha Paul kut in a tuah hna. **12** Cucaah a kut hnawhnak le a puante hna hmanh kha a pum cung khan an lak i mizaw sin i an hei kalpi tikah an zawtnak khan an dam i thlarau ṭhalo hna nih khan an chuahtak hna.

13 Cutikah khuachia ṭhawl i a vak lengmangmi Jew mi hna nih khan Bawipa Jesuh min char in thlarau ṭhalo a ngeimi hna cung ah, "Paul nih a chimmi Jesuh min in kan in ṭhawl," tiah an ti. **14** Cun Jew tlangbawi ngan Sceva fapale pasarih hna zong nih cuticun an tuah ve.

15 Cun thlarau ṭhalo nih annih cu, "Jesuh ka hngalh, Paul ka hngalh, sihmanhsehlaw nanmah cu aho dah nan si?" tiah a leh hna.

16 Cutikah thlarau ṭhalo a ngeimi pa nih cun a zuanhnawh hna, anmah nakin a ṭhawn deuh caah annih cu a tei dih hna, cucaah cu inn cun taklawng in le hmarung he an zaam. **17** Cu thawng cu Ephesus i a ummi, Jew le Greek mi hna dihlak nih an theih i an dihlak cung ah ṭihnak a tlung, cun Bawipa Jesuh min cu an lianhnganter ngaingai. **18** Cun zumtu tampi hna kha an ra i an sualnak le an tuahsernak kha an phuan hna. **19** Cun camh a rak thiammi tampi hna zong nih khan an cauk kha hmun khat ah an pumh hna i mi vialte hmaika ah mei in an khangh hna. Cun an khanghmi man an fonh tikah ngun tangka thong sawmnga hrawng a si. **20** Cucaah Bawipa bia cu ṭhawng chinchin in a ṭhang i a karh chin lengmang.

19:13 Mat 12:27; Mar 9:38

21 Hi thil vialte a tlin dih hnu ah Macedonia le Achaia va tlawn i cu hnu ah Jerusalem i va kal te ding kha Paul nih Thlarau thawng in aa tim i, "Cuka ka phanh hnu ah Rome khua zong ka va hmuh ta a herh ko," tiah a ti. **22** Cucaah amah a bultawltu hna pahnih, Timothy le Erastus kha Macedonia ah a hei thlah hna, asinain amah tu cu Asia ah caan tlawmpal a taangta.

Ephesus Khua I Buainak

23 Cu caan hrawng ah cun Lam* kong ah tuaitamnak nganpi a tho. **24** Zei caah tiah ngunsertu pa, Demetrius an timi pakhat a rak um i Diana[g] hmun thiang tete kha ngun in a ser hna, cu nih cun zungthiam tampi hna he hlawknak tampi a pek hna. **25** Cun anih nih annih cu anmah he aa khatmi rian a ṭuanmi hna he khan hmun khat ah a auh hna i, "Mi hna, hi rian hin hlawhtlinnak tampi kan hmuh ti kha nan hngalh. **26** Cun Ephesus lawng hmanh ah si ti lo in Asia ram pumpaluk ah hi Paul an timi pa nih hin kut in serchommi siasal hna cu pathian an si lo tiah a ti i, mi tampi an lung a pemter cang hna i an i mer cang ti kha

19:21 Rom 15:25; 15:24,28
19:22 Rom 16:23; 2Ti 4:20
19:26 1Co 8:4; Bia 9:20

* **19:23** *Lam:* 9:2 kha zoh.

nan hmuh i nan theih. 27 Cucaah hi kan rianṭuannak a thangchiat lai phan lawng si lo in, Asia ram pumpaluk le vawleipi nih a biakmi a liannganmi khuazing nu Dianaʃ temple hmanh hi zei rel lo in an um sual lai i a lianhngannak vialte hi a rawk dih sual lai ti phan a um," tiah a ti hna.

28 Annih nih cu bia cu an theih tikah an thin a hung tuk i, "Ephesus mi hna Dianaʃ cu a lianngan ko," tiah thangpi in an au. 29 Cucaah an khua pumpi ning in an i tuai-ur i Paul khualtlawnpi hawi, Macedonia mi hna Gaius le Aristarchus kha an tlaih hna i lungkhatte in puai tuahnak hmun chung ah an hnuhchih hna. 30 Cun Paul zong zapi lak ah cun va kal ve a duh tuk nain zultu hna nih an sianh lo. 31 Cutikah Asia ram zungrianṭuan upa a hawile cheukhat nih puai tuahnak hmun ah a luh ve sual nakhnga lo bia an cah i an nawl.

32 Cucaah, micheu nih thil pakhat an aupi i micheu nih thil dang an aupi ve caah aa pummi hna cu tuai-ur in an um ko, cun mi tam deuh nih cun zeiruang ah dah an i pumh hmanh kha an hngal lo. 33 Cun Jew mi hna nih Alexander kha mibu lak in hmai ah an hei hnuh i an chuahter. Cutikah Alexander nih dai u tiah a kut a hei zauh hna i mizapi sin ah i kilvennak biachim kha aa tim. 34 Sihmanhsehlaw Jew mi a si kha an hmuh tikah suimilam pahnih chung hrawng aw khat in, "Ephesus mi hna Dianaʃ cu a lianngan ko," tiah an au.

35 Cun khuapi cazi pa nih mibu kha a daihter hna i, anih nih, "Ephesus mi hna, a liannganmi khuazing nu Dianaʃ temple le Zeusʃ sin in a rung ṭummi siasal cawngtu cu Ephesus mi nan si kha aho dah a hngal lomi pakhat tal a um? 36 Cu thil hna cu al awk an ṭhat lo caah daite in nan um i, zei thil hmanh namchih in nan tuah awk a si lo. 37 Hika i nan rak chuahpimi hna hi temple rawk hmangmi zong an si lo i nan khuazing nu zong a thangchiatmi an si fawn lo. 38 Cucaah Demetrius le a zungthiam hawile hna nih pakhatkhat cung i lungtlinlonak an ngeih ahcun, biaceihnak zung cu an ca ah hun cia a si i biaceihtu zong an um zungzal ko i pakhat le pakhat taza i cuai ve te ko hna seh. 39 Sihmanhsehlaw thil dang kong ah hlathlai nan duhmi hna a um ahcun, phung ningte in i pumhnak ah khiahpiak khawh a si ko. 40 Cucaah nihin buaibainak kong hmanh ah hin biahal kan si sual lai ti phan a um, zei caah tiah hi ningcanglopi in pumhkhawmhnak kong ah hin chim awk a ruang felfai zeihmanh kan chim kho lai lo," tiah a ti hna. 41 Cu vialte a chim dih hnu ah mibu cu a chuahter hna.

19:29 Rom 16:23; 1Co 1:14; Col 4:10; Phm 24

19:37 Rom 2:22

Macedonia Le Greece Ah Paul A Kal

20 Buaibainak a daih hnu ah zultu kha Paul nih a sin

ah a auh hna, a biakchawnh hna hnu ah Macedonia lei i kal awk ah aa thawh. 2Cu ram hrawng cu a va phak tikah thapeknak bia tampi a va chimh hna i Greece lei ah a va kal. 3Cun cuka ah cun thla thum a va caam. Cun Syria lei ah tilawng in a kal hnik tikah, Jew mi hna nih thah an timh caah Macedonia lei i kir kha aa tim ṭhan. 4Cun Berea khuami Sopater, Thessalonica khuami Aristarchus le Secundus, Derbe khuami Gaius, Timothy, Asia ram in Tychicus le Trophimus hna nih Asia ram ah cun an kalpi. 5Mah hna hi an rak kalchung i Troas khua khan an rak kan hngah. 6Sihmanhsehlaw Thilnu Phulhlo Changreu Puai Ni kha a dih hnu ah Philippi khan tilawng in kan kal i ni nga hnu ah Troas khua ah cun kan hei phanh hna, cuka ah cun ni sarih kan caam.

Paul A Hnu Bik Troas Tlawnnak

7Zarh khat chung ni hmasa bik ni ah zultu hna cu chang cheu awk ah hmun khatte ah an i pum. Cun Paul cu a thaizing ah kal aa timh cang caah an sin ah bia a chim, cun a chim lengmang i zanṭim tiang a chim. 8An i pumhnak cungdot ah cun meiinn tampi aa vang. 9Cun thlalangawng ah Eutychus an timi tlangvalpate kha a ṭhu. Cun Paul cu ngollo in bia a chim cuahmah tikah a mit a ku tuk i a ngu, inn dot thum cung cun a tla i a thi in an char. 10Sihmanhsehlaw Paul cu a vung ṭum i a zuanhnawh, cun a pom i, "Nan lungrethei hlah u, a nunnak cu a chung ah a um ko rih," tiah a ti hna. 11Inncung ah a hung kai i chang kha a cheu i a ei, cun khuadei tiang caan saupi bia a ruah hna i, kal ah aa thawh. 12Cun tlangvalpate cu a nung in an kalpi i, an hna a ngam tuk hringhran.

20:3 2Co 11:26; 1Th 2:16; Luk 2:2
20:4 Eph 6:21; Col 4:7; Tit 3:12; 2Ti 4:20
20:7 1Co 16:2; Bia 1:10; Mat 14:19
20:10 Mat 9:23,24
20:11 Mat 14:19
20:15 2Ti 4:20

Troas In Miletus Ah

13Cutikah kannih cu Assos lei ah tilawng in kan rak kalchung, cuka cun Paul kha tilawng in hei char pah kan i tim nain tlanglam tu in kal kha a rak i tim cang. 14Cun Assos khua cun a rak kan don i tilawng cung ah cun kan kaiter i Mitylene ah kan ra. 15Cuka cun tilawng in kan kal ṭhan i a thaizing ah Chios tikulh ralchan kha kan va phan. A kiptuh ah Samos kan phan i Trogyllium ah kan um. A thaizing ah Miletus ah kan ra. 16Zei caah tiah a si khawh ahcun Jerusalem ah Pentecost[ɡ] ni kha hman a duh i aa hnawhnam tuk caah Asia ram ah caan saupi a hman nakhnga lo Ephesus kha lanhtak in tilawng in va lanh kha Paul nih a duh.

Paul Le Ephesus Elder Hna

17Miletus cun Ephesus ah mi a hei thlah hna i khrihfabu elder[ɡ] hna kha a auhter hna. 18Cun a sin i an rat tikah annih cu, "Asia ram i ka rat ni thawk in zei bantuk nunning he dah nanmah lak ah ka nun zungzal kha nan hngalh,

19 Jew mi hna nih thah ka tim hna
hmanhsehlaw toidornak vialte le
mitthli rual he Bawipa rian cu
ka ṭuan. 20 Zeitluk in dah santlai
a simi thil kha nan sin in thup
lo in kan chimh hna le inn khat
hnu inn khat kan cawnpiak hna
kha nan hngalh. 21 Pathian lei i
ngaihchihnak le Bawipa Jesuh
Khrih lei i zumhnak kong kha
Jew mi hna le Greek mi hna sin
ah tehte ka khan.

22 "Cun zohhmanh u, atu ah
hin cuka ah zei thil hna dah ka
cung ah a tlung lai ti awk hngal
lo in Jerusalem ah cun kal lo awk
ṭhalo in ka thinlung ah a um,
23 cun Thlarau Thiang nih khua
kip ah a ka hngalhter bantuk in
cikcin le harnak hna nih an ka
hngah ko ti belte cu ka hngalh.
24 Sihmanhsehlaw Bawipa Jesuh
sin in ka hmuhmi rian, Pathian
velngeihnak thawngṭha chim
kaa otmi kha lawmhnak he ka
lim khawh nakhnga cu thil vialte
hna lak i a zeihmanh nih khan a
ka ṭhial lo i ka nunnak hmanh hi
tlaihchan awk ah ka ruat lo.

25 "Cun nan dihlak ka rak in
tlawn hna i Pathian pennak kha
ka rak in chimhmi hna aho hmanh
nih ka hmai nan ka hmu ti lai lo
ti kha atu ah hin ka hngalh ko.
26 Cucaah, kei cu mi vialte thisen
in ka thiang ti kha nihin hrimhrim
ah nan sin ah tehte ka khan. 27 Zei
caah tiah Pathian khuakhannak
kha pakhat hmanh thup lo in nan
sin ah kan thanh dih cang hna.
28 Cucaah, nanmah lila kha i veng
u law tuurun zong kha a ningpi
in veng hna u. Thlarau Thiang
nih zohkhenhtu ah an chiah
hna bantuk in Pathian nih amah
thisen in a cawkmi khrihfabu kha
ralringte in khal ko hna u. 29 Zei
caah tiah kan kaltak hna hnu cun
cenghngia sehhrang hna kha nan
lak ah an lut lai i tuurun kha an
ngan hna lai lo ti kha ka hngalh.
30 Nanmah chung lila zong hin
anmah lei i zultu lemsoi awk ah
thil hmaanlo a chimmi hna an
chuak te lai. 31 Cucaah ralringte in
um ko u, kum thum chung mitthli
he chun zan ngollo in ralrinnak
kan pekmi hna kha philh hlah u.

32 "U le nau hna, Pathian sin
ah le an ṭhantertu hna le thianter
cangmi hna lak ah ro an pe khotu
hna a velngeihnak bia chung ah
kan chanh cang hna. 33 Aho sui,
ngun, thilpuan hmanh ka hngar
hna lo. 34 Asi, hi ka kut nih hin
ka herhmi vialte le ka sin i a
ummi hna cu a rianh dih ko hna
ti kha nanmah nih nan hngalh
ko. 35 Hi bantuk in rethei thaba in
rianṭuannak in a derthawmmi kha
nan bawmh hna hrimhrim hna
lai ti kha kan hmuhsak cang hna.
Cun Bawipa Jesuh nih, 'Hmuh lei
nakin pek lei ah thluachuahnak a
um deuh,' tiah a rak chimmi bia
kha philh hlah u," tiah a ti hna.

36 Cun cu vialte a chim dih
tikah a khuk aa bil i an dihlak
in hmun khatte ah thla an cam.
37 Cutikah an dihlak fakpi in an
ṭap i Paul hngawng kha an i kuh
i an hnamh, 38 "Ka hmai nan ka

20:21 Eph 1:15; Col 2:5; Phm 5
20:24 2Ti 4:7; 2Co 4:1; Gal 1:1; Tit 1:3
20:25 Mat 4:23
20:28 Joh 21:16; 1Ti 3:1; 1Co 10:32; 6:20; Rom 3:25
20:29 Mat 7:15
20:32 Eph 1:4; Mat 25:34; Col 1:12; Heb 9:15; 1Pe 1:4
20:33 1Co 9:12; 2Co 2:17; 1Th 2:5
20:36 Luk 22:41
20:37 Luk 15:20

hmu ti lai lo," tiah a timi bia ruang ah fak tuk in an ngaih a chia. Cun tilawng umnak tiang an hei thlah.

Paul Jerusalem Kalnak

21 Anmah he kan i ṭhen tikah tilawng ah kan kai i dengteote in Cos tikulh ah kan tli, cun a thaizing ah Rhodes ah kan kal i, cuka cun Patara ah kan va lan. **2** Cun Phoenicia lei ah a kal dingmi tilawng pakhat kha kan hmuh caah kan kai i kan kal. **3** Cyprus tikulh kha kan hei hmuh tikah kehleikam khan Syria ram ah kan va kal i Tyre khua ah kan ṭum. Zei caah tiah tilawng thil kha cuka ah cun an ṭhum rih lo. **4** Zultu kha a va hmuh hna i ni sarih an caam. Thlarau hmuhsaknak thawng in Paul cu Jerusalem ah kal lo ding in an thlauh. **5** Cun kan caam ni a dih tikah kan i thawh i kan khualtlawnnak lam lei ah cun kan kal, an dihlakte in, an nupile le an fale he khua chuah tiang an kan thlah. Cun rilikam ah cun kan khuk kan i bil i thla kan cam. **6** Pakhat le pakhat kha damte in tiah kan i ti hnu ah tilawng cung ah cun kan kai. Cun annih zong inn lei ah an ṭin ve.

7 Cun Tyre in tilawng khualtlawnnak a dongh tikah Ptolemais kan phan, unau hna kha kan biakchawnh hna i an sin ah cun ni khat kan caam. **8** A thaizing ah cun Paul le kannih a hawile hna cu kan i thawh ṭhan i Caesarea khua kan phan. Cun thimmi pasarih hna lak ah pakhat a simi evangelist Philip inn ah kan lut i amah he cun kan um. **9** Cu pa nih cun bia a phuangmi va ngei lo fanu pali a ngeih hna.

10 Cun ni tam nawn kan caam i prophet Agabus an timi kha Judea ram in a rung phan. **11** Kan sin i a rat tikah Paul taisawm kha a lak i a kut le a ke kha aa ṭem dih, cun anih nih, "Thlarau Thiang nih a ka chimh bantuk in, 'Hi taisawm a ngeitu pa hi Jerusalem ah a ummi Jew mi hna nih hi bantuk hin an ṭem lai i Gentile mi hna kut ah an chanh lai,'" tiah a ti.

12 Cu bia cu kan theih tikah, kanmah le cuka i a ummi he cun Jerusalem i hung kal lo ding in kan nawl. **13** Cutikah Paul nih cun, "Zei dah nan ṭah len ko le ka thinlung nan ka khuai hi a si? Zeitin tiah Bawi Jesuh min ruang ah cun tlaihkhih lawng hmanh si lo in, Jerusalem i hung thih ding zong ah pei timh ciate in ka um cu," tiah a kan leh.

14 Cun kan leem khawh ti lo tikah kan ngol i, "Bawipa duhnak tu si ko kun seh," tiah kan ti.

15 Cun cu hnu cun kan i tim i Jerusalem ah cun kan hung kal. **16** Caesarea ram in zultu cheukhat hna kha kan sin ah an kal ve i a hlan ah zultu a rak si cangmi, kan tlunnak ding, Cyprus mipa Mnason inn ah an kan kalpi.

Paul Cu Jerusalem A Phan

17 Cun Jerusalem kan va phak tikah unau hna nih lunglawmte in a rak kan cohlan. **18** A thaizing ah

21:3 Luk 2:2
21:5 Luk 22:41
21:8 Eph 4:11; 2Ti 4:5
21:9 Luk 2:36; 1Co 11:5
21:11 Mat 20:19
21:13 Joh 15:21
21:14 Mat 26:39

cun Paul he tiah James sin ah kan va kal i elderg vialte zong kha an rak um. 19 A biakchawnh dih hna hnu ah a rianṭuannak thawng in Pathian nih Gentile mi hna lak ah a tuahmi thil vialte kha zeihmanh taang lo in annih cu a chimh dih hna.

20 Cun annih nih cucu an theih tikah Bawipa kha sunparnak an pek, cun annih nih, "Unau pa, zohhmanh, Jew mi thong zeizat ko dah a zummi an si cang, cun an dihlak in phungbia a ṭanhmi an si. 21 Sihmanhsehlaw Gentile mi hna lak i a ummi Jew mi vialte hna kha Moses phungbia hlawt awk ah le an fale cuarpartan ti lo le phunglam zulh ti lo awk ah a cawnpiak hna tiah na kong kha an theih. 22 Cuti a si ahcun, zeitin dah kan tuah kun lai? Zei caah tiah na phanh kha an theih lai caah mibu cu an i ton a hau hrimhrim. 23 Cucaah kan in chimhmi paoh kha va tuah ko: biakamnak a rak tuah cangmi pa pali kan ngei. 24 Cu hna cu i kalpi hna law anmah he khan i thianhnak kha vaa tuah u, cun an lu an i kawngh nakhnga a man va pekpiak hna law na kong an rak chimh hna i an rak hngalhmi vialte kha zeihmanhlo a rak si le nangmah tu cu ningcangte in phungbia a zulmi na si kha an hngalh lai. 25 Sihmanhsehlaw Gentile zumtu hna ca ah cun ca kan ṭial cang i kha bantuk thil kha zulh lo ding in kan khiah cang. Cun siasal sin ah pekchanhmi sa, sathi, hngawngdih sa hna le nupa sualnak hna tu kha an hrial hna awk a si," tiah kan ti

21:20 Rom 10:2; Gal 1:14; Phi 3:6
21:21 1Co 7:18,19

26 Cutikah Paul nih mi hna cu aa kalpi hna i a thaizing ah anmah he cun i thianhnak kha an va tuah, cun temple chung ah a va lut i, i thianhnak ni a dih lainak le mi kip ca ah pekchanhnak tuah caan a tlin lainak kha a va thanh hna.

Temple Chung Ah Paul An Tlaih

27 Ni sarih a tlin deng tikah, Asia ram in a rami Jew mi hna nih temple chung i a um kha an hmuh tikah mibu kha an tuksawh hna i Paul cu an tlaih. 28 "Israel mi hna, kan bawm u! Hi pa hi mi vialte kha khua zakip ah Jew mi, phungbia le hi hmun ralchan in a cawnpiaktu hna kha a si, cun cu leng ah Greek mi kha temple chung ah a luhpi hna i hi hmun thiang hi a thurter," tiah an au. 29 Zei caah tiah Ephesus mi Trophimus he khuapi chung ah an rak hmuh hna caah Paul nih temple chung ah a luhpi rua tiah an ruah.

30 Cun khuapi cu a ningpi in an buai i mizapi kha hmun khat ah an va tli i Paul kha an va tlaih, cun temple chung khan an chuah i innka kha an khar dih colh hna. 31 Thah an timh lio ah cun ralkap thongbu bawipa nih Jerusalem pumpaluk a buai dih ti thawng kha a rak theih. 32 Ralkap le zabu uktu bawipa kha an sin ah cun aa kalpi colh hna. Cun thongbu uktu ralbawipa le

21:27 1Th 2:16
21:28 Mat 24:15
21:29 2Ti 4:20

ralkap kha an hmuh hna tikah Paul an tukmi kha an ngol.

33 Cutikah ralbawipa cu a pawngte ah a ra i a tlaih, cun cikcin pahnih in khih awk ah nawl a pek hna, cun aho a si le zei a tuah kha a hal. **34** Cun mibu lak in a cheu nih thil pakhat an aupi i, a cheu nih thil dang an aupi ve. Cucaah tuai-ur in an um caah bia hmaan kha a hngal kho lo. Cutikah ralkap len chung ah hei kalpi u tiah nawl a pek hna. **35** Hleihlak a va phanh tikah mibu kha an hran tuk cang caah ralkap hna nih a zawnh in an i zawnh. **36** Zei caah tiah mibupi nih khan a hnu in an zulh i, "Kha pa kha kalpi ko u!" tiah an au.

37 Ralkap len chung i an luhpi lai ah, Paul nih ralbawipa cu, "Na sin ah bia ka chim kho hnga maw?" tiah a ti.

Anih nih, "Greek holh na thiam tih? **38** Nangmah hi kan hnulei deuh lio caan ah ral a rak thawhter i mithat lainawngmi mi 4,000 kha ramlak i a rak kalpitu hna Egypt mipa kha na si lo maw?" tiah a ti.

39 Sihmanhsehlaw Paul nih, "Kei cu Cilicia peng, khua biapi a simi Tarsus khua i a ummi Jew mi pei ka si cu, mizapi sin ah hin bia ka chimter ko tiah fakpi in kan nawl," a ti.

40 Biachimnak nawl kha a pek tikah, Paul cu hlei cung khan a dir i mizapi kha a kut a hei zauh hna i an dai ṭhipṭhep, cun an sin ah Hebrew holh in bia a chim.

21:33 Eph 6:20; 2Ti 2:9
21:36 Luk 23:18; Joh 19:15
21:38 Mat 24:26
21:40 Joh 5:2

22 "U le nau hna le pale hna, atu nan hmai i kaa runvennak hi ngai hmanh u," tiah a ti hna. **2** Cun anih nih Hebrew holh in bia a chim kha an theih tikah an dai chinchin. Cun anih nih: **3** "Kei cu Cilicia peng Tarsus khua i a chuakmi, Jew mi ka si, sihmanhsehlaw hi khuapi chung ah hin Gamaliel kehram ah kan pupa hna phungbia thengte kha felfaite in cawnpiaknak tang ah a ṭhangmi ka si i nihin i nanmah bantuk in Pathian lei ah aa biatak tukmi ka rak si ve.

Paul Nih A Lungthlennak Kong A Chim

4 "Hi Lam* a rak zulmi hna kha ka rak hrem hna i ka rak thah hna, nu he pa he ka rak tlaih hna i thong ah ka rak thlak hna. **5** Tlangbawi sang le council upa hna zong hi kong ah cun ka tehte an si. Ka unau hna sin i va pek awk ah anmah sin cun ca ka lak i cu ka i a ummi hna kha cikcin in va tlaih, cun Jerusalem ah rak ratpi hna i dantat awk ah Damascus ah cun ka kal.

Paul Tehte Khannak

6 "Damascus ah cun ka kal i khua ka phanh deng, chun hrawng ah khin, ruahlopi ah van in ceu nganpi nih ka velchum vialte kha a run ceuh dih. **7** Cun vawlei ah ka tlu i aw pakhat nih, 'Saul, Saul, zei caah dah na ka hrem?' tiah a run ka ti kha ka theih.

22:2 Joh 5:2
22:3 Luk 10:39
22:5 Luk 22:66; Rom 7:1

* **22:4** *Lam:* 9:2 kha zoh.

8 "Cun, 'Bawipa, aho dah na
si?' tiah ka ti.
"Cun anih nih, 'Na hrem
lengmangmi Nazareth khuami
Jesuh ka si,' tiah a ka ti. **9** Cun
keimah sin i a ummi hna nih
cun ceu cu an hmuh i an ṭih tuk
hringhran, sihmanhsehlaw ka sin
i bia a chimtu pa aw tu kha cu an
thei lo.
10 "Cun ka thawh i, 'Bawipa,
zei dah ka tuah lai?' tiah ka ti.
"Cun Bawipa nih, 'Tho law
Damascus khuachung ah va kal,
cun cuka ah cun tuah awk ah
rian khinh na sinak vialte kha an
in chimh lai,' tiah a ka ti. **11** Cu
ceunak cu a ceu tuk caah khua
ka hmu kho lo i ka sin i a ummi
hna nih ka kut in an ka hruai i
Damascus khuachung ah cun an
ka luhpi.
12 "Cutikah phungbia ning in
biaknak lei ah aa pumpe ngaimi le
cuka i a ummi hna Jew mi hna lak
ah an chimthiam ngaimi Ananias
an timi pa pakhat kha **13** ka sin ah
cun a ra, cun ka pawngte ah a dir
i, 'Unaupa Saul, khua hmu cang,'
tiah a ka ti. Cu caan thengte ah cun
ka hun zoh i amah cu ka hmuh.
14 "Cutikah anih nih cun, 'Kan
pupa hna Pathian nih a duhnak
hngal ding ah le a dingfelmi pa
hmu ding ah le a hmurka aw thei
ding ah an thim cang. **15** Zei caah
tiah na hmuhmi le na theihmi
vialte hna sin ah amah tehte na
si lai. **16** Cun zei dah atu ah na
hngahmi a um? Tho law baptisma
ing tuah, cun Bawipa min auh in
na sualnak vialte kha i ṭawl cang
tuah,' tiah a ti.

22:8 Mar 1:24
22:14 1Co 15:8
22:16 Joh 3:5; 1Co 6:11; Eph 5:26; Tit 3:5; Heb 10:22; 1Pe 3:21; Rom 10:13
22:19 Mat 10:17

Gentile Mi Hna Sin Ah Paul A Kal

17 "Jerusalem i ka rak kai ṭhan
i temple chung ah thla ka cam lio
ah mangcanghlan in ka rak um.
18 'Tho zokzok law Jerusalem hin
khulrangte in chuak, zei caah tiah
keimah kong na chimmi kha an
cohlang duh lai lo,' tiah a ka timi
Pa kha ka hmuh.
19 "Cucaah kei nih cun ka
thawh i, 'Bawipa, synagogue[g]
kip ah nangmah an zummi paoh
cu ka tuk hna le thong i ka thlak
hna kha anmah nih an hngalh.
20 Cun na tehte a simi Stephen
thisen a rak luan ah khan, keimah
zong a pawng ah ka rak dir i thah
ding ah ka lung a rak tling ve, cun
a thattu hna thilpuan zong kha ka
rak zohkhenhpiak hna,' tiah ka ti.
21 "Cutikah anih nih a ka thawh
i, 'Chuak, zei caah tiah hi hmun
hin a hlatnak Gentile mi hna sin
ah kan thlah lai,' tiah a ka ti," tiah
a ti hna.

Rome Biaceihnak Hmai Ah Paul

22 Cun hi bia a chim tiang kha
cu ṭhate in an ngaih ko, cun aw
thangpi in an au i, "Hi bantuk mi
hi vawlei in hlo ko, zei caah tiah
nung ding ah aa tlak lo," tiah an ti.
23 Cuti an au i an puan kha an
thleh i leidip kha van i an vorh
tikah, **24** ralbawipa nih zei caah
dah hitihin an auhnawh hnga ti

hngalh duh ah, ralkap len chung ah luhpi ding ah le tuk i biahal awk ah nawl a pek hna. **25**Cun saphawhri in an ṭem tikah, Paul nih a pawng ah a dirmi zabu uktu ralbawipa kha, "Rome mi a si i sualphawt rih lomi tuk hi na ca ah a phung a si maw?" tiah a ti.

26Zabu uktu ralbawipa nih cu bia cu a theih tikah ralbawipa sin ah a va kal i, "Zei na tuah lai kha i ralring, zei caah tiah hi pa hi Rome mi a si," tiah a va chimh.

27Cutikah ralbawipa cu a sin ah a va kal i, "Rome mi maw na si? Ka chim tuah," tiah a ti i, "Ka si ko," tiah a ti.

28Cun ralbawipa nih, "Tangka tampi dih in hi rammi sinak hi ka cawk," tiah a ti.

Cun Paul nih, "Kei cu chuahkehnak in Rome mi ka si," tiah a ti.

29Cutikah biahaltu ding zong kha an i zukphiak colh, cun a rak tlaihmi pa kha Rome mi a si kha a hngalh tikah ralbawipa zong a thin a phang.

30Zei caah dah Jew mi nih hin sual an phawt hnga ti kha hngalh a duh caah, a thaizing ah a hri kha a phoih, cun tlangbawi ngan hna le Sanhedrin[g] hna vialte kha i pum dih u tiah nawl a pek hna, cun Paul kha a kalpi i an hmai ah a dirter.

Sanhedrin Hmai Ah Paul Biachimnak

23 Cutikah Paul nih Sanhedrin[g] hna cu dengteote in a zoh hna i, "U le nau hna, Pathian hmai ah chiaṭha thleidannak thiangte in nihin ni tiang ka nung," tiah a ti hna.

22:30 Mat 5:22
23:1 1Co 4:4; 2Co 1:12; 1Ti 1:5,19; 2Ti 1:3; Heb 9:14; 1Pe 3:16,21

2Cun tlangbawi sang Ananias nih a pawng i a dirmi hna kha, "A hmur ah hei tu u," tiah nawl a pek hna.

3Cutikah Paul nih anih cu a thawh i, "Nangmah thungraang thuhmi vampang, Pathian nih an tuk te lai! Zei caah tiah phungbia ningte in keimah biaceih awk ah na ṭhu ṭung nain maw phungbia he ralchan in keimah tuk awk ah nawl cu na hei pek fawn ṭung hna?" tiah a ti.

4Cun a pawng i a dirmi hna nih, "Pathian tlangbawi sang cu maw na serhsat?" tiah an ti.

5Cutikah Paul nih, "U le nau hna, amah cu tlangbawi sang a si le si lo ka hngal lo, zei caah tiah, 'Na mi uktu kha na thangchiat lai lo,' tiah Cathiang ah aa ṭial!" tiah a ti hna.

6Sihmanhsehlaw Paul nih cun a cheu kha Sadducee[g] an si i, a dang kha Pharisee an si kha a hngalh tikah, Sanhedrin[g] chung ah cun aw thangpi in, "U le nau hna, kei cu Pharisee ka si, Pharisee fapa ka si, thihnak in thawhṭhannak kong ah ruahchannak ka ngeih caah biaceih ka si," tiah a au. **7**Cun cu bia a chim dih tikah, Pharisee mi hna le Sadducee[g] mi hna karlak ah fakpi in bia-alnak a chuak i mibu cu an i ṭhen. **8**Zei caah tiah Sadducee[g] mi hna nih cun

23:2 Joh 18:22
23:3 Mat 23:27; Joh 7:51
23:6 Phi 3:5
23:8 Mat 22:23; 1Co 15:12

thawhṭhannak le vanmi asiloah thlarau siseh a um lo tiah an ti, sihmanhsehlaw Pharisee mi hna nih cun a pahnih in an zumh.

9 Cutikah an aunak cu a thang chinchin. Cun Pharisee mi hna lei in phungcawnpiaktu hna kha an dir i, "Hi pa cung ah hin ṭhatlonak zeihmanh kan hmu lo, sihmanhsehlaw thlarau asiloah vanmi nih bia an chimh sual ahcun, Pathian cu kan doh awk a si lo," tiah an hun al hna. **10** Fak tuk in bia an i al tikah, Paul kha an thlehbauh dih sual lai tiah ralbawipa kha a thin a phang i ralkap hna kha an lak in hramhram in va chuahpi awk ah le ralkap len chung i luhpi awk ah nawl a pek hna.

11 Sihmanhsehlaw a zan ah cun Bawipa cu a pawng ah a rung dir i, "Paul na thinphang hlah, Jerusalem i keimah kong tehte na khan bantuk in Rome zong ah tehte na khan hrimhrim lai," tiah a ti.

Paul Thahnak Ding Khua An Khang

12 Khua a hung dei tikah Jew cheukhat hna cu hmun khatte ah an i pum i khua an khang, Paul kan thah khawh hlan paoh cu rawl zong kan ei lai lo, ti zong kan ding lai lo, tiah chiatserh in bia an i kam. **13** Cuti i a thlite in khua a khangmi cu minung sawmli renglo an si. **14** Tlangbawi ngan hna le upa hna sin ah khan an ra i, "Paul kan thah hlan cu zeihmanh kan ei lai lo tiah chiatserh in biakamnak kan tuah cang. **15** Cucaah atu ah hin nanmah le Sanhedrin[g] hna nih felfai deuh in a kong hlat a duh bantuk in i umter u law thaizing ah nanmah sin i ratpi ding in ralbawipa kha hei nawl u, sihmanhsehlaw hika a rung phanh hlan ah kannih cu amah thah awk ah timh cia in kan rak um cang lai," tiah an ti.

16 Cucaah Paul farnu fapa nih rak bawh awk in an i timh cia kha a theih tikah ralkap len chung ah a vung lut i Paul kha a va chimh.

17 Cutikah Paul nih zabu uktu ralbawi pakhat kha a auh i, "Hi tlangvalpa hi ralbawipa sin ah hei kalpi, zei caah tiah biachim awk zeimaw a ngei," tiah a ti.

18 Cucaah a hei hruai i ralbawipa sin ah a hei kalpi, ralbawipa cu, "Thongtla pa Paul nih khan a sin ah a ka auh i hi tlangvalpa hi na sin ah hei kalpi ding in a ka fial. Na sin ah biachim awk zeimaw a ngei," tiah a ti.

19 Cutikah ralbawipa nih cun a kut in a hruai i hmun dangte ah a kalpi i a thlite in, "Zei dah chimh na ka duhmi cu a si?" tiah a hal.

20 Cun anih nih, "Jew mi hna nih a kong kha tlamtling deuh in hlathlai a duh bantuk in Paul kha thaizing ah Sanhedrin[g] hmai i run chuahpi awk ah na sin i hal ding in an lung a tling. **21** Sihmanhsehlaw an bia kha rak zum hna hlah, zei caah tiah minung sawmli renglo nih Paul kha kan thah khawh hlan ah cun rawl zong kan ei lai lo i ti

23:9 Mar 2:16; Luk 23:4
23:11 Mat 14:27
23:18 Eph 3:1

zong kan ding lai lo tiah chiatserh in bia an i kam i, na bia kha an hngak ko," tiah a ti.

22 Cucaah tlangvalpate cu, "Hi thil vialte na ka chimh hi aho hmanh va chim hna hlah," tiah nawl a pek i a ṭinter.

23 Cun zabu uktu ralbawi pahnih kha a auh hna i annih cu, "Tuzan suimilam pakua ah Caesarea i kal ding in ralkap zahnih, rangcung ralkap sawmsarih le feipu ralkap zahnih kha timtuah hna u. **24** Cun Paul cit awk zong ah rang timhpiak u law uktu bawipa Felix sin ah himte in hei kalpi u," tiah a ti hna.

25 Cun amah nih a tanglei bantuk hin ca a ṭial:

26 "Claudius Lysias nih upat awk a tlak bikmi Felix, uktu bawipa na sin ah biakchawnhnak ca ka rak ṭial.

27 "Hi pa hi Jew mi nih an tlaih i an thah hnik. Ralkapbu nih khamh awk i an vung fuh tikah Rome mi a si kha ka hngalh. **28** Zeiruang ah dah sual an phawt hnga ti kha hngalh ka duh caah an Sanhedrin[g] hmai ah ka chuahpi. **29** Cun an phungbia kong he pehtlai in sual an phawt kha ka hmuh. Sihmanhsehlaw thihtlak le thongthlak tlak in palhnak zeihmanh a ngei lo. **30** Cun Jew mi hna nih thah awk i khua an khan kha an ka chimh tikah na sin ah ka rak thlah colh, cun sual a phawtu hna zong kha na sin ah an duhmi paoh chimnak nawl ka pek hna. Damte in,"

23:26 Luk 1:3

tiah a ṭial.

31 Cutikah ralkap hna cu nawl pek an si bantuk in, zan ah Paul cu Antipatris sin ah an hei phanhpi. **32** A thaizing ah rangcung ralkap kha amah he lan ding cun an taantak hna i annih cu ralkap len lei ah an kir ṭhan. **33** Cun Caesarea an va phanh tikah cakuat kha uktu bawipa sin ah an pek i Paul zong kha a sin ah cun an chanh. **34** Cun uktu bawipa nih cakuat cu a rel tikah khuazei peng in a rami dah na si tiah a hal. Cun Cilicia peng mi a si kha a hngalh tikah, **35** anih nih, "Sual an phawtu hna an ra phanh tikah nan bia kan ceih te hna lai," tiah a ti. Cun Herod Praetorium[g] chung ah chiah i cawngh awk ah nawl a pek hna.

Caesarea Khua Ah

24 Ni nga hnu ah tlangbawi sang Ananias cu upa hna he biachimtu ding ah Tertullus an timi pa he an rung i Paul sual a phawtnak kha uktu bawi sin ah an chuahpi. **2** Cun Paul cu an auh tikah Tertullus nih uktu bawipa sin ah sual a phawtnak kha a hun chim: "Nangmah nih hi miphun ca ah khua na rak hmuhchungmi ruang ah daihnak le hlawhtlinnak kan ngeih ti kan hmuh caah

kan lung aa lawm hringhran,
3 cucu a zungzal in hmun
kip ah lunglawmhnak he kan
cohlan, upatawktlak bik Felix.
4 Sihmanhsehlaw caan sauter
tuk ti lo in kan bia tlawmpalte in
na kan ngaihpiak nakhnga kan
nawl.

5 "Zei caah tiah hi mipa hi
hnahnawhnak a chuahtertu rai,
Jew mi hna umnak vawlei hmun
kip ah tuaitamnak a chuahtertu,
Nazarene mibu hna i an hruaitu
bik a si tiah kan hmuh. 6 Temple
hmanh thurhhnawmhter kha
aa timh i kan tlaih, cun kan
phungbia ning in biaceih kan
duh. 7 Sihmanhsehlaw Lysias
ralbawipa kha a ra i hramhram
in kan kut chung in a kan chuh.
8 Cun sual a phawtu hna cu
nangmah sin i rat awk ah nawl
a kan pek. Cucaah nangmah nih
nangmahte in na kherhlainak in
sual kan phawtnak hna hi thil
hmaan lawngte an si kha na hmuh
ko lai," tiah a ti.

9 Cun Jew mi hna zong cu an
lung a tling tuk i, "Hi thil vialte
hna hi an si taktak ko," tiah an
hun ti ve.

10 Uktu bawipa nih a kut a
hun zauh i Paul kha biachim a
hun fial ve tikah, anih nih, "Hi
miphun biaceihtu ah kum tampi
na ṭuan cang kha ka hngalh caah
thanuamte in kaa runvennak kong
kha ka chim lai. 11 Zei caah tiah
Jerusalem ah Pathian biak awk i
ka hung kal kha ni hleihnih nak
zong in a tam deuh lai lo ti kha
nangmah zong nih na hngalh
ko lai. 12 Cun temple chung ah
siseh, synagogue[g] chung ah
siseh, khuachung ah siseh, aho
he hmanh bia kan i al le mibu
ka tuaitam hna kha an ka hmu
bal lai lo. 13 Cun atu i sual an ka
phawtnak hi tehte he an langhter
kho lai lo. 14 Sihmanhsehlaw hi
pakhat tu hi cu ka tuah ko. Bu
dang an timi Lam* ning in ka
pupa hna Pathian a biami ka si. Zei
caah tiah Phungbia cauk chung
ah le Prophet cauk chung i aa
ṭialmi vialte kha ka zumh dih hna.
15 Midingfel hna le midingfello
hna caah thawhṭhannak a um lai
tiah anmah hrimhrim zong nih
an cohlan bantuk in kei zong
Pathian ah ruahchannak a ngeimi
ka si. 16 Cuti a si caah Pathian lei
ah le minung lei ah ka chiaṭha
thleidannak lungthin hi thiangte
in umter khawh kaa zuam
zungzal.

17 "Atu cu kum tampi hnu ah
ka miphun ca ah bawmhchanhnak
le pekchanhnak put awk ah ka ra.
18 Cu thil ka tuah liopi ah cun
Asia peng in a rami Jew mi hna
nih temple chung ah i thianhnak
ka tuah lio ah an ka hmuh, mibu
zong an um lo, tuaihmalnak zong
zeihmanh a um lo. 19 Cun cu hna
nih sualphawt an ka duh ahcun,
sual an ka phawtnak cu anmah
nih na sin ah cun an ra chim awk
tu a si. 20 Asiloah hika i a dirmi
hna nih hin Sanhedrin[g] hmai i ka
rak dir lio ah khan ka palhnak an

24:3 Luk 1:3
24:9 1Th 2:16
24:15 Mat 25:46
24:17 Rom 15:25-28; 1Co 16:1-4,15; 2Co 8:1-4; Gal 2:10

* **24:14** *Lam:* 9:2 kha zoh.

rak hmuh ahcun an rak chim awk pei a si cu, 21 'Nihin ah bia nan ka ceih hi mithi thawhṭhannak kong ah a si,' tiah ka au leng ah an hmai i ka rak dir lio ah zeihmanh ka chim ṭung lo," tiah a ti hna.

22 Sihmanhsehlaw Felix nih cu bia cu a theih i cu Lam* kong kha hmaan deuh in a hun hngalh tikah an bia kha a donghter i, "Lysias ralbawipa a rat tikah nan bia cu ka khiah te lai," tiah a ti hna. 23 Cucaah Paul cu zalongte in cawngh ding ah le a hawile hna zong nih an pekchanh i an lenkai zong ah thlauh lo ding in zabu uktu ralbawipa kha nawl a pek.

Felix Le Drusilla

24 Ni tlawmpal hnu ah Felix cu Jew mi a simi a nupi Drusilla he an ra. Cun Paul cu an hei auh tikah Khrih zumhnak kong kha an theih. 25 Cun Paul nih dinfelnak, mah le mah i uk khawhnak le a ra laimi biaceihnak kong tehna a chim tikah, Felix cu a thin a phang tuk i, "Atu cu va kal ko rih, caanṭha ka ngeih tikah kan auh ṭhan te lai," tiah a ti. 26 Cu leng ah a luatter naklai Paul sin in tangka ka hmuh lai ti zong aa ruahchan. Cucaah atu le atu a auh i bia a ruah lengmangnak a si.

27 Sihmanhsehlaw kum hnih hnu ah, Felix cu Porcius Festus nih a hun chan. Cun Felix nih Jew mi hna kha an lungton a duh caah thonginn ah Paul cu a taanter ko.

* **24:22** *Lam:* 9:2 kha zoh.

24:25 Gal 5:23; 1Th 5:6; 1Pe 4:7; 2Pe 1:6

25:7 Mar 15:3; Luk 23:2,10

Festus Hmai Ah Paul

25 Pengchung i a ra phak hnu ni thum ah, Festus cu Caesarea in Jerusalem ah a hung kal. 2 Cutikah tlangbawi sang le Jew upa hna nih Paul sual an phawtnak kha an rak chimh i, an va nawl. 3 Lampi ah thah ding in khua an khan caah, Paul cu Jerusalem i kal pi ding in an va nawl. 4 Sihmanhsehlaw Festus nih Paul cu Caesarea ah chiah a sinak le amah zong cuka i a rauh hlan ah a kal lainak kha annih cu a chimh hna. 5 "Cucaah, nanmah lak i nawlngeimi upa hna kha keimah sin ah ra ve hna seh law, palhnak zeital a ngeih le ngeih lo, sual vung phaw tuah hna seh," tiah a ti hna.

6 Cun an sin ah ni hra nak tam a um hnu ah Caesarea ah cun a vung kal. Cun a thaizing ah cun biaceihnak ṭhutdan cung ah a ṭhu colh i, Paul kha rak chuahpi u tiah nawl a pek hna. 7 Cun a rak chuah tikah Jerusalem in a rami Jew mi hna nih fak tuk in sual a phunphun kha an puh, asinain a si taktak nak kha an langhter kho lo.

8 Cutikah Paul nih hitihin aa kilvennak bia kha a chim, "Jew phungbia siseh, temple siseh, Caesarɡ siseh a zeiti lei hmanh in ka do hrimhrim hna lo," tiah a ti.

9 Sihmanhsehlaw Festus nih Jew mi hna lungton kha a duh caah Paul cu, "Jerusalem ah hung kal i hi thil vialte kong hi keimah hmai ah biaceih na duh maw?" tiah a leh.

10 Cucaah Paul nih, "Caesarṅ biaceih ṭhutnak ah ka dir lai, cuka ah cun biaceih ka si hrimhrim awk a si. Zei caah tiah Jew mi hna cung ah palhnak zeihmanh ka tuah lo kha nangmah zong nih ṭhate in na hngalh ko. 11 Zei caah tiah thil ṭhalo a tuahtu ka si i thihtlak in ka tuahmi a um ahcun thih hi ka al hrimhrim lo, sihmanhsehlaw hi mi hna nih sual an ka phawtnak hi zeihmanh a si ṭung lo ahcun aho hmanh nih an sin ah nan ka chan kho lai lo. Caesarṅ sin ah a zu ka khan lai," tiah a ti.

12 Cutikah Festus nih ruahnak a cheutu hna he khan an i ceihruah hnu ah anih nih, "Caesarṅ sin ah maw a zu na khan cang? Caesar sin ah cun na kal ko lai," tiah a leh.

Agrippa Le Bernice

13 Ni tlawmpal hnu ah siangpahrang Agrippa le Bernice kha Festus biakchawnh awk ah Caesarea ah an ra. 14 Cuka i ni tampi an caam tikah Festus nih Paul bia cu siangpahrangpa hmai ah a chuahpi i anih nih, "Hika ah hin Felix nih a taantermi thongtla pakhat a um, 15 Jerusalem i ka rak um lio ah khan tlangbawi ngan hna le Jew upa hna nih amah cu biaceih i sualphawt ding in an rak ka chimh.

16 "Cun annih cu, 'Sualpuhmi kha sualpuhtu he hmaitonhte in an i ton hlan ah le a sual an puhnak kong ah amah le amah i chim venak caanṭha pe ta lo in aho hmanh sualphawt cu Rome phung a si lo,' tiah ka rak leh hna. 17 Cucaah hmun khatte i an rat tikah tlai lote in, a thaizing ah biaceihnak ṭhutdan ah ka ṭhu i cu pa cu rak luhpi awk ah nawl ka pek hna. 18 Asinain sualpuhtu hna cu an dir tikah, ka ruahning tluk in sualphawtnak an chuahpi khawhmi a um lo, 19 sihmanhsehlaw anmah biaknak kong le Paul nih a thi i a tho ṭhan tiah a timi pa Jesuh kong tu ah biahalnak an ngei. 20 Cun cu bantuk biahalnak cu ka theih khawhmi a si lo caah, Jerusalem ah kal i cuka ah hi kong i biaceih cu na duh maw tiah ka hal. 21 Sihmanhsehlaw Paul nih Augustus nih bia a ceih hlan paoh cu thonginn chung i um ko ding in a zu a khan caah, Caesarṅ sin i ka thlah khawh hlan chung paoh cu thong chung i chiah ding in nawl ka pek hna," tiah a ti.

22 Cutikah Agrippa nih Festus cu a thawh i, "Keimah hrimhrim zong nih cu pa cu a bia theih ka duh ve," tiah a ti.

Cun Festus nih, "Thaizing ah na theih te lai," tiah a ti.

23 Sihmanhsehlaw a thaizing ah Agrippa le Bernice hna cu rumra ngei ngai in an ra i, ralbawi hna le khuachung i upa mithmai ngeimi hna he tiah biaceihnak innchung ah cun an lut. Festus nawlpeknak in Paul cu a chung ah cun an rak chuahpi. 24 Cun Festus nih, "Siangpahrang Agrippa le hika i kanmah sin ah a ummi vialte hna, hi pa hi Jerusalem

ah siseh hika ah hin siseh, Jew mibupi nih cun an ka nawl i a nung ding ah aa tlak lo tiah an timi pa kha a si. 25 Sihmanhsehlaw thihtlak in a tuahmi zeihmanh ka hmu lo, cun amah hrimhrim te nih Augustus sin ah a zu a khan caah, a sin i thlah ding in ka khiah. 26 Ka bawipa sin ah a kong zeihmanh fiangte in ṭial awk ka ngei lo. Cucaah siangpahrang Agrippa, nangmah sin thengte ah ka rak chuahpi, zeitin tiah biahalnak a um hnu ah a kong ṭial awk cu ka hngalh lai. 27 Zei caah tiah thongtla pakhat kha sual an phawtnak a ruang hngalh set lo in rak thlah cu a ningcang a si rua lo tiah ka ruah," tiah a ti.

Agrippa Hmai Ah Paul Aa Runvennak Bia

26 Cutikah Agrippa nih Paul cu a thawh i, "Na kong i chimnak nawl kan pek," tiah a ti.

Cucaah Paul cu a kut kha a samh i aa runvennak bia cu a chim: 2 "Siangpahrang Agrippa, nihin ah Jew mi hna nih sual an ka phawtnak kong vialte ah na hmai ah i runvennak bia, chimnak caan ka hmuhmi ka ruah tikah kaa lawm tuk, 3 zei caah tiah a hlei in Jew nunning le biahalnak vialte kha na hngalh dih caah kaa lawm khun. Cucaah lungsaute in ka bia ngai ding ah fakpi in kan nawl.

4 "Ka no lio in ka miphun hna lak ah, Jerusalem i ka nuncan ziaza vialte kha Jew mi dihlak nih an hngalhmi a si ko. 5 A kerhkai bikmi kan biaknak ning in ti ahcun Pharisee mi ka si, cucu an chim duh ahcun a hramthawkte in an ka hngalhchung ko. 6 Cun atu cu Pathian nih kan pupa hna sin ah a rak tuahmi biakam ruahchannak ruang ah biaceih ka si i ka dir. 7 Cu biakamnak cu kan miphun hleihnih nih Pathian kha chun zan in an rianhnak in hmuh awk ah an i ruahchan. Cucaah siangpahrang Agrippa, hi ruahchannak ruang ah hin Jew mi hna nih sual an ka phawt. 8 Zeitin dah Pathian nih mithi a thawhter ti cu zumhtlak a si lo tiah nan ruah?

9 "A ngaingai ti ahcun, keimah zong nih, Nazareth khuami Jesuh min ralchan in thil tampi ka tuah awk a si tiah ka rak ruah. 10 Cucu keimah zong nih Jerusalem ah ka rak tuah ve, cun mithiang tampi hna kha thong ah ka rak thlak hna, tlangbawi ngan hna sin in nawlngeihnak kha ka rak hmuh, cun an rak thah hna tikah, kei zong ka lung a rak tling ve. 11 Cun synagogue[g] kip ah ka rak hrem lengmang hna i thangchiatnak bia an chim nakhnga ka rak hnek hna. Cun fak tuk in ka thin a rak hun caah, ramdang khua tiang in ka rak hrem hna.

Paul Nih Siangpahrang Agrippa Thawngṭha A Chimh

12 "Cuti i ka tuah lio cuahmah ah cun, tlangbawi ngan hna nawlpeknak le fialnak in Damascus khua lei ah cun ka kal. 13 Maw siangpahrangpa, lam

26:4 Gal 1:13,14; Phi 3:5
26:5 Phi 3:5
26:6 Rom 15:8
26:7 Jam 1:1; 1Th 3:10; 1Ti 5:5
26:9 1Ti 1:13; Joh 16:2; 15:21
26:11 Mat 10:17

kan kal liopi ah cun chunlaipi ah van in ceu ka hmuh i cu ceu cu ni nakin a ceu deuh, keimah le ka sin i a kalmi hna he khan a run kan ceuh dih. **14** Cun kan dihlak in vawlei i kan tluk tikah aw pakhat nih ka sin i bia a run chim kha ka theih i Hebrew holh in, 'Saul, Saul, zei caah dah na ka hrem? Fungzum chuih cu nangmah ca ah a fak dahkaw,' tiah a ti.

15 "Cun kei nih, 'Bawipa, aho dah na si?' ka ti i, anih nih, 'Kei cu na hrem lengmangmi Jesuh kha ka si. **16** Sihmanhsehlaw tho law dir tuah; zei caah tiah na sin i ka langhnak cu na hmuhmi thil vialte le na sin ah ka phuan laimi thil vialte ca ah rianṭuantu le tehte si awk ah a si. **17** Atu ah kan thlah lainak miphun, Jew mi hna le Gentile mi hna sin khan kan luatter lai. **18** Keimah zumhnak thawng in sual ngaihthiamnak kha an hmuh i thiantermi hna lak ah rocotu an si khawh nakhnga le Satan ṭhawnnak in Pathian ṭhawnnak ah, muihnak chung in ceunak chung ah an i mer khawh nakhnga an mit auter awk ah kan thlah,' tiah a ti.

19 "Cucaah, siangpahrang Agrippa, van lei langhnak nawl a ngai lomi ka si lo, **20** sihmanhsehlaw Damascus i a ummi hna le Jerusalem i a ummi hna sin ah ka phuan hmasa bik, cun Judea ram pumpaluk i a ummi hna sin ah le Gentile mi hna sin ah, an sualnak ngaihchih in Pathian sin ah an i mer i ngaihchihnak langhtertu rian an ṭuan nakhnga ka chim. **21** Cucaah hi ruang ah hin Jew mi hna nih temple ah an ka tlaih i thah an ka timh. **22** Cucaah, Pathian sin in bawmhnak ka hmuh caah, nihin ni tiang ka dir i mihme le mingan hna sin ah, prophet hna le Moses nih a ra te lai tiah an rak chimchungmi kong kha tehte ka khan. **23** Cucu, 'Khrih cu a teming lai i, amah cu mithi hna lak in a tho hmasa bikmi a si lai, cun Jew mi hna le Gentile mi hna sin ah ceunak kha a thanh lai,' tiah ka chim i thil dang zeihmanh ka chim lo," tiah a ti.

24 Cuti i Paul nih aa runvennak kha a chim tikah, Festus nih aw thangpi in, "Paul, na molh cang ko hih! Tam tuk na cawnnak nih an molhter cang," tiah a ti.

25 Sihmanhsehlaw Paul nih cun, "Upat awk a tlak bikmi Festus, ka molh lo, biatak bia le ruah cia bia kha ka chim hna. **26** Na hmai ah zalongte in bia ka chimnak cu hi thil vialte hi siangpahrangpa nih a rak theih dih cang caah a si. Cucaah hi vialte thil ah hin a theih lomi zeihmanh a um lai lo tiah ka ruah. Zei caah tiah hihi a kiken ah tuahmi thil a si lo. **27** Siangpahrang Agrippa, Prophet na zum maw? Na zumh kha ka hngalh," tiah a ti.

28 Cutikah Agrippa nih Paul cu a thawh i, "Khrihfa si lak in na ka leem khawh dengmang," tiah a ti.

29 Cun Paul nih cun, "Nangmah lawng a si lo, nihin ah ka bia

26:14 Joh 5:2
26:18 Eph 5:8; Col 1:13; 1Pe 2:9; Luk 24:47
26:20 Mat 3:8; Luk 3:8
26:22 Luk 24:27,44
26:23 Mat 16:21; 1Co 15:20, 23; Col 1:18; Bia 1:5; Luk 2:32
26:24 Joh 10:20; 1Co 4:10; Joh 7:15

a theimi vialte hna zong hi si dengmang an si zong ah, si taktak an si zong ah, hi cikcin dah ti lo cu keimah bantuk siter awk kha Pathian sin i ka thlacamnak a si," tiah a ti.

30 Cu bia a chim dih hnu ah, siangpahrangpa cu a hung dir, cun uktu bawipa le Bernice le a sin ah a ṭhumi hna zong kha an hung dir dih ve. **31** Cun a kam deuh ah an hei kal i, pakhat le pakhat kha, "Hi pa hi thihtlak in le thongthlak tlak in zeihmanh a tuahmi a um lo," tiah an i ceih.

32 Cutikah Agrippa nih Festus kha a thawh i, "Hi pa hi Caesar[g] sin ah a zu rak khang hlah seh law cu thlah khawh a si ko hnga," tiah a ti.

Italy Ah An Lan

27 Italy ah tilawng in kan kal cang lai tiah an khiah tikah, Paul le thongtla cheukhat hna cu Augustus Ralkap zabu uktu ralbawipa, Julius an timi pa sin ah an chanh hna. **2** Cucaah Adramyttium khua tilawng chung ah kan lut i Asia rilikam thluahmah in kal kan i tim, Thessalonica peng Macedonia khuami Aristarchus zong kan sin ah aa tel ve.

3 Cun a thaizing ah Sidon khua ah kan phan. Cun Julius nih Paul cu ṭhate in a zohkhenh i a hawile sin ah va kalnak nawl le rak bawmhchanhnak nawl kha zalongte in a pek. **4** Cu hmun cun tilawng in kan kal ṭhan i, thli kha kanmah lei ralchan in a hran caah thli a daihnak Cyprus lei in kan kal. **5** Cun Cilicia le Pamphylia rili kha kan hei tan tikah, Lycia peng Myra khua kha kan ra phan. **6** Cuka ah cun zabu uktu ralbawipa nih, Alexandria tilawng Italy lei i a kalmi kha a hmuh tikah, tilawng cung ah cun a kan kaiter. **7** Duhsahte in ni tampi kan kal hnu ah, harsa ngai in Cnidus khua kha kan va phan, cun cuti i lanh cu thli nih a kan onh lo caah, thli daihnak lei Salmone peng Crete tikulh lei in kan kal. **8** Harsa ngai in kan rak kal cuahmah i Lasea khua pawng, Lawng Dinhnak Hmun Dawh an timi khua ah khan kan ra.

9 Atu cu caan saupi kan hmang cang, cun tilawng i kal cu ṭih a nung, zei caah tiah Rawlulh Caan* zong a luan cang caah Paul nih ruahnak a cheuh hna, **10** anih nih, "Mi hna, hi kan kalnak tilam hi phorhmi thil le tilawng ca lawng ah si lo in, kan nunnak ca hrimhrim ah rawhralnak le sunghnak nganpi kan tong lai ti kha ka hngalh," tiah a ti hna. **11** Sihmanhsehlaw zabu uktu ralbawipa nih cun Paul nih a chimmi nakin tilawng mei tlaitu le tilawng ngeitu pa bia kha a ngaih deuh hna. **12** Tilawng dinhnak kha khuasik caan hmannak ca i a ṭhat lo caah mi

27:3 Mat 11:21

27:7 Tit 1:5

* **27:9** *Rawlulh Caan:* Hebrew holh in Yom Kippur a si i, Thindamter Ni a si (Lev 23:27-32). Cu ni cu September le October thla chung ah a si tawn. Khuasik thli a hrang tawn i tilawng in khual a tlawngmi hna ca ah ṭihnung ngai a si tawn.

tam deuh nih lanh kha an duh. Zei caah tiah Phoenix khua kha kan phan kho ko lai i cuka ah cun khuasik caan va hman khawh ding in an i ruahchan. Cu tilawng dinhnak cu Crete tikulh ah a si i nitlak thlanglei le nitlak chaklei kha a hoih.

Thlichia A Tho

13 Thlanglei thli duhsahte in a hrang i kan duhningte a si an ti i an thircangai꞉ kha an hler i Crete tikulh lei kam ah an va kal. **14** Sihmanhsehlaw a rauh hlan ah Euroclydon tiah an timi thli fakpi in a hrang. **15** Cucaah tilawng cu a run den, cun tilawng cu thlichia lei cu kan pahter kho ti lo i, thlichia tu kha a duh paoh in kan i hranhter. **16** Cun Clauda tikulh an timi thli daihnak lei in kan tli i, har lengmang in tilawng chung i vokkuanglawng* tete hmanh kha kan runven khawh hna. **17** Tilawng cung i an hun chuan tikah tilawng cu fekte in hri in an ṭem, cun Syrtis thetpho i aa suksual nakhnga lo lawng puanzar kha an ṭhumh i thli nih a duhnak lei paoh ah a hranh hna. **18** Cun tilet nih fak tuk in a kan den caah a thaizing ah cun tilawng thil phorhmi kha an thlak hna i an zaanter. **19** A ni thumnak ah tilawng thilri zong kha an kut hrimhrim in an ṭhumh. **20** Nika le arfi hna zong ni tampi chung an langh ti lo tikah le thlichia nih fak tuk in a kan den tikah, a donghnak ah cun nun lai hmanh kan i ruahchan lo.

21 Sihmanhsehlaw rawl lo in ni tampi an um cang caah, Paul cu an lak ah a hung dir i, annih cu, "Mi hna, ka bia nan rak ngaih awk a si. Cun Crete khan rak chuak hlah usih law rawhralnak le sunghnak kan tong hnga lo. **22** Cun atu cu, tilawng dah ti lo cu nanmah lak ah aho hmanh nan nunnak a tlau lai lo, nan lung ṭhawng ko u tiah kan forh hna. **23** Zei caah tiah a ka ngei i, ka rianhmi Pathian vanmi kha zahan ah ka pawng ah a rak dir i, **24** 'Paul, ṭih hlah, Caesar꞉ hmai ah chuahpi na si hrimhrim ko lai, cun Pathian nih na khualtlawnpi hawi vialte kha an pek cang,' tiah a ka ti. **25** Cucaah, mi hna, nan thanuam ko u, zei caah tiah a ka chimh ningte in a si taktak ko lai tiah Pathian cu kaa bochan. **26** Sihmanhsehlaw tikulh pakhatkhat ah cun kan taang te ko lai," tiah a ti hna.

27 Zan hleilinak a hung tlin tikah, thli nih cun a kan choih cuahmah i Adriatic Rili kan phan, zanṭim hrawng ah khin tilawng cawngtu hna nih cun tikam lei kan naih pah cang tiah an ruah. **28** Cun ti kha a thawng in a tah tikah lam kul a si. Cun tlawmpal an hei kal ah khin a thawng in an tah ṭhan i lam hleinga a si kha an hmuh. **29** Cutikah lung ah kan i su sual lai ti kan phan caah thircangai꞉ pali kha tilawng hnulei in ti chung ah an thlak i khua a dei nakhnga

27:14 Mar 4:37

27:23 Rom 1:9; 2Ti 4:17

27:25 Rom 4:20,21

* **27:16** *vokkuanglawng:* Buainak an ton tik i hman awk ah lawng ngaipi nih an phorh tawnmi lawng a si.

thla an cam. **30** Cun lawng cawngtu hna cu thircangai§ kha hmailei ah a thla lai bantuk in vokkuanglawng* kha rili chung ah thlak in tlikzaam an i tim. **31** Paul nih zabu uktu ralbawipa le ralkap hna cu a thawh hna i, "Hi mi hna hi tilawng cung i an um lo ahcun khamh na si kho lai lo," tiah a ti. **32** Cutikah ralkap hna nih vokkuanglawng† hri kha an chah i an thlak.

33 Cun khua a hung dei deng ah khin, Paul nih an dihlak in rawl ei a fial hna, "Nihin hi rawl lo in nan umnak a ni hleilinak a si cang i zeihmanh nan ei lo. **34** Cucaah, nan tha a tlun deuh nakhnga le nan nunnak ca ah rawl ei tuah u, nan lu cung samfa fa khat zong nan thlau lai lo," tiah a ti hna. **35** Cun cu bia a chim dih hnu ah chang kha a lak i an dihlak hmai ah cun Pathian sin ah lunglawmhnak a chim, cun a cheu dih hnu ah a ei. **36** Cutikah an dihlak in an lung a ṭhawng ṭhan i chang cu an i lak i an ei cio. **37** Cun kan dihlak tilawng cung i a ummi milu 276 kan si. **38** Cun khimte in an ei dih tikah changvut vialte kha rili chung ah an hlonh i tilawng kha an zaanter deuh.

An Lawng Rawhnak

39 Khua a hung dei tikah, tikam kha khuazei a si an hngal lo, sihmanhsehlaw titlangte kha an hei hmuh i cu hmun ah cun an lawng dinhter kha an duh. **40** Cun thircangai§ hna kha an chah hna i rili chung ah an thlak hna, cun lawng zahnak mei ṭemnak hri kha an phoih i, thli nih kan kalpi seh tiah puanzar kha an samh i tilawng cu tikam lei ah an panhter. **41** Sihmanhsehlaw rili pahnih aa tonnak ah tilawng cu a lu aa su ciammam i a lu lei cu thetse ah ṭhial khawh ti lo in a tang, sihmanhsehlaw a taw lei cu tilet nih a khuai i a den cuahmah ko.

42 Cun ralkap i an i tinhning ah cun, aho hmanh ti lioh in an luat nakhnga lo thongtla vialte thah dih kha a si. **43** Sihmanhsehlaw zabu uktu ralbawipa nih Paul kha khamh a duh caah, an i tinhmi chung khan a kham hna i annih cu, "Ti aa lio khomi paoh zuang hmasa u law tikam lei ah va chuak u," tiah nawl a pek hna. **44** Cun a taangmi cheukhat hna cu phengphel cung ah le tilawng thilri kha a tlaihter hna i an dihlakte in tikam ah himte in an chuak.

Malta I Paul Rianṭuannak

28 An luat i tikam an phanh hnu tu ah Malta tikulh an timi a si kha an hun hngalh. **2** Cun khuami hna cu kan cung ah an ṭha hringhran, ruah a sur i a kih tuk caah mei an kan kaupiak i an kan don. **3** Cun Paul nih thinghreu kha a va khawmh i meiphu ah a paih. A linh caah limcawm a

27:34 Mat 10:30
27:35 Mat 14:19
27:41 2Co 11:25

* **27:30** *vokkuanglawng:* Dal 27:16 fianternak kha zoh.
† **27:32** *vokkuanglawng:* Dal 27:16 fianternak kha zoh.

hung chuak i a baan ah a cuk i aa thlai. 4Cucaah khuami hna nih a baan i aa thlai komi thilnung kha an hmuh tikah pakhat le pakhat kha, "Hi pa hi lainawngmi a si hrimhrim ko hih, rili chung cun luat ko hmanhsehlaw, dinnak* nih pei nun a onh lo hi," tiah an ti. 5Sihmanhsehlaw thilnung cu mei chung ah a thin i a zeihmanh a ti lo. 6Sihmanhsehlaw annih tu nih cun a phin lai le zeitik ah dah a tluk colh lai i a thih lai tiah an hngah. Asinain caan saupi an hngah i a cung ah fahnak zeihmanh a tlun lo tikah an thinlung kha an i thleng i, "Amah hi pathian a si ko," tiah an ti.

7Cuka hrawng ah cun tikulh i a ummi hna hruaitu Publius an timi pa lo hmun a um, amah nih cun a kan cohlan i ṭhate in ni thum chung a kan zohkhenh. 8Cun Publius a pa cu taklinh le thisen chungtlik in a rak zaw. Paul cu a sin ah a va kal i thla a va campiak, cun a cung ah a kut a chuan i a damter. 9Cucaah cuti tuahpiak a si tikah, tikulh i zawtnak a ngeimi a dang vialte hna zong kha an ra i a damter hna. 10Annih zong nih cun a lam kip in an kan upat, cun kan kal tikah a herhmi thil vialte kha an kan pek dih.

11Thla thum hnu ah khuasik chung vialte tikulh ah a caammi Faphir Unau muisam a cuangmi Alexandria khua tilawng in kan kal. 12Cun Syracuse khua kan phan i ni thum kan caam. 13Cuka cun kan i hel ṭhan i Rhegium kan phan. Cun a thaizing ah thlanglei lei in thli a hung hrang i a thaizing ah Puteoli kan phan. 14Cuka ah cun unau hna kha kan va hmuh hna, ni sarih chung an sin caam ding in an kan nawl. Cun Rome lei ah kan kal. 15Cun Rome i a ummi unau hna nih kan kong kha an theih tikah Appii Chawdawrnak Hmun le Khualbuk Pathum tiang an rak kan don. Annih cu Paul nih annih cu a hmuh hna tikah Pathian a thangṭhat i a hna a ngam.

28:4 Mar 16:18; Luk 13:2,
28:5 Luk 10:19
28:8 Jam 5:14

Rome A Va Phan

16Rome khua kan phak tikah zabu uktu ralbawipa nih thongtla vialte kha thong-uk ralbawipa sin ah a chanh dih hna, sihmanhsehlaw Paul cu amah a cawngtu ralkap pa he amahte in umnak nawl kha a pek. 17Cun ni thum a rauh hnu ah Paul nih Jew upa hna kha pumhkhawmh a sawm hna i a sin ah cun an ra, an i pumh tikah, annih cu a thawh hna i, "U le nau hna, kan miphun ralchan in siseh, kan pupa phung ralchan in siseh, zeihmanh ka tuahmi a um lo nain Jerusalem ah an ka tlaih i Rome mi hna kut chung ah an ka kuat, 18an ka kherhlai tikah, thlah an rak ka duh ko, zei caah tiah thihtlak in zeihmanh sualnak ka ngei lo. 19Sihmanhsehlaw cucu Jew mi hna nih an duh lo tikah, ka miphun sualphawt awk zeihmanh ka ngei lo nain, Caesarʂ sin ah a

* **28:4** *dinnak:* Greek holh in "Dike" a si i dinnak nu-pathian min a si tiah zumlotu hna nih an zumhmi a si.

zu ka khan kha a hau. **20** Cucaah, Israel mi hna i an i ruahchanmi ruang ah cikcin in khih ka si hi nan hmuh i nan sin i chim awk ah nannih cu kan auh hna," tiah a ti hna.

21 Cutikah annih nih, "Nangmah kong ah Judea ram in zei cakuat hmanh kan hmu lo, cun cuka i a ummi unau hna sin zong in na ṭhatlonak an kan chim bal lo. **22** Sihmanhsehlaw hi bu kong hi khua zakip ah thangchiat a si ko, nang tah zeitin dah na hmuh ti kha theih kan duh ko," tiah an ti.

23 Cutikah a ni an tuk i, a umnak hmun ah mi tampi an ra i Pathian pennak kong kha ralringte in a chimh hna, cun Jesuh kong kha an lung a pem khawh nakhnga Moses Phungbia chung in le Prophet hna cauk chung in zingka in zanlei tiang a cawnpiak hna. **24** Cun a chimmi thawng cun micheu cu an lung a pem i micheu nih cun an zum lo. **25** Anmah lak ah an lung an i khat lo i, Paul nih hi bia pakhatte a chim tikah an dihlak in an i ṭhen, "Thlarau Thiang nih prophet Isaiah sin in kan pupa hna sin ah a rak chimmi kha a hmaan hringhran,

26 'Hi mi hna sin ah hin va
kal law va chim tuah:
"A theih cu nan theih ko lai
nain nan hngalfiang lai
lo,
Cun a hmuh cu nan hmuh
ko lai nain nan hmufiang
lai lo,
27 Zei caah tiah hi mi hna i
an lungthin cu a hnawl
cang.
An hna kha khua theihnak
ca ah a chah cang,
Cun an mit kha an i chinh,
Cu lo ahcun ka damter hna
nakhnga,
An mit in an hmuh i, an hna
in an theih i,
An thinlung in an hngalh i,
an i mer sual hnga,"'
tiah a ti.

28 "Cucaah Pathian khamhnak cu Gentile mi hna sin ah thlah a si cang i annih nih an ngaih lai ti hi hngal cang u," tiah a ti hna. **29** Cun cu bia a chimmi cu an theih tikah, Jew mi hna cu anmah le anmah fakpi in bia-alnak an ngei i an kal.

30 Cutikah Paul cu amahte in inn hlan in kum hnih pumpi a um i, a rami vialte kha a rak cohlan dih hna. **31** Pathian pennak kha a chim i Bawipa Jesuh Khrih kong kha ralṭhate in a cawnpiak hna i aho hmanh nih an kham lo.

28:23 Mat 3:2
28:25 Heb 3:7
28:27 Mat 13:15
28:28 Luk 2:30,31
28:31 Mat 4:23

ROME

KHUAMI SIN PAUL CAKUAT

Biahmaisa

Caṭialtu: Paul
Cakuatmi: Rome zumtu hna
Caṭial Kum: AD 56

Biakam Thar chan ah cun Rome cozahpi nih Mediterranean vawleipi a rak lak i, Rome cozah khualipi cu Rome a si. Cu khuapi ah cun Pathian nih khrihfabu nganpi a dirh i, apostle Paul nih cu khua cu tlawn a duh ngaingai (15:23). A hnu bik ah AD 60 ah a va phanh hna, asinain, Rome cozah thongtla sinak in a va phan.

Khrihfabu dangdang sin i a ṭialmi a cakuat bantuk si lo in, hi cakuat hi a phanh bal rih lonak khrihfabu ah a va phan. Amah dirhmi khrihfabu a si lo (15:20), Paul bia ning cun Peter dirhmi zong si dawh a si lo. Rome in Jerusalem ah a va kal i Pentecost[g] ni ah Khrih a comi Jew mi hna nih (Apo 2:10) Rome i an va kir ṭhan tikah an dirhmi khrihfabu si dawh a si. Rome i zumtu tampi cu Paul nih a hngalh hna, micheu cu hmun dangdang i a rianṭuannak in hrinṭhannak a comi si dawh an si.

Macedonia le Achaia i a rian a lim hnu ah Paul nih hi cakuat hi a ṭialmi a si (15:22-33), Gentile khrihfabu hna sin in a khawlhmi phaisa kha zumtu sifak hna pek awk ah khulrangte in Jerusalem ah a kir. Hi cauk hi Paul nih thla thum chung Corinth i rian a ṭuannak a dongh lei, AD 56 hrawng ah ṭial dawh a si.

Hi cauk nih hin Khrihfa zumhnak biapi tampi a langhter. Zeitin dah Pathian dinnak cu thawngṭha thawng in misual nih a co khawh lai ti kha fiangte in a langhter. Cun mi vialte sualphawtnak (dal 6-8), Israel a thim hna nak i Pathian fimnak (dal 9-11), cun zumtu vialte nih dinfelnak nun in nun a herhning (dal 12-16) vialte kha a ṭial hna. Biangaite in, thawngṭha cu "a zummi paoh khamhnak ding ca ah Pathian ṭhawnnak a si" (1:16).

Biahmaisa

1 Paul, Jesuh Khrih sal, apostle
si ding ah kawhmi le Pathian
thawngṭha ca ah thleidanmi ka
si i, **2** cu thawngṭha cu prophet
hna hmang in Cathiang chung
ah a rak kan kamhmi, **3** taksa lei
in David tefa chung in hrinmi,
a Fapa Jesuh Khrih kan Bawipa
kong kha a si. **4** Cun mithi hna
sin in a thawhṭhannak thawng
in thianhlimnak Thlarau nih
huhamṭhawnnak he Pathian
Fapa tiah a thanh. **5** A min
ruang ah miphun vialte lak in
zumhnak ruang ah nawlngaimi
an si nakhnga amah thawng in
velngeihnak le apostle sinak cu
kan co. **6** Cu hna lak ah cun nannih
zong hi Jesuh Khrih kawhmi nan
si ve.

7 Mithiang si awk ah kawhmi le
Rome ah a ummi, Pathian dawtmi
vialte nan sin ah ca kan kuat hna.
Pathian kan Pa le Bawipa Jesuh
Khrih sin in a rami vel le daihnak
cu nan cung ah um ko seh.

1:1 1Co 1:1; Apo 9:15; 2Co 2:12
1:2 Apo 3:32; Tit 1:2; Luk 1:70
1:3 Joh 1:14; Mat 1:1
1:4 Mat 4:3
1:5 Apo 9:15; 6:7
1:6 Jud 1:1:1; Bia 17:14
1:7 1Th 1:4; Apo 9:13; 1Co 1:3; Eph 1:2

Gentile Mi Nih Dinfelnak An Herh

8 Nan zumhnak kha vawlei
pumpaluk ah chim a si ruang

ah nan dihlak ca ah Jesuh Khrih thawng in ka Pathian cu a hmasa bik ah ka lawmh. **9**Cucaah ka thlacamnak ah a zungzal dong lo in kan telh hna nak i ka tehte cu a Fapa thawngṭha phuannak ah ka thlarau he ka rianhmi Pathian hi a si. **10**Atu a donghnak bik tal ah hin Pathian duhnak in nan sin rat khawhnak lam ka hmu hnga maw tiah lungtakte in ka hal lengmang.

11Fekte in nan dir khawh nakhnga thlarau laksawng cheuh ve awk ah hmuh kan duh tuk hna. **12**Cucu, nan zumhnak le ka zumhnak thawng in keimah zong nanmah he hmun khatte ah thazaang ka lak khawh ve nakhnga ca ah a si. **13**U le nau hna, a dang Gentile mi hna sin ah theitlai ka ngeih bantuk in nanmah sin zong ah theitlai ka ngeih khawh ve nakhnga nan sin rat hi kaa tim lengmang, cucu theihter kan duh hna. Sihmanhsehlaw atu tiang kham ka si ko rih.

14Greek le barbarian[ʃ] hna sin ah siseh mifim le mihrut hna sin ah siseh leiba a ngeimi ka si. **15**Cucaah, keimahlei cun Rome i a ummi nan sin zong ah thawngṭha chim ding in timh cia ka si.

16Zei caah tiah Khrih thawngṭha cu ka zahpi lo, zeitin tiah a zummi paoh khamhnak ding ca ah Pathian ṭhawnnak a si, cun Jew ca ah a si hmasa i Greek hna ca zong ah a si ve. **17**"Miding cu zumhnak in a nung lai," tiah aa ṭial bantuk in Pathian dinnak cu thawngṭha ah zumhnak in zumhnak ah aa phuang.

1:8 1Co 1:4; Eph 1:16; 1Th 2:13
1:9 2Ti 1:3; Phi 1:8
1:10 Luk 18:1; Apo 1:14; Eph 1:16; Phi 1:4; Col 1:9; 2Th 1:11; 2Ti 1:3; Phm 4
1:11 1Co 1:7
1:14 1Co 9:16
1:16 2Ti 1:8; 1Co 1:18; Joh 3:15
1:17 Phi 3:9; Gal 3:11; Heb 10:38
1:18 Joh 3:36; Eph 5:6; Col 3:6; 1Th 1:10; Bia 19:15
1:19 Apo 14:17
1:21 Eph 4:17,18
1:22 1Co 1:20,27
1:23 Apo 17:29
1:24 Eph 4:19; 1Pe 4:3
1:25 2Co 11:31

Sualnak Cu Biaceih A Si Lai

18Cucaah, biatak kha dinfellonak in a khammi hna i Pathian zeirellonak le dinfellonak vialte ralchan in Pathian thinhunnak cu van in a rung lang. **19**Zei caah tiah Pathian nih a hmuhsak cang hna caah an hngalh awk a simi Pathian kong vialte kha an sin ah fianter a si cang. **20**Cucaah vawlei ser hramthawk in hmuh khawh a si lomi a sinak vialte kha fiangte in an rak hmuh ko. Sermi thil hna thawng in zungzal a hmunmi a ṭhawnnak le Pathian a sinak kong zong kha an rak fian dih cangmi a si caah silhnalh khawhnak zeihmanh an ngei lo.

21Zeitin tiah Pathian kha an rak hngalh ko nain, Pathian nih a co ding a simi sunparnak kha an rak pe lo i, a lawmh zong an rak lawm lo. Sihmanhsehlaw an ruahnak cu pakpalawng ah a cang i a hrutmi an thinlung cu a mui. **22**Mifim an i ti nain mihrut ah an cang. **23**Cun a thi kho lomi Pathian sunparnak kha a thi khomi minung, va le keli-ngei saram le a lawnmi thilnung muisam he i lo in tuahmi ah an thlen.

24Cucaah an thinlung duhnak ningte in an pum kha anmah le anmah upatnak um lo in hman awk ah Pathian zong nih annih cu thianhlimlonak ah a pekchanh lawlaw hna. **25**Pathian biatak

kha lih ah an thlen i, sertu si lo in, sermi thilnung tu kha an biak i an rianh hna. Sertu cu a zungzal thangṭhat si ko seh. Amen[g].

26 Hi ruang ah hin Pathian nih ningcanglo horduhcuainak ca ah a pek lawlaw hna. Cuticun an nu hna hmanh nih an nu sinak kha ningcanglo in an hman. **27** Cu bantuk ṭhiamṭhiam in pa hna zong nih nu he ningcangte in umnak kha an hlawt i pa le pa i duhnak in an kaang. Ningzak thil kha pa le pa nih an tuah i, an pialnak he aa tlakmi dantatnak cu an pum hrimhrim in an co.

28 Cun an hngalhnak in Pathian kha hngalh an duh lo caah Pathian nih tuah lo dingmi thil tuah awk ah khua a ruat kho ti lomi thinlung ah Pathian nih a pekchanh hna. **29** Annih cu dinfellonak, nupa sualnak, ṭhatlonak, nahchuahnak, ziarngeihnak, mihngarnak, lainawnnak, i siknak, hlennak, a ṭhalomi ruahnak vialte in an khat i, annih cu bia duh hmursaumi an si, **30** mi thangchiattu, Pathian huatu, mi serhsat hmangmi, mi uah, mi porhlaw, sualning lam thar a hmu thiammi, nu le pa nawl a ngailomi, **31** theihthiamnak a ngei lomi, bochan a tlaklomi, dawtnak a ngei lomi, ngaihthiam a hmanglomi, zaangfahnak a ngei lomi an si. **32** A dingmi Pathian phunglam hngal ko bu in cu thil vialte a tuahmi hna cu thihnak co ding ah an i tlak hrimhrim. Cun thilṭhalo an tuah lawng si lo in, cu thil ṭhalo a tuahmi a dang zong kha an hnatlakpi hna.

1:26 Eph 4:19; 1Th 4:5
1:27 1Co 6:9
1:29 1Ti 5:13; 3Jo 1:10
1:30 2Ti 3:2
1:31 2Ti 3:3
1:32 Luk 11:48; Apo 8:1
2:1 Mat 7:1,2
2:4 Eph 1:7,18; 1Pe 3:15 2Pe 3:9
2:5 Bia 6:17; Jud 1:1:6
2:6 Mat 16:27
2:7 1Co 15:53, 54; 2Ti 1:10; Mat 25:46
2:8 2Th 2:12

Pathian Nawlbia

2 Cucaah maw mipa, aho na si zong ah, midang bia a ceihtu nangmah zong silhnalh khawhnak zeihmanh na ngei ve hlei lo. Zei caah tiah midang bia na ceih hna tikah an bia a ceihtu hna nangmah nih an tuahmi kha na tuah ve caah nangmah le nangmah sual naa phawt a si ko. **2** Sihmanhsehlaw cu bantuk thil a tuahmi hna kha Pathian nih bia a ceih hna tikah a biaceihnak cu a hmaan ti kha kan hngalh. **3** Maw mipa, bia na ceihmi hna nih an tuahmi thil kha nangmah lila nih na tuah ve, Pathian nih bia a ceih tikah ka luat lai tiah na ruat maw? **4** Asiloah a rum tukmi a ṭhatnak, a lungsaunak le thinfualnak hi zei rel lo in na um sual maw? Pathian ṭhatnak cu ngaihchihnak ah an hruaitu a si hi na hngal lo sual maw?

5 Cucaah, Pathian thinhunnak ni i a dingmi biaceihnak kha a langh te tikah na lungkhonnak le i ngaichihlonak lungthin in a thinhunnak kha naa khon. **6** Pathian nih mi kip kha anmah le an rianṭuan ning cio in a cham te hna lai. **7** Lungsaute in rian ṭha ṭuannak in sunparnak, upatnak le thihkhawhlonak a kawlmi hna cu Pathian nih zungzal nunnak kha a pek hna. **8** Sihmanhsehlaw micheu cu anmah zawn lawng an i ruat i, biatak kha zul duh lo in

dinfellonak tu kha an zulh caah, a thinhunnak le a thinlinhnak kha a pek hna lai. **9** Ṭhatlonak a tuahmi paoh nunnak ah harnak le sivanghnak a tlung lai, Jew mi hna cung ah a tlung hmasa lai i, cu hnu ah Greek mi hna cung zong ah a tlung ve lai. **10** Sihmanhsehlaw thilṭha a tuahmi paoh cung ah cun, sunparnak, upatnak le daihnak cu a um lai, Jew mi hna ca ah a si hmasa lai i, cu hnu ah Greek mi hna ca zong ah a si ve lai. **11** Zei caah tiah Pathian cu thleidannak zeihmanh a ngei lo.

12 Phungbia lo in sualnak a tuahmi vialte hna zong kha phungbia lo in an rawk dih lai. Cun phungbia tang ah sualnak a tuahmi vialte hna kha phungbia in bia a ceih hna lai. **13** Zei caah tiah Pathian mithmuh ah miding a simi cu phungbia kha a theih lawng in a theimi kha an si lo, sihmanhsehlaw phungbia a zultu hna kha thiamcoter an si lai. **14** Cucaah phungbia a ngei lomi Gentile mi hna nih phungbia chung i a ummi kha an kokek sinak in an tuah tikah phungbia cu an ngei lo nain cucu an ca ah phung ah a cang ko. **15** Cu nih cun phungbia nih a fialmi hna rian kha an thinlung chung ah ṭial a si dih cang kha a langhter. Cun an chiaṭha thleidannak nih a caan ah sual a phawt hna i a caan ah thiam a coter tawn hna nak zong nih cucu a langhter fawn. **16** Minung nih a thlithup in an tuahmi vialte kha Jesuh Khrih in Pathian nih ka thawngṭha ningte in cu ni ah cun bia a ceih te hna lai.

2:11 Apo 10:34
2:12 1Co 9:20,21; Gal 4:21
2:13 Jam 1:22, 23,25
2:14 Apo 10:35
2:16 1Co 4:5; Apo 10:42; 2Ti 2:8
2:17 Joh 5:45
2:21 Mat 23:3,4
2:22 Apo 19:37
2:24 2Pe 2:2
2:25 Gal 5:3

Jew Zong Nih Pathian Nawlbia An Buar

17 Zohhmanh, "Jew ka si," naa ti i phungbia naa bochan i, Pathian ah naa porhlaw, **18** phungbia kha an in cawnpiak cang caah Pathian duhnak kha na hngalh i thilṭha zong na cohlan hna, **19** cun mitcaw lam hruaitu le muihnak i a ummi hna ca ah ceunak, **20** mihrut chimhringtu, ngakchia cawnpiaktu ka si tiah naa ruat taktak, phungbia hngalhnak le biatak a ngeimi bantuk in na um. **21** Cucaah nang midang hmanh a cawnpiakmi nih nangmah le nangmah tah naa cawnpiak ve lo maw? "Fir hlah u," tiah a cawnpiaktu nangmah nih tah na fir maw? **22** "Ṭaangdangpom hlah," a titu nangmah nih ṭaangdang na pom maw? Siasal a huatu nangmah nih temple thil kha na fir sual maw? **23** Phungbia i aa porhlawmi nih phungbia buarnak in Pathian na upat lo sual maw? **24** Zei caah tiah Cathiang nih, "Nangmah ruang ah Pathian cu Gentile mi hna lak ah an thangchiat," tiah a ṭial bang khan a si.

25 Cucaah phungbia na zulh ahcun na cuarpartannak cu man a ngeimi a si taktak, sihmanhsehlaw phungbia na zulh lo ahcun na cuarpartannak kha cuarpartanlonak ah a cang. **26** Cu ruang ah cuarpartanlomi pa

nih phungbia chung i a dingmi phunglam kha a zulh hna ahcun cuarpartanlo kha cuarpartan ah a ruahpiak hnga lo maw? **27** Nang cu ṭialmi phungbia kha a ngei i cuarpar aa tanmi na si. Sihmanhsehlaw phungbia kha na zulh lo ahcun taksa in cuarpar aa tan lo nain phungbia kha tlingte in a zulmi nih cun bia an ceih ko lai.

28 Zei caah tiah lenglei lawng in Jew a simi cu Jew mi taktak a si lo, cun lenglei taksa lawng in cuarpar aa tanmi cu cuarpar aa tan taktakmi a si lo. **29** Sihmanhsehlaw chunglei in Jew a simi lawng hi, Jew mi taktak cu a si i, cuarpartannak taktak cu thinlung cuarpartannak kha a si. Cucu ṭialmi phung ah si lo in, Thlarau tu ah khan a si i, thangṭhatnak a hmuhmi cu minung sin in si lo in, Pathian sin tu khan a si.

3 Cuti a si ahcun, Jew mi hna hi hlawknak zei dah an ngeih? Cuarpartannak nih ṭhathnemnak zei dah a ngeih kun? **2** A lam kip in ṭhathnemnak tampi a um, a hmasa bik ah, Jew mi hna cu Pathian nih a bia kha a kenter hna.

3 Mi cheukhat nih an zumh lo ah tah? An zumhlonak nih Pathian zumhtlak a sinak kha ṭhahnem lo ah a canter lai maw? **4** Canter naisai hlah, Cathiang ah,

"Na bia in thiamcoter na
si i,
Bia an in ceih tikah na tei
hna nakhnga ca ah a si,"

tiah aa ṭial bantuk khan mi kip hi lihchimmi an si i, Pathian cu a hmaan taktak ko.

5 Sihmanhsehlaw kan dinfellonak nih Pathian dinfelnak kha fiang chinchin in a langhter a si ahcun zeitin dah kan ti kun lai? Pathian nih a thinhunnak kha kan cung i a tlunter tikah a ding lo kan ti lai maw? Minung biachim bantuk in ka hei chim ko. **6** Ti naisai hlah, cuti a si ahcun zeitin dah Pathian nih vawlei cu bia a ceih lai? **7** Cucaah Pathian biatak cu ka lih nih a ṭhawnter chinchin i Pathian nih sunparnak a co deuhdeuh ahcun, zei caah dah misual a si tiah sual a ka phawt ṭheo rih kun? **8** Cun mi cheukhat nih an kan thangchiat i, "Thilṭha a chuah khawh nakhnga ṭhatlonak tuah hna usih," an ti tiah an kan ti bantuk in kan ti ko lo? Cun an co laimi sualphawtnak cu a ding taktakmi a si.

Mi Vialte An Sual Dih Cio Ko

9 A si kun ahcun kannih Jew mi hi anmah nakin kan ṭha deuh kun maw? Ṭha deuh nemmam hlah, zei caah tiah a hlan ah Jew mi cu Gentile mi he sualnak tang ah an um tiah kan rak langhter cang. **10** Cathiang nih,

"Miding aho hmanh an um
lo, an um lo, pakhatte
hmanh an um lo.
11 A hngalfiangmi aho
hmanh an um lo,
Pathian a kawlmi aho
hmanh an um lo.
12 Lam an pial dih cang,

2:26 1Co 7:19
2:27 Mat 12:41,42
2:28 Mat 3:9; Joh 8:39; Gal 6:15
2:29 Phi 3:3; Col 2:11; 2Co 3:6; Joh 5:44; 1Co 4:5; 2Co 10:18; Gal 1:10; 1Th 2:4
3:2 Apo 7:38
3:3 Heb 4:2; 2Ti 2:13
3:4 Joh 3:33
3:5 Gal 3:15
3:6 Gen 18:25
3:9 Gal 3:22

santlailo ah an cang dih
cang,
Ṭhatnak a tuahmi an um lo,
an um lo, pakhatte hmanh
an um lo.
13 An dang cu khar lomi
thlaan bantuk an si,
An lei in hlennak a chuak i
an hmur tang ah rul sivai
a um.
14 An kaa cu chiatserhnak le
biachiakha in a khat.
15 An ke cu thi chuah awk
ah a khul a rang.
16 An lam ah rawhnak le
harnak a um.
17 Daihnak lam kha an hngal
lo.
18 An mit ah Pathian ṭihnak
a cuang lo,"
tiah a ti bantuk khan a si.

19 Phungbia nih a chimmi paohpaoh hi phungbia tang i a ummi hna sin ah a chim ti kha kan hngalh, cuti a chim cu mi vialte an kaa a pih i vawlei nih amah le a kong kha Pathian hmai ah aa chim te nakhnga ca ah a si. **20** Cucaah, aho hmanh phungbia tuahnak thawng in Pathian mithmuh ah thiamcoter an si bal lo. Zei caah tiah phungbia in mi nih sualnak cu zei dah a si kha tlingte in a hngalh.

Khamhnak Lam Pakhat

21 Sihmanhsehlaw Phungbia le Prophet hna zong nih tehte an rak khan cang bantuk in atu ah cun phungbia tuahnak tello Pathian dinfelnak cu phuan a si cang. **22** Cu Pathian dinfelnak cu Jesuh Khrih zumhnak thawng in a zummi vialte sin ah a rami a si. Zeitin tiah i dannak zeihmanh a um lo. **23** Zei caah tiah mi vialte an sual dih cang i Pathian sunparnak cu an chambau dih ko. **24** Jesuh Khrih chung i a ummi tlanhnak in Pathian nih a vel in a lakte in annih cu thiam a coter cang hna. **25** Pathian nih a lungsaunak in a hlan i an rak tuahmi sualnak kha Khrih thisen zumhnak thawng in a ngaihthiam hna nakhnga Jesuh cu lungtling raithawinak ca ah a chiah i, cuticun a dinfelnak kha a langhter. **26** Cuti i a dinfelnak a langhternak cu Pathian cu a dingfelmi le Jesuh a zummi paoh thiam a cotertu hna a si nakhnga ca ah a si.

27 A si kun ah, zei dah minung nih aa porhlawtpi khawh kun lai? Porhlawtnak cu phih a si cang. Zei phung nih? Tuahsernak phungbia nih maw? Si hlah, zumhnak phung nih a phih cang. **28** Cucaah minung cu phungbia tuahnak tello in zumhnak in thiamcoter a si ti hi kan biadonghnak cu a si. **29** Asiloah amah cu Jew mi hna Pathian lawnglawng maw a si? Gentile mi hna Pathian tah a si ve lo maw? A si hen ta, Gentile mi hna Pathian zong a si. **30** Zei caah tiah cuarpar aa tanmi hna zong, aa tan lomi hna zong zumhnak thawng in thiam a cotertu hna ding Pathian pakhat lawnglawng a um. **31** A si ahcun zumhnak in phungbia cu zeihmanhlo ah

3:20 Apo 13:39; Gal 2:16
3:21 Apo 10:43
3:22 Gal 2:16; Joh 3:15; Gal 3:28; Col 3:11
3:24 Joh 1:14,16, 2Co 12:9; Eph 2:8; Tit 2:11; Heb 4:16; 1Co 1:30; Gal 4:5; Eph 1:7,14; Col 1:14 Heb 9:12
3:25 Heb 2:17; 1Jo 4:10; Apo 20:28; Eph 1:7; Heb 9:12,14; 1Pe 1:19; Bia 1:5; Apo 14:16
3:27 1Co 1:29-31; Eph 2:9
3:28 Apo 13:39; Gal 2:16; Eph 2:9; Jam 2:20, 24,26
3:29 Apo 10:34, 35; Gal 3:28
3:30 Gal 3:8

kan canter tinak a si maw? Si hrimhrim hlah, phungbia cu a feh tu kan fehter chinchin.

4 Cuti a si kun ah cun, kan pa Abraham nih taksa in a hmuhmi kong kha zeitin dah kan ti kun lai? **2** Zei caah tiah Abraham kha ṭuannak in thiamcoter a rak si ahcun porhlawtnak a ngei hnga. Sihmanhsehlaw Pathian hmai ah cun a si hnga lo. **3** Cathiang nih zeitin dah a ti kha? "Abraham nih Pathian a zumh i Pathian nih a zumhnak cu dinfelnak ah a relhpiak," tiah a ti.

4 Rian a ṭuanmi cu a rianṭuan man kha laksawng tiah mi nih an relhpiak bal hna lo, sihmanhsehlaw a ṭuanman tiah an relhpiak hna. **5** Sihmanhsehlaw rian a ṭuan lo nain Pathian mi a si lomi hna hmanh thiam a cotertu Pathian kha a zumh caah a zumhnak kha dinfelnak ah relhpiak a si. **6** Pathian nih ṭuannak tello in amah dinfelnak kha an dinfelnak ah a relhpiakmi hna i an thluachuah cu David nih hitihin a chim:

7 "Phung lo in an nunnak
ngaihthiam a simi hna le
An sualnak khuhpiak a simi
hna cu mithluachuak an
si.
8 A sualnak kha Bawipa
nih sual ah a relhpiak lo
dingmi cu mithluachuak
a si,"
tiah a ti.

9 Hi thluachuahnak hi cuarpar aa tanmi hna cung lawng ah maw a tlun? Asiloah cuarpartanlomi hna cung zong ah dah a tlun? Zei caah tiah zumhnak kha Abraham dinfelnak ca ah relhpiak a si tiah kan ti. **10** Cucu zeitin dah relhpiak a rak si? Cuarpar aa tan hnu ah maw, cuarpar aa tan hlan ah dah? Cucu cuarpar aa tan hnu ah si lo in, cuarpar aa tan hlan tu ah a rak si. **11** Cuarpar a rak i tan hlan i a rak ngeih cangmi zumhnak in dinfelnak cakhenh a simi cuarpartannak kha hmelchunhnak bantuk in a rak co. Cucu cuarpartan lo in a zummi vialte hna i an pa a si nakhnga ca ah le an zumhnak kha dinfelnak ca ah relhpiak a si ve nakhnga ca ah le **12** cuarpar lawng aa tanmi si lo in, kan pa Abraham nih cuarpar aa tan hlan ah a rak ngeih bantuk in zumhnak in a kalmi cuarpartanmi hna i an pa a si nakhnga ca ah a si.

Pathian Biakam

13 Cucaah, amah cu vawlei rocotu a si lai tiah Abraham le a tefa hna nih an comi biakamnak cu phungbia thawng in a si lo, zumhnak in comi dinfelnak thawng tu in a si. **14** Phungbia in a nungmi hna kha rocotu an si ahcun, zumhnak cu pakpalawng a si hnga i biakamnak cu zeihmanhlo a si ko hnga. **15** Zei caah tiah phungbia nih cun Pathian thinhunnak kha a chuahter i phung a um lonak hmun ah cun phungbuar zong a um ve lo.

16 Cucaah cu biakamnak cu

4:1 Luk 3:8
4:2 1Co 1:31
4:3 Gal 3:6; Jam 2:23
4:8 2Co 5:19
4:11 Luk 3:8
4:13 Apo 13:32; Gal 3:16,29
4:14 Gal 3:18
4:15 1Co 15:56; 2Co 3:7; Gal 3:10

phungbia a comi Abraham tefa vialte hna ca lawng ah si lo in, kan dihlak pa a simi Abraham zumhnak bantuk a ngeimi vialte hna ca zong ah a si ti fianternak ca ah a velngeihnak he aa tlak in zumhnak cung ah aa hngatmi a si. **17** Mithi kha nunnak a pe i, a um lomi thil kha a kawh i a umter khotu a zumhmi Pathian hmai ah amah cu kan pa a si. Cathiang nih, "Miphun tampi hna i pa ah kan ser lai," tiah a ti bantuk khan a si. **18** Miphun tampi i pa a si khawh nakhnga Abraham nih ruahchannak a ngeih lo lio ah ruahchannak he a rak zumh. Cun Pathian nih, "Na tefa hna cu mah zat cu an si lai," tiah amah kong a rak chim cang bang khan a si. **19** Cun kum 100 a si cang i mithi bantuk a si cangmi a pumsa sinak le Sarah nau-inn a thih cangnak hmanh nih a zumhnak kha a derter lo. **20** Zumhlonak in Pathian biakamnak kong ah lungawṭawmnak zeihmanh a ngei lo. Sihmanhsehlaw a zumhnak kha a ṭhawnter chinchin i Pathian kha sunparnak a pek. **21** Pathian nih bia a kamhmi kha a tuah khawh hrimhrim lai tiah fiangte in a zumh. **22** Cucaah, "a zumhnak cu dinfelnak ca ah relhpiak a si." **23** Cathiang nih, "Pathian nih a dinfelnak ca ah a relhpiak," tiah a timi hi Abraham ca lawng ah a si lo. **24** Sihmanhsehlaw kan dihlak ca ah a chimmi a si. Kan Bawipa Jesuh mithi hna sin in a thawhtertu Pathian kha kan zumh ahcun, Pathian nih kan zumhnak kha kan dinfelnak ca ah a kan relhpiak lai. **25** Zei caah tiah phung kan buar ruang ah, amah cu chanh a si i, thihnak in thawhter a si cu thiamcoter kan si nakhnga ca ah a si.

4:16 Luk 3:8; Gal 3:16
4:17 Joh 5:21
4:19 Heb 12:11,12
4:20 Mat 4:8
4:21 Mat 19:26
4:24 1Co 9:10; 2Ti 3:16,17; 1Pe 1:21
4:25 2Co 5:21; 1Co 6:11
5:1 Luk 2:14
5:2 Eph 2:18; 1Co 15:1; Heb 3:6
5:3 Mat 5:12; Heb 10:36
5:5 Phi 1:20; Heb 3:6; Joh 3:16; Apo 2:33; Tit 3:5,6
5:6 Mar 1:15; Gal 4:4; Eph 1:10
5:8 Joh 3:16; 1Pe 3:18; 1Jo 3:16

Thiamcoternak Theitlai

5 Zumhnak thawng in thiamcoter kan si cang caah, kan Bawipa Jesuh Khrih thawng in Pathian he remdaihnak kan ngei. **2** Amah thawng in velngeihnak chung i luhnak lam kha zumhnak in kan ngei i velngeihnak chung ah cun kan dir, Pathian sunparnak kan i ruahchannak ah kan tha a nuam. **3** Cu lawng si lo in, harnak nih inkhawhnak a chuahpi kha kan hngalh caah harnak chung ah cun kan i lawm. **4** Cun inkhawhnak nih ziaza a chuahpi i ziaza nih ruahchannak a chuahpi. **5** Ruahchannak nih cun kan ning a kan zahter lai lo. Zei caah tiah a kan pekmi Thlarau Thiang in Pathian nih a dawtnak kha kan thinlung chung ah a toih cang.

6 Zei caah tiah thazaang kan ngeih lo liote ah Khrih cu a caan hmaante in Pathian mi a si lomi hna ca ah a thi. **7** Miding pa ai i mi pakhatkhat thih cu thil bengbai tak a si i miṭha pa ai ah mizeimaw nih cun thih zong an ngamh men ko lai. **8** Sihmanhsehlaw misual kan si lio thengte ah Khrih kan ca ah a thihnak in Pathian nih a dawtnak kha kan sin ah a langhter.

9 Cu leng ah atu cu a thisen

thawng in thiamcoter kan si cang caah Pathian thinhunnak chung in amah thawng in khamh kan si lai. **10** Cucaah ral kan si lio hmanh ah a Fapa thihnak thawng in Pathian he remter kan si ahcun, remter cangmi kan si caah zeitluk in dah a nunnak nih cun a kan khamh chinchin lai. **11** Cu lawng si lo in, atu ah remnak a kan petu kan Bawipa Jesuh Khrih thawng in Pathian ah kan i lawm fawn.

Adam Le Khrih An I Dannak

12 Cucaah mipa pakhat thawng in sualnak cu vawlei ah a luh bantuk in sualnak thawng in thihnak cu a tlung. Cun mi vialte an sual dih caah thihnak cu mi vialte sin ah a tlung. **13** Zei caah tiah phungbia a rak um hlan hmanh ah sualnak cu vawlei ah a rak um cang. Sihmanhsehlaw phungbia a rak um lonak hmun ah cun sualnak cu sualnak ah relh a rak si lo. **14** Sihmanhsehlaw thihnak nih cun Adam chan in Moses chan tiang Adam nih nawl a buarmi bantuk a tuah lomi hna zong kha a uk dih hna. Adam cu a ra te laimi mipa hmanthlak a si.

15 Asinain a lak in pekmi laksawng cu nawlbuarnak bantuk a si lo. Zei caah tiah mipa pakhat nawlbuarnak ruang ah mi tampi an thi, Pathian vel le mipa pakhat Jesuh Khrih vel thawng in pekmi laksawng cu zeitluk in dah a tam chinchin lai. **16** Cu a lak in a pekmi laksawng cu mipa pakhat sualnak nih a chuahpimi bantuk a si lo. Zei caah tiah voikhat nawlbuar biaceihnak nih sualphawtnak kha a chuahpi, sihmanhsehlaw voi tampi nawlbuarmi ca ah a lak in pekmi laksawng nih thiamcoternak kha a chuahpi. **17** Zei caah tiah mipa pakhat nawlbuar ruang ah mi pakhat thawng in thihnak nih a uk ahcun, a liam in a liammi vel le dinfelnak laksawng a comi hna nih cun zeitluk in dah nunnak chung ah Jesuh Khrih mi pakhat thawng cun an uk chinchin lai.

18 Cucaah mipa pakhat nawlbuar ruang ah mi vialte cung ah biaceihnak a tlun i sualphawtnak a chuahpi bantuk in, mipa pakhat nih dinfelnak a tuah i a lak in pekmi laksawng kha mi vialte cung i a tlun tikah, thiamcoternak nun kha a chuahpi ve. **19** Cucaah mipa pakhat nawlngaihlonak nih mi tampi kha misual ah a canter hna bantuk in, mipa pakhat nawlngaihnak nih mi tampi kha miding ah a canter hna lai.

20 Phungbia cu phungbuarnak karhter awk ah a ra. Sihmanhsehlaw sualnak a karhnak ah velngeihnak cu a tam chinchin ve. **21** Cucu sualnak nih thihnak in a rak uk bantuk in velngeihnak zong nih dinfelnak in zungzal nunnak chung ah kan Bawipa Jesuh Khrih thawng in a uk ve lai.

Sual Caah Thihnak

6 A si ahcun zeitin dah kan ti kun lai? Velngeihnak cu a karh chinchin khawh nakhnga sualnak

5:10 Col 1:21; 2Co 5:18,19; Col 1:20,22; Heb 7:25
5:12 1Co 15:21,22
5:14 1Co 15:22,45
5:15 Apo 15:11
5:17 Joh 10:10
5:19 Phi 2:8
5:20 Gal 3:19; 1Ti 1:13,14
5:21 Mat 25:46

cu kan tuah chin lengmang ko lai maw? 2Tuah naisai hlah, sualnak i a thi cangmi kannih nih cun zeitin dah cu chung ah cun kan nun khawh ti lai? 3Khrih Jesuh chung i baptisma a ingmi kan dihlak in a thihnak ah baptisma kan in kha nan hngal lo maw? 4Cucaah baptisma innak in a thihnak ah amah he vuiṭi kan si cang. Pa sunparnak in Khrih cu mithi hna sin in thawhter a si bantuk in, kannih zong nunnak thar ah kan nun ve awk a si.

5Zei caah tiah Pathian nih Khrih he a thihnak ah a kan pehtlaihter cang ahcun a thawhṭhannak zong ah Khrih he a kan pehtlaihter hrimhrim lai. 6Sualnak sal kan si ti nakhnga lo le a sualmi pumsa hi hrawh a si nakhnga, kan minung hlun cu amah he a khenhchih ti kha kan hngalh. 7Zei caah tiah a thi cangmi pa cu sualnak khan luatter a si cang.

8Cun Khrih he kan thihṭi ahcun amah he zong kan nungṭi lai ti zong kha kan zumh. 9Mithi hna sin in thawhter a si cangmi Khrih cu a thi ṭhan ti lai lo ti kha kan hngalh. Thihnak zong nih a cung ah nawlngeihnak zeihmanh a ngei ti lo. 10Zei caah tiah a thihmi thihnak cu sualnak ca ah voikhat ah a zungzal ca in a thi. Sihmanhsehlaw a nunmi nunnak cu Pathian ca ah a nung.

11Cucaah nannih zong sualnak ah kan thi cang tiah i ruat u law, kan Bawipa Khrih Jesuh thawng in Pathian ah kan nung tiah i ruat u. 12Cucaah a thi khomi nan pum hi sualnak nih a pumsa duhnak tuahter awk ah uk ti hlah seh. 13Cun nan pum ṭengnge kha dinfellonak ca i hmanrua ah sualnak kha va pe hlah u. Sihmanhsehlaw mithi hna sin in thawhter cangmi bantuk in Pathian sin ah i pe ko u law, nan pum ṭengnge kha dinfelnak ca i hmanrua ah Pathian kha va pe ko u. 14Zei caah tiah nannih cu phungbia tang ah si lo in, vel tang ah nan um cang caah sualnak nih nan cung ah nawlngeihnak zeihmanh a ngei ti lo.

Pathian Ca I Nunnak

15Cuti a si ahcun zeitin? Phungbia tang ah si ti lo in vel tang i kan um cang caah kan sual chin lai maw? Sual chin naisai hlah. 16Mi pakhatkhat sin ah sal bantuk in a nawlngaih awk i naa pek ahcun a nawl na ngaihmi pa sal na si kha na hngal lo maw? Thihnak ah an phaktertu sualnak sal asiloah dinfelnak ah an phaktertu nawlngaihnak sal na si. 17A hlan ah cun sualnak sal nan rak si. Sihmanhsehlaw nannih cu cawnpiaknak phun khat sin ah pekchanh nan si i cu cawnpiaknak cu nan thinlung dihlak in nan zulh caah Pathian cu thangṭhat si ko seh. 18Cun sualnak in luatter nan si cang caah dinfelnak sal nan si cang.

19Nan minung sinak a derthawm caah minung biachim in ka chim ko. Nan pum

6:2 Col 3:5; 1Pe 2:24
6:3 Mat 28:19
6:4 Apo 2:24; 2Co 5:17; Eph 4:22-24; Col 3:10
6:5 2Co 4:10; Eph 2:6; Phi 3:10, 11; Col 2:12; 2Ti 2:11
6:6 Gal 5:24; Eph 4:22; Col 3:9; 2Co 4:10; Gal 2:20; Phi 3:10; Col 2:12, 20
6:9 Apo 2:24; Bia 1:18
6:10 Heb 7:27
6:13 2Co 5:14,15; 1Pe 2:24
6:16 2Pe 2:19; Joh 8:34; 2Pe 2:19
6:17 2Co 2:14; 2Ti 1:13
6:18 1Pe 4:1
6:19 Gal 3:15

ṭengnge kha thianhlimlonak sal ah le phungngeihlonak in phungngeihlonak chinchin ah a rak in hruaitu hna sal ah nan rak pekchanh bantuk khan, atu cu nan pum ṭengnge kha thianhlimnak ca ah dinfelnak sal tu ah i pe ko u. **20** Sualnak sal nan si lio ah cun dinfelnak khan nan luat. **21** Atu i nan i zahpimi thil hna khan zei theitlai dah kha lio caan ah khan nan rak ngeih? Kha thil vialte hna i an donghnak cu thihnak a si ko. **22** Sihmanhsehlaw atu cu sualnak khan luatter nan si cang caah Pathian sal ah nan cang cang, thianhlimnak ah theitlai nan ngei cang i a donghnak cu zungzal nunnak a si. **23** Zei caah tiah sualnak man cu thihnak a si, sihmanhsehlaw Pathian laksawng cu kan Bawipa Khrih Jesuh thawng in zungzal nunnak a si.

Nawlbia Chung In Luatnak

7 U le nau hna (nannih phungbia a hngalmi hna sin ah ka chim), mi pakhatkhat cu a nunchung lawnglawng phungbia nih a cung ah nawl a ngeih khawh kha nan hngal lo maw? **2** Cucaah, va a ngeimi nu cu a nunchung paoh phungbia nih cun a va he a hren. Sihmanhsehlaw a va a thih ahcun a va he aa pehtlaihnak phungbia khan a luat. **3** Cu bantuk ṭhiamṭhiam in a va a nun ko lio i pa dang a vat ahcun ṭaangdangpom nu tiah mi nih an ti lai. Sihmanhsehlaw a va a thih ahcun cu phungbia cun a luat i pa dang a vat hmanh ah ṭaangdangpom a si ti lo.

4 Cucaah ka u le ka nau hna, nannih zong Khrih pum thawng in phungbia ah a thimi nan si cang. Cucu midang, mithi hna sin in a thomi amah kha nan vat i Pathian ca ah thei nan tlai khawh nakhnga ca ah a si. **5** Zei caah tiah taksa in kan um lio ah cun thihnak theitlai kan tlai khawh nakhnga phungbia nih a thawhtermi sualduhnak kha kan pum ṭengnge ah rian a ṭuan. **6** Sihmanhsehlaw atu cu a rak kan ṭemṭawntu phungbia khan kan thi cang i phungbia khan luatter kan si cang. Cucu phungbia ṭialmi tang nun hlun sining he si ti lo in Thlarau nuntharnak he Pathian kan rianh khawh nakhnga ca ah a si.

Sual Rianṭuannak

7 Zeitin dah kan ti kun lai? Phungbia cu sualnak a si maw? Si naisai hlah, phungbia lo cun sualnak hi ka rak hngal kho hnga lo. Zei caah tiah phungbia nih, “Mi va hngar hlah,” tiah ti hlah seh law, hngarnak hi ka rak hngal hnga lo. **8** Sihmanhsehlaw sualnak nih nawlbia i cherhchan in ka chung ah duhnak ṭhalo a phunphun a chuahpi. Zei caah tiah sualnak cu phungbia lo cun a thi. **9** Phungbia lo in a hlan ah ka rak nung bal. Sihmanhsehlaw nawlbia a rat tikah cun sualnak cu a nung i kei tu cu ka thi. **10** Cun nunnak phor ding a simi nawlbia nih thihnak a phorh kha ka hmuh.

6:22 1Co 7:22; Eph 6:6; 1Pe 2:16; Mat 25:46
6:23 Gal 6:7,8; Jam 1:15; Mat 25:46
7:1 Apo 1:16; 1Co 1:10; Gal 3:15
7:2 1Co 7:39
7:3 Luk 16:18
7:4 Gal 2:19; Col 1:22
7:5 Gal 5:24
7:6 2Co 3:6
7:10 Luk 10:26-28; Gal 3:12

11 Zei caah tiah sualnak nih cun
nawlbia kha cherhchan ah i lak in
nawlbia cun a ka hlen i a ka thah.
12 Cucaah phungbia cu a thiang,
nawlbia cu a thiang, a ding i a ṭha.
13 Cuti a si ahcun thilṭha cu ka
ca ah thihnak ah maw a can kun?
Cang naisai hlah. Sihmanhsehlaw
sualnak cu sualnak a si kha ka
hngalh khawh nakhnga sualnak
nih thilṭha hmang in ka chung
ah thihnak a chuahpi. Cuticun
nawlbia hmang in sualnak cu
sual chinchin in a langh nakhnga
thihnak kha a chuahpi.
14 Cun phungbia cu thlarau
lei thil a si kha ka hngalh ko,
sihmanhsehlaw kei cu sualnak
tang ah zuarmi titsa mi ka si.
15 Cucaah ka tuah lio cuahmahmi
hmanh hi ka hngalfiang lo, zei
caah tiah tuah ka duhmi kha tuah
lo in ka huatmi tu kha ka tuah.
16 Sihmanhsehlaw tuah ka duh
lomi kha ka tuah ahcun phungbia
cu a ṭha tiah ka lung a tling.
17 Asinain atu ah cu thil a tuahtu
cu keimah ka si ti lo, ka chung
i a ummi sual tu kha a si. 18 Zei
caah tiah ka taksa pum chung ah
hin thilṭha zeihmanh a um lo kha
ka hngalh, cucu ka sual sinak kha
a si. Thilṭha kha tuah ka duh ko,
asinain tuah khawhnak ding lam
ka hmu lo. 19 Cucaah thilṭha tuah
ka duh ko, asinain ka tuah hna
lo, tuah ka duh lomi thil ṭhalo tu
kha ka tuah hna. 20 Atu ah tuah ka
duh lomi kha ka tuah ahcun, cu
a tuahtu cu keimah ka si ti lo, ka
chung ah a ummi sual kha a si.

7:12 Gal 3:21; 1Ti 1:8
7:14 1Co 3:1
7:15 Gal 5:17
7:17 Gal 5:24
7:22 Eph 3:16
7:23 Gal 5:17; Jam 4:1; 1Pe 2:11
7:25 2Co 2:4
8:2 1Co 15:45; Joh 8:32, 36
8:3 Heb 7:18; Gal 5:24; Phi 2:7; Heb 2:14,17

21 Cucaah atu ah cun, hi
phungbia hi ka chung ah rian
a ṭuan ti kha ka hngalh: ṭhatnak
tuah ka duh tikah, ṭhatlonak kha
ka chung ah a um. 22 Zei caah
tiah chunglei minung sining cun
Pathian phungbia ah kaa lawm
ko. 23 Sihmanhsehlaw ka thinlung
phungbia ralchantu phungbia
dang, ka pum ṭengnge ah hin a
um. Cu nih cun ka pum ṭengnge
ah rian a ṭuan lengmangmi
sualnak phungbia sal ah a ka
canter. 24 Aw, mi lungrethei ka
va si dah! Aho nih dah hi thihnak
pumsa chung hin a ka luatter
lai? 25 Kan Bawipa Jesuh Khrih
thawng in amah nih a ka khamh
lai caah Pathian cu ka thangṭhat.

Cucaah ka lungthin cun
Pathian phungbia sal ka si,
sihmanhsehlaw ka taksa cun kei
cu sualnak phung i sal ka si.

Sualphawtnak A Um Ti Lo

8 Cucaah atu cu taksa duhning
in a nung lo i Thlarau
duhning in a nung i Khrih Jesuh
chung ah a ummi hna ca ah
cun sualphawtnak zeihmanh a
um ti lo. 2 Zei caah tiah Khrih
Jesuh chung ah a ummi nunnak
Thlarau phungbia nih sualnak
phungbia le thihnak chung in a
ka luatter. 3 Cucaah taksa sinak
in a derthawmtermi phungbia nih
a tuah khawh lomi kha Pathian
nih a tuah. A Fapa kha sual taksa
he aa lo in sual thawinak ca ah a
run thlah i, pumsa ah sualnak cu
sual a phawt cang. 4 Cucu taksa

duhning in a nung lo i Thlarau duhning in a nungmi hna kan cung ah phungbia chung i a dingmi phunglam a tlin khawh nakhnga ca ah a si.

5 Cucaah taksa duhning in a nungmi hna ca ah cun taksa thil kha an ruat, sihmanhsehlaw Thlarau duhning in a nungmi hna cu Thlarau thil kha an ruat. 6 Taksa duhning i khuaruah cu thihnak a si. Sihmanhsehlaw Thlarau duhning i khuaruah cu nunnak le remdaihnak a si. 7 Taksa ruahnak cu Pathian ral a si, zei caah tiah Pathian phungbia kha a zul lo i a zulh zong a zul kho taktak lo. 8 Cucaah taksa in a nungmi hna nih cun Pathian lung kha an tong kho lo.

9 Sihmanhsehlaw nannih cu taksa in nan nung lo, Pathian Thlarau kha nan chung i a um taktak ahcun Thlarau tu in nan nung cang. Aho hmanh atu i Khrih Thlarau a ngei lomi cu amah ta an si lo. 10 Cun nan chung ah Khrih a um ahcun sualnak ruang ah nan pum kha a thi, asinain dinfelnak ruang ah Thlarau cu nunnak a si. 11 Sihmanhsehlaw mithi hna sin in Jesuh a thawhtertu Thlarau kha nan chung i a um ahcun, nan chung ah a ummi amah Thlarau thawng cun thihnak in Khrih a thawhtertu nih cun a thi khomi nan pum cu nunnak kha a pek ve lai.

12 Cucaah u le nau hna, kannih cu taksa duhning in nung ding ah taksa sin i leiba a ngeimi kan si lo. 13 Zei caah tiah taksa duhning in nan nun ahcun nan thi ko lai, sihmanhsehlaw pumsa tuahsernak hna kha Thlarau in nan thah ahcun nan nung lai. 14 Cucaah Pathian Thlarau nih a hruaimi hna paohpaoh cu Pathian fale an si. 15 Zei caah tiah ṭihphannak sal ah an canter ṭhan tu hna ding thlarau kha nan comi a si lo, “Abba[g], ka Pa,” tiah an kawhtertu hna fa sinak Thlarau tu kha nan co cang. 16 Thlarau amah hrimhrim nih khan kan thlarau he hmun khatte ah Pathian fa kan si kha tehte a khan. 17 Cun fa kan si ahcun rocotu kan si. Pathian rocotu le Khrih he rocoṭimi kan si. Khrih he sunparter ding ah amah he a tem-ingṭimi kan si.

Temhinnak In Sunparnak Ah

18 Cucaah, atu caan i kan temhinnak hi cu kan sin ah langhter a si te laimi sunparnak he cun tahchunh awktlak ah ka ruat lo. 19 Sermi thil vialte hna i an i ruahchannak nih Pathian fapale hna an langh lainak cu i ngaih ngai in an hngah ko. 20 Sermi thil hna hi anmah duhning si lo in, pakpalawng i cang ding ah tinh an rak si. Sihmanhsehlaw amah nih cu ruahchannak in cuticun a rak tinhpiak hna. 21 Cucaah sermi thil hrimhrim hna hi thutmaannak sal chung in Pathian fale hna i a sunglawimi zalonnak chung ah luatter an si te lai.

22 Zei caah tiah sermi thil

8:4 Gal 5:16
8:5 Gal 5:19-21,25
8:6 Gal 6:8
8:7 Jam 4:4
8:8 Gal 5:24
8:9 Gal 5:24; 1Co 6:19; 2Ti 1:14; Joh 14:17; Apo 16:7; 1Jo 4:13
8:10 Joh 14:20, 23; 2Co 13:5; Gal 2:20; Eph 3:17; Col 1:27; Bia 3:20
8:11 Apo 2:24
8:12 Gal 5:24
8:13 Gal 6:8
8:14 Mat 5:9; Gal 3:26; Bia 21:7
8:15 2Ti 1:7; Mar 14:36; Gal 4:5,6
8:16 Eph 1:13; Joh 1:12
8:17 Apo 20:32; Gal 3:29 Eph 3:6; Tit 3:7; 2Co 1:5; 2Ti 2:12; 1Pe 4:13
8:18 2Co 4:17; 1Pe 4:13
8:21 Apo 3:21; 2Pe 3:13; Bia 21:1

vialte cu nau nganfah tuar in atu tiang hmun khatte ah an hrum ko rih ti kha kan hngalh. **23** Cun anmah lawng si lo in, theitlai hmasa Thlarau a ngei cangmi kanmah hrimhrim zong hi fa cohlannak le kan pumsa tlanhnak kha i ngaih ngai in kan hngak i kan hrum. **24** Cucaah kannih cu hi ruahchannak in khamhmi kan si, sihmanhsehlaw hmuhkhawhmi ruahchannak cu ruahchannak a si lo, zei caah tiah aho nih dah a hmuh cangmi cu aa ruahchan tawn? **25** Sihmanhsehlaw kan hmuh lomi kha kan i ruahchan ahcun cucu inkhawhnak he i ngaih ngai in kan hngah.

26 Cu bantuk ṭhiamṭhiam in Thlarau zong nih kan derthawmnak ah a kan bawmh. Zeitin dah thla kan cam awk a si ti hmanh kan hngalh lo lio ah, Thlarau amah hrimhrim nih chim khawh lomi hrumnak he nawlnak a kan tuahpiak. **27** Thinlung dothlattu amah nih cun Thlarau ruahnak thinlung zong kha a hngalh caah Pathian duhningte in mithiang hna ca ah nawlnak a kan tuahpiak.

28 Cun Pathian a dawmi hna le amah nih aa tinh ningte in a kawhmi hna ca ah cun, zeizong vialte nih anmah ṭhatnak ca ah hmun khatte in rian an tuanṭi ti kha kan hngalh. **29** Zei caah tiah unau tampi hna lak ah Fapa cu fater a si nakhnga, a hngalhchung cangmi hna kha Fapa muisam keng ding ah a khaukhih hna. **30** Cun a khaukhihmi hna cu a kawh fawn hna, a kawhmi hna cu thiam a coter fawn hna i thiam a cotermi hna cu a sunparter fawn hna.

8:23 2Co 5:5; Gal 5:5
8:24 1Th 5:8; Tit 3:7
8:26 Eph 6:18
8:27 Bia 2:23
8:28 1Co 1:9; Gal 1:6,15; Heb 9:15; 1Pe 2:9
8:29 1Pe 1:2; Eph 1:5,11; Col 1:18
8:30 Eph 1:5,11
8:31 Heb 13:6
8:32 Joh 3:16
8:34 Apo 2:24; Mar 16:19; Heb 7:25
8:35 1Co 4:11; 2Co 11:26
8:36 1Co 4:9; 2Co 4:11
8:37 1Co 15:57; Gal 2:20; Eph 5:2; Bia 1:5

Zumtu Le Pathian Dawtnak Ṭhen Khawh A Si Lo

31 A si ahcun, hi thil kong ah hin zei dah kan chim kun lai? Pathian cu kanmah ca ah a si ahcun aho nih dah a kan doh khawh lai? **32** A Fapa hmanh kha zuah lo in kan dihlak ca ah a kan petu Pathian nih cun thil dang vialte zong a lak in a kan pechih hnga lo maw? **33** Pathian mithim hna cu aho nih dah sual a phawt hna lai? Thiamcohtu cu Pathian pei a si cu. **34** Aho dah sualphawtu cu a si? A thi i a tho ṭhanmi, Pathian orhlei kam ah a ṭhu i kan ca ah nawlnak a kan tuahpiaktu cu Khrih kha pei a si cu. **35** Aho nih dah Khrih dawtnak he cun a kan ṭhen khawh lai? Harnak nih siseh, temhinnak nih siseh, hremnak nih siseh, mangṭam nih siseh, taklawng umnak nih siseh, ṭihphannak nih siseh, vainam nih siseh, a kan ṭhen kho hnga maw?

36 "Nangmah ruang ah
chunnitlak thah in kan
um,
Thah dingmi tuu bantuk ah
an kan rel,"
tiah aa ṭialmi bantuk khan a si.

37 Ṭhen kho hlah, hi thil vialte ah hin, a kan dawtu amah thawng in kannih cu teitu hna nakin kan ṭhawng deuh. **38** Zei caah tiah

thihnak siseh, nunnak siseh, vanmi si hna seh, uktu si hna seh, huhamṭhawnnak siseh, atu thil si hna seh, a ra laimi thil si hna seh, 39a sangmi thil si hna seh, a thukmi thil si hna seh, sermi thil zeihmanh nih si hna seh kan Bawipa Khrih Jesuh chung ah a ummi Pathian dawtnak he cun a kan ṭhen kho lai lo ti kha fiangte in ka hngalh.

Israel Mi Nih Khrih An Hlawt

9 Khrih ah biatak ka chim, lih ka chim lo. Ka chiaṭha thleidannak zong nih Thlarau Thiang in keimah ca ah tehte a khan. 2Ka thinlung chung ah ngaihchiatnak nganpi le lungfahnak donglo in ka ngei. 3Zei caah tiah taksa lei in ka rualchan a simi ka unau hna ca ah keimah hrimhrim hi chiatserh in Khrih he i ṭhen hmanh ka duh. 4Annih cu Israel mi an si i, fa i canternak, sunparnak, kaphnihbiakamnak hna, phungbia peknak, Pathian rianhnak, biakamnak vialte hna kha anmah ta a si. 5Pupa hna cu Israel chung khan an si i, taksa lei cun Khrih cu Israel chung khan a ra. Amah cu zeizong vialte cung i Pathian a si i, a zungzal in thangṭhat si ko seh. Amen[9].

6Pathian bia hi zeihmanhlo i a can cu a si lo, zei caah tiah hrinmi Israel mi vialte hna kha Israel mi taktak an si lo. 7Cu bantuk ṭhiamṭhiam in Abraham tefa paohpaoh cu Abraham fale taktak an si dih tinak a si lo. Sihmanhsehlaw Pathian nih, "Isaac chung in a chuakmi hna kha na tefa tiah kawh an si lai," tiah a ti.

8Cucu taksa in hrinmi fale hna kha Pathian fa an si lo i biakam fale hna tu kha tefa ah relh an si tinak a si. 9Zei caah tiah biakam cu, "Atu bantuk caan ah ka ra kir lai i Sarah nih fapa a ngeih lai," ti hi a si.

10Cun cu lawng cu a si lo, Rebecca zong nih mipa pakhat, kan pa Isaac, sin in fa a pawi i, 11fapa a hrin hna hlan, a chia le a ṭha zeihmanh an tuah hlan ah Pathian nih aa tinh ningte in, tuahnak ruang ah si lo in, kawhnak ruang ah a simi a thimnak a hmunh nakhnga, 12Pathian nih anih cu, "A upa nih a naupa a rianh lai," tiah a ti. 13Cucu, "Jacob cu ka dawt, asinain Esau cu ka huat," tiah aa ṭial bantuk khan a si.

14Zeitin dah kan ti kun lai? Pathian lei ah dinfellonak a um hnga maw? Um naisai hlah. 15Zei caah tiah Pathian nih Moses cu, "Zaangfah ka duhmi cu ka zaangfah ko hna lai i, zawnruah ka duhmi cu ka zawnruah ko hna lai," tiah a ti. 16Cucaah zaangfahnak cu a duhmi hna sin in le aa zuam i a tlimi hna sin in a si lo, zaangfahnak a ngeitu Pathian sin in a si. 17Zei caah tiah Cathiang nih Pharaoh sin ah, "Ka huhamṭhawnnak kha na chung ah ka langhter i ka min cu vawlei khua zakip ah aupi a si nakhnga,

8:38 1Co 3:22 Eph 1:21; 1Pe 3:22
9:1 2Co 11:10; Gal 1:20; 1Ti 2:7
9:3 1Co 12:3; Apo 22:5
9:4 Heb 9:5; Apo 3:25; Gal 3:16
9:5 Mat 1:1-16; Col 2:9
9:6 Gal 6:16
9:7 Heb 11:18
9:8 Gal 3:16
9:16 Eph 2:8; Tit 3:5

kan cawisan," tiah a ti. **18** Cucaah a duhmi paoh kha a zaangfah hna i a duhmi paoh kha an lung a hahter hna.

19 "Cuti a si ahcun zei caah dah Pathian nih palhnak a kawl rih kun? Aho dah a duhnak cu a kham kho?" tiah nan ka ti ko lai. **20** Sihmanhsehlaw maw mipa, nangmah cu Pathian ralchan in bia a lettu ding ah aho dah na si? Sermi thil nih sertu kha, "Zei caah dah hi bantuk hin na ka ser?" tiah a ti hnga maw? **21** Um sertu nih tlak hlum khat chung in um sunglawi le a dang um sawhsawh ser khawhnak nawl a ngei lo maw?

22 A thinhunnak langhter le a huhamṭhawnnak hngalhter a duhtu Pathian nih hrawh awk ah a timhtuahmi thinhunnak um kha lungsaute in a in hna ahcun, zei dah kan chim lai? **23** Cun sunparnak ca ah a hlan in a rak timhtuah cangmi zaangfahnak um chung ah a rummi a sunparnak hngalhter a duh caah, **24** Jew mi lawng si lo in, Gentile mi hna chung in kanmah hmanh a kan au lo maw? **25** Pathian nih Hosea cauk chung ah a ti bantuk in,

"Ka mi a rak si lomi kha ka
mi tiah ka auh hna lai,
Cun ka rak dawt lomi kha
ka dawtmi nu,
26 Cun, 'Nannih cu ka mi
nan si lo,' tiah an rak ti
hna nak hmun thengte ah
khan,
'A nungmi Pathian fapale,'
tiah auh an si lai,"
tiah a ti.

27 Cun Isaiah zong nih Israel mi hna kong ah,

"Israel fale hna cu rilikam
thetse zat hmanh si hna
seh law,
A taangmi lawnglawng
khamh an si lai.
28 Cucaah Pathian nih rian
cu a lim ko lai i dinfelnak
in a tawiter lai,
Zei caah tiah Bawipa nih
vawlei ah rian tawi a ṭuan
lai,"
tiah a aupi.

29 Cun Isaiah nih a rak chim bang in,

"Sabaoth[g] Bawipa nih tefa
cheukhat hna kha kan ca
ah rak zuah hna hlah seh
law,
Sodom bantuk ah kan cang
ko hnga i,
Gomorrah bantuk in tuah
kan rak si ko hnga."

Gentile Mi Kha A Kawh Hna

30 A si ahcun, zeitin dah kan ti kun lai? Dinfelnak a zuldawi lomi Gentile mi hna nih dinfelnak cu an phanh cang i dinfelnak cu zumhnak thawng in a si. **31** Sihmanhsehlaw dinfelnak phungbia a zuldawimi Israel mi hna tu nih dinfelnak phungbia kha an phan lo. **32** Zei caah dah an phanh lo? Dinfelnak cu zumhnak in kawl lo in phungbia tuahnak in an kawl caah a si, cun tlukrilhnak

9:19 1Co 15:35; Jam 2:18
9:21 2Ti 2:20
9:25 1Pe 2:10
9:26 Mat 16:16
9:29 Jam 5:4
9:30 Gal 2:16; Phi 3:9; Heb 11:7
9:31 Gal 5:4
9:32 1Pe 2:8

lung ah an tlu.
33 "Zohhmanh, Zion ah
tluknak lung le rilhnak
lungpi ka chiah,
Cun aho hmanh amah a
zummi cu an ning a zak
lai lo,"
tiah a rak ṭial bang khan a si.

10 U le nau hna, Israel mi hna ca i ka lung duhnak le Pathian sin ah thla ka cammi cu khamh an si nakhnga ca ah a si. 2 Pathian a ṭanh ngaingaimi an si ti kha tehte ka khan. Sihmanhsehlaw hngalhnak tling he an ṭanh lo. 3 Pathian sin in a rami dinfelnak kha an hngal lo i anmah dinfelnak kha fehter an duh caah Pathian dinfelnak tang ah an i dor lo. 4 Zei caah tiah a zummi paohpaoh ca i dinfelnak cu phungbia donghnak a simi Khrih kha a si.

Thiamcoterning

5 "Nawlbia a tuahmi pa cu a tuahnak in a nung lai," tiah Moses nih phungbia ah aa hngatmi dinfelnak kong kha a ṭial. 6 Sihmanhsehlaw zumhnak ah aa hngatmi dinfelnak nih cun, "'Aho dah van ah a hung kai lai?' (cucu cunglei in Khrih run ṭumpi kha a si) 7 asiloah, 'Aho dah donglo khor chung ah a vung ṭum lai?' (cucu mithi hna lak in Khrih hun thawhpi kha a si) tiah na lung chung in ti hlah," tiah a ti. 8 Sihmanhsehlaw Cathiang nih zeitin dah a chim? "Bia cu na pawngte ah a um, na hmurka le na thinlung chung ah a um ko." Cucu kan chimmi zumhnak bia cu a si. 9 Cucaah Jesuh cu Bawi a si tiah kaa in na phuan i Pathian nih mithi hna sin in a thawhter tiah na thinlung in na zumh ahcun khamh na si lai. 10 Zei caah tiah mi nih thinlung in a zumhnak cu dinfelnak ca ah a si i, kaa in a phuannak cu khamhnak ca ah a si. 11 Zei caah tiah Cathiang nih, "Aho hmanh amah a zummi cu an ning a zak lai lo," tiah a ti. 12 Zei caah tiah Jew mi le Greek mi hna kar ah thleidannak zeihmanh a um lo. Bawi pakhat, mi vialte i Bawi cu amah a autu hna vialte cung ah a rummi a si. 13 Zei caah tiah, "aho hmanh Bawipa min a aumi paoh cu khamh an si lai."

14 Zeitin dah an zumh lomi pa cu an auh khawh lai? An theih lomi pa cu zeitin dah an zumh khawh lai? Chimphuangtu lo cun zeitin dah an theih khawh lai? 15 Cun thlah an si lo ah zeitin dah an chimphuan khawh lai?

"Remdaihnak thawngṭha
phuangtu hna le
Thilṭha lunglawmhnak
thawngṭha a phuangtu
hna ke cu a va dawh
dah!"
tiah aa ṭial bantuk khan a si.

16 Sihmanhsehlaw an dihlak in thawngṭha cu an zul lo. Zei caah tiah Isaiah nih, "Bawipa, aho nih dah kan bia cu a zumh?" tiah a ti. 17 Cucaah zumhnak cu theihnak in a ra i, theihnak cu Pathian bia in a ra. 18 Sihmanhsehlaw an rak

9:33 1Pe 2:6,8
10:2 Apo 21:20
10:4 Gal 3:24
10:7 Apo 2:24
10:9 Mat 10:32; Joh 13:13; 3:15; Apo 2:24
10:12 Mat 28:18
10:13 Apo 2:21
10:16 Heb 4:2; Joh 12:38
10:17 Gal 3:2, 5; Col 3:16

thei lo maw? An rak theih ko,
"An aw cu vawlei dihlak ah
a thang i,
An bia cu vawlei donghnak
tiang a phan."
19 Sihmanhsehlaw, "Israel mi
hna nih an rak hngalfiang lo
maw?" tiah ka ti. Hmasa bik ah,
Moses nih,
"Miphun a si lomi hna cung
ah na nah kan chuahter
lai,
Hngalhnak a ngei lomi
miphun hna hmang in na
thin kan hunter lai,"
tiah a ti ṭhan.
20 Sihmanhsehlaw Isaiah nih
ralṭhate in,
"A ka kawl lomi hna nih an
ka hmuh,
A ka hal lomi hna sin ah kaa
langh,"
tiah a ti.
21 Sihmanhsehlaw Israel mi
hna sin ah,
"Nawl a ngai lomi hna le bia
al a hmangmi hna sin ah
Chunnitlakte in ka kut ka
chanh hna,"
tiah a ti.

Pathian Mithim Hna

11 A si ahcun Pathian nih a
mi hna cu a hlaw kun hna
maw? Hlaw naisai hlah. Zei
caah tiah keimah hrimhrim zong
hi Israel mi ka si, Abraham tefa
Benjamin phun chungmi ka si.
2 Pathian nih a rak hngalhchung
cangmi a mi hna cu a hlaw hna
lo. Israel mi hna ralchan in Elijah

10:18 Mat 24:14; Col 1:6,23; 1Th 1:8
11:1 2Co 11:22; Phi 3:5

11:8 Mat 13:13-15

nih Pathian a nawlnak kong
Cathiang nih a rak chimmi kha
nan hngal lo maw? **3** "Bawipa,
na prophet hna kha an thah hna
i na biakṭheng kha an hrawh dih
hna, keimah lawng ka taang i ka
nunnak kha an ka kawl?" tiah a
rak ti. **4** Sihmanhsehlaw Bawipa
nih zeitin dah a leh kha? "Baal
hmai ah khukbil in a kun lomi
minung 7,000 kha keimah ca
ah kaa zuah hna," tiah a ti. **5** Cu
bantuk ṭhiamṭhiam in atu caan
zong ah hin Pathian nih a vel in
a thimmi a taangmi hna zong an
um ko. **6** Cun cucu vel thawng in a
si ahcun, tuahnak thawng in a si ti
hnga lo, cu lo ahcun vel cu vel a si
ti hnga lo. Sihmanhsehlaw cucu
tuahnak thawng in a si ahcun vel
thawng in a si ti hnga lo, cu lo
ahcun tuahnak cu tuahnak a si ti
hnga lo.
7 Cuti a si ah zeitin? Israel mi
hna nih an kawlmi kha an hmu
lo, sihmanhsehlaw thimmi hna tu
nih an hmuh i a taangmi hna cu
mit cawtter an si.
8 "Pathian nih nihin ni
hrimhrim tiang,
Thlarau khuaruat kho lo,
mit khua hmu lo,
Hna khua thei lo kha a pek
hna,"
tiah a ṭial bantuk khan a si.
9 Cun David zong nih,
"An cabuai cu thang le rap
si seh law,
An tluknak le teirulchamnak
ah cang seh.
10 Khua an hmuh nakhnga lo

an mit cu mui seh law,
An keng cu kun
thluangthluan ko seh,"
tiah a rak ti.

11 Cutikah kei nih cun, "An tluk nakhnga an ril maw?" ka ti. Ril naisai hlah. Sihmanhsehlaw an tluknak thawng in an nah a chuah nakhnga khamhnak cu Gentile mi hna sin ah a phan. **12** An tluknak cu vawlei ca ah rumnak a si i an tlamtlinlonak kha Gentile mi hna ca ah rumnak a si ahcun Israel mi vialte an tlin te tikah cun zeitluk in dah rumnak a tlun chinchin lai.

Thingṭeng Phun Hnih

13 Cucaah nanmah Gentile mi hna sin ah ka chim, Gentile mi hna sin i apostle ka si bantuk in ka rianṭuannak cu ka upat ngai ko. **14** Cucu zeiti tal in ka mi le ka miphun hawi a simi hna kha zeimawzat tal ka khamh khawh hna nakhnga ca ah an nahchuahter kha kaa zuam. **15** Zei caah tiah hlawt an sinak cu vawlei remter ṭhannak a si i cohlan an sinak cu mithi hna lak in nunnak a si lo ahcun zei dah a si lai? **16** Theitlai hmasa bik kha a thianhlim ahcun, chang zong a hlum ningpi in a thiang, cun a hram kha a thianhlim ahcun a ṭeng hna zong an thianghlim.

17 Cun a ṭeng cheukhat hna kha khiah an si ahcun, nannih ramlak olive kung a simi hna kha anmah lak ah cun peh nan si i anmah he cun olive hram le a ṭhatnak a cotu ah nan cang cang. **18** Cucaah khiahmi ṭeng kha porhlawthnawh hna hlah. Naa porhlawt ahcun a hram kha na cawm lo i a hram tu nih an cawm kha philh hlah. **19** "Keimah pehnak ding ca ah a ṭeng kha khiah an si," na ti ko lai. **20** Na chimmi cu a hmaan ko. An zumh lo caah khiah an si. Sihmanhsehlaw nang cu zumhnak in na dir. Sang tuk in i ruat hlei hlah, Pathian tu kha ṭihzah ko. **21** Zei caah tiah Pathian nih nge kotho kha rak zuah hna hlah seh law nannih zong an zuah hlei men hna hnga lo.

22 Cucaah Pathian ṭhatnak le puarhrannak hi ruat hmanh u. A tlumi hna cung ah cun a puar nain nannih cung tu ah cun a ṭha. A ṭhatnak chung i nan um thluangthluan lo ahcun nannih zong tan na si ve ko lai. **23** Cun annih zong zumh lo in an um zungzal lo ahcun peh ṭhan khawh an si, zei caah tiah Pathian cu a peh ṭhan khotu hna a si. **24** Zei caah tiah nannih a kotho in ramlak olive a simi hna hmanh tan i kotho sinak ralchan in cinmi olive ah peh nan si ahcun zeitluk in dah nge kotho a simi hna kha anmah olive kung taktak ahcun peh an si chinchin lai?

Israel Vialte Khamh An Si Lai

25 Cucaah u le nau hna, hi biathli nan hngalh lai lo hi ka duh lo: nanmah ruahnak ah a fimmi va si hlah u. Zei caah tiah Gentile mi hna tlamtlinnak caan a phanh hlantiang Israel mi hna cung ah

11:11 Apo 13:46
11:13 Apo 9:15
11:14 1Co 10:33; 1Th 2:16; Mat 1:21; Luk 2:11; Joh 3:17; Apo 4:12; 1Co 1:21; 1Ti 2:4; Tit 3:5
11:15 Luk 15:24, 32
11:17 Joh 15:2; Apo 2:39; Eph 2:11-13
11:18 Joh 4:22
11:20 1Co 10:12; 2Co 1:24; 1Ti 6:17; 1Pe 1:17
11:22 1Co 15:2; Col 1:23; Heb 3:6; Joh 15:2
11:23 2Co 3:16
11:25 1Co 10:1; 2Co 1:8; 1Th 4:13; Luk 21:24

lungthin cheuchum hahternak a tlung. 26Cun Israel mi an dihlak in khamh an si te lai.

"Luattertu cu Zion in a ra lai.
Amah nih cun Pathian zeirellonak vialte kha Jacob sin in a hloh dih lai.
27Zei caah tiah an sualnak vialte kha ka lakpiak hna tikah
Anmah he ka tuah dingmi kaphnihbiakamnak cu hihi a si,"

tiah aa ṭial bantuk khan a si.

28Thawngṭha lei cun nanmah ruang ah ral an si, sihmanhsehlaw thimnak kong ah cun pupa hna ruang ah dawtmi an si. 29Zei caah tiah Pathian laksawng le kawhnak cu leet ṭhan khawh an si ti lo. 30Cucaah nannih zong a hlan ah Pathian nawl zul lomi nan rak si, sihmanhsehlaw atu cu anmah nawlngaih lo ruang ah zaangfahnak nan co cang. 31Zaangfahnak nan comi thawng in annih zong zaangfahnak an co khawh nakhnga annih zong atu ah nawl an ngai lo. 32Zei caah tiah Pathian nih mi vialte cung ah zaangfahnak a ngeih nakhnga nawlngaihlonak chung ah a khumh dih hna. 33Zeitluk in dah a rum tukmi Pathian fimnak le hngalhnak hi a va thuh! Zeitluk in dah a biaceihnak cu hngalh khawh a si lo i, a lam cu zon khawh a si lo! 34Zei caah tiah,

"Aho dah Bawipa thinlung cu a hngal?
Asiloah aho dah fim a chimtu ah cun a cang bal?"
35"Asiloah aho nih dah cham ṭhan awk in
Zeital amah cu a pe hmasa bal?"

36Zei caah tiah zeizong vialte hi amah sin in, amah thawng in le amah ca ah an si dih, sunparnak cu amah cung ah um camcin ko seh. Amen[g].

11:27 Heb 8:10,12
11:29 Heb 7:21
11:30 Eph 2:2
11:33 Eph 3:10; Col 2:3
11:34 1Co 2:16
11:36 1Co 8:6; Col 1:16; Heb 2:10; 1Ti 1:17; 1Pe 5:11; Bia 5:13
12:1 1Co 6:20; 1Pe 2:5
12:2 1Pe 1:14; 1Jo 2:15; 1Ti 5:4
12:3 1Co 15:10; Gal 2:9; Eph 3:7;
12:4 1Co 12:12; Eph 4:16

A Nungmi Pekchanhnak

12 Cucaah u le nau hna, Pathian zaangfahnak thawng in nan pum cu a nungmi, a thiangmi le Pathian cohlan awktlakmi raithawinak bantuk in i pe u, tiah kan nawl hna. Cucu Pathian nan rianhning cu a si. 2A ṭha le cohlan awktlak le a tlingmi Pathian duhnak kha nan hngalh khawh nakhnga atu chan vawlei kalning in kal hlah u, nan lungthin tharchuah a si cangnak nih in thleng hna seh.

3Cucaah nan lak i a ummi paoh amah le amah aa ruah ding nakin sang deuh ah i ruat lo in Pathian nih mi kip a pek ciomi zumhnak he aa tlak in amah le amah kha a siningte in aa ruah nakhnga, velngeihnak pek ka simi thawng in kan nawl hna. 4Zei caah tiah pum pumkhat ah pum ṭengnge tampi kan ngei, sihmanhsehlaw pum ṭengnge dihlak hna i an rianṭuanmi aa khah dih lo bantuk khi a si. 5Cu bantuk cun kannih

zong tampi kan si nain Khrih ah pum khat kan si i pakhat cio hi a dang pakhat i pum ṭengnge kan si. **6** Velngeihnak a kan pekning in laksawng dangdang kan co cio. Bia phuan khawhnak a si ahcun kan zumhnak he aa tlak in hman i bia kan phuan awk a si. **7** Rianṭuan thiamnak a si ahcun rianṭuan ko usih, cawnpiak thiamnak a si ahcun cawnpiak ko seh. **8** Thapek thiamnak a si ahcun tha pe ko seh. Peknak a si ahcun siang ngai in pe ko seh. Hruaithiamnak a si ahcun lungsaunak he hruai ko seh, zaangfah thiamnak a si ahcun thanuamnak he zaangfah ko seh.

9 Dawtnak cu a hle lo in si ko seh. Ṭhatlonak kha fih hna u law, ṭhatnak kha i tlaih hna u. **10** Unau bantuk in i tlaihchan u law, pakhat le pakhat i daw u. Nangmah le nangmah nakin midang kha va upat deuh hna u. **11** Nan thathu hlah seh. Rian tu fakpi in ṭuan ko u. Thathu lo in Bawipa rian cu ṭuan ko u. **12** Nan i ruahchan tikah i lawm ko u, harnak nan ton tikah ing ko u, thla nan cam tikah ngollo in cam ko u. **13** Mithiang hna herhbaumi kha va ṭhen hna u law, khualtlung kha va daw hna u.

14 An hremtu hna kha thluachuah va pe hna, thluachuah va pe hna law chiatserh hna hlah. **15** Aa lawmmi hna sin ah vaa lawm ve u law a ṭapmi hna sin ah va ṭap ve u. **16** Pakhat le pakhat lungthin hmun khatte in um u. Nanmah le nanmah kha a sang tuk ah i ruat hlah u, sihmanhsehlaw minauta hna kha va kom hna u. Mifim ka si tiah vaa ruat hlah u.

17 Aho sin hmanh ah ṭhatlonak kha ṭhatlonak in teirul va cham hna hlah u. Mi vialte mithmuh ah a ṭhami thil tuah awk kha va ruat hna u. **18** A si khawh ahcun nan si khawh chung in mi vialte he remte in um kha i zuam u. **19** Ka dawtle hna, nanmahte in teirul i cham hlah u, sihmanhsehlaw Pathian thinhunnak ca ah hmun va kian ko u, zei caah tiah Bawipa nih, "Phuhlam cu keimah ta a si, keimah nih ka lehrulh ko hna lai," a ti, tiah aa ṭial. **20** Cucaah,

"Na ral kha a rawl a ṭam
ahcun rawl va pe law a ti
a hal ahcun ti va pe.
Zei caah tiah cuti na tuah
tikah a lu cung ah
meiṭilsa na pumh lai."

21 Ṭhatlonak nih in tei hna hlah seh, sihmanhsehlaw ṭhatlonak kha ṭhatnak tu in tei u.

Uktu Nawlngaihnak

13 Aho paoh uktu hna nawlngeihnak tang ah i dor ko u, zei caah tiah Pathian sin in dah ti lo cun nawlngeihnak zeihmanh a um kho lo. Cun an nawlngeihnak cu Pathian nih a khinhmi hna an si. **2** Cucaah aho hmanh nawlngeihnak a dotu hna cu Pathian rian khinhnak a domi an si. **3** Zei caah tiah uktu hna cu rian ṭha a ṭuanmi hna ca ah ṭihnung an si lo, rian ṭhalo a ṭuanmi hna ca lawng ah ṭihnung an si. Nawlngeitu ṭihnak chung

12:5 1Co 6:15; Eph 2:16
12:6 1Co 7:7; Eph 4:11 1Pe 4:10
12:7 Eph 4:11
12:8 Apo 11:23; 2Co 8:2
12:9 2Co 6:6 1Ti 1:5; 1Th 5:21,22
12:10 1Th 4:9; 1Pe 1:22 Phi 2:3
12:11 Apo 18:25
12:12 Heb 10:32
12:13 1Ti 3:2; Heb 13:2; 1Pe 4:9
12:14 Mat 5:44
12:17 2Co 8:21
12:18 Mar 9:50
12:20 Mat 5:44; Luk 6:27
13:1 Tit 3:1; 1Pe 2:3,14; Joh 19:11
13:3 1Pe 2:14

in luat na duh maw? Thilṭha kha tuah law nawlngeitu nih an lawmh ko lai. **4** Zei caah tiah uktu bawi cu, Pathian sal, nangmah ṭhatnak ca i thilṭha tuahtu a si. Sihmanhsehlaw thil ṭhalo na tuah ahcun, ṭih ko, zei caah tiah vainam cu a sawhsawh in aa put lo, amah cu teirul chamtu, thil ṭhalo a tuahmi cung ah thinhunnak a phortu Pathian sal a si. **5** Cucaah Pathian thinhunnak ruang lawng ah si lo in, chiaṭha thleidannak ruang ca zong ah an nawlngeihnak tang ah i dor cu a herh.

6 Hi ruang ah hin pei nannih zong ngunkhuai tlingte in nan pek cu. Zei caah tiah annih cu cu thil zohkhenh ding hrimhrim ah an caan ngollo in a pemi Pathian rianṭuantu an si. **7** Cucaah lei na batmi vialte kha va pe hna: ngunkhuai na batmi kha ngunkhuai, cawkzuarnak ngunkhuai na batmi kha cawkzuarnak ngunkhuai, ṭihzahnak pek a herhmi kha ṭihzahnak, upatnak pek a herhmi kha upatnak va pe hna.

8 Pakhat le pakhat kha dawtnak dah ti lo zei bantuk leiba hmanh i ba hlah u. Zei caah tiah midang a dawtu nih cun phungbia kha a tlam a tlinh a si. **9** Nawlbia nih cun, "Ṭaangdang na pom lai lo," "Lai na nawng lai lo," "Na fir lai lo," "A hmaanlomi tehte na si lai lo," "Mi na hngar lai lo," a ti. Cun a dang nawlbia a um rih ahcun, an zate in, "Na innpa kha nangmah le nangmah naa dawt bantuk in na dawt lai," ti ah hin an i funtom dih. **10** Dawtnak nih cun a innpa sin ah ṭhatlonak a tuah bal lo, cucaah dawtnak nih cun phungbia a tlam a tlinh.

11 Atu caan hi zei caan dah a si ti le kan i hngilhnak in i hlauh caan a phan diam cang ti kha kan hngalh caah, cucu nan tuah awk a si. Zei caah tiah kan rak zumhka nakin atu ah kan khamhnak nih a kan naih deuh cang. **12** Zan caan cu a dih cang i khua a dei dengmang cang. Cucaah muihnak rian kha hlonh hna usih law, ceunak ralthuam kha i hruk cang hna usih. **13** Cun ceu he aa tlak in ningcangte in nung hna usih. Nuamcur in le rihai in um hlah u, nupa sualnak tuah in le zah hngal lo in horduhcuai in um hlah u, i sica in le i nahchuah in um hlah u. **14** Sihmanhsehlaw Bawipa Jesuh Khrih tu khan i thuam u law, taksa duhnak riamhter awk ah a hlankan in khua khang cia chung hlah u.

13:4 1Th 4:6
13:6 Mat 22:17
13:7 Mat 17:25; 22:17, 21; Luk 23:2
13:8 Mat 5:43; Joh 13:34; Col 3:14
13:9 Mat 7:12; 5:43
13:11 1Co 7:29-31; Jam 5:8; 1Pe 4:7; 1Jo 2:18; Eph 5:14
13:12 Heb 10:25; 1Jo 2:8 1Th 5:8
13:13 Eph 5:18; Luk 21:34; Gal 5:20; 1Pe 4:3
13:14 Gal 3:27; Eph 4:24; Col 3:10; Gal 5:24
14:1 1Co 8:9-12
14:3 Luk 18:9; Col 2:16

Zei Caah Dah Na Unau Bia Na Ceih?

14 Zumhnak i a derthawmmi pa kha lungawṭawmmi thil kong ah alhnial lote in rak cohlang ko u. **2** Zei caah tiah mi pakhat nih zeizong vialte ka ei khawh hna tiah a zumh, asinain zumhnak i a derthawmmi nih cun hangthei hanghnah lawng kha an ei. **3** A eimi pa nih a ei lomi pa kha nautat hlah seh. Cun a ei lomi pa

zong nih a eimi pa kha bia va ceih hlah seh. Zei caah tiah Pathian nih anih cu a cohlan cangmi a si. **4**Midang sal biaceihtu ding ah aho dah na si? A dir le a tluk cu a bawipa nawl kha a si ko. Cucaah amah cu dirter khawh a si ko lai, zei caah tiah Pathian cu a dirter khotu a si.

5Mi pakhat nih ni khat kha ni dang vialte nakin a sunhsak deuh, a dang pakhat nih ni vialte kha aa tlukte in a sunhsak dih hna. Anmah le an ruah ningte khan fiangte in zum ko hna seh. **6**Ni khatkhat a ulmi pa nih Bawipa ca ah a ulh i ni khatkhat zong a ul ve lomi pa nih Bawipa ca ah cu ni cu a ul ve lo. A ei mipa nih Bawipa ca ah a ei. Zei caah tiah Pathian kha a lawmh, cun a ei lomi pa nih Bawipa ca ah a ei ve lo i, Pathian kha a lawmh. **7**Zei caah tiah aho hmanh kanmah ca lawng ah kan nung lo i aho hmanh kanmah ca lawng ah kan thi lo. **8**Kan nun ahcun Bawipa ca ah kan nung, cun kan thih ahcun Bawipa ca ah kan thi. Cucaah kan nun zong ah kan thih zong ah siseh Bawipa ta kan si.

9Cucaah a thimi hna le a nungmi hna uktu Bawi si veve awk ah Khrih cu a thi i a tho i a nung ṭhan. **10** A si ahcun, zei caah dah na unau cu bia na ceih? Zei caah dah na unau cu na nautat? Kan dihlak in Khrih biaceihnak ṭhutdan hmai ah cun kan dir dih cio lai. **11** Zei caah tiah Cathiang nih,

"Bawipa nih, Ka nun bantuk
in
Khuk vialte cu ka hmai ah
an i bil lai,
Cun lei vialte nih khan
Pathian kha an thangṭhat
dih lai, a ti,"
tiah a ti.

12Cucaah aho paoh kan dihlak in Pathian sin ah kanmah le kan kong cio kan i chim te lai.

Khrihfa Zalonnak

13Cucaah pakhat le pakhat kan bia i ceih ti hlah usih. Sihmanhsehlaw kan unau tlukrilhnak zei thil hmanh tuah lo kha i tim hna usih. **14**Bawipa Jesuh thawng in ka hngalhmi le ka zumhmi cu zei thil paoh hi anmahte ah a thurhnawmmi zeihmanh an um lo. Sihmanhsehlaw a thurhnawm in a ruatmi pa ca ah cun zei thil paoh a ca ah cun a thurhnawmmi a si ko. **15**Na eimi rawl nih na unau lungthin a fahter ahcun dawtnak in na tlongleng ti lo. Khrih nih a thih hnawhmi na unau kha na eimi rawl nih va hrawk hlah seh. **16**Cucaah na ṭhatnak kha thangchiatnak ah canter hlah. **17**Zei caah tiah Pathian pennak cu ei le din a si lo, sihmanhsehlaw dinfelnak le remdaihnak le Thlarau Thiang in i lawmhnak a si. **18**Cuti i Khrih rian a ṭuanmi nih cun Pathian kha a lawmhter i minung nih an cohlan.

19Cucaah remdaihnak a sertu thil le pakhat le pakhat a kan ṭhanchotertu thil kha dawi hna

14:4 Mat 7:1
14:5 Gal 4:10; Col 2;16
14:6 1Ti 4:3,4
14:7 2Co 5:15; Gal 2:20
14:8 Phi 1:20
14:9 Bia 1:18; Apo 10:42; 2Co 5:15
14:10 Mat 7:1; 2Co 5:10
14:11 Phi 2:10
14:12 Mat 12:36; 1Pe 4:5
14:13 Mat 7:1; 2Co 6:3
14:14 Apo 10:15; 1Co 8:7
14:15 Eph 5:2; 1Co 8:11
14:16 1Co 10:30
14:17 1Co 8:8; Gal 5:22
14:18 Luk 2:52; Apo 24:16; 2Co 8:21
14:19 2Ti 2:22; Heb 12:14; 2Co 12:19; Eph 4:12,29

usih. **20**Rawl ruang ah Pathian rian kha hrawk hlah u. A ngaingai ti ahcun zeipaoh te hi an thiang taktak ko. Sihmanhsehlaw aho hmanh nih a eimi in midang a tlukter ahcun cucu sual a si. **21**Na unau rilhternak, tlukternak le derthawmternak ding a si ahcun sa ei lo, mitsurzu din lo le a dangdang tlukternak thil paohpaoh tuah lo kha a ṭha deuh.

22Zumhnak na ngei maw? Cu na zumhnak cu nangmah le Pathian kar ah si ko seh. "A ṭha," a timi thil ah amah le amah sual aa phaw lomi cu milunglawm a si. **23**Sihmanhsehlaw mi pakhat nih lungawṭawm in a ei ahcun amah le amah sual aa phawt a si ko. Zei caah tiah zumhnak in a ei lo, cucaah zei thil hmanh zumhnak in a si lomi paoh cu sual a si.

Pakhat Le Pakhat I Ṭhanter U

15 Kannih a ṭhawngmi hna nih kanmah duhnak lawng kawl lo in a derthawmmi hna derthawmnak kha kan chawn hna awk a si. **2**Kanmah le kan innpa an ṭhatnak ding ca ah le an ṭhanchonak ding ca ah an lung kan lawmhter hna awk a si. **3**Zei caah tiah Khrih zong amah zawn lawng aa ruat lo. Sihmanhsehlaw Cathiang nih, "An serhsattu hna i serhsatnak cu ka cung ah a tla," tiah a rak ti bantuk tu khan a si.

4Cucaah inkhawhnak le Cathiang nih tha a kan peknak thawng in ruahchannak kan ngeih khawh nakhnga a hlan i rak ṭialmi thil vialte hi kanmah cawnpiaknak ca ah ṭial a si.

5Lungsaunak le thapeknak petu Pathian nih Khrih Jesuh duhningte in pakhat le pakhat karlak ah lung i khahnak in pe ko hna seh. **6**Cuticun lungthin pakhat le aw khat in Pathian le kan Bawipa Jesuh Khrih i a Pa kha nan thangṭhat khawh lai.

7Cucaah, Khrih zong nih Pathian sunparnak ca ah a kan cohlan cang bantuk in nannih zong pakhat le pakhat kha i cohlang ve u. **8**Pupa hna sin ah Pathian nih a rak pekmi hna biakamnak fehter awk ah Pathian biatak ruang ah Jesuh cu cuarpar aa tanmi hna sal ah a hung cang ti kha kan chimh hna. **9**Cun Gentile mi hna nih a zaangfahnak thawng in Pathian an thangṭhat khawh nakhnga Jesuh cu sal ah a rung cang,

"Cucaah hi ruang ah hin na
min cu Gentile mi hna
lak ah ka phuan lai i,
Na min cu hla in ka
thangṭhat lai,"
tiah aa ṭial bang khan a si.

10Cun,

"Maw Gentile, a mi hna sin
ah i lawm tuah,"
tiah a ti ṭhan.

11Cun,

"Gentile mi vialte hna,
Bawipa cu thangṭhat tuah u.
Mi vialte hna, amah cu
thangṭhat tuah u,"
a ti ṭhan.

12Cun Isaiah nih,

14:20 Apo 10:15; 1Co 8:9-12
14:21 Mat 5:29
14:22 1Jo 3:21
15:1 1Th 5:14
15:2 1Co 10:24
15:3 2Co 8:9
15:5 2Co 13:11; Eph 4:3; Phi 2:2; Col 3:14; 1Pe 3:8
15:6 Bia 1:6
15:8 Mat 15:24; Apo 3:25,26; 2Co 1:20
15:9 Mat 9:8

"Jesse hrihhram pakhat a
um lai,
Cun amah cu Gentile mi
hna uktu ah a tho lai.
Cun Gentile mi hna nih
amah ah cun ruahchannak
an ngei lai,"
tiah a ti ṭhan.

13 Thlarau Thiang huhamṭhawnnak thawng in ruahchannak in nan khah khawh nakhnga ruahchannak Pathian nih nan zumhnak ah lawmhnak le daihnak he in khahter ko hna seh.

Paul Lungsaute In Thawngṭha Chimnak

14 Ka u le ka nau hna, nanmah zong ṭhatnak le hngalhnak vialte he nan khah cang ca ah pakhat le pakhat nan i chimhring kho cang tiah nan kong ah zumhfiannak ka ngei ko. **15** Sihmanhsehlaw u le nau hna, Pathian nih a ka pekmi velngeihnak ruang ah nan sin ah ralṭha ngai in thil zeimaw kong i hngalhter ṭhannak ca ka rak ṭial. **16** Cuticun, Gentile mi hna pekchanhnak kha Thlarau Thiang nih a thianter i cohlan awktlak a si nakhnga Pathian thawngṭha rianṭuannak ah Gentile mi hna sin i Jesuh Khrih rianṭuantu ka si.

17 Cu ruang thengte ah cun Pathian he aa pehtlaimi thil kong ah Khrih Jesuh thawng in i porhlawt khawhnak ka ngei. **18** Cucaah, ka bia le ka tuahnak hmang in Gentile mi hna nih Pathian kha a nawl an ngaih khawh nakhnga Khrih nih keimah hmang in a limmi thil dah ti lo cu thil dang zeihmanh ka chim ngam lo. **19** Cucu a liannganmi hmelchunhnak le khuaruahhar thil, Pathian Thlarau huhamṭhawnnak in tuahmi thawng in a si. Cuticun Jerusalem in Illyricum pawnghrawng vialte ah Khrih thawngṭha cu tlamtlingte in ka phuan cang. **20** Cun midang nih hram an dirh ciami cung ah a sami ka si sual nakhnga lo, Khrih min an phuan bal lonak hmun i thawngṭha phuan kha ka rak i tinhmi a si. **21** Sihmanhsehlaw Cathiang nih,

"Amah kong an chimh bal
lomi hna nih an hmuh lai,
Cun a thei bal lomi hna nih
an hngalhfian lai,"
tiah a ti bantuk khan tuah kaa zuam.

22 Cu nih cun nan sin ah ra kho lo in a ka kham lengmang.

23 Sihmanhsehlaw atu ahcun hi ka hrawng ah rianṭuannak hmunhma ka ngeih ti lo caah le nan sin i rat ka duhnak hi kum tampi chung a si cang caah, **24** Spain i ka kal tik paoh ah nan sin ah ka ra te lai. Ka kal pah i nanmah hmuh lai cu kaa ruahchan. Nanmah he hawikomhnak nuamte in caan tlawmpal kan ngeih hmasa hnu ah Spain i ka kal lainak khuallam zong ah nan ka bawmh ko lai tiah kaa ruahchan. **25** Sihmanhsehlaw atu cu, mithiang hna bawmh awk ah Jerusalem ah ka kal lai. **26** Cucaah Jerusalem i mithiang hna lak i a ummi misifak hna ca

15:12 Bia 5:5; Mat 12:21
15:13 1Co 2:4; 1Th 1:5
15:14 Eph 5:9; 2Co 8:7; 2Pe 1:12
15:17 Phi 3:3; Heb 2:17
15:18 Apo 15:12
15:19 Joh 4:48; Apo 19:11; 22:17-21; 2Co 2:12
15:20 2Co 10:15,16
15:23 Apo 19:21
15:24 1Co 16:6; Tit 3:13
15:25 Apo 19:21; 24:17; 9:13
15:26 Apo 16:9; 18:12; 24:17

ah bawmhchanhnak i khawlh kha Macedonia le Achaia ah a ummi hna i an i lawmhnak a si. **27** Cu nih cun an lung a lawmhter tuk hna i mithiang hna sin ah rian kan ngei tiah an i ruah. Zei caah tiah Gentile mi hna nih Jew mi hna he an thlarau thluachuah an i hrawm ahcun an taksa thil zong ah Gentile mi hna nih an cung ah bawmhchanh ding leiba an ngei. **28** Cucaah kha rian kha ka lim i bawmhnak ca i an khawlhmi kha an hmuh hrimhrim ti kha fiangte in ka hngalh tikah Spain i ka kal pah in kan tlawng te hna lai. **29** Sihmanhsehlaw nan sin i ka rat tikah Khrih thawngṭha thluachuah tlamtling he ka ra lai ti kha ka hngalh.

30 U le nau hna, kan Bawipa Jesuh Khrih le Thlarau pekmi dawtnak thawng in keimah ca ah Pathian sin ah nan thlacamnak in keimah he rian nan ṭuanṭi naklai kan nawl hna. **31** Cuticun Judea ram i a ummi a zum lomi hna chung in ka luat i Jerusalem i ka rianṭuannak hi mithiang hna ca ah cohlantlak a si naklai le **32** Pathian duhnak thawng in nan sin ah lawmhnak he ka rat i nanmah he hmun khatte ah thazaang thar ka lak khawh nakhnga thlacam u. **33** Daihnak Pathian nih nan dihlak atu ah in umpi ko hna seh. Amen[g].

Biakchawnhnak

16 Cenchrea khua khrihfabu ah sal a simi kan farnu Phoebe kha nan sin ah theihngalhter kan duh hna. **2** Mithiang hna nunzia he aa tlak in Bawipa ah rak cohlang ko u law nan sin in bawmh a herhnak a um ahcun rak bawm ko u. Zei caah tiah amah hi mi tampi bawmchantu a rak si i keimah hrimhrim a ka bawmh.

3 Khrih Jesuh ah ka rianṭuanpi hawi a simi hna, Priscilla le Aquila kha rak biachawn hna u. **4** Keimah nunnak ca ah an hngawng aa siangmi an si. Keimah lawng an sin ah lunglawmhnak a chimmi ka si lo, Gentile khrihfabu hna zong an cung ah an i lawm.

5 Cu bantuk cun an inn i aa pummi khrihfabu zong kha rak biachawn hna u. Achaia ah Khrih ca i theitlai hmasa bik* a simi, ka dawtmi Epaenetus zong kha rak biachawn u.

6 Kanmah ca ah rian fakpi in a ṭuanmi Mary kha rak biachawn u.

7 Ka rualchan le ka thongtlakpi hawi a simi hna, Andronicus le Junia kha rak biachawn hna u. Annih cu apostle hna lak ah theihhngalhmi an si. Keimah hlan ah Khrih ah a rak um cangmi an si.

8 Bawipa i ka dawtmi Amplias kha rak biachawn u.

9 Khrih ah kan hawi rianṭuantu a simi Urbanus le ka dawtmi Stachys kha rak biachawn hna u.

10 Khrih ah cohlan cangmi Apelles kha rak biachawn u. Aristobulus innchungkhar hna zong rak biachawn hna u.

11 Ka chungkhat a simi

15:27 1Co 9:11
15:30 Gal 5:22; Col 1:8; 2Co 1:11; Col 4:12
15:31 2Co 1:10; 2Th 3:2; 2Ti 3:11; 2Pe 2:9; Apo 24:17; 9:13
15:32 Apo 18:21; 1Co 16:18; Phm 7
15:33 2Co 13:11; Phi 4:9; 1Th 5:23; 2Th 3:16 Heb 13:20
16:1 2Co 3:1; Apo 18:18
16:2 Phi 2:29; Apo 9:13
16:3 Apo 18:2; Phi 2:25; 1Co 1:30; 2Co 5:17; Gal 1:22; Eph 1:13
16:5 1Co 16:19; Col 4:15; Phm 2; 1Co 16:15; Apo 2:9
16:7 Col 4:10; Phm 23
16:10 Apo 11:14

* **16:5** *theitlai hmasa bik:* Zumtu hmasa bik tinak a si.

Herodion kha rak biachawn u. Bawipa chung ah a um cangmi Narcissus innchungkhar hna zong rak biachawn hna u. **12** Bawipa rian a ṭuanmi Tryphena le Tryphosa zong kha rak biachawn hna u. Bawipa rian fakpi in a ṭuan i ka dawtmi Persis kha rak biachawn u. **13** Bawipa ah thim cangmi Rufus le a nu, ka nu zong a si vemi, kha rak biachawn hna u.

14 Asyncritus, Phlegon, Hermas, Patrobas, Hermes le an sin ah a ummi unau hna zong kha rak biachawn hna u.

15 Philologus le Julia, Nereus le a far, cun Olympas le an sin ah a ummi mithiang vialte hna zong kha rak biachawn hna u.

16 A thiang hnamhnak in pakhat le pakhat i biachawn u. Khrih ta a simi khrihfabu vialte nih biakchawnhnak an in kuat hna.

Lungngete In Um U

17 U le nau hna, ṭhencheunak a chuahpitu hna le nan rak cawn cangmi cawnpiaknak he ralchan in tlukrilhnak a chuahpitu hna kha i chingchiah hna u law, va hrial hna u, tiah kan forh hna. **18** Zei caah tiah cu bantuk mi hna cu kan Bawipa Jesuh Khrih rian a ṭuanmi an si lo, anmah le an paw ca ah rian a ṭuanmi an si. An bianem le an mifakthiamnak in zei hngal lo hna thinlung kha an hlen hna. **19** Nan nawlngaihnak kong cu khua zakip ah a thang. Cucaah nanmah ruang ah lunglawmhnak in ka khat. Thilṭha kong ah fim u law thil ṭhalo kong ah cun zei hngal lote in va um ko u, ti kan duh hna. **20** Cun daihnak Pathian nih cun a rauh hlan ah Satan cu nan ke tang ah a rial ko lai.

Kan Bawipa Jesuh Khrih vel cu nan dihlak cung ah um ko seh. Amen[g].

21 Rianṭuantu ka hawi, Timothy le ka rualchan a simi hna Lucius, Jason le Sosipater hna zong nih an in biakchawnh ve hna.

22 Hi cakuat a ṭialtu keimah Tertius nih Bawipa Jesuh min in kan biakchawnh hna.

23 Ka tluninn pa le khrihfabu dihlak tluninn a simi Gaius nih biakchawnhnak an kuat hna. Khua phaisa kengtu a simi Erastus le unaupa Quartus nih biakchawnhnak an in kuat hna.

24 Kan Bawipa Jesuh Khrih vel cu nan dihlak cung ah um ko seh. Amen[g].

25 Ka thawngṭha le ka phuanmi Jesuh Khrih kong ningte in, a hramthawk ah a rak thuhmi biathli, **26** sihmanhsehlaw atu cu phuan a si cang i, cu biathli cu prophet Cathiang hmang in mi vialte kha hngalhter a si cangmi ningte in le zungzal a hmunmi Pathian biakhiahnak ningte in, miphun vialte nih zumhnak in a nawl an ngaih nakhnga, **27** nannih an fehter khotu amah sin ah le amah lawng a fimmi Pathian sin ah Jesuh Khrih thawng in sunparnak cu a cung ah a zungzal um ko seh. Amen[g].

16:11 Apo 11:14
16:13 Mar 15:21; 2Jo 1:1:1
16:16 Apo 9:13 1Co 16:20; 2Co 13:12; 1Pe 5:14
16:17 Gal 1:8,9; 1Ti 1:3; Mat 18:15-17; 1Co 5:11; 2Th 3:6,14; 2Ti 3:5; Tit 3:10; 2Jo 1:1:10
16:18 Phi 3:19; Col 2:4
16:19 1Co 14:20
16:20 Mat 4:10; Gal 6:18; 1Th 5:28; Bia 22:21
16:21 Apo 16:1; 13:1; 17:5
16:23 Apo 19:29; 2Ti 4:20
16:25 Jud 1:24; 2Ti 2:8; Col 1:26; 1Ti 3:16
16:26 Apo 6:7 Eph 1:9
16:27 1Ti 1:7; 6:16

CORINTH

KHUAMI SIN PAUL CAKUAT PAKHATNAK

Biahmaisa

Caṭialtu: Paul
Cakuatmi: Corinth khrihfabu
Caṭial Kum: AD 55

Corinth khua cu Greek ram rili i a vung i sawhmi hmun thlanglei ah a ummi a si i, Achaia peng i a biapi bik khuapi a si. Corinth khua ah cun lawng dinhnak hmun hnih nichuahlei le nitlaklei ah a um caah, chawlehnak ca i hmun biapi ngaingaimi a si. Kum fate in an tuahmi lentecelhnak zong nih mi tampi a lem hna i, cu hna nih cun an nunphung le biaknak an i ratpi cio hna caah, Corinth ah cun, siasal biaknak le nupa sualnak in a khat.

Apostle Paul a voikhatnak Corinth a phanh hi, voihnihnak khual a tlawn lio ah a si. Sabbath[g] ni fate synagogue[g] ah Jew le Greek mi hna kha thawngṭha a chimh hna (Apo 18:1-18). Jew mi hna nih a rianṭuannak an cohlan duh lo tikah, Gentile mi hna lei ah aa mer. Corinth ah cun thla hleiriat chung a caam. Minung tampi Bawipa sin ah a hruai ko hna nain a rianṭuan chung vialte cu thlam sak pah in amahte in aa cawm. Amah a kal hnu ah Apollos nih thawngṭha rian cu Corinth ah a pehzulh (Apo 18:27-19:1).

Bawipa nih Corinth zumtu hna cu nunphung fihnung chung in a kawh hna. Sihmanhsehlaw a hnu ah cun khamhnak an co hnu zong ah an nun ṭhing a kir hnawhmi zong cu an um ve. Paul nih an nunning kong kha a hun hngalh tikah, nupa sualnak a tuahmi hna sin in an i ṭhen nakhnga cakuat in nawl a pek hna (5:9). A voithumnak khual a tlawn i Ephesus khua i rian a ṭuan lio ah, Corinth khrihfabu an i ṭhennak thawng kha a theih (Apo 1:11).

Cun Corinth zumtu hna sin in cakuat a hmuh i bia tampi an hal (7:1, 25; 8:1; 12:1; 16:1). Cu bantuk sining hna nih cun cakuat a ṭialter i Corinth cakuat pakhatnak hi Ephesus in AD 55 hrawng ah a ṭialmi a si (16:8, 9).

Corinth cakuat nih hin tlangtar tampi a huap, sihmanhsehlaw hi cakuat i thil biapi cu, Corinth zumtu hna nih titsa duhnak si lo in, nutling, patling nun tu langhter a herhning kha a si. Nutling, patling nun in i hruainak (dal 1-4), zumtu dang he i pehtlaihnak (dal 5-6), an pum an hmanning (dal 6), ṭhitumhnak (dal 7), Khrihfa zalonnak an hmanning (dal 8-10), Pathian biaknak (dal 11), thlarau laksawng (dal 12-14), thawhṭhannak le (dal 15), cun peknak (dal 16) hna hi Bible cawnpiak ning in an fian khawh nakhnga fiangte in a hmuhsak hna.

Fih a nung tukmi vawlei i kan um lio ah hin, kannih zumtu hna cu kan lungthinput ah le kan khuakhannak ah lungkhatte in kan um awk a si (1:10). Kannih "cu Khrih thinlung ... a ngeimi kan si" kha kan langhter awk a si (2:16).

Biakchawnhnak

1:1 Rom 1:1; Eph 1:1; Apo 18:17
1:2 Apo 18:1; Rom 1:7; Apo 2:21
1:3 Rom 1:7
1:4 Rom 1:8

1 Pathian duhnak in Jesuh Khrih apostle si ding ah kawhmi, keimah Paul le kan unau Sosthenes nih, **2** Corinth khua ah a ummi Pathian khrihfabu, Khrih Jesuh ah thleidan cangmi, mithiang si awk ah kawhmi hna le an Bawi le kan Bawi a simi Jesuh Khrih kan Bawipa min kha hmun kip in a rak aumi hna, ca kan kuat hna.

3 Pathian kan Pa le Bawipa Jesuh Khrih sin in vel le daihnak cu nan sin ah um ko seh.

4 Khrih Jesuh thawng in nan sin ah pekmi Pathian vel ruang ah nanmah kong ah ka Pathian

cu ka lawmh zungzal. 5Zei caah tiah nannih cu amah thawng in zei thil paoh ah chimrelnak vialte in le hngalhnak vialte in rumter nan si cang. 6Cucaah Khrih tehtekhannak zong kha nan chung ah fehter a si cang. 7Cucu, kan Bawipa Jesuh Khrih a langh lainak kha i ngaih ngai in nan hngahnak ah laksawng zeihmanh nan chamhbau nakhnga lo ca ah a si. 8Amah nih cun kan Bawipa Jesuh Khrih ni ah soisel awk um lo in nan um nakhnga a dongh tiang an fehter hna lai. 9A Fapa, Jesuh Khrih kan Bawipa hawikomhnak chung ah an autu hna Pathian cu zumhtlak a si.

Lungrualte In Um U

10U le nau hna, nan dihlakte in aa khatmi thil nan chim i, nan lak ah i ṭhencheunak um lo in nan lungthinput le nan khuakhannak ah lungkhatte in nan um nakhnga kan Bawipa Jesuh Khrih min in kan nawl hna. 11Zei caah tiah ka u le ka nau hna, Chloe innchungkhar nih nanmah lak ah i sikcaknak a um tiah nan kong kha an ka chimh. 12Cuti i ka tinak cu nannih nih, "Kei cu Paul zultu ka si," asiloah "Kei cu Apollos zultu ka si," asiloah "Kei cu Cephas zultu ka si," asiloah "Kei cu Khrih zultu ka si," tiah nan ti cio. 13Khrih cu aa ṭhencheu maw? Nan ca ah Paul maw khenhchih a si? Asiloah Paul min in maw baptisma nan in? 14Crispus le Gaius dah ti lo cu aho hmanh baptisma ka rak pek hna lo caah Pathian ka thangṭhat. 15Cucu aho hmanh nih a min in baptisma a kan pek tiah nan ti nakhnga lo ca ah a si. 16Asi, Stephanas innchungkhar belte kha baptisma ka rak pek hna. Cu lo ahcun, midang baptisma ka rak pek hna kha ka hngal lo. 17Zei caah tiah Khrih nih baptisma pek awk ah si lo in, thawngṭha chim awk tu ah a ka thlah. Khrih cross hmual a tlau sual nakhnga lo minung fimnak bia hmang in kan phuang lo.

Pathian Fimnak

18Zei caah tiah cross kong cu a rawk liomi hna ca ah cun hruh bia a si ko, sihmanhsehlaw kannih khamh liomi hna ca ah cun Pathian huhamṭhawnnak a si.
19Cucaah hitihin ṭial a rak si,

"Mifim hna fimnak cu ka
hrawh lai,
Cun mithiam hna hngalhnak
cu zeihmanhlo ah ka
canter lai."

20Mifim pa cu khuazei ah dah a um? Phungthiam pa cu khuazei ah dah a um? Atu chan bia al thiam pa cu khuazei ah dah a um? Pathian nih hi vawlei fimnak cu hruh ah a canter cang a si lo maw?
21Cucaah, Pathian fimnak ning cun, vawlei nih fimnak in Pathian kha a hngal kho lo, hruh bia in chimmi an zumhnak thawng in va khamh tu kha Pathian aa lawmhnak a si. 22Zei caah tiah Jew mi hna nih hmelchunhnak kha an hal i Greek mi hna nih fimnak

1:5 2Co 9:11; 8:7
1:6 1Ti 2:6
1:7 Rom 1:11; Tit 2:13; 2Pe 3:12; Bia 1:7
1:8 1Th 3:13; Phi 1:6,10; 1Th 5:2
1:9 Rom 8:28; 1Th 5:24; Heb 10:23
1:10 Rom 7:1
1:11 Apo 11:14
1:12 Apo 18:24; Joh 1:42
1:13 Mat 28:19
1:14 Apo 18:8; 19:29
1:16 Apo 11:14
1:17 Joh 4:2; Apo 2:38
1:18 2Co 2:15; 2Th 2:10; Apo 2:47; Rom 1:16
1:20 2Co 4:4; Gal 1:4; Rom 1:22
1:21 Rom 11:14; 3:22
1:22 Mat 12:38; Joh 2:11

in an kawl. 23 Sihmanhsehlaw Khrih khenhchihnak kong kha kan chim i Jew mi hna ca ah tluknak a si i Greek mi hna ca ah hruhnak a si. 24 Sihmanhsehlaw Jew an si ah, Greek an si ah, kawhmi hna ca ah cun, Khrih cu Pathian huhamṭhawnnak le Pathian fimnak a si. 25 Zei caah tiah Pathian hruhnak cu minung fimnak nakin a fim deuh i, Pathian derthawmnak cu minung ṭhawnnak nakin a ṭhawng deuh.

26 Cucaah, u le nau hna, kawh nan rak si ah khan mi tampi cu titsa lei cun mifim nan rak si lo, mi tampi cu milianngan nan rak si lo, mi tampi cu upattlak zong nan rak si lo kha ruat hmanh u. 27 Sihmanhsehlaw mifim hna ningzahter awk ah vawlei i mihrut hna kha Pathian nih a thim hna, cun a ṭhawngmi hna ningzahter awk ah vawlei i miderthawm hna kha aa thim hna. 28 Cun vawlei i minauta le hlawtmi hna kha Pathian nih aa thim hna. Cun a um lomi thil hna kha a thimnak cu a ummi thil hna kha zeihmanhlo i canter awk ah khan a si. 29 Cucu aho hmanh a hmai ah an i porhlawt nakhnga lo ca ah a si. 30 Cucaah Pathian thawng cun Khrih Jesuh ah cun nan um i, amah cu Pathian sin in a rami kan fimnak, kan dinfelnak le kan thiannak le kan tlanhnak caah a cang. 31 Cu a si caah, "Aa porhlawmi cu Bawipa ah khan i porhlaw ko seh," tiah an rak ṭialnak kha a si.

1:23 Gal 3:1; Luk 2:34
1:24 Rom 8:28; 1:16; Col 2:3
1:25 2Co 13:4
1:26 Rom 8:28
1:27 Jam 2:5; Rom 1:22
1:28 Rom 4:17
1:29 Eph 2:9
1:30 Rom 16:3; Phi 3:9; Rom 3:24
1:31 2Co 10:17
2:2 Gal 6:14
2:3 2Co 11:29, 30; 7:15
2:4 Rom 15:13
2:5 2Co 4:7
2:6 Eph 4:13; Phi 3:15; Heb 5:14
2:7 Rom 16:25
2:8 Apo 7:2; Jam 2:1

Pathian Ṭhawnnak

2 Cun kei cu, u le nau hna, nan sin i ka rat ah khan, Pathian kong tehte khannak kha biachim thiamnak le fimthiamnak in thanh awk ah ka ra lo. 2 Zei caah tiah Jesuh Khrih le khenhchih a simi amah kong dah ti lo cu zei thil hmanh nan lak ah hngalh kaa tim lo. 3 Nan sin ah derthawmnak, ṭihnak le therphang tuk in ka rak um. 4 Cun ka biachim le ka phungchimnak ah khan minung fimthiamnak in lemsoinak bia ka hmang lo. Sihmanhsehlaw Thlarau le huhamṭhawnnak langhternak tu in ka chim. 5 Cucu nan zumhnak kha minung fimthiamnak ah si lo in, Pathian huhamṭhawnnak tu ah a si nakhnga ca ah a si.

A Hmaanmi Fimnak

6 Asinain, mitling a simi hna lak ah cun fimthiamnak cu kan chim ko, sihmanhsehlaw cucu atu chan fimnak kha a si lo i, zeihmanhlo ah a cang dingmi hna, atu chan uktu hna i fimnak zong kha a si fawn lo. 7 Sihmanhsehlaw Pathian nih kan sunparnak ca ah kumcaan a rak um hlan in a khaukhih cangmi Pathian fimnak biathli, aa thupmi fimnak tu kha kannih nih kan chimmi cu a si. 8 Cu fimnak cu atu chan uktu aho hmanh nih an rak hngal lo, zei caah tiah rak hngal hna seh law cu, sunparnak Bawi cu an rak khenhchih hnga lo. 9 Asinain,

"Mit nih a hmuh bal lomi,
hna zong nih a theih bal lomi,
Mi thinlung chung zong ah
a lut bal lomi thil hna cu
Pathian nih amah a dawmi
hna ca ah a rak timhtuah cang,"
tiah aa ṭial cang bang khan a si.

10 Sihmanhsehlaw cu hna cu Pathian nih a Thlarau in kan sin ah a phuan cang.

Zei caah tiah Thlarau nih cun zeizong vialte, Pathian thil thlithup hna zong kha a kherhlai dih hna. **11** Zei caah tiah minung ruahnak cu amah chung i a ummi thlarau nih dah ti lo aho nih dah a hngalh khawh? Cu bantuk cun Pathian ruahnak cu Pathian Thlarau dah ti lo nih cun aho hmanh nih an hngal kho lo. **12** Atu i kan comi cu vawlei thlarau hi a si lo, sihmanhsehlaw Pathian sin in a lakte in kan hmuhmi thil kan hngalh khawh nakhnga Pathian sin in a rami Thlarau kha kan co.

13 Hi thil hna zong hi minung fimnak in cawnpiakmi bia in si lo in, Thlarau Thiang cawnpiakmi bia in thlarau lei thil kha thlarau lei thil he cuaichunh in kan chim. **14** Sihmanhsehlaw kokek minung nih cun Pathian Thlarau lei thil kha a co kho hna lo, zeitin tiah cu hna cu a ca ah hruh thil a si. Cun a hngalh zong a hngal kho fawn hna lo, zei caah tiah Thlarau thil cu thlarau lei lawng in hngalh khawh an si. **15** Sihmanhsehlaw thlarau mi tu nih cun cu thil vialte cu a thleidan thiam dih hna, asinain amah tu cu aho hmanh nih an hngal thiam lo.

16 Zei caah tiah,
"Bawipa cu cawnpiak awk
ah aho nih dah a thinlung
cu a hngalh?"

Asinain kannih tu cu Khrih thinlung kha a ngeimi kan si.

2:10 Mat 13:11; 2Co 12:1,7; Gal 1:12; Eph 3:3,5; Joh 14:26
2:12 Rom 8:15 Jam 2:5
2:14 Joh 14:17
2:15 Gal 6:1
2:16 Rom 11:34; Joh 15:15
3:1 Rom 7:14
3:2 Heb 5:12-14; 1Pe 2:2; Joh 16:12
3:3 Rom 13:13; Gal 5:20
3:5 Apo 18:24; 2Co 6:4; Eph 3:7; Col 1:23,25
3:6 Apo 18:4-11

Jesuh Cu Hrampi A Si

3 Cun u le nau hna, nannih sin ah cun thlarau mi hna sin i bia ka chim bantuk in ka chim kho lo, sihmanhsehlaw titsa mi, Khrih ah bawhte a simi hna sin i bia ka chim bantuk lawng in ka chim khawh. **2** Rawl hak si lo in, hnuk ka rak in dinh hna, zei caah tiah rawl hak nan ei kho rih lo i, atu tiang zong ah hin nan ei kho hlei rih lo. **3** Zeitin tiah nannih cu atu tiang titsa mi nan si ko rih. Zei caah tiah nan lak ah nahchuahnak, i siknak le ṭhencheunak a um, cucaah nannih cu titsa mi le mi sawhsawh men bantuk in a ummi nan si ko lo maw? **4** Zei caah tiah Pakhat nih, "Kei cu Paul zultu ka si," a ti i a dang pakhat nih, "Kei cu Apollos zultu ka si," a ti ahcun, titsa mi nan si hnga lo maw?

5 A si ahcun, Paul cu aho dah a si? Apollos cu aho dah a si? Annih cu zumhnak ah an hruaitu hna, Bawipa nih rian a pek cio hna ning in rianṭuantu an si. **6** Kei nih ka phun, Apollos nih ti a toih, sihmanhsehlaw a ṭhantertu cu Pathian a si. **7** Cucaah, a phuntu

siseh, ti a toihtu siseh zeihmanh an si lo, sihmanhsehlaw a biapi bik cu a ṭhantertu Pathian tu kha a si. **8**Cun a phuntu le ti a toihtu hna cu pakhat an si i, anmah le an rianṭuan ning ciote in ṭuanman laksawng an hmuh lai. **9**Zei caah tiah kannih cu Pathian rianṭuanhawi kan si, nannih cu Pathian lo nan si i Pathian inn zong nan si.

10Ka sin ah pekmi Pathian vel thawng in, inn sak a thiam ngaingaimi bantuk in innhram ka dirh i cu cung ah cun a dang nih an sak. Sihmanhsehlaw aho hmanh cu cung i inn a sami paoh nih zeitin dah a sak kha i ralring ko seh. **11**Zei caah tiah hram dirh ciami Jesuh Khrih hlei in aho hmanh nih hram dang an dirh kho lo. **12**Cucaah, aho paoh nih hi hram dirh ciami cung ah, sui in siseh, ngun in siseh, lung mansung in siseh, thing in siseh, ram di in siseh, facang zi in siseh a sak ahcun, **13**mi kip i an rianṭuannak cu fianter a si te lai, zeitin tiah cu Ni nih cun a fianter te lai, zei caah tiah an rianṭuannak cu mei nih a langhter lai i mei in mi kip rianṭuannak zei dah a lawh kha hneksak an si lai. **14**Dirh ciami hram cung ah inn a sami paoh, a rianṭuannak nih hneksaknak kha a tuar khawh ahcun ṭuanman laksawng kha a hmuh lai. **15**A rianṭuannak a kaangmi paoh cu a sung ko lai, sihmanhsehlaw mei chung in a luatmi bantuk in amah tu cu khamh a si ko lai.

16Pathian hmun thiang nan si i Pathian Thlarau nan chung i a um kha nan hngal lo maw? **17**Aho hmanh nih Pathian hmun thiang kha a thurhhnawmh ahcun, Pathian nih amah cu a hrawh ko lai, zei caah tiah Pathian hmun thiang cu a thianghlim i cu temple cu nan si.

18Aho hmanh amah le amah kha i hleng hlah seh. Nan lak ah pakhatkhat nih atu chan mifim ka si tiah aa ruah ahcun a fim taktak khawh nakhnga mihrut ah i cang ta seh. **19**Zei caah tiah hi vawlei fimnak cu Pathian ca ah cun hruh a si. Zeitin tiah,

> "Mifim hna cu anmah le an
> zertiannak lila ah khan a
> foihter hna,"

tiah aa ṭial bantuk khan a si.

20Cun,

> "Mifim hna ruahnak cu
> zeihmanh a si lo kha
> Bawipa nih a hngalh,"

a ti fawn.

21Cucaah aho hmanh minung ah i porhlaw hlah seh. Zeitin tiah zeizong vialte hi nanmah ta an si dih ko. **22**Paul siseh, Apollos siseh, Cephas siseh, vawlei siseh, nunnak siseh, thihnak siseh, atu thil si hna seh, a ra laimi thil si hna seh, an dihlak in nanmah ta an si. **23**Cun nannih cu Khrih ta nan si i Khrih cu Pathian ta a si.

4 Mi nih kannih cu Khrih sal bantuk in le Pathian biathli zohkhenhtu bantuk in an kan ruah awk a si. **2**Cuhlei ah zohkhenhtu cu zumhtlakmi a si awk a si.

3:8 Mat 25:21
3:9 Mar 16:20; 2Co 6;1; 1Th 3:2; Eph 2:20-22; 1Pe 2:5
3:10 Rom 12:3; 15:20; Eph 2:20
3:11 Isa 28:16; Eph 2:20
3:13 2Th 1:7-10; 2Ti 1:12,18; 2Th 1:7
3:15 Jud 1:23
3:16 2Co 6:16; Eph 2:21,22; Heb 3:6; Rom 8:9
3:18 Isa 5:21; Gal 6:3
3:19 Rom 1:22
3:21 Rom 8:32
3:22 Rom 8:38
3:23 2Co 10:7; Gal 3:29
4:1 Tit 1:7; Rom 16:25

3 Sihmanhsehlaw nanmah nih siseh, minung biaceihnak zung nih siseh bia nan ka ceih ding hi ka ca ah thil hme sem tukmi a si. A ngaingai ti ahcun, keimah le keimah hmanh bia kaa ceih lo. 4 Cucaah, keimahte in sual i phawt awk zeihmanh kaa hngal lo, asinain cu nih cun thiam a ka coter lo, sihmanhsehlaw bia a ka ceihtu cu Bawipa kha a si. 5 Cucaah a caan a phanh hlan, muihnak chung ah thuhmi thil hna le lungthlitum vialte ceunak chung ah a chuahpitu ding, Bawipa a rat hlantiang cu zei thil hmanh biaceih hna hlah u. A rat tikah mi kip nih an co dingmi thangṭhatnak cu Pathian sin in a ra lai.

6 U le nau hna, rak ṭial cangmi leng lonh in khua nan ruah i, aho hmanh nih porhlawt in pakhat le pakhat nan i ralchan nakhnga lo, kan nun nan i cawn nakhnga, hi thil vialte hna hi nanmah ṭhatnak ding ca ah keimah le Apollos tahchunh in kan chimh hna. 7 Cucaah, aho nih dah midang he i dang hlei in an ser? Pathian sin in na tinco lomi chung in zeital na ngeihmi a um maw? Cun na tinco ve taktak ko ahcun, zei caah dah zeihmanh a tingco lo bantuk cun naa porhlawt kun?

8 Nan khim cang! Nan rum cang! Kanmah tello in siangpahrang bantuk in nan uk cang, kannih zong nanmah he kan uk khawh ve nakhnga hei uk taktak u law ka hei duh dah! 9 Zei caah tiah kannih Apostle hna hi mi nih sualphawt i thah awk ah Pathian nih a hmanung bik ah a kan phozar rua tiah ka ruah, zeitin tiah kannih cu vawlei, vanmi le minung i cuanh awk men ah kan cang. 10 Kannih cu Khrih ruang ah mihrut kan si, asinain nannih cu Khrih ah mifim nan si! Kannih cu kan derthawm, asinain nannih cu nan ṭhawng! Nannih cu upatmi nan si, asinain kannih cu nihsawh menmi kan si! 11 Atu caan tiang zong ah hin kan rawl a ṭam i kan ti a hal, cun sifak ngai in kan i hruk-aih, cun tukvelh in kan um i, dornak inn zong kan ngei lo. 12 Cun kannih cu kan kutte in fakpi in rian a ṭuanmi kan si. Biaṭhalo in an kan ti tikah thluachuah kan pek hna, hrem kan si tikah kan i in ko. 13 Thangchiat kan si tikah, kan nawl hna. Vawlei i hnawm ah kan cang i, atu tiang zong ah hin zeizong vialte i hnawmthur kan si ko rih.

14 Hi thil ka ṭial hna hi nan ningzahter awk ah si lo in, ka dawtmi fale bantuk tu in chimhhrin kan duh hna caah ah a si. 15 Zei caah tiah Khrih ah cawnpiaktu 10,000 zong nan ngei ko lai, asinain Pa tu cu tampi nan ngei hrimhrim lo, zei caah tiah thawngṭha in pei Khrih Jesuh ah keimah nih kan hrin ko hna cu. 16 Cu a si caah, ka nawl ka cawng u tiah kan fial hna. 17 Cucaah, Bawipa ah ka dawtmi le zumhtlak a simi ka fapa Timothy cu nan sin ah ka rak thlah, amah nih cun,

4:4 Apo 23:1; Rom 2:13; 2Co 10:18
4:5 Mat 7:1,2; 1Th 2:19; Rom 2:29
4:7 Rom 12:3,6
4:8 Bia 3:17, 18
4:9 Rom 8:36; Heb 10:33
4:10 Apo 17:18; 2Co 11:19
4:11 Rom 8:35; 2Co 11:23-27
4:12 Apo 18:3; Rom 12:14; 1Pe 3:9; Mat 5:44
4:14 2Th 3:14
4:16 Phi 3:17; 2Th 3:7, 9
4:17 Apo 16:1; 1Ti 1:2

hmun kip le khrihfabu kip ah ka cawnpiakmi hna bantuk, Khrih i ka nunzia kha an hngalhter hna lai.

18 Cun a kan tlawng lai lo tiah nan ka ruah i micheu cu ninghngal in nan um. **19** Sihmanhsehlaw Bawipa duhnak a si ahcun a rauh hlan ah nan sin ah ka ra lai, cun mi ninghngal hna bia si lo in, an huhamṭhawnnak cu ka hngalh te ko lai. **20** Zei caah tiah Pathian pennak cu bia men ah hin a si lo, huhamṭhawnnak tu ah hin a si. **21** Zei dah nan duh? Nan sin ah hin fung he maw ka rat lai, asiloah dawtnak le nunnemnak thinlung he dah ka rat lai?

Khrihfabu Chimhhrinnak

5 Nanmah lak ah nupa sualnak a um, mipa pakhat nih a pa nupi kha a chuh tiah fiangte in an chim i, cu bantuk nupa sualnak cu Gentile mi hna lak hmanh ah a chim hmanh an chim bal lomi a si. **2** Nan ning tu a hngal, cun cu bantuk thil a tuahtu hna cu nanmah lak in chuah an si nakhnga nan ṭah awk tu a si. **3** Cucaah, pum cun kan umpi hna lo nain thlarau in kan umpi hna, cucaah nan sin ah hei um ning law cu bang, cu bantuk thil a tuahmi pa cu bia ka ceih ko cang. **4** Kan Bawipa Jesuh Khrih huhamṭhawnnak le ka thlarau he hmun khatte i nan i pumh tikah, kan Bawipa Jesuh Khrih min in **5** cu bantuk mi cu a thlarau kha Bawipa Jesuh Ni ah khamh a si nakhnga, a pumsa kha hrawh awk ah Satan sin ah va chan ko u.

6 Nan i porhlawt hi a ṭha lo, thilnu tlawmte nih changhlum a ningpi in a thawhter kha nan hngal lo maw? **7** Cucaah nannih cu thilnu phulh lomi nan si taktak bantuk in changhlum thar nan si khawh nakhnga thilnu hlun khan i thianh dih hna u. Zei caah tiah Khrih kan lanhtak tuufa cu kanmah ca ah raithawi a si cang. **8** Cucaah Lanhtak Puai cu, thilnu hlun, ziarngeihnak le ṭhatlonak thilnu he si lo in, thilnu phulh lomi thiannak le biatak changreu tu he hmang hna usih.

9 Nan sin i ka cakuat ah khan nupa sualnak a tuahmi hna he i kom hlah u tiah ka rak ṭial cang. **10** Asinain, hi vawlei mi nupa sualnak a tuahmi hna, hakkaumi hna le thilchuh a hmangmi hna le siasal a biami hna komh lo awk kha ka ti duhmi a si lo, cuticun rak si seh law, vawlei hi pei nan chuahtak a hauh hnga cu. **11** Sihmanhsehlaw nan sin ah ka rak ṭial duhmi cu unau tiah ti ṭung i nupa sualnak a tuahmi, hakkaumi, siasal a biami, mi thangchiat a hmang mi, zu a rimi, thilchuh a hmangmi hna he i komh lo ding tu kha a si, cu bantuk mi he cun rawl hmanh va eiṭi hlah u.

12 Zeitin tiah leng i a ummi hna cu zeiruang ah dah an bia cu ka ceih hna lai? A chung i a ummi hna tu cu an bia nan ceih hna awk a si lo maw? **13** Sihmanhsehlaw

4:19 2Co 1:15,16; Apo 18:21
4:20 Rom 14:17; 15:13
4:21 2Co 1:23
5:3 Col 2:5; 1Th 2:17
5:4 2Th 3:6
5:5 1Ti 1:20; Mat 4:10
5:6 Jam 4:16; Mat 16:6, 12; Gal 5:9
5:7 Mar 14:12; 1Pe 1:19
5:9 Eph 5:11; 2Th 3:6,14
5:11 Rom 7:1; Rom 16:17
5:12 Mar 4:11

leng i a ummi hna cu Pathian nih bia a ceih ko hna. Cucaah, “miṭhalo cu nanmah chung khan chuah ko hna u.”

Zumtu Le Nunphung

6 Nanmah lak ah pakhatkhat nih midang cung ah lungfahnak a ngeih tikah mithiang hna sin ah chuahpi lo in a dinglomi biaceihtu hna hmai ah zeitin dah nan chuahpi ngam? **2** Mithiang hna nih vawlei hi bia an ceih lai kha nan hngal lo maw? Cun vawlei hmanh hi nanmah i biaceih te ding a si ahcun, thil hme bik tete biaceihtu ding ah hin nan i tlak lo maw? **3** Vanmi hna hmanh bia kan ceih te hna lai hi nan hngal lo maw? Zeitluk in dah hi nunchung he aa pehtlaimi bia cu kan ceih chinchin lai? **4** Cucaah, hi nunchung he aa pehtlaimi thil kong ah biaceihnak nawl nan ngeih ahcun, khrihfabu nih zei ah a rel lomi hna tu cu bia nan ceihter kun hna? **5** Hihi nan ning a zah nakhnga ka chim. A unau hna an karlak ah bia a ceih khotu ding a fimmi an um lo, pakhat taktak hmanh an um lo an ti cu a si maw? **6** Sihmanhsehlaw unau pakhat nih a dang unau kha taza a cuai i zumlotu hmai ah a chuahpi.

7 Cucaah, pakhat le pakhat taza nan i cuai kha nan ca ah sunghnak nganpi a si cang. Cucaah palhnak tu zong cu nan co deuh ko lo? Zei caah dah hlenmi si zong cu nan i thim deuh ko lo? **8** Cuticun si nemmam hlah, nanmah hrimhrim nih pei palhnak le hlenthawinak cu nan tuah i, nan unau hna cung hrimhrim ah pei hi thil hna hi nan tuah cu! **9** A dinglomi nih Pathian pennak an co lai lo ti kha nan hngal lo maw? Nanmah le nanmah kha i hleng hlah u. Nupa sualnak a tuahmi hna, siasal a biami hna, ṭaangdang a pommi hna, nu le nu, pa le pa sualnak a tuahmi hna, **10** mifir hna, hakkaumi hna, zu a rimi hna, thangchiat a hmangmi hna le thilchuh a hmangmi hna nih Pathian pennak an co lai lo. **11** Cun micheu cu, cu bantuk mi hna cu nan rak si. Sihmanhsehlaw Bawipa Jesuh min in le kan Pathian Thlarau thawng in nannih cu ṭawl nan si cang, thianter nan si cang i thiamcoter nan si cang.

Ningcanglo In Khrihfa Zalonnak An Hman

12 Zeizong vialte hi ka ca ah cun tuah onh an si ko nain zeizong vialte hi ka ca ah san an tlai lo. Zeizong vialte hi ka ca ah cun tuah onh an si ko nain zei bantuk huhamṭhawnnak hmanh kaa salter hna lai lo. **13** Rawl cu paw ca ah a si i paw cu rawl ca ah a si, asinain Pathian nih an pahnihte in a hrawh te ko hna lai. Pum cu nupa sualnak ca ah a si lo, sihmanhsehlaw Bawipa ca tu ah a si i Bawipa cu pum ca ah a si. **14** Cun Pathian nih Bawipa cu a thawhter i kannih zong a huhamṭhawnnak in a kan thawhter ve te lai. **15** Nan pum cu Khrih pum ṭengnge an

6:1 Mat 18:17
6:2 Mat 19:28; Luk 22:30
6:5 Apo 1:15
6:6 Rom 7:1; 2Co 6:14,15; 1Ti 5:8
6:7 Mat 5:39,40
6:8 1Th 4:6
6:9 Mat 25:34; Gal 6:7; Jam 1:16
6:10 1Ti 1:10; Bia 21:8
6:11 Eph 2:2; Apo 22:16; Rom 4:25
6:13 Col 2:22; Rom 12:1
6:14 Apo 2:24; Rom 6:5; Eph 1:14,20; 1Th 4:16
6:15 Rom 12:5

si kha nan hngal lo maw? Khrih pum ṭengnge a simi hna cu la in hlawhhlangmi pum ṭengnge ah ka canter hna lai maw? Canter naisai hlah! **16** Hlawhhlangnu he aa pehtlaimi pa cu mah nu he cun pum khat an si kha nan hngal lo maw? Zei caah tiah, "Pahnih cu pum khat ah an cang lai," tiah a ti.

17 Sihmanhsehlaw Bawipa he aa pehtlaimi pa cu amah he cun thlarau pakhat an si.

18 Nupa sualnak cu zaamtak ko u. Mi pakhatkhat nih a tuahmi sualnak paohpaoh cu a pumsa lenglei in a tuahmi an si, sihmanhsehlaw nupa sualnak a tuahmi nih cun amah pum ralchan hrimhrim in sualnak kha a tuah. **19** Nan pum cu Thlarau Thiang i hmun thiang a si le nannih cu nanmah ta nan si lo kha nan i hngal lo maw? Cu Thlarau Thiang cu Pathian sin in nan comi a si i nan chung ah khua a sa. **20** Zei caah tiah nannih cu a man in cawkmi nan si, cucaah Pathian ta a simi nan pum le nan thlarau in Pathian cu sunparnak pe ko u.

Ṭhitumhnak

7 Atu ka sin i ca nan hun ṭialmi thil kong ah cun; pa nih nu tawngtham lote in um seh law a ṭha. **2** Sihmanhsehlaw nupa sualnak ruang ah pa vialte nih anmah le an nupi ciote i ngeih hna seh law, nu vialte zong nih anmah le an va ciote i ngeih ko hna seh. **3** Va a simi nih a nupi cung ah a ngeihmi a dawtnak leiba kha tlamtlingte in pe seh law, cu bantuk cun nupi a simi zong nih a va cung ah a ngeihmi a dawtnak leiba kha tlamtlingte in pe ko seh. **4** Nupi a simi nih amah pum cung ah nawlngeihnak a ngei lo, sihmanhsehlaw a va tu nih a ngeih. Cu bantuk ṭhiamṭhiam in va a simi nih amah pum cung ah nawlngeihnak a ngei lo, sihmanhsehlaw a nupi tu nih a ngeih. **5** Rawlulhnak le thlacamnak in caan tlawmpal kan hmang lai tiah lungtlinnak nan ngeih lo ahcun pakhat le pakhat kha nan duhnak i al hlah u, cun nanmah le nanmah nan i sum khawh lonak in Satan nih an tukforh sual hna nakhnga lo nupa va cang ta ko u. **6** Sihmanhsehlaw hi ka chimmi hi biakhiahnak bantuk si lo in, kan onh hna nak tu a si. **7** Cucaah mi vialte hi keimah bantuk si dih hna seh ti ka duh, sihmanhsehlaw mi kip nih an laksawng cu Pathian sin in an hmuh cio i, pakhat nih laksawng phun khat a co i a dang pakhat nih laksawng phun dang a co ve.

8 Sihmanhsehlaw aa ṭhi-um rih lomi hna le nuhmei hna, keimah ka um bantuk in um u ti kan duh hna, **9** asinain an i sum khawh lo ah cun nupi ṭhi in va ngei ko hna seh. Zei caah tiah duhnak in a kangh i kangh nakcun nupi ṭhit le va ngeih kha a ṭha deuh.

10 Atu cu aa ṭhi-ummi hna ca ah keimah si lo in, Bawipa nawlpek kan chimh hna: nupi a simi nih a va kha kirtak hlah seh

6:16 Mat 19:5; Eph 5:31
6:17 Joh 17:21 Rom 8:9-11; Gal 2:20
6:18 Gal 5:19; Eph 5:3; 1Th 4:3; Heb 13:4; Rom 6:12
6:19 Joh 2:21; Rom 14:7
6:20 Mat 20:28; Apo 20:28; Bia 5:9; Phi 1:20
7:3 1Pe 3:7
7:5 Mat 4:10; 1Th 3:5
7:6 2Co 8:8
7:7 Mat 19:11, 12; Rom 12:16
7:9 1Ti 5:14
7:10 Luk 16:18

11 Sihmanhsehlaw nu nih a kirtak ahcun, va ngei ti hlah seh, asiloah a va he i fonh ṭhan hna seh. Cun va a simi zong nih a nupi kha a mak awk a si lo.

12 Asinain midang a taangmi vialte hna Bawipa nih si lo in, keimah nih kan ti hna: unaupa a simi pakhatkhat nih zumlotu a simi nupi a ngeih i amah he umṭi a duh ko ahcun a nupi kha a mak awk a si lo. **13** Cun nu pakhatkhat nih zumlotu a simi va a ngeih i a nupi he umṭi a duh ko ahcun nu nih a va kha a ṭhawl awk a si lo. **14** Zei caah tiah zumlotu va cu a nupi thawng in thianter a si i, zumlotu nupi cu a va thawng in thianter a si, cuti a si lo ahcun nan fale kha an rak thiang hnga lo, asinain annih cu an thiang cang.

15 Sihmanhsehlaw zumlotu a va nih kaltak a duh ahcun kaltak ko seh. Cu bantuk ah cun, unaupa le unaunu hna cu kham an si lo. Zeitin tiah Pathian nih kannih cu daite in um awk ah a kan auh. **16** Cucaah, maw nupile hna, zeitin dah na va na khamh khawh lai cu na hngalh lai? Maw vale hna, zeitin dah na nupi na khamh khawh lai cu na hngalh lai?

17 Sihmanhsehlaw Pathian nih mi kip a phawt cio ning in le Bawipa nih mi kip a auh hna ning cio khan nung ko hna seh. Cucu khrihfabu vialte ca ah ka chiahmi phung a si. **18** Cuarpartan a si cang hnu ah kawh a simi nan um maw? Cuarpartanlomi ah i cang hlah seh. Cuarpartan hlan ah kawhmi nan um maw? Cuarpar i tanter hlah seh. **19** Cuarpartannak cu zeihmanh san a tlai lo i, cuarpartanlonak zong zeihmanh san a tlai hlei lo, asinain, Pathian nawlbia zulh tu kha a biapimi cu a si. **20** Aho paoh auh a si lio i a siningte khan um ko seh. **21** Sal na rak si lio ah kawh na si maw? Cu kong ah na lungrethei hlah, sihmanhsehlaw luatter khawh na si ahcun na luatnak cu hman i zuam. **22** Zei caah tiah sal a si lio ah Bawipa nih a kawhmi cu Bawipa ca ah miluat a si, cu bantuk cun miluat a si lio ah kawh a simi cu Khrih ca ah sal a si. **23** Nannih cu a man in cawkmi nan si i minung sal ah i ser hlah u. **24** U le nau hna, aho paoh kawh a rak si lio i a siningte khan Pathian ah hmun ko seh.

Va Ngeilomi Le Nuhmei Hna

25 Va a ngei lomi hna kong ah, Bawipa sin in biakhiahnak ka ngei lo, asinain Bawipa zaangfahnak thawng in zumhtlak ah a ka ser bantuk in ruahnak kan pek hna. **26** Cucaah atu lio harsatnak ruang ah pa nih a um ningte khan um ko seh law a ṭha tiah ka ruah. **27** Nupi he aa khittlaimi na si maw? Zalonnak va kawl duh hlah. Nupi khihtlaihnak in a luatmi na si maw? Nupi cu va kawl duh hlei hlah. **28** Sihmanhsehlaw nupi na ṭhit zong ah sualnak na tuah cu a si lo, cun nungak thiang nih va a ngeih zong ah sualnak a tuah cu

7:11 Rom 7:2,3
7:12 2Co 11:17
7:15 Rom 14:19
7:16 Rom 11:14; 1Pe 3:1
7:17 Rom 12:3; 2Co 8:18
7:18 Apo 15:1,2
7:19 Rom 2:25-27; Gal 5:6; Col 3:11
7:22 Joh 8:32, 36; Rom 6:22
7:25 2Co 8:8; 4:1; 1Ti 1:13,16

a si lo. Asinain cu bantuk mi hna nih cun taksa in harnak an ton lai caah cu chung cun luatter kan duh hna.

29 Sihmanhsehlaw u le nau hna, ka chim duhmi cu, caan hi a tawi tuk caah atu thawk cun nupi a ngeimi hna hmanh hi nupi ngei lo bantuk in an um awk a si. **30** A ṭapmi hna nih a ṭap lo bantuk in, aa lawmmi hna nih aa lawm lo bantuk in, thil a cawmi hna nih a ngei lo bantuk in, **31** cun hi vawlei thilri a hmangmi hna nih ningcangte in a hmangmi bantuk in um hna seh. Zei caah tiah hi vawlei umtu khuasak ning hi a liam cuahmah ko cang.

32 Sihmanhsehlaw nan lungrethei hlah seh ti kan duh hna. Nupi a ṭhi lomi nih cun zeitin dah Bawipa lung ka ton lai tiah Bawipa rian kha a ruat. **33** Asinain, nupi a ṭhimi nih cun zeitin dah ka nupi lung ka ton lai tiah vawlei rian kha a ruat. **34** Nutung le ngaknu karlak ah i dannak a um ko. Va a ngei lomi nih cun a takpum le a thlarau a thianhlim khawh nakhnga Bawipa rian kha a ruat i, va a ngeimi nih cun zeitin dah ka va lung ka ton lai tiah vawlei rian kha a ruat ve. **35** Cun hihi nanmah ṭhathnemnak ca ah ka chimmi a si, nan cung ah rap kan chiahhnawh duh hna nak a si lo, sihmanhsehlaw ningcangte in nan um i lung vaivuanhnak um lote in Bawipa rian nan ṭuan khawh nakhnga ca ah ka chimmi tu a si.

36 Sihmanhsehlaw mi pakhatkhat nih a ngaknu thiang cung ah ningcanglo in ka um tiah aa ruah i a ngaknutnak par a ziam i, a herh a ti ahcun, a duhningte in a tuah awk a si ko. Sualnak a tuah kha a si lo, i ṭhi-um ko hna seh. **37** Asinain a thinlung in fekte in a dirmi nih cun herhnak zeihmanh a ngei lo, sihmanhsehlaw a duhnak kha a tei khawh i ngaknu ṭhi lo ding in a thinlung in thlehbauhnak a ngeih ahcun a ṭha ko. **38** Cucaah nupi a ṭhimi pa nih thilṭha kha a tuah ko, sihmanhsehlaw nupi a ṭhi lomi pa nih cun thil ṭha chinchin kha a tuah.

39 Nupi cu a va a nunchung tiang lawng phungbia nih cun a tlaih, asinain a va a thih ahcun a duhmi pa he i ṭhitumh awk ah miluat a si cang, asinain Bawipa min lawng tu in a si awk a si. **40** Sihmanhsehlaw keimah ruahning cun, amah siningte in um ko seh law aa nuam deuh lai tiah ka ruah i, Pathian Thlarau ka ngeih tiah kaa ruah fawn.

Siasal Sin Ah Pekchanhmi Thil

8 Siasal sin ah pekchanh mi thil kong ah: kan dihlak in hngalhnak kan ngei ti kha kan hngalh. Hngalhnak cu aa porhlaw, sihmanhsehlaw dawtnak cu mi a ṭhanchoter. **2** Cun pakhatkhat nih zei thil paoh ka hngalh tiah aa ruah ahcun, a hngalh awk tluk in zeihmanh a hngal rih lo tinak a si. **3** Asinain, Pathian a dawmi cu Pathian nih khan a hngalh hna.

7:29 Rom 13:11,12
7:31 Heb 12:27
7:32 1Ti 5:5
7:34 Luk 2:37
7:38 Heb 13:4
7:39 Rom 7:2,3; 2Co 6:14
8:1 Apo 15:20; Rom 15:14
8:2 1Ti 6:4
8:3 Rom 8:29; Gal 4:9

4 Cucaah siasal sin ah pekchanhmi thil einak kong ah, vawlei ah siasal cu zeihmanh a si lo, cun Pathian dang a um lo i Pathian pakhat lawng a um ti kha kan hngalh. 5 Van ah siseh vawlei ah siseh pathian tiah auhmi an tampi ko zong ah (pathian tampi le bawi tampi an um bantuk in) 6 kannih ca ah cun Pa a simi Pathian pakhat lawng a um, amah thawng cun zeizong vialte an um i kannih zong amah ca ah kan nung, cun Bawi pakhat Jesuh Khrih lawng a um i amah thawng cun zeizong vialte an um i kannih zong amah thawng cun kan nung.

7 Sihmanhsehlaw cu hngalhnak cu mi kip nih an ngeih lo caah mi cheukhat cu atu tiang siasal sin ah pekchanhmi rawl a si ti hngalhnak he an ei i, an chiaṭha thleidannak kha a derthawm caah cu nih cun an chiaṭha thleidannak kha a thurter tiah an ruah. 8 Asinain rawl nih cun Pathian sin ah kan hmai a kan hngalter hlei lai lo, zei caah tiah kan ei zong ah kan ṭha hlei lai lo i, kan ei lo zong ah kan chia hlei lai lo.

9 Sihmanhsehlaw hi nan luatnak hi a derthawmmi hna tlukrilhtertu i a can sual nakhnga lo i ralring ko u. 10 Zei caah tiah hngalhnak a ngeimi nangmah nih siasal temple chung ah rawl na ei kha a chiaṭha thleidannak a derthawmmi pa nih an hmuh ahcun, siasal sin ah pekchanhmi rawl ei ve awk ah a ral na ṭhatter lai lo maw? 11 Cucaah a derthawm i, a ca ah Khrih a thimi unaupa kha na hngalhnak nih cun a hrawk lai lo maw? 12 Sihmanhsehlaw unau hna ralchan in sualnak na tuah i a derthawmmi an chiaṭha thleidannak kha hma na putter tikah Khrih ralchan in sualnak na tuah kha a si. 13 Cucaah, rawl nih ka unau kha a tlukrilhter ahcun, ka unau ka tlukrilhter sual nakhnga lo sa cu ka ei ṭhan ti bal lai lo.

8:4 Apo 14:15; Gal 4:8; Eph 4:6; 1Ti 2:5
8:5 2Th 2:4
8:6 Rom 11:36; Eph 4:5; Joh 1:3
8:7 Rom 14:14
8:8 Rom 14:17
8:9 2Co 6:3; Gal 5:13; Rom 14:1
8:11 Rom 14:15
8:12 Mat 18:6; 25:40,45
8:13 Mat 5:29

Mah Le Mah I Hlawt A Herhnak

9 Apostle ka si lo maw? Miluat ka si lo maw? Jesuh Khrih kan Bawipa ka hmu cang lo maw? Nanmah hi Bawipa i ka rianṭuannak theitlai cu nan si lo maw? 2 Midang ca ah apostle ka si lo hmanh ah nanmah ca ah cun ka si hrimhrim. Zei caah tiah nannih cu Bawipa apostle ka sinak ah cakhenh nan si.

3 Keimah a ka kherhlaimi hna sin i kaa runvennak cu hihi a si: 4 kannih tah ei le dinnak nawl kan ngei lo maw? 5 Cephas, Bawipa naule hna le apostle dang hna bantuk in kannih zong zumtu a simi nupi kha i kalpinak nawl kan ngei ve lo maw? 6 Asiloah Barnabas le keimah lawng hi maw rianṭuan lo in umnak nawl a ngei lomi cu kan si? 7 Aho dah raltuk ah amah ngeihmi hmang in a kal bal? Aho dah mitsur dum a tuah i a theitlai ei lo in a um bal? Asiloah aho dah tuurun a khal i tuurun hnuk ding lo in a um bal?

9:1 2Co 12:12
9:2 2Co 3:2,3
9:4 Apo 18:3
9:5 Mat 12:46
9:6 Apo 4:36
9:7 2Ti 2:3,4

8 Cu thil ka chim hna cu minung hmuhning menmen in maw ka chim? Phungbia zong nih cuticun a ti ve ko lo maw? **9** Zei caah tiah Moses phungbia chung ah, "Cawtum cu faang a cil lio ah a hmur va ṭem hlah," tiah aa ṭial. Cun Pathian nih a zawn a ruah komi hi cawtum cu maw an si hnga? **10** Asiloah kanmah ca lawng ah maw a chimmi hi an si hnga? Kanmah ca hrimhrim ah ṭialmi a si. Cucaah lei a thuangmi pa nih ruahchannak in lei a thuan awk a si i, ruahchannak in faang a cilmi nih aa ruahchanmi kha a cotin awk a si. **11** Nanmah lak ah thlarau thil kan tuh i nan ngeihmi taksa thil kan zun ahcun cucu thil lianngan tuk a si maw? **12** Midang nih cu nawlngeihnak cu nan cung ah an in ngeih hna ahcun, kannih nih cun kan ngei chinchin lo maw?

Sihmanhsehlaw cu nawlngeihnak cu kan hmang lo, zei caah tiah Khrih thawngṭha dawnkhantu kan si sual nakhnga lo zei thil paoh kha a in tu in kan in. **13** Temple chung i thil thianghlim a tawlreltu hna nih temple thil khan an i cawm le biakṭheng i rian a ṭuanmi hna nih biakṭheng ah pekchanhmi an cotin kha nan hngal lo maw? **14** Cu bantuk cun thawngṭha chimtu cu thawngṭha khan aa cawm awk a si tiah Bawipa nih nawl a kan pek.

15 Sihmanhsehlaw cu thil hna cu pakhat hmanh ka hmang hna lo, cun hi vialte thil nan sin i ka ṭial zong hi ka cung ah cu thil cu tuah hna seh ti ka duh caah a si fawn lo, zei caah tiah pakhatkhat nih kaa porhlawtnak kha zei rel lo in an um nakcun thih hmanh hi ka ca ah a ṭha deuh hnga. **16** Cucaah thawngṭha ka chim ahcun porhlawt awk zeihmanh ka ngei lo, zei caah tiah thawngṭha chim a herhnak cu ka cung ah khinh a si cang, asi, thawngṭha ka chim lo ahcun ka ca ah ṭihnung a va si dah! **17** Cucaah hihi lungthote in ka tuah ahcun ṭuanman laksawng ka ngei, asinain lungthote in ka tuahmi a si lo hmanh ah cu rian cu khinh ka si. **18** Zei dah ka ṭuanman laksawng cu a si kun? Ka ṭuanman laksawng cu thawngṭha ka chim tikah, thawngṭha i ka nawlngeihnak kha ningcanglo in ka hman sual nakhnga lo, Khrih thawngṭha kha man lo in ka chim hi a si ko.

19 Cucaah, mi vialte sin in a luatmi si hmanh ning law, thlarau tam deuh ka tlaih khawh nakhnga mi vialte sal ah kaa cang. **20** Cun Jew mi ka tlaih khawh hna nakhnga Jew mi sin ah Jew bantuk ah kaa cang i, phungbia tang i a ummi ka tlaih khawh hna nakhnga phungbia tang i a ummi hna sin ah phungbia tang i a ummi bantuk ah kaa cang. **21** Phungbia lo in a ummi hna kha ka tlaih khawh hna nakhnga, phungbia lo in a ummi hna sin ah cun phungbia lo in a ummi bantuk in ka um i (Pathian lei ah phung lo in ka um tinak si lo in, Khrih lei ah cun

9:9 1Ti 5:18
9:10 Rom 4:23,24; 2Ti 2:6
9:11 Rom 15:27; Gal 6:6
9:12 Apo 18:3; 2Co 6:3
9:14 1Ti 5:18
9:15 Apo 18:3; 2Co 11:9,10
9:16 Rom 1:16 Apo 9:15
9:17 Gal 2:7
9:18 2Co 11:7
9:19 2Co 4:5; Gal 5:13; Mat 18:15; 1Pe 3:1
9:20 Apo 16:3; Rom 16:3; Rom 11:14
9:21 Rom 2:12,14; Gal 6:2

phung tang ah a ummi ka si). 22 A derthawmmi kha ka tlaih khawh hna nakhnga a derthawmmi sin ah cun a derthawmmi bantuk ah kaa cang. Cucaah, a zeiti lei tal in mizeimaw tal ka khamh khawh hna nakhnga mizei paoh sin ah zei thil paoh ah kaa cang ko. 23 Nanmah he thawngṭha thluachuah aa hrawmmi ka si nakhnga, thawngṭha ruang ah hi thil hi ka tuahmi a si.

24 Tlik zuamnak ah aa zuammi cu an dihlak in an tli, sihmanhsehlaw pakhat lawng nih laksawng a hmuh kha nan hngal lo maw? Cucaah laksawng hmu dingte in tli u. 25 Cun laksawng hmuh awk ah aa zuammi kip nih zeizong vialte kha an i sum. Cun cuti i an i zuam cu a rawk khomi teinak lukhimh hmuh awk ca ah a si, asinain kannih cu a rawk kho lomi hmuh awk ca ah a si. 26 Cucaah ka tlik tikah, tinhnak ngei lo in ka tli lo. Cun ka thongh tikah thlitu a thongmi bantuk in ka thong lo. 27 Sihmanhsehlaw midang kha thawngṭha ka chimh hna tikah, keimah hrimhrim kha a tlinglomi ka si sual nakhnga lo, ka pum kha ningcangte in ka uk i nawlngeihnak tang ah ka chiah.

Israel Tuanbia In Chimhhrinnak

10 Cu lawng si lo in, u le nau hna, kan pupa hna kha an dihlak in minmei tang ah an rak um, an dihlak in rili zong kha an rak tan, 2 an dihlak in Moses sin ah baptisma kha minmei le rili chung ah an rak ing dih, 3 an dihlak in aa khatmi thlarau rawl kha an rak ei dih, 4 cun an dihlak in aa khatmi thlarau ti kha an rak ding dih ti kha nan hngalh lo awk ah ka duh lo. Zei caah tiah anmah zultu thlarau Lungpi ti kha an rak din i cu Lungpi cu Khrih kha a si. 5 Sihmanhsehlaw an lak i mi tam deuh cung ah Pathian cu a lung a tling lo i an ruak hna cu ramlak ah a ṭhek hna.

6 Cucaah, annih zong thil ṭhalo an rak tlaihchan bantuk in thil ṭhalo kan tlaihchan ve nakhnga lo hi thil hna hi kan ca ah zohchunhawk ah an cang. 7 An lak i micheu hna bantuk khan siasal biami ah i cang hlah u, "Mi hna cu ei le din awk ah an ṭhu, cun nuamsul i um awk ah an tho," tiah aa ṭial.

8 Cun an lak i micheu nih nupa sualnak kha an rak tuah i ni khat ah 23,000 an rak thih bantuk khan, nupa sualnak tuah hna hlah usih. 9 An lak i micheu zong nih Khrih kha an rak hneksak i rul nih an thah hna bantuk khan, Khrih kha hneksak hna hlah usih. 10 Cun an lak i micheu zong cu an rak phunzai i hrawktu nih a rak hrawh hna bantuk khan phunzai hna hlah usih.

11 Hi thil vialte hna hi zohchun awk ah an cung ah a tlungmi an si i kannih kum donghnak nih a phanh laimi hna kan ca i chimhrinnak ca ah ṭial an si. 12 Cucaah fekte in ka dir tiah aa

9:22 Rom 14:1; 11-14
9:24 Col 2:18; Gal 2:2; Phi 2:16; 2Ti 4:7; Heb 12:1
9:25 Jam 1:12; 1Pe 5:4; Bia 2:10
9:26 1Ti 6:12
9:27 Rom 8:13
10:1 Rom 11:25
10:2 Rom 6:3
10:3 Joh 6:31
10:5 Heb 3:17; Jud 1:5
10:10 Heb 11:28
10:11 Rom 4:24; 3:11
10:12 Rom 11:20; 2Co 1:24

ruatmi cu a tluk sual nakhnga lo ṭhate in i ralring ko seh. **13** Minung cung ah a tlung tawnmi tukforhnak dah ti lo cu nan cung ah a tlung lai lo, cun Pathian cu zumhtlak a si caah, nan in khawh leng in tukforhnak an inter hna lai lo, a tlun tikah nan intuar khawh nakhnga tukforhnak chung khan luatnak lam an tuahpiak hna lai.

Siasal Puai Le Bawipa Zanriah

14 Cucaah, ka dawtle hna, siasal biaknak khan zaam ko u. **15** Mifim hna sin i biachim bantuk in kan chimh hna, ka chimmi cu nanmahte in ruat ko u. **16** Thluachuah kan pekmi thluachuah hrai hi Khrih thisen i kan i hawikomhnak kha a si lo maw? Chang kan cheumi kha Khrih pum i kan i hawikomhnak kha a si lo maw? **17** Chang pakhat kha kan dihlak in kan i hrawm caah, kannih cu mi tampi kan si ko nain chang pakhat le pum pakhat kan si.

18 Taksa lei i Israel a simi hna kha zoh hna hmanh u: Raithawinak sa a eimi hna nih khan biakṭheng kha an i hrawm lo maw? **19** Zei dah ka chimmi cu a si kun? Siasal cu zei a si ka ti maw asiloah siasal sin ah pekchanhmi cu zei a si ka ti dah? **20** Ka chim duhmi cu, Gentile mi hna nih an pekchanhmi raithawinak cu Pathian sin ah si lo in, khuachia sin tu ah thawinak an tuah tu kha a si i khuachia he hawikomhnak ngeihter kan duh hna lo. **21** Bawipa hrai le khuachia hrai cu nan dingṭi kho lai lo, Bawipa cabuai le khuachia cabuai zong nan hmangṭi kho lai lo. **22** Asiloah Bawipa cu a nahchuak lak in kan cawkdek maw? Kannih cu amah nakin maw kan ṭhawn deuh?

10:13 2Pe 2:9
10:14 Heb 6:9; 1Pe 2:11; 1Jo 2:7; Jud 1:3; 1Jo 5:1
10:16 Mat 14:19; 26:26-28
10:17 Rom 12:5
10:20 Bia 9:20
10:21 2Co 6:15,16
10:24 Rom 15:1,2; Phi 2:4,21
10:25 Apo 10:15
10:26 1Ti 4:4
10:27 Luk 10:7

Zumtu Zalonnak

23 Zeizong vialte hi ka ca ah cun tuah onh an si ko nain zeizong vialte hi ka ca ah san an tlai lo. Zeizong vialte hi ka ca ah cun tuah onh an si ko nain zei thil paoh ka ca ah ṭhantertu an si lo. **24** Aho hmanh amah ca ah ṭhatnak kha kawl hlah seh, sihmanhsehlaw mi kip nih midang ca ah ṭhatnak tu kha kawl hna seh.

25 Chiaṭha thleidannak ruang ah biahalnak ngei len lo in sazuarnak i an zuarmi sa paoh kha va ei ko hna. **26** Zei caah tiah, "Vawlei le a chung i a ummi vialte kha Bawipa ta an si."

27 Zumlotu pakhatkhat nih zanriah ei an in sawm i kal na duh ah cun, chiaṭha thleidannak ruang ah biahalnak tuah len lo in na hmai i an in hunhmi paoh kha va ei ko hna. **28** Sihmanhsehlaw mi pakhatkhat nih, "Hihi cu siasal sin ah pekchanhmi a si," tiah an in chimh ahcun, an chimtu pa ruang ah le chiaṭha thleidannak ruang ah va ei hlah, zei caah tiah, "vawlei le a chung i a ummi vialte kha Bawipa ta an si." **29** "Chiaṭha thleidannak," ka ti tikah, nangmah chiaṭha thleidannak si

lo in, midang chiaṭha thleidannak kha ka ti duhmi a si. Zei caah dah ka zalonnak cu midang chiaṭha thleidannak nih cun bia cu a ceih lai? **30** Sihmanhsehlaw lunglawmhnak ka chim i lunglawmhnak he ka eimi rawl ruang ah zei caah dah thangchiat ka si lai?

31 Cucaah, na ei ah siseh, na din ah siseh, na tuahmi paoh cu Pathian sunparnak ca ah si dih ko hna seh. **32** Jew mi hna sin ah siseh, Greek mi hna sin ah siseh, Pathian khrihfabu sin ah siseh, tlukrilhternak thil zeihmanh chuahpi hlah. **33** Zei thil paoh ah mi vialte lungton kha kaa zuam bantuk in nannih zong tuah ve u, keimah ca ah ṭhathnemnak kawl lo in khamh an si khawh ve nakhnga mi tampi ṭhatnak tu kha ka kawl.

11 Keimah zong nih Khrih nawl ka cawn bantuk in nannih zong ka nawl ka cawng ve ko u.

Pathian Nih Nunphung A Chiah

2 U le nau hna, zei thil ka tuahmi paoh ah nan ka hngalh i kan chanhchinmi hna hlanphung hna kha kan pek hna ningte in nan zulh caah kan thangṭhat ko hna.

3 Sihmanhsehlaw mi kip lu cu Khrih a si, nu i a lu cu pa kha a si i Khrih i a lu cu Pathian a si ti kha hngalhter kan duh hna. **4** Pa a simi paohpaoh nih lu khuh bu in thla a cam i bia a phuan ahcun a lu a upat lo kha a si ko. **5** Sihmanhsehlaw nu a simi paohpaoh nih lu khuh lo in thla a cam, asiloah bia a phuan ahcun a lu a upat lo kha a si i, a lu aa kongh dihmi nu he aa khat ko. **6** Cucaah, nu nih a lu aa khuh lo ahcun a sam kha i tan dih ko seh. Asinain, sam tan dih le sam kongh cu nu ca ah ningzak a si ahcun, a lu kha i khuh ko seh. **7** Zeitin tiah pa cu Pathian muisam keng le sunparnak a si caah a lu cu aa khuh hrimhrim awk a si lo, sihmanhsehlaw nu cu pa sunparnak kha a si. **8** Zei caah tiah pa cu nu chung in sermi a si lo, nu tu kha pa chung in sermi a si. **9** Cun pa cu nu ca ah ser a si lo i, nu tu kha pa ca ah sermi a si. **10** Hi ca ah hin, vanmi hna ruang ah nu nih ukmi a si hmelchunhnak kha a lu cung ah aa ngeih awk a si.

11 Sihmanhsehlaw Bawipa ah cun pa cu a nupi sin in miluat a si lo i, nu zong hi a va sin in miluat a si ve lo. **12** Zei caah tiah nu cu pa chung in ser a si bantuk in pa zong hi nu chung in a chuak, sihmanhsehlaw zeizong vialte hi Pathian sin in an si. **13** Nu nih Pathian sin ah a lu khuh lo in thla a cam cu aa dawhtlak maw? Nanmahte in ruat tuah u. **14** Pa nih a sam saupi in aa zuah cu amah le amah aa upat lo a si kha kotho sinak hrimhrim nih an cawnpiak ko hna lo maw? **15** Asinain, nu nih a sam kha saupi in aa zuah ahcun, a sam cu a sunparnak a si, zei caah tiah a sam cu khuhnak ca ah pekmi a si. **16** Sihmanhsehlaw

10:30 Rom 14:6
10:31 Col 3:17
10:32 Mat 5:29; 2Co 6:3; 1Ti 3:5,15
10:33 Rom 15:2; 11:14
11:1 Rom 15:3; 1Pe 2:21
11:2 2Th 2:15
11:3 Eph 1:22; 5:23
11:4 Apo 11:27
11:5 Apo 21:9
11:7 Jam 3:9
11:8 1Ti 2:13
11:12 Rom 11:36

cucu pakhatkhat nih al nan ka duh ahcun, kanmah ah hin siseh, Pathian khrihfabu ah hin siseh, cu bantuk tuah tawnmi phungphai cu kan ngei lo.

Bawipa Zanriah

17 Atu chimhrinnak kan pek hna nak ah hin kan thangṭhat hna lo, zei caah tiah hmun khat i nan i pumhnak ah ṭhat lei nakin ṭhatlo lei tu nan panh. **18** Cucaah a hmasa bik ah, khrihfabu ah hmun khat i nan i pumh tikah, nan lak ah ṭhencheunak a um ti ka theih i cucu a cheuchum in ka zumh. **19** Zei caah tiah nan lak ah a dikhmaanmi hna kha langhter an si khawh nakhnga nan lak ah i ṭhencheunak zong cu a um ve awk a si ko. **20** Cucaah hmun khat i nan i pumh tikah, Bawipa zanriah ei awk ah nan i pumh ṭung lo. **21** Zei caah tiah zanriah ei tikah hawi hlan ah nan rak ei chung cio i, pakhat cu rawlṭam in a um i a dang pakhat cu a ri. **22** Ziah! Ei le dinnak inn nan ngei hna lo maw? Asiloah Pathian khrihfabu kha maw nan zomhtaih i, zeihmanh a ngei lomi hna kha an ning nan zahter hna? Zeitin dah kan ti hna lai? Hi thil ah hin kan thangṭhat hna lai maw? Kan thangṭhat hna lai lo.

23 Zei caah tiah Bawipa sin in ka hmuhmi kha nannih zong kan chanhchin hna: Bawipa Jesuh nih an leirawi zan ah changreu kha a lak, **24** cun lunglawmhnak a chim dih tikah, changreu kha a cheu i, "I lak u law ei tuah u, hihi nanmah ca ah ka khuaimi ka pum a si, hihi keimah hngalhṭhannak ca ah tuah u," tiah a ti hna. **25** Cu bantuk ṭhiamṭhiam in zanriah an ei dih tikah hrai zong kha a lak i, "Hi hrai hi ka thi in fehtermi kaphnihbiakamnak thar a si. Hi hrai nan din fate keimah hngalhṭhannak ca ah tuah u," tiah a ti hna. **26** Zeitin tiah hi chang nan ei le hi hrai nan din fate Bawipa thihnak kha amah a rat hlantiang nan phuan kha a si.

27 Cucaah aho hmanh aa dawhtlaklomi nunzia he hi Bawipa changreu a eimi le Bawipa hrai a dingmi paoh nih cun Bawipa pum le Bawipa thi ralchan in sualnak an tuah kha a si. **28** Sihmanhsehlaw mipa cu amah le amah i kherhlai seh law, cun changreu kha ei seh law, hrai kha ding seh. **29** Zei caah tiah aho hmanh aa dawhtlaklomi nunzia he Bawipa pum kha ruat lo in changreu a ei i hrai kha a din ahcun biaceihnak kha aa ei aa dinchih. **30** Cucaah hi ruang ah hin nan lak ah mi tampi cu nan derthawm i nan zaw, cun mi tampi cu nan thi. **31** Sihmanhsehlaw kanmah le kanmah kha ṭhate in bia kan i ceih ahcun biaceih kan si lai lo. **32** Sihmanhsehlaw biaceih kan si tikah, vawlei he sualphawtṭi kan si nakhnga lo Bawipa nih a kan chimhhrinnak a si.

33 Cucaah, u le nau hna, Bawipa zanriah ei awk i nan i pumh tikah pakhat le pakhat kha i hngak u.

11:19 1Jo 2:19
11:21 2Pe 2:13; Jud 1:12
11:22 Jam 2:6
11:23 Gal 1:12
11:25 Luk 22:20
11:27 Heb 10:29
11:28 2Co 13:5
11:30 Mat 9:24
11:31 1Jo 1:9
11:32 Heb 12:7-10; Bia 3:19; Joh 15:18, 19

34 Sihmanhsehlaw pakhatkhat kha a rawl a ṭam ahcun, biaceihmi si awk ah aa pummi nan si sual nakhnga lo, inn ah rawl kha ei ta ko seh. Cun a taangmi cu ka rat tikah ningcangte in ka remh te hna lai.

Thlarau Laksawng

12 U le nau hna, thlarau laksawng kong a hngal lomi si kha kan duh hna lo. 2 Nannih cu Gentile mi nan rak si, zei lam lei paoh i an in hruai hna zong ah a holh kho lomi siasal hna sin ah an in kalpi hna kha nan hngalh. 3 Cucaah aho hmanh Pathian Thlarau in bia a chimmi nih cun Jesuh kha chiat a serh kho lo, aho hmanh nih Thlarau Thiang thawng lo cun Jesuh cu Bawi a si tiah a ti kho lo ti kha hngalhter kan duh hna.

4 Laksawng phun dangdang an um, asinain Thlarau cu aa khat. 5 Rianṭuannak phun dangdang an um, asinain Bawipa cu aa khat. 6 Cun cawlcanghnak phun dangdang an um, asinain zeizong vialte kha mi vialte cung i rian a ṭuantu Pathian cu aa khat ko.

7 Cun mi vialte ṭhathnemnak ca ah Thlarau rianṭuannak cu mi kip sin ah pek a si. 8 Cucaah pakhat sin ah cu Thlarau thawng in fimnak bia kha a pek i, a dang pakhat sin ah cu aa khatmi Thlarau thawng ṭhiamṭhiam in hngalhnak bia kha a pek, 9 cu Thlarau ṭhiamṭhiam nih a dang pakhat sin ah zumhnak, a dang pakhat sin ah cu Thlarau nih cun damternak laksawng, 10 a dang pakhat sin ah thil khuaruahhar tuah khawhnak, a dang pakhat sin ah bia phuan khawhnak, a dang pakhat sin ah thlarau thleidan khawhnak, a dang pakhat sin ah holh dang holh khawhnak, cun a dang pakhat sin ah holh dang leh khawhnak kha a pek cio hna. 11 Sihmanhsehlaw hi thil vialte hi Thlarau pakhat le aa khatmi Thlarau nih a tuah dihmi an si i, amah nih a duhningte in mi kip kha a phawt hna.

Pum khat Chung Ah Ṭengnge Tampi

12 Cucaah pum cu pakhat a si i pum ṭengnge tampi a ngei, asinain cu pum pakhat i pum ṭengnge hna cu tampi hmanh hna seh law annih cu pum pakhat an si bantuk in, Khrih zong hi cu bantuk cu a si ve. 13 Zeitin tiah Thlarau pakhat nih Jew an si ah, Greek an si ah, sal an si ah, miluat an si ah, kan dihlak in pum pakhat chung ah baptisma a kan pek dih i Thlarau pakhat kha kan dihlak in dinter kan si. 14 Zei caah tiah a ngaingai ti ahcun pum hi pum ṭengnge pakhat lawng si lo in, pum ṭengnge tampi a ngeimi a si.

15 Ke nih, “Kei cu kut ka si lo caah, pum ṭengnge ka si lo,” hei ti seh law, ke cu pum ṭengnge a si lo hlei maw? 16 Cun hnakhaw nih, “Kei cu mit ka si lo caah pum ṭengnge ka si lo,” hei ti seh law, hnakhaw cu pum ṭengnge a si

12:1 Rom 1:11; 11:25
12:2 Eph 2:2; Heb 2:18,19
12:3 Rom 9:3; Joh 13:13; 1Jo 4:2,3
12:4 Rom 12:4-8; Eph 4:11; Heb 2:4
12:6 Eph 4:6; Phi 2:13
12:7 Eph 4:11,12
12:8 2Co 8:7
12:9 Mat 17:19, 20; Mat 10:1
12:10 Gal 3:5; Eph 4:11; 1Jo 4:1; Mar 16:17
12:12 Rom 12:5
12:13 Mar 1:8; Eph 2:18; Gal 3:28; Rom 6:3; Col 3:11

lo hlei maw? **17** Pum hi a ningpi in mit hei si seh law, khuazei ah dah theihnak cu a um kun lai? Cun pum hi a ningpi in theihnak hei si seh law, khuazei ah dah rim theihnak cu a um kun lai? **18** Sihmanhsehlaw Pathian nih atu cu pum ṭengnge vialte hna kha pum pakhat chung ah amah duhningte in a chiah cio dih hna, **19** cun an dihlakte in pum ṭengnge pakhat lawng an si ahcun, khuazei ah dah pum cu a um kun lai? **20** Cucaah, pum ṭengnge tampi a um taktak, asinain pum cu pakhat a si ko.

21 Cun mit nih kut kha, "Nangmah ngeih kan herh lo," tiah a ti kho lo i lu zong nih ke kha, "Nangmah ngeih kan herh lo," tiah a ti kho ve lo. **22** Cucaah, derthawm dawh a lo ngaimi pum ṭengnge hna tu hi a herhmi an rak si. **23** Cun upattlak ah kan ruah theng lomi pum ṭengnge hna tu kha fak deuh in kan upat hna i, langhter awk ah aa dawh lomi pum ṭengnge hna tu kha ningcangte in kan thuamh hna, **24** sihmanhsehlaw langhter awk ah aa dawhmi pum ṭengnge hna nih cun cucu an herh lo. Sihmanhsehlaw upat deuh lomi pum ṭengnge hna tu kha upat deuh awk in pum cu Pathian nih a ser, **25** cucu pum pakhat chung ah ṭhencheunak um lote in pum ṭengnge vialte nih aa tlukte in pakhat le pakhat zawnruahnak an i ngeih cio nakhnga ca ah a si. **26** Cun pum ṭengnge pakhat kha a ngan a fah ahcun ṭengnge dang dihlak in an nganfahpi cio dih i, pum ṭengnge pakhat kha upat a si ahcun ṭengnge dihlakte in an lawmhpi cio dih.

27 Cun nannih cu Khrih pum nan si i pumpak ciote in Khrih pum ṭengnge nan si. **28** Cun Pathian nih hi hna hi khrihfabu chung ah rian a khinh hna: hmasa bik ah apostle hna, pahnihnak ah prophet hna, pathumnak ah cawnpiaktu hna, cu hnu ah cun thil khuaruahhar tuah khawhnak, cun damternak, bawmhchanhnak, hruaithiamnak, holh dang chim khawhnak ti in laksawng kha a pek hna. **29** An dihlak in apostle an si maw? An dihlak in prophet an si maw? An dihlak in cawnpiaktu an si maw? An dihlak in thil khuaruahhar tuahtu an si maw? **30** An dihlak in damter khawhnak an ngei maw? An dihlak in holh dang in an holh maw? An dihlak in holh dang an let kho maw?

Dawtnak

31 Cucaah, a ṭha deuhmi laksawng tu kha biatakte in duh ko u. Cun a ṭha deuh chinchinmi lam kha kan hmuhsak hna lai.

13 Minung holh le vanmi hna holh in hei holh hmanh ning law, dawtnak ka ngeih lo ahcun darkhuang le sumsel tum thawng bantuk men ka si ko hnga. **2** Cun bia phuan khawhnak, biathli vialte hngalh khawhnak le hngalhnak vialte laksawng le zumhnak vialte ngei in tlang

12:20 Rom 12:5
12:27 Eph 1:23; Col 1:18,24; Rom 12:5
12:28 Eph 4:11; Rom 12:6-8; Mar 16:17
13:1 Mar 16:17
13:2 Eph 4:11; Apo 11:27: 2Co 8:7; Mat 17:20

hmanh hei ṭhial kho ning law dawtnak ka ngeih lo ahcun zeihmanh ka si hlei lo. 3Cun ka ngeihmi vialte kha misifak ei awk ah pe in ka pum hmanh kha khangh awk ah hei pechan hmanh ning law dawtnak ka ngeih ṭung lo ahcun, cu nih cun zeihmanh a ka ṭhathnem hlei lo.

4Dawtnak cu a lung a sau i a ṭha; dawtnak cu a nah a chuak lo, dawtnak cu amah le amah aa fak in aa porhlaw lo. 5Dawtnak cu ningcanglo in khua a sa lo, amah ṭhathnemnak lawng a kawl lo, a thin a tawi lo, palhnak kha aa cinken lo. 6Dawtnak cu ṭhatlonak ah aa lawm lo i biatak tu ah khan aa lawm; 7dawtnak nih cun thil vialte kha a tuar, thil vialte kha a zumh, thil vialte kha aa ruahchan i thil vialte kha a in dih hna.

8Dawtnak cu a ziam bal lo. Sihmanhsehlaw biaphuannak a um zong ah a ziam te ko lai, holh dang chim khawhnak a um zong ah a dong te ko lai, hngalhnak a um zong ah a lo te ko lai. 9Zei caah tiah a cheuchum lawng kan hngalh i bia kan phuanmi cu a cheuchum lawng a si. 10Sihmanhsehlaw a tlingmi a phanh tikah cun, a tlinglomi cu a lo te ko lai. 11Ngakchia ka rak si lio ah, ngakchia bantuk in bia ka rak chim, ngakchia bantuk in ka rak fiang, ngakchia bantuk in khua ka rak ruat, sihmanhsehlaw patling ka hung si tikah cun ngakchia thil vialte kha ka ngol dih cang hna. 12Zei caah tiah atu ah cun dar thlalang chung ah mawchialchual in kan hmuh, asinain hmaitonhte in kan hmuh te lai. Atu cu a cheuchum lawng ka hngalh, sihmanhsehlaw cutikah cun keimah hngalh ka si bantuk hin ka hngalh ve te lai.

13Cun atu ah cun hi pathum hna hi a hmunmi cu an si: zumhnak, ruahchannak le dawtnak; cun cu hna lak i a ngan bik cu dawtnak a si.

Holh Dang Hmannak Kong

14 Dawtnak kha ngeih i zuam u, cun thlarau laksawng kha duh u, a hlei in biaphuannak kha duh khun u. 2Cucaah holh dang in bia a chimmi cu minung sin ah si lo in, Pathian sin ah a chim, zei caah tiah aho hmanh nih an fiang lo, thlarau in biathli kha a chim. 3Asinain bia a phuangmi nih cun ṭhanchonak le thapeknak le hnemhnak kha minung sin ah a chim. 4Holh dang in a holhmi nih cun amah le amah kha aa ṭhanter, asinain bia a phuangmi nih cun khrihfabu kha a ṭhanchoter. 5Nan dihlakte in holh dang in holh kho u ti kan duhpiak hna, sihmanhsehlaw cu nak hmanh cun bia a phuang khomi si dih u ti kan duhpiak chinchin hna, zei caah tiah khrihfabu ṭhanchonak ca ah a sullam a leh lo ahcun, holh dang in a holhmi nakin bia a phuangmi kha a ngan deuh.

6Cucaah u le nau hna, atu ah holh dang hmang in nan sin ah ra ning law, biaphuannak

13:3 Luk 19:8; Apo 2:45
13:4 1Th 5:14
13:5 1Pe 4:8
13:6 2Th 2:12; 3Jo 1:1:3,4
13:10 Phi 3:12
13:12 1Jo 3:2; Gal 4:9
13:13 Rom 5:2-5; Gal 5:5,6; Eph 4:2-5; Col 1:4,5; 1Th 1:3; Heb 6:10-12; Mat 22:37-40; Gal 5:6; 1Jo 4:7-12,16
14:1 Eph 4:11
14:2 Mar 16:17
14:3 Rom 14:19
14:4 Mar 16:17
14:6 Eph 1:17; 2Co 8:7; Rom 6:17

in siseh, hngalhnak in siseh, prophet biaphuannak in siseh, cawnpiaknak in siseh kan chimh hna lo ahcun zei dah nan ca ah a ṭhahnem lai? **7**Nunnak ngei lo thil hmanh, thonglawi siseh, tingtang siseh an tum tikah, an aw ah i thleidannak an umter lo ahcun, zeitin dah thonglawi an tum le tingtang an tum cu hngalh khawh a si lai? **8**Cu bantuk in, muko nih aw dangte a chuah lo ahcun aho dah raltuk awk ah aa timtuah lai? **9**Cucaah nannih zong cu bantuk cu nan si, theihfian a fawimi holh biafang in nan chim lo ahcun, zeitin dah zei nan chim kha an hngalh khawh lai? Thli lak i biachimmi nan si ko lai. **10**Vawlei ah hin holh phun dang tampi a um ko, asinain pakhatte hmanh sullam ngei lomi an um lo. **11**Cucaah a chimmi holh kha a sullam ka hngalh lo ahcun cu holh a hmangtu pa ca ah ramdangmi ka si ko lai, cun cu holh a chimtu pa zong cu ka ca ah ramdangmi a si ve ko lai. **12**Cuticun nannih zong nan si ve, thlarau laksawng a duh ngaingaimi nan si caah, khrihfabu a ṭhanchotertu ding laksawng tu kha kawl deuh u.

13Cucaah, holh dang in a holhmi nih a holhmi kha a leh khawh nakhnga thlacam seh. **14**Zei caah tiah holh dang in thla ka cam ahcun, ka thlarau in thla ka cam, asinain ka thinlung ca ah santlaihnak zeihmanh a um lo. **15**Zeitin dah kan ti kun lai? Thlarau in thla ka cam lai i thinlung zong in thla ka cam ve lai. Thlarau in hla ka sa lai i ka thinlung zong in hla ka sa lai. **16**Cuti si lo in, thlarau in na thangṭhat ahcun, cawnpiak bal lomi pa nih na chimmi kha a theih ve lo caah, zeitin dah lunglawmhnak in thla na cam tikah, "Amen[g]," a ti khawh ve lai? **17**Zei caah tiah nang tu nih cun lunglawmhnak cu ṭhate in na chim taktak ko, sihmanhsehlaw midang cu zeihmanh a ṭhanchoter hna lai lo.

18Nannih nan dihlak nak zong in holh dang in ka holh deuh caah ka Pathian ka thangṭhat. **19**A si ko nain, khrihfabu chung ah cun holh dang kaa 10,000 nakin midang zong ka cawnpiak khawh hna nakhnga hngalhfian bute in bia kaa nga tu ka chim deuh hnga.

20U le nau hna, nan khuaruahnak ah ngakchia bantuk si hlah u, sihmanhsehlaw ṭhatlonak ah cun bawhte va si u law khuaruahnak ah cun mitling va si ko u. **21**Phungbia chung ah hitihin aa ṭial,

> "'Hi mi hna sin ah hin
> Ramdang holh in le
> ramdang hmurka hmang
> in
> Bia ka chim lai,
> Asinain cu vialte zong ah
> cun ka bia an ngai hlei
> lai lo,'
> tiah Bawipa nih a ti."

22Cucaah holh dang cu zumtu hna ca ah si lo in, zumlotu hna ca i hmelchunhnak ca ah a si.

14:15 Eph 5:19
14:16 Bia 5:14; Mat 14:19
14:20 Eph 4:14; Heb 5:12,13; 1Pe 2:2; Mat 10:16; Rom 16:19
14:21 Joh 10:34

Sihmanhsehlaw biaphuannak tu cu zumlotu ca ah si lo in, zumtu hna ca ah a si. **23** Cu a si caah, khrihfabu a ningpi in hmun khatte i nan i pumh tikah, nan dihlak in holh dang in hei holh dih u law, cawnpiak bal lomi, asiloah zumlotu a simi hna kha nan sin i an rat ve ahcun, an thluak a hmaan lo tiah an in ti hna lai lo maw? **24** Sihmanhsehlaw nan dihlak in bia nan phuan ahcun zumlotu asiloah cawnpiak bal lomi kha nan sin i a rung luh tikah, nan dihlak nih misual a si kha a lung nan pemter lai i nan dihlak in amah le amah kha nan kherhlaiter lai. **25** Cuticun a thinlung chung i thil thlithup hna kha phuan an si dih tikah a bawk lai i Pathian kha a biak lai, cun Pathian cu nan lak ah a um taktak tiah a thanh lai.

Ningcangte In Le A Dotdotte In Thil Tuah U

26 U le nau hna, zeitin dah a si kun? Hmun khatte i nan i pumh tikah pakhat nih thangṭhatnak hla a ngeih, pakhat nih cawnpiaknak a ngeih, pakhat nih holh dang a ngeih, pakhat nih biaphuan a ngeih, cun a dang pakhat nih holh dang leh khawhnak ti in an ngeih cio hna ahcun, an dihlak in ṭhanchonak ca ah hman si ko hna seh. **27** Mizeimaw nih holh dang in a holh ahcun, pahnih asiloah a tam bik pathum si hna seh law pakhat tete in chim hna seh law, midang pakhat nih a sullam kha lehpiak hna seh. **28** Asinain, a let khotu aho hmanh an um lo ahcun, khrihfabu chung ah daite in um ko seh law, Pathian sin ah le amah le amah sin ah khan chim ko seh.

29 Prophet pahnih asiloah pathum nih chim hna seh law, a dang nih tuaktan ko hna seh. **30** Sihmanhsehlaw a pawng i a ṭhumi a dang pakhat sin ah thil pakhatkhat phuan a si ahcun, a hmasa pa kha daite in um ko seh. **31** Zei caah tiah nan dihlak in nan cawn i thapek nan si nakhnga nan dihlak in pakhat hnu pakhat bia nan phuang kho. **32** Cun prophet hna thlarau cu prophet hna nawlngeihnak tang ah an um. **33** Zei caah tiah Pathian cu mithiang hna khrihfabu dihlak ah daihnak a chuahpitu a si bantuk in nincanlonak a chuahpitu a si lo.

34 Nan nu hna kha khrihfabu chung ah daite in um ko hna seh, zei caah tiah biachimnak nawl pek an si lo, sihmanhsehlaw phungbia nih a ti bantuk in nawlngeihnak tang tu ah an um awk a si ko. **35** Cun hngalh duhmi thil an ngeih ahcun, anmah le an vale kha an inn cio ah va hal te ko hna seh, zei caah tiah khrihfabu chung i nu biachim ve cu ningzak a si.

36 Asiloah Pathian bia cu nanmah sin in maw a hram aa thawk? Asiloah nanmah sin lawnglawng ah maw a phak? **37** Mizeimaw nih prophet asiloah thlarau mi i amah le amah aa ruah ahcun, nan sin i ka ṭialmi vialte hi Bawipa nawlbia an si kha rak hngal ko seh. **38** Sihmanhsehlaw

14:23 Apo 2:13
14:25 Rom 2:16
14:26 Rom 7:1; Eph 5:19; Rom 14:19
14:32 1Jo 4:1
14:33 Rom 15:33; Apo 9:3
14:34 Eph 5:22; 1Ti 2:11,12
14:36 Heb 4:12
14:37 Apo 11:27; 2Co 10:7; 1Jo 4:6

pakhatkhat nih cucu a hngalh lo ahcun, rak hngal hlah ko seh.

39 Cucaah, u le nau hna, biaphuannak kha lungtakte in duh u law, holh dang in holh kha va thlauh hna hlah u. 40 Zeizong vialte kha dawhte in le ningcangte in tuah si dih ko hna seh.

Khrih Thawngṭha

15 Atu cu u le nau hna, nan sin ah ka phuan i a co zong nan rak cohlan cang i nan dirnak zong a simi thawngṭha kha theihter ṭhan kan duh hna. 2 Nan sin ah ka chimmi bia kha fekte in nan i tlaih ahcun, cu thawngṭhabia thawng cun khamh nan si. Cuticun rak si hlah seh law nan zumhnak kha pakpalawng a rak si hnga.

3 Zei caah tiah keimah zong nih ka rak cohlan cang i a hmasa bik ah nan sin i ka rak in chanhchinmi hna cu: Cathiang nih a rak chim ningte in, Khrih cu kan sualnak ca ah a thi, 4 cun amah cu an vui, i Cathiang nih a rak chim ningte in ni thumnak ah a tho ṭhan, 5 cun amah cu Cephas nih a hmuh i hleihnih hna zong nih an hmuh ve. 6 Cu hnu zong ah unau 500 renglo nih voikhatte ah amah cu an hmuh i a cheuchum hna cu an i hngilh cang nain mi tam deuh cu atu tiang zong an nung rih ko. 7 Cu hnu ah James nih a hmuh i, apostle vialte hna zong nih an hmuh ve. 8 Cun hawi hnu bik ah, a caan hmaanlopi i hrinmi bantuk keimah zong nih ka hmuh ve.

14:39 Eph 4:11
14:40 Col 2:5
15:1 Rom 2:16; Gal 1:8
15:2 Rom 1:16; 11:22
15:3 Joh 1:29; Gal 1:4;12 1Pe 2:24; Mat 24:27; Apo 17:2
15:4 Mat 16:21; Joh 2:21,22
15:5 Luk 24:34; Mar 16:14; Luk 24:36-43
15:6 Mat 9:24
15:7 Apo 15:13; Luk 24:33, 36,37; Apo 1:3,4
15:8 Gal 1:16
15:9 2Co 12:11; Eph 3:8; 1Ti 1:15; Apo 8:3; 15:10; Col 1:29; Phi 2:13
15:11 Gal 2:6
15:12 Joh 11:24; 2Ti 2:18
15:14 1Th 4:14
15:15 Apo 2:24

9 Zei caah tiah kei cu apostle vialte hna lak ah a hme bik ka si, apostle tiah kawh awk hmanh kaa tlak lo, zei caah tiah Pathian khrihfabu kha ka rak hrem. 10 Sihmanhsehlaw atu ka sining vialte hi Pathian velngeihnak thawng in ka sinak a si. A velngeihnak cu ka cung ah a lak a si hrimhrim lo, cucaah, anmah vialte nak hmanh in rian tam deuh ka ṭuan lehlam, asinain cucu keimah ka si lo, ka cung ah a ummi Pathian velngeihnak tu kha a si. 11 Cucaah, keimah ka si zong ah anmah an si zong ah, kannih nih kan phuan i nannih nih nan zumh.

Mithi Thawhṭhannak

12 Atu ah Khrih cu mithi hna lak in thawhter a si cang tiah phuan a si ahcun, zeitin dah nan lak i micheu nih mithi thawhṭhannak a um lo tiah nan ti khawh? 13 Cucaah, mithi thawhṭhannak a um lo ahcun, Khrih cu a tho ṭhan lo tinak a si. 14 Cun Khrih cu a thawh ṭhan lo ahcun, kan thawngṭha phuanmi hi pakpalawng a si hnga i nan zumhnak zong kha pakpalawng a si hnga. 15 Cun mithi thawhṭhannak a um ṭung lo ahcun, Pathian nih a thawhter lomi Khrih cu a thawhter cang tiah Pathian kong kan phuan caah, kannih cu Pathian tehte hmaanlo kan si hnga. 16 Zei caah tiah mithi an thawh ṭhan lo ahcun Khrih zong a tho lo tinak a si

hnga. 17Cun Khrih cu a thawh
ṭhan lo ahcun nan zumhnak cu
pakpalawng a si hnga i, nannih
zong nan sualnak ah nan um ko
rih hnga. 18Cu lawng hmanh si lo
in, Khrih ah a rak i hngilh cangmi
hna zong kha an rawk dih tinak
a si fawn hnga. 19Hi nunnak ca
lawng i Khrih ah ruahchannak a
ngeimi kan si ah cun, kannih cu
mi vialte lak ah zaangfahawktlak
bikmi kan si hnga.

20Sihmanhsehlaw atu cu,
Khrih cu mithi hna lak khan
thawhter a si cang i aa hngilhmi
hna i theitlai hmasa bik ah a
hung cang. 21Zei caah tiah
mipa pakhat thawng in thihnak
a tlun bantuk in, Mipa pakhat
thawng in mithi thawhṭhannak
cu a tlung ve. 22Cucaah, Adam
ah mi vialte an thih dih bantuk
in, Khrih ah mi vialte cu nunter
an si ve lai. 23Sihmanhsehlaw
anmah le an caan ning ciote in
a si lai: Khrih cu theitlai hmasa
bik a si, cu hnu ah Khrih ta a simi
hna kha amah a rat ṭhan te tikah
nunter an si te lai. 24Cun uknak
vialte le nawlngeihnak vialte le
huhamṭhawnnak vialte hna kha
amah nih a donghter i pennak kha
Pa Pathian sin i a pekchanh tikah
donghnak cu a phan te lai. 25Zei
caah tiah a ral vialte hna kha a ke
tang i a chiah dih hna hlantiang
amah nih a uk kha a herh. 26A
hmanung bik ral, hrawh te hngami
cu thihnak a si. 27Cucaah, “amah
nih zeizong vialte kha a ke tang
ah a nawl ngai ding in a chiah dih
hna.” Sihmanhsehlaw, “Zeizong
vialte kha amah tang ah a chiah
dih hna,” tiah a ti tikah, a ke tang
ah zeizong vialte a chia dihtu cu
telh lo a si kha a fiang ko. 28Atu
cu zeizong vialte kha amah tang
i chiah a si dih tikah Pathian
cu zeizong vialte i zeizong a si
nakhnga, amah Fapa hrimhrim
zong kha zeizong vialte amah
tang i a chia dihtu tang ah aa chia
ve te lai.

29Cuti a si lo ahcun, a thi
cangmi hna ca i baptisma an in cu
zei dah an tuahhnawhmi a si kun
lai? Mithi thawhṭhannak a um
hrimhrim lo ahcun, zei caah dah
mithi ai ah cun baptisma cu an in
kun? 30Cun zei caah dah kannih
hi ṭihnungmi chung ah kan um
zungzal kun? 31Nanmah hmang
in kan Bawipa Jesuh Khrih ah
ka ngeihmi porhlawtnak thawng
in nifate in ka thi tiah fiangte
in kan chimh hna. 32Ephesus
khua i sahrang he kan rak i doh
kha minung duhnak menmen
in a rak si ahcun, zei dah ka ca
ah hlawknak a um? Mithi an
thawh ṭhan hnga lo ahcun, “ei
hna usih law ding hna usih, zei
caah tiah thaizing ahcun kan thi
ko lai.”

33Hlenmi va si hlah:
“Hawikom ṭhalo nih ziaza ṭha
a hrawh.” 34Dinfelnak ca ah
i hlau u law sualnak va tuah
hlah u, zei caah tiah micheu
cu Pathian an hngal lo. Hihi
nanmah ningzahnak ca ah ka
chimmi a si.

15:17 Rom 4:25
15:18 Mat 9:24
15:20 1Pe 1:3; Apo 26:23; Mat 9:24
15:21 Rom 5:12
15:22 Rom 5:14-18
15:23 1Th 2:19
15:24 2Pe 1:11; Rom 8:38
15:25 Mat 22:44
15:26 2Ti 1:10; Bia 20:14
15:27 Mat 22:44; 28:18
15:28 Phi 3:21
15:30 2Co 11:26
15:31 Rom 8:36
15:32 2Co 1:8; Apo 18:19; Luk 12:19
15:34 Gal 4:8

Sunparnak Pum

35 Sihmanhsehlaw mizeimaw nih cun, "Zeitin dah mithi cu thawhter a si lai? Cun zei bantuk pum he dah a thawh lai?" tiah an ti lai. **36** Mihrut pa, na tuhmi kha a thih ta lo ahcun nunter a si bal lo. **37** Cun na tuhmi kha a cang te laimi kung kha a si lo, thlaici sawhsawh, changvut ci asiloah thlaici dangdang kha an si ko. **38** Sihmanhsehlaw Pathian nih a duhningte in kung cu a pek hna i ci pakhat cio kha anmah le an kung ciote kha a pek hna. **39** Titsa vialte hi aa khat dihmi titsa an si lo, sihmanhsehlaw minung titsa cu phun khat a si i, saram titsa cu phun dang a si, nga nih phun dang, va nih phun dang an ngeih hna. **40** Van pumsa zong an um i vawlei pumsa zong an um, sihmanhsehlaw van pumsa sunparnak cu phun khat a si i vawlei pumsa sunparnak cu phun dang a si ve. **41** Nika sunparnak cu phun khat a si, thlapa sunparnak cu phun dang a si ve, cun arfi i an sunparnak zong phun dang a si ve rih, zei caah tiah arfi pakhat le pakhat zong an sunparnak an i dang cio.

42 Cucaah mithi thawhṭhannak zong cu bantuk cun a si lai. Pum cu a rawk khomi ah tuh a si i a rawk kho lomi ah thawhter a si. **43** Pum cu upatlonak in tuh a si i sunparnak in thawhter a si. Pum cu derthawmnak in tuh a si i huhamṭhawnnak in thawhter a si. **44** Cucu taksa pum in tuh a si i thlarau pum in thawhter a si.

Taksa pum le thlarau pum ti in an um. **45** Cun, "Mi hmasa bik Adam cu a nungmi ah a hung cang," tiah rak ṭial a si. A hmanung bik Adam cu nunnak petu thlarau ah a hung cang. **46** Cucaah, thlarau thil kha a hmasa bik a si lo, taksa thil tu kha a si i cu hnu ah thlarau thil kha a si. **47** Mipa pakhatnak cu leidip in sermi a si i, mipa pahnihnak cu van in a rami Bawipa kha a si. **48** Leidip mipa bantuk in leidip in sermi vialte hna cu an si dih i, van mipa bantuk in van minung vialte hna zong an si dih ve. **49** Cun leidip mipa muisam kan ken cang bantuk in van mipa muisam zong kha kan keng ve te lai.

50 Atu cu, u le nau hna, hihi kan chimh hna, thi le sa nih cun Pathian pennak kha a co kho lo, cun a rawk khomi nih a rawk kho lomi kha a co kho ve lo. **51** Ngaihmanh u, biathli kan chimh hna: kan dihlak in kan i hngilh lai lo, sihmanhsehlaw kan dihlak in thlen kan si dih te lai. **52** A hmanung bik muko tum tikah, mitṭhepkar, chikkhatte ah kan i thleng dih lai. Zei caah tiah muko an tum lai i a thimi hna kha a rawk kho lomi ah thawhter an si lai i, kannih zong thlen kan si ve te lai. **53** Zei caah tiah hi a rawk khomi hi a rawk kho lomi in hruk a hau i, hi a thi khomi hi a thi kho lomi in hruk a hau. **54** Cucaah, hi a rawk khomi hi a rawk kho lomi

15:35 Rom 9:19
15:36 Luk 11:40; Joh 12:24
15:42 Mat 13:43
15:43 Phi 3:21; Col 3:4
15:45 Rom 5:14; Joh 5:21; Rom 8:2
15:47 Joh 3:13,31
15:48 Phi 3:20
15:49 Rom 8:29
15:50 Eph 6:12; Heb 2:14; Mat 25:34
15:51 Mat 9:24; 2Co 5:4; Phi 3:21
15:52 Mat 24:31; Joh 5:25
15:53 2Co 5:2,4
15:54 Heb 2:14; Bia 20:14

in hruk a si i, a thi khomi hi a thi kho lomi in hruk a si te tikah cun, "Thihnak cu teinak in dolh a si cang," tiah rak ṭialmi kha a tling te lai.

55 "Maw thihnak, khuazei
ah dah na mi henhnak cu
a um?
Maw Hades[g], khuazei ah
dah na mi teinak cu a
um?"

56 Thihnak i a mi henhnak cu sualnak a si i, sualnak i a thazaang cu phungbia a si. 57 Sihmanhsehlaw kan Bawipa Jesuh Khrih thawng in teinak a kan petu Pathian cu thangṭhat si ko seh.

58 Cucaah ka dawtmi u le nau hna, fekte in le ṭhial khawh lo in dir ko u, nan rianṭuannak cu Bawipa ah a lak a si lo ti hngal bu in Bawipa rian cu teirialte in ṭuan zungzal ko u.

Khrihfabu Sin Thawhlawm Khawlhnak

16 Atu cu mithiang hna ca i thawhlawm kong ah khan, Galatia khrihfabu hna ka chimh cang hna bantuk in nannih zong nih nan tuah ve awk a si. 2 Ka rat tikah thawhlawm khawlhchom a hauh nakhnga lo, zarh khat chung i ni hmasa bik ni ah mi kip nih nan ngeih ning cio in thil zeimaw kha rak thleidang u law rak khong hna u. 3 Cun nan sin i ka rat tikah, nan cakuat in nan lung a tlingmi hna paoh kha nan laksawng cu Jerusalem i hei phorh ding ah ka rak thlah te hna lai. 4 Sihmanhsehlaw keimah zong ka kal a herh ve ahcun, keimah he kan kal te hna lai.

5 Macedonia tan pah kaa tim i Macedonia tan pah in nan sin ah ka ra lai. 6 Cun ka khualtlawnnak paoh ah nanmah nih bawmhnak he nan ka thlah nakhnga nan sin ah ka caam lai i, khuasik chung zong nan sin ah ka um te lai. 7 Zei caah tiah atu tan ka khualtlawn pah men i in hmuh hna cu ka lung a tling lo, sihmanhsehlaw Bawipa nih a ka onh ahcun nan sin ah caan tlawmpal caam ding kaa ruahchan. 8 Sihmanhsehlaw Pentecost[g] ni hlantiang cu Ephesus ah ka caam ko rih lai. 9 Zei caah tiah hlawhtlinnak ding innka kaupi ka ca ah hunpiak a si, asinain a ka doraltu bel an tam ngaingai.

10 Cun Timothy nan sin i a rat ahcun, ṭihphannak um lote in nan sin ah a caam nakhnga rak zohkhenh te u, zei caah tiah anih zong keimah bantuk in Bawipa rian a ṭuan vemi a si. 11 Cucaah aho hmanh nih rak zomhtai hlah u. Sihmanhsehlaw ka sin ah a rat khawh nakhnga a khualtlawnnak ah daihnak he rak thlah u, zei caah tiah unau hna he amah cu kan hngah ko.

12 Kan unaupa Apollos kong ah cun, unau hna he nanmah rak tlawn awk ah fakpi in ka nawl ko nain atu caan i nan sin rat cu a duh hrimhrim lo, sihmanhsehlaw caan rem ṭha a ngeih tikah an tlawng te ko hna lai.

15:55 Apo 13:14
15:56 Rom 5:12; 4:15
15:57 2Co 2:14; Rom 8:37; Heb 2:14, 15
16:1 Apo 24:17; 9:13; 16:6
16:2 Apo 20:7; 2Co 9:4,5
16:3 2Co 3:1
16:5 Apo 16:9
16:6 Rom 15:24; Tit 3:13
16:7 Apo 18:21
16:8 Apo 18:19
16:9 Apo 14:27
16:10 Apo 16:1
16:11 3Jo 1:6; Apo 15:33
16:12 Apo 18:24

13 Ralringte in hngak u, zumhnak ah fekte in dir ko u, ralṭhate in um u law, ṭhawng ngai in um ko u. **14** Nan tuahmi thil vialte kha dawtnak he va tuah ko u.

15 U le nau hna, Stephanas innchungkhar hi Achaia i theitlai hmasa bik an si i, mithiang hna rianṭuannak ah aa pumpemi an si kha nan hngalh hna i, **16** anmah bantuk sin ah le kanmah he rian a ṭuan i a re a theiṭimi paoh sin ah nannih zong nan i pekchanh ve nakhnga kan nawl hna. **17** Stephanas, Fortunatus le Achiacus ratnak kong ah ka lung aa lawm tuk. Zei caah tiah nanmah lei in a chambaumi cu a tlam an tlinter. **18** Zei caah tiah ka thlarau le nan thlarau kha a kan hrimhter ṭhan. Cucaah cu bantuk mi hna cu rak philh hna hlah u.

16:13 Gal 5:1; Phi 1:27; 1Th 3:8; Tit 1:9; Eph 6:10
16:15 Rom 16:5; Apo 18:12; 24:17; 9:13
16:16 1Th 5:12; Heb 13:17
16:17 2Co 11:9; Phi 2:30
16:18 Rom 15:32; Phm 7; Phi 2:29
16:19 Apo 2:9; 18:2; Rom 16:5
16:21 Gal 6:11; Col 4:18; Phm 19
16:22 Eph 6:24; Rom 9:3; Bia 22:20
16:23 Rom 16:20

19 Asia ramchung i khrihfabu hna nih an in biakchawnh hna. Aquila le Priscilla nih an inn i aa pummi hna khrihfabu he lunglawmte in Bawipa ah an in biakchawnh hna. **20** Unau vialte nih an in biakchawnh dih hna.

A thiangmi hnamhnak he pakhat le pakhat i biachawn u.

21 Keimah Paul nih ka kut hrimhrim in hi biakchawnhnak hi ka ṭialmi a si.

22 Mizei hmanh nih Bawipa Jesuh Khrih a dawt lo ahcun, chiat va si ko seh. Maw Bawipa, ra ko cang!

23 Kan Bawipa Jesuh Khrih velngeihnak cu nan sin ah um ko seh.

24 Khrih Jesuh chung ah a ummi nan dihlak cung ah ka dawtnak cu um ko seh. Amen[g].

CORINTH

KHUAMI SIN PAUL CAKUAT PAHNIHNAK

Biahmaisa

Caṭialtu: Paul
Cakuatmi: Corinth khrihfabu
Caṭial Kum: AD 56

Paul nih a voikhatnak Corinth cakuat a rak ṭial lio ahhin, Ephesus ah rian a rak ṭuan i a rianṭuannak zong a hlawh a rak tlin liote, a voithumnak khual a tlawn pah ah a rak ṭialmi a si. Corinth zong a voihnihnak va tlawn ṭhan a duh ngaingai. Sihmanhsehlaw cu lio hrawng cu thawngṭha rian a ṭuannak ah a hlawh a tlin ngaingai caah Ephesus tu ah caam a duh deuh ṭhan (1Co 5-9). Sihmanhsehlaw kal lo awk ṭhalo in Corinth sining a hung um. A rianṭuannak ah dohdalnak fakpi in a hung um kha a hmuh caah, khulrangte in Corinth ah a va kal (2:1, 2). A tlawn hna nak nih aa tinhmi zeihmanh a lim lo, sihmanhsehlaw Corinth i va kal ṭhan ding ai ah cakuat tu a ṭial ṭhan (1:23; 2:4, 9).

Corinth khuami hna nih zeitin dah a cakuat an hmuh lai tiah khuaruahhar tuk in Paul cu a um. Troas khua i Titus a ton tikah a sin in thawngpang theih lai kha aa ruahchan (2:12; Apo 20:1, 2). Asinain Titus cu Troas a rak phan lo, cucaah, Paul cu Macedonia ah a lan (2:13; 7:5). A hnu bik ah Titus cu cu hmun ah cun a va hmuh i Corinth khuami hna cu an i ngaichih i a nawlngaih duhnak an ngeihnak kha a chimh (7:6-16).

Corinth khrihfabu ah buaibainak a dong lo. Apostle deu cheukhat nih Paul rianṭuannak kha fakpi in an doh (11:13-15). Corinth khuami hna cu an runh khawh ngai hna (11:19, 20; 12:11, 20, 21). Cucaah amah siseh, a rianṭuannak siseh, i runvennak caah le Corinth i buaibainak remhnak caah le rianṭuan ningcang hmuhsak duh ah Paul nih a voihnihnak Corinth cakuat hi AD 56 hrawng ah a ṭial.

A voihnihnak Corinth cakuat hi ṭhen thum ah ṭhen khawh a si. Dal 1-7 ah a rianṭuannak a kilvennak le Pathian sal ṭha tak nih rian a ṭuanning kha Paul nih a langhter. Dal 8-9 ah Jerusalem i a ummi sifak mithiang hna ca ah Gentile khrihfabu thawhlawm khawlhnak tehna kong kha a chim. Dal 10-13 ah Paul nih amah a dotu a ral hna a leh hna nak kong kan hmuh. Apostle a sinak kha a fianter i Khrih ruang i a temhinnak zong kha a langhter. Cun Pathian sal cu a derthawm bik caan ah a chung i a ummi, Pathian ṭhawnnak hmuh khawh a si khun nak kha a langhter. Paul nih a bia an ngaih nakhnga ralrinpeknak in a cakuat cu a donghter. Corinth khuami hna nih a bia an ngaih lo ahcun, a tlawn ṭhan hna lainak le an buainak kha fakpi in a tlangtlak hna lainak kong bia a kamh hna.

Pathian vel cu a za ko, cun a thazaang cu kan derthawmnak ah tlinter a si (12:9). “Ka derthawm tikah khan ka ṭhawng” (12:10).

Biakchawnhnak

1 Pathian duhnak in Jesuh Khrih
apostle a simi Paul le kan
unau Timothy nih Corinth khua
ah a ummi Pathian khrihfabu le
Achaia peng i a ummi mithiang
vialte hna ca kan in kuat hna.

2 Pathian kan Pa le Bawipa
Jesuh Khrih i vel le daihnak cu
nan cung ah um ko seh.

1:1 1Co 1:1; Eph 1:1; Col 1:1; 2Ti 1:1; Apo 16:1; 1Co 10:32; Apo 18:1,12
1:2 Rom 1:7
1:3 Eph 1:3; 1Pe 1:3

Hnemtu Ṭha Bik Pathian

3 Kan Bawipa Jesuh Khrih i
a Pa le Pathian, zaangfahnak Pa
le hnemhnak vialte i Pathian cu
thangṭhat si ko seh. **4** Pathian nih

a kan hnemh bantuk in harsatnak chung i a ummi hna kha kan hnemh khawh ve hna nakhnga, harsatnak kan tonmi vialte chung khan amah nih a kan hnemh. **5** Zei caah tiah Khrih temhinnak kha tampi kan i hrawm bantuk in, Khrih thawng in hnemhnak zong tampi kan i hrawm ve. **6** Harsatnak kan in ahcun nanmah hnemhnak ca ah le khamhnak ca ah a si i, hnemh kan si ahcun kan inmi temhinnak bantuk nan in tikah nan chung i lungsaunak a chuahtertu nanmah hnemhnak ca zong ah a si ve. **7** Cun nan ca i ruahchannak kan ngeihmi cu a fek ko, zei caah tiah harnak nan i hrawm bantuk in hnemhnak zong nan i hrawm ve lai ti kha kan hngalh.

8 Cucaah u le nau hna, Asia ram i kan cung ah a tlungmi harnak cu chim khawh leng le phorh khawh leng in thilrit a kan khinh caah nun lai hmanh kan rak i ruah lo ti kha nan hngalh lo ding ah ka duh lo. **9** Asi, kanmah le kanmah i bochan lo in mithi a thawhtertu Pathian tu kan i bochan nakhnga, kannih cu thi ding in biakhiah cangmi kan si tiah kan i ruah. **10** Hi tluk in ṭih a nungmi thihnak chung in a rak kan chuahtu nih cun atu zong ah a kan chuah i, hmailei zong ah a kan chuah ṭhan rih ko lai tiah kan i bochan. **11** Mi tampi thawng in kan comi laksawng ca ah kanmah aiawh in mi tampi nih lunglawmhnak an chim nakhnga nanmah zong nih thlacamnak in hmun khatte ah nan kan bawmh ve.

1:4 2Co 7:6,7,13
1:5 Rom 8:17; Gal 6:17; Phi 3:10; Col 1:24; 1Pe 4:13
1:8 Rom 11:25; 1Co 15:32; Apo 2:9
1:9 Joh 5:21
1:10 Rom 15:31; 1Ti 4:10
1:11 Rom 15:30; Phi 1:19; 2Co 4:15

Paul Lungput

12 Zei caah tiah kannih kan i porhlawtnak cu hihi a si: minung fimnak si lo in, Pathian velngeihnak thawng tu in langhngante in le Pathian ṭihnak lungthin he vawlei ah kan nung i nan sin ah kan nung khun ti kha kan chiaṭha thleidannak nih tehte a khan. **13** Zei caah tiah nan rel i nan hngalhfianmi thil dah ti lo cu thil dang zeihmanh nan sin ah kan ṭial lo. **14** Bawipa Jesuh Ni ah kannih cu nan i porhlawtnak kan si i nannih zong kan i porhlawtnak nan si nakhnga, a hngalh zong a cheuchum cu nan kan hngalh ko cang bantuk in a dongh tiang nan hngalhfian ko lai tiah kan in bochan ko hna.

15 Cun cucu fiangte in kaa ruahchan i a voihnihnak thluachuah nan co ṭhan nakhnga nanmah tlawn kha a hlanpi in kan rak i tim cang, **16** cun Macedonia kal pah ah in tlawn pah hna i, Judea peng ka tlawn lainak zong ah nan rak ka thlah naklai, Macedonia in ka rak kir lei zong ah nan sin i rak luh pah ṭhan kha kaa tim. **17** Cucaah, hi thil kaa timh tikah hin, fawitehlek in kaa timhmi a si maw? Asiloah minung sinak in, “Ee, ee,” ti bu in, “Aih, aih,” a timi ka si maw?

18 Sihmanhsehlaw Pathian cu zumhtlak a si bantuk in, nan sin ah kan chim cangmi bia hi, “Ee,”

1:12 Apo 23:1; 1Th 2:10; 1Co 1:17
1:14 1Co 1:8
1:15 1Co 4:19; Rom 1:11;13
1:16 1Co 16:5-7; Apo 16:9; 1Co 16:11; 3Jo 1:6; Apo 19:21
1:18 1Co 1:9

le "Aih," aa cawh bal lo. **19** Zei caah tiah Silvanus, Timothy le keimah nih nan sin ah kan phuanmi Pathian Fapa, Jesuh Khrih kong cu, "Ee," le "Aih," aa cawhmi si lo in, amah chung ah cun, "Ee," a si ko. **20** Cucaah Pathian biakamnak vialte cu amah ah khan, "Ee," an si dih i kannih nih Pathian sunparnak kha kan langhter nakhnga amah ah cun kan Amen[g]. **21** Atu ahhin, nanmah he Khrih chung ah fekte in a kan dirtertu le chiti a kan thuhtu cu Pathian kha a si i, **22** amah ṭhiamṭhiam nih cun cakhenh a kan khenh i a fekmi hamnak ca ah kan thinlung chung ah Thlarau kha a kan pekchung.

23 Cu lawng si lo in, ka nunnak i tehte si awk ah Pathian kha ka auh, Corinth i ka rat ti lonak cu nanmah lungfahter ka duh lo caah khan a si. **24** Cucu nan zumhnak cung i nawlngeihnak kan in ngeihhnawh hna nakhnga lo ca ah a si, sihmanhsehlaw kannih cu nan i lawmh nakhnga ca i nan rianṭuanhawi kha kan si, zei caah tiah nannih cu zumhnak ah khan a dirmi nan si.

2 Cucaah ngaihchiat bu in nan sin ra tlawn ṭhan cu ka tim hrimhrim ti lo. **2** Zei caah tiah nan ngaih kan chiatter hna ahcun, nan ngaih kan chiattermi hna nanmah dah ti lo nih cun aho nih dah ka lung an ka lawmhter lai? **3** Cun kaa lawmhnak cu nan dihlak i nan i lawmhnak a si lai tiah ka zumh i ka rat tikah, ka lung a ka lawmhtertu dingmi hna cung ah ka ngaih a chiat sual nakhnga lo hi thil thengte hi nan sin ah ka rak ṭial. **4** Cucaah, nanmah lungfahter duh ah si lo in, zeitluk in dah nan ca ah dawtnak ka ngeih kha nan hngalh khawh nakhnga, harnak le lungretheihnak chung in mitthli he nan sin ah ka rak ṭial.

Aa Ngaichihmi Ngaihthiamnak

5 Sihmanhsehlaw fak tuk in nan lungfahter ka duh lo. Asinain mizeimaw nih ngaihchiatnak an chuahpi ahcun, keimah ka ngaih an ka chiatter kha a si lo, sihmanhsehlaw nan dihlak cung ah ngaihchiatnak zeimawzat an chuahpi tu kha a si. **6** Cu bantuk mi ca ah cun mi tam deuh nih nan intermi hi dantatnak hi a za ko. **7** Cucaah cu bantuk mi cu ngaihchiatnak nih fak tuk in a hrawh sual nakhnga lo, a lettalam tu in, nan ngaihthiam i nan hnemh awk tu a si. **8** Cucaah amah nan dawtnak kha nan va fehter ṭhan nakhnga kan nawl hna. **9** Zeitin tiah thil zeizong vialte ah nawl nan ngaih le ngaih lo nanmah hneksaknak ca ah kha ca kha keimah nih hi tiangtiang hin ka rak ṭial. **10** Aho hmanh thil pakhatkhat kong ah nan ngaihthiam ahcun, kei zong nih ka ngaihthiam ve. Zei caah tiah thil pakhatkhat kong ah ka ngaihthiam ahcun, nanmah ruang ah Khrih hmai i ka ngaihthiam kha a si. **11** Cucu Satan nih kan cung ah caanṭha aa

1:19 Mat 4:3; Apo 15:22; 16:1; Heb 13:8
1:20 Rom 15:8; 1Co 14:16; Rom 15:9
1:21 1Co 16:13; 1Jo 2:20,27
1:22 2Co 5:5
1:23 Rom 1:9; 1Co 4:21
1:24 1Pe 5:3; Rom 11:20; 1Co 15:1
2:3 Gal 5:10; 2Th 3:4; Phm 21
2:5 1Co 5:1,2
2:6 1Co 5:4,5
2:7 Gal 6:1; Eph 4:32; Col 3:13
2:11 Mat 4:10; Luk 22:31; 1Pe 5:8,9

lak sual nakhnga lo ca ah a si, zei caah tiah Satan khuakhannak cu kan hngalh lo a si lo.

12 Cu lawng cu si lo in, Khrih thawngtha chim awk i Troas i ka rat tikah khan, Bawipa nih ka ca ah innka kha a ka hunpiak. **13** Ka unaupa Titus kha ka hmuh lo caah, ka lungre a thei, sihmanhsehlaw ka chimhtak hna i Macedonia ah ka kal.

Khrih Ah Teinak

14 Khrih chung ah teinak he a zungzal in lam a kan hruaitu le amah hngalhnak rimhmui khua zakip ah hmuiter awk ah a kan hmangtu Pathian cu thangṭhat si ko seh. **15** Zei caah tiah khamh lio cuahmahmi hna le a tlau lio cuahmahmi hna lak ah kannih cu Pathian ca ah pekchanhmi Khrih rimhmui kan si. **16** A tlau liomi hna ca ah cun kannih cu thihnak ah a hruaitu hna thihnak rimhmui kan si i, a dang khamh liomi hna ca ah cun nunnak ah a hruaitu hna nunnak rimhmui kan si. Cucaah cu kong ah cun aho dah ṭuanvo a la ngam lai? **17** Zei caah tiah kannih cu Pathian bia kha a zuarmi hna mi tampi bantuk kan si lo, sihmanhsehlaw i biataknak he Pathian sin in a rami bantuk in Pathian hmai ah Khrih min in kan chim.

Rianṭuannak Thar

3 Cucu kanmah le kanmah i chimthiam hram kan i thawk ṭhan bia a si maw? Asiloah midang bantuk in nanmah sin ah siseh, nanmah sin in siseh chimthiamnak caṭialpiak kan herh ve dahra? **2** Nanmah hi kan thinlung chung ah ṭialmi, mi vialte nih an hngalhmi le an relmi kanmah cakuat cu nan si. **3** Fiangte in, nannih cu kanmah rianṭuannak thawng in, cahang in si lo in, a nungmi Pathian Thlarau in lungtlap cung ah si lo in, taksa lungthin tlap cung ah ṭialmi, Khrih cakuat nan si.

4 Cun kannih cu Khrih thawng in cu bantuk bochannak cu Pathian sin ah khan a ngeimi kan si. **5** Cucu kanmah le kanmah ah kan i za ko kan i ti lo, sihmanhsehlaw kan i zatnak cu Pathian sin in a rami a si. **6** Amah ṭhiamṭhiam nih cun caṭialmi in si lo in, Thlarau tu in kaphnihbiakamnak thar rianṭuantu tlingtlak ah a kan ser, zei caah tiah ca in ṭialmi phung nih cun a thah i Thlarau tu nih cun nunnak kha a pek.

7 Sihmanhsehlaw thihnak a chuahpitu rianṭuannak, lungtlap cung ah khuar in ṭialmi kha sunparnak in a khah caah chikkhatte ah a lo zaumi Moses hmai ceu hmanh kha Israel mi hna nih dengteote in an zoh khawh lo ahcun, **8** zeitluk in dah Thlarau rianṭuannak cu sunparnak in a khah chinchin lai? **9** Zei caah tiah sualphawtnak rian hmanh nih sunparnak a ngeih ahcun, dinfelnak rian nih cun zeitluk in dah sunparnak cu tam chinchin in a ngeih lai! **10** Zeitin tiah

2:12 Rom 1:1; 1Th 3:2; Apo 14:27
2:13 Gal 2:1,3; Tit 1:4; Apo 16:9
2:14 Rom 6:17; Eph 5:2; Phi 4:18
2:15 1Co 1:18
2:16 Luk 2:34; Joh 3:36
2:17 Apo 20:33; 1Th 2:5; 1Co 5:8
3:1 Rom 16:1; Apo 18:27; 1Co 16:3
3:2 1Co 9:2
3:3 Mat 16:16
3:4 Eph 3:12
3:5 1Co 15:10
3:6 Luk 22:20; Rom 2:29; Joh 6:63
3:7 Rom 4:15
3:9 Rom 1:17

sunparnak he rak sermi hmanh kha cu nakin sunparnak he a khat chinchinmi a hung um caah sunparnak a ngei ti lo. **11** Cucaah a lo khomi hmanh sunparnak a rak ngeih ahcun, a hmunmi cu sunparnak a ngei chinchin.

12 Cucaah, cu bantuk ruahchannak kan ngeih caah, ralṭha ngai in bia kan chim. **13** A lo cuahmahmi kha a dongh tiang Israel mi hna nih ngollote in an zoh khawh nakhnga lo hmaikhuh in a hmai aa khuhmi Moses bantuk kan si lo. **14** Sihmanhsehlaw an thinlung kha cawtter an rak si. Cucaah, nihin ni tiang Biakam Hlun an rel tikah an hmaikhuh kha hlimpiak an si lo, zei caah tiah hmaikhuh cu Khrih thawng lawng in hlimpiak a si. **15** Asinain nihin ni tiang Moses phung an rel tikah, an thinlung kha hmaikhuh nih a khuh ṭheo rih ko. **16** Sihmanhsehlaw mizeimaw nih Bawipa lei i aa mer tikah hmaikhuh cu hlimpiak a si. **17** Bawipa cu Thlarau a si i Bawipa Thlarau a umnak ah cun zalonnak a um. **18** Sihmanhsehlaw kan dihlak hmaikhuh hun bu in Bawipa sunparnak kha thlalang chung i zoh bantuk in kan zoh, kan dihlak in Bawipa Thlarau nih amah muisam chung ah sunparnak in sunparnak chin ah a kan thlen.

Nan Lungdong Hlah U

4 Cucaah zaangfahnak kan co bantuk in hi rianṭuannak hi kan ngeihmi a si caah kan lung a dong bal lo. **2** Sihmanhsehlaw thuhmi ningzah awk thil hna kha kan hlawt hna, zertiang in kan nung lo, cun Pathian bia zong kha hlennak ah kan hmang fawn lo. Sihmanhsehlaw biatak tu kha fiangte in kan chimnak thawng in Pathian hmai ah mi kip chiaṭha thleidannak nih a chimthiammi si awk ah kan i zuam. **3** Sihmanhsehlaw kan thawngṭha cu khuh a si hmanh ah a tlau liomi hna ca ah khuh a si. **4** Cucaah Pathian muisam a simi Khrih sunparnak thawngṭha ceunak kha an cung i a tlan sual nakhnga lo zumlotu hna kha hi vawlei pathian nih an lungthin mit a cawtter hna. **5** Zei caah tiah kanmah kong kha kan chimmi a si lo, Khrih Jesuh Bawipa kong kha kan chim i, Jesuh ruang ah kannih cu nan sal kan si. **6** Muihnak chung in ceunak tlang seh tiah nawl a petu Pathian kha Jesuh Khrih muihmai ah a ummi Pathian sunparnak hngalh khawhnak ceu kan thinlung chung ah a tlantertu cu a si.

7 Sihmanhsehlaw a liannganmi huhamṭhawnnak cu kanmah ta a si lo le Pathian ta a si kha a langh khawh nakhnga hi hlawnthil hi tlak um in kan i ngeih. **8** A lam kip in fakpi in rialdip kan si nain kan rawk ngaingai lo, lungawṭawm in kan um nain kan lung a dong ngaingai lo. **9** Hrem kan si ko nain hlawt kan si hlei lo, tluril lak in an kan tuk ko nain kan

3:12 Apo 4:29
3:14 Rom 11:7,8; Apo 13:15
3:16 Rom 11:23
3:17 Gal 4:6,7; Joh 8:32
3:18 1Co 13:12; Joh 17:22, 24; Rom 8:29
4:1 1Co 7:25; 1Ti 1:16
4:2 Rom 6:21; 1Co 4:5; Heb 4:12
4:3 1Co 1:18
4:4 Joh 12:31; 1Co 1:20; Joh 14:4
4:5 1Co 1:13; 9:19
4:6 2Pe 1:19
4:7 2Ti 2:20; 1Co 2:5
5:8 Gal 4:20
4:9 Joh 15:20; Rom 8:35; Heb 13:5

rawk ngaingai lo. **10** Kan takpum ah Jesuh nunnak a langh khawh nakhnga Bawipa Jesuh thihnak cu kan takpum in kan i phorh zungzal. **11** Cucaah a thi khomi kan taksa ah Jesuh nunnak a langh khawh nakhnga kannih a nungmi hna cu Jesuh ruang ah thihnak ah an kan chanh zungzal. **12** Cucaah thihnak nih kanmah ah rian a ṭuan cuahmah nain nannih ah cun nunnak tu nih rian a ṭuan.

13 Cucaah, "Ka zumh i, cucaah ka chim," tiah aa ṭialmi bantuk thlarau zumhnak kan ngeih ve bantuk in, kannih zong nih kan zumh i cucaah kan chim. **14** Bawipa Jesuh a thawhtertu nih cun kannih zong amah he a kan thawhter ve lai i nanmah he a hmai ah a kan luhpi lai ti kha kan hngalh. **15** Pathian sunparnak ca ah velngeihnak cu mi tampi sin ah a karh chinchin i, lunglawmhnak tam chin in an chim khawh nakhnga zeizong vialte hi nanmah ca ah ṭhatnak an si dih ko.

16 Cucaah kan lung a dong bal lo. Kan lenglei minung cu rawk cuahmah hmanhsehlaw kan chunglei minung cu ni khat hnu ni khat tharchuah a si. **17** Zei caah tiah caan tawite chung lawng kan tuarmi harnak tlawmte nih hin a ngan chinchinmi le zungzal in a hmunmi sunparnak kan hmuh khawh nakhnga ca tu ah rian a ṭuan. **18** Kannih cu hmuhkhawhmi thil kha kan cuanhmi a si lo, hmuh khawh lomi tu kha a cuanmi kan si. Zei caah tiah hmuhkhawhmi thil cu chikkhatte lawng a hmun i hmuh khawh lomi tu kha zungzal in a hmunmi an si.

4:10 Rom 6:6
4:11 Rom 8:36
4:13 1Co 12:9
4:14 Apo 2:24; 1Th 4:14; Eph 5:27; Col 1:22; Jud 1:24
4:16 Rom 7:22; Col 3:10
4:17 Rom 8:18; 1Pe 1:6,7
4:18 Rom 8:24; Heb 11:1
5:1 1Co 15:47; 2Pe 1:13,14
5:2 Rom 8:23; 1Co 15:53,54
5:4 Rom 8:23; 1Co 15:53,54
5:5 Rom 8:23; Eph 1:13,14
5:7 1Co 13:12
5:8 Joh 12:26
5:9 Rom 14:18; Eph 5:10; Col 1:10; 1Th 4:1
5:10 Mat 16:27; Apo 10:42; Rom 2:16; Eph 6:8

Van I Kan Inn

5 Zei caah tiah hi thlam, kan vawlei inn hi hrawh a si ahcun, kut in sak lomi, zungzal a hmunmi Pathian sakmi inn van ah kan ngei ko ti kha kan hngalh. **2** Cucaah hi vawlei thlam chung ah cun kan hrum-ai i, van i kan umnak ding inn he khan kan thuam hna seh ti kan duh hringhran. **3** Cu inn he thuamh kan si tikah cun taklawng in hmuh kan si lai lo. **4** Cucaah kannih hi vawlei thlam i a ummi hna cu thilrit phor in kan hrum-ai, thuamh lo kan duh caah si lo in, thuamh chin kan si i hi a thi khomi hi nunnak nih a dolh nakhnga ca tu ah a si. **5** Kanmah ca ah hi thil a timtuahtu cu Pathian a si i, kan co hrimhrim lainak ah Thlarau kha hamchungnak ah a kan pek.

6 Cucaah hnangamte in kan um zungzal ko, cun hi inn kan pum chung i kan um chung paoh cu Bawipa umnak ah kan um lo ti kha kan hngalh. **7** Zeitin tiah kannih cu mithmuh si lo in, zumhnak in kar a hlaangmi kan si. **8** Hnangamte in kan um ko, asinain kan pum chung i um nakcun Bawipa sin i um cu kan duh deuh ngaingai. **9** Cucaah hi kan pum i kan um ah siseh, kan um lo zong ah siseh amah lungton kha kan i tinhmi cu a si. **10** Zei caah tiah pumsa in a ṭha kan tuahmi ca ah siseh, a chia kan

tuahmi ca ah siseh, kan tuah ning ciote i hmuh awk ah kan dihlak in Khrih biaceihnak ṭhutdan hmai ah kan chuak dih lai.

Paul Aa Kilvennak

11 Bawipa ṭih cu zei dah a si ti hngalh bu in mi kha kan lem hna, asinain kannih cu Pathian nih a hngalhmi kan si i, nanmah zong nih nan chiaṭha thleidannak in nan kan hngalh lai tiah ka ruah. **12** Cucaah kanmah le kanmah nan sin i kan i chimthiam a si lo, sihmanhsehlaw thinlung ah si lo in, leng langhnak ah aa porhlawmi hna kha bialehnak nan ngeih nakhnga kanmah ai ah porhlawtnak caanṭha tu kha kan in pek hna. **13** Zei caah tiah kan hruh ahcun, Pathian ca ah a si i, kan fim ahcun nanmah ca ah a si. **14** Cucaah Khrih dawtnak nih cun a kan uk, zeitin tiah mi vialte ca ah mi pakhat a thih ahcun, mi vialte cu an thi dih cang tinak a si. **15** Cun a nungmi hna nih anmah ca ah nung ti lo in anmah ca ah a thi i a tho ṭhanmi amah ca tu i an nun cang nakhnga amah cu mi vialte ca ah a thi ti kha kan hngalh.

16 Cucaah, atu thawk cun, aho hmanh taksa sinak in kan hngal ti hna lo. Khrih hmanh kha a hlan ahcun taksa sinak in kan rak hngalh nain, atu cu taksa sinak in cun kan hngal ti lo. **17** Cu a si caah, aho hmanh Khrih chung i a um ahcun sertharmi a si cang, thil hlun vialte kha an lo dih cang i, zohhmanh, zeizong vialte kha a thar ah an cang dih cang. **18** Atu cu zeizong vialte kha Pathian ta an si dih cang. Pathian nih Jesuh Khrih thawng in amah he a kan remter cang i remternak rian zong kha a kan pek cang. **19** Cucu, Pathian nih vawlei hi Khrih thawng in amah he a remter i an palhnak vialte kha anmah palhnak ah a relhpiak hna lo, cun kannih zong remternak bia kha a kan pek. **20** Cucaah kannih cu Khrih aiawhtu kan si, Pathian nih kanmah hmang in in leem hna seh law cu bang, Pathian he remtermi si cang u tiah Khrih aiawh in kan in nawl hna. **21** Zeitin tiah amah chung ah Pathian dinfelnak i kan i can khawh nakhnga, sualnak a hngal lomi pa cu kanmah ca ah sual ah a ser cang.

5:11 Heb 10:31; Jud 1:23
5:14 Rom 6:6,7; Gal 2:20; Col 3:3
5:15 Rom 14:7-9; 4:25
5:17 Rom 16:3; Joh 1:13; Rom 6:4; Gal 6:15; Bia 21:4,5
5:18 Rom 11:36; 5:10
5:19 Rom 4:8
5:20 Eph 6:20;
5:21 Heb 4:15; 1Pe 2:22; 1Jo (Jo) 3:5; Rom 1:17; 1Co 1:30
6:1 1Co 3:9; 15:2
6:3 Mat 5:24; 1Co 8:9,13

Paul Rianṭuannak Le Dawtnak

6 Amah he rianṭuanṭi kan si bantuk in Pathian vel kha sullam ngei lo in nan co sual nakhnga lo kanmah zong nih kan in nawl hna. **2** Zei caah tiah,

> “Cohlannak caan a si liote
> ah nannih cu ka rak in
> theih hna,
> Cun khamhnak ni ah nannih
> cu ka rak in bawmh hna,”
> tiah amah nih a ti.

Zohhmanh, atu hi cohlannak caan cu a si, zohhmanh, atu hi khamhnak ni cu a si.

3 Kan rianṭuannak kha thangchiat a si sual nakhnga

lo tlukrilhternak thil zeihmanh kan tuah lo. 4Sihmanhsehlaw lungsaunak, harsatnak, herhbaunak, retheihnak, 5fungtuknak, thongthlaknak, buaibainak, rianṭuanternak, zan hngilhlonak ah le rawlṭamnak vialte hna ah hin, 6thiannak, hngalhnak, lungsaunak, ṭhatnak, Thlarau Thiang, a takmi dawtnak, 7biatak bia, Pathian huhamṭhawnnak le dinfelnak hriamnam cu orh he keh he i put in, 8upat kan sinak le upat lo kan sinak, thangchiatnak le thangṭhatnak in Pathian rianṭuantu kan sinak kha zeizong vialte ah langhter kan i zuam. Mi hlengtu bantuk kan si nain kan hmaan ṭung, 9hngalhlomi bantuk kan si nain an kan hngalh dih ṭung, a thi cuahmahmi bantuk kan si nain, zohhmanh, kan nung ṭung, chimhhrinmi bantuk kan si nain thah kan si ṭung lo, 10ngaihchia tukmi bantuk kan si nain kan i lawm zungzal, sifak tukmi bantuk kan si nain mi tampi kan rumter ṭung hna, zeihmanh a ngei lomi bantuk kan si nain zeizong vialte kan ngeih dih fawn.

11Maw Corinth khuami hna! Kan kaa kha fakpi in nan sin ah kan i aan i kan lungthin kha kaupi in kan hun. 12Nannih cu kanmah nih nan paw kan in rek hna lo, sihmanhsehlaw nanmah le nanmah nan paw nan i rek. 13Cucaah atu cu nannih zong kaupi in i hung ve u tiah fale chimh in kan chimh hna.

6:5 Apo 16:23; 4:11
6:6 1Co 2:4; 1Th 1:5; Rom 12:9; 1Ti 1:5
6:7 Rom 13:12; Eph 6:10-18
6:8 1Co 4:10,13; Mat 27:63
6:9 Rom 8:36
6:10 Mat 5:12; Rom 8:32; 1Co 3:21
6:13 1Th 2:11
6:14 1Co 5:9, 10; 6:6; Eph 5:7,11; 1Jo 1:6
6:15 1Co 10:21; 6:6
6:16 1Co 10:21; 3:16; Mat 16:16; Bia 21:3
6:17 Bia 18:4
6:18 Rom 8:14
7:1 1Co 10:14; 1Th 4:7; 1Pe 1:15,16

14Zumlotu hna he i ruanglopi in thaphu i khinhṭi hlah u. Zei caah tiah dinfelnak le phung lo in nunnak nih zei thil dah an i hrawm khawh lai? Cun ceunak nih muihnak he cun zei hawikomhnak dah a ngeih khawh lai. 15Cun Khrih nih Belial* he cun zei lungkhahnak dah a ngeih khawh lai? Asiloah zumtu nih zumlotu he zei dah i hrawm khawhmi a ngeih? 16Cun Pathian hmun thiang nih siasal he zei lungkhahnak dah a ngeih khawh? Zei caah tiah nannih cu a nungmi Pathian hmun thiang nan si i Pathian nih,

"An chung ah ka um lai i,
An lak ah ka tlongleng lai,
Kei cu an Pathian ka si lai i,
Annih cu ka mi an si lai,"
tiah a ti bang khan a si taktak.
17Cucaah,
"Anmah lak khan ra chuak
u law,
I ṭhen u,"
tiah Bawipa nih a ti.
"A thianglomi tawng hlah
u law
Nannih cu kan cohlan hna
lai."
18"Kei cu nan Pa ka si lai i,
Nannih cu ka fanule le ka
fapale nan si lai,"
tiah a Lianngan Bik Bawipa nih a ti.

7Cucaah ka dawtle hna, hi biakamnak hna hi kan ngeih caah taksa le thlarau

* **6:15** *Belial:* Satan auhnak ca ah hmanmi a si i a sullam cu "santlaihnak zeihmanh a ngei lomi," tinak a si.

thurhhnawmhnak khan kanmah le kanmah i thianh hna usih law Pathian ṭihzahnak in thiang cikcek ko hna usih.

A Hlan Cakuat

2 Nan thinlung kha rak kan hunpiak ko u. Aho cung hmanh ah palhnak kan tuah lo, aho hmanh kan hrawk hna lo, aho hmanh kan hleng hna lo. **3** Hihi nanmah sualphawtnak ah ka chimmi a si lo. Kan thinlung chung ah nan um i, nanmah he hmun khatte ah thihṭi le nunṭi kha kan duh tiah a hlan ah ka rak chim cang. **4** Kan bochan tuk hna, kan chawr tuk hna i hnangamnak he nan ka khahter, harnak vialte lak zong ah lunglawmhnak in ka khat.

5 Macedonia kan phak tikah kan pumsa nih dinh caan an ngei lo, sihmanhsehlaw a kenkip in hnahnawhnak kan tong, lenglei in i dohnak, chunglei in ṭihphannak in kan khat. **6** Sihmanhsehlaw a lung a dongmi hna a hnem tawntu Pathian nih Titus a ratnak thawng in a kan hnemh ve, **7** cun a ra phanh ruang lawng ah si lo in, amah nan rak hnemhnak nih kannih zong a kan hnemh. Cun hmuh nan ka duhnak, nan ka ṭahpinak, nan ka ṭanpinak kha a kan chimh tikah ka lung aa lawm chinchin.

8 Ka cakuat nih nan ngaih an chiatter hna caah ka rak i ngaichih nain atu cu kaa ngaichih ṭhan ti lo, zei caah tiah kha ka cakuat nih khan caan tawite chung lawng nan ngaih an chiatter hna ti kha ka hngalh. **9** Atu cu ngaihchiatter nan si caah si lo in, nan ngaihchiatnak nih ngaihchihnak ah an hruai hna caah ka lung aa lawm ngaingai. Zei caah tiah Pathian duhningte in, ngaihchiatter nan si caah kan in sunghtermi hna zeihmanh a um lo. **10** Zei caah tiah Pathian lei ngaihchiatnak nih cun khamhnak ah a chuahtertu ngaihchihnak kha a chuahpi i khamh an si ruang ah an i ngaichih lai lo. Sihmanhsehlaw vawlei lei ngaihchiatnak nih cun thihnak kha a chuahpi. **11** Cucaah Pathian lei ngaihchihnak nih cun zei dah a chuahpi kha zoh tuah u: zeitluk in dah ralrinnak nan ngeih, zeitluk in dah nanmah le nanmah kilven duhnak nan ngeih, zeitluk in dah nan lung aa nuamh lo, zeitluk in dah ṭihnak nan ngeih, zeitluk in dah thilṭha tuah duhnak nan ngeih, zeitluk in dah nan ka ṭanh, zeitluk in dah teirulcham nan rak duh! Hi vialte thil hna ah hin nan palh lonak kha nan langhter. **12** Cucaah, nan sin ah ca ka rak ṭial ko nain, palhnak a tuahmi hna ruang ah le palhnak ca i a ingtuarmi hna ca ah ka ṭialmi a si lo, sihmanhsehlaw nan ca ah kan ngeihmi zawnruahnak kha Pathian hmai ah nan cung i a langh khawh nakhnga ca tu ah a si.

13 Cucaah cun hnemh nan sinak in kannih zong hnemh kan si ve. Cun Titus lunglawmhnak ruang ah kannih zong kan i lawm chinchin, zei caah tiah a thlarau

7:3 Phi 1:7
7:5 Apo 16:9
7:10 Apo 11:18
7:12 1Co 5:1,2

kha nan dihlakte nih nan rak hrimhter ṭhan. **14** Nanmah kong ah a sin i kan chawr hna nak ah ka ning a zak hrimhrim lo. Zei caah tiah nan sin ah kan chimmi vialte hna cu biatak an si bantuk in, Titus sin ah kan in chawr hna nak zong cu a hmaanmi an si. **15** Ther le phannak he nan rak cohlan i nan dihlakte nih a nawl nan ngaih kha a philh lo caah an tlaihchan hna nak hi a ngan chinchin. **16** Cucaah zei thil paoh ah kan bochan tuk hna caah ka lung aa lawm.

Macedonia Mithiang Hna

8 Cu lawng cu si lo in, u le nau hna, Macedonia ram khrihfabu hna sin ah zeitluk in dah Pathian nih vel a ngeih hna kha hngalhter kan duh hna: **2** cucaah harsatnak in hneksaknak nganpi tong hna hmanhsehlaw an i lawmh tuknak chung in le an sifah tuknak chung in pekchanhnak ah cun an rum ngaingai. **3** Zei caah tiah an pek khawh tawk in an pek leng ah an pek khawh leng tiang zong in alakte in pek duhnak thinlung a ngeimi an si kha a hngaltu ka si. **4** An laksawng kha kan cohlan nakhnga le mithiang hna an bawmhchanh hna nak ah hawikomhnak kan ngeihṭi nakhnga fakpi in an kan nawl. **5** Cun kan rak i ruahchan lawng kha a si lo, sihmanhsehlaw a hmasa bik ah anmah le anmah kha Bawipa sin ah an i pek hmasat hnu ah Pathian duhningte in kan sin zong ah an i pumpe ṭhan. **6** Cucaah, Titus nih hi rian hi nanmah sin in a thawk cang bantuk in hi velngeihnak rian hi nan cung zong ah a dih tiang a lim ve nakhnga fakpi in kan nawl hna. **7** Sihmanhsehlaw nannih cu zumhnak ah siseh, holhrel ah siseh, hngalhnak ah siseh, ralringte in thilṭha tuahnak ah siseh, cun nan kan dawtnak ah siseh, zei thil paoh ah rian ṭha nan ṭuan bantuk in hi velngeihnak rian zong ah hawi nan hleih ṭhan nakhnga i zuam u.

8 Cucu biakhiahnak bantuk in ka chimmi a si lo, sihmanhsehlaw nan i dawtnak a tak le taklo kha midang nih lungsaute in thilṭha tuah an i zuamnak khan hneksak kan duh hna ca ah a si. **9** Zei caah tiah kan Bawipa Jesuh Khrih velngeihnak cu nan hngalh ko cang, cucaah amah cu a rum ko nain nanmah ruang ah misifak ah a run i cang, cucu a sifahnak thawng in mirum i nan can khawh nakhnga ca ah a si.

10 Cun hi thil ah hin ruahnak cheuh kan duh hna: kan hnulei kum khat lio zong ah tuah nan rak duh cangmi le nan rak thawk cangmi rian kha nan pehzulh ahcun nan ca ah a ṭhahnem lai. **11** Cucaah, tuah duhnak thinlung nan rak ngeih cang bantuk in nan ngeihmi chung in nan thawk cangmi rian cu a dongh tiang lim i zuam ko u. **12** Zei caah tiah pek duhnak thinlung a ngeih hmasa ahcun, a ngeih lomi in si lo in,

7:15 1Co 2:3; Phi 2:12
8:1 Apo 16:9
8:3 1Co 16:2
8:4 Apo 24:17; 9:13
8:7 Rom 13:14; 1Co 1:5
8:8 1Co 7:6
8:9 Rom 3:24; Mat 20:28; Phi 2:6-8
8:10 1Co 7:25,40; 16:2,3
8:12 Mar 12:43,44

a ngeihmi zoh in Pathian nih a cohlan.

13 Cucu midang kha an thil zaanter i nannih tu nan thil rihter kan duh hna kha a si lo, 14 sihmanhsehlaw i ruangte in, atu ah nannih cu tampi nan ngeih lio a si caah an chamhbaunak ah va bawm hna u law, chamhbaunak nan ngeih ve te tikah an ngeihmi tampi chung khan an in bawmhchanh ve te hna lai, cuticun nan i ruang kho lai. 15 "Tampi a charmi nih a hlei zeihmanh a ngei hlei lo, cun tlawmte a charmi zong a chambau hlei lo," tiah a rak i ṭial bantuk kha a si.

Titus Le Midang Nih Paul Kha Thawng An Thanh

16 Sihmanhsehlaw nanmah ca ah zawnruahnak thinlung kan ngeihmi bantuk kha Titus thinlung chung ah a petu Pathian cu thangṭhat si ko seh. 17 Cucaah kan fialnak a cohlan lawng si lo in, nanmah bawmh ding kha a lung a thawh tuk caah, amah lungthote in nan sin ah a ra. 18 Cun thawngṭha a chim i khrihfabu vialte nih an chimthiam ngaimi unaupa kha amah sin ah kan rak thlahchih. 19 Cu lawng cu si lo in, cu unaupa cu amah Bawipa sunparnak ca ah hi rianṭuannak ah aa timhtuah ciami thinlung nan ngeih kha an hngalh khawh nakhnga, hi laksawng he kanmah sin i khualtlawng ding ah khrihfabu hna nih an thimmi zong a si fawn. 20 Siang ngai in pekchanhmi laksawng kan tawlrelnak ah hin aho hmanh nih sual an kan phawt nakhnga lo fakpi in hrial kan i zuam. 21 Bawipa hmuh lawng ah si lo in, minung hmuh zong ah upatawktlak thil tuah kha kan i tinhmi a si.

22 Cun voi tampi kan hneksak hnu ah thil tampi ah zuamnak thinlung a ngei tiah kan hmuhmi unaupa kha anmah sin ah cun kan rak thlah. Sihmanhsehlaw nan cung ah bochannak nganpi kan ngeih caah atu ah cun zuamnak thinlung a ngei chinchin lai. 23 Mizeimaw nih Titus kong kha an hlat ahcun, amah cu ka hawikom le ka rianṭuanpi hawi a si. Asiloah kan unau hna kong kha an hlat ahcun, annih cu khrihfabu hna nih an thlahmi hna an si i Khrih sunparnak kha an langhter. 24 Cucaah dawtnak nan ngeihmi le kan in chimthiam hna nak kha anmah sin ah le khrihfabu hna sin ah va langhter u.

A Lak Le Lungthote I Pekchanhnak

9 Mithiang hna bawmhchanhnak kong ah nan sin ah keimah i caṭial cu a herh hrimhrim ah ka ruat lo, 2 zei caah tiah bawmh nan duh hna nak kong kha ka hngalh i Achaia mi hna nih cun nikum khan nanmah bawmh ding ah timh cia in an um cang tiah Macedonia mi hna sin ah kan chawr hna nak kong kha ka chim, cun tei nan rialnak nih mi

8:14 Apo 4:34
8:16 Bia 17:17
8:18 1Co 7:17
8:19 Apo 14:23; 1Co 16:3,4
8:21 Rom 12:17; Tit 2:14
8:23 Phm 1:17: Phi 2:25
9:1 1Th 4:9; Apo 24:17; 9:13
9:2 Apo 18:12

tam deuh lung kha a thawhter hna. 3Hi bawmhnak kong i kan chawr hna nak kha a lak a si sual nakhnga lo unau hna hi ka rak thlah hna, nanmah bawmh ding ah timh cia an si ko tiah ka chim bantuk in timhtuahnak rak ngei u. 4Macedonia mi cheukhat hna kha keimah he an rat i timhtuahnak zeihmanh nan ngeih lo kha an in hmuh hna ahcun, nanmah cu chim lo kanmah zong bochannak he kan in chawr hna nak ah kan ning a zak tuk lai. 5Cucaah a hlan in pek awk ah nan rak i kammi, siannak in nan rak pekmi nan laksawng timhtuahter awk ah, unau hna kha a hlan deuh in nan sin i ratchung awk ah thapek cu a herh ko rua tiah ka ruah. Cuticun timh ciate in a rak um ahcun nan rian a si caah hnekchom in pekmi si lo in, siannak in nan pekmi a si kha a lang lai.

6Sihmanhsehlaw hihi kan chimh hna: tlawmte a tuhmi nih cun tlawmte lawng a zun ve ko lai i tampi a tuhmi nih cun tampi in a zun ve ko lai. 7Cucaah aho paoh nih sian lo bu in le hnekchom bu in si lo in, a thinlung chung in aa timh ningte tu in pe ko seh. Zei caah tiah lunglawmte in a pemi cu Pathian nih a dawt hna. 8Cun Pathian cu zei thil paoh ah chambau lote in an ngeihter zungzal khotu hna le thilṭha tuahnak ah thluachuah tlamtlingte in nan ngeih khawh nakhnga nan sin ah a velngeihnak vialte a tlunter khotu a si.

9:3 1Co 16:2
9:4 Rom 15:26
9:5 Phi 4:17
9:6 Gal 6:7,9
9:7 Rom 12:8
9:8 Eph 3:20; Phi 4:19
9:11 1Co 1:5
9:13 Mat 9:8; Heb 3:1
9:15 Rom 5:15,16
10:1 Mat 11:29; Gal 5:2; Eph 3:1

9“Amah nih cun hmun kip
ah a ṭhek i,
Misifak hna kha a pek hna,
A dinfelnak cu zungzal in a
hmun,”
tiah aa ṭial bantuk khan a si.

10Thlaici vorhtu kha thlaici a pe i, ei awk ca ah rawl a petu nih cun, thlaici in pe hna in nan vorhmi thlaici cu karhter seh law, nan dinfelnak theitlai cu karhter ko seh. 11Cun nannih cu zeizong vialte pe siang dih lak in an rumter hna caah cu nih cun kanmah thawng in Pathian sin ah lunglawmhnak an chimter hna.

12Zei caah tiah hi pekchanhnak rian kan ṭuanmi nih hin mithiang hna herhbaunak kha tlam a tlinter lawng si lo in, Pathian sin ah lunglawmhnak kha tam chinchin in a chimter hna. 13Khrih thawngṭha nan cohlan caah nan ngeihmi nawlngeihnak ruang ah le anmah mithiang hna thawk in mi vialte sin ah siang ngai in pekchanhnak nan ngeihmi hna cu hi rianṭuannak ca ah tehte an si i Pathian kha sunparnak an pek. 14Nan cung i Pathian velngeihnak a tam tukmi ruang ah hmuh an in duh tuk hna i thla an in campiak hna. 15Cucaah hmur le ka in chim cawk lo dingmi laksawng ruang ah Pathian cu thangṭhat si ko seh.

Thlarau Raldohnak

10 Hmaitonh ah aa toidor i a lang in a ral a ṭha ngai tiah nan timi keimah Paul nih Khrih lungnemnak in le toidornak in

kan nawl hna. 2 Taksa duhnak ning in khua an sa tiah a kan ruattu cheukhat hna ralchan in ralṭhate in rat kaa tim, sihmanhsehlaw nan sin i ka rat tikah cu tluk ralṭha in biachim a hauh nakhnga lo fakpi in kan nawl hna. 3 Zei caah tiah taksa in kan nung ko nain taksa duhning in ral kan do lo. 4 Zei caah tiah kannih kan hmanmi raltuknak hriamnam cu taksa thil an si lo, ralhau chimhnak i kan hmanmi cu Pathian ṭhawnnak tu kha a si. 5 Pathian hngalhnak dawnkhantu a simi alhnialnak le mah le mah i porhlawtnak thil vialte kha kan hrawh dih hna i kan ruahnak kha Khrih nawl zulhter awk ah sal ah kan tlaih hna, 6 cun nan nawlngaihnak kha a tlam a tlin tikah, nawlngaihlonak vialte dantat ding cu timh cia dih a si cang.

7 Thil hi a lenglang sinak in nan zoh sual maw? Mizeimaw nih Khrih ta ka si tiah amah le amah aa zumh ahcun, amah cu Khrih ta a si bantukte in kannih zong Khrih ta kan si ve kha va ruat seh. 8 Cucaah nanmah rawhralnak ca ah si lo in, nan ṭhanchonak ding ca a si ahcun, Bawipa nih a kan pekmi nawlngeihnak kha kaa porhlawtpi hmanh ah ka ning a zak lai lo. 9 Cakuat in an tlerhmi hna ka lo sual lai. 10 "Zei caah tiah a cakuat ah cun a bia khing a ngei i huhamṭhawnnak in a khat, sihmanhsehlaw a mipum cu a derthawm i biachim zong a thiam lo," tiah an ti. 11 Cu bantuk in a kan titu hna nih cun kan um lo tik zong ah ca in kan ṭialmi bia hna kha kan tuah hngami he aa khah hrimhrim lai kha an ruah awk a si.

12 Cucaah anmah le anmah aa chimthiammi hna he aa tluk in kan i chia ngam lo i, anmah he zong kan i tahchunh ngam lo. Sihmanhsehlaw mahte in sum aa tahmi hna le anmah le anmah i tahchunh in cuai aa thlaimi hna cu a fimlomi an si. 13 Sihmanhsehlaw kannih cu rikhiahmi leng in kan i porhlaw lai lo, asinain Pathian nih a kan pekmi ri le hmun chung lawng ah a si i, cu hmun le ri ah cun nanmah zong nan i tel. 14 Zei caah tiah nan sin i Khrih thawngṭha he kan rak rat ah khan, kanmahte in rikhiahmi kan lonh a si ṭung lo, zei caah tiah nannih cu kan rikhiahnak chung i a ummi pei nan si cu. 15 Kannih cu kan rikhiahmi leng lonh in midang rianṭuannak ah kan i porhlaw lo, sihmanhsehlaw nan zumhnak zong a ṭhan ve bantuk in kannih zong kan rianṭuannak hmunhma hi nanmah thawng in a kau deuh chinchin lai tiah ruahchannak kan ngei. 16 Cun nan ram leng ah thawngṭha chim in le midang ṭuan ciami hmunhma zong ah kan i porhlaw fawn lai lo.

17 Sihmanhsehlaw, "aa porhlawmi cu Bawipa tu ah khan i porhlaw ko seh." 18 Zei caah tiah cohlanmi pa cu amah le amah aa chimthiammi kha si lo in, Bawipa nih a chimthiammi pa tu kha a si deuh.

10:2 1Co 4:21; Rom 12:2
10:4 1Co 2:5;
10:5 1Co 1:19
10:7 Joh 7:24; 1Co 1:12
10:10 1Co 2:3; Gal 4:13, 14; 1Co 1:17
10:13 Rom 12:3
10:14 1Co 3:6
10:15 Rom 15:20; 2Ti 1:3
10:16 Rom 1:1; Apo 19:21
10:17 1Co 1:31
10:18 Rom 2:29

Zumhtlak Sinak

11 Mihrut bantuk in bia ka chimnak ah rak ka ing ko u ti ka duh, cun a in zong nan ka in taktak ko. **2** Zei caah tiah ngaknu thiang bantuk in Khrih sin ah kan pekchanh hna nakhnga va pakhat ca ah kan ham cang hna i, nannih cu Pathian lei hamnak in kan ham hna i kan ven hna. **3** Sihmanhsehlaw rul nih a zertiannak in Eve kha a rak hlen bantuk in lungtakte in Khrih nan tlaihchannak khan nan thinlung kha an rawhmaanter hna lai ti ka phang. **4** Cucaah nan sin ah a rami nih kan rak chim lomi Jesuh dang kong an in chimh hna ah siseh, nan rak co cangmi thlarau si lo in, thlarau dang an in coter hnik hna ah siseh, nan cohlan cangmi thawngṭha si lo in, thawngṭha dang an in cohlanter ṭhan hnik hna ah siseh fawite in nan rak cohlan sual hna hnga.

5 Zei caah tiah apostle ngan nan timi hna nakin ka hme deuh tiah kaa ruat hrimhrim lo. **6** Biachimnak ah cun cawnpiakmi si hmanh hlah ning law, hngalhnak tu ah cun cawnpiak lomi ka si lo. Sihmanhsehlaw kannih cu nanmah lak ah zeizong vialte in fianter kan si cang.

7 Nan ṭhan khawh nakhnga Pathian thawngṭha kha man lo in kan chimh hna i keimahte in kaa toidormi hi sualnak ka tuah a si maw? **8** Nanmah rianṭuanpiak awk ah ṭuanman kha an sin in ka lak i khrihfabu dang ta kha ka fir ah a cang. **9** Cun nan sin ah ka rak um i herhbaunak ka rak ngeih lio ah khan aho ca hmanh ah thilrit ka si bal lo, zei caah tiah herhbaunak ka ngeihmi vialte kha Macedonia in a rami unau hna nih an rak ka ṭhenh dih. Cun zei thil paoh ah nan ca i thilrit si lo ding in kaa ralring i hmailei zong ah kaa ralring ko lai. **10** Khrih biatak cu ka chung ah a um cang bantuk in, Achaia ram chung ah hi ti i kaa porhlawtnak hin aho hmanh nih an ka kham kho lai lo. **11** Ziah? Kan dawt hna lo caah maw a si? Pathian nih a hngalh ko.

12 Sihmanhsehlaw apostle sinak ah kanmah bantuk in i porhlawtnak caanṭha hmuh a duhmi hna nih caanṭha an ngeih ve nakhnga lo ka ṭuanmi rian kha ngollo in ka ṭuan ko lai.

13 Cucaah cu bantuk mi hna cu apostle deu, hlennak rianṭuantu, anmahte in Khrih apostle bantuk ah aa thlengmi an si. **14** Cucu khuaruahhar awk a si lo, zei caah tiah Satan hrimhrim hmanh pei amahte in ceunak vanmi bantuk ah aa thlen ko kha. **15** Cucaah Satan rianṭuantu hna hmanh nih anmahte in dinfelnak rianṭuantu bantuk i an i thlen ahcun, cucu thil khuaruahhar a si lo, an donghnak tu cu an rianṭuan ningte khan a si te ko lai.

Paul Rianṭuannak Le Temhinnak

16 Ka chim ṭhan ko, aho hmanh nih mihrut ah ka ruat hlah u. Cuti

11:1 Mat 17:17
11:2 Eph 5:26,27
11:3 1Ti 2:14; Bia 12:9
11:4 1Co 3:11; Rom 8:15; Gal 1:6-9
11:5 Gal 2:6
11:6 1Co 1:17; Eph 3:4
11:7 Rom 1:1; 1Co 9:18
11:8 Phi 4:15, 18
11:9 Phi 4:15, 18
11:10 Rom 9:1; Apo 18:12; 1Co 9:15
11:11 Rom 1:9
11:13 Mat 7:15; Tit 1:10; Bia 2:2
11:14 Mat 4:10
11:15 Mat 16:27; Phi 3:19

a si lo ahcun, tlawmte tal in kaa porhlawt nakhnga mihrut bantuk tal in ka co u. **17** Hiti ka chim tikah hin Bawipa duhning in ka chimmi a si lo, sihmanhsehlaw mihrut bantuk in ralṭhatnak he porhlawtnak in ka chimmi a si. **18** Mi tampi nih taksa thil ah an i porhlawt bantuk in kei zong kaa porhlaw ve ko lai. **19** Nannih cu a fimmi nan si caah a hrutmi hna zong kha lunglawmte in nan ruahthiam hna. **20** Cun pakhat nih sal i an in tlaih hna zong ah siseh, an in eihmuar hna zong ah siseh, an in chuhdawh hna zong ah siseh, amah le amah aa fak zong ah siseh, nan hmai i an in bengh hna zong ah siseh, nan ngaihthiam khawh dih ko hna. **21** Cu zawn ah kan derthawm tuk tiah ka ti tikah hin ningzah bute in ka chim, sihmanhsehlaw pakhatkhat nih zei thil paoh ah ka ral a ṭha ko tiah a ti ahcun, mihrut bantuk in hei chim ko ning law, kei zong ka ral a ṭha ve ko.

22 Hebrew mi an si maw? Kei zong ka si ve. Israel mi an si maw? Kei zong ka si ve. Abraham tefa an si maw? Kei zong ka si ve. **23** Khrih rianṭuantu an si maw? Mihrut bantuk in chim ko ning law, anmah nakin ka si deuh: rian tam deuh in ka ṭuan, relcawklo tiang in an ka tuk, voi tam deuh thong ka tla, voi tam tuk ka thi deng. **24** Voi sawmli tlinnak ah voikhat bau in Jew mi hna tuknak cu voinga tiang ka in. **25** Voithum tiang fungtuknak ka in, voikhat

11:17 1Co 7:12,25
11:18 Phi 3:3,4
11:19 1Co 4:10
11:20 Gal 2:4
11:21 Phi 3:4
11:22 Phi 3:5; Rom 9:4; Luk 3:8; Rom 11:1
11:23 1Co 3:5; 15:10; Apo 16:23; Rom 8:36
11:25 Apo 16:22; 14:19; 27:1-44
11:26 Apo 20:3; 21:31; Gal 2:4
11:27 Apo 18:3; Col 1:29; 1Co 4:11,12
11:28 1Co 7:17
11:29 Rom 14:1; 1Co 2:3; Mat 5:29
11:30 Gal 6:14; 1Co 2:3
11:31 Rom 1:25
11:32 Apo 9:24
11:33 Apo 9:25
12:1 1Co 2:10; 14:6
12:2 Rom 16:3; Apo 8:39; Eph 4:10

lung in an ka cheh, voithum tiang tilawng rawk ka tong i ni khat le zan khat ti chung ah ka um. **26** Ka khualtlawnnak ah voi tampi tilian ṭihnak, damiah ṭihnak, ka miphun hawi lila ṭihnak, Gentile mi hna ṭihnak, khuapi chung ṭihnak, ramlak ṭihnak, rili ṭihnak, unau deu hna ṭihnak hna kha ka tong. **27** Thaba tuk in rianṭuannak, voi tampi zan it lo in umnak, rawlṭam tihalnak, voi tampi rawlulhnak, khuasihnak le thilpuan lo in umnak kha ka ton hna. **28** A dang thil vialte leng ah khrihfabu vialte ca ah nifate fakpi in khua ka ruat. **29** Aho dah a derthawmmi a si i kei tah ka derthawm ve lo maw? Aho dah tluktermi cu a si i ka thin a lin tuk lo maw?

30 Kaa porhlawt a hauh ahcun ka derthawmnak thil kong tu ah kaa porhlaw ko lai. **31** Lih ka chim lo cu a zungzal in thangṭhatmi kan Bawipa Jesuh Khrih i a Pa le Pathian nih a hngalh ko. **32** Damascus khua ah Aretas siangpahrang kut tang ah uktu bawipa nih keimah tlaih duh ah Damascus khua kha a rak cawngh dih. **33** Sihmanhsehlaw kulhnak vampang thlalangawng khan bawm in an ka thlak i a kut chung in ka luat.

Paul Langhnak

12 Porhlawt cu ka ca ah santlaihnak zeihmanh a um hrimhrim lo nain, langhnak le Bawipa aa phuannak kha ka chim ṭhan rih ko lai. **2** A luanciami

kum hleili ah Khrih chung ah a ummi ka hngalhmi pa cu van dot thumnak ah lak a si i, takpum he a si le takpum lo in a si tu kha ka hngal lo, Pathian nih cun a hngalh ko. 3Cu bantuk mipa cu ka hngalh ko, asinain takpum he a si le takpum lo in a si tu cu ka hngal lo, Pathian nih cun a hngalh ko. 4Zeitin dah Paradise ah lak a si le chim khawh lomi biafang, minung nih chim phung a si lomi thil a theih kha ka hngalh. 5Cu bantuk mipa kong ah cun kaa porhlaw ko lai, sihmanhsehlaw ka derthawmnak dah ti lo cun kei cu kaa porhlaw lai lo. 6Cucaah porhlawt hei duh hmanh ning law mihrut cu ka si hrimhrim lai lo, zeitin tiah biatak kha ka chim ko lai. Sihmanhsehlaw mizeimaw nih an ka hmuhning leng in le ka sin in an theihmi leng in sang deuh in an ka hmuh sual nakhnga lo i porhlawt cu ka hrial.

Paul Apostle Sinak Tehte

7Cun a tam tukmi phuannak ruang ah porhlawt ruamkai in ka um sual nakhnga lo, hling pakhat kha ka taksa ah a ka pek i cu Satan lamkaltu hling nih cun porhlawt ruamkai in ka um sual nakhnga lo a ka chunh. 8Hi thil kong ah hin voithum khengte ka lakpiak tiah Bawipa kha ka nawl. 9Cun, "Ka velngeihnak cu na ca ah a za ko, zei caah tiah ka ṭhawnnak cu derthawmnak ah tlamtlingte in a lang," tiah a ka ti. Cucaah Khrih huhamṭhawnnak cu ka cung i a hmunh khawh nakhnga ka derthawmnak tu ah lunglawmte in kaa porhlaw ko lai. 10Cucaah derthawmnak ah siseh, thangchiatnak ah siseh, herhbaunak ah siseh, hremnak ah siseh, temhinnak ah siseh Khrih ruang ah cun kaa lawm ko lai, zei caah tiah ka derthawm tikah khan ka ṭhawng.

11Nanmah nih nan ka hnek tuk caah kaa porhlawtnak in mihrut ah ka cang. Zei caah tiah nanmah tu nih nan rak ka chimthiam deuh awk tu a si, zeitin tiah zeihmanh ka si lo nain apostle nganmi hna nak tang ah ka niam hleinak zeihmanh a um lo. 12Apostle ngaingai si hmelchunhnak cu lungsaunak vialte he hmelchunhnak le khuaruahhar thil le thil lianngan tuahmi hna khan an lak ah langhter dih an si cang. 13Nan ca i thilrit si lo ding in ka um dah ti lo ah zei dah khrihfabu dang nakin nan tetnauhnak a um? Hi palhnak ca ah cun ka ngaithiam ko u.

14Atu hi nan sin i rat kaa timh a voithumnak a si cang. Cun nan ca ah thilrit ka si hrimhrim lai lo, zei caah tiah nan ngeihchiah kha ka kawl lo, nanmah tu kha ka kawlmi cu nan si. Zeitin tiah fale nih cun nu le pa ca ah thil an khon awk a si ṭung lo, nu le pa tu nih pei fale ca ah thil khonpiak a si ko cu. 15Cun kan dawt deuh chin hna tikah ka daw lo deuh chin lengmang hmanh u law, nan nunnak ca ah cun ka ngeihmi

12:4 Luk 23:43; Bia 2:7
12:5 1Co 2:3
12:7 1Co 2:10; Mat 4:10
12:8 Mat 26:39, 44
12:9 Rom 3:24; Phi 4:13; 1Co 2:3;
12:10 Mat 5:12; 2Th 1:4
12:11 1Co 15:9,10
12:12 Joh 4:48
12:13 1Co 9:12,18
12:14 1Co 4:14,15
12:15 Phi 2:17; 1Th 2:8

vialte le ka pum hrimhrim zong nanmah ca ah cun hman ka sian ko. **16** Sihmanhsehlaw aho hmanh thilrit kan phorhter hna lo. Asinain, "Paul cu a zertiang i, a mi hlenthawinak in a kan tlaih!" tiah nan ti. **17** Nan sin ah ka rak thlahmi hna aho sin tal khan nan sin in ṭhathnemnak zeital kaa lakmi a um maw? **18** Titus kha nan sin rat ding in ka nawl i amah sin ah cun kan unaupa kha ka rak thlah. Titus nih cun amah ca ṭhathnemnak ah maw an hman hna? Kan thinlung aa khat lo maw? Kan zulhmi lam aa khat lo maw?

19 Cun nan sin ah hin anmah le anmah an i silhnalh tiah nan kan ruat sual maw? Pathian hmai ah Khrih thawng in bia kan chim. Sihmanhsehlaw ka dawtle hna, zeizong vialte hi nanmah ṭhanchonak ca ah kan tuahmi an si. **20** Cucaah nan sin i ka rat tikah, si hna seh ti kan duh hna ning in kan hmu hna lai lo i, kei zong si seh ti nan ka duhning in nan ka hmu ve sual lai lo ti ka phang. Cun i siknak, nahchuahnak, thinlinhnak, ṭhencheunak, i thangchiatnak, mi kong ceihnak, ruamkainak, i tuaihmalnak a um sual lai ti ka phang. **21** Cun ka rat ṭhan tikah ka Pathian nih nan hmai ah ka nun a ka ṭhumh lai i, a hlan ah sualnak a rak tuah i an thurhhnawmhnak vialte kha aa ngaichih lo i, nupa sualnak a tuahmi hna le horduh a cuaimi vialte hna ca ah ka ṭap sual lai ti ka phang.

12:19 Rom 9:1; 1Co 10:14; Rom 14:19
12:20 1Co 4:21; 1:11; Gal 5:20; Rom 1:29,30; 1Co 4:8; 14:33
12:21 1Co 6:18
13:1 Mat 18:16
13:3 Mat 10:20; 1Co 5:4
13:4 1Co 1:25; Phi 2:7,8; 1Pe 3:18; Rom 1:4; 1Co 2:3; Rom 6:5
13:5 1Co 11:28; Joh 6:6; Rom 8:10

Paul Nih Corinth Khua Tlawn A Duh Ṭhan

13 Atu hi a voithumnak nan sin i ka rat lainak a si. Tehte pahnih asiloah pathum hmurka nih biafang kip kha an fehter lai. **2** A hlan ah ka rak in chimh cang hna, cun a voihnihnak zong ah nan sin ah hei um ning law cu bang kan chimhchung cang hna, cun atu zong ah a lang in, a hlan ah sualnak a rak tuahmi hna le a taangmi vialte hna sin ah ca ka ṭial i ka rat ṭhan ahcun, aho hmanh kan zuah hrimhrim hna lai lo. **3** Nan sin ah a derthawm bal lo i ṭhawng ngai in rian a ṭuantu Khrih nih ka sin i bia a chim le chim lo kha hngalh nan duh tuk caah ka rat tikah aho hmanh kan zuah hna lai lo. **4** Cucaah, amah cu derthawm in khenhchih sihmanhsehlaw Pathian huhamṭhawnnak in a nung. Cun kanmah zong amah chung ah khan kan derthawm ve, sihmanhsehlaw kannih cu amah he cun nan sin ah Pathian huhamṭhawnnak in kan nung lai.

5 Zumhnak chung i nan um le um lo kha nanmah le nanmah kha i hal tuah u. Nanmah le nanmah kha i hneksak tuah u. Jesuh Khrih nan chung i a um kha nanmah le nanmah nan i hngal lo maw? Nan i hngalh taktak lo ahcun hneksaknak ah a tlingtlak lomi nan si tinak a si hnga. **6** Sihmanhsehlaw kannih cu a tlingtlak lomi kan si lo ti kha nan hngalh cio ṭheo lai tiah ka

zumh. 7A hmai ah a tlingtlakmi kan sinak langhternak ca ah si lo in, a tlingtlak lomi bantuk kan si hmanh ah upatawktlak thil kha tuah in thilṭhalo nan tuah nakhnga lo Pathian sin ah thla kan cam. 8Zei caah tiah biatak ca ah rian kan ṭuan dah ti lo ahcun, biatak dohnak ca ah zei thil hmanh kan tuah kho hrimhrim lo. 9Cucaah, kanmah kan derthawm hmanh ah nanmah nan ṭhawn ahcun kan i lawm ngaingai. Cun mitling nan si khawh nakhnga kanmah zong nih thla kan in campiakmi hna cu a si. 10Cucaah, rawhralnak ca ah si lo in, ṭhanchonak ca ah Bawipa nih a ka pekmi nawlngeihnak ningte in, nan sin i ka um ah hrang tuk in ka chim sual nakhnga lo, a lang tu in hi thil kong cu ka rak ṭial hna.

13:9 1Co 2:3; Eph 4:13

13:11 Mar 9:50; 1Jo 4:16; Eph 6:23

13:12 Rom 16:16

13:13 Phi 4:22

13:14 Rom 16:20; 5:5; Jud 1:1:21; Phi 2:1

A Donghnak Biakchawnhnak

11 A donghnak ah, u le nau hna, i lawm ko u. Mitling si i zuam ko u. Nan tha nuam ko u, pakhat le pakhat lungthin khatte in um ko u, daite in um u law dawtnak le daihnak Pathian nih an umpi hna lai.

12 A thiangmi hnamhnak in pakhat le pakhat i biachawn ko u.

13 Mithiang vialte hna nih an in biakchawnh hna.

14 Bawipa Jesuh Khrih velngeihnak, Pathian dawtnak le Thlarau Thiang hawikomhnak cu nan dihlak cung ah um ko seh. Amen[g].

GALATIA

KHUAMI SIN PAUL CAKUAT

Biahmaisa

Caṭialtu: Paul
Cakuatmi: Thlanglei Galatia khrihfabu hna
Caṭial Kum: AD 49

Hi cakuat hi apostle Paul nih Galatia khrihfabu hna sin i a kuatmi a si (1:1, 2). Galatia peng thlanglei khua hna ah a voikhatnak a khualtlawn lio ah, Paul nih khrihfabu a rak dirh hna (Apo 13:19-14:23). A voihnihnak (Apo 16:6) le a voithumnak (Apo 18:23) khual a tlawn lio ah Galatia peng cu a va phan ṭhan.

Apostle Paul nih hin, a hnu bik voihnih khual a tlawn hlan ah hi cakuat a rak ṭial hi dal 1-2 nih a fianter. Paul nih hi cauk hi AD 49 hrawng ah a rak ṭial. Cucaah a voikhatnak khualtlawnnak i Galatia peng thlanglei khrihfabu hna a rak tlawn hnu ah hi cakuat hi a ṭial tinak a si.

Hi Galatia cakuat tuanbia cu Apo 13:14 ah kan hmuh. Paul thawngṭha chimnak in Jew le Gentile tampi hna cu Bawipa lei ah an i mer, sihmanhsehlaw Jew cheukhat hna nih fakpi in an rak doh hna. Dohnak tampi lak ah mi tampi Khrihfa ah an cang. Cuticun, Paul le a rianṭuanhawi le nih khrihfabu cu an dirh hna i elder kha an chiah hna. Galatia peng in Paul a chuah tikah Jew cheukhat hna nih zumtu thar hna kha an pialpi hna. Cuticun, mi tampi kha an rak pialpi khawh hna.

Sihmanhsehlaw a rauh hlan ah, an sin i thawngṭha a rak chimhmi hna kilvennak ca kha a ṭial colh. Zumtu thiamcoternak le thianternak cu nawlbia tuahnak thawng in si lo in, Khrih zumhnak thawng lawnglawng in a sinak kha a cawnpiak hna.

A hmasa bik dal hnih ah Paul pumpak nunning kan hmuh, a lai dal hnih ah biatak cawnpiaknak kan hmuh i, a donghnak dal hnih ah zumtu nun kan hmuh.

Paul nih "thawngṭha biatak" (2:5, 14) kha ralṭhate in a langhter. "Khrih nih a kan luatter cang. Cucaah cu luatnak ah cun fekte in dir u," (5:1) tiah zumtu kha tha a pek hna.

Biakchawnhnak

1 Mitam duhnak le pumpak duhnak thawng zong si lo in, Jesuh Khrih le amah cu mithi hna sin in a thawhtertu Pa Pathian duhnak thawng in apostle ah a cangmi keimah Paul le, **2** ka sin ah a ummi unau vialte hna nih Galatia peng i a ummi khrihfabu nan sin ah ca kan in kuat hna.

3 Pa Pathian le kan Bawipa Jesuh Khrih sin in a rami velngeihnak le daihnak cu nan sin ah um ko seh. **4** Kan Pathian le kan Pa duhnak ningte in, atu chan chan ṭhalo chung hin a kan luatter nakhnga, kan sualnak ca ah Khrih cu amah le amah aa pe. **5** Kan Pathian le kan Pa sin ah a zungzal in a zungzal tiang sunparnak um ko seh. Amen[g].

1:1 1Co 1:1; Apo 9:15
1:2 Phi 4:21; Apo 16:6
1:3 Rom 1:7
1:4 Mat 20:28; Rom 4:25; 1Co 15:3; Phi 4:20
1:5 Rom 11:36
1:6 Rom 8:28; 2Co 11:4

A Hmaanmi Thawngṭha Pakhat Lawng

6 Ka khuaruah nan har tuk, zei caah tiah luklakte ah Khrih

vel chung i an autu hna amah sin khan nan i mer diam i thawngṭha dang tu kha nan zuan. 7Cu thawngṭha cu thawngṭha a si lo, sihmanhsehlaw nanmah hna an hnawhtu hna le Khrih thawngṭha merh a duhmi mizeimaw an um caah a si. 8Sihmanhsehlaw kanmah kan si zong ah, vanmi an si zong ah, nan sin ah kan rak chimmi thawngṭha he aa ralchan in thawngṭha dang a chimmi paoh cu chiat ko seh. 9Hmasa ah kan rak chim cang bantuk in atu zong ah ka chim ṭhan ko, nan rak cohlan cangmi thawngṭha he ralchan in thawngṭha dang a chimmi paoh cu chiat ko seh.

10Zei caah tiah atu ah hin minung lungton maw kaa zuam Pathian lungton dah kaa zuam? Asiloah minung lungtlinter maw kaa zuam? Zeitin tiah atu tiang zong i minung lungtlinter kaa zuam ṭheo rih ahcun, Khrih sal ka si hnga lo.

Rianṭuan Ding I Paul Auhnak

11Sihmanhsehlaw u le nau hna, nan sin ah ka chimmi thawngṭha hi minung ruahning he aa tlak in phuahchommi a si lo. 12Zeitin tiah thawngṭha cu minung sin in ka hmuhmi a si lo, aho hmanh nih an ka cawnpiakmi zong a si fawn lo, sihmanhsehlaw Jesuh Khrih nih ka sin ah a phuanmi a si.

13Jew biaknak chung i ka rak um lio ah khan, zeitin dah ka rak nuncan ti kha nanmah nih nan theih ko, Pathian khrihfabu kha chim khawh leng tiang in ka rak hrem i hrawh ka rak i zuam. 14Cun ka miphun chung in ka ṭhirual tampi hna nakin Jew biaknak ka rak ṭanh deuh, anmah nakin ka pupa rophung kha fak tuk in ka rak ṭanh. 15Sihmanhsehlaw ka nu paw chung in a rak ka thleidang cang i a velngeihnak in a ka autu Pathian nih, 16Gentile mi hna sin ah amah thawngṭha cu ka chim khawh nakhnga amah duh ningte in a Fapa cu ka sin ah a phuan tikah, aho thi le sa hmanh ruahnak ka hal hna lo. 17Ka hlan ah apostle ah a cangmi hna ton awk zong ah Jerusalem ah ka kal lo, sihmanhsehlaw Arabia tu ah ka kal colh i Damascus tu ah ka kir ṭhan.

18Kum thum a rauh hnu ah Peter ton awk ah Jerusalem ah ka hung kal i a sin ah cun ni hleinga ka caam. 19Sihmanhsehlaw kan Bawipa naupa James dah ti lo apostle dang aho hmanh ka hmu hna lo. 20Atu i nan sin i ka ṭialmi thil hna hi Pathian hmai i ka ṭialmi a si caah ka lih hrimhrim lo.

21Cu hnu ah cun Syria ram le Cilicia ram ah ka kal. 22Cun Khrih ah a ummi Judea khrihfabu hna nih cun mithmai cun an ka hngal lo. 23Sihmanhsehlaw annih nih cun, "A hlan i a rak kan hremtu pa nih khan hrawh a rak i timhmi zumhnak kong kha atu ah cun amah hrimhrim nih a phuan cang," ti lawng kha an theih. 24Cun keimah ruang ah cun Pathian cu sunparnak an pek.

1:7 Apo 15:24
1:8 1Co 15:1; Rom 9:3
1:9 Rom 16:17
1:10 Rom 2:9
1:11 1Co 15:1
1:12 1Co 2:10; 11:23
1:13 1Co 10:32; Apo 9:1
1:14 Apo 21:20; Mat 15:2
1:15 Rom 8:28
1:16 Mat 16:17
1:17 Apo 9:2
1:18 Apo 9:22, 23,26, 27
1:19 Mat 13:55; Apo 15:13
1:20 Rom 1:9; 9:1
1:21 Luk 2:2; Apo 6:9
1:22 1Th 2:14; Rom 16:3
1:23 Apo 6:7, 8:3
1:24 Mat 9:8

Jerusalem Ah

2 Kum hleili hnu ah Barnabas
he Jerusalem ah kan hung kal
i Titus zong kaa kalpi ve. **2** Kan
Pathian biaphuannak ning in ka
hung kal i ka rak tlik cangnak
le ka tlik rih lainak kha a lak
an si sual nakhnga lo, min lang
deuh upa hna sin lawng ah khan
Gentile mi hna lak i ka chimmi
thawngṭha kha ka chimh hna.
3 Sihmanhsehlaw keimah sin ah a
ummi Titus, Greek mi, hmanh kha
cuarpartan an hnekchih lo. **4** Cun
cu thil a hung can cu, mizeimaw
nih kan unau taktak a si lomi hna
kha an hun luhpi hna i, sal i an kan
canter ṭhan nakhnga Khrih Jesuh
i kan ngeihmi zalonnak kha an
hung ngiatthlai. **5** Sihmanhsehlaw
thawngṭha biatak cu nan sin i a
hmunh khawh nakhnga suimilam
pakhat chungte hmanh an nawl
kan ngai lo.

6 Cun min lang deuh upa tiah
ruahmi hna zong, zei an va si
paoh ah ka ca ah an i dannak
zeihmanh a um hlei lo. Pathian
cu aho cung hmanh ah thleidan
a hmang lo, cun anmah nih ka
sin ah an chapchuan khawhmi
zeihmanh a um lo. **7** Zeihmanh
an chapchuan lo pin ah, Peter kha
cuarpartanmi hna sin i thawngṭha
chimtu ah a fial bantuk in, kei
zong cuarpartanlomi hna sin i
thawngṭha chim fialmi tu ah an
ka hmuh lehlam. **8** Zei caah tiah
cuarpartanmi hna sin ah Peter
kha apostle in hlawhtlingte in
a hmangtu nih khan Gentile mi
hna sin ah apostle in hlawhtlingte
in a ka hman ve. **9** Cun suttung
pipi ah ruahmi James, Cephas
le John nih velngeihnak coter ka
si kha an hngalh tikah, annih cu
cuarpartanmi hna sin ah an kal i
kannih tu kha Gentile mi hna sin i
kal awk ah i hawikomhnak orhlei
kut cu keimah le Barnabas kha an
kan chanh. **10** Annih nih an kan
cahtakmi thil pakhat cu misifak
hna philh lo ding kha a si i, cucu
kei zong nih tuah awk kaa ngaih
hringhranmi rian a rak si ve.

Paul Nih Peter A Mawhchiat

11 Asinain Peter cu Antioch i a
rat tikah mawhchiat awk in a um
caah hmaitonhte in ka dirhnawh.
12 Zei caah tiah James sin in a
rami hna an phanh hlan ah cun,
Peter cu Gentile mi hna he a ei
a ding ko nain, an ra phanh hnu
cun cuarpartanmi hna ṭih ah aa
zuk ziar i a dangte in a um. **13** Cun
Jew midang zong Peter he cun
ziathiam in an nun caah Barnabas
hmanh an ziathiam nun cu an
chawnh ve.

14 Sihmanhsehlaw thawngṭha
biatak duhning in ningcangte
in an nun lo kha ka hmuh tikah,
zapi hmai ah Peter cu ka thawh
i, "Nang, Jew a simi nih Jew
bantuk in nung lo in Gentile mi
hna bantuk in na nun lio ah, zeitin
dah Gentile mi hna cu Jew bantuk
in nun awk ah na hnek hna?

15 "Kannih chuahkehnak in
Jew a si i Gentile misual a si
lomi nih **16** minung cu phungbia

2:1 Apo 15:2; 2Co 2:13
2:2 1Co 2:10; 9:24
2:3 2Co 2:13; 1Co 9:21
2:4 Apo 1:16; 2Co 11:26; Jud 1:1:4
2:6 Bia 2:23; 1Co 15:11
2:7 1Th 2:4
2:8 Apo 1:25; 1Co 1:1
2:9 Apo 15:13; 1Ti 3:15; Bia 3:12; Apo 9:15
2:10 Apo 24:17
2:11 Apo 11:19
2:12 Apo 15:13
2:13 Apo 4:36
2:14 Apo 10:28
2:15 Phi 3:4,5; Luk 24:7
2:16 Rom 3:28; 9:30

tuahnak thawng in thiamcoter a si lo, sihmanhsehlaw Jesuh Khrih zumhnak thawng in a si kha kan hngalh caah kannih zong phungbia tuahnak thawng in si lo in, Khrih zumhnak thawng in thiamcoter kan si nakhnga Khrih Jesuh cu kan zumh. Zei caah tiah phungbia tuahnak thawng in aho hmanh thiamcoter an si lai lo.

17"Sihmanhsehlaw Khrih ah thiamcotermi si kan i zuam lio ah kanmah lila kha misual i hmuh kan si kun ahcun, Khrih cu sualnak rianṭuantu maw a si kun hnga? Si naisai hlah! **18**Zeitin tiah ka ṭheh cangmi kha ka sak ṭhan ahcun, keimah le keimah phungbuartu ah kaa ser a si ko hnga. **19**Cucaah, Pathian ca i kan nun khawh nakhnga phungbia thawng in phungbia ah ka thi cang. **20**Kei cu Khrih he khenhchih ka si cang, sihmanhsehlaw ka nung, asinain keimah ka si lo, ka chung i a nungmi Khrih tu kha a si. Cun atu i taksa in ka nunmi nunnak cu a ka daw i ka ca ah aa pemi Pathian Fapa zumhnak thawng in a si. **21**Pathian velngeihnak cu ka hlaw hrimhrim lo, zei caah tiah dinnak cu phungbia thawng in kan hmuh khawh a si ahcun Khrih a thihnak cu pakpalawng a si ko hnga."

Zumhnak Thawng In Thiamcoternak

3 Maw Galatia mihrut hna! Biatak zulh lo awk ah aho nih dah an molhter hna, aho mithmuh ah dah Jesuh Khrih cu khenhchih a si tiah fiangte in nan lak ah langhter a si? **2**Thlarau nan co kha phungbia nan tuahnak thawng in maw a si, asiloah theihnak in a rami zumhnak thawng in dah a si ti lawnglawng hi nan sin in theih ka duhmi cu a si. **3**Mihrut taktak maw nan si ko? Thlarau in aa thawk cangmi nih maw taksa in mitling si nan i zuam? **4**Harnak tampi nan in mi hna kha pakpalawng maw an si kun hnga? Pakpalawng cu an si dih taktak hnga maw?

5Cucaah Thlarau an petu hna le nan lak i thil khuaruahhar hna a tuahtu nih cun, phungbia nan tuah ruang ah maw, asiloah theihnak in nan zumh caah dah cu thil hna cu a tuah? **6**Cu bantuk cun, Abraham nih "Pathian a zumh i a zumhnak cu a dinfelnak ca ah relhpiak a si." **7**Cucaah zumhnak a ngeimi lawnglawng Abraham fale an si kha hngal ko u. **8**Cun Cathiang nih zumhnak in Gentile mi hna cu Pathian nih thiam a coter hna lai kha a rak hmuhchung caah, Abraham sin ah, "Nangmah ah miphun vialte kha thluachuah an hmu lai," tiah a hlanpi in thawngṭha a rak phuanchung cang. **9**Cucaah a zummi paoh cu zumhnak a ngeimi Abraham he thluachuah a pek hna.

10Zei caah tiah phungbia tuahnak aa bochanmi paoh cu chiatserhnak tang ah a ummi an si. Zei caah tiah Cathiang nih, "Aho hmanh phungbia cauk

2:19 Rom 7:4; 2Co 5:15
2:20 Rom 6:6; 1Pe 4:2; Mat 4:3
3:1 Luk 24:25; Apo 16:6; 1Co 1:23
3:2 Joh 20:22; Rom 10:17; Heb 4:2
3:5 1Co 12:10
3:6 Rom 4:3
3:7 Luk 3:8
3:8 Apo 3:25
3:9 Rom 4:16
3:10 Rom 4:15

chung ah tuah awk i aa ṭialmi thil vialte kha pehtlaite in a tuah lomi paoh cu chiatserh a si," tiah a ti. **11** Cucaah, aho hmanh Pathian hmai ah phungbia in thiamcoter an si lo cu a fiang ko, zei caah tiah "miding cu zumhnak in a nung lai." **12** Sihmanhsehlaw phungbia tuahnak nih cun zumhnak kha aa bochan lo, cucaah "nawlbia a tuahmi pa cu a tuahnak in a nung lai." **13** Khrih nih kan ca i chiatserhnak a innak thawng in kannih cu phungbia chiatserhnak khan a kan tlanh, zei caah tiah Cathiang nih, "Thingkung cung i thlaimi paoh cu chiatserhmi an si," tiah a ti. **14** Cucu Khrih Jesuh thawng in Gentile mi hna cung ah Abraham thluachuah a tlun i kannih nih zumhnak in kamhmi Thlarau kan co khawhnak ding ah a si.

15 U le nau hna, minung biachimning in ka chim ko lai: minung kaphnihbiakamnak lawng hmanh si seh law, fehter a si cang hnu ah cun, aho hmanh nih an hrawk in a chap zong an chap bal lo. **16** Abraham le a Tefa sin i biakamnak a tuah tikah, "Cun na tefa hna," tiah a tam ca in a hmang lo, sihmanhsehlaw pakhat ca in, "Cun na Tefa," tiah a ti i cucu Khrih kha a si. **17** Cun ka chim duhmi cu hihi a si, kum 430 hnu ah tuahmi phungbia nih cun Pathian nih a hlan in Khrih ah a fehter cangmi kaphnihbiakamnak zong kha zeihmanhlo ah a canter kho lo. **18** Cucaah phungbia tuahnak in roco khawh hei si seh law roconak cu biakam ruang ah a si hnga lo, sihmanhsehlaw Pathian nih Abraham cu biakamnak thawng in ro cu a pek.

3:11 Rom 3:28; Heb 2:4; Heb 10:38
3:12 Rom 10:5
3:13 Apo 5:30
3:14 Rom 4:9,16; Joh 20:22; Apo 2:33
3:15 Rom 7:1
3:18 Rom 4:14
3:19 Rom 5:20; Apo 7:53
3:20 1Ti 2:5; Heb 8:6
3:21 Rom 7:12
3:22 Rom 3:9-19
3:23 Rom 11:32
3:24 Rom 10:4
3:25 Rom 7:4

Phungbia Nih Aa Tinhmi

19 A si ahcun phungbia nih zei ṭhathnemnak dah a ngeih kun? Biakamhmi hna sin ah cu Tefa a phanh hlantiang nawlbuar ruang ah chapmi a si i vanmi hna hmang in nawlpiaktu kut ah pekmi a si. **20** Mi nawlpiaktu nih cun pakhat lei ca lawng a ruat lo, sihmanhsehlaw Pathian cu amah pakhat lawng a si ko.

21 A si kun ah, phungbia le Pathian biakamnak cu an i ralchanh maw? Ralchanh hrimhrim hlah! Zeitin tiah nunnak pe khotu phung kha pek rak si seh law, dinfelnak cu phungbia tuahnak in a si taktak ko hnga. **22** Sihmanhsehlaw Jesuh Khrih zumhnak thawng in a zummi paoh nih biakam an co khawh nakhnga, Cathiang nih mi vialte kha sualnak tang ah a kan chiah dih.

23 Asinain zumhnak a rat hlan ah cun phungbia in hren kan si i phuan laimi zumhnak ca ah chiah kan rak si. **24** Cucaah zumhnak in thiamcoter kan si nakhnga phungbia cu a kan cawnpiaktu bantuk in Khrih lei ah a kan hruaitu a si. **25** Sihmanhsehlaw zumhnak a phanh cang hnu ah cun cu cawnpiaktu tang ah cun kan um ti lo.

Pathian Fale Hna

26 Zei caah tiah Khrih Jesuh
nan zumhnak thawng in nan
dihlak Pathian fale nan si cang.
27 Cucaah Khrih chung ah
baptisma a comi paohpaoh cu
Khrih he aa thuam cangmi nan si.
28 Jew ee, Greek ee, ti a um ti lo,
sal ee, miluat ee, ti a um ti lo, nu
ee, pa ee, ti a um ti lo, zei caah
tiah nan dihlak in Khrih Jesuh ah
pakhat nan si cang. **29** Cun Khrih
ta nan si ahcun Abraham tefa nan
si i biakam ning in rocotu nan si.

Zumtu Ro

4 Atu i ka chimmi cu, rocotu cu
zeizong vialte uktu a si hmanh
ah, ngakchia a si chung paoh
cu sal he an i dannak zeihmanh
a um lo. **2** Sihmanhsehlaw a pa
nih a khiahmi nicaan a phanh
hlan paoh cu zohkhenhtu hna
le tlangtlatu hna tang ah a um
ve ko. **3** Cu bantuk cun kannih
zong ngakchia kan rak si lio ah
cun vawlei kalning sal kan rak
si. **4** Sihmanhsehlaw a tlingmi
caan a hung phanh tikah Pathian
nih a Fapa cu phungbia tang ah
nu hrinnak in a run thlah. **5** Cucu
phungbia tang i a ummi hna kha
a kan tlanh i kannih nih fa bantuk
in fa sinak kan co khawh nakhnga
ca ah a si. **6** Cun nannih cu fa
nan si caah, Pathian nih a Fapa
Thlarau kha nan thinlung chung
ah a run thlah i, "Abba[g], ka Pa,"
tiah a au. **7** Cucaah nannih cu sal
nan si ti lo, sihmanhsehlaw fa
nan si cang. Cun fa nan si ahcun
Khrih thawng in Pathian rocotu
nan si.

8 A ngaingai ti ahcun, Pathian
nan rak hngalh hlan ah cun,
a kotho hrimhrim in pathian
a si lomi hna i sal nan rak si.
9 Sihmanhsehlaw atu i Pathian
nan hngalh cang hnu ah le
Pathian nih an hngalh cang hna
hnu ah, zeitin dah a derthawmmi
le santlailomi kalning i sal si ṭhan
cu nan duh khawh? **10** Nannih nih
ni le thla, kum le khuacaan kha
nan ulh hna. **11** Nan ca ah rethei in
rian ka ṭuanmi hna hi pakpalawng
an si sual lai tiah nan ca ah ka thin
a phang.

12 U le nau hna, kei zong
nanmah bantuk i kaa can bantuk
in nannih zong keimah bantuk
ah i cang ko u tiah fakpi in kan
nawl hna. Ka cung ah fahnak
zeihmanh nan ka pe hrimhrim
lo. **13** Nan sin i a voikhatnak
thawngṭha ka phuan ah khan
taksa in ka rak derthawm kha
nanmah nih nan hngalhmi a
si ko. **14** Cun ka taksa in ka
tuarmi hneksaknak kha nannih
nih zei rel lo in nan um lo i a
hlawt zong nan ka hlaw fawn lo,
sihmanhsehlaw Pathian vanmi
bantuk in le Khrih Jesuh bantuk
in nan ka cohlan. **15** Zei kun cu
dah nan i lawmhpimi thluachuah
cu a si? Zei caah tiah nan kong i
tehte ka khanmi cu, "Hei si kho
seh law, an mit hmanh khoih in
an ka pek hnga," ka ti. **16** Cucaah,
biatak kan chimh hna caah nan
ral ah ka cang dahra?

3:26 Rom 6:3; Rom 8:14
3:27 Mat 28:19; Rom 13:14; 1Co 12:13; Joh 17:11; Col 3:11; Eph 2:14, 15
3:29 Luk 3:8; Rom 8:17
4:3 Col 2:8,20
4:4 Rom 5:6; Eph 1:10; Joh 3:17; Luk 2:27
4:5 Rom 3:24; Joh 1:12
4:6 Apo 16:7; Rom 5:5
4:7 Rom 8:17
4:8 Rom 1:28; 1Co 1:21; 1Th 4:5; 2Th 1:8; 1Co 8:4,5
4:9 1Co 8:3; Col 2:20
4:10 Rom 14:5; Col 2:16
4:11 1Th 3:5
4:12 Rom 7:1
4:13 1Co 2:3
4:14 Mat 10:40

17 Annih nih cun an in sunhsak
ngaingai ko hna, sihmanhsehlaw
ṭhatnak ca ah a si lo, zei caah tiah
nanmah tu nih nan sunhsak hna
nakhnga nanmah tu kha thlei an
in duh hna. 18 Sihmanhsehlaw
kan caampi hna lio lawng ah si
lo in, a ṭha lei in i sunhsak cu a
ṭha zungzal ko. 19 Ka fale hna,
nan chung i Khrih a um hlantiang
cu nau nganfah bantuk in nan ca
ah rian ka ṭuan ṭhan ko rih lai.
20 Atu ah cun nan sin ah um in
ka biachimning thlen ka duh ko,
zei caah tiah nan kong ah cun ka
khuaruah a har ko.

Isaac Le Ishmael

21 Nannih phungbia tang i
um a duhmi hna, phungbia nih
a chimmi nan thei lo maw? Ka
chim tuah u. 22 Zei caah tiah
Cathiang nih, "Abraham nih fapa
pahnih a ngeih hna i pakhat cu
salnu sin ah a ngeih i, pakhat cu
miluat nu sin ah a ngeih," a ti.
23 Sihmanhsehlaw salnu sin i a
hrinmi cu taksa sining in a hrin
i miluat nu sin i a hrinmi tu cu
biakam ning in a hrin.

24 Cu thil hna cu tahchunhnak
an si, zeitin tiah nu pahnih hna
cu kaphnihbiakamnak pahnih
kha an si i, pakhat Sinai Tlang
in a si i a hrinmi hna cu sal ah
an cang. Cucu Hagar kha a si.
25 Zei caah tiah Hagar cu Arabia
i a ummi Sinai Tlang kha a si i,
atu lio Jerusalem tahchunhnak
kha a si i amah cu a fale he sal
an si. 26 Sihmanhsehlaw van
Jerusalem cu a luatmi a si i, amah
cu mi vialte i nu a si. 27 Zei caah
tiah,

"Maw hringlo, nang fa a
hring lo nu,
I lawm tuah!
Nang nau nganfah a tuar bal
lomi,
Thanuam in au tuah!
Zeitin tiah, fa a ngeimi nu
nakin
Kaltakmi nu nih fa tam
deuh a ngeih,"
tiah aa ṭial.

28 U le nau hna, kannih cu
Isaac bantuk in biakam fale
kan si. 29 Sihmanhsehlaw taksa
sining in hrinmi nih Thlarau
sining in hrinmi fa a rak hrem
bantukte khan atu zong ah hin
a si ṭhiamṭhiam ko. 30 Asinain
Cathiang nih zeitin dah a ti kha,

"Salnu le a fapa kha ṭhawl
hna, zei caah tiah salnu
fapa cu miluat nu fapa
bantuk in rocotu a si kho
lo,"
tiah a ti.

31 Cucaah u le nau hna, kannih
cu salnu fale si lo in, miluat nu
fale kan si.

Khrihfa Zalonnak

5 Khrih nih a kan luatter cang.
Cucaah cu luatnak ah cun
fekte in dir u law sal thaphu kha i
khinh ṭhan ti hlah u. 2 Zohhmanh
u, hihi keimah Paul nih kan
chimh hna, nan cuarpar nan i
tan ahcun Khrih cu nan ca ah
ṭhathnemnak zeihmanh a ngei

4:19 1Th 2:11; Rom 8:29; Eph 4:13
4:21 Rom 2:12
4:23 Rom 9:7,8; Heb 11:11
4:26 Heb 12:22; Bia 3:12
4:31 Rom 7:4
5:1 Joh 8:32; Rom 7:4; Mat 23:4
5:2 Apo 15:1

hnga lo. 3Cun cuarpar aa tanmi paohpaoh cu phungbia kha a ningpi in zulh awk ah leiba a ngeimi a si cang ti kha theihter ṭhan kan duh hna. 4Phungbia in thiamcoter si aa zuammi hna cu Khrih he aa ṭhen cangmi nan si i velngeihnak khan nan tolh cang. 5Zei caah tiah kannih cu Thlarau thawng cun zumhnak in kan i ruahchanmi dinnak kha i ngaih ngai in kan hngak. 6Zei caah tiah Khrih Jesuh ah cun cuarpartan zong cuarpartanlo zong zeihmanh sullam a ngei lo, sihmanhsehlaw dawtnak in rian a ṭuanmi zumhnak lawng hi man a ngeimi a si.

7A hlan ah cun nan tlikning a rak ṭha ko, asinain aho nih dah biatak zulhnak khan an in kham hna? 8Cu bantuk lemsoinak cu nanmah an autu hna sin in a rami a si lo. 9Thilnu tlawmte nih nawnmi chang cu a ningpi in a thawhter ko. 10Lungthin dang tu cu nan ngei hrimhrim lai lo tiah Bawipa thawng in nan cung ah zumhnak ka ngei ko, sihmanhsehlaw hna an hnawhtu hna cu aho an si paoh ah biaceihnak cu amahte in a in ko lai. 11Cun u le nau hna, atu tiang cuarpartannak kong ka chim ṭheo rih ahcun zei caah dah hremnak cu ka tuar rih kun? Cuti in ka chim ahcun cross tlukrilhtertu a sinak kha a dong cang hnga. 12Cu bantuk in hna an hnawhtu hna cu an chiaṭha kha i tan lawlaw hna seh law ti ka duh.

5:3 Rom 2:25; Jam 2:10
5:4 Rom 3:28; Heb 12:15; 2Pe 3:17
5:5 Rom 8:23,24
5:6 Rom 16:3; 1Co 7:19; 1Th 1:3; Jam 2:22
5:7 1Co 9:24
5:8 Rom 8:28
5:9 1Co 5:6
5:10 1Co 2:3; Phi 3:15
5:11 Luk 2:34
5:13 1Co 8:9; 1Pe 2:16; 2Co 4:5; Eph 5:21
5:14 Mat 5:43; 22:39
5:16 Rom 8:2,4-6, 9,14; 2Co 5:17
5:17 Rom 8:5-8
5:18 Rom 2:12; 1Ti 1:9
5:19 1Co 6:18
5:21 Rom 13:13; Mat 25:34

13Cucaah u le nau hna, nannih cu miluat si awk ah auhmi nan si, sihmanhsehlaw nan luatnak tu kha pumsa duhnak ca i caanṭha ah hmang hlah u, pakhat le pakhat dawtnak in i bawmhchanhnak ah hmang ko u. 14Zei caah tiah phungbia vialte cu, “Na innpa kha nangmah le nangmah naa dawt bantuk in na dawt lai,” timi bia pakhat ah khan a tling dih. 15Sihmanhsehlaw pakhat le pakhat kha nan i seh nan i kaoh ahcun, i ralring u, pakhat le pakhat nan i hlo sual lai.

16Cucaah hihi kan chimh hna, Thlarau duhning in nung u, cun nan pumsa duhnak kha a di nan riamhter lai lo. 17Zei caah tiah pumsa duhnak nih Thlarau kha a doh i, Thlarau duhnak nih pumsa kha a doh ve, cun annih cu pakhat le pakhat an i doh caah tuah na duhmi kha na tuah hna lai lo. 18Sihmanhsehlaw Thlarau nih an hruai hna ahcun phungbia tang ah nan um ti lo.

19Cucaah, pumsa duhnak nih a tuah tawnmi hna cu an fiang ko. Cu hna cu: ṭaangdangpomnak, nupa sualnak, thurhhnawmhnak, horduhcuainak, 20siasal biaknak, doih le eih, huatralnak, i siknak, nahchuahnak, thinlinhnak, mah zawn lawng i ruahnak, lung i khahlonak, cawnpiaknak hmaanlo, 21mihngarnak, lainawnnak, zuritnak, nuamsul i umnak le cu bantuk thil dangdang cu an si. Cu bantuk thil a tuahmi hna nih cun Pathian pennak kha an co lai

lo tiah a hlan zong ah ka rak in chimh cang hna i atu zong ah kan chimh ṭhan hna.

22 Sihmanhsehlaw Thlarau theitlai cu dawtnak, lawmhnak daihnak, lungsaunak, zaangfahnak, ṭhatnak, zumhtlak sinak, 23 nunnemnak, mah le mah i uk khawhnak hna hi an si. Cu hna a ralchantu phungbia zeihmanh a um lo. 24 Cun Khrih ta a si cangmi hna nih cun an taksa sinak kha an taksa sinak nih a tlaihchan tawnmi le a duhnak vialte he khan an khenhchih dih cang. 25 Thlarau in kan nun ahcun Thlarau in kan kal awk a si fawn. 26 Porhlawt ruamkai in pakhat le pakhat thin i hunter le pakhat le pakhat i nahchuah in kan um awk a si hrimhrim lo.

Nan Thilrit I Chawng U

6 U le nau hna, mizeimaw nih sualnak a tuah kha nan hmuh ahcun nannih thlarau mi hna nih cu bantuk minung cu nunnemnak thlarau he, nannih zong tukforh nan si sual nakhnga lo, ralringte in nan hrimhter ṭhan awk a si. 2 Pakhat le pakhat nan thilrit kha i chawng u law cuticun Khrih phungbia cu tlinter u. 3 Zei caah tiah mi pakhatkhat nih amah le amah kha mizeimaw i aa ruah ṭung i zeihmanh a rak si ṭung lo ahcun amah le amah aa hlen a si ko. 4 Sihmanhsehlaw aho paoh a rianṭuanmite kha i hneksak ko seh law, aho he hmanh i tahchunh hlah seh, cuticun amah le amah cungte ah lunglawmhnak a ngei lai. 5 Zei caah tiah mi kip nih anmah le an thilrit kha an i phorh cio ko lai.

6 Thawngṭha cawnpiak a simi nih cun a cawnpiaktu kha a ngeihmi thilṭha vialte kha hrawm seh.

Na Tuhmi Na Zun Lai

7 Hlenmi va si hlah, Pathian cu dehcawh khawh a si lo, cucaah mi nih a tuhmi paoh cu amah lila nih a zun ko lai. 8 Cucaah aho hmanh a taksa i a tuhmi cu taksa in rawhralnak kha a zun lai, sihmanhsehlaw aho hmanh Thlarau i a tuhmi cu Thlarau in zungzal nunnak kha a zun lai. 9 Cun ṭhatnak kan tuah lio ah kan tha chia hlah seh, kan lung a dongh lo ahcun a caan a phanh tikah kan zun ko lai. 10 Cu a si caah, caanṭha kan ngeih lio ah hin ṭhatnak cu mi vialte sin ah tuah ko hna usih, a hlei in zumhnak i chungkhar a simi hna cung ah khan tuah khun hna usih.

Paul Biadonghnak

11 Zeitluk cafang nganpipi in dah ka kut hrimhrim in nan sin i ca ka ṭial kha nanmah nih nan hmuh ko.

12 Khrih cross ruang ah hremnak an in nakhnga lo taksa in ṭhatnak langhter a duhmi hna paohpaoh nih cuarpartan kha an in hnek hna. 13 Zei caah tiah cuarpar aa tanmi anmah lila hmanh nih khan phungbia kha an zul lo, asinain taksa in porhlawt

5:22 Eph 5:9
5:23 Apo 24:25
5:24 Rom 6:6; Col 2:11
5:26 Phi 2:3
6:1 Mat 18:15; 2Co 2:7
6:2 Jam 2:8
6:3 Rom 12:13
6:4 2Co 13:5
6:6 1Co 9:11 1Ti 5:17
6:7 1Co 6:9; 2Co 9:6
6:8 Rom 6:23; Jam 3:18
6:9 Heb 12:3
6:10 Eph 2:19; 1Pe 4:17
6:11 1Co 16:21
6:12 Mat 23:25,26
6:13 Rom 2:25; Phi 3:3

an duh caah cuarpartanter kha an in duh hna. **14** Sihmanhsehlaw kan Bawipa Jesuh Khrih cross ah dah ti lo i porhlawt cu Pathian nih a ka sianh lo. Khrih thawng cun vawlei hi ka ca ah khenhchih a si cang i kei zong vawlei ca ah khenhchih ka si ve cang. **15** Zei caah tiah Khrih Jesuh ah cun cuarpartan le cuarpartanlo kha zeihmanh sullam a ngei lo, asinain sertharmi si tu kha a biapimi cu a si. **16** Cun hi phunglam a zulmi vialte hna cung ah le Pathian Israel mi cung ah daihnak le zaangfahnak um ko seh.

6:14 1Co 2:2; Rom 6:2,6
6:15 1Co 7:19; 2Co 5:17
6:17 2Co 1:5
6:18 Rom 6:20; Phi 4:23; 2Ti 4:22; Phm 1:25

17 Atu thawk in aho hmanh nih hna ka hnawh ti hna hlah seh, zeitin tiah ka pum hrimhrim ah Bawipa Jesuh ta ka si chinchiahnak kha ka ngeih hna.

18 U le nau hna, kan Bawipa Jesuh Khrih velngeihnak cu nan thlarau cung ah um ko seh. Amen[g].

EPHESUS

KHUAMI SIN PAUL CAKUAT

Biahmaisa

Caṭialtu: Paul
Cakuatmi: Ephesus khrihfabu
Caṭial Kum: AD 60

A voikhatnak Rome khua thong a tlak lio ah a sin i a rami hna sin paoh ah Paul nih thawngṭha a rak chimh tawn hna (Apo 28:30). Cun thong chung cun a rak dirhmi khrihfabu hna sin zong ah cakuat a ṭial hna i Ephesus khua khrihfabu ah cun a ra kir ṭhan i hlawh tling ngai in kum thum chung rianṭuannak a ngei (Apo 19). Cun Jerusalem i a kir pah ah Ephesus elder hna he an i tong ṭhan (Apo 20:17-38).

Ephesus cu Rome cozah nih a ukmi lak ah khuapi bik a si lawng si lo in, Asia Minor hrawng i chawlehnak hmunpi le siasal biaknak hmunpi zong a si fawn. Zumlotu hna nih pathian tampi an biak, asinain Diana[g] nu-pathian hi mi tam cem nih an biak. Paul chimmi Khrih thawngṭha nih Diana cu a hninhsaih ngaingai. Cu nih cun dohnak nganpi a chuahter (Apo 19:23-41). Paul nih hi cakuat hi, siasal biaknak hmun ah Khrih ca i a nungmi hna thapeknak ca ah AD 60 hrawng ah Ephesus zumtu hna sin i a ṭialmi a si. Ṭhen khatnak (dal 1-3) chung ah Khrih chung nun hi zei dah a si ti cawnpiaknak kha Paul nih fiangte in a langhter. Cun a ṭhen hnihnak (dal 4-6) ah Khrih he aa tlak in zumtu nih zeitin dah a nun ti le dal 6:10-18 ah zumtu cu thlarau raldohnak i a ummi kan si kha a langhter. Kannih zumtu nih Khrih ca i kan nun tikah, "Khrih Jesuh thawng in chan vialte chung" ah sunparnak cu Pathian nih khrihfabu ah a co (3:21).

Biakchawnhnak

1 Pathian duhnak in Jesuh Khrih apostle ah a cangmi keimah Paul nih Ephesus khua ah a ummi mithiang hna le Khrih Jesuh ah zumhtlak a simi hna, nan sin ah ca kan kuat hna.

2 Pathian kan Pa le Bawipa Jesuh Khrih sin in a rami velngeihnak le daihnak cu nan cung ah um ko seh.

Tlanhnak Thluachuah

3 Van ah thlarau thluachuahnak phun kip he Khrih ah thluachuah a kan petu kan Bawipa Jesuh Khrih i a Pa le Pathian cu thangṭhat si ko seh. **4** Vawlei a rak ser hlan in kannih cu Khrih chung ah a kan thim cang bantuk in dawtnak in a hmai ah a thiangmi le soisel awk um lo in kan um awk a si. **5** Amah nih aa lawmhning in le a duhningte in kannih cu Jesuh Khrih thawng in fapa sinak co ding in a kan khaukhih cang. **6** A dawtmi Fapa a kan cotermi a liannganmi a velngeihnak cu thangṭhat ko hna usih. **7** A lianngan tukmi a velngeihnak ruang ah a thisen thawng in amah ah khan tlanhnak le nawlbuarnak ngaihthiamnak kha kan ngei. **8** Cu a kan pekmi a velngeihnak cu fimnak vialte le hngalhthiamnak vialte in a khat. **9** Cucaah, amah nih a duhningte

1:1 1Co 1:1; Col 1:1
1:2 Rom 1:7
1:3 2Co 1:3; 1Pe 1:3
1:4 2Th 2:13; Col 1:22
1:5 Rom 8:14, 15,29 1Co 1:21; Col 1:19
1:6 Mat 3:17
1:7 Rom 3:24,25
1:9 Rom 16:25

in Khrih ah aa tinhmi a duhnak biathli kha a kan hngalhter cang. **10** Cu biathli cu, caan dangdang chung i rianṭuannak kha a hung tlin tikah, van i a ummi thil si hna seh, vawlei cung i a ummi thil si hna seh, an dihlak in Khrih chung ah pakhat i fonh dih te awk kha aa tinhmi a si. **11** Amah duhning i khuakhannak lawng in zeizong vialte a tuah dihtu nih aa tinh ningte in khaukhih cangmi kan si bantuk in kannih cu Khrih thawng in rocotu kan si. **12** Cucaah Khrih aa bochan hmasa bikmi kannih nih a sunparnak kha kan thangṭhat awk a si. **13** Cun nannih zong nan khamhnak thawngṭha biatak bia kha nan theih i Khrih kha nan zumh hnu ah, kamhmi Thlarau Thiang he cakhenh kha khenh nan si. **14** A sunparnak kha thangṭhat awk ah a cawk i a ngeihmi hna nih tlanhnak kan phanh hlantiang kan ro ca i pekchungmi cu Thlarau Thiang kha a si.

15 Cucaah, kei zong, Bawipa Jesuh nan zumhnak le mithiang vialte nan dawtnak hna ka theih hnu cun, **16** nan ca ah lunglawmhnak donglo in ka chim i ka thlacamnak ah khan kan telh hna. **17** Kan Bawipa Jesuh Khrih i a Pathian le sunparnak Pa nih Khrih nan hngalh khawh nakhnga, thlarau fimnak le thlarau biaphuan in pe ko hna seh. **18** Cun nan hngalhfiannak mit kha an auter cang hna caah an auh hna ah khan zei ruahchannak dah nan ngeih ti le mithiang hna ca ah a chiahmi ro i sunpar lianhngannak le **19** a liannganmi a huhamṭhawnnak ning in rian a ṭuan i zumtu kan cung ah a langhtermi a huhamṭhawnnak a nganzia hna kha nan hngalh khawh naklai thla kan campiak hna. **20** Cu a huhamṭhawnnak nih cun Khrih ah rian a ṭuan i mithi hna lak khan a thawhter hnu ah, **21** uktu vialte hna le nawlngeihnak vialte hna le ṭhawnnak vialte hna le bawinak vialte hna le atu chan in a ra laimi chan tiang i sakmi le sak laimi min vialte hna cung, van ah khin a orhlei kam ah a ṭhutter. **22** Cun khrihfabu ca ah zeizong vialte i lu a si naklai Pathian nih zeizong vialte kha Khrih ke tang ah a chiah dih hna. **23** Khrihfabu cu a pum kha a si i cucu zeizong vialte kha zeizong vialte in a khahter dihtu Khrih i a tlamtlinnak cu a si.

1:10 Rom 5:6; Gal 4:4; Col 1:20
1:11 Rom 8:29,30; Heb 6:17
1:13 Rom 16:3; Col 1:5
1:14 2Co 5:5; Rom 3:24
1:15 Col 1:4
1:16 Rom 1:8,10
1:17 Joh 20:17; Col 1:9
1:18 Heb 6:4; Rom 8:28; Col 1:12
1:19 Col 1:29
1:20 Apo 2:24; Mar 16:19
1:21 Col 1:16; Mat 12:32
1:22 Mat 22:44; 1Co 11:3; Col 1:18
1:23 1Co 12:27; Joh 1:16
2:1 Col 2:13
2:2 Rom 11:30; 1Pe 4:3; Rom 12:2; Joh 12:31
2:3 Gal 5:24

Vel Thawng In Khamhnak

2 Cun nannih nawlbuarnak le sualnak ah a rak thi cangmi hna, amah nih an nunter cang hna. **2** Cuticun hlan ah cun hi vawlei duhning in nan rak nung i thli lak siangpahrang huhamṭhawnnak kha nan rak zul. Cun cu thlarau cu atu zong ah hin nawlngai lomi lak ah rian a ṭuan cuahmah ko. **3** Kannih zong anmah lak ah pumsa duhnak le kan lung duhnak diriamhter in pumsa duhnak chung ah khuasami kan rak si i, kan i chuahpimi sinak hrimhrim

khan kannih zong midang bantuk in thinhunnak fale kan rak si ve ko.

4 Sihmanhsehlaw zaangfahnak in a rum tukmi Pathian nih a lianngan tukmi a dawtnak in a kan dawt caah, **5** nawlbuarnak i kan rak thih ko lio ah Khrih he hmun khatte ah a kan nunter cang (a vel thawng in nannih cu an khamh hna). **6** Cun amah he cun a kan thawhter i van ah khin Khrih Jesuh he a kan ṭhutter. **7** Cucu Khrih ah a rum tuk hringhranmi a velngeihnak kha a ra laimi chan ah a ṭhatnak in kan cung ah a langhter lainak ca ah a si. **8** Zei caah tiah vel an ngeih hna caah zumhnak thawng in khamh nan si i khamh nan si cu nanmah tuahnak thawng in a si lo, Pathian laksawng a si. **9** Thilṭha tuahnak in nan hmuhmi a si lo caah, aho hmanh nan i porhlawt awk a si lo. **10** Zei caah tiah Pathian nih kannih cu a hlanpi in rian ṭha ṭuan ding ah a rak kan timh cia cang bantuk in, rian ṭha cu ṭuan ding in Khrih Jesuh chung ah sermi, Pathian kutchuak kan si.

Khual Nan Si Ti Lo

11 Cucaah nannih cu chuahkehnak in Gentile mi nan rak si i kut in an taksa pum ah cuarpar aa tanmi hna nih a hlan ah cun cuarpartanlomi hna tiah an rak in ti hna. **12** Cu lio caan ahcun Khrih lo in khua nan rak sa, Israel chungkhar zong ah nan rak i tel lo i, kaphnihbiakamnak ca zong ah khual nan rak si, ruahchannak ngei lo le Pathian hngal lo in vawlei ah a rak ummi nan rak si kha i philh hlah u. **13** Sihmanhsehlaw nannih lamhlapi ah a ummi hna atu cu Khrih Jesuh chung ah nan um cang i Khrih thisen thawng in lamnaite ah ratpi nan si cang.

14 Zei caah tiah amah hrimhrim kha kan daihnak a si i kan karlak ṭhentu vampang kha a chimh dih i, kan bu hnih kha pakhat ah a kan ser cang. **15** Phungbia le a chung i a ummi nawlbia biakhiahnak he i ralnak vialte kha amah nih a taksa hrimhrim in a hrawh dih cang i, kan pahnih in amah chung ah cun mi thar pakhat ah a kan ser i, remdaihnak kha a kan tuahpiak. **16** Kan pahnih in Pathian ah pum khat kan si naklai cross ah a kan remter i cuticun ralnak kha a thah. **17** Cun Khrih cu a rung ṭum i lamhla i a ummi hna sin ah siseh, lamnai i a ummi hna sin ah siseh remdaihnak thawngṭha kha a chim. **18** Cucaah kan pahnih in amah ruang ah Thlarau pakhat thawng in Pa sin kalnak lam kha kan ngei.

19 Cucaah atu ahcun nannih cu khual le ramdangmi nan si ti lo, sihmanhsehlaw mithiang hna he miphun khat nan si i Pathian innchungkhar khat chung minung nan si cang. **20** Cun apostle hna le prophet hna i dirhmi innhram cung ah sakmi nan si i, Jesuh Khrih amah hrimhrim kha innkillung lu cu a si. **21** Amah cung ah cun cu innpi cu a ningpi in hmun khatte

2:4 Joh 3:16
2:5 Joh 5:24; Apo 15:11
2:6 Rom 6:5
2:7 Rom 2:4; Tit 3:4
2:8 Rom 3:2
2:9 Rom 4:2; 2ti 1:9; Tit 3:5; 1Co 1:29
2:10 Tit 2:14
2:11 Col 2:11
2:12 Gal 3:17; 1Th 4:13
2:13 Col 1:20
2:14 Joh 14:27; 1Co 2:14; Gal 3:28
2:16 2Co 5:18; Col 1:20
2:17 Luk 2:14
2:18 Col 1:12; 1Co 12:13
2:19 Phi 3:20; Gal 6:10
2:20 1Co 3:9; Mat 16:18; Apo 4:11; 1pe 2:4-8
2:21 1Co 3:16,17

ah sak a si i Bawipa hmun thiang
bik ah a hung cang. 22 Amah ah
cun nannih zong hmun khatte ah
Thlarau in Pathian umnak hmun
ah sakmi nan si ve.

Pathian Biathli

3 Cucaah hi ruang ah hin Khrih
Jesuh ruang ah nanmah Gentile
mi hna ca i thong a tlami keimah
Paul nih, 2 caan dangdang chung
i Pathian velngeih rianṭuannak
cu nanmah ca ah ka sin i pek a
si kha nan hngalh cang ṭheo lai
tiah ka ruah. 3 Tawite in ka rak
ṭial cang bantuk in, Pathian nih
a biathli cu biaphuannak in a ka
hngalhter cang. 4 Cu ca cu nan rel
tikah Khrih biathli hngalhnak ka
ngeih kha nan hngalh khawh ko
lai. 5 Cu biathli cu chan dangdang
ah cun aho hmanh hngalhter an
rak si lo, sihmanhsehlaw atu ah
cun apostle thiang hna le prophet
thiang hna sin ah Thlarau in phuan
a si cang. 6 Cu biathli cu Gentile
mi hna nih thawngṭhabia thawng
in Jew mi hna he roco hawi, pum
khat chung i ṭengnge an si i Khrih
i a biakamnak aa hrawmmi an si
nakhnga ca ah a si.

7 A huham rianṭuannak thawng
in Pathian vel thlarau laksawng
pek ka si bantuk in thawngṭha
rianṭuantu ah ka hung cang.
8 Mithiang vialte hna lak ah
mihme bik si hmanh ning law,
hi velngeihnak pek ka sinak cu
Gentile mi hna sin ah le kawl
khawh lomi Khrih rumnak chim
awk ca ah le, 9 zeizong vialte
kha Jesuh Khrih in a ser dihtu
Pathian ah vawlei ser hlan in
thuh a rak si cangmi Pathian
biathli hawikomhnak kha mi
vialte sin i fianter awk ca ah a
rak si. 10 Cucu Pathian fimnak
phunphun kha khrihfabu thawng
in van lei uktu hna le nawlngeitu
hna sin i hngalhter awk ca ah a si.
11 Cuticun zungzal a rak i tinhmi
thil cu Khrih Jesuh kan Bawipa
ah a tlinter dih cang. 12 Khrih
kan zumhnak thawng cun amah
ah ralṭhatnak le ṭihphang lo in
Pathian sin i luhnak lam kha
kan ngei. 13 Cucaah nanmah ca
i kan temtuarnak ruang ah nan
lungdong hlah seh tiah nawl kan
duh hna, zei caah tiah cu hna cu
nanmah sunparnak ca ah an si.

Ephesus Mi Ca Paul Thlacamnak

14 Hi ruang ah hin kan Bawipa
Jesuh Khrih a Pa sin ah khukbil in
kan kun. 15 Khrih cu van le vawlei
cung ah a ummi chungkhar dihlak
min an i laknak a si. 16 Cucaah
a sunpar rumnak ning in nan
chunglei minung kha a Thlarau
thawng in ṭhiltikhawhnak he
in ṭhawnter ko hna seh. 17 Cun
zumhnak in Khrih cu nan lungthin
chung ah khuasa seh law, dawtnak
ah hram thla in hram nan bunh
naklai thla kan campiak hna.
18 Cuticun, mithiang vialte hna
he khan dawtnak i a kauhning, a
sauning, a thuhning le a sanning
kha nan hngalh khawh lai. 19 Cun
hngalhnak vialte a lonh dihtu

2:22 1Co 3:16
3:1 Apo 23:18; 2Ti 1:8; Phm 1:1,9
3:2 Col 1:25
3:3 Rom 16:25; 1Co 2:10
3:4 2Co 11:6
3:5 Rom 16:26
3:6 Rom 8:17
3:7 1Co 3:5; Rom 12:3; Col 1:29
3:8 1Co 15:9; Rom 2:4
3:9 Rom 16:25
3:10 Rom 11:33; 1Co 2:7; 1Pe 1:12; Col 2:10,15
3:12 2Co 3:4; Heb 3:14; 1Jo 2:28
3:14 Phi 2:10
3:16 Rom 2:4
3:19 Phi 4:7; Col 2:10

Khrih dawtnak kha nan hngalh lai i Pathian tlamtlinnak vialte he khan nan khat lai.

20 Kan cung ah rian a ṭuanmi a huhamṭhawnnak ningte in kan halmi le kan ruah khawhmi vialte nak tam deuhpi in a tuah khotu Pathian nih, **21** sunparnak cu khrihfabu ah Khrih Jesuh thawng in chan vialte chung a zungzal in a zungzal tiang co ko seh! Amen[g].

Pakhat Sinak

4 Cucaah, Bawipa ruang i thongtlapa keimah nih kawh nan si cang bantuk in nan kawhnak he aa tlak in nan nun naklai kan nawl hna. **2** Zeizong vialte ah toidornak, lungnemnak le lungsaunak he pakhat le pakhat dawtnak in i ing ko u. **3** Remdaihnak in hmun khatte ah an funtomtu hna Thlarau pum khat sinak kha fakpi in kilven i zuam ko u.

4 Kawh nan sinak cu ruahchannak pakhat chung ah a si bantuk in pum pakhat, Thlarau pakhat, **5** Bawi pakhat, zumhnak pakhat, baptisma pakhat lawng a um. **6** Mi vialte i kan Pa le Pathian cu pakhat lawng a um i amah thawng in zeizong vialte an um i zeizong vialte chung ah a um.

7 Sihmanhsehlaw Khrih nih a laksawng a tah ningte in mi kip kha velngeihnak a kan pek. **8** Cucaah anih nih,

"Cunglei i a hung kai tikah,
Tlaihmi saltang hna kha a
hruai hna i,
Mi kha laksawng a pek
hna,"
tiah a ti.

9 Cathiang nih, "A kai," a ti tikah, zei dah a chim duhmi cu a si? A chim duhmi cu vawlei tang ah a lut hmasa tinak a si. **10** Tanglei ah a vung ṭummi cu cunglei van vialte nakin a san deuhnak hmun ah a hung kaimi kha a si. Cucu zeizong vialte kha amah in a khahter dih nakhnga ca ah a si. **11** Cun amah hrimhrim nih khan micheu kha apostle, micheu kha prophet, micheu kha evangelist, cun micheu kha pastor le cawnpiaktu ti in laksawng kha a pek hna. **12** Cu hna cu a rianṭuannak ca ah le Khrih pum ṭhanternak ca ah, mithiang hna a thuamh hna nak an si. **13** Cucu zumhnak ah le Pathian Fapa hngalhnak ah kan dihlak kan i funtom i Khrih tlamtlinnak a sanning tahnak ah patling kan si hlantiang ca ah a si. **14** Cucaah minung hrawkhrolnak nih a fimzer ngaimi hlenthawinak he lam a pialpitu cawnpiaknak thlitu paoh nih hnu le hmai ah a choihmi ngakchia si ti lo in, **15** biatak tu kha dawtnak in kan chim i lu a simi Khrih chung tu ah zeizong vialte in kan ṭhan awk a si. **16** Cu lu cun hliah le caang vialte kha tha an la i, pum cu a ningpi in an senghtlaihter i an i funtom dihnak a si i pum ṭengnge kip nih ningcangte in rian an ṭuan i an i

3:20 Rom 16:25
3:21 Rom 11:36
4:1 Phi 1:27; Rom 8:28
4:2 Col 3:12,13
4:3 Rom 15:5; Col 3:15
4:4 Rom 12:5; 1Co 12:13
4:5 1Co 8:6
4:6 Rom 11:36
4:7 1Co 12:7,11; Rom 3:24; 12:3
4:8 Col 2:15
4:11 2Pe 3:2; Rom 12:6; 2Ti 4:5; Jam 3:1
4:12 1Co 12:27; Rom 14:19
4:13 Col 1:28; Joh 1:16
4:14 1Co 14:20; Jam 1:6
4:16 Col 2:19; 1Co 12:7

bawmhchanhnak thawng in pum cu dawtnak in an ṭhanter.

Mi Thar Sinak

17 Cucaah hihi ka chim i Bawipa min in tehte ka khannak cu anmah ruahnak in pakpalawng thil zulh in a nungmi Gentile mi hna bantuk khan nan nun ti nakhnga lo ca ah a si. **18** Annih cu an hngalhfiannak a muih caah an thinlung mit a caw i, hngalhfiannak zeihmanh an ngeih lo caah Pathian nunnak he khan aa ṭhenmi an si. **19** Ningzah zong an hngal lo i a thurhnawmmi a phunphun kha hakkau taktak in tuah ding ah horduhcuainak in an pum kha an hman.

20 Sihmanhsehlaw Khrih kong nan cawnning tu cu cutin a si lo. **21** Biatak kha Jesuh ah a um tiah amah nih an cawnpiak hna i nan theih diam cang ahcun, **22** hlenhmangmi pumsa duhnak nih a hrawh cuahmahmi minung hlun, hlan nan rak nunning kha i phoih cang u. **23** Cun nan lungthin ziaza kha tharter in, **24** Pathian nih amah he i lo in dinnak le thiannak taktak he a sermi mi thar tu kha i hruk u.

25 Cucaah lihchim kha ngol u, aho paoh nih a innpa sin ah biatak kha chim seh. Zei caah tiah kannih cu pum khat chung i pum ṭengnge kan si. **26** Na thinhung ko seh, sualnak bel va tuah hlah, na thinhun bu in ni va tlakter hlah. **27** Diabolʃ zong kha hmunhma pe hlah. **28** A fir tawnmi nih fir ti hlah seh, sihmanhsehlaw herhbaunak a ngeimi hna kha a pekṭhenh khawh hna nakhnga a kut in rian ṭha kha va ṭuan seh.

29 Nan kaa in bia ṭhalo chuahter hlah u, sihmanhsehlaw a ngaitu hna nih velngeihnak an ngeih khawh nakhnga a herhnak caan ah ṭhanchonak a chuahtertu bia lawng kha hmang hna u. **30** Cun tlanhnak ni tiang cakhenh an khenhtu hna Pathian Thlarau Thiang kha a ngaihchiatter hlah u. **31** Lungfahnak, thinlinhnak, thinhunnak le mi thangchiatnak vialte hna kha ṭhatlonak vialte he khan hlaw dih cang hna u. **32** Cun pakhat le pakhat cung ah zaangfahnak le lungnemnak ngei u law, Pathian nih Khrih ruang ah an ngaihthiam hna bantuk in pakhat le pakhat i ngaithiam u.

Dawtnak I Nunpi

5 Cucaah nannih cu Pathian dawtmi fale nan si bantuk in Pathian nun a cawngtu si ko u. **2** Cun Khrih nih a kan dawt i rimhmuimi pekchanhnak le raithawinak ca ah a nunnak kha Pathian sin i a pek bantuk in dawtnak in nung ko u.

3 Sihmanhsehlaw nupa sualnak le thurhhnawmhnak le hakkauhnak vialte hna cu mithiang he aa tlak ti lo bantuk in, nan lak ah a chim zong chim ti hlah u. **4** Zer kong ceih siseh, hruh bia chim siseh, capo thurhnawm chim siseh, cu hna he cun nan i tlak ti lo bantuk in hlaw dih

4:17 Rom 1:21
4:18 Rom 1:21; 2Co 3:14
4:19 1Ti 4:2; Rom 1:24; Col 3:5; 1Pe 4:3
4:22 Col 3:5,8,9; 1Pe 2:1; Rom 6:6; Heb 3:13
4:23 Rom 12:2; Col 3:10
4:24 Rom 6:4
4:25 Col 3:9; Rom 12:5
4:26 Mat 5:22
4:27 2Co 2:10
4:28 1Th 4:11; Gal 6:10
4:29 Mat 12:36; Col 3:8; Rom 14:19
4:30 Col 3:8; 1Pe 2:1
4:32 1Pe 3:8;
5:1 Mat 5:48
5:2 Gal 1:4; Heb 7:27
5:3 1Co 6:18; Col 3:5

hna u law lunglawmhnak tu kha chim hna u. 5Zei caah tiah nupa sualnak a tuahmi, mithurhnawm le mihakkau, siasal biami aho hmanh Khrih le Pathian pennak an co lai lo kha nan hngalh. 6Cucaah aho hmanh nih sullam ngei lomi bia in in hleng hna hlah seh, zei caah tiah hi ruang ah hin pei Pathian thinhunnak cu nawlngai lomi hna cung ah a tlun tawn cu. 7Cucaah cu bantuk mi hna he cun i kom in zeihmanh va tuah hlah u.

8Zei caah tiah hlan ah cun muihnak ah nan rak um nain atu ah cun Bawipa ceunak nan si cang caah, ceunak fale bantuk in nung cang u. 9Zei caah tiah Thlarau theitlai cu ṭhatnak vialte le dinnak le biatak ah an um. 10Bawipa a lawmhtertu thil kha zei dah a si ti kawl i zuam u. 11Theitlai a ngei lomi muihnak rian ah i tel ve hlah u, an hmaanlonak tu kha langhter deuh hna u. 12Zei caah tiah annih nih a thlite in an tuahmi thil va chim ve hmanh kha ningzak a si. 13Zeizong vialte kha ceu ah chuahpi an si tikah hmuh khawh dih an si, zei caah tiah hmuhkhawhmi thil vialte cu ceu an si dih. 14Cucaah anih nih,

"Nannih aa hngilhmi hna i
hlau tuah u,
Mithi hna lak khan tho tuah
u,
Cun Khrih nih ceunak an
pek hna lai,"
tiah a ti.

15Cucaah mihrut bantuk si lo in, mifim bantuk in ralringte in nung ko u. 16Atu ni le caan hi caan ṭhalo an si caah caan kha ṭhate in hmang u. 17Cucaah mihrut bantuk si lo in, Bawipa duhnak cu zei dah a si ti kha hngalh i zuam u. 18Cun mitsurzu ri hlah u, zei caah tiah cucu ningcanglo in umnak a si, sihmanhsehlaw Thlarau tu khan khat deuh u. 19Psalm hla le hlapi le thlarau hla hna in pakhat le pakhat kha i biachawn u, cun nan lungthin in Bawipa sin ah thangṭhatnak hla sa u. 20Kan Bawipa Jesuh Khrih min in zeizong vialte ca ah Pa Pathian sin ah lunglawmhnak bia chim zungzal ko u. 21Pathian ṭihnak in pakhat le pakhat tang ah i dor u.

Nu Le Va

22Nupile hna, Bawipa nawl nan ngaih bantuk in, nanmah nan vale nawl kha ngai hna u. 23Zei caah tiah Khrih cu khrihfabu i a lu le a pum Khamhtu a si bantuk in, va cu nupi i a lu kha a si. 24Cucaah, khrihfabu nih Khrih nawl a ngaih bantuk in, nupile hna, zei thil paoh ah nanmah nan vale nawl kha nan ngaih hna awk a si.

25Vale hna, Khrih nih khrihfabu kha a dawt i a nunnak kha khrihfabu ca i a pek bantuk in, nan nupile kha daw hna u. 26Cucu amah nih khrihfabu kha ti i ṭawl bantuk in a bia in a ṭawl i a thianter nakhnga le, 27khrihfabu cu Khrih nih amah sin lila ah

5:5 Col 3:5; Mat 25:34
5:6 Mar 13:5; Rom 1:18
5:8 Joh 8:12; Luk 16:8
5:9 Mat 7:16-20; Gal 5:22; Rom 15:14
5:10 1Ti 5:4
5:11 Rom 13:12; 2Co 6:14
5:13 Joh 3:20,21
5:14 Rom 13:11; Joh 5:25
5:16 Col 4:5
5:17 Rom 12:2; Col 1:9;
5:18 Rom 13:13; Luk 1:15
5:19 1Co 14:15 Col 3:16
5:20 Col 3:17; Heb 13:15
5:21 Gal 5:13; 1Pe 5:5
5:22 1Ti 2:12; Tit 2:5; 1Pe 3:1,5
5:25 Col 3:19
5:26 Joh 17:19; Heb 2:11
5:27 2Co 4:14

sunparnak he dotlaklonak le sawngkornak tehna bantuk thil zeihmanh um lo in, thiangte le sawi awk um lo in, a pekchanh nakhnga a si. **28** Cucaah, vale hna nih anmah le an nupile hna kha anmah an pum an i dawt bantuk in an dawt hna awk a si. Aho hmanh a nupi a dawmi cu amah le amah aa dawt a si ko. **29** Zeitin tiah aho hmanh amah le a taksa kha a huami an um lo, sihmanhsehlaw Bawipa nih khrihfabu kha a cawm i a zohkhenh bantuk in a taksa kha a cawm i a zohkhenh. **30** Zei caah tiah kannih cu a pum ṭengnge, a titsa le a ruh kan si.

31 "Cucaah pa nih a nu le a
pa kha a kaltak hna lai i,
A nupi sin ah aa fon lai.
Cun pahnih cu pum khat ah
an cang lai."

32 Hihi theih a har ngaingaimi biathli a si, sihmanhsehlaw Khrih le khrihfabu kong kha ka chimmi cu a si. **33** Zeikhom hmanh va si seh law, aho paoh nih amah le amah aa dawt bantuk in a nupi kha a dawt awk a si i nupi zong nih a va kha a upat hrimhrim awk a si.

Fale Le Nu Le Pa

6 Fale hna, Bawipa ah nan nu le nan pa bia ngai hna u, zei caah tiah cucu a hmaanmi a si. **2** "Na nu le na pa kha upat hna," cucu biakamnak he pekmi nawlbia pakhatnak a si. **3** "Cuti nan tuah ahcun nan ca ah a ṭha lai i vawlei ah nan nun khua a sau lai."

4 Cun pale hna, nan fale kha an thinhunter hna hlah u, sihmanhsehlaw Bawipa duhningte in cawnpiak hna u law chimhring hna u.

Sal Le Bawi

5 Salle hna, Khrih nawl nan ngaih bantuk in ṭihnak le therphannak le lungtakte in taksa lei i nan bawile nawl kha ngai hna u. **6** Minung lungton duh ah mi mithmuh lawng i rian a ṭuanmi si lo in, Khrih rianṭuantu sal, thinlung takte in Pathian duhnak a tuahmi va si ko u. **7** Minung ca ah si lo in, Bawipa ca i rianṭuan bantuk in, lungthote in rianṭuan ko u. **8** Thilṭha a tuahmi aho hmanh, sal a si ah miluat a si ah Bawipa sin in thil ṭha a hmuh lai kha nan hngalh.

9 Cun bawile hna, cu bantukte cun nan salle cung ah tuah u, cun tlerhkhonh kha ngol cang u law, nannih nan Bawi zong van i a um ve le thleidannak zeihmanh a ngeih lo kha hngal ko u.

Khrihfa Ralthuam

10 A donghnak ah ka u le ka nau hna, Bawipa ah le a ṭhawnnak huham ah khan ṭhawng ngai in um ko u. **11** Diabolṭ hlenthawinak kha fekte in nan doh khawh nakhnga, Pathian ralthuam tling kha i hruk ko u. **12** Zei caah tiah kannih cu thi le sa ral kan do lo, sihmanhsehlaw kan dohmi cu uktu hna, nawlngeihnak, atu chan muihnak uktu hna le van lei

5:30 Rom 12:5; 1Co 12:27
5:31 Mat 19:5; 1Co 6:16
6:1 Col 3:20
6:4 Col 3:21
6:5 1Ti 6:1; 1Pe 2:18; Col 3:22
6:6 Rom 6:22
6:7 Col 3:33
6:8 Mat 16:27; Col 3:24
6:9 Apo 10:34
6:10 1Co 16:13; 2Ti 2:1
6:11 Rom 13:12; 1Th 5:8
6:12 Heb 2:14; Rom 8:38

ṭhatlonak thlarau hna kha an si. **13** Cucaah ni ṭhalo ni ah nan doh khawh i zeizong vialte nan tuah dih hnu ah fekte in nan dir khawh nakhnga Pathian ralthuam tling kha i hruk u. **14** Cun fekte in dir u law, nan tai ah biatak kha i sawmh u, cun dinfelnak ṭaangphaw kha i hruk u, **15** cun remdaihnak thawngṭha timhtuahnak kha nan ke ah i danh u. **16** Cu vialte hna pin ah cun zumhnak phaw khan i khamh u law miṭhalo pa mei cantiang kha nan rak hmih khawh lai. **17** Cun khamhnak dar lukhuh le Thlarau vainam Pathian bia kha i lak u. **18** Thlarau hruainak in nawlnak le thlacamnak phunphun he a zungzal thlacam u, mithiang vialte hna ca ah ngollo in thlacam u law a dongh tiang hriphriote in um ko u. **19** Thawngṭha biathli langhter awk ah ralṭhate in ka kaa ka aan i chim awk bia Pathian nih a ka pek nakhnga ka ca ah le **20** cu thawngṭha lamkaltu keimah cu cikcin he ka um i ka chim awk a simi kha ralṭhate in ka chim naklai thla ka campiak ve u.

21 Ka konglam le zei dah ka tuah kha nan hngalh khawh nakhnga, ka dawtmi ka unau, Bawipa ah zumhtlak rianṭuantu, Tychicus nih zeizong vialte kha an chimh dih te ko hna lai. **22** Kan konglam nan hngalh khawh nakhnga le nan thinlung an hnemh hna nakhnga amah cu nan sin ah ka rak thlah.

23 Pa Pathian le Bawipa Jesuh Khrih daihnak le dawtnak cu zumhnak he unau hna cung ah um ko seh. **24** Lungtakte in kan Bawipa Jesuh Khrih a dawmi nan dihlak cung ah Pathian vel cu um ko seh. Amen[g].

6:13 2Co 6:7
6:14 1Th 5:8
6:15 Rom 10:15
6:16 1Jo 5:4; Mat 5:37
6:17 Heb 4:12
6:18 Luk 18:1; Mat 26:41; Col 1:3
6:19 1Th 5:25; Rom 16:25
6:20 Apo 21:33
6:21 Apo 20:4
6:22 Col 4:29
6:23 Gal 6:16; 1Pe 5:14

PHILIPPI

KHUAMI SIN PAUL CAKUAT

Biahmaisa

Caṭialtu: Paul
Cakuatmi: Philippi khrihfabu
Caṭial Kum: AD 61- 62

Apostle Paul, Timothy le a dang hna cu langhnak a hmuhmi zulh in Macedonia ah an kal (Apo 16:9, 10). A hnu ah cuka hrawng i khuapi bik a simi Philippi cu a va phan (Apo 16:12). Philippi khua i a ummi hna cu Rome mi si ṭung lo in Rome mi sinak a ngeimi, Rome cozah a ṭihzah tukmi an si.

Philippi ah cun Jew mi tlawmte lawng an um caah, thlacam i aa pummi hna he Paul cu khuapi leng ah an i pum tawn. Thawngṭha nih cun Lydia le a innchungkhar cu a phanh colh hna (Apo 16:14, 15). Salnute chung in Paul nih khuachia a ṭhawl tikah khuami upa hna nih Paul le Silas cu an tuk hna i thong ah an thlak hna (Apo 16:16-26; 1Th 2:2). Sihmanhsehlaw Bawipa nih thong an tlak cu thluachuah a pek i thong-uk bawipa le a chungkhar dihlak nih Khrih an zumh (Apo 16:19-40). A thaizing ah nawlngeitu hna nih Paul le Silas cu an chuah hna. Cun Thessalonica ah an va kal (4:16; Apo 17:1-9). Sihmanhsehlaw Luke tu kha zumtu zohkhenhtu ah an taantak.

Kum nga hrawng a rauh hnu, a voithumnak khual a tlawn lio ah Philippi i zumtu hna cu voihnih a tlawng kho hna (Apo 20:1, 3). A hnu kum nga hnu ah Paul cu Rome ah thong a tla ṭhan (1:7, 13, 14, 17; 4:22). Thonginn chung i a um lio ah a si a fak ngaimi zumtu hna nih siang ngai in Paul cu an rak bawmh (2Co 8:1-5).

AD 61-62 hrawng ah Paul nih Philippi khrihfabu sin i lunglawmhnak va chim awk ah Epaphroditus, Philippi zumtu kha a hei thlah. Cun thazaang va pekter le va chimhhrinter pah duh ah a hei thlah.

Philippi zumtu hna sin ah rianṭuannak caan ka ngei hrimhrim ko lai tiah ruahchannak a ngei (1:19, 25; 2:24). Cucaah Khrihfa nun an ngeih khawh nakhnga thapeknak ca ah ca a hei kuat hna.

A cakuat chung i hnarcheu nak tam cacaang hna ah cun amah sining kha a langhter. Cun Khrih lungput, lungngetnak le lawmhnak zong kha biapi khun in a chim. Dal hnihnak ah Khrih minung ah a rung cannak le thangṭhat a sinak khuaruahhar bia kan hmuh. Paul nih amah le amah kha Khrih bantuk in khua a ruatmi le Khrih nawl a cawngmi le Khrih sin in thazaang a lami tiah a nunning a langhter. Cucaah, zei bantuk caan zong ah aa lawm i, thonginn chung hmanh ah aa lawm. Cuticun, amah nunning zoh in le amah Paul he aa lomi hna Timothy le Epaphroditus nunning zoh in an nun nakhnga careltu hna kha a fial hna.

Kan duhnak hi Paul duhnak, "Zei caah tiah ka ca ah cun nun cu Khrih a si i thih cu hlawknak a si," (1:21) tiah a timi he aa khah awk a si.

Biakchawnhnak

1 Jesuh Khrih sal, Paul le Timothy nih, Philippi khua i a ummi, Khrih Jesuh ah mithiang nan dihlak, bishop hna le deacon vialte hna, kan in biakchawnh hna.

1:1 Apo 16:1; 2Co 1:1; 1Ti 3:1,8
1:2 Rom 1:7

2 Pathian kan Pa le Bawi Jesuh Khrih sin in vel le daihnak cu nan cung ah um ko seh.

3 Nanmah kan hngalh hna
fate ka Pathian ka lawmh. 4 Ka
thlacamnak kip ah lunglawmhnak
he nan ca ah nawlpiaknak ka
tuah zungzal, 5 zei caah tiah
thawngṭha ah ni hmasa bik in
nan ka hawikomh zungzal i atu
tiang, 6 nan chung ah rian ṭha a
rak thawk cangtu nih cun Jesuh
Khrih ni a phanh hlantiang cu
rian cu a tlam a tlinh hrimhrim
lai tiah ka zumh. 7 Ka thinlung
chung ah nan caam bantuk in nan
dihlak kan ruah hna hi ka ca ah
thil dik a si. Zei caah tiah cikcin
he ka um ah siseh, thawngṭha ka
kilvennak ah le ka fehternak ah
nan dihlakte in keimah he Pathian
vel a hrawmṭimi nan si. 8 Jesuh
Khrih sin in a rami tlaihchannak
he zeitluk in dah nan dihlak
kan ngaih hna nak i ka tehte cu
Pathian a si.

9 Cun thla ka cammi cu
nan i dawtnak hi hngalhnak
le thleidannak vialte he a ṭhan
chin khawh nakhnga ca ah a si,
10 cuticun thilṭha bik kha nan
hngalh lai i Khrih ni a phanh
hlantiang soisel awk um lo in nan
um lai, 11 Pathian sunparnak le
thangṭhatnak ca ah, Jesuh Khrih
thawng in dinfelnak theitlai in
nan khat lai.

Harnak Lak Ah Paul Lawmhnak

12 Sihmanhsehlaw ka u le ka
nau hna, ka cung ah a cangmi thil
hna hi a taktak ah cun thawngṭha
karhternak tu ah a cang ti kha
hngalhter kan duh hna. 13 Cucaah
ka cung ah a cangmi thil cu
siangpahrang inncawngtu vialte
hna le midang vialte hna ca ah
ka cikcin hi Khrih ruang ah a si
ti hngalhtertu ah an cang. 14 Cun
Bawipa ah unau tam deuh hna cu
ka cikcin ruang ah an zumhnak a
ṭhawng chin, ṭihnak um lo in an
biachim ah an ral a ṭha chinchin.

15 Micheu nih Khrih cu
nahchuahnak le alhnial duh ah an
phuan i, micheu nih cun duhnak
ṭha he an phuan ve: 16 mi hmasa
hna nih cun lungthin takte si
lo in, ka cikcin he nganfahnak
chapchuan awk ah mah zawn
ruahnak chung in Khrih kong kha
an phuan. 17 Sihmanhsehlaw mi
hmanung hna nih cun thawngṭha
kilvennak rian khinh ka si hngalh
bu in dawtnak he an phuan. 18 Cuti
a si kun ahcun zeitin? Lungtak
lo in a si zong ah i biataknak in
a si zong ah Khrih kong phuan a
si paohpaoh ahcun kaa lawm ko,
asi, cun kaa lawm ko lai.

19 Zei caah tiah nan thlacamnak
le Jesuh Khrih Thlarau ṭanpinak
thawng in cucu ka khamhnak ca
ah a cang lai ti kha ka hngalh. 20 Ka
rak i tinhmi le ka rak i ruahchanmi
zei thil hmanh ah ningzak in
ka um lai lo, sihmanhsehlaw a
zungzal in ralṭhatnak vialte he
atu hrimhrim zong ah ka nun ah
siseh, ka thih ah siseh, ka pum
hrimhrim in Khrih cu lianhnganter
a si lai. 21 Zei caah tiah ka ca ah
cun nun cu Khrih a si i thih cu
hlawknak a si. 22 Sihmanhsehlaw

1:3 Rom 1:8
1:4 Rom 1:10
1:5 Apo 2:42; 16:12-40
1:6 1Co 1:8
1:7 2Pe 1:13; 2Co 7:3; Apo 21:33
1:8 Rom 1:9
1:9 1Th 3:12; Eph 1:17
1:10 1Co 1:8
1:11 Jam 3:18
1:13 Apo 21:33
1:14 Apo 21:33
1:17 Apo 21:33
1:19 2Co 1:11; Apo 16:7; Phm 1:22
1:20 Rom 8:19; 1Co 6:20; Rom 14:8
1:21 Gal 2:20

taksa in ka nun rih ko ahcun ka rianṭuannak in theitlai ka ngei kho rih tinak a si, zei cu dik kaa thim deuh hnga ka chim kho lo. **23** Cucaah cu thil pahnih karlak ah cun fakpi in rialchih in ka um, Khrih he umṭi awk i kal cu ka duh i cucu ka ca ah a ṭha deuh suamaumi a si. **24** Sihmanhsehlaw taksa i nun rih cu nanmah ca ah a herh deuh ngaingaimi a si. **25** Cun cucu ka zumh caah nan zumhnak a ṭhan i nan i lawmh khawh chin nakhnga ka nung ko lai i nan dihlak kan umpi rih ko hna lai ti kha ka hngalh. **26** Cucaah nan sin i ka rat ṭhan tikah cun ka ca i nan i lawmhnak kha Jesuh Khrih chung ah a tam chinchin lai.

27 Nan nun hi Khrih thawngṭha he lawnglawng aa tlakmi si ko seh, cuticun ka rat i kan hmuh hna zong ah siseh, ka um lo zong ah siseh, thlarau pakhat in fekte in nan dir i lungthin khat in thawngṭha zumhnak ca ah nan ṭanṭinak kong kha kan theih hna lai, **28** cun nan ral hna nih zeiti lei lam hmanh in nan thin in phanter hna hlah seh, cucu an ca ah rawhnak langhternak ca ah a si, sihmanhsehlaw nannih ca ah cun khamhnak langhternak ca ah a si i cucu Pathian sin in a rami a si. **29** Cucaah amah zumh lawng hi si lo in, Khrih aiawh ah amah ruang i temhinnak tuar ding zong onh nan si. **30** Ka chung i nan hmuhmi harnak hi nan ngeih ve i atu zong ah ka chung i a um ve ko hi nan theih.

1:23 2Ti 4:6; Joh 12:26
1:27 Eph 4:1; 1Co 16:13; Jud 1:3
1:29 Mat 5:11,12; Apo 5:41
1:30 1Th 2:2; Heb 10:32; Apo 16:19-40
2:1 2Co 13:14; Col 3:12
2:2 Joh 3:29; Rom 15:5
2:3 Gal 5:26; Rom 12:10; 1Pe 5:5
2:4 1Co 10:24
2:5 Mat 11:24
2:6 Joh 1:1; 5:18
2:7 2Co 8:9; Mat 20:28; Joh 1:14; Rom 8:3; Heb 2:17
2:8 Mat 26:39; Joh 10:18; Rom 5:19; Heb 5:8; 1Co 1:23
2:9 Apo 2:33; Heb 2:9; Eph 1:20,21
2:10 Rom 14:11; Mat 28:18; Eph 1:10; Col 1:20
2:11 Joh 13:13

Khrih Bantuk Si I Zuam U

2 Cucaah Khrih chung ah thanuamnak zeital a um ahcun, dawtnak nih an hnemh hna ahcun, Thlarau in hawikomhnak a um ahcun, i tlaihchannak le zaangfahnak a um ahcun, **2** lungthin khatte in, aa tlukmi dawtnak nan ngeihnak in, lungrualte in nan umnak in, tinhmi i khahnak in, kaa lawmhnak cu tlinter ko u. **3** Zei thil hmanh mah zawnruahnak in le porhlawtnak in tuah si hlah seh, sihmanhsehlaw toidornak lungthin in aho cio paoh nih midang kha amah nak ṭha deuh ah ruat in upat ko seh. **4** Aho cio paoh nih amah duhnak lawng zoh lo in midang duhnak zong kha zohchih seh.

5 Khrih Jesuh chung zong ah a rak um cangmi hi lungthinput hi nan chung ah um ko seh. **6** Pathian muisam kha a rak ngei ko nain Pathian tluk sinak kha i cuh awk ah a ruat lo. **7** Sihmanhsehlaw amah le amah kha zeihmanhlo ah aa ser i sal sinak kha aa lak i minung he i lo in a rung ṭum. **8** Cun minung sinak kha a ngeih bantuk in, aa toidor i thih tiang nawl a ngai, cross cung thihnak kha.

9 Cucaah Pathian zong nih sangpi ah a cawisan i min vialte lak ah min cungnung bik kha a pek. **10** Cucaah Jesuh min upat in van ah a ummi le vawlei cung le vawlei tang i a ummi vialte nih an khuk an i bil lai i, **11** Pa Pathian sunparnak ca ah Jesuh Khrih cu

Bawi a si tiah lei le dang vialte nih an phuan lai.

Na Khamhnak Chung Khan Rian Ṭuan

12 Cucaah ka dawtle hna, nawl nan ngaih zungzal bantuk in ka um lio lawng ah si lo in, atu ka um lo zong ah nawl nan ngaih chin awk a si, nan khamhnak chung in ṭih le phang bu in ṭuan ko u, **13** zei caah tiah a ṭhami amah duhnak kha nan duh ve i nan tuah khawh nakhnga nan chung i rian a ṭuantu cu Pathian kha a si.

14 Zei thil paoh hi phunzai lo in le alhnialnak um lote in ṭuan ko u, **15** cuticun chan hrawkhrol le chan sual hna an lak i ceunak bang nan ceunak vawlei ah hin soi awk a um lomi le a thiangmi, palhnak ngei lomi Pathian fale ah nan cang lai, **16** nunnak bia kha fekte in i tlaih ko u, cuticun Khrih ni ah kaa lawm lai i, ka rak tlikmi le ka rak ṭuanmi a lak an si lo kha a lang lai. **17** Nan zumhnak rian le raithawinak cung ah toihmi mitsurzu* bantuk in keimah hi toih ka si ahcun kaa lawm i nan dihlak he kaa lawm lai. **18** Zei caah tiah cu bantuk ṭhiamṭhiam in nannih zong nan i lawm lai i keimah he nan i lawm ve lai.

19 Sihmanhsehlaw nan dirhmun ka hngalh tikah keimah zong thanuam in ka um nakhnga a rauh hlan ah nan sin ah Timothy thlah awk ah Bawipa Jesuh ka bochan. **20** Zei caah tiah keimah bantuk thinlung a ngei i nan dirhmun lungtakte in nan zawn an ruattu hna ding aho hmanh ka ngei lo. **21** Zei caah tiah midang cu an dihlak in Khrih Jesuh lei thil kha si lo in, anmah duhnak lawng kha an kawl. **22** Sihmanhsehlaw pa le fapa an ṭuanṭi bantuk in thawngṭha rian ah kan ṭuanṭinak a ziaza aa langhnak kha nanmah nih nan hngalh ko. **23** Cucaah ka cung ah a cang laimi thil ka hmuh cangka in ka rak thlah colh ko lai tiah kaa ruahchan. **24** Sihmanhsehlaw keimah hrimhrim zong hi a rauh hlan ah ka ra lai tiah Bawipa kaa bochan.

25 Cu lawng si lo in, rianṭuanhawi le ka ralkap hawi, asinain, nannih ca ah thawngṭha phortu le ka herhnak ah a ka ṭuanpiaktu pakhat a simi, ka unau Epaphroditus kha nan sin i rak thlah hi a herh ngai ko rua tiah ka ruah. **26** Cun amah zong nih nan dihlak in an ngai tuk cang hna i a zaw ti thawng nan rak theih caah a lungre a thei ngaingai. **27** Zei caah tiah amah cu thi dengmang in a zaw taktak, sihmanhsehlaw Pathian nih a zaangfah, cun amah lawng si lo in, keimah zong ngaihchiatnak cung i ngaihchiatnak ka ton nakhnga lo Pathian nih a ka zaangfah. **28** Cucaah nannih nih nan hmuh ṭhan tikah nan i lawmh i, ka ngaihchiatnak a zor deuh nakhnga i ngaih ngai in ka rak thlah. **29** Cucaah amah cu Bawipa

2:12 2Co 7:15
2:13 1Co 12:6; Gal 2:8; Heb 13:21; Eph 1:5
2:14 1Co 10:10; 1Pe 4:9
2:15 1Th 3:13; Mat 5:45, 48; Eph 5:1; Apo 2:40
2:16 1Co 1:8; 9:24; 1Th 2:19
2:17 2Co 12:15; 2Ti 4:6; Rom 15:16; 2Co 6:10
2:19 Apo 16:1
2:20 1Co 16:10
2:21 1Co 10:24
2:22 1Co 4:17; 1Ti 1:2
2:25 Rom 16:3,9; 2Co 8:23; Col 4:11; Phm 1:1,2
2:29 1Co 16:18; 1Ti 5:17

* **2:17** *toihmi mitsurzu:* Hlan ah cun raithawinak an tuah tikah an raithawinak he mitsurzu kha an rak thlet tawn.

ah lawmhnak dihlak he rak cohlang u law, cu bantuk mi hna cu rak upat ko hna u, **30** zei caah tiah keimah nan ka bawmhnak ah a baumi pekchanh awk ah hin a nunnak hmanh zei rel lo in Khrih rian caah thihnak a phan dengmang.

Khrih Ruang Ah Zeizong Vialte Pakpalawng

3 A donghnak bik ah, ka u le ka nau hna, Bawipa ah i lawm ko u. Aa khatmi thil nan sin i ṭial ṭhan hi ka ca ah thaba men a si lo, sihmanhsehlaw nan ca ah himnak tu a si.

2 Uico hna kha i ralring hna u, ṭhatlonak a tuahtu hna kha i ralring ko hna u, cuarpartannak kha i ralring ko hna u! **3** Zei caah tiah kanmah hi pei cuarpartannak a co taktak i, Pathian kha Thlarau in a biami le Khrih Jesuh ah aa lawmmi le taksa sinak ah zeihmanh bochannak a ngei lomi cu kan si cu. **4** Keimah zong taksa sinak ah hin bochan awk ka hei ngei ve ko hnga.

Cun mizeimaw nih taksa sinak ah i bochan awk ka ngei tiah aa ruah ahcun keimah nih tam deuh in ka ngeih: **5** ni riatnak ah cuarpartanmi, Israel hrin, Benjamin phun, Hebrew hmanh ah Hebrew mi, phungbia lei in Pharisee mi ka si, **6** zuamnak le teimaknak lei in khrihfabu kha ka hrem, phungbia lei dinfelnak in soi awk um lomi ka si. **7** Sihmanhsehlaw cu thil hna cu ka ca ah zei dah hlawknak a um, cu vialte thil hna cu Khrih ruang ah sungh ah ka rel cang hna. **8** Sihmanhsehlaw thil dang vialte zong kha ka Bawipa Khrih Jesuh hngalhnak ṭha bik ruang ah sungh ah ka ruah fawn hna. Amah ruang ah cun thil vialte kha sungh ah ka ruah hna i hmunthur men ah ka rel hna. Cucu Khrih kha ka ngei i, **9** amah chung ah phungbia zulhnak in a rami keimah dinfelnak ngei ti lo in, Khrih zumhnak thawng in zumhnak ah aa hngat i Pathian sin in a rami dinfelnak he hmuh ka si cang nakhnga ca ah a si. **10** Cun amah le a thawh ṭhan huhamṭhawnnak kha ka hngalh i, a temhinnak kha kaa hrawm i a thih bantuk in ka thih ve nakhnga, **11** le mithi thawhṭhannak ah thawhter ka si ve nakhnga ca ah a si.

A Sunglawimi Pathian Auhnak

12 Cucu ka phan cang tiah ka ti lo i ka tlamtlinh cang ti zong ka ti fawn lo, sihmanhsehlaw Khrih Jesuh zong nih a ka tlaih hnawhchanmi thil kha ka tlaih khawh ve nakhnga hmailei ah fon chin kaa zuam. **13** U le nau hna, cu thil cu ka phanh cang tiah keimah le keimah kaa ti hrimhrim lo. Sihmanhsehlaw thil pakhat ka tuahmi cu hnulei thil kha philh in hmailei thil tu hei banh khi a si. **14** Khrih Jesuh in cunglei Pathian kawhnak laksawng co awk ah kawltung lei ah tlik kaa zuam.

2:30 1Co 16:17
3:2 Bia 22:15
3:3 Rom 2:28,29; Gal 6:15; Col 2:11; Rom 15:17; Gal 6:14
3:4 2Co 11:21
3:5 Luk 1:59; 2Co 11:22; Rom 11:1
3:6 Apo 21:20; Rom 10:5
3:7 Mat 13:44; Luk 14:33
3:8 Joh 17:3; Eph 4:13; 2Pe 1:2
3:9 Rom 10:5; 9:30
3:10 2Co 1:5; Rom 6:3-5
3:11 Joh 11:24; Rom 6:5; Bia 20:5,6
3:12 1Co 13:10; 1Ti 6:12
3:13 Luk 9:62
3:14 Heb 6:1; 1Co 9:24; Rom 8:28

15 Cucaah kannih thlarau mitling a simi hna nih hi bantuk lungthin hi kan ngeih awk a si, cun thil pakhatkhat phun dang in nan ruah ahcun, Pathian nih cu thil cu nan sin ah a phuan ko lai. 16 A zeihmanh a si ah, kan phanh cangmi ningte hin, kan zulh tawnmi phung ning in le lungthin khatte in kal usih.

17 U le nau hna, ka nawl hi i cawn ko hna u, cun zohchun awk ah nan kan ngeih bantuk in a kan zohchunmi hna kha i chingchiah hna u. 18 Zei caah tiah an kong ka rak in chimh cang lengmang hna bantuk khan atu zong ah ṭah bu in kan chimh hna, mi tampi cu an nuncan ah Khrih cross ral an si: 19 an donghnak cu rawhralnak a si, an pathian cu an paw kha a si i an sunparnak cu an ningzahnak kha a si, an lungthin kha vawlei thil ah an chiah. 20 Zei caah tiah kannih rammi kan sinak cu van ah khin a si i cu hmun cun Khamhtu Bawi Jesuh Khrih rat lainak cu i ngaih ngai in kan hngak, 21 a huham thiltikhawh ṭhawnnak in zeizong vialte a tang ah a chia kho dihtu amah nih cun, santlailomi kan pum hi a sunparnak pum ah a thlen lai.

Bawipa Ah I Lawm Ko U

4 Cucaah ka dawtmi le ka ngaihmi u le nau hna, kaa lawmhnak le ka bawiluchin nan si caah ka dawtle hna, Bawipa ah khan fekte in dir ko u.

2 Euodia le Syntyche, Bawipa ah lungthin khatte in nan um nakhnga kan nawl hna. 3 Cun ka rianṭuanpi hawi taktak a simi nangmah zong nih Clement le an min Nunnak Cauk chung ah aa ṭial cangmi a dang vialte hna he thawngṭha ka phuannak ah a rak ka bawmtu nu hna kha rak bawm hna tiah kan nawl.

4 Bawipa ah cun i lawm zungzal ko u, ka chim ṭhan rih ko lai, i lawm ko u. 5 Nan lungnemnak cu mi vialte nih hngal ko hna seh. Bawipa cu a ra deng cang. 6 Zei thil hmanh ah lungrethei in um hlah u, sihmanhsehlaw zei thil paoh ah lunglawmhnak he thlacamnak le halnak in, nan halmi paoh kha Pathian cu hngalhter ko u. 7 Cun hngalhnak vialte a lonh dihtu Pathian daihnak nih nan thinlung le nan ruahnak kha Khrih Jesuh thawng in a kilven lai. 8 A donghnak ah u le nau hna, a dikmi thil, upat awk thil, a dingmi thil, a tluangmi thil, duh a nungmi thil, an chimthiammi thil, ziaza ṭha le thangṭhat tlakmi thil a um ahcun cu thil cu ruat hna u. 9 Ka sin in nan cawn i nan cohlan cangmi le nan theih i keimah ah nan hmuh cangmi thil hna kha i nunpi hna u law, daihnak Pathian nih nan sin ah an umpi ko hna lai.

Ngeihmi Cung I Lungtlinnak

10 Sihmanhsehlaw atu i a donghnak ah nan ka zawnruahnak nih a hun ka hrimh ṭhan i Bawipa ah fakpi in kaa lawm ko, nan ka

3:15 1Co 2:6; Gal 5:10; Eph 1:17; 1Th 4:9
3:17 1Co 4:16; 1Ti 4:12
3:18 Gal 6:12
3:19 Rom 16:18; Jud 1:13; Col 3:2
3:20 Eph 2:19; Col 3:1; Heb 12:22; 1Co 1:7
3:21 Eph 1:19; Rom 8:29; Col 3:4
4:1 1Co 16:13
4:3 Luk 10:20
4:4 Heb 3:18; Rom 12:12
4:5 Heb 10:37; Jam 5:8,9
4:6 Eph 6:18; 1Ti 2:1; 1Pe 5:7
4:7 Joh 14:27; Eph 3:19
4:9 1Co 4:16; Rom 15:33
4:10 2Co 11:9

zawnruah duh ko nain caanṭha nan hmuh khawh lo ca tu ah a rak si. **11** Ka herhbaunak lei in ka chim duhmi cu a si lo, zei caah tiah zei bantuk dirhmun i ka um zong ah lungtlingte in umzia ka thiam cang. **12** Tlawmte ngeih nun cu zei a lawh le tampi ngeih nun cu zei a lawh kha ka hngalh hna. Khuazei hmun paoh ah le zei thil paoh ah khimte in um le ṭamhal in um siseh, tampi in ngeih le chambau in um siseh, ka thiam cang hna. **13** A ka ṭhawntertu Khrih thawng in zei thil paoh ka tuah khawh ko hna.

14 Sihmanhsehlaw ka harsatnak nan i hrawm ve caah nan tiṭha ngaingai. **15** Thawngṭha chim ka rak i thawkkate i Macedonia in ka rak i thawk ah khan, pekchanh le cohlannak ah khuazei khrihfabu hmanh an rak i tel lo i, nanmah lawnglawng nan rak si kha nanmah Philippi khuami zong nih pei nan hngalh ko kha. **16** Cucaah Thessalonica khua i ka rak um lio ah khan voikhat lawng hmanh si lo in, ka herhbaumi ca ah bawmhnak nan rak ka kuat ṭhan kha. **17** Cucu laksawng ka kawl kha a si lo, sihmanhsehlaw nan cazin ah theitlai a tam chinchin nakhnga ca tu kha ka kawlmi a si. **18** Atu ah cun zeizong vialte kha ka ngeih dih cang i tam tuk in ka ngeih cang. Epaphroditus sin in nan rak kuatmi thil vialte kha ka rak hmuh hna i ka tlam a tling cang. Cucu rimhmui pekchanhnak, cohlantlak raithawinak le Pathian lunglawmhtertu cu a si. **19** Cun ka Pathian nih Khrih Jesuh thawng in nan herhmi vialte kha a sunglawimi a rumnak ning in an pek hna lai.

20 Cun kan Pathian le kan Pa nih atu le a zungzal tiang sunparnak cu co ko seh. Amen[g].

21 Khrih Jesuh ah mithiang vialte hna kan biakchawnh hna. Ka sin ah a ummi unau hna zong nih an in biakchawnh ve hna. **22** Mithiang vialte hna nih an in biakchawnh hna, cun Caesar[g] innchungkhar ah a ummi hna nih a hlei in an in biakchawnh hna.

23 Kan Bawipa Jesuh Khrih vel cu nan dihlak cung ah um ko seh. Amen[g].

4:11 1Ti 6:6,8; Heb 13:5
4:12 1Co 4:11; 2Co 11:9
4:13 2Co 12:9; 1Ti 1:12; 2Ti 4:17
4:15 2Co 11:8,9
4:16 Apo 17:1; 1Th 2:9
4:17 1Co 9:11,12
4:18 2Co 2:14
4:19 2Co 9:8; Rom 2:4
4:20 Gal 1:4; 1Th 1:3; Rom 11:36
4:21 Gal 1:2
4:22 Apo 9:13
4:23 Rom 16:20; Gal 6:18

COLOSSAE

KHUAMI SIN PAUL CAKUAT

Biahmaisa

Caṭialtu: Paul
Cakuatmi: Colossae khrihfabu
Caṭial Kum: AD 60

Colossae khuapi cu Phrygia peng ah a ummi a si. Ephesus in nichuahlei ah meng 100 hrawng a hla, sihmanhsehlaw Hierapolis (4:13) le Laodicea (2:1; 4:16) he aa naih deuh. Cun Colossae cu chawlehnak zalampi i a ummi a si caah, minung tampi nih vawlei hmun zakip in an fuhpanhmi khuapi a si.

Paul cu Colossae khua zong a phan bal lo nain, Bawipa nih Colossae le Laodicea (2:11) ah khrihfabu a dirh hna. Khrihfabu dirhtu hna hi, Ephesus i chawleh ah a rami Colossae mi hna nih Paul thawngṭha chimmi kha an theih i cu hna nih cun khua i an va kir tikah khrihfabu an va dirh. Epaphras (1:7, 8; 4:12, 13), Timothy (1:1) le Archippus (4:17) hna cu voi tam nawn Colossae ah rianṭuannak caan an ngei. Cu lio ah cun Archippus cu Colossae i Philemon inn i aa pummi khrihfabu pastor a rak si.

Paul thonginn i a um lio ah (4:3, 10, 18), Epaphras nih Colossae khrihfabu thawngpang kha a rak chimh (1:8). Colossae zumtu hna cu an ṭhang ngai ko nain cawnpiaknak hmaanlo nih buainak tampi a rak chuahter. Cu cawnpiaknak hmaanlo nih fakpi in a kalpimi cu, biaknak lei tuahsernak (2:16), vanmi biak (2:18), biathli hngalhnak (2:18, 19) le pumhremnak hna hi an si (2:20-23). Cucaah zumtu nih Khrih hi an nunnak ah pakhatnak i an chiah khawh nakhnga Paul nih hi cakuat hi AD 60 hrawng ah a rak ṭialmi a si. Tychicus le Onesimus sin in hi ca hi a kuat hna (4:7-9).

Colossae cakuat i cawnpiaknak le Ephesus cakuat i cawnpiaknak hna hi an i lo ngaingai (a hlei in, 3-4 chung bia). A chung bia lawng si lo in, a caṭialning zong an i lo ngaingai. A hmasa bik dal hnih chung ah biatak cawnpiaknak kan hmuh i a hnu dal hnih chung ah cu biatak i nunpinak kong kha a kan hmuhsak. A hmasa dal hnih chung ah Khrih zeizong vialte nakin cungnung bik a sinak kha kan hmuh i, a hnu dal hnih chung ah zumtu nitin kan nunnak ah Khrih nih zei sullam dah a ngeih awk a si kha a fianter. Colossae cakuat le Ephesus cakuat hi aa lawhnak tampi um hmansehlaw aa dannak zong tampi a um. Ephesus cakuat nih khrihfabu pum a sinak kha a langhter i Colossae cakuat tu nih cun Khrih cu khrihfabu Lu a sinak kha a langhter (1:18). Zei caah tiah amah cu thihnak in a tho ṭhanmi Bawipa a si caah, zeizong vialte cung i lu bik a sinak cu a si.

Cucaah, kannih zumtu caah cun, Khrih cu "kan nunnak" (3:4) a si. Khrih cu khamhnak kan co ah khan kan ngeih i, zumtu kan si bantuk in a chung ah kan nung (2:6). Cucaah, a sinak le a tuahmi ruang ah Khrih nih kan nunnak ah hmun sang bik a co awk a si.

Biakchawnhnak

1 Pathian duhnak in Jesus Khrih
apostle keimah Paul le kan
unau Timothy nih, **2** Colossae
khua ah a ummi Khrih ah
mithiang le zumhtlak unau hna
nan sin ah ca kan in kuat hna.

1:1 1Co 1:1; 2Co 1:1
1:2 Rom 1:7

Pathian kan Pa le Bawi Jesuh
Khrih vel le daihnak cu nan cung
ah um ko seh.

Khrih Chung I An Zumhnak

3 Kan Bawipa Jesuh Khrih i a
Pa le Pathian sin ah lunglawmhnak

1:3 Rom 1:8

kan chim i nan ca ah thla kan in campiak zungzal hna. 4Khrih Jesuh i nan zumhnak le mithiang vialte nan dawt hna nak kan theih cangka in thla kan in campiak zungzal hna. 5Cucu van ah ruahchannak chiahpiak nan si caah khan a si. Cu ruahchannak cu a hlan ah thawngṭha biatak bia in nan rak theih cangmi kha a si. 6Cu bia cu nan sin ah a phan i Pathian vel kha biatak in nan theih i, nan hngalh ni thawk in nan lak ah thei a tlai bantuk in vawlei dihlak zong ah a phan i thei a tlai ve. 7Cucu Epaphras sin in nan rak cawn i, amah cu kan dawtmi sal hawi, nanmah ai ah zumhtlak Khrih rianṭuantu a si i, 8amah nih cun Thlarau in dawtnak nan ngeihmi kha kan sin ah a rak kan thanh.

9Cu ruang ah cun kanmah zong nih nan kong kan theih ni thawk in nan ca ah donglo in thla kan cam i fimnak vialte le thlarau hngalhfiannak vialte he a duhnak hngalhnak in nan khah khawh nakhnga kan hal. 10Cucu Bawipa he aa tlakmi nunzia nan ngeih i, amah lungtongte in rian ṭha in thei a tlaimi nan si i Pathian hngalhnak ah nan ṭhan khawh nakhnga ca ah a si. 11Lawmhnak he lungsau le thinfualnak vialte nan ngeih khawh nakhnga a sunpar huhamṭhawnnak in a rami ṭhawnnak vialte he in ṭhawnter ko hna seh. 12Ceunak chung ah mithiang hna ro co ve awk ah aa tlak in a kan sertu Pa cu lawm ko u. 13A muimi huhamṭhawnnak chung khan a kan chuah i a dawtmi Fapa pennak chung ah a kan ṭhial. 14Fapa ah cun a thisen thawng in tlanhnak, sual ngaihthiamnak cu kan hmuh.

1:4 Gal 5:6; Apo 9:13; Eph 1:15
1:5 1Th 5:8; 2Ti 2:15
1:6 Rom 10:18; Joh 15:16
1:7 Phm 1:23
1:8 Rom 15:30
1:9 Eph 1:15,17; Rom 1:10
1:10 Eph 4:15 2Co 5:9
1:11 Phi 4:13; Eph 4;2
1:12 Eph 5:20; Apo 20:32; 26:18
1:13 2Pe 1:11
1:14 Rom 3:2; Eph 1:7
1:15 Joh 1:18; 14:9 Heb 11:27
1:16 Joh 1:3; Eph 1:20,21; Rom 11:36
1:17 Joh 1:2
1:18 Rom 8:29; Heb 1:6; Apo 26:23; Bia 1:5
1:19 Eph 1:5; Joh 1:16
1:20 Rom 5:10; Eph 1:10
1:21 Rom 5:10; Eph 2:3

Khrih Cungnung Bik

15Amah cu hmuh khawh lomi Pathian muisam, sermi vialte lak ah fater kha a si. 16Cucaah van i a ummi thil si hna seh, vawlei i a ummi thil si hna seh, hmuhkhawhmi le hmuhkhawhlomi, siangpahrang ṭhutdan le bawi sinak, uktu hna le nawlngeihnak hna hi amah thawng in ser dihmi an si. Zeizong vialte hi amah thawng in sermi an si i amah ca ah an si. 17Amah cu zeizong vialte hlan ah a rak um cang i amah cung ah cun zeizong vialte cu hmun khat ah an i funtom. 18Cun amah cu takpum, khrihfabu i a lu kha a si. Hramthawknak a si i zeizong vialte lak ah cungnung bik a si nakhnga mithi hna lak ah fater a si. 19Zei caah tiah amah ah Pathian sinak tlingte in a um cu Pa duhnak a si. 20Amah cross thisen thawng in remnak a ser i, amah thawng in vawlei i a ummi thil vialte si hna seh, van i a ummi thil vialte si hna seh, zeizong vialte he remdaihnak a ser kha Pa duhnak cu a si.

21Cun nannih, a hlan ah aa ṭhenmi le ṭhatlonak a tuah i thinlung in ral a rak simi hna cu atu ah, 22a thihnak thawng in a

taksa pum chung ah an remter cang hna i cucu a hmai ah thiangte le soi awk um lote le mawhchiat awk um lote in an pekchanh hna nakhnga ca ah a si. **23** Cun nan zumhnak kha nan i tlaih zungzal, hram nan bunh i fekte in nan dir ahcun nan rak theih cangmi thawngṭha ruahchannak khan zeihmanh nih an ṭhial kho hna lai lo. Cu thawngṭha cu vanraang toi sermi thil vialte sin ah phuan a si cang i keimah Paul hi cu thawngṭha rianṭuantu cu ka si.

Fekte In Dir Ko U

24 Nan ca i ka temhtuarnak ah hin ka lung aa lawm ko, cun Khrih nih a pum a simi khrihfabu ruang ah a temhtuarnak i a chambaumi kha ka taksa in ka tlinter. **25** Pathian bia cu tlinter awk ah Pathian nih nanmah ca ah rian a ka pek bantuk in khrihfabu rianṭuantu ka si. **26** Cu biathli cu kum tampi le chan tampi chung thuh a rak si. Sihmanhsehlaw atu cu a mithiang hna sin ah phuan a si cang. **27** Gentile mi hna lak i a mithiang hna sin ah a rum tukmi sunparnak biathli hngalhter kha Pathian nih a duhmi a si: cucu nan chung ah a ummi Khrih, sunpar ruahchannak kha a si.

28 Khrih Jesuh chung ah mi kip kha mitling sinak he kan pekchanh khawh hna nakhnga amah kong cu kan phuan i mi kip kha ralrinnak kan pek hna i fimnak dihlak in kan cawnpiak hna. **29** Ka chung ah ṭhawng tuk in a ṭuanmi amah rianṭuannak thawng in kaa zuam i cu rian cu a dongh tiang in kei zong nih ka ṭuan ve.

1:22 Rom 5:10; 7:4
1:23 Rom 11:22; Eph 3:17; 1Co 3:5
1:24 2Co 6:10; 1:5; 12:27
1:25 1Co 3:5; Eph 3:2
1:25 Heb 4:12
1:26 Rom 16:25
1:27 Mat 13:11; Rom 2:4; 8:10
1:28 1Co 2:6,7; Eph 5:27
1:29 1Co 15:10; 2Co 11:23; Eph 1:29
2:1 Bia 1:11
2:2 Eph 6:22; Rom 16:25
2:3 Rom 11:33; 1Co 1:24,30
2:4 Rom 16:18
2:5 1Co 5:4; 1Pe 5:9
2:6 Joh 13:13
2:7 Eph 3:17; 4:21
2:8 1Ti 6:20; Gal 4:3

Fimnak Nakin Khrih Jesuh

2 Cucaah nanmah ca ah le Laodicea i a ummi hna ca ah le taksa in ka muihmai a ka hmu bal lomi hna ca ah zeitluk in dah harnak ka ton ti kha hngalhter kan duh hna. **2** Cuticun Pathian nih an lungthin kha a ṭhawnter i dawtnak in an i funtom khawh nakhnga ca ah le Pa le Khrih ta a simi Pathian biathli hngalhnak le fiannak in a rami hnangamnak tling i a rumnak vialte kha an ngeih khawh lai. **3** Khrih chung ah cun fimnak le hngalhnak chawkhon vialte cu thuh in a um. **4** Atu i hi bia ka chimnak cu aho hmanh nih lemsoinak bia in an in hlen sual hna nakhnga lo ca ah a si. **5** Cucaah pumsa in nan sin ah um hmanh hlah ning law, thlarau in kan umpi hna i Khrih chung ah nan zumhfehnak le ningcangte in nan um ka hmuh i ka lung aa lawm.

6 Cucaah Khrih Jesuh Bawipa cu nan rak cohlan cang bantuk in amah chung ah cun nung ko u. **7** Amah chung ah cun hram thukpi in thla u law ṭhang chin ko u, cun zumhnak ah fek u law, cawnpiak nan rak si cang bantuk khan lunglawmhnak he khat u.

8 Ralringte in um ko u, aho hmanh nih philosophy* le lih-ro in in hleng hna hlah seh. Cu

*__2:8__ *philosophy:* Greek holh ah cun philosophia ti a si.

hna cu Khrih cawnpiaknak si lo in, vawlei kalpining le minung rophung ning tu in an si.

9 Zei caah tiah amah chung ah cun Pathian sinak kha tlingte in a pum ningpi in khua a sa, **10** cun nannih zong amah chung ah cun nan tlam a tling cikcek i amah cu uktu hna le nawlngeihnak dihlak i an lu cu a si. **11** Khrih cuarpartannak in taksa sualnak kha nan pum khan tanpiak nan si cang, cucaah kut in tuah lomi cuarpartannak in amah chung ah cuarpar tan nan si cang. **12** Baptisma nan innak ah khan amah he vuiṭi nan si i thihnak in a thawhtertu Pathian rianṭuannak nan zumhnak thawng in mithi hna lak in thawhter ṭhan nan si ve.

13 Cun nannih nan nawlbuarnak ah le nan taksa cuarpartanlonak ah a thi cangmi hna cu amah he hmun khatte ah an nunter cang hna i, nan nawlbuarnak vialte kha ngaihthiam nan si cang. **14** Kan ral a simi kanmah ralchan in ṭialmi biakhiahnak kha a kan hnawhpiak dih cang. Cun cross ah a khenhchihnak in a kan lakpiak dih cang. **15** Uknak vialte le huhamṭhawnnak kha hriam ngei lo in a tuah dih hna, zapi hmai ah a phozar hna, cross ah a tei dih cikcek hna.

16 Cucaah ei le din kong ah siseh, puai, thla thar le Sabbath[g] kong ah siseh, aho hmanh nih bia in ceih hna hlah seh. **17** Kha thil hna kha cu hmailei i a ra te laimi thil hna i muithlam kha an si, sihmanhsehlaw a taktak cu Khrih tu kha a si. **18** I toidorterchomnak ah aa nuam i vanmi a biami aho hmanh nih nan ṭuanman laksawng kha in sunghter hna hlah seh, a hmuh bal lomi thil chung ah luhpi an timh hna i a taksa ruahnak ah zeihmanhlo ah aa porhlaw. **19** Cu bantuk mi hna nih cun Lu kha fekte in an i tlaih lo, Lu sin cun pum vialte cu hliahcang le thahri hna nih an cawm i an funtomnak thawng in Pathian sin in a rami ṭhannak he khan a ṭhang.

Phungphai Chung In Luatnak

20 Cucaah vawlei kalning hrampi khan Khrih he nan thihṭi cang ahcun, zei caah dah vawlei i a nungmi bantuk cun nanmah le nanmah cu, **21** "Tawng hlah, tep hlah, tlai hlah," timi phungphai **22** (cu phungphai hna cu hman an si cangka in an rawk colh dih ko), minung nawlpeknak le cawnpiaknak tang ah cun nan i pumpek ṭheo rih kun? **23** Hi thil hna hi hnekchom biaknak, i toidorterchomnak le takpum zeirellonak hna ah cun fim ngai in an lang taktak ko, sihmanhsehlaw pumsa duhnak tei khawhnak ah cun santlaihnak zeihmanh an ngei lo.

Tharchuahmi Hngalhnak

3 Cuti i Khrih he thawhter cangmi nan si ahcun, Pathian orhlei kam i Khrih a ṭhutnak cunglei thil tu kha kawl hna u. **2** Nan lungthin kha cunglei thil tu

2:9 Joh 1:16
2:10 Eph 1:22; Mat 28:18
2:11 Rom 2:29; Phi 3:3; Gal 5:24
2:12 Mat 28:9; Rom 6:5
2:13 Eph 2:1,5; 4:32
2:14 Eph 2:15; 1Pe 2:24
2:15 Eph 6:12; Mat 12:29; Luk 10:18; Joh 12:31
2:16 Mar 7:19; Rom 14:17; Gal 4:10
2:17 Heb 8:5; 10:1; Heb 4:3
2:18 1Co 9:24; Phi 3:14
2:19 Eph 1:22; 4:16
2:20 Rom 6:6; Gal 4:3,9
2:22 1Co 6:13; Mat 15:9
3:1 Rom 6:5; Mar 16:19
3:2 Phi 3:19,20

ah chia u law vawlei thil ah chia hlah u. **3** Zei caah tiah nannih cu nan thi cang, cun nan nunnak cu Khrih he Pathian chung ah thuh a si cang. **4** Cun kan nunnak a simi Khrih cu a langh te tikah nannih zong amah he sunparnak in nan lang ve te lai.

5 Cucaah, vawlei ah a ummi nan pum ṭengnge duhnak: nu le pa sualnak, thurhhnawmhnak, pumsa duhnak, thil ṭhalo duhnak le siasal biaknak a simi hakkauhnak hna kha that hna u. **6** Hi bantuk thil hna ruang ah hin nawlngai lomi hna cung ah Pathian thinhunnak kha a tlung lai. **7** Anmah lak i nan rak tlonlen lio ah khan cun cu thil hna chung ah nan rak nung. **8** Sihmanhsehlaw atu cu thinhunnak, thinlinhnak, ṭhatlonak le mi thangchiatnak hna zong kha ngol cang hna u law nan hmurka in holh thurhnawm chuahter hlah u. **9** Pakhat le pakhat i hleng ti hlah u, zei caah tiah minung hlun kha a tuahsernak he khan nan i phoih cang i, **10** amah a sertu mui lo in hngalhnak ah tharchuah cangmi mithar sinak tu kha nan i hruk cang. **11** Cu ah cun Greek le Jew, cuarpartan le cuarpartan lo, barbarian[g], Scythian*, sal le miluat ti a um lo, sihmanhsehlaw Khrih cu zeizong vialte ah zeizong vialte a si.

12 Cucaah Pathian mithim, a thiangmi le dawtmi nan si bantuk in zaangfahnak, zawnruahnak, toidornak, lungnemnak le lungsaunak khan i thuam ko u. **13** Pakhat le pakhat kha i ing u law i ngaithiam ko u, pakhatkhat nih midang cung ah lungtlinlonak a ngeih ahcun Khrih nih an ngaihthiam hna bantuk in i ngaithiam ve u. **14** Cu thil vialte pin ah tlamtlinnak vialte a funtomtu dawtnak khan i thuam u.

15 Cun pum pakhat chung ah kawh nan si bantuk in nan lungthin kha Pathian daihnak nih uk ko seh, cun i lawm ko u. **16** Khrih bia kha nan chung ah fimnak vialte he rum ngai in um ko seh, psalm hla le hlapi le thlarau hla hna in pakhat le pakhat kha i cawnpiak u law i chimhring hna u. Nan lungthin in Bawipa sin ah velngeihnak he hla sa ko u. **17** Cun bia in siseh, tuahsernak in siseh, nan tuahmi thil paohpaoh kha Bawipa Jesuh min in tuah dih ko hna u, amah thawng cun Pa Pathian sin ah lunglawmhnak bia chim ko u.

Khrihfa Innchungkhar

18 Nupile hna, hihi Bawipa he aa tlakmi a si bantuk in, nan vale nawl kha ngai ko hna u.

19 Vale hna, nan nupile kha daw hna u law an cung ah puarhrang hlah u.

20 Fale hna, zei thil kong paoh ah nan nu le nan pa nawl kha ngai hna u, zei caah tiah cucu Bawipa duhmi a si.

21 Pale hna, nan fale kha an thinhunter hna hlah u, an tha a chia sual lai.

3:3 Rom 6:2; 2Co 5:14
3:4 Gal 2:20; 1Pe 1:13; 1Jo 3:2
3:5 Rom 6:2; Gal 5:24
3:7 Eph 2:2
3:8 Eph 4:22, 29,31
3:9 Eph 4:25; Rom 6:6
3:10 Rom 6:4; 12:2; 2Co 4:16; Eph 4:23; 2:10
3:11 Rom 10:12; 1Co 12:13; 7:19; Gal 3:28; Eph 1:23
3:12 Phi 2:3; 2Co 6:6; Gal 5:22, 23; Eph 4:2
3:13 Eph 4:2,32
3:14 1Co 13:1-13; Rom 15:5
3:15 Joh 14:27; Rom 12:5, 14:19
3:16 Rom 10:17; Eph 5:19
3:17 1Co 10:31; Eph 5:20
3:18 Eph 5:22

* **3:11** *Scythian:* A ṭhangcho lo tukmi Gentile mi an si.

22 Salle hna, zei thil kong paoh ah taksa lei in nan bawile kha an nawl va ngai ko hna u, hmuh lio rianṭuannak in mi lungton aa zuammi lawng si lo in, Pathian ṭihzahnak he lungthin takte in nawl a ngaimi va si ko u. 23 Cun zei thil paoh nan tuah ah, minung ca ah si lo in, Bawipa ca ah kan tuah ti lungput he lungthin takte in tuah ko u. 24 Bawipa sin in ro, ṭuanman laksawng nan hmuh te lai kha hngal ko u, zei caah tiah a rian nan ṭuanpiakmi cu Bawi Khrih kha pei a si cu. 25 Sihmanhsehlaw palhnak a tuahmi nih a tuahmi palhnak man kha a hmuh ko lai, cun thleidannak zeihmanh a um lo.

4 Bawile hna, nannih zong van ah Bawi nan ngeih ve kha nan hngalh bantuk in nan salle kha a hmaanmi le a dingmi kha pe hna u.

Chimhhrinnak

2 Biatakte in thlacam kha ngol hlah u law, lunglawmhnak he hriphriote in um ko u. 3 Pathian nih a bia ca ah innka a kan hunpiak i atu ah cikcin he ka um hnawhphahmi Khrih biathli cu ka phuan khawh nakhnga, thla ka campiak ve u. 4 Cuticun, ka chim ding a si bantuk in Khrih biathli cu ka fianter lai. 5 Lenglei mi hna sin ah fimte in nung u law caan kha ṭhate in hmang hna u. 6 Mi kip kha zeitin dah bia kan leh hna lai ti nan hngalh khawh nakhnga, nan biachim kha thlum-al in velngeihnak he chim zungzal ko u.

A Hnu Bik Biakchawnhnak

7 Dawtmi unau, zumhtlak rianṭuantu le Bawipa ah ka sal hawi a simi Tychicus nih keimah kong cu an chimh dih te ko hna lai. 8 Zei nan lawh kha an hngalh hna i nan thinlung kha an hnemh hna nakhnga amah cu nan sin ah ka rak thlah. 9 A sin ah zumhtlak le dawtmi unau, nanmah lak i pakhat a simi Onesimus zong kha nan sin ah ka rak thlah chap. Anmah nih cun hika i a cangmi thil vialte kha an in chimh dih ko hna lai.

10 Ka thongtlakpi hawi Aristarchus nih Barnabas tupa Mark he (nan sin i a rat ahcun rak conglawmh te u tiah amah kong ah ka rak in chimhmi hna kha nan rak theih cang) an biakchawnh hna. 11 Cun Justus ti zong in an kawhmi Jesuh nih an biakchawnh hna. Cuarpartanmi hna lak ah hi hna lawnglawng hi Pathian pennak ca ah ka rianṭuanpi hawi an si i an ka hnemh taktak ko.

12 Nanmah lak i pakhat a simi Khrih sal Epaphras nih an biakchawnh hna. Pathian duhnak vialte chung ah mitling le fiannak tlamtling he nan dir khawh nakhnga teimate in thla an campiak zungzal hna. 13 Nanmah ca ah siseh, Laodicea le Hierapolis ah a ummi hna ca ah siseh, zawnruahnak nganpi a ngeih kha keimah hrimhrim nih tehte ka

3:24 Apo 20:32; Mat 16:27
3:25 Apo 10:34
4:2 Luk 18:1
4:3 Apo 14:27; Rom 16:25; Apo 21:33
4:5 Eph 5:15; Mar 4:11; Eph 5:16
4:6 Eph 4:29; Mar 9:50; 1Pe 3:1
4:7 Apo 20:4; Eph 6:21,22
4:8 Eph 6:21,22
4:9 Phm 1:10
4:10 Apo 19:29
4:11 Phi 2:25
4:12 Phm 1:23; Rom 15:30; 1Co 2:6

khan khawh. **14**Dawtmi siibawi Luke le Demas zong nih an in biakchawnh hna. **15**Laodicea ah a ummi unau hna le Nymphas le a inn ah aa pummi khrihfabu kha rak ka biakchawnhpiak hna u.

Donghnak Biacah Le Thluachuah Peknak

16Cun hi cakuat hi nanmah lak i nan rel dih tikah Laodicea i a ummi khrihfabu zong kha rak relter ve hna u, cu bantuk ṭhiamṭhiam cun Laodicea khua cakuat zong kha rak rel ve u.

17Cun Archippus kha, "Bawipa sin in a hmuhmi rian kha a tlam a tlinh khawh nakhnga rak i ralring ko seh," tiah rak chim u.

18Keimah Paul hrimhrim nih hi biakchawnhnak hi ka kut in ka ṭial. Ka cikcin kha rak philh hlah u. Nan sin ah velngeihnak cu um ko seh. Amen[g].

4:14 Phm 1:24; 2Ti 4:10
4:15 Rom 16:5
4:16 2Th 3:14; 1Ti 4:13
4:17 Phm 1:2; 2Ti 4:5
4:18 1Co 16:21; 1Ti 6:21; 2Ti 4:22; Tit 3:15; Heb 13:25

THESSALONICA

KHUAMI SIN PAUL CAKUAT PAKHATNAK

Biahmaisa

Caṭialtu: Paul
Cakuatmi: Thessalonica khrihfabu
Caṭial Kum: AD 51

Apostle Paul le Timothy a voihnihnak khual an tlawn lio ah Paul nih Macedonia authawng kha langhnak in Troas ah a hmuh (Apo 16:6-11). Cu cangka cun Aegean Rili cu an tan i thawngṭha chim awk ah Macedonia ah cun an kal. Hremnak fakpi lak ah Philippi ah khrihfabu an va dirh (2:2; Apo 16:12-40). Cun nichuah thlanglei ah an kal i Macedonia khualipi a simi Thessalonica ah an ra. Cu khuapi cu rilikam ah le Rome le nichuahlei ram pehtlaihnak lampi cung ah a ummi khuapi a si. Chawlet chawhrawltu hna nih vawlei hmun zakip in an panhmi khuapi a si. Pathian nih Thessalonica mi cheukhat cu a khamh hna i thawngṭha nih an nun fakpi in a thlen hna i cu an zumhnak thawngṭha cu an ram a cul dih lawng si lo in, an ram leng tiang hmanh a thang (1:8; 4:10).

Thessalonica khuami i thlennak hi fawizaangte in a cangmi a si lo (Apo 17:1-10). Missionary hna nih Jew mi hna kha Sabbath[g] ni ni thum khengte an synagogue[g] ah an cawnpiak hna nak in aa thawkmi a si. Biakam Hlun nih zeitin dah Messiah khenhchih a si lainak le thawhṭhanter a si lainak kong a chimchungnak kha an hmuhsak hna. Nazareth khuami Jesuh cu biaphuanchungnak tlintertu a sinak kha an fianh hna. Jew cheukhat nih an zumh lawng si lo in, Gentile mi hna cung i thawngṭha nih rian a ṭuanning cu khuaruahhar chinchin a si (2:14). Sihmanhsehlaw a zum duh lomi Jew cheukhat hna nih hremnak fakpi in an chuahter. Missionary hna cu an i ruahnak nakin tuan deuh ah an khua cu an chuahtak a herh (2:15, 16).

Cuticun Thessalonica zumtu hna cu harnak lak i kaltak an hauh caah, zeitin dah khua an rung sak lai tiah Paul cu khuaruahhar ngai in a um. Cucaah, Athen i a um lio ah an zumhnak ṭhawnter awk ah Timothy kha a hei thlah (3:1, 2). Paul cu thlanglei Corinth a vung tlawn hnu ah Timothy nih cun a zulh ṭhan (Apo 18:5). Thessalonica zumtu hna cu Bawipa duhningte in an nunning kha Timothy nih Paul cu a chimh (3:6). Cu thawngṭha a theih lio, AD 51 ah Paul nih Thessalonica cakuat cu a ṭial.

Hi cakuat hi ṭhen hnih ah ṭhen khawh a si. A hmasa bik dal thum chung ah Paul nih Thessalonica khuami hna sin i rian a rak ṭuanning le cu chung in cawn awk thil kan hmuh. A hnu bik dal hnih chung ah Khrih a voihnihnak a rat ṭhan lainak he pehtlai in cawnpiaknak kha a langhter.

Pathian nih Paul thinlung chung ah rian a ṭuan i hremnak a ingmi zumtu hna sin ah hi cakuat hi a ṭialter. Hi cakuat nih hin, "amah pennak chung ah le a sunparnak chung ah" a kan autu, Pathian he aa tlak in kan nun khawh nakhnga donglo in tha a kan pek (2:12).

Biakchawnhnak

1:1 Apo 15:22; 16:1; 2Th 1:1; Rom 1:7

1 Paul, Silvanus le Timothy nih Pa Pathian le Bawipa Jesuh Khrih ah a ummi Thessalonica khrihfabu hna nan sin ah ca kan in kuat hna.

Pathian kan Pa le Bawipa Jesuh Khrih sin in a rami vel le

daihnak cu nan cung ah um ko seh.

Thawngṭha Hmual

2 Kan thlacamnak ah kan in telh zungzal hna i, nan dihlak kong ah Pathian kha kan lawmh zungzal. **3** Zumhnak ruang ah rian nan ṭuannak, dawtnak ruang ah nan retheihnak le kan Bawipa Jesuh Khrih ah nan ngeihmi ruahchannak ruang ah nan ngeihmi lungsaunak hna kha kan Pathian le kan Pa hmai ah a zungzal in kan philh hna lo.

4 Dawtmi u le nau hna, Pathian nih an thim hna nak zong kha kan hngalh. **5** Zei caah tiah kan thawngṭha kha nan sin ah bia lawng in a phan lo, sihmanhsehlaw huhamṭhawnnak le Thlarau Thiang le i fian cikceknak he nan sin ah a phanmi a si. Cun nanmah ruang ah zeitin dah nan lak ah khua a sami minung kan si kha ṭhate in nan kan hngalhfianmi kan si.

6 Harnak tampi nan ing ko nain Thlarau Thiang lawmhnak he a bia kha nan co i, kan nunzia le Bawipa nunzia a cawngtu ah nan i cang. **7** Cucaah Macedonia le Achaia khua i a ummi zumtu vialte hna i zohchuntlak nan si. **8** Zei caah tiah Bawipa bia nan chim thawng kha Macedonia le Achaia lawng ah si lo in, hmun kip ah a thang i Pathian nan zumhnak nih khua zakip kha a cul dih caah kannih cu zeihmanh kan chim a herh ti lo. **9** Zei caah tiah nan sin ah kan in tlawn hna ning kong le zeitin dah siasal in Pathian sin ah nan i mer i a nungmi le a hmaanmi Pathian nan rianhning le **10** a ra laimi thinhunnak chung in a kan luattertu Jesuh, mithi hna lak in a thawhter i van in a rung ṭum laimi a Fapa nan hngahnak vialte kha anmah hrimhrim nih an rak chim dih ko cang.

2 Cucaah u le nau hna, nan sin i kan in tlawnnak hna cu pakpalawng a si lo kha nanmah hrimhrim nih nan hngalh ko. **2** Sihmanhsehlaw nan hngalh bantuk in Philippi ah harnak fakpi in kan ing i ningzak tuk in an kan tuah hnu hmanh ah kan Pathian ah kan ral a ṭha i, Pathian thawngṭha cu nan sin ah harsatnak tampi he kan chim. **3** Zei caah tiah kan in forhfialnak hna cu pialpi duhnak le thianhlimlonak le hlenthawinak in tuahmi a si lo.

4 Sihmanhsehlaw kannih cu thawngṭha phortu ding ah Pathian nih aa tlak in a kan cohlan bantuk in, minung duhning si lo in, kan thinlung a kan hneksaktu Pathian duhning tu in kan chim. **5** Zei caah tiah nanmah zong nih nan hngalh ve ko bantuk in zeitik hmanh ah faknak bia men le hakkauh khuhzarhnak bia men kan hman lo kha Pathian hrimhrim nih a hngalh ko. **6** Khrih apostle kan si bantuk in nawlpeknak nawl zong kan ngeih ko nain nanmah sin zong in siseh, midang sin zong in siseh minung sunparnak cu kan kawl lo. **7** Sihmanhsehlaw hnuk a

1:2 Rom 1:8; Eph 5:20
1:3 Phi 4:20; Gal 5:6; 2Th 1:11; Jam 2:14-26; 1Co 13:13; Rom 8:25
1:4 Col 3:12; 2Th 2:13
1:5 2Co 2:12; 2Th 2:14; Rom 1:6; 15:13
1:6 1Co 4:16; 2Co 6:10
1:7 1Ti 4:12; Apo 16:4; 18:12
1:8 2Th 3:1; Rom 1:8
1:9 Gal 4:8; Mat 16:16
1:10 1Co 1:7; Rom 1:18
2:1 2Th 1:10
2:2 Apo 14:19; Phi 1:30; 17:1-9
2:3 2Co 2:17; 4:2
2:4 Gal 2:7; 1Ti 1:11; Rom 2:29; Bia 2:23
2:5 Apo 20:33; Rom 1:9
2:6 Joh 5:41,44; 1Co 9:1,2; 2Co 11:7-11

dinh liomi nu nih a fale a zohkhenh hna bantuk in kannih zong nan lak ah nemte in kan nung. **8** Cuticun, kan in siaherh tuk hringhran hna i, kan dawt tukmi i nan hung can caah, Pathian thawngṭha lawng hmanh si lo in, kan nunnak tiang hmanh kha cheuh kan in duh hna. **9** Cucaah u le nau hna, kan rianṭuannak le kan retheihnak vialte kha nan hngalh ko. Cun aho nan ca hmanh ah thilrit kan si sual nakhnga lo chun zan in rian kan ṭuan i Pathian thawngṭha kha kan in chimh hna.

10 A zummi nanmah lak ah zeitluk in dah thianghlimte le dingfelte le sualphawt awk um lote in kan nun kha nanmah hrimhrim nih nan hngalh i Pathian zong nih a hngalh ve. **11** Pa nih a fale a tuah hna bantuk in, zeitin dah tha kan in pek hna le kan in hnemh hna le a nawlte in kan in nawl hna kha nan hngalh. **12** Cucu amah pennak le a sunparnak chung ah an autu hna Pathian he aa tlakmi nun nan ngeih khawh nakhnga ca ah a si.

13 Pathian bia kan sin in nan theihmi kha nan rak cohlan tikah, minung bia men bantuk si lo in, Pathian bia cu biatak a si i nannih a zummi hna cung ah rian fakpi in a ṭuanmi Pathian bia tu kha nan comi a si caah Pathian cu ngollo in kan thangṭhat. **14** Cucaah u le nau hna, Judea ram i Khrih Jesuh chung ah a ummi Pathian khrihfabu nun cawngtu ah nan cang. Zei caah tiah annih zong Jew mi hna sin in harnak an in bantuk in nannih zong nanmah rammi sin in harnak nan ing ve. **15** Annih nih Bawipa Jesuh le an prophet hna kha an thah hna i kannih zong an kan hrem. Pathian lung an tong lo i mi vialte he an i ral. **16** Gentile mi hna zong khamh an si ve sual lai tiah an sin i thawngṭha chim kha an kan kham. Cuticun an sualnak a liam in an liamter chin zungzal ko, cucaah Pathian thinhunnak cu a dihumnak in an cung ah a tlung.

17 Sihmanhsehlaw u le nau hna, kan pum cun caan tawite chung i ṭhen hmanh usih law, kan thinlung cun kan i ṭhen lo. Nan mui hmuh lai kan i ngaih tuk hringhran i kan i zuam. **18** Cucaah nan sin rak tlawn hi kan duh tuk, keimah Paul hoi hna cu atu le atu kaa tim nain Satan nih a kan kham. **19** Kan Bawipa Jesuh Khrih a rat ṭhan tikah a hmai i kan i ruahchannak asiloah, kan i lawmhnak asiloah, kan i porhlawtpimi luchin cu zei dah a si kun lai? Nanmah kha nan si lai lo maw? **20** Cucaah nannih cu kan sunparnak le kan i lawmhnak nan si.

2:8 Rom 1:1; 2Co 12:15; 1Jo 3:16
2:9 Apo 18:3; 2Th 3:8
2:10 Rom 1:9; 2Co 1:12
2:11 1Co 4:14; Gal 4:19; 1Ti 1:2; Phm 1:10; 1Jo 2:1
2:12 Eph 4:1; Rom 8:28
2:13 Rom 1:8; Heb 4:12
2:14 Gal 1:22; 2Th 1:4
2:15 Luk 24:20; Mat 5:12
2:16 Mat 23:32
2:17 1Co 5:3; Col 2:5
2:18 Mat 4:10; Rom 1:13
2:19 Isa 62:3; Phi 4:1; 2Co 1:14; Mat 16:27; Luk 17:30; 1Co 1:7; 2Th 1:8; 1Pe 1:7; 1Jo 2:28; Bia 1:7
2:20 2Co 1:11
3:1 Apo 17:15
3:2 Apo 16:1; 1Co 3:9; 2Co 2:12

Bawipa Ah Fekte In Dir U

3 Cucaah, a donghnak ah cun kan celh ti lo i Athen ah kanmah lawng taang usih law, **2** Khrih thawngṭha i kan rianṭuanhawi le Pathian rianṭuantu, kan unau Timothy tu kha nan dirhmun fehter awk ah le

nan zumhnak kong i thapek awk ah rak thlah tu kha a ṭha lai tiah kan ruah. 3Cucu hi temhinnak ruang ah hin aho hmanh nan i leet sual nakhnga lo ca ah a si. Zei caah tiah kannih cu cu bantuk temhinnak tuar ding ah tinhchih kan si kha nanmah hrimhrim nih pei nan hngalh ko kha. 4Zei caah tiah nan sin i kan um lio ah pei harsatnak kan in lainak kong kan in chimh cang ko hna i, cu bantuk in a can taktak kha nanmah zong nih nan hngalh ko. 5Cucaah hi ruang ah hin tukforhtu nih a zeitimaw in an tukforh hna i kan rianṭuannak vialte a lak a si sual lai ti ka phan caah ka hngak kho ti lo i, nan zumhnak hngalh duh ah Timothy cu ka rak thlah.

6Sihmanhsehlaw atu ah cun Timothy cu nan sin in kan sin ah a kir cang i, nan zumhnak le dawtnak, hmuh kan in duh hna bantuk in hmuh nan kan duh venak le a zungzal in nan kan philhlonak thawngṭha zong a kan phorh. 7Cucaah u le nau hna, kan retheihnak le kan harnak vialte ah nan zumhnak nih a kan hnemh. 8Cuticun nannih zong Bawipa i fekte in nan dir ahcun kannih zong kan nung ve. 9Nanmah ruang ah Pathian hmai i kan i lawmhnak vialte ca ah zei lawmhnak dah Pathian cu kan pek khawh lai! 10Nan mui kan in hmuh hna i nan zumhnak ah a chambaumi tlamtlingte in kan in chappiak hna nakhnga chun le zan in fakpi in thla kan cam.

11Atu cu kan Pathian le kan Pa hrimhrim le kan Bawipa Jesuh Khrih nih nan sin kan phanh nakhnga lam kan hruai ko seh. 12Kanmah nih kan in dawt hna bantuk in, pakhat le pakhat nan i dawtnak le mi vialte nan dawtnak hna cu Bawipa nih ṭhanter in tamter chin ko seh. 13Cuticun kan Bawipa Jesuh Khrih cu a mithiang vialte hna he a rat tikah kan Pathian le kan Pa hmai ah nan thinlung cu soisel awk um lo in thiangte in nan fehter khawh lai.

Thianhlimnak

4A donghnak bik ah u le nau hna, zeitin dah nan nun awk a si le zeitin dah Pathian lung nan ton khawh lainak vialte cu kan sin in nan co dih cang bantuk khan nun chinchin awk ah Bawipa Jesuh thawng in kan in nawl hna i kan in forh hna. 2Zei caah tiah Bawipa Jesuh thawng in zei bantuk nawlpeknak hna dah kan in pek hna kha nanmah nih nan hngalh ko.

3Zeitin tiah nu le pa sualnak i sum i thiangte in um hi Pathian duhnak a si. 4Cuticun aho paoh nih amah le a umte kha thiangte le upatnak in a ngeih awk a si kha a hngalh awk a si. 5Pathian a hngal lomi Gentile mi hna bantuk in horduh riamhnak ah kan hman awk a si lo. 6Cucaah aho hmanh nih a unau cung ah caanṭha i lak in hi kong ah sualnak a tuah awk a si lo. Zei caah tiah a hlante in ralrinnak kan rak in pek

3:3 Mar 4:17; Joh 16:33; Rom 5:3; 2Co 1:4; 2Ti 3:12; Apo 9:16
3:5 Mat 4:3; Gal 2:2; Phi 2:16
3:6 Apo 16:1; 18:5
3:8 1Co 16:13
3:10 2Ti 1:3
3:11 Phi 4:20
3:12 Phi 1:4; 2Th 1:3
3:13 Phi 2:15; 1Ti 6:14; 2Pe 3:14; Phi 4:20; 2Th 1:7
4:1 2Co 13:11; 2Th 3:1; Eph 4:1; 2Co 5:9
4:3 Eph 5:17; 1Co 6:18
4:4 1Co 7:2,9
4:5 Rom 1:26; Eph 4:17; Gal 4:8
4:6 1Co 6:8; Heb 10:30,31

cang hna i tehte kan khan cang bantuk in Bawipa cu hi bantuk thil vialte kong ah lehrultu a si. 7Zei caah tiah Pathian nih a kan auh cu thurhnawm ding ah si lo in, thianhlim ding ca tu ah a si. 8Cucaah aho hmanh hi cawnpiaknak zei i a rel lomi cu minung si lo in, a Thlarau Thiang a kan petu Pathian zei i a rel lo tu kha a si.

9Sihmanhsehlaw unau hna dawtnak kong tu ah cun, nan sin ah ca ka ṭial kha a hau lo, zei caah tiah pakhat le pakhat i dawt ding cu Pathian nih nanmah hrimhrim kha an cawnpiak cang hna. 10Cun Macedonia peng i a ummi unau vialte hna cung ah cucu nan tuah taktak, sihmanhsehlaw u le nau hna, tam chinchin in nan tuah naklai, 11cun nawl kan in pek cang hna bang khan nanmah le nan thil hna kha ruat in nan kutte in rian nan ṭuan i, daite in nan nun khawh nakhnga i zuam u tiah kan in nawl hna. 12Cuticun lenglei mi hna hmai ah ningcangte in khua nan sa lai i chamhbaumi zeihmanh nan ngei lai lo.

Khrih Ratṭhannak

13Cucaah u le nau hna, ruahchannak a ngei lomi hna bantuk in nan ngaih a chiat sual nakhnga lo, aa hngilh cangmi hna kong i zeihmanh a hngal lomi si kha kan duh hna lo. 14Jesuh cu a thi i a tho ṭhan ti kha kan zumh ahcun, Jesuh ah aa hngilhmi hna zong kha Pathian nih Jesuh he a ratpi ṭhan te hna lai. 15Cun hihi Bawipa bia in kan chimh hna, kannih a nung i kan Bawipa a rat tiang a taangmi hna nih aa hngilh cangmi hna kha kan chawhkanh hna lai lo. 16Zei caah tiah Bawipa hrimhrim kha awthawng thangpi he vanmi ngan bik awthawng le Pathian muko tum thawng he van in a rung ṭum lai i, Khrih ah mithi hna kha an tho hmasa lai. 17Cun kannih a nung i a taang komi hna zong anmah he cun hmun khatte in Bawipa ton awk ah khuadawm ah khin cawi kan si lai i, Bawipa he cun zungzal kan umṭi lai. 18Cucaah pakhat le pakhat hi bia hna hin i hnem u.

Bawipa Ni

5 Sihmanhsehlaw u le nau hna, ni le caan kong tu cu nan sin ah ca i ka ṭial cu nan herh lai lo. 2Zei caah tiah nanmah hrimhrim nih Bawipa Ni cu zanṭim mifir bantuk in a rat lai kha ṭhate in nan hngalhmi a si. 3Cucaah annih nih, “Daihnak le himnak a um ko,” an ti lio ah nu fapawimi nau nganfah bantuk in ruahlopi ah rawhnak nih an cung ah a tlunhnawh hna lai i aho hmanh an luat lai lo.

4Sihmanhsehlaw u le nau hna, muihnak chung ah a ummi nan si lo caah cu Ni ah cun mifir nih an lauter hna bantuk in nan lau awk a si lo. 5Nannih cu ceunak fale le chun niceu fale nan si. Kannih cu muihnak fale le zan muihnak fale kan si lo. 6Cucaah kannih cu midang bantuk in kan ih awk a si

4:7 1Pe 1:15
4:8 Rom 5:5; 2Co 1:22; Gal 4:6; 1Jo 3:24
4:9 Rom 12:10; Joh 6:45; 13:34
4:10 Apo 16:9
4:11 Eph 4:28
4:12 Mar 4:11
4:13 Rom 11:25; Mat 9:24; Eph 2:12
4:14 Rom 14:9; 1Co 15:3,4
4:15 1Co 1:7; 15:52
4:16 Mat 16:27; 2Th 2:1; Bia 14:13
4:17 Bia 1:7; Joh 12:26
5:1 Apo 1:7
5:2 1Co 1:8; Luk 12:39
5:3 2Th 1:9
5:4 Apo 26:18; Joh 2:8
5:5 Luk 16:8
5:6 Rom 13:11; Mat 25:13; Apo 24:25

lo, sihmanhsehlaw kan i hlauh i hriphriaote le ralringte in kan um awk a si. 7Zei caah tiah a itmi hna cu zan ah an it i a rimi hna cu zan ah an ri. 8Sihmanhsehlaw kannih chun minung hna cu ralringte in kan um awk a si i zumhnak le dawtnak ṭaangkhamh le khamhnak ruahchannak kha luchin bantuk in kan i chinh awk a si. 9Zei caah tiah kannih cu Pathian thinhunnak co ding ah a kan khaukhihmi kan si lo. Sihmanhsehlaw kan Bawipa Jesuh Khrih thawng in khamhnak co ding tu ah a kan thim i, 10kan i hlauh ah siseh, kan i hngilh ah siseh amah he hmun khatte in kan nun khawh nakhnga kan ca ah a thi. 11Cucaah atu zong ah nan tuah bantuk in, pakhat le pakhat tha i pe u law pakhat le pakhat nan ṭhan nakhnga i bawm u.

A Donghnak Biacah

12Cun u le nau hna, nanmah lak ah rian a ṭuanmi, Bawipa ruang ah nan cung ah a um i an chimhringtu hna kha upat hna u tiah kan nawl hna. 13Cun an ṭuanmi rian ruang ah dawtnak in fakpi in hmaizah hna u law, nannih zong pakhat le pakhat remte in um u. 14U le nau hna, atu cu uk khawh a si lomi hna kha ralrinnak pe hna u law, a lung a dongmi hna kha thazaang pe hna u, a derthawmmi hna kha bawm hna u law, mi vialte cung ah nan lungsau ko seh tiah forhfial kan in duh hna. 15Aho hmanh pakhat le pakhat ṭhatlonak kha ṭhatlonak in i lehrul hlah u, sihmanhsehlaw thilṭha tuah kha pakhat le pakhat cung ah siseh, mi kip cung ah siseh i zuam u.

16A zungzal in i lawm ko u. 17A zungzal in thlacam u. 18Zei thil paoh cung ah lunglawmhnak chim ko u, zei caah tiah cucu Khrih Jesuh chung ah Pathian nih nan ca ah a duhmi a si.

19Thlarau kha hmit hlah u. 20Biaphuan hna kha zeirel lo in um hlah u. 21Zeizong vialte kha hneksak dih hna u law, a ṭhami kha fekte in i tlaih ko u. 22Ṭhatlonak phun paohpaoh kha hrial ko hna u.

23Daihnak Pathian hrimhrim nih nan sining dihlakpi in in thianter hna seh law, kan Bawipa Jesuh Khrih a rat tikah nan thlarau le nan nunnak le nan pum cu soisel awk um lote in in kilveng ko hna seh. 24Nanmah an autu hna cu zumhtlakmi a si caah cu zong cu amah nih a tuah ko lai.

25U le nau hna, thla kan campiak ko u. 26Unau vialte kha hnamhnak thiang he biachawn hna u. 27Hi cakuat hi a thiangmi u le nau hna dihlak sin ah relpiak awk in Bawipa min in nawl kan pek hna.

28Kan Bawipa Jesuh Khrih velngeihnak cu nan cung ah um ko seh. Amen[g].

5:7 Rom 13:13; 2Pe 2:13
5:8 Eph 6:14 Rom 8:24
5:9 2Th 2:13,14
5:10 2Co 5:15
5:11 Eph 4:29
5:12 Rom 16:6,12; Heb 13:17
5:13 Mar 9:50
5:14 2Th 3:6,7; 1Co 8:7
5:15 Rom 12:17; 1Pe 3:9;
5:16 Phi 4:4
5:17 Luk 18:1
5:18 Eph 5:20
5:19 Eph 4:30
5:21 1Jo 4:1
5:23 Heb 4:12
5:24 1Co 1:9;
5:25 2Th 3:1; Heb 13:18
5:26 Rom 16:16
5:27 2Th 3:14; 1Ti 4:13
5:28 Rom 16:20

THESSALONICA

KHUAMI SIN PAUL CAKUAT PAHNIHNAK

Biahmaisa

Caṭialtu: Paul
Cakuatmi: Thessalonica khrihfabu
Caṭial Kum: AD 51

Thessalonica khua zumtu hna cu an nunnak i thawngtha ṭhawnnak ruang ah zumhnak le dawtnak in an ṭhang cuahmah (1:3 le 1Th 1:3; 3:6, 7; 4:9, 10 hi tahchunh hna hmanh). Hremnak le harsatnak hmanh ah an ṭhang (1:4 le 1Th 1:6; 2:14; 3:3, 4, 7 hi tahchunh hna hmanh). Sihmanhsehlaw cawnpiaknak hmaanlo khrihfabu chung i a hung umnak nih Paul cu a voihnihnak cakuat a ṭialter. Cucaah a voihnihnak hi a voikhatnak a ṭial hnu thla tlawmpal AD 51 hrawng ah a voihnihnak khual a tlawn i Corinth i a caam lio ah a rak ṭial.

Hi cakuat hi Paul nih a rak umpi hna lio ah zumtu hna a rak cawnpiak bal cangmi hna (2:15; 3:6) chung in le voikhatnak cakuat i a rak ṭial bal cangmi chung in a pehchapmi cawnpiaknak a si. Zei caah tiah Bawipa a rat ṭhan hlantiang fekte in an dir zungzal nakhnga zumtu nih thapeknak le chimhrinnak cu kan herh zungzalmi a si. Cucaah cun, dal khatnak ah hremnak le harsatnak lak zong ah intuarnak an ngeih nakhnga tha a pek hna. Bawipa cu a ra ṭhan lai i an ral hna kut chung in an luatter hna lai tiah a ti hna.

Dal hnihnak ah Bawipa ratṭhannak kong he pehtlai in cawnpiaknak hmaanlo hna kha ralrinnak a pek hna. Bawipa cu a ra rih lai lo, zei caah tiah a rat hlan ah a cangmi hna: biatak tolhtaknak nganpi, Khrih dotu a langhnak le sual khamtu laknak hna an cang rih lo tiah fiangte in a chimh hna.

Dal thumnak ah khrihfabu chung i a cangmi nawlngaihlonak he pehtlai in a cawnpiak hna. A voikhatnak Thessalonica cakuat dal 4:11, 12 ah khan a tawinakte in a rak chim cang. Sihmanhsehlaw a hnu ah cun zumtu cheukhat hna nih Paul thapeknak cu zei ah an rel ti lo. Bible cawnpiaktu tampi hna nih cun zumtu tampi nih rianṭuan an ngolnak cu Khrih a ra cang lai tiah an ruah caah a si tiah an ruah.

Hi a voihnihnak cakuat nih hin zei kum le caan paoh i hremnak le harnak a tongmi zumtu vialte Bawipa nih kan "thinlung cu Pathian dawtnak chung ah le Khrih lungsaunak chung ah" (3:5) hruai a kan duhnak kha a kan hngalhter i tha a kan pek.

Biakchawnhnak

1 Paul, Silvanus le Timothy nih
Pathian kan Pa le Bawipa Jesuh
Khrih ah a ummi Thessalonica
khuami khrihfabu ca kan in kuat
hna.

2 Pathian kan Pa le Bawipa
Jesuh Khrih sin in vel le daihnak
cu nan cung ah um ko seh.

1:1 1Th 1:1
1:2 Rom 1:7
1:3 Rom 1:8; Eph 5:20; 1Th 3:12
1:4 2Co 7:14; 1Th 1:3,6

Pathian Sunparnak Le Biaceihnak

3 U le nau hna, nan zumhnak
a ṭhang tuk hringhran, nan dihlak
pakhat le pakhat nan i dawtnak
a ngan chin lengmang, cucaah
kan tuah awk zong a si bantuk
in nanmah kong ah a zungzal
Pathian cu kan lawmh. **4** Cuticun

hremnak le harsatnak nan inmi vialte chung in nan lungsaunak le nan zumhnak ruang ah Pathian khrihfabu hna lak ah kanmah hrimhrim nih kan in chawr hna nak cu a si.

5 Nannih cu Pathian pennak ca ah temhinnak nan tuar i cu pennak ca i aa tlakmi si awk ah a dingmi Pathian biaceihnak kha cuticun a langhter. **6** Harsatnak nan cung ah a tluntertu hna cung ah harsatnak tlunter ve le **7** harsatnak a ingmi kha Bawipa Jesuh a vanmi thongthong hna he van in a rung langh tikah kanmah he dinhnak pek le **8** Pathian a hngal lomi hna cung le kan Bawipa Jesuh Khrih thawngṭha a zul lomi hna cung ah meialh in teirul a cham hna lai cu Pathian ca ah a dingmi thil an si. **9** Annih cu Bawipa hmai in le a liannganmi a sunpar huhamṭhawnnak hmun khan zungzal rawhralnak he dantat an si te lai. **10** Cucu a mithiang hna nih sunparter awk ah le tehte kan khanmi nan zumh caah, a zummi vialte hna lak i upatnak pek awk ah a rung ṭum tik Ni ah a si te lai.

11 Cucaah cun hi auhnak he aa tlakmi minung ah kan Pathian nih an cohlan hna nakhnga le ṭhatnak ca ah nan i tinhmi vialte le nan zumhnak nih a chuahpimi rian vialte kha amah nih a ṭhawnnak in a tlam a tlin nakhnga thla kan in campiak zungzal hna. **12** Cuticun kan Bawipa Jesuh Khrih min cu nan cung ah sunparter a si lai i, kan Pathian le Bawipa Jesuh Khrih vel thawng in nannih zong nih amah ah sunparnak nan co ve lai.

1:5 Phi 1:28; Luk 20:35
1:6 Luk 18:7,8; Col 3:25; Bia 6:10
1:7 Heb 10:27; 2Pe 3:7; Bia 1:14; Jud 1:14
1:8 Gal 4:8; Rom 2:8; 2Co 2:12
1:9 Phi 3:19; 1Th 5:3; 2Pe 3:7; 2Th 2:8
1:10 1Co 3:13; Joh 17:10
1:11 Rom 8:28; 15:14; 1Th 1:3
1:12 Phi 2:9-11

Bawipa Ni

2 Atu cu ka u le ka nau hna, kan Bawipa Jesuh Khrih ratnak le amah sin ah hmun khatte i pumh kan si lainak kong ah **2** thlarau in siseh, bia in siseh, kanmah cakuat ṭial khan bantuk in cakuat deu in siseh, "Khrih ni cu a phan diam cang," tiah a timi hna nih fawi tuk in nan lungthin an cawlcanghter hna i, nan lungre a theih nakhnga lo kan in nawl hna. **3** Aho hmanh kha zeiti lei hmanh in i hlenter hna hlah u, zei caah tiah nawlngaihlonak a phanh hmasa lo le misual pa, rawhralnak fapa phuan a si hlan paoh cu cu Ni cu a phan rih lai lo. **4** Amah nih cun pathian tiah an auhmi hna vialte le an biakmi vialte hna cung ah aa thangṭhat lai i annih cu a doh hna lai. Cuticun Pathian hmun thiang chung ah khan Pathian bantuk in a ṭhu lai i Pathian ka si tiah amah le amah aa ti lai.

5 Nan sin i ka um lio ah khan hi thil vialte ka rak in chimh cang ko ṭung hna, nan i cinken ti hna lo maw? **6** Cu pa cu amah le a caante i phuan a si nakhnga, atu ah zei nih dah a kham ti kha nan hngalh ko. **7** Zei caah tiah phungngeihlonak thilthup cu rian a ṭuan ko cang, cucaah atu i a khamtu lak a si hlanlo paoh cu a kham ko rih lai. **8** Cun khamtu lak a si tikah cun misualpa a lang lai

2:1 Mar 13:27; 1Th 4:15-17
2:2 1Co 1:8; 2Ti 2:18
2:3 Mar 13:5; Mat 24:10 Bia 13:5,6
2:4 1Co 8:5
2:5 1Th 3:4
2:8 Bia 2:16; Luk 17:30

i Bawipa nih a ratṭhannak ceunak in a hrawh lai i a kaa chung in a chuakmi thaw in a hloh in a hloh lai. 9Misualpa a ratning cu Satan rianṭuannak ningte in a si lai i, a huhamṭhawnnak vialte he hmelchunhnak le hlennak ah khuaruahhar thil a phunphun a tuah lai. 10Cun dinlonak in hlenthawinak kha a rawk cuahmahmi hna lak ah a tuah lai. Zei caah tiah khamh an sinak ding ca i dawtnak biatak kha an co duh lo. 11Cucaah annih nih lihbia an zumh nakhnga Pathian nih a ṭhawng tukmi lih zumhnak kha a thlahhnawh hna. 12Cuticun biatak kha zum lo in dinfellonak ah aa nuammi hna vialte kha sual a phawt dih hna lai.

Fekte In Dir U

13Sihmanhsehlaw Bawipa dawtmi u le nau hna, Thlarau thianternak thawng in le biatak zumhnak thawng in Pathian nih khamhnak co awk ah a hramthawkte in an thim cang hna caah Pathian cu nanmah ruang ah a zungzal in kan lawmh hrimhrim awk a si ko. 14Cuti i an auh hna cu kan thawngṭha chimmi thawng in a si i, cucu kan Bawipa Jesuh Khrih sunparnak kha nan co ve nakhnga ca ah a si. 15Cucaah u le nau hna, fekte in dir u law, bia in siseh, kan cakuat in siseh, kan in cawnpiakmi hna hlanphung hna kha fekte in i tlaih ko u.

16Atu cu kan Bawipa Jesuh Khrih hrimhrim le a kan daw i a vel thawng in zungzal hnangamnak le ruahchannak ṭha a kan petu kan Pathian le kan Pa nih cun, 17nan thinlung kha in hnem hna seh law, bia ṭha kip le rian ṭha kip ah fekte in in dirter ko hna seh.

3U le nau hna, a donghnak bik ah cun Bawipa bia cu nan lak ah khulrangte in a rak karh i sunparter a si bantuk khan, khulrangte in a karh i sunparter a si ve nakhnga le, 2khuaruat kho lomi hna le miṭhalo hna chung in luatter kan si nakhnga thla kan campiak u. Zei caah tiah mi vialte nih zumhnak an ngei lo. 3Sihmanhsehlaw Bawipa cu zumhtlak a si, nannih cu an ṭhawnter hna lai i mi ṭhalo pa sin khan an kilven ko hna lai. 4Cun kan nawlpekmi kha nan zulh ko i a zulh zong nan zulh ko rih lai tiah nan kong ah cun Bawipa ah zumhnak kan ngei ko. 5Atu cu Bawipa nih nan thinlung cu Pathian dawtnak chung ah le Khrih lungsaunak chung ah in hruai ko hna seh.

Thilṭha Tuahnak Ah Ba Hlah

6Sihmanhsehlaw u le nau hna, kanmah sin in nan hmuhmi hlanphung ning in a nung lomi le ningcanglo in khua a sami unau hna sin khan i zukphiak u tiah kan Bawipa Jesuh Khrih min in nawl kan in pek hna. 7Zei caah tiah, zeitin dah kan nawl nan kan cawn awk a si kha nanmah hrimhrim nih nan hngalh ko, zeitin tiah nan lak ah ningcanglo in khua kan

2:9 Mat 4:10; 24:24; Bia 13:13; Joh 4:48
2:10 1Co 1:18;
2:11 Rom 1:28; Mat 24:5; Mar 13:5; Rom 1:25
2:12 Rom 1:32
2:13 Rom 1:8; Eph 1:4; 1Th 5:9; 1Pe 1:2
2:14 Rom 8:28; 1Th 1:5
2:15 1Co 16:13
2:16 Phi 4:20; Joh 3:16
2:17 1Th 3:2; 2Th 3:3
3:1 1Th 4:1; 5:25
3:2 Rom 15:31
3:3 1Co 1:9; Mat 5:37
3:4 2Co 2:3
3:6 1Co 5:4; Rom 16:17; 1Co 11:2
3:7 1Co 4:16

sa lo. **8** Aho ti le rawl hmanh a
lak in kan ei lo, aho ca hmanh i
thilrit kan si sual nakhnga lo chun
he zan he rethei le thaba in rian
kan ṭuan. **9** Cucu nawl kan ngeih
lo caah si lo in, nanmah zohchun
awk ṭha kan si khawh nakhnga ca
tu ah cuticun kan nung. **10** Zeitin
tiah nan sin kan um lio i nawl kan
rak in pekmi hna cu, "Aho hmanh
rian a ṭuan lo ahcun a ei zong ei
ve hlah seh," ti hi a si.

11 Zei caah tiah nanmah lak
ah mi cheukhat cu ningcanglo
in khua an sa, rian pakhat
hmanh ṭuan lo in mi kong ceih
ah hnahnawk ngai in an um ti
thawng kan theih. **12** Cu bantuk
minung hna cu daite in rian an
ṭuan i anmah le an rawl te ei awk
ah kan Bawipa Jesuh Khrih min
in nawl kan pek hna i forhfial
kan duh hna. **13** Sihmanhsehlaw u
le nau hna, nannih tu cu thil ṭha
tuahnak ah nan thaba hlah seh.

14 Cun mizeimaw nih hi cakuat
chung i kan bia kha a ngaih duh
lo ahcun, a ning a zah nakhnga va
kom hlah u. **15** Asinain ral bantuk
tu ah ruat lo in, unau bantuk tu in
chimhring hna u.

16 Daihnak Bawipa amah
hrimhrim nih a lam kip ah daihnak
in pe ko hna seh. Bawipa nih nan
dihlak in umpi ko hna seh.

17 Keimah, Paul nih hi
biakchawnhnak ca hi ka kut
thengte in ka ṭial i cucu ka cakuat
kip hmelchunhnak a si. **18** Kan
Bawipa Jesuh Khrih velngeihnak
cu nan dihlak cung ah um ko seh.
Amen[g].

3:8 Apo 18:3; Eph 4:28
3:9 1Co 9:4-14,16
3:10 1Th 3:4
3:11 1Ti 5:13
3:12 1Th 4:1; Eph 4:28
3:13 Gal 6:9
3:14 Rom 16:17; 1Co 4:14
3:15 Gal 6:1; 1Th 5:14
3:16 Rom 15:33;
3:17 1Co 16:21
3:18 Rom 16:20

TIMOTHY

SIN PAUL CAKUAT PAKHATNAK

Biahmaisa

Caṭialtu: Paul
Cakuatmi: Timothy
Caṭial Kum: AD 64-65

Timothy cu Paul nih a voikhatnak khual a tlawn i Lystra lei tan pah i a kal lio ah a tonmi a si. Timothy i a nu cu Jew a si i a pa cu Greek a si. A nu le a pi nih hin Biakam Hlun chung in a ngakchiat liote in an rak cawnpiak cangmi a si (1:5; 3:15). Timothy cu a nu le a pi cawnpiaknak thawng in siseh, Paul nih a voikhatnak khualtlawnnak i thawngtha a chimmi a theihnak in siseh zumtu ah a cangmi a si (Apo 14:6, 21). A voihnihnak khualtlawn ah Paul nih Lystra a tan tikah Timothy cu Bawipa rian ah zumhtlak zultu a sinak kha a nun ah a rak lang diam cang (Apo 16:1, 2). Timothy cu Paul sin ah khual a tlawng i Philippi, Thessalonica, Berea le Corinth khua i khrihfabu rianṭuannak ah a rak bawmh (Apo 16:1-17; 18:5).

Paul nih a voikhatnak Timothy sin i ca a rak kuat cu, cuti khual an tlawn len cang hnu, Apostle Rianṭuannak cauk i thil a cangmi an ṭial hnupi i a ṭialmi a si. Apostle Rianṭuannak cauk cu AD 60-62 i Paul Rome i thong a tlaknak in a dong. Sihmanhsehlaw a hnu ah cun Paul cu an thlah ṭhan i (Phi 1:23-27; 2:24; Phm 1:22), Ephesus ah Timothy he an kal ṭhan. Cutikah Paul cu Macedonia ah a kal i Ephesus ah Timothy cu a taantak (1Ti 1:3).

Cucaah Paul nih Ephesus cun ka kir ṭhan colh kho lai lo ti kha a hngalh caah AD 64-65 hrawng ah a voikhatnak cakuat cu Timothy sin ah a hei ṭial (3:14, 15; 4:13). Hi cakuat hi Ephesus khrihfabu zohkhenhtu a rianṭuanpi hawi, a nau Timothy sin ah Paul nih pumpak in fim a chimhnak cakuat a si.

Hi cakuat nih hmuitinh pahnih a ngei. Pakhatnak ah Timothy nih a nun in zumtu hna ca ah zohchuntlak si a herhning (4:12) kha Paul nih a hmuhsak. A pahnihnak ah Timothy nih khrihfabu herhbaunak tlangtlak a thiam khawh nakhnga a lang in a bawmhchanh. Khrihfabu chung i tlangtlak a herhmi hna cu: cawnpiaknak deu le cawnpiaknak hmaanlo (dal 1, 4), Pathian biakning ziaza le lungput (dal 2), pastor le deacon hna sinak (dal 3), cun khrihfabu chung i sining phunphun a ngeimi hna cung i a rian le zumtu nih Pathian sin i an ngeihmi an rian cio (dal 5-6) kha a hngalhter hna.

Paul nih a voikhatnak Timothy sin i a ṭialmi nih hin khrihfabu cio nih a ngeih dingmi nunphung kan ngeih khawh nakhnga lamhruainak le fimchimhnak tampi a kan pek. Zei caah tiah khrihfabu cu “biatak suttungpi le biatak hrampi kha a si” (3:15), cucaah khrihfabu nih zeizong vialte hi Pathian bia zulh bute in a tuah awk a si.

Biakchawnhnak

1 Kan Khamhtu Pathian le kan ruahchannak a simi Bawipa Jesuh Khrih biakhiahnak thawng in Jesuh Khrih apostle a simi Paul nih, **2** zumhnak ah ka fapa taktak a simi Timothy, ca kan kuat.

Pathian kan Pa le Jesuh Khrih kan Bawipa sin in velngeihnak, zaangfahnak le daihnak cu na sin ah um ko seh.

1:1 Tit 1:3; **1:2** Apo 16:1; 1Co 4:17; 1Th 2:11; **1:3** Apo 16:9; Gal 1:4,7; **1:4** 2Ti 4:4; Tit 1:1

Cawnpiaknak Hmaanlo

3 Macedonia peng i ka kal lai ah, Ephesus khua i caam ding in kan fial bantuk in mizeimaw nih cawnpiaknak dang kha an cawnpiak ti hna nakhnga lo, **4** cun

Pathian duhning in zumhnak lei ah ṭhanchonak chuahpi lo in bia-alnak men a chuahtertu phuahchom tuanbia tehna le a donglomi chuahkehnak tehna kha an ngaih ti nakhnga lo kham awk ah Ephesus ah rak caam ta rih ko tiah kan nawlnak cu a si. **5** Atu i kan pekmi nawlbia nih aa tinhmi cu thinlung thiang, a thiangmi chiaṭha thleidannak le zumhnak taktak chung in a chuakmi dawtnak kha mi nih an ngeih khawh nakhnga ca ah a si. **6** Sihmanhsehlaw micheu nih cun cu tinhnak cu an nganh i pakpalawng a simi biavaivuan lei tu ah an pial, **7** an chimmi le an fehtermi hmanh kha hngalfiang ṭung lo in phungbia cawnpiaktu si an duh.

8 Sihmanhsehlaw mi pakhatkhat nih phungbia cu ningcangte in a zulh ahcun phungbia cu a ṭha ti kha kan hngalh. **9** Cun phungbia cu a dingfelmi ca ah ser a si lo, sihmanhsehlaw phung a buarmi hna le nawlngai lomi hna le Pathian zei ah a rel lomi hna le misual hna le mithianghlimlo hna le mithurhnawm hna le an nu le an pa a thatmi hna le lainawn a hmangmi hna le, **10** nu le pa sualnak a tuahmi hna le pa le pa sualnak a tuahmi hna le minung fir a hmangmi hna le lihchim a hmangmi hna le lih in chiatserh biakam a hmangmi hna le **11** thanhchin awk ah ka sin i pekmi thangṭhat awktlak Pathian sunparnak thawngṭha ning in a hmaanmi cawnpiaknak he aa ralchan in thil a tuahmi hna ca ah phungbia cu a si kha kan hngalh.

Paul Nih Pathian A Lawmhnak

12 Cun ṭhawnnak a ka petu kan Bawipa Khrih Jesuh cu kan lawmh, zei caah tiah zumhtlak ah a ka rel i rianṭuannak chung ah a ka chiah, **13** hlan ahcun thangchiat hmangmi, hremtu le serhsattu rak si hmanh ning law, ka rak zum lo i hngalhlonak in ka rak tuah hna caah a zaangfahnak kha ka hmuh. **14** Cun kan Bawipa velngeihnak cu Khrih Jesuh ah a ummi zumhnak le dawtnak he a liam in a liam.

15 Khrih Jesuh cu vawlei ah misual hna khamh awk ah a ra timi bia hi zumhtlakmi le mi vialte nih cohlantlakmi hrimhrim a si. Misual hna lak ah cun keimah hi misual bik ka si. **16** Sihmanhsehlaw hi ruang ah hin zungzal nunnak co awk i amah a zum te laimi hna zohchun awk ca ah Khrih Jesuh nih misual bik keimah cung ah hin lungsaunak vialte kha a langhter hmasa bik i a zaangfahnak kha ka hmuh. **17** Zungzal Siangpahrang, thih hmang lo, hmuhkhawhlo, amah lawng Pathian fim a simi cung ah upatnak le sunparnak cu a zungzal in a zungzal tiang um ko seh. Amen[g].

18 Ka fapa Timothy, a ṭhami raltuknak kha na ngeih

1:5 Gal 5:6; 2Ti 1:5
1:7 Eph 4:11;
1:8 Rom 7:12
1:9 Gal 3:9; 5:23; 3:19
1:10 2Ti 1:13; Tit 1:9
1:11 Gal 2:7; 1Th 2:4; Tit 1:3
1:12 Phi 4:13; Apo 9:15
1:13 Apo 8:3; 26;(:)9
1:14 2Co 4:15; 2Ti 1:13; 1Th 1:3
1:15 2Ti 2:11; Tit 3:8; Mar 2:17;
1:16 Rom 2:4; Joh 3:15; Mat 25:46
1:17 Bia 15:3; Col 1:15; Jud 1:25; Rom 11:36
1:18 2Ti 2:3

nakhnga a hlan i na kong ah biaphuanchungnak ningte in hi biacah hi na sin ah ka chiah, **19** zumhnak le a ṭhami chiaṭha thleidannak kha i tlaih zungzal ko, cucu micheu nih an hlawt cang hna i an zumhnak cu tilawng kuai bantuk in a kuai dih cang. **20** Cu hna lak ah cun Hymenaeus le Alexander zong an i tel i Pathian thangchiat an hman ti nakhnga lo annih cu Satan kut ah ka chanh cang hna.

Uktu Hna Ca Ah Thlacam U

2 Cucaah, a hmasa bik i forhfial kan duhmi cu, **2** Pathian duhnak in le upatawktlak in daite le remte in kan nun khawh nakhnga, siangpahrang hna le nawlngeitu vialte hna ca ah halpiaknak, thlacampiaknak, nawlpiaknak tuah law, cun mi vialte ca ah lunglawmhnak chim law ti kan duh. **3** Zei caah tiah cucu kan Khamhtu Pathian hmai ah a ṭhami le cohlan awktlakmi a si. **4** Amah nih cun mi vialte nih khamhnak hmu hna seh law, biatak hngal hna seh ti kha a duh. **5** Zeitin tiah Pathian pakhat lawng a um i Pathian le minung kar ah remtertu, **6** mi vialte tlanhnak man ca ah aa pemi Minung Khrih Jesuh pakhat lawng a um. Cu kong cu a caan a phanh tikah tehte khan ding a si. **7** Cucaah, kei cu Gentile mi hna sin ah zumhnak le biatak phuangtu, apostle le cawnpiaktu ah khinhmi ka si. Khrih min in biatak ka chim, ka lih lo.

8 Cucaah, pa hna nih thinhunnak le alhnialnak um lo in le kut thiang hler in hmun kip ah thlacam hna seh ti ka duh.

9 Cu bantuk cun nu hna zong kha aa dawhtawkte le an i tlaktawkte thil he dawhhoihte in i thuam hna seh law a hlei a hluat in sam tuahṭamhnak, sui, lungvar le thilpuan man fak tukmi hna he si lo in, **10** Pathian lei ah aa pumpe tiah timi hna nu he aa tlakmi rian ṭha tu he khan i thuam hna seh ti ka duh.

11 Nu nih cun nawlngaihnak vialte he daite in um kha a cawn awk a si. **12** Cun nu nih cawnpiak le pa cung i nawlngeih ve cu ka onh lo, sihmanhsehlaw daite tu in um ko seh. **13** Zei caah tiah Eve nakin pei Adam ser hmasa a si kha. **14** Cun Adam kha hlenmi a si lo, sihmanhsehlaw nu tu kha hlenmi cu a si i nawlbuarnak chung ah a tlu. **15** Sihmanhsehlaw nu hna nih zumhnak, dawtnak le thianhlimnak ah mah le mah i uk khawhnak he an um ahcun an fa hrinnak ah himte in chiah an si lai.

Khrihfabu Hruaitu Sinak

3 Mi pakhatkhat nih bishop dirhmun kha a duh a si ahcun, rian ṭha a duh kha a si timi bia hi zumhtlakmi a si. **2** Zei caah tiah bishop cu sawi awk um lomi, nupi pakhat lawng a ngeimi, amah le amah aa uk khomi,

1:19 2Ti 2:18
1:20 2Ti 2:17; 4:14; 1Co 5:5
2:1 Eph 6:18
2:2 Rom 13:1; 2Ti 3:5
2:3 Luk 1:47
2:4 Joh 3:17; Rom 11:14; 2Ti 2:25;
2:5 Rom 3:29,30; Gal 3:20
2:6 Mat 20:28; 1Co 1:6; Tit 1:3
2:7 Rom 9:1; 2Ti 1:11
2:8 Luk 24:50
2:9 1Pe 3:3
2:10
2:11 1Pe 3:3,4;
2:12 Eph 5:22
2:13 1Co 11:8
2:14 2Co 11:3
3:1 Tit 1:7
3:2 Tit 1:6-; 2:2; Rom 12:13; 2Ti 2:24

aa biatakmi, a nunzia a ṭhami,
khualtlung mileng a dawmi, a
cawnpiak khomi, 3 mitsurzu a
ding lomi, aa vel lomi, tangka ah
a hak a kau lomi, minunnem mi,
aa sica lomi, mi hngar a hmang
lomi, 4 a innchungkhar ṭhate in
a uk khomi a si lai, cun a fale
nih a nawl an ngaihmi le an
upatmi a si lai. 5 Zei caah tiah a
innchungkhar hmanh zeitin dah
ka uk lai ti a hngalh lo ahcun,
zeitin dah Pathian khrihfabu cu
a zohkhenh khawh chinchin lai?
6 Lungthleng tharmi a si lai lo,
zei caah tiah i porhlaw in a ruam
a kai sual lai i diabolʃ sualphawt
a rak si bantuk khan sualphawt a
si ve sual lai. 7 Cu lawng si lo in,
lenglei zong ah an chimthiammi
a si lai, cuti a si lo ahcun soiselnak
a tong lai i diabolʃ rap ah aa foih
sual lai.

Deacon Sinak

8 Cu bantuk ṭhiamṭhiam in
deacon hna zong upatawktlakmi,
lei leihnih ngei lomi, mitsurzu tam
tuk in din a hmang lomi, tangka
ah a hakkau lomi, 9 a thiangmi
chiaṭha thleidannak he zumhnak
biathli kha fekte in aa tlaihmi a
si lai. 10 Sihmanhsehlaw annih
cu hneksak si hmasa hna seh law
soisel awk um lo an si lawng ah
deacon rian kha ṭuan hna seh.

11 Cu bantuk cun an nupile hna
zong mi thangchiat hmangmi si
lo in, upattlakmi, amah le amah
aa uk khomi le zei thil paoh ah
zumhtlakmi an si awk a si.

12 Deacon hna cu nupi pakhat
lawng a ngeimi, an fale le an
innchungkhar ṭhate in a uk khomi
an si awk a si. 13 Zei caah tiah
deacon rian ṭhate in a ṭuanmi hna
cu dirhmun ṭha aa hmuhmi an si i
Khrih Jesuh an zumhnak ah khan
ralṭhatnak an ngei chin lengmang.

14 A rauh hlan ah na sin rat
ding kaa ruahchan ko nain hi
thil hna hi na sin ah ka rak ṭial.
15 Ka hnut deuh sual hmanh ah,
zeitin dah Pathian innchungkhar
ah na nun awk a si ti kha na
hngalh khawh nakhnga hi ca hi
ka ṭial. Cu innchungkhar cu a
nungmi Pathian khrihfabu, biatak
suttungpi le biatak hrampi kha
a si. 16 Cun Pathian kan biaknak
biathli hi a lianngan ko ti cu al
awk zeihmanh a um lomi a si:

Pathian cu taksa in a rung
lang,
Thlarau in thiamcoter a si,
Vanmi nih an hmuh,
Gentile mi hna lak ah a
kong cu phuan a si,
Vawleipi nih a zumh i,
Sunparnak in cung ah lak
a si.

Cawnpiaknak Hmaanlo

4 Thlarau nih fiangte in a
chimmi cu, caan hmanung
ah cun micheu nih zumhnak kha
an pialtak lai i hlengtu thlarau
le khuachia cawnpiaknak kha
an ngaih deuh te lai, 2 chungthu
lengnal in lih kha an chim
cuahmah i thir lin khangh bantuk
in an chiaṭha thleidannak kha

3:3 2Ti 2:24; 1Pe 5:2
3:4 Tit 1:6
3:5 1Co 10:32
3:6 2Ti 3:4; 2Pe 2:4
3:7 Mar 4:11; 2Ti 2:26
3:8 Phi 1:1; Tit 1:7
3:9 Apo 23:1
3:11 2Ti 3:5; Tit 2:3
3:15 1Co 10:32; Mat 16:16
3:16 Rom 16:25; Joh 1:14; Col 1:23; Mar 1:23; Mar 16:19
4:1 Joh 16:13; 1Co 2:10; 2Ti 3:1; 2Pe 3:3; Mar 13:5
4:2 Eph 4:19

khangh cangmi an si, 3ṭhitumh kha an kham, cun biatak kha a hngal i a zummi hna nih lunglawmhnak he cohlan awk ah Pathian nih a sermi rawl kha ei an thlauh hna. 4Sihmanhsehlaw Pathian sermi paohpaoh cu an ṭha dih, cucaah lunglawmhnak he cohlan ahcun hlawt awk zeihmanh an um lo. 5Zeitin tiah Pathian bia le thlacamnak nih cucu a thianter dih ko.

Zohchuntlak Nun

6Hi cawnpiaknak vialte hi unau hna kha na cawnpiak hna ahcun, ralringte in na zulhmi zumhnak bia le cawnpiaknak ṭha chung ah a ṭhangmi Jesuh Khrih rianṭuantu ṭha na si lai. 7Sihmanhsehlaw zer kong ceihnak le nutar hna nih an chim tawnmi phuahchom tuanbia menmen hna kha cu hlaw hna law, Pathian lei tu ah khan cawlcangh i zuam. 8Zei caah tiah taksa cawlcanghnak nih cun santlaihnak tlawmte lawng a chuahpi, sihmanhsehlaw Pathian lei cawlcanghnak cu atu nunnak ca le a ra laimi nunnak ca tiang in nunnak kha kamhmi a si caah zei thil paoh ah a ṭhahnemmi a si. 9Hi bia hi zumhtlakmi le cohlan awk a tlak taktakmi a si. 10Cucaah mi vialte Khamhtu a simi le a hlei in amah a zummi hna Khamhtu a nungmi Pathian kan i bochan caah hi tluk in rian kan ṭuan i thangchiatnak zong kan in.

11Hi cawnpiaknak vialte hi cawnpiak hna law an zulh nakhnga nawl pe hna. 12Mino na si caah aho hmanh nih in nehsawh hna hlah seh, sihmanhsehlaw na biachim ah siseh, na nunzia ah siseh, dawtnak ah siseh, thlarau ah siseh, zumhnak ah siseh, thianhlimnak ah siseh, zumtu hna ca ah zohchuntlak tu kha va si ko. 13Ka rat hlan cu Cathiang relpiaknak, thazaangpeknak le cawnpiaknak ngeih khawh rak i zuam. 14Biaphuannak in elder[g] hna nih an kut na cung ah an chuannak thawng in pekmi na chung i laksawng kha zei rel lo in um hlah.

15Mi vialte nih na ṭhan kha an in hmuh nakhnga hi thil vialte ah hin na sining dihlak in i pe law ruat hna. 16Nangmah le nangmah siseh, na cawnpiaknak siseh, ṭhate in i ralring law, cuti na tuah lengmangnak thawng cun nangmah le nangmah siseh, na bia a ngaitu si hna seh khamh nan si lai.

Zumtu I Pehtlaihning

5Patar deuh cu fakpi in va si hlah, sihmanhsehlaw na pa bantuk in a lem tu in va lem, mino deuh hna cu unau bantuk in siseh, 2nutar deuh hna cu nule bantuk in siseh, a no deuhmi nu hna cu farle bantuk in siseh, thianghlimte in va biachawn hna.

3Nuhmei a si taktakmi hna kha upat hna. 4Sihmanhsehlaw tu le fa a ngeimi nuhmei a si ahcun, tu le fa hna nih innchungkhar zohkhenhnak in an biaknak

4:3 Heb 13:4; Col 2:16; Rom 14:6; 1Co 10:30
4:4 Mar 7:18, 19; Rom 14:14-18; Apo 10:15
4:5 Heb 4:12
4:6 2Ti 3:15
4:7 2Ti 2:16
4:8 Mat 6:33; Mar 10:29, 30
4:10 Mat 16:16; Luk 1:47
4:12 2Ti 1:7; 1Th 1:7; 2Th 3:9; Tit 2:7; 1Pe 5:3
4:13 Luk 4:16; Apo 13:14-16; Col 4:16; 1Th 5:27
4:14 Apo 6:6; 2Ti 1:6
4:16 Rom 11:14
5:1 Tit 2:2
5:4 Eph 6:1,2; Rom 12:2; Eph 5:10

langhter kha a hmasa bik ah an cawn awk a si, cun an nu le an pa kha an zohkhenh ṭhan ve hna awk a si. Zei caah tiah cucu a ṭhami le Pathian hmai ah cohlan awktlakmi a si. **5** Nuhmei a si taktak i amahte lawng taantak a simi nih cun Pathian kha aa bochan i chun zan ngollo in bawmh hal in thla a cam. **6** Sihmanhsehlaw pumsa nuamhnak in a nungmi nuhmei tu cu a nun lio hmanh ah khan a thi cang. **7** Cun sualphawt an si nakhnga lo hi thil hna hi zulh awk ah nawl rak pe hna. **8** Sihmanhsehlaw mi pakhatkhat nih a rualchan hna kha siseh, a hlei in a innchungkhar hmanh kha a zohkhenh lo ahcun, zumhnak kha a hlawt i amah cu zumlotu nakin a ṭha lo deuh.

9 Nuhmei i relchih dingmi hna cu, kum sawmruk tang a si lai lo, va pakhat lawng a rak ngeimi a si lai, **10** fale cawmkennak ah siseh, khualtlung zohkhenhnak ah siseh, mithiang hna ke ṭawlnak ah siseh, harnak a tongmi hna bawmhchanhnak ah siseh, rian ṭha kip lungsaute in ṭuan zuamnak ah siseh, cuticun rian ṭha ṭuannak ah chimthiammi a si lai.

11 Sihmanhsehlaw nuhmei no deuh hna cu nuhmei lak ah relh hna hlah u, zei caah tiah Khrih i an i pumpeknak kha an pumsa duhnak nih a hun tei tikah va ngeih an duh ṭhan i, **12** hmasa i an zumhnak kha an hlawt caah sualphawtnak an ing tawn. **13** Cuhlei ah, inn khat hnu inn khat an vak i thathut an cawng, cun thathut lawng si lo in, mi kong ceih le bia duh hmursau in a lak hna i chim lo ding kha an chim. **14** Cucaah nuhmei no deuh hna cu va ngei ko hna seh, fa hring hna seh law, innchungkhar kha ṭhate in zohkhenh ko hna seh, kan ral hna kha thangchiatnak caanṭha pe hna hlah seh ti ka duh. **15** Zei caah tiah nuhmei cheukhat hna cu an i mer i Satan hnu a zulmi zong an um cang.

16 Zumtu a simi pa asiloah zumtu a simi nu pakhatkhat nih nuhmei an ngeih hna ahcun, anmah nih zohkhenh hna seh, cun khrihfabu thilrit ah canter hna hlah seh, cuticun khrihfabu nih nuhmei a si taktakmi hna kha a zohkhenh khawh hna lai.

17 Khrihfabu kha ṭhate in a hruai kho i a hlei in a bia le cawnpiaknak in rian a ṭuanmi elder‡ hna cu upatnak lethnih in co awk ah an i tlak. **18** Zeitin tiah Cathiang nih, "Cawtum cu fang a cil lio ah a hmur va ṭem hlah," cun, "Rianṭuantu cu a ṭuanman hmuh awk ah aa tlak," a ti.

19 Tehte pahnih asiloah pathum tal an um lo ahcun elder‡ sual an phawt hna nak kha va cohlang hlah. **20** Sualnak a tuahmi elder‡ hna kha zapi hmai ah fakpi in va si hna law, elder dang hna zong nih khan an ṭih lai.

21 Hi chimhhrinnak hna hi aho ca hmanh ah duhdanh lo in le thleidannak ngei lote in na rak zulh naklai Pathian hmai ah le

5:5 1Co 7:34; 1Pe 3:5; Luk 2:37; Rom 1:10
5:6 Luk 15:24
5:8 2Pe 2:1; Jud 1:4
5:10 Apo 9:36; 1Pe 2:12; Rom 12:13; Luk 7:44
5:13 Rom 1:29; 2Th 3:11
5:14 1Co 7:9
5:15 Mat 4:10
5:17 Apo 11:30; Phi 2:29; 1Th 5:12
5:18 1Co 9:7; Luk 10:7; Mat 10:10; 1Co 9:14
5:19 Apo 11:30; Mat 18:16
5:20 2Ti 4:2; Tit 1:13
5:21 2Ti 4:1

Bawipa Jesuh Khrih hmai ah le thimmi vanmi hna hmai ah bia kan cah.

22 Aho cung hmanh ah hnawhnam in kut va chuang hlah, midang sualnak zong vaa hrawm hlah, nangmah le nangmah thiangte in um i zuam.

23 Ti lawng va ding ti hlah, sihmanhsehlaw na paw ca ah le na zawt lengmangnak ca ah mitsurzu kha tlawmte in rak din chih.

24 Micheu cu an sualnak kha fiangte in a lang i anmah hlan ah biaceihnak kha an phan cang, sihmanhsehlaw micheu cu an sualnak nih khan an hnu tu in a zulh hna. **25** Cu bantuk cun, rian ṭha hna cu fiangte in an lang ko, cun an langh colh lo hmanh ah thuh khawh an si hlei lo.

6 Pathian min le a cawnpiaknak thangchiat a si nakhnga lo, thaphu tang i a ummi tlaihmi sal vialte hna nih an bawile hna kha upatnak vialte pek awk ah an i tlak tiah ruat hna seh. **2** Cun zumtu bawi a ngeimi hna nih annih cu kan unau an si tiah an bawile kha zei rel lo in an um hna awk a si lo, an rianhmi hna kha zumtu le dawtmi an si caah an bultawl chinchin hna awk a si. Hi thil hna hi cawnpiak hna law, forhfial hna.

Cawnpiaknak Hmaan

3 Mi pakhatkhat nih thil dang kha a cawnpiak ahcun, kan Bawipa Jesuh Khrih bia le Pathian duhnak he a hmaanmi cawnpiaknak vialte ning in a si lo caah, **4** amah cu miporhlaw, zeihmanh a hngal lomi a si, sihmanhsehlaw a herh lomi alhnialnak le bia al a duh ngaimi a si i, cu bantuk chung cun nahchuahnak, sikcaknak, thangchiatnak, lunghrinhnak, **5** thinlung ṭhalo le biatak a ngei lomi hna chung khan santlaihnak a ngei lomi bia-alnak hna kha an chuak tawn i annih nih cun biaknak ah i peknak hi miaknak lam ah an ruah. Cu bantuk minung hna sin khan nangmahte in rak i zuk ziar.

6 Sihmanhsehlaw mah le mah tinvo cung i lungtlinnak he biaknak ah i peknak cu miaknak nganpi a si taktak. **7** Zeitin tiah hi vawlei ah hin zeihmanh kan rak i chuahpi lo i zeihmanh zong kan i kalpi kho ve fawn lai lo ti cu a fiang ko. **8** Cucaah ei awk le fenh-aih kan ngeih ahcun, cu thil hna he cun kan lung a tlin awk a si ko. **9** Sihmanhsehlaw mirum si a duhmi hna cu tukforhnak le rap chung ah an i foih i, mi kha rawhralnak le lohtlaunak chung ah a pilter dih tawntu hna a hrutmi le ṭih a nungmi hakkauhnak chung ah an tlu tawn. **10** Zeitin tiah phaisa duhnak cu ṭhatlonak vialte i hrampi a si, cucaah micheu nih an hakkauhnak in zumhnak kha an pialtak i ngaihchiatnak tampi he anmah le anmah fahnak an i pe.

5:22 Apo 6:6; Eph 5:11
6:1 Eph 6:5; Tit 2:5,8
6:2 Phm 1:16
6:4 2Ti 3:4; 2:14
6:5 2Ti 3:8; Tit 1:15
6:6 Phi 4:11; Heb 13:5
6:8 Heb 13:5
6:10 Jam 5:19

A Ṭhami Dohnak

11 Sihmanhsehlaw nang, Pathian minung pa, hi thil hna hi zaamtak hna law, dinfelnak, Pathian ṭanhnak, zumhnak, dawtnak, lungsaunak le lungnemnak hna tu kha dawi i zuam hna. **12** Zumhnak kong ah a ṭhami raldohnak kha rak do, tehte tampi hna lak ah a ṭhami tehte khannak na rak ngeih tikah nang zong co awk ah kawh na rak si vemi zungzal nunnak kha i tlaih ko. **13** Zeizong vialte nunnak a petu Pathian le Khrih Jesuh, Pontius Pilate hmai ah a ṭhami zumhnak tehte a khangmi hmai ah **14** hi nawlbia hi kan Bawipa Jesuh Khrih a rat ṭhan hlantiang thurhhnawmhnak um lo in le soi awk um lote in na zulh naklai nawl kan pek. **15** Khrih ratṭhannak cu Pathian nih amah caante ah a langhter te lai. Amah cu kan thangṭhat i, amah lawnglawng hi a liannganmi Uktu, siangpahrang hna i Siangpahrang le bawi hna i Bawi a si. **16** Amah lawnglawng hi a thi kho lomi, naih khawh lomi ceunak ah a um i, aho hmanh nih an hmu bal lo i, hmuh khawh zong a si lomi amah cung ah cun upatnak le a donglomi huhamṭhawnnak cu um ko seh. Amen[g].

17 Atu chan mirum hna kha i porhlawt lo in, a hmunlomi rumnak kha i bochan lo in zeizong vialte kha lunglawmhnak he hman awk ah duhdimte in a kan petu a nungmi Pathian tu kha an i bochan nakhnga nawl pe hna. **18** Rian ṭha in mirum an si nakhnga, thilṭha kha tuah hna seh, pekṭhenh ding in timh cia si hna seh law, mi ṭhenhcheuh a siangmi si hna seh, **19** cuticun zungzal nunnak kha an co i a ra laimi caan ca ah a ṭhami hrampi bantuk in anmah le an ca lawng ah chaw an i khon kha a si ko.

20 Maw Timothy, Pathian nih bochannak he na sin ah an kentermi kha ṭhate in kilveng, zer kong ceihnak le hngalhnak tiah a hmaanlopi in an auhmi biatak dohnak bia kha va hrial hna. **21** Cu hngalhnak an zulh ruang ah micheu cu zumhnak kong ah lam an pial cang.

Velngeihnak cu na cung ah um ko seh. Amen[g].

6:11 2Ti 3:17; 2:22
6:12 1Co 9:25; Phi 3:12; Mat 25:46; Heb 3:1
6:13 Joh 18:33-37; 2Ti 4:1
6:14 1Co 1:7; 2Ti 1:10
6:15 Tit 1:3; Bia 1:5
6:16 1Jo 1:7; Joh 1:18; Rom 11:36
6:17 Luk 12:20; Apo 14:17
6:18 Rom 12:8; Eph 4:28
6:19 Mat 6:20; Phi 3:12
6:20 2Ti 1:12, 14; 2:16
6:21 2Ti 2:18; Col 4:18

TIMOTHY

SIN PAUL CAKUAT PAHNIHNAK

Biahmaisa

Caṭialtu: Paul
Cakuatmi: Timothy
Caṭial Kum: AD 67-68

Paul nih a voikhatnak Timothy sin i cakuat a rak ṭialnak hi kum thum li a rau cang. Cu kum chung ah cun Paul nih rian tampi a rak ṭuan. Timothy cu Ephesus khrihfabu zohkhenhtu i a chiah hnu ah Paul cu Macedonia (1Ti 1:3), Corinth (4:20), Crete (Tit 1:5), Miletus (4:20) ah a kal. Cun Ephesus ah a ra kir ṭhan (4:13). Cu caan thawk cun a hnu bik thongtlak temhinnak kha a tuar. Cu lio caan hrawng ṭhiamṭhiam ah cun Nero Caesar nih Khrihfa mi hna kha Rome duahtu nan si tiah sual a phawt hna i, cuticun Rome ram pumpaluk ah Khrihfa mi hna hremnak nganpi cu aa thawk.

A voihnihnak Rome khua i Paul thong a tlak hi a voikhatnak thong a rak tlaknak nakin a fak deuh ngaingai. A voihnihnak cu Rome mi nih lainawng dirhmun ah an chiah (1:8; 2:9). Cucaah, a kih tuk nak, a thurhhnawmh tuk nak le a muih tuk nak vawlei chung thong ah an thlak. A hawile cheukhat nih cun an va veh pah tawn nain (1:16), a hawile tam deuh hna cu a sin ah an chuak kho ti lo (4:10-12). Sihmanhsehlaw harnak a ton chung vialte zong ah Pathian hmai ah thazaang a la ṭualmal ko (1:12; 4:17-18). A rianṭuan awk ṭhate in a lim cang i, Bawipa sin um awk ah timh cia in a um cang (4:6-8).

A thih hlan deuhte ah Paul nih Timothy sin ah cakuat pakhat ṭial a duh ṭhan. Cucaah AD 67-68 hrawng ah a voihnihnak cakuat hi a ṭial. Hi lio ah hin Timothy hi Ephesus khrihfabu zohkhenhtu a si ko rih. Timothy nih rialdipnak phunphun a ton caah Paul i thapeknak cu a herh hrimhrim ko. Cucaah Paul cakuat nih rialdipnak hrampi pathum he pehtlai in thapeknak a ngeih. Cu hna cu: thawngṭha ruang ah hremnak nih a chuahpimi ningzahnak (1:3-2:13), kan rian chung in a kan zaamtertu pumsa duhnak (2:14-26) le zumtu nih thawngṭha kilven a herhnak (3:1-4:8) kha a langhter.

Cu bantuk rialdipnak cu zumtu dang nakin a rianṭuantu hna nih tam deuh in an ton tawnmi a si. Sihmanhsehlaw zumtu vialte hna zong nih cu bantuk rialdipnak cu zeimawzat an ton cio ko. Cucaah Timothy nih cu vialte chung in teinak a hmuh khawh nakhnga Paul nih a chimhmi lam cu zumtu vialte hna ca zong ah a si ve i: cucu biatak ah dir ding hi a si (3:14).

Biakchawnhnak

1 Jesuh Khrih ah a ummi kamhmi nunnak ningte in Jesuh Khrih i apostle ah Pathian duhning in a cangmi, keimah Paul nih, **2** ka dawtmi ka fapa, Timothy, na sin ah ca kan kuat.

Pa Pathian le Khrih Jesuh kan Bawipa sin in velngeihnak, zaangfahnak le daihnak cu na cung ah um ko seh.

1:1 1Co 1:1; 2Co 1:1; Eph 3:6; **1:2** Apo 16:1; 1Ti 1:2; Rom 1:7 **1:3** Rom 1:8; Apo 23:1; Rom 1:10 **1:4** Apo 20:37 **1:5** 1Ti 1:5; Apo 16:1

Na Thlarau Laksawng Kha Hmang

3 Chun he zan he ka thlacamnak ah donglo in kan philh lo i, ka pupa hna nih an rak rianh bantuk in chiaṭha thleidannak thiang he ka rianh vemi Pathian cu ka lawmh. **4** Na mitthli tlak kha ka philh lo i, lunglawmhnak in ka khah nakhnga nangmah hmuh cu ka duh hringhran. **5** Na pi

Lois le na nu Eunice nih an rak ngeih hmasami zumhnak taktak, nangmah zong nih na ngeih ve tiah ka zumhmi na chung i a ummi zumhnak kha ka ruah ṭhan tikah, Pathian cu ka lawmh. **6** Cucaah cun, na cung i ka kut ka chuannak thawng in na rak hmuhmi Pathian laksawng kha na tharchuah ṭhan naklai theihter ṭhan kan duh. **7** Zeitin tiah Pathian nih a kan pekmi cu, ralchiatnak thlarau si lo in, huhamṭhawnnak le dawtnak le mah le mah i uk khawhnak thinlung thlarau tu kha a kan pek.

8 Cucaah kan Bawipa kong i tehte khannak kha zahpi hlah, cun, amah ruang i thong a tlami keimahpa zong hi ka zahpi fawn hlah, sihmanhsehlaw Pathian huhamṭhawnnak thawng in thawngṭhabia ruang ah keimah he temhinnak tu kha tuar lehlam. **9** Pathian nih a thiangmi auhnak he a kan auh i a kan khamh cu kanmah tuahṭuannak ruang ah si lo in, amah aa timhmi ruang ah le caan hramthawk hlan i Khrih Jesuh ah a rak kan pek cangmi a velngeihnak ruang ah a si. **10** Sihmanhsehlaw atu ah cun kan Khamhtu Jesuh Khrih a langhnak in a velngeihnak cu a phuan cang. Jesuh Khrih nih cun thihnak kha a hloh i nunnak le thihkhawhlonak kha thawngṭhabia thawng in ceunak ah a ratpi. **11** Cu thawngṭhabia phuangtu, apostle le Gentile mi hna cawnpiaktu ah khinh ka si. **12** Hi ruang ah hin pei kei zong hi vialte hi ka temhin cu, sihmanhsehlaw ka ning a zak lo, zei caah tiah ka zumhmi pa cu ka hngalh i amah ka kentermi kha khi Ni tiang a kilven khawh ti kha fiangte in ka zumh.

13 Ka sin in na theihmi a hmaanmi bia kha a ningte in Khrih Jesuh chung ah a ummi zumhnak le dawtnak in fekte in i tlaih. **14** Cu thilṭha na sin ah chiah a simi cu kan chung ah khua a sami Thlarau Thiang thawng in himte in va kilveng.

15 Asia ram chung i a ummi vialte nih an ka mertak dih kha na hngalh, cu hna lak ah cun Phygellus le Hermogenes zong an i tel.

16 Onesiphorus nih a ka hrimhter ṭhan lengmang i ka cikcin zong kha a zahpi lo caah, Bawipa nih a innchungkhar cung ah zaangfahnak ngei ko seh. **17** Rome a ra phak tikah lungsaute in a ka kawl i a ka hmuh. **18** Cun Ephesus ah zeitluk in dah ka ca ah rian a ṭuan kha nangmah nih ṭhate in na hngalh ko. Khi Ni ah Bawipa sin in zaangfahnak a co nakhnga Bawipa nih zaangfah ko seh.

Khrihfa Raldohnak

2 Cucaah, ka fapa, nang cu Khrih Jesuh ah a ummi velngeihnak ah khan ṭhawng ko. **2** Cun tehte tampi hna lak ah ka sin in na theihmi thil hna kha, midang zong a cawnpiakchin

1:6 Apo 6:6; 1Ti 4:14
1:7 Rom 8:15; 1Ti 4:12; Heb 2:15;
1:8 Mar 8:38; Eph 3:10
1:9 Rom 11:14; Eph 2:9
1:10 Eph 1:9; 1Co 15:26,54
1:11 Apo 9:15; 1Ti 2:7
1:12 Mar 8:38; 1Ti 6:20; 1Co 1:8
1:13 Tit 1:9; Rom 6:17; 1Ti 1:10; 1Th 1:3
1:14 Rom 8:9
1:15 Apo 2:9
1:16 Mar 8:38; Apo 21:33
1:18 Heb 6:10; Apo 18:19
2:1 1Ti 1:2; Eph 6:10
2:2 1Ti 6:12

kho dingmi zumhtlakmi hna kha va pechin hna. 3Cucaah, nang cu Jesuh Khrih ralkap ṭha bantuk in harsatnak cu na tuar a hau. 4Aho hmanh ralkap i a thimtu lungton a duhmi nih cun hi nunnak ca ah a herhmi thil kha aa buaipi bal lo. 5Cun lentecelh zuamnak ah mi pakhatkhat nih zuamnak phung ningte in aa zuam lo ahcun teinak luchin chinh a si bal lo. 6Rian fakpi in a ṭuanmi lothlopa nih cun theipar kha a co hmasa bik awk a si. 7Ka chimmi hi ruat hna law, Bawipa nih hi thil vialte ah hin hngalhfiannak in pe ko seh.

8Ka thawngṭha ningte in, David tefa, Jesuh Khrih cu mithi hna lak in thawhter a si kha philh hlah. 9Cu thawngṭha ruang ah cun thilṭhalo tuahtu bang in harsatnak ka tuar i, cikcin khih tiang ka phan, sihmanhsehlaw Pathian bia tu cu cikcin in hren khawh a si lo. 10Cucaah Pathian thimmi hna zong nih Khrih Jesuh ah a ummi khamhnak kha zungzal sunparnak he an co khawh nakhnga anmah ruang ah hi thil vialte hi ka tuar hna.

11Hihi zumhtlak bia cu a si:
Zei caah tiah amah he kan
thihṭi ahcun,
Amah he a nun zong kan
nungṭi ve lai.
12Kan intuar khawh ahcun
Amah he a uk zong kan ukṭi
ve lai.
Amah kha kan hlawt ahcun
Amah zong nih a kan hlawt
ve lai.
13Zumhtlak kan si lo hmanh
ah,
Anih cu zumhtlak a si ko.
Amah le amah aa al kho lo.

Zohchunhtlak Nun

14Hi thil hna hi zumtu kha va theihter ṭhan hna law, santlaihnak zeihmanh a ngei lomi le a theitu hna ca ah rawhnak lehlam a chuahtertu biafang i alhnialnak kha an ngol cang nakhnga Bawipa hmai ah nawl va pe hna. 15Nang cu i zahpi awk um lo in, biatak bia kha hmaante in a ṭhen thiam i, Pathian nih a cohlanmi rianṭuantu na si nakhnga lungsaute in i zuam. 16Sihmanhsehlaw vawlei thil kong ceihnak le sullam ngei lo bia hna kha va hrial hna, zei caah tiah cu bantuk bia hna nih cun Pathian zeirellonak an karhter chinchin. 17Cun an bia cu cancer zawtnak bantuk in a karh lai. Cu hna lak ah cun Hymenaeus le Philetus zong an i tel ve, 18biatak kong ah an pial i, thawhṭhannak cu a tling diam cang tiah an ti i, mi cheukhat zumhnak zong an hrawh hna. 19Sihmanhsehlaw, "Bawipa nih amah mi cu a hngalh ko hna," ti le, "Khrih min a autu paoh nih cun ṭhatlonak kha kaltak hna seh," timi cakhenh in khenhmi a fekmi Pathian innhram cu a dir ṭhiamṭhiam ko.

20Inn nganpi chung ah sui um le ngun um hna lawng an um lo, sihmanhsehlaw thing um le tlak um hna zong an um ve i, a cheu cu sunglawi khun in hman awk ca ah

2:3 1Ti 1:18
2:5 1Co 9:25
2:6 1Co 9:10
2:8 Apo 2:24; Mat 1:1; Rom 2:16
2:9 Apo 9:16; 21:33; Heb 4:12
2:10 Col 1:24; Tit 1;1; 2Co 1:6; 2Co 4:17; 1Pe 5:10
2:11 1Ti 1:15; Rom 6:2-11
2:12 Rom 8:17; 1Pe 4:13; Mat 10:33
2:13 Rom 3:3; 1Co 1:9
2:14 1Ti 1:4; 6:4; Tit 3:9
2:15 Eph 1:13; Col 1:5; Jam 1:18
2:16 Tit 3:9; 1Ti 6:20
2:17 1Ti 1:20
2:18 2Th 2:2; 1Ti 1:19
2:19 Joh 10:14; 1Co 1:2
2:20 Rom 9:21

an si i a cheu cu hman sawhsawh awk ca ah an si. 21Cucaah aho hmanh cu thil hna chung khan amah le amah aa thianter ahcun, sunhlawihnak ca ah hmanmi um, thleidanmi le a ngeitu pa ca ah santlaimi le rian ṭha kip ca ah timhtuah ciami um a si ko lai.

22No lio pumsa duhnak zong kha zaamtak fawn hna, sihmanhsehlaw dinfelnak, zumhnak, dawtnak le remdaihnak kha thinlung thiangte in Bawipa a aumi hna he ngeih i zuam ko hna u. 23Asinain hruh le hngalh lo bia-alnak hna nih i siknak lawng an chuahpi kha na hngalh bantuk in va hrial hna. 24Cun Bawipa sal cu aa sicami a si awk a si lo, sihmanhsehlaw mi vialte cung ah a lung a nemmi, a cawnpiak khomi, a lung a saumi, 25amah a dotu hna hmanh kha, Pathian nih ngaihchihnak a pek ko hna hnga i cuticun biatak zong an hngalh phum ko hnga ti in toidornak he a chimhringtu a si awk a si. 26Cuticun, diabolʂ nih amah duhnak tuah awk ah sal i a tlaihmi hna nih diabol rap kha an hun hngalh lai i an luat lai.

Caan Hmanung Bik

3 Sihmanhsehlaw ni hmanung bik ni ahcun caan ṭihnung a ra te lai ti kha va hngal ko. 2Zei caah tiah mizapi cu anmah zawn lawng an i ruat lai, phaisa an duh lai, an i chimthiam lai, an i uah lai, thangchiat an hmang lai, nu le pa nawl an ngai lai lo, an i lawm lai lo, an thianghlim lai lo, 3dawtnak an ngei lai lo, ngaihthiam an duh lai lo, sualpuh an hmang lai, sumnak an ngei lai lo, an puarhrang lai, thilṭha kha zei ah an rel lai lo, 4rawiphiar an hmang lai, lungkhongmi an si lai, an i porhlaw lai, Pathian nakin nuamhnak kha an duh deuh ngaingai lai. 5Pathian a ṭanh ngai bantuk in an i umter lai. Sihmanhsehlaw Pathian ṭanhnak i a huhamṭhawnnak tu kha cu an hlawt lai. Cun cu bantuk mi hna cu hrial hna.

6Zei caah tiah annih cu mi innchung ah va lawn riangmang in sualnak nih thilrit bang a nenhmi nu hlen fawi hna kha nawl an va ngeihhnawh hna i, pumsa duhnak phunphun in an lem hna. 7Biatak kha an cawng zungzal ko nain biatak kha an hngal kho hlei lo. 8Jannes le Jambres hna nih Moses kha an rak doh bantuk in, hi mi hna zong nih hin biatak kha an doh ve, an thinlung a hmaan ti lo i, zumhnak kong ah hlawt cangmi an si. 9Jannes le Jambres hruhnak phozar a rak si bantuk khan annih zong an hruhnak kha mi vialte hmai ah phozar a si lai i an kal kho hlei lai lo.

Pathian Duhning In Nung U

10Sihmanhsehlaw nang tu nih cun, ka cawnpiaknak, ka nuncan ziaza, kaa tinhmi, ka zumhnak, ka intuarnak, ka dawtnak, ka lungsaunak hna kha ralringte in na zulh dih hna. 11Cun Antioch,

2:21 2Co 9:8; Eph 2:10
2:22 1Ti 1:14; Apo 2:21; 1Ti 1:5
2:24 1Ti 3:2,3
2:25 1Ti 2:4
2:26 1Ti 3:7
3:1 1Ti 4:1; 2Pe 3:3
3:2 1Ti 3:3; Rom 1:30; 2Pe 2:10
3:4 1Ti 3:6
3:5 1Ti 2:2; Rom 16:17
3:6 Jud 1:4
3:7 1Ti 2:4
3:8 Apo 13:8; 1Ti 6:5
3:10 1Ti 4:6
3:11 Apo 13:14; 2Co 11:23-27; Rom 15:31

Iconium ah le Lystra khua hna i ka cung ah a tlungmi hremnak, harsatnak ka intuarmi le cu vialte hna chung in Bawipa nih a ka luatter kha na hngalh dih ko hna. **12** Asi, Khrih Jesuh chung ah Pathian duhningte in nun a duhmi vialte cu hremnak an ing ko lai. **13** Sihmanhsehlaw miṭhalo hna le mi hlen hmangmi hna cu an ṭha lo chin lengmang lai, mi kha an hlen hna lai i annih zong kha an hlen chin ve hna lai. **14** Asinain nang tu cu aho sin in dah na cawn ti kha na hngalh bantuk in na cawn i na fianmi cung ah khan dir ko. **15** Cun Khrih Jesuh ah a ummi zumhnak thawng in khamhnak ca ah mifim ah an canter khotu, Cathiang kha na ngakchiatte in na hngalhmi a si.

16 Cathiang hi a dihlak in Pathian thawchuahhnawhnak in pekmi a si i, cawnpiaknak ca ah siseh, sualphawtnak ca ah siseh, remhnak ca ah siseh, dingfelte in chimhrinnak ca ah siseh a ṭhahnemmi a si. **17** Cucu Pathian mi kha mitling a si khawh nakhnga le rian ṭha kip ṭuannak ca ah tlingte in thuamh a si nakhnga ding ah a si.

4 Cucaah Pathian hmai le Bawipa Jesuh Khrih, a nungmi hna le a thimi hna kha a langh ṭhan tikah le a pennak a phanh tikah bia a ceihtu ding, hmai ah biaro vuih kan duh. **2** A bia kha phuang ko! Caan rem ah siseh, caan rem lo zong ah siseh timh cia in um zungzal. Lungsaunak le cawnpiaknak he an palhnak kha hmuhsak hna, si hna law forhfial hna. **3** Zei caah tiah annih nih cawnpiaknak hmaanmi kha celh ti lo in cawnpiaknak thar kha theih an duh lengmang caah anmah duhning in a chimtu cawnpiaktu hna kha anmah ca ah an i pumh hna lai caan kha a ra lai. **4** Cun an hna kha biatak ngaihnak in an mer lai i tuanbia tu kha an ngai hna lai. **5** Sihmanhsehlaw nang tu cu hi thil vialte hna ah hin ralringte in um law, harsatnak kha ing ko hna, evangelist rian kha ṭuan law, na rian kha a tlamtlinter ko.

6 Zei caah tiah kei cu pekchanhnak i mitsurzu* bantuk in toih ka si cuahmah cang i ka kal caan a phan cang. **7** A ṭhami dohnak kha ka doh dih cang, tlik zuamnak cu ka lim cang, zumhnak kha ṭhate in ka kilven. **8** Atu cun, dinfelnak lukhimh kha cunglei ah chiahpiak ka si cang i a dingmi biaceihtu Bawipa nih cu Ni ah cun a ka pek te lai, cun keimah lawng si lo in, a langh ṭhan lainak a tlaihchanmi vialte zong kha a pek ve hna lai.

Paul Biadonghnak

9 Ka sin i khulrangte in rat cu lungsaute in i zuam ko. **10** Zei caah tiah hi vawlei thil duh ah Demas nih a ka hlawt i Thessalonica ah a ka kaltak. Cun Crescens cu Galatia ah a kal i, Titus cu Dalmatia ah a kal.

3:12 Joh 15:20; Apo 14:22
3:13 Mar 13:5
3:15 Joh 5:39; **3:16** 2Pe 1:20, 21; Rom 4:23, 24
3:17 1Ti 6:11
4:1 Apo 10:42; 1Ti 5:21; **4:2** 1Ti 4:13; Tit 1:13
4:3 1Ti 1:10
4:4 1Ti 1:4
4:5 Apo 21:8; Eph 4:11
4:6 Phi 2:17
4:7 1Ti 1:18; 1Co 9:24; Apo 20:24
4:8 1Co 9:25; 1Ti 6:14
4:9 Tit 3:12
4:10 Col 4:14; Phm 1:24; 1Jo 2:15; 2Co 2:13

* **4:6** *pekchanhnak i mitsurzu:* Hlan ah cun raithawinak an tuah tikah an raithawinak he mitsurzu kha an rak thlet tawn.

11 Luke lawnglawng ka sin ah a
um. Mark kha va au law na sin
ah ratpi ve, zei caah tiah anih cu
ka rianṭuannak ah santlaimi a si.
12 Cun Tychicus cu Ephesus ah ka
thlah cang. **13** Na rat tikah Troas
khua i Carpus sin ah ka kaltakmi
ka angki fual le cauk hna le a hlei
in saphaw cazual hna kha rak ka
phorh te hna.

14 Darsoser Alexander nih
fahnak tam tuk a ka pek. Bawipa
tu nih a tuahsernak ningte in
cham dih te ko seh. **15** Nangmah
zong amah kha fakpi in naa ralrin
awk a si, zei caah tiah kan bia kha
fak tuk in a kan doh.

16 Bia an rak ka hal i a hmasa
bik kaa runvennak ah khan
aho hmanh nih an ka dirpi lo,
sihmanhsehlaw an dihlak in an
rak ka hlawt. Annih cu Pathian
nih mawhchiat hram hna hlah seh.
17 Sihmanhsehlaw keimah hmang
in thawngṭhabia cu tlamtlingte in
phuan a si i, Gentile mi hna nih
an theih khawh nakhnga Bawipa
nih a ka dirpi i a ka ṭhawnter. Cun
chiandeih kaa chung zong in a
ka luatter fawn. **18** Cun Bawipa
nih tuahsernak ṭhalo vialte chung
khan a ka luatter lai i a van pennak
ca ah himte in a ka kilven ko lai.
Sunparnak cu amah cung ah a
zungzal in a zungzal tiang um ko
seh. Amen[g]!

19 Priscilla le Aquila le
Onesiphorus innchungkhar hna
kha biakchawnhnak ka kuat hna.
20 Erastus cu Corinth ah a caam,
sihmanhsehlaw Trophimus tu cu
dam lo in Miletus ah ka kaltak.
21 Khuasik hlan ah rat rak i zuam,
Eubulus, cun Pudens, Linus,
Claudia le unau hna vialte hna nih
biakchawnhnak an in kuat.

22 Bawipa Jesuh Khrih nih
na thlarau cu umpi ko seh.
Velngeihnak cu na cung ah um ko
seh. Amen[g].

4:11 Col 4:14; Phm 1:24; Apo 12:12
4:12 Apo 20:4
4:13 Apo 16:8
4:14 Apo 19:33; 1Ti 1:20; Rom 2:6
4:16 Apo 7:60
4:17 Apo 23:11;
4:18 2Pe 2:9; Rom 11:36
4:19 Apo 18:2
4:20 Apo 19:22; 20:4
4:21 Tit 3:12
4:22 Gal 6:18; Col 4:18

TITUS

SIN PAUL CAKUAT

Biahmaisa

Caṭialtu: Paul
Cakuatmi: Titus
Caṭial Kum: AD 65

Titus cu Gentile mi a si i Paul rianṭuannak in zumtu ah a cangmi a si (1:4). Titus cu Antioch le Jerusalem ah Paul he rian an rak ṭuanṭi (Gal 2:1-3). A voikhatnak khual a rak tlawn i Galatia peng a rak kal lio ah hin Titus hi a sin ah khual a rak tlawng ve.

A voithumnak khual a tlawn lio zong ah hin Paul sin ah a rak kal ve i, Corinth khua khrihfabu nih buainak an rak ngeih lio zong ah Paul nih amah bawmtu ah aa thim i Corinth ah a rak thlah. Cucaah Titus min voi tampi Corinth cakuat a voihnihnak ah a langh lengmangnak a si (2Co 2:13; 7:6, 13-15; 8:6, 16, 23; 12:18). Cu nih cun mi ziaṭha a sinak le Bawipa rian i bochan awktlak a sinak kha a langhter. Cu ruang ah, Crete khrihfabu nih buaibainak an ton tikah tlangtlatu ding ah cu hmun i a taantak hi a si (1:5).

Mediterranean Rili i Crete tikulh nganpi cu Rome cozah nih a rak uk. Thinlung lei in siseh, nuncan ziaza lei in siseh, tikulh chung i a ummi hna cu an min a chia ngaingai (1:12), sihmanhsehlaw thawngṭha nih cun nun cu a thlen taktak ko. Crete mi hna nih Pentecost[g] ni i Peter thawngṭha chimmi an theih in thawngṭha nih an nun ah rianṭuan hram a thawk (Apo 2:11). Thongtla sinak in Paul cu Rome khua i an kalpi lio ah caan tawite Crete tikulh tlawnnak caan a rak ngei (Apo 27:7-13). Rome cozah nih a thlah hnu ah Paul nih Titus he Crete cu an va tlawn ṭhan hna i sau nawnte an va caam. Crete a chuahtak tikah cu hmun i rian limtu ah Titus cu a taantak (1:5). Cun Ephesus le Macedonia a va tlawn hnu ah Paul nih AD 65 hrawng ah Titus sin i lamhruainak cakuat a ṭial hi a si.

Titus sin cakuat nih cawnpiaknak hmaan he aa tlak in nunphung kan ngeih i kan thinlung put a hmaan i thilṭha kan tuah nakhnga, Khrih nih a kan khamhnak kha a kan cawnpiak. Cu bantuk nunphung ngei kho lo in dawnkhantu thil pathum Paul nih a langhter hna. Cu hna cu: cawnpiaktu hmaanlo, Pathian tlaihchanlonak le vawlei pumsa duhnak hna hi an si. Dawnkhantu pakhatnak cu dal khatnak chung ah thinlung lei in siseh, cawnpiaknak lei in siseh a tlingmi lawng kha elder[g] rian khinh awk an si langhternak in a hmuhsak. Cun a dang dawnkhantu pahnih hna cu dal 2-3 chung ah, kumkhua he aa tlak in Khrihfa hna nih nunphung an ngeih khawh nakhnga, phunglam chiahpiaknak in a langhter.

Pathian vel nih khamhnak a kan phorh i cu nih cun sual tei khawhnak le rian ṭha a ṭanhmi kan si nakhnga a kan cawnpiak (2:11-14).

Biakchawnhnak

1 Pathian sal le Jesuh Khrih apostle a simi keimah Paul cu Pathian mithiang hna i an zumhnak ca ah le Pathian ṭihzahnak a chuahtertu biatak hngalhnak ca ah, **2** a lih kho lomi Pathian nih zungzal nunnak ruahchannak kha vawlei hramthawk hlan in a kan kamh i, **3** aa remmi caan a hung phanh tikah a bia cu thawngṭha chimnak in hun langhter a si, cun a kan Khamhtu Pathian biakhiahnak ningte in, cu thawngṭha chimnak rian cu pek ka si. **4** Kan ngeih

1:1 Rom 1:1; 1Co 1:1; 1Ti 2:4
1:2 Heb 6:18 2Ti 1:9
1:3 1Ti 2:6; 2Co 1:1; Luk 1:47

ciomi zumhnak ah ka fa taktak a simi Titus, ca kan kuat.

Pa Pathian le kan Khamhtu Bawipa Jesuh Khrih sin in vel, zaangfahnak le daihnak cu na sin ah um ko seh.

Elder Sinak

5 Crete i kan kaltaknak a ruang cu a chambaumi thil vialte kha ningcangte in chiah ding ah nawl kan pek ningte in khua kip ah elder[ʃ] hna kha rian na khinh hna nakhnga ca ah a si. **6** Elder[ʃ] cu mi nih soisel lomi, nupi pakhat lawng a ngeimi, duh paoh in an tlongleng i chimh a harmi an si tiah mi nih thangchiatmi si lo in, zumhtlakmi fale a ngeimi a si lai. **7** Pathian rian tlangtlatu a si bantuk in bishop cu soisel awk a um lomi, amah duhnak lawng aa rinh lomi, a thin a tawi lomi, zudin a hmang lomi, sikvelh a hmang lomi le phaisa ah a hak a kau lomi, **8** sihmanhsehlaw nun a siangmi, ṭhatnak a duhmi, lungthinput a ṭhami, a dingfelmi, a nun a thianghlimmi, amah le amah aa uk khomi a si lai. **9** A hmaanmi cawnpiaknak in thazaang a pek khawh hna i, cawnpiaknak a zul lomi hna kha an palhnak a hmuhsak khawh hna nakhnga, amah zong nih a rak cawnmi zumhtlak bia kha fekte in aa tlaihmi a si lai.

10 Zei caah tiah nawlngai lomi, biavaivuan chim a hmangmi le hlenhmangmi tampi an um, a hlei in cuarpartanmi hna lak ah an tam khun. **11** Ningcanglo in miaknak hmuh duh ah cawnpiak lo dingmi an cawnpiak caah an kaa kha phih awk a si. **12** Anmah lak in an prophet pakhat nih, "Crete mi hna cu lihchim zungzalmi an si, a hrangmi saram bantuk an si i mithathu le mi awrkhu mi an si," tiah a ti. **13** Cu tehtekhannak cu a hmaanmi a si caah zumhnak ah a ngan a dammi an si khawh nakhnga fakpi in na sik hna lai. **14** Jew mi hna tuanbia menmen hna le biatak a mertak cangmi hna nawlbia kha ngai hrimhrim ti hna hlah seh. **15** Mithiang hna ca ah cun zei thil paoh kha a thiang dih ko, sihmanhsehlaw a thurhhnawmmi hna le zumlotu hna ca ah cun zei thil hmanh kha a thiang lo, zei caah tiah an lungthin siseh, an chiaṭha thleidannak siseh a thurhnawm dih cang. **16** Pathian hngalmi bantuk in an i chim, sihmanhsehlaw an tuahsernak in amah cu an hlawt, fihnungmi le nawlngai lomi an si i zei bantuk thilṭha tuahnak hmanh ah an i tlak lo.

1:4 2Co 2:13; 1Ti 1:2; Rom 1:7
1:5 Apo 27:7
1:6 1Th 3:13; 1Ti 3:2
1:7 1Ti 3:1; 1Co 4:1
1:8 2Ti 3:3
1:9 2Ti 1:13; 1Ti 1:10,19
1:10 1Ti 1:6; Apo 10:45
1:11 1Ti 5:13
1:12 Apo 17:28; 2:11
1:13 1Ti 5:20
1:14 1Ti 1:4; Col 2:22; 2Ti 4:4
1:15 Col 2:20-22; 1Ti 6:5
1:16 1Jo 2:4
2:1 1Ti 1:10
2:2 1Ti 3:2

Cawnpiaknak Hmaan Kha Cawnpiak Hna

2 Sihmanhsehlaw nang tu cu a hmaanmi cawnpiaknak ca i aa tlakmi thil kha chim hna. **2** Patar hna kha lungfimte in, upatawktlakte in le amah le amah aa uk khomi an si i, zumhnak, dawtnak le lungsaunak ah a ngan a dammi an si nakhnga cawnpiak hna.

3 Cu bantuk cun nutar hna
zong kha an ziaza ah upatawktlak
an si i, mi thangchiat hmang lomi,
mitsurzu din a hmang lomi an si i
thilṭha cawnpiaktu an si nakhnga
cawnpiak hna. 4 Cuticun annih
nih nutung no hna kha an vale
le an fale an dawt hna nakhnga,
5 cun amah le amah aa uk khomi,
nupi thianghlim, innchungkhar a
sersiammi, nupi ṭha, an vale toi
i aa dor thiammi an si nakhnga
cawnpiak hna seh law Pathian bia
cu an thangchiat lai lo.

6 Cu bantuk ṭhiamṭhiam in
tlangval no hna zong kha lungfimte
in an um nakhnga forhfial ko
hna. 7 Nangmah hrimhrim kha
thilṭha tuahnak in zei thil paoh
ah an ca i zohchuntlak si i zuam.
Na cawnpiaknak ah hmaizah
upattlakmi le aa biatakmi si i
zuam. 8 Sualphawt khawh lo
dingmi biaṭha kha chim hna law,
a kan dotu hna kha na kong ah
soisel awk zeihmanh an ngei lai
lo i an ning tu a zak lai.

9 Sal hna zong an bawile
nawl an ngaih i zei thil paoh ah
an bawile lung a tongmi an si
nakhnga, an bia leh a hmangmi
an si nakhnga lo, 10 a thlithup
in thil thuh hmangmi si lo in,
zei thil paoh tu ah bochantlak
an si nakhnga va cawnpiak hna
law a kan Khamhtu Pathian
cawnpiaknak kha an dawhter lai.

11 Zei caah tiah khamhnak a
tlintertu Pathian velngeihnak cu
mi vialte sin ah a lang cang. 12 Cu
nih cun Pathian zeirellonak le
vawlei pumsa duhnak kha hlawt
i lungfimte in, dingfelte in le
Pathian ṭihzahte in 13 a liannganmi
kan Pathian le Khamhtu Khrih
Jesuh sunparnak in a langh lainak
thluachuah ruahchannak hngak
in atu chan i nun awk kha a kan
cawnpiak. 14 Cun phung lo in
nunnak vialte chung khan a kan
tlanh i amah ca ah thiantermi,
a thleidanmi minung, rian ṭha
ṭanhtu si awk ah Khrih Jesuh nih
a nunnak kha a kan pek.

15 Hi thil vialte hi cawnpiak
hna law forhfial hna, cun
nawlngeihnak vialte he
chimhring hna law, aho hmanh
nih in nehsawh hna hlah seh.

2:3 1Ti 3:8,11
2:4 1Ti 5:2
2:5 Eph 5:22; 1Ti 6:1; Heb 4:12
2:6 1Ti 5:1
2:7 1Ti 4:12
2:8 1Pe 2:12
2:9 Eph 6:5
2:10 Luk 1:47; Mat 5:16
2:11 Rom 3:24; 2Ti 1:10; 1Ti 2:4
2:12 2Ti 3:12
2:13 1Co 1:7; 1Ti 6:4; 2Pe 1:1
2:14 Mat 20:28; Heb 1:3; 1Jo 1:7; Mat 5:16; 2Co 8:21; Eph 2:10; 1Pe 2:12,15
3:1 Rom 13:1; 1Pe 2:13,14; 2Ti 2:21
3:2 Eph 4:31
3:3 Eph 2:2
3:4 Eph 2:7; Luk 1:47
3:5 Eph 2:9; 1Pe 1:3; Rom 12:2

Pathian Zaangfahnak Kha Philh Hlah

3 Uktu hna le nawlngeitu hna
tang ah an i dor i, an nawl an
ngaih hna nakhnga le rian ṭha kip
ṭuan awk i timh cia an si nakhnga,
2 aho hmanh thangchiat lo in dai le
remte tu in an um i, lungnemnak
he mi vialte sin ah toidornak an
ngeih nakhnga theihter ṭhan hna.

3 Zei caah tiah kanmah
hrimhrim zong hi kan rak hrut,
nawl kan ngai lo, hlen kan rak
si, pumsa duhnak a phunphun
le nuamhnak sal kan rak si,
ziarngeihnak le nahchuahnak
in kan rak nung, huat kan tlai i
pakhat le pakhat kan rak i hua.
4 Sihmanhsehlaw kan Khamhtu
Pathian ṭhatnak le dawtnak
cu minung sin i a hung langh
tikah, 5 dinfelnak in kan tuahmi

thilṭha ruang ah si lo in, amah zaangfahnak ruang ah hrinṭhan thianternak le Thlarau Thiang nih tharternak thawng in kannih cu a kan khamh cang. **6** Jesuh Khrih kan Khamhtu thawng in cu Thlarau Thiang cu kan cung ah liamlak in a kan toih. **7** Zei caah tiah zungzal nunnak kan i ruahchan bantuk in rocotu i kan can nakhnga a vel thawng in kannih cu thiamcoter kan si.

8 Hi bia hi zumh a tlak ngaingaimi a si, Pathian a zummi hna nih cun rian ṭha an ṭuan zungzal nakhnga hi thil hna hi fakpi in chim lengmang hna law ti kaan duh. Cucu a ṭhami thil an si i, mi vialte ca zong ah a ṭhahnemmi an si.

9 Sihmanhsehlaw hruh biahalnak, chuahkehnak kong tehna le i siknak le phungbia kong i alhnialnak hna kha hrial hna u, zei caah tiah cu bantuk thil cu santlaihnak an ngei lo i pakpalawng thil an si. **10** Ṭhencheunak a chuahpitu cu voikhat, voihnih tiang chimhring law, cu hnu ah cun chuah ko. **11** Cu bantuk minung cu ningcanglo in khua a sami le a sualmi a si i amah le amah sual aa phawt a si kha va hngal ko.

3:6 Rom 5:5
3:7 Rom 3:24; 8:17,24; Mat 25:46
3:8 1Ti 1:15
3:9 2Ti 2:14,16; 2:14; 2Ti 2:14
3:10 Rom 16:17
3:12 Apo 20:4; 2Ti 4:9,21
3:13 Apo 18:24
3:15 1Ti 1:2; Col 4:18

Biadonghnak

12 Artemas asiloah Tychicus na sin i ka rak thlah tikah a si khawh chung in Nicopolis ah ka sin ah rat khawh i zuam. Khuasik chung cu hi ka ah hin caan hmang ding kaa tim. **13** Phungthiam Zenas le Apollos kha an khualtlawnnak ah lungsaute in bawm hna law, herhbaumi zeihmanh an ngei lai lo. **14** Kan mi hna zong hi thei a tlai lomi an si nakhnga lo a herhbaunak ah a pechan khomi an si i thilṭha a tuah zungzalmi an si nakhnga an cawn a herh.

15 Ka sin i a ummi vialte hna nih an in biakchawnh i, zumhnak i a kan dawtu vialte hna kha ka biakchawnh hna. Nan dihlak cung ah velngeihnak um ko seh. Amen[g].

PHILEMON

SIN PAUL CAKUAT

Biahmaisa

Caṭialtu: Paul
Cakuatmi: Philemon
Caṭial Kum: AD 61-62

Philemon sin i a ṭialmi cakuat hi Paul cakuat vialte lak ah a tawi bik le pumpak sin i a kuatmi ca a si. A cakuat dang bantuk in khrihfabu pakhat chung i zumhnak le Khrihfa nun kong zong a si lo. Sihmanhsehlaw Rome i thong a tlak lio ah Onesimus aiawh in Khrih sin ah a hruaimi Philemon sin i a kuatmi a si (1:19). Onesimus cu Philemon sal a si i, a bawipa tangka asiloah a thil pakhatkhat a fir i Rome i a ra zaamnak ah Paul he aa tongmi a si. Paul nih Bawipa sin ah a hruai i Paul herhbaunak i bawmchantu ah a hung cang (1:11, 13).

Sihmanhsehlaw sal cu an bawile sin ah an kir ṭhan awk a si kha Paul nih a hngalh. Cun Tychicus zong Asia ram lei ah Ephesus le Colossae cakuat he kir ding a si caah (Eph 6:21, 22; Col 4:7, 8), Onesimus zong cu Philemon sin i Tychicus he va kirter ding hi Paul khuakhanning a si. Paul nih an kong i a ruah bikmi cu a bawipa Philemon he an i pehtlaih ṭhan i an i rem ṭhan ding kha a si. Cucaah Onesimus a kirter lio i a kuatmi ca hi AD 61-62, a voikhatnak Rome i thong a tlak lio hrawng ah a rak si.

Philemon cu Pathian a duh ngaimi zumtu le sal ngeitu a rak si (1:1, 5, 7). Philemon cu miziazaṭha a si caah, Paul nih Onesimus aiawh in nawlnak ca a kuat tikah, ka duhnak a zulh hrimhrim ko lai tiah aa bochanmi pa a si (1:21). Cucaah zumtu thar a simi a salpa nih a cung ah a tuahmi palhnak vialte kha a ngaihthiam i sal dirhmun ah si ti lo in dawtmi unau pakhat bantuk in Philemon nih cohlang seh tiah Paul nih a duh (1:15, 16). Hi cakuat nih hin sal zuat lio chan sining zong kha a kan hmuhsak. Cun zumtu pakhat nih pakhat cung i sualnak a tuah tikah i ngaihthiam a biapitning biatak zong kha a kan cawnpiak fawn.

Hi cakuat nih hin Pathian nih Khrih thawng in a kan pekmi ngaihthiamnak zong kha fiangte in a kan hmuhsak fawn. Onesimus palhnak le leiba ruang i dantatnak vialte zong kha Paul nih a cung ah aa khinh dih hna (1:18). Cu bantuk cun Khrih zong nih kan sual ruang i kan in dingmi dantatnak kha amah cung hrimhrim ah aa khinh dih. Cucaah misual nih a sualnak kha mertak in Khrih cung ah a zumhnak kha a chiah tikah Pathian sin in ngaihthiamnak cu a co.

Biakchawnhnak

1 Khrih Jesuh ruang ah thong a tlami keimah Paul le kan unau Timothy nih, kan dawtmi kan rianṭuanpi hawi Philemon, **2** kan dawtmi Apphia, kan ralkap hawi Archippus le na inn i aa pummi khrihfabu hna nan sin ah ca kan in kuat hna.

1 Eph 3:1; 2Co 1:1; Phi 2:25
2 Col 4:17; Phi 2:25; Rom 16:5
3 Rom 1:7
4 Rom 1:8,10
5 Col 1:4; 1Th 3:6

3 Pathian kan Pa le Bawi Jesuh Khrih velngeihnak le daihnak cu nan cung ah um ko seh.

Paul Lunglawmhnak

4 Ka thlacamnak ah nangmah cu kan telh zungzal i ka Pathian kha ka lawmh. **5** Zei caah tiah Bawipa Jesuh na zumhnak le

mithiang vialte na dawt hna nak kha ka theih. 6 Cuticun na chung ah a ummi thilṭha vialte hi Khrih Jesuh ruang ah a ummi an si kha na hngalhnak thawng in, zumhnak na cheuhbauh hna nak ah na tha a nuam chin lai. 7 Unau, mithiang hna lungthin kha na tharchuah hna caah dawtnak na ngeihmi cung ah lunglawmhnak nganpi le thanuamnak kan ngei ko.

Onesimus Nawlnak

8 Cucaah tuah awk i aa tlak ngaimi tuah ding in nawl pek awk ah Khrih thawng in ka ral zong a hei ṭha ko hnga, 9 sihmanhsehlaw dawtnak ruang tu ah kan nawl, a tar cangmi le atu zong ah Jesuh Khrih ruang ah thong a tlami keimah Paul nih 10 cikcin he ka um lio ah ka hrinmi ka fapa Onesimus ca ah kan nawl ko. 11 A hlan ahcun na ca ah santlailomi a rak si ko, sihmanhsehlaw atu ahcun nangmah ca he keimah ca he santlaimi a si cang.

12 Amah cu na sin ah ka rak thlah ṭhan i, ka thinlung bantuk in ka ruahmi a si caah rak cohlang law ka duh. 13 Thawngṭha ruang i cikcin he ka um lio ah nangmah can i a ka bawmtu ding ah ka sin i umter zong kha ka duh ko. 14 Asinain, nangmah hnatlaknak lo cun zei thil hmanh tuah ka duh lo, cun thil ṭha na tuahmi cu hnekchom si lo in, lungthote tu in si seh ti ka duh. 15 Cucaah, caan tlawmpal chung an chuahtak hi sal bantuk si ti lo in sal nakin a sang deuhmi, dawtmi unau bantuk in a zungzal na cohlan ṭhan nakhnga ca ah a si ko lai, 16 a hlei in kei ka ca ah cun dawtmi unau a si cang i, zeitluk in dah na ca ah cun pumsa lei in le Bawipa lei he a si chinchin lai.

17 Cucaah, na rianṭuanpi hawi i na ka ruah ahcun, keimah na ka cohlan lai bantuk in amah cu rak cohlang law, 18 na cung ah palhnak a tuahmi a um i lei an batmi a um ahcun, keimah cham awk ah rak chia. 19 Kan cham lai tiah keimah Paul nih ka kut hrimhrim in ka ṭial. Nangmah zong nih ka cung ah batmi na ngei ve ko tiah na sin ah langhter ka duhmi a si lo. 20 Asi, unau, nangmah sin in naa lawmhnak cu Bawipa min in hmu ning law, ka thinlung cu Bawipa thawng in i hrim ko seh. 21 Ka bia na ngaih ko lai ti zumhnak in le ka chimmi nak tam deuh hmanh in na tuah ko lai ti hngalh bu in na sin ah ca ka rak ṭial.

22 Cun ihnak hmun zong rak ka timtuahpiak law ka duh ko. Zei caah tiah nan thlacamnak thawng in nan sin ah ka ra phan hrimhrim lai tiah ruahchannak ka ngei.

23 Khrih Jesuh ruang ah ka thongtla hawi Epaphras le 24 ka rianṭuanhawi Mark, Aristarchus, Demas le Luke nih an in biakchawnh.

25 Kan Bawipa Jesuh Khrih velngeihnak cu nan nunnak ah um ko seh. Amen[g].

7 2Co 7:4,13; Rom 15:32; 1Co 16:18
9 1Co 1:10; Eph 3:1
10 1Th 2:11; Col 4:9; Apo 21:33
13 Apo 21:33
14 2Co 9:7; 1Pe 5:2
16 1Co 7:22; Mat 23:8; 1Ti 6:2
17 2Co 8:23
18
19 1Co 16:21
20 1Co 16:18
21 2Co 2:3
22 Phi 1:25
23 Col 1:7
24 2Ti 4:10
25 Gal 6:18

HEBREWS

CAKUAT

Biahmaisa

Caṭialtu: Hngalh lomi
Cakuatmi: Jew Zumtu
Caṭial Kum: AD 67-69

Biakam Hlun ah Pathian nih amah an biaknak phunglam a rak chiahpiak hna i cu phunglam chung i zumhtlak siter kha a rak duhpiak hna. Cun cu an biaknak phunglam nih cun Khrih kha a rak kan hmuhsakchung cang. Cucaah Jesuh Khrih a rat i raithawinak ah aa peknak in phunglam thar a ser tikah, kaphnihbiakam hlun i phunglam vialte kha kaphnihbiakam thar phunglam nih ai a rawlh. Hi cakuat a reltu hna hi, cu biatak thawngṭha cu an chimh hna tikah an theih i an zumh, sihmanhsehlaw a hnu ah cun Jew biaknak i kir ṭhan ding kha an ruat. Cucu a fak tukmi hremnak an in caah Khrih hnu zulh hi zei hen a si tiah biahalnak an rak ngeih ca zong ah a si kho men (10:32-34; 12:4). Kaphnihbiakam hlun sunparnak kha an lung in an cuan tawn. Cucaah caṭialtu nih Khrih cung ah le Khrihfa sinak thluachuah cung ah an mit an chiah zungzal naklai hi "forhfialnak bia" hi a ṭial (13:22).

Hi cakuat nih hin caṭialtu aho a si kha a langhter lo, asinain caṭialtu hi Jesuh rianṭuannak a mit in a hmumi a si lo (2:3, 4) le a ca a kuatmi hna an i pumhnak i hruaitu a si lo tu kha cu fiangte in a kan hmuhsak (13:17). Caṭialtu hi cawnnak ṭhate in a ngeimi a si leng ah kaphnihbiakam hlun le Jew biaknak ṭhate in a hngalmi a si. Temple i Pathian biaknak hi amah chan i a cangmi thil bantuk in a ṭial caah, temple rawh AD 70 hlan ah hi cakuat hi ṭial dawh a si (7:8; 9:5-7, 9, 13; 13:10). Cucaah zumtu hna kha fakpi in an rak doh hna lio AD 67-69 hrawng ah hin hi cakuat hi ṭial dawh a si.

Caṭialtu nih Jew biaknak nakin Khrihfa biaknak a ṭhat deuhnak kha a fianter. Cu a fianternak ah Khrihfa zumhnak a ṭhat deuh ning zong kha a langhter. Khrih cu kaphnihbiakam hlun prophet hna nakin siseh (1:1-4), vanmi hna nakin siseh (1:5-2:18), cun Moses nak zong in siseh (3:1-6) a ṭhat deuhnak kha a hmuhsak hna. Khrih nih a ṭha deuhmi dinhnak kha a kan pek i (3:7-4:13), amah cu kaphnihbiakam hlun tlangbawi nakin a ṭha deuhmi hmun thiang chung ah rian a ṭuanmi a si (8:1-5). A ṭha deuhmi kaphnihbiakamnak petu (8:1-18), a ṭha deuhmi rianṭuannak (9:1-28) le a ṭha deuhmi raithawinak, amah hrimhrim i peknak in a tuahmi raithawinak (10:1-18) a ngeimi kaphnihbiakamnak kha a kan tuahpiak. Cuti i biatak cawnpiaknak a fianter pah in nawlngai lo le zum lomi hna ca ah ralrinnak zong fakpi in a pek hna (2:1-4; 3:12; 4:1; 5:11-14; 6:4-6). Cun Khrihfa sinak hi Jew biaknak nakin a sang deuhmi a si zong kha zumtu vialte nih an co khawh nakhnga thazaang a pek hna (10:19;13:25). Cuti i tha a pek pah hna ah cun ralrinnak zong fakpi in a pekchih hna (10:26-31; 12:15-17).

Khrih nih khamhnak tlamtling a kan pek caah zumhnak in amah cu kan zoh zungzal awk a si ti hi, hi cauk i a muru a si cu a fiang ko (12:2).

Pathian Nih A Fapa Hmang In Bia A Chim

1 A hlan ah cun prophet hna hmang in pupa hna sin ah caan tampi le a lam kip in bia a rak chimtu Pathian nih **2** atu ni hmanung bik caan ah cun zeizong vialte rocotu ding ah a thimmi a Fapa in kan sin ah bia a chim cang, cun vawlei zong cu amah thawng ṭhiamṭhiam in a ser hna. **3** Fapa cu Pathian sunpar ceunak le Pathian

1:1 Joh 9:29; Luk 1:70; Apo 2:30; **1:2** 1Pe 1:20; Mat 3:17; 11:27; Joh 1:3

sinak muisam a langhtertu le a huhamṭhawnnak bia in zeizong vialte kha a domhtlaitu a si. Cun kan sualnak kha amah hrimhrim nih a thianh dih hnu ah a sannak i Lianngan Bik orhlei kam ah a ṭhu.

Khrih Cu Vanmi Hna Nakin A Sang Deuh

4 Vanmi hna min nakin a ngan deuh ngaingaimi min kha ro i a co bantuk in, vanmi hna nakin a ngan deuhmi a si.

5 Zei caah tiah Pathian nih aho vanmi hna sin tal ah dah,

"Nang cu ka Fapa na si,
Nihin ah kan hrin,"
cun asiloah,
"Kei cu a Pa ka si lai,
Cun amah cu ka Fapa a si lai,"
tiah a ti bal?

6 Sihmanhsehlaw fater kha vawlei cung i a ratpi tikah,

"Pathian vanmi vialte hna
nih amah cu bia hna seh,"
tiah a ti ṭhan.

7 Cun vanmi hna kong ah,

"A vanmi hna kha thlarau
bantuk in a sertu le
A rianṭuantu hna kha meizik
bantuk in a sertu,"
tiah a ti.

8 Sihmanhsehlaw Fapa kong tu ah cun,

"Maw Pathian, na
bawiṭhutdan cu,
Zungzal in zungzal tiang a
hmun lai;
Na pennak ṭhiangṭhunh cu
dinfelnak ṭhiangṭhunh a
si lai.

9 Dinfelnak kha na duh i
phung ning lo nun kha na
huat;
Cucaah, Pathian, na Pathian
nih na hawile hna nakin,
Lawmhnak chiti kha an
thuh deuh,"
tiah a ti.

10 Cun,

"Bawipa, nangmah nih a
hramthawk ah,
Vawlei cu a hram na rak
dirh,
Cun van hna hi na kut in
tuahmi an si.

11 Annih cu an rawk te ko lai
nain, nang cu na hmun;
Cun annih cu thilpuan
bantuk in an hlun te ko
lai;

12 Angki bantuk in na bil dih
te ko hna lai,
Cun annih cu an i thleng lai.
Sihmanhsehlaw nang cu na
hmun,
Cun na kum hna zong an
dong bal lo,"
tiah a ti.

13 Sihmanhsehlaw aho vanmi hna sin tal ah dah,

"Na ral kha na ke chiahnak i
ka canter hna hlantiang,
Ka orhlei kam ah ra ṭhu,"
tiah a ti bal?

14 Vanmi vialte hna hi, khamhnak a co laimi hna ca i rianṭuanpiaktu ding ah thlahmi rianṭuantu thlarau an si lo maw?

2 Cucaah, kan tolh sual nakhnga lo, kan theihmi thil hna kha fak deuh in kan ruah a herh. **2** Zei

1:3 Joh 1:14; 14:9; Col 1:17; Tit 2:14; Mar 16:19
1:4 Eph 1:21; Phi 2:9,10
1:6 Joh 3:16; Col 1:8
1:8 Luk 1:33
1:9 Phi 2:9
1:13 Mar 16:19 Mat 22:44
1:14 Mat 25:34; Mar 10:17; Apo 20:32; Rom 11:14
2:1 Rom 11:22
2:2 Apo 7:53; Gal 3:19

caah tiah vanmi hna hmang in chimmi bia hmanh kha thlen khawh a si lo i a buarmi le a ngai lomi paoh nih aa tlakmi dantatnak kha an rak hmuh a si ahcun, **3** a lianngan tukmi khamhnak kha zei i kan rel lo ahcun zeitin dah kan luat chinchin lai? Cu thawngṭha cu a hramthawk ah Bawipa nih a rak chim i a theimi hna nih kan sin ah an fehter, **4** Pathian hrimhrim zong nih cu thawngṭha cu hmelchunhnak, thil lianngan le thil khuaruahhar phun kip hna le Thlarau Thiang laksawng, amah nih a duhningte in a phawtmi hna khan a fehter.

Khrih Cu Vanmi Nak Niam Ah A Rung Cang

5 Cucaah, atu i kan chimmi, a ra laimi vawlei uknak nawl kha Pathian nih vanmi kha a pe hna lo. **6** Sihmanhsehlaw mizeimaw nih Cathiang hmun khat ah tehte a khanmi cu,

"Minung hi zei hen a si i a
philh in na philh khawh lo,
Mi fapa hi zei hen a si i a
zawn hi na ruah?
7 Caan tawite chung cu
vanmi hna nak niam deuh
in na ser;
Sunparnak le upatnak luchin
kha na chinh i,
Na kut in na sermi hna
vialte cung ah na chiah.
8 Zeizong vialte kha a ke
tang ah a nawl ngai ding
in na chiah dih hna,"
tiah a ti.

2:3 Luk 1:2
2:4 Mar 16:20; Joh 4:48; 1Co 12:4; Eph 1:5
2:8 Mat 22:44
2:9 Apo 3:13; Phi 2:7-9; 2Co 5:15
2:10 Rom 11:36; Luk 24:26
2:11 Eph 5:26; Mat 28:10
2:13 Joh 10:29
2:14 1Co 15:50; Eph 6:12; Joh 1:14; 1Co 15:54-57; 2Ti 1:10; 1Jo 3:8

Amah tang ah zeizong vialte kha a chiah dih hna caah, amah tang ah a nawl ngai ding in a chiah lomi zeihmanh an um lo. Sihmanhsehlaw atu ahcun, zeizong vialte a tang i chiah an si cu kan hmu rih lo. **9** Asinain, Jesuh cu Pathian vel thawng in mi kip ca ah thihnak kha a teh nakhnga, vanmi hna nak niam deuh in ser a si i thihnak a in caah, sunparnak le upatnak luchin chinh a si kha kan hmuh.

10 Zei caah tiah amah thawng in le amah ca ah zeizong vialte a umtertu nih fapa tampi kha sunparnak i a ratpi hna nak ah temhinnak in a tlam a tlingmi khamhnak tuahpiaktu i ser kha Pathian ca ah cun aa tlakmi a si. **11** Zeitin tiah thiantertu le a thiantermi hna cu an dihlak in pakhat an si, cu ruang ah cun annih cu unau ti kawh awk ah a ning a zak lo,

12 "Ka unau hna sin ah na
min cu ka thanh lai;
Mibupi laifang ah thangṭhat
in na sin ah hla ka sa lai,"
tiah a ti. **13** Cun,
"A cung ah ka bochannak
kha ka chiah lai,"
a ti ṭhan. Cun,
"Hika ah hin Pathian nih a
ka pekmi fale hna he ka
um,"
tiah a ti ṭhan.

14 Fale hna cu thi le sa a ngeimi an si tlukte in amah hrimhrim zong cu bantuk sinak cu aa hrawm ve, cucu thihnak tiang

huhamṭhawnnak a ngeitu diabol kha, thihnak thawng in a hrawh nakhnga ca ah le, **15**an nunchung vialte thih ṭihnak nih a sal sual hna nakhnga lo luatter awk ah a si. **16**Cucaah, vanmi hna kha si lo in, a bawmhmi hna cu Abraham tefa tu kha an si. **17**Cucaah Jesuh cu mizapi sualnak ca i lungtling raithawinak tuahpiak awk ah Pathian sin i rian a ṭuan tikah, zaangfah thiammi le zumhtlak tlangbawi sang si ding in zeizong vialte ah a unau hna bantuk in ser a si kha a herh ko. **18**Cuticun, amah hrimhrim kha harnak in tukforhnak a ingmi a si caah tukforhnak a ingmi hna kha a bawmh khawh hna.

Moses Nakin A Ngan Deuh

3 Cucaah, van lei auhnak a coṭimi, a thiangmi u le nau hna, Apostle le Tlangbawi Sang a si tiah kan phuanmi, Khrih Jesuh kha ruat hmanh u, **2**Moses zong Pathian innchungkhar ah zumhtlak a rak si ve bantuk in, anih zong rian a khinhtu Pathian sin ah zumhtlak a rak si. **3**Cun inn a satu pa cu inn nakin upatnak a hmuh bantuk in amah cu Moses nakin sunparnak tam deuh hmuh awk ah aa tlakmi a si. **4**Zei caah tiah inn paohpaoh cu mizeimaw nih an sak nain, zeizong vialte a satu cu Pathian a si. **5**Cun hmailei i chim te dingmi thil tehtekhannak ca ah Pathian innchungkhar dihlak ah sin-um bantuk in Moses cu zumhtlak a rak si. **6**Sihmanhsehlaw Khrih cu Fapa a si bantuk in Pathian innchungkhar ah zumhtlakmi a si. Cun kan ralṭhatnak le kan i lawmhpimi ruahchannak kha fekte in a dongh tiang kan i tlaih ahcun kannih cu cu inn cu kan si.

7Cucaah, Thlarau Thiang nih a chim bantuk in:

"Nihin ah a aw kha nan
theih ahcun,
8Ramlak ah hneksak nan
rak si lio caan i,
Nawl nan rak ngaih lo lio
bantuk khan,
Nan lungthin kha hahter ti
hna hlah u,
9Cuka ah cun nan pupa hna
nih an ka hneksak i zei
dah a lawh hnga an ka ti,
Cun ka rianṭuanmi kha kum
sawmli chung an rak
hmuh cang.
10Cucaah kha chan minung
hna cung ah cun ka thin a
rak hung i,
'An lungthin in an pial
zungzal i,
Ka lam kha an hngal hna
lo,' tiah ka ti.
11Cucaah, 'Kaa dinhnak
chung ah annih cu an lut
lai lo,'
Tiah ka thinhun in
chiatserhbiakamnak ka
tuah,"
tiah a ti.

12U le nau hna, aho hmanh, zumhlonak lungthin ṭhalo ngei in a nungmi Pathian a zaamtakmi nan si sual nakhnga lo i ralring u,

2:15 2Ti 1:7
2:16 Luk 3:8
2:17 Phi 2:7; Rom 3:25
3:1 Rom 8:28; 1Ti 6:12; 2Co 9:13
3:6 1Co 3:16; 1Ti 3:15; Rom 11:22; 5:2
3:7 Apo 28:25
3:9 Apo 7:36
3:12 Mat 16:16

13cucaah, sual hlenthawinak nih aho hmanh nan lungthin an hahter sual hna nakhnga lo, "Nihin" ti a si chung paoh cu, nifate in pakhat le pakhat tha i pe ko u. **14**Zei caah tiah a hramthawk i kan ralṭhatnak kha a dongh tiang fekte in kan i tlaih ahcun, Khrih he hmun khat ah aa pehtlaimi kan si:

15"Nihin ah a aw kha nan
theih ahcun,
Nawl nan rak ngaih lo lio
bantuk khan,
Nan lungthin kha hahter ti
hna hlah u,"
tiah a ti lio ah hin.

16Zei caah tiah aho dah theih ko bu in nawlngai lomi kha an rak si? Moses nih a hruai i Egypt in a chuakmi vialte kha an si lo maw? **17**Aho cung ah dah kum sawmli chung a thin a hun kha? Sualnak a tuah i an ruak ramlak i a rilmi hna cung ah khan a si lo maw? **18**Cun aho sin ah dah, a dinhnak ah an lut lai lo tiah chiatserh in a rak ti hna? Nawl a ngai lomi kha an si lo maw? **19**Cu a si caah, zumhlonak ruang ah an lut kho lo ti kha kan hmuh.

Mithiang Hna Zungzal Dinhnak

4 Cuticun a dinhnak chung luhnak ding biakamnak cu a hmunh ko caah, cu kong i a chambaumi si sual lai ding kha ṭih ko hna usih. **2**Cun thawngṭha cu kan sin i phuan a si bantuk in an sin zong ah phuan a si ve, asinain a theimi hna nih zumhnak in an cohlan lo caah an theihmi bia nih cun zeihmanh a ṭhathnem hna lo. **3**Cucaah rian vialte kha vawlei hramthawk in lim dih a si cang ko nain,

"'Kaa dinhnak chung ah an
lut lai lo,'
Tiah ka thinhun in
chiatserhbiakamnak ka
tuah,"

tiah a rak ti bantuk khan a si. Sihmanhsehlaw kannih a zum cangmi hna tu cu, cu dinhnak chung ah cun kan lut taktak cang. **4**Cucaah ni sarihnak ni kong kha hitihin hmun pakhat ah, "Cun Pathian cu ni sarihnak ni ah a rian vialte khan aa din," tiah a ti. **5**Cun a cunglei i a rak chim cang bantuk in,

"Kaa dinhnak chung ah an
lut lai lo,"
tiah a ti ṭhan.

6Cucaah, thawngṭha rak chimh hmasami hna nih nawl an ngaih lo ruang ah dinhnak chung ah rak lut hna hlah hmanhsehlaw a lut dingmi an taan rih ve caah, **7**Pathian nih ni dang kha a khiah ṭhan i, "Nihin," tiah a ti, caan saupi a rauh hnu ah, David sin in,

"Nihin ah a aw kha nan
theih ahcun,
Nan lungthin kha hahter hna
hlah u,"

tiah a rak ti hna bantuk khan a si.

8Cucaah Joshua nih dinhnak kha rak pe hna seh law cu, a hnu ah Pathian nih ni dang kong kha a rak chim hnga lo. **9**Cucaah, Pathian minung hna

3:13 Eph 4:22
3:14 Eph 3:12
3:17 1Co 10:5
3:19 Joh 3:36
4:1 1Th 2:13
4:6 Col 2:16,17

ca ah cun dinhnak cu a um ko rih. **10** Zei caah tiah a dinhnak chung i a lutmi cu Pathian zong a rian vialte khan aa dinh bantuk in a rian vialte khan aa din ve. **11** Cucaah aho hmanh cu bantuk nawlngaihlonak i kan tluk sual nakhnga lo le cu dinhnak chung i kan luh khawh nakhnga fakpi in ṭuan ko hna usih. **12** Cucaah, Pathian bia cu a nung i ṭhawnnak in a khat, cun vainam kaphnih har nakin a har deuh, nunnak le thlarau, hliahcang le thlek an i ṭhennak vialte tiang hmanh a hlanh khawh dih, cun lungthin ruahnak hna le saduhthahnak vialte hna kha a hngal dihtu a si. **13** Amah mithmuh ah cun sermi thil zeihmanh aa thup khomi an um lo, sihmanhsehlaw kan kong kan i chim te laimi amah mithmuh ah cun thil vialte hi huhphengtu an ngei lo i an i hung dih hirhiar.

Jesuh, A Liannganmi Tlangbawi Sang

14 Van vialte a hung cul dihtu a nganmi Tlangbawi Sang, Jesuh Pathian Fapa kan ngeih cang caah, kan chimmi kha fekte in i tlaih ko hna usih. **15** Zei caah tiah kan ngeihmi Tlangbawi Sang hi kan derthawmnak ah kan zawn a ruat kho lo tu a si lo, zeitin tiah zeizong kip ah kanmah bantuk in tukforhnak a ing ve i, sualnak bel a tuah lo. **16** Cucaah cun, kan herhbau lio caante ah bawmhchanhnak vel le zaangfahnak kan co khawh nakhnga, velngeihnak siangpahrang ṭhutdan lei ah cun ralṭhate in fuh ko hna usih.

5 Minung hna chung in lakmi tlangbawi sang paoh cu sualnak ca ah laksawng le raithawinak a pahnihte in pechantu ding ah minung ca ah Pathian lei thil rianṭuantu ah khiahmi an si. **2** Amah hrimhrim zong derthawmnak a ngei vemi a si caah a hngal lomi le lam a pialmi hna cung ah zawnruahnak a ngei khomi a si. **3** Cu ruang ah cun midang sualnak ca ah raithawinak tuah a herh bantuk in amah sualnak ca zong ah raithawinak pekchanh kha a herh ve.

4 Cun Pathian nih Aaron a rak kawh bantuk in a kawhmi hna dah ti lo nih cun hi upatnak hi aho hmanh nih anmahte in an i lak kho lo. **5** Cu bantuk cun Khrih zong kha amah le amah sunparnak i pek awk ah Tlangbawi Sang ah aa ser a si lo, sihmanhsehlaw,

"Nang cu ka Fapa na si,
Nihin ah kan hrin,"

tiah a titu nih khan Tlangbawi Sang ah a ser.

6 Cun hmun dang ah,

"Melchizedek tlangbawi
sining khan
Nang cu a zungzal in
tlangbawi na si,"

tiah a ti ṭhan.

7 Jesuh cu taksa in a rak nun lio caan ah thihnak in a khamh khotu Pathian sin ah ṭahhramnak le mitthli he thla a rak cam i a rak

4:10 Bia 14:13
4:12 Mar 4:14; Luk 5:1; Joh 10:35; Apo 12:24; 1Th 2:13; 2Ti 2:9; 1Pe 1:23; 1Jo 2:14; Bia 1:2,9; Apo 7:38; 1Pe 1:23; 1Co 14:24,25
4:14 Mat 4:3
4:15 2Co 5:21; Eph 3:12
5:5 Joh 8:54; Mat 3:17
5:7 Luk 22:41-44; Mat 27:46, 50; Luk 23:46; Mar 14:36

nawl, upat toidornak a ngeih caah a rak theihpiak, **8** fapa a si ko nain, temhinnak a tuarmi chung khan nawlngaihnak kha a cawn. **9** Cun tlamtlingmi i a hung can tikah, a nawl a ngaimi vialte hna ca i zungzal khamhnak tuahpiaktu ah a hung cang i, **10** Pathian nih

"Melchizedek tlangbawi
sining khan"

Tlangbawi Sang ah a ser.

11 Cu Melchizedek kong ah cun chim ding tampi kan ngei ko nain, theihfiannak ah milungping nan si caah, fianter ding cu a har ko. **12** Zei caah tiah atu caan hrawng tal ah cun cawnpiaktu nan si cang awk a si nain Pathian biatak tlangpi hmasa bik hna kha mizeimaw nih cawnpiak ṭhan kha nan herh, cun rawl hak si lo in, hnuk tu kha nan herh ko rih. **13** Cun hnuk lawnglawng a dingmi paoh cu bawhte an si ko caah dinfelnak bia kha an i nunpi kho rih lo. **14** Sihmanhsehlaw rawl hak cu an thleidanthiamnak kha ningcangte in a hmang i a ṭha le a chia a thleidang thiammi mitling hna ca ah a si.

6 Cucaah, Khrih kong cawnpiaknak hrampi cawnpiak kha kaltak in mitling sinak lei tu ah kal cang hna usih. Cu hna cu a thimi rianṭuannak khan i ngaihchihnak, Pathian zumhnak, **2** baptisma kong cawnpiaknak, kut chuannak, mithi thawhṭhannak le zungzal biaceihnak kong hna kha an si i a hram in thawk ṭhan lengmang ti hlah u. **3** Cun Pathian nih a kan onh ahcun kan kal kho ko lai.

4 Zei caah tiah ceunak hmuhter cangmi hna, van laksawng a tep i Thlarau Thiang aa hrawm cangmi hna, **5** Pathian bia ṭhatnak le a ra laimi chan huhamṭhawnnak a tep cangmi hna kha **6** an tluk ahcun, Pathian Fapa kha an nun ah anmah lila nih khan an khenhchih i langhngan in a ningzahter ṭhan tu an si caah, ngaihchihnak ah kirpi ṭhan khawh an si ti lo.

7 Zei caah tiah a cung ah a sur lengmangmi ruah ti a dawptu vawlei nih a thlotu pa ca ah santlaimi hanghnah a chuahter ahcun Pathian nih thluachuah a pekmi vawlei a si. **8** Sihmanhsehlaw cu vawlei nih cun hling le belh lawng kha a chuahter ahcun hlawt a si ko i chiatserh zong a fawi, a donghnak ahcun khangh a si ko lai.

9 Ka dawtle hna, cuticun bia kan chim ko nain, nannih kong tu ahcun khamhnak he aa pehtlaimi thil, thil ṭha deuh a ngeimi nan si kha fiangte in kan zumh. **10** Zei caah tiah Pathian cu a min ruang ah nan langhtermi dawtnak rian le tuahsernak philh awk ah a dinglomi a si lo. Cuticun nannih nih mithiang hna kha nan rak bawmhchanh hna i atu zong ah nan bawmhchanh ko rih hna. **11** Cun ruahchannak nan ngeihmi kha nan hngalhfian chin khawh nakhnga nan rak ngeihmi lungsau rianṭuannak bantuk kha aho paoh

5:8 Phi 2:8
5:12 1Co 3:2; 1Pe 2:2
5:13 1Co 14:20
5:14 1Co 2:6
6:1 Phi 3:12-14
6:2 Joh 3:25; Apo 2:24; 6:6; 2:24; 17:18,32
6:3 Apo 18:21
6:4 Eph 2:8; Gal 3:2
6:6 Joh 5:16; Mat 4:3
6:9 1Co 10:14
6:10 Mat 10:40, 42; 1Th 1:3

nih a dongh tiang langhter dih u ti kan in duh hna. 12Cuticun, mithathu si lo in, zumhnak le lungsaunak in biakam a comi hna nun tu kha cawng hna u.

Pathian Nih A Biakam A Philh Hna Lo

13Pathian nih Abraham sin ah biakamnak a rak tuah tikah, chiatserh biakamtu ding ah aho hmanh amah nakin a ngan deuhmi an um lo caah, amah lila nih chiatserh in biakamnak a rak tuah i, 14"Thluachuahnak kan pek lai i, thluachuahnak kan pek hrimhrim lai, cun kan punzamter lai i kan punzamter hrimhrim lai," tiah a ti.

15Cun Abraham nih lungsaute in a hngah hnu ah biakamhmi kha a hmuh.

16Minung nih cun anmah nakin a ngan deuhmi hna min in chiatserh biakamnak cu an tuah tawn taktak, cu chiatserh biakamnak cu bia fehternak ca ah a si i, alhnialnak vialte kong ah a donghnak bia khiaktu a si. 17Cucaah Pathian zong nih a biakam a cotu hna sin ah aa thleng kho lomi aa tinhmi kha fiangte in hmuhsak a duh hna caah, a biakamnak cu chiatserh in a fehter, 18cucu aa thleng kho lomi hi thil pahnih ruang ah hin Pathian ca ah lihchim cu a si kho lomi a si caah, kan hmai ah a kan chiahpiakmi ruahchannak kha fekte in i tlaih awk ah dornak ca ah a zaammi kannih nih hnemhnak nganpi kan ngeih khawh nakhnga ca ah a si. 19Hi a fekmi le ṭhial khawh a si lomi ruahchannak cu kan nunnak thircangai[g] bantuk in kan i ngeihmi a si i cu ruahchannak cu puanzar hnulei chungchin tiang a vung lutmi a si. 20Cu hmun chung ah cun Melchizedek tlangbawi sining in zungzal Tlangbawi Sang ah a hung cangmi Jesuh, kan hmaikal cu kanmah ca ah a rak lutchung cang.

6:12 2Th 1:4; Jam 1:3; Bia 13:10
6:13 Luk 1:73
6:17 Rom 4:16
6:18 Tit 1:2

Melchizedek Nakin A Ngan Deuh

7 Melchizedek cu Salem siangpahrang, Cungnung Bik Pathian tlangbawi kha a si. Abraham nih siangpahrang a va thah hna nak khan a ra kir tikah a rak ton i thluachuah a rak pek, 2Abraham nih hranchaw a lakmi dihlak chung in cheuhra cheukhat cu a pek, Melchizedek min sullam pakhatnak cu "dinfelnak siangpahrang" ti a si i, Salem siangpahrang ti zong a si fawn, cu a sullam cu "daihnak siangpahrang" tinak a si, 3a pa siseh, a nu siseh, a chuahkehnak konglam siseh, hramthawknak le nun donghnak a ngei lo, sihmanhsehlaw Pathian Fapa bantuk in ser a si i donglo in tlangbawi a si ko.

4Hi pa hi zeitluk mingan dah a si hnga ruat hmanh u, hringsortu Abraham hmanh nih hranchaw cheuhra cheukhat kha a pek. 5Cun tlangbawi sinak a cotu Levi fapale hna nih khan Abraham

7:1 Mar 5:7
7:3 Mat 4:3
7:4 Apo 2:29

tefa a si ve komi an unau hna
cheuhra cheukhat an khawlh hna
cu phungbia nih nawl a pekmi a
si. 6Sihmanhsehlaw Levi hrinsor
a si lomi Melchizedek nih khan
Abraham sin in cheuhra cheukhat
kha a co tikah, biakamnak a cotu
Abraham tu kha thluachuah a
pek. 7Mingan deuh nih mihme
deuh cu thluachuah a pek tawn ti
cu al khawh lomi a si. 8Hika ah
hin cun a thi khomi minung nih
cheuhra cheukhat cu co ko hna
hmanh seh law, a hlan ah cun
thi lo in a nung lan tiah tehte an
khanmi pa nih a co. 9Cheuhra
cheukhat a cotu Levi hmanh kha
Abraham sin in cheuhra cheukhat
a pek ve ti khawh a si, 10zei caah
tiah Melchizedek nih Abraham a
rak ton ah khan Levi cu a pa ṭhal
chung ah a rak um ko rih.

11Cucaah, Levi mi hna
tlangbawi sinak thawng in
tlamtlinnak kha hmuh khawh
rak si seh law, Aaron tlangbawi
sining a si lomi Melchizedek
tlangbawi sining in tlangbawi
dang cu chuahter a herh kun
hnga maw? Zei caah tiah Levi
tlangbawi sinak tang ah cun mi
nih phungbia kha an rak hmuh.
12Cucaah tlangbawi sining aa
thlen ahcun phungbia zong thlen
a herh ve. 13Zei caah tiah hitihin
a kong chim lengmangmi Jesuh
hi miphun dang in a si i a phun
chung in aho hmanh biakṭheng
ah rian an ṭuan bal lo. 14Cucaah,
kan Bawipa cu Judah phun
chung khan a chuakmi a si cu
a fiang i, cu phun he pehtlai in
Moses nih tlangbawi sinak kong
kha zeihmanh a chim lo. 15Cun
Melchizedek bantuk tlangbawi
dang a hung chuah cang caah,
hi kong hi a fiang chinchin.
16Amah cu taksa phungbia ning
in si lo in, a donglomi nunnak
huhamṭhawnnak in tlangbawi ah
a hung cangmi a si. 17Zei caah
tiah,

“Melchizedek tlangbawi
sining khan
Nang cu a zungzal in
tlangbawi na si,”
tiah Pathian nih a rak thanh.

18Cucaah khattelei cun
nawlbia hlun kha a derthawmnak
le a santlaihlonak ruang ah hlawt
a si ko. 19Zei caah tiah phungbia
nih cun zeihmanh kha a tlinter kho
lo, cun khattelei cun ruahchannak
a ṭha deuhmi kha a chuahpi i, cu
ruahchannak thawng cun Pathian
cu kan naih.

20Cun amah cu
chiatserhbiakamnak he
tlangbawi ah ser a si bantuk
khan 21(zei caah tiah annih cu
chiatserhbiakamnak tello in
tlangbawi ah an cang, asinain
anih cu chiatserhbiakamnak he a
si i bia a kamhtu nih cun amah cu,

“Bawipa nih chiatserh in
biakamnak a tuah i
A lung a leet lai lo,
‘Melchizedek tlangbawi
sining khan
Nang cu a zungzal in
tlangbawi na si,’”
tiah a ti), 22Jesuh cu a ṭha

7:6 Rom 4:13
7:11 Heb 8:7
7:14 Mat 1:3; Luk 3:33; Bia 5:5
7:18 Rom 8:3
7:19 Rom 3:20; Gal 3:21
7:21 Rom 11:29
7:22 Luk 22:20

deuhmi kaphnihbiakamnak fehtertu ah a hung cang.

23 Thihnak nih rian pehzulhnak khan a kham hna caah tlangbawi zong kha an rak tampi. **24** Sihmanhsehlaw anih tu cu zungzal in a nun caah, aa thleng bal lomi tlangbawi sinak kha a ngei. **25** Cucaah amah thawng in Pathian sin ah a rami vialte hna cu a dongh tiang in a khamh khawh hna, zei caah tiah anmah nawlpiak awk ah a zungzal in a nung.

26 Cucaah, a thiang, dotla, a thurhnawm lo i, misual hna sin khan thleidanmi le van nakin sang deuh ah chiahmi tlangbawi sang cu kan ca ah aa rem tuk hringhran. **27** Anih cu tlangbawi sang hna dang bantuk in amah sualnak ca ah raithawinak a pekchanh hmasa hnu ah mizapi sualnak ca i nifate in raithawinak pekchanh a haumi a si lo, zei caah tiah amah le amah aa pekchanh ah khan raithawinak cu voikhat ah za lak in mi vialte ca ah a tuah dih cang. **28** Zei caah tiah phungbia nih cun derthawmnak a ngeimi minung kha tlangbawi sang ah a khinh hna, asinain phungbia hnu in a rami chiatserhbiakamnak bia tu nih cun zungzal in tlinter a simi Fapa tu kha a khinh.

A Ṭha Deuhmi Khrih Raithawinak

8 Atu i kan chimmi hna lak i thil biapi bikmi cu: van i Lianngan bik siangpahrang ṭhutnak orhlei kam ah a ṭhumi Tlangbawi Sang kan ngei ti hi a si, **2** amah cu hmun thiang le minung i sakmi si lo in, Bawipa nih a sakmi puanthlam taktak chung i rianṭuantu kha a si.

3 Cucaah tlangbawi sang paohpaoh cu laksawng le raithawinak pechantu ah khiah an si bantuk in hi tlangbawi zong nih pekchanh awk ah zeimaw tal a ngeih kha a herh ve. **4** Cuticun phungbia ning in laksawng a pechantu tlangbawi hna an um ko caah, amah cu vawlei ah rak um seh law tlangbawi a rak si hnga lo. **5** Annih cu hika ah hin van lei thil zohchun in le a thlam in rian a ṭuanmi an si. Moses nih puanthlam a sak lai tikah, Pathian nih, "Tlang cung ah a muisam kan hmuhsak bantukte khan zeizong vialte kha ralringte in na sak lai," tiah ralrinnak a rak pek.

6 Sihmanhsehlaw biakamnak ṭha deuh cung ah cherhchanmi a ṭha deuhmi kaphnihbiakamnak i nawlpiaktu zong a si bantuk in atu cu Jesuh nih a ṭha deuh tukmi rianṭuannak kha a co cang.

A Ṭha Deuhmi Biakamnak

7 Cucaah a hmasa bik kaphnihbiakamnak kha tlinlonak rak ngei hlah seh law, a voihnihnak kaphnihbiakamnak um kha a herh hnga lo.

8 Asinain Pathian nih annih cu a sik hna i, anih nih,

"Zohhmanh, Israel
chungkhar le Judah
chungkhar hna he

7:25 Rom 11:14; 8:34
7:26 2Co 5:21
7:27 1Pe 3:18; Eph 5:2
7:28 Heb 1:2; 2:10; 5:2
8:1 Mar 16:19
8:5 Col 2:17
8:6 Luk 22:20; Gal 3:20
8:8 Luk 22:20

kaphnihbiakamnak thar
ka tuah lainak nicaan
hna cu an ra lio, tiah
Bawipa nih a ti. **9**Egypt
ram in chuahpi awk ah
an kut in ka rak hruai
hna lio ah an pupa
hna he ka rak tuahmi
kaphnihbiakamnak
bantuk kha a si lai
lo, zei caah tiah
kaphnihbiakamnak ka
tuahmi kha an pehzulh lo
caah zei ah ka rak rel hna
lo, tiah Bawipa nih a ti.
10Cucaah, cu caan hnu
cun, Israel chungkhar
hna he ka tuah laimi
kaphnihbiakamnak cu
hihi a si lai, tiah Bawipa
nih a ti: ka phungbia hna
cu an thinlung chung
ah ka chiah lai i an lung
chung ah ka ṭial hna lai,
cun an Pathian ka si lai i
ka mi an si lai a ti. **11**Cun
aho hmanh nih a innpa
kha siseh, a unau kha
siseh, 'Bawipa cu hngal
tuah,' tiah an i cawnpiak
lai lo, zei caah tiah a
hme bik in a ngan bik
tiang, an dihlak in an ka
hngalh lai. **12**Zeitin tiah
an dinfellonak cung ah
zaangfahnak ka ngei lai,
cun an sualnak hna le
phung lo in an nunnak
hna kha kaa cinken ti hna
lai lo,"
tiah a ti.

8:10 Rom 11:27; 2Co 3:3
8:11 Joh 6:45

13"Kaphnihbiakamnak thar,"
tiah a chimnak nih a hmasa bik
kha a hlunhter. Atu cu a hlun
cangmi le a ṭhing cangmi cu
loh ding ah timh cia dih an si ko
cang.

Kaphnihbiakamnak Thar

9 Ahmasa bik kaphnihbiakamnak
hmanh nih khan biaknak
ah phunglam le vawlei hmun
thiang kha a ngeih. **2**Zei caah
tiah puanthlam kha timhtuah
a rak si ah khan, a dal khatnak
chung ahcun, mei vannak tung,
cabuai le changhun kha an um i
cucu hmun thiang ti a si. **3**Cun
puanthlam puanzar pahnihnak
hnulei ah cun Hmun Thiang Bik
timi hmun kha a um, **4**cu hmun ah
cun rimhmui khanghnak sui um
le sui in hutmi kaphnihbiakam
kuang kha an um. Cu chung ah
cun manna an chiahnak sui um,
Aaron ṭhiangṭhunh a corhmi le
kaphnihbiakam ṭialnak lungtlap
kha an um. **5**Cun cu kuang
cung cun cherubim* sunparnak
thladem nih zaangfahnak ṭhutdan
kha a run khuh. Cu thil kong hna
cu atu ah cun, a dikthliar cun kan
chim kho lai lo.

6Hi thil vialte timhtuah a si dih
hnu ah, tlangbawi hna cu rianṭuan
awk ah puanthlam dal khatnak
chung ah cun an lut zungzal.
7Sihmanhsehlaw a dal hnihnak
chung tu ah cun tlangbawi
sang lawnglawng kha amah

8:13 Luk 22:20; 2Co 5:17

* **9:5** *cherubim:* Hebrew holh a si i vanmi bu khat, thil biapimi a cawngtu hna, min a si.

sualnak ca ah siseh, mizapi nih hngalh lo in an tuahmi sualnak ca ah siseh, pekchanhmi thisen hrimhrim he kum khat ah voikhat lawnglawng a lut. **8**Cucaah, pakhatnak puanthlam a hmunh i a dir chung paoh cu Hmun Thiang Bik chung i luhnak lam cu hmuhsak a si rih lo ti kha Thlarau Thiang nih a langhter. **9**Hihi tahchunhnak a si i atu chan i pekchanhmi laksawng hna le raithawinak hna nih Pathian a biatu hna chiaṭha thleidannak kha tlamtling in a thianh kho lo ti kha a langhter. **10**Zei caah tiah hi hna hi ei le din, thianchehnak a phunphun le taksa phunglam hna kong lawng an si caah remhṭhannak caan a phanh hlantiang tuahtermi an si.

Khrih Thisen

11Sihmanhsehlaw atu ah cun, sermi thil hmang lo in le kut in sak lomi, a ngan deuhmi le a tlam a tling deuhmi puanthlam he Khrih cu a ra laimi thilṭha vialte Tlangbawi Sang bantuk in a ra cang. **12**Cun zungzal tlanhnak kha a tuah dih hnu ah voikhat ah zungzal ca i za ding in Hmun Thiang Bik chung i a luh tikah, meheh thi le cawfa thi si lo in, amah thi thengte kha aa put. **13**Zei caah tiah a thianglomi kha cawtum thi, meheh thi le cawla khanghmi vutcam hna in a theh i taksa lei in an thian ahcun, **14**zungzal a hmunmi Thlarau thawng in Pathian sin ah soisel awk um lo in amah le amah aa pechanmi Khrih thisen nih cun a nungmi Pathian kha rianh awk ah a thimi rian chung khan an chiaṭha thleidannak cu zeitluk in dah a thianh chinchin lai?

15Cucaah kawhmi hna nih zungzal a hmunmi ro biakamhmi an co khawh nakhnga a hmasa kaphnihbiakamnak tang i palhnak vialte ca i tlanhnak kha thihnak in a tuahpiak hna caah, amah cu kaphnihbiakamnak thar i nawlpiaktu a hung sinak cu a si.

16Zei caah tiah rovuihnak kong ah cun, rovuitu pa a thih a herhnak zong kha a um ve. **17**Zeitin tiah rovuihnak cu rovuitu a nunchung paoh cu nawlngeihnak a ngeih hrimhrim lo caah an thih hnu lawnglawng in rovuihnak cu hman khawh a si. **18**Cucaah a hmasa kaphnihbiakamnak hmanh kha thisen lo in pekchanhnak tuah a si lo. **19**Zei caah tiah Moses nih phungbia ningte in nawlbia paohpaoh kha mizapi sin i a chim tikah, cawfa thi le meheh thi kha ti he, tuuhmul sen le hyssop[g] he aa lak i a cauk hrimhrim le mizapi kha a theh hna i, **20**"Hihi Pathian nih nan sin ah nawl an pekmi hna kaphnihbiakamnak thisen cu a si," tiah a ti. **21**Cu bantuk ṭhiamṭhiam cun puanthlam le rianṭuannak umkheng vialte zong kha sathi cun a theh dih ve hna. **22**Cun phungbia ning cun zeizong vialte ti awk kha thisen in thianter dih an si i thisen luanh lo cun sual ngaihthiamnak a um kho lo.

9:8 Joh 14:6
9:10 Col 2:16
9:11 Joh 2:19
9:12 Rom 3:25
9:14 1Pe 3:18; Eph 5:2; Tit 2:14; Mat 16:16
9:15 Gal 3:20; Luk 22:20; Rom 8:28; Apo 20:32
9:20 Mat 26:28

A Ṭha Deuhmi Raithawinak

23Cucaah van lei thil he i lo
in tuahmi thil hna hmanh kha
raithawinak hna he thianh an
herh ahcun, van lei thil taktak hna
nih cun cu nakin a ṭha deuhmi
raithawinak hna in thianh an
herh. **24**Zei caah tiah Khrih cu
a taktak he i lo in kut in sermi
hmun thiang hna ah lut lo in, atu
cu kanmah ca ah Pathian hmaika
i langh awk ah van hrimhrim
ah khin a lut cang. **25**Cucaah
tlangbawi sang nih Hmun Thiang
Bik chung ah saram thi he
kumfate a luh bantuk in Khrih
cu amah le amah aa pekchanh
lengmang a herh lo. **26**Cuti a
si lo ahcun, vawlei hramthawk
khan temhinnak a tuar lengmang
a herh hnga, sihmanhsehlaw atu
cu, amah le amah raithawinak
ca ah aa pekchanhnak thawng
in sualnak kha hloh awk ah chan
vialte donghnak ah voikhat cu a
rak lang cang. **27**Cun minung cu
voikhat thi ding in timh cia a si
i, cu hnu ah biaceihnak a um lai
bantuk in, **28**mi tampi sual phorh
awk ah Khrih zong voikhat aa
pechan cang. Sihmanhsehlaw
atu cu sual phorh awk ah si lo in,
amah a hngakmi hna khamhnak
phorh awk ah a voihnihnak a lang
ṭhan lai.

Mi Vialte Ca Ah Khrih Raithawinak

10 Zei caah tiah phungbia
nih cun a ra laimi thil
ṭha i a tak muisam kha si lo in,
a thlam lawng kha a ngeih,
cucaah, kumfate donglo in an
pekchanhmi hi raithawinak hna
nih cun Pathian a fuhmi hna kha
mitlamtling ah a canter kho bal
hna lo. **2**Cucaah, Pathian biatu
hna kha voikhat thianter an si
hnu ah sual phuhrunnak an ngeih
ti lo ahcun pekchanhnak kha an
rak ngol hnga lo maw? **3**Cucaah
kumfate in an tuahmi raithawinak
cu an sual hngalhterṭhantu zong
ah a cang. **4**Zei caah tiah cawtum
thi le meheh thi nih sualnak a lak
khawh ti cu a si kho lomi a si.

5Cucaah Khrih cu vawlei i a
rung ṭum ah khan, anih nih,

"Raithawinak le
pekchanhnak kha na
duhmi an si lo,
Sihmanhsehlaw taksa pum
tu kha ka ca ah na ka
timhpiak.
6Khanghthawinak hna le
sual raithawinak hna
zong cu
Naa lawmhnak an si lo.
7Cutikah ka thawh i,
'Zohhmanh,
Cazual chung i ka kong aa
ṭial bantuk in,
Maw Pathian, na duhnak
tuah awk ah ka ra cang,'
tiah ka ti,"

a ti.

8Sihmanhsehlaw chim a si
cang bang in,

"Raithawinak le
pekchanhnak,
khanghthawinak le sual
raithawinak hna kha

9:24 Rom 8:34
9:26 1Jo 3:5
9:27 2Co 5:10; Bia 20:12
9:28 Mat 16:27; 1Pe 2:24; 1Co 1:7
10:1 Col 2:17
10:5 1Pe 2:24
10:7 Mat 26:39
10:8 Mar 12:33

na duhmi an si lo i naa
lawmhnak zong an si hlei
lo,"

tiah a ti. (Raithawinak hna cu phungbia ning in pekchanh a herhmi an si.) **9** Cutikah anih nih, "Zohhmanh, na duhnak tuah awk ah ka ra cang, maw Pathian," tiah a ti. A voihnihnak thawinak tuah awk ah a voikhatnak kha a hloh. **10** Jesuh Khrih nih Pathian duhning cun a pum kha voikhat ah zungzal ca in a pekchanhnak thawng in kannih cu thianter kan si cang.

11 Cun tlangbawi paohpaoh cu nifate in rianṭuannak ah khan an dir i sual a thianh kho lomi, aa khat komi raithawinak kha an pekchanh lengmang. **12** Sihmanhsehlaw anih cu sualnak ca ah a zungzal ca in voikhat raithawinak a pekchanh hnu ah Pathian orhlei kam ah a ṭhu. **13** Cu caan thawk cun a ral hna kha a ke chiahnak i ser an si tiang kha a hngah hna. **14** Zei caah tiah voikhat pekchanhnak thawng in thiantermi hna kha zungzal ca in mitlamtling ah a ser cang hna.

15 Sihmanhsehlaw Thlarau Thiang zong nih kan sin ah tehte a rak khan cang, cucaah hihi a rak chim hlan ah,

16 "Cu caan hnu cun,
anmah he ka tuah laimi
kaphnihbiakamnak cu
hihi a si, tiah Bawipa
nih a ti: ka phungbia hna
cu an lung chung ah ka
chiah lai i an thinlung
chung ah ka ṭial hna lai."

17 Cun,

"An sualnak hna le phung lo
in an nunnak hna kha kaa
cinken ti hna lai lo,"

tiah a pehchap.

18 Atu cu hi bantuk sual ngaihthiamnak a umnak ah cun sual ca i pekchanhnak kha a um ti lo.

Mithiang Hna Pathian Sin Kalnak Lam

19 Cucaah, u le nau hna, kan ca ah a kan thianhpiak cangmi, a nungmi lam thar khan **20** amah taksa a simi puanzar chung cun Hmun Thiang Bik chung ah Jesuh thisen thawng in ralṭhate in luhnak nawl kan ngei. **21** Cun Pathian innchungkhar ah Tlangbawi Sang kan ngei. **22** Cucaah kan lungthin cu sual i phuhrunnak khan thianh dih i, kan pum zong kha ti thiang in kholh hnu ah a tlingmi zumhfiannak he lungthin takte in Pathian cu naih hna usih. **23** Kan zumhmi ruahchannak cu lungawṭawm lote in i tlaih hna usih, zei caah tiah bia a kan kamhtu cu zumhtlakmi a si. **24** Cun dawtnak rian ṭha ṭuannak i kan lung a ṭhawn khawh nakhnga pakhat le pakhat kan zawn i ruat hna usih. **25** Cun micheu nih hmun khatte ah i pumh cu ngol hna hmanh seh law, nannih cu rak ngol hrimhrim hlah u. Pakhat le pakhat kha tha i pe u, cun cu Ni cu a naih chin lengmang kha nan

10:10 Eph 5:26; 1Pe 2:24
10:12 Mar 16:19
10:14 Eph 5:26
10:19 Eph 3:12; 2:18
10:22 Eph 3:12; 1Pe 1:2; Apo 22:16
10:23 1Co 1:9
10:24 Tit 2:14
10:25 Apo 2:42; 1Co 3:13

hmuh bantuk in tha i pe chinchin ko u.

26 Cucaah, biatak hngalhnak kha kan co cang hnu ah sualnak kha kan tuahchih ṭhiamṭhiam ahcun sual ca ah raithawinak a dang zeihmanh a um ti lo, **27** sihmanhsehlaw ṭih a nung tukmi biaceihnak le amah a ralchantu hna a khangtu ding a thinhunnak mei lawng kha a um cang. **28** Tehte pahnih asiloah pathum theihpinak in aho hmanh Moses phungbia a zul lomi cu zaangfahnak um lo in thah a si ko. **29** Cucaah Pathian Fapa kha a ke tang ah a lamchih i, amah a thiantertu kaphnihbiakamnak thisen a thurhhnawmhtu le Thlarau velngeihnak a nihsawhtu cu zeitluk in dah a fak chinchinmi dantatnak in awk ah an i tlak tiah nan ruah? **30** Zei caah tiah,

"Phuhlam cu keimah ta a si,
Keimah nih ka lehrulh ko
hna lai,"

tiah a titu Bawipa kha kan hngalh. Cun,

"Bawipa nih a mi kha bia a
ceih te hna lai,"

tiah a ti fawn. **31** A nungmi Pathian kut chung i tlak cu ṭih a nung tukmi a si.

32 Sihmanhsehlaw ceuter nan si hnu ah lungretheihnak nganpi he harnak nan rak in caan kha ruat ṭhan hmanh u, **33** a caan ah cun mizapi cuanh awk in serhsat le hrem nan si, sihmanhsehlaw a caan ah cun cuti in an tuahtu hna hawi ah nan cang. **34** Zei caah tiah cikcin he ka um ah khan ka cung ah zaangfahnak nan ngei, cun van ah a ṭha deuhmi le a hmunmi chawkhon nan ngeih kha nan i hngalh caah nan thilri an in chuh hna tikah lunglawmte in nan cohlan. **35** Cucaah ṭuanman laksawng nganpi pek a si te laimi nan ralṭhatnak kha hlaw hrimhrim hlah u. **36** Cuticun Pathian duhnak nan tuah hnu ah a biakamhmi nan co khawh nakhnga nan lungsau a herh ko.

37 "Zei caah tiah a rauh hlan
ah
A ra dingmi cu a ra zau ko
lai i a rau lai lo.
38 Miding cu zumhnak in a
nung lai,
Sihmanhsehlaw hnulei i a
tolhmi cung tu ah cun
Ka lung aa lawm lo."

39 Sihmanhsehlaw kannih cu rawhnak chung ah hnulei i a tolhmi kan si lo, asinain nunnak khamh awk ah a zummi tu kan si.

Zumhnak Thawng In

11 Zumhnak cu ruahchanmi thil fian le hmuh lomi thil hngalh khi a si. **2** Cucaah pupa hna nih zumhnak thawng in thangṭhatnak an rak co.

3 Pathian bia in vawlei hi ser a si ti kha zumhnak in kan hngalhfian, cucaah hmuhmi thil hna hi hmuhkhawhmi thil hna chung khan sermi an rak si lo.

4 Zumhnak thawng in Abel nih Cain raithawinak nakin a ṭha deuhmi raithawinak kha a pek, cu

10:26 2Pe 2:20; 1Ti 2:4
10:27 2Th 1:7
10:28 Mat 18:16
10:29 Mat 4:3; 26:28; 1Co 6:11; Bia 1:5; Eph 4:30
10:31 2Co 5:11; Mat 16:16
10:32 Phi 1:29, 30
10:33 1Co 4:9; Phi 4:14; 1Th 2:14
10:34 1Pe 1:4,5
10:35 Eph 3:12
10:36 Rom 5:3; Jam 1:3,4, 12; 2Pe 1:6
10:37 Mat 11:3; Bia 22:20
10:38 Rom 1:27; Gal 3:11; Heb 2:3,4
11:1 2Co 4:18
11:3 Joh 1:3; 2Pe 3:5
11:4 1Jo 3:12

thawng cun midingfel a si tinak tehte kha a hmuh. Pathian nih a laksawng kong ah Abel cu a thi ko nain zumhnak thawng in bia a chim kho rih tiah tehte a khan.

5 Zumhnak thawng in Enoch cu thihnak tong lo in lak a rak si, "cun Pathian nih a lak caah hmuh a si ti lo," cucaah lak a rak si hlan ah Pathian lungtongtu a rak si ti tehte khannak kha a rak hmuh.

6 Sihmanhsehlaw zumhnak lo cun Pathian lungton khawh a si lo, zei caah tiah amah sin i a rami paoh cu Pathian a um ti le amah kha lungthin dihlak in a kawlmi hna ṭuanman laksawng a petu a si ti kha a zumh hrimhrim awk a si.

7 Noah cu a hmuh rih lomi thil kong ah Pathian nih ralrinnak a pek tikah zumhnak thawng in Pathian ṭihnak he a cohlan i a innchungkhar khamh ding ah tilawng kha a sak. Cun cu zumhnak thawng cun vawlei kha sualphawt a si i zumhnak chung in a chuakmi dinfelnak rocotu ah a hung cang.

8 Abraham cu ro i a co dingmi ram ah kal ding in kawh a si tikah khuazei i a kal lai kha a hngal lo nain zumhnak in nawl a ngaih i aa thawh. **9** Zumhnak in kamhmi ram ah cun ramdangmi bantuk in a va riak i amah he cu biakam a coṭi dingmi Isaac le Jacob he khan thlam ah cun khua an sa. **10** Zei caah tiah Pathian nih hrampi he a dirhmi le a sakmi khualipi kha a hngak.

11:7 1Pe 3:20; Rom 9:30
11:8 Apo 7:2-4
11:9 Apo 7:5
11:10 Bia 21:2,14

11 Sarah hrimhrim zong kha zumhnak in fa ngei kho ding in thazaang a la ṭhan. Cun bia a kamhtu kha zumhtlak in a hmuh caah a kum a luan cang hnu ah fa a hrin. **12** Cucaah, mithi bantuk a simi mipa pakhat nih van arfi tluk tam le relcawklomi rilikam thetse tluk tam tefa a hrin hna.

13 Hi mi hna hi zumh bu in an thi dih ko, kamhmi thil hna cu an co lo nain lamhlapi in an rak hmuh i an rak i lawmhpi hna, vawlei cung ah hin khualtlawngmi le ramdangmi kan si tiah an i ti i an cohlan. **14** Cucaah cuti a chimtu hna nih cun anmah le an ramte si ding in ram a kawlmi an si kha fiangte in an langhter. **15** Cun an chuahtakmi ram kha rak ruat ṭhan taktak hna seh law, kirṭhannak caanṭha an rak ngei ko hnga. **16** Sihmanhsehlaw atu cu a ṭha deuhmi, vanram tu kha an ngai cang. Cucaah Pathian cu an Pathian ti i kawh awk ah a ning a zak lo, cucaah khualipi cu an ca ah a timhtuahpiak cang hna.

11:11 1Co 1:9
11:12 Rom 4:19
11:13 Mat 13:17; Phi 3:20; 1Pe 1:11
11:16 2Ti 4:18; Mar 8:38
11:17 Jam 2:21
11:18 Rom 9:7
11:19 Rom 4:21

17 Abraham kha hneksak a si tikah zumhnak in Isaac kha raithawinak ah a pekchanh. **18** Cun,

"Isaac chung in a chuakmi
hna kha na tefa tiah kawh
an si lai,"

tiah a ti ko nain biakam a cotu nih a fapa ngeihchun kha raithawinak ah a pekchanh ko. **19** Pathian nih cun thihnak hmanh khan a thawhter ṭhan khawh ko tiah a zumh i mithi hna sin in

thawhter ṭhanmi bantuk in Isaac cu a hmuh ṭhan taktak.

20 Zumhnak in Isaac nih a ra laimi thil kong ah Jacob le Esau kha thluachuah a pek hna.

21 Jacob zong a thih laite ah, zumhnak in Joseph fapale pahnih kha thluachuah a pek hna i a ṭhiangṭhunh lu hngauh bu in Pathian kha a biak.

22 Joseph nih a thih laite ah zumhnak in Israel fale hna Egypt ram in an chuah te lainak kha a chim i a ruhkhua kong ah biacahnak kha a ngeih hna.

23 Moses cu a chuah tikah fa chuakthiam ngai a si kha an hmuh i siangpahrang biakhiahnak kha ṭih lo in a nu le a pa nih zumhnak in thla thum chung an thuh.

24 Moses cu a hung upat tikah zumhnak in Pharaoh fanu i fapa ti auh kha a duh ti lo. **25** A liam zaumi sual nuamhnak chung i nuamhnak nakcun Pathian minung hna he harsatnak temhtuar kha aa thim deuh. **26** Ṭuanman laksawng kha aa zohchih caah Egypt ram i chawkhon vialte nakin Khrih ruang i thangchiatnak kha rumnak ngan deuh ah a ruah. **27** Siangpahrang thinhunnak kha ṭih lo in Egypt ram kha zumhnak in a chuahtak. Zei caah tiah hmuh khawh lomi Pathian kha a hmu bantuk in lungsaute in a in. **28** Fater a rak hrawktu nih khan Israel fater hna kha a tawngh sual hna nakhnga lo Lanhtak Puai le sathi thehnak kha zumhnak in a tuah.

11:24 Rom 2:10
11:26 Luk 14:33
11:28 1Co 10:10

29 Israel mi hna nih lei ro bantuk in Rili Sen kha zumhnak in an tan. Sihmanhsehlaw Egypt mi hna nih anmah bantuk in tan an i zuam tikah, ti nih a khuh dih hna. **30** Jericho kulhnak ralhruang kha zumhnak in ni sarih chung an vel hnu ah a cim dih. **31** Hlawhhlangnu Rahab nih zumhnak in mingiathlaitu hna kha ṭhate in a rak thuhphenh hna tikah a zum lomi hna sin ah khan a thi ve lo.

32 Cun zei dah ka chim chap ti lai? Zei caah tiah Gideon, Barak, Samson le Jephthah, cun David, Samuel le prophet hna kong chim ning law caan nih a kan zo ti lai lo. **33** Zumhnak in cu hna nih cun siangpahrang pennak hna kha an rak tei hna, dinfelnak kha an rak tuah, biakamnak hna kha an rak hmuh, chiandeih kaa kha an rak phih, **34** meialh ṭihnung hmanh kha an hmih, vainam haar khan an luat, an derthawmnak khan miṭhawng ah an cang, raltuk an ṭhawng, ramdang ralkap kha an dawi dih hna. **35** Nu hna zong nih an mithi nunter an si ṭhan kha an hmuh hna. A dang hna zong nih a ṭha deuhmi thawhṭhannak an co khawh nakhnga luatnak hmanh kha co duh lo in hremnak tu kha an in. **36** Cun micheu cu dehcawh le fungtuk, cun cikcin le thongthlaknak in hneksaknak kha an in. **37** Lung in an cheh hna, hluah in cheu hnih ah an cheu hna, hneksaknak kha an in, vainam in an thah hna. Sifak le canfak tuk

11:31 Jam 2:25

in an hrem hna caah, tuu phaw le meheh phaw hruk in an vakvai. **38** Mah hna hi vawlei nih a phut lomi hna an si. Ram car le tlang cung ah, lungkua le vawlei kua ah an rak vakvai.

39 Cun hi mi vialte hna nih hin zumhnak thawng in thangṭhatnak cu an rak co ko nain biakamhmi cu an rak hmu hlei lo. **40** Zei caah tiah kanmah tello in annih zong mitlamtling i ser an si nakhnga lo Pathian nih kan ca ah a ṭha deuhmi thil kha a kan khanpiak.

Khrih Zultu Si Ko U

12 Cucaah kannih zong tehte tampi nih minmei tom zelh in an kan zelh caah kan thilrit vialte kha si hna seh, fawite in a kan foihtu sualnak kha si hna seh thla dih hna usih law, kan hmai i a kan chiahpiakmi tlik zuamnak ah khan lungsaute in tli ko hna usih. **2** Kan zumhnak hramthawktu le a tlintertu Jesuh kha zoh zungzal ko hna usih. A hmai i chiahpiakmi lunglawmhnak ruang ah cross kha lungsaute in aa in i, ningzahnak kha zeihmanh ah a rel lo, cun Pathian bawiṭhutdan orhlei kam ah a ṭhu.

3 Cucaah nan nunnak ah lungdong in nan um sual nakhnga lo misual hna nih an ralchanhnak lungsaute in a tuartu Jesuh kong kha ruat u.

4 Sual nan dohnak ah thisen luang tiang ngaingai in nan doh rih ṭung lo. **5** Cun,

11:40 Bia 6:11
12:1 1Co 9:24; Heb 10:36
12:2 Phi 2:8,9; Mar 16:19
12:3 Gal 6:9; Bia 2:3

> "Ka fapa, Bawipa
> chimhhrinnak cu zei rel
> lo in um hlah,
> An sik tik zong ah na tha
> chia hlah,
> **6** Zei caah tiah Bawipa
> nih a dawtmi hna cu a
> chimhhrin hna i,
> Fa i a cohlanmi hna cu dan
> a tat tawn hna,"

tiah Pathian nih a fapale hna bantuk in thazaang an pek hna nak kha nan philh cang.

7 Chimhhrinnak kha lungsaute in nan in ahcun, Pathian nih nannih cu fapale bantuk in an zoh hna kha a si. Zei caah tiah pa nih a chimhhrin lomi fapa aho tal an um maw? **8** Sihmanhsehlaw fale vialte kha chimhhrin an si i nannih cu chimhhrin lomi nan si ahcun fa tak si lo in, lakfa nan si tinak a si hnga. **9** Cuhlei ah chimhringtu taksa lei pale taktak kan ngei hna i annih cu kan upat hna. Zeitluk in dah thlarau in kan Pa a simi cu a nawl kan ngaih chinchin i kan nun awk a si? **10** Cucaah, kan pale hna nih cun anmah nih a ṭha bik an tining in caan tawite chung lawng an kan chimhhrin. Sihmanhsehlaw Pathian tu nih cun kanmah ṭhatnak ding ca ah le a thiannak kan i hrawm khawh nakhnga a kan chimhhrin. **11** Atu caante ca ah cun chimhhrinnak in lo hi a nuam ngaimi a lo ko nain, a fak ngaimi tu a rak si. Sihmanhsehlaw chimhhrinnak nih a cawnpiakmi hna cu a hnu ah dindaihnak thei kha a tlaiter hna.

12:6 Bia 3:19
12:8 1Pe 5:9
12:10 2Pe 1:4
12:11 Jam 3:17,18

Nan Nun Thianter Ko U

12 Cucaah a thlep cangmi nan
baan le a derthawmmi nan khuk
kha ṭhawnter ṭhan hna u. **13** Cun
nan ke a beimi kha a hliah pelh lo
in a dam tu a dam khawh nakhnga
nan ke ca ah lam ding tu kha i ser
hna u.

14 Mi vialte he rem i zuam
u law, thianhlimnak kha kawl
u, thianhlimnak lo cun aho
hmanh nih Bawipa an hmu kho
lai lo. **15** Aho hmanh Pathian
velngeihnak kha nan tolhtak sual
nakhnga lo hnahnawhnak chuahpi
i mi tampi a thurhhnawmtertu
khaatnak hrihhram nan chung i
a corh sual nakhnga lo le, **16** aho
hmanh nu le pa sualnak nan tuah
nakhnga lo, thlarau lei thil zei ah
a rel lo i fa upa sinak kha rawl
kaa khat ah a zuarmi Esau bantuk
nan si sual nakhnga lo i ralring
u. **17** Nan hngalh cio bantuk in a
hnu ah thluachuah ro kha co duh
hmansehlaw, hlawt a si ko cang.
Mitthli he kawl hmanh seh law,
ngaihchihnak hmunhma a ting ti
lo.

18 Nannih cu tawngh khawhmi
tlang, a alh hluahmahmi mei,
a nakmi le a muimi thlichia
hrannak, **19** muko tum thawng le
biachim thawng an theih i a bia
a theimi hna nih an sin ah bia a
chim ti nakhnga lo an rak nawlnak
tlang kha nan phan lo. **20** Zei caah
tiah, "Saram hmanh nih cu tlang
cu an tawngh ahcun lung in cheh
a si lai, asiloah thal in kah a si lai,"
tiah Moses nih nawl a pekmi hna
kha an celh lo. **21** Cun a hmuhmi
cu ṭih a nun tuk caah Moses nih,
"Ka ṭih tuk hringhran i a ther in
ka ther," tiah a ti.

22 Sihmanhsehlaw nannih cu
Zion Tlang, a nungmi Pathian
khualipi, vanmi a thongthong an
umnak van Jerusalem, **23** van i
min khumhmi fater khrihfabu an i
pumhnak, zeizong vialte biaceihtu
Pathian umnak, mitlamtling ah
ser cangmi miding hna thlarau
umnak, **24** kaphnihbiakamnak
thar nawlpiaktu Jesuh umnak
le Abel thisen nih a chimmi thil
nakin a ṭha deuhmi thisen thehmi
thil umnak kha nan phan cang.

25 Nan sin i bia a chimtu pa
bia kha ngaih duh lo in nan um
sual nakhnga lo i ralring u. Zei
caah tiah vawlei i ralrinnak bia
a almi hna hmanh kha an luat
khawh lo ahcun, van in ralrinnak
a run chimmi kha kan ngaih
duh lo ahcun, zeitluk in dah kan
luat lo chinchin lai, **26** a aw nih
khan vawlei kha a rak hninh
dih, sihmanhsehlaw atu ah cun,
"Vawlei lawng hmanh kha si lo
in, van hmanh kha voikhat in ka
hninh rih lai," tiah bia aa kam.

27 Hi "voikhat in," timi nih
hin, sermi thil vialte hna cu ṭhial
khawhmi an si i a hninh cang hna
bantuk in, hninh khawh lomi thil
kha a hmun lai ti kha a hmuhsak.

28 Cucaah, kannih cu aa hnin
kho lomi pennak kan co cang
caah, upatnak le ṭihzahnak he
cohlantlakte in Pathian rian kan
ṭuan khawh nakhnga a vel cu i

12:13 Gal 6:1
12:14 Rom 6:22; Mat 5:8
12:15 Gal 5:4
12:16 1Co 6:18
12:22 Bia 14:1; Gal 4:26; Mat 16:16
12:23 Luk 10:20; Phi 3:12
12:24 Gal 3:20; 1Pe 1:2;
12:27 1Co 7:31; 1Jo 2:17

ngeih ko hna usih. **29** Zei caah tiah kan Pathian cu ciam dih lak in kangh a hmangmi mei a si.

Hawikomhnak Le Biaknak Rian

13 Unau dawtnak khan i daw zungzal ko u. **2** Khualtlung zohkhenh kha philh hlah u, zei caah tiah cuti an tuahnak ah cun micheu nih an hngalh lo in vanmi kha an zohkhenh hna. **3** Nannih zong cikcin he khihmi bantuk in thong a tlami kha philh hna hlah u. Cun an pum chung i a um vemi bantuk in serhsatnak a ingmi hna kha philh hna hlah u.

4 Ṭhitumhnak cu mi vialte nih an upat awk a si i an ihkhun zong an thianter awk a si. Sihmanhsehlaw nupa sualnak a tuahmi le ṭaangdang a pommi hna cu Pathian nih bia a ceih hna lai. **5** Nan nunzia ah hakkauhnak um hlah seh, nan ngeihmi thil cung ah nan lungtling ko seh. Zei caah tiah amah hrimhrim nih pei, "Kan kaltak lai lo i kan hlaw fawn lai lo," tiah a ti kha.

6 Cucaah,

"Bawipa cu a ka bawmtu
a si,
Ka ṭih lai lo.
Mi nih cun zei dah an ka ti
khawh lai?"
tiah ralṭhate in kan ti.

7 Pathian bia a rak in chimtu le an hruaitu hna kha va philh hna hlah u. An zumhnak kha zul hna u law, an nunning nih a chuahpimi thil kha va ruat hna u. **8** Jesuh Khrih cu nizan, nihin le a zungzal in aa khat.

9 Cawnpiaknak dangdang le cawnpiaknak thar nih khan in pialpi hna hlah seh. Zei caah tiah a eitu hna ca hmanh ah ṭhathnemnak a ngei lomi rawl nakcun Pathian vel in thinlung fehter kha a ṭha deuh. **10** Puanthlam chung ah rian a ṭuanmi hna nih einak nawl an ngeih lomi biakṭheng kha kan ngei.

11 Zei caah tiah tlangbawi sang nih sual thawinak ca ah hmun thiang chung i an thisen a luhpimi saram hna i an pum cu riahhmun leng ah an khangh hna. **12** Cucaah Jesuh zong amah thi thengte in mi kha a thianter hna nakhnga khuapi hauleng lei ah temhinnak a tuar. **13** Cucaah kannih zong riahhmun leng amah sin ah kal in a ningzahnak kha i phorh ve hna usih. **14** Zei caah tiah kannih cu hika ah hin a hmun dingmi khualipi kan ngei lo, a ra laimi tu kha kan hngak.

15 Cucaah amah thawng in thangṭhat raithawinak cu Pathian kha donglo in pe ko hna usih, cucu a min kan lawmhnak kan hmurka theitlai kha a si. **16** Sihmanhsehlaw rian ṭha ṭuan le pekṭhenh kha philh hlah u, zei caah tiah cu bantuk raithawinak hna nih cun Pathian kha an lawmhter.

17 An hruaitu hna kha an nawlngai hna u law an tang ah i dor u. Zei caah tiah nanmah kong a chim te lai ding bantuk in nan thlarau nunnak an kilvengtu hna

12:29 2Th 1:7
13:1 Rom 12:10
13:2 Mat 25:35; Rom 12:13
13:3 Mat 25:36; Col 4:18
13:4 1Co 7:38; 1Ti 4:3; Bia 22:15
13:5 1Ti 3:3; Phi 4:11
13:7 1Co 16:16
13:9 Eph 4:14; Col 2:7,16
13:10 1Co 9:13
13:12 Joh 19:17; Eph 5:26

an si. Cucaah nan ca i ṭhathnemnak a ngeimi an si nakhnga ngaihchia lote in le lunglawm bute in ṭuanter ko hna u.

Thlacam Cahnak

18 Thla kan campiak ko u, zei caah tiah zei thil paoh ah upatawktlakte in nun kan duh i cu kong ah cun a thiangmi chiaṭha thleidannak kan ngeih kha kan hngalh ko. **19** Sihmanhsehlaw a hlei in nawl kan duhmi hna cu, a rauh hlan ah nan sin i ka phak ṭhan khawh nakhnga thlacampiak hi a si.

Jesuh, Tuukhal Lianngan

20 Zungzal a hmunmi kaphnihbiakamnak thisen thawng in Tuukhal lianngan, kan Bawipa Jesuh mithi hna sin in a thawhtertu daihnak Pathian nih, **21** a duhnak nan tuah khawh nakhnga rian ṭha kip ṭuannak in mitling ah in ser ko hna seh law, Jesuh Khrih thawng in a mithmuh ah a lunglawmhtertu thil nan tuah khawh nakhnga nan chung ah rian ṭuan ko seh. Sunparnak cu a cung ah a zungzal in a zungzal tiang um ko seh. Amen[g].

22 Cun u le nau hna, nan sin i forhfialnak bia ka rak ṭialmi cu a tlawmte ko caah ngai ko u tiah kan nawl hna. **23** Kan unau a simi Timothy kha luatter a si cang ti kha rak hngal u, cun a rauh hlan i a rat ahcun amah he kan in hmuh te ko hna lai.

24 An hruaitu hna vialte le mithiang vialte hna kha biachawn hna u. Italy i a ummi hna zong nih an in biakchawnh hna.

25 Velngeihnak cu nan dihlak cung ah um ko seh. Amen[g].

13:18 1Th 5:25; Apo 23:1
13:19 Phm 1:22
13:20 Rom 15:33; Mat 26:28; Apo 2:24; Joh 10:11
13:21 2Co 9:8; Phi 2:13; 1Jo 3:22; Rom 11:36
13:22 1Pe 5:12
13:23 Apo 16:1
13:24 Apo 18:2
13:25 Col 4:18

JAMES

CAKUAT

Biahmaisa

Caṭialtu: James
Cakuatmi: Jew Zumtu
Caṭial Kum: AD 45-48

Khrih nih van a kai in ni hra hnu Pentecost[g] ni lawnglawng ah a khrihfabu cu Jerusalem in dirh hram a thawk (Apo 2). Jerusalem i a ummi Jew mi hna lak ah thawngṭha nih rian fakpi in a ṭuan colh. Jew zumlotu a hruaimi hna sin in apostle hna nih hremnak fakpi an tong ko nain khrihfabu cu Jerusalem ah a ṭhang cuahmah ko. Stephen thih hnu cun Jerusalem i a ummi zumtu vialte hna nih an zumhnak ruang ah hremnak fakpi in an tuar. Cu hremnak nih cun Judea hmun dangdang le Samaria hrawng vialte ah zumtu cu a ṭhekdarh dih hna (Apo 8:1). Cu lio caan ah cun hi ca hi James nih hmun zakip i a zaammi hna, Jew zumtu hna thapeknak ca ah Jerusalem in a kuatmi ca a si i, AD 45-48 hrawng ah a rak ṭial. James cu Jesuh Khrih nau-cheu le Jude unau tling a si. Jesuh vawlei i rian a rak ṭuan lio ah hin James le a unau hna nih an rak zum lo (Joh 7:5). Sihmanhsehlaw Jesuh a thawh ṭhan hnu ah Bawipa cu James sin ah a lang i (1Co 15:7) zumtu ah a hung cang. Cun a dang zumtu hna he Jesuh van i a kai hnu ah (Apo 1:14) Thlarau rat lainak kha a hngak. A hnu ah cun Jerusalem khrihfabu hruaitu hna lak i pakhat ah a hung cang (Apo 12:17; 15:13-29; Gal 1:19; 2:9).

Hi cakuat hi Jew zumtu pakhat a simi nih Jew zumtu dang kha Biakam Hlun le Jesuh tlang cung cawnpiaknak cherhchan in a cawnpiakmi hna a si (Mat 5-7). Cawnpiaknak ah sermi thil sining kha tahchunhnak i a hman hna caah, a cawnpiaknak le Jesuh cawnpiaknak hi aa lo ngaingai. Tahchunhnak i a hmanmi hna cu: thli nih a choihmi tilawng, a carmi ram, a uai khomi pangpar, uk khawh lomi lei le a dangdang hna hi an si. A cauk nih hin nunnak ca i hman dingmi fimnak a pek hna caah, a cauk le Phungthlukbia cauk hi an tahchunh tawn hna. Khrihfa zumhnak cu nitin nunnak ah a langh hrimhrim awk a si zong kha a fianter. Cucaah James nih dal khatnak ah hneksaknak le tukforhnak kong siseh, dal hnihnak ah zumtu unau dawtnak le a hmaanmi rian ṭha ṭuannak kong siseh, dal thumnak ah lei uk a herhnak kong siseh, dal linak ah vawlei tlaihchannak kong siseh, cun dal nganak ah rumnak kong le khrihfabu nih a ngeih dingmi nunzia kong kha siseh, a cawnpiak hna.

Cucaah, "Tuahnak tello zumhnak cu a thi" (2:20) i, zumtu nih cun a dikmi a zumhnak kha a hrinṭhan hnu ah rian ṭha ṭuannak in a langhter hrimhrim awk a si kha a langhter.

Biakchawnhnak

1 Pathian le Bawipa Jesuh Khrih sal a simi, keimah, James nih miphun hna lak ah aa ṭhekmi Israel miphun hleihnih hna nan sin ah biakchawnhnak ca kan kuat hna.

Hneksaknak Le Tukforhnak

2 Ka u le ka nau hna, hneksaknak phun tampi nan ton tikah, cu hneksaknak cu lawmhnak nganpi bantuk ah ruat ko u. **3** Nan zumhnak hneksaknak nih cun lungsaunak a chuahpi ti kha nan hngalh. **4** Mitling le a tlam a tlingmi nan si nakhnga, lungsaunak nih a rian cu a dongh tiang a lim awk a si ko. Cun chamhbaumi thil zeihmanh nan ngei lai lo. **5** Fimnak a chambaumi

1:1 Apo 26:7; Joh 7:35
1:2 Mat 5:12; Heb 10:34
1:3 1Pe 1:7; Heb 10:36
1:4 1Co 2:6
1:5 Mat 7:7

pakhatkhat nan um ahcun Pathian kha hal seh law, siang ngai in le phunzai lote in mi vialte fimnak a petu hna Pathian nih fimnak cu a pek ko lai. 6 Sihmanhsehlaw a hal tikah, lungawṭawm lote in, a zumh hrimhrim awk a si. Zei caah tiah lungawṭawmmi cu thlitu nih hnu le hmai ah a choihmi rili tilet bantuk men a si. 7 A lung a awṭawmmi pa nih cun zei thil hmanh Bawipa sin in ka hmuh lai tiah aa ruah awk a si lo. 8 Lung hnih a ngeimi cu a tuahmi thil vialte ah a hmun bal lo.

9 Dirhmun niam i a nungmi unaupa kha dirhmun sang i a nun tikah i lawm ko seh. 10 Mirum unaupa zong dirhmun niam i a nun tikah i lawm ko seh. Mirum pa cu ramlak pangpar bantuk in a ziam te ko lai. 11 Zei caah tiah ni a hung chuak i ni cu a lin, ni nih cun ram cu a carter hna. Pangpar cu a ṭil, ni nih aa dawhnak kha a hrawh. Cu bantuk ṭhiamṭhiam in mirum pa cu a khualtlawnnak lam ah a ziam ve te ko lai.

12 Hneksaknak a tuar i a ing khomi pa cu milunglawm a si. A in khawh caah nunnak luchin laksawng kha a hmuh lai. Cu luchin cu Bawipa nih amah a dawmi hna pek awk ah a rak kamh cangmi kha a si.

13 Mizeimaw nih tukforhnak a in tikah, "Pathian nih a ka tukforh," tiah a ti awk a si lo, zei caah tiah Pathian cu ṭhatlonak in tukforh khawh a si lo. Cun Pathian nih aho hmanh a tukforh bal hna lo. 14 Minung cu a ngeihmi duhnak ṭhalo nih khan sio rawl tarh bang a leem i tukforhnak kha a ing. 15 Duhnak ṭhalo nih nu bang sual kha a pawi i a hrin. Cun sualnak cu a hung ṭhan tikah thihnak kha a hrin.

16 Ka dawtmi ka u le ka nau hna, aho hmanh i hlenter hna hlah u. 17 Laksawng ṭha vialte le a tlingmi laksawng paoh cu cunglei in a rami an si. Ceunak Pa sin in an rung ṭum. Amah cu aa ṭhialmi thladem bantuk in aa thleng hrimhrim lo. 18 A sermi lak ah theitlai hmasa bik kan si nakhnga amah duhningte in biatak bia in a kan hrin.

Theihnak Le Tuahnak

19 Cucaah ka dawtmi ka u le ka nau hna, mizei paoh theihnak ah cun a khul rang ko seh law chimnak ah le thinhunnak tu ah cun a khul nuar ko seh. 20 Zei caah tiah minung thinhunnak nih Pathian dinnak kha a chuahter lo. 21 Cu a si caah, thurhhnawmhnak vialte le ṭhatlonak vialte kha puan bang phoih dih u. Pathian nih nan chung ah a bunhmi a bia tu kha toidornak in cohlang u. Cu a bia nih cun nan nunnak kha a khamh khawh.

22 A bia kha a theih lawng nan theih ahcun nanmah le nanmah nan i hleng. Cucaah bia nih a chimmi tu kha tuah u. 23 Tahchunhnak ah bia cu a theih, sihmanhsehlaw a theihmi kha a tuah ṭung lo ahcun, a hmai

1:6 Mat 21:21; Mar 11:24
1:8 2Pe 2:14
1:9 Mat 23:12
1:10 1Co 7:31; 1Pe 1:24
1:11 Mat 20:12
1:12 1Pe 3:14; 1Co 2:9
1:15 Rom 6:23
1:16 1Co 6:9
1:18 Joh 1:13; Bia 14:4
1:20 Mat 5:22
1:21 Eph 4:22; 1:13
1:22 Mat 7:21

thlalang ah aa bih menmi pa he an i lo. 24Mipa nih a hmai cu aa hmuh nain a kal ko. Chikkhatte ah a hmai zei a lawh kha a philh colh. 25Asinain a dang pa tu nih cun zalonnak a petu phungbia tling ah aa bih. Phungbia kha a tuah zungzal. A theihmi kha philh ṭhan ti lo in a tuah caah cu pa cu a tuahmi kip ah aa lawm.

26Tahchunhnak ah, nan lak ah mizeimaw nih biaknak ah kaa zuam tiah aa ruat i a lei kha a uk khawh ṭung lo ahcun amah le amah kha aa hleng i a biaknak cu zeihmanhlo a si ko. 27Sihmanhsehlaw Pa Pathian nih a thiang in le thurhnawmlo in a cohlanmi biaknak cu ngakṭah hna le nuhmei hna nih harnak an ton tikah va zohkhenh le vawlei ah thurhnawmlote in um hi a si.

Duhdanh Ngei Hlah U

2 Ka u le ka nau hna, kan Bawipa Jesuh Khrih, sunparnak Bawi kha a zummi nan si i, mi thleidannak zeihmanh va ngei hlah u. 2Tahchunhnak ah, sui kutdonghrolh le hnipuan ṭha aa hrukmi pa kha nan synagogue[g] chung ah a ra. Cun hnipuan thurhnawm aa hrukmi misifak pate zong a ra ve. 3Hnipuan ṭha aa hrukmi pa kha na hmaizah i, “Hi hmun ṭha ah hin ra ṭhu,” tiah na ti. Misifak pa tu cu, “Hika ah hin dir ko. Asiloah hika ka ke chiahnak hram ah hin ṭhu,” tiah na ti. 4Cuti na ti ahcun nan lak ah thleidannak nan ngei i ṭhatlonak in khua a ruatmi biakhiaktu ah nan cang lo maw?

5Ka dawtmi ka u le ka nau hna, ka bia hi thei tuah u. Pathian nih hi vawlei misifak hna hi zumhnak ah mirum si ding ah le amah a dawmi hna pek awk ah a kamhmi hna Pathian pennak kha ro ah a cotu si ding ah a thim hna lo maw? 6Sihmanhsehlaw nannih nih misifak upat kha nan duh lo. An serhsattu hna kha mirum hna pei an si kha. Biaceihtu hna hmai ah hramhram in an in chuahpi hna lo maw? 7Mi nih min ṭha in an in kawhnak hna kha a thangchiattu an si lo maw?

8Cathiang chung ah a ummi siangpahrang phungbia cu, “Na innpa kha nangmah le nangmah naa dawt bantuk in na dawt lai,” ti hi a si. Cu phungbia cu a dongh tiang na zulh taktak ahcun thilṭha na tuah a si. 9Asinain, mi thleidannak nan ngeih ahcun nan sual, phungbia buartu nan si tiah phungbia nih sual an phawt. 10Mipa pakhat nih phungbia kha a dihlak in a hei zulh ko hnga, sihmanhsehlaw phungbia chung i bia pakhatte hmanh kha a buar ahcun phungbia kha a dihlak in a buar a si ko. 11Zei caah tiah Pathian nih, “Ṭaangdangpom hlah u,” tiah a ti i, “Lainawng hlah,” tiah a titu zong kha Pathian pei a si kha. Ṭaangdang na pom lo nain lai na nawn ahcun phungbia buartu na si ṭhiamṭhiam ko.

12Cuticun zalonnak an petu hna phungbia in biaceih dingmi

1:25 Joh 8:32; Gal 2:4; Joh 13:17
1:26 1Pe 3:10
1:27 Mat 25:36; Rom 12:2; 2Pe 1:4
2:1 Apo 7:2; 10:34
2:4 Joh 7:24
2:5 Luk 12:21; Bia 2:9; Mat 25:34
2:6 1Co 11:22; Apo 8:3
2:8 Mat 5:43
2:10 Mat 5:19; Gal 3:10
2:12 Mat 16:27

hna bantuk in bia chim u law tuah ko u. 13 Zei caah tiah midang cung ah zaangfahnak a ngei lomi cu Pathian nih zaangfahnak ngei ve lo in bia a ceih hna lai. Zaangfahnak nih biaceihnak cu a tei.

Zumhnak Le Tuahnak

14 Ka u le ka nau hna, mi pakhatkhat nih zumhnak ka ngei a hei ti ko hnga. Sihmanhsehlaw tuahnak a ngeih ṭung lo ahcun zei dah a ṭhathnem? Cu zumhnak nih cun a khamh kho hnga maw? 15 Tahchunhnak ah, unaupa asiloah unaunu maw, thilpuan asiloah nitin rawl ngei lo in a um. 16 Cun nanmah lak i pakhatkhat nih, "Daite in va kal ko u. Lumte in va um u law khimte in va um u," tiah hei ti hna seh law, an pum ca ah an herhmi thil zeihmanh a pek ṭung hna lo ahcun zei dah a ṭhathnem? 17 Cu bantuk cun zumhnak zong cu a si ve. Zumhnak nih tuahnak zeihmanh a ngeih lo ahcun amahte lawng cun a thimi a si.

18 Tahchunhnak ah, mi pakhatkhat nih, "Nang zumhnak na ngei i, kei tuahnak ka ngei," a ti. Na zumhnak cu tuahnak tello in ka hmuhsak law kei zong nih ka zumhnak cu tuahnak in kan hmuhsak lai. 19 Pathian pakhat a um ti cu nan zumh. A hmaan ko. Khuachia zong nih an zumh ve i an ther.

20 Mihrut pa, tuahnak tello zumhnak cu a thi ti kha hngalh na duh maw? 21 Kan pa Abraham nih a fapa Isaac kha biakṭheng cung ah a pekchanh tikah a tuahnak cung in Pathian nih Abraham cu thiam a coter a si lo maw? 22 Cu zumhnak cu, a tuahnak he hmun khat ah an ṭuanṭi kha na hmuh. A tuahnak cung in a zumhnak cu a tlam a tlingmi ah a hung cang. 23 "Abraham nih Pathian a zumh i Pathian nih a zumhnak cu dinfelnak ah a relhpiak," tiah Cathiang nih a ti. Cun Pathian nih Abraham cu Pathian hawi, tiah a auh. Abraham nih kha thil vialte kha a tuah tikah Cathiang nih a chimchungmi kha a tlam a tling. 24 Cucaah Pathian nih mipa cu a zumhnak thawng lawng si lo in, a tuahmi cung in thiam a coter ti kha nan hmuh.

25 Cu bantuk ṭhiamṭhiam in Rahab hlawhhlangnu nih lamkaltu hna a cohlan hna hnu i lam dang in a thlah ṭhan hna tikah Pathian nih a tuahnak cung in thiam a coter a si lo maw? 26 Pum cu thlarau tello cun a thimi a si i, cu bantuk ṭhiamṭhiam in zumhnak zong tuahnak tello cun a thimi a si ve.

Lei Uknak

3 Ka u le ka nau hna, Pathian nih kannih cawnpiaktu hna hi fak deuh in bia a kan ceih te lai kha nan hngalh, cucaah mi tampi cu cawnpiaktu rak si duh hlah u. 2 Zei caah tiah kan dihlak lam tampi in kan tlu cio ko. Mizeimaw cu a bia chimmi i a tluk lo ahcun,

2:13 Mat 5:7; Luk 6:37
2:14 Mat 7:26
2:15 Mat 25:35, 36
2:16 Luk 3:11; 1Jo 3:17,18
2:17 Gal 5:6
2:18 Rom 3:28; Mat 7:16,17
2:19 Mar 12:24; 1Co 8:4-6; Mat 8:29; Luk 4:34
2:22 1Th 1:3
2:23 Rom 4:3
2:25 Heb 11:31
3:1 Eph 4:11; Mat 7:1; Rom 2:21
3:2 Rom 3:9-20; 1Jo 1:8; 1Pe 3:10; Mat 12:37

amah cu patling a si i, a pumpaluk aa uk khomi pa a si. 3Zohhmanh, rang nih kan nawl an ngaih nakhnga, chak kan khimh hna i, an chak cun rang pumpi cu kan mer hna. 4Zohhmanh, tilawng zong khi a ngan ngaingaimi an si. A ṭhawng tukmi thlitu nih a hranh i an kal. Sihmanhsehlaw thingphel hmete nih tilawng mawngtupa duhnak lam lei paoh ah a merter khawh hna. 5Cu bantuk cun lei hi pum ṭengnge hmete a si, sihmanhsehlaw fakpi in aa porhlaw. Zohhmanh, meici nih tupi hmanh a kangh khawh ko. 6Lei cu mei bantuk a si. Kan pum ṭengnge hna lak i dinlonak vawlei a si i pum kha a ningpi in a thurter. Kan nunnak hi a dihlak in a khangh. Cu lei meialh cu Gehenna[g] mei in a thomi a si. 7Zei caah tiah minung nih saram phunphun si hna seh, va si hna seh, rul si hna seh, rili chung thilnung si hna seh, an hrem khawh hna. A hrem zong an hrem taktak hna. 8Sihmanhsehlaw mizei hmanh nih lei cu an hrem kho lo. Uk khawh lomi thilṭhalo a si i thihnak sivai in a khat. 9Lei cun kan Pathian le kan Pa a simi kha kan thangṭhat i, cu lei ṭhiamṭhiam cun amah muisam keng in sermi minung hna kha chiat kan serh hna. 10Aa khatmi kan hmurka cun, thangṭhatnak le chiatserhnak an chuak. Ka u le ka nau hna, hitihin cun an si awk a si lo. 11Cerhtiput pakhat chung in ti-thlum le ti-kha an chuakṭi bal maw? 12Ka u le ka nau hna, theipi kung nih olive thei a tlai kho lo. Mitsur ruang nih theipi thei a tlai khawh ṭung lo. Cu bantuk ṭhiamṭhiam in cerhtiput pakhat nih ti-al le ti-thlum a chuahter kho lo.

3:4 Mat 15:11; 5:22
3:8 Rom 3:13
3:9 1Co 11:7
3:12 Mat 7:16
3:13 1Pe 2:12
3:14 2Co 12:20
3:15 1Ti 4:1
3:16 Gal 5:20
3:17 1Co 2:6; Heb 12:11; Luk 6:36; Rom 12:9
3:18 Mat 5:9; Rom 14:19; Phi 1:11
4:1 Tit 3:4; Rom 7:23

Fimnak Phun Hnih

13Aho dah nan lak ah a fimmi le a hngalmi pa cu a si? Cucu a ṭhami a nunning in langhter ko seh. A thilṭha tuahnak hna cu a fimmi nunnemnak in langhter ko seh. 14Tahchunhnak ah na thinlung chung in lungfah nahchuahnak le mah zawnruahnak na ngeih ahcun, i porhlaw hlah. Cun biatak ralchan in lih zong chim hlah. 15Cu bantuk fimnak cu cunglei si lo in, vawlei in a rami a si. Cu fimnak cu minung sinak in le khuachia sin in a rami a si. 16Cun nahchuahnak le mah zawnruahnak a umnak ah cun, tuaitamnak le thilṭhalo tuahnak vialte an um ko lai. 17Cunglei in a rami fimnak cu a hmasa bik ah a thiang. Cun daihnak in a khat i a nun a nem. Mi toi ah aa dor, zaangfahnak tampi le theitlai ṭha a ngei. Thleidan a hmang lo i aa titer lo. 18Daihnak sertu hna nih dinnak a chuahtertu ci kha daite in an tuh.

Vawlei Tlaihchan Hlah U

4Nan lak ah a ummi i dohnak le i siknak hna hi khuazei in dah an rat? Nan pum chung ah aa do lengmangmi nan pumsa duhnak

in a rami an si lo maw? 2 Duhnak fakpi nan ngei, asinain nan duhmi cu nan ngei lo. Lai nan nawng i midang thil kha nan hngar hna, sihmanhsehlaw nan ngei kho hna lo. Nan i si i nan i do, asinain Pathian nan hal lo caah nan duhmi kha nan ngei hlei lo. 3 Nan pumsa nuamhnak ca i hman awk ah thil nan hal i, tinhnak hmaanlo in nan hal caah nan hal nain nan hmu kho lo.

4 Ṭaangdang a pommi nusual le pakai nan si! Vawlei hawi nan si ahcun Pathian ral nan si kha nan hngal lo maw? Mizei hmanh vawlei hawi si a duhmi cu amahte in Pathian ral ah aa ser a si ko. 5 "Kan chung ah a nungmi Thlarau nih nahchuahnak he fakpi in a kan ham," tiah Cathiang nih a ti. Sullam ngei lo in maw cuticun a chim rua tiah nan ruah? 6 Sihmanhsehlaw Pathian nih a tam deuhmi vel kha a kan pek. Cucaah cun pei,

"Pathian nih aa porhlawmi
hna cu a doh hna.
Sihmanhsehlaw aa toidormi
hna cu vel a ngeih hna,"
tiah a chimnak cu a si cu.

7 Cucaah Pathian sin ah i pe ko u. Cun diabol[g] cu do u law nan sin in a zaam ko lai. 8 Pathian cu naih u law, amah nih an naih hna lai. Nannih misual hna, nan kut kha i thianh tuah u. Nannih lungrep a ngei lomi hna, nan thinlung kha thianh tuah u. 9 Nan ngaihchia ko u, cun ṭap u law ai tuah u. Nan nihnak kha ṭahnak ah thleng u law nan i lawmhnak kha ngaihchiatnak ah thleng u. 10 Bawipa hmai ah i toidor u law, cun amah nih an cawisan hna lai.

4:2 Mat 5:21,22; 1Jo 3:5
4:3 Mat 7:7; 1Jo 3:22
4:4 1Jo 2:15; Joh 15:19
4:5 1Co 6:19
4:6 Mat 23:12
4:7 Eph 4:27; 1Pe 5:6-9
4:8 Heb 7:19
4:9 Luk 6:25
4:10 1Pe 5:6
4:11 Rom 1:30; 2Co 12:20; 1Pe 2:1; Mat 7:1
4:12 Mat 10:28; 7:1
4:13 Luk 12:18-20
4:15 Apo 18:21
4:16 1Co 5:6

Mi Va Soi Hlah

11 Ka u le ka nau hna, pakhat le pakhat ralchan in bia ṭhalo chim hlah u. Mipa nih a unau ralchan in bia ṭhalo a chim i bia a hei ceih ahcun phungbia ralchan in bia a chim i phungbia tu kha bia a ceih tinak a si. Phungbia kha bia na ceih ahcun phungbia chimmi a tuahtu si lo in, phungbia biaceihtu na si. 12 Phungbia cu mi a khamh khotu le a hrawk khotu pakhat lawnglawng nih pei a pek ko cu. Cucaah midang biaceihtu ding ah nangmah cu aho dah na si?

Thaizing Ca Ah I Porhlaw Hlah

13 "Nihin asilole thaizing ah khua pakhatkhat ah kan kal lai i kum khat chung kan um lai. Thil kan caw kan zuar lai i tangka kan hmu lai," tiah a timi hna ngai tuah u. 14 Thaizing nih nan sin ah zei dah a chuahpi lai hmanh nan hngalh ṭung lo. Zei caah tiah nan nunnak hi zei dah a si? Caan tawite a hung zam i a lo ṭhan colhmi tichum bantuk pei a si ko cu. 15 "Bawipa a hna a tlak ahcun kan nung lai i, hi thil hi asiloah kha thil kha kan tuah lai," tiah nan ti awk tu a si. 16 Sihmanhsehlaw atu cu, nan lung a ngan i nan i porhlaw. Cu bantuk porhlawtnak vialte cu a

ṭhalomi an si. 17Cucaah, mizei hmanh thilṭha cu tuah awk a si ti a hngal ko nain a tuah lomi cu misual a si.

Mirum Ralrinpeknak

5 Maw mirum hna, ngai tuah u, zei caah tiah harnak nih an tlunhnawh hna lai, ṭap u law ai tuah u. 2Nan rumnak hna cu an thu dih cang. Nan thilpuan vialte cirik nih a ei dih cang hna. 3Nan sui le nan ngun vialte cu an nak dih cang i, an nahnak nih nan sining an langhter cang hna. Mei bantuk in nan titsa kha a ei lai. Ni donghnak ni ca ah nan chaw kha nan i khon hna. 4Zohhmanh, nan lo chung i rawl a ṭuanmi hna kha nan hlen hna. An rianṭuan man nan i hlepmi nih an auhnawh hna. Rawlṭuantu hna nih bawmh an in hal hna nak aw kha, Sabaoth[g] Bawipa hna nih a theih. 5Vawlei cung ah nuam ngai in le duhtling ngai in nan nung. Thahnak ni ca i cenhmi bantuk in nan thinlung kha nan cenh. 6 Miding kha sual nan phawt i nan thah. Anih nih cun an do hna lo.

Temhinnak I Lungsaunak

7Cucaah cun, ka u le ka nau hna, Bawipa rat hlantiang lungsaute in um ko u. Zohhmanh, lothlopa nih vawlei in a voimi theitlai sunglawi kha ruah hmasa le ruah hmanung a hmuh tiang lungsaute in a hngah. 8Cucaah nannih zong nan lungsau ko seh. Nan lung hmun ko seh, zei caah tiah Bawipa ratnak cu a nai cang. 9Ka u le ka nau hna, sualphawt nan si nakhnga lo pakhat le pakhat i mawhchiat hlah u. Zohhmanh, biaceihtupa cu innka hram ah a dir.

10Ka u le ka nau hna, Bawipa min in bia a chimmi prophet hna kha temhin harsatnak le lungsaunak ah i zohchun hna u. 11Zohhmanh, a ingtuar khomi hna cu milunglawm ah kan ruah hna. Job lungsaunak kha nan theih i Bawipa nih a donghnak i a tuahmi kha nan hmuh, cucaah Bawipa cu zaangfahnak le zawnruahnak in a khatmi a si. 12Sihmanhsehlaw cu thil vialte hna pin ah ka u le ka nau hna, chiatser hlah u, van min chal in siseh, vawlei min chal in siseh, thil dangdang min chal in siseh, chiatserhbiakamnak tuah hlah u. Sihmanhsehlaw nan "Ee" cu "Ee" si ko seh law, nan "Aih" cu "Aih" si ko seh, sualphawt nan si sual lai.

13Nanmah lak ah a tem-ingmi aho tal nan um maw? Thla cam ko seh. Aa lawmmi tah nan um maw? Psalm hla kha sa ko seh. 14Nanmah lak ah aho tal a zawmi nan um maw? Khrihfabu elder[g] kha au hna seh law a ca ah thla campiak hna seh law Bawipa min in chiti thuh ko hna seh. 15Zumhnak he thlacamnak nih mizaw kha a damter lai i Bawipa nih a thawhter lai. Cun sualnak kha a rak tuah hna ahcun Bawipa nih a ngaihthiam lai. 16Nan palhnak hna kha pakhat le pakhat

4:17 Luk 12:47; Joh 9:41
5:1 1Ti 6:9;
5:2 Mat 6:19,20
5:4 Rom 9:29
5:5 Luk 16:19
5:6 Heb 10:38
5:7 1Co 1:7; Gal 6:9
5:8 1Co 1:7; Rom 13:11
5:9 1Co 4:5; 1Pe 4:5; Mat 24:33
5:10 Mat 5:12
5:11 Mat 5:10; Heb 10:36
5:12 Mat 5:34-37
5:13 Col 3:16
5:14 Apo 11:30; Luk 10:34
5:16 Apo 19:13; Heb 12:13; 1Pe 2:24; Mat 7:7

sin ah phuang hna u law, nan dam nakhnga pakhat le pakhat thla i campiak u. Miding lungtakte in thlacamnak cu a ṭhawng i hmual a ngei, thil tampi a tuah kho. **17** Elijah cu kanmah bantuk minung sinak a rak ngei vemi a si ko. Lungthin takte in ruah a sur lo nakhnga thla a cam tikah kum thum le cheu chung vawlei ah ruah a sur lo. **18** Cun thla a cam ṭhan i, van in ruah a sur i vawlei nih a thei a chuahter.

19 U le nau hna, nan lak i pakhatkhat cu biatak in a pial i pakhatkhat nih a lung a thlenter ahcun, **20** cu misualpa a pialnak lam in a lung a thlentertu pa nih cun a nunnak cu thihnak chung in a khamh le a sualnak tampi kha a khuhpiak kha a hngalh awk a si.

5:17 Apo 14:15; Luk 4:25

5:19 Mat 18:15

5:20 Rom 11:14; 1Pe 4:8

PETER

CAKUAT PAKHATNAK

Biahmaisa

Caṭialtu: Peter
Cakuatmi: Chaklei Asia Minor zumtu (tuchan Turkey ram)
Caṭial Kum: AD 62-65

Hlan khrihfabu hna cu a hmet ngan in siseh, an tlawm tam in siseh an ṭhan tikah, fak chinchin in hremnak an tong. Khrihfa hna nih zumlotu hna nunphung kha an zulh duh hna lo caah, Rome pennak chung i a ummi hna vialte nih an huat dih hna (4:3, 4). Cu bantuk hremnak nih cun Pontus, Galatia, Cappadocia, Asia le Bithynia (1:1) ah a ṭhekdarh dih hna. Cu an va zaamnak hmun le ram zong ah cun Khrih he pehtlaihnak an ngeihmi ruang ah (4:14-19) le thil hmaan tuah an duh caah (3:14) harnak an va tong ṭhiamṭhiam. Cakuatmi hna lak ah hin Jew zeimawzat zong an i tel ko nain a tam deuh cu Gentile zumtu an si (1:18; 2:10; 4:3, 4). Cucaah cu zumtu hna nih thil hmaan an tuah zungzal naklai thapek an herh.

Pathian nih a mi hna sin i thapeknak cakuatu ding ah apostle Peter cu aa thim. Peter nih a rianṭuan chung vialte hremnak fakpi in a tuar (Apo 4:3; 5:17-42; 8:1; 12:1-19). Cucaah Pathian nih a cawnpiak vemi chung in a hmaanmi ruahnak tampi a cheuh khawh hna. Apostle Peter nih Jesuh temhinnak kha a mit hrimhrim in a hmuh caah, Jesuh temhinnak zohchun in zumtu nih dinfelnak an ṭanh nakhnga thazaang a pek hna.

Peter nih hi cakuat hi a thih lai kum hra chung ah a ṭialmi a si i cucu AD 62-65 hrawng ah a si. Cu lio cu Khrihfa mi hna nih a fak bik hremnak an in lio caan a rak si.

Apostle Peter nih a cakuat chung ah temhinnak kong voi tampi a ṭial ko nain Pathian velngeihnak langhter zong kha a philh lo. Pathian vel cu, khamhnak ah (1:1-2:10), temhinnak ah (2:11-4:19) le rianṭuannak ah (5:1-14) a langh kha Peter nih a hmuhsak hna. A cakuat hi Pathian khamhnak khuaruahhar a sining fianternak in a thawk (1:1-12), cuticun a lianngan tukmi an khamhnak he aa tlak in Pathian an duh khawh nakhnga nawlpeknak sawmthum le pali he tha a pek hna. Cucaah hi cakuat hi zumtu vialte kan dirnak le kan dir zungzal lainak a simi, a hmaanmi Pathian vel ca i khuaruahhar tehtekhannak a si (5:12). Cu Pathian vel nih cun harnak lak ah a mithim cu teinak a pek hna.

Biakchawnhnak

1 Jesuh Khrih apostle a simi keimah Peter nih, Pontus, Galatia, Cappadocia, Asia le Bithynia ah aa ṭhek i a vaimi,
2 Jesuh Khrih thisen in thianh awk ah le a nawlngaih awk ah Thlarau thianternak chung ah Pa Pathian hngalhchungnak ningte in thimmi, ca kan kuat hna.

1:1 2Pe 1:1; Mat 24:22; Heb 11:13; Apo 2:9
1:2 Rom 8:29; 2Th 2:13; Heb 10:22; Rom 1:7
1:3 2Co 1:3; Eph 1:3; Tit 3:5; Joh 1:13; Heb 3:6

Vel le daihnak cu nan cung ah karh chin ko seh.

Van Cu Temhhnawh Phu A Si

3 Mithi hna sin in Jesuh Khrih a thawhṭhannak in a nungmi ruahchannak ah a nganmi a zaangfahnak thawng in a kan hringṭhantu kan Bawipa Jesuh

Khrih i a Pa le Pathian cu thangṭhat in um ko seh. **4** A rawk kho lomi le thurhhnawmh lomi le a uai kho lomi ro cu van ah chiahpiak nan si cang. **5** Nannih cu ni hmanung bik i phuan te awk ah zumhnak thawng in khamhnak ca ah timh ciate in Pathian huhamṭhawnnak in kilvenmi nan si. **6** Atu ah cun tlawmpalte chung cu a herh ahcun hneksaknak a phunphun nih nan ngaih in chiatter ko hna hmanh seh law i lawm ko u. **7** Cuticun mei in hneksak ko zong ah a rawk ṭhiamṭhiammi sui nakin a sung deuhmi nan zumhnak a takning kha thangṭhatnak, upatnak le sunparnak he Jesuh Khrih a langh te tikah hmuh khawh a si nakhnga ca ah a si. **8** Amah cu atu ah nan hmu lo nain nan dawt i nan hmu lo nain nan zumh ko caah chim khawh lomi lawmhnak le a tlingmi sunparnak he nan i lawm. **9** Nan zumhnak nih a donghnak i a comi cu nan nunnak ca i khamhnak kha a si.

10 Nan sin ah a phan te laimi velngeihnak a rak phuangtu prophet hna nih hi khamhnak kong hi an rak hlathlai i lungsaute in an rak kawl, **11** an chung ah a rak um cangmi Khrih Thlarau nih Khrih temhinnak le sunparter a si lainak kong kha a hlankan in a rak phuanchung ah khan a hmuhsak hna ningte in aho dah a si le zeitik caan ah dah a rat lai kha an rak dothlat. **12** Van in run thlahmi Thlarau Thiang thawng in atu ah nan sin i thawngṭha phuangtu hna nih an phuanmi thawngṭha hi prophet nih an rak chim tikah anmah ca ah si lo in, kanmah ca tu ah rianṭuantu an si kha chimh an rak si. Hi thil hna hi vanmi hna hmanh nih hmuh le zoh an duh tukmi an si.

1:4 Apo 20:32; Rom 8:17; Col 1:5; 2 Ti 4:8
1:5 Joh 10:28; Rom 11:8-18
1:6 Rom 5:2; Jam 1:1
1:7 Jam 1:3; 2Co 4:17; 1Th 2:19
1:8 Joh 20:20
1:9 Rom 6:22
1:10 Mat 26:24; 13:17
1:11 Apo 16:7; 2Pe 1:21; Mat 26:24
1:12 Rom 4:24; Luk 24:44
1:13 Apo 24:25; Heb 3:6; 1Co 1:7
1:14 Rom 12:21; Eph 4:18
1:15 1Th 4:7; 1Jo 3:3
1:17 Mat 6:9; 61:27; Heb 11:13; 12:28
1:18 Mat 20:28; 1Co 6:20; Gal 4:3
1:19 Rom 3:25; Joh 1:29
1:20 Eph 1:4; Mat 25:34; Heb 9:26

Nan Nun Thianter U

13 Cucaah nan lungthin ruahnak taisawm kha i sawmh u law, ralringte in um ko u, cun Jesuh Khrih a langh te tikah nan sin ah ratpi a si laimi velngeihnak cung ah cun nan i ruahchannak cu a dihlakte in ṭhum ko u. **14** Nawlngaimi fale nan si cang bantuk in nan rak hngalh lo lio pumsa duhnak kha nanmah le nanmah i ukter ti hlah u. **15** Sihmanhsehlaw nannih an kotu hna cu a thian bantuk in nannih zong nan tuahsernak vialte ah thiangte in um ve u. **16** Zei caah tiah, "Kei cu ka thian caah nannih zong thiang ve u," tiah aa ṭial.

17 Thleidannak um lo in mi kip kha an rianṭuan ning cio in bia a ceihtu kha kan Pa tiah nan auh ṭung ahcun hi vawlei i khual nan tlawn chung vialte amah ṭih bute in nan nun awk a si. **18** Nan pupa hna rophung in nan hmuhmi tinhnak ngei lo tuahsernak chung khan nannih cu a rawk khomi thil, sui le ngun si lo in, **19** dotla le soi awk um lo tuufa bantuk, Khrih thisen sung in tlanh nan si cang kha hngal u. **20** A ngaingai ti ahcun amah cu vawlei a rak ser hlan in a rak hngalhchung cangmi

a si, sihmanhsehlaw nanmah ca ah atu hmanung bik caan ah hin langhter a hung si. **21** Cucaah nan zumhnak le nan ruahchannak kha Pathian ah a si nakhnga mithi hna sin in a thawhter i sunparnak a petu Pathian kha amah thawng cun nan zumh.

22 Nannih cu Thlarau thawng in unau hna kha dawt taktak awk ah biatak zulhnak in nan nunnak kha nan thianter cang caah pakhat le pakhat kha a thiangmi lungthin he i daw cikcek u. **23** A rawk khomi ci si lo in, a rawk kho lomi le zungzal a nung i a hmunmi Pathian bia in hrinṭhanmi nan si cang. **24** Zei caah tiah,

"Mi vialte cu ram bantuk
an si,
Cun minung sunparnak
vialte hna zong hi ram
pangpar bantuk an si.
Ram cu a uai i,
A par kha a ṭil,
25 Sihmanhsehlaw Bawipa
bia cu a zungzal in a
hmun."

Cu bia cu atu nan sin ah chimmi thawngṭha kha a si.

Pathian Minung Hna

2 Cucaah ziarngeihnak vialte, hlenthawinak vialte, chungthu lengnal sinak, nahchuahnak le thangchiatnak vialte kha ngol cang hna u, **2** bawhte bantuk in hnuk thiang a simi a bia kha duh u law nan ṭhang lai. **3** Zei caah tiah Bawipa velngeihnak cu nan teh cang.

4 Minung nih an hlawt nain Pathian nih a thimmi le a sunglawimi lungnung bantuk in amah sin ah cun ra tuah u. **5** Nannih zong thlarau inn saknak ca ah hmanmi lungnung bantuk le Jesuh Khrih thawng in Pathian sin ah cohlantlak thlarau raithawinak a pechantu tlangbawi thiang nan si. **6** Cucaah Cathiang chung ah hitihin a um fawn,

"Zohhmanh, Zion ah a
nganmi thimmi le a
sunglawimi innkillung lu
ka chiah,
Cun amah a zummi paoh cu
zeitik hmanh ah an ning a
zak lai lo."

7 Cucaah nannih a zummi hna ca ah cun amah cu a sunglawi tuk, sihmanhsehlaw nawlngai lomi hna ca ah cun,

"Inn satu hna nih an
hlawtmi lung kha
Innkillung lu ah a cang."
8 Cun,
"Tluknak lung le
Rilhnak lungpi ah a cang."

Bia kha an ngaih lo caah annih cu an tlu, cu bantuk i rak um ding zong ah rak tinhpiak cangmi an si.

9 Sihmanhsehlaw nannih cu muihnak chung in a ceunak khuaruahhar chung ah an autu hna, amah thangṭhatnak phuangtu ding ah thimmi miphun, siangpahrang tlangbawi, miphun thiang, a hlei in aa ngeihmi a minung nan si. **10** A hlan ah nannih cu Pathian minung nan

1:21 Rom 4:24; Phi 2:7-9; Heb 2:9; 3:6
1:22 Jam 4:8; Joh 13:34; Rom 12:10
1:23 Joh 1:13; 3:5; Heb 4:12
1:25 Jam 1:10
2:1 Eph 4:22; Jam 4:11
2:2 1Co 3:2; Eph 4:15,16
2:3 Heb 6:5
2:5 1Co 3:9; Eph 2:20-22; Phi 4:18; Heb 13:15
2:6 Eph 2:20; Rom 9:32
2:7 2Co 2:16; Apo 4:11
2:8 Luk 2:34; Rom 9:22
2:9 Tit 2:14; Apo 26:18
2:10 Rom 9:25,26

rak si lo, sihmanhsehlaw atu cu nan si cang, a hlan ah cun Pathian zaangfahnak kha nan rak co lo, sihmanhsehlaw atu cu nan co cang.

11 Ka dawtle hna, khualtlawngmi le a vakvaimi hna bantuk in, nan nunnak he ral aa domi nan pumsa duhnak kha i sum ko u, tiah kan nawl hna. **12** Gentile mi hna lak ah upat awk a tlakmi nuncan ziaza va ngei ko u, zei caah tiah ṭhatlonak a tuahtu hna bantuk in an in thangchiat hna tikah thilṭha nan tuahmi an rak ngiatmi thawng khan vehvatnak ni ah Pathian kha sunparnak an pek lai.

13 Cucaah Bawipa ruang ah cun minung phung kip kha va zul ko hna u, nawlngeitu sang bik siangpahrang a si ah, **14** ṭhatlonak a tuahtu hna dantattu ding ah le ṭhatnak a tuahtu hna thangṭhattu ding ah siangpahrang nih a thlahmi uktu si hna seh, an nawl va ngai ko hna u. **15** Zei caah tiah thilṭha tuahnak in mihrut hna hngalhlonak daihter hi Pathian duhnak cu a si. **16** A luatmi nan si cang ko nain nan luatnak kha ṭhatlonak silhnalhnak ah hmang hlah u, sihmanhsehlaw Pathian sal bantuk in nung u. **17** Mi vialte kha upat hna u, unau kha daw hna u, Pathian kha ṭih u law, siangpahrang kha upat ko u.

18 Sal hna, ṭihphannak vialte he nan bawile tang ah i dor ko u, a ṭhami le a nun a nemmi tang lawng ah si lo in, a puarhrangmi bawi tang zong ah i dor ko u.

2:11 1Co 10:14; Heb 11:13; Rom 13:14; Gal 5:16; Jam 4:1
2:12 Phi 2:15; Tit 2:8; 1Pe 3:16; Mat 9:8
2:13 Rom 13:1; Tit 3:1
2:14 Rom 13:3,4
2:15 1Pe 3:17
2:16 Joh 8:32; Gal 5:13; Rom 6:22
2:17 Rom 13:7
2:18 Eph 6:5; Jam 3:17
2:19 1Pe 3:14,17
2:21 Phi 1:29; Rom 8:28; Mat 11:29
2:22 2Co 5:21
2:23 Heb 12:3; Luk 23:46
2:24 Heb 9:8; Jam 5:16
2:25 Joh 10:11;

Uktu Nawlngaihnak

19 Zei caah tiah mi pakhatkhat nih Pathian a hngalh ruang ah a dinglo ning in lungfahnak le temhinnak a tuar ahcun, cucu thangṭhat tlak a si. **20** Cucaah na palhnak ruang ah tuknak na huah tikah lungsaute in na in ahcun zei thangṭhatnak dah a um? Sihmanhsehlaw thilṭha na tuah i na tuahmi ruang ah temhinnak na huah tikah lungsaute in na in ahcun Pathian hmai ah thangṭhat a tlak hrimhrimmi a si. **21** Cucaah nannih cu hi ca ah hin auh nan si, zei caah tiah Khrih zong kanmah ca ah temhinnak a huah i a keneh nan zulh nakhnga zohchun awk a kan chiahpiak.

22 "Sualnak zeihmanh a tuah lo i,
A kaa zong in zeihmanh hlennak a chuah kha an hmu bal lo."

23 Bia ṭhalo in an ti tikah bia ṭhalo in a let hna lo, temhinnak a huah tikah a tlerh hna lo, sihmanhsehlaw dingfelte in biaceihtu Pathian sin ah aa hngatchan. **24** Cuticun kannih sualnak ah a thi cangmi hna nih dinfelnak ca ah kan nun khawh nakhnga amah hrimhrim nih kan sualnak kha a takpum in thing cung ah a phorh. An tuknak hma in nannih cu damter nan si cang. **25** Zei caah tiah nannih cu lam a tlaumi tuu bantuk nan rak si, sihmanhsehlaw atu cu Tuukhal le nunnak Kilvengtu sin ah nan kir cang.

Nu Le Va Cawnpiaknak

3 Cu bantuk ṭhiamṭhiam in nannih nupile hna, nan vale tang ah i dor ko u, a bia a ngai lomi vale cheukhat an um ahcun, bia kaa khat lo in an nupile nuncan ziaza, 2 upat ṭihzahnak le zoh aa dawhmi nan nuncan ziaza an ngiatnak thawng in nan tei khawh hna lai. 3 Nan i dawhnak cu lenglei sam ṭamhnak, sui i tinak ah le thilpuan ṭha i hruk-aihnak ah si hlah seh. 4 Sihmanhsehlaw nan i dawhnak cu Pathian mithmuh ah a sunglawi tukmi thlarau daihnak le a rawk kho lomi nunnemnak he ṭamhmi lungthin, chunglei minung tu ah khan si ko seh. 5 Zei caah tiah hi bantuk in hlan lio ah Pathian a rak i bochanmi nu thiang hna zong an vale tang i an rak i dornak in an rak i ṭamh ve. 6 Sarah nih Abraham cu bawipa tiah a auh i a nawl a ngaih bantuk in nannih zong thilṭha nan tuah i ṭihphannak zeihmanh nan ngeih lo ahcun Sarah fanule nan si.

7 Cu bantuk ṭhiamṭhiam in nannih vale hna, nan thlacamnak ah dawnkhantu a um nakhnga lo nunnak vel rocoṭi ding kan si bantuk in le um* kuai fawi an si bantuk in upatnak pe in hngalhthiamnak he nan nupile he cun khuasa u.

Dinfelnak Ca I Temhnak Thluachuah

8 A donghnak ah nan dihlak lungkhatte in um ko u, pakhat le pakhat zaangfahnak, unau bantuk in i dawtnak ngei u law, lungnemte in le toidorte in um ko u. 9 Thluachuah nan co khawh nakhnga, ṭhatlonak kha ṭhatlonak in siseh, bia ṭhalo kha bia ṭhalo in siseh va let hna hlah u, sihmanhsehlaw a lettalam tu in hiti in um ding ah auhmi nan si ti i hngal in, thluachuahnak tu he va let ko hna u. 10 Zei caah tiah,

"Nunnak a duhmi le
Niceu ṭha hmuh a duhmi nih cun,
Ṭhatlonak khan a lei le
Hlenthawinak chimnak khan
a hmur kha i ralring ko seh.
11 Ṭhatlonak kha mertak seh law
Thilṭha kha tuah ko seh,
Daihnak kha kawl seh law
Hmuh i zuam ko seh.
12 Zei caah tiah Bawipa mit
cu midingfel mi cung ah
a um i,
An thlacamnak kha a hna a chit hna.
Sihmanhsehlaw Bawipa
mithmai cu ṭhatlonak
a tuahmi hna he cun aa
ralchan."

13 Cun nannih cu ṭhatnak zultu nan si ahcun aho nih dah harnak cu an pek hna lai? 14 Sihmanhsehlaw dinfelnak ruang ah nan temhin ahcun mithluachuak nan si. "Cun an in tlerh hna nak kha va ṭih hlah u law nan lungre zong thei hlah seh."

15 Sihmanhsehlaw Bawipa Pathian kha nan thinlung chung in upat u law, nan chung ah a

3:1 Eph 5:22; 1Co 7:16
3:3 1Ti 2:9
3:4 Rom 7:22; Eph 3:16; Rom 2:29
3:5 1Ti 5:5;
3:7 Eph 5:25-33; Col 3:19
3:8 Rom 12:10; 15:5; 12:10; Eph 4:2
3:9 Rom 12:17; 1Th 5:15; Mat 5:44; Rom 8:28; Heb 6:14
3:13 Tit 2:14
3:15 Col 4:6; Heb 3:6

* **3:7** *um:* Nupile kha a kuai a fawimi um bantuk in a tahchunhnak a si.

ummi nan i ruahchannak a ruang an halmi hna kip kha toidornak le upatnak he nan i kilvennak chim kho ding in a zungzal timh ciate in um tuah u. **16** Khrih ah nan tuahsernak a ṭhami kha an thangchiatmi hna nih ṭhatlonak a tuahmi hna bantuk in an in doh hna tikah an ning a zah nakhnga nan chiaṭha thleidannak kha thiangte in umter ko u. **17** Zei caah tiah Pathian duhnak a si ahcun thilṭha tuah ruang i temhinnak tuar cu thil ṭhalo tuahnak ruang i tuarnak nakin a ṭha deuh.

18 Zei caah tiah Khrih zong sualnak ca ah voikhat ah za lak in temhinnak a huah, cuticun amah nih Pathian sin ah a kan kalpi khawh nakhnga, midingfel cu midingfellomi hna ca ah taksa in a thi, sihmanhsehlaw Thlarau thawng in nunter ṭhan a si. **19** Cu Thlarau thawng cun thong chung ah a ummi thlarau hna sin ah a vung kal i thawngṭha a vung chim. **20** Cu hna cu, ti chung in mi tlawmte, pariat lawnglawng a rak khamh hna nak, lawng kha timhtuah a rak si lio i Pathian nih lungsaunak in Noah chan i a rak hngah hna lio ah khan nawl a rak ngai lomi hna kha an si. **21** Cucu rak chimchungmi a si bantuk in baptisma innak nih (baptisma innak cu taksa thurhnawm thianhnak a si lo, sihmanhsehlaw a thiangmi kan chiaṭha thleidannak nih Pathian sin ah bialehnak a ngeihmi kha a si) Jesuh Khrih thawhṭhannak thawng in atu ah a kan khamh cang. **22** Amah cu van ah a hung kai i Pathian orhlei kam ah a um, vanmi hna le nawlngeihnak vialte hna le huhamṭhawnnak vialte nih amah nawl kha an ngaih dih.

4 Cucaah Khrih nih taksa in kan ca ah temhinnak a tuar cang caah nannih zong cu bantuk thinlung hriam he cun i thuam ko u, zei caah tiah taksa in a temhin cangmi cu sualnak khan aa ngol cang. **2** Cucu, a taangmi a caan vialte hi minung pumsa duhnak ca ah taksa in hmang ti lo in, Pathian duhnak ca tu ah a hman cang nakhnga ca ah a si. **3** Zei caah tiah Gentile mi hna duhnak horduhcuainak, pumsa duhnak, zuritnak, i nuamhsaihnak, dineinak le fihnung a simi siasal biaknak hna kha a luan cia kan nunnak caan ah za lak in kan rak hman cang hna. **4** Hi thil hna kong ah anmah he aa khat in nan i ti ti lo kha an khuaruah a har i an in thangchiat hna. **5** Mithi le minung biaceih awk ah timh ciate in a ummi amah sin ah an kong kha an i chim ve te lai. **6** Cucaah, hi ruang ah pei mithi hna sin zong ah thawngṭha cu phuan a rak si cu, cuticun taksa in annih cu minung phung ning in biaceih an si i, sihmanhsehlaw thlarau in annih cu Pathian phung ning in an nun khawh nakhnga ca ah a si.

7 Sihmanhsehlaw zeizong vialte i an donghnak cu a phan deng cang, cucaah i biatak u law

3:16 Apo 23:1
3:18 Heb 7:27; Rom 5:2; Col 1:2
3:20 Rom 2:4; Heb 11:7
3:21 Apo 22:16; 23:1
3:22 Heb 4:14; Mar 16:19; Mat 28:18; Rom 8:28
4:1 Rom 6:18
4:2 Rom 6:2
4:3 Eph 2:2; Rom 13:13
4:5 Apo 10:42
4:7 Rom 13:11; Apo 24:25

ralringte in thlacam ko u. **8** Cun zei dang vialte hna nak hmanh in pakhat le pakhat kha thukpi in i daw u, zei caah tiah "dawtnak nih cun sualnak tampi kha a khuh lai." **9** Phunzai lote in pakhat le pakhat kha tluninn i onh ko u. **10** Pathian velngeihnak phun tampi zohkhenhtu ṭha bantuk in, mi kip nih nan co ciomi laksawng kha midang rianṭuanpiaknak ca ah hmang hna u. **11** Zeizong vialte ah Jesuh Khrih thawng in Pathian nih sunparnak a co khawh nakhnga mi pakhatkhat nih bia a chim ahcun Pathian nih a pekmi bia a chim bantuk in chim seh, mi pakhatkhat nih rian a ṭuan ahcun Pathian pekmi thiltikhawhnak he ṭuan seh. Sunparnak le pennak cu a zungzal in a zungzal tiang amah ta si ko seh. Amen[g].

Zumtu, Na Ningzak Hlah

12 Ka dawtle hna, nanmah hneksaknak ca ah a tlungmi kha a tlung bal lomi harnak kan cung ah a tlung tiah ruat hlah u. **13** Sihmanhsehlaw Khrih temhinnak nan i hrawm zat hin i lawm ko u, cuticun a sunparnak kha langhter a si te tikah lawmhnak taktak he nan i lawm ve te lai. **14** Khrih min ruang ah thangchiat nan si ahcun, thluachuakmi nan si, zei caah tiah sunparnak Thlarau, Pathian Thlarau cu nan cung ah a um. Annih lei cun, amah cu thangchiat a si nain nanmah lei cun amah cu sunparter a si. **15** Sihmanhsehlaw aho hmanh lainawng, mifir, ṭhatlonak a tuahmi le midang kong ah bia duh hmursaumi hna temhin bantuk in temhinnak tuar hlah u. **16** Aho hmanh Khrihfa a si ruang ah a temhin ahcun a ningzak hlah seh, sihmanhsehlaw cu thil ah cun Pathian tu kha sunparnak pe ko seh. **17** Zei caah tiah Pathian innchungkhar hna biaceihnak hramthawk caan kha a phan cang, cun biaceihnak cu kanmah in aa thawk hmasa bik ahcun Pathian thawngṭha a ngai duh lomi hna i an donghnak hi zei dik a va lawh te lai. **18** Atu ah,

"Midingfel mi hmanh
khamh a si lo deng
ahcun,
Pathian mi a si lomi hna le
misual hna cu khuazei ah
dah an langh te lai?"

19 Cucaah Pathian duhningte in temhinnak a tuarmi hna nih cun thilṭha tuahnak in zumhtlak a simi Sertu amah sin ah an nunnak kha chan ko hna seh.

Elder Hna Thapeknak

5 Nan lak i elder[g] a simi hna, elder rianṭuanhawi a simi le Khrih temhinnak tehte a simi le a sunparnak langhter a si te tikah aa hrawm ve te laimi keimah nih kan forh hna. **2** Nan lak i a ummi Pathian tuurun kha khal hna u law kilvengtu bantuk in rian hna u, hnekchom si lo in lungthote in le ningzah awktlak miaknak si lo in, i ngaih ngai in khal ko hna u. **3** Zohkhenh awk i an in pekmi hna

4:8 Jam 5:20
4:9 Rom 12:13; Phi 2:14
4:10 Rom 12:6,7; 1Co 4:2
4:11 1Th 2:4; Eph 6:10; Rom 11:36
4:13 Mat 5:12; 2Co 1:5; Rom 8:17
4:14 Joh 15:21; Mat 5:11
4:16 Apo 5:41
4:17 1Ti 3:15; 2Th 1:8
4:18 Luk 23:31
5:1 Apo 11:30; Luk 24:48; Bia 1:9
5:2 Joh 21:16; 2Co 9:7; Phi 14; 1Ti 3:3
5:3 Mat 20:25-28; 1Ti 4:12

kha bawihnawh lo in tuurun ca
ah zohchuntlak tu va si ko u law,
4 Tuukhal Ngan a langh te tikah
a uai lomi sunparnak bawiluchin
nan hmuh lai.

5 Cu bantuk ṭhiamṭhiam in
nannih mino deuh nih upa deuh
nawl kha ngai hna u. Asi, nan
dihlakte in pakhat le pakhat toi ah
i dor u law, toidornak in i thuam
ko u, zei caah tiah,

"Pathian nih aa porhlawmi
cu a doh hna,
Sihmanhsehlaw aa toidormi
cu vel a ngeih hna."

6 Cucaah a ṭhawngmi Pathian
kut tang ah cun i toidor u law
a caan a cut tikah amah nih an
cawisan hna lai. 7 Amah nih
nan zawn an ruah hna caah nan
lungretheihnak vialte cu amah
cung ah chuang ko u.

8 Fimhringte in um u, ralringte
in um u, zei caah tiah nan ral
diabol[g] cu a hrum ruangmangmi
chiandeih bang in mi seh awk
kawl in nan pawngkam ah aa
chawk len ko. 9 Vawlei ah nan
unau hna zong nih nan inmi
temhinnak bantuk hi an rak tuar
ve ti hngal in, zumhnak ah fekte
in dir u law, amah cu rak do u.
10 Sihmanhsehlaw Jesuh Khrih
thawng in zungzal a hmunmi a
sunparnak chung ah a kan autu
velngeihnak vialte he a khatmi
Pathian nih caan tlawmpal nan
temhin hnu ah in tlinter ko hna
seh. 11 Sunparnak le pennak cu a
zungzal in a zungzal tiang amah
cung ah um ko seh. Amen[g].

12 Zumhtlak ah ka ruahmi kan
unau Silvanus* sin in, nan dirnak
Pathian vel hi a hmaan taktak ti
tehte khannak le forhfialnak ca
tlawmte nan sin ah ka rak ṭial.

13 Nanmah he hmun khat ah
thimmi, Babylon ah a ummi
khrihfabu le ka fapa Mark nih an
in biakchawnh hna.

14 Pakhat le pakhat dawtnak
hnamhnak in i biachawn u.

Khrih Jesuh chung ah a ummi
nan dihlak nan cung ah daihnak
um ko seh.

Amen[g].

5:4 Joh 10:11; 1Co 9:25
5:5 Eph 5:21; Mat 23:12
5:6 Jam 4:10
5:7 Mat 6:25; Heb 13:5
5:8 Apo 24:25; 2Ti 4:17
5:9 Jam 4:7; Col 2:5; Apo 14:22
5:10 Rom 8:28; 2Ti 2:10; 2Th 2:17
5:11 Rom 11:36
5:12 Apo 5:22; Heb 13:22; 1Co 16:13
5:13 Apo 12:12
5:14 Rom 16:16; Eph 6:23

* **5:12** *Silvanus:* Silas ti zong in auhmi pa kha a si.

PETER

CAKUAT PAHNIHNAK

Biahmaisa

Caṭialtu: Peter
Cakuatmi: Chaklei Asia Minor zumtu (tuchan Turkey ram)
Caṭial Kum: AD 66-67

Pentecost[g] ni i khrihfabu a dir (AD 30 hrawng; Apo 2 kha zoh) hnu caan tlawmpal ah, Khrih rianṭuannak hrawh awk ah cawnpiaknak hmaanlo hna cu an chuak colh. Jesuh nih cawnpiaktu hmaanlo an chuah lainak kong kha a rak chimchung cang (Mat 7:15; 24:4-5, 11, 24-26; Mar 13:22, 23). Paul zong nih cawnpiaktu hmaanlo kong ah zumtu kha ralrinnak a rak pek diam cang hna (Apo 20:29-30). Cucaah apostle Peter nih a ra colh dingmi cawnpiaktu hmaanlo hna kong i timhtuahchungnak caah a voihnihnak cakuat hi a ṭialnak a si (2:1). Jude cakuat le Peter cakuat pahnihnak hi an i lawhnak tampi a um. Sihmanhsehlaw Jude tu nih cun cawnpiaktu hmaanlo hna cu zumtu hna lak ah um cang dawh in a chim (Jud 1:4). Cucaah Peter nih a cakuat hi Jude cakuat hlan ah a rak ṭial tinak a si.

Peter nih hi cakuat a voihnihnak hi zumtu hna sin ah a ṭialmi a si kha dal 3:1 ah kan hmuh. A voikhatnak i ca a kuatmi hna cu, chaklei Asia minor ah hremnak a tuarmi zumtu hna sin ah a si i, a voihnihnak i ca a kuatmi hna zong hi, cu hna cu an si ṭhiamṭhiam. A voihnihnak cakuat a si bantuk in, AD 66-67 hrawng ah a rak ṭialmi a si. A thih lai kha a hngalh caah (1:13, 14), an hmai in a ra cuahmahmi ṭih a nungmi ca i timhtuahnak ca ah ca kuat a duh ṭhan hna nak cu a si.

Sihmanhsehlaw Peter nih a cakuat hramthawk ah cawnpiaknak hmaanlo kong a chim lo, thlarau lei nun ṭhanning tu kha a langhter (1:1-11). Thlarau lei in an nun a ṭhan khawh nakhnga nawl a pek hna i ṭhan an duh khawh nakhnga tha a pek hna. A cakuat tam deuh nih biapi i a chiahmi cu Bible hngalhnak hi thlarau lei ṭhannak hram biapi a sinak langhter kha a si. Peter nih zumtu hna cu Cathiang hi i cinken ding ah tha a pek hna. Zei caah tiah Cathiang lawng hi nawlngeimi le bochan awktlak cu a si (1:12-21). Dal 2 chung ah, rawhnak a chuahpi i lih a chimmi cawnpiaktu hmaanlo hna le a bia a nihsawhtu hna dohnak ca ah Peter nih Cathiang le tahchunhnak kha a hman hna (2:1-3:13). Peter nih Pathian biaceihnak le Khrih rat lainak he pehtlai in a hnu bik thapeknak le ralrinpeknak in a cakuat cu a donghter (3:14-18).

Peter cakuat hi chan vialte chung i a ummi zumtu ca ah a biapi tukmi a si. Cucaah "kan Bawipa le Khamhtu Jesuh Khrih vel le hngalhnak" (3:18) chung i kan ṭhan lawnglawng ah fekte in kan dir kho lai i palhnak kha kan doh khawh lai.

Biakchawnhnak

1 Jesuh Khrih sal le apostle a simi Simon Peter nih kan Pathian le Khamhtu Jesuh Khrih dinfelnak thawng in kanmah he aa khat in a sunglawi tukmi zumhnak a coṭimi hna, nan sin ah ca kan kuat hna.

1:1 Rom 1:1; 1Pe 1:1; Rom 3:21-26; Tit 2:3
1:2 Rom 1:7; Phi 3:8

2 Pathian le Jesuh kan Bawipa nan hngalhnak thawng in vel le daihnak cu nan cung ah karh chinchin ko seh.

A Liannganmi Le A Sunglawimi Biakamnak

3 A ṭhatnak le a sunparnak in a kan autu amah hngalhnak thawng in, nunnak ca ah le Pathian minung sinak ca ah kan herhmi thil vialte kha amah Pathian ṭhawnnak nih a kan pek dih cang. **4** Cuticun cu thil hna thawng in a ngan ngaingaimi le a sunglawi tukmi biakamnak hna kha a kan pek cang. Cu biakamnak hna thawng cun pumsa duhnak nih a chuahpimi vawlei rawhralnak chung khan luat in, Pathian sinak aa hrawm khomi nan si khawh nakhnga ca ah a si.

5 Cun hi ruang thengte ca zong ah hin, nan zumhnak ah ṭhatnak, ṭhatnak ah hngalhnak, **6** hngalhnak ah mah le mah i uk khawhnak, mah le mah i uk khawhnak ah in khawhnak, in khawhnak ah Pathian mi sinak, **7** Pathian mi sinak ah unau bantuk in ṭhatnak, unau bantuk in ṭhatnak ah dawtnak kha nan chap khawh nakhnga fakpi in i zuam u. **8** Zei caah tiah hi thil hna hi nanmah ta an si i tam chinchin in nan ngeih hna ahcun kan Bawipa Jesuh Khrih hngalhnak ah santlailo le theitlai lo in nan um lai lo. **9** Sihmanhsehlaw hi thil a chambaumi hna cu a hmuhnak a tawi i, mitcaw bantuk a si i hlan a sualnak vialte in thianh a si cang hmanh kha aa philh tawn.

10 Cucaah u le nau hna, kawh nan sinak le thim nan sinak fehter awk ah tam chinchin in i zuam ko u, zei caah tiah hi thil nan tuah hna ahcun nan tlu bal ti lai lo. **11** Cuticun kan Bawipa le Khamhtu Jesuh Khrih pennak, zungzal a hmunmi chung i luhnak kha rum ngai in pek nan si lai.

12 Cucaah atu i nan ngeihmi biatak ah fekte in nan dir i, cu thil hna zong cu nan hngalh ko cang nain, cu thil nan hngalh cangmi nanmah hngalhter ṭhan zungzal hi ka daithlang kho hrimhrim lo. **13** Asi, hi thlam i ka um chung paohpaoh cu nanmah thapeknak ca ah nan hngalh cangmi thil hngalhter ṭhan lengmang hi a hmaan ko tiah ka ruah. **14** Zei caah tiah kan Bawipa Jesuh Khrih nih a rak ka hmuhsak cang bantuk in a rauh hlan ah ka thlam hi ka chuahtak cang lai ti kha ka hngalh. **15** Cu lawng cu a si lo, ka thih hnu zong ah hi thil hna hi nan hngalh zungzal nakhnga fakpi in kaa zuam.

A Fiang Khunmi Biaphuan

16 Zei caah tiah kan Bawipa Jesuh Khrih rat lainak le huhamṭhawnnak kan in hngalhter hna tikah hin fim ngai in phanchommi tuanbia kha kan zulh hna a si lo, sihmanhsehlaw kanmah hrimhrim hi a lianhngannak mithmuh tehte cu kan si. **17** A liannganmi sunparnak sin in amah sin ah aw pakhat, “Hihi ka dawtmi ka Fapa a si, a cung ah ka lung a tling ngaingai,” tiah a rung than tikah Pa Pathian

1:3 1Pe 1:5; Rom 8:28
1:4 2Co 7:1; Eph 4:24; Heb 12:10; 1Jo 3:2; Jam 1:27
1:5 Col 2:3
1:6 Apo 24:25; Heb 10:36
1:7 Rom 12:10; 1Th 3:12
1:8 Joh 15:2; Col 1:10; Tit 3:14
1:9 1Jo 2:11; Eph 5:26; Mat 1:21
1:10 Jud 1:24
1:11 2Ti 4:18
1:12 Phi 3:1; 1Jo 2:21; Jud 1:5; 2Jo 1:1:2
1:13 2Co 5:1,4
1:14 2Ti 4:6; Joh 13:36
1:15 Luk 9:31
1:16 Mar 13:26; Mat 17:1-8
1:17 Mat 3:17

sin in upatnak le sunparnak kha a hmuh.

18 Cun kannih zong amah he tlang thiang cung i kan rak um lio ah khan van in a rung thangmi aw cu kan rak theih.

19 Cu nak hmanh cun a fek deuhmi prophet bia zong kan ngei, nan thinlung chung ah khua a dei hlan i deirel arfi a hung chuah bantuk khin cu bia cu muihnak ah a ceumi meiceu bantuk in ngai ko u. **20** Cathiang chung i biaphuanmi a zei bia hmanh hi mah ruahnak lawng in a sullam fianter ding a si lo ti hi nan hngalh hmasa bik awk a si. **21** Zei caah tiah biaphuannak cu minung duhnak in a rami a si lo, sihmanhsehlaw Pathian mithiang hna kha Thlarau Thiang nih a kalpi hna ningte in annih nih an chimmi kha a si.

Cawnpiaktu Hmaanlo Ralrinpeknak

2 Sihmanhsehlaw hlan lio zong ah mizapi lak ah prophet deu an rak um bantuk in nanmah lak zong ah hin cawnpiaktu deu an um ve te lai. Annih nih hrawktu zumhnak pial kha a thlite in an chuahpi lai i anmah a cawtu hna Bawi hmanh kha an hlawt lai, cun a rang tukmi rawhralnak kha anmah cung lila ah khan an tlunter lai. **2** Cun hrawktu zumhnak pial nuncan ziaza kha minung tampi nih an zulh hna lai i anmah ruang ah cun biatak lam cu thangchiat a si lai. **3** Hakkauhnak in hlennak bia he chaw ah an in leh hna lai, cucaah a hlanpi in anmah biaceihnak cu a tha a thu bal lo i an rawhralnak zong a ngu bal lo.

4 Zei caah tiah Pathian nih sualnak a tuahmi vanmi hna hmanh kha a zuah hna lo, sihmanhsehlaw Tartarus* chung ah a thlak hna i biaceihnak ca i zuah awk ah muihnak cikcin chung ah a chanh hna. **5** Cun hlan lio vawlei zong kha a rak zuah hlei lo, sihmanhsehlaw Pathian a rak bia lomi hna vawlei i buanchukcho a rak tlun lio ah himte in a rak kilvenmi hna cu minung pariat lawng an rak si i, pakhat cu dinfelnak a phuangtu Noah kha a si. **6** Cun Sodom le Gomorrah khualipi hna kha hrawh ding ah sual a phawt hna i vutcam ah a canter dih hna, amah hnu ah Pathian zei rel lo in a rung nung te laimi hna ca i zohchun awk ah a tuah hna i, **7** miṭhalo hna nuncan ziaza fihnung nih a rialdipmi, midingfel pa Lot kha a luatter. **8** (Zei caah tiah cu midingfel pa cu anmah lak ah khua a sa i, ni khat hnu ni khat an phungbuarnak a hmuh le a theihnak nih a dingfelmi nunnak kha a rialdip.) **9** Cucaah Pathian nih tukforhnak chung in zeitin dah Pathian minung hna kha ka luatter hna lai i midingfellomi hna kha biaceihnak ni ca ah dantatnak tang ah ka chiah hna lai ti kha a hngalh ko. **10** Cu hna cu pumsa

1:18 Mat 17:6
1:19 1Pe 1:10,11; Luk 1:78; Bia 22:16; 2Co 4:6
1:21 2Ti 3:16; Apo 1:16; 1Pe 1:11
2:1 Mat 7:15; 1Ti 4:1; Jud 1:4; 1Co 6:20
2:2 Jud 1:4
2:3 2Co 2:17; 1Th 2:5
2:4 1Ti 3:6; Jud 1:6; Bia 20:1,2
2:5 Heb 11:7; 1Pe 3:20
2:6 Jud 1:7; Mat 10:15; Rom 9:29
2:8 Rom 15:31; Bia 3:10; Mat 10:15
2:10 Jud 1:8, 16,18

* **2:4** *Tartarus:* Greek mi hna nih cun hi hmun hi Pathian dantatnak le temhinnak hmun a si tiah an zumh i Hades tanglei ah a ummi a si.

duhnak fihnung chung ah a nung i nawlngeihnak zei ah a rel lomi kha an si khun.

Annih cu ningcanglo in an ral a ṭha, anmah duhnak tuah lawng an duh, a liannganmi hna thangchiat kha an ṭih lo. **11** Anmah nakin huham le ṭhawnnak a ngei deuhmi vanmi hna hmanh nih Bawipa hmai ah anmah thangchiat in sualphawtnak an chuahpi bal lo. **12** Sihmanhsehlaw hi hna hi tlaih i thah awk ah sermi ruahnak ngei lo saram bantuk an si, an hngalh lomi thil kong ah thangchiat an hmang i anmah ṭhatlonak lila nih a hrawh dih cikcek te hna lai.

13 Cun chunlai zong i din-ei ah aa nuammi hna bantuk in an dinfellonak man kha an hmuh ko lai. Nanmah he rawl an dumṭi tikah an mi hlenthawinak ah khan an i lawm i annih cu nan ca ah hmunthur khuahnawm le soisel awk a chuahpitu an si. **14** Ṭaangdangpom duhnak mit in an khat i sualnak tuah an ngol kho ti lo, mi lungtlawmmi hna kha an hlenthawi hna. Nahchuahnak cawnpiakmi lungthin an ngei i chiatserhmi fale an si. **15** Lam ding kha an hlawt i an pial cang, dinfellonak man a duhmi Beor fapa Balaam lam kha an zul cang. **16** Sihmanhsehlaw Balaam cu amah sual ruang ah sik aa huah. A holh kho lomi laa nih minung holh in bia a chim i prophet a molhtamhnak kha a kham.

17 Hi mi hna hi ti a um lomi tikhor, thlichia nih a choihmi minmei bantuk an si i a thukmi muihnak kha an ca ah a zungzal in zuahpiak an si. **18** Santlailo, porhlawtnak bia puampuam an chim tikah, lampialnak chung in nunnak ah a luat cangmi hna kha pumsa duhnak le horduhcuainak in an lem ṭhan tawn hna. **19** Zalonnak an kamh hna ah khan anmah lila kha rawhralnak sal an si, zei caah tiah minung cu a teitu paoh nih amah kha sal ah a canter ko. **20** Cucaah, kan Bawipa le Khamhtu Jesuh Khrih hngalhnak thawng in vawlei thurhhnawmhnak chung in an luat cang hnu ah, thurhhnawmhnak chung ah an i foih ṭhan i tei an si ahcun, a hnu deuh an donghnak cu an hramthawknak nakin an ca ah a chia deuh lai. **21** Cucaah, dinfelnak lam kha an hngalh hnu ah, an sin ah pekmi nawlbia thiang mertak ṭhan nakcun rak hngal lo lawlaw hna seh law an ca ah a ṭha deuh hnga. **22** Cucaah, "Uico nih a luak a kirhnawh ṭhan i, kholh cangmi vok nih aa bualhnak nawncek ah aa bualh ṭhan," a timi hi an cung ah a tling taktak ko.

2:11 Jud 1:9
2:12 Jud 1:10
2:13 Rom 13:13; 1Th 5:7; 1Co 11:20, 21; Jud 1:12
2:14 Jam 1:8; Eph 2:3
2:15 Jud 1:11; Bia 2:14
2:17 Jud 1:12,13
2:18 Jud 1:16
2:19 Rom 6:16
2:20 Mat 12:45
2:21 Heb 6:4-6
3:1 1Co 10:14
3:2 Luk 1:70; Apo 3:21; Eph 4:11

Fekte In Dir U

3 Ka dawtle hna, atu hi nan sin ah a voihnihnak cakuat ka ṭial a si. A voihnihte in a thiangmi nan thinlung ruahnak kha tharchuahnak ca ah ka ṭialmi a si. **2** A hlan ah a thiangmi prophet hna nih an rak chim cangmi bia hna le Bawipa le Khamhtu i apostle hna

nih kan in pekmi hna kan nawlbia hna kha kan hngalhter ṭhan hna.

3 A hmasa bik i nan hngalh a herhmi cu: ni hmanung bik ah cun an pumsa duhnak in a nung i nihsawh a hmangmi an chuak lai. **4** Cun annih nih, "A rat lainak biakam cu khuazei ah dah a si kun? Zei caah tiah kan pupa hna zong an thi cang, cun zeizong vialte hna hi ser hramthawk in atu tiang an rak siningte in an hmun ko," tiah an ti lai. **5** A hlan liopi in van kha siseh, tileng le tichung ah a ummi vawlei kha si hna seh, Pathian nih a bia in a rak umter hna, **6** a bia cun vawlei kha, ti nih a rak phum dih i a hrawh. **7** Sihmanhsehlaw cu bia ṭhiamṭhiam cun, atu i a ummi van le vawlei hi biaceihnak ni ah le Pathian minung a si lomi hna zungzal in sualphawt an si tikah mei in hrawh awk ca ah zuahmi an si kha an i hngalhter duh lo.

8 Sihmanhsehlaw ka dawtle hna, hi thil pakhat hi cu run philh hlah u, Bawipa ca ah ni khat cu kum 1,000 bantuk a si i, kum 1,000 cu ni khat bantuk a si ko. **9** Bawipa cu a biakamhmi kong ah micheu nih a khul a nuar tiah an ruah, asinain a khul a nuar lo, zei caah tiah kan cung ah a lung a sau i aho hmanh rawh lai a kan siang lo, mi vialte nih ngaihchihnak ngei hna seh ti a kan duhpiak ca tu ah a si.

Bawipa Ni

10 Sihmanhsehlaw Bawipa Ni cu zanṭim mifir bantuk in a ra lai. Cu ni ah cun van cu aw thangpi he a lodup ko lai i van thil vialte hna cu meilin nih a titter dih hna lai, vawlei le a chung i rianṭuannak vialte hna zong khangh an si dih lai.

11 Cucaah, hi thil vialte hi hrawh an si dih lai caah, nan nunning le Pathian mi nan sinak ah zeitluk in dah a thiangmi nan si awk a si! **12** Pathian ni a rat lainak cu nan hngak i nan i ngaih i, phan zokzok seh ti nan duh lio ah hin zeitluk in dah a thiangmi nan si awk a si! Zei caah tiah cu ni ah cun van khi mei in hrawh dih an si lai i van thil vialte hna cu meilin nih a titter dih hna lai. **13** Sihmanhsehlaw kannih cu a biakam ningte in dinfelnak in a khahnak hmun van thar le vawlei thar kha kan hngak.

14 Cucaah ka dawtle hna, cu thil cu a hngakmi nan si caah amah hmai ah cun daihnak he sualnak lo in le soi awk um lo in nan um nakhnga lungsaute in um ko u. **15** Pathian pekmi fimnak in kan dawtmi unau Paul nih nan sin zong ah ca a ṭial cang bantuk khan Bawipa lungsaunak cu khamhnak ca ah a si tiah ruat ko u. **16** A cakuat dang vialte hna bantuk in hi thil hi a chim hna i a cheu cu hngalh an har ko, cucaah cawnpiak lomi hna le milung vaivuan hna nih cun Cathiang dang zong an merh tawn bantuk in anmah rawhnak lila ca ah an merh tawn ve.

17 Cucaah nannih ka dawtle

3:3 1Ti 4:1; 2Ti 3:1; Jud 1:18
3:4 Mat 24:48; Luk 17:30; Mar 10:6
3:5 Heb 11:3
3:7 2Th 1:7; Mat 10:15
3:9 Heb 2:3; Heb 10:37; Rom 2:4; 1Ti 2:4; Bia 2:21
3:10 Luk 12:39; 2Th 1:7; Mat 24:35; Heb 12:27; Bia 21:1
3:12 1Co 1:7; Bia 21:1
3:14 1Th 3:13
3:15 Rom 2:4; Eph 3:3
3:16 Jam 1:8;
3:17 1Co 10:12; Bia 2:5

hna, hi thil hi a hlankan in nan hngalhchung cang bantuk in miṭhalo hna lampialnak nih a ping ah an hruai hna i nan dir fehnak khan nan tluk sual nakhnga lo i ralring ko u. **18** Sihmanhsehlaw kan Bawipa le Khamhtu Jesuh Khrih vel le hngalhnak tu ah ṭhang ko u.

3:18 Rom 3:24; 11:36

A sin ah sunparnak cu atu le a zungzal tiang in um ko seh. Amen[g].

JOHN

CAKUAT PAKHATNAK

Biahmaisa

Caṭialtu: John
Cakuatmi: Asia Minor zumtu (tuchan Turkey ram)
Caṭial Kum: AD 80-95

Apostle John cu Jesuh zultu hleihnih hna lak i pakhat a si. Zultu hna lak ah ngakchia bik a si i Khrih zong nih a dawt ngaimi zultu a si. Jesuh muihmai thlennak ah le Gethsemane dum chung ah khan cun, John, James le Peter zong nih an rak umpi nain Jesuh thihnak ah cun John lawnglawng a rak um. Jesuh nih a thih laite ah, a nu zohkhenh ding in John cu rian a rak khinh. John cakuat pakhatnak 1:1-4 chung ah, John nih i naihte in le pumpak in Khrih he an i pehtlaihnak kong kha a langhter. John nih hi cakuat hi Asia Minor i a ummi zumtu hna sin ah AD 80-95 ah a rak ṭial. Khrih he an i hawikomh ruang ah a teh cangmi lawmhnak kha zumtu dang zong nih tep ve hna seh ti a duh.

Kum zabu donghnak lei ah cun, khrihfabu cu a karh i thlarau lei zong in a hung ṭhang ngaingai. Khrihfabu tampi a hung dir i zumtu tampi an hung karh, sihmanhsehlaw thongtlaknak le buaibainak zong a hung tampi ve. John cakuat pakhatnak a rel hmasa biktu hna nih an zumhnak kong ah thil ṭihnung pahnih tonmi an ngei i, cu hna cu, cawnpiaknak hmaanlo hna le a bia hngalhnak i an chamhbaunak hna hi an si. Cucaah John nih cu ṭihnung thil hna cu an tei khawh nakhnga, an theih cangmi hngalhnak le an hngalh awk a simi a bia kha a hmuhsak hna. Cun annih cu amah zumhnak bantuk a ngei vemi zumtu an si kha a fianter (5:13).

Zumtu hmaan nih khamhfiannak a ngeih khawh nakhnga, tlangtar pali hmang in John nih a cakuat chung vialte ah a fianter. Cu tlangtar pali hna cu, "Hi thil hna hi nan sin ah ka ṭial hna," ti biafang hmang in theihter hram a thawk i, cu tlangtar hna cu: I hawikomhnak (1:2-4), dinfelnak (2:1), cawnpiaknak hmaanlo (2:26) le zumhnak (5:13) hna hi an si. Dawtnak tlangtar zong hi a cakuat chung ah a biapimi pakhat a si.

A cakuat reltu hna nih zungzal nunnak an ngeih kha i hngal hrimhrim hna seh tiah John nih a duhpiakmi hna cu a si (5:13). Cu khamhfiannak cu biatak kha kan zumh tikah, ceunak chung ah kan nung i pakhat le pakhat kan i dawtnak in a rami a si. Nunning hmaan cu zumhnak hmaan i a theipar a si.

Nunnak Bia

1 A hramthawkte ah a rak um cangmi nunnak Bia cu kan theih i, kan mit in kan hmuh i kan zohmi le kan kut in kan tawnghmi, **2** Pa he a rak ummi nunnak cu kan sin ah langhter a si i kannih nih kan hmuh. Cun kan sin ah langhter a simi zungzal nunnak cu nan sin ah tehte kan khan i kan in thanh hna. **3** Nannih nih kanmah he hawikomhnak nan ngeih khawh ve nakhnga kan hmuh cangmi le kan theih cangmi kha kan in thanh hna. Biangaite in kannih kan i hawikomhnak cu Pa le a Fapa Jesuh Khrih he a si. **4** Nan i lawmhnak a tlin khawh nakhnga hi thil vialte hi nan sin ah kan ṭial.

1:1 Joh 1:2; 20:27 2Pe 1:16; Joh 20:27
1:2 1Ti 3:16; 1Pe 1:20; Joh 15:27
1:3 1Co 1:9
1:4 Joh 3:29

Ceunak Chung Ah Nung U

5 Amah sin in kan theihmi
le nan sin i kan in thanhmi hna
bia cu, "Pathian cu ceunak a
si i amah chung ah muihnak
zeihmanh a um lo," ti hi a si.
6 Amah he hawikomhnak kan
ngei kan ti ṭung i muihnak
chung i kan tlonlen ko ahcun
kan lih, biatak kha kan i nunpi
lo. **7** Sihmanhsehlaw amah cu
ceunak chung ah a um bantuk in
kannih zong ceunak chung i kan
tlonlen ahcun pakhat le pakhat
hawikomhnak kan ngei i, a Fapa
Jesuh Khrih thisen nih sualnak
vialte khan a kan thianh.

8 Sualnak zeihmanh kan ngei
lo kan ti ahcun kanmah le kanmah
kha kan i hleng i biatak kha kan
chung ah a um lo. **9** Kan sualnak
kha kan phuan hna ahcun, amah
cu kan sualnak ngaihthiam ding
ah zumhtlak le a dingmi a si caah
kan dinfellonak vialte khan a kan
thianter lai. **10** Kan sual lo kan ti
ahcun, amah cu milihchim ah kan
ser i a bia cu kan chung ah a um
lo.

2 Ka fale tete hna, sualnak nan
tuah nakhnga lo hi thil hi nan
sin ah ka ṭial. Sihmanhsehlaw
mizeimaw nih sualnak a tuah
ahcun kanmah aiawh in Pa sin
ah a kan Chimpiaktu a dingmi
Jesuh Khrih kan ngei. **2** Cun
amah hrimhrim hi kan sualnak
vialte ca i lungtling raithawinak
a si i, kanmah sualnak ca lawng
ah si lo in, vawlei mi vialte
sualnak ca zong ah a si.

1:5 1Ti 6:16
1:6 Joh 3:19-21; 2Co 6:14; Eph 5:8
1:7 Heb 9:14; Bia 1:5
1:8 Rom 3:9-19; Jam 3:2; Joh 8:44
1:9 Heb 10:22
1:10 Joh 5:38
2:1 Rom 8:34; 1Ti 2:5
2:2 Rom 3:25; Joh 3:17
2:3 Joh 14:15
2:4 Tit 1:16
2:5 Joh 14:15
2:6 Mat 11:29
2:7 1Co 10:14
2:8 Joh 13:34; Rom 13:12; Heb 10:25; Joh 1:9; Eph 5:8; 1Th 5:5
2:11 Joh 11:9

Zumtu Hneksaknak

3 A nawlbia kha kan zulh hna
ahcun amah kan hngalh kha kan
i hngal. **4** "Amah cu ka hngalh,"
a ti nain a nawlbia a zul lomi cu
milihchim a si i biatak kha a chung
ah a um lo. **5** Sihmanhsehlaw
a bia a zulmi paoh chung ah
cun Pathian dawtnak cu a tling.
Cuticun kannih nih amah chung
i kan um kha kan hngalh. **6** Amah
chung ah ka um aa timi nih cun
amah bantukte in a tlonlen ve
awk a si.

Pakhat Le Pakhat I Daw U

7 U le nau hna, nan sin ah
nawlbia thar ka hun ṭial lo,
sihmanhsehlaw a hramthawkte
in nan rak theih cangmi nawlbia
hlun kha a si. Nawlbia hlun cu
a hramthawkte in nan rak theih
cangmi bia kha a si. **8** Asinain
nan sin ah nawlbia thar ka hun
ṭial, cucu amah chung ah le
nanmah chung ah a hmaanmi
thil a si. Zei caah tiah muihnak
cu a lo cang i ceunak taktak cu a
tlang cang.

9 Ceunak chung ah ka um a ti
i a unau a huat ṭung hna ahcun
amah cu muihnak chung ah atu
tiang a um ko rih. **10** Aho hmanh
a unau a dawmi cu ceunak
chung ah a hmun i a chung ah
tluktertu thil zeihmanh a um lo.
11 Sihmanhsehlaw aho hmanh a
unau a huami cu muihnak chung
ah a ummi a si i, muihnak chung
ah a tlongleng, muihnak nih
cun a mit kha a cawtter caah

khuazei i a kal hmanh kha a hngal lo.

12 Fale tete hna, nan sualnak kha a min in ngaihthiam nan si cang caah, hi ca hi nan sin ah kan kuat hna.

13 Pale hna, a hramthawkte in a rak um cangmi amah kha nan hngalh cang caah, hi ca hi nan sin ah kan kuat hna.

Tlangval hna, miṭhalo pa kha nan tei cang caah, hi ca hi nan sin ah kan kuat hna.

Fale tete hna, Pa kha nan hngalh cang caah, hi ca hi kan kuat hna.

14 Pale hna, a hramthawkte in a rak um cangmi kha nan hngalh cang caah, hi ca hi nan sin ah kan kuat hna.

Tlangval hna, nannih cu nan ṭhawng, Pathian bia kha nan chung ah a hmun i miṭhalo pa kha nan tei cang caah, hi ca hi nan sin ah kan kuat hna.

Vawlei Tlaihchan Hlah U

15 Vawlei siseh, vawlei ah a ummi thil vialte si hna seh, tlaihchan hna hlah u. Aho hmanh nih vawlei hi a tlaihchan ahcun, a chung ah Pa dawtnak kha a um lo. **16** Zei caah tiah vawlei ah a ummi thil vialte, pumsa duhnak, mit lungawinak le porhlawtnak nun hna hi Pa sin in a rami an si lo, sihmanhsehlaw vawlei in a rami tu an si. **17** Vawlei le a pumsa duhnak cu an lo cuahmah cang, sihmanhsehlaw Pathian duhnak a tuahmi paoh cu zungzal in an hmun.

2:13 Joh 1:1; 16:33; Mat 5:37
2:14 Joh 1:1; Eph 6:10
2:14 Heb 4:12; Joh 5:38
2:15 Rom 12:2; Jam 4:4
2:16 Rom 13:14; Eph 2:3
2:17 Heb 12:27; Mat 12:50
2:18 Rom 13:11
2:19 Apo 20:30; 1Co 11:19
2:20 2Co 1:21; Mar 1:24; Mat 13:11; Joh 14:26
2:21 1Pe 1:12; Jud 1:5
2:22 2Jo 1:1:7
2:23 Joh 8:19; 2Jo 1:1:9
2:24 Joh 14:23; 2Jo 1:1:9

Kamhmi Zungzal Nunnak

18 Fale tete hna, atu hi caan hmanung bik a si cang. Khrih dotu a ra lai tiah nannih nih nan rak theih cang bang in atu ah Khrih dotu tampi an ra cang. Cucaah kannih nih atu hi caan hmanung bik a si kha kan hngalh. **19** Annih cu kan sin in an chuak, asinain annih cu kanmah minung an rak si lo. Kanmah minung cu rak si hna seh law, kan sin ah an rak hmun ko hnga. Sihmanhsehlaw annih cu an chuak i, cu nih cun an lak i aho hmanh kanmah minung an si lo kha a fianter.

20 Sihmanhsehlaw nannih cu Mithiang Pa sin in chiti thuhnak nan co cang caah thil vialte a hngalmi nan si. **21** Nan sin ah ca ka rak ṭialnak hi biatak kha nan hngalh lo caah a si lo, sihmanhsehlaw biatak kha nan hngalh caah le biatak chung in lih a chuah bal lo ca tu ah khan a si. **22** Jesuh cu Khrih a si lo a titu hlei in aho dah milihchim cu a um ti lai? Amah cu Khrih dotu cu a si i Pa le Fapa kha a hlawt hna. **23** Fapa a hlawmi paoh nih cun Pa zong kha an ngei hlei lo i Fapa a hngalmi paoh nih cun Pa zong kha an ngeih.

24 Cucaah a hramthawkte in nan rak theih cangmi bia kha

nan chung ah hmun ko seh. A hramthawkte i nan rak theihmi bia kha nan chung i a hmunh ahcun, Fapa chung le Pa chung ah nan hmun ve ko. **25** Cun hihi bia a kan kamhmi biakam, zungzal nunnak cu a si.

26 Nannih hlen an zuamtu hna kong kha nan sin ah ka ṭial. **27** Sihmanhsehlaw amah sin in nan comi chiti thuhnak cu nan chung ah a hmunh caah aho hmanh i cawnpiak kha nan herh lo. Zei caah tiah cu chiti thuhnak nih cun thil vialte kong kha an cawnpiak hna. Cun cucu a hmaan i lih a si lo, cun nannih cu an cawnpiak hna bantuk in amah chung ah cun nan hmun lai.

28 Cun atu cu fale tete hna, amah cu langhter a si tikah ralṭhatnak kan ngeih nakhnga ca ah le a rung ṭum ṭhan tikah a hmai i ningzak in kan um nakhnga lo amah chung ah cun hmun ko u.

29 Amah cu a dingmi a si ti kha nan hngalh ahcun, aho hmanh dinfelnak aa nunpimi cu amah hrinsor an si kha nan hngalh.

Zumtu Hmaan Si Hngalhnak

3 Zohhmanh u, Pathian fale tiah kawh kan si hi, zeitluk in a nganmi dawtnak dah Pa nih a kan pek! Cucaah vawlei nih a kan hngalhlonak cu amah kha a hngalh lo caah a si. **2** Ka dawtle hna, atu cu Pathian fale kan si cang, cun zei kan si lai bel phuan a si rih lo, sihmanhsehlaw amah langhter a si te tikah cun amah kan lo te lai ti cu kan hngalh, zei caah tiah amah cu a siningte in kan hmuh lai. **3** Cun aho hmanh amah chung i ruahchannak a ngeimi nih cun amah a thian bantuk in amah le amah kha aa thianter ve.

4 Aho hmanh sualnak a tuahmi cu phungbuartu a si. Zei caah tiah sualnak cu phungbuar kha a si. **5** Cun kan sualnak vialte lakpiak ding ah amah cu langhter a si le a chung ah sualnak zeihmanh a um lo kha nan hngalh. **6** Amah chung ah a hmunmi paoh nih cun sualnak kha an tuah lo. Sualnak a tuah lengmangmi paoh nih cun amah kha a rak hmu lo i a hngalh zong a hngal lo.

7 Fale tete hna, aho hmanh nih in hleng hna hlah seh. Amah cu a dingfelmi a si bantuk in aho hmanh dinfelnak a tuah lengmangmi cu midingfel an si. **8** Sualnak a tuahmi cu diabol[g] ta a si. Zei caah tiah diabol cu a hramthawkte in sualnak a rak tuah cangmi a si. Cucaah Pathian Fapa langhter a sinak cu diabol rianṭuannak hrawh awk ah hin a si. **9** Aho hmanh Pathian hrin a simi cu sualnak kha a tuah lengmang lo, zei caah tiah Pathian ci kha a chung ah a hmun. Pathian hrin a si caah sualnak kha a tuah lengmang kho lo.

10 Hitihin Pathian fale hna le diabol[g] fale hna an langhnak cu a si: aho hmanh dinfelnak a tuah lomi le a unau a daw lomi cu Pathian fale an si lo.

2:25 Mat 25:46
2:27 1Co 2:12; Joh 15:4
2:28 Col 3:4; Eph 3:12; 1Th 2:19
2:29 Joh 1:13
3:1 Joh 3:16
3:2 1Co 10:14; Joh 1:12; Col 3:4; Rom 8:29; 2Pe 1:4; 2Co 3:18
3:3 2Co 7:1; 2Pe 3:13,14
3:5 Joh 3:17; 2Co 5:21
3:8 Joh 8:44; Mat 4:3; Heb 2:14
3:9 Joh 1:13; 1Pe 1:23
3:10 Joh 1:12

Dawtnak Cu Tuahnak Le Biatak Ah A Lang

11 Cucaah a hramthawkte in
nan rak theihmi bia cu, pakhat
le pakhat kan i dawt awk a si
ti hi a si. **12** Kannih cu miṭhalo
pa ta a simi le a naupa a thatmi
Cain bantuk kan si awk a si lo.
Zei caah dah a nau kha a thah?
Amah tuahmi thilṭhalo ruang ah
le a naupa tuahmi thilṭha ruang
ah a si. **13** Ka u le ka nau hna,
vawlei nih an huat hna tikah nan
khuaruahhar hlah u. **14** Unau hna
kha kan dawt hna caah, thihnak
in nunnak ah kan lan cang ti kha
kan hngalh. Aho hmanh a unau a
daw lomi cu thihnak ah a um ko
rih. **15** Aho hmanh a unau a huami
cu lainawngmi a si i lainawngmi
paoh nih cun a hmunmi zungzal
nunnak kha an chung ah an ngeih
lo kha nan hngalh.

16 A nunnak kha kan ca i a
peknak thawng in dawtnak cu
zei dah a si kha kan hngalh. Cun
kannih zong nih kan nunnak
kha unau hna ca ah kan pek ve
awk a si. **17** Sihmanhsehlaw aho
hmanh hi vawlei thilri a ngeimi
nih a unau herhbaunak kha a
hmuh tikah a zaangfah lo ahcun,
zeitin dah Pathian dawtnak cu a
chung ah cun a hmunh khawh
lai? **18** Ka fale tete hna, bia le
holh lawng in kan i dawt awk a
si lo, sihmanhsehlaw tuahnak le
biatak tu in kan i dawt awk a si.
19 Cuticun biatak ta kan si kha
kan hngalh i amah hmai ah kan
lung a kan hmuiter lai. **20** Cucaah
kan thinlung nih sual a kan phawt
ahcun, Pathian cu kan thinlung
nakin a ngan deuh i thil vialte kha
a hngalh dih.

21 Ka dawtle hna, kan thinlung
nih sual a kan phawt lo ahcun
Pathian hmai ah ralṭhatnak kan
ngei. **22** Cun a nawlbia kha kan
zulh i a duhmi thil kha kan tuah
caah kan halmi paoh kha amah
sin in kan hmuh. **23** Cun a nawlbia
cu a Fapa Jesuh Khrih min
zumh le nawl a kan pek bantuk
in pakhat le pakhat i dawt hi a
si. **24** A nawlbia a zulmi paoh cu
a chung ah an hmun i Pathian
kha an chung ah a hmun ve, cun
Thlarau a kan pekmi thawng in
Pathian kan chung i a hmunh cu
kan hngalh.

Thlarau Kha Hneksak Hna U

4 Ka dawtle hna, thlarau kip kha
va zum hlah u. Pathian sin in
a rami a si le si lo, thlarau kha va
hneksak u. Zei caah tiah prophet
deu tampi vawlei ah an chuak
cang. **2** Pathian sin in a rami
Thlarau cu hitihin nan hngalh lai:
Jesuh Khrih cu taksa in a ra tiah a
timi thlarau paoh cu Pathian sin in
a rami an si. **3** Cun Jesuh Khrih cu
taksa in a ra lo tiah a timi thlarau
paoh cu Pathian sin in a rami si lo
in, Khrih dotu thlarau tu kha a si.
Khrih dotu cu a ra lio tiah nan rak
theih i atu ah hin amah cu vawlei
ah a um diam cang.

4 Fale tete hna, nannih cu
Pathian ta nan si i nan chung i a
ummi amah cu vawlei i a ummi

3:11 Joh 13:34, 35; 2Jo 1:5
3:12 Mat 5:37
3:13 Joh 15:18,19
3:14 Joh 5:24
3:16 Joh 10:11,13 15; Phil 2:17 I Th 2:8
3:17 Jam 2:15
3:18 Rom 12:9
3:21 1Co 10:14; Eph 3:12
3:22 Mat 7:7; Joh 14:15; 8:29; Heb 13:21
3:23 Joh 6:29; Luk 24:47; Joh 1:12; 1Co 6:11; Joh 13:34
3:24 1Th 4:8
4:1 1Co 10:14; 2Th 2:2; Mat 7:15
4:2 Joh 1:14; 1Co 12:3
4:3 2Jo 1:7
4:4 Joh 16:33; Rom 8:31; Joh 12:31

nakin a ngan deuh caah annih cu nan tei diam cang hna. **5** Annih cu vawlei ta an si caah vawlei kong kha an chim i vawlei nih an bia kha a ngaih hna. **6** Kannih cu Pathian ta kan si. Pathian a hngalmi nih kan bia kha an ngaih i Pathian ta a si lomi paoh nih cun an ngai lo. Cuticun biatak thlarau le a pialmi thlarau cu kan hngalh khawh.

Pathian Cu Dawtnak A Si

7 Ka dawtle hna, dawtnak cu Pathian sin in a rami a si caah pakhat le pakhat kan i dawt awk a si. Aho hmanh dawtnak a ngeimi cu Pathian hrinmi a si i Pathian kha a hngalh. **8** Aho hmanh dawtnak a ngei lomi cu Pathian kha a hngal lo, zei caah tiah Pathian cu dawtnak a si. **9** Amah thawng in kan nun khawh nakhnga Pathian nih a Fapa ngeihchun kha vawlei ah a run thlah i, cuticun Pathian nih a dawtnak cu kan sin ah a langhter. **10** Dawtnak cu kanmah nih Pathian kan dawt hi a si lo, Pathian nih a kan dawt i kan sualnak vialte ca i lungtling raithawinak ca ah a Fapa a run thlah tu hi a si.

Dawtnak In Hmuh Khawh Lomi Pathian Tonnak

11 Ka dawtle hna, Pathian nih cu tluk in a kan dawt ahcun kannih zong pakhat le pakhat kan i dawt ve awk a si. **12** Aho hmanh nih Pathian cu zeitik hmanh ah an hmu bal lo. Pakhat le pakhat kan i dawt ahcun Pathian cu kan chung ah a hmun i a dawtnak cu kan chung ah a tlinter.

13 A Thlarau kha a kan pek caah a chung i kan hmunh le amah zong kan chung i a hmunh kha kan hngalh. **14** Pa nih Fapa cu vawlei Khamhtu si awk ah a run thlah kha kan hmuh i tehte kan khan. **15** Jesuh cu Pathian Fapa a si tiah a phuangmi paoh chung ah Pathian cu a hmun i annih zong Pathian chung ah an hmun ve. **16** Cun Pathian nih a kan dawtnak cu kan hngalh i kan zumh cang.

Pathian cu dawtnak a si i cu dawtnak chung i a hmunmi cu Pathian chung ah a hmun i, Pathian zong a chung ah a hmun ve.

A Tlingmi Dawtnak

17 Biaceih ni ah ralṭhate in kan um khawh nakhnga, dawtnak cu kan lak ah tlamtlinter a si cang. Zei caah tiah vawlei ah hin kannih zong amah bantuk kan si. **18** Dawtnak ah ṭihnak a um lo, sihmanhsehlaw dawtnak tling nih cun ṭihnak cu a pawnchuah, zei caah tiah ṭihnak le dantatnak cu aa tlaimi an si, sihmanhsehlaw ṭihnak a ngei rihmi hna cung ah cun dawtnak cu tlingte in a um rih lo tinak a si.

19 Amah kan dawt cu kanmah a kan dawt hmasa caah a si. **20** Pakhatkhat nih, "Pathian cu ka dawt," a ti i a unau kha a huat ṭung ahcun, amah cu milihchim a si. Zei caah tiah a hmuhmi a unau

4:5 Joh 15:19
4:6 Joh 8:47; 14:17; Mar 13:5
4:7 Joh 1:13
4:9 Joh 1:18; 3:16,17
4:10 Rom 5:8,10; Rom 3:25
4:11 1Co 10:14; Joh 3:16; 15:12
4:12 Joh 1:18
4:14 Joh 15:27; Luk 2:11; Joh 3:17
4:17 Eph 3:12; Mat 10:15
4:18 Rom 8:15
4:20 Joh 1:18

hmanh a dawt lo ahcun zeitin dah a hmuh lomi Pathian cu a dawt khawh chinchin lai? 21 Cun amah sin in kan hmuhmi nawlbia cu, "Aho hmanh Pathian a dawmi nih cun a unau zong a dawt ve hna awk a si," ti hi a si.

Zumtu Teinak

5 Jesuh cu Khrih a si tiah a zummi paoh cu Pathian hrin a si i aho hmanh hringtupa a dawmi nih cun a hrinmi zong kha a dawt hna. 2 Pathian kha kan dawt i a nawlbia kan zulh tikah Pathian fale kan dawt hna kha kan hngalh. 3 Cucaah Pathian dawtnak cu a nawlbia zulh hi a si i a nawlbia hna cu kan ca ah thilrit an si ti lo. 4 Zei caah tiah Pathian hrin a simi paoh nih cun vawlei kha a tei cang. Cun cu teinak, vawlei teitu cu kan zumhnak a si. 5 Jesuh cu Pathian Fa a si tiah a zummi dah ti lo nih cun aho dah vawlei cu a tei kho?

6 Amah hi ti le thi in a rami Jesuh Khrih cu a si, ti lawng in a si lo, sihmanhsehlaw ti le thi in a rami a si i Thlarau nih cucu tehte a khan. Zei caah tiah Thlarau cu biatak a si. 7 Cucaah van ah tehte khangtu pathum an um, Pa, Bia le Thlarau Thiang an si i an pathum cu pakhat an si. 8 Cun vawlei ah tehte khangtu pathum an um, Thlarau, ti le thi an si i an pathumte cun an lung an i khat. 9 Minung tehte hmanh kan cohlan ahcun Pathian tehte chinchin cu a ngan deuh. Cucaah Pathian nih tehte a khanmi cu Fapa kong kha a si. 10 Pathian Fapa a zummi nih cun amah chung hrimhrim ah tehte kha aa ngeih, Pathian a zum lomi tu nih cun Pathian kha milihchim ah a ser, zei caah tiah Pathian nih a Fapa kong i tehte a khanmi kha a zum lo. 11 Cun hihi tehte khannak cu a si, Pathian nih zungzal nunnak kha a kan pek i cu nunnak cu a Fapa chung ah a um. 12 Fapa a ngeimi nih nunnak kha a ngeih i Pathian Fapa a ngei lomi nih nunnak cu a ngei lo.

13 Pathian Fapa a zummi hna nan sin i hi thil ka rak ṭialnak cu zungzal nunnak nan ngeih kha nan i hngalh i Pathian Fapa min kha nan zumh zungzal nakhnga ca ah a si.

Thlacamnak

14 Atu ah amah chung i kan ngeihmi ralṭhatnak cu zei thil paoh amah duhningte in kan hal ahcun a kan theihpiak hi a si. 15 Cun kan halmi paoh a kan theihpiak kha kan hngalh ahcun amah kan halmi zong kan hmuh ko cang ti kha kan hngalh.

16 Mi pakhatkhat nih a unaupa thih phulo sualnak a tuah kha a hmuh ahcun thla a campiak lai i thih phulo sualnak a ngeimi hna cu Pathian nih nunnak kha a pek hna lai. Thih phu sualnak zong a um ve i cu kong tu ah cun thla a cam awk a si ka ti lo. 17 Dinfellonak vialte hna cu sual an si nain thih phulo sualnak zong a um ve.

4:21 Mat 5:43
5:1 Joh 3:15; 8:42
5:3 Joh 14:15; Mat 11:39
5:4 Joh 1:13; Joh 16:33
5:6 Joh 19:34
5:6 Joh 14:17
5:7 Mat 18:16
5:9 Joh 5:34; Mat 3:16,17; Joh 5:32,37
5:10 Rom 8:16; Gal 4:6; Joh 3:33
5:11 Mat 25:46; Joh 1:4
5:12 Joh 3:15, 16,36
5:13 Mat 25:46
5:14 Eph 3:12; Mat 7:7
5:16 Jam 5:15; Heb 6:4-6

Pathian Fale Hna

18 Pathian hrin a simi hna paoh cu sualnak kha an tuah lengmang lo ti kha kan hngalh, sihmanhsehlaw Pathian hrin a simi cu amah le amah kha aa kilveng i miṭhalo pa nih amah cu a tlai kho lo. **19** Kannih cu Pathian fale kan si kha kan hngalh. Sihmanhsehlaw vawlei hi a dihlak in miṭhalo pa kut chung ah a um. **20** Pathian Fapa cu a ra cang i, a hmaan taktakmi amah kha kan hngalh khawh nakhnga hngalhfiannak a kan pek kha kan hngalh. Kannih cu a hmaan taktakmi a Fapa Jesuh Khrih chung ah cun kan um i amah cu Pathian taktak le zungzal nunnak cu a si.

21 Fale tete hna, siasal hna sin khan nanmah le nanmah i kilveng ko u. Amen[g].

5:18 Joh 1:13; Mat 5:37
5:19 Joh 12:31
5:20 Luk 24:45; Joh 17:3; Mat 25:46
5:21 1Co 10:14; 1Th 1:9

JOHN

CAKUAT PAHNIHNAK

Biahmaisa

Caṭialtu: John
Cakuatmi: Thimmi nu le a fale
Caṭial Kum: AD 80-95

Rome cozahpi nih Mediterranean rampi ah daihnak a tuah i cu nih cun tlunkal a fawiter i himnak zong a chuahter. Sihmanhsehlaw hlan lio i zapi riahbuk i rak tuahmi inn cu fihnunnak in le thurhhnawmhnak in an rak khah caah, thawngṭha chimtu khual an tlawn tik i riahnak ah aa tlak hrimhrim lo. Cucaah cun thawngṭha chimtu khual an tlawn tikah zumtu an hawile sin ah an rak tlung tawn. Cu khualtlung dawtnak cu, cawnpiaktu hmaanlo hna zong nih an i hman thiam ve i, an va tlun ve lengmang hna nak in zumtu kha an nun a hrawh tawn hna i cu nih cun buaibainak fakpi in a chuahter tawn. Cu bantuk tik le caan ah kuat hnih John le kuat thum John hi a ṭialmi an si.

Hi cakuat pahnih hna hi i lawhnak tampi an ngei. Khualtlung zohkhenhnak leng ah a cakuat pahnihte in a zohchih lengmangmi cu, biatak le dawtnak hna hi an si. Hi cakuat pahnihnak a ṭialtu zong hi aa khat i caṭialtu cu "elder" tiah aa ti. Caṭialtu nih hin elder tiah aa ti leng in a chimfiannak a um hlei ti lo nain, elder tiah aa timi hi khrihfabu nih apostle John a si tiah an pom zungzal. John nih hi a cakuat hna hi thawngṭha John a ṭial kum ah a rak ṭialmi an si. Cucaah hi cakuat hna hi Ephesus khrihfabu i pastor a rak ṭuan lio AD 80 le 95 kar ah a rak ṭialmi hna an si.

John cakuat pahnihnak hi John nih "thimmi minu le a fale" hna sin ah a ṭialmi a si (1:1). "Minu" biafang nih hin khrihfabu chung i a um vemi minu pakhat siseh, khrihfabu kha a ningpi in siseh, a sawh duhmi an si kho veve. A zeiti lei khel paoh i an i lak zong ah cakuat a ṭialtertu sining cu aa khat ko. Cucaah John nih ca a kuatmi hna cu, dawtnak, biatak le thianhlimnak kong ah thapek a herh ngaingaimi zumtu mizeimaw an si kha a fiang ko.

Zumtu nih biatak ṭanhnak i an ngeihmi nun kong ah John nih aa lawmhnak kha (1:1-4) ah a ṭial. Cun nawl an ngaih ruang ah dawtnak in rianṭuan ding zong ah tha a pek hna (1:5, 6). Biatak chung ah hram a bunh i pakhat le pakhat i dawtnak nih khrihfabu kha a thianter. Cucaah thianhlimnak cu a biapi ah an chiah i cawnpiaktu hmaanlo hna kha an thleidan thiam hna i, an donh hna nakhnga tha a pek hna (1:7-11). A donghnak ah tlawn a duh hna nak kha a langhter i thanuamte in a cakuat a donghter (1:12, 13).

Pathian nih zumtu cu pakhat le pakhat i daw ding in auhmi kan si, sihmanhsehlaw biatak ṭanh le cawnpiaknak hmaanlo doh awk ah nawlpekmi zong kan si. Hi hna pahnih hi aa kalhmi rian an si bal lo. Cucaah hi cakuat nih hin cu rian cu zeitin dah zumhtlakte in kan ṭuan lai ti kan hngalh khawh nakhnga zumtu vialte a kan bawmh.

Biakchawnhnak

1 Elder[g], keimah nih thimmi minu le a fale, biatak ah ka dawtmi nan sin ah ca kan kuat hna. Cun keimah lawng ka si lo, **1** Apo 11:30; Rom 16:13; 1Pe 5:13; Joh 8:32; 1Ti 2:4 biatak a thei cangmi vialte hna zong nih an in dawt ve hna. **2** Kan chung ah a hmunmi le a zungzal in a hmun laimi biatak ruang ah nannih cu kan dawt hna.

3 Pa Pathian, Bawipa Jesuh Khrih, Pa i a Fapa sin in a rami velngeihnak, zaangfahnak le daihnak cu biatak le dawtnak in nan cung ah um ko seh.

Pakhat Le Pakhat I Daw U

4 Pa sin in ka hmuhmi nawlbia bantuk in na fale biatak chung i an tlonlen kha ka hmuh hna caah ka lung aa lawm tuk hringhran. 5 Minu, na sin i ka rak ṭialmi hi nawlbia thar a si lo, sihmanhsehlaw a hramthawkte in kan rak ngeih cangmi nawlbia kha a si ko. Cucaah atu i kan nawl duhmi cu, pakhat le pakhat i daw ko hna usih ti hi a si. 6 Dawtnak cu a nawlbia ningte i tlonlen hi a si. Cucu a hramthawkte in kan rak theih cangmi nawlbia kha a si i cu chung ah cun kan tlonlen awk a si.

Fekte In Dir U

7 Cucaah, Jesuh Khrih cu taksa in a ra tiah a phuang lomi hlengtu tampi vawlei ah an chuak cang. Cucu hlengtu a si i Khrih dotu a si. 8 Kan ṭuan hnawhchanmi thil kan thlau sual nakhnga lo le ṭuanman tlamtlingte in kan hmuh khawh nakhnga, nanmah le nanmah kha i ralring ko u. 9 Aho hmanh Khrih cawnpiaknak chung ah a hmun lomi le a buarmi nih cun Pathian kha a ngei lo i Khrih cawnpiaknak chung i a hmunmi paoh nih cun Pa he Fapa he a ngeih hna. 10 Hi cawnpiaknak pom lo in nan sin ah a ra phanmi paoh cu tluninn rak onh hna hlah u. Cohlannak zong in va chawnbia hna hlah u. 11 Zei caah tiah cohlannak in cu pa a chawnbiami paoh nih cun thil ṭhalo a tuahmi ah khan aa hrawm ve.

12 Nan sin ah ṭial ding tampi ka ngei ko, asinain cahnah le cahang lawng hman cu ka duh lo, sihmanhsehlaw kan i lawmhnak a tlin khawh nakhnga nan sin ah rat i hmaitonhte in bia i ruah kho ding in ruahchannak kan ngei.

13 Thimmi na far fale hna nih biakchawnhnak an in kuat. Amen[g].

2 2Pe 1:12; Joh 14:17; 1Jo 1:8
3 Rom 1:7
4 3Jo 1:3,4
5 1Jo 2:7
6 1Jo 2:5; Joh 14:15; 1Jo 2:7
7 1Jo 2:22; Joh 1:14; 1Jo 2:18
8 Mat 10:42; Mar 10:29, 30; 1Co 3:8; Heb 10:35,36
9 Joh 8:31; 1Jo 2:23
10 Rom 16:17
11 1Ti 5:22
12 3Jo 1:13,14; Joh 3:29

JOHN

CAKUAT PATHUMNAK

Biahmaisa

Caṭialtu: John
Cakuatmi: Gaius
Caṭial Kum: AD 80-95

John cakuat pathumnak zong nih a cakuat pahnihnak i a chimmi, thawngṭha chim i a tlawngmi hna zohkhenhnak kong kha a chim ve. Hi cakuat zong hi Ephesus khrihfabu i pastor a ṭuan lio ah John nih AD 80 le 95 kar ah a ṭialmi a si. Cakuat a rak ṭial lio i khrihfabu umtuning cu cakuat pahnihnak a rak ṭial lio khrihfabu umtuning he an i khat i a cakuat pahnihte in dawtnak le biatak kha biapi ah a chiah hna. Sihmanhsehlaw aa dan deuhnak cu, John cakuat pahnihnak nih thawngṭha chimtu hmaanlo kong a chim i a cakuat pathumnak tu nih cun biatak ṭanh in thawngṭha a chimmi hna kong kha a langhter. Kuat hnihnak ah cun cawnpiaktu hmaanlo rak cohlan lo ding in apostle John nih zumtu kha ralrinnak a pek hna. Sihmanhsehlaw kuat thumnak tu ah cun, biatak thawngṭha rianṭuantu hna cohlan ding ah zumtu kha tha a pek hna.

John nih a voithumnak cakuat cu Gaius sin ah a ṭial (1:1), Gaius cu cu hrawng i a ummi khrihfabu hruaitu a si. Cun Gaius sin ah John nih Diotrephes a mawhchiatnak le Demetrius a lawmhnak bia zong a ṭial. Gaius nih Pathian rianṭuantu hna kha a inn i a tlunter hna nak kha John nih a philh lo.

John nih hi cakuat tawite hi Gaius a chimthiamnak bia in le a ca i thla a campiaknak in ṭial a thawk (1:1-8). Thawngṭha chim i khual a tlawngmi hna Gaius i a zohkhenh hna cu biatak ruang ah a ṭuanmi rian (1:3, 4), zumhnak ruang i a ṭuanmi rian (1:5), dawtnak le rian ṭha (1:6), a herh zong a herhmi (1:7), cun biatak ruang i hawikomhnak zong a si (1:8). Cucaah Diotrephes nih thawngṭha chimtu hna a zohkhenh hna lo caah John nih a mawhchiat (1:9-11). Amah zawn lawng aa ruahnak le a tuahsernak ṭhalo vialte zong kha John nih a hmuhsak. A cakuat cu John nih Demetrius cung i a lung a tlinnak bia in (1:12) le lawmhnak bia in a donghter (1:13, 14).

Zumtu kan si bantuk in cawnpiaktu hmaanlo hna doh ding cu kan rian a si. Sihmanhsehlaw rianṭuantu hna cu biatak sal ṭha an si ahcun, an cung i dawtnak langhter kha kan tlolh hrimhrim awk a si lo. Khualtlung dawt cu zumhtlakmi i tuahmi rian sunglawi a si bantuk in Pathian nih laksawng a pek te hna lai (1:15).

Biakchawnhnak

1 Elder[g], keimah nih biatak ah ka dawtmi Gaius na sin ah ca kan kuat.

2 Ka dawt, thlarau nunnak ah na hlawh a tlin bantuk in thil zeizong ah na hlawh a tlin i ngandamte in na um nakhnga thla kan campiak. **3** Unau cheukhat hna kha an ra i biatak chung ah nan nun bantuk in nan chung ah a ummi biatak kong kha tehte an ra khan tikah ka lung aa lawm tuk hringhran. **4** Ka fale hna biatak chung ah an tlongleng ti thawng theihnak nakin a ka lawmhter deuhtu thil dang zeihmanh a um lo.

1 Apo 11:30; 2Jo 1:1
3 Apo 1:16; 2Jo 1:4
4 1Jo 2:1
5 Rom 12:13; Heb 13:2

Midang Bawmhnak

5 Ka dawt, unau hna ca ah siseh, khual dang ca ah siseh, zei thil paoh na tuahpiak hna tikah zumhtlakte in na tuah. **6** Annih

nih na dawtnak hna kong kha khrihfabu chung ah tehte an khan. Hmailei an lamthluan zong ah Pathian he aa tlakmi nunzia dawh in na rak thlah hna ahcun thilṭha na tuah kha a si ko lai. **7** Zei caah tiah a min in a kalmi an si caah Gentile mi hna sin in zei thil hmanh an cohlang duh lo. **8** Cucaah biatak ca i rianṭuanpi hawi kan si nakhnga, cu bantuk mi hna cu kan cohlan hna awk a si.

9 Khrihfabu ah ca ka ṭial ko, sihmanhsehlaw anmah lak i mingan bik si a duh ngaingaimi Diotrephes nih a kan cohlang duh lo. **10** Cucaah keimah ka rat ahcun a tuahmi tuahsernak vialte kha ka hngalhter dih hna lai. Sullam a ngei lomi bia ṭhalo in a kan ti. Cun cu bia zong nih cun a di a riamhter rih lo i, unau hna zong kha a cohlang hna lo. Cun unau hna cohlan a duhmi hna zong kha a thlauh hna i khrihfabu chung khan a chuah hna.

6 Apo 15:3 1Co 16:11; 2Co 1:16; Eph 4:1
7 Joh 15:21; Apo 20:33,35
10 2Jo 1:12; Joh 9:22,34
11 1Jo 2:29; 3:6,9,10
12 1Ti 3:7; Joh 19:35
14 2Jo 1:12; Rom 1:7; Eph 6:23; Joh 10:3

11 Ka dawt, a ṭhalomi kha i cawn hlah, a ṭhami tu kha i cawn. Thilṭha a tuahmi cu Pathian sin in a si. Sihmanhsehlaw thil ṭhalo a tuahmi nih cun Pathian kha a hmu bal lo. **12** Mi kip nih Demetrius ṭhatnak kong kha tehte an khan. Cun biatak hrimhrim zong nih cucu a langhter. Kanmah zong nih a kong kha tehte kan khan i kan tehte khanmi cu a hmaan ti kha nan hngalh.

Thluachuah Peknak

13 Ṭial ding tampi ka ngei ko, sihmanhsehlaw nan sin ah cahnah le cahang he lawng i ṭial cu ka duh lo. **14** Sihmanhsehlaw a rauh hlan ah nanmah hmuh lai kaa ruahchan i hmaitonhte in bia kan i ruah te hna lai.

Nan cung ah daihnak um ko seh. Hika i a ummi kan hawile hna nih an in biakchawnh hna. Khika i a ummi hawile hna zong kha an min ciote in rak biachawn hna.

JUDE

CAKUAT

Biahmaisa

Caṭialtu: Jude
Cakuatmi: Zumtu
Caṭial Kum: AD 67-80

Jude cakuat tuanbia le sining cu Peter kuat hnih he aa khat. Sihmanhsehlaw hi lio caan ah hin Pathian zei i a rel lomi hna cheukhat cu khrihfabu chung ah an rak lut diam cang (1:4) i, zumtu hna lak ah khua an sa. Asinain cuti i thil ṭihnung an lak i a um hmanh cu zumtu nih an rak hngal kho lo. Asinain, Jude nih cun zumtu hna sin ah khulrangte in cakuat ṭial a herh kha a rak hmuh. "Kan rak co ciomi khamhnak kong kha" ṭial aa tim nain khrihfabu sining nih a herh tuk caah, cu tlangtar cu ngol ta in a herhning zoh tu in a ṭial (1:3). A cakuat ṭialnak ah Peter cakuat pahnihnak a hman caah, kuat hnih Peter hnu AD 67 le 80 kar ah a ṭialmi a si. Ca a kuatmi hna hi zumtu an si (1:1) ti hlei in a fianter hlei lo.

Jude cu Jesuh nau-cheu a si nain, "Jesuh Khrih salpa" ti lawng in aa chim. A unau James zong kha Jesuh nau-cheu ṭhiamṭhiam a si. Mary nih Jesuh a hrin hnu ah Joseph he tefa an run hrin len hna (Mar 6:3). Jesuh rian a ṭuanka hrawng ah cun a naule nih an rak zum duh lo (Joh 7:3-8). Sihmanhsehlaw Khrih thawhṭhan hnu tlawmpal ah cun an zumh i Jerusalem ah an rak um. Cuticun Jude cu thawngṭha chim in khualtlawngmi ah a hung cang (1Co 9:5).

Jesuh nih khrihfabu a chanhmi biatak pum, zumhnak kilven awk ah Jude nih zumtu kha fakpi in tha a pek hna. Biakchawnhnak a ṭial hnu ah, khulrangte in zumhnak kilven a herhning le Pathian zei i a rel lomi cawnpiaktu hmaanlo hna an lak i khua an sak venak kong ah ralrinnak a pek hna (1:3, 4). Pathian nih bia a ceih te hna lainak kong fehternak ah Biakam Hlun chung in tahchunhnak pathum a pek hna (1:5-7). Zumhnak kilven a herhnak ruang kha a theihter ṭhan hna. Pathian zei ah a rel lomi hna fihnunnak le Pathian nih sual a phawt hrimhrim hna lainak kong zong kha a langhter (1:8-16). Hi raldohnak i zumtu nih kan ngeihmi rian zong kha a hmuhsak hna (1:17-23). Cucaah zumtu i kan rian biapi cu, apostle hna bia i cinken, Pathian dawtnak chung i um le Pathian zei i a rel lomi hna nih an hrawhmi hna va khamh hi an si. Cuticun Jude nih a cakuat cu, Pathian zei i a rel lomi hna kut chung in zumtu hna a chuahtu Pathian thangṭhatnak in a donghter (1:24, 25).

Pathian lawnglawng hi amah zei i a rel lomi hna kut chung i kan tlak sual nakhnga lo a kan kilveng khotu cu a si. Amah lawng nih "a sunparnak hmai ah soisel awk um lo in a liannganmi lunglawmhnak he" a kan chanh khawh (1:24).

Biakchawnhnak

1 Jesuh Khrih sal le James unau keimah Jude nih, Pa Pathian nih a kawhmi le a thleidan i Jesuh Khrih ah himte in a kilvenmi hna, biakchawnhnak ca kan kuat hna.

2 Zaangfahnak, daihnak le dawtnak cu nan cung ah karh chinchin ko seh.

1 Mat 13:55; Joh 14:22; 17:12
2 Gal 6:16; Rom 1:7
3 1Co 10:14; Tit 1:4; 1Ti 6:12; Apo 6:7; 9:13

Pathian Zei A Rel Lomi Hna Ralrinpeknak

3 Ka dawtle hna, kan rak co ciomi khamhnak kong kha nan sin ah rak ṭial ding kaa ngaih tuk lio ah, mithiang hna sin ah voikhat ah za lak in pekmi zumhnak tu kha biatakte in nan rak dirkamh naklai forhfialnak caṭial tu kha a

herh deuh in ka hmuh ṭhan. **4** Zei caah tiah nan lak ah Pathian zei i a rel lomi, Pathian velngeihnak kha horduhcuainak in a thlengmi, amah lawng Bawi le Pathian a simi kan Bawipa Jesuh Khrih a hlawmi hna kha nan lak ah nan hngalh lo in an i cawh. Cu bantuk mi hna cu sualphawt ding in a hlan liopi khan chingchiah an rak si cang.

5 Cucaah nan hngalh cangmi a si ko nain, Bawipa nih Egypt ram chung in a chuah hna hnu ah a zum lomi paoh cu a hrawh ṭhan dih hna ti kha hngalhter ṭhan kan duh hna. **6** Cun anmah le an nawlngeihnak chungte ah um duh lo in an umnak hmun a chuahtakmi vanmi hna kha a liannganmi biaceihnak ni ca ah zungzal cikcin in muihnak chung ah Pathian nih a zuah ko hna. **7** Cun Sodom le Gomorrah khua le an pawngkam i a ummi khuami hna zong nih anmah bantuk cun nupa sualnak kha an tuah i hawi ning kello tiang hmanh in an tuah caah, annih cu zungzal mei in hrem dingmi hna i zohchun awk ca ah a tuah hna.

8 Cu bantuk ṭhiamṭhiam in hi fihnung mangmanhtu hna zong nih an taksa cu an thurhhnawmhter, nawlngeihnak kha zei ah an rel lo i a liannganmi hna kha an thangchiat hna. **9** Sihmanhsehlaw vanmi ngan bik Michael hmanh nih khan Moses ruak kong ah diabol[ʃ] he bia an i al tikah serhsatnak bia in sual a phaw ngam lo, "Bawipa nih an sik," ti tu in a ti. **10** Asinain hi mi hna nih cun an hngalh lomi thil paoh kha an thangchiat i ruahnak ngei lo saram bantuk in an i chuahpimi hngalhnak tu kha anmah rawhnak ah an hman hna.

11 An ca ah ṭihnung a va si dah! Zei caah tiah Cain lam an zul, laksawng an duh caah hakkau ngai in Balaam pialnak lam lei ah an kal i Korah nawlngaihlonak ah khan an thi.

12 Dawtnak rawl nan dumṭi tikah annih cu anmah zawn lawng an i ruat i ningzak lo in an ei an din caah dawtnak rawlkho ah hmunthur bantuk ah an cang. Annih cu ruah ti keng lo thli nih a choih menmi minmei, a car i thei a tlai lomi thingkung, voihnih tiang a thi i a hram in an phukmi thingkung, **13** anmah ningzahnak buanbara aa tuahmi rili tilet le a zungzal in a thukmi muihnak zuahpiakmi, lam a pialmi arfi hna bantuk an si.

14 Adam chan thawk in chan sarihnak pa Enoch nih hi mi hna kong ah hitihin a rak phuan cang, "Zohhmanh, Bawipa cu relcawklo a mithiang hna he **15** Pathian zei ah a rel lomi hna nih Pathian zeirellonak in an tuahsernak vialte hna le Pathian zei ah a rel lomi misual hna nih amah ralchan in an chimmi bia vialte kha hngalhter in le an biaceih awk ah a ra lai," tiah a ti. **16** Hi mi hna cu miphunzai,

4 Gal 2:4; Tit 1:16; 2Pe 2:1; 1Jo 2:22
5 1Jo 2:20; 2Pe 1:12,13; 1Co 10:1-5; Heb 3:16
6 2Pe 2:4,9
7 Mat 10:15; Mat 25:41; 2Pe 3:7
8 2Pe 2:10
9 1Th 4:16; Bia 12:7
10 2Pe 2:12
11 Heb 11:4; 1Jo 3:12; 2Pe 2:15
12 2Pe 2:13,17; Eph 4:14; Mat 15:13
13 Phi 3:19; 2Pe 2:17
15 2Pe 2:6-9; 1Ti 1:9
16 1Co 10:10; 2Pe 2:18

mitlawkciar an si, an pumsa duhnak in an nung i an kaa in porhlawtnak bia puampuam an chim, anmah hlawknak ding ca lawng ah midang kha an fak hna.

Pathian Dawtnak Chung Ah Um Zungzal

17 Sihmanhsehlaw ka dawtle hna, kan Bawipa Jesuh Khrih i apostle hna nih, **18** caan hmanung bik ah cun Pathian zei rel lo in anmah pumsa duhnak in a nungmi minihsawhtu hna an chuak lai tiah a hlan ah an rak in chimh cangmi hna bia kha philh hlah u. **19** Hi mi hna cu an pumsa duhnak in an nung i ṭhennak a chuahpitu, Thlarau ngei lomi an si.

20 Sihmanhsehlaw ka dawtle hna, nannih tu cu a thiang bikmi zumhnak cung ah khan nanmahte in i sa chin u law, Thlarau Thiang in thlacam u, **21** Pathian dawtnak chung ah cun nanmahte in um u law, zungzal nunnak ah an hruaitu hna kan Bawipa Jesuh Khrih zaangfahnak kha hngak ko u.

22 Thleidanthiamnak ngei u law, mizeimaw cung ah cun zaangfahnak ngei ko u. **23** Sihmanhsehlaw ṭihphan bu in midang kha khamh hna u law mei chung khan chuah hna u. Asinain pumsa duhnak nih a thurhhnawmhmi thilpuan tu kha cu va hua ko hna u.

24 Tluril lote in an kilvengtu le
A sunparnak hmai ah soisel awk um lo in
A liannganmi lunglawmhnak he an pechan khotu hna le
25 Amah lawng a fimmi Pathian kan Khamhtu cung ah
Sunparnak le lianhngannak,
Nawlngeihnak le ṭhawnnak cu
Atu le a zungzal in um ko seh. Amen[g].

17 Eph 4:11; Heb 2:3; 2Pe 3:2
18 1Ti 4:1; 2Ti 3:1
19 1Co 2:14,15
20 Col 2:7; Eph 6:18
21 Heb 9:28; 2Pe 3:12; Mat 25:46
23 1Co 3:15; Bia 3:4
24 Joh 5:44; 1Ti 1:17; Heb 13:8; Rom 11:36

BIAPHUAN

Biahmaisa

Caṭialtu: John
Cakuatmi: Asia Minor (tuchan Turkey ram) i khrihfabu pasarih
Caṭial Kum: AD 95

Apostle John cu a nunchung ah Biakam Thar chung i cauk panga ṭial khawhnak tha a ngei. A ṭialmi hna cu: Thawngṭha John, 1 John, 2 John, 3 John le Biaphuan cauk hna hi an si. Apostle pakhat a si bantuk in Jesuh vawlei i rian a ṭuan lio ah amah he a rak tlonglengmi a si. A mit hrimhrim in Jesuh cu a hmumi a si caah khuaruahhar a bia le a rianṭuannak hna kha a ṭial hna. Cu lawng hmanh si lo in Jesuh van a kai hnu zong ah Khrih umpinak a tepta manhmi a si. AD 95 hrawng ah hin Patmos tikulh ah thong a tla. Cu bantuk harnak caan chung i a um lio ah cun khuaruahhar Jesuh biaphuannak kha a co. Cucaah Khrih a sin i a langh lio ah a chimhmi hna kha John nih hi Biaphuan cauk chung ah hin a ṭial hna.

Hi biaphuan nih hin kum zabu pakhatnak i a rak nungmi zumtu hna kha thazaang a rak pek ngaingai hna. A cakuat reltu hna cu Domitian pennak tang ah a ummi an si. Cu lio caan ah cun Rome cozahpi nih khrihfabu hremnak fakpi in a rak karhter lo nain, Khrihfa mi hna cu an huat hna nakhnga tha a rak pek hna. Dal 2-3 chung, khrihfabu pasarih cakuat nih an rak huat hna ning kha fiangte in a langhter. Cu lawng si lo in, zumtu nih zumhtlakte in a nun khawh nakhnga, remh, cawnpiak le thlarau hruainak kan herhnak kha hi cakuat pasarih nih hin a hmuhsak. Cucaah Jesuh nih John cu hi biaphuan hi khrihfabu i rel awk ah, theih awk ah le i nunpi awk ah ṭial ding in nawl a pek (1:3).

John nih a cauk chung i a ummi bia a ṭhenning kha 1:19 nak ah a ṭial. Dal khatnak nih a luanciami thil kong; cucu van i a kai cangmi Khrih a langhnak kong a chim. Dal 2-3 ah atu i a cang liomi thil kong, Asia Minor i a ummi khrihfabu pasarih hna sin i cakuat kan hmuh. Dal 4-22 nih a cang lai dingmi thil kong: harsatnak (dal 4-19), kum 1,000 uknak (dal 20) le zungzal in a hmun te lai ding thil kong (dal 21-22) kha a chim hna.

John nih hi cauk hi prophet hna nih langhnak an hmuhmi an ṭial bantuk in a ṭial ve. A cauk chung i a ummi tam deuh cu, vawlei cung ah le Pathian ral hna cung i a tlung dingmi a biaceihnak kong biaphuanchungnak an si. Khrih nih a ral hna kha a tei ṭhan hna lai. Cucaah Biaphuan nih hin Khrih nih a tuahmi tlanhnak rian cu sunparnak he a lim lainak zong a phuanchih. Biaphuan cauk hi a tlangpi cun biaphuanchungnak cu a si ko nain, khrihfabu sin i cakuat ṭial bantuk in John nih a ṭial. A dongh tiang in nawl an ngaih i zumhtlak an si khawh nakhnga thapeknak in a ṭial.

Biaphuan cauk nih Khrih teinak le vawlei i Pathian pennak dirh a si lainak kha fiangte in a langhter. Thahmi Tuufa cu thangṭhatnak vialte co awk ah aa tlak (5:12).

---

1 A rauh hlan ah a cang dingmi thil hna kha Jesuh nih a salle hna kha hmuhsak awk ah Pathian nih a sin ah a pekmi Jesuh Khrih biaphuan a si. Cun a vanmi kha a thlah i cu thil cu a sal John kha a hngalhter. **2** John nih cun Pathian bia le Jesuh Khrih tehtekhannak le a hmuhmi thil vialte kha tehte a khan hna. **3** Hi biaphuan hi a rel, a thei i a chung ah aa ṭialmi thil a zulmi hna cu mithluachuak an si, zei caah tiah caan a nai cang.

1:1 Joh 12:49
1:2 Heb 4:12; 1Co 1:6
1:3 Luk 11:28; Rom 13:11

Khrihfabu Pasarih Sin Cakuat

4 Asia ram chung i a ummi khrihfabu pasarih hna, John nih biakchawnhnak ca kan kuat hna.

A um liomi le a rak um cangmi le a um te laimi Pathian sin in le a siangpahrang ṭhutdan hmai ah a ummi Thlarau pasarih hna sin in le **5** zumhtlak tehte, mithi hna lak i fapater le vawlei siangpahrang hna uktu a simi Jesuh Khrih sin in vel le daihnak cu nan cung ah um ko seh.

Kannih cu a kan dawt i a thisen hrimhrim in kan sualnak chung khan a kan ṭawl cang. **6** A Pathian le a Pa hmai ah siangpahrang le tlangbawi ah a kan sertu amah cung ah cun sunparnak le huhamṭhawnnak cu a zungzal in a zungzal tiang um camcin ko seh. Amen[ʃ].

7 Zohhmanh, amah cu vanraang he a ra lio i amah cu mi kip nih an hmuh lai, amah a rak chuntu hna zong nih khan an hmuh lai. Cun vawlei miphun vialte cu amah ruang ah cun an ṭap-ai dih te lai. A si hrimhrim, Amen[ʃ].

8 "Keimah cu Alpha le Omega[ʃ], a thawknak le a donghnak ka si. A um liomi le a rak um cangmi le a um laimi a Lianngan Bik Bawipa ka si," tiah Bawipa nih a ti.

Patmos Tikulh Ah John

9 John, nan unau zong a si i Jesuh Khrih temhinnak, a pennak le a lungsaunak ah nan hawi zong a simi, kei cu Pathian bia le Jesuh Khrih tehtekhanmi ruang ah Patmos an timi tikulh ka phan. **10** Bawipa Ni ah cun Thlarau in ka um i ka hnulei in muko tum thawng bantuk aw thangpi pakhat ka theih. **11** "Kei cu Alpha le Omega[ʃ], a hmasa bik le a donghnak bik ka si," cun, "Na hmuhmi hi cauk in ṭial hna law Asia ram Ephesus, Smyrna, Pergamos, Thyatira, Sardis, Philadelphia le Laodicea khua ah a ummi khrihfabu pasarih kha kua hna," tiah a ti.

12 Cutikah bia a ka chimtu aw kha zoh awk ah kaa mer. Cun ka hei i mer ah khin sui mei vannak pasarih ka hmuh hna. **13** Cun mei vannak pasarih lak ah cun Mi Fapa bantuk pakhat, a ke tiang angki fual aa hruk i a ṭaang ah sui taisawm aa sawmhmi kha ka hmuh. **14** A lu le a sam cu tuuhmul bantuk in a raang i hawhra bantuk in a raang, cun a mit cu meialh bantuk a si, **15** a ke cu meiphu chung ah an tit i an thletmi dar tleu bantuk a si, cun a aw cu tilian thawng bantuk a si, **16** a orhlei kut in arfi pasarih aa put, a kaa chung in vainam kaphnih har a chuak i a hmai cu chun niceu bantuk in a ceu.

17 Cun amah cu ka hmuh tikah, mithi bantuk in a kehram ah ka tlu. Sihmanhsehlaw a orhlei kut kha ka cung ah a chiah i, "Ṭih hlah, kei cu a hmasa bik le a hmanung bik ka si. **18** Kei cu a nungmi ka si, cun ka rak thi, asinain zohhmanh,

1:4 Rom 1:7
1:5 Joh 18:37; Col 1:18; 1Ti 6:15; Rom 3:25; 8:37; 3:25
1:6 1Pe 2:5; Rom 11:36; 15:6; 11:36
1:7 Mat 16:27; Luk 17:30; 1Co 1:7; 1Th 2:19; Joh 19:34,37
1:9 Apo 14:22; 2Co 1:7; Phi 4:14; 2Ti 2:12; Heb 4:12
1:10 Apo 20:7
1:11 Apo 16:14; 18:19; 16:14; Col 2:1
1:16 Heb 4:12; Mat 17:2
1:17 Mat 14:27
1:18 Rom 6:9

kei cu a zungzal in zungzal tiang ka nung cang. Amen[ʃ]. Cun Hades[ʃ] le thihnak tawh kha ka ngeih hna.

19 "Na hmuh cangmi thil hna le a um liomi thil hna le hi hnu in a cang te lai dingmi thil hna kha ṭial hna. 20 Ka orhlei kut i arfi pasarih le sui mei vannak pasarih na hmuhmi hna i an biathli sullam cu: arfi pasarih hna cu khrihfabu pasarih hna i an vanmi kha an si i, mei vannak pasarih na hmuhmi hi khrihfabu pasarih kha an si.

Ephesus Khrihfabu

2 "Ephesus khua i a ummi khrihfabu vanmi sin ah hitihin ṭial tuah, 'A orhlei kut in arfi pasarih aa put i sui meivannak lak ah aa chawk komi nih khan hitihin a ti: 2 "Na rianṭuannak, na retheihnak, na lungsaunak le miṭhalo na rem hna lo kha ka hngalh. Cun, 'Apostle kan si,' aa timi hna zong kha na hneksak hna i apostle an si lo le milihchim an si zong kha na hliah dih hna. 3 Cun na ingtuar i lungsaunak na ngei, cun ka min ruang ah rian na ṭuan i na lung a dong lo.

4 "Sihmanhsehlaw mawhchiat awk na cung ah ka ngeihmi cu, hmasa i na ngeihmi dawtnak kha na kaltak. 5 Cucaah, khuazei in dah na tolh kha philh hlah, i ngaichih law a hmasa i na rak tuahmi rian kha tuah ṭhan, cuti a si lo ahcun na sin ah khulrangte in ka ra lai i naa ngaihchih lo ahcun na mei vannak kha a umnak hmun khan ka ṭhial lai. 6 Sihmanhsehlaw hi ṭhatnak tu cu na ngei, Nicolas zultu hna tuahsernak kha na huat i cucu keimah zong nih ka huatmi a si.

7 "Thlarau nih khrihfabu hna sin ah a chimmi cu hna a ngeimi nih thei ko hna seh. Teitu hna cu Pathian Paradise laifang i a ummi nunnak thingkung a thei einak nawl kha ka pek hna lai." '

Smyrna Khrihfabu

8 "Smyrna khua i a ummi khrihfabu vanmi sin ah hitihin ṭial tuah, 'A hmasa bik le a hmanung bik, a rak thi i a nung ṭhan cangmi nih hi thil hna hi a chim hna: 9 "Na rianṭuannak, na harsatnak le na sifahnak vialte cu ka hngalh ko hna (sihmanhsehlaw nan rum ko), cun Jew kan si aa ti i a si ṭung lomi hna i an in thangchiatnak hna zong ka hngalh ko, annih cu Satan synagogue[ʃ] an si. 10 Na in laimi kong ah na thinphang hlah. Zohhmanh, diabol[ʃ] nih cun nanmah hneksaknak ah nan lak i micheu kha thong ah a thlak hna lai, cun ni hra chung harsatnak nan ing lai. Thih tiang zumhtlak si tuah, cun nunnak bawiluchin kha kan pek lai.

11 "Thlarau nih khrihfabu hna sin ah a chimmi cu hna a ngeimi nih thei ko hna seh. Teitu a simi hna cu thih voihnihnak nih fahnak a pe hna lai lo." '

Pergamos Khrihfabu

12 "Cun Pergamos khua ah a ummi khrihfabu vanmi sin ah

1:19 Heb 2:2
1:20 Mat 5:14,15
2:1 Apo 18:19
2:2 1Jo 4:1; 2Co 11:13
2:3 Joh 15:21
2:4 Mat 24:12
2:7 Mat 11:15; Joh 16:33; Luk 23:43
2:9 2Co 6:10; Jam 2:5; Mat 4:10
2:10 Mat 10:22; 1Co 9:25

hitihin ṭial tuah, ‘Vainam kaphnih har aa putmi nih hi thil hi a chim hna: **13**“Na rianṭuannak le Satan bawiṭhutdan umnak i na um kha ka hngalh. Cun ka min cu fekte in naa tlaih i Satan umnak nanmah lak i zumhtlakmi ka martyr Antipas thah a rak si lio caan hmanh ah khan na ka zumhnak cu na hlaw hlei lo.

14“Sihmanhsehlaw mawhchiat awk tlawmpal na cung ah ka ngei, zei caah tiah Balaam cawnpiaknak aa tlaihmi kha na ngeih hna. Balaam nih cun Balak kha Israel mi hna nih siasal sin ah pekchanhmi an ei nakhnga le nupa sualnak an tuah nakhnga an hmai i tlukrilhnak chiahpiak awk ah a cawnpiak. **15**Cun Nicolas mi hna cawnpiaknak aa tlaihmi zong naa ngeih fawn hna, cucu ka huatmi thil an si. **16**I ngaichih tuah u, nan i ngaihchih lo ahcun nan sin ah khulrangte in ka ra lai i ka kaa i vainam he kan doh hna lai.

17“Hna a ngeimi nih Thlarau nih khrihfabu hna sin i a chimmi cu thei ko hna seh. Teitu a simi hna cu thuhmi manna kha tlawmpal in ei awk ah ka pek hna lai. Cun lungraang pakhat cio ka pek hna lai i cu lung cung ah cun a cotu dah ti lo aho hmanh nih an hngalh lomi min thar aa ṭial.”’

Thyatira Khrihfabu

18“Thyatira khua i a ummi khrihfabu vanmi sin ah hitihin ṭial tuah, ‘A mit cu meialh bantuk a si i a ke cu dar thlet bantuk a simi Pathian Fapa nih hi thil hna hi a chim: **19**“Na rianṭuannak, na dawtnak, naa pumpeknak, na zumhnak le na lungsaunak kha ka hngalh ko; cun na rianṭuannak ah, a hmasa nakin a hnu ah tam deuh na ṭuan zong kha ka hngalh ko.

20“Sihmanhsehlaw na cung ah mawhchiat awk tlawmpal ka ngei. Zei caah tiah amah le amah prophet nu ka si tiah aa timi, minu Jezebel kha cawnpiaknak nawl le ka salle kha nupa sualnak an tuah i siasal sin ah pekchanhmi kha an ei nakhnga hlennak nawl kha na pek. **21**Cun amah nu cu nupa sualnak a tuahnak khan ngaihchihnak caan ka pek ko, asinain aa ngaihchih duh lo. **22**Zohhmanh, ihkhun cung ah zaw ko in ka hlonh lai, cun amah nu he ṭaangdangpom sualnak a tuahmi hna cu an tuahsernak kha an i ngaihchih lo ahcun harsatnak nganpi chung ah ka hlonh hna lai. **23**A fale vialte kha ka thah dih hrimhrim hna lai i khrihfabu vialte nih mi thinlung le ruahnak vialte a daphriat dihtu ka si kha an ka hngalh lai. Cun aho paoh nan ṭuanning cio in kan cham hna lai. **24**Cun nangmah le Thyatira khua i a taangmi, hi cawnpiaknak a pom lomi le Satan biathli tiah an timi thil a thei lomi hna nan cung ah thilrit dang zeihmanh kan khinh ti hna lai lo kan ti hna. **25**Sihmanhsehlaw na ngeihmi kha ka rat tiang fekte in i tlaih ko.

2:13 Mat 4:10
2:14 2Pe 2:15; Apo 15:20; 1Co 6:13; 2Th 2:8
2:17 Joh 6:49,50; 16:33; 6:49,50
2:18 Apo 16:14; Mat 4:3
2:20 Apo 15:20
2:21 Rom 2:4; 2Pe 3:9; Rom 2:5
2:23 Luk 16:15; Rom 8:27; 1Th 2:4; Mat 16:27
2:24 Apo 15:28
2:25 Mat 16:27

26"Cun teitu a simi le a dongh
tiang ka rian a ṭuanmi cu miphun
hna cung i nawlngeihnak kha ka
pek lai, **27**kei zong nih ka Pa sin
in ka co bantuk in:
'Amah nih cun thirfung in a
uk hna lai;
Annih cu tlak um bantuk in
den dih cikcek an si lai,'
tiah aa ṭial. **28**Cun amah cu
deirel arfi kha ka pek lai.
29"Thlarau nih khrihfabu hna
sin i a chimmi cu hna a ngeimi
nih thei ko hna seh."'

2:26 Joh 16:33; Mat 10:22
3:1 1Ti 5:6
3:3 Luk 12:39
3:4 Jud 1:23
3:5 Joh 16:33; Mat 10:32

Sardis Khrihfabu

3"Sardis khua i a ummi
khrihfabu vanmi sin ah hitihin
ṭial tuah, 'Pathian Thlarau pasarih
le arfi pasarih a ngeimi nih hi thil
hi a chim hna: "Na rianṭuannak
cu ka hngalh, a nung timi min cu
na ngei ṭung nain na rak thi ziar.
2Hriphriaote in um law a taang
rih i thih aa timmi kha ṭhawnter
ṭhan tuah hna, zei caah tiah na
rianṭuannak hna cu Pathian hmai
ah a tling in ka hmu hrimhrim lo.
3Cucaah na rak cohlan cangmi
le na theih cangmi hna kha ruat
ṭhan hna law, fekte in i tlaih
law i ngaichih cang. Cucaah,
hriphriaote in na um lo ahcun,
mifir bantuk in kan luhhnawh lai,
cun zeitik caan ah na sin i ka rat
lai kha na hngal lai lo.
4"Sardis khua hmanh ah hin a
thilpuan a thurhhnawmh lomi mi
tlawmpal na ngeih ko hna, cun
annih cu an phut caah puan raang
aih in keimah he an leng lai. **5**A
teimi cu puan raang aih a si lai i a
min cu Nunnak Cauk chung khan
ka hnawt lai lo. Sihmanhsehlaw
ka Pa le a vanmi hna hmai ah a
min kha ka chim lai.
6"Thlarau nih khrihfabu hna
sin ah a chimmi bia cu hna a
ngeimi nih thei ko hna seh."'

3:7 Mar 1:24; Joh 5:20; Mat 16:19
3:8 Apo 14:27
3:9 Rom 8:37
3:10 2Pe 2:9; Mat 24:14
3:11 Mat 16:27; 1Co 9:25

Philadelphia Khrihfabu

7"Philadelphia khua i a ummi
khrihfabu vanmi sin ah hitihin ṭial
tuah, 'A thiangmi, a hmaanmi,
"David tawhfung a ngei i, a
hunmi paoh aho hmanh nih an
khar khawh ti lo i, a kharmi paoh
aho hmanh nih an hun khawh
ti lomi," nih cun hi thil hna hi a
chim: **8**"Na rianṭuannak kha ka
hngalh ko. Thazaang tlawmpal na
ngei, ka bia kha na zulh i ka min cu
na hlaw lo, cucaah, zohhmanh, na
hmai ah innka hun cia in ka chiah
i aho hmanh nih an khar kho lai
lo. **9**Zohhmanh, Jew an si lo nain,
kan si aa ti i lih a chimmi Satan
synagogue[g] hna kha nan sin ah
ka ratter hna lai i, zohhmanh, kan
dawt hna kha an hngalh nakhnga
na kehram ah cun ka kunter hna
lai. **10**Lungsaute in um ko ka timi
ka bia kha na zulh caah, vawlei
cung i a ummi hna hneksak awk
ah vawlei cung pumpaluk i a
tlung dingmi harnak caan chung
khan kei zong nih kan huhphenh
ve lai.
11"Zohhmanh, khulrangte
in ka ra lio! Aho hmanh nih na
bawiluchin kha an in lakpiak
nakhnga lo na ngeih cia cangmi

kha fekte in i tlaih ko. 12 Teitu a simi cu ka Pathian hmun thiang tungpi ah ka ser lai i zeitik hmanh ah a leng ah a chuak ti lai lo. Cun ka Pathian min le van i ka Pathian sin in a vung ṭummi Jerusalem thar, ka Pathian khualipi min le ka min thar cu a cung ah khan ka ṭial hna lai.

13 "Thlarau nih khrihfabu hna sin ah a chimmi bia cu hna a ngeimi nih thei ko hna seh." '

Laodicea Khrihfabu

14 "Laodicea khua i a ummi khrihfabu vanmi sin ah hitihin ṭial tuah, 'Amen[g], zumhtlak le a hmaanmi Tehte, Pathian thilsernak i Hramthawknak a simi nih hi thil hna hi a chim: 15 "Na rianṭuannak ka hngalh, nang cu kik lo sa lo na si. Rak kik asiloah rak sa lawlaw law ti cu na ca ah kan duhpiak. 16 Cucaah na lumphutphat i kik lo sa lo na si caah ka kaa chung in kan chak lai. 17 Zei caah tiah, 'Ka rum, ka ngei cang i herhbaumi zeihmanh ka ngei lo,' tiah naa ti, sihmanhsehlaw nang cu mirethei, zaangfahawktlak, misifak, mitcaw le taklawng i na um hmanh kha naa hngal lo. 18 Cucaah, ruahnak kan cheuh duhmi cu, mei in thianhmi sui kha ka caw law na rum lai, cun naa hruk-aih awk ah puan raang ka caw law, taklawng na si i na ningzahnak kha lang lo in an huhpiak lai, cun na mit thuh awk ah mit sii kha ka caw law khua na hmu ko lai.

3:12 Joh 16:33; Gal 2:9; Gal 4:26
3:14 Col 2:1; Joh 18:37; Joh 1:3; Col 1:16,18
3:15 Rom 12:11
3:17 1Co 4:8
3:18 1Pe 1:7
3:19 1Co 11:32; Heb 12:5,6
3:20 Mat 24:33; Jam 5:9; Luk 12:36; Rom 8:10
3:21 Joh 16:33; Mat 19:28
4:1 Mat 3:16

19 "Ka dawtmi hna paoh cu, ka sik hna i ka chimhhrin hna. Cucaah, i ngaihchih u law teima u. 20 Zohhmanh, innka hram ah ka dir i ka kingh. Aho hmanh nih ka aw a thei i innka a ka hunpiak ahcun a sin ah ka lut lai, cun amah he rawl ka dum lai i anih zong ka sin ah a dum ve lai.

21 "Kei zong nih ka rak tei cang i ka Pa he a bawiṭhutdan cung i ka ṭhut bantuk in, a teimi cu ka bawiṭhutdan cung i keimah he ṭhutnak nawl ka pek hna lai.

22 "Thlarau nih khrihfabu hna sin i a chimmi bia kha hna a ngeimi nih thei ko hna seh," ' " tiah a ti.

Van I Bawi Ṭhutdan

4 Hi thil an can dih hnu ah ka hun zoh i, van ah hun ciami innka pakhat kha ka hmuh. Cun aw hmasa bik ka theihmi cu muko tum thawng bantuk a si i cu aw nih cun, "Hika ah hin hung tuah, cun hi hnu hin a cang hrimhrim dingmi thil kha kan hmuhsak lai," tiah a ka ti.

2 Chikkhatte ah khin Thlarau in ka hung um i van ah bawiṭhutdan pakhat le cu bawiṭhutdan cung i a ṭhumi kha ka hmuh. 3 Cun a ṭhumi i a muisam cu jasper le sardius lungvar bantuk a si i bawiṭhutdan cu emerald lungvar mui bantuk a simi chuncha nih a kulh dih. 4 Bawiṭhutdan cu a dang bawiṭhutdan pakul le pali nih an kulh i bawiṭhutdan cung ah cun puan raang aa aihmi upa

pakul le pali an ṭhu, cun an lu ah sui bawiluchin kha an i chinh. **5**Bawiṭhutdan cun nimtlau a lek, khua a ri i biachim thawng kha an hung thang. Bawiṭhutdan hmai ah cun Pathian Thlarau pasarih a simi meica pasarih kha an van. **6**Bawiṭhutdan hmai ah cun thlalang bantuk a simi crystal lungvar in tuahmi rili khengpi pakhat a um. Cun a laifang i a ummi bawiṭhutdan le bawiṭhutdan a kam vialte kha a hmailei he a hnulei he mit in a khatmi thilnung pali nih an kulh. **7**Thilnung pakhatnak cu chiandeih bantuk a si, thilnung pahnihnak cu cawfa bantuk a si, thilnung pathumnak i a hmai cu minung hmai bantuk a si, cun thilnung palinak cu a zuang liomi mupi bantuk a si. **8**Thilnung pali hna cu thla paruk cio an ngei i a chunglei he a lenglei he mit in an khat. Cun annih nih,

"A um cangmi le a um liomi
le a um laimi,
A Lianngan Bik Bawipa
Pathian cu
A thiang, a thiang, a
thiang,"
tiah chun zan i din lo in an ti.

9Bawiṭhutdan cung ah a ṭhumi, zungzal in zungzal tiang a nungmi cu sunparnak le upatnak le lawmhnak an pek tik paoh ah, **10**upa pakul le pali hna cu bawiṭhutdan cung i a ṭhumi hmai ah cun an kun i zungzal in zungzal tiang a nungmi amah cu an biak, cun an bawiluchin cu bawiṭhutdan hmai ah cun an chiah i,

11"Maw Bawipa,
sunparnak le upatnak le
huhamṭhawnnak cu co
awk ah aa tlakmi na si.
Zei caah tiah zeizong vialte
hi nangmah nih na ser
hna i,
Nangmah duhnak bang in
ser an si i an nung,"
tiah an ti.

4:11 Apo 14:15
5:5 Rom 15:12
5:6 Joh 1:29

Cakhenh Pasarih Khenhmi Cauk

5Cun bawiṭhutdan cung ah a ṭhumi orhlei kut ah a chung he a leng he ca aa ṭial dih i cakhenh pasarih he an khenhchihmi cazual pakhat kha ka hmuh. **2**Cutikah a ṭhawngmi vanmi pakhat, "Aho dah cazual samh ding ah le a cakhenh phoihtu ding ah aa tlak?" tiah aw thangpi in a aumi kha ka hmuh. **3**Cun van ah siseh, vawlei cung ah siseh, vawlei tang ah siseh cazual a samh kho i a zoh khomi pakhat hmanh an um lo. **4**Cazual samh le rel i a zohtu ding ah aa tlakmi aho hmanh ka hmuh lo caah fakpi in ka ṭap.

5Sihmanhsehlaw upa pakhat nih a hun ka thawh i, "Ṭap hlah, zohhmanh, Judah phun chung in Chiandeih, David hrihhram a simi nih cazual samh ding le a cakhenh pasarih phoih ding ah a tei cang," tiah a ka ti.

6Cun ka hun zoh i, bawiṭhutdan le thilnung pali hna le upa hna laifang ah thah

cangmi bantuk Tuufa pakhat a dir ko kha ka hmuh. Cu Tuufa cu ki pasarih le mit pasarih a ngei i cu hna cu vawlei cung dihlak ah thlahmi Pathian Thlarau pasarih kha an si. **7**Cutikah amah cu a ra i bawiṭhutdan cung ah a ṭhumi orhlei kut i a ummi cazual cu a lak. **8**Cuti i cazual kha a va lak tikah, thilnung pali hna le upa pakul le pali hna cu Tuufa hmai ah cun an bawk, tingtang pakhat cio le mithiang hna thlacamnak rimhmui in a khatmi sui khengkuar pakhat cio kha an i put. **9**Cun annih cu hla thar kha an sa i,

"Nangmah cu cazual latu
ding ah le
A cakhenh phoihtu ding ah
naa tlak,
Zei caah tiah nang cu thah
na si cang i hrin kip le
holh kip le mi kip le
miphun kip chung in
Kannih cu na thisen in
Pathian ca ah na kan
tlanh cang.
10Cun kan Pathian hmai
ah siangpahrang ah le
tlangbawi ah na kan ser
cang i,
Vawlei cung ah uktu kan si
cang lai,"

tiah hla thar an sa.

11Cutikah ka hun zoh i, bawiṭhutdan, thilnung hna le upa hna velchum ah a ummi vanmi 10,000 i let 10,000 le a thong in thong tampi aw kha ka theih. **12**Aw thangpi in,

5:9 Heb 9:12; 1Co 6:20
5:10 1Pe 2:5
5:11 Heb 12:22; Jud 1:14

"Thahmi Tuufa cu huham le
rumnak le fimnak le
Ṭhawnnak le upatnak
le sunparnak le
thangṭhatnak co awk ah
aa tlak,"

an ti.

13Cun van le vawlei cung le vawlei tang le rili chung le cuka vialte chung i a ummi thilnung kip nih,

"Bawiṭhutdan cung i a
ṭhumi le Tuufa cung ah,
Thangṭhatnak le upatnak le
sunparnak le huham cu,
A zungzal in a zungzal tiang
um ko seh,"

tiah an ti kha ka theih.

14Cutikah thilnung pali hna nih cun, "Amen[g]!" tiah an ti. Cun upa pakul le pali hna cu an kun i a zungzal in a zungzal tiang a nungmi amah cu an biak.

Cakhenh Pakhatnak

6Cun Tuufa nih cakhenh pasarih lak i pakhat a phoih kha ka zoh tikah, thilnung pali hna lak i pakhat nih khuaritor bantuk aw he, "Ra law ra zoh tuah," a ti kha ka theih. **2**Cun ka hun zoh i rang raang pakhat kha ka hmuh. A cung i aa citmi pa nih cun likuk pakhat kha aa put i bawiluchin kha an pek, cun tei ding le tei awk in a chuak.

Cakhenh Pahnihnak

3Cakhenh pahnihnak kha a phoih tikah, thilnung pahnihnak nih, "Ra law ra zoh tuah," tiah a

5:13 Phi 2:10; Rom 11:36

ti kha ka theih. 4Mei bantuk in a senmi rang dang pakhat a hung chuak. Cun a cung i aa citmi cu mizapi kha pakhat le pakhat an i thah i vawlei in daihnak lakpiaknak nawl kha an pek, cun vainam ngan zong kha an pek fawn.

Cakhenh Pathumnak

5Cakhenh pathumnak kha a phoih tikah, thilnung pathumnak nih, "Ra law ra zoh tuah," a ti kha ka theih. Cucaah ka hun zoh i rang nak pakhat kha ka hmuh, i a cung i aa citmi nih cun a kut in cuaithlainak kha aa put.

6Cun thilnung pali hna lak in aw pakhat nih, "Changvut kaankuar* khat ah denari pakhat a si i barley kaankuar thum ah denari pakhat a si, asinain chiti le mitsurzu cu hrawk hna hlah," tiah a ti kha ka theih.

Cakhenh Palinak

7Cun cakhenh palinak kha a phoih tikah, thilnung palinak nih, "Ra law ra zoh tuah," tiah a ti kha ka theih. 8Cucaah ka hun zoh i rang pawl pakhat kha ka hmuh. Cun rang cung i aa citmi pa i a min cu Thihnak a si i Hades nih a zulh. Cun vainam in siseh, mangṭam in siseh, zawt i thihnak in le vawlei sahrang hna in mi thahnak nawl kha vawlei cheuli cheukhat cung ah pek an si.

6:4 Mat 10:34

6:9 Rom 1:2; Heb 4:12
6:10 Luk 2:29; 2Pe 2:1
6:11 Heb 11:40
6:12 Mat 24:29
6:13 Mat 24:29
6:14 2Pe 3:10
6:15 Isa 2:10, 19,21

Cakhenh Panganak

9Cakhenh panganak kha a phoih tikah, Pathian bia le tehte an khanmi ruang ah thah a simi hna nunnak thlarau cu biakṭheng tang ah cun ka hmuh hna. 10Cun annih cu aw thangpi in an au i, "Maw Bawipa, a thiangmi le a dikmi, vawlei i a ummi hna cung ah kan thisen ruang i bia na ceih hna le teirul na cham hna nak cu zei can dah a rauh rih lai?" tiah an ti.

11Cutikah puan raang pakhat cio an pek hna i anmah bantuk in an thah dingmi hna an hawi salle hna le an unau hna an tlin hlantiang paoh cu, "Tlawmpal in nan i dinh rih a hau ko," tiah an ti hna.

Cakhenh Paruknak

12Cakhenh paruknak kha a phoih tikah, ka hun zoh i fakpi in li aa hnin, cun ni cu sahmul in an tahmi buri puan bantuk in a hung nah le thlapa cu thisen bantuk in a hung sen kha ka hmuh hna. 13Cun thli fakpi nih theipi kung kha a hninh i a hnu ah a rung tlaimi a thei vialte a ṭhilh dih bantuk khin van arfi hna cu vawlei ah an rung tla. 14Cutikah van cu cazual bantuk in aa zual i tlang vialte le tikulh vialte hna cu an umnak hmun khan ṭhial dih an si.

15Cun vawlei siangpahrang hna, milianngan hna, mirum hna, ralbawi hna, miṭhawng hna, sal vialte hna le miluat vialte hna cu lungkua chung ah le tlang cung

* **6:6** *kaankuar:* Kaankuar khat cu pawng li hrawng aa tlum. Cuai thlainak le tahnak kha zoh.

lungpi toi hna ah khan an i thup,
16 cun tlang hna le lung pipi hna
cu, “Kan cung in kan cimhhnawh
u law bawiṭhutdan cung i a ṭhumi
mithmai in le Tuufa thinhunnak
khan kan thup ko u! 17 Zei caah
tiah a thinhunnak ni lianngan cu
a ra cang i aho dah a dir kho lai?”
tiah an ti.

Jew Mi 144,000

7 Cu hnu ah cun vawlei kil kil li
ah vanmi pali an dir i vawlei
cung le rili cung le thingkung
cung ah thli a hran nakhnga lo thli
pali kha an tlaih. 2 Cutikah vanmi
a dang a nungmi Pathian cakhenh
aa putmi nichuahlei in a rung ṭum
kha ka hmuh. Cun vawlei le rili
hrawhnak nawl a pekmi vanmi
pali hna cu aw thangpi in an au
i, 3 “Kan Pathian salle hna cal
ah cakhenh kan khenh dih hlan
cu vawlei, rili le thingkung hna
cu hrawk rih hna hlah,” tiah a ti.
4 Cun cakhenh an khenhmi hna a
zat kha ka theih i Israel fale phun
dihlak chung in 144,000 kha
cakhenh an khenh hna:

5 Judah phun chung in
12,000 khenh an si;
Reuben phun chung in
12,000 khenh an si;
Gad phun chung in 12,000
khenh an si;
6 Asher phun chung in
12,000 khenh an si;
Naphtali phun chung in
12,000 khenh an si;
Manasseh phun chung in
12,000 khenh an si;
7 Simeon phun chung in
12,000 khenh an si;
Levi phun chung in 12,000
khenh an si;
Issachar phun chung in
12,000 khenh an si;
8 Zebulun phun chung in
12,000 khenh an si;
Joseph phun chung in
12,000 khenh an si;
Benjamin phun chung in
12,000 khenh an si.

Van I Mibupi

9 Cu hnu ah cun khua ka hun
zoh i, ram kip, phun kip, mi kip
le holh kip sin in mibu nganpi
aho hmanh nih relcawklo dingmi
kha ka hmuh hna, bawiṭhutdan
hmai ah le Tuufa hmai ah an dir
i puan raang aih in tum hnah
kha an kut in an i put, 10 cun aw
thangpi in an au i, “Khamhnak
cu bawiṭhutdan cung ah a ṭhumi
kan Pathian le Tuufa ta a si!” tiah
an ti. 11 Bawiṭhutdan le upa hna
le thilnung pali hna velchum ah
khan vanmi vialte hna cu an dir
i bawiṭhutdan hmai ah cun an
bawk i Pathian kha an biak,

12 “Amen[g]! Thangṭhatnak le
sunparnak le fimnak le
Lunglawmhnak le upatnak
le huham le ṭhawnnak cu,
Kan Pathian cung ah a
zungzal in a zungzal
tiang um ko seh. Amen,”
tiah an ti.

13 Cutikah upa hna lak in
pakhat nih a ka thawh i, “Puan
raang aa aihmi hna hi a hodah an

6:16 Luk 23:30
6:17 Mat 24:31
7:2 Mat 16:16
7:12 Rom 11:36

si i, khuazei in dah an rat?" tiah a ka ti.

14 Cun anih cu, "Bawipa, nangmah nih na hngalh ko," ka ti.

Cucaah anih nih, "Hi hna hi harsatnak nganpi chung in a hung chuakmi an si, cun an puan kha an suk i Tuufa thisen in an raanter cang hna. **15** Cucaah, annih cu Pathian bawiṭhutdan hmai ah an um i a hmun thiang chung ah cun amah cu chun le zan in an rianh. Cun bawiṭhutdan cung i a ṭhumi cu anmah lak ah a um lai.

16 "An rawl a ṭam ti lai lo i an ti zong a hal ti lai lo, nilin le khua-al zong nih harnak a pe ti hna lai lo. **17** Zei caah tiah bawiṭhutdan laifang i a ummi Tuufa nih a khalh hna lai i nunnak tiput ah a hruai hna lai. Cun Pathian nih an mitthli vialte kha a hnawhpiak dih hna lai," tiah a ka ti.

Cakhenh Pasarihnak Le Daihnak

8 Cun Tuufa nih cakhenh pasarihnak kha a phoih tikah, van ah suimilam a cheu tluk daihnak a um. **2** Cun Pathian hmai ah vanmi pasarih an dir kha ka hmuh hna i muko pasarih kha an pek hna. **3** Cutikah rimhmui khanghnak sui um aa putmi vanmi a dang pakhat a ra i biakṭheng hmai ah cun a dir. Bawiṭhutdan hmai i a ummi sui biakṭheng cung ah mithiang vialte hna thlacamnak he pekchanhchih awk ah rimhmui tampi kha khangh awk ah an pek. **4** Cun rimhmui khu cu mithiang hna thlacamnak he vanmi kut in Pathian hmai ah a hung kai. **5** Cutikah vanmi nih cun rimhmui um cu a lak, biakṭheng cung i a ummi mei kha a chung ah a rawn i vawlei ah a hlonh. Cun aw tampi a thang, khua a ri, nimtlau a lek i li aa hnin.

7:14 Heb 9:14; 1Jo 1:7
7:16 Joh 6:35
7:17 Joh 10:11
8:2 Mat 24:31
8:3 Heb 9:4

Muko Pasarih

6 Cucaah muko pasarih a ngeimi vanmi pasarih hna cu an muko tum awk ah an i tim.

Muko Pakhatnak

7 Pakhatnak vanmi nih muko a tum i, rial le thisen he aa cawhmi mei a chuak i vawlei ah a run hlonh. Cun thingkung cheuthum i cheukhat siseh, ramhring vialte si hna seh an kang dih.

Muko Pahnihnak

8 Pahnihnak vanmi nih muko a tum tikah, mei nih a kangh thluahmahmi tlang nganpi bantuk kha rili chung ah a run hlonh i rili cheuthum cheukhat cu thisen ah a cang dih. **9** Cun rili chung i a ummi thilnung cheuthum cheukhat cu an thi dih i tilawng cheuthum cheukhat cu an rawk dih.

Muko Pathumnak

10 Pathumnak vanmi nih muko a tum tikah, meiinn bantuk in a ceumi arfi nganpi cu van in tiva cheuthum cheukhat cung le cerhtiput cung ah a rung tla. **11** Cu arfi i a min cu A Khaa ti a si. Ti

cheuthum cheukhat cu ti khaa ah an cang dih i, ti a khaat caah mi tampi an thi.

Muko Palinak

12 A palinak vanmi nih muko a tum tikah, nika cheuthum cheukhat le thlapa cheuthum cheukhat le arfi cheuthum cheukhat hna zong kha tuk an si caah nika, thlapa le arfi hna i cheuthum cheukhat hna cu an mui dih. Nikhua ceu cheuthum cheukhat zong a ceu ti lo i cu bantuk cun zan zong a si ve. 13 Cun ka hun zoh i, vanlai i a zuangmi mupi nih aw thangpi in, "A taang rihmi vanmi pathum nih an muko an tum deng caah vawlei cung i a ummi hna ca ah ṭihnung, ṭihnung, ṭihnung a va si dah!" tiah a ti kha ka theih.

Muko Panganak

9 Panganak vanmi nih muko a tum tikah, van in arfi nganpi pakhat vawlei ah a rung tlak kha ka hmuh. Amah cu donglo khor tawh kha an pek. 2 Cun donglo khor cu a hun i, khor chung cun meiphu nganpi khu bantuk khi a hung chuak. Khor chung in a hung chuakmi meikhu ruang ah cun nika le van vialte kha an mui dih. 3 Cutikah meikhu chung cun khaubawk vawlei ah an hung chuak. Cun khaubawk hna cu vawlei tlangngaikuang hna bantuk in ṭhawnnak kha pek an si. 4 Annih cu vawlei i ram si hna seh, hnah hring si hna seh, thingkung

9:1 Luk 8:31
9:2 Luk 8:31

a zeihmanh kha si hna seh, hrawk lo ding in nawl pek an si. Sihmanhsehlaw an cal i Pathian cakhenh a ngei lomi lawng kha hremnak nawl a pek hna. 5 Cun anmah thahnak nawl cu a pe hna lo i thla nga chung hremnak nawl tu kha a pek hna. An mi hremnak cu tlangngaikuang nih mi a henh hna i a hrem hna bantuk kha a si. 6 Cu ni ah cun mi nih thihnak cu an kawl len lai i an hmu lai lo, thih an duh len lai nain thihnak nih a zaamtak hna lai.

7 Khaubawk muisam cu raltuknak ah timhtuahmi rangtum bantuk an si. An lu cung ah sui bantuk bawiluchin kha an i chinh i an hmai cu minung hmai bantuk a si. 8 An hmulsam cu nu sam bantuk a si i an ha cu chiandeih ha bantuk a si. 9 An ṭaangkhamh cu thir ṭaangkhamh bantuk a si i an thlazah thawng cu raltuknak ah a tlimi rangleng tlik thawng bantuk a si. 10 Tlangngaikuang bantuk in mei an ngei i an mei cun mi an henh kho. Thla nga chung mi hrem khawhnak nawl an ngei. 11 Cun donglo khor i vanmi kha siangpahrang bantuk ah an i ngeih i a min cu Hebrew holh in Abaddon* ti a si i Greek holh in Apollyon† ti a si.

12 Ṭihnungmi thil pakhatnak cu a dih cang. Zohhmanh, hi hnu hin a dang ṭihnungmi thil pahnih a ra rih lai.

9:11 Luk 8:31

---

* **9:11** *Abaddon:* Greek biafang a si i Hebrew biafang in a rami a si, a sullam cu "rawhnak hmun" tinak a si.
† **9:11** *Apollyon:* "Hrawkhraltu" tinak a si.

Muko Paruknak

13 Paruknak vanmi nih muko a tum tikah, Pathian hmai ah a ummi sui biakṭheng ki ki li in aw pakhat kha ka theih, **14** cu aw nih cun muko aa putmi paruknak vanmi cu, “Euphrates tivapi ah hrenmi vanmi pali kha thlah hna,” tiah a ti. **15** Cucaah hi caan, ni le thla le kum ca ah timhtuahmi vanmi pali hna cu minung vialte cheuthum cheukhat thah awk ah luatter an si. **16** Rangcung ralkap hna i an zat cu ka theih i nuai 200 an si. **17** Cun langhnak ah cun rang kha ka hmuh hna i rang aa citmi hna i an ṭaangkhamh cu mei bantuk in an sen, hyacinth lungvar bantuk in an dum i kat bantuk in an aihre, cun rangtum hna cu an lu chiandeih lu bantuk an si, cun an kaa in meialh, meikhu le katmei bantuk an chuak. **18** Rangtum hna kaa chung in a chuakmi fahnak pathum, meialh, meikhu le kat nih minung cheuthum cheukhat kha a thah hna. **19** Zei caah tiah an huhamṭhawnnak cu an kaa le an mei ah a um, an mei cu rul bantuk an si i lu cu an ngei, an lu khan mi kha fahnak an pek hna.

20 Sihmanhsehlaw hi fahnak nih a thah lo i a taang rihmi hna zong nih cun an kut in an sermi hna kong ah an i ngaihchih lo. Cucaah khuachia le sui, ngun, dar, lung le thing in an sermi siasal, khua a hmu kho lo i, khua zong a thei kho lomi le a kal kho lomi biak zong kha an ngol hlei lo. **21** Cun an lainawn le an camhdoih le an nupa sualnak le an fir hna zong kha an i ngaihchih hlei lo.

9:20 Apo 7:41; 1Co 10:20

10:1 Mat 17:2
10:7 Mat 24:31; Rom 16:25

A Ṭhawngmi Vanmi

10 A ṭhawng ngaingai i khuadawm in aa thuammi vanmi a dang pakhat van in a rung ṭum kha ka hmuh ṭhan. Cun a lu cung ah chuncha a um, a hmai cu nika bantuk a si i a ke cu meitung pipi bantuk an si. **2** Kau ciami cauk fate pakhat kha a kut in aa put. Cun a orhlei ke kha rili cung ah a chiah i a kehlei ke kha vawlei ah a chiah, **3** cun chiandeih hrum bantuk aw thang in a au. Aw thangpi in a au tikah khuaritor thawng voi sarih a hung thang. **4** Khuaritor thawng voi sarih a hung than tikah, caṭial ding ah kaa tim nain van in aw pakhat nih, “Khuaritor thawng voi sarih nih a chimmi thil kha cakhenh khenh hna law ṭial hna hlah,” tiah a ti.

5 Rili cung le vawlei ah a dir ka hmuhmi vanmi nih cun a kut kha a hler i, **6** zungzal in zungzal a nung i van le a chung i a ummi vialte a sertu, vawlei le a chung i a ummi vialte a sertu le rili le a chung i a ummi a sertu amah min cun bia aa kam i, “A rau ti lai lo, **7** sihmanhsehlaw pasarihnak vanmi nih muko a tum lai ni hna ah cun Pathian nih a rianṭuantu prophet hna sin ah a phuan ningte khan a biathli cu an tling te ko lai,” a ti.

8 Cutikah van in aw ka theihmi nih khan a ka thawh ṭhan i, “Kal

law, rili le rilikam ah a dirmi vanmi nih a kut in aa putmi kau cia cauk hmete kha va la," tiah a ka ti.

9 Cucaah vanmi sin ah cun ka va kal i, "Cauk fate kha ka pe," tiah ka ti.

Cun anih nih, "I lak law ei tuah, na paw chung ah cun a khaa lai nain na kaa ah cun khuaihliti bantuk in a thlum lai," tiah a ka ti.

10 Cauk fate cu vanmi kut chung khan ka lak i ka ei tikah, ka kaa ah cun khuaihliti bantuk in a thlum nain ka paw chung ah cun a khaami ah aa cang. **11** Cun a ka thawh i, "Mi tampi, ram tampi, holh tampi le siangpahrang tampi hna kong kha na phuan ṭhan a hau," tiah a ka ti.

Pathian Prophet Pahnih

11 Cutikah tahfung bantuk a simi phaikung kha a ka pek. Cun vanmi cu a hung dir i, "Tho law Pathian hmun thiang le biakṭheng kha hung tah hna law cuka i Pathian a biami hna kha hung rel hna. **2** Sihmanhsehlaw hmun thiang innleng tu kha cu tah lo in va ngan rih ko. Zei caah tiah khakha cu Gentile mi hna pek a si cang. Cun annih nih khua thiang* kha thla sawmli le thla hnih chung an ke tang ah an chiah lai. **3** Cun ka tehte pahnih hna kha huhamṭhawnnak ka pek hna lai i ni 1,260 chung buri puan aih in Pathian bia kha an phuan lai," tiah a ti.

11:2 Luk 21:24

4 Hi hna hi vawlei sertu Pathian hmai ah a dirmi olive kung pahnih le mei vannak pahnih cu an si. **5** Cun aho hmanh nih harnak pek an timh hna ahcun, an kaa in mei a chuak i an ral cu ciam dih lak in a kangh ko hna lai. Cucaah aho hmanh nih harnak pek an timh hna ahcun cuti bantuk cun thah an si ko lai. **6** Hi hna hi van khar khawhnak nawl an ngeih caah Pathian bia an phuan lio nicaan hna ah ruah a sur lo, cun ti kha thisen ah canter khawhnak nawl zong an ngei i an duh caan paoh ah harnak phunphun in vawlei kha an tuk khawh.

7 An tehte khannak kha aa lim tikah donglo khor chung in a hung chuakmi sahrang nih annih cu a doh hna lai, a tei hna lai i a thah hna lai. **8** Cun thlarau lei in Sodom le Egypt an timi kan Bawipa zong an rak khenhchihnak khuapi i zalam ah khan an ruak cu an ril lai. **9** Cutikah mi kip, phun kip, holh kip le ram kip in a rami hna nih ni thum le a cheu chung an ruak kha an zoh hna lai i thlaan i an ruak vui kha an sianh hna lai lo. **10** Cun vawlei mi vialte hna kha an cung ah an i lawm lai, lunglawmhnak an tuah lai i, pakhat le pakhat kha laksawng an i kua lai, zei caah tiah hi prophet pahnih hna nih vawlei mi vialte kha harnak an rak pek hna.

11 Ni thum le a cheu hnu ah Pathian sin in nunnak thaw an chung ah a lut i an ke in an hung dir, cun anmah a hmutu hna vialte

11:6 Luk 4:25
11:7 Luk 8:31
11:8 Heb 13:12

* **11:2** *khua thiang:* Jerusalem khuapi a si.

cung ah ṭihnak nganpi a tlung.
12 Cun van in aw thangpi pakhat
an theih i annih cu, "Hika ah hin
hung kai u," tiah a ti hna. Cun van
ah minmei chung in an hung kai i
an ral hna nih an hmuh hna.

13 Cu suimilam caan ah cun li
fakpi in aa hnin i khuapi cheuhra
cheukhat cu a cim dih. Cu li
hninhnak ah cun mi 7,000 an
thi i a taangmi vialte cu an thin
a phang tuk i van Pathian kha
sunparnak an pek.

Khrih Nih A Uk Zungzal Lai

14 A voihnihnak ṭihnungmi
thil cu aa lim cang. Zohhmanh,
a voithumnak ṭihnungmi thil cu a
ra zau lai.

Muko Pasarihnak

15 A pasarihnak vanmi nih
muko a tum tikah van in aw
thangpi nih, "Hi vawlei pennak
cu kan Bawipa le a Khrih pennak
ah an cang cang i, amah nih cun
a zungzal in a zungzal tiang a uk
lai," tiah a ti.

16 Cun Pathian hmai ah an
bawiṭhutdan cung ah a ṭhumi upa
pakul le pali hna cu an bawk i
Pathian kha an biak i,

17 "Maw Bawipa, a ummi
le a um cangmi le a um
laimi, a Lianngan Bik
Pathian,
A liannganmi na
huhamṭhawnnak kha na
lak i na uk cang caah
Na sin ah lunglawmhnak
kan in pek.

18 Miphun hna cu an thin a
hung i na thinhunnak cu a
phan ko cang,
Cun mithi hna bia na ceih
hna nak caan cu a phan
cang.
Na rianṭuantu prophet hna
le mithiang hna le
Na min a ṭihmi, mihme le
mingan hna, ṭuanman
laksawng na pek hna lai
caan a phan cang.
Vawlei a hrawktu hna na
hrawh hna nak caan cu a
phan cang,"
tiah an ti.

19 Cutikah van i Pathian hmun
thiang cu aa hung i a biakamnak
kuang cu a hmun thiang chung ah
a lang. Cun nimtlau a lek, aw a
thang, khua a ri, li aa hnin i rial
an tla.

Minu Nih Fapa A Hrin

12 Van ah hmelchunhnak
nganpi pakhat a lang. Minu
pakhat nih nika in aa thuam,
thlapa kha a ke tang ah a chiah i,
a lu ah arfi pahleihnih bawiluchin
aa chinh. **2** Nau a pawi, nau a
ngeih deng caah nau nganfah in
a ai. **3** Cun a dang hmelchunhnak
pakhat van ah a lang ṭhan.
Zohhmanh, lu pasarih le ki pahra
le a lu cung ah bawiluchin pasarih
aa chinh i mei bantuk in a senmi
limkeng nganpi a si. **4** A mei in
van arfi cheuthum cheukhat kha
a koih hna i vawlei ah a thlak dih
hna. Cun limkeng cu minu nih fa
a hrin cangka in a fa dolh ding

11:12 Apo 1:9
11:15 Mat 24:31; Luk 1:33
11:19 Heb 9:4
12:2 Gal 4:19
12:4 Mat 2:16

ah nau a ngei dengmangmi nu hmaika ah cun a dir ko. **5** Miphun vialte kha thirfung he uktu ding ah minu nih cun fapa ngakchia kha a hrin. Asinain a fapa cu Pathian sin ah le a bawiṭhutdan ah lak a si cang. **6** Cutikah ni 1,260 chung cawnghhramh a si nakhnga Pathian nih a rak timhtuahpiak cangmi hmun ramlak chung ah minu cu a zaam.

7 Cun van ah ral a tho, Michael le a vanmi hna nih limkeng kha an doh i limkeng le a vanmi hna zong nih an doh ve hna, **8** sihmanhsehlaw limkeng le a vanmi hna nih cun an tei kho hna lo i van zong ah umnak hmun an ngei ti lo. **9** Cucaah, diabolᵍ le Satan tiah an auh i vawlei pumpaluk a hleng dihtu limkeng nganpi, hlan rulpi kha vawlei ah an thlak i a vanmi hna zong kha amah sin ah cun an thlakchih ve hna.

10 Cutikah van in aw thangpi pakhat ka theih i, "Atu cu khamhnak le ṭhawnnak le kan Pathian pennak le a Khrih nawlngeihnak cu a phan cang, zei caah tiah kan unau hna sual a puhtu, chun zan in kan Pathian hmai ah sual a puhtu kha tang ah thlak a si cang.

11 "Cun kan unau hna nih amah cu Tuufa thisen in le an tehte khannak bia in an tei cang i an nunnak kha thihnak tiang phan ding ah an zaang a ram lo.

12 "Cucaah, maw van le a chung i a ummi vialte hna, i lawm tuah u! Vawlei le rili i a ummi hna ca tu ah cun ṭihnung a va si dah! Zei caah tiah diabolᵍ cu nan sin ah a rung ṭum cang, cun caan tawite lawng a ngeih kha a hngalh caah a thin a hung tuk," tiah a ti.

13 Limkeng nih vawlei i thlak a si kha aa hmuh tikah, fapa a hringtu minu kha a hrem. **14** Sihmanhsehlaw rulpi sin in a umnak hmun ramlak ah a zuan i caan khat le caan hnih le caan cheu chung cawngh a si nakhnga minu cu mupi thla pahnih kha an pek. **15** Cucaah, minu cu tilian nih a fenh nakhnga rulpi nih cun minu hnulei cun a kaa in tilian bantuk kha a chuahter. **16** Sihmanhsehlaw minu cu vawlei nih a bawmh, vawlei nih cun a kaa aa an i limkeng nih a kaa in a chuahmi tilian kha a dolhpiak dih. **17** Cun limkeng cu minu cung ah a thin a hung tuk i minu tefa a taangmi, Pathian nawlbia a zulmi hna le Jesuh Khrih tehte khannak aa tlaihmi hna he i doh awk ah a kal.

12:5 Apo 8:39
12:7 Jud 1:9; Mat 25:41
12:9 Mat 25:41; Mat 4:10; Luk 10:18; Joh 12:31
12:10 1Pe 5:8
12:11 Joh 16:33; Luk 14:26
12:17 Joh 14:15

Sahrang

13 Rili thetse cung i ka dir tikah, lu pasarih le ki pahra a ngeimi sahrang pakhat rili chung in a hung chuah kha ka hmuh. Cun a ki cung ah cun bawiluchin pahra an um i a lu cung ah cun Pathian thangchiatnak min kha a ṭial hna. **2** Ka hmuhmi sahrang cu pawlai he an i lo, a ke cu vom ke bantuk a si i a kaa cu chiandeih kaa bantuk a si. Limkeng nih a huhamṭhawnnak,

a bawiṭhutdan le a liannganmi a nawlngeihnak kha a pek. **3**Cun sahrang i a lu pakhat cu thihnak hma a rak ing cang i a thihnak hma cu a dam ṭhan cang bantuk khin ka hmuh. Cucaah vawlei mi vialte cu an khuaruah a har tuk i sahrang cu an zulh dih. **4**Cucaah, sahrang nawlngeihnak a petu limkeng kha an biak, cun sahrang zong kha an biak i, "Aho dah sahrang bantuk a um? Aho nih dah amah cu a doh khawh lai?" tiah an ti.

5Cun sahrang cu porhlawtnak le Pathian thangchiatnak chimnak hmurka pek a si i, cuticun thla sawmli le thla hnih chung nawl pek a si. **6**Cucaah, Pathian ralchan in thangchiatnak biachim ding ah le Pathian min le a puanthlam le van i a ummi hna kha thangchiat ding ah a kaa a aan. **7**Mithiang hna he ral i tuknak nawl le anmah teinak nawl kha pek a si. Cun phun kip, holh kip le ram kip cung i nawlngeihnak zong kha an pek fawn. **8**Vawlei hramthawk in rak thah cangmi Tuufa Nunnak Cauk chung ah an min ṭial a si cangmi hna dah ti lo cu vawlei i a ummi vialte hna nih sahrang cu an biak lai.

9Hna a ngeimi paoh nih thei ko u. **10**Sal ah mi a hruaimi cu sal ah a kal ve lai i vainam he mi a thatmi cu vainam in thah a si ve lai. Hi ah hin mithiang hna i lungsaunak le zumhnak cu a um.

11Cun sahrang a dang pakhat vawlei chung in a hung chuah kha ka hmuh i tuufa bantuk in ki pahnih a ngei i limkeng bantuk in bia a chim. **12**Cun a hmasa bik sahrang nawlngeihnak vialte kha a hmai hrimhrim ah a hman i thihnak hma a rak ing i a dam ṭhanmi sahrang pakhatnak kha vawlei le a chung i a ummi vialte kha a biakter hna. **13**Sahrang pahnihnak nih cun hmelchunhnak nganpipi kha a tuah hna, mizapi mithmuh ah mei hmanh van khin vawlei ah a tlakter. **14**Sahrang hmai ah hmelchunhnak tuah onh a si bantuk in vawlei i a ummi vialte hna kha cu hmelchunhnak cun a hlen dih hna. Cun, "Vainam in hma an banh i a nung ṭhanmi sahrang muisam keng in milem ser u," tiah vawlei i a ummi vialte hna kha a ti hna. **15**Sahrang lempi cu a holh i sahrang lem a bia duh lomi hna paoh a thah khawh hna nakhnga sahrang lempi chung i thaw khumh khawhnak nawl kha pek a si. **16**Sahrang nih cun mihme le mingan, mirum le misifak, miluat le sal ti um lo in an dihlak an orhlei kut asiloah an cal ah chingchiahnak a khenhter dih hna, **17**cucaah hmelchunhnak ah sahrang min asiloah a min nambat tal a ngei lomi cu aho hmanh thil an zuar in an caw kho lo.

18Hi ah hin fimnak a um. Hngalhfiannak a ngeimi nih sahrang nambat cu tuak ko hna seh, zei caah tiah cucu minung nambat a si ko. A nambat cu 666 a si.

13:4 2Th 2:4
13:8 Joh 1:29; Mat 25:34
13:10 Heb 6:12
13:13 Mat 24:24; Luk 9:54
13:14 2Th 2:9

Jesuh Le A Mi Hna

14 Cutikah khua ka hun zoh i, Zion Tlang cung ah Tuufa a dir ko kha ka hmuh, cun an cal ah amah min le a Pa min aa ṭialmi 144,000 cu a sin ah an um. **2** Cun tilian thawng bantuk le khuaritor thawng thangpi bantuk aw kha van in ka theih. Cun aw ka theih mi cu tingtang tum thiammi hna nih an tingtang an tum bantuk aw khi a si. **3** Bawiṭhutdan hmai ah siseh, thilnung pali hna hmai ah siseh, upa hna hmai ah siseh, hla thar kha an sa i vawlei khan tlanhmi 144,000 hna dah ti lo cu aho hmanh nih cu hla cu an thiam kho lo. **4** Annih cu nu ah aa thurhhnawmh lomi le nu a hngal lomi an si. Annih cu Tuufa kha a kalnak paoh ah a zulmi le mi vialte hna lak in tlanhmi, Pathian le Tuufa ca ah theitlai hmasa bik an si. **5** Pathian bawiṭhutdan hmai ah palhnak a ngei lomi an si caah an kaa in hlennak bia a chuak bal lo.

6 Cutikah vawlei cung ah a ummi ram kip, phun kip, holh kip le mi kip sin ah zungzal a hmunmi thawngṭha chim ding in vanlai ah a zuangmi vanmi a dang pakhat kha ka hmuh, **7** aw thangpi in, "Pathian cu ṭih u law amah cu sunparnak pe ko u, zei caah tiah a biaceihnak caan a phan cang i van le vawlei, rili le tiput vialte a sertu amah cu bia ko u," tiah a ti.

8 Cun a dang vanmi pakhat nih a hun zulh i, "Babylon cu a tlu, zei caah tiah nupa sualnak a tuah ruang i a thinlinhnak zu cu miphun vialte kha a dinter hna caah cu khualipi cu a tlu cang," tiah a ti.

9 Cutikah pathumnak vanmi nih cun a hun zulh hna i, aw thangpi in, "Aho hmanh sahrang le a milem a bia i, a cal ah siseh, a ban ah siseh chingchiahnak a ngeimi paoh cu, **10** Pathian thinhunnak hrai chung ah thletmi, Pathian thinlinhnak zu kha a din lai i amah cu vanmi thiang hna hmai le Tuufa hmai ah mei le kat in hrem a si lai. **11** Cun an hrem hna nak meikhu cu a zungzal in a zungzal tiang cung ah a kai i aho hmanh sahrang le a milem a bia i a min kha hmelchunhnak ah aa ngeihmi hna cu chun zan in dinhnak an ngei ti lo," tiah a ti.

12 Pathian nawlbia le Jesuh zumhnak aa tlaihmi, mithiang hna i lungsaunak cu hi ah hin a um.

13 Cutikah van in aw pakhat ka theih i, "Hihi ṭial tuah, 'Atu thawk in Bawipa ah a thimi mithi hna cu mithluachuak an si,'" tiah a ka ti.

Cun Thlarau nih, "Asi, zei caah tiah an retheihnak khan an i din cang lai i an rianṭuannak nih annih cu a zulh hna lai," tiah a ti.

Biaceihnak Caan

14 Cun khua ka hun zoh i, vanraang ka hmuh, a cung ah cun Mi Fapa bantuk a ṭhu i a lu ah sui luchin aa chinh i a kut in a har

14:4 2Co 11:2; Jam 1:18
14:5 Joh 1:47; 1Pe 2:22; Eph 5:27
14:12 Heb 6:12; Joh 14:15
14:13 1Co 15:18; 1Th 4:16
14:14 Mat 17:5

ngaimi fa-ah kha aa put. 15 Cun
vanmi a dang pakhat kha hmun
thiang chung khan a ra chuak i
khuadawm cung i a ṭhumi kha
aw thangpi in a auh i, "Na hleh
caan kha a cut cang caah na fa-
ah kha i chuah law hlep, zei caah
tiah vawlei rawlṭuan caan cu
a cu cang," tiah a ti. 16 Cucaah
khuadawm i a ṭhumi nih cun a fa-
ah kha aa chuah i vawlei i rawl
kha a hleh hna.

17 Cutikah van i a ummi hmun
thiang chung khan vanmi a dang
pakhat a hung chuak i amah
zong nih fa-ah a har ngaimi
pakhat a ngeih ve. 18 Mei cung ah
huhamṭhawnnak a ngeimi vanmi
a dang pakhat kha biakṭheng in a
hung chuak i fa-ah a har ngaimi a
ngeimi vanmi kha aw thangpi in a
auh i, "Na fa-ah a har ngaimi kha
i chuah law vawlei mitsur bor kha
pum hna, zei caah tiah a mitsur
thei kha an hmin dih cang," tiah
a ti. 19 Cucaah vanmi nih a fa-
ah cu vawlei cung ah aa chuah i
vawlei mitsur kha a pumh hna,
cun Pathian thinlinhnak mitsur
nennak nganpi chung ah a thlak
hna. 20 Cun mitsur nennak cu
khuapi hauleng ah a si i mitsur
nennak cun thisen cu rang chak
tiang a chuak i falong 1,600 tiang
a luang.

Khengkuar Phun Sarih

15 Cutikah Pathian thinlinhnak
an tlinnak a hnu bik hrirai
pasarih a phortu, vanmi pasarih,
khuaruahhar le a liannganmi a
dang hmelchunhnak kha van ah
ka hmuh hna.

2 Cun mei he aa cawhmi rili
thlalang bantuk kha ka hmuh i a
milem in siseh, a chingchiahnak
in siseh, a min nambat in siseh
sahrang cung ah teinak a ngeimi
hna kha rili cung ah an dir i
Pathian tingtang kha an i put.
3 Pathian sal, Moses hla le Tuufa
hla kha an sa,

"Bawipa, a Lianngan Bik
Pathian,
Na tuahsernak hna cu an
lianngan i khuaruahhar
an si!
Maw mithiang hna
siangpahrang,
Na lam hna cu an ding i an
hmaan!
4 Maw Bawipa, nangmah ṭih
lo in le na min sunparnak
pe lo in aho dah a um lai?
Zei caah tiah nangmah
lawnglawng a thiangmi
na si.
Na biaceihnak hna cu
langhter an si cang caah
Miphun vialte kha an ra lai
i na hmai ah an in biak
lai,"

tiah an ti.

5 Cu hnu ah cun, ka hun zoh
i van i tehte khannak puanthlam
hmun thiang aa hun kha ka hmuh.
6 Cun hremnak pasarih aa putmi
vanmi pasarih kha hmun thiang
chung in an ra chuak, linen[g] puan
thiang cer an i aih i an ṭaang ah
sui ṭaangmenh kha an i menh.
7 Cutikah zungzal in zungzal tiang

14:15 Mar 4:29
14:20 Heb 13:12
15:5 Mat 3:16

a nungmi Pathian thinlinhnak in
a khatmi sui khengkuar pasarih
kha thilnung pali hna lak i pakhat
nih khan vanmi pasarih hna kha a
pek hna. 8 Hmun thiang cu Pathian
sunparnak le a huhamṭhawnnak
meikhu in a khat i vanmi
pasarih nih an i putmi hremnak
pasarih a tlin hlan paoh cu aho
hmanh temple chung ah an lut
kho lo.

16 Cutikah hmun thiang
chung in aw thangpi pakhat
nih vanmi pasarih hna kha, "Va
kal u law Pathian thinlinhnak
khengkuar cu vawlei cung ah vun
thle hna u," tiah a ti hna kha ka
theih.

Khengkuar Pakhatnak

2 Cucaah, pakhatnak vanmi
kha a kal i a khengkuar cu
vawlei ah a thlet, cun sahrang
chingchiahnak le a milem a biami
hna vialte cung ah a rim a chia i a
fak ngaingaimi hmachia a tlung.

Khengkuar Pahnihnak

3 Cun pahnihnak vanmi nih a
khengkuar kha rili cung i a thlet
tikah mithi hna thisen bantuk ah
aa cang dih i rili chung i a ummi
thilnung vialte kha an thi dih.

Khengkuar Pathumnak

4 Cun pathumnak vanmi nih a
khengkuar kha tiva le cerhtiput i a
thlet tikah, thisen ah an i cang dih.
5 Cutikah ti uktu vanmi nih,

"Atu i a ummi, a rak um
cangmi le a um laimi,
Maw Bawipa, hi ti i bia
na ceih hna nak ah hin
nangmah cu na ding ko.
6 Zei caah tiah mithiang hna
le prophet hna thisen kha
an rak chuah hna i
Annih cu thisen kha din
awk ah na pek hna.
Cucu an hmuh awk ah aa
tlakmi an hmuh kha a si
ko,"

tiah a ti kha ka theih.

7 Cun biakṭheng lei in, "Asi,
Bawipa, Lianngan Bik Pathian,
na biaceihnak cu a hmaan i a ding
hrimhrim ko," tiah a ti kha ka
theih.

Khengkuar Palinak

8 Palinak vanmi nih a
khengkuar kha nika cung i a
thlet tikah, nika cu mei in mi
a khang khomi ṭhawnnak kha
pek a si. 9 Cun a lin ngaingaimi
linhnak nih cun mi kha a emh
hna i cu hremnak hna cung ah
huhamṭhawnnak a ngeitu Pathian
min kha an thangchiat i, i ngaichih
in amah kha sunparnak an pe duh
hlei lo.

Khengkuar Panganak

10 Panganak vanmi nih
a khengkuar kha sahrang
bawiṭhutdan cung i a thlet tikah,
a pennak cu muihnak in a khat
dih i an ngan a fah tuk caah an lei
kha an i seh. 11 An nganfahnak le
an hmachia ruang ah van Pathian
kha an thangchiat i an tuahsernak
hna kha an i ngaichih hlei lo.

16:6 Luk 11:49-51

Khengkuar Paruknak

12 Paruknak vanmi nih a khengkuar kha Euphrates tivapi cung i a thlet tikah, nichuahlei siangpahrang hna nih lam an timhtuah khawh nakhnga a ti vialte kha a reuter dih. **13** Cun limkeng kaa chung, sahrang kaa chung in le prophet deu kaa chung in utlak bantuk thlarau thur pathum an hung chuah kha ka hmuh hna. **14** Zei caah tiah annih cu khuachia thlarau an si i hmelchunhnak kha an tuah hna. Vawlei siangpahrang hna sin ah le vawlei khua zakip ah an kal i Lianngan Bik Pathian ni lianngan i ral tuk awk ah mi kha an pumh hna.

15 "Zohhmanh, mifir bantuk in ka ra lai. Taklawng in a vah i a ningzahnak an hmuh sual nakhnga lo it lote in a ummi le a thilpuan ṭhate in a kilvengmi cu mithluachuak an si," tiah a ti.

16 Cun Hebrew holh in, Armageddon* an timi hmun ah annih cu an pumh hna.

Khengkuar Pasarihnak

17 Pasarihnak vanmi nih a khengkuar kha thli lak i a thlet tikah, van hmun thiang chung i bawiṭhutdan cung khan aw thangpi pakhat a hung thang i, "Aa lim cang," tiah a ti. **18** Cun thawng a thang, khua a ri i nimtlau a lek, vawlei cung i minung an rak um thawk in a cang bal lomi a liannganmi le a ṭhawngmi li aa hnin. **19** A liannganmi khualipi cu ṭhen thum ah aa ṭhen i miphun hna i an khuapi hna cu an rawk dih. A liannganmi Babylon cu Pathian nih a philh lo i a alhmi a thinhunnak zu hrai cu a dinter. **20** Cutikah cun, tikulh vialte kha an zaam dih i tlang vialte zong hmuh awk in an um ti lo. **21** Cun fang khat ah talent[ʃ] khat hrawng a ritmi rial nganpipi cu van in mi cung ah an rung tla. Rial in hremnak cu a fah tuk hringhran caah minung nih Pathian cu an thangchiat.

16:14 1Ti 4:1; Mat 24:14,24
16:15 Luk 12:37,39
16:17 Eph 2:2
16:18 Mat 24:21

A Liannganmi Biathli

17 Khengkuar pasarih a ngeimi vanmi pasarih hna lak i pakhat kha ka sin ah a ra i bia a ka ruah, "Ra hmanh, tipi cung i a ṭhumi hlawhhlangnu lianngan cung i biaceihnak kan hmuhsak lai. **2** Vawlei siangpahrang vialte cu amah nu he cun nupa sualnak an tuah i, vawlei i khua a sami vialte hna zong kha a hornak zu kha a ritter dih hna," tiah a ti.

3 Cun vanmi nih cun Thlarau in ramlak ah a ka kalpi i Pathian thangchiatnak min in a khatmi lu pasarih a ngeimi le ki pahra a ngeimi sahrang senpi cung i a ṭhu komi minu pakhat kha ka hmuh. **4** Minu cu puan senduk le sen-eu in aa thuam i sui, lung mansung le lungvar in aa ṭamh. Cun fihnunnak le a hor sual thurhhnawmhnak in a khatmi

* **16:16** *Armageddon:* Hebrew biafang a si i a sullam cu Megiddo tlang tinak a si. Cu hmun cu Israel ram i ral an i doh lengmangnak hmun a si.

sui hrai kha a kut in aa put. **5** Cun a cal ah a min cu,

BIATHLI, A
LIANNGANMI
BABYLON,
HLAWHHLANNAK LE
VAWLEI FIHNUNNAK
VIALTE NU,

tiah aa ṭial.

6 Cu nu cu mithiang hna thisen le Jesuh martyr hna thisen in a rit kha ka hmuh. Cuti i ka hmuh tikah ka lau i ka khuaruah a har tuk hringhran. **7** Sihmanhsehlaw vanmi nih a ka thawh i, "Zei caah dah na lau? Minu le a phortu lu pasarih le ki pahra a ngeimi sahrang biathli cu kan chimh lai. **8** Sahrang na rak hmuhmi hi a hlan ah a rak um cang, atu ah cun a um ti lo i donglo khor chung khan a hung chuak lai i rawhralnak ah a kal dingmi a si. Cun vawlei hramthawk in Nunnak Cauk chung ah an min ṭial a si lomi, vawlei ah a ummi vialte hna nih a hlan ah a rak um cang i atu ah cun a um ti lomi le a um ṭhan te laimi sahrang kha an hmuh tikah an khuaruah a har tuk te lai.

9 "Hi ah hin fimnak a ngeimi thinlung a herh ngaingai, lu pasarih cu minu ṭhutnak tlang pasarih kha an si. **10** Cun siangpahrang pasarih zong a si fawn. Panga hna cu an tla cang, pakhat cu atu ah a um ko i a dang pakhat cu a ra rih lo. Cun a rat tikah cun caan tawite chung lawng a hmun lai. **11** A hlan ah a rak um cang i atu ah a um ti lomi sahrang cu pariatnak siangpahrang kha a si nain pasarihnak ta kha a si i rawhralnak ah a kal dingmi a si.

12 "Ki pahra na hmuhmi hna kha pennak nawl a hmu rih lomi siangpahrang an si. Sihmanhsehlaw siangpahrang bantuk in nawlngeihnak kha sahrang he suimilam pakhat chung an ngei lai. **13** Hi hna hi thinlung khat in an um lai i an ṭhawnnak le an nawlngeihnak vialte cu sahrang kha an pek dih lai. **14** Hi hna nih hin Tuufa kha an doh lai i Tuufa nih annih cu a tei dih hna lai. Zei caah tiah amah cu bawi hna i Bawi le siangpahrang hna i Siangpahrang kha a si. Cun amah he a ummi hna cu kawh in thimmi hna le zumh awk a tlakmi an si," tiah a ti.

15 Cutikah a ka thawh ṭhan i, "Atu na hmuhmi hlawhhlangnu ṭhutnak ti hi minung, mibu, miphun le holh phunphun an si. **16** Cun sahrang cung i na hmuhmi ki pahra hna nih khan hlawhhlangnu cu an huat lai i a ngeihmi vialte kha an hrawhpiak dih lai i taklawng in an chiah lai, a titsa kha an ei lai i amah kha mei in an khangh lai. **17** Zei caah tiah Pathian nih aa tinhmi kha an tuah nakhnga, a bia a tlam a tlin hlantiang sahrang sin ah an pennak kha lungkhatte in an pek nakhnga Pathian nih an thinlung chung ah duhnak kha a chiah. **18** Cun minu na hmuhmi kha vawlei siangpahrang vialte a uktu hna khualipi kha a si," tiah a ti.

17:8 Luk 8:31
17:14 Joh 16:33; 1Ti 6:15; Mat 22:14
17:17 2Co 8:16

Babylon Tluknak

18 Cu hnu ah cun nawlngeihnak nganpi a ngeimi vanmi a dang pakhat van in a rung ṭum kha ka hmuh, cun a sunparnak nih vawlei cu a ceuh dih. **2** Cun aw thangpi in fakpi in a au i, "A liannganmi Babylon cu a tlu cang, a tlu cang. Cun khuachia umnak hmun, thlarau thur vialte hna i thonginn le a thianglomi le huattlaimi va phun kip dornak inn ah a cang cang. **3** Zei caah tiah miphun vialte hna cu nupa sualnak a tuah ruang i a thinhunnak zu cu an ri dih. Vawlei siangpahrang vialte hna cu amah nu he cun nupa sualnak kha an tuah. Cun vawlei chawlet chawhrawl vialte hna zong kha a nunnuamhnak huham thawng in mirum ah an cang dih," tiah a ti.

4 Cun van in aw dang pakhat kha ka theih i, "Ka mi hna, amah nu sin khan ra chuak u, a sualnak ah nan i tel ve sual lai i a hremnak kha nan co ve sual lai. **5** Zei caah tiah a sualnak cu van a tawng i a ṭhatlonak cu Pathian nih aa cinken ko hna. **6** Nan cung i a rak in tuah hna bantukte khan a cung ah tuah ve u law a rianṭuannak ningte in a let in rul u. A rak in cawhpiaknak hna hrai ah khan a let in amah ca ah cawhpiak ve u. **7** Amah le amah sunparnak aa pek i nuam tuk in a nunnak he aa tlukte in, temhinnak le ngaihchiatnak kha pe ve u. Zei caah tiah a thinlung chung in, 'Siangpahrangnu bantuk in ka ṭhu i nuhmei ka si lo, cun ngaihchiatnak zong ka tong bal lai lo,' tiah aa ti.

18:4 2Co 6:17

8 "Cucaah thihnak le ṭahhramnak le mangṭam ti in ni khatte ah a rai cu a tlung ko lai. Cun bia a ceihtu Bawipa Pathian cu a ṭhawngmi a si caah amah nu cu mei in a khangh dih cikcek lai.

9 "Amah nu he nupa sualnak a tuah i nuam tuk in a nunpimi hna vawlei siangpahrang hna nih a kanghnak meikhu kha an hmuh tikah an ṭap lai i an hramhnawh te lai, **10** a temhinnak kha an ṭih tuk caah lamhlapi in an dir lai i, 'Aizele, aizele, Babylon, khua lianngan le khua ṭhawng, suimilam pakhat chung ah na biaceihnak a tlung ko mu!' tiah an ti.

11 "Cun vawlei chawlet chawhrawlmi hna nih an ṭah lai i an hramhnawh lai, zei caah tiah aho hmanh nih an thil kha an caw ti hna lo. **12** An thil zuarmi cu, sui, ngun, lung mansung hna le lungvar, linen[g] puanṭha le sendung, pupuan le sen-eu, thing in sermi rimhmui hang phunphun, vuiho in sermi hmanrua phunphun, thing mansung bik in sermi hmanrua phunphun, dar, thir le marble lungvar, **13** cun nakzik, hangṭamh, zihmui le frankincense[g] zihmui, mitsurzu le chiti, changvut le facang, caw, tuu, rang le rangleng, sal le minung nunnak hna hi an si.

18:13 1Ti 1:10

14 "Na nunnak nih saduh a thahmi theitlai cu na sin in an kal dih cang i na rumnak le na sunparnak vialte an lo dih cang

i na hmu ṭhan kho hrimhrim ti hna lai lo. **15**Hi thil vialte chaw a let i amah nu thawng in mirum ah a cangmi hna cu a temhinnak kha an ṭih tuk caah lamhlapi in an dir lai i an ṭap an hram i an kio len lai, **16**cun ‘Aizele, aizele, a liannganmi khualipi linen[g] puanṭha, sendung le sen-eu in naa thuam i sui le lung mansung hna le lungvar in naa ṭamh! **17**Suimilam pakhat chung men ah pei hi tluk a liannganmi rumnak vialte cu zeihmanhlo ah an can dih ko hi,’ tiah an ti. Tilawngbawi hna le tilawng in khual a tlawngmi vialte hna le rili cung i chaw a letmi vialte hna cu lamhlapi in an dir, **18**cun a kanghnak meikhu kha an hmuh tikah an au i, ‘A liannganmi khualipi hi zei he dah aa lawh hnga?’ tiah an ti. **19**An lu cung ah leidip an i phulh i an au, an ṭap an hram i an ai an kio. Cun, ‘Aizele, aizele, rili cung i tilawng a ngeimi vialte hna, a liannganmi khi khualipi rumnak thawng in mirum ah an cang dih! Suimilam pakhat chung men ah an lo dih men ko,’ tiah an ti.

20“Maw van, mithiang hna, apostle le prophet hna Pathian nih teirul an champiak cang hna caah a cung ah i lawm ko u!” tiah a ti.

21Cutikah a ṭhawng ngaimi vanmi nih riallung nganpi bantuk lung nganpi pakhat kha a cawi i rili chung ah a hlonh i, “Hi bantuk hin a liannganmi Babylon khualipi cu hlonh a si ve lai i hmuh a si ti lai lo.

18:24 Mat 23:35

22“Tingtang tumthiam hna, ringawn tumthiam hna, thonglawi tumthiam hna le muko tumthiam hna tum thawng cu na chung ah an thang ti lai lo. Zungthiam hna i zung zong na chung ah zeihmanh hmuh awk in an um ti lai lo, cun riallung thawng zong na chung ah a thang ti lai lo. **23**Meiinn ceu zong na chung ah van a si ti lai lo i monu le mopa awthawng zong na chung ah theih a si ti lai lo. Zei caah tiah na chawlettu hna hi vawlei milianngan an si caah na camhthiamnak in miphun vialte kha na hlen dih hna. **24**Cun a chung ah prophet hna le mithiang hna le vawlei cung i thah a rak simi vialte hna thisen kha ka hmuh,” tiah a ti.

Jesuh Tehte Khannak

19 Cu hnu ah cun a thang ngaimi, mibu nganpi aw kha van in ka theih i, “Hallelujah[g]! Khamhnak le sunparnak le upatnak le huhamṭhawnnak cu Bawipa kan Pathian ta a si! **2**Vawlei kha a hornak in a thurhhnawmhtu a liannganmi hlawhhlangnu kha bia a ceih cang caah, a biaceihnak cu a hmaan i a ding, cun a salle hna an thisen a rak chuahmi hna ruang ah teirul a cham cang,” tiah an ti.

3Cun, “Hallelujah[g]! A kanghnak meikhu cu a zungzal in a zungzal tiang a kai ko,” tiah an ti ṭhan.

4Cun upa pakul le pali hna le thilnung pali hna cu bawiṭhutdan

cung ah a ṭhumi Pathian hmai ah
khan an kun i an biak i, "Amen[ʃ]!
Hallelujah[ʃ]!" tiah an ti.
5 Cutikah bawiṭhutdan cung
cun aw pakhat a thang i, aw
nih cun, "Nannih a salle le
amah a ṭihmi vialte hna, mihme
he mingan he kan Pathian cu
thangṭhat ko u!" tiah a ti.
6 Cun mibu nganpi aw bantuk,
tilian thawng bantuk le khuaritor
thawng bantuk kha ka theih i, aw
nih cun, "Hallelujah[ʃ]! a Lianngan
Bik Bawipa Pathian nih a uk cang!
7 Kan tha nuam in i lawm usih
law, amah cu sunparnak pe usih.
Zei caah tiah Tuufa nupiṭhitnak
caan cu a phan cang i a mo zong
timh cia in a um cang," tiah a ti.
8 Cun linen[ʃ] puanṭha, a
thiangmi le a tleumi in i thuamh
awk ah monu kha an pek cang,
zei caah tiah linen puanṭha cu
mithiang hna i a dingfelmi an
rianṭuannak hna kha an si.
9 Cutikah a ka thawh i, "Ṭial
tuah, 'Tuufa nupiṭhit zanriah
rawl danghnak i kawhmi hna cu
mithluachuak an si!'" tiah a ti.
Cun a ka thawh ṭhan i, "Hi bia
hna hi Pathian chimmi bia hmaan
an si," tiah a ti.
10 Cun amah biak awk ah
cun a kehram ah ka bawk.
Sihmanhsehlaw a ka thawh i,
"Zohhmanh, hitihin na tuah
awk a si lo. Kei cu na rianṭuanpi
hawi sal le Jesuh tehte khannak
a cohlangmi na unau pei ka si
ko cu. Pathian tu kha bia. Zei
caah tiah Jesuh tehte khannak cu

19:7 Mat 22:2; Eph 5:32
19:9 Luk 14:15
19:10 Apo 10:25,26
19:11 Mat 3:16
19:13 Joh 1:1
19:15 2Th 2:8
19:16 1Ti 6:15

biaphuanmi i a thlarau a si," tiah
a ti.

A Dingmi Biaceihtu

11 Van hun cia in a um kha ka
hmuh i, zohhmanh, rang raang
pakhat a um. Cun a cung i aa
citmi cu Zumhtlak le a Hmaanmi
tiah an auh i, a dinnak in bia a
ceih i ral zong kha a doh. 12 A mit
cu meizik bantuk an si i a lu cung
ah bawiluchin tampi aa chinh.
Aho hmanh nih an hngal lo i,
amah lawng nih a hngalhmi min
aa ṭialmi kha aa put. 13 Thisen ah
hnimmi angki fual kha aa hruk i
a min cu Pathian Bia tiah an auh.
14 Cun linen[ʃ] puanṭha, a raangmi
le a thiangmi aa hrukmi van
ralkap hna nih rang raang cung
in amah cu an zulh. 15 Miphun
hna kha saam awk ah a kaa in a
har ngaingaimi vainam pakhat
kha a chuak. Cun amah hrimhrim
nih annih cu thirfung in a uk
hna lai. A Lianngan Bik Pathian
thinlinhnak le thinhunnak mitsur
nennak kha amah hrimhrim nih a
lamh lai. 16 Cun a angki fual cung
le a phei cung ah,

SIANGPAHRANG HNA I
SIANGPAHRANG LE
BAWI HNA I BAWI,

timi min kha aa ṭial.
17 Cun innka i a dir komi
vanmi pakhat kha ka hmuh,
cun aw thangpi in a au i, vanlai
i a zuangmi va vialte kha, "Ra
u law a liannganmi Pathian
zanriah dum awk ah i pum tuah
u, 18 siangpahrang hna, ralbawi

hna, a ṭhawngmi hna sa, rang sa le a cung ah a ṭhumi hna sa le mi vialte miluat le sal, mihme le mingan hna sa kha ra ei hna u,” tiah a ti.

19 Cun rang cung i aa citmi le a ralkap hna kha doh awk ah sahrang, vawlei siangpahrang hna le an ralkap hna an i pumh kha ka hmuh. **20** Cutikah sahrang cu an tlaih i amah he cun a hmai ah hmelchunhnak a tuah i sahrang chingchiahnak le a milem a biami a hlengtu hna prophet deu zong kha an tlaihchih. An pahnihte cun kat meialh tili chung ah an nung in an hlonh hna. **21** Cun rang cung i aa citmi kaa in a chuakmi vainam cun a taangmi vialte kha a thah dih hna. Cun va vialte hna nih cun an sa kha khim cikcekte in an ei hna.

Kum 1,000 Pennak

20 Cun donglo khor tawh le cikcin nganpi aa putmi vanmi pakhat van in a rung ṭum kha ka hmuh. **2** Hlan lio rulpi, diabolʂ le Satan a simi limkeng kha a tlaih i kum 1,000 chung a hren; **3** cun kum 1,000 a tlin hlantiang, miphun vialte kha a hlen ti hna nakhnga lo donglo khor chung ah an thlak, an khar i a cung ah cakhenh an khenhchih. Sihmanhsehlaw kum 1,000 a dih tikah caan tlawmpal chung thlah a si ṭhan lai.

4 Cun bawiṭhutdan kha ka hmuh hna i a cung ah cun an ṭhu, annih cu biaceihnak kha pek an si. Cutikah sahrang siseh a milem siseh a bia lo i an cal le an ban ah chingchiahnak a ngei lomi, Jesuh Khrih ca i tehte si ruang ah le Pathian bia ruang ah an lu tanmi hna thlarau kha ka hmuh hna. Cun annih cu an nung ṭhan i Jesuh he kum 1,000 chung an uk. **5** Cucu thawhṭhan voikhatnak cu a si. Sihmanhsehlaw a dang mithi hna tu cu kum 1,000 a tlin hlantiang cu an nung ṭhan ve rih lo. **6** A voikhatnak thawhṭhannak i aa telmi hna cu mithluachuak le mithiang an si. Cu hna cung ah cun thih voihnihnak nih ṭhawnnak a ngei ti lo, sihmanhsehlaw annih cu Pathian le Khrih tlangbawi an si lai i Khrih he cun kum 1,000 chung an uk lai.

7 Kum 1,000 a tlin tikah cun, Satan cu a thong chung khan thlah a si te lai. **8** Cun Gog le Magog timi, vawlei kil li i a ummi, miphun vialte hna kha hlen awk ah aa thawh lai i raltuk awk ah a pumh hna lai, cun annih cu rilikam thetse zat tluk in an tam lai. **9** Vawlei cung hmun zakip ah an i ṭhek i mithiang hna umnak hmun le a dawtmi khualipi kha an kulh dih. Cun Pathian nih van in mei a run thlak i annih cu a liah dih hna. **10** Cun anmah a hlengtu hna diabolʂ cu sahrang le prophet deu an umnak, kat he aa cawhmi mei tili chung ah an paih.

Ṭhutdan Raang Biaceihnak

11 Cutikah bawiṭhutdan raang nganpi le a cung i a ṭhumi pa kha

19:20 Mat 24:24
20:1 Luk 8:31
20:2 Mat 4:10; 2Pe 2:4
20:3 Mat 27:66
20:4 Mat 19:28; Heb 4:12
20:5 Luk 14:14; Phi 3:11; 1Th 4:16
20:6 1Pe 2:5
20:8 Heb 11:12

ka hmuh hna. Cun a hmai khan van le vawlei cu an zaam i an ca ah hmunhma a um ti lo. 12Cu mithi hna cu, mihme he mingan he, Pathian hmai ah an dir i cauk an kau hna kha ka hmuh hna. Cun a dang cauk zong kha an kau i cucu Nunnak Cauk kha a si. Cun mithi hna cu cauk ah aa ṭialmi an rianṭuan ning cio khan bia an ceih hna. 13Rili nih a chung ah a ummi mithi kha a hun chuah hna i Thihnak le Hades[ꞃ] zong nih an chung i a ummi mithi kha an hun chuah dih ve hna. Cun anmah le an rianṭuan ning ciote khan biaceih an si. 14Cun Thihnak le Hades[ꞃ] cu mei tili chung ah an paih hna. Cucu thih voihnihnak a si. 15Cun Nunnak Cauk chung i min ṭial a si lomi paoh cu mei tili chung ah hlonh an si.

Van Thar Le Vawlei Thar

21 Atu cu van thar le vawlei thar kha ka hmuh hna, zei caah tiah van hmasa le vawlei hmasa cu an lo dih cang i rili zong a um ti lo.

2Cutikah monu nih a vapa ca i aa timhtuah bantuk khin, khualipi thianghlim, Jerusalem Thar cu Pathian sin in van in a rung ṭum kha keimah John nih ka hmuh.

3Cun aw thangpi pakhat kha van in ka theih i, "Zohhmanh, Pathian puanthlam cu minung sin ah a um cang i amah cu an sin ah khua a sa lai, cun annih cu a mi an si lai. Amah Pathian hrimhrim nih a umpi hna lai i amah cu an Pathian a si lai. 4Cun Pathian nih an mitthli vialte kha a hnawhpiak dih hna lai, thihnak, ngaihchiatnak le ṭahnak an um ti lai lo. Thil hlun vialte kha an loh dih cang caah fahnak zong a um ti lai lo," tiah a ti.

5Cutikah bawiṭhutdan cung i a ṭhumi nih, "Zohhmanh, zeizong vialte kha a thar in ka ser dih cang," a ti. Cun a ka thawh ṭhan i, "Ṭial tuah, zei caah tiah hi bia hi a hmaanmi le zumhtlakmi an si," tiah a ti.

6Cun a ka thawh i, "Cucu aa lim cang! Kei cu Alpha le Omega[ꞃ], hramthawknak le donghnak ka si. Aho hmanh a ti a halmi cu nunnak cerhtiput a lak in ka pek lai. 7A theimi paoh nih hi vialte hi ro ah an co lai, cun kei cu a Pathian ka si lai i anih zong ka fa a si ve lai. 8Sihmanhsehlaw miralchia, a zum lomi, fihnungmi, lainawngmi, nupa sualnak a tuahmi, camhdoih a thiammi, siasal a biami le lih a chimmi vialte hna tu nih cun kat le mei in a alhmi tili tu ah covo an ngei lai i cucu thih voihnihnak cu a si," tiah a ti.

Jerusalem Thar Vampang

9A hnu bik hremnak pasarih in a khatmi khengkuar pasarih aa putmi vanmi pasarih hna lak i pakhat kha ka sin ah a ra i bia a ka ruah, "Ra hmanh, Tuufa nupi, monu cu kan hmuhsak lai," tiah a ka ti. 10Cun tlang nganpi le a

20:12 Luk 10:20; Mat 16:27
20:13 Mat 16:27
20:14 1Co 15:26
21:1 2Pe 3:13
21:2 Heb 11:10
21:3 2Co 6:16
21:4 1Co 15:26; 2Co 5:17
21:6 Joh 4:10
21:7 Joh 16:33; 2Co 6:16; Rom 8:14
21:8 1Co 6:9; Heb 12:14

sang ngaimi cung ah Thlarau in a ka kaipi i, a liannganmi khualipi, Jerusalem khua thiang cu Pathian sin in van cun a rung ṭum kha a ka hmuhsak, **11** Pathian sunparnak kha a ngei i a ceunak cu lung mansung bik, jasper lungvar bantuk a si i crystal lungvar bantuk in a thlaam a lang. **12** Cun kutka pahleihnih a ummi kulhnak vampang nganpi le sangpi zong a ngei. Cun vanmi pahleihnih hna cu kutka ah khan an um i Israel fale phun hleihnih min kha kutka ah cun an ṭial hna. **13** Nichuahlei ah kutka pathum, chaklei ah kutka pathum, thlanglei ah kutka pathum, nitlaklei ah kutka pathum, cio an um. **14** Khua kulhnak vampang cu hrampi pahleihnih a ngei i cu hrampi pahleihnih hna cung ah cun Tuufa apostle hleihnih hna an min kha an ṭial.

15 Cun a ka chawntu vanmi nih cun khualipi, a kutka le a kulhnak vampang tahnak ah sui tahfung kha aa put. **16** Khualipi cu tungvangpalh a si i a tungsau le a pheikauh kha aa can. Cun khualipi cu fung cun a tah, a tungsau le a pheikauh le a san kha an i can dih i falong 12,000 cio an si. **17** A vampang kha vanmi nih minung tahnak ning in a tah tikah dong 144 a chah. **18** A vampang saknak cu jasper lungvar a si i khualipi cu suithiang in sermi a si i thlalang bantuk in a thlaam a lang. **19** Khualipi kulhnak vampang hrampipi cu lung mansung phuntling in an ṭamh.

21:14 Eph 2:20; Apo 1:26

Pakhatnak hrampi cu jasper in,
pahnihnak hrampi cu sapphire in,
pathumnak hrampi cu chalcedon in,
palinak cu emerald in,
20 panganak hrampi cu sardonyx in,
paruknak hrampi cu sardius in,
pasarihnak hrampi cu chrysolite in,
pariatnak hrampi cu beryl in,
pakuanak hrampi cu topaz in,
pahranak hrampi cu chrysoprase in,
pahleikhatnak hrampi cu jacinth in,
pahleihnihnak hrampi cu amethyst in an ṭamh hna.

21 Kutka pakhat ah lungvar pakhat cio in kutka pahleihnih ca ah lungvar pahleihnih an hman. Cun khuapi chung lam cu suithiang in sermi an si i thlalang bantuk in a thlaam a lang.

22 Sihmanhsehlaw hmun thiang ka hmu lo, zei caah tiah a Lianngan Bik Bawipa Pathian le Tuufa kha khualipi hmun thiang cu an si. **23** Khualipi ceutertu ah nika le thlapa a herh lo, zei caah tiah Pathian sunparnak nih a ceuh dih i Tuufa kha a meiceu cu a si. **24** Khamh a simi miphun vialte hna kha a meiceu ah cun an tlongleng lai i vawlei siangpahrang hna nih

21:22 Joh 4:21

an sunparnak le an upatnak kha a chung ah an ratpi lai. 25A kutka hna cu chun ah khar an si ti lai lo, cun cuka ah cun zan zong a um ti fawn lai lo. 26Cun miphun vialte i sunparnak le upatnak cu a chung ah an ratpi lai. 27Sihmanhsehlaw cu khuapi chung ah cun a thurhnawmmi siseh, fihnung thil a tuahmi le lih a chimmi si hna seh, aho hmanh an lut kho lai lo, Tuufa Nunnak Cauk chung i min ṭial a simi lawnglawng an lut lai.

22 Cun Pathian le Tuufa bawiṭhutdan in a putmi nunnak tiva thianghlim, crystal lungvar bantuk in a fimmi kha a ka hmuhsak. 2Cu khua lam laifang ah siseh, cu tiva kam veve ah siseh phun hleihnih thei a tlaimi nunnak thingkung a um i kung khat nih thei phun khat cio in thla fate an tlai. Cu kung i a hnah cu miphun vialte ca i damnak a si. 3Cun cu hmun ah cun chiatserhnak a um ti lai lo, sihmanhsehlaw Pathian le Tuufa bawiṭhutdan kha a um lai i, a salle hna nih an rianh lai. 4Annih nih a hmai kha an hmuh lai i an cal ah a min cu aa ṭial lai. 5Zan a um ti lai lo, meiinn siseh, nika ceunak siseh, an herh ti lai lo, zei caah tiah Bawipa Pathian nih annih cu ceunak kha a pek hna. Cun annih nih a zungzal in a zungzal tiang an uk lai.

Khrih Cu A Ra Zau Lai

6Cutikah a ka thawh i, "Hi bia hna hi zumhtlakmi le a hmaanmi an si," tiah a ka ti. Cun prophet hna thlarau uktu Bawipa Pathian nih a rauh hlan ah a cang dingmi thil vialte kha a salle hna hmuhsak awk ah a vanmi kha a thlah.

7"Zohhmanh u, ka ra zau lai! Hi cauk chung ah aa ṭialmi phuanmi bia a zulmi paoh cu mithluachuak an si," tiah a ti.

8Hi thil vialte a thei le a hmutu cu keimah, John ka si. Cun ka hmuh i ka theih hna tikah, cu thil vialte a ka hmuhsaktu vanmi biak awk ah a kehram ah cun ka bawk. 9Cutikah a ka thawh i, "Zohhmanh, khakha na tuah awk a si lo, zei caah tiah kei zong nangmah bantuk sal, na hawi le prophet na unau hna hawi le hi cauk chung bia a zulmi hna i hawi zong ka si. Pathian kha bia," tiah a ka ti.

10Cun a ka thawh i, "Hi cauk i phuanmi bia hna kha cu cakhenh khenh hna hlah, zei caah tiah caan a nai tuk cang. 11Miṭhalo cu, ṭhalo ko rih seh, fih a nungmi cu fihnung ko rih seh, miding cu ding ko rih seh, mithiang cu thiang ko rih seh," tiah a ti.

12"Zohhmanh, ka ra zau lai, cun mi kip kha an rianṭuannak ning ciote in pek awk ah ka laksawng kha kaa put. 13Kei cu Alpha le Omega[g], hramthawknak le donghnak, a hmasa bik le a donghnak ka si," tiah a ti.

14Nunnak thingkung cung ah nawlngeihnak an ngeih i khualipi chung ah kutka in an luh khawh nakhnga a nawlbia a

22:1 Joh 4:10
22:4 Mat 5:8
22:6 1 Co 14:32
22:7 Mat 16:27
22:10 Rom 13:11
22:12 Mat 16:27

zulmi hna cu mithluachuak an si. **15** Sihmanhsehlaw khualeng i a ummi hna cu uico hna le camhdoih a thiammi hna le nupa sualnak a tuahmi hna le lainawngmi hna le siasal a biami hna le lih kha a duh i lih a chimmi hna kha an si.

16 "Keimah Jesuh nih khrihfabu hna ca ah hi thil vialte hna hi tehte khan awk ah ka vanmi kha nan sin ah ka thlah. Keimah cu David hrihhram le hrinthlak, deirel arfi ceu ka si," tiah a ti.

17 Cun Thlarau le monu nih cun, "Ra ko," an ti.

Cun cu bia a theimi paoh nih, "Ra ko," ti ve hna seh.

Cun a ti a halmi paoh ra ko seh law a duhmi paoh nih nunnak ti cu a lakte in i lak ko seh.

22:15 1Co 6:9,10; Gal 5:19-21; Col 3:5,6; Phi 3:2
22:16 Mat 1:1; 2Pe 1:19
22:17 Joh 4:10
22:20 Mat 16:27; 1Co 16:22
22:21 Rom 16:20

18 Cun hi cauk chung i phuanmi bia a theitu hna sin i tehte ka khanmi cu: aho hmanh hi thil vialte a chapmi cu Pathian nih hi cauk chung ah aa ṭialmi hremnak vialte kha a chapchih ve hna lai. **19** Cun aho hmanh nih hi biaphuan cauk chung bia kha a zuh ahcun, Nunnak Cauk chung khan siseh, khua thiang chung khan siseh, hi cauk chung i aa ṭialmi vialte hna chung khan siseh a covo vialte kha Pathian nih a lakpiak dih lai.

20 Hi thil hna vialte tehte a khangtu nih, "A si hrimhrim, ka ra zau lai," tiah a ti.

Amen꞉. A si, Bawi Jesuh, ra ko cang!

21 Kan Bawipa Jesuh Khrih velngeihnak cu nan dihlak cung ah um ko seh. Amen꞉.

CUAI THLAINAK LE TAHNAK

A TAWISAU TAHNAK

A Tawisau Tahnak	Hakha
Lam (Apo 27:28)	Pe 6
Falong (Bia 14:20)	Pe 600
Sabbath ni lamkal (Apo 1:12)	Pe 3000
Meng (Mat 5:41)	Pe 4854

A RITZAN TAHNAK

Cuai Thlainak	Hakha
Mina (Luk 19:13)	Pound 1.25
Talent (Mat 25:15)	Pound 75 – 88
Litra (Joh 19:39)	Ounce 12

Cinken awk: Pound khat ah ounce 16 a um.

A TLAWMTAM LE A HANG TAHNAK

Thil Ro Tahnak	Bible Holh	Hakha
Pung (Luk 16:6)	Ephah/Bath	Litre 22
Rel (Mat 13:33)	Seah/Saton	Litre 7.3
Kaankuar (Bia 6:6)	Choinix	Litre 1.2
Gallon (Joh 2:6)	Metretes 1 = gallon 10	Litre 37
Buk (Luk 16:7)	Cor/Koros	Litre 220

Cinken awk: Gallon khat ah thawl ruk a um i litre khat ah thawl khat le a tan a um.

TANGKA RELNAK

Tangka Relnak	A Man Ngeihning
Lepton (Mar 12:42)	Greek phaisa tlang hme bik
Kodran (Mat 5:26)	Rome phaisa tlang hme bik
Assarion (Mat 10:29)	Pithlung pahnih caw kho, Greek phaisa tlang
Denari (Mat 18:28)	Lothlo nikhat hlawh
Drachma (Luk 15:9)	Lothlo nikhat hlawh
Stater (Mat 17:27)	Denari tangka pali tluk man ngeimi ngun tangka tlang
Mina (Luk 19:13)	Pound 1.5
Talent (Mat 18:24)	Pound 75 – 88; Greek chan lio ah cun phaisa tampi a si.

Cinken awk:

- ✞ Greek phaisa relning hi atu chan phaisa relning he tahchunh awkah a har ngaimi a si.
- ✞ Atu chan thil relning le tahning aa dan bantuk in hlan thil relning le tahning zong an rak i dang ngaingai ve. Cucaah atu chan thil relning in cun a hrawnghrang lawng in tuak khawh an si.
- ✞ Atu chan kan phaisa relning hmanh ram khat le ram khat ṭhancho ning zulh in aa dan bantuk in Bible chan lio i phaisa relning he tahchunh awk a har ngaingai. Cuhleiah Biakam Hlun phaisa hna cu phaisa tlang rak si lo in suingun rihzan in an rak tah. Cucaah sui shekel asiloah sui talent pakhat hna cu ngun le dar shekel pakhat nakin a man a tam deuh.

JEW MI HNA THLA RELNAK MIN

Jew Thla Min	Gregory Thla Min
1 Abib/Nisan	March - April
2 Zif/Jair	April - May
3 Sivan	May - June
4 Tammuz	June - July
5 Ab	July - August
6 Elul	August - September
7 Tizri/Tishri	September - October
8 Neshvan/Bul/Markhesvan	October - November
9 Khislev	November - December
10 Thebeth/Tebeth	December - January
11 Shebat/Shebeth	January - February
12 Adar	February - March

JEW KUMTIN PUAI LE CAANTIN PUAI

I. Babylon Saltan Hlan I An Ngeih Cangmi Puai Hna

A. Kumtin Puai

1. **Lanhtak Puai, 14 – 20 Nisan**

   Egypt fater vialte thah an rak si lio ah Bawipa nih Israel mi hna umnak inn a rak lanhtaknak (Exo 12:13) philhlonak ca ah tuahmi a si i, Jew mi hna nih an ngeihmi puai vilate lak ah a biapi bikmi a si. Thilnu telhlo chang puai cu a hramthawk ah cun rawlṭuan puai lawmhnak a rak si i, rawlṭuan hram an thawk khin an tuah i Abib thla ni 15 in an thawk i ni sarih chung an tuah tawn (Exo 23:15; 34:18-20). Sihmanhsehlaw a hnu ah cun thilnu telhlo chang puai cu Lanhtak Puai he an fonh (Exo 12:1-20; Eze 45:21-24; Mat 26:17; Luk 22:1).

2. **Pentecost Puai, 6 Sivan**

   Pentecost biafang cu Greek biafang *pentekonta hemeras* in a rami a si i a sullam cu "ni sawmnga" tinak a si (Lev 23:16). Cu ni sawmnga cu Lanhtak Puai i barley an pekchanh in aa thawk i Rawlṭuan Puai a dih ah khin a tling ve. Cucaah ni sawmnga a tlin ni khi Pentecost Puai ni cu a si. Lanhtak Puai in Pentecost Puai tiang hi zarh sarih a rauh caah "Zarh Puai" ti zong in an auh (Exo 23:16; Num 28:26). Kumvoitertu Bawipa sin ah lunglawmh biachimnak caanṭha an ngeih nakhnga Pathian nih a pekmi hna puai a si.

3. **Kumthar, Muko Puai, 1 Tishri**

   Hi puai hi Jew calendar i a thla sarihnak thla Tishri (Sept. – Oct.) ni khat ah an tuahmi puai a si. Kumthar puai tuahning cu Lev 23:23-25, Num 29:1-6 chung ah kan hmuh. Hi cacang nih kumthar puai hi "a thiangmi pumhnak" asiloah "muko tum ni" a sinak kha a langhter. Cu ni ah cun zei rian hmanh ṭuan phung a si lo. Thawinak pekchanh khawhmi hna cu, cawtum no pakhat, tuukawng pakhat le tuupa no pasarih hna le an voimi fang cio he pekchanhnak an ngei. Cu hlei ah sual thawinak ca ah meheh tum pakhat an pekchih.

4. Thindamternak Ni, 10 Tishri

Hi ni hi miphun sualnak ruang ah ningzahnak fakpi in an tuar ni le an sual ca i thindamternak an tuah ni a si. Apo 27:9 ah cun "Rawlulh Caan" tiah a ti. Puai tuah ningcang hna cu Lev 16:3-10; 23:26-32 le Num 29:7-11 ah an um. Luatnak Ni hi Puanthlam Puai hlan ninga duh, Tishri ni hranak ah tuah a si. Cu ni lawnglawng ah tlangbawi sang cu sathi he hmunthiang bik chung ah a lut kho. Cuticun rimhmui kha velngeihnak ṭhutdan hmai ah a khangh i velngeihnak ṭhutdan cung ah cun sathi kha a theh.

5. Puanthlam Puai, 15 – 22 Tishri

Puanthlam Puai cu a tlangpi in rawlṭuan puai le ramlak i an rak vahnak hngalh ṭhannak puai asi (Exo 23:16; Lev 23:33; Deu 16:13-15). Cun hi puai hi "a chung ah i pumh ṭhan puai" ti zong in an auh. Ni riat chung hi puai an tuah lio caan ah Jew mi hna cu thinghnah in sakmi thlam chung ah an um. Hi puai zong hi Pathian nih thlua a chuahmi hna kumvoimi ca ah lunglawmh chimnak caan a si (Lev 23:39). Nifate thawinak kha an tuah (Num 29:12-38) i Sabbath kum ah cun nawlbia kha zapi sin ah an rel tawn (Deu 31:10-13).

B. Caantin Puai

1. Zarhtin Sabbath

Sabbath cu Hebrew biafang *shabbat* in a rami a si i a sullam cu "ngol" asiloah "i dinh" tinak a si. A hram cu Gen 2:1-3 chung i Pathian nih sernak rian a limnak in aa thawkmi a si. Pathian nih cu ni cu thluachuah a pek i ni thiang tiah a ti. Cucaah Jew mi hna nih cun cu ni cu an ulh i rian zeihmanh ṭuan lonak in thiangte in an hman (Exo 20:11; Exo 35:2-3).

2. Thlathar

Jew thlathar ni khatnak paoh ah thawinak a dot tete in an tuah (Num 28:11-15; Eze 46:6-7). Hi thlathar puai hna hi rawl danghnak puai an si (1Sa 20:5, 18, 24, 27). Cun dinh ni zong an si fawn (Amo 8:5).

3. Sabbath Kum

Sabbath kum cu lo ram caah tuahmi a si. Cu Sabbath kum cu "dinhnak Sabbath" asiloah "dinh kum" ti zong in an auh (Lev 25:4-5). Kumruk chung thlai an thla, an ṭuan, rawl an khawmh hnuah, kumkhat kha thlai thla ti lo in, lo ram kha an dinhter. An ṭuan lo bu in a corhmerhmi kha sifak, theihhngalh lomi hna nih an zun lai, cun a tangmi kha saram ca ah a si lai, tiah a ti (Exo 23:11; Deu 15:2-18). Sabbath kum ulh i sifah lai an ṭih sual nakhnga lo, Sabbath kum lai a kum ruknak ah kum thum ca zaa in kum kan voiter hna lai, tiah Pathian nih bia a kamh hna (Lev 25: 20-21).

4. Jubilee Kum

Sabbath kum voi sarih a hung tlin a kum sawmnganak khi Jubilee kum ti a si. Jubilee kum ah cun lo ram vialte kha hlan lio ngeitu ṭhing sin ah pek ṭhan dih an si. Cun Israel sal vialte hna zong kha an luatter dih hna. Jubilee kong cu Lev 25:8-17, 23-55; 27:16-26; Num 36:4 ah langhter a si. Cu ni cu luatnak ni ah an tuahmi a si i, cu ni cu tuukawng ki tumnak in an thanh. Jubilee kum chung zong ah zeihmanh thlai an thla lo.

II. Babylon Saltan Lio Le Tan Hnu I Tuahmi Puai Hna

A. Pekchanhnak Puai, 25 Kislev

Hi puai hi thianhnak puai a si (Joh 10:22). 164 BC in an thawkmi puai a si. 167 BC ah Antiochus Epiphanes nih Jerusalem temple hmun thiang chung ah vokpi thi le thau in raithawinak a tuah. Cucaah Judas Maccabaeus nih Syria miṭhiotu pawl kha a dawi dih hna hnu ah biakṭheng a ser ṭhan i Pathian sinah temple pekchanhnak an ngei ṭhan. Hi pekchanhnak puai hi ni riat chung an tuah i Kislev (December) in an thawk i ruahpi a tam liote a si (Ezr 10:9-13).

B. Purim Puai, 14 Adar

Hi puai hi Adar thla 13 in 15 tiang an tuahmi Jew puai a si. Puai lio ah cun Esther cauk kha synagogue chung ah an rel i aa pummi hna nih Haman min an hun theih paoh ah

lungawinak in an rak au tawn. Zei caah tiah hi puai hi Haman hlenthawinak in Jew mi hna nih luatnak an hmuh philhlonak ca ah tuahmi puai a si (Est 9:20-32).

PATHIAN MIN LE ZUMLOTU HNA
PATHIAN LE NU-PATHIAN MIN HNA

A. Pathian Min

Hebrew Min	A Sullam	Bible Cacaang
Adonai	Bawipa	1Sa 1:15
Elohim	Pathian	Isa 54:5
El-Eleyon	A sang bik Pathian	Gen 14:19
El-Olam	Zungzal a nungmi Pathian	Gen 21:33
El-Roi	A ka hmutu Pathian	Gen 16:13
El-Shadai	A Ṭhawngmi Pathian	Gen 17:1
El-Elohe-Israel	Israel Pathian	Exo 5:1
YHWH	A um zungzalmi BAWIPA	Exo 6:3
YHWH-Mekkadesh	A ka thiantertu BAWIPA	Exo 31:13
YHWH-Nissi	Kan teinak BAWIPA	Exo 17:15
YHWH-Rapha	BAWIPA a kan damtertu	Exo 15:26
YHWH-Royi	BAWIPA cu ka tuukhal a si.	Psa 23:1
YHWH-Sabbaoth	Ralkapbu BAWIPA	1Sa 1:3
YHWH-Shalom	BAWIPA cu daihnak a si	Bct 6:24
YHWH-Shammah	Cuka ah cun BAWIPA a um	Eze 48:35
YHWH-Tsidkenu	Kan dinfelnak BAWIPA	Jer 23:6
YHWH-Jireh	BAWIPA nih a khan lai.	Gen 22:14

Greek Min

Greek Min	A Sullam	Bible Cacaang
Despotes	Bawipa	Luk 2:29
Kurios	Bawipa	Joh 20:28
Patros	Pa	Mat 7:11
Theos	Pathian	Mat 23:9
Basileus	Siangpahrang	1Ti 1:17

B. Zumlotu hna pathian le an nu-pathian hna

Min	A Sullam	Bible Cacaang
Merodek/Marduk	Babylon khualipi pathian, Nebuchadnezzer chan lio i an pathian biapi bik	Jer 50:2
Nobo/Nabu/Nebo	Ca lei le fimnak lei i Babylon mi hna pathian	Isa 46:1
Tammuz	A thi i a tho ṭhan tiah an zumhmi thingthei hanghnah pathian.	Eze 8:14
Nergal	Cuth mi hna ca i a biapimi pathian	2Si 17:30
Molech/Malcom/ Moloch	Amon mi hna pathian a si i minung raithawinak in an rak biak.	1Si 11:5
Asteroth/Astoreth	Canaan mi hna le Sidon mi hna i thlapa nu-pathian	1Si 11:5
Chemosh	Moab mi hna i an ral teitu pathian a si i minung raithawinak in an rak biak.	Bct 11:24
Baal	Bawipa tinak a si i zumlotu hna nih a tlangpi in an ngeihmi pathian	Bct 8:33, Isa 65:11; Rom 11:4
Asherah	Cinthlak thluachuah petu Syria mi hna i nu-pathian	1Si 15:13
Dagon	Cinthlak thluachuah petu Philistia mi hna pathian	Bct 16:23
Succoth-Benoth	Babylon mi hna pathian lak ah pakhat	2Si 17:30
Nibhaz	Uico lu keng Avv mi hna pathian	2Si 17:31
Tartak	Laa mui a keng i vawlei tang muihnak pathian tiah an ruahmi Avv mi hna pathian	2Si 17:31
Adrammelech	Pa ṭhawnnak a hmuhsaktu Sepharva mi hna Nika pathian a si i Awtaw le Rangpi mui a kengmi a si.	2Si 17:31

Ashima	Meheh mui keng Hamath khuapi pathian	2Si 17:30
Rimmon	Syria mi hna ruah, khuadawm, thlichia pathian	2Si 5:18
Nisroch	Mupi lu keng Assyria mi hna pathian	2Si 19:37
Zeus	Pathian vialte le mi vialte hna i siangpahrang tiah ruahmi Greek pathian ngan bik	Apo 14:12
Diana	Saram vialte hna siangpahrang nu le thilnung vialte hna nu tiah an ruah i Ephesus khua ah an biakmi nu-pathian	Apo 19:24
Hermes	Pathian hna ai ah biachimtu, Greek mi hna nih an biakmi pathian	Apo 14:12

BIAFANG FIANTERNAK

Biakam Thar chung i biafang cung ah ℊ na hmuh
ahcun cu biafang cu biafang fianternak ah a um tinak a si.

1. **Abba**: Aramaic holh a si i a sullam cu "pa" tinak a si. I naihniamnak langhternak ca ah hmanmi a si (Mar 14:36; Rom 8:15; Gal 4:6).
2. **Alabaster lungvar thawl**: Alabaster lung in an tuahmi zihmui thawl hngawngsau a si. An hman tikah a hngawng kha an khiah i an hman tawn (Mat 26:7; Mar 14:3; Luk 7:37).
3. **Aloes**: Africa chaklei ram le Mediterranean ram ah a khomi thingkung fate pakhat a si. A hnah khan sii le mithi ruak thut lonak ca ah toihmi zihmui an ser (Joh 19:39).
4. **Alpha le Omega**: Greek cafang i a hramthawknak bik le a donghnak bik an si (Bia 1:8, 11; 21:6; 22:13).
5. **Amen**: Greek biafang a si i Hebrew biafang *amen* in a rami a si. A sullam cu "a hmaan," "biangaite," "si seh," tinak a si (Mat 6:13). Chimmi hnatlakpinak ca ah le cohlannak ca ah hmanmi biafang zong a si fawn (Joh 1:51). Khrih kawhnak min ca zong ah hmanmi a si (Bia 3:14).
6. **Apostle**: Greek holh a si i a sullam cu "thlahmi" tinak a si. Jesuh kawhmi hleihnih hna lawng kha apostle cu an si.
7. **Areopagus**: Ares tlang tinak a si. Hi tlang cung ah aa tongmi Athen mi hna council auhnak min zong ah an hman.
8. **Assarion**: Cuai thlainak le tahnak kha zoh.
9. **Augustus ralkapbu:** Rome siangpahrang cawngtu ralkapbu a si (Apo 27:1).
10. **Barbarian:** Greek miphun a si lomi pawl an si.
11. **Barley:** Egypt le Palestine ah rang rawl ca ah an cinmi a si i misifak zong nih an ei ve (Joh 6:9).
12. **Beelzebub**: Khuachia uktu a sinak Satan min pakhat a si (Mat 10:25; 12:24; Mar 3:22; Luk 11:15).
13. **Bernice**: Herod Agrippa pakhatnak fanu a si.
14. **Buk**: Cuai thlainak le tahnak kha zoh.
15. **Caesar**: Caius Julius Caesar Octavius cu Rome siangpahrang pakhatnak a si. Amah a thih hnu in Rome siangpahrang vialte nih Caesar cu siangpahrang min ah an rak hman. Jesuh a chuah lio ah Caesar Augustus nih Rome ram cu a rak uk (Luk 2:1).

Tiberius Caesar cu baptisma petu John rian a rak ṭuan lio i siangpahrang a si (Luk 3:1).

16. **Denari**: Cuai thlainak le tahnak kha zoh.
17. **Diabol** (Gk. *diabolos*): Satan min dang pakhat a si i a sullam cu "mi thangchiattu" tinak a si (Mat 4:1; Joh 8:44; Bia 20:2).
18. **Diana:** Pathian min le zumlotu hna pathian le an nu-pathian hna min kha zoh hna.
19. **Drachma:** Cuai thlainak le tahnak kha zoh.
20. **Elder:** Elder, bishop le pastor hna hi a dangdang siloin rian pakhat ca ah hmanmi biafang dangdang an si. A rian cu khrihfabu a bia in cawmken kha a si (1Pe 5:1-4; Apo 20:17, 27-28). Elder cu kum lei upa siloin thlarau lei patling khrihfabu a zoh khotu dirhmun kha a si.
21. **Frankincense**: Si le biaknak lei i an hmanmi thingthling rimhmui a si (Mat 2:11; Bia 18:13).
22. **Gallon**: Cuai thlainak le tahnak kha zoh.
23. **Gehenna:** Jerusalem thlanglei i a ummi meialhnak hmun Hinnom horkuang a si. Cu nih cun misual mi hna hremnak hmun hell mei kha a langhter (Mat 5:22; Mar 9:43; Jam 3:6).
24. **Golgotha**: Aramaic holh a si i a sullam cu "luruh" tinak a si. Latin holh cun calvaria a si i, cu hmun ah cun Jesuh Khrih kha an khenhchih (Mat 27:33; Mar 15:22; Joh 19:17).
25. **Hades:** Miding le misual an pahnih in an thih hnu ah an kalnak hmun, thlaan a si (Mat 11:23; 16:18; Luk 10:15; Apo 2:27, 31; 1Co 15:55; Bia 6:8); 2). Cun misual mi hna mei tili i paih an si hlan hremnak an tuarnak hmun zong a si fawn (Luk 16:23; Bia 1:18; 20:13-14**).**
26. **Hallelujah:** Hebrew holh *Hilel Yahweh* in a rami a si i a sullam cu "BAWIPA cu thangṭhat" tinak a si.
27. **Hosanna**: Thangṭhatnak ah an hmanmi biafang a si i a sullam cu "ka bawm," "ka khamh" tinak a si (Psa 118:25; Mat 21:9, 15; Mar 11:9-10; Joh 12:13)
28. **Hyssop**: A hnah a hmuimi ramkung phunkhat a si. A hnah cu thianchehnak an tuah tikah ti thehnak ca ah an hman tawn (Joh 19:29; Heb 9:19).
29. **Kodran**: Cuai thlainak le tahnak kha zoh.
30. **Lanhtak Puai**: Jew kumtin puai le caantin puai kha zoh.

31. **Legion:** Greek holh a si i Rom ralkap bukhat, ralkap thongruk umnak a si (Mat 26:53; Mar 5:9; Luk 8:30).
32. **Lepton:** Cuai thlainak le tahnak kha zoh.
33. **Linen:** Ram kung phun khat in tuahmi puan a si i, hlan lio ah cun mi nih hruk awk le mithi zualnak ca ah an hman.
34. **Litra:** Cuai thlainak le tahnak kha zoh.
35. **Manna:** Israel mi hna ramlak i an rak vaih lio ah van in thlakmi rawl a si (Joh 6:31). Manna cu a pum i a raang (Exo 16:14), cun a thawtnam cu khuaihliti bantuk a si (Exo 16:31).
36. **Messiah** (Heb. *mashiyach*): Hebrew biafang a si i a sullam cu "chiti thuhmi" tinak a si. Greek holh cu *Christos* a si i Khrih tiah kan hman ve. Biakam Hlun chungah cun prophet, tlangbawi le siangpahrang kha Bawipa rian ca i thianchehnak ca ah chiti an rak thuh hna. Hi chiti thuhnak nih Bawipa rian an lim khawh nakhnga nawlngeihnak zong kha a pek hna. Jesuh cu a donghnak chiti thuhmi a si (Lev 4:3; 1Sa 16:6; 2Sa 23:1; 1Ch 16:22; Psa 2:2; Isa 45:1; Dan 9:25; Joh 1:41).
37. **Mina:** Cuai thlainak le tahnak kha zoh.
38. **Nard**: Nard kung in an tuahmi thuhmi rimthaw a si (Mar 14:3; Joh 12:3).
39. **Pekchanhnak Puai**: Jew kumtin puai le caantin puai kha zoh.
40. **Pentecost**: Jew kumtin puai le caantin puai kha zoh.
41. **Phylactery**: Bible cacang rawnnak saphaw in tuahmi bawm a si. Cu bawmte cu thla an cam tikah an baan le an cal ah an i ṭem tawn (Mat 23:5).
42. **Praetorium**: (Gk. *praitorion*): Greek holh a si i Latin holh in a rami a si. A sullam cu uktu pa inn tinak a si (Mat 27:27; Mar 15:16; Joh 18:28, 33; 19:9; Apo 23:35)
43. **Rabbi**: Aramaic holh a si i a sullam cu "ka bawipa," "ka cawnpiaktu" tinak a si. Cun phungbia cawnpiak thiammi hna kawhnak zong ah an hman (Mat 23:7-8; 26:25, 49; Mar 9:5; 11:21; 14:45; Joh 1:38, 49; 3:2, 26; 4:31; 6:25; 9:2; 11:8).
44. **Rabboni**: Rabbi he a sullam aa khat (Mar 10:51; Joh 20:16).
45. **Rel**: Cuai thlainak le tahnak kha zoh.
46. **Sabaoth:** Hebrew biafang a si, BAWIPA "ralkapbu" asiloah "van ralkapbu" tinak a si.

47. **Sabbath**: Hebrew biafang a si i a sullam cu "ngol," "dinh" tinak a si (Mat 12:1-12; Mar 16:1; Col 2:16).
48. **Sabbath ni lamkal**: Cuai thlainak le tahnak kha zoh.
49. **Sadducee**: Thlarau, vanmi le thawhṭhannak a zum lomi Jew mibu an si.
50. **Samaria mi**: Samaria ram i a ummi hna kha Samaria mi cu an si. Chaklei Israel pennak kha Assyria nih a tuk tikah Samaria ram i a ummi tampi kha a kalpi hna. Cu hnu ah cun Assyria siangpahrang nih Samaria ram ah cun zumlotu kha a umter hna i a hnu ah cun Jew biaknak zong kha an run i hrawm ve (2Si 17:23-34). Samaria mi le Jew cu ral an si (Joh 4:9; 8:48).
51. **Sanhedrin**: Jerusalem i a ummi Jew hna biaceihnak sang bik a si. Member sawm sarih le tlangbawi sang pakhat aa telmi bu, lungcheh thahnak tiang nawlngeihnak a ngeimi Jew council a si (Mat 26:59; Mar 14:55; Luk 22:66; Joh 11:47; Apo 4:15).
52. **Smurna**: Greek biafang a si i, Hebrew holh in *mor* ti a si. Balsam kung in an thlormi ca benhnak kaw bantuk a si, a khaa i khangh tikah a rim a hmui tukmi zihmui a si (Mat 2:11; Mar 15:23; Joh 19:39).
53. **Stater**: Cuai thlainak le tahnak kha zoh.
54. **Synagogue:** Jew mi hna nih cawnpiaknak, i hawikomhnak le thlacamnak i zapi tonnak ah an hmanmi hmun a si. A tlawm bik minung pahra an si lawnglawng ah synagogue thar pakhat sak khawh a si. Sal i an tan hnu cun synagogue tampi a um nain, raithawinak cu Jerusalem temple lawnglawng ah tuah khawh a si.
55. **Talent:** Cuai thlainak le tahnak kha zoh.
56. **Temple:** Jerusalem i Jew mi hna nih Pathian an biaknak le rai an thawinak inn a si. Temple hmasa bik cu Solomon temple a si i 950 BC ah an sak. Cun Babylon nih 586 BC ah a hrawh. A hnu bik temple cu Jerubbabel temple a si i sal an tan hnu 516 BC ah sak ṭhanmi a si. Cu temple cu Herod mingan nih 20 BC ah ngan deuh in a sak chap. Rome a cozah nih AD 70 ah cu temple cu a hrawh dih cikcek i lung vampang "Jew Tahnak Vampang" lawng a tang. Nihin ah cu temple hmun cu Muslim hna kut ah a um.
57. **Tetrarch**: Ram ṭhen pali i pakhat a uktu Rome bawi auhnak min a si (Mat 14:1; Luk 3:1, 19; 9:7; Apo 13:1).
58. **Thir cangai**: Lawng aa thial khawh lo nakhnga caah an thlakmi thir a si.

59. **Tlangbawi ngan**: Tlangbawi ngan ti cu tlangbawi sang ti zong in leh khawh a si. Tlangbawi ngan nih cun tlangbawi vialte lak i a ngan bik a sinak kha a langhter. Biakam Hlun ah cun tlangbawi ngan cu Aaron tefa chung lawnglawng in an si tawn (Heb 5:4). Cu tlangbawi ngan nih cun tlangbawi dang hna rian kha a ṭuan ve ko nain, luatnak ni tu ah cun amah lawnglawng raithawinak a tuah khomi a si (Heb 9:25). Cu tlangbawi sang dirhmun cu Jesuh Khrih nih zumtu ca ah a rolh cang (Heb 2:17; 3:1; 4:14-15; 5:10). BC kum zabu pahnih hrawng khan Aaron tefa a si lomi hna zong nih cu tlangbawi sang dirhmun cu lak hram an i thawk. Tlangbawi ngan nih cun Sanhedrin zong kha a rak ukchih hna (Mat 26:57; Joh 11:49; Apo 23:2). Tlangbawi sang cu pakhat lawng um phung a si ko nain, tlangbawi dang zong kha tlangbawi sang tiah an auhmi hna an rak um ve (Mat 2:4; 16:21; Apo 4:23; 22:30). A hlan ah tlangbawi a rak ṭuan balmi le mi hruai khotu tlangbawi chungkhar a rak simi hna zong kha tlangbawi sang tiah an auh hna.
60. **Zeus**: Greek holh a si i Latin holh in cun Jupiter ti a si, raithawinak pekmi pathian hna lak i a sang bik i an ruahmi a si.

Bible Cacaang Kawlnak

Biahmaisa: Hi Bible cacaang kawlnak nih aa tinhmi cu Bible reltu hna nih Biakam Thar chungah a ummi cacaang biapimi hna kha khulrangte in an kawl khawh nakhnga ca ah a si. Hi Bible cacaang kawlnak chung ah hin a biapimi Bible tlangtar hna i cacaang biapimi hna kha an um. Tlangtar pakhat tang ah ṭialmi cacaang hna hi a biafang ngaingai cun tlangtar a kheng lomi zong an um ko lai, sihmanhsehlaw, tlangtar, pumpak le hmunhma kawlnak ca ah theih a biapimi cacaang an si. Biakam Thar chung i tlangtar vialte an um dih lo caah tlangtar dangdang kawl na duh ahcun cacaang kip pawng i ṭialmi cacaang khan kawl khawh an si.

A DANGTE UMNAK
Luk 6:22; Rom 8:35,39; 12:2; 16:17; 1Co 5:11; 2Co 6:14-18; 2Th 3:6-15; Tit 3:10; Heb 7:26; Jam 4:4; 1Pe 1:14; 1Jo 2:15-17; 2Jo 1:9-11

A RAWK KHO LOMI
1Co 15:42,52,53; 1Pe 1:4,23

AARON
Heb 5:4

ABADDON [Hebrew holh in Satan tinak a si]
Bia 9:11

ABBA [Pathian auhnak]
Mar 14:36; Rom 8:15; Gal 4:6

ABEL
Mat 23:35; Luk 11:51; Heb 11:4; 12:24; 1Jo 3:12

ABRAM, ABRAHAM
Luk 16:29; Joh 8:56; Apo 7:2-4; Rom 4:9-22; Gal 3:6-9; 4:22; Heb 7:1-10; 11:8-10, 17-19; Jam 2:21

ADAM
Rom 5:12-19; 1Co 15:45; 1Ti 2:13-14

AIAWH THIL, LANGHTERNAK
Mat 3:11,16; 16:14; 18:3; 26:26-29; 27:51; Joh 1:29,36; 3:5,8,14; 6:31-38; 7:38,39; Apo 21:11; 1Co 5:7; 10:4; 12:12-27; Col 4:6; Heb 3:11,12; 4:5; 8:2,5; 9:1-12,18-24; 10:22; Bia 22:2

AIAWHNAK
Joh 15:13; Rom 5:8; 8:32; 9:3; Eph 5:2; 1Th 5:10; Tit 2:14; 1Pe 2:21,24; 1Jo 3:16

ANDREW
Mat 4:18-20; Joh 1:35-44; 6:8,9

ANTIOCH (PISIDIA RAM)
Apo 13:14-52

ANTIOCH (SYRIA RAM)
Apo 11:19-30; 13:1; 14:26-28

APOLLOS
Apo 18:24-19:1; 1Co 3:4-7; 16:12

APOSTLE DEU
2Co 11:1-15; Bia 2:2

APOSTLE HMAAN
Luk 6:13-16; Joh 20:21; Apo 1:21,22,26; 5:12-42; Rom 11:13; 1Co 9:1-6; 15:9,10; 2Co 12:11,12; Gal 1:15-20; Eph 2:20; Bia 21:14

AQUILA
Apo 18:1-3,18,19,26; Rom 16:3-5; 1Co 16:19; 2Ti 4:19

ARFI ZOHTHIAM
Mat 2:1-12

ARMAGEDDON
Bia 16:16

AUNAK (thangṭhatnak ah)
Luk 17:15; 19:37-41; Apo 3:8,9; Bia 5:12-14

AWRKHU
Luk 12:19,20,45,46; 21:34; Rom 13:13,14; 1Co 15:32; 1Pe 4:3; Jud 1:12

BABYLON
Bia 14:8; 16:19; 17:1-18; 18:1-24

BAPTISMA, JOHN NIH
Mat 3:1-17; Joh 1:29-34; Apo 19:1-7

BAPTISMA THLARAU IN
Mat 3:11,16; Apo 1:8; 2:1-4; 19:6; 1Co 12:13; Tit 3:5,6

BAPTISMA, ZUMTU
Mat 28:19,20; Apo 2:38,41; 8:12,36-38; 16:15,33; Rom 6:1-4; 1Co 1:14-17; 1Pe 3:21

BARABBAS
Mat 27:16-26; Joh 18:40; Apo 3:14

BARNABAS
Apo 4:36,37; 9:25-27; 11:22-24,30; 13:1,2; 14:12,14; 15:36-39; 1Co 9:6; Gal 2:1,9

BARTHOLOMEW
Mat 10:3; Mar 3:18; Luk 6:14; Apo 1:13
BARTIMAEUS
Mat 20:29-34; Mar 10:46-52; Luk 18:35-43
BAWI LUCHIN
1Co 9:25; 1Th 2:19; 2Ti 2:5; Phi 4:1; Heb 2:7-9; Jam 3:12
BAWIPA ZANRIAH
Mat 26:26-29; Apo 2:42,46; 1Co 11:23-34
BETHANY KHUA
Mat 26:6-13; Luk 10:38-42; 24:50,51; Joh 11:18
BETHLEHEM KHUA
Mat 2:1,5,6,8,16-18
BETHSAIDA KHUA
Mat 11:21; Mar 6:45; 8:22; Joh 1:44; 12:22
BIA KHIAH KHAWH LONAK
Mat 6:24; 26:41; 27:11-24; Luk 9:59-62; Joh 12:42; 19:12-16; Apo 24:25,26; Gal 3:1-5; 5:17; Jam 1:6-8; 4:17
BIA PHORTU
Mat 11:10; Mar 1:2; Luk 7:27
BIA PHUANCHUNGNAK
Mat 2:17,18; 3:3; 5:18; 24:35; Luk 3:4-6; 18:31-33; 24:26,27,44; Joh 1:51; 12:15,16; 13:18,38; 18:9; Apo 1:16,20; 2:1,6-21; 13:27-29; 28:25-27; 1Ti 1:18; 1Pe 1:10,11; 2Pe 1:20, 21; 2:1; 3:3; 1Jo 2:18; Jud 1:14,15,17, 18; Bia 1:3; 2:10; 11:3,6; 19:10; 22:7,10,18,19
BIA PHUANCHUNGNAK LAKSAWNG
Apo 19:6; Rom 12:6; 1Co 12:10,28,29; 13:2,8; 14:1-40; Eph 2:20; 3:5; 4:11; 1Th 5:20
BIACEIHNAK, PATHIAN
Mat 3:12; 7:22,23; 8:29; 10:14,15; 11:22; 12:36-42; 13:30,40-43,49,50; 16:27; 21:33-41; 22:11-13; 23:14; 25:1-46; Mar 4:22; 6:11; 8:38; 13:32; 14:21; Luk 11:31,32,49-51; 12:47,48; 13:6-9,24-29; 19:12-27; 20:45-47; Joh 3:19,20; 5:45; Apo 10:42; 17:31; Rom 2:5-10,12-16; 8:1; 14:10-12; 1Co 3:8-15; 2Co 5:10; Gal 6:5-10; Eph 6:7,8; 2Th 1:7,8; 2Ti 4:1,8; Heb 2:2,3; 9:27; 10:26-30; Jam 2:12,13; 1Pe 1:17; 4:5,6,17; 2Pe 2:4, 9; 3:7-12; 1Jo 4:17; Jud 1:6,14,15,24; Bia 2:27; 11:18; 20:11-15; 22:12
BIACEIHNAK ṬHUTDAN
Mat 27:19; Apo 18:12; 25:10; Rom 14:10-13
BIACEIHNAK, MINUNG
Mat 7:1-5; Luk 6:37, 41-44; 7:39; Joh 8:15; Rom 14:10,13; 1Co 5:3,4; 10:29; 11:13; Jam 4:11,12
BIACEIHTU, VAWLEI LEI
Mat 27:11-26,57-61; Joh 8:15; Apo 23: 34,35; 24:26,27; 25:11,12
BIACHIM, BIA ṬHA
Mat 12:35,37; Luk 6:45; Eph 4:25,29; Phi 1:27; Col 4:6; Jam 1:19,26; 3:2,13; 1Pe 2:12; 3:15,16; Bia 14:5
BIACHIM, BIA ṬHALO
Mat 5:22,37; 12:34-37; Apo 23:5; Rom 1:29,30; 3:13,14; 1Co 6:9,10; Eph 4:25,29,31; 5:4; Tit 1:10,11; 3:2; Jam 1:19, 26; 3:5-11; 4:11; 1Pe 2:1; 3:9,10; 2Pe 2:7,8,10; 3Jo 1:9-11; Jud 1:8-10
BIAK, A HMAN LOMI PATHIAN
Joh 4:22; Apo 10:25,26; 14:12; 17:23-25; Rom 1:25; Col 2:18; 2Th 2:3-12; Bia 13:4-15; 19:10; 22:8
BIAK, A HMANMI PATHIAN
Mat 2:1-2,11; 4:10; 15:25; 28:17; Luk 24:53; Joh 4:20-24; 9:38; Apo 17:24,25; Phi 3:3; 1Ti 2:8; Heb 1:6; 12:28; 1Pe 2:5; Bia 4:10,11; 14:6,7; 15:4; 19:10; 22:8
BIAKAM HLUN
Luk 24:25-44; Joh 13:34,35; 1Co 10:1-11; 2Co 3:14-16; Heb 1:1; 3:7-11; 9:1-28; 2Ti 3:16; 1Pe 1:9-12
BIAKAMNAK
Luk 24:49; Apo 1:4; 2:33,39; 7:5,17; 13:23,32,33; 23:21; 26:6,7; Rom 1:2; 4:13,14,16,20,21; 9:4,8,9; 15:8; 2Co 1:20; 7:1; 9:5; Gal 3:14-22,29; 4:23,28; Eph 1:13; 2:12; 3:6; 6:2; 1Ti 4:8; 2Ti 1:1; Tit 1:2; Heb 4:1; 6:12,13,15,17; 7:6; 8:6; 9:15; 10:23,36; 11:9,11, 13,17,33,39,40; 12:26; Jam 1:12; 2:5; 2Pe 1:4; 3:4,9,13; 1Jo 2:25
BIAKAMNAK (tuah ding)
Mat 5:33-37; Apo 18:18; 23:12-15,21
BIAKCHONHNAK
Mat 5:47; 10:12; 23:7; Luk 1:41; 10:4;

Apo 18:22; Rom 16:3-23; 1Co 16:19-21; 2Co 13:12,31; Phi 4:21,22; Col 4:10-18; 1Th 5:26; 2Th 3:17; 2Ti 4:19,21; Tit 3:15; Phm 1:23; Heb 13:24; Jam 1:1; 1Pe 5:13,14; 2Jo 1:10,11,13; 3Jo 1:15

BIAPHUAN
Mat 11:25,27; 16:17; Mar 10:26; Joh 1:18; Rom 16:25; 1Co 2:10; 14:6,26,30; 12:1,7; Gal 1:12,16; 2:2; 2Th1:7; Heb 1:1,2; 1Pe 1:10-12; Bia 1:1

BIATAK
Joh 1:14,17; 4:24; 5:33; 8:31,32,44; 14:6,17; 16:13; 17:17,19; 18:37,38; Rom 2:2,8; 1Co 5:8; 13:6; 2Co 4:2; 6:7,8; 12:6; Gal 3:1; 4:16; 5:7; Eph 5:9; 6:14; Phi 4:8; 2Th 2:10,12,13; 1Ti 2:7; 3:15; 4:3; 6:5; 2Ti 2:15,25; 3:8; 4:4; Tit 1:1,2; 1Pe 1:22; 1Jo 4:6; 5:20; 2Jo 1:2

BIATHLI
Mat 11:25; 13:11,35; Mar 4:11; Luk 8:10; Joh 3:8-12; Rom 16:25,26; 1Co 2:7-10; 2Co 3:12-18; Eph 1:9,10; 3:3-5,9,18,19; 6:19; Col 1:25-27; 2:2; 4:3,4; 2Th 2:7; 1Ti 3:9,16; Heb 5:11; 1Pe 1:10-12; Bia 10:7

BOCHAN AWKTLAK
Mat 7:12; Mar 10:19; Luk 3:12,13; 6:31; Apo 24:16; 2Co 4:1,2; 7:2; 8:21; Phi 4:8; Col 3:22; 1Th 4:11,12; Heb 13:18; 1Pe 2:12

CAAN
Mat 14:25; Mar 1:15; 6:48; Luk 12:16-23; 21:24; Joh 6:39,54; 12:48; Apo 2:17; 7:6; 14:15-17; 2Co 6:2; Gal 4:4; Eph 1:10; 5:16; 2Ti 3:1; Heb 11:11,13-16; 2Pe 3:3,8,9, 13,15; Bia 10:6

CAANṬHA
Mat 10:14,15; 11:20-24; 23:34-38; 25:1-46; Luk 12:47; 13:25-28; 14:16-24; 19:12-27

CAESAR
Luk 2:1; 3:1; 20:22; Apo 11:28; Phi 4:22

CAESAREA KHUA
Apo 8:40; 9:30; 10:1,24; 12:19-23; 23:23-35; 21:8,9

CAESAREA PHILIPPI KHUA
Mat 16:13; Mar 8:27

CAIAPHAS
Luk 3:2; Joh 11:49-51; 18:13,14,24,28; Apo 4:1-22

CAIN
Heb 11:4; 1Jo 3:12; Jud 1:11

CAKHENH
Joh 6:27; Rom 4:11; 15:28; 2Co 1:22; Eph 1:13; 4:30; 2Ti 2:19; Bia 7:2-4

CALVARY
Mat 27:33; Luk 23:33

CAMHEIH
Mat 24:24; Apo 8:9-11; 13:8; 16:16; 19:13-15, 19; Gal 5:20; 2Th 2:9

CAMHTHIAMNAK
Apo 8:9; 13:6-12; 16:16; 19:13,19; 2Ti 3:8

CANA KHUA
Joh 2:1-11; 4:46,47; 21:2

CAPERNAUM KHUA
Mat 4:13-17; 8:5-17; 9:1-8; 11:23,24; Mar 1:21-28; Joh 4:46-54

CATHIANG
Mat 4:6; 22:23-29; Mar 7:9-13; Luk 4:16-21; 24:27,32,44-47; Joh 3:10; 5:39,45-47; 7:42,52; 10:35; 14:16-21; 15:7; 17:17; 20:31; Apo 2:24-31; 17:2,11; 18:28; 20:32; 28:25-29; Rom 1:2; 3:2; 4:3; 10:17; 1Co 2:10-14; 2Co 4:2; Eph 6:16,17; Col 3:16; 1Th 2:13; 2Ti 3:15-17; 4:1-4; Heb 2:1-4; 4:12; 10:5-7; Jam 1:18,21-25; 1Pe 1:23-25; 4:11; 2Pe 1:20,21; 3:1,15-17

CAWHDEH
Mat 26:67,68; 27:28-31,39-44; Mar 10:34; 14:65; 15:17-20,29-32; Luk 23:11; Joh 19:2,3,5; 1Pe 2:23; 2Pe 3:3

CAWIH/HLANH
Mat 5:42; Luk 6:34,35

CAWISANNAK, JESUH
Mat 26:64; Mar 16:19; Luk 24:26; Joh 12:32,34; 14:2-4,12,28; 16:5-28; 17:5; Apo 2:33,34; 7:55,56; Eph 1:20; 4:8-10; 1Ti 3:16; Heb 1:3; 4:14; 9:24

CAWISANNAK, MAH LE MAH ASILOAH MIDANG
Mat 23:12; 1Co 4:6-14; 2Co 10:5; Jam 1:9; 1Pe 5:6

CAWNNAK
Apo 4:13

CAWNPIAKNAK DEU
Mat 5:19; 15:9,13; Apo 15:24; Rom 16:17,18; 2Co 2:17; 11:4; Gal 1:7-9; Eph 4:14; Col 2:4,8,18-23; 1Ti 1:3,4,6,7,19; 4:1-3,7;

6:3-5,20,21; 2Ti 2:14,16-18; 3:6-9,13; 4:3; Tit 1:10-14; Heb 13:9; 2Pe 2:1-22; 1Jo 4:3; 2Jo 1:7-11; Jud 1:3-16

CAWNPIAKTU DEU
Mat 2:15-2016:12; Apo 20:30; Gal 1:6-8; 2:4; 1Ti 4:1-3; 6:3-5; 2Ti 1:14,15; 3:8; 4:3,4; 2Pe 2:1-22; Bia 2:15

CAWNPIAKTU HMAAN
Mat 4:23; 5:19; 7:15,29; 10:24,25; 15:2-20; 23:2-33; 28:19,20; Luk 11:38-52; Joh 14:26; Apo 15:1; 20:20; Rom 12:7; 1Co 11:14; 12:28,29; Gal 1:12; 6:6; Eph 4:11; Col 1:28; 3:16; 1Ti 2:20; 3:2; 4:1-3,11,13; 4:16; 2Ti 1:11; 2:24-26; Tit 2:3,12; Heb 5:12; 8:11,12; 13:9; 1Jo 2:27

CEUNAK
Mat 4:16; 5:14,16; 6:22; 17:2; Luk 2:32; 11:34; 16:8; Joh 1:4,5,7-9; 3:19-21; 5:35; 8:12; 9:5; 12:35,36; Apo 9:3; 26:18; 2Co 4:6; Eph 5:8,14; Phi 2:15; 1Th 5:5; 1Ti 6:16; Jam 1:17; 1Pe 2:9; 2Pe 1:19; 1Jo 1:5,7; Bia 4:5; 8:10; 21:23

CHANG HUN
Mat 12:3,4; Heb 9:2

CHEUHRA CHEUKHAT
Mat 23:23; Luk 11:42; 18:9-14; Heb 7:2-10

CHIAṬHA THLEIDANNAK
Rom 2:14,15; 1Co 8:7-13; 1Ti 1:19; 4:2; Heb 9:14

CHIANDEIH
2Ti 4:17; Heb 11:33; 1Pe 5:8; Bia 4:7; 5:5; 9:8,17; 13:2

CHIATSERH
Luk 6:28; Rom 12:14; Jas 3:19

CHIATSERH BIAKAMNAK
Mat 5:33-37; 14:3-12; 23:18-22; 26:63; Mar 6:26; 14:71; Luk 1:73; Apo 23:12-14; 2Co 1:23; Gal 1:20; Heb 3:11,18; 4:3; 6:13-17; 7:21,28; Jam 5:12; Bia 10:5,6

CHIATSERHNAK, PATHIAN
Joh 7:49; Gal 1:8,9; 3:10,13

CHIMHHRINNAK
Heb 12:5-11; Bia 3:19

CHIMHHRINNAK, KHRIHFABU NIH
Mat 18:15-18; 1Co 5:3-5,13; 2Co 2:6-8; Gal 6:1; 2Th 3:6-15; Tit 1:13

CHUAH, KHRIHFABU IN
Mat 18:15-17; Joh 9:19-23; 16:1,2; 1Co 5:1-13; 2Jo 1:10,11; 3Jo 1:9,10

CHUNGKHAR
Mat 19:6; 1Co 11:3; Eph 5:22-33; 6:1-4; Col 3:18; 1Ti 3:4,5,12; 2Ti 1:5; 1Pe 3:1,6

CLAUDIUS
Apo 11:28; 18:2

CORINTH KHUA
Apo 18:1-18; 19:1; 1Co 1:2

CROSS
Mat 10:38; 27:32; Mar 8:34; 15:21; Luk 9:23; 1Co 1:17,18; Gal 6:14; Eph 2:16

CUARPARTANLONAK
Apo 11:3; Rom 2:25-29; Gal 5:2; Col 3:11

CUARPARTANNAK
Apo 7:8; 15:1; 16:3; Rom 2:25-29; 3:1,2; 4:11; 1Co 7:19; Gal 5:1-4,11; Eph 2:11,15; Col 3:10,11

CYPRUS KHUA
Apo 11:19,20; 13:4-12; 21:3; 27:4

DAIHNAK, MINUNG HE
Mat 5:9; 10:21,22, 34-36; Mar 9:50; Luk 2:14; Apo 7:26-29; 17:7-9; 19:36,40; Rom 12:18; 14:19; 1Co 14:33; 2Co 13:11; Eph 4:3; 1Th 5:13; 1Ti 2:2; 2Ti 2:22; Heb 12:14; Jam 3:17,18; 1Pe 3:10,11

DAIHNAK, PATHIAN HE
Luk 1:79; 2:14; Joh 7:38; 14:27; 16:33; 20:19; Apo 10:36; Rom 2:10; 5:1; 8:6; 10:15; 14:17; 15:13,33; 1Co 1:3; 2Co 1:2; Gal 1:3; 5:22; Eph 2:14-17; Phi 4:7,9; Col 1:20; 3:15; 1Th 1:1; 2Th 3:16; 1Ti 1:2; 2Ti 1:2; Tit 1:4; Phm 1:3; Bia 1:4

DAMASCUS RAM
Apo 9:1-22; 2Co 11:32,33; Gal 1:17

DANTATNAK
Mat 5:22; 10:28; 16:27; 21:33-41; 25:14-30; 27:26,35,38; Mar 3:29; 6:16,27,28; Luk 3:17; 12:47,48; 20:47; Joh 5:29; Apo 5:36,37; 7:59; 12:2; 22:24,29; 26:11; 2Co 2:6; 6:9; Col 3:25; Heb 2:2; 6:2; 10:28-31; 12:25; 2Pe 2:9; Bia 14:10,11; 19:3; 20:10

DAVID
Mat 1:1; 12:3,4; 22:42-46; Luk 3:31; Apo 2:25-38; 13:22,23

DAWTNAK, MINUNG LE MINUNG
Mat 5:41-47; 7:12; Mar 9:41; 12:31; Luk 6:31-35; 10:30-37; Joh 13:34,35; 15:12,13,17; Rom 12:9,10; 13:8-10; 1Co 8:1; 13:1-14:1; 2Co 8:7; Gal 5:13,14,22; Eph 5:2; Phi 1:9; 2:2; Col 2:2; 1Th 1:3; 3:12; 4:9; 1Ti 1:5; 4:12; 2Ti 2:22; Tit 3:15; Phm 1:12-16; Heb 10:24; 13:1; Jam 2:8; 1Pe 1:22; 2:17; 4:8; 2Pe 1:7; 1Jo 2:9-11; 3:11-23; 4:7-21; 5:1,2; 2Jo 1:5

DAWTNAK, MINUNG NIH PATHIAN
Mat 10:37,38; 22:37,38; Mar 12:29,30; Luk 2:29, 30; 7:47; 11:42; Joh 5:42; 8:42; 14:15,21,23; 15:9; 16:27; 17:26; 21:17; Apo 21:13; Rom 5:5; 8:28; 1Co 8:3; 16:22; 2Co 5:14,15; Gal 5:6; Eph 3:17-19; 4:15; 6:24; Phi 1:9; Col 1:8; 2Th 3:5; 2Ti 1:13; 4:8; Phm 1:5; Heb 6:10; Jam 1:12; 2:5; 1Pe 1:8; 1Jo 2:5,15; 3:17,18; 4:12,16-21; 5:1-3; 2Jo 1:6; Jud 1:21; Bia 2:4

DEACON
Apo 6:1-6; Phi 1:1; 1Ti 3:8-13

DERBE KHUA
Apo 14:6,20; 16:1

DERTHAWMNAK
Apo 20:35; Rom 8:26; 1Co 9:22; 11:26-30; 2Co 12:9-10; 13:3,4; Heb 11:33,34; 12:12

DINHNAK, THLARAU LEI
Mat 11:29; Heb 4:1-11

DINLONAK
1Th 4:6; Jam 5:4

DINNAK
Mat 3:15; 5:6,10,20; 6:33; Luk 3:10-14; Joh 3:21; 14:21-24; 16:8-10; Apo 17:31; Rom 4:3-25; 6:19-22; 8:4-6; 14:17-19; 2Co 9:10; Gal 5:22,23; Eph 5:9; Phi 1:11; 1Ti 6:14; 2Ti 2:22; 3:16; 4:6-8; Tit 2:11,12; Heb 11:33; 12:11; Jam 3:18; 1Pe 3:14; 1Jo 2:29; 3:7,10

DIOTREPHES
3Jo 1:9

DUHNAK (a ṭhalo lei)
Mat 5:28; Mar 4:19; Joh 8:44; 1Co 9:27; 10:6,7; Eph 4:22; 1Ti 6:9; 2Ti 2:22; 4:3,4; Tit 2:12; Jam 1:14,15; 4:1-3; 1Pe 2:11; 4:3; 2Pe 2:18; 3:3; 1Jo 2:16, 17; Jud 1:16,18

ELIJAH
Mat 11:14; 16:14; 17:10-12; Mar 9:4,12,13; Luk 1:17; Joh 1:21-25; Rom 11:2-4; Jam 5:17,18

ELIZABETH
Luk 1:5-7,13,24, 25,36,39-45,57-60

EMMAUS KHUA
Luk 24:13-18

ENOCH
Luk 3:37; Heb 11:5; Jud 1:14

EPHESUS KHUA
Apo 18:18-28; 19:11-29; 20:16-38; 1Ti 1:3; 2Ti 1:18; 4:12; Bia 2:1-7

EPICUREAN
Apo 17:18

ESAU
Rom 9:11-13; Heb 12:16,17

EVANGELISM
Mat 28:19,20; Mar 16:15; Luk 10:2,3; 24:47,48; Apo 1:8; 5:42; 6:7; 12:24; 2Co 5:18-20; 6:11; 1Pe 3:15; Jud 1:23

EVANGELIST
Apo 21:8; Eph 4:11; 2Ti 4:5

EVE
2Co 11:3; 1Ti 2:13,14

FA SINAK, THLARAU LEI
Rom 8:14-19,21,29; Gal 4:5-7

FAK
Luk 6:26; Apo 12:21-23; 24:2-4; 26:2,3; Gal 1:10; 1Th 2:4-6; Jud 1:16

FATER
Rom 8:29; 9:12,13; Col 1:15; Heb 1:6; 12:16,23; Bia 1:5

FEKTE IN DIRNAK
1Co 15:58; Gal 5:1; Phi 3:12-14; Col 2:5; 2Th 2:15; 3:3; Heb 3:6, 14; 10:23; 13:9; Jam 1:23-25; 1Pe 5:9

FELIX
Apo 24:1-27

FIANNAK, BIBLE
Apo 8:30; 26:17,18; 1Co 2:10-16; 2Co 4:6; Eph 1:18; 1Jo 2:20,27

FIMNAK, PATHIAN LEI
Mat 7:24,25; 11:25-27; 13:11; 16:16,17; 25:1-13; Luk 1:76-79; 12:11,12; 21:15; 24:32,45; Apo 6:10; 7:10; 1Co 1:30; 2:6-16; 3:18; 12:8; 2Co 2:11; Eph 1:16-19; 3:14-19; 5:15-17; 6:18-20; Phi 1:9, 10; Col 1:9,10, 26-28; 2:1-3; 3:16; 4:2-5; 1Th 5:4,5; 2Ti 2:7; 3:15; Jam 1:5; 3:13-18

FIMNAK, VAWLEI LEI
Mat 6:23; 7:24-27; 11:25; Luk 10:21; 16:8; Rom 1:21-23; 1Co 1:17-27; 2:1-14; 3:18-20; 8:1,2; 2Co 1:12; Col 2:8; 1Ti 6:20,21
FIRNAK
Mat 6:19,20; 15:19; 19:18; 21:13; 27:38,44; Mar 7:21,22; 11:17; 15:27; Luk 18:20; 19:45,46; Joh 10:1; Rom 2:21; 13:9; 1Co 6:8,10; Eph 4:28; Tit 2:9,10; 1Pe 4:15; Bia 3:3; 9:21
GABRIEL
Luk 1:11-19,26-29
GADARENES
Mat 8:28-34; Mar 5:1-19
GAIUS
Apo 19:29; 20:4; Rom 16:23; 1Co 1:14; 3Jo 1:1
GALATIA RAM
Apo 16:6; 18:23; 1Co 16:1; Gal 1:1,2; 1Pe 1:1
GALILEE RAM
Mat 2:22; 4:13-25; 26:32,69; 27:55; Luk 3:1; Joh 4:45,47; Apo 9:31
GAMALIEL
Apo 5:33-40; 22:3
GEHENNA MEI
Mat 5:22,29,30; 8:11,12; 10:15,28; 13:30,38-43,49,50; 16:18; 18:8,9,34,35; 22:13; 23:14; 25:28-30,41,45,46; Mar 9:43-48; Luk 3:17; 10:15; 16:23-26,28; Apo 1:25; 2Th 1:9; 2Pe 2:4; Jud 1:6; Bia 2:11; 9:1,2; 11:7; 14:10,11; 19:20; 20:10,14,15; 21:8
GENTILE
Mat 8:11; 12:17-21; 19:30; Mar 7:27,28; Luk 21:24; Joh 10:16; Apo 9:15; 10:45; 11:1-18; 13:2,46-48; 14:27; 15:7-9,12-31; 26:16-18; 28:28; Rom 1:5-7,23-32; 2:14; 9:22-30; 10:19,20; 11:11-13,17-21; 15:9-12; Gal 1:15,16; 2:2; 3:14; Eph 2:11,12; 3:1-8; Col 3:11; 1Th 2:16; 1Ti 3:16; 2Ti 1:11
GETHSEMANE
Mat 26:36-50; Joh 18:1-2
GOLGOTHA
Mat 27:33
GOMORRAH KHUA
Mat 10:15
GREEK [holh le miphun]
Mar 7:26; Luk 23:38; Joh 7:35; 12:20-23; Apo 11:20; 14:1; 16:1; 17:2-4,12,28,34; 19:9; 20:2; Rom 2:10; 3:9; 10:12; 1Co 1:22,23; 10:32; 12:13; Gal 3:28; Col 3:11
HAGAR
Gal 4:22,24,25
HARNAK, MISUAL MI NIH INMI
2Th 1:6; 2Pe 2:6
HARSATNAK
Mat 24:9,21,29; Mar 13:19,24; Rom 2:9; 1Th 5:2; Bia 1:9; 2:9,10; 7:14
HAUKA
Mat 7:13,14; 16:18; Apo 7:58; 12:10; 14:13; Heb 13:12; Bia 21:12,13,21,25
HAWIKOMHNAK
Mat 26:48-50; Joh 15:13-15; Jam 4:4
HAWIKOMHNAK, PATHIAN HE
Joh 14:23; 17:21,23; 2Co 6:16; 13:14; 1Jo 1:3,5-7; 3:24; Bia 21:3,4
HAWIKOMHNAK, ZUMTU HE
Apo 2:44-47; Rom 1:12; 14:1-4,10,13-16,18-21; 15:1-7; Col 3:16; Heb 10:24,25; Jam 5:16; 1Jo 1:3,7
HEBREW [holh le miphun]
Luk 23:38; Apo 6:1; 21:40; 22:2; 26:14; 2Co 11:22; Phi 3:5;
HEROD
Mat 2:3-8,12-18; 14:3-11; Luk 1:5; 3:1; 9:7,9; 13:31,32; 23:6-12,15; Apo 4:27; 12:1-23; 25:23; 26:27,28
HEROD ZULTU
Mat 22:16; Mar 3:6; 12:13
HERODIAS
Mat 14:3,6; Mar 6:17, 19,22; Luk 3:19
HIMNAK, KHAMH
Joh 10:28; 17:12; Rom 8:34-39; 2Co 1:21,22; 1Pe 1:5; Jud 1:24
HLA
Mat 26:30; Mar 14:26; Eph 5:19; Col 3:16; Bia 5:9,10; 14:2,3; 15:3,4
HLAWHTLINLONAK
Mat 17:15-20; Mar 9:24-29; Luk 14:28-32; Heb 4:6
HLENNAK
Mat 2:7,8; 7:22; 22:15,16; Mar 14:70,71; Apo 5:1-11; Rom 3:13; 2Co 11:3-15; Col 3:9; 2Th 2:9,10; 1Ti 4:1; 1Pe 2:22; 3:10; 1Jo 4:1-6
HMELCHUNHNAK
Mat 1:21-23; 12:38-40; 16:1-4; 24:3,30; Mar 8:11,12; 13:4; Luk 2:12; Joh 2:11; 3:2; 4:48; 6:30;

9:16; 11:47; 12:37; Apo 2:22,43; 5:12; Rom 4:11; 15:19; 1Co 1:22; 14:22; 2Th 2:9; 3:17; Heb 2:4; Bia 15:1

HMUN THIANG BIK
Mat 27:51; Heb 9:3,4, 5,7,8; 10:19

HNACHET
Mat 9:32,33; 12:22; 15:30,31; Mar 7:37; 9:17,25,26

HNAMH
Luk 7:38; 15:20; 22:48; Apo 20:37; Rom 16:16; 2Co 13:12; 1Th 5:26; 1Pe 5:14

HNEKSAKNAK
Mat 5:10-12; Joh 16:33; Rom 5:3; 8:18,35; 12:12; 1Co 10:13; 2Co 1:8-10; 12:7-10; 1Th 1:6; 3:3; Jam 1:3,4,12; 1Pe 1:6-9; 4:12-16; 5:10; Bia 2:9,10

HNEMHNAK
Rom 15:5; 2Co 1:4-11

HNGAH
Mar 15:43; Luk 12:36,37; Apo 1:4; Rom 8:19,23; 1Co 1:7; Gal 5:5; 1Th 1:10; Jam 5:7

HNGALHLO
Luk 12:48; 23:34; Joh 13:7; 16:2; Apo 1:7; 3:14,15,17; 17:23,30; 19:32; Rom 8:24-26; 1Co 2:7-10; 3:19; 13:9,12; Gal 1:13-16; Eph 4:18,19; 1Ti 1:12,13; Jam 1:5,6

HNGALHNAK
Mat 9:4; Luk 1:77; 10:14,22,27; 11:52; Joh 2:24,25; 7:15,28; 17:3; Apo 26:24; Rom 1:21,28; 1Co 2:14; 8:1; 12:8; 13:9-12; 2Co 10:5; Phi 1:9; 3:8; Col 2:3; 2Ti 3:7,15; 2Pe 1:5,14; 3:17,18

HNGALHNAK, THLARAU LEI
1Co 2:6,7,14,15; Eph 4:13; 1Th 5:21; Heb 5:14; 1Jo 4:1-6

HNGILHNAK
Mat 8:24; 9:24; 25:5; 26:45; Mar 4:38; 5:39; Luk 8:23,52; Joh 11:11-14; 1Th 4:14; 5:6,7

HNU TOLH (Zumtu tlu)
Mat 26:69-75; Gal 1:6,7; 3:1-5; 2Ti 4:10; Bia 2:4,5; 3:2,3

HOLH
Mat 26:73; Mar 16:17; Joh 19:20; Apo 2:8-11; 10:46; 14:11; 19:6; 21: 37; 1Co 12:10; 14:2-40

HOLH (THLARAU LAKSAWNG)
Apo 2:1-40; 10:46; 19:6; 1Co 12:8-10,28-30; 13:1,8; 14:1-40

HORDUHCUAINAK
Mar 7:21-23; Rom 13:13; 2Co 12:21; Gal 5:19-21; Eph 4:17-19; 1Pe 4:2,3; 2Pe 2:2, 7,18; Jud 1:4-7

HRAMPI
Mat 7:24; 16:18; Luk 6:48; 1Co 3:10,11; Eph 2:20; 2Ti 2:19; Heb 11:10

HREMNAK
Mat 2:13; 5:10-12,44; 10:16-23,28; 12:14,24; 13:21; 20:22,23; 24:8-10; 26:3,4,14-16,59,67; 27:25-30,39-44; Joh 7:7-32; 8:37-59; 10:20,31,39; 15:18-25; 16:1-3; Apo 4:16-20; 5:29,40-42; 7:52; 8:4; 13:50; 26:9-11; Rom 8:35-37; 1Co 4:9-13; 13:3; 2Co 4:8-12; 6:4,5,8-10; Gal 4:29; 5:11; 6:12; Phi 1:12-14; 1Th 2:15; 2Ti 3:10-12; Heb 10:32-34; 12:2,3; Jam 5:6,10; 1Pe 3:14,16,17; 4:1,3, 4,12-14,16,19; 1Jo 3:1,13; Bia 6:9-11; 7:13-17; 12:11,13

HRINṬHANNAK
Joh 1:13; 3:3-8; 17:2; Apo 16:14; Rom 2:28,29; 8:2-6,9,13-16; 1Co 2:12,14-16; 2Co 3:3; Gal 2:20; 4:29; Eph 2:5; Tit 3:5,6; Jam 1:18; 1Pe 1:3, 22,23; 2Pe 1:3,4; 1Jo 3:9, 14; 4:7; 5:1,4,18

HRUK-AIH, NINGCANGTE IN
1Ti 2:9; 1Pe 3:3-5

HUATNAK
Mat 5:43,44; 6:15; 10:22; Joh 15:18,19,23-25; 17:14; Gal 5:19,20; Eph 4:31; Col 3:8; 1Jo 2:9,11; 3:10,13-15; 4:20

I DOHNAK (minung le minung)
Mar 9:34; Luk 12:58,59; Joh 10:19; Apo 15:2; 15:38,39; 23:7-10; Rom 2:8; 12:18; 13:13; 14:1,19,21; 16:17,18; 1Co 1:10-13; 3:1,3,4; 4:6,7; 6:1-7; 11:16-19; 2Co 12:20; Gal 5:15,20; Phi 1:15,16; 2:3,14,15; 1Ti 1:5-7; 2:8; 3:2,3; 6:3-5,20,21; 2Ti 2:14, 23-25; Tit 3:1-3,9; Jam 3:14-16; 4:1,2

I SIKNAK
Luk 22:24; Apo 15:37-40; 1Co 1:11; 2Co 12:20; Gal 5:20; Phi 2:3,14; Col 3:13; 1Ti 6:4; 2Ti 2:24-26; Tit 3:9; Jam 3:16; 4:1,2

ICONIUM KHUA
Apo 13:51; 14:1-6,21,22; 16:2; 2Ti 3:11

IN KHAWH LONAK, BIAKNAK LEI
Mar 9:38,39; Luk 9:49; Apo 4:1-3,15-21; 6:9-15; 7:57-59; 8:1-3; 13:50; 17:5,13; 18:13; 21:28-31; 22:22,23; 23:2
INNKIL LUNG
Luk 20:17; Apo 4:11; 1Pe 2:6-8
INTUAR KHAWHNAK
Mat 10:22; 24:13; Mar 13:13; Luk 8:15; 21:19; Rom 2:7; 5:3,4; 8:25; 12:12; 15:4,5; 1Co 13:7; 2Co 1:6; 6:4; 12:12; Col 1:11; 1Th 1:3; 2Th 1:4; 1Ti 6:11; 2Ti 2:10,12; 3:10; Tit 2:2; Heb 10:32, 36; 12:1-3,7; Jam 1:3, 4,12; 3:12; 5:11; 1Pe 2:20; 2Pe 1:6; Bia 1:9; 2:2,4,19; 3:10; 13:10; 14:12
ISAAC
Mat 1:2; 8:11; Luk 13:28; Rom 9:7; Gal 4:22,28; Heb 11:11,17,20; Jam 2:21
JACOB
Mat 1:2; Joh 4:5; Apo 7:8,14,15; Heb 11:20; 12:16;
JAMES, ALPHAEUS FAPA
Mat 10:3; 27:56; Mar 15:40
JAMES, JOSEPH LE MARY FAPA
Mat 13:55,56; Mar 3:18; Apo 1:13,14; 15:13-21; 1Co 15:7; Gal 1:19; 2:9,12; Jam 1:1; Jud 1:1
JAMES, ZEBEDEE FAPA
Mat 4:21,22; 10:2; 20:20-23; 26:37; Mar 1:29; 3:17; 5:37; 13:3; 16:1; Luk 5:10; 8:51; 9:28,54; Joh 21:2; Apo 12:2; 1Co 15:7;
JERICHO KHUA
Mat 20:29-34; Luk 19:1-10; Heb 11:30,31
JERUSALEM, VAN
Gal 4:26,31; Heb 11:10, 16; 13:14; Bia 21:2, 10-27
JERUSALEM, VAWLEI
Mat 2:3; 4:5; 5:35; 23:37,38; 24:15; 27:2; Mar 13:14-23; Luk 2:41; 13:33-35; 19:41-44; 21:20-24; 23:1-7; 24:47; Joh 4:20; 5:1; 7:1-14; 12:20-22; 18:15,28,29; Apo 1:4; 2:14; 6:1-15; 7:1-60; 11:19-21; 12:1-23; 21:34
JESUH
Mat 1:21,25; Luk 1:31; 2:21; 10:24; Joh 2:21; 7:46; 20:31; 21:13,25; Apo 2:38; 3:6,16; 4:10,30; 5:40; 8:12,16; 10:48; 16:18; 19:17; 21:13; 26:9; 1Co 1:2,10; 5:4; 6:11; Eph 5:20; Phi 2:10; Col 3:17; 2Th 2:8; 3:6; Heb 1:4; 1Pe 2:4; 1Jo 3:23; Bia 22:16
JESUH BIAKNAK
Mat 2:2,11; 9:18; 14:33; 15:25; 20:20; 21:9; 28:9,16,17; Mar 3:11; 5:6, 7; 11:9,10; Luk 4:41; 5:8; 23:42; 24:52; Joh 5:23; 9:38; 12:13; Apo 1:24; 7:59,60; 1Co 1:2; 2Co 12:8,9; Phi 2:10,11; 1Ti 1:12; Heb 1:6; 2Pe 3:18; Bia 5:8,9,12-14; 7:10
JESUH DAWTNAK
Mar 10:21; Joh 11:5; 13:1,23; 19:26; 20:2; 21:7; Apo 10:38; Rom 8:35-39; 15:3; 2Co 5:13,14; 8:9; Gal 2:20; Eph 3:17-19; 5:2, 25,29,30; 2Th 2:13; Heb 2:11,18; 4:15; 1Jo 3:16; Bia 1:5; 3:9,19
JESUH DINFELNAK
Mat 27:19; Apo 3:14; 7:52; 22:14; 2Ti 4:8; 1Jo 2:1;
JESUH HNGALHNAK
Mat 9:4; 11:27; 12:25; 13:54; 22:18; 24:25; 26:46; Mar 2:8; 5:30; 14:13-15,42; Luk 2:40, 47,52; 5:22; 6:8; 9:46-48; 22:10-13; Joh 1:48; 2:24,25; 3:32; 4:16-19, 28,29; 5:30,42; 6:64; 8:16; 13:1,2,10,11; 16:30,32; 17:1; 18:4; 21:17; Apo 1:24; Col 2:3; Bia 2:18,23; 5:5,12
JESUH HUHAMṬHAWNNAK
Mat 8:3,16,27; 10:1; 12:13,28,29; 28:18; Mar 3:27; 4:39; 6:7; Luk 5:17; 6:19; 9:1; 11:20-22; Joh 2:19; 5:21, 28,29; 10:17, 18,28; 17:1, 2; Phi 3:20,21; Col 1:17; 2Th 1:9; 1Ti 6:16; Heb 1:3; 7:25; 2Pe 1:16; Bia 1:8; 3:7; 5:12
JESUH LUNGNEMNAK
Mat 11:29; 12:19,20; 21:5; 26:49-63; 27:12-14; Mar 2:6-11; Luk 22:27; 23:34; Joh 8:48-50; 13:5,14; Apo 8:32; 2Co 10:1; Phi 2:7,8; Heb 12:2,3; 1Pe 2:23
JESUH MINUNG SINAK
Mat 16:27,28; 18:11; 20:28,30,31; 21:9; 26:2, 26-28,36-45,64; Mar 2:28; 9:9,12; 10:33,45; 14:21,

34, 42,62; Luk 2:11-14, 42, 52; 5:24; 17:22,24; 18:31; 19:10; 21:36; 22:48,69; Joh 1:14; 5:27; 12:34; 13:31; Apo 7:56; 17:31; Gal 4:4; Phi 2:7,8; 1Ti 2:5; Heb 2:9,10, 14-18; 10:12; 1Jo 4:2,3; 2Jo 1:7; Bia 1:13; 14:14

JESUH MISSION
Mat 1:21; 3:11,12; 4:23; 5:17; 9:13; 10:34-36; 15:24; 18:11-14; 20:28; Mar 1:38; 10:45; Luk 1:78,79; 2:30-38; 4:18, 19,43; 9:56; 12:49-53; 24:26,46,47; Joh 3:13-17; 4:25,34; 6:51; 9:39; 10:10; 12:27,46,47; 18:37; Apo 5:31; 10:43; 26:23; Rom 5:6-8; 8:3,4; 10:4; 14:9; 15:8,9; 2Co 5:14,15; Gal 1:3,4; 4:4,5; Eph 4:10; 1Ti 1:15; Heb 2:9-18; 9:26; 1Jo 3:5,8; 4:10

JESUH NAWLNGAIHNAK
Mat 3:15; 26:39,42; Mar 14:36; Luk 2:49; 9:51; 22:42; Joh 4:34; 5:30,36; 6:38; 7:18; 8:29,46,55; 9:4; 14:31; 15:10; 17:4; 19:30; Phi 2:8; Heb 5:8; 10:7-9

JESUH PROPHET
Mat 11:27; 12:17-20; 13:54; 21:11,46; 24:3-35; Luk 2:40,47,52; 4:18,43; 7:16,39; 13:33; 19:41-44; 24:19; Joh 3:2, 13,34; 4:19; 6:14; 7:40; 8:26,28; 9:17; 12:49,50; 14:10,24; 15:15; 17:6, 8,14,26; Apo 3:22,23; 7:37; Col 2:3; Heb 1:1,2; Bia 1:5; 3:14

JESUH REMTERTU
Rom 5:6-19; Eph 2:13-18; Phi 2:6-8; 1Ti 2:5; Heb 2:14-17; 7:27; 8:6; 9:15; 10:5-22; 12:24; 1Jo 1:3; 1Pe 1:18,19

JESUH SIANGPAHRANG
Mat 2:2,6; 12:6; 13:41; 19:28; 21:5-9; 25:31-34; 26:64; 27:11; 28:18; Luk 1:32,33; 2:11; 19:27, 36-38; 22:29,30,69; 23:38, 42; Joh 1:49; 12:41; 18:36, 37; 19:14,15,19; Apo 1:6, 7; 2:30; 3:15; 5:31; 1Co 15:23-28; Eph 1:20-22; Phi 2:9-11; 1Ti 6:15, 16; Heb 2:7,8; 10:12,13; 1Pe 3:22; Bia 1:5-7; 3:7, 21; 5:5,12; 6:2,15-17; 11:15; 12:10; 14:14; 17:14; 19:11-16; 20:4,6

JESUH SUNPARNAK
Mat 25:31; Luk 2:32; 9:28-36; 24:36; Joh 1:14; 2:11; 8:50; 12:41; 17:5,22; Heb 2:9; 13:21; 1Ti 3:16; Bia 1:14; 5:12

JESUH TEMHINNAK
Mat 26:38-45; 27:24-50; Mar 14:15; 15:34; Luk 2:34; 4:28,29; 22:23,44; 24:46; Joh 4:6; 11:33,35; 12:27; 18:11,19; 19:5,28; Apo 3:18; 17:3; 2Co 1:5; Phi 2:7,8; 3:10; Heb 2:9; 4:15; 5:7,8; 12:2,3; 1Pe 1:11; 2:21-23; 4:1; Bia 5:6; 19:13

JESUH THINHUNNAK
Mat 21:12,13; Bia 6:16,17

JESUH TLANGBAWI SINAK
Joh 17:1-26; Apo 3:26; Heb 2:17,18; 3:1,2; 4:14,15; 5:4-6; 6:20; 7:11-28; 8:1,2,6; 9:12-14, 23-28; 10:12

JESUH TOIDORNAK
Mat 9:10; 20:28; 21:5; Luk 2:51; 9:58; 22:27; Joh 13:4-17; Apo 8:32, 33; 2Co 8:9; 10:1; Phi 2:5-8; Heb 2:10,17

JESUH UMPINAK
Mat 18:20; 28:20; Joh 3:13; Eph 1:23

JESUH ZAANGFAHNAK
Mat 8:3,16,17; 9:36; 14:14; 15:32; 18:11-13; 20:34; 23:37; Mar 6:34; 8:2,3; Luk 7:13; 19:41, 42; Joh 11:34-38; 18:8,9; 2Co 8:9; Heb 4:15

JESUH, EMMANUEL
Mat 1:23

JESUH, A THIANGHLIMMI
Mar 1:24; Luk 1:35; 4:34; 23:40,41,47; Joh 5:30; 7:18; 8:46; 14:30; 16:10; 18:30,38; Apo 3:14; 4:27,30; 13:28, 35; 2Co 4:4; 5:21; Heb 1:9; 4:15; 7:26-28; 9:14; 1Pe 1:19; 2:22; 1Jo 2:29; 3:5; Bia 3:7

JESUH, BAWIPA
Mar 2:28; Luk 2:26; Joh 1:41; 3:31; 13:13; Apo 7:59; 10:36; 11:17; 16:31; 20:21; Rom 1:3; 5:1,11; 10:12; 13:14; 14:9; 1Co 15:47; Col 3:17,24; 1Th 4:1,2; Tit 1:4; Jam 2:1; 2Pe 1:11; 3:18; Bia 15:3; 17:14; 19:16

JESUH, CAWNPIAKTU
Mat 4:23; 5:1; 7:29; 11:1; 21:23; 22:16; 23:8; 26:55; Mar 4:1; 12:14; Luk 4:15; 6:6; 20:21; 23:5; Joh 3:2; 13:13; Apo 1:1

JESUH, KHAMHTU
Mat 1:21; Luk 2:11; 9:56; 15:1-10; 19:10;

Joh 3:16,17; 4:42; 12:47; 14:6; Apo 3:26; 4:12; 5:31; 13:47; Rom 5:8-11; Gal 2:20; Eph 2:13-18; 5:23; Phi 3:20; 2Ti 1:10; Tit 1:4,15; 2:13,14; Heb 7:25;1Pe 1:18,19; 2Pe 1:1; 1Jo 3:5,8; 4:9,10,14; Bia 5:5-14

JESUH, KHRIH
Mat 1:1,16; 16:20; Mar 14:61; Luk 2:11; 9:20; 23:2,35; 24:21; Joh 1:17; 17:3; Apo 2:38; 4:10; 9:34; 10:36; 16:18; 19:4; Rom 1:1,3,6; 2:16; 3:24; 5:15,17; 6:3,11,23; 8:1, 39; 1Co 1:1,2,4,9, 24,30; 2:2; 2Co 1:19; 4:6; 13:5; Gal 2:16; Phi 1:8; 2:11; 1Ti 1:12, 15; Tit 3:6; Heb 3:1; 13:8; 1Pe 5:10, 14; 1Jo 1:7; 2:1

JESUH, MI FAPA
Mat 8:20; 9:6; 11:19; 12:8,40; 16:28; 17:9-23; 13:41; 16:13,27; 19:28; 20:28; 24:27-37; Mar 9:12; 13:26; Luk 7:34; 18:31;19:10; Joh 1:51; Apo 7:56; Heb 2:6-10; Bia 1:13; 14:13

JESUH, NAWLPIAKTU
1Jo 2:1

JESUH, PATHIAN
Mat 1:23; 11:27; 12:8; 22:42-45; 26:63-67; Joh 1:3; 10:30,38; 12:41,45; 14:7-10,16; 15:26; 17:10; Apo 3:14; 10:36; Rom 9:5; 10:11-13; 1Co 2:8; 2Co 4:5; Phi 2:6; Col 1:16, 17; 2:9; 2Ti 4:1; Tit 2:13; Heb 1:3,8,10-12; 13:20; Bia 1:17; 22:13

JESUH, PATHIAN FAPA
Mat 14:33; 16:15-17; 26:63; 27:43,54; Mar 1:1; 3:11; 5:7; 14:61,62; 15:39; Luk 1:32,35; Joh 1:34,49; 3:16-18,34-36; 5:19-37; 6:27-69; 8:16-54; 10:15-38; 11:4,27; 14:7-31; 15:1-24; 19:7; 20:17,21, 31; Apo 13:33; Rom 1:4; Heb 1:5; 4:14; 5:5; 1Jo 1:7; 2:22-24; 3:8; 4:9,10, 14; 5:5; 2Jo 1:3; Bia 2:18

JESUH, TUUFA
Joh 1:29,36; Bia 5:6,8; 6:16; 7:9,10,17; 12:11; 13:8,11; 14:1,4; 15:3; 17:14; 19:7,9; 21:9,14,22,23,27

JESUH, TUUKHAL
Mar 14:27; Joh 10:1-18, 27; Heb 13:20; 1Pe 2:25; 5:4; Bia 17:17

JESUH, ZUNGZAL A NUNGMI
Mar 12:36,37; Joh 1:1,2,4, 15; 6:62; 8:23,58; 12:41; 17:5,24,25; Eph 3:21; 4:10; Col 1:17; 2Ti 1:9; Heb 1:10-12; 6:20; 7:16, 24,25; 13:8; 1Pe 1:20; 1Jo 1:1,2; 2:13,14; Bia 1:8,17,18; 5:13,14

JEW BIAKNAK
Mat 8:11,12; 23:1-39; 27:21-25; Luk 13:34,35; 19:41-44; 20:9-20; 21:5,6; 23:28-31; Joh 3:1-4; 4:9; 11:45; 12:10,11,43; Apo 2:5; 7:1-50; 13:16-46; 14:2-6; Rom 2:17-29; 3:1,2; 9:4-6; 10:1-3,21; 11:1-36; Phi 3:5; 1Th 2:14,15; Bia 7:1-8; 12:1-5

JOB
Jam 5:11

JOHN, APOSTLE
Mat 9:14; 17:1; 20:20-24; 26:18,19,37; Mar 5:37; Luk 5:10; 9:49, 50,54-56; Joh 13:23-26; 18:15,16; 19:26,27; 20:2-8;21:1-7, 20; Apo 1:13; 3:1-11; 4:1-19; 8:14-17; Gal 2:9; Bia 1:9; 10:11

JOHN, BAPTISMA PETU
Mat 3:15; 11:2-19; 14:1-12; 17:12,13; Mar 1:2-11,14; 6:14-28; 11:32; Luk 1:11-20, 57-65; 5:33; 7:28; 11:1; 20:4; Joh 1:6, 7,15,20-40; 5:32-36; 10:41; Apo 13:24,25; 19:4

JONAH
Mat 12:40,41; 16:4; Luk 11:29,30

JOPPA KHUA
Apo 9:36-43; 10:9-18

JORDAN TIVA
Mat 3:6,13; Mar 1:5,9

JOSEPH, ARIMATHEA KHUAMI
Mat 27:57-60

JOSEPH, JACOB FAPA
Apo 7:9-18; Heb 11:21,22

JOSEPH, MARY VA
Mat 1:18-25; 2:13-15, 19-23; 13:55; Mar 6:3; Luk 1:27; 2:1-5,7, 22-39,41-51

JOSHUA
Apo 7:45; Heb 4:8

JUDAH PHUN
Heb 7:14; Bia 5:5; 7:5

JUDAS, APOSTLE
Joh 14:22

JUDAS, ISCARIOT
Mat 10:4; 26:14-16, 21-25,47-50; 27:3-10; Joh 6:71; 12:4-6; 13:2, 29; 17:12; Apo 1:16-25

JUDAS, JESUH NAU CHEU
Mat 13:55; Mar 6:3; Joh 7:3-8; Apo 1:14; 1Co 9:5

JUDEA RAM
Mat 2:6; 3:1; 4:25; 19:1; Mar 10:1; Luk 1:5,39; 5:17; 23:5; Joh 4:47,54
KAPHNIH BIAKAM KUANG
Heb 9:4,5; Bia 11:19
KAPHNIH BIAKAMNAK HLUN
Gal 3:10,13,16-25; Heb 8:7,9; 9:1-22
KAPHNIH BIAKAMNAK THAR
Mat 26:28; 1Co 11:23-26; 2Co 3:6; Heb 7:19-28; 8:6,8-13; 9:15
KAWLTU, A TLAUMI
Mat 5:6; 6:33; 7:7-12; Luk 6:21; 11:9-13; 13: 24; 14:26-33; 16:16; Joh 6:37; Apo 2:21; 17:27; Rom 3:11; 10:13; Heb 7:25; 9:28; 11:6; Jam 4:8; Bia 3:20; 21:6; 22:17
KE ṬAWLNAK
Luk 7:37,38,44; Joh 13:5; 1Ti 5:10
KE BEINAK
Mat 11:5; 15:31; 21:14; Luk 7:22; Apo 3:2-11; Heb 12:13
KHAMH FIANNAK
Rom 5:1; 8:2,16,31-39; 1Co 1:8; Heb 3:14,18; 6:11-19; 10:22; 2Pe 1:10, 11; 1Jo 3:2,14,19; 4:8; 5:13-15
KHAMHNAK
Mat 1:21; Luk 1:69,77; 2:30; 3:6; 13:23; 19:9; Joh 4:22; Apo 4:12; 13:47; 28:28; Rom 5:8,9; 6:23; 10:1,10; 11:11; 13:11; 1Co 1:18; 2Co 1:6; 6:2; 7:10; Eph 1:13; 2:5,8; 6:17; Phi 1:28; 2:12; 1Th 5:8,9; 2Th 2:13; 2Ti 3:15; Tit 2:11; 3:5; Heb 2:3; 5:9; 9:28; 1Pe 1:5,10-12; 2Pe 3:9; Bia 7:10; 12:10; 19:1
KHAUKHIHNAK
Mat 25:34; Apo 2:23; 4:28; Rom 8:29,30; 1Co 2:7; Eph 1:4,5,9, 11; 3:11
KHENHCHIHNAK, KHRIH
Mat 17:22,23; 21:33-39; 26:2,28; 27:46; Mar 8:31; 10:45; 15:13, 15,24,28; Luk 9:31; 18:32; 23:32,33; Joh 3:14-17; 10:17, 18,22; 11:49-52; 12:31-34; 15:13; 19:15,16,30, 34,36; Apo 5:30,31; Rom 4:25; 5:6-11; 6:3-5; 8:3,32,34,39; 14:9,15; 1Co 1:17-24; 2:2; 5:7; 6:20; 8:11; 15:3,4; 2Co 4:10,11; 8:9; Gal 1:4; 2:20; 3:13; 4:4, 5; Eph 1:6,7; 2:13-16; 5:2,25-27; Col 1:14, 20-22; 2:14,15; 1Th 1:10; 4:14; 5:9,10; 1Ti 2:6; Tit 2:14; Heb 1:3; 2:9-18; 7:27; 10:10-20; 12:2; 13:11,12; 1Pe 1:18-21; 2:21,24; 4:1; 1Jo 1:7; 2:2; 3:16; Bia 5:12; 13:8
KHRIH DOTU
Mat 24:23-26; 2Th 2:3-13; 1Jo 2:18,22; Bia 13:1, 3,15,17,18; 14:9; 16:2; 17:8
KHRIHFABU
Mat 16:18; Apo 8:1; 20:28; Rom 16:4,5; 1Co 3:9,16,17; 12:13,27,28; Eph 1:22,23; 4:11,12; 5:25; Col 1:18; 1Ti 3:15; Heb 12:22,23
KHUACHIA
Mat 8:28,29; 10:1; Mar 1:23,24; 5:8,9; Luk 8:29; 10:17,18; Apo 19:13-16; 1Co 10:20; 1Ti 4:1; Jam 2:19; Jud 1:6; Bia 12:4,7-9
KHUACHIA TUAH
Mat 8:28-34; 9:32,33; 10:1; 12:22; 15:22-29; Mar 9:17,18,28,29; 16:9; Luk 4:41; Joh 7:20; Apo 16:16-18
KHUALTLUNG DAWTNAK
Mat 10:40; 22:2-10; 25:34-46; Luk 10:4-8, 38; 11:37,38; 14:12-14; 15:14,16; 19:1-10; Apo 10:6,23; 16:15; Rom 12:13; 16:1,2; 1Ti 3:2; 5:10; 2Ti 1:16; Tit 1:7,8; Heb 13:2; 1Pe 4:9,11; 3Jo 1:5-8
KHUARUAHHAR
Mat 9:1-8,20-22; 10:1; 11:2-5,20-24; 12:28; 14:15-22,24-32; 24:24; Mar 4:37-41; 5:29; Luk 8:43-48; 16:31; Joh 2:7-11, 18,23; 3:2; 4:48; 5:2-9, 36; 6:5-14,26; 9:3,15, 16; 10:25-38; 11:4, 40-44, 47; 12:37-41; 14:12; 15:24; 20:30,31; Apo 2:22; 4:16, 30; 6:8; 15:12; Rom 15:18, 19; 1Co 1:22; 2Co 12:12; 2Th 2:3,9; Bia 13:13
KHUARUAHHARNAK
Mat 12:22,23; 19:25; Mar 15:5; Apo 3:7-10; 9:19-21
KHUARUAHNAK
Mat 9:4; 12:25; 15:19; Mar 7:21; Luk 1:51; 2:35; 11:17; Apo 8:22; 17:29; Rom 1:21; 2:15; 1Co 2:11,13; 3:20; 2Co 10:5; Heb 4:12
KONG THANG, NUNZIA
Luk 6:26; Apo 6:3; 16:2; 2Co 8:18-24; Gal 2:6; 1Jo 4:5,6; 3Jo 1:12

KUM THONGKHAT PENNAK
Bia 20:1-15
LAINAWN
Mat 2:16; 5:21,22; 14:10; 15:19; 19:18; Mar 7:21; 10:1915:7; Luk 18:20; Rom 13:9; Gal 5:19-21; 1Ti 1:9; Jam 2:11; 1Pe 4:15; 1Jo 3:12,15; Bia 9:21; 21:8; 22:15
LAKSAWNG
Joh 3:16; 4:10; 6:32,33; Apo 8:18-20; 11:18; Rom 12:6-8; 1Co 12:4-31; Eph 2:8; 4:7,8; Phi 1:29; Jam 1:5,17; 1Pe 4:10
LAKSAWNG, ṬUANMAN
Mat 10:32; 16:24-27; 20:1-16; 25:34-46; Mar 10:21; 13:13; Luk 6:22,23,35; 12:8; Apo 26:18; Rom 2:10; 1Co 3:8; Eph 6:1-3; Heb 10:34,36; 11:26; 12:1,2,28; 1Pe 3:9-12; 2Pe 1:10,11; Bia 2:10, 17,25-28; 7:14-17; 22:12
LAM HMUHSAKNAK
Mat 6:25-30; Luk 4:16-21; 19:47; 20:1-18; 21:37, 38; 24:27; Joh 7:14; 8:2; Apo 22:3; Rom 2:18-20; 1Co 12:28,29; Gal 3:24, 25; 4:1,2; 6:6; Eph 4:11, 12; 6:4; 2Ti 3:15
LAM HRUAINAK, PATHIAN
Luk 1:79; Joh 10:3,4; 16:13
LAMKALTU, KHRIH CA AH
2Co 5:20
LANGHNAK
Mat 17:1-9; Luk 1:11-22; Joh 1:14,32-34; Apo 2:17-18; 7:55,56; 9:3-6, 10-12; 10:3,9-18; 16:9, 10; 18:9,10; 22:17-21; 26:19,20; 1Co 9:1; 2Co 12:1-4; Heb 1:1-4; Bia 1:1,10-20
LANHTAK PUAI
Mat 26:2,15,17-20, 26-28; Mar 14:12-25; Luk 2:41-50; 22:7-20; Joh 2:13,23; 6:4; 13:1; 18:28; 19:14; Apo 12:3; 1Co 5:7,8; 1Pe 1:19
LAODICEA KHUA
Col 2:1; 4:13,15,16; Bia 1:11; 3:14
LAWMHNAK
Mat 13:44; 25:21,23; Luk 2:10-14; 6:22,23; 10:17,20; 15:5-7,10,20-32; 24:41,52; Joh 3:29; 15:11; 16:20-22,24; Apo 2:46,47; 8:5; 2Co 7:4-7; 8:2; Phi 1:25, 26; 4:4; 1Th 2:20; Heb 10:34; 12:11; 13:17; 1Pe 1:8
LAZARUS
Joh 11:1-14,38-44; 12:1,2,9-11,17,18
LEHPIAKTU
1Co 12:10,30; 14:5,13,26-28
LEIRAWINAK, JUDAS ISCARIOT
Mat 26:14-16,45-50; Joh 13:21-27
LEVI, JACOB FAPA
Heb 7:5,9; Bia 7:7
LU
Mat 6:17; 27:39; Apo 21:24; 1Co 11:3-10; Eph 1:22
LUKE
Luk 1:1-4; Apo 1:1,2; 16:10-13; 20:5,6; 21:1-18; 27:1-44; 28:1-31; Col 4:14; 2Ti 4:11; Phm 1:24
LUNG HAHNAK
Mar 3:5; 6:52; Joh 12:40; Rom 9:18; Heb 3:8-15; 4:7
LUNG I KHAHNAK, ZUMTU
Mat 23:8; Apo 4:32; Rom 12:16; 14:19; 15:5,6; 1Co 1:10; 12:12, 25; 2Co 13:11; Eph 3:6; 4:3-6; Phi 1:27; 2:2; 3:16,17; 1Pe 3:8
LUNG KHONNAK
Heb 3:8,15; 4:7; Bia 9:20,21
LUNG TAKNAK
Joh 1:47; Rom 12:9; 1Co 5:8; 2Co 1:12; 2:17; 8:8,24; Eph 6:5-7,24; Phi 1:10,16; 1Th 2:3-5; 1Ti 1:5; 2Ti 15; Tit 2:7; 1Pe 2:1,22; 1Jo 3:18
LUNGAWṬAWMNAK
Luk 1:18-20; Joh 20:24-29; 2Pe 3:4; Jam 1:6,7
LUNGDONGHNAK
Mat 27:3-5; Apo 27:20; 2Co 1:8; 4:8; Bia 9:6
LUNGFIMNAK
Rom 12:3; 1Th 5:6,8; 1Ti 3:2,3; Tit 1:8; 2:2,5,6,12; 3:1; 1Pe 1:13; 4:7; 5:8
LUNGLAWMHLONAK
Luk 17:17,18; Joh 1:11; Rom 1:21; 2Ti 3:2
LUNGLAWMHNAK
Mat 5:10-12; Mar 14:11; Luk 1:45-55; 16:25; 23:8; Joh 8:56; Apo 2:26; 2Co 2:2; 2Jo 1:4; 3Jo 1:3; Bia 19:7
LUNGLAWMHNAK, MINUNG SIN AH
Rom 16:1-4; Eph 1:16; Phi 4:10,11,14-19; 2Ti 1:16-18

LUNGLAWMHNAK, PATHIAN SIN AH
Mat 11:25; 26:27; Luk 2:28,38; 17:15,16; Joh 6:11; 11:41; Apo 27:35; Rom 1:8,21; 2:4; 6:17; 7:23-25; 14:6,7; 15:27; 1Co 1:4; 10:30; 14:16; 15:57; 2Co 1:11; 2:14; 9:11,15; Eph 1:16; 5:4, 19,20; Phi 1:3-5; 4:6; Col 1:3-6,12; 2:7; 3:15-17; 4:2; 1Th 1:2; 2:13; 5:18; 2Th 1:3; 1Ti 1:12; 2:1; 4:3-5; 2Ti 1:3; Phm 1:4; Heb 13:15; Jam 1:9; Bia 4:9; 7:11, 12; 11:16,17

LUNGNEMNAK
Mat 5:5,38-42; 11:29 ; 1Co 4:21; 6:7; 2Co 10:1; Gal 5:22; 6:1; Eph 4:1,2; Phi 4:5; Col 3:12; 2Ti 2:24-26; Tit 3:1,2; Jam 1:21; 3:13,17; 1Pe 3:4

LUNGPI
Mat 7:24,25; 16:18; 1Co 10:4

LUNGRETHEIHNAK
Mat 6:25-34; Luk 10:40-41; Phi 4:6; 1Pe 5:7

LUNGSAU THINFUAL
Mat 18:26,29; Rom 2:4; 9:22; 1Co 13:4; 2Co 1:6; 6:6; Gal 5:22; Eph 4:2; Col 1:11; 3:12; 1Th 5:14; 1Ti 1:16; 2Ti 2:24; 3:10; 4:2; Heb 6:1215; Jam 5:7, 8,10; 1Pe 2:20; 3:20; 2Pe 3:9,15

LUNGSAUNAK
Rom 12:8,11; Phi 3:13,14; Heb 6:10-12; 11:6; 2Pe 1:5,10

LUNGSAUNAK
1Co 13:4,7; 2Co 6:4-6; Gal 5:22; Eph 4:1,2; Col 1:11; 3:12,13; 2Ti 3:10; 4:2; Jam 5:10

LUNGTHIN
Mat 5:8,28; 12:34; 22:37; Apo 8:21; 16:14; 28:26,27; Rom 1:21; 2:29; 6:17; 2Co 4:6; Eph 4:18; Col 3:16; 1Th 3:13; 1Ti 1:5; 2Ti 2:22; Heb 3:8,15; 4:12; 10:22; Jam 4:8; 1Pe 1:22; Bia 2:23

LUNGTHIN RUAHNAK
Mat 22:37; Luk 8:35; Rom 1:28; 7:23,25; 8:6; 12:2,16; 14:5; 2Co 2:16; 3:14; Col 1:21; Tit 1:15; Heb 8:10

LUNGTHLENNAK
Apo 3:26; 10:1-48; 15:1-31; 16:25-34; 2Co 5:17; Eph 4:20; 1Th 1:9,10

LUNGTHLITUM, LUNGPUT
Mat 6:1-18; Mat 16:22, 23; Apo 5:1-10; 1Jo 3:12

LUNGTLINNAK
1Co 7:20; Phi 4:11,12; 1Ti 6:6-8; Heb 13:5

LYDIA
Apo 16:14,15,40

LYSTRA KHUA
Apo 14:6-23; 2Ti 3:11

MACEDONIA RAM
Apo 16:9,12; 19:22,23; 20:1-6; 27:2; 2Co 2:13; 7:5; 8:1-5

MAGDALA RAM
Mat 15:39

MAH DINFELNAK
Mat 7:22,23; 9:10-13; 16:6; 19:16-22; 22:12, 13; 23:29-31; Mar 2:16; 8:15; 10:17-22; Luk 5:30; 7:36-50; 10:25-37; 15:2, 25-32; 16:14,15; 18:9-14, 18-23; Joh 8:33-59; 9:28-34,39-41; Rom 2:17-20; 3:27; 10:3; 11:19-21; 2Co 1:9; 10:17,18; Gal 6:3; 2Ti 3:2; Bia 3:17,18

MAH LE MAH I CAWISAN
Apo 12:20-23; Luk 14:7-11; 18:14; 2Co 10:5,17, 18; Gal 6:3; 2Th 2:4

MAH LE MAH I HLAWT
Mat 10:38; 16:24-26; Luk 14:33; 18:28-30; Apo 20:22-24; Rom 8:13; 12:1,2; Gal 5:24; Eph 4:22; Col 3:5; Tit 2:12; Heb 11:25,26; 1Pe 4:1,2

MAH LE MAH I PURHDAH
Mat 26:22; 1Co 11:27,28, 31; 2Co 13:5; Gal 6:3-5

MAH LE MAH I THAHNAK
Mat 4:5,6; 27:5; Luk 4:9-11; Apo 1:18; 16:27; Bia 9:6

MAH LE MAH SUALPHAWTNAK
Mat 21:33-41; 23:31; 25:24-27; Mar 12:1-12; Luk 19:21,22; Joh 8:7-9; Apo 22:24; Rom 2:1; 1Jo 3:20

MAH LE MAH UK KHAWHNAK
Luk 8:35; Rom 12:3; 1Co 9:27; 1Th 4:3,4; 1Pe 2:11; 2Pe 1:6

MAH ZAWN I RUAHLONAK
Luk 21:3; Joh 13:34; Apo 4:32,34,35; 20:35; Rom 12:10; 15:1-3; 16:3, 4; 1Co 9:19-23; 10:24, 33; 13:4,5; 2Co 5:14, 15; 8:2,9; Phi 1:18; 2:3-8; 4:17; 2Th 3:8; Phm 1:13,14; Jam 2:8

MAH ZAWNRUAHNAK
Mat 19:21,22; Luk 6:32-34; Rom 14:15; 15:1-3;

1Co 10:24; 2Co 5:15; Gal 6:2; Phi 2:4,20,21; 2Ti 3:2-4; Jam 2:15,16; 1Jo 3:17

MANG
Mat 1:19,20; 2:12,13, 19,22; 27:19; Apo 2:17; Jud 1:8

MARK (JOHN TI ZONG AUHMI)
Apo 12:12,25; 13:5,13; 15:36-39; Col 4:10,11; 2Ti 4:11; Phm 1:24; 1Pe 5:13

MARTHA
Luk 10:38-42; Joh 11:1,5; 12:2

MARY, CLOPAS NUPI
Mat 27:55,56,61; 28:1,9,10; Luk 24:9-11; Joh 19:25

MARY, JESUH NU
Mat 1:16; 12:46,47; Luk 1:26-56; 2:5-19,35, 48-51; Joh 2:1-10; 19:25-27; Apo 1:14

MARY, LAZARUS FAR
Mat 26:7-13; Mar 14:3-9; Luk 10:38-42; Joh 11:1,2,5; 12:3

MARY, MAGDALENE
Mat 27:55,56,61; Mar 16:9; Luk 8:2,3; Joh 20:1,2,11-18

MARY, MARK NU
Apo 12:12; Col 4:10

MATTHEW (LEVI TI ZONG IN AUHMI)
Mat 9:9,10; 10:2,3; Mar 2:14,15; 3:18; Luk 5:27-29; 6:15; Apo 1:13,14

MEI
Mat 3:11; 13:42,50; 25:41; Mar 9:44; Luk 3:16; 12:49; Bia 9:2; 20:9; 21:8

MEI TILI
Bia 19:20; 20:10,14,15; 21:8

MEI VANNAK TUNG
Heb 9:2; Bia 1:13,20

MELCHIZEDEK
Heb 5:6,10; 6:20; 7:1-21; 8:1

MI DOHKALH DUHNAK
Mat 7:1-5; Luk 7:39; 15:25-32; Joh 8:1-11; Rom 14:1-6,13; 2Co 2:6-11; Eph 5:4; Jam 3:14-18; 4:11,12

MI KONG CEIH
Rom 1:29; 2Co 12:20; 1Ti 5:13

MI TANG DORNAK
Mat 26:39,42; Eph 5:21, 22; Heb 5:8; 13:17; Jam 4:7; 1Pe 2:13; 5:5

MI ZIATHIAM
Mat 6:1,2,5,16,24; 7:5,21; 15:7-9; 22:18; 23:2-33; 24:50,51; Mar 12:38-40; Luk 6:46; 11:39-52; 12:1,2,54-56; 13:13-17,26,27; 20:46, 47; Rom 2:1,3,17-29; 2Co 4:2; 5:12; 1Ti 4:2; 2Ti 3:5,13; Tit 1:16; Jam 1:22-24,26; 3:17; 4:7,8; 1Pe 2:1; 2Pe 2:1-3, 17,19; 1Jo 1:6,10; 2:4, 9,19; 4:20; Jud 1:12,13; Bia 2:9; 3:1,9

MIṬHALO
Mat 3:12; 5:11,12; 7:6,26; 11:16; 13:5,38, 48; 15:14; 18:11-14; 22:1-14; 25:43; Luk 3:7-9; 6:22,23; Joh 3:16-20; 8:34,44; Rom 1:20-32; 2:7-9; 3:10-18; 5:8; 9:13; 1Co 10:5,11; Eph 2:1-3,12-14; 4:17-19; 5:11,12; Phi 2:15; Col 1:21; 1Th 5:5-8; 2Th 1:8; 1Ti 1:9,10; 2Ti 3:2-13; Tit 1:15, 16; Tit 3:3; 1Jo 1:6,7; 3:3-17; 4:9,10; Bia 3:17,18

MICHAEL, VANMI NGAN BIK
Jud 1:9; Bia 12:7

MIDING
Mat 1:19; 5:45; 9:13; 10:41; 13:17,43,49; 23:28,29,35; 25:37,46; 27:19; Mar 2:17; 6:20; Luk 1:6,17; 2:25; 5:32; 14:14; 15:7; 18:9; 20:20; 23:50; Apo 10:22; 24:15; Rom 1:17; 3:10; 5:7,19; Gal 3:11; 1Ti 1:9; Heb 10:38; 11:4; 12:23; Jam 5:6,16; 1Pe 3:12; 4:18; 2Pe 2:7,8; 1Jo 3:7; Bia 22:11

MIHRUT
Mat 7:26,27; 25:1-13; Luk 12:16-20; Rom 1:21; 1Co 1:18,27; Gal 3:1,3; 1Ti 6:9; 2Ti 2:23; Tit 3:3

MILETUS KHUA
Apo 20:15-38; 2Ti 4:20

MINUNG
Mat 20:25-28; Mar 10:6, 42-44; Apo 9:27; 10:28; 17:26; 1Co 11:7; 15:47-49; Gal 3:28; 1Th 5:23; Heb 2:6-8; 4:12; Jam 3:9

MINUNG CANNAK, KHRIH
Mat 1:1,16-18,23; 2:5,6; 8:20; 13:55,56; 22:45; Luk 1:26-35,38-56; 2:1-21; 3:23-38; 24:39; Joh 1:14; 7:42; 16:28; 20:27; Apo 2:30; 3:22; 13:23,33; Rom 1:3; 8:3; 9:5; 1Co 15:47; 2Co 5:16; Gal 3:16; 4:4; Phi 2:7,8; Col 1:15; 1Ti 3:16; Heb 1:3,6; 2:9-17; 7:14; 10:5; 1Jo 1:1-3; 4:2,3; 2Jo 1:7; Bia 22:16

MISSION
Mat 24:14; 28:19; Mar 13:10; 16:15; Luk 24:47,48; Apo 10:9-20; 13:2-4,47; 26:14-18; 1Co 16:9; Bia 14:6,7
MITHIANG
Mat 27:52; Apo 9:13, 32,41; 26:10; Rom 1:7; 8:27; 12:13; 1 Cor 1:2; 6:1,2; 14:33; 2 Cor 1:1; Eph 1:15,18; 2:19; 3:8, 18; 4:12; 5:3; 6:18; Phi 1:1; Col 1:2,4,12,26; 1Th 3:13; 2Th 1:10; 1Ti 5:10; Phm 1:5; Heb 6:10; 13:24; Jud 1:3; Bia 5:8; 8:3,4; 11:18; 13:7,10; 14:12; 16:6; 19:8; 20:9
MITLING SINAK
Mat 5:6,48; 19:21; Luk 1:6; 6:40; Joh 1:47; 1Co 2:6; 2Co 7:1; 13:9, 11; Eph 4:11-13; Phi 1:10; 2:15; 3:12-15; Col 1:21, 22,28; 2:9-11; 3:14; 4:12; 1Th 3:10,13; 2Ti 2:1; 3:17; Heb 6:1; 10:14; 13:20,21; Jam 1:4,25; 3:2; 1Pe 5:10; 1Jo 2:5; 3:6-10; 4:12; 5:18
MITSUR ZU
Mat 9:17; 26:27-29; 27:48; Mar 2:22; 14:23; 15:23; Luk 1:15; 5:37-39; Joh 2:9,10; Apo 2:13; Rom 14:21; Eph 5:18; 1Ti 5:23; Tit 2:3; Bia 18:13
MITSUR, MITSUR DUM
Mat 20:1-16; 21:28-40; Mar 12:1-11; Luk 13:6-9; 22:18; Joh 15:1-6; Jam 3:12
MOSES
Mat 17:3,4; Mar 9:4; Luk 16:29; Apo 3:22; 7:20,22,24-29,37,38; 2Co 3:13; Heb 11:23-28; Jud 1:9
MUIHMAI THLENNAK
Mat 17:2-9; Apo 6:15; 2Pe 1:16-18
MUISAM
Rom 8:29; 2Co 3:18; Eph 4:24; Col 1:15; 3:10; Heb 1:3; Jam 3:9; 1Jo 3:1-3
MUKO
Mat 24:31; 1Co 14:8; 15:52; 1Th 4:16; Heb 12:19; Bia 1:10; 4:1; 8; 9:1-14; 10:7; 11:15
NAHCHUAH
Mat 27:18; Mar 7:22; Luk 15:25-32; Rom 1:29; 10:19; 11:11; 1Co 10:22; 2Co 11:2; Gal 5:19-21,26; Phi 1:15; 1Ti 6:4,5; Tit 3:3; Jam 3:14,16; 1Pe 2:1
NAHCHUAHNAK
Mat 26:14,15; Apo 5:1-10; 1Co 6:10; Col 3:5; 1Ti 6:9-11
NAIN KHUA
Luk 7:11
NAWL CAWN, KHRIH LE PATHIAN
Eph 5:1; 1Th 1:6; 2:14; 2Th 3:7; 1Co 4:16; 11:1; Phi 3:17; 4:9; 2Ti 1:13; 3:10
NAWLBIA
Mat 5:17-45; 22:21,37-40; Luk 16:17; 20:22-25; 24:44; Joh 1:17,45; 5:46; 7:49,51; 12:34; Apo 7:38, 53; 13:39; 15:5; 20:20-25; Rom 2:14,15; 5:20; 7:1-7, 12, 14; 8:3; 10:4,5; 13:10; 1Co 6:12; 10:23; 2Co 3:7-15; Gal 2:3-9; 3:19; Eph 2:15; Col 2:14-23; 1Ti 1:5, 8-10; Heb 2:2; 8:4-13; 9:8-24; 10:1-18; Jam 1:25; 1Jo 3:4; 5:3
NAWLBIA ZEIREL LONAK
Mat 7:23; 13:41; 23:27, 28; 24:12; Apo 2:22,23; Rom 4:7; 2Co 6:14; 2Th 2:7,8; 1Ti 1:9; Tit 2:14; Heb 8:12; 10:17; 2Pe 2:8; 1Jo 3:4
NAWLNGAIHLONAK
Luk 1:17; Rom 1:30; 5:12-19; 2Co 10:6; Eph 2:2; 5:6; 2Ti 3:2; Tit 3:3; Heb 2:2
NAWLZULHNAK
Rom 13:1; Tit 3:1
NAWLNGAIHNAK
Mat 5:19; 8:27; 12:50; Mar 1:27; Luk 6:46-48; 8:21; Joh 13:17; 14:15, 21,31; 15:14; Apo 5:29, 36,37; 26:19; Rom 5:19; 6:17; 15:18; 1Co 14:34, 35; 7:15; Gal 3:10,12; 5:7; Eph 2:10; 6:1,5; Phi 2:12; 2Th 1:8; Tit 1:1; Heb 13:17; Jam 1:22-25; 2:10-12; 3:3; 1Pe 1:22; 2:13,14; 1Jo 2:3; 3:22,24; Bia 22:14
NAWLPEK
Mat 5:19,20; 22:34-40; Joh 12:49,50; 13:34; 15:10,12; Rom 7:12; 13:8-10; 1Jo 2:7-11
NAWLPIAKNAK, PATHIAN SIN AH
Mat 5:44; 6:10; 8:5-13; 15:22; Mar 6:55,56; Luk 4:38,39; Apo 7:60; 8:15; Rom 1:9; 10:1; 1Co 1:3; 2Co 9:10,14; 13:7; Gal 1:3; 6:16; Eph 1:15-19; 3:14-19; 6:18; Phi 1:3-5,9,10; Col 1:3, 4,9; 2:1,2; 4:12; 1Th 1:2; 3:10,12,13;

5:23; 2Th 1:11; 2:16,17; 3:5,16; 1Ti 2:1,2; 2Ti 1:3, 18; 2:7; 4:16; Phm 1:4-6; Heb 13:18,20,21; Jam 5:14-20; 1Pe 2:5; 1Jo 5:16

NAZARETH KHUA
Mat 2:23; 21:11; Mar 1:24; 10:47; Luk 1:26, 27,56; 2:4,39,51; 4:16-30, 34; 18:37; 24:19; Joh 1:46

NEHSAWH
Mat 12:24; 27:28-30,41; Mar 3:22; Luk 4:23; 11:15; 16:14; 22:63-65; 23:11,35,36; Apo 2:13; 13:45; 17:18,32; Heb 10:29; 2Pe 3:3,4

NGAIHCHIATNAK
Mat 8:12; 13:42,50; 14:9; 19:22; 26:37-44; Joh 11:19-38; 16:6,20-22; 11:19-40; Rom 9:2; 2Co 7:8-11; 1Th 4:13; 1Ti 6:10; Bia 21:4

NGAIHCHIH DUH LO
Mat 11:16-24; 12:42,44; 13:15; 23:37,38; 24:38, 39,48-51; 27:4,25; Mar 3:5; Luk 7:35; 10:13; 13:1-3,5,34; 16:31; Apo 7:51; Rom 2:4,5; 2Co 12:21; Heb 3:8; 12:17; Bia 2:5,16,21, 22; 3:3; 9:20,21; 16:9,21

NGAIHTHIAMNAK, PAKHAT LE PAKHAT
Mat 18:21,22,33; Mar 11:25,26; Luk 17:3,4; 2Co 2:7-10; Eph 4:32; Col 3:13; 2Ti 4:16; Jam 5:15,16

NGAIHTHIAMNAK, SUALNAK
Mat 6:12-14; 26:28; Luk 1:77; 5:21-24; 6:49; 24:47; Joh 20:23; Apo 2:38; 10:43; Rom 3:25, 26; Col 1:14; Heb 9:22; 1Jo 2:12

NGAIHTHIAMNAK, NA RAL
Mat 5:39-41,43-48; Luk 6:27-37; Rom 12:14, 17,19-21; 1Co 4:12,13; 1Pe 3:9

NGAKCHIA
Mat 19:14; Mar 9:42; 10:14,15; Luk 17:2; Rom 8:16,17; 1Co 7:14; 2Co 12:14; Gal 4:27; Eph 4:14; 6:1,4; Col 3:20, 21; 1Th 2:7,11; 1Ti 2:15; 3:4,12; 5:4,10,14; Tit 1:6; 2:4; Heb 12:8; 1Pe 2:2; 3:6; 1Jo 3:1,2; 2Jo 1:4; 3Jo 1:4; Bia 12:17

NGUN
Mat 10:9; 26:15; Mar 14:11; Apo 19:19,24

NGUNKHUA KHAWLTU
Mat 5:46,47; 9:9,11; 10:3; 11:19; 18:17; 21:31; Mar 2:14; Luk 3:12; 5:27; 7:29; 18:9-14; 19:2-10

NGUNKHUAI
Mat 17:24-27; Luk 2:1; Rom 13:6,7

NICODEMUS
Joh 3:1-12; 7:50-53; 19:39,40

NINEVEH KHUA
Mat 12:41

NINGZAHNAK
Mar 8:38; Luk 9:26; Rom 1:16,26,27,32; 6:21; 1Co 11:6,14,22; Eph 5:12; Phi 3:19; 2Ti 1:8,12,16; Heb 11:16; 12:2; Jud 1:12,13

NOAH
Mat 24:38; Heb 11:7; 1Pe 3:20; 2Pe 2:5

NU
Mat 14:6-11; 24:41; 27:55,56; Mar 12:41-44; 14:3-9; 15:46,47; 16:1-6,9; Luk 1:26-38,41-55; 2:36-38; 23:27,28,49, 55,56; 24:1-10,22; Joh 8:1-11; 11:5; 20:14-18; Apo 1:14; 5:2-10; 8:27; 9:36,39; 12:12-14; 16:14,15; 17:4,12,34; 18:26; 21:9; Rom 1:26; 1Co 11:3-15; 14:34,35; 2Co 11:3; 1Ti 2:9-15; 5:1-16; 2Ti 3:6,7; Tit 2:3-5; 1Pe 3:1-7

NU LE PA
Mat 10:37; 12:46; Mar 9:24; Luk 2:48; 11:11-13; Joh 2:5; 4:49; 19:25; 2Co 12:14; Eph 6:4; Col 3:21; 1Th 2:11; 1Ti 3:4,5,12; 5:8; Tit 1:6; 2:4; Heb 12:7

NU, HRINGTU
Mat 10:37; 15:4-6; 19:19; Mar 7:10-12; 10:19; Luk 18:20; Eph 6:2; 2Ti 1:5

NUHMEI
Mat 23:14; Mar 12:40-44; Luk 2:36,37; 7:11-15; 20:47; Rom 7:3; 1Co 7:8,9,39; 1Ti 5:3-6, 9-12,16

NUNGAK THIANG (nupa sinak leiin)
Mat 1:23; 25:1-13; Luk 1:26-37; 1Co 7:25-38; 2Co 11:2; Bia 14:4

NUNNAK, MINUNG NUNNAK
Mat 10:39; Luk 8:14; 16:13; 17:26-30; 21:34; Apo 15:26; 17:28,29; 20:24; 27:10-31,34; 2Co 4:10-12; 2Ti 2:4; Phi 1:21,22; Jam 4:13-15; 1Pe 1:24; 4:1-4

NUNNAK, THLARAU
Joh 3:3-8; 5:24; 11:25, 26; 14:6; Apo 26:18; Rom 6:8; 8:9-17; 12:1,2;

2Co 5:17; Gal 2:20; 5:25; Phi 4:3; Col 3:3,4; 1Pe 2:2; 1Jo 1:1,2; 2:17; 3:9,14; Bia 17:8

NUNNAK, ZUNGZAL
Mat 19:29; Luk 18:30; Joh 3:15-16,36; 4:14, 36; 5:24; 6:50-58,68; 10:28,29; 12:25,50; 17:3; 20:31; Rom 5:21; 6:22,23; Gal 6:8; 1Ti 6:12,19; 2Ti 1:1, 10; Tit 1:2; 3:7; 1Jo 1:2; 5:11,12

NUNNAK/THLARAU
Mat 10:28; 16:26; Luk 10:27; 1Th 5:23; 1Pe 2:11; Bia 6:9; 20:4

NUPA SUALNAK
Mat 15:19; 1Co 5:9-11; 6:9,18; Bia 17:1-5

NUPI
1Co 7:2-6,10-14,16,27-29,32-34,38-40; 11:3, 7-9,11,12; 14:34,35; Eph 5:22-25,28,31,33; Col 3:18,19; 1Ti 2:11-15; 3:11; 5:9,10,14; Tit 2:3-5; 1Pe 3:1-7

NUPI, KHRIH
Bia 19:7-9; 21:2,9; 22:17

OLIVE TLANG
Mat 24:3; 26:30; Mar 13:3; 14:26; Luk 19:29,37; 22:39

ONESIMUS
Col 4:9; Phm 1:10

ONESIPHORUS
2Ti 1:16,17; 4:19

PA LE PA, NU LE NU SUALNAK
Rom 1:24,26-28; 1Co 6:9; 1Ti 1:9,10

PA, HRINGTU
Mat 7:8-11; Eph 6:4; 1Th 2:11; Heb 12:7

PAKPALAWNG
Mat 6:7; Apo 4:25; Rom 1:21; 8:20; 1Co 3:20; 13:1-3; Eph 4:17; 1Ti 1:6, 7; 6:20; 2Ti 2:14,16; Tit 3:9; Heb 13:9; Jam 1:26; 2:14; 1Pe 1:18; 2Pe 2:18

PAKPALAWNG, TUANBIA
1Ti 1:4; 4:7; 2Ti 4:4; Tit 1:14; 2Pe 1:16

PALH REMHNAK
Mat 3:7-12; 14:3,4; 16:1-4; 18:15-17; 21:17-20; 23:1-39; Luk 9:55; 17:3,4; Joh 7:7; Apo 7:51-53; 8:20-23; 13:9-11; 16:37-40; 23:3; Gal 4:16; Eph 4:15; 5:11, 13; Phi 3:1; 1Th 5:14; 1Ti 5:1,2,20; 2Ti 4:2; Tit 1:13; Heb 3:13; Bia 11:10

PASTOR
Apo 11:30; 14:23; 15:2, 4,6,22,23; 16:4; 20:17, 28; 21:18; Eph 4:11, 12; Phi 1:1; 1Ti 3:1-7; 5:17, 19; Tit 1:5-9; Heb 13:17; Jam 5:14; 1Pe 5:1,5; 2Jo 1:1; 3Jo 1:1

PATHIAN
Mat 4:10; Mar 12:29; Joh 4:23,24; Rom 3:19-25; 1Co 11:3; 14:33; 1Ti 1:17; 6:1; Heb 6:10; 12:29; Jam 1:17; 2:19; 1Jo 1:5; 4:8,16; Bia 4:8; 16:9

PATHIAN, AA THLENG BAL LOMI
Rom 11:29; Heb 6:17, 18; Jam 1:17

PATHIAN AIPUANNAK
Mat 3:7; Joh 3:36; Rom 1:18-32; 2:5; 5:9; Eph 5:6; 1Th 1:10; 5:9; Bia 6:16,17; 14:10; 19:10

PATHIAN BIA
Mat 4:4; 5:17; 7:24,25; 13:18-23; Mar 7:13; Luk 4:16-27; 5:1; 24:27, 45; Joh 5:39; 6:63; 8:32; 10:35; 12:48; 20:31; Apo 4:29,31; 8:25; 11:1; 13:48; 15:15; 17:11; 18:11; 20:32; Rom 1:2; 2:16; 9:6; 10:17; 15:4; 1Co 2:13; Eph 5:26; 6:17; Phi 2:16; Col 1:25-27; 1Ti 4:13; 2Ti 2:15; 3:15-17; 4:2; Tit 2:5; Heb 4:12; 11:3; Jam 1:18,21-23; 1Pe 1:23; 2:2; 3:1; 4:11; 2Pe 1:20, 21; 3:5-7; Bia 1:9; 21:5; 22:18,19

PATHIAN BIAKNAK
Mat 4:10; Joh 4:24; Rom 12:1; Heb 12:28; Bia 14:7

PATHIAN DAWTNAK
Joh 3:16; 5:20; 14:21,23; 16:27; 17:10,23,26; Rom 5:8; 9:13-16,25; 11:28; 2Co 9:7; 13:11; Eph 2:4,5; 2Th 2:16; Tit 3:4,5; Heb 12:6; 1Pe 5:7; 1Jo 3:1; 4:8-16, 19; Jud 1:21

PATHIAN DINFELNAK
Mat 6:33; Joh 17:25; Apo 17:31; Rom 1:17; 3:4-6,21,22; 9:14; 10:3,4; 2Ti 4:8; 1Pe 2:23; 2Pe 1:1; 1Jo 2:1; Bia 16:5

PATHIAN DUHNAK
Mat 6:10; 12:50; 26:39,42; Mar 3:35; 14:36; Luk 11:2; 22:42; Joh 4:34; 5:30; 6:38-40; Apo 18:21; Rom 1:10; 12:2; 15:32; 1Co 4:19; 16:7; Eph 1:11; Heb 6:3; Jam 4:15; 1Pe 3:17

PATHIAN FIMNAK
Rom 11:33; 16:27; 1Co 1:24,25; 2:7; Eph 1:8; 3:10; 1Ti 1:17; Bia 7:12

PATHIAN HLAWT
Mat 26:56; Joh 6:66-70
PATHIAN HMAIZAHNAK
2Co 1:12; 7:11; 11:2; 1Ti 2:2,10; 4:7,8; 6:3,5,6,11; 2Ti 3:5,12; Tit 1:1; 2:12; 2Pe 1:3,6,7; 2:9; 3:11
PATHIAN HMAAN SINAK
Joh 8:26; 17:17,19; Rom 3:4,7; 1Th 1:9;Tit 1:2; 1Jo 5:20; Bia 6:10; 15:3
PATHIAN HNGALHCHUNGNAK
Apo 2:23; Rom 8:29; 11:2; 1Co 8:3; Eph 1:3-12; 2Ti 1:9; 1Pe 1:2,20
PATHIAN HUMHAMṬHAWNNAK
Mat 3:9; 6:13; 10:28; 19:26; 22:29; Mar 10:27; 14:36; Luk 1:37,49,51; 11:20; 18:27; Apo 26:8; Rom 1:20; 4:21; 1Co 6:14; 2Co 13:4; Eph 1:19, 20; 3:20,21; Heb 1:3; 12:26,29; Jam 4:12; 1Pe 1:5; Bia 4:11; 5:13; 11:17; 19:1,6; 21:22
PATHIAN I HNGALHNAK
Mat 6:4,8,18,32; 10:29,30; 24:36; Mar 13:32; Luk 16:15; Apo 1:24; 2:23; 15:8,18; Rom 8:27,29; 11:33,34; 16:27; 1Co 1:25; 2:7; 3:20; 8:3; Gal 4:9; Eph 1:8; 3:10; 1Th 2:4; 1Ti 1:17; 2Ti 2:19; Heb 4:13; 1Pe 1:2; 1Jo 1:5; 3:20; Jud 1:25
PATHIAN KAN PA
Mat 5:45,48; 6:9; 11:27; Mar 14:36; Luk 23:34, 46; Joh 1:12-14,18; 5:17-23; 6:46; 8:19; 10:30; 14:6-31; Rom 8:15; 1Co 15:24; 2Co 1:2; Eph 1:2,3; 4:6; Phi 2:11; Heb 12:9; Jam 1:17; 1Pe 1:2,3; 1Jo 2:22-24; Bia 3:5,21
PATHIAN KHUAKHAN LAM HRUAINAK
Mat 5:45; 6:26,30-33; 10:29-31; Luk 12:6,7, 24-28; 22:35; Joh 6:31; Apo 5:38,39; 7:9,10; 14:17; Rom 8:28; 2Co 9:8-10; Bia 17:17
PATHIAN KILVENNAK
Mat 4:6; 10:29-31; 24:22,31; Mar 13:20; Luk 12:6,7; 18:7,8; 21:18; Apo 17:28; Rom 8:28; 1Co 10:13; 2Th 3:3; Heb 1:14; Jam 4:15; 1Pe 3:12,13; 2Pe 2:9; Bia 3:10; 7:3; 12:6
PATHIAN LIANNGANNAK
Joh 5:26; Apo 17:24,25; Rom 11:36; Eph 2:4; Col 1:27; Tit 2:13; 1Pe 1:3; Bia 11:17; 15:3
PATHIAN LUNGSAUNAK
Mat 19:8; 21:33-41; 23:37; Mar 12:1-9; Luk 13:6-9,34; 20:9-16; Apo 14:16; 17:30; Rom 2:4; 3:25; 9:22,23; 15:5; 1Pe 3:20; 2Pe 3:9, 15; Bia 2:21,22
PATHIAN NIH A FIHMI THIL
Mat 24:15; Luk 16:15; Bia 17:4,5; 21:27
PATHIAN PUMKHAT SINAK
Mar 12:29,32; Joh 17:3; 1Co 8:4,6; Gal 3:20; 1Ti 2:5; Jam 2:19
PATHIAN SUNPARNAK
Luk 2:8-11; Joh 1:14; Apo 7:55; Rom 1:23; 3:23; 1Co 11:7; Gal 1:5; Phi 1:11; Jud 1:24
PATHIAN ṬHATNAK
Mat 5:44,45; 7:11; 19:17; Mar 10:18; Luk 1:53; 6:35; 18:19; Rom 2:4; 8:32; 11:22; 2Th 1:11; Tit 3:4; Jam 1:5,17; 1Jo 4:8
PATHIAN THIANHLIMNAK
Mat 5:48; 19:17; Mar 10:18; Luk 1:49; 18:19; Joh 17:11; Rom 1:23; Heb 1:8; Jam 1:13; 1Pe 1:15,16; 1Jo 1:5; 2:20; Bia 4:8; 6:10; 15:4
PATHIAN THINFUALNAK
Rom 2:4; 3:25; 2Pe 3:8-10
PATHIAN THINHUNNAK
Mat 22:7,13; Luk 21:23, 24; Joh 3:36; Rom 1:18; 2:5-8; Eph 5:6; 1Th 5:9; Bia 6:1617; 14:10,11, 19,20; 19:15
PATHIAN THUMKOMH SINAK
Mat 1:18,20; 3:11,16,17; 11:27; 12:18,28; 28:19; Mar 1:8; Luk 1:32,35; 3:16,22; 4:1,14,18; Joh 1:32,33; 3:16,34,35; 5:26; 7:39; 10:30; 14:9-11,16,17,26; 15:26; 16:7, 13-15; 20:22; Apo 1:2,4, 5; 2:33; 10:36-38; Rom 1:3,4; 8:9-11,26,27; 1Co 2:10,11; 6:19; 8:6; 12:3-6; 2Co 1:21,22; 3:17; 5:5; 13:14; Gal 4:4,6; Eph 2:18; 4:4-6; 5:18-20; 1:21,22; 3:17; 5:5; 2Th 2:13,14,16; 1Ti3:16; Tit 3:4-6; Heb 9:14; 1Pe 1:2,3; 3:18; 1Jo 5:6,7; Jud 20,21; Bia 1:4,5; 4:8

PATHIAN TLAMTLINNAK
Mat 5:48; Rom 9:20; 12:2; Jam 1:17
PATHIAN UMPINAK
Apo 7:48,49; 17:24,27,28
PATHIAN VELNGEIHNAK
Joh 1:16; Apo 4:33; 11:23; Rom 5:2,15,20; 1Co 1:4-9; 3:10; 2Co 4:15; 9:8; Gal 4:6; Eph 1:6; 2:8,9,13-22; 3:12; Heb 2:9; 4:16; 10:19,22; 1Pe 2:3; 5:5; 2Jo 1:3; Bia 1:5,6; 3:20; 19:9
PATHIAN ZAANGFAHNAK
Mat 6:14; 18:11-14, 23-27; Luk 1:50,77,78; 6:36; 15:4-7; Apo 3:19; 17:30; 26:18; Rom 9:15, 18,23; 10:12,13; 11:32; 15:9; 1Co 15:10; 2Co 1:3; 4:15; 12:9; Eph 1:6-8; 2:4-7; 1Ti 1:13; Tit 3:5; Heb 4:16; 8:12; Jam 2:13; 4:8; 5:11,15; 1Pe 1:3; 2:10; 5:10; 2Pe 3:9,15; 1Jo 1:9; Bia 2:21
PATHIAN ZELRELLONAK
Joh 5:42,44; 15:23-25; Rom 1:21,22,28; 3:11, 18; 8:6-8; Eph 4:18; Col 1:21; Heb 10:26,27; Jam 4:4
PATHIAN ZUMHAWKTLAK SINAK
Mat 24:34,35; Luk 1:54, 55,68-73; Joh 8:26; Apo 13:32,33; Rom 3:3, 4; 11:1,2,29; 15:8; 1Co 1:9; 10:13; 2Co 1:18,20; 1Th 5:24; 2Ti 2:13; Tit 1:2; Heb 6:10, 13-19; 10:22,23,37; 1Pe 4:19; 2Pe 3:9; 1Jo 1:9; Bia 6:10; 15:3
PATHIAN, A DINGMI
Apo 10:34; 17:31; Rom 1:32; 2:2,5-16; 3:4-6,26; 9:14; 11:22; Eph 6:8,9; Col 3:25; 2Th 1:4-6; Heb 6:10; 10:30,31; 12:22,23,29; 1Pe 1:17; 2Pe 2:9; 1Jo 1:9; Jud 1:6; Bia 6:16,17; 11:18; 15:3; 16:5-7; 18:8; 19:2
PATHIAN, AMAHTE A UMMI
Joh 5:26; Apo 17:24, 25; Rom 11:36
PATHIAN, HMUH KHAWH LOMI
Joh 1:18; 5:37; 6:46; Rom 1:20; Col 1:13-15; 1Ti 1:17; 6:16; Heb 11:27; 1Jo 4:12
PATHIAN, HNGALH KHAWH DIH LOMI
Rom 11:33,34; 1Co 2:10-12,16
PATHIAN, KHRIH THAWNG IN PATHIAN SIN LUHNAK
Mat 6:6; Joh 10:7,9; 14:6; Rom 5:2; Eph 2:13, 18; 3:12; Col 1:21,22; Heb 4:16; 7:19, 25; 10:19,22; 11:6; Jam 4:8; 1Pe 3:18
PATHIAN, SERTU
Mar 10:6; 13:19; Luk 3:38; Rom 1:20,25; Heb 11:3; 1Pe 4:19; 2Pe 3:5
PATHIAN, THLEIDAN NGEI LOMI
Apo 10:34,35; Rom 2:6,11; Gal 2:6; Eph 6:8; Col 3:25; 1Pe 1:17
PATHIAN, UKTU
Mat 6:10,13; 11:25; 20:15; Luk 1:53; 10:21; Joh 10:29; 19:11; Apo 1:7; 17:24-26; Rom 9:19,21; 14:11; 1Co 10:26; Eph 4:6; 1Ti 6:15,16; Heb 1:3; Jam 4:12; Bia 1:6; 4:11; 11:4,13,17; 19:6
PATHIAN, ZUNGZAL A NUNGMI
Mat 25:34; Joh 10:28-30; 17:3,24; Rom 1:20, 23; 2:7; 16:26; Eph 3:11; 2Th 1:9; 2:16; 1Ti 6:16; 2Ti 1:9; Tit 1:2; Heb 1:8; 4:3; 1Pe 5:10; 2Pe 1:11
PAUL (SAUL TI ZONG IN AUHMI)
Apo 7:58; 8:1,3; 9:1-30; 11:25-30; 12:25; 16:37; 18:1,3; 20:7-10; 21:39; 22:1-21,25-29; 23:6; 24:23; 26:4,5,9-18,29; Rom 11:1,13; 9:2,3; 15:16; 1Co 9:1,5; 15:8; 2Co 1:8-11,15,16; 10:1, 10; 11:6,22; 12:1-10; Gal 1:1,13-24; Phi 3:5,6; 1Ti 1:12,13; 2Ti 1:1,11; Tit 1:1,3
PEKCHANHNAK
Joh 1:29; Rom 12:1; 1Co 5:7; 2Co 5:21; Eph 5:2; Phi 4:18; Heb 9:19-28; 10:1-14; 13:11-13,15; Bia 5:6
PEKCHANHNAK, PATHIAN SIN AH
Rom 12:1,2
PEKNAK, PATHIAN SIN AH
Mat 6:1-4; 1Co 9:7,9-11; 16:2; 2Co 8:11,12,14; 9:6,7
PENNAK, PATHIAN
Mat 8:11; 13:24-51; 18:3,4; Mar 11:10; Luk 1:33; 2:13; 17:21; 19:11; Joh 3:3; 8:23; 18:36,37; 1Co 15:24-28; 2Co 10:3-5; Phi 2:10,11;

Heb 10:13; 12:23-28; Bia 5:9-14; 6:2; 11:15; 12:10; 14:6; 17:14; 19:6,11-21; 20:1-3
PENNAK, SATAN
Mat 12:26
PENTECOST
Apo 2:1; 20:16; 1Co 16:8
PERGA KHUA
Apo 13:13,14; 14:25
PERGAMUM [Pergamos ti zong in auhmi khua]
Bia 1:11; 2:12-17
PETER
Mat 4:18-20; 8:14; 14:28-31; 16:16-19,22,23; 17:1-4; 18:21; 26:33-46,51,58,69-75; Mar 1:36,37; 10:28; 11:20; 14:66-72; 16:7; Luk 5:1-10; 8:45; 12:41; 22:33; Joh 13:6-11,36-38; 20:2-6; 21:1-23; Apo 1:13,15-22; 2:14-40; 3:1-26; 4:1-23; 5:1-11,17-42; 8:14-25; 9:32-43; 10:5-48; 11:1-18; 12:3-19; 15:7-11; 1Co 15:4,5; Gal 1:18; 2:9,11; 1Pe 1:1; 2Pe 1:1,16-18
PHAISA
Mat 2:11; 10:9; 17:27; 22:19-21; 25:15-28; Mar 6:8; 12:41; 14:11; Luk 9:3; 19:15,23; 22:5; Apo 3:6; 8:18,20; 20:33; 1Ti 6:10; 1Pe 1:18
PHARISEE
Mat 3:7-10; 6:2-8,16-18; 9:11-14; 12:2-8,38,39; 15:1-9; 16:1-12; 19:3; 21:33-46; 22:15-22; 23:1-33; Luk 6:39; 7:30,36-39; 11:14-54; 12:1; 14:1; 15:1-10; Joh 3:1; Apo 15:5; 22:3; 23:6-9; 26:5
PHILADELPHIA KHUA
Bia 1:11; 3:7-13
PHILIP, APOSTLE
Mat 10:3; Mar 3:18; Luk 6:14; Joh 1:43,45-51; 6:5-7; 12:20-22; 14:8-13; Apo 1:13
PHILIP, DEACON
Apo 6:5; 8:4-14,26-40; 21:8-10
PHILIPPI KHUA
Apo 16:12-40; 20:1-6; Phi 1:1; 4:10-18; 1Th 2:2
PHUNG THIAMMI
Mat 22:34-40; Luk 10:25-37; 11:45-52; Tit 3:13
PHUNGBIA CAWNPIAKTU
Mat 2:4; 5:20; 7:29; 9:3; 12:38; 13:52; 15:1; 16:21; 17:10; 20:18; 21:15; 23:2,3; 26:3,57; 27:41; Joh 8:3
PHUNGLAM, PATHIAN TUAHMI
Mat 28:19; Rom 13:2; 1Co 11:23-29
PHUNGTHLUKBIA
Mat 12:33; Luk 4:23; 6:44; 14:34; 1Co 15:33; Gal 6:7
PHUNZAI
Luk 10:40; Rom 9:19,20; 1Co 10:10; Phi 2:14; Jam 5:9; Jud 1:16
PONTIUS PILATE
Mat 27:2,24,57,58; Luk 3:1; 13:1; Joh 18:38; 19:22; Apo 3:13; 4:27; 13:28; 1Ti 6:13
RUAMKAINAK
Rom 1:30; Jam 3:5; 4:16
PORHLAWTNAK
Mat 20:26,27; 23:6-8,10-12; Mar 7:21,22; 10:43; 12:38,39; Luk 1:51,52; 9:46; 11:43; 14:8,9; 18:14; 20:45-47; Rom 1:22,29,30; 11:17-21,25; 12:3,16; 1Co 1:29; 3:18; 4:6-8; 5:2,6; 8:1,2; 10:12; 13:4; 2Co 10:5, 12,18; 12:7; Gal 5:26; 6:3; Phi 2:3; 1Ti 2:9; 3:6; 6:3,4,17; 2Ti 3:2,4; Jam 3:14; 4:6; 1Pe 5:3,5; 1Jo 2:16; Bia 3:17,18; 18:7,8
PRISCILLA
Apo 18:1-3,18,19,26; Rom 16:3-5; 1Co 16:19; 2Ti 4:19
PROPHET DEU
Mat 7:15-20; 24:11; 2Pe 2:1,16; 1Jo 4:1; Bia 2:20; 16:13; 19:20; 20:10
PROPHET HMAN
Mat 10:41; 13:17,57; 23:34,37; Luk 1:70; 4:24-27; 10:24; 11:47, 49,50; 13:34; 16:29; Joh 4:44; Apo 21:10; Rom 16:26; 1Th 2:15; Heb 1:1; 11:32-40; 2Pe 1:21; 3:2; Bia 11:10, 18; 16:6; 18:20, 24; 22:6,9
PROPHET, NU
Luk 2:36-38; Apo 21:9; Bia 2:20
PSALM
Luk 1:42-5568-79; 1Co 14:26; Eph 5:19; Col 3:16
PUANTHLAM
Apo 7:44; Heb 8:5; 9:2-8,21,23; 13:10
PUM, KHRIH
Rom 12:5; 1Co 10:17; 12:12,13,27; Eph 4:4
PUM, MINUNG
1Co 3:16; 6:13,15-20; 12:14-25; 15:19-54; 2Co 5:1
PUMSA, A SUALMI
Rom 7:5,8,11,13,18-24; 8:1-9,12,13; 13:14;

Gal 5:17,19-21,24; 6:8,12, 13; Eph 2:3; 1Jo 2:15-17
PUPA KALNING, JEW
Mat 12:1-8; 15:2-20; Mar 7:3-9; Luk 6:1-11; Col 2:8
PUPA KALNING, ZUMTU
1Co 11:1-23; 15:1-3; 2Th 2:15; 3:6,7; 1Pe 1:18; 2Pe 1:16-18
RABBI
Mat 23:7,8; Joh 1:38,49; 3:2,26; 6:25
RAHAB
Mat 1:5; Heb 11:31; Jam 2:25
RAITHAWINAK
Rom 12:1; 1Co 5:7; Phi 2:17; 3:7,8; 4:18; Heb 13:15; 1Pe 2:5
RAL
Mat 5:44-48; 6:12-15; 13:19; 22:44; Luk 6:27,35; Joh 3:19-21; Rom 1:30; 5:10; 12:20; 1Co 15:26; 1Th 2:14-18; Jam 4:4
RALṬHAT THA THAWHNAK
Apo 4:13-31; 9:26-29; 13:46; Eph 3:12; Phi 1:6; Heb 4:16; 10:19; 13:6; 1Jo 3:21,22; 4:17; 5:14,15
RALṬHATNAK
Apo 4:19,20; Gal 2:11-15; 1Th 2:4
RALDOH
Mat 24:6; Luk 14:31,32; Rom 13:12; 16:20; 1Co 9:25-27; 16:13; 2Co 2:14; 6:7; 7:5,6; 10:3-5; Eph 6:10-18; Phi 1:30; 1Ti 1:18,19; 6:12; 2Ti 2:3,4; 4:17,18; Heb 11:33-37; Jam 4:1-4; 1Pe 4:1-4; 1Jo 2:14; 4:4; 5:4,5; Jud 1:3; Bia 2:7,11,17,26,28; 3:5,12,21; 6:4,8; 9:15-19; 12:7,11,17; 13:7,10; 17:14; 19:17-19; 21:7
RALKAP
Mat 27:27-37,65,66; 28:12,15; Luk 3:14; 22:4; Joh 19:2,3,23, 24,32; Apo 12:4-6,19; 21:31-35; 22:24-28; 23:23,31-33; 27:1, 31,42,43; 28:16; Eph 6:10-18; Phi 2:25; 2Ti 2:3,4
RALRINNAK
Mat 6:1; 16:6; 18:10; 24:4,42-51; 25:13; 26:40,41; Mar 4:24; 13:9-23,32-37; Luk 8:18; 11:35; 12:15,35-40; 21:8-36; Apo 20:28-31; Rom 11:21; 13:11; 1Co 7:29-31; 9:27; 10:12; 11:28; 16:13; Gal 6:1; Eph 5:15; 6:18; Phi 3:2; 4:5; Col 4:2,17; 1Th5:4,6,21; 1Ti 4:16; 2Ti 4:5; Heb 2:1; 3:12; 12:15; 1Pe 1:13,17; 4:7; 5:8; 2Pe 1:19; 3:17; 2Jo 1:8; Jud 1:20,21; Bia 3:2,3,11; 16:15
RALTHUAM
2Co 6:7; 10:3-5; Eph 6:11-17; 1Th 5:8
RAP
Luk 21:34,35; 1Ti 6:9,10; 2Ti 2:26
RAWHRALNAK
Mat 27:54; 28:2; Mar 13:8; Luk 13:4; 21:25-28; Apo 16:26; 1Th 5:3; Bia 6:8,12-14; 8:5-12; 9:1-5; 11:13,19; 16:2-12,18-21; 18:8
RAWHRALNAK (Vawlei thil)
Mat 6:19,20; Luk 6:43-45; 1Co 15:42,50; 1Pe 1:18,23
RAWHRALNAK (Thlarau lei rawhral lannak)
Rom 3:16; 9:22; 1Co 5:5; Phi 3:18,19; 1Th 5:3; 2Th 1:9; 1Ti 6:9; 2Pe 2:1,12
RAWL
1Co 3:2; 8:8; 10:3, 27,31; Heb 5:12-14
RAWL ṬAM
Mat 4:2-4; 5:6; 21:18; Mar 11:12; Luk 4:2-4; 15:14,16; Joh 4:8; 1Pe 2:2; Bia 7:16,17
RAWL ṬUAN
Mat 9:37; 13:39; Mar 4:28,29; Luk 10:2; 2Ti 2:6; Bia 14:15
RAWLULH
Mat 4:1,2; 6:16-18; 9:14,15; 17:21; Mar 2:18-22; Luk 2:36,37; Apo 10:30; 13:3; 14:23; 2Co 6:4,5; 11:27
REMTERNAK
Mat 5:23-26; Luk 23:12; Rom 5:1-10; 11:15; 2Co 5:18-21; Eph 2:13-18; Col 1:20-22; Heb 2:17
RIAN KHINHMI
Mat 20:1-15; 21:33-41; Luk 3:14; Eph 6:5-8; Col 3:22; 1Ti 5:18; 6:1; Jam 5:4
RIAN KHINHTU
Mat 10:10; 20:10-15; Luk 10:7; Rom 4:4; Eph 6:9; Col 4:1; 1Ti 5:18; Phm 1:15,16; Jam 5:4,5
RIAN, A ṬHAMI
Mat 5:20; Luk 17:7-10; 18:9-14; Apo 13:39; Rom 3:20-31; 4:1-22; 8:3; 9:16,31,32; 11:6; 1Co 13:1-3; Gal 2:16, 19,21; 3:1-29; 4:9-11; 5:2,4,6,18; 6:15; Eph 2:8,9; Phi 3:3-9; Col 2:20-23; 2Ti 1:9;

Tit 3:4,5; Heb 9:1-14; Jam 2:10,11
RIAN, ZUMTU
Mat 5:13-16; 10:42; 25:34-40; Joh 3:21; 15:8; 2Co 5:10; 9:8; Eph 2:10; Phi 2:13; Col 1:10; 3:12-14, 17; 2Th 2:17; 1Ti 2:10; 5:10, 25; 6:17,18; 2Ti 2:21; 3:16,17; Tit 2:7, 14; 3:1,8, 14; Heb 6:9,10; 10:24; 13:21; Jam 1:22-27; 2:14-20, 25; 3:13; 1Pe 2:12
RIANṬUAN
Mat 20:1-15; Luk 10:7; Apo 20:35; 1Co 9:9; 15:58; Eph 4:28; Phi 2:16; 1Th 4:11,12; 2Th 3:7-13; 1Ti 5:17,18; Jam 5:4
RIANṬUANTU, KHRIHFABU CHUNG
Joh 21:15-17; Apo 1:8; 6:1-6; 11:30; 14:23; 15:2, 4,6,22,23; 16:4,9, 10; 20:17,28; 1Co 1:17, 23-30; 2:2; 3:5-15; 4:10-13; 9:16-27; 2Co 1:4-6; 2:15-17; 3:6-11; 4:1-15; 5:18-20; 6:1; 8:23; 9:6-18; 10:12-16; 11:3-15, 23-33; Eph 3:7-11; 4:11, 12; Phi 1:1,15, 16; Col 1:9, 24-29; 1Th 5:12,13; 1Ti 3:1-15; 4: 13,15; 5:17,19; 2Ti 2:25; 4:2-5; Tit 1:5-9,13, 14; 2:15; Heb 5:1-3; 13:17; Jam 5:15; 1Pe 4:10,11; 5:1-3; 2Jo 1:1; 3Jo 1:1
RILI KHENGPI
Bia 4:6; 15:2
RIMHMUI
Mat 2:11; Luk 1:10; Eph 5:2; Bia 5:8; 8:3,4
RINGAWN
Mat 9:23; 11:17; Mar 14:26; 1Co 14:15; Eph 5:19; Col 3:16; Heb 2:12; Bia 14:2,3; 18:22
RO
Luk 15:12,25; Apo 20:32; 26:18; Rom 8:16,17; Gal 3:15; Eph 1:11; Tit 3:7; Heb 1:14; 9:16,17
ROCOTU
Rom 8:14-17; Gal 3:29; 4:6,7,30; Tit 3:7; Jam 2:5
ROME KHUA
Apo 18:2; Rom 1:7,15; 16:5-15; Phi 1:13; 4:22; 2Ti 1:16,17; 4:19,21
RUAHCHANNAK
Apo 23:6; 24:14,15; 26:7, 8; 28:20; Rom 4:18; 5:2-5; 8:24,25; 12:12; 15:4,13; 1Co 13:13; 15:19; 2Co 3:12; Gal 5:5; Eph 1:18; 4:4; Phi 1:20; Col 1:5, 23,27; 1Th 1:3; 5:8; 2Th 2:16; 1Ti 1:1; Tit 1:2; 2:13; 3:7; Heb 3:6; 6:11, 18,19; 11:1; 1Pe 1:3,13, 21; 3:15; 1Jo 3:3
RUAK VUINAK, JESUH
Mat 26:12; 27:57-60; Mar 14:8; Joh 12:7; 19:41
RUL
Mat 7:10; 10:16; Mar 16:18; Luk 10:19; Apo 28:3-6; 1Co 10:9; 2Co 11:3; Bia 9:19
RUMNAK
Mat 19:16-30; Luk 6:24, 25; 12:15-21; 16:13,14, 19-31; 1Ti 6:17-19; Jam 1:9-11; 5:1-6
RUMNAK, THLARAU LEI
Mat 6:20,21; Col 1:27; 2:2,3; 3:16
RUMNAK, VAWLEI
Mat 6:19; 13:22; 19:16-30; Mar 4:19; Luk 9:25; 12:15; 1Ti 6:8-10,19; Jam 2:6,7; 5:3-5; 1Jo 3:17
SABBATH
Mat 12:1-8,10-12; 24:20; Mar 2:23,27,28; 6:2; 15:42; Luk 4:16,31; 6:5, 6; 13:10-17; 14:1-6; 23:54,56; Joh 5:5-17; 7:21-24; 9:14,16,34; 19:31; Apo 13:14,27, 42,44; 15:21; 16:13; 17:2; 18:4; Col 2:16; Heb 4:1-11
SADDUCEE
Mat 3:7-9; 16:6-12; 22:23-34; Luk 20:27-40; Apo 4:1-3; 5:17-33; 23:6-8
SAL
Mat 8:9; 10:24; 18:23; 20:27,28; 21:34; 24:45; 25:14; Luk 1:38,48; 2:29; 12:37,43; 16:13; 17:7; Apo 2:18; 4:29; 16:17; Rom 6:16-20; 1Co 7:21,22; 12:13; 2Co 4:5; Gal 1:10; 3:28; 4:1,7; Eph 6:5-8; Phi 1:1; 2:7; Col 3:11, 22; 4:1,12; 1Ti 6:1; 2Ti 2:24; Tit 2:9; Phm 1:16; Jam 1:1; 1Pe 2:16,18; 2Pe 1:1; 2:19; Jud 1:1; Bia 1:1; Bia 2:20; 7:3; 10:7; 11:18; 13:16; 15:3; 19:2; 22:3
SAL (hlanmi)
Mat 9:37,38; 10:10; 20:1-8; Luk 10:2,7; 13:27; Joh 12:26; Apo 19:25; 2Co 11:13; 1Ti 5:18; 2Ti 2:15; Jam 5:4
SALOME, JAMES LE JOHN NU
Mat 20:20,21; Mar 15:40; 16:1,2
SAM
Mat 10:30; Luk 7:38; 1Co 11:3-10,14,15; 1Ti 2:9; 1Pe 3:3; Bia 9:8

SAMARIA (PALESTINE RAM I PENG KHAT)
Mat 10:5; Joh 4:1-42; Apo 1:8; 9:31; 15:3
SAMARIA MI
Luk 10:29-35; 17:11-19; Joh 4:5-42; Apo 8:5-25
SARAH
Rom 9:9; Gal 4:22; Heb 11:11; 1Pe 3:5,6
SARDIS KHUA
Bia 1:11; 3:1-6
SARTHIHNAK
Mat 10:21,22,39; 16:25; 22:6; 23:34,35; 24:9; Mar 6:18-28; 13:12; Luk 9:24; 11:50; 21:16, 17; Joh 12:25; Apo 7:58-60; 12:2; Rom 8:36; 11:3; 1Co 13:3; 1Th 2:15; Heb 11:32-37; Bia 6:9-11; 11:7-12; 12:11; 16:6; 17:6
SATAN
Mat 4:1; 12:24-28; 13:19,38,39; 25:41; Mar 3:23-27; 4:15; Luk 13:16; Joh 8:44; 12:31; 13:2,27; 14:30; 16:11; Apo 5:3; 26:18; Rom 16:20; 2Co 2:11; 4:4; 6:15; 11:3,14; Eph 2:2; 2Th 2:9; 1Pe 5:8; 1Jo 3:8; 5:19; Bia 2:9, 24; 3:9; 9:11; 12:3,7-10; 20:2
SERTU (Pathian le Khrih)
Mar 10:6; 13:19; Joh 1:1-3; Apo 4:24; 7:50; 14:15; 17:24-26,28,29; Rom 1:20; 11:36; 1Co 8:6; 11:12; 12:18,24,25; 15:38; 2Co 4:6; 5:5,18; Eph 3:9; Col 1:16-17; 1Ti 6:13; Heb 1:1,2; 2:10; 3:4; 11:3; 12:9; 1Pe 4:19; Bia 4:11; 10:6; 14:7
SIANGPAHRANG ṬHUTDAN
Mat 5:34; 19:28; 23:22; 25:31; Apo 2:30; 12:21; Heb 8:1; 12:2; Bia 1:4; 3:21; 4:2-10; 7:9-17; 14:3,5; 19:4; 21:5; 22:3
SIANGPAHRANG, MINUNG
Mat 14:1-10; Luk 22:25; Joh 19:6-13; Apo 12:1,2; 1Ti 2:1,2
SIANNAK
Mat 25:40; Luk 6:38; 8:2,3; 10:30-35; 12:33, 34; 16:9; 21:2-4; Apo 4:32-37; 20:35; Rom 12:8,13; 15:27; 2Co 8:1-9,12; 9:12; Gal 6:10; Eph 4:28; Phi 4:14-18; 1Ti 6:17-19; Heb 6:10; 13:16; 1Jo 3:17,18
SIASAL BIAK
Apo 14:13,15; 17:22,23,29; 19:24,25; Rom 1:22-27; 1Co 6:9, 10; 8:1-13; 10:7,8,14, 19-22; 12:2; Gal 4:8; Col 2:18; 1Pe 4:3,4; 1Jo 5:21; Bia 2:14, 20-22; 9:20,21; 14:8; 21:8; 22:15
SIDON KHUA
Mat 15:21-28; Mar 3:8; Luk 6:17; Apo 12:20-23; 27:3
SIFAK
Mat 11:5; 19:21; 25:35,36,42,45; 26:11; Mar 12:43,44; 14:7; Luk 3:11; 4:18; 6:30-35; 7:22; 12:33; 14:12-14; 16:20-22; 18:22; 19:8; Joh 12:6; Rom 15:26; 1Co 13:3; 2Co 8:1-4,9; Gal 2:10; Jam 1:9,10, 27; 2:2-9,15,16; 1Jo 3:17-19
SILAS [Silvanus ti zong in auhmi]
Apo 15:22-34,40,41; 16:19-40; 17:4-10,14,15; 18:5; 2Co 1:19; 1Th 1:1; 2Th 1:1; 1Pe 5:12
SIMEON
Luk 2:25-35
SINAI TLANG
Apo 7:30,38; Gal 4:24, 25; Heb 12:18-21
SODOM KHUA
Mat 10:15; Luk 17:29; Rom 9:29; 2Pe 2:6; Jud 1:7
SOLOMON
Mat 1:6; 6:29; 12:42; Joh 10:23; Apo 3:11; 7:47
SUAL HNGALHNAK
Joh 16:7-11; Apo 2:37; Rom 2:15; Jam 2:9
SUAL NGAIHCHIH KHAWHLONAK
Mat 13:14,15; 15:14; 25:8-13; Luk 13:24-28; 14:24; Joh 17:12; Rom 11:7-10,17-20; 1Co 13:5-7; 2Th 2:7-12; 2Ti 3:8; Tit 1:12; Heb 6:4-8; 10:26-31; 12:15-17; Jud 1:4-13; Bia 22:11
SUAL NGAIHCHIHNAK
Mat 3:2; 4:17; 9:13; Mar 1:4,15; 6:12; Luk 3:3; 5:32; 10:13; 13:1-5; 15:1-10; 18:10-14; 24:47; Apo 2:38,40; 3:19; 5:31; 8:22; 17:30; 20:21; 26:20; Rom 2:4; 11:23; 14:11; 2Co 7:9-11; Eph 5:14; 2Ti 2:25; Heb 6:1; Jam 4:8-10; 1Jo 1:9; Bia 2:5,22; 3:2,3,19
SUAL TUAHNAK HRAWH
Rom 6:6,11,17-19; 7:4; 8:13; 13:14; Col 3:5

SUAL CHIRNAK
Mat 5:4; 12:20; Luk 4:18; 15:18,21; 18:10-14; 23:39-42
SUALNAK
Mat 1:21; 9:6; 12:31, 32; 15:19,20; 26:28; Joh 1:29; 3:19,20; 8:24, 34,44; 9:41; 15:22,24; Rom 3:9-18; 5:12-21; 6:6,7,10-23; 7:13,23, 25; 14:23; 1Co 15:3; 2Co 5:21; Gal 5:19-21; 1Ti 3:3,5-7; 5:22,24; Heb 9:28; 10:26; 12: 4; Jam 1:15; 4:17; 5:16; 1Pe 4:8; 2Pe 2:22; 1Jo 1:5-10; 2:1,2; 3:4, 5,9; 5:17; Bia 18:5
SUALNAK NGEI LO
Mat 27:24; Luk 23:4, 13-22; Apo 13:28; 2Co 5:21; 1Pe 1:19; 3:18; 2Pe 3:14
SUALNAK, THLARAU THIANG RALCHANH IN
Mat 12:31,32; Mar 3:29; Luk 12:10; Apo 5:3,9; 7:51; 8:18-23; Eph 4:30; Heb 10:29; 1Jo 5:16
SUALPHUANNAK
Jam 5:16; 1Jo 1:9,10
SUNPARNAK, MINUNG
Heb 2:6-8; 1Pe 1:24
SUNPARTER, PATHIAN
Mat 5:16; 15:31; Joh 12:28; 15:8; 21:19; Apo 4:21; 11:18; 12:23; 19:17; Rom 1:21; 3:23; 4:20; 11:36; 15:6,9; 1Co 1:31; 6:20; 10:31; 2Co 9:13; Gal 1:24; Phi 1:11; 2Th 1:12; 1Pe 2:12; 4:11,14,16; Bia 14:7
SUNPARTERNAK, ZUMTU
Joh 17:22; Rom 8:18,21, 28-30; 9:23; Phi 3:21
SYNAGOGUE
Mat 4:23; 6:2; 9:35; 13:54; 10:17; 12:9-13; 23:34; Mar 1:39; Luk 12:11; 4:15-33; 7:5; 13:10-14; Joh 9:22,34; 12:42; 16:2; 18:20; Apo 6:9; 9:2,20; 13:5-44; 14:1; 17:1,2,10; 18:4, 19,26; 22:19; 26:11; Jam 2:2; Bia 2:9; 3:9
SYRIA RAM
Mat 4:24; Mar 7:26; Luk 2:2,3; Apo 9:1-31; 15:41; 18:18; 21:3; Gal 1:21
TAHCHUNHNAK
Mat 10:16; 13:10-16; 13:34-50; 15:15; 13:36; Mar 4:10-13,26-29, 30-34; 12:1-12; Luk 5:36-38; 7:40-43; 8:9-15; 10:25-37; 12:16-21; 15:11-32; 21:29-36
TAKSA DUHNAK
Luk 12:19,20; 16:19, 25; Rom 8:7; 1Co 15:32, 33; Jam 5:5; 2Pe 2:13; Jud 1:18,19
TARSUS KHUA
Apo 9:11,30; 11:25,26; 21:39; 22:3
TAWH FUNG
Mat 16:19; Luk 11:52; Bia 1:18; 3:7; 9:1; 20:1
TAZACUAINAK
Mat 5:25,26; 1Co 6:1-8
TEHTE KHANNAK
Mat 10:32; Mar 1:13; 5:16,19,20; Luk 8:16,38, 39; 24:48; Joh 4:28-30, 39-42; 8:18; 9:17,30-33; 15:27; 19:35; Apo 1:8,22; 2:4-11; 3:15; 4:18-20; 5:31,32; 13:31; 22:1-30; 26:12-23; 1Co 1:5,6; 12:3; 15:15; 2Co 3:2; 4:13; Gal 2:20; Phi 3:4-14; 1Ti 6:12,13; 2Ti 1:8,12; 4:7; Heb 2:3,12; 11:2; 1Pe 3:15; 5:1,12; 2Pe 1:16; 1Jo 1:1-4; 5:9; Bia 12:11
TEINAK
Joh 16:33; Apo 2:29-36; Rom 7:25; 8:37; 12:21; 1Co 15:54,55,57; Gal 5:16-25; Phi 4:13; Jam 4:7; 1Jo 2:13,14; 5:4; Bia 2:7,11,26; 3:5, 12,21; 11:7; 17:13,14
TEIRULCHAMNAK, ṬUANMAN
Mar 9:42-48; Luk 21:22; Rom 12:19; 2Th 1:6-10; Jud 1:6,7,14,15; Bia 6:17; 8:13; 18:10; 19: 11-16
TEIRULCHAMNAK
Mat 5:38-44; 7:1,2; Mar 6:19-24; Luk 9:52-56; Apo 7:54-59; 23:12; Rom 12:17,19; 1Co 6:7, 8; 1Th 5:15; 1Pe 2:23; 3:9
TEMHINNAK, KHRIH CA AH
Apo 9:16; Rom 8:17-23, 26; 1Co 4:12,13; 2Co 1:7; 4:11-18; Phi 1:29; 2:27-30; 3:10; Col 1:24; 2Th 1:4,5; 1Ti 4:10; 2Ti 2:9,12; Heb 11:26, 36-38; Jam 5:10; 1Pe 4:13,14; 5:10
TEMPLE, TAKSA
Mat 4:5-7; 21:12-16, 23-46; 23:1-39; 24:1,2; 27:5,51; Mar 11:17; 12:35-44; 13:1; Luk 1:5-22; 2:22-39,42-52; 4:9-12; 18:10; 21:5; 22:52; 23:45; 24:53; Joh 2:15-17, 19,20,22; 5:14-17; 7:14-28; 8:1-59; 10:23-38; 18:20; Apo 2:46; 3:1-26; 4:1; 5:12,20, 21,24,26,

42; 7:46-50; 21:20-30, 33; 22:17-21; Heb 10:20
TEMPLE, THLARAU
1Co 3:16,17; 2Co 6:16; Eph 2:21; 2Th 2:4; Bia 3:12
TEMPLE, VAN
Bia 3:12; 11:1,2,19; 14:15,17; 15:5,8; 16:1
THA BATNAK
Mat 9:36; Gal 6:9; 1Th 5:14; 2Th 3:13; Heb 12:5
THA PEKNAK
Apo 4:36; 11:23; 15:31,32; 16:40; 18:27; Rom 1:12; 15:4,5; Phi 2:1,19; Col 2:2; 4:8, 11; 1Th 3:2; 5:11,14; Tit 2:4; Heb 3:13; 6:18
THA PEKNAK, A ṬHA LEIAH
Rom 12:8; 1Th 2:3,4; 2Ti 4:2-5; Tit 2:15; Heb 3:13; 10:25; 13:22; Jud 1:3,4
THA THAWHNAK
Mat 22:37,39; Mar 14:11; Luk 1:14; 6:23; 7:36-50; 12:32; 15:20; 16:27-31; 18:23; 19:6; 23:8; Joh 8:56; 11:33-36; Apo 2:26,28,37,46; 7:54,57; 14:17; 2Co 2:2; 6:12; 7:15; Rom 1:31; Phi 1:8; 2:1; 4:6,7; Col 2:1,2; 1Th 2:8; 2Ti 3:3; 2Jo 1:4; 3Jo 1:4; Bia 19:7
THA THUTNAK
Mat 20:6,7; Luk 19:20-25; Apo 17:21; 2Th 3:10, 11; 1Ti 5:13
THANGṬHAT, PATHIAN
Luk 1:46-55,67-75; 2:13,14,20; 17:15,16; 19:37,38; 24:52,53; Apo 2:46,47; 4:24; 16:25; Rom 11:36; 16:27; 1Co 15:57; Eph 1:3; 3:20, 21; 5:19; Phi 4:20; 1Ti 1:17; Heb 2:12; 13:15; Jam 5:13; 1Pe 1:3; 2:9; 4:11; 5:11; 2Pe 3:18; Jud 1:25; Bia 1:6; 4:8-11; 5:9-14; 7:9-12; 11:16,17; 14:7; 15:3,4; 19:1-7
THANGCHIAT, PATHIAN
Mat 26:65; Luk 22:65; Apo 6:11,13; Rom 1:28-32; 1Ti 1:13,20; Bia 16:21
THANGCHIAT, THLARAU THIANG RALCHANH IN
Mat 12:30-32; Mar 3:28-30
THANGCHIATNAK
Mat 5:11; 12:36; 26:59,60; Mar 14:64; Luk 6:45; 22:65; 23:2,5; Joh 5:18; 8:48,52; 10:20; 19:1-5; Rom 1:30; 3:8; 1Co 4:13; 6:10; 2Co 6:8; 12:20; Eph 4:31; 1Ti 3:11; 5:13; Tit 2:3; 3:1; Jam 4:11; 1Pe 2:1,12; 3:10,16; 4:4; 2Pe 2:10; Jud 1:8; Bia 12:10
THAPHU
Mat 11:29,30; Apo 15:10; 2Co 6:14; Gal 5:1; 1Ti 6:1
THAWCHUAHHNAWH-NAK, BIBLE
Mat 24:35; Luk 12:11, 12; Joh 10:34-36; 2Ti 3:15-17; Heb 1:1; 3:7; 1Pe 1:10-12; 2Pe 1:20, 21; Bia 1:10,11
THAWHṬHANNAK
Mat 22:23-32; 24:31; 25:1-13; 27:52,53; Mar 12:18-27; Luk 14:14; 20:27-38; Joh 5:21,25, 28,29; 6:39,40,44,54; 11:23-25; 14:19; Apo 2:26-31; 4:1,2; 17:18,32; 23:6,8; 24:14,15; 26:6-8; Rom 4:16-21; 8:10,11,19, 21-23; 1Co 6:14; 15:12-32,35-57; 2Co 4:14; 5:1-5; Phi 3:10,11, 21; 1Th 4:14,16; 2Ti 1:10; 2:18; Heb 6:2; 11:19,35; Bia 1:18; 20:4-6,13
THAWHṬHAWNNAK, JESUH
Mat 12:40; 16:4,21; 17:23; 20:19; 26:32; 27:52,53,63,64; 28:6,7; Mar 8:31; 16:6,7; Luk 9:22,31; 18:33; 24:5-7, 46; Joh 2:19-22; 12:23; 16:16, 22; 20:1-18; Apo 1:3; 2:24-32; 3:15; 4:10, 33; 5:30-32; 10:40, 41; 13:30-34; 17:2,3,31; 26:23-26; Rom 1:4; 4:24,25; 6:4-10; 8:11,34; 10:9; 14:9; 1Co 15:3-8, 12-23; 2Co 4:10-14; 13:4; Eph 1:20; Phi 3:10; Col 1:18; 1Th 4:14; 2Ti 2:8; Heb 13:20; 1Pe 1:3; 3:18; Bia 1:5,18
THAWHKEHNAK
Mat 1:1-17; Luk 3:23-38; 1Ti 1:4; Tit 3:9
THAWNGṬHA BIA
Mat 24:14; Mar 1:1-4, 14, 15; 16:15,16; Apo 15:7; 16:10; 20:24; Rom 1:1,2, 16; 15:19,20; 16:25; 1Co 4:15; 9:12,16; 15:1-4; 2Co 2:12; 4:3,4; 9:13; Gal 1:7,10-12; 3:8; Eph 1:13; 3:1-6; 6:15,19; Phi 1:7, 16,27; Col 1:23; 1Th 3:2; 2Th 2:13,14; 2Ti 1:10; 1Pe 1:12; Bia 14:6
THAWNGṬHA CHIM
Mar 1:14,15; 10:27; Luk 11:32; Apo 17:3,16-18; Rom 1:15,16; 10:14,15; 1Co 1:17-29; 2:1-8,12,13;

9:16,18; 15:2,11; Gal 1:6-9; Col 1:23-29; 1Th 1:5; 2:3-12; 2Ti 2:15,16; 4:1,2; Tit 1:3; Heb 4:2

THEITLAI
Mat 3:8; 7:15-20; Mar 4:20; Joh 15:1-8,16; 2Co 8:10; Gal 5:22,23; Eph 5:9; Heb 12:11

THEITLAILONAK
Mat 3:10; 7:17,19; 13:4-7,19-22; 21:19; Luk 3:9; 13:6-9; Joh 15:2,4,6; 2Pe 1:8

THESSALONICA KHUA
Apo 17:1-13; 20:4; 27:2; Phi 4:16; 1Th 1:1; 2Th 1:1; 2Ti 4:10

THIAM COTERNAK
Rom 3:21-30; 4:3-25; 5:1,9,11-21; 6:22; 8:1 ,30,31,33,34; 10:1-5; 1Co 1:30; 6:11; 2Co 5:19,21; Gal 2:14-21; 3:6-24; Phi 3:8,9; Tit 3:7

THIANCHEHMI BIAKAMNAK A NGEIMI
Mat 11:18; Luk 1:15; 7:33

THIANCHEHNAK
Mat 15:2; Mar 7:2-9; Luk 2:22; 11:38; Joh 11:55; Apo 21:24,26; Rom 14:14,20,23; Heb 9:10,12-14,19-22; 10:22

THIANHLIMNAK, ZUMTU
Joh 17:17; Rom 1:4; 6:13,19; 8:29; 12:1,2; 14:18; 1Co 3:16,17; 2Co 7:1; Eph 1:4; 4:24; 5:27; Col 1:22; 2:6; 3:12; 1Th 2:10; 3:13; 4:7; 5:22; 1Ti 6:14; 2Ti 1:9; Tit 3:8; Heb 12:10; 1Pe 1:14-16; 2:5,9; 2Pe 3:11

THIANNAK, THINLUNG
Mat 5:8; Joh 15:2; Phi 4:8; 1Ti 1:5; 3:9; 5:22; 2Ti 1:3; 2:21,22; Tit 1:15; Heb 9:13,14; 10:2; Jam 4:8; 1Pe 1:22; 1Jo 3:3

THIANTERNAK
Joh 17:17,19; Apo 4:13; 26:17,18; Rom 15:16; 1Co 1:2,30; 6:11; 13:1-13; 2Co 1:21,22; Gal 2:20; 4:19; 6:14; Eph 1:3,4; 3:19; 4:7,12,13, 15,16; 5:25-27; Col 2:11; 1Th 4:3,4; 5:23; 2Th 2:13,14; 2Ti 2:11, 21; Heb 2:11; 9:14; 10:10,14; 12:10; 13:12, 21; 1Pe 1:2; 2Pe 1:2-4; 1Jo 1:9; 5:18; Jud 1:24; Bia 7:14

THIH KHAWH LONAK
Mat 10:28; 25:46; Mar 8:36,37; 10:30; 12:26,27; Luk 10:25-28; 20:36-38; Joh 3:14-16,36; 5:39,40; 6:39-58; 10:28; 11:25,26; 14:19; 17:2,3; Apo 20:32; 23:8,9; 26:7, 8,18; Rom 2:7; 6:22,23; 1Co 15:12-55; Gal 6:8; Col 1:5,6; 1Th 4:13-18; 5:10; 2Th 1:7-9; 2:16; 1Ti 4:8; 6:12, 19; 2Ti 1:9,10; Tit 1:2; 3:7; Heb 9:15; 10:34; 11:5, 10,13-16; 1Pe 1:3-5; 1Jo 2:17,25; 5:13; Jud 1:21; Bia 1:7; 3:4; 22:5

THIHNAK, SUALNAK AH
Rom 6:2,6-8,23; 7:4,9; 2Co 5:14; Gal 2:19,20; 5:24; 6:14; Col 2:20; 3:3; 2Ti 2:11; 1Pe 2:24

THIHNAK, TAKSA
Mat 8:21,22; Rom 5:12-21; 6:23; 1Co 15:21, 22,51-58; Phi 1:21; Heb 2:14,15; 9:27; Bia 20:13,14; 21:4

THIHNAK, THLARAU LEI MITHI
Rom 5:12-21; 6:23; 1Co 15:21,22; Eph 2:1,5; Col 2:13

THIHNAK, VOIHNIH
Mat 25:41,46; 2Th 1:9; Bia 20:6; 21:8

THIL PEKNAK (Sifakmi)
Mat 6:1-4; Luk 19:8; Apo 9:36; 10:2; 1Jo 3:17

THIL ZOHKHENHTU
Mat 25:14-30; Luk 8:3; 12:42; 16:1-8; 1Co 4:1, 2; 9:17; Tit 1:7; 1Pe 4:10

THIL ZOHKHENHTU SINAK
Mat 6:19-21,24-34; 19:16-22; Luk 16:10-13; Rom 12:17; 13:8; 14:7,8, 12; 1Co 6:20; 2Co 8:3-8; 9:6-8; Phi 4:19; 1Ti 6:6-10; Heb 6:12; 13:5; 3Jo 1:2

THILNU
Mat 13:33; 16:6-12; Luk 13:21; 1Co 5:6-8; Gal 5:9

THILRIT [Thlarau lei]
Mat 23:4; Luk 11:46; Gal 6:2

THIMNAK, PATHIAN NIH
Mat 24:22,31; Joh 15:16; 17:6; Apo 9:15; Rom 9:11-16; Eph 1:4; 1Th 1:4; 2Th 2:13

THIN DAMTERNAK
Rom 3:25; 5:1,10,11; 2Co 5:18,19; Col 1:20-22; 1Jo 2:2; 4:10

THINDAMTERNAK (Khrih aiawhnak)
Joh 1:29; 11:50; Rom 3:23-26; 4:6,7; 6:10; 8:3; 2Co 5:21; Heb 5:3; 9:7-22; 1Pe 3:18

THINGHMUI
Mat 8:3,4; 10:8; Mar 1:40-42; 14:3; Luk 5:13, 14; 17:12-14
THINHUNNAK, MINUNG
Mat 5:22; Gal 5:19-21; Eph 4:26,31; Tit 1:7; Jam 1:19,20
THISEN
Mat 26:28; Joh 6:53-56; Heb 9:13,14,22,25; 10:29; 1Pe 1:19; Bia 12:11
THLACAMNAK, JESUH
Mat 11:25,26; 14:23; 15:36; 19:13; 26:26,27, 36,39,42,44; 27:46; Mar 1:35; 6:41,46; 14:32-39; Luk 3:21; 5:16; 6:12; 9:18,28,29; 11:1; 22:32, 41-44; 23:34; Joh 11:22, 41,42; 12:27,28; 17:1-26; 1Co 11:24; Heb 5:7
THLACAMNAK, ZUMTU
Mat 6:5-14; 7:7-11; 8:25; 18:19; 21:22; 23:14; Mar 9:28,29; 11:24; 12:40; Luk 18:1-14; 20:47; Joh 14:13,14; 16:23,24; Apo 1:13,14, 24,25; 3:1; 10:2; 12:12-16; 16:25; 20:36; 21:5; Rom 8:26; 1Co 14:15; 2Co 12:8,9; Eph 3:11,12; 6:18,19; Phi 4:6; Col 4:2; 1Th 5:17,18,25; 1Ti 2:1-3, 8; Heb 4:16; Jam 4:3; 5:14-16; Jud 1:20; 1Jo 1:9; 5:14,15; Bia 5:8; 8:3,4
THLAICI VORHTU
Mat 13:3-8; Mar 4:3-20,26-28; Luk 8:5-8; Gal 6:7,8
THLARAU MINUNG SINAK
Mat 5:6; Luk 10:42; Joh 6:27; 14:16,17; Rom 8:4-17; 14:17; 1Co 2:15; 3:1, 2; 7:29-31; Gal 5:18,22, 23,25; 6:1; Col 3:1-3
THLARAU THIANG
Mat 1:18,20; 3:11,16,17; 4:1; 10:20; 12:28; 28:19; Mar 12:36; Luk 1:15,35, 67; 2:25-27; 4:18; 11:13; 24:49; Joh 1: 32,33; 3:5, 6,34; 4:14; 6:63; 7:38,39; 14:16,17, 26; 15:26; 16:7-14; 20:22; Apo 1:2, 5,8,16; 2:2-4,33,38; 4:8, 31; 5:3, 9,32; 6:5; 7:51; 8:15-19,39; 9:31; 10:19, 20,44-47; 11:15, 16,24; 13:2,4,9,52; 15:8, 28; 16:6,7; 19:2-6; 20:28; Rom 1:4; 5:3-5; 8:1-27; 14:17; 15:13,16,19,30; 1Co 2:4,10-14; 3:16; 6:11,19; 12:3-11; 2Co 1:22; 3:3-18; 5:5; 6:4, 6; 13:14; Gal 3:2,3,14; 4:6; 5:5,16-25; 6:8; Eph 1:12-14; 2:18, 22; 3:5,16; 4:3,4,30; 5:9, 18; 6:17,18; Phi 1:19; 2:1; Col 1:8; 1Th 1:5,6; 4:8; 5:19; 2Th 2:13; 1Ti 4:1; 2Ti 1:14; Tit 3:5,6; Heb 2:4; 3:7; 6:4; 9:14; 10:15,29; 1Pe 1:2,11,12, 22; 3:18; 4:14; 2Pe 1:21; 1Jo 2:20; 3:24; 4:2,13; 5:6-8; Jud 1:19,20; Bia 1:4; 2:7,11,29; 4:5; 5:6; 11:11; 14:13; 22:17
THLEIDANNAK
Apo 10:28-35; 15:36-40; 1Ti 5:21; Jam 2:1-4
THLUACHUAH PEKNAK
Luk 1:68-79; 24:50,51; 2Co 13:14; Heb 13:20,21
THLUACHUAHNAK
Mat 5:3-11; Luk 1:42-45; Apo 20:35; Rom 4:7,8; Bia 1:3
THOMAS (DIDYMUS)
Mat 10:3; Mar 3:18; Luk 6:15; Joh 11:16; 14:5; 20:24-29; 21:1,2; Apo 1:13,14
THONGINN
Mat 11:2; 14:3-12; 25:35-46; Mar 6:17; Luk 3:20; 23:19; Apo 4:3; 5:17-42; 12:4,5; 16:19-40; 25:14; 2Co 6:5; 11:23,24; 2Ti 4:16; Heb 10:34
THYATIRA KHUA
Apo 16:14; Bia 1:11; 2:18
TI
Mar 6:49-52; Joh 2:1-11; 4:10-15; 7:37-39; 19:34; Apo 8:36-38; Eph 5:25, 26; Bia 8:11; 12:15; 16: 3-5; 17:1,15; 21:6; 22:17
TIBERIAS KHUA
Joh 6:1,23; 21:1
TIBERIUS CAESAR
Luk 3:1
TILAWNG
Mar 6:47,48; Joh 21:3-8; Apo 20:13; 21:3; 27:1-44; 28:11
TIMOTHY
Apo 16:1,2,3; 17:14,15; 18:5; 19:22; 20:1-4; Rom 16:21; 1Co 4:17; 16:10,11; 2Co 1:19; Phi 1:1; 2:19-23; Col 1:1,2; Phm 1:1; 1Th 1:1; 3:2,6; 2Th 1:1; 1Ti 1:1-3,18; 4:14; 6:12; 2Ti 1:1-6; 3:15; Heb 13:23
TITUS
Apo 15:1-29; 2Co 2:13; 7:5-7,13-15; 8:6,16-23; 12:17,18; Gal 2:1-3; 2Ti 4:10; Tit 1:1-5; 3:12
TLAI HMASA BIK
Rom 8:23; 11:16; 1Co 15:20,23; Jam 1:18
TLAIHCHANNAK
Joh 2:15-17; 6:27; 9:4; Apo 4:8-20; Rom 1:14,

15; 9:1-3; 10:1-3; 11:11; 15:18-25; 1Co 9:19-23; 14:12; 15:58; 2Co 4:8-10; 7:11; 9:2; 11:7-12; Gal 4:18; Phi 2:19-22, 25-30; 3:4-16; Col 4:12, 13; Tit 2:14

TLANGBAWI
Mat 26:3-6,14,15,47, 57-68; 27:20; Luk 10:31; Apo 4:6-21; 5:17-41; 22:5; Heb 5:1-4,6,10; 6:20; 7:1-21; 8:3; 9:6,7 ,22,23; 10:11; 1Pe 2:9; Bia 1:6; 5:10; 20:6

TLANGBAWI SANG
Mat 26:3,57-62; Heb 2:17; 4:15,16; 5:1, 4,5; 9:7,11,12,24

TLANHNAK
Mat 20:28; Mar 10:45; Luk 2:38; Apo 20:28; Rom 3:24-26; 1Co 1:30; 6:20; 7:23; Gal 1:4; 2:20; 3:13; 4:4,5; Eph 1:7,13,14; 4:30; 5:2; Col 1:14,20-22; 1Ti 2:6; Tit 2:14; Heb 9:12,15; 1Pe 1:18, 19; Bia 5:9,10

TLUKNAK, MINUNG SUAL LEI
Rom 5:12-21; 1Co 15:21,22; 2Co 11:3; 1Ti 2:14

TLUKRILHTERNAK
Mat 13:41; 16:23; 18:6-9; Luk 17:1; Rom 14:13,21; 16:17; 1Co 8:9-13; 10:32; Bia 2:14

TOIDORNAK
Mat 5:3; 11:29; 18:2-4; 20:26,27; 23:12; Mar 9:33-37; Luk 1:52; 10:21; 14:10,11; 17:10; 18:13,14; Joh 13:14-16; Rom 12:3,16; 1Co 1:28, 29; 2:1-3; 13:4; 2Co 11:30; 12:5-12; Gal 6:14; Eph 4:2; 5:21; Phi 2:3-11; Col 3:12; Jam 1:9,10,19; 4:6,10; 1Pe 5:3,5,6

TROAS KHUA
Apo 16:8,11; 20:5,6; 2Co 2:12; 2Ti 4:13

TUK [saphaw hri in]
Mat 10:17; 20:19; 27:26; Apo 16:23; 18:17; 21:32; 22:24; 2Co 11:24,25

TUKFORHNAK
Mat 4:1-11; 13:22; 18:6-9; 26:31,41; Mar 1:13; 4:15,17; 13:21,22; 14:38; Luk 11:4; 22:3, 31,32; Joh 16:1,2; Rom 6:12-14; 7:5; 8:35-39; 12:21; 14:13,15,21; 1Co 7:5; 8:9-13; 10:13, 28-32; 2Co 2:11; 11:3, 14,15; 12:7; Gal 5:17; Eph 4:27; 6:11,13-17; 1Th 3:5; 1Ti 5:15; 6:9, 10; 2Ti 3:13; Heb 2:18; 4:15; 12:3,4; Jam 1:2-4, 12-16; 3:12; 4:7; 1Pe 1:6,7; 4:12; 5:8-10; 2Pe 2:9,18; 3:17; 1Jo 2:16,26; 4:4; Bia 3:10; 12:10,11,17

TUU
Mat 9:36; 10:6,16; 18:11-13; 26:31; Mar 14:27; Luk 15:4-7; Joh 10:1-16

TUUKHAL
Mat 25:32; Luk 2:8-20; Joh 10:1-18; Apo 20:28; Heb 13:20; 1Pe 2:25; 5:2

TYCHICUS
Apo 20:4; Eph 6:21,22; Col 4:7,8; 2Ti 4:12; Tit 3:12

ṬAHNAK
Mat 8:12; 22:13; 24:51; 25:30; 26:75; Luk 7:38; 19:41; Joh 11:2,25,33,35; 20:11-18; Apo 20:19; Rom 12:15; 1Co 7:30; Phi 3:18; Bia 7:17

ṬAHNAK (Mithi)
Mat 2:17,18; 9:23; 26:65; Apo 14:14

ṬANGDANG POM, TAKSA LEI
Mat 5:27-28; 19:9; Joh 4:17-18; 8:1-11; Heb 13:4

ṬANGDANG POM, THLARAU LEI
Jam 4:4

ṬAWL
Mat 27:24; Joh 13:10; 1Co 6:11; Eph 5:26; Tit 3:5

ṬHANTERNAK
Apo 20:32; Rom 14:19; 15:1,2; 1Co 8:1; 14:4-12; 2Co 10:8; 12:19; Eph 4:12; 1Th 5:11

ṬHATLONAK
Mat 5:38-41; 6:15; 14:3-10; 18:28-35; 26:52; 27:18; Mar 15:10; Luk 6:29; 9:54; Joh 8:44; 18:22,23; Apo 16:19-24; 17:5; 23:12-14; Rom 1:29-32; 12:19; 1Co 5:8; 14:20; Gal 5:19-21; Eph 4:31; Phi 1:15,16; Col 3:8; 1Th 5:15; Tit 3:3; Jam 1:21; 2:13; 1Pe 2:1; 3:9; 1Jo 2:9,11; 3:10, 13-15; 4:20; 3Jo 1:10

ṬHATNAK
Mat 5:7,42; 25:34-36; Luk 6:30,34,35; 7:2-6; Joh 11:19,33; 19:27; Apo 20:35; Rom 12:15; 15:1,2,5; 1Co 13:4-7; Gal 6:1,2,10; Eph 4:32; Col 3:12,14; 1Ti 5:9,10; Heb 5:2; 1Pe 3:8,9; 4:8; 2Pe 1:7; 1Jo 3:17,18

ṬHAWNNAK, THLARAU LEI
Luk 22:32; 2Co 12:9,10; 13:3,4; Eph 1:19; 3:16;

Col 1:28,29; 2Ti 4:17; Heb 11:33,34
ṬHENCHEUNAK
Joh 7:43; Rom 16:17; 1Co 1:10-13; 3:3,4; 11:18,19; Tit 3:10,11
ṬHENNAK, NUVA
Mat 5:31,32; 19:3-12; Mar 10:2; Luk 16:18; 1Co 7:10-17
ṬHITUMNAK
Mat 1:18; 5:31,32; 19:2-9, 29; 22:2,11,12,24,29, 30; 25:1-11; Mar 6:17, 18; 10:2-12; 12:19-25; Luk 16:18; 20:28; Joh 2:1-5; Rom 7:1-3; 1Co 6:16; 7:1-40; 9:5; 11:11, 12; 2Co 6:14; Eph 5:25-32; Col 3:18, 19; 1Ti 3:2, 12; 4:1,3; 5:14; Heb 13:4; Bia 19:7-9
ṬIHNAK
Mat 14:27; 27:54; Luk 12:4,5,29,32; 21:26; 24:37; Joh 9:22; 20:19; Apo 9:26; 27:17,24,29; Heb 2:15; 12:21; 1Pe 3:14
ṬIHNAK, PATHIAN
Mat 10:28; Luk 1:50; 18:2,4; Apo 9:31; 13:16,26; Rom 3:18; 2Co 5:11; 7:1; Eph 5:21; Heb 11:7; 1Pe 2:17; Bia 15:4
ṬIHZAHNAK
Mat 10:28; Luk 1:50; 12:5; 23:40; Apo 10:35; 13:16,26; Rom 11:20; 2Co 7:1; Eph 5:21; 6:5; Phi 2:12; Col 3:22; Heb 5:5,7; 12:28,29; Jam 2:19; 1Pe 1:17; 2:17,18; 3:2,15; 1Jo 4:16-18; Bia 11:18; 14:7; 19:5
ṬUANMAN
Mat 10:10; 20:1-15; Luk 3:14; 10:7; Rom 4:4; 6:23; Col 4:1; Jam 5:4
ṬUANVO
Mat 10:11-15; 11:20-24; 12:37,41,42; 23:31-35; 25:14-30; 27:24,25; Mar 6:11; Luk 9:5; 10:10-15; 11:31,32,49-51; 13:6-9; 19:12-27; 21:1-4; Joh 3:18,19; 9:41; 12:48; 15:22-24; Apo 17:30,31; Rom 12:3,6-8; 1Co 3:8, 13-15; Gal 6:5; Eph 4:7; 1Ti 6:20; Bia 2:23
UKNAK
Mat 22:17-21; 27:2; Luk 2:25; Apo 5:29; 26:32; Rom 13:1-7; 1Ti 2:1,2; Tit 3:1; 2Pe 2:13-17
UKTU, VAWLEI LEI
Mat 2:16-19; 14:1-11; 26:57-59; 27:11-27; Luk 13:31,32; 23:6-25, 35,52; Apo 12:1-19; 13:2; Rom 12:8; 13:1-7; 1Ti 2:1,2; 1Pe 2:13,14
UPA
Tit 2:2-5
UPAT AWKTLAK
Mat 1:19; Luk 3:13,14; 6:31; 11:42; 16:10; 19:8; 23:50,51; Joh 1:47; Apo 14:12-15; 23:1; 24:16; Rom 9:1; 13:5; 14:5, 14,22; 2Co 4:2; 5:11; 7:2; 8:21; Eph 6:6; Phi 4:8; Col 3:22,23; 1Th 2:4; 1Ti 1:5; 3:9; Tit 1:7,8; Heb 13:18; 1Pe 2:12; 3:16
UPATNAK
Mat 21:37; Rom 12:10; Phi 2:3; Heb 12:9; 13:7; 1Pe 2:17
VA/PASAL
Mat 1:19; 19:5; Mar 10:7; 1Co 7:3,4,14,16, 33; 11:3; Eph 5:22-33; Col 3:18,19; 1Ti 5:8; 1Pe 3:7
VAN KAINAK, JESUH
Luk 24:51; Joh 6:62; 7:33; 8:21; 13:36; 14:2,28; 16:28; 20:17; Apo 1:9-11
VAN, HMUHMI
Mat 5:18; 24:29,30,35; Apo 2:19; 4:24; 14:15; Heb 1:10-12; 2Pe 3:10, 12,13; Bia 6:12-14; 10:6; 14:7; 20:11; 21:1-4
VAN, THLARAU UMNAK
Mat 5:11,12,20,34,45; 6:9; 10:32,33; 11:25; 12:50; 16:17; 18:10,14; 22:30; Mar 11:25,26; 16:19; Luk 10:20; 13:29; 15:7, 10; 20:36; 23:43; Joh 14:2; Apo 7:49; Rom 1:18; 8:17,18; 1Co 15:42,50; 2Co 5:6,8; 12:4; Gal 5;21; Eph 5:5; Phi 1:23; Heb 8:1; 11:10, 16; 1Pe 1:4; 2Pe 1:10,11; 3:12,13; Bia 2:7; 7:15, 17; 8:1; 12:7-9; 14:13; 19:8; 21:2-5,10-27; 22:1-5,14,15
VANMI
Mat 1:20,21; 4:11; 28:2,3; Mar 13:27; Luk 1:11-20; 12:9; 20:3,35, 36; Joh 5:4; 12:29; Gal 3:19; Col 2:18; 2Th 1:7; Heb 1:4, 6,7,13, 14; 1Pe 1:12; 2Pe 2:11; Jud 1:9; Bia 1:1; 5:2; 10:1-3; 14:18; 18:1
VANMI NGAN BIK
1Th 4:16; Jud 1:9
VAWLEIMI SINAK
Mat 6:25-34; 10:39; 13:22; 16:25,26; 22:2-6; 24:38,39; Mar 4:19; 8:35-37; 9:33-36; Luk 8:14; 9:46-48; 12:19; 14:17-24; 16:1-13, 19-25; 17:26-29,33; 21:34; Joh 5:44; 12:25,

43; 15:19; Rom 12:2; 1Co 7:29-31; 10:6; 15:32; Phi 3:18,19; Col 3:2,5; 2Ti 2:4,22; 3:2-7; Tit 2:12; 3:3; Heb 11:24-26; Jam 2:1-4; 4:4,9; 5:5; 1Pe 1:14,24; 2:11; 4:3,4; 2Pe 2:12-15, 18; 1Jo 2:15-17; Jud 1:11-13, 16,19

VOIHNIH RATṬHANNAK, JESUH
Mat 16:27; 24:27-51; 25:31-46; Mar 13:26; Luk 19:13-18; Joh 12:48; 14:3; 1Co 1:7; 5:5; 15:25,26,51,52; Col 3:4; 1Th 4:13-18; 5:2,3; 2Th 1:7,8,10; 2:1,2; 2Ti 4:8; Tit 2:13; 1Jo 2:28; Bia 22:20

ZAANGFAH ZAWNRUAHNAK
Mat 9:12,13; 11:28-30; 15:32; Mar 9:20-22; Luk 7:13,14; 15:18-20; Phi 2:1,2; Col 3:12; Heb 2:17,18; 10:34; 1Pe 3:8; Jud 1:22

ZAANGFAHNAK
Mat 5:7; 23:23; Luk 1:72, 78; 6:36; Rom 12:8; Phi 2:27; Col 3:12, 13; Tit 3:5; Heb 4:16; Jam 2:13; 1Pe 1:3; Jud 1:21

ZAANGFAHNAK ṬHUTDAN
Heb 4:16; 9:5

ZACCHEUS
Luk 19:1-10

ZACHARIAS (BAPTISMA PETU JOHN PA)
Luk 1:5-80; 3:2

ZALONNAK
Joh 8:32,33,36; Rom 6:18,22; Gal 3:28; 5:1,13; 1Pe 2:16

ZANGZELHNAK
Mat 25:26-30; Eph 5:16; 1Th 2:9; 2Th 3:10-12

ZAWNRUAHNAK
Luk 10:33-35; Joh 11:19-33; Apo 20:35; Gal 6:2; Phi 2:1,2; Jam 1:27; Heb 10:24; 13:3 1Pe 3:8

ZAWTNAK (taksa lei)
Mat 25:36,43; Joh 11:3,4; Phi 2:25-30; Jam 1:27; 5:14,15

ZEBEDEE (JAMES LE JOHN FA)
Mat 4:21; 20:20; 27:56; Mar 1:19,20

ZEBULUN (RAM LE MIPHUN)
Mat 4:15; Bia 7:8

ZEIRELLONAK
Luk 17:26-30; Bia 3:15,16

ZION
Mat 21:5; Joh 12:15; Rom 9:33; 11:26; Heb 12:22; 1Pe 2:6; Bia 14:1

ZOHCHUNH AWK
Joh 13:14,15; 1Co 10:6-11; Phi 3:17; 1Th 1:7; 2Th 3:7, 9; 1Ti 4:12; Tit 2:7; Heb 4:11; Jam 5:10,11; 1Pe 2:20-22; 3:5; 2Pe 2:6

ZU
Mat 11:18,19; Luk 1:15; 7:33

ZU RITNAK
Mat 11:19; 24:49; Luk 21:34; Apo 2:13-15; Rom 13:13; Gal 5:19-21; Eph 5:18; 1Th 5:7,8

ZULTU
Mat 9:14; 10:1; 20:17; Luk 10:1; Apo 9:26; 11:26; 21:4

ZULTU SINAK
Mat 10:24,25,32-39; Luk 14:26,27,33; Joh 8:31; 13:35; 15:8; 21:15-19

ZUMHTLAKLONAK
Mat 13:12; 21:33-43; 25:1-46; Luk 9:62; 19:12-27; 2Pe 1:9

ZUMHLONAK
Mat 10:14; 11:16-19; 13:13-15,58; 17:17,19, 20; 21:32; 27:64; Mar 4:40; 6:2-6; 9:19,24; 16:14,16; Luk 8:12; 10:16; 12:46; 16:31; 18:8; 22:67; 24:11, 25,36-43; Joh 1:10,11; 3:11,18,36; 5:38-47; 6:36,64-71; 8:24,45-53; 9:24; 10:25,26; 12:37-48; 16:8-11; 20:25,27; Apo 13:40,41; 28:24-27; Rom 3:3; 9:31-33; 10:6, 7,16,21; 11:7,20; 14:23; 2Th 2:11,12; 3:2; 1Ti 1:13; 2Ti 2:13; Tit 1:15; Heb 3:12-19; 4:1-11; 11:6,31; 12:25; Jam 1:6, 7; 2Pe 3:3,4; 1Jo 2:22, 23; 4:3; 5:10,12; Jud 1:5; Bia 21:8

ZUMHNAK
Mat 8:10,26; 9:21,22; 21:21; Luk 8:15; 17:5,6; Joh 1:12,50; 3:12,15,16; 6:29; 8:24; 14:1; 17:20; 20:29-31; Apo 14:22; 15:7; Rom 1:17; 4:12; 10:6-10,17; 14:23; 1Co 15:14,17; 2Co 1:24; 5:7; Gal 5:22,23; Eph 2:8; 1Ti 1:5; 4:10; Tit 1:4; Heb 11:1,6; Jam 2:17, 19,20; 2Pe 1:1; 1Jo 5:4

ZUMHTLAK SINAK
Mat 25:21; Luk 16:10-12; 19:17; 1Co 4:2; 2Ti 3:14; Heb 3:1,2,5; Bia 2:10

ZUMTU DEU
Mat 24:9,10,12; Luk 8:13; 2Ti 4:10; Heb 10:25-31; 2Pe 2:17,20-22; 1Jo 2:19

ZUNGZAL
Mat 25:41,46; Mar 3:29; Luk 16:9; 2Co 4:17,18; 5:1; Eph 3:11; 2Th 1:9; 2:6; 1Ti 1:16,17; 2Ti 2:10; Heb 1:10-12; 6:2; 9:12,14,15; 1Pe 5:10; 2Pe 1:11; Jud 1:6; Bia 4:6

Khrih chan lio i
PALESTINE
0
30
60
90
Km.
Sidon
PHOENICIA
Damascus
SYRIA
Tyre
Cesarea Philippi
GALILEE
MEDITERRANEAN
RILI
Chorazin
Capernaum
Bethsaida
Cana
Magdala
Tiberias
Galilee Rili
Nazareth
Gadara
Nain
DECAPOLIS
Caesarea
SAMARIA
Samaria
Shechem
Sychar
Jacob Tikhior
Jordan Tiva
Joppa
Arimathea
Judea
Jerico
Emmaus
Jerusalem
Bethphage
Bethany
Bethlehem
Kidron Tivate
Gaza
Rili Thi

DALMATIA
ILLYRICUM
THRACIA
RILI DUM
P ONTUS
ARMENIA
BITHYNIA
GALATIA
MACEDONIA
MYSIA
PHRYGIA
CAPPADOCIA
ASIA
LYDIA
PISIDIA
PAMPHYLIA
CILICIA
ITALY
SICILY
Greece
ACHAIA
CRETE
CYPRUS
SYRIA
PHOENICIA
PALESTINE
JUDAH
ARABIA
EGY PT
LIBYA
MEDITERRANEAN RILI
Rome
Khualbuk Pathum
Appi Chawdawmnak Hmun
Puteoli
Rhegium
Syracuse
Melita
Philippi
Neapolis
Thessalo ie
Berea
Amphipolis
Apollonia
Nicopolis
Troas
Assos
Asramyttium
Mitylene
Pergamos
Thyatira
Sardis
Philadelphia
Chios
Smyrna
Hieraplois
Ephesus
Laodicea
Colossae
Trogyllium
Miletus
Corinth
Cenchrea
Athen
Patmos
Cos
Cindus
Patara
Myra
Rhodes
Attalia
Perga
Pisidia Antioch
Iconium
Lystra
Derbe
Tarsus
Antioch
Seleucia
Salamis
Paphos
Phoenicia
Salmone
Clauda
Lasea
Lawng Dinhnak Hmun Dawh
Sidon
Damascus
Tyre
Ptolemais
Caesarea
Joppa
Jerusalem
Gaza
Alexandria
Cyrene
APOSTLE PAUL KHUALTLAWNNAK
A voikhatnak Paul thawngtha chim khualtlawnnak
A voihnihnak Paul thawngtha chim khualtlawnnak
A voithumnak Paul thawngtha chim khualtlawnnak
Rome lei i Paul khualtlawnnak
0
100
200
300
400 Km.

Bulgaria
RILI DUM
Russia
NIHIN
NICHUAH
LAIFANG
RAM AH
ISRAEL
Greece
Turkey
Mediterranean Rili
Cyprus
Syria
Lebanon
Iraq
Israel
Sinai
Jordan
Egypt
Saudi
Arabia
RILI SEN
Sudan
Yemen
Ethiopia